

Réthy Antal

**Időjárási
események
és
elemi
csapások
Magyarországon
1801–1900-ig**

ORSZÁGOS
METEOROLÓGIAI
SZOLGÁLAT

II. kötet

**IDŐJÁRÁSI ESEMÉNYEK
ÉS ELEMI CSAPÁSOK
MAGYARORSZÁGON 1801-1900-ig**

II. kötet

**IDŐJÁRÁSI ESEMÉNYEK
ÉS ELEMI CSAPÁSOK
MAGYARORSZÁGON 1801-1900-ig**
II. kötet

A FELJEGYZÉSEKET FELDOLGOZTA

RÉTHLY ANTAL

OMSZ, BUDAPEST 1999

Réthy Antal

Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1801-1900
II. kötet

Országos Meteorológiai Szolgálat
Budapest II. Kitaibel Pál utca 1.

ISBN 963 7702 70 9 Ö
ISBN 963 7702 72 5 II.K
HU-ISSN 1418-981x

A könyv az
Országos Meteorológiai Szolgálat
Éghajlati Programja
keretében jelent meg.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak részlete semmiféle formában (fotókópia, fénymásolat, mikrofilm, számítógépes adathordozóra való felvétel) nem sokszorosítható.

© Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest, 1999

Felelős kiadó: dr. Mersich Iván

Borítóterv: dr. Dunkel Zoltán

Név- és tárgymutatót készítette: Sáhó Ágnes

Megjelent 74.7 (B/5) ív terjedelemben 10 ábrával

A nyomdai előkészítést és kivitelezést a Charta Press Kft. végezte.

Felelős vezető: Gopcsa Gábor

Tördelés: Mayerné Torma Zsuzsanna

Printed in Hungary

© Meteorological Service of the Hungarian Republic

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	625
Bevezető	627
Állandó megfigyelőhelyek térképe	632
I. Állandó megfigyelőhelyek adatai	
Tiszaugh-Kenderes 1807-1841	633
Buda 1811-1812	650
Pécs 1781-1854	667
Dabas 1821-1850	680
Egerbegy 1823-1848	696
Nagykálló 1831-1839	820
Gyula 1834-1852	865
Mezőkomárom-Székesfehérvár 1835-1847	976
Komárom 1841-1843, 1846	1171
Sárospatak 1847-1853	1191
II. Kiegészítések	
Kecskeméti Főreáliskola Értesítője	1194
Debreceni Magyar Kalendárium	1215
Régi magyar megfigyelések	1233
PÓTLÁSOK a régi magyar megfigyelésekhez	1283
III. Forrásmunkák jegyzéke	1305
Régi terület-, hossz-, űr- és súlymértékegységek mai mértékegységekben	1346
Magyarázat	1348
IV. Helységnévmutató	1351
V. Tárgymutató	1361

Szerkesztette:
dr. Simon Antal

Lektorálta:
dr. Antal Emánuel
dr. Tanczer Tibor

ORSZÁGOS METEOROLÓGIAI SZOLGÁLAT
ÉGHAJLATI PROGRAM KIADVÁNYAI
sorozat II. kötet

A Szerző fényképe 1944-ből.

Réthly Antal professzor 1944-ben.

ELŐSZÓ

Napjaink égetően fontos, az emberiség jövőjét alapvetően meghatározó kérdése a földi éghajlat állandóságának (jelen állapotának) megőrzése, illetve a meggondolatlan emberi tevékenység következtében előálló változások megelőzése. Az éghajlatváltozás kockázata globális kérdés, amely az egész emberiséget érintheti, bár a különböző földrajzi térségekben e változás eltérő mértékű lehet. A WMO kezdeményezésére az ENSZ is foglalkozott és foglalkozik e jövőt fenyegető kérdés rendezésével (Rio de Janeiro, 1992. június 3-14.).

A nemzeti meteorológiai szolgálatoknak kötelességszerűen részt kell vállalniuk e globális probléma felderítésében és ha lehetséges – sajátos eszközeivel – a kormányok környezetvédő kezdeményezéseinek, intézkedéseinek tudományos támogatásával. Az OMSZ természetesen a többi ENSZ tagországban működő meteorológiai szolgálatokhoz hasonlóan saját nemzeti **Éghajlati Program** létrehozásával is támogatja e világméretű kezdeményezést. Az OMSZ Éghajlati programja három nagy feladatcsoport köré szerveződött. Elsőként létre kell hozni egy minél gazdagabb tartalmú és korszerű elektronikus eszközökkel egységesen kezelhető, folyamatosan bővíthető tudományos éghajlati adatbázist. Meg kell valósítani egy olyan eszközrendszert, amely segítségével minden a gyakorlatban felmerülő tudományos kérdésre gyors, szakszerű és széleskörűen felhasználható válasz adható. Végül alapinformációkat tartalmazó nemzeti éghajlati kiadványok (pl. éghajlati atlasz, jelen kiadványunk, stb.) megjelentetésével, publikálásával kell gazdagítani a hazai éghajlati kutatást és ezek felhasználásával résztvenni a nemzetközi tudományos élet értékelő munkájában, ahogy arra az OMSZ-t a vonatkozó miniszteri rendelet (12/1992. IV.23. KTM rendelet) amúgyis alapfeladatként kötelezi. A jelen munka I. kötetéből is közismert, hogy Magyarországon a XIX. században indulhatott meg a rendszeres állami irányítású meteorológiai adatgyűjtő tevékenység, vagy ahogy azt az 1870-ben kiadott első szervezeti szabályzat is kimondta: Az ország klimatikus viszonyainak kipuhatolása. Jelen kötetünk szerves alkotórésze ezen több mint 100 éves feladatnak.

Réthy Antal professzor hosszú, munkás élete során végig tudatosan az első szervezeti szabályzat betűjének szellemében végezte a mindenkor rábízott feladatokat. Így hozta létre egyedülálló adatgyűjteményét, amelynek harmadik időszakát (1801-1900) magában foglaló rész II. kötetét tudjuk a szakembereknek és minden érdeklődő olvasónak most átnyújtani. Az OMSZ Éghajlati Program célkitűzéseinek egyik fontos kezdeti része valósult meg e kötet megjelentetésével. A pusztán szubjektív, leíró megfigyelésekből az objektív műszeres megfigyelésekbe történő átmenet évszázadának számos fontos információját gyűjtötte össze és adja közre kötetünk az egyre halványuló emlékeket jelentő múltból az értékelést végző jövő számára. Reméljük e kötetnek is hasonlóan pozitív visszhangja lesz, mint Réthy professzor ezt megelőző minden megjelent művének. Réthy, még mint aktív klimatológus maga is több nagylélegzetű munkájában, különböző megközelíté-

sekben foglalkozott a természetes földrajzi környezetet megváltoztató, befolyásoló emberi tevékenység negatív hatásaival. Így a Tisza-szabályozás esetleges éghajlat módosításáról kezdeményezett – különböző eltérő érdekeket tükröző – vita fellángolásakor határozottan kiállt a tisztán tudományos kutatáson alapuló objektív véleménynyilvánítás elsődlegessége mellett, szemben a pusztán feltételezésekkel élő, a népszerűsködést meglovagoló, vagy az eseményeket tudatosan rossz irányba befolyásolók megnyilatkozásaival szemben. Sajnos napjainkban még mindig hasonló a közélet helyzete, minden tudományos alapot nélkülöző, felkapott nézetek jelentősen elnyomják a tudomány hangját. Lobbi érdekből vélekedéseket emelnek az igazság rangjára, ezzel a társadalom tudatát károsan befolyásolják.

Az OMSZ Éghajlati Programjának éppen az a fő törekvése, hogy hazánkban a tudományosságot e téren is növelve, jelentősen visszaszorítsa az önkényesen vélekedőket. Ismerjük a bölcs latin mondást: *Historia magister vitae*. Nos nekünk meteorológusoknak, klimatológusoknak elsörendű kötelességünk, hogy az idézett tanítómesternek a földi légkör (Kárpátmedence) történetét összefoglaló valós adatokkal segítségére siessünk. Nagy szerencsénkre Réthly professzor jelentős áldozatokat hozott e törekvésünk megkönnyítésére.

Ezen igazán jelentős gyűjtemény második, befejező kötetének megjelenése alkalmából ezúton is kifejezem elismerésemet minden, a nyomdai kivitelezésű megjelenést munkájával elősegítő résztvevő felé. Tevékenységükkel egy nagymultú tudós évtizedeken átívelő szorgos munkáját tették közkinccsé, pótolhatatlan adatokat őriztek meg az utókor, a jövő kutatói és hazánk számára.

Budapest, 1998. október 23.

Dr. Mersich Iván
az OMSZ elnöke

BEVEZETÉS

E kötettel lezárult Réthly Antal professzor rendkívül gazdag szakmai életműve. Az elmúlt évtizedek nem mindenben kedveztek a tudomány haladásának, így e munka is csak a szerző halála után húsz évvel kerülhetett kiadásra. A szerző egész életműve és e kötete is olyan tematikájú, hogy idővel nem hogy elavulna, hanem egyre értékesebbé válik. Ezért is tartottuk elengedhetetlenül fontosnak és érdemesnek sajtó alá rendezni a most közreadott két kötetet.

*Réthly Antal*nak a XIX. század időjárási eseményeit és elemi csapásait rögzítő *I. kötet*e naptári rendben közli az egymást követő napokra vonatkozó, a Kárpátmedence különböző földrajzi helyeiről származó megfigyeléseket. E kötetben tehát időrendben találjuk meg a meteorológiai – általában leíró jellegű – adatokat. A jelen *II. kötet* szerkezete jelentősen eltér az első kötetétől és már utal a későbbi hivatalos meteorológiai évkönyvek belső szerkezetére, vagyis egy-egy megfigyelőhely (és környéke) időjárását írja le időrendben. A megfigyelés helye, időszaka és tartalma ekkor még véletlenszerűen jelenik meg, hiszen a belső, szubjektív indítatásból gyűjtő, tudós érdeklődésű személy egyéni képzettsége és érdeklődése szabta meg a naplószerűen vezetett feljegyzések létét. A feljegyzéseket, naplót vezetőket a kor szokásának megfelelően, részben gazdálkodással is foglalkozó magasabb képzettségű járási, megyei, vagy egyházi vezetők, akik – egyáltalán nem titkoltan – a jövő számára is gyűjtik észrevételeiket, a gyakorlat igényelte saját célú felhasználás mellett. Ahogy már *Arisztotelész*nek, úgy a XIX. század emberének is meghatározott célja volt az időjárás évi rendjének, ismétlődésének ismerete, rögzítése és a szélsőségek összekapcsolása a párhuzamosan jelentkező mezőgazdasági terméseredményekkel, illetve ekkor már az aktuálisan elérhető piaci forgalmi értékekkel is.

A XIX. századot megelőző századokban az időjárási jelenségeket, károkat elsősorban mint az emberi emlékezésnek támpontul szolgáló kiemelkedő szélsőséges eseményeket jegyezték fel. A kiterjedt területi és anyagi károkat okozó katasztrófák, így az árvizek, a villámcsapások miatti tüzesetek, a jégverések, a téli jelentős fagykárok, az időjárással összefüggően megjelenő járványok mély nyomokat hagytak az emberek emlékezetében, ezekhez viszonyítva könnyebb volt a kevésbé jelentős, rendszeres történések időpontjának meghatározása, könnyebb volt a termésmennyiségek, a személyhez kötődő események rögzítése az egyéni tudatban. Ha gondosan tanulmányozzuk a kötetben leírtakat, tapasztalhatjuk, hogy korunk rohamosan átalakuló gazdálkodási viszonyaiban jelentkező napi gondok nagyban megegyeznek múlt századi elődeinek gondjaival, így a begyűjtés, az értékesítés stb. sürgető feladataival, illetve azok időjárás függésével.

Az önkéntes és saját oklásra dolgozó megfigyelők még elenyésző számú valódi meteorológiai műszerrel rendelkeztek, ezért a mért adatok száma is kevés. Akkoriban még jelentős személyes értéknek számított egy-egy hőmérő, légnyomás-, vagy szélmérő, netán csapadékmérő műszer. A leírásokban találtunk olyan utalást is, hogy a tanult fiú jólképzett orvos apja személyes tulajdonú eszközeivel folytatja további évtizedeken át meteorológiai méréseit, megfigyeléseit és feljegyzéseit. Pontosan ezért az úttörő lelkesedésért, elődcink erőfeszítését nagy tisztelettel és figyelemmel kell kezelnünk és értékelnünk. A leíró jellegű

megfigyelések is pótolhatatlan kincsnek számítanak ma már a meteorológiai megfigyelések történetében. Ez a fajta egyéni indíttatású érdeklődés még századunk (XX.sz.) első harmadára is jellemző volt, gondoljunk csak *Hegyfokj Kabos* páter elévülhetetlen, önkéntes megfigyelői érdemeire, de akkoriban még számosan voltak hozzá hasonló beállítottságúak is. Sajnos e század végére a felgyorsult világ, a haszonelvűség elsődlegességének térhódítása eltűntette ezeket a jó értelemben vett amatőr megfigyelőket. Persze az önkéntességet a globális megfigyelő technikák rohamos terjedése (műholdak, radarok, automata állomások, stb.) jelentősen háttérbe szorítják. Jelenleg a meteorológia napi gyakorlatán belül a koncentráció oly mértékű, hogy már a nemzeti megfigyelő rendszerek is csak szoros nemzetközi munkamegosztásban működtethetők gazdaságosan. E nagymértékben koncentrált megfigyelő- és adatkezelő rendszer a lokális, vagy mikrotérségű változások követésére kevésbé alkalmas, vagy csak rendkívül költséges módon tehető alkalmassá, így a lokális térségben, a mikroklíma vizsgálatokban a személyes részvételű megfigyeléseknek, méréseknek még tág tere maradhat, ha akadna a múlt századival azonos indíttatású önfeláldozó vállalkozó szellem és e megfigyeléseket fogadó hálás szervezet.

A helyi megfigyelések közlése után *pótlásokat* iktattunk be a *II. kötetbe*. Már a hátrahagyott *Réthly*-féle kéziratban is találtunk a korábbi századokból származó adatokat, jelzetten közlési szándékkal. Ezeket, némi kiegészítéssel csatoltuk a kötethez. Ezzel is gazdagítani kívántuk az elmúlt közel húsz évszázadra vonatkozó megfigyelési gyűjteményt. Az e fejezetben közreadott megfigyelések, nyilván a korábbi kötetek megjelenése után kerültek a teljességre törekvő *Réthly* professzor látókörébe. A szerző közlési szándékát tiszteletben tartva és az olvasók szolgálatát is figyelembevéve nyitottuk meg e fejezetet. A kéziratban a VII-VIII. századból, vagy a XV. századból is vannak új információk, de zömmel a XVIII. századra terjed ki a pótlások zöme. A XIX. századból származó kiegészítések a szerző kéziratába is kifejezetten pótlási szándékkal kerültek be, így a szerkesztés folyamán e renden nem változtattunk. A régebbi évszázadokból származó adatok latin nyelvű szemelvények magyar fordításaként jelennek meg a kéziratban, a törökök kiűzése utáni időből viszont már több – akkori nyelvhasználatú és írásmódú – magyar idézetet talált a szerző.

A XIX. századi törzsanyagban (I. fejezet) az eredeti írásformát tartottuk meg, így nem is vált szükségessé változtatásokat eszközölni, mint ahogy azt az *I. kötetben* tettük. Az eredeti írásformát azért tarthattuk meg, mivel a mai anyanyelvi olvasó azt minden nehézség nélkül megértheti, sőt sok esetben kifejezett esztétikai élvezetet is jelenthetnek egyes – ma már nem használatos – kifejezések, szókapcsolatok, szóképek szófüzések feltalálása. A naplót vezető, saját munkájuk megkönnyítésére számos rövidítést használtak. Ezeket is szövegű formában vettük át, mivel azok kizárólagosan meteorológiai jelenségre, fogalomra utalnak, így könnyen értelmezhetők, érthetők. A rövidítéseket a naplót vezető következőzetesen használták, tehát azok e miatt könnyen olvashatók. Egyes széladatoknál tartozunk némi magyarázattal az olvasók felé. Némelyik észlelő következetesen *felszél* és *alszél* meghatározásokat alkalmazott jegyzeteiben. E kifejezések még a kizárólagosan vitorlás hajózás korából származtak át a szárazföldi alkalmazásokra. A tengeren a *felszél* azon szél, mely a vitorlázó hajó útirányát tekintve, oldalról fúj, vagyis a szél iránya a hajó tővonalát (gerincét) csaknem derékszögben metszi. A *felszél* a vitorlás hajó számára a legelőnyösebb, mivel ilyenkor valamennyi vitorla a legnagyobb erővel hord. A szárazföldön a *felszél* a Föld magasabb földrajzi szélességei irányából fújó szelet, vagyis az északias irányú szeleket jelenti, míg az *alszél* a délieseket. Néhány rövidítésnél ha a szerkesztés során kétségünk volt a megértést illetően, zárójelben megadtuk a

megfejtést. Réthlynek, ezt a kötetét, ahogyan a megjelent előzőket sem lehet folyamatosan olvasni, miképpen egy lexikont sem, ezért okozhat kellemes meglepetést anyanyelvünk egy-egy szép régi fordulatának felfedezése lapozgatás, vagy tudatos adatkeresés közben. A korábbi kötetekben megjelent részletes irodalomjegyzékek beillesztésével a kutatók a keresett közlést eredeti formájában, eredeti helyén találhatják meg. A forráskritikai elemzési számunkra az összefoglaló irodalomjegyzék – reméljük – lényegesen megkönnyíti.

Réthly Antalnak a XIX. századot felölelő kötetei egyaránt az OMSZ Éghajlati Program részeként kerültek kiadásra. A Meteorológiai Világszervezet (WMO) már korábban meghirdette átfogó Éghajlati Világprogramját, amelynek végrehajtására felkérte összes tagállamát. A WMO Éghajlati Világprogramja többirányúan közelíti meg a Föld éghajlatának védelmét. A rendszerezett és meghatározott hosszúságú periódusokra végzett igen részletes adatfeldolgozáson túl, mindazon folyamatok szabályozását is belcértik e programba, amelyek veszélyeztethetik a Föld éghajlatának állandóságát. Ezért a szennyezőanyagok légkörbe történő kibocsátásnak nemzetközi keretegyezményekkel való mennyiségi szabályozása (limitálása) is része e nagyméretű kezdeményezésnek. Egy nemzeti meteorológiai szolgálat természetesen elsődlegesen a saját hatáskörébe tartozó és központilag támogatott feladatokat kell maradéktalanul ellássa. Így az OMSZ is a hosszúidejű éghajlati adatgyűjtés és értékelés feladatát kezeli kiemelten. A jelen két kötetben összegyűjtött meteorológiai információ rendezett közreadása fontos lépése e programnak, úgyszintén az ezek alapján megindítható kritikai értékelés és feldolgozás. A légkört szennyező, ezzel a klímát hátrányosan befolyásoló kibocsátások szabályozását rendezni elsődlegesen a szakirányú államigazgatási szervek feladata, mind nemzeti, mind pedig nemzetközi szinten. E nemzetközi szabályozó munkának természetesen szorosan együtt kell haladnia a nemzeti szakirányú intézmény (OMSZ) saját éghajlati programjában szereplő feladatok eredményeinek felhasználásával, illetve az ott tapasztaltak figyelembevételével és a napi gyakorlatba történő átültetésével. A magyar meteorológiai szolgálat alapítása óta kiemelten kezeli az éghajlat kutatásának kérdését. A korábbi évekre, évtizedekre már megjelentek éghajlati adatsorok, atlaszok. Éppen az éghajlat esetleges megváltozásának felderíthetősége kívánja meg a minél hosszabb, homogén adatsorozatok előállítását és értékelését.

Réthlynek élete során sokszor kellett válaszolnia különböző formákban feltett kérdésre: emberi beavatkozásra, vagy természeti folyamatok következményeként lehetséges-e éghajlatváltozás, éghajlati ingás, vagy ingadozás. A természeti folyamatokra történő légköri reakciókra a válasz viszonylag könnyű volt, hiszen arra a paleoklimatológia kimerítő választ tudott adni korábban is. Lényegesen nehezebb az ember légkört szennyező tevékenysége várható hatásainak értelmezése, megbecslése. Erre a kérdésre egyértelmű választ adni még ma is igen nehéz és sok veszélyt rejtő feladat. Réthly számára, az ő aktív korában, pedig még nehezebb volt a válasz a tudomány akkori szintje, az igen rövid időtartamú megbízható adatbázisok léte következtében, a szennyezés valóban kezdeti stádiumában. Réthly nem is engedett a csábításnak, minden tudományos dolgozatában, előadásában hangsúlyozta a megfelelő, megbízható adatkritika szerepét egy ilyen bonyolult kérdés megválaszolásában. Évszázadokra visszamenő meteorológiai adatgyűjtését azért is folytatta nagy következtetességgel szinte teljes aktív életében, hogy a légkör történetében végbemenő változások feltételezett okát lehetőleg egységesen értelmezett, mért, ellenőrzött és egyre bővülő adatbázis figyelembevételével lehessen majd magyarázni.

Kötetünket, ahogyan azt korábban is tettük, nem csak a szűken vett meteorológus szakmának kívánjuk ajánlani, hanem minden rokon természettudomány – így a földrajz, hidrológia, geológia, geofizika, stb. – érdeklődő és aktív résztvevőjének, illetve mindenkinek, aki történelemmel, irodalommal, közgazdasággal, mezőgazdasággal, joggal, vagy bármely más tudománnyal aktívan, elméletileg is foglalkozik. Reméljük mindenki, aki kézbeveszi *Réthy Antal* professzor köteteit, nagy megelégedéssel talál a maga számára is értékes és használható információt, vagy legalább lebilincselő olvasmányt a magyar múltból.

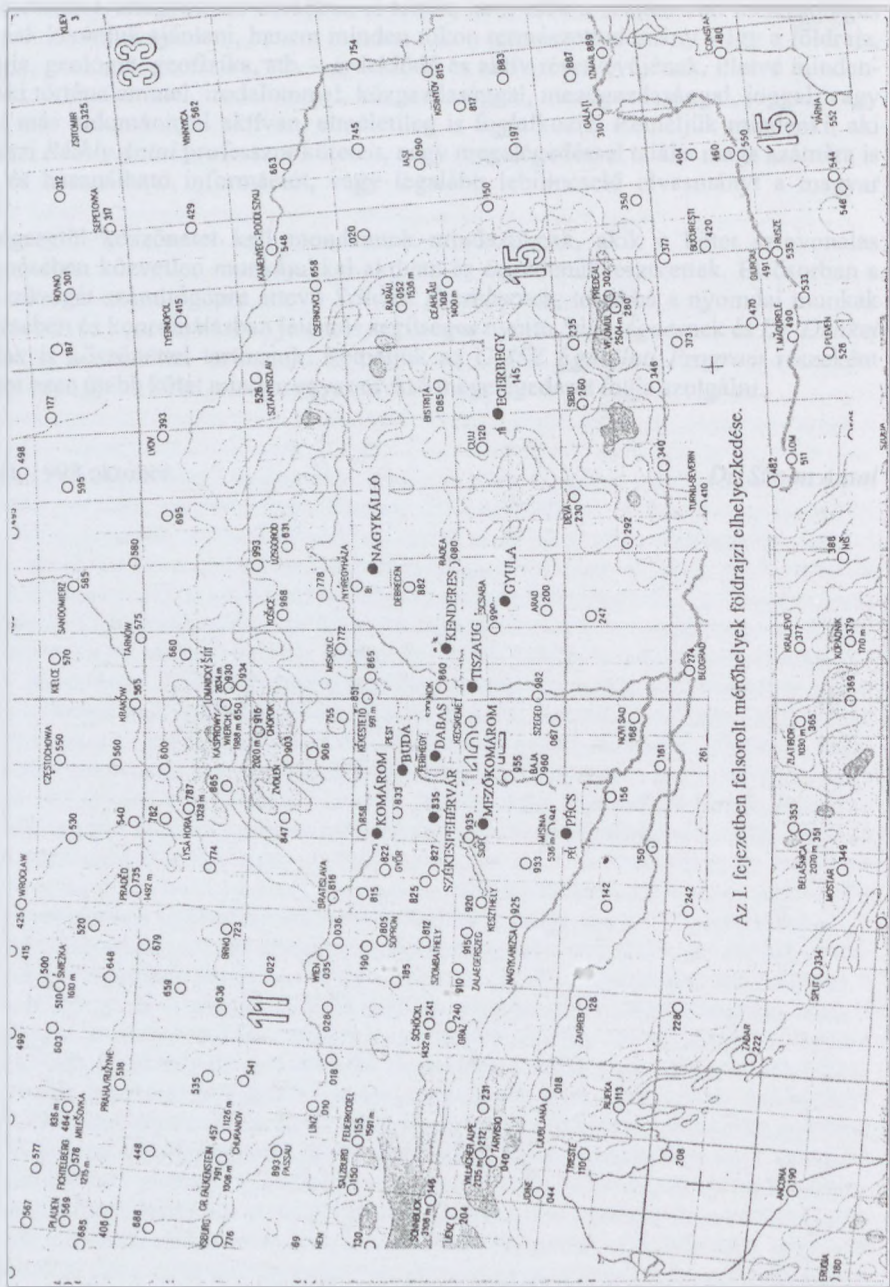
Végezetül köszönetet kell mondanunk mindazoknak, akik e kötet színvonalas megjelenésében közvetlen munkájukkal aktívan és önzetlenül résztvettek. Elsősorban a kézirat szövegét számítógépre áttevő *Szilvási Erzsébet*nek, továbbá a nyomdai munkák szervezésében és koordinálásban jelentős segítséges nyújtó *Sáhó Ágnes*nek és *Dr. Dunkel Zoltán*nak is köszönettel tartozunk. Reméljük az *OMSZ Éghajlati Program* részeként megjelent ezen újabb kötet minden egyes olvasó megelégedését fogja szolgálni.

Budapest, 1998 október

Dr. Simon Antal

Az I. fejezetben felsorolt mérőhelyek földrajzi elhelyezkedése.

I. Állandó megfigyelőhelyek adatai

TISZAUGH, 1807-1841

(Debretzeni Pap István jegyzetei)

Debretzeni Pap István a legrégebb kenderesi helvét hitvallású anyakönyv lajstroma szerint TISZAUGHról, hol csak rövid pár évig tartózkodott, 1814. május 5-én jött KENDERESre, ahol 35 éven át, 1841-ben bekövetkezett haláláig működött.

A KENDERESi anyakönyvben a következő bejegyzés van:

"Jegyzések az esztendőkről. Én mióta prédikátor vagyok, magamnak minden esztendőbe feljegyztem a nevezetes dolgokat, időjárás termékenységet vagy terméktelenségét. Mivel tudom, hogy a következők szeretik tudni az elmúltakat; és az szép is, hasznos is; tehát azon Jegyzeteket röviden emlékeztetnek okáért ide kiírom." Már TISZAUGHon évről évre leírta nagy vonásokban az időjárás lefolyását, azonban KENDERESen már nap-nap után feljegyezte.

1807

"T. UGHon laktomba ao. 1807 lehetett látni egy Üstökös Csillagot, a mely Nyáron mint egy 4 hétig fel járt, de homájoson látszott. Kezdődött az Orion v. Kaszás Tsillagzaton alól, és fel jött az Aurigáig. A tél szüntelen száraz fagyokkal járt, mely a vetést el rontotta és tavasszal minden őszi vetés vad zabbal fordult fel; melyből szükség következett, a vetések szénának vágódtak le a búzát a BÁNÁTBól hordották 20 Rft köblit, (1 köböl: koronánként és helyenként változó mértékű űrmérték, általában 62, 94, ill. 125 liter) még vetni is." *(Debretzeni Pap, Csánki* KENDERES.)*

1808

Ao 1808. Ez az esztendő minden részbe termékeny volt, tsak a nyári szüntelen való esőzés miatt a nyomtatás hátrálódott. *(Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.)*

1809

Ao. 1809. Ekkor is egész nyáron tartós esők jártak és jó termés volt. *(Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.)*

1810

14.-a januári estvéi 6 óra tájba földindulás volt, némelly házaknál gyengébb, némellyeknél nagyobb erőbe. A tálak, edények a mellyek fel voltak aggatva öszve verődtek. A rendülés történt egymás után háromszor, de igen kevés ideig tartott. Az egész tavasz és nyár nagyon

*Csánki Benjamin. Későbbi KENDERESi prédikátor közlése szerint a naponkénti feljegyzéseket 1841. július haváig végezte. Ekkor kb. 69-70. évében járhatott, és a rendszeres megfigyeléseket – talán már terhére voltak – beszüntette. HAJDUSZOBOSZLÓn született, vagy ESZLÁRon (TISZAESZLÁR), talán 1772-ben, a pontos hely és időpont ismeretlen.

Az 1831. évi nagy kolerajárványról részletesen írt: "Jegyzések a koleráról". Ez megjelent az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei-ben (No.5. pag. 58-75) 1957-ben.

meleg volt egész tavaszon és nyáron, alig volt kétszer eső a melly miatt nagyon szűk esztendő lett. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1811

Ebbe az esztendőbe uralkodott a marha dög mint egy hat hétig, mellybe igen sok marha el veszett. A mult esztendei terméketlenség miatt a buzának köble volt 65-70 forint, az árpa pedig 50 forint.

Ugyan ebbe az esztendőbe September első hetébe,* tettett fel egy nagy Üstökös tsillag, a Nagy Göntzöl Szekerén alól, és jött fel felé a Fiastyukig; még a következő 1812-ik Januáriusba is fel járt; de már akkor homályosan látszott; eleinte mindjárt Nap le mente után lehetett látni. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1812

A tél volt igen hideg, és tartós; a TISZA jegének vastagsága vőlt egy Rőfös. (kb. 78 cm). Eső nem járván azonn a részen semmi élet nem termett. De mivel a KUNSA Gon, DEBRECZEN felé meg is unták az esőt, arra minden igen bővön termett; a buza le szállott 20 forintra ócska bankóba v. ujba 14 fort. Ezenn két esztendőről még ezt is megjegyzem:

A Frantziákkal tartott háboru miatt, ki pusztulván az országból az Arany és Ezüst pénz; járt hejette Bankó, v. pappiros pénz. Illyen Bankót én kb először 1797-be láttam, ámbár leg először 1795-be nyomtatódott. Eleinte ez a Bankó mint ujság kapós volt; de annak utánna nagyon el szaporodván, arany ezüst pénz nem járván a Bankó betsüllete kezdett alább szállani. Minek utánna már jó ezüst arany pénz nem járt, veretett a Felség 2, 4, 8 Garasos ezüst pénzeket, de rossz ezüsből. Ezeket is nemsokára bé szedvén, ugyan ezenn pénzeket verette Petákokká vagy 7 Xrosokká. A Bankó jobban jobban szaporodván, ezek Petákok is, (mint hogy a Sidók Bankóra váltogatták, többet adván értek) egy két esztendő alatt ugy el veszték, hogy egyéb pénzt Bankónál, és Réz Pénznél látni nem lehetett.

Annak utánna a Réz Pénz is el veszett; mert a régi Réz Pénzek vastagok lévén, azokat a Felsőség a Sidók által Bankón beszédette. Ekkor osztán 1800-ba verettek 1 Xros, garasos, két garasos Réz pénzek, de vékonyabbak mint a régiek. Ismét 1807-be verettek 5, és 10 garasos Réz Pénzek, de a mellyek annyit nem értek. Ennek utánna a Bankó, mint hogy felette sok volt az Orgba (=Országban), el vesztvén minden betsületét, és ezek a Réz Pénzek (ámbár annyit nem értek mint a mennyibe jártak mdált (=mindazonáltal) a Bankónál tsak ugyan többet tettek) kapósokká lévén, akinek kezébe került el tette, és tsak Bankó járt. Az adás, vevés, könnyebbitésére ezért tsinálódtak az egy, és két forintos Bankók; holott eleinte a leg alsó Bankó volt az 5 forintos, azután 10, 25, 50, 100, 500 és 1000, és illyen numerusu Bankók jártak először. E szerint a Réz Pénz is fojamatba nem lévén, a Bankó is el vesztvén minden betsületét; mindennek az árra felettébb fel ment, Egy köből buzának az árra volt 60,70,80 forint; egy tehén 400,500 forint egy pár fejelés tsizma 30 forint s.a.t.g.

A Cassa elégtelen lévén a sok Bankót bé váltani, egyéb mesterséget ezenn rossznak megörvoslására nem találtak, ezenn másik rossznál: Hogy a Bankót meg buktatták. Tudniillik; egy forintos Bankóért adtak 4 garast; 5 forintosért egy forintot. Így váltotta bé a Felsőség az ótska Bankókat, tsak ugyan új Bankón, vagy az ugy nevezett Váltó tzedulákon. Ez a Bankó megbuktatása esett 1811-be Martius 16-ik Napján. Ugyan ekkor a Réz Pénz örökre el veszett, be sem váltódott, egy Xot sem adtak érte, akinck volt rajta veszett; pedig

* No. 112. (*Darvai*) 1811.IX.12. 5 52 Argclander.

ilyen volt leg több; némelly embereknek vékakkal volt. A Tiz Garasos Réz Pénz, méltóztatott lejjebb lépenteni, u.m. 2 garasra; az 5 garasos 1 garasra, a Garasos 2 Xtra; tsupán a Krajtzár maradt meg a maga méltóságába. Ekképpen az Országba a pénz meg kevesedvén; és az Ujj Váltó tzédulák válóra, az Ezüst Pénz Váltóárához alkalmatatódván; mindennek az árra lejjebb szállott. Ekkor egy köből buzát lehetett venni 4 forinton, egy tehenet 20 forinton. Ez a Bankó Historia, még ezután is ment, külömb külömb formákba a Bankó megjelent. Arany Ezüst Pénzt látni nem lehetett egész a Frantzia háboru végéig. Addig a Bankó Cursus sokszor változott, volt olyan idő, mikor t.i. bő Bankó járt, hogy 100 forint Ezüstért adtak 500 forint Bankót. A Frantzia háboru el mulván az Ezüst és Bankó Cursus az ölta állandó, t.i. egy forint Ezüst tesz 2+30 Xr Bankót; már most Ezüst és Arany pénzünk is kerül, tsak hogy nagyon szűkön.

A fent irt bő Bankó, jól lehet káros volt; de még is sokat használt, mert ámbár mindennek az árra sok volt, de mindennek is sok pénze volt. A sok pénzt nem tudván sokan hová tenni azonn még a falu hejeken is épületeket vettek, a faluk városok egész ujjá lettek, úgy hogy aki PESTet, DEBRETZENT, és más nagy városokat ez előtt 20 esztendővel látta, most rá sem esmerne. (*Debretzeni Pap, Csányi KENDERES.*)

1813

Ezenn esztendőnek tele nevezetes arról, hogy egyszer nagyon ónos idő lévén véghetetlen sok tuzokot fogtak, minthogy a szárnya le fagyott, volt olyan ember aki 50, 60-at is fogott. A Tavasz, Nyár, szeles és hideg volt. Eső igen kevés, ami volt is annak a sok hideg szél miatt semmi haszna nem volt, villámlás mennydörgés. Septemberbe el kezdődött az esőzés, tartott az esztendő végéig; a nagy sár miatt a járás tsak nem lehetetlen volt, sokan vetetlen is maradtak. Termés kevés, sok hejeken semmi sem volt. SZENTES, SZARVAS, SZ.MÁRTON (KUNSZENTMÁRTON) körül egy szál szénát sem kaszáltak: és látván, hogy vetésekből semmi sem lessz, hogy marhájok el ne vesszen lábán meg étették. Septemberbe el jött az árvíz; a melly a felsőbb vármegyékbe, felhő szakadással, föld indulással, és a KARPATUS HEGYen támadott Tenger Szemmel (a melly a mint hiteles embertől hallottam, a vizet 6 ölnyi (1 öl kb. 1.9 m) magosságra is okádtá fel) egyesülvén, azon a részen sok hejségeket, templomokat, más épületeket egészen el pusztított, számtalan barmokat, embereket meg ölt. Ugy hallottam, hogy ez a Tenger Szem, annak utánna, egy hegy darabnak reá szakadásával bé temetődött, és meg fojtódott. Az árvíz az ALFÖLDön egyébb kárt annál nem tett, hogy a réteken a széna bogják ott veszték és usztak, mivel hirtelen jött. (*Debretzeni Pap, Csányi KENDERES.*)

1814

Ao. 1814. KENDERESen laktomban. Ez az esztendő is, valamint a felljebb való szerentsétlen volt, és úgy szolván, semmi benne a rendes idő szerént nem ment. Az egész tél lágy volt, hó igen kevés, egy két nap tartott. Tavasszal eső semmi; melly miatt késő lehetett vetni. 29 Április el kezdett esni a havas eső, a melly hóra fordítván.

Május első hetében olly nagy hó lett hogy sok hejeken térdig is meg ért. Ez a hideg a szőlőt, gyümölcsöt, életet el rontotta. Május második hetében ismét dér, fagy volt. 13. Máj. ismét hó volt. Ez a mostoha idő keresztül ment az egész országon amint az Ujság is írta; úgy hogy tsak egy szem szőlőt, vagy gyümölcsöt sem ettünk. A bornak akója (1 akó kb. fél hl.) fel ment 30, 40 forintra ittzejét (1 icce kb. 8 dl.) mérték 24 garason. September első hetében ismét dér. Fagy volt; a mellynek az a káros következése lett, hogy a tengeri a melly későn

vetődven akkor kezdett szemezni meg fagyott és többé semmi sem lett belőlle. Ezért a buza meg drágult, már ősszel 20, 25 forint volt köble, az árpa 10, 14. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1815

Ez az esztendő jól kezdette; de május 29. és 30. napján dér fagy volt, melly a szöllőt, veteményeket ismét elrontotta, borunk ismét semmi sem lett.

Június 11-ik napján el kezdett az eső esni, és minden nap esett három hétig. Buza, széna lett elég. 27-ik Novemberbe, el kezdett a hó esni, és esett éjjel nappal majd mind egyre 19-ik Decemberig, a mellyből igen nagy hó lett; tsak hogy nem fagyos földre esett.

Méltó ezen esztendőről meg jegyezni, hogy ez különösen járt; mert ha eső, hó, szárazság volt, az nem egy két nap, hanem két három hétig tartott egy végtébe. Nyáron talán egy felleg sem ment el jég nélkül, melly is sok hejeken sok kárt tett. Így verte el a KISUJSZALLÁSI Szőlős Kertet egészen, és a TÚRI (MEZŐTÚR) határt is.

Azt is méltó meg jegyezni, hogy Nyomatás tájba, erre az ALFÖLDi részre, véghetetlen sok egér Gözü jött; úgy hogy a mezőn, egy álló hejbe meg olvashatott az ember 100 egér jukat is; is volt benn a Hejségben is. Az egerek után jöttek a sok bagjok; én a kis kertem nád fala kortzán nappal egy sorba, meg olvastam 50-et is. Az egerek és gözü, sok kárt tettek az őszi vetésbe, úgy hogy sok hejeken másodszor is vetettek. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1816

A mult esztendőbe való számtalan egér (melly a mint ezenn esztendő meg mutatta, az árviz elől takarodott) minden őszi vetést el emésztett. A nagy hó nem fagyos földre esvén, ami az egerektől meg maradt volna is, a vetés a hó alatt ki pállott; úgy hogy az őszi vetésből semmi sem lett. Az egereket ugyan a tél mind előlte.

Azonn rettenetes Fergeget, a melly volt ezenn esztendő Januárnak 29 és 30-ig napjain, a több nevezetesebbekkel edjött bé van irva az Ekkla Protocollumába pag 50 x fejknek.

Ezenn szerentsétlenül kezdődött esztendő szerentsétlen volt, tsak nem minden tekintetbe. Mert őszi vetés az ALFÖLDön semmi sem lett, tavaszi kevés. Bor igen kevés, melly miatt minden drága lett. A buzának köble 50 forint az árpa 20-25 forint. Ha az Isten tengerit bővön nem adott volna sokan éhel holtak volna meg. Ámbár az ALFÖLDön, és általlyába véve mindenütt az Országba nagy szükség és drágaság uralkodott; de még is nagyobb volt a SZILÁGYSÁGba és ERDÉLYbe. Mert itt már 5 esztendő óta semmi sem teremvén, már ebbe az Esztendőbe utolsó szükségre és éhel halálra jutottak az emberek, kivált az oláhok. Sokan közzülök éhel haltak meg; hallottuk, ha igaz, hogy egymást is meg ették; sokan Falustól ki költöztek erre az ALFÖLDre mig jöttek, az erdőkbe, sóskaival, füvekkel, gyökerekkel tengődtek; sokan az éhség miatt el kényszeredve az ut félén ki dülvén haltak meg. Ennek az éhségnek önnön magam sok szomorú példáját láttam; mert a testvér Etsém a SZILÁGYba SZODORÓi Predikátor lévén, neki mivel már ő is tsak nem az utolsó szükségre jutott, buzát, árpát vittem. Ebbe az egész hejségbe, sem apró jószágot, sem semmi féle állatot, mikor már én oda mentem nem lehetett találni; épp az Etsémnek volt egy éhel holt kutya. Ámbár tehát maguknak sem igen volt, még is táplálni kellett a szegény ki költözött oláhokat; minden nap 10, 20 kéregető oláh meg fordult a házunknál. A kikközzülök othon maradtak, azok makkal, disznó tökkel, tengeri tsutkából, kender magból, fa hajból sült kenyerekkel tengődtek. Szégyen gyalázattya az országnak, hogy

semmi rendelést felállók nem tettek, mint ha az oláhok emberek nem vólnának; és akkor kezdettek némelly Privatusok róllok gondolkozni, mikor már nagy része vagy ki költözött, vagy éhel el vészett. Akik ki jöhettek MAGYAR ORSZÁGra, abba szerentsékek vóltak, hogy ha szükön is, tsak el élösködtek és nem is hallottuk, hogy tsak egy is éhel halt vóna meg.

A méhekre nézve is, ebbe az esztendőbe országos tsapás vólt; egész nyáron semmit sem dolgozhattak és már Lőrintz felé széltire dögöltek. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1817

Az az éhség, és szükség, melly a mult esztendőben kezdődött, által ment erre az esztendőre is; sőt még nagyobbodott. Mert már takarás felé a buzának köbli vólt 80 forint, az árpáé tengerié 50 forint. Nagy szerentse még is, hogy a vetések jókor meg érvén, hamar ujyra kapott az ember. A tél tartott állandó hóval, hideggel, a leg jobb szánuttal, mint egy 6 hétig. A Tavasz, Nyár, Ősz, egészen száraz; eső igen kevés vólt, úgy hogy sok hejeken a marha annyira meg szorult, hogy majd éhel vészett el. És még is bor, buza elég lett, ki vévén az árpát; a melyet is nem az eső, hanem a téli hó, és a minden éjtzakán járó nagy harmatok neveltek. Nevezetes ebben az esztendőben az, hogy 17-a Januárrí, estvéli 8 óra tájba, látszott az égen dél felé, valami villámás forma világosság több izbe, ámbár tiszta idő vólt; a melly egy kevéssé, reszkető forma világossággal fénylett, és mindjárt el enyészett. Ezt magam is láttam. Sokan mondták, hogy illyet Karátsony előtt való estve is láttak. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1818

A tél Januáriusba tsak három hétig tartott, ekkor végképpen vége lett, Februáriusba a leg szebb lágy idők jártak, szántottak, vetettek.

A Tavasz, Nyár, többnyire száraz vólt. Tsudálatos vólt az ebben az esztendőben, hogy sem télen nem vólt hó, sem eső, sem tavasszal, sem nyár elein; és még is midőn a szükségétől félt az ember, minden féle élet annyi termett, hogy az ember nem is reménylette, hanem a tengeri semmit sem ért, köles pedig éppen semmi sem termett mindenütt közönségesen. Jegyezzük meg még erről az esztendőről a fellyebb való esztendőkben, a szükség és bő pénz miatt az élet árra nagy fel menvén; tehát az 1817-ik esztendőben, majd minden ember élet kupetz lett. Már takarásba, akinek tsak pénze vólt, sok költsön pénzen is szedte az életet, a buzát 20-25 forinton, az árpát, kölest 15-16 forinton, sokkal nagyobb árrát reményelvén. De a Felség 1817-be el kezdvén a Bankót bé szedetni, már 1818-ba igen meg kevesítette; melly miatt kevés pénz lévén az országba, mindennek az árra bukkott; és így az élet kupetzek halálra buktak. Ehez járult az

1818-ba való bőv termés, mikor tehát az élet árrát 30-30 forintra fel menni gondoltuk, akkor a buza ment 4-5 forinton, az árpa pedig 2 forinton. Így járt nevezetesen a mi *Demeter* Görögünk aki 20.000 forintot vert Életbe, már most majd meg örül. Így jártam én is; az Árpámat, 1817-be ősszel kérték 16 forinton, és nem adtam, 1818-ba tavasszal, alig tudtuk rostálva el vesztegetni 4 forinton; aki továbbra várakozott, az után ugy sem kelt el. Valamint az 1816-ik esztendőbe, ugy ebben az esztendőbe is ősszel, a vetéseken igen sok egér vólt. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1819

Ez az esztendő esős volt; buza elég termett, árpa kevés; tavaszi buza, tengeri igen sok. Az élet arra, a mint a fellyebb való esztendőben meg bukott, úgy meg is maradt és senkinek sem kell. Július első hetében* északon tettett fel egy Üstökös Tsillag, és fel járt estve mint egy 3 hétig. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1820

A tél elkezdődött Januáriusban hóval hideggel; Januárius közepe táján sok eső lévén a hó el olvadt; az után hidegre fordítván a sok eső, hó, víz, jéggé vált; a melly így maradván, az őszi vetést mind el rontotta, úgy hogy igen kevés lett belőlle. Februárius, Martius, Aprilis, és még Májusnak eleje is a leg soványabb hideg, szeles, fagyos idővel járt; úgy a juh bé szorulván Januárius elején, még Áprilisbe is telett. Ez tehát nevezetes, hosszú sovány tél volt. Júniusba ottan szép esők voltak, és ha ez nem lett volna, egy szál széna sem termett volna. Ekkor ismét szárazságra fordított, és úgy szólván Octoberig semmi eső nem volt; melly miatt a mező el sülván, mindenféle állat csak nem él el veszett; a marhán, disznón, száj, és láb fájás uralkodott, egész gúja csak úgy hevert a földön, mint ha mind meg döglött volna. Octoberbe az eső meg indult, minden meg ujjult és a leg szebb meleg napok jártak csak nem egészsz Karátsonyig.

1821

Februárius végén tettett fel egy Üstökös Csillag nap nyugoton, de nagyon homájoson láttzott, mint egy három hétig.** Áprilisbe szép menydörgéses esők voltak a melly ha nem lett volna semmi termés nem lett volna. Ámbár tehát az esztendőnek nagy része sovány, száraz volt: mdált (mindazonáltal) bor, buza elég termett; az élet senkinek sem kellett, csak pocsék volt. Ősz felé igen sok egér, kivált gözü volt. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1822

Az egész tél minden eső és hó nélkül ment el, és a juh soha be nem szorult. Az egész tavasz száraz, hideg, sovány. 13-a Mai nagy jég volt, melly itt a mezőn menván el semmi kárt nem tett; de az EGRI HEGYnek egy részét öszve törte. 15-ik Juniusig szüntelen való nagy száraz szél uralkodott, melly miatt semmi széna nem lett. 15-ik Junii dél után érkezett, egy mindent fel forgató irtóztató szél vész, eső nélkül; a melly minden bogját széjjel szórt, a vékony rendet el hordotta, épületeket öszve szagगतott; lehetetlen volt ki állani, mert a szárazság miatt nagy port hajtván, az ember majd meg vakult. Ezt követte ugyan azonn nap estve egy nagy felleg, a melynek itt csak a szárnya ment el; de KETSKEMET, FÖLDVÁR (DUNA-FÖLDVÁR) körül a jég mindent el vert, KARDSZAGon két házat a menykő meg ütött. Más nap hat rendbéli eső ment itt el, de mindeneknek csak a széle; e közzül egy BÉKÉSnek menván, (a mint beszélték a KENDERESiek akik akkor BÉKÉSre voltak vásárra) a BÉKÉSi-eknek, GYOMÁnak, ENDRÉDnek határát a jég el verte sok épületeket a menykő meg ütött, ludat, juhot, marhát a jég agyon vert, embereknek fejét be szagगतta, a nagy szélvész és égi háború marhájokat a KÖRÖSnek hajtván sok bele veszett. A KENDERESiek Gyékénnyeket a lovakra terítván,

*No. 131. (*Darvai*) 1819.VII.18.21h 46. Eneke. (?)

**No. 133. (*Darvai*) 1821.III.21.13h 02. Rosonborga. (?)

magok a szekér alá buván maradtak. Ez az esztendő minden tekintetbe különös volt; minden vetemény sietett a tökéletességre, és egy holnappal elébb meg ért mint kellett volna. A tavaszi saláta két három levelet hozván, mindjárt fel magvadzott; a tzukor borsó egy két araszt nyövéen virágzott, egy tsövet hozott, el száradt. A dohány a mint el ültetődött, azonn módon maradt; haszontalan volt minden lotsolás; a mi kevés eső volt annak sem volt semmi láttattya. Ősz buza még is meg lehetsőn termett, hanem apró szemű, kenyere lisztje olyan mint a torsa; árpa, tengeri semmi sem lett. Az egész nyáron által soha harmat nem volt. A takarás el kezdődött Juniusha, már Margit napra, jobbadán el is nyomtattunk, Lőrintz napra már az Urak is el nyomtattak. István Király hetibe már a Kunok törték a tengerit.

Augusztusha a mi kevés volt, mint a Hüvejkem olyan csövek mi is el végeztük. September első hetébe szüreteltünk; ebbe a holnapba az EGRI BUDAI HEGYEKEN is meg volt a szüret. A szőlő apró szemű és asszú; bor elég és jó volt, soha a bor meg nem savanyodott. Egy szóval ilyen esztendőt ritka embert ért; hanem ez nem mindenütt volt így; mert nevezetesen az ÉRMELLYÉKEN a leg több eső, és a leg bővebb áldás volt. A DUNÁNál kezdván, a TISZA mellyéke a BÁTSKASÁG, BÉKÉS vármegye, az ALFÖLD KUNSÁG, JÁSSÁG tájékán volt a Szárazság; már DEBRETZEN tájéka paraditsom volt mi hozzánk képpest. Leg főbb oka volt a terméketlenségnek ez; hogy a télen tavaszon, soha sem eső, sem hó nem volt, a nyári kevés esőnek tehát semmi láttattya nem volt a nagyon kiszáradott földön, közönségesen pedig az egész országba, széna igen kevés volt; ami lett volna is a 15 Junii szélvész, többnyire mind rendve, mind bogjába el hordotta. Itt nállunk a leg jobb gazdának is alig volt egy két rudas szénája; az Uraságnak a hol másszor volt 2, 3 száz bogja most lett 7 szekérrel. Villa a gyűjtésre nem kellett; hanem gerebjével kaparták össze.

(*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1823

A tél Januárus 19-ik napjáig olly hideg és kemény volt, hogy az ember alig álhatta ki. A mult esztendei szárazság, és a téli kemény hideg, a gyümölts fákat ki száraztotta, úgy hogy szekerekkel hordották haza a szőlőből. Mező tavasszal semmi sem; hanem Májusha, Júniusba sok eső járt; hanem azután Septemberig kevés eső volt. 24-a Septembernek itt véghetetlen nagy eső volt; kezdődött délután 3 órakor, és szünet nélkül esett estvéli 10 óráig, úgy hogy az uttán térdig meg ért a víz, és utánna minden meg ujjult. Ez az esztendő, jól lehet nagy szárazsággal ment el, mdált (mindazonáltal) nem igen rossz volt itt nállunk; mert széna lett elegendő, tengeri sok; a mellyet okozott a Májusi és Juniusi sok eső. Bor kevés, mert tavasszal a hideg el vette a nyáron pedig egyszer a jég meg paskolta. Az idő járás most meg fordult; tavaj DEBRETZEN felé volt sok eső, most pedig ott annyi eső sem volt mint itt; úgy hogy a szárazság miatt arra ősszel nem is szánhattak.

Ezenn esztendőben a gyermekken uralkodott a skárlát himlő; a melly akiknek tsak mellyeken (mell) hatokon (hát) jött ki, azokat 24 óra alatt meg ölte. Ősszel pedig uralkodott a vér has, de senkit meg nem ölt. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1824

Az egész tél szép, lágy volt. Martius 3-ik napján Hamvazó Szerdán nagy fergeg volt, a melly éjtzaka kezdődván tartott másnap délig. Ez a fergeg sok jószágot, sőt embert is ölt meg. Nevezetesen KISUJJSZÁLLÁSIt 3-at, TURKEVIt 5-öt kinn az ekénél, az 1816-iki fergegnek ez fia volt. Ebbe az esztendőbe sok szép eső volt; de a szüntelen fuvó hideg szelek miatt, nem volt annyi láttattya amennyi lehetett volna; mind az által bor, élet termett elegendő.

Nevezetes az, hogy 11 Augustusban, estve mindjárt nap le mente után, láttzott az égen, Észak Napnyugot felé a Göntzöl Szekerén alól, egy Nagy Kigyó forma jel. Hosszassága és vastagsága, mint egy jó fenyő szál, a farka hegyes mint a kigyónak, úgy láttzott mint ha karikákból lett volna egymásba fűzve; eleinte egyenes volt, azután a Farka kezdett fel felé hajlani, végre a derekán karikába tekeredett. Mindjárt nap le ment után láttzott, először veress színű, azután mindég halványabb, egész est hajnalon lehetett látni, végre az est hajnallal edjűtt el mult. Némellyek azt mondták; hogy ez összevise tsemódzott tűz volt, és a Hóld előtt jött fel, mint egy nagy gojobis, és azután el pukkanván, annak a világossága láttzott. Én ezt azért nem hihetem, hogy akkor végezvén a nyomtatást mindég kinn a szűrűn voltam szem közt Északnak; olyan nagy tűz gojobisnak fel jövetelét, el pukkanását, annak világát, lehetetlen lett volna nem látnom; ezenn jelt pedig mihejt a Nap le ment mindjárt észre vettem. Más az hogy míg a Nap fénylett, akkor igen tiszta idő levén, ezt a gojobist lehetetlen volt látni; ha pedig Nap le ment után tettett fel az ég ajján képtelen sebességgel kellett volna neki egész az Északi Pólusig fel jönni, és ottan el pukkanni hogy látható legyen minjárt Nap le ment után; és ezt a sebes fel jövetelét egy olyan nagy tűz gojobisnak, lehetetlen lett volna észre nem venni; azomban ezenn tűz gojobisnak fel jövést a mi hejségünkbe senki sem látta, csak más falusiak beszéltek; a jelt pedig közönségesen minden bámulta. Mások azt mondták, hogy a forgó szél volt, mely a levegőbe fel ment, és a Nap sugára meg világosította. Ezt még úgy se hiszem, mertakkor nap még csak szél sem futt; olyan nagy forgó szelet, a mely ezt a nagy jelt okozhatta, lehetetlen lett volna észre nem venni. Én tehát úgy gondolom, hogy mivel akkor héten tsendes vak meleg napok voltak, és csak egy tsepp felleg sem volt az egész héten; tehát annak valami össze gyűjt gőzölgésnek kellett lenni, a melyet a Nap sugára meg világított, és éppen ezért mult el az est hajnallal edjűtt. Akármi volt; elég az hozzá hogy szép volt nézni, és valósággal különös volt; a Parasztok, fegyvert, éhséget, döghalált jövendöltek belőlle. Ez a jel láttzott még SZOBOSZLÓN is. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1825

Ez az esztendő, kivéven a telet és a tavaszt, esős volt; őszi élet termett elég, tavaszi semmi sem, mert a szárazságba ki nem kelhetett, azután kétszer háromszor is kelt; azután pedig meg indulván az esők, a hirtelen közte lévő nagy meleg meg fordította, szemje nem lett. Tengeri lett elég; ha nem a sok eső miatt még a tsutkáján sok ki tsirádzott, meg pállott. Bor semmi sem lett; mert a sok esőbe a szőlő meg nem érhetvén, a Szt. Mihály hetibe volt derek, fagyok az éretlen szőlőt meg vették; ami bor lett az is igen savanyu volt. Cseresznye ebben az esztendőben nem volt, mert a tavaszi szárazságba a cseresznye fákat a szipoj (sárga vagy vörös hátú szőrös bogár, Anisplia) el borította, és még virágjába meg emésztette. Kivéven a Sz. Mihályi deret, fagyot, az egész ős, végig minden dér, fagy, köd, szél nélkül való volt. Az életnek semmi árta nincs. Akaszfa virág ebben az esztendőben nem volt. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1826

A tél tartott nagy hóval, hideggel, és jó szán uttal egész Martius 16-ik napjáig, ekkor el veszvén, meleg idők lettek. 27-a Marti Husvét második napján villámlott mennydörgött; és MADARASon egy házba be ütven a mennykő, 4 embert meg ütött, de egy sem holt meg. Ezt követte, hideg, dér, fagy egész Május 20-ik napjáig, mely a szőlőt semmivé tette. Ez után Május végén, Junius, Juliusba csak nem minden nap eső menydörgéssel. 24-a Julii estvéli 7

órákor jött egy felleg égi háborúval, és nagy széllel, melly a bogjákat, keresztekét széjjel hánnya, sok fákat tövestől ki tekert. Ebben az esztendőben tehát a hideg tavaszi szelek, és a késői derek, fagyok, a szöllőt elrontották, de gyümölcs igen sok lett, kivált alma, körtvély, szilva, buza, árpa, kivált tavasz buza semmi sem, tsak léha, szemét, mert ámbár sok eső volt nyáron, de a közte lévő nagy melegek, az el késett hirtelen nőtt, s az akkor szemezni akaró életet meg szorították; gaz lett, de szeme nem tengeri sok volt. Ámbár tehát kevés élet termett, mdalt (mindazonáltal) annak semmi árra nints. Nevezetes az itt nállunk; hogy 26-a Septememberben reggeli 8 órákor, meg gyulad a Kamara Szürüs Kertjébe, maga magától a köles szalma; mert vízessen rakódott össze, belőről mind össze emésztődött, igen bűdös volt. Az Április elején való rettenetes nagy szelekbe égett meg NAGY KÖRÖS várossa, benne több mint 1000 épület. A körül belül való városok hejségek hordottak a meg égetteknék buzát, árpát, tengerit, kenyeret, szalonnát, pénzt stb. KARDSZAG várossa küldött 150 köből buzát; így több városok is, mi is küldöttünk 12 köből buzát. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1827

Ezenn esztendőben a tél lágy volt, és majd semmi sem. 12 Januárius villámlott, menydörgött; ugyan ekkor PESTen nagy égi háboru volt? ott a menykő a Fa Depositoriumot meg ütötte, a melly porig égett. A tavasz el kezdette szüntelen való nagy szelekkel; így volt ez egész nyár és ősz. Itt nállunk Sz. Györgytől (ápr. 24) fogva 12-ig Augustusig úgy szólván semmi eső nem volt; a mező el sült, a ló, marha, sertés le betegedett, szája, láb fájás uralkodott. Uralkodó szél volt, az északi, és észak Napkeleti a melly futt egy végtébe 101 napig. Ez az esztendő tehát sovány és terméken volt, így volt ez tsak nem az egész országba. Az árpa, tavasz buza alig adta meg a magvát, ősz buza mint egy fele termés volt. Tengeri igen kevés, kender semmi sem, bor meg lehetősen termett, és igen jó. A tavaji két három forintos buza már ősszel fel ugrott 12-re, azután pedig többre, az Árpa 6 forint a ros 9 forint. (*Deretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1828

A tél ebben az esztendőben álhatatlan volt, hirtelen hideg és hirtelen lágy; azért a nátha horut uralkodott. Hatszor volt tél, és ugyan annyiszor hirtelen el mult.

A tavasz, hideggel, széllel, dérral, köddel ment el egészen 26-ik Májusig, ekkor volt egy kis jó eső. Juliusba több izbe nagy égi háboruk voltak, a mellyek sok felé sok károkat tettek. Nevezetesen 10-a Julii éjjeli 10 és 11 óra között, ütötte meg a menykő a KISUJSZÁLLÁSi templomot, melly tornyostol edjűtt meg égett, ámbár a torony rézzel volt. El olvadt 3 harang az edjik prédikátor T.T. Dorka Illyés Ur háza a mellette lévő gazda ember házával edjűtt meg égett. P. KAKATon pedig 15-a Julii, meg ütötte Tttes (Tekintetes) Magyar Urnak egy be rakott bogjáját, mellybe volt 30 szekér széna; ez is meg égett. Ezután is Julius, Augusztus és September eleje esőekkel és égi háborukkal ment el, melly miatt őszre igen jó mező, talló lett. Octóber vége, és November eleje, hideg, hó, úgy hogy a guját be verték; de ez tsak 8-ig Novemberig tartott; ekkor ismét jó idő lett és a Guja ki verődött. Ebben az esztendőben tehát az esők akkor voltak mikor már a vetésre késő volt; ősz buza kevés lett egy kereszt nem adott többet egy vékánál (25-30 l.) Tavasz buza, árpa semmi sem; hanem tengeri minden felé véghetetlen sok lett, a melly nagy jó tétemény kivált a szegénységre nézve, mert különben sok élhel haló lett volna; minden felé még a jó gazdáknál is tengerivel eszik a kenyeret; ez az oka, hogy az élett árra fellyebb nem ment, hanem még lejjebb szállott. Nevezetes ebbe az

esztendőbe a marha dög; ezt okozta, a MÓLDVÁból bé hajtattott riska marha. Bizonyos ez abból, hogy mindenütt ott uralkodott és kezdődött, a hol ezenn marhákat vagy legeltették, vagy itatták. Ez kezdődött Novemberbe. KUNHEGYESEN több el döglött 400 darabnál, NAGY IVÁNYon, KUN SZENT MÁRTONba még több. A vásárookra marhát hajtani nem volt szabad, hasonló képpen egyik hejségből a másikba; a széna, takarmány bé vitele valamely hejbe meg nem engedődött, hanem le rakódván meg égettetett. Ezenn marha dög, nem csak itt körülöttünk volt; hanem volt PEST, NÓGRÁD, MOSON, és más felső vármegyékben is. Itt nállunk, KISUJJSZÁLLÁSon, KARDSZAGON, KEVibe (TÜRKEVE) még bé nem jött. Nevezetes ebbe az esztendőbe a pestis is, a mely bé tsapott ERDÉLYbe. Nevezetesen a mint az Ujság is irta, MAROSVÁSÁRHELYre bé vitte BUKARESTből *Geréb András* nevű kerékjártó. A M. VÁSÁRHELYi Ref. Collégium széjjel botsátódott 22-ik Novemberbe BRASSÓ bé záródott 30ik Novemberbe, a kereskedés meg szűnt. Kevesen haltak meg, mert jókor elejét vették, és terjedni tovább nem engedték. Nevezetes utólyára ebben az esztendőben a Sáska járás is; a mely számlálhatatlan sokasággal ösz felé MOLDVÁból be tsapott ERDÉLYbe, és ott igen sok károkat tett. Az üldözés, pusztítás, hajkaszás által három tsapatra szakadván, annak egy része el jött MAGYAR ORSZÁGra is NAGY BÁNYÁig. Szerentse hogy összel jött mert a pusztítás, és az octoberi hidegek miatt mind el vészett. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1829

Ez a tél is álhatatlan volt, 8szor volt tél, és ugyan annyiszor el vészett. Az egész nyár nagy és tartós esővel ment el, September végén és October elején két hétig éjjel nappal esett az eső, mely miatt a szőlő le rothadt. Ezután hűvös, hideg szelek jártak October végén igen hidegek voltak, nevededett a hideg Novemberbe, Decemberbe, még pedig állandóul, úgy hogy a hideg csak nem kiállhatatlan volt. November 12-ik napján le esett a hó, a mely jól lehet nem nagy volt, de a kemény hidegek miatt meg fagyván, állandóul meg maradt karátsonyig. Karátsony első napján, el kezdván ismét esni a hó, esett éjjel nappal mind végig ebben az esztendőben, annyira hogy mindenütt a hónap vastagsága van egy rőfös (78 cm-es). Jól lehet ebben az esztendőben sok eső volt; élet még is kevés termett, mert a meleg meg tsapta; a mi lett, az is véghetetlen üszögös és vad borsós; széna, tengeri igen sok lett. A még October közepén be állott kemény hidegek miatt, a mely mindenütt az országba úgy volt, sokan szántatlan, vetetlen maradtak, nevezetesen az Urasságok felét sem vethették el annak amit akartak; itt nállunk a Conventiosoknak egy szemet sem vetettek. Nevezetes ebben az esztendőben 1-ször, a Földindulás, a mely sok hejeken nagy károkat tett. Itt KENDERESen volt 1-a Julii estvéli 8, 9 óra közt; a mely meg lehetsé ingadozással volt, de semmi kárt nem tett. Volt ez a föld indulás MAGYAR ORSZÁGnak napkeleti, és északi részein, a DUNÁig, de már PESTnél nem tapasztalódott. Legrettenetesebb volt pedig az ÉRMELLYÉKén; ott t.i. az IRINYi, DENGELÉGi, ENDRÉDi, PISKOLTi, PETRI és sok más hejeken templomok, tornyok, épületek öszve hasadoztak, kémények, tűzfalak le dülcedeztek. ENDRÉDnél a föld is meghasadt, és belőlle kék láng jött ki. Magam is láttam azt az égett fővényt a mellyett ki vetett. Tartott a föld indulás azonn a részen még Septemberbe is csak nem minden nap; de ember halál nem történt. A lakósok félvén a hejségekbe lakni, a mezőn sátor alatt laktak; valamint az én testvér etsém Dániel is az IRINYi Predikátor, aki ezt nekem környúl állásoson, és valóba szomorúan meg irta. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1830

A tél még a mult esztendőbe kezdődött; karátsonykor el kezdvén esni a hó, esett szüntelen Januáriusnak 17-dik napjáig, és rettenetes hó volt mindenütt az egész országba, az utak járhatatlanokká lettek. Ez után igen kemény hidegek voltak kivált Pál (jan. 25.) hetibe tsak nem ki álhatatlan, úgy hogy a hideg volt 29 grádus. Ez a nagy hideg és hó, uralkodott EURÓPÁnak Déli részein is, a midőn OLASZ ORSZÁGBa 8-9 grádus volt a hideg. Ez a rettenetes tél sok embert, barmot meg ölt, a nagy dió, cseresznye fákat össze hasogatta, ki száraztatta, kivált őszi baratzk fa egy sem maradt. Januárius végén, Februárius közepéig, ismét majd minden nap esett a hó. Tartott a tél Mártius végéig; és így el kezdvén Novemberen a midőn a hó le esett és a jószág bé szorult, egy végtébe állandóul 21 hétig volt tél. Illyen rettenetes télről még a leg öregebb emberek sem emlékeztek.

Április 1-ső és 2-ik napján, meleg al szél támadván, a havat ez a két nap semmivé tette, és mindenütt rettenetes víz lett. 21-ik Aprilisbe el jött, a nagy árvíz; a melly körülöttünk a HORTOBÁGY, ZÁDOR, ÁGOTA, SZOLNOK és más hidakat el szaggatván, emberekbe, barmokba temérdek károkat tett. A KISUJJSZÁLLÁSiak, KARDSZAGiak, KEVlek (TÜRKEVE), TURIak (MEZŐTÚR) éjjel nappal töltötték a gátakat, a harangokat félre verték, Isteni tisztelet nem volt, a hol mit kaphattak, kerítéseket, fákat mind víz elcibe hordották, és még is tsak TURon több mint 300 ház össze omlott. Így volt mindenütt a vizes hejeken; a szokott legnagyobb árvizen felül, még egy öles (19 cm) volt.

Még is szerentsére, a *Mirhi* és *Kara János* gátjait meg tarthatták, külömben mindet is el borított volna s.a.t.

Ennek a nagy hónap, a vetésre nézve semmi haszna sem lett, mert a millyen hideg volt a tél, szintén ollyan rettenetes meleg volt a nyár; nevezetesen Augusztusnak első hetében, olly meleg égető déli szél futt, hogy a melegség 30 grádusra fel ment. Eszerint semmi élet nem lett, 9 kereszt buza is alig adott egy vékát, az életnek az árra nagyon fel ment. Ezt okozta a mult őszi sok egér, melly a vetéseket a hó alatt el pusztította, a rosnak a szára nem volt nagyobb 2 lábnál. September 1-ő 2-ik napján egy kis eső lévén a melegség meg szűnt. Azután November 17-ik napjáig szüntelen szárazság volt. Ekkor el kezdvén az eső esni, esett minden szél és hideg nélkül tsak nem minden nap vagy éjjel vagy nappal az egész esztendő végéig; és így igen nagy sárral ez a szerentsétlen esztendő bérekesztődött.

Nevezetes ezenn esztendőbe még a járván betegség a hideg lelés, a melly ország szerte volt, és a leg mértékletesebb emberek közzül is igen kevés kerülhetett el. Sok hejt, itt nállunk is egész háznép egyszerre benne feküdt. Itt nállunk benne egy sem holt meg; holott valamint másutt ugy itt nállunk is, rendkívül sokan haltak meg. (*Debretzeni Pap, Csánki KENDERES.*)

1831

Januárius hideggel hóval ment el. Februárius sárral Martius hűvös napokkal faggyal, dérrrel, Április, Május, Junius szüntelen való esőkkel, melly a munkát nagyon hátráltatta. Julius ottan igen nagy meleg és esők. Augusztus, September, Octóber szép meleg napokkal. November esős végre Havas December esős és nagy sár. Ez az esztendő tehát esős volt, széna igen sok termett. Élet is elegendő.

Az 1829-ik esztendő nevezetes a föld rengésről, az 1830-ik a nagy télről és árvizről, az 1831-ik pedig a choléráról* lásd ennek környül állásos leírását fellyebb. Nevezetes ez az esztendő arról is, hogy tsak nem egész Augusztusba a nap veressen, és minden fény nélkül

*Csáki Benjamin: "Jegyzések a koleráról" 1831.

járt, úgy hogy széltére egész nap bátran bele lehetett nézni. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

Ez az esztendő mindenbe terméketlen lévén, és nagy szükség uralkodván, minthogy eső nem volt, mennydörgést hallani sem lehetett. (*Debreceni Pap István: "Jegyzések a koleráról" Kéziratban.*)

2-szor nevezetes a marha dög; a mely már most minden felé, még más országokba is uralkodott. Itt nállunk a borju csordába esett először, a melyből el hullott 50 darab. A nagy marha igen ki heverte; de a mely hasas tehén tsak legkisebbet vólt is beteg, a mind el vetélt, más felé pedig minden féle marha döglött. A marha dögöt bé hozta, és meg ujjította mostan *Báró Ortzy*, aki TAKSONYba a MOLDVAI marháknak legelőt adott; de meg is adta az árrát, mert több el döglött marhái között a *Svaitzer* teheneiből tsak egy maradt meg. Ismét meg tiltódott a marháknak vásárokra, egyik hejből más hejbe való hajtása, agyon lövettetés büntetése alatt, a szénát a szekérről le veszik, meg égetik.

3-or nevezetes a számtalan egér, gözü, hörtsök, patkány; a mely minden felé az országba uralkodik. Szava hihető ember beszélt nekem, hogy ő többet magával edjűtt látta, mikor BURÁNál a patkányok seregestől edjűtt usztak által a TISZÁN. Ezenn férgek minden őszi vetést, öszve furkáltak, hordottak, pusztítottak mi lessz a következése, majd meg mutattya a tavasz. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1832

Januárius sáros, Februárius 9-ik napján fel fagyott, tartott a hideg fagy, szél egész Májusig, mely a földből minden nedvességet ki irtott. Május esős, Junius hideg szelekkel mely a májusi esőket haszontalanná tette. Julius, Augusztus, September, Octóber nagy szárazság November szüntelen való eső, végre hó. December hasonló.

És így ez az esztendő száraz, hideg, szeles, sovány; kevés terméssel, széna kivált a gyp földön semmi sem. A számtalan gözü, egér, egész tábla vetéseket el pusztított, és lábán száraztól meg ette. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1833

Az egész tél, tavasz, egész Juniusig, hideg, sovány száraz, a mi kevés eső vólt is, a nagy szelek miatt semmi láttattya nem vólt. Mező, széna nints. Junius több rendbéli esőkkel és égető melegekkel ment el, minden meg ujjult. Juliusba nagy esők, Augusztus esős, de hideg. Septemberben hűvös éjtzakák nappal tsendes meleg. October, November hasonló. December vége felé nagy sár. Ezen esztendő ámbár álltallyába hideg vólt; még is kivált tavaszi élet meg lehetősen termett; széna kevés, bor sok. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1834

Ez az esztendő is jobbadán sovány vólt; élet, fele termés kukoritza, bor, sok lett és a hosszas szárazság miatt igen jó. Nevezetes ezenn esztendőben az a nagy földrengés mely vólt 15-a October reggeli 8 órakor. Ez itt nállunk is nagy mértékbe vólt, de az ÉRMELLYÉKen ismét véghetetlen károkat tett. Templomokat, tornyokat, épületeket, kéményeket földig le rontott; a földből számtalan hejeken töltésr formára viz jött fel, egy hejent pedig meg hasadván égett fővényt hányt fel. DEBRETZENbe a Nagy Templomot annyira meg hasgatta, hogy abba egy néhány hétig, mig a romlás hejre nem hozódott, isteni tisztelet nem tartatott. Így vólt sok más felé is. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1835

Ez az esztendő is száraz sovány, ki vévén takarásba két nagy eső volt, a marha alig élhetett. Legszebb holnap volt October tsendes lanyha esőssel. November első hetibe fel fagyott, kegyetlen hideggel, minden eső, hó nélkül tartott Karátsonyig, a midőn hóval bé rekesztette. Élet fele termés, tengeri is itt nállunk meg lehetősön termett, de másutt nem. Bor sok, de a szőlő meg nem érhetvén savanyu. A BÁNÁTBa pedig és BÉKÉS VÁRMEGYÉbe sok eső járt és bőv termés volt. Nevezetesen ezenn esztendőbe a marha dög, mely véghetetlen károkat tett csak nem az egész országba. Nevezetes hasonló képpen itt körülöttünk a tücsök vagy zütskö (szöcske), mely számlálhatatlan sokassággal ezenn tájékat el borította, és sáska módjára, ki vált a zabot, tavasz buzát, egészsz düllőkön meg emésztett; kivált a KARDSZA-Giaknak, NAGY IVÁNYiaknak és másutt sok kárt tett. De mi hozzánk szerentsére takarásba érkezett, az őszi vetésbe kevés kárt tett, de ahol még tavaszi zöldes vetést kapott, azt semmivé tette. Ezt a parasztok valóságos sáskának nevezték és hitték. Volt is benne valami igazságok mert pusztítása valóságos sáskái volt, egy gabona száron volt 50, 60 is, ahol meg telepedett, ott nem takart az ember semmit sem; nem is hasonló volt a közönséges zütsökhöz. Mert a nagysága volt 2, ½ hüvelyk volt benne setét hamuszín, tzinobrium szín tzombu, ilyen volt a háta is a szárnya alatt, voltak kisebbek nagyobbak, a nyakokon kámsájok, vagy mint egy járom, dél előtt 10 óra tájba fel kerekedtek és tovább repültek de dél után ismét hejettek meg annyi számtalan érkezett. Ahol érett ős buzán telepedtek meg, annak elsőben a szárán lévő leveleit meg ették, azután a fején a buza tokját, és így a buza szemek kopaszon maradván, azok a leg kisebb szélre, vagy illetésre, magoktól ki hullottak. Egy szóval ez termédek kárt tett, és valósággal alföldi sáskának méltán lehet nevezni. Ezenn esztendőnek October 25-ik napján lehetett látni egy Üstökös Csillagot, a Göntzöl Szekere mellett, de amely kitsiny és homályos volt, és egy hét múlva vége lett. *(Debreceni Pap, Csánki KENDERES.)*

1836

Aki a fellyebb való esztendőket, nevezetesen 1831-től fogva meg tekint, mindjárt láthattya, hogy ez az ALFÖLD, minden esztendőben lejjebb lejjebb ment a termésbe, kivált a takarmányba, szénába, úgy hogy minden tavasszal a takarmány fenekét fel seperettük. De mind ezeknél az 1836-iki esztendő sokkal sullyosabb volt; a mely a szükségét és nyomorúságot tellyes pohárral mérte reánk.

Ugyan is Januáriusba, ojj kegyetlen száraz hideg uralkodott, hogy sokszor még a mély kutakba is meg fagyott a víz, Februáriusba enyhült, de az ezenn holnapba esett kevés esőnek, hónap, a kiszáradt földön semmi láttattya nem volt. Martius 25 napja sovány száraz, azután volt szép eső, a vége dérral fagyal bé rekesztette. Április szüntelen fuvó száraz szelekkel ment el. Május első 4 napja esős, azután dér fagy fojtába. 11-dik nap hó fergeteg, a 12-ik nap bé fizetett, mert akkor olly kemény hideg fagy volt, mely minden gyümölsöt, szőlőt, tengerit, veteményt, tökéletesen semmivé tett; és így mivel ez Áldozó Csüörtökön (máj. 12.) esett, az bennünket semmi nélkül hagyott. 13-ik napja hasonló volt azután enyhült de már későn. Junius északi sovány szelekkel, nagy porral, és nagy szárazsággal. Julius hasonló. Augusztus eleje száraz és forró meleg, szeles azután 16. 17-ik napja eső, és ekkor kezdett a mező ujjalni de a vége ismét hűvös szelekkel, nagy porral járt. September száraz sovány, szüntelen fuvó fel (=északi) szelekkel. October hasonló, kivéven azt hogy 28-ik Octoberbe el kezdett az eső esni, és esett csak nem minden nap az egészsz esztendő végéig, úgy hogy semmi dér, fagy nem volt, sőt 27-ik Decemberbe, nagy nyári zápor eső volt menydörgéssel, villámlással.

És így látni való, hogy ez az esztendő valóságos tsapás volt az ALFÖLDön, el terjedt pedig ez a DUNÁtól fogva VÁRADig, széna, szőlő, gyümölcs, zöldség, vetemény, tengeri, semmi sem. Ami kevés élet volt, már azt Margit napra (jún.10.) el is nyomtattuk már Augustus elején az Uraságok is el nyomtattak. A tengerit nem törtük, hanem ami kisarjadzott fel gyomláltuk Juliusba. Millyen volt a tengeri meg tettzik abból, hogy én két köblös (1 köblös = 1 katasztrális hold = 5775 m²) földről, fel gyomláltatván, és egy szekéren haza hozatván a tengerit itthon a gyermekeim, a száráról le szedegették, azon egy hüvejknyi tsöveket, a mellyen öt hat szem volt és egyszerre meg főzvé, meg is ették.

A nagy szükség miatt tehát, ki merre tudott a nép el takarodott élelmét keresni, némellyek oda is teletek, nagyobb része ment ERDÉLLYbe a hól bőv termés volt. Egyszóval ez az esztendő az ALFÖLDET olly szegénnyé tette, hogy soká ki nem heveri, mert takarmány nem lévén, jóságát kéntelen volt el vesztegetni öltön, hogy magának élelmet szerezzen; annyira, hogy a következő esztendőben, nem volt több tehén egész KENDERESen 30-nál. A szénának öle volt 600 forint, a buza szalmái 120 forint. A buza nem felette drága volt, mert a TISZÁN hoztak fel csajkákon (sajka: nagyobb evezős csónak) és 8 forinton lehetett venni akinek pénze volt. Tudomra a szegénységen senki sem segített; hanem T. FÖLD-VÁROS és VESENYbe, *Báró Podmanitzki János*, a szegénységnek osztott ki ingyen szép summa pénzt; a KENDERESi Kamara részén lévők is meg instálták (esedezve kérték) a Fges Consiliumot, nyertek is 500 pengő forintot, de költsön, mellyet is a legszegényebbeknek kellett ki osztani. Ő Felsége pedig valamellyik Fabricájából küldött pokrótzokat, szür posztókat ruhának a szegénység számára ezen vármegyébe, mellyet is hejségenként, a hol nagyobb szükség volt a T. Vármegye el osztatván, abból KENDERESre esett egy néhány rőff, a melly ha a szegénység közt ki osztódott volna, egy fertálj (itt negyed rőf) sem esett volna egynek egynek belőlle, itt tehát a bírák azt, az ide való egy két koldusnak adták; no de ez a szür, pokrótz is, a következő esztendőben adódott. A *Gróf Károlyi* Tisztjéhez, és *Halasy* Consiliárius Urhoz is fojamodtak az ő taksásai de semmit sem kaptak meg sem halgatódta. Illy jó rendtartás van még MAGYAR ORSZÁGon a szükség és éhség idején. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1837

Az eső el kezdett esni a mult esztendő October 28-ik napján és majd minden nap esett, nem tsak abba az esztendőbe, hanem az egész télen is; következésképpen szerentsénkre igen lágy tél volt, mert különben takarmányunk, fütőnk kevés lévén, sokat fáztunk volna, így pedig, ki napjába egyszer, ki harmadnapba, ki egy hétbe egyszer fűtetett. Ez a lágy tél hasznos volt abba is, hogy a sok esővel a mező meg ujjulván, mikor az idő engedte, a juh is kin legelhetett. Illyen esős volt az egész tavasz és nyár is, kivéven az egy Augusztus holnapot, a mellybe kevés eső volt, azután az ősz is esős volt. A sok és nagy esőkre tsak ezt az egy példát hozom fel; hogy Junius 22-ik napján itt nállunk 15 felleg ment keresztül nagy zápor esővel menydörgéssel. És így ez az esztendő esős, és áldott lévén, a szükség után, termett is minden nagy bővséggel, kivéven gyümölcs és szőlő nem volt, mert sinlette a mult esztendei Áldozó Csütörtöki (máj.12.) nagy fagyott, úgy hogy a számtalan szőlő tőkék, még most a nyáron kezdetek ki fakadni. Millyen termés volt ezenn esztendőbe, tsak a magam példáját hozom fel; buzám kevés lévén, nem vetethettem többet két köbl (kh) rosnál, t.i. egy köblöt ide az udvarom végébe lévő kertbe, egy köblöt pedig a Kulis kertbe. – Itt a kertbe az egy köblös földön lett 84 kereszt képtelen magasságu ros, úgy hogy több volt 7 lábnaál és el nyomtatódván adott 36 köblöt; a Kulis kertbe, minthogy az sovány el élt föld, lett 24 kereszt és lett belőlle 21 köbl. Ollyan vad buzák voltak mint a kőfal. – Ámbár ez,

áldott és véghetetlen bőv esztendő lett volna; mind az áldott nem volt kár nélkül; mert a sok eső miatt annak idejében dolgozni nem lehetett; mellynék következése a lett, hogy a széna barna, fekete, és minden zsir nélkül való volt, az Uraságok életjei, ki a tallón ki tsirádzott, ki meg ott is telelt, amit össze raktak, arra nyomtatót nem kaptak, és így igen sok potsékba ment. Más az, hogy ősz felé temérdek egér, hörsők lett, melly az össze rakott, és tavaszra maradt életnek felét is el potsékolta; mind az által minden kár mellett is, sokkal jobb az ilyen esztendő, mint a fellyebb való (az előző évi).

Ezt a két esztendőt tehát u.m. az 1836-iki szűkségét, és az 1837-iki nagy bővségét, méltán meg lehet emlegetni idővel is. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1838

Buzának, árpának semmi árra is a szénának is. A tél kezdődött a mult esztendőnek December 26-ik napján kemény hideggel; azután Januáriusba tsak nem mindig esett a hó, úgy hogy kötésig meg ért, de mint hogy meg nem fagyott a szél pedig mindég futt, a törést mindjárt bé hordotta, és járhatatlan út lett. Februárius változó, többnyire esős, de azért a hó el nem olvadt. Martius, Április szeles, hózivataros. Május hideg, zivatar, szeles, a vége esőre fordított; a több holnapok is hideg szelekkel zivatarokkal mentek el, melly miatt az esőnek kevés láttatya volt.

Következőképpen ez az esztendő sovány volt. Termés mint egy fele, a szarvasmarhán, sertésen, juhon, száj, láb fájás, guga torokgyik uralkodott; árviz nagy volt; de mint hogy a mult esztendőbe minden elég termett, tehát semmi drága nem volt; a buzának az árra eleinte volt 2 Bankó forint, azután sem ment fellyebb 3 forintnál, az árpa 30 garas Bankóba.

Nevezetes ebbe az esztendőbe, az ország szerte uralkodott számlálhatatlan sokaságu hernyó, a melly minden fákat el pusztított, következőképpen egy szem gyümölcs sem volt; minden gond, tisztogató, patikai szerek, haszontalanok voltak ellene. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1839

A tél álhatatlan; Januárius és Februáriusba sok eső, hó egymást fel váltották melly miatt elsőben a fagyos földön viz tenger, azután jég tenger volt, a járás félelmes tsuszós, igen sokan, magam is egyszer el esvén, úgy meg ütöttem az oldalomat, hogy egy holnapig fájt, némellyeknek keze, lába fitzomodott vagy tört, a templomba nem mertem menni vasvilla nélkül. Mártius, zivataros, havas, fagyos, 25-ik Martii kezdettek szántani, Április havas, fagyos, deres, Sz. György napig tél volt. Májusban kezdett a szőlő indulni a fák fakadni, a melly holnap esős volt. Június, Július szárazsággal, égető meleggel, vakító porokkal ment el, és minden el sült. Augusztus hasonló. September leg szebb holnap volt ezenn esztendőben, tsendes, szép meleg, jó esők, minden gyönyörűn meg ujjult, az el fonnyadt szőlő, egyszerre meg telt, jó és elég bor lett. Azután egész az esztendő végéig dér nem volt, esővel, nagy sárral bé rekesztette.

Ez az esztendő, jól lehet a nyár meleg és száraz volt, de mivel a májusi esők a földet meg áztatták, és sok harmat járt, meg lehets volt minden termésre, hanem gyümölcs semmi sem volt, mivel ebben az esztendőben is a hernyó uralkodott. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

1840

Januáriusnak 19-ik napja kemény hideggel ment el, azután Februárius 14-ik napjáig szép tavaszi idők voltak, úgy hogy némely hejeken kezdettek szántani, és a fák bimbói indulni; de azután a nagy szelek, kegyetlen hidegek, fagyok, a földnek minden zsirját ki vették, minden felé poros ut van, Martius sovány, száraz, hideg, Április hasonló, Május volt ugyan eső, de a hideg nagy szelek miatt semmi láttattya nem volt. Június. Hasonló még eddig minden jószág telet, és a jószágra nézve a tél tartott 17-ik Júliusig, akkor a jó nyári esők után minden megújult. Augusztus szép esős. September száraz volt, ebbe a hónapba nevezetes az, hogy 15-ikbe éjjeli 10-2d fél órákor támadt egy mindent fel forgató orkán, a mely bogjákat kazlakat el szort, fákat össze tört, kéményeket le döntött, a házak tetejéről deszkát kaloda fát le szórt, reggelre egész pusztulásba láttuk a hejséget, mert ritka épület volt, a melyet kisebb vagy nagyobb mértékbe meg nem károsított, a házak retsegek ropogtak, és az ember ki nem mert jönni; az ABÁDi (ABÁDSZALÓK) Templom végét le hajította, a DERSi, EGYEKi toronynak tetejét le döntötte, ahol el ment minden felé temérdek károkat tett; tartott ez az orkán mint egy fél óráig. Octobertől November 26-ik napjáig sok eső, nagy sár lett, ekkor fel fagyván, December, sok hóval, kemény hideggek, a legjobb szán uttal bé rekesztette.

Ez az esztendő tehát a mezőre nézve sovány volt egy darabig, széna kevés volt, élet meg lehetséges. Tengeri sok, de jól meg nem ért, mert későn vette fel magát, bor a hegyeken sok, de savanyu, itt nállunk, és a kerteken jobb borok voltak. Gyümölcs semmi, hanem dió igen sok volt. *(Debreceni Pap, Csánki KENDERES.)*

1841

1838, 39, 40-be nagy árvizek voltak, úgy hogy a réteken ősszel kaszáltak; mellynek következeképpen a víz mellyékiek nagyon meg szorultak; hanem hal, tsik, temérdek sok volt, és a víz árendások nagyon nyertesek voltak. Hasonló árvíz volt 41-be is, de Pütköstre el ment, tsak a réteken maradt még.

A tél mely a mult Decemberbe keményen kezdődött Januárius első 19 napjain esőre, lágy időre fordított úgy hogy mindenütt víz volt, de a föld alatta fagyos, azután fordított kemény hidegre, majd minden nap hó esett, ezt fojtatta Februáriusba is, következeképpen nagy hó lett, de a törést a szél mindjárt bé hordotta, és az ut járhatatlan volt. Martius 18 első napja hasonló volt, ezután éjjel dér, nappal meleg napok jártak. Április egészen száraz, és olly melegek jártak, hogy Kánikulába is be illett volna, mely a földnek nedvességét ki vette, és minden mező sülni kezdett. Május hasonlóképpen száraz, sovány, meleg, és nagy szelekkel járt, mely miatt a mi kevés eső volt meg sem láttzott, minden el sült, marhát, ménest, sertést be verték kiki ahogy tudta tartotta, pedig a fellyebb való és a mostani hosszú tél miatt, minden takarmány el fogyott még az urak korjából is, a jószág betegszik, és valóságos tél van. Junius sok és jó esőkkel ment el, de a rekkenő melegségek, és az égető déli szelek miatt annak kevés, vagy semmi láttattya nem volt meg sem tettzett, sem a mezőn, sem a kaszállókon, sem az életem. Nevezetes ezenn hónapnak 29-ik napja ti. d.u. 4 óra tájban itt a toronyunk felett láttzott egy kis felleg olyan forma mint egy szűrű, melyet fel sem vettünk, egyebütt tiszta lévén, egyszer hallik ezenn fellegbe lassu morgás, zugás, szüntelen való lassu menyörgés forma; e tartott mint egy fél óráig, és vártam mi lessz belőlle, egyszer KISUJJSZÁLLÁS felé neki ereszkedik, erre fel támad egy mindent fel forgató orkán, a mely jött vakító porral, szalmával, náddal, fák gajjaival, minden féle szeméttel, úgy hogy lehetetlen volt ki állani, tartott ez mint egy fél óráig azután jó zápor lett belőlle, kischb ugyan

de még is nagy széllel. Ez az orkán keskeny hejett ment el úgy hogy a faluba sem volt mindenütt, de a hol el ment, ott az épületeket meg szaggatta, némelly fákat gyökerestül ki tekert, némellyeket le hasogatott, némellyeket derékon ketté tört, és igen sok kárt tett. Julius, ez a holnap nagy szárazsággal, égető meleg szelekkel ment el, a melegség tsak nem kiállhatatlan volt, volt ugyan néha egy eső, de amelly egy óra mulva meg sem láttzott, minden el sült. Emlékezetre méltó kivált képpen ennek a holnapnak 18-ik napja, a rettentő meleg szélről, mellyhez hasonlóra, sem én; sem nállamnál öregebbek nem emlékeznek. Már reggel a nap és a körülötte lévő levegő fényes tűz formába láttzott, déli 11 óra tájba el kezdett fujni a déli nagy tüzes szél, mint ha lángoló kementzéből jött volna, a melly az embernek képét mint a tüzes láng úgy égette, árnyék, fák ajja mind egy volt, a hévség kiállhatatlan, a házakba is le vetkezve alig lehetett szenvedni, tartott ez egész nap le mentig, és a nap le mente után is sok ideig szörnyű meleg volt; a mint az ujság is írta, ez nem egyéb volt, hanem az afrikai tüzes szél, és onnan is jött, a melegség grádusa volt 40 gradus, némelly hejeken a mint hallottuk több is, keresztöl ment tsak nem egész MAGYAR ORSZÁGon, a tudósítás szerént, mind ERDÉLYbe, mind BARANYÁba volt. Ez sok hejeken szállt, tengerit, általyába vévén pedig mindenütt a veteményeket, tavasz buzát, kivált a kölest meg égette, mivel a köles a szárazság miatt soká kelvén ki, még gyenge korába kapta, és abból egy szem se lett. (*Debreceni Pap, Csánki KENDERES.*)

BUDA, 1811-1812

Ismeretlen polgár feljegyzései.

"Az üdő Viszontagságainak és más Dolgoknak Jegyzése 1811 és 1812 Esztendőben" címmel egy felette érdekes kézirat maradt reánk a mult század ezen két évéről. A kézirat szerzője sajnos ismeretlen, mert a 72 sűrűn teli írt füzetben sehol nevét nem örököltette meg, sem kéziratának címlapjára sem az egyes évfolyamok befejező sorai alá nem írta oda nevét. Az ismeretlen kilétét azonban ki lehetne nyomozni, eddig sikertelen volt fáradozásom.* A naplójában feljegyzett mellékkörülmények közlésével is reáirányítva a figyelmet és talán közvetlen úton anyakönyvekből vagy más következtetések alapján kiléte megállapítható lenne. Az egészen bizonyos, hogy az illető budai polgár, nemcsak ebben a két évben jegyezte fel buzgalommal az időjárást és egyéb eseményeket, hanem már azelőtt is végezte azt, mert a két év folyamán teljesen egyformán írta naplóját, mint aki ezt már régen vezette így.

A Kézirat egy része 1811 májusáig bezárólag megjelent "Az Időjárás" VI. 1902. évi kötetében, amelyben *Héjas Endre* megkezdte a feljegyzések közlését (45-47, 83-85, 146-148, 174-176 és 277-279 old.). Ekkor anyagtorlódás miatt abbamaradt közlése. Elkészítettem 1913-ban egy kivonatot, de az a Kézirat kiadásra nem került, irataim között maradt. Ennek a könyvnek kiadásakor elhatároztam az ismeretlen budai polgár feljegyzéseinek kiadását, sajnos azonban az eredeti kézirat 1945 után a Meteorológiai Intézetben már nem került elő. Ezért itt csak az került közlésre, ami részletekben megmaradt.

Megfordult PÉCS, SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁC és VESZPRÉM püspökségein, valamint ZIRCen az apátságon. Járt az apátság birtokán ELŐSZÁLLÁSON.

Nevezett sógora volt *Kubányi János* (+ 1812. dec. 3.) "napamasszony (a házastárs anyja) *Kubányi Klára*, született *Desovics* meghalt 1811. szeptember 16-án 66. évébe." Tehát ismeretlenünk felesége *Kubányi* leány lehetett. A "Vereinigte Pester und Ofner Zeitung", valamint a "Hazai és Külföldi Tudósítások" sem vezettek nyomra.

Budai polgárunk naplójában négy hasáb volt, az elsőbe jegyezte be a hónap napját, majd a másodikba az eseményeket, a két utolsó keskeny rovatban pedig a "Barometer állása Bécsi mértékre" és "Thermom. Reaum." állása volt feljegyezve. Még pedig rendes terminusokban észlelt: a légnyomást naponként estéli 10 órakor és a levegő hőmérsékletét reggel 7-kor, délután 3-kor és este 10 órakor. (*Réthly*)

1811

január.

1. Januáriusban 1811. reg. béborult és pelhözött a hó, dél felé kevés napfény; délután béborula, este hasonlóképpen. Éjszaka csett a hó és pedig erősen. Barometer 28" 4 ½". Therm. r. 7 ó. 4 1/4°, d.u. 3 ó. 4°. e. 10 ó. 4°. **
2. Reggel csett egy keveset a hó, később en elállott, de béborult maradt még délután is. Este béborult, éjszaka csett a hó.

* Személyére nézve alább közölt naplójában van némi támpont. Kétségtelen hogy nem volt pap, hanem családós ember, jogász lehetett, mert az 1811. évi pozsonyi országgyűlésen (diéta) mint követ részt vett. Gazdálkodott, evvel magyarázható élénk érdeklődése az időjárás iránt. Nagyobb műveltségű, amit igazol az is, hogy 1812. február 9-én résztvett a "Pesti új Theatrum" (az új német színház) megnyitásán, amikor *Beethoven* "Szent István Király"-át mutatták be.

**A műszereken végzett megfigyeléseket már *Héjas Endre* sem közölte, s tekintve a Csillagvizsgáló észleléseit felesleges is, azonban az időjárás leírása érdekes és hasznos.

3. Délelőtt esett szüntelen a hó, és pedig erősen, dél után elállott, hanem esett az eső, és utánna zuzmarázott. Este béborult, éjszaka hasonlóképpen, és este 10 óra felé esett megint az eső. Reggel felé nagy hideg szél.
4. Dél előtt béborult és nagyon fujt a szél; dél után is béborult, hanem elállott a szél. Este és éjszaka béborult.
5. Reggel esett a hó igen aprón, 10 óra felé délelőtt, dél után megint esett és pedig öregebben mind dél előtt. Este béborult, éjszaka esett a hó.
6. Reggel esett a hó majd egész délig; dél után béborult szomorú. Este és éjszaka hasonlóképpen.
7. Reggel béborult, dél felé szép napfény; dél után felhős napfény. Este és éjszaka felhős holdvilág.
8. Reggel felhőség, későbbben kevés napfény. Tegnap alig folyt a jég a DUNÁN, ma noha erősebb hideg vala, ritkábban ment, és nagy nehezen lehetett kis csónakokkal a Nyulak, vagy Szent Margit Szigettyénél által járni. Délután nagyon felhős, este és éjszaka felhős holdvilág.
9. Reggel nagyon felhős, 10 óra felé pelhőzött a hó, délbe hasonlóképpen. Dél után felhős ég. Este és éjszaka felhős holdvilág.
10. Reggel béborult, későbbben pelhőzött és 9 óra felé jó öregen esett a hó; dél után felhős ég. Este felhős ég, éjszaka felhős holdvilág. Reggel felé esett az eső.
11. Reggel esett az eső kevés hóval keverve, továbbá és délután is, hanem már hó nélkül. Este hasonlóképpen. Éjszaka béborult, szomorú.
12. Reggel béborult ködös, továbbá és délután is béborult szomorú. Este és éjszaka felhős holdvilág. Ma már kevesebb jég folyt a DUNÁN.
13. Reggel nagy köd és béborult, továbbá ritkább, de dél után megint nagy köd vala. Este igen nagy köd, éjszaka béborult.
14. Reggel béborult szomorú, későbbben és délután is hasonlóképpen. Este és éjszaka béborult szomorú.
15. Délelőtt béborult szomorú, délután hasonlóképpen. Este felé csepegett az eső. Éjszaka béborult szomorú.
16. Reggel béborult és nagy köd, dél felé ritkább, délután hasonlóképpen. Este kevés köd; éjszaka csillagos tiszta ég.
17. Reggel felhős, dél felé kevés napfény, délután megint felhős. Este hasonlóképpen. Késő éjszaka csillagos tiszta ég és fagy.
18. Reggel tiszta ég és későbbben napfény, de nagy köddel; dél felé megint felhős, délután hasonlóképpen. Este és éjszaka nem különben.
19. Délelőtt és délután, úgy este is felhős, éjszaka tisztább ég, kevésbé fagyván. A DUNA tele volt jéggel, mivel fel felül megindult.
20. Reggel szép tiszta ég nagy köddel, továbbá és dél után is szép tiszta napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. Erősen megfagyott.
21. Reggel szép tiszta ég igen nagy köddel és későbbben napfény, továbbá és délután is hasonló. Este felé kevésbé ködös, szép tiszta csillagos éggel. Este és éjszaka szép tiszta csillagosság.
22. Reggel tiszta ég, későbbben kevés köd, melly eltűnván szép napfény; dél után felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. Ma két fertál tizenkettőre megállott a jég a DUNÁN és délután már némelyek próbálták a jégen való által menetelt, de egy megfizette bátorságának árát, mert beleszakadván elmerült.
23. Reggel tiszta ég elég nagy köddel, későbbben szép napfény, hanem a köd még egészen

- el nem tűnt. Délután szép napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, hanem késő éjjel esett egy kevés hó. Éjszaka 10 órákor még a legnagyobb hideg mutatta magát az idén.
24. Reggel felhős, későbbben szép napfény, mely délután is tartott. Este és éjszaka csillagos ég, de reggel felé megint esett egy kis hó.
  25. Reggel felhős és későbbben felhőzött, és esett is a hó jó erősen, de csak dél felé, dél után megint csak pelhőzött. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. A nagy hideg által a DUNÁN levő jég igen erősödött, és már kocsikkal is lehetett rajta által járni.
  26. Reggel szép tiszta ég, és továbbá napfény; délután felhős napfény. Este és éjszaka szomorú béborult és alább hagyott a hideg, mely az idén ma legerősebben mutatta magát.
  27. Január reggel szomorú, béborult, és kevés köd; későbbben béborult, dél után pelhőzött a hó. Este és éjszaka szomorú, béborult.
  28. Reggel és továbbá is béborult szomorú. Dél után hasonlóképpen. Este csillagos holdvilág, éjszaka tiszta csillagos ég.
  29. Reggel felhős ég, kevés köddel. Dél után hasonló. Este felette nagy köd vala, mely éjszaka megritkult.
  30. Reggel nagy köd, későbbben megritkul. Délután béborult. Este csillagos szép holdvilág. Éjszaka kevésbé felhős.
  31. Reggel ködös, dél felé szép napfény, dél után hasonlóképpen jóformán engedvén és olvadván. Este csillagos holdvilág, éjszaka tiszta csillagos ég. (Voltam éjszaka BUDÁN Redoutban, mely úgy tele volt, hogy tellyesebb sohasem vala.)

február.

1. Februáriusban reggel felette nagy vastag köd, mely csak dél felé vékonyodott meg; Délután kevésbé ködös és felhős. Este és éjszaka csillagos holdvilág.
2. Gyertya Szentelő Boldog Asszony napján reggel szép tiszta ég, továbbá hasonló napfény némely füst forma köddel, mely a levegőben uszott. Délután szép tiszta napfény. Este és éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág.
3. Reggel felhős, későbbben napfény; délután felhős. Este és éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág. A DUNÁN való jég nagyon kezdett olvadni, és több helyeken beszakadt az által menők alatt.
4. Reggel tiszta ég, későbbben szép napfény füst forma köddel a levegőben, délután tiszta szép napfény erősen olvadván. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
5. Egész nap estig szép tiszta és napfény kevés füst forma köddel. Este nagy köd, éjszaka megritkult, és igen szép tiszta csillagos holdvilág szolgált.
6. Reggel igen nagy köd, továbbá valamivel vékonyabb, és szép napfény mutatta magát, de a ködtől keveset látszott. Délután megint nagy köd és este is, hanem éjszaka megvékonyodott.
7. Reggel nagy köd, mely későbbben megvékonyult, és délután alig látszott. Este és éjszaka felhős, kevés köddel.
8. Reggel béborult szomorú, későbbben és délután is hasonlóképpen. Este és éjszaka hasonlóképpen.
9. Reggel ködös és béborult, délfelé eltűnt, de felhős maradt. Délután szomorú, béborult. Este ködös, éjszaka béborult.
10. Reggel ködös béborult, későbbben szomorú felhős, olvadt, délután hasonlóképpen. Este és éjszaka béborult szomorú.
11. Reggel felette nagy köd, későbbben esett a köd eső gyanánt igen vékonyan, dél felé megvékonyult, és délután szomorú béborult maradt. Este és éjszaka hasonlóképpen.

12. Reggel felette nagy köd vala, melly csak dél felé kezdett eltűnni, és délbe egy keveset mutatni magát a napfény, hanem ez délután megint felhőre változott. Este felé szép tiszta és napfény. Este csillagos ég, éjszaka felhős holdvilág. A DUNÁN való jég kezdett mozdulni éjszakán, de igen keveset, mert csak öszvetolakodott.
13. Reggel felhős, de nagyon olvadt. Dél felé szép napfény és még jobban olvadt. Délután hasonlóképpen. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág. Késő éjszaka megint mozgott a DUNÁN való jég. Ma és tegnap, s ennekelőtte is többen leszakadtak a DUNÁba és belchaltak, a többi közt egy kocsi is két lóval és három személlyel, de a kocsi visszalódult. (Pesti Kalmárhoz *Deutsch* urhoz tartozott.) Egész nap lengedezett az all szél.
14. Reggel felhős és nagyon olvadt. Este és éjszaka hasonlóképpen.
15. Reggel felhős ég, dél felé szép napfény és olvadt erősen, dél után hasonlóképpen. Este és éjszaka igen szép csillagos ég és délután jó darabig ment, hanem megint fennakadt, és este felé már által jártak rajta. Késő éjszaka úgy még nyílt a víz, hogy a VIZI, és RÁCZ VÁROS utcáiban bétódult.
16. Reggel felhős, későbbben is. Délután pelhőzött a hó, későbbben és este is esett erősen. éjszaka nem különben, úgy hogy reggel már nagy hó vala.
17. Reggel béborult és nagyon fujt a szél és hozta a havat. Dél felé szép napfény és délután is tartván a széllel. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. Éjszaka kétszer megindult a jég, hanem ismét megállott, és felette nagy áradást okozott, VIZI és RÁCZ VÁROSokat elöntvén.
18. Reggel tiszta ég. Későbbben napfény, de mellette hideg vala és a nagy szél horta a havat ide, s tova. Dél után hasonlóképpen. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. Ma már lehetett az utcákon a jég felett járni.
19. Reggel tiszta ég és napfény, melly egész estig tartott; este felhős, este és éjszaka béborult. Az árvíz megint nevedett, és a DUNÁN, s az utszákon való jégen ide, s tova járni lehetett.
20. Reggel tiszta ég, és későbbben szép napfény. Kevés füst forma köddel. Dél után felhős napfény. Este és éjszaka csillagos ég. Ma megint fagyván úgy megerősült a DUNÁN és az utszákon levő jég, hogy mindenfelül lehetett rajta gyalog és terhekkel járni. De a sörháztul fogva kezdve, majd egészen a Palatinius, annak előtte Farkas Kertyéig volt egy nyílás a jég között, mellyen által hajókázni lehetett.
21. Reggel tiszta ég. Későbbben szép napfény, melly dél után is tartott, és noha hideg volt, de mégis ahová nap sütött, ott olvadt. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, s nagy hideg, melly a jeget megint nagyon megerősítette.
22. Reggel szép tiszta ég, és napfény, melly egész nap tartott. Reggel nagy hideg volt, és dél-felé olvadt, ahová a napfény szolgált. Délután szép napfény. Este és éjszaka béborult.
23. Reggel béborult, későbbben szép napfény, dél felé nagyon olvadt; délután szép napfény. Este és éjszaka béborult, kevés hó esvén. Már tegnap kezdett a DUNA árvize apadni, és ma úgy alácsni, hogy az utszákon kevés víz maradott hátra, de annál több jég, melly a partokkal egyenlő lévén, most a földig leülledett, és sok gondot okozott, hogyan lehessen tőle megszabadulni.
24. Reggel béborult, későbbben pelhőzött a hó, melly egész délig tartott, délután szomorú béborult. Este és éjszaka hasonlóképpen.
25. Reggel béborult, későbbben esett lassanként az eső, majd délig, délután szomorú béborult, nagyon olvadt, és csepegett az eső. Este és éjszaka hasonlóképpen.
26. Egész nap szomorú, béborult és olvadt. Estve csillagos új holdvilág, éjszaka tiszta csillagos ég.

27. Reggel béborult ködös, későbbben esett az eső és nagyon olvadt. Délután szomorú béborult, este felé megint csepegett olvadt. Délután szomorú béborult, este felé megint csepegett az eső, és ködös vala. Este és éjszaka felhős új holdvilág.
28. Reggel szép tiszta ég, és további napfény, délután hasonlóképpen felhőtlen és este csillagos, holdvilágos ég.

március.

1. Martius reg. szép tiszta és és későbbben napfény, délután béborult szomorú. Este ködös, éjszaka felhős holdvilág.
2. Reggel ködös és béborult, továbbá is béborult, délután erős felszél fújt és felhős maradt; este csillagos felhős holdvilág, de éjszaka igen szép tisztán szolgált.
3. Reggel felhős, délfelé kevés napfény, délután több, de mégis felhős napfény mutatta magát. Este felhős, későbbben szép éjszaka megint felhős holdvilág. Ma 2 órakor d.u. elindult a jég, árvíz nélkül.
4. Reggel szép tiszta ég és napfény, későbbben és délután is hasonlóképpen, hanem nagy felszél fújt. Este felhős, éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág. Ma reggel már kevés jég folyt a DUNÁN, de 10 óra felé megint annyi érkezett a tegnapi után, hogy által nem lehetett járni a hajókkal. Tegnap egy kevésbé kiöntötte magát a víz a partokon, és béjött a RACZ és VIZI VÁROSOKBA, de korántsem olyan nagyon, mint midőn az árvíz megfagyott az utcákon, s azért hamar is vissza tért annyira, hogy ma este felé már minden utca szabadok voltak a víztől, de hátramaradt a sok és vastag jég, mely miatt se gyalog menni, se kocsikon járni nem lehetett.
5. Reggel felhős ég és napfény, későbbben szép, de délután megint felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
6. Reggel nagy köd és felhős, későbbben szép napfény. Délután felhős napfény. Este és éjszaka szép tiszta holdvilág kevés fehér felhőkkel. A DUNÁRUL már majd minden jég elfolyt.
7. Reggel béborult, későbbben szép napfény kevés felhőkkel; délután felhős. Este felé szép napfény, este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
8. Reggel fehér felhőség és továbbá napfény. Délfelé csepegett az eső, délután szomorú béborult és néha csepegett az eső. Este és éjszaka felhős csillagos ég, és holdvilág.
9. Reggel tiszta ég és későbbben napfény, mely délután is tartott. Este és éjszaka szép tiszta csillagos ég és holdvilág.
10. Reggel béborult, továbbá szép tiszta napfény, mely egész estig tartott. Este és éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág.
11. Reggel szép tiszta kék ég és napfény, mely továbbá és délután is tartott. Este és éjszaka felhős holdvilág.
12. Reggel szép tiszta ég és napfény, mely egész estig tartott. Este felhős; éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág.
13. Reggel nagyon felhős, későbbben kevés napfény, délfelé fehér felhős napfény, délután hasonlóképpen. Este csillagos, éjszaka felhős holdvilág.
14. Reggel tiszta ég és napfény, délfelé nagyon felhős, délután béborult, és néha csepegett az eső. Este 7 óra tájban zuzmarázott a hó jég formán, éjszaka béborult.
15. Reggel nagyon felhős, későbbben napfény hideg széllel, délután felhős napfény, ugyan azon nagy s hideg széllel. Este és éjszaka szép tiszta ég és csillagos holdvilág. (Mái napon leszállították az egész AUSTRIAI Monarchiában a Bankó cédulákat és a most forgó rézpénzt az ötöd része értékekre.)

16. Reggel szép tiszta ég és napfény, továbbá és délután is hasonló. Este és éjszaka csillagos felhős ég és holdvilág.
17. Reggel felhősség, későbbben napfény, mely délfelé és délután is kevés fejr felhőkkel mutatta magát. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, holdvilág.
18. Reggel tiszta ég és napfény, mely egész estig tartott. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
19. Reggel szép tiszta ég és napfény, mely továbbá is tartott. Kevés fejr felhőkkel. Délután hasonlóképpen. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
20. Reggel tiszta ég és napfény, későbbben felhős, dél felé és délután nagyon felhős, esőre mutatván. Este és éjszaka tiszta csillagos ég. Ma este öt óra felé megkészt a DUNÁN lévő hajóhid, és estefelé már által lehetett rajta járni gyalog és üres kocsikkal.
21. Reggel béborult, későbbben felhős napfény, délbe szép napfény, délután megint felhős. Valamint reggel, úgy estefelé és csepergett az eső. Éjszaka esett egy keveset. Ma már egészen készen volt a DUNÁN lévő hid.
22. Reggel béborult és néha csepegett az eső; délután hasonlóképpen. Este és éjszaka béborult, szomorú.
23. Reggel béborult és csepegett az eső, délfelé nagy szél támadott, és délután már szép napfény szolgált a nagy szél mellett. Este tiszta csillagos ég, éjszaka hasonlóképpen, hanem nagy szél fajt.
24. Reggel tiszta ég és napfény, továbbá és délután hasonlóképpen. Este csillagos tiszta ég, éjszaka béborult szeles.
25. Reggel fejr felhős ég és napfény nagy széellel, délfelé megállott a szél; délután felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, hanem délután pelhözött a hó.
26. Reggel felhős, későbbben kevés napfény, pelhözván a hó; délután szép napfény, kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka csillagos ég.
27. Reggel szép tiszta ég, éjszak felé, de délfelé fejr felhős, továbbá és délután is fejr felhős napfény. Este tiszta csillagos uj holdvilág, éjszaka pedig tiszta csillagos ég.
28. Reggel tiszta ég és napfény, továbbá és délután is hasonló. Este csillagos holdvilág, éjszaka csillagos ég felhőkkel.
29. Reggel béborult, 8 óra felé nagy hideg szél támadott, és nagyon porzott, délfelé kevés napfény mutatta magát, de a szél még erősebben fajt; délután hasonlóképpen, hanem igen porzott. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
30. Reggel tiszta ég és napfény, délfelé kevésé felhős, délután még felhősebb napfény. Este csillagos ég, éjszaka béborult, és 9 óra felé esett a hó, mely reggelig egészen elolvadt.
31. Reggel felhősség széellel, délfelé megállott a szél, de felhős maradt a napfény még délután is. Este és éjszaka tiszta csillogó holdvilág.

április.

1. Reggel felhős ég, későbbben és délután is felhős napfény. Este felé tisztább napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, holdvilág.
2. Reggel, d.e. és egész d.u. is igen kellemetes tiszta szép napfény. Este és éjszaka gyönyörű szép tiszta csillagos holdvilág.
3. Reggel felhős napfény, d.u. hasonlóképpen, fujván hideg szél. Este csepegett az eső, éjszaka felhős és hideg vala.
4. Reggel béborult és nagy dér volt, későbbben esett a hó, d.u. is pelhözött egy darabig, este felé béborult, éjszaka felhős ég és kevés holdvilág.

5. Reggel béborult, délfelé felhős napfény, d.u. hasonlóképpen. Este és éjszaka csillagos ég, éjszaka holdvilág fejr felhőkkel.
6. Reggel béborult szomorú, 10 óra felé harmatozott az eső, d.u. hasonlóképpen. Később szomorú, béborult, elállván az eső. Este béborult, késő éjszaka csillagos ég és holdvilág felhőkkel.
7. Reggel felette nagy köd, délfelé felhős napfény, d.u. is felhős, de mégis már vidámabb napfény szolgált. Estefelé tiszta. Éjszaka gyönyörű csillagos holdvilág.
8. Reggel felhős, később napfény felhőkkel, d.u. hasonlóképpen. Este csillagos holdvilág, éjszaka felhős ég és holdvilág.
9. Reggel béborult, később csepegett az eső, továbbá hasonlóképpen, hanem délután már erősebben esett, 3 óra után elállott és béborult maradott. Este és éjszaka hasonlóképpen.
10. Reggel nagyon felhős, később felhős napfény, hanem d.u.. szép tiszta kellemes napfény egy darabig, de 3 óra felé megváltozván, négy óra felé esett az eső, mely estefelé és este is erősen esett. Éjszaka csillagos holdvilág felhőkkel.
11. Reggel felhős, később napfény felhőkkel, d.u. hasonlóképpen nagy széllel. Este és éjszaka csillagos ég és holdvilág felhőkkel és a nagy szél mégis fújt majd egész reggelig, mely felviradtott.
12. Reggel felhős napfény, továbbá és d.u. is, hanem melegebb és szél nélkül. Este és éjszaka béborult.
13. Reggel felhős, később fejr felhős napfény, délfelé és d.u. szép tiszta kékelős ég és napfény. Este tiszta csillagos ég, éjszaka hasonlóképpen.
14. Husvét napján reggel szép napfény széllel, később szél nélkül kellemes napfény; d.u. szép napfény fejr felhőkkel, este és éjszaka tiszta csillagos ég.
15. Reggel szép napfény, fujván a felszél, továbbá és d.u. is hasonló, hanem d.u. csendes szép meleg napfény. Este és éjszaka csillagos tiszta ég.
16. Reggel szép napfény fejr felhőkkel, d.u. hasonlóképpen. Este, éjszaka csillagos ég.
17. Reggel fejr felhős napfény, később nagyon felhős és hideg szél, délfelé megint kevés napfény, hanem 3 óra felé ismét béborult. Este és éjszaka hasonlóképpen.
18. Reggel és egész d.e. felhős, d.u. 4 óra felé esett az eső. Este és éjszaka hasonlóképpen.
19. Reggel béborult, továbbá változott már béborulván, már a napfény magát mutatván, d.u. nagyon felhős és estefelé esőre mutatott. Éjszaka esett az eső. (Megemlékezés "Battyáni" érseknél rendezett "curossuel"-ről. l.h.)
20. Reggel esett az eső. Később felhős és délfelé napfény, d.u. hasonlóképpen fejr felhőkkel. Este és éjszaka csillagos ég.
21. Reggel béborult és nagy köd, később felhős napfény és a levegőben füstformán állott a köd, délfelé és d.u. is fejr felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
22. Reggel szép napfény, továbbá és d.u. is hasonló. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
23. Reggel szép napfény, kékelő éggel, továbbá hasonlóképpen néha kevés fejr felhőkkel. d.u. nem különben. Este és éjszaka csillagos ég, kevés felhőkkel.
24. Reggel felhős napfény, délfelé kezdett béborulni, és d.u. egészen béborult és csepegett néha az eső. Este felhős ég, éjszaka beborult és nagy szél fűjt.
25. Reggel felhős napfény erős széllel, továbbá béborult, d.u. megint felhős napfény. Este felhős holdvilág, éjszaka csillagos ég felhőkkel.
26. Reggel felhős és igen kevés napfény, később béborult szomorú, d.u. hasonlóképpen. Este alig látszott a sok felhők állól egy keveset a holdvilág. Éjszaka béborult és reggel felé egy kis eső esett.

27. Reggel Korán esett egy kis eső, mely 8 óra után meg kezdett eredni és egész d.e. szép lassan esni. D.u. 2 óra tájban zápor módra esett, később lassan, 3 óra felé elállott. Késő este megint esett. Éjszaka béborult.
28. Reggel béborult, a felszél fújt. Később csepegett az eső több izben, d.u. szomorú béborult, este hasonlóképpen. Éjszaka felhős.
29. Reggel tiszta szép kékellős ég és napfény, később befelhőzött és néha csepegett az eső. D.u. fejr felhős napfény. Este és éjszaka gyönyörű szép csillagos holdvilág.
30. Reggel szép napfény, délfelé és d.u. nagyon felhős, később béborult, dörgött az ég, és estefelé esett az eső több izben nagyon fujván a szél, este jóformán esett. Éjszaka nagyon felhős, holdvilág.

május.

1. Reggel szép napfény kevés fejr felhőkkel, később nagyon felhős, dél felé majd béborult, d.u. már felhős, már szép, napfény. Este felé csepegett az eső; este felhős, éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
2. Reggel szép tiszta kékellős ég, és igen gyönyörű napfény, mely egész napokig tartott. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág, hanem reggel felé csepegett az eső.
3. a kéziratból hiányzik (Szerk.)
4. a kéziratból hiányzik (Szerk.)
5. Reggel fejr felhős napfény, továbbá és d.u. is már szép tiszta, már kevés fejr felhős napfény szélel, este felé csendes és tiszta napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág. Reggel felé igen nagy eső esett.
6. Reggel béborult, később szép napfény, délfelé szél támadott és d.u. április forma idő vala már béborulván esvén az eső, dörögve az ég, már megint a napfény mutatván magát, hanem este felé megcsendesedett, szép napfény szolgált. Este és éjszaka csillagos ég.
7. Reggel szép napfény kevés fejr felhőkkel, továbbá és d.u. is hasonló. Este és éjszaka gyönyörű szép tiszta csillagos holdvilág.
8. Reggel szép napfény, később felhős, és d.u. béborult maradott. Este és éjszaka nagyon felhős, holdvilág.
9. Reggel nagyon felhős, később kitisztult szép napfényre, de délfelé és d.u. is fejr felhők mutatták magokat és igen melegen sütött a napfény. Mégis kellemes volt. (a Sanwinkelben voltam egész Familliámmal). Este és éjszaka szép tiszta csillagos ég és holdvilág.
10. Reggel fejr felhős napfény, később és d.u. is hasonló. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
11. Reggel szép tiszta ég és napfény, később fejr felhős napfény, d.u. esett egy kevés és lassú eső, öt óra felé, amidőn BUDÁRól megindultam ELŐSZÁLLÁSra Varga barátomat meglátogatni, felhős napfény.
ÉRD. Este és éjszaka HANDSABÉKen (=ÉRD), ahol hálтам, szép tiszta, csillagos ég és később holdvilág.
12. ÉRD. Reggel szép gyönyörű napfény, délfelé erősen sütött a napfény, amidőn ELŐSZÁLLÁSra értem; d.u. fejr felhős napfény. Este felé mutatták magokat felhők, melyekből esett és dörgött napnyugat felé. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
13. ELŐSZÁLLÁS. Egész nap estig igen szép tiszta napfény ELŐSZÁLLÁS táján. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
14. PAKS. Májusban ELŐSZÁLLÁSról GYÖRKÉNY felé megindulván szép tiszta

- napfény, délfelé nagy meleg és fejr felhős PAKSon, d.u. hasonlóképpen. Este nagy felhős és éjszaka béborult GYÖRKÉNYESen, reggel felé holdvilág szolgált.
15. GYÖRKÉNY. Reggel nagyon felhős, később napfény fejr és feketés felhőkkel, d.u. hasonlóképpen és a CZECEI határokon és erdőkben csepegett egy keveset az eső, de FEJÉRVÁR felé jóformán kellett neki csni nagy égi háború mellett. Este és éjszaka tiszta, csillagos ég.
  16. BÁTASZÉK. GYÖRKÉNYrül reggel korán elindulván PÉCS felé, igen szép tiszta napfény szolgált, mely d.u. is nagy meleggel és kevés fejr felhőkkel tartott egész estig. 5 óra felé BÁTASZÉKre értem. Rákos Plébános barátomhoz. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
  17. PÉCS. Reggel BÁTASZÉKrül PÉCS felé megindulván szép tiszta napfény szolgált, de később igen nagyon sütött a nap, és fejr felhők mutatták magokat, melyek d.u. összeroldni látszottak, és messziről tetszett, hogy éjszak felé valahol esett és égháború volt. PÉCSVÁRADon által menván, este felé PÉCSre érkeztem, ahol éjszaka szép csillagos ég vala.
  18. PÉCS. PÉCSen egész estig szép tiszta, s meleg napfény szolgált. Este és éjszaka tiszta csillagos ég.
  19. MOHÁCS. Reggel korán PÉCSrül MOHÁCSon keresztül BÁTASZÉKre visszaindulván, szép tiszta, napfény szolgált, mely, ha némely kevés fejr felhőket kiveszel, egész estig tartott. Este és éjszaka igen szép tiszta csillagos ég. 10 1/4 órakor értem BÁTASZÉKre.
  20. GYÖRKÉNY. BÁTASZÉKrül megindulván reggel fejr és d.u. fekete felhős napfény. Este villámlott, éjszaka még jobban, dörögván az ég, 10 óra felé szép kis eső GYÖRKÉNYen és annak táján.
  21. ELŐSZÁLLÁS. Reggel megindulván GYÖRKÉNYrül szép tiszta napfény, mely d.e. hasonlóképpen tartott, hanem d.u. már fejr és fekete felhők mutatták magokat FÖLDVÁR és ELŐSZÁLLÁS körül. Este csillagos ég, éjszaka nagyon villámlott és fújt a szél Súd Ost felül, ugyan ELŐSZÁLLÁSon.
  22. ERCSI. ELŐSZÁLLÁSrül felkerekedván vissza BUDA felé, reggel fejr felhős napfény, hanem később felette nagy hideg szél fújt és pedig Ost Nord felül, mely nagy port okozott, délfelé tisztább napfény és csendesebb szél ERCSIn táján. D.u. szeles és fejr felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos ég BUDÁN, a hová 8 óra tájban érkeztem.
  23. BUDA. Áldozó Tsötörtökön reggel béborult és esőre állott, továbbá nem különben, d.u. 3 óra után nagy égi háború és eső vala, mely este feléig tartott és a régtől szomjuhozó földet az eső után megvidámitotta. Este és éjszaka felhős és tsillagokkal.
  24. Reggel béborult, továbbá napfény felhőkkel, melyekből néha csepegett az eső, d.u. felhős napfény. Este és éjszaka csillagos ég.
  25. Reggel nagyon felhős, később napfény felhőkkel, d.u. égi háborura mutatott napkelet felül és mellette erősen sütött a napfény, estefelé felhős napfény. Este és éjszaka csillagos ég.
  26. Reggel és egész d.e. igen szép tiszta kékelő ég és napfény; d.u. kevés felhős és 6 óra felé csepegett egy kis feketés felhőből az eső ragya gyanánt. Este és éjszaka szép tiszta csillagos ég és új holdvilág.
  27. Reggel szép tiszta ég és napfény, d.u. hasonlóképpen, de fejr felhőkkel. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
  28. Reggel szép tiszta napfény, továbbá hasonló, dél felé fejr, d.u. fekete felhős is, 4 óra

felé esett az eső, égi háboruval napkelet felül, hanem este felé megint kitisztult és este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág szolgált.

29. Dél előtt szép tiszta ég és napfény, d.u. hasonlóképpen igen kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
30. Reggel szép tiszta ég és napfény, mely egész estig tartott. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág. (Az Sanwinkelben voltam egész familiámmal reggeltől fogva estig.)
31. Délelőtt szép napfény és délután is hasonló kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdfény.

június.

1. SÓSKUT*. Dél előtt és dél után is szép tiszta ég és napfény, lengedezvén egy kevés szél. Este felé SÓSKUTra mentem Familiámmal együtt.
2. Pünkösdi napján egész nap meleg napfény kevés fejr felhőkkel, de felette nagy szél, mely igen nagyon porzott. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág SÓSKUTon.
3. SÓSKUTon szép tiszta ég és napfény igen kevés fejr felhőkkel és kevés széllel. Este és éjszaka tiszta csillagos ég és holdvilág.
4. Reggel korán szép napfény kevés fejr felhőkkel, 9 óra felé nagyon felhős, és csepegett az eső, továbbá, és délután is esőre készült. BUDÁra dél előtt 10 órakor vissza tértem. Este és éjszaka felhős holdvilág.
24. Reggel fejr felhős napfény, továbbá, és délután is hasonló, hanem öt óra felé nagy fergeteg szél igen nagy zápor esővel, és kevés égi háboruval érkezett, mely sok károkat is tett. A szél fujtt délfelül és olyan nagy volt, hogy a DUNÁN lévő hidat is megbontotta, és majd el nem szakasztotta. Kevés jég eső is esett. Este még csepegett az eső, éjszaka pedig béborult.

július.

21. Reggel szép napfény, dél felé fejr, dél után pedig még fekete felhőkkel is, melyek este felé homálosságot okoztak. Egész nap volt a levegőben valami köd füst formára. Este és éjszaka nagyon felhős, kevés csillagokkal.
22. Reggel szép napfény de füstös forma köddel, mint tegnap, délfelé fejr és fekete felhős; délután homálos, és 4 óra felé felette nagy zápor eső érkezett, utánna egy kevés égi háboru. Este felé és éjszaka béborult.
23. Reggel jó korán nagy égi háború, melyre igen nagy eső következett, és 5 óra felé már el állott. Utánna nagyon felhős, és még is esőre mutatott, de 9 óra felé kevés napfény; fél után felhős napfény, s a levegő mutatott homályosságra, miután füst, vagy köd fogta volna el. Este béborult, éjszaka és kivált reggel felé felette nagy égi háború és gyöngye eső. A tegnapi nagy zápor eső a völgyekben olyan nagy árvízre nevedett, hogy kővel megrakott kocsikat és lovakat magával el vitt, és szerencsétlenné tett, mind a lovak, mind a kocsis oda fulladván.

augusztus.

22. Reggel nagyon felhős napfény, 9 óra felé esett egy kis eső, utánna gyakrabban csepegett, de még is hévséges volt. Dél után felhős napfény, 3 óra után dörgött az ég,

*Innen kezdve már nem állnak rendelkezésre az eredeti feljegyzések, s csak azokat az értékesebb napokat közlöm, amelyeket régi kéziratomba lemásoltam. (Rétlty)

4 órakor esett egy keveset, és megint dörgött, szél támadván nap kelet felül; egy keveset megszűnt, és 5 óra felé megint kezdett esni, esvén jó darabig, már kevés napfény, már fekete felhők mutatván magokat. Éjszaka csillagos ég.

szeptember.

2. Reggel nagyon felhős, és kevésbé szeles, későbbben tisztább; dél után tiszta napfény, de nagyon fujt a szél. Este és éjszaka csillagos hol világ kevés fejr felhőkkel. Nagy Holdfogyatkozás volt.
8. Reggel szép kékellő ég és napfény, későbbben kevés fejr felhőkkel; délután szép napfény. Este csillagos ég, késő éjszaka holdvilág, és üstökös csillag, mely már régen mutattya magát minden este egész 10 óráig.
16. Reggel fejr felhős napfény, dél felé és d.u. szép napfény, de nagy fel széllal, mely nagyon porzott és kevés felhőket elő hajtott. Este és éjszaka csendes csillagos tiszta ég és üstökös csillag. A tegnapi napon ugymint 16.-ik September 811 halálozott meg Napam Asszony *Kubányi Klára* született *Desovics* életének 66-ik esztendejében, minek utánna hosszabb vizibetegsége után két nappal előbb minden Szentségeket magához vett volna.
27. NESZMÉLY. Reggel korán nagyon esett az eső, az után béborula, szomorú, mely időben megindultam POZSONY felé a Diactára. Dél felé és d.u. felhős napfény. Este felhős holdvilág. Késő éjszaka csepegett az eső. NESZMÉLY körül.
28. MOSONY. Reggel szép napfény NESZMÉLY körül, délfel felhős, dél után béborult és az all szél fujt. Este felé csepegett az eső ÖTEVÉNY körül. Éjszaka nagyon felhős és MOSONY körül esett az eső.
29. POZSONY. Dél előtt béborult; dél után két óra felé nagy égi háboru érkezett, az eső erősen esett, midőn POZSONYba mentem a Repülő hidon által a *Császárnéval* egyszerre, ki BÉCSbül érkezett a három kotsival és nagy pompával. Kevés idő mulva el állott az eső, de azután gyakrabban esett, és még éjszaka is igen erősen, majd mind zápor.
30. POZSONYban reg. csepegett az eső, dél felé felhős napfény, dél után szép napfény. Este csillagos ég, és éjszaka szép holdvilág, és üstökös csillag.

október.

7. SOMORJA. Amidőn POZSONYbül vissza indultam, reggel szép napfény jó meleggel, dél felé nagyon felhős, és esővel fenyegetett SOMORJA táján, a mint néki fellebb POZSONY körül esni is kellett égi háboru mellett. Dél után szép napfény kevés felhőkkel, melyeknek egy kis darabjából csepegett egy kis eső Ó-GELLE táján a CSALÓKÖZben. Éjszaka csillagos ég kevés felhőkkel, és szép holdvilággal VÁSÁRATH táján.
8. KOMÁROM. Reggel felhős volt a napfény, midőn fel kelve, későbbben bé felhőzött, és dél után 2 óra tájban esni kezdett az eső jó erősen KOMÁROMban, és már lassabban, már erősebben esett is majd egész estig. Este és éjszaka felhős ég és holdvilág NESZMÉLYben.
9. DUNABOGDÁNY. Egész nap felhős volt a napfény, de fujt a fel szél, mely a felhőket el kergette, és este már tiszta vala az ég szép csillagokkal, és az üstökös csillaggal. Éjszaka szép holdvilág BOGDÁNYban, a hová 4 óra felé érkeztem.
10. Dél előtt felhős napfény erős fel széllal, dél után hasonlóképpen, hanem este felé nagyon felhős vala BOGDÁNY vidékén. Este és éjszaka felhős ég és holdvilág.

11. BOGDÁNYbul meg indulván haza BUDÁra regggel és egész délelőtt felhős napfény, dél után nagyon felhős, este és éjszaka felhős ég és holdvilág.

november.

2. PEST. Reggel bé borultt, későbbben ki tisztult, szép napfényre, melly egész estig szolgált a szép kékellő égen. Este és éjszaka gyönyörű szép tiszta csillagos ég és holdvilág az üstökös csillaggal. Dél felé PESTen a három Király utszában az Oberhaiser házban tűz támadott, de csak a színnyei égtek el.
5. Reggel tiszta szép kékellő ég, és napfény füst forma köddel a levegőben, melly dél felé eltűnván dél után tiszta napfény szolgált kevés, fejér felhőkkel. Este és éjszaka csillagos holdvilág kevés felhőkkel.
16. December. Egész nap szép tiszta ég és napfény szolgált. Este és éjszaka tiszta csillagos ég, az üstökös csillag még is látszván. Ma vétetett ki a DUNÁN lévő hajó hid a DUNÁbul, és így a két város BUDA és PEST között a Communcatio nagyon terhes lett.

Béfejezés. Az előre bocsájtottakból ki tetszik, hogy ez az esztendő nagyon rendetlen, és terméketlen vala. A tél elég erős, és hóval bővelkedő volt, sokáig tartott, és kikelettel nagy áradásokat okozott minden felül. PEST és BUDA utszáit Februárius vége felé el öntötte az árviz, és úgy megfagyott, hogy rajta járni lehetett. Kikelettel igen keveset esett, és Májustul fogva olyan szárazság támadott, melly sok esztendőktől fogva nem vala, egész Septemberig és Octoberig nem esván. Ezen okból a széna közönségessen az egész MAGYAR ORSZÁGban igen csekélyen termett, a jószág nem csak keveset fizetett, hanem még üszögös is lett. Árpa, zab, kukoricza, alig adta vissza a magját némelly helyeken, némelly helyeken pedig éppen semmi sem lett belőle, a honnéd is nagy drágaság származott. Ez a szűk termés nem csak MAGYAR ORSZÁGban, hanem egész EUROPÁban uralkodott, mellynek oka kétség kívül a nagy szárazság vala, de ennek okát megint sokan abban az Üstökös Csillagban keresték, melly a mi Egünkön halhatatlan sokáig mulatott igen szép fényességében. Éjszak felől jövn dél felé ment, és a nyártul fogva egészen az esztendő végéig láthatós volt. A szürettről is elejénten az a félelem vala, hogy igen szűken fog ki csni, de mivel éppen szüret előtt egy néhány szép eső esett, nem csak elég, hanem jó bor is termett, és pedig egész EUROPÁban, kivált FRANCZIA ORSZÁGban és a RAJNA VIDÉKén, mellynek bőségét és jóságát nem győzték az Ujságok eleget dicsérni, és a legjobb esztendőkkel egybe hasonlítani. Ezen bőség miatt itt MAGYAR ORSZÁGban is ócsó lett volna a bor, ha a papiros pénz, és ennek ötször való alá szállítása a nép között merő Confusiót nem szerzett volna. A drágaság mindeneke ki terjedett, és annyi bajt és nyomorúságot okozott, mellyet alig lehet képzelni. Az ősz elég nedves vala elejénten, hanem azután szárazra, és kellemetesre változott, hosszasan is tartott, úgy hogy igen szépen és könnyen lehetett szántani, és vetni, melly a jövő esztendőnek boldogságát fogja meg határozni, ha termékeny leszén, mellyért kért fogjuk a Mindenhatót.

1812

január.

14. Reggel kevésé felhős és ködös, továbbá napfény, dél után pedig szép napfény, este felé, s éjszaka hideg szél, és szép tiszta csillagos ég. Ma éjszaka bé fagyott a DUNA.
16. Dél előtt pelhőzött a hó gyakrabban; dél után is egy keveset, és el álván felhős maradt. Este és éjszaka felhős. Már ma lehetett a DUNÁN való jégen által járni.

február.

8. Egész nap felhős vala, és olvadtott úgy hogy már a DUNÁN való jégen nem lehetett bátorságosan által járni, s azért fel törettetett, és hajókkal kezdetek megint PESTre által evezni. Este és éjszaka bé borult, s olvadtott.
9. Reggel nagy köd, dél felé eltűnt; dél után felhős, este és éjszaka pelhőzött a hó. Ma leg elsőben nyitattott fel a PESTi új Theatrum nagy pompával, mellyben nagy meg elégedéssel adatott elő Szent István első Magyar Király. Tele volt az egész Theatrum a sok néppel.
18. Reggel felhős ég és kevés köd, dél felé és dél után felhős napfény, erősen olvadván. Este és éjszaka csillagos ég és holdvilág. Ma délután meg kezdett a jég indulni, de igen keveset ment, mint egy 200 lépésig.
20. Egész nap estig szép tiszta ég és napfény. Este és éjszaka szép tiszta ég és holdvilág. Ma megint megindult a jég két ízben, dél után és éjszaka, és ment is jó darabot, de megint fent akadt.
21. A jég megint meg indult több ízben.
22. A jég megint mozgott, és több ízben meg indult.
23. Mai napon megint el indult a jég, és szerencsésen minden nagy víz nélkül el is ment, melly szerencséje a két BUDA és PEST városának régen nem történt.
24. Ma már igen kevés jég folyt vala a DUNÁN.
25. Ma este felé már semmi jég sem mutatta magát a DUNÁN.
26. Reggel szép tiszta ég és napfény; dél után hasonlóképpen. Este és éjszaka csillagos holdvilág, kevésé homálos lévén a hold, és nagy udvart mutatván.
29. Reggel nagyon felhős és kevésé ködös, későbbben és dél után is felhős. Este és éjszaka béborult, szomorú. Ma el kezdték a DUNÁN lévő hidat csinálni.

március.

6. Reggel béborult szomorú, későbbben kevesebb felhők, de délfelé és dél után megint szomorú, béborult. Este béborult nagy szél, éjszaka esett a hó, és reggelig jó nagy hó vala.
10. Dél előtt felhős szomorú, dél után hasonlóképpen. Este bé borult, éjszaka csepegett az eső. Ma elkészült a DUNÁN lévő hid.
25. Dél előtt napfény fejr felhőkkel márványozva, délután a napfény fejr és fekete felhőkkel mutatta magát. Este és éjszaka felhős, reggel felé felette nagy fergeteg szél.
26. Reggel korán felette nagy fergeteg szél, melly irtoztató károkat tett, és házokat és tornyokat lefödött. A cserép séndelcket le horta a fedelckről, mint a szalmát. A DUNÁN lévő hidat el rontotta és felét elvitte a víz. Dél után már szolgált a napfény, már fergeteg volt hóval, de a szél mégis gyöngébb vala, mint éjszaka. Este és éjszaka csillagos holdvilág széllal és felhőkkel.

április.

8. Egész nap felhős, este felé el kezdett a hó esni és még éjszaka is esett, úgy hogy az egész föld bé havaztatott.
9. Reggel tiszta ég és napfény, de nem sokára felhős, délután pedig nagyon felhős. Ma reggel nagy hideg vala, mert a Thermometrum mutatott egy gradust a jég ponton allul. Este és éjszaka csillagos ég.
11. Reggel bé bérultt szomorú, későbbben egy kis napfény mutatta magát, utánna havazott széllel. Este és éjszaka csillagos ég.
12. Reggel felhős ég és napfény, dél felé felhős, dél után bé borult, és fujt a nagy szél reggeltől fogva. Este felé elállott és éjszaka csillagos volt az ég. Valóságos téli idők jártak.
15. Reggel szép tiszta ég és napfény, délután hasonlóképpen kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág és ég. Ma ismét helyre állott a DUNÁN álló hajó hid, melyet a nagy szél 26-ik Martiusban elrontott.
17. Reggel felhős napfény, későbbben és délután is nagyon felhős és erősen fujt az all szél, nagyon porozván. Este és éjszaka csendes, de felhős.
18. Reggel korán esett egy kis eső, későbbben és délután is hasonlóképpen, erősen fujván a szél. Este és éjszaka is esett lassanként, hanem reggel felé óra fordult.
19. Reggel pelhőzött a hó, melly formán egész dél előtt tartott. Délután nagyon felhős. Este és éjszaka hasonlóképpen.

május.

1. Reggel esett kis lassu eső, dél felé és dél után fejr felhős napfény, este felé nagyon felhős, este villámlott és dörgött az ég, hanem éjszakára csillagos vala.
11. ERCSI. Reggel felhős, dél felé szép tiszta napfény, dél után hasonlóképpen. Este és éjszaka szép tiszta csillagos ég. ÉRCSÉNYbe háltam ELŐSZÁLLÁSra d.u. el indulván.
12. ELŐSZÁLLÁS. Reggel felhős napfény ÉRCSÉNYben, későbbben nagy all szél fujt dél után el állott, hanem este felé bé felhőzött, és éjszaka bé borult, s esőre állott ELŐSZÁLLÁSon.
13. DUNAFÖLDVÁR. Dél előtt nagyon felhős napfény egész ELŐSZÁLLÁS és FÖLDVÁR táján; dél után nagy all szél fujt és bé borult. Éjszaka esőre mutatott ADONYban.
14. ADONY. Reggel korán esett kis eső ADONY táján, és azon a vidéken, 10 óra felé esett a BUDAi határokon, és táján. Dél után felhős napfény BUDÁN, este felé már csepegett, és este szép lassan esett az eső, éjszaka is egy keveset.
20. VESZPRÉM. Dél előtt szép tiszta napfény, dél után kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka felhős holdvilág. Ma reggel korán megindultam VESZPRIM felé, és estére VESZPRIMben értem.
21. VÁROSLÓD. Reggel felhős napfény VESZPRIMben, dél felé VÁROSLÓD táján nagy hideg szél fujt, és felhős vala; dél után elállott a szél, hanem nagyon felhős. Este SÜMEGHre érvén, felhős, éjszaka esett az eső.
22. SÜMEGH. Reggel felhős és szeles napfény SÜMEGHen, dél felé esett az eső, dél után esett gyakrabban. Este bé borult, éjszaka megint esett az eső.
24. VESZPRÉM. SÜMEGHről VESZPRIMben vissza térvén, reggel tapasztaltatott igen hideg kevés dérral és napfénnel, későbbben bé borultt és hideg szél fujt, dél felé megint kevés napfény; d.u. napfény hideg széllel. Este és éjszaka VESZPRIMben felhős csillagos ég nagy széllel.

25. Egész nap szép napfény VESZPRIM táján kevés felhőkkel és erős széllel; Este a szél el állott, éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág kevés lengedező széllel.
26. Reggel szép tiszta napfény VESZPRIMben, későbbben és d.u. felhős napfény kevés széllel. Este és éjszaka csillagos tiszta és holdvilág.
27. ZIRC. Reggel korán szép napfény, későbbben felhős napfény, dél felé bé borultt, dél után 4 óra felé esett az eső jó erősen, midőn VESZPRIMből ZIRCZ felé mentem. Este ki tisztult, éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág, mely reggelre ZIRCZen nagy deret hozott, és mind a fáknek mind a gyöngye plántáknak ártott.
28. Urnapján ZIRCZen reggel nagy dér vala, de szép tiszta napfény, és d.u. fejez felhős napfény. Este és éjszaka tiszta csillagos holdvilág.
29. SZÉKESFEHÉRVÁR. ZIRCZről meg indulván BUDA felé reggel felhős, délfelé napfény, dél után fejez felhős napfény FEJÉRVÁR táján. Este és éjszaka igen szép tiszta csillagos ég, és holdvilág.
30. BUDA. Egész nap estig szép tiszta ég és napfény. Este felé felhős BUDÁn, este és éjszaka is felhős, késő éjszaka esvén egy kis eső.

június.

27. VÁC. Egész nap fejez felhős napfény, hanem este felé nagyon felhős, éjszaka villámlott és valahol VÁCZ táján esett is az eső, ahová ma a Püspök* nevenapjára felértem.
28. Dél előtt fejez és fekete felhős napfény VÁCZ táján, dél után 5 óra felé nagy zápor eső, este pedig felette nagy fergeteg, szélvész, égi háboru és éjszaka eső is. Mondatik, hogy sok helyeken jég eső is esett.
30. BUDA. Vissza térvén VÁCZrul reggel fejez felhős napfény, és hidegebbke szél, továbbá melegebb és d.u. fejez felhős napfény. Este és éjszaka csillagos tiszta ég és holdvilág.

július.

5. Reggel fejez felhőkkel márványozott napfény, 10 óra felé béborultt, egy óra felé esett egy kis eső, 4 óra felé erősen. Este és éjszaka majd szünet nélkül való nagy égi háboru, zápor eső és erős szél. Több helyeken beütött a mennykő, és iktatózó félelmet okozott tartós keménysége miatt.
23. Reggel szép, későbbben fejez felhős napfény, d.u. egy óra felé csepegett az eső, utánna szép napfény, 5 óra után nagy fergeteg és szélvész, mely egész estig tartott. Éjszaka csillagos holdvilág sok felhőkkel.

augusztus.

6. Reggel felhős napfény, későbbben, és dél után fejez felhős napfény, eltávozván a fekete felhők, melyek esővel fenyegettek. Este csillagos ég, éjszaka hasonlóképpen, hanem reggel két óra felé nagy égi háboru és zápor eső vala.

szeptember.

15. ELŐSZÁLLÁS. Reggel szép tiszta ég és napfény, hanem dél felé és dél után fejez felhőkkel. Este és éjszaka szép tiszta csillagos holdvilág. ELŐSZÁLLÁSra mentem, és értem estélig.
17. Megint egész nap szép tiszta napfény és kékellő ég, este pedig kellemetes tiszta csillagos holdvilág, mely éjszaka is tartott.

* Kámánházy László 1808-tól 1824-ig volt VÁC egyházmegye püspöke.

18. Dél előtt szép napfény, dél után fejr felhőkkel, este felé egy keveset felhős, este és éjszaka szép csillagos holdvilág, hanem 11 óra felé sok felhőkkel, éjfél után pedig bé borult. ELŐSZÁLLÁSul vissza tértem BUDÁra.

október.

4. BUDA. Reggel felhős, későbbben szép napfény, dél után 4 óra felé fekete felhők mutatták magokat éjszak felül, melyekből este meg tudulván, égi háboru villámlással és dörgéssel, későbbben pedig nagy eső következett, és jó ideig tartott, hanem késő éjszaka csillagos ég.
5. Amidőn a budai hegyeken a szüret kezdődött, reggel tiszta ég és napfény, későbbben és d.u. is kevés fejr felhőkkel. Este és éjszaka szép tiszta csillagos ég.

november.

5. Reggel szép napfény kevés fejr felhőkkel, dél felé esett az eső, d.u. 2 óra tájban zuzmarázott mint az apró jég eső, későbbben elálván szomorú felhős maradott. Este béborult, éjszaka esett az eső.
20. Reggel csepegett az eső, 8 óra után el kezdett jó erősen esni, és úgy szünet nélkül tartott egész estig, hanem d.u. 2 óra tájban az eső mellett havazott is egy keveset. Este és éjszaka szüntelen esett.
26. Dél előtt nagy köd, és dél után még nagyobb, este és éjszaka egészen vastag és szagos, harmat gyanánt esvén a köd.

december.

3. Reggel ködös és felhős, dél felé elmúlt a köd, hanem felhős maradott egész estig. Este és éjszaka csillagos ég felhőkkel. Ezen a napon reggel korán öt órakor halálozott meg Sógorom *Kubányi János* hirtelen halállal, mely guta ütésben.
7. Dél előtt szép tiszta ég és napfény, dél után 2 óra tájban pelhőzött a hó, az után felhős napfény. Este csillagos új holdvilág. 8 óra felé megint pelhőzött a hó, éjszaka tiszta csillagos ég, de nagyon is megfagyott véradóra, úgy hogy a jég a Hidat is elvitte és elszakasztotta.
15. Reggel esett a hó, későbbben még erősebben. Dél után esett a hó, hanem gyöngébben. Este el állott, éjszaka bé borult. Este felé bé fagyott a DUNA.
16. Reggel pelhőzött a hó, dél felé, és dél után el állott, felhős maradván. Este és éjszaka béborult, és kevés köd. Már ma kezdetek a DUNÁnak jegén által járni.
28. Reggel tiszta ég, de nagy köd, későbbben és dél után szép napfény nagy köddel, de ritkább vala mint reggel. Este felhős és ködös. E mái napon majd 20 gradust mutatván a Thermometrum a jég punctum alatt, olly nagyon hideg vala, hogy több száz esztendejénél mikor PEST és BUDA környékén ollyan hideg lett volna. A Város környékén farkasok és más vadak mutatták magokat, a falukban pedig bé mentek.

"Béfejezés. Az előre botsátott Jegyzésekből ki tetszik, hogy az 1812 esztendő különös forgásu vala. A telet lehet a középszerűek közé számlálni. Februariusban voltak a legnagyobb hidegek, úgy mint midőn a Thermometrum 6-7-8 gradissokat mutatott a Remcaur (Réaumur) jég pontja alatt. Hó elég nagy vala, és sokáig tartott, de mind el mentt és olvadt tetemes károk nélkül. Az egy 26-ik Mártiusi fürgeteg legtöbb károkat tett. A kikelet se igen nedves, se igen száraz nem vala, és ugyan czért, és a téli nedvességre, mely a földben elég maradott, lehetett jó termékeny esztendőt

reményleni a mint alkalmasint majd egész EUROPÁban be is tellyesedett, ki vévén MAGYAR ORSZÁGnak némelly részeit, ugy mint TOLNA és BARANYA Vármegyék vidékét, az egész BÁTSKÁt, nagyobb részét a BÁNÁTNak, ARAD Vármegyét, BÉKÉSt és majd az egész TISZA mentét, hol a kikelettől fogva egész Augusztusig vagy semmit sem, vagy igen keveset esett, s azért itten a téli jószágbul (gabonából) kevés, a tavaszibul pedig igen kevés, néhol semmi sem termett, és így a szegény embernek a magvát sem adta vissza. Hozzájárult a sok jég eső, mely igen sok helyeket elvertt. Többi részeit MAGYAR ORSZÁGnak, de kivált a külső NÉMET, FRANCZIA, OLASZ, BURKUS (POROSZ), és OROSZ ORSZÁGokat tekintvén a gabonára nézve ezen esztendő termékeny vala, melyet a jószágnak oltsósága elegendőképpen meg mutat. Májusban dér is jártt. A nyár, ugy mint Junius és Julius ugyan elég meleg volt, mert majd 25 gradusig is fel ment a Thermometrum kivált Juniusban, de alább hagyott Augusztus holnap, és azért nem is főzött jó bort. Lehetett volna ezt ugyan a szép Septembertől várni, de már meg gyöngülvén a napnak ereje, azt, amit Augusztus el mulasztott, helyre nem hozhatta. Mind azon által az ősz mind gyümölcsre, mind a borra igen termékenyen mutatta magát MAGYAR ORSZÁG-ban és egész EURÓPÁban. Közönségesen annyi bor lett mindenütt, hogy nem lehetett elég hordókat fel hajhászni, avagy csináltatni. Egy hordót megtöltöttek a más üresért. Sok helyeken a szőlőt a tökény hagyták el rothadni, nem lévén hozzá edény. A bornak bősége még nagyobb lett volna, ha a tökék ugy meg maradtak volna, mint magokat kikelettel mutatták, amidőn minden töke füzve vala a gerezdekkal. Egy tökén 30-40 fejet meg lehetett olvasni. Hanem a Juniusnak melegsége legalább felét mind el fonyasztotta, és lehullatta a legszebb fejeket. De már lehet is képzelni, hogy valamint igen bőven termett, és meg sem érhetett a gerezd, ugy a bor is nem igen jó lehetett, annál is inkább, mivel a szüret alig kezdődött el, már neki eredt az eső, és majd szüntelen egész Octoberben esett. A bor tehát vizes és savanyús lett általában, a vörös pedig szintelen. De le is szállott a bornak az ára, ugy hogy egy forintul fogva két forintig eleget lehetett venni. Mi fog belőle vállani, azt a jövőendő fogja meg mutatni. Valamint a bornak esős üdöje, ugy vala a vetésnek is, ugy hogy alig lehetett vetni, és sokan tsak Novemberben pótolhatták ki fogyatkozásokat, annál inkább nagy szerencsésekre, hogy már korán Decemberben bé köszöntött a nagy hideg és fagy felette nagy hóval és tartós hideggel. A fagy 27. 28. 29. decemberben olyan nagy vala, hogy maid 20 gradusra a zerus alatt szálván, az egész 17-ik században hasonlóan nem lehet mutatni. Vége."

Evvel végződnek Budai polgárunk feljegyzései. (Réthly)

PÉCS 1781-1854

Réthy Antal: Patkovich Boldizsár és József tisztiorvosok működése Pécs éghajlatának megismerése érdekében, 1781-1854*

A régmúlt időkből reánk maradt időjárási megfigyelések és azok egyes szélsőségei által nem ritkán keletkezett elemi csapások feljegyzéseinek gyűjtése közben több helyen találtam PÉCS városáról is feljegyzéseket és érdekes adatokat. Ezek között különösen a XVIII. sz. 80-as éveitől a XIX. sz. közepéig működött *Patkovich Boldizsár* és fia, *József* (1) tisztiorvosok tevékenységét kell különösen kiemelnem.

A PÉCSI jezsuita rendház "Historia domus"-aiban elszórtan megörökített adatokat *P. Pinzger Ferenc S.J.* (2) hozta nyilvánosságra a "DUNÁNTÚL" pécsi újság 1936. évi kötetében. Azonban az első műszeres feljegyzést Pécsről a *Pressburger Zeitung* egyik hírében találjuk, mely adat valószínűség szerint *Patkovich Boldizsártól* származhatott, mert BARANYA M. akkori főfizikusának kétségtelen, hogy már hőmérője volt. Aki a hírt a pozsonyi újságnak beküldötte, a hőmérsékleti adatot csak *Patkovich Boldizsártól* kaphatta. Az érdekes hír az újságban 1781. július 10-én jelent meg: "Hosszan tartó esőzések után nagy hőség lépett fel, mely megfelel azoknak, milyenek Középfelső-OLASZORSZÁGban szoktak előfordulni. A hőmérő néhány napon át 31-32 R°-ot mutatott (38,7-40,0°C), ami meghaladta a POZSONYban mért hőmérsékletet. A szőlő fürtgazdagsága hihetetlen, a mezőgazdasági termények azonban kiégtek (3)".

Ekkor *Patkovich Boldizsár* már PÉCSen működött. Ugyanis BÉCSben az Egyetem orvosi karán 1779-ben befejezte tanulmányait, és a Kar elfogadott disszertációja: *Theses inaug. medico-practicae de haemorrhagilis* címen ugyanebben az évben megjelent. Az orvosi képesítés megszerzése után szülővárosából (POZSEGA) áttelepedett PÉCSre. Itt 1780-tól fejtett ki orvosi működést. Rövid idő múlva kinevezték a megye tisztiorvosává. Valószínűleg 1782-ben megnősült, és a közismert *Hölbling* orvos-patikus patricius családból Terézt vette feleségül. Ebből a házasságból született 1784. május 8-án első gyermeke, József. *Dr. Babits András* (4) részletes levelében *Boldizsár* orvosi működéséről nincsenek részletes adataink.

Első gyermekét, az értelmes és szorgalmas fiút megfelelő előtanulmányai után atyja ugyancsak orvosi pályára szánta. A régi időkben szinte hagyománnyá vált, hogy az elsőszülött fiú is az apa foglalkozását válassza élethivatásul – még contre coeur is –, sőt még ugyanaz az egyetem vagy főiskola is legyen a fiú alma matere. Ennek sokszor szomorú következményei voltak, de *Patkovich József* sikeres pályát futott be.

Megkezdte BÉCSben orvosi és állatorvosi tanulmányait (5). A fiatal *Patkovichot* 25 éves korában, 1809. november 4- vagy 5-én** orvostorrrá avatták. Ezután rövid ideig BÉCSben mint másodorvos működött. Jómódú szülei rövidesen lehetővé tették neki, hogy ismereteit és orvosi tudását más, idegen országokban is elmélyítse. Tanulmányutakat tett OROSZ- majd FRANCIAORSZÁGban, azonban atyjának váratlan halála tanulmányútjának hirtelen véget vetett. Özvegyen maradt édesanyja árváival a fiú támogatására szorult. *Patkovich József* hazatért PÉCSre, ahol először az Irgalmasok kórházának lett orvosa, majd már 1810-ben, *Pleiner* orvos halála után vele töltötték be BARANYA MEGYE tiszti másodorvosi állását. 1831-ben a nov. 11-i tanácsülésen PÉCS város tiszti főorvosává

*A tanulmány megjelent a *Communicationes de Historia Artis Medicinae* folyóiratban, 66-68, 1973.

**A bécsi egyetem anyakönyvében "qu" áll, ami lehet "quarta" de "quinta" is.

választották, és nov. 14-én letette a hivatali esküt. Elődjét hivatalos foglalatosságában segítette, és a himlő-oltásokon minden jutalom nélkül munkálkodott.

Mint tiszti főorvos igen eredményesen működött, komoly anyagi áldozatokat is hozott a közkórház fejlesztése érdekében. BARANYA M. levéltári iratai között olvassuk: "A városnak a törvényes felboncolásokhoz szükséges szerszámai (műszerei) nincsenek, azokat szülővárosa iránti szeretetből megszerezte és a városnak ajándékozta. Amikor 1837-ben 3317 jkvi. sz. a. javasolják a Közgyűlésnek tiszteletbeli polgárrá való kinevezését, említett érdemein kívül az előterjesztés megemlíti, az orvosi irományok részére készített szekrényt is a városnak adta, – mindezt a város közönségének tudomására hozza (a tanácsülés), *Patkovich József* rendes belorvos úr, azon sok jótéteményére való tekintettel, melyekkel a közjó és szenvedő emberiség és a polgári kórház iránt viseltetik, melynek egyik szobáját 1832. évben egy másikat 1836. esztendőben mindennemű ágyruhával és más a betegek kényelmére szükséges bútorokkal ellátta, ezen város tiszteletbeli polgárává kineveztetik." *Dr. Kopasz László* (6) megemlíti, hogy a Bach-korszak alatt a tanácsülésekről nem vezettek rendes jegyzőkönyveket, ezért állanak csak gyér adatok rendelkezésre.

Mielőtt rátérnénk az általa végzett meteorológiai megfigyelésekre és azok értékelésére, meg kell még említenem, hogy *Patkovich* (7) komolyan érdeklődött HARKÁNY GYÓGYFÜRDŐ feltárása és fejlesztése iránt. Erről a kérdésről már 1826-ban írott tanulmányát *Szinnyei* (14) szerint a bécsi udvar levéltárában őrzik. Eszerint a balneológia terén – HARKÁNY-FÜRDŐT illetőleg – is úttörő munkát végzett. Nyáron 2-3 héten át a fürdőhelyen tartózkodott, és orvosi naplójában feljegyezte az ott kezelt betegeit. Majd megjelent HARKÁNY-FÜRDŐRŐL egy leírása ugyancsak német nyelven, valószínű, hogy első bécsi értekezésének bővített pécsi kiadása. Betegeinek egy részét fürdőkúrára HARKÁNYba küldötte, mert a fürdő kiváló gyógyerejéről jó tapasztalatai voltak. Helytelenítette az ott szokásos napi kétszeri fürdést, mert a "túlfürdésnek" rossz utóhatásáról meg volt győződve.

A fürdő sorsa nagyon érdekelte, és annak hírveréséhez hozzájárult. A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók VI. Vándorgyűlésén PÉCSETT 1845. augusztus 14-én felolvasta nagyobb tanulmányát a harkányi gyógyvízről és annak gyógytényezőiről. Ez már a harmadik értekezése volt BARANYA híres gyógyforrásáról. Értekezése meg is jelent a Munkálatokban. A Vándorgyűlésen tartott előadásában részletesen ismerteti HARKÁNYt, mely község 96 m magasságban van az ADRIA színe felett, az északi szélesség 45°5230" alatt és a BUDAi délkörnek 0°4240" nyugati hosszúsága alatt fekszik.*

A fürdőt állítólag már a török hódoltság idejében is használták, a források időnként el-elűntek, vagy felszíni vizekkel keveredtek, és ekkor kisebb értékű vizekké váltak. HARKÁNY "birtokos ura gróf *Batthyány Antal*" volt, aki felismerte a meleg forrásvíz értékét és 1823-ban a mocsaras vidéket csatornáztatta. *Patkovich* írja, hogy "Illy csatornázás alkalmakor, mely a HARKÁNYhoz közel lévő mocsárt elenyésztesse, az árok-metszők forrómelegen kiömlő vízre akadtak, a folytonos munka közt pedig több illy forró források találtak." A hagyomány szerint HARKÁNY keleti részében volt egy meleg forrás, de az elenyészett. GYÜD helységben is meleg forrás ömledezett, azonban időnként eltűnt, mert a DRÁVA árvizei (kiöntései) nagyon megzavarták.

GYÜD nagyon látogatott búcsújáróhely volt már régen – a ferencesek kolostora és templomának alapítása 1148-ra nyúlik vissza –, amihez hozzájárulhattak a meleg források is.

* Elég ritkaság, hogy valaki a budai délkört közölje, ezért megemlítem, hogy HARKÁNY Greenwich-től keletre a 18°14 délkörön fekszik.

A Vándorgyűlésen *Patkovich József* (8) még egy előadást tartott, amelyben PÉCS éghajlatával és a város egyéb természeti viszonyaival foglalkozott igen részletesen. Rátérve eme kiváló orvosunk meteorológiai működésére, elsősorban meg kell említenem marandó írásbeli emlékét, melyet PÉCS egyetemi könyvtárában őriznek. Ezek orvosi naplói, melyeket német nyelven vezetett. A "Tagbuch" (9) vagy "Diarium" 1811-ben vette kezdetét, amikor mint orvos atyja örökébe lépett. 1846-ig terjednek a bejegyzések, és egy "Reper-torium" kötettel 20 darabból áll ez a sorozat. Megvannak az 1811-től 1834-ig, 1837-től 1840-ig és 1844-től 1846-ig terjedő kötetek feljegyzései, valamint az összefoglaló kötet, de elkallódtak a *Szinnyei* által említett 1850-től 1854. februárig terjedő feljegyzések, amelyek nem is kerültek az egyetemi könyvtárba. *Patkovich* ekkor már súlyos beteg volt, naplót nem vezetett, és június 12-én PÉCSen meghalt (1).

Ezekben a naplókban reggelente, pár sorban feljegyezte az időjárás és a levegő hőmérsékletét. A naplókba sorszámozva beírta az aznap kezelt betegek nevét és latinul a megállapított betegséget. Az elhalálozottat is beírta a halál okának megemlékezésével. Volt már légsúlymérője is, valószínűleg atyja örökéből. BÉCSben már két évszázad óta – 1775 – a Csillagvizsgálóban indultak meg a rendszeres meteorológiai megfigyelések. Lehet, hogy bécsi csillagászok kérték fel, vállalja el az időjárási elemek rendszeres feljegyzését, vagy talán maga *Patkovich* ajánlkozott az észlelésekre, és kapott BÉCSből újabb műszereket, megfelelő nyomtatványokkal. Kétségtelen, hogy 1819. jan. elseje óta végezte megfigyeléseit a Csillagvizsgáló előírásai szerint. Észleléseit rendszeresen lemásolva felküldötte BÉCSbe, ahol ekkor már a hírneves *Joseph Johann von Littrov* volt az igazgató, aki előzőleg az 1816–1818. években még BUDÁN működött mint csillagász a GELLÉRTHEGYen, az 1815-ben megnyílt Uránia csillagvizsgálóban.

Patkovich gondos megfigyelései, melyek 14 évet öleltek fel, 1851-ben átkerültek az akkort létesített Osztrák Meteorológiai és Földmágnességi Intézetbe (10). Ott az értékes megfigyelés már nem maradt holt anyag, mert az Évkönyvek II. kötetében *Patkovich* 1819–1832. évi megfigyelései kritikailag feldolgozva nyomtatásban megjelentek. Ennek a terjedelmes értekezésnek a fénymásolatát *dr. Steinhauser Ferdinánd* (5) akadémikus, a bécsi Intézet igazgatója bocsátotta rendelkezésemre. Az értekezés a szerző neve nélkül jelent meg, de valószínűnek tartom, hogy *dr. Karl Jelinek* igazgatótól származik. A bevezetés így hangzik:

"Die Beobachtungen sind von *Dr. Jos. Patkovich* zweiten Physikus des löblichen Baranyaer Comitates angestellt".

Jelinek értekezése alapján ismertetem a feldolgozott anyag eredményeit. A PÉCSI városi meteorológiai állomáson egy párizsi fokosztású higanybarométer volt, ennek adatait BÉCSben nem dolgozták fel, úgy látszik a műszert nem tartották megbízhatónak, mert időnként – főleg nyáron – magasak voltak az adatai, déltől kezdve derült napokon napsütés érte. Maga *Patkovich* a Vándorgyűlés Munkálataiban (9) a légnyomás havi közepeit közli. Hőmérője Réaumur-fokosztású volt, elhelyezéséről csak annyit tudunk, hogy az épületnek "északi falán szabadon lógott". A hőmérsékletet $1/2^{\circ}$ -nyi pontossággal olvasták le és jegyezték fel. Ezek a félfokoskénti leolvasásokból nyert adatok a közép kiszámításánál nem okoztak számba vehető eltérést, mert a havi közép kiszámításakor ugyanazt a közepet nyerjük, mintha 0,1 foknyi pontossággal észleltünk volna.*

* 1904-ben ÓGYALLÁN *Marczell György* és *Réthly Antal* kíváncsiságból két évre terjedő $0,1^{\circ}\text{C}$ pontossággal mért hőmérsékleti adatokat $1/2^{\circ}$ -ra kikerekítve és kiközepeelve ugyanazt a közepet kapták, mint a $0,1^{\circ}$ pontossággal mért adatokból. Századfokokra való számításnál már vannak eltérések, de századfokokra nem lehet észlelni.

Az alábbiakban ismertetem a BÉCSI Évkönyv alapján az egyes időjárás elemek feldolgozását. Először is közlöm a hőmérséklet havi és évi középértékeit 1819–1832. évekből °C-ra átszámítva. (I. Táblázat).

Az egész sorozat nem tekinthető egyöntetűnek, s különösen magasak az 1819. és 1820. évek hőmérsékleti közepei. Ezenkívül hibásak voltak 1830. április, 1820. és 1830. május, 1822. július, 1820. augusztus és különösen 1829. december havi közepei. Ezeket javítottam a BUDA-csillagvizsgálónak ugyanarra az időre rendelkezésre álló homogénnek tekintendő sorával. Az így keletkezett PÉCS város hőmérsékleti sora még magán viseli a felállítás hibáit.* Összehasonlításként közöljük a PÉCSI Egyetem és a BUDAPESTi Meteorológiai Intézet 1901–50-es évekre vonatkozó havi középhőmérsékleti értékeit (II. Táblázat).

Annak az eldöntésére, hogy mennyiben befolyásolják az eltérő észlelési időpontok az adódó középhőmérsékleti középértékeket, BUDAPEST 1961. és 1962. éveiről a hőmérsékletíró (termográf) óraértékei alapján az igen értékes – és sajnos 1966-ban megszüntetett – in extenso közlés gazdag havi jelentéseiből, minden egyes hónapra a hőmérsékleti közepeket reggel 7 és 8 óra, du. 2 és 3 óra, valamint esti 9 és 10 órától kiírtam, és külön kiközelítettem. Így adódtak a III. Táblázat értékei.

A közölt táblázat szerint novembertől februárig az eltérő időpontokban végzett megfigyelések közepei között nincsen, vagy nem számottevő a különbség. A két nyári hónapban 0,3°-kal melegebb, illetve nagyobb, mint az, amelyet az egy órával későbbi leolvasásokból vezetünk le. Bár a két állomás megfigyelései nem vonatkoznak ugyanazon évekre, a különbség, illetve az ebből adódó hiba – közel másfél évszázad előtti anyagnál – elhanyagolható.

Látható a II. Táblázatban, hogy a -1,5° és +1,5° különbségek adódnak. A nagy eltérések főképpen a *Patkovich*-féle hőmérő felállítására vezethetők vissza. A hőmérő hibájának nem lehet döntő befolyása, mert ha az nagyobb értékű volna, akkor egyirányú eltérések keletkeznének, mind télen, mind nyáron. Ebből is az tűnik ki, hogy a nyári félében a nap sütötte a szabadon levő hőmérőt, s ezért 1,5°-kal magasabb közepek adódtak. Januárban pedig -1,5°-kal hidegebb, ami a sokkal szabadabban elhelyezett és erősebb hőkisugárzásnak kitett hőmérő eredménye.

A BÉCSI Évkönyvekben ennek a 14 évnek legnagyobb és legkisebb hőmérsékleteit is közlik. Miután a hőmérőt az év egy részében a nap sugarai érték, a legmagasabb értékek nem reálisak, és ezért azok közlésétől eltekintek.

A legnagyobb hideg 1830. febr. 2-án volt: -27,5°C, a második helyen áll ugyanabban az évben jan. 3. és 28. -25,0°-kal, még márciusban is, 4-én -10,5°-ot jegyeztek fel. Ezt a hideget megelőzőleg 1829. okt. 21-én -2,5, nov. 2-án -15,0°-ot (amikor BUDÁN már a DUNAI hajóhidat leszerelték), dec. 27-én és 28-án -17,5°-ot észleltek.

A felhőzetet, azaz a borultság nagyságát és az égbolt állapotát az akkori észlelési utasítás szerint nem számokkal fejezték ki, hanem szavakkal, amelyeket a feldolgozó a következő számokkal helyettesített:

derült=0; felhős=2; párás=2; borult=4; köd=4; esik=4; havazik=4.

Miután felhős, valamint párás éghajlatra egyformán 2,0 értékelés történt, valamint 4-gyel fejezte ki a borult eget, a ködöt, az esőt és a havazást, ezeknek számokkal való jelzése nem lehetséges, ezért eltekintettem a borultság középértékének kiszámításától. Lehetségessé vált azonban a ködös, esős, havas napok gyakoriságának a megállapítása.

* Az eredeti értekezésben az I. Táblázat egyes hónapokra vonatkozó hőmérsékleti adatai nem havi középértékek, hanem az illető hónap középértékeinek a 14 év átlagától való eltérései. Tehát ott a + azt jelenti, hogy hány fokkal volt az a hónap vagy év melegebb, a - pedig hogy mennyivel volt hidegebb.

I. Táblázat
HŐMÉRSÉKLETI KÖZÉPÉRTÉKEK $(8+15+22h)/3$ (°C-ban)
PÉCS 1815-1832*

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ÉV
1819	-1,6	3,1	8,0	13,0	16,5	20,8	22,3	22,4	19,8	13,5	6,8	-0,9	12,0
1820	-2,4	3,0	7,6	13,8	21,1	21,3	23,8	27,2	18,5	13,4	4,0	0,5	12,7
1821	0,4	-1,8	3,8	14,0	19,0	17,3	22,3	23,3	18,4	11,6	8,0	2,6	11,6
1822	1,3	3,8	9,1	12,9	19,5	23,1	25,7	23,4	20,0	14,5	6,9	-1,8	13,3
1823	-7,6	3,0	5,1	11,3	19,4	21,1	21,9	23,0	19,4	13,8	3,5	1,4	11,2
1824	-0,5	3,1	4,4	9,6	17,9	21,6	(23,0)	23,4	20,1	10,5	6,4	4,0	12,0
1825	1,4	-0,4	1,9	9,8	15,1	19,0	21,9	22,0	18,4	11,5	7,4	6,6	11,2
1826	-6,9	-3,4	5,4	10,6	14,0	18,9	23,8	23,6	19,3	13,1	4,5	2,5	10,5
1827	-0,0	-2,0	7,3	12,3	18,4	22,3	24,9	22,3	17,8	13,8	1,3	+0,0	11,5
1828	-1,9	-1,4	6,6	12,8	17,8	23,1	25,5	21,3	16,5	12,3	5,5	0,9	11,7
1829	-2,9	-3,3	5,0	14,3	16,4	18,9	24,1	22,1	20,8	9,4	1,4	-4,7	10,7
1830	-9,6	-5,0	3,1	13,7	18,7	23,3	24,2	21,8	17,4	9,6	8,0	3,6	10,7
1831	-0,8	1,8	7,4	16,1	16,5	18,9	21,3	19,3	16,3	14,3	4,4	1,5	11,5
1832	0,4	3,9	5,5	11,1	15,1	18,8	20,4	23,1	15,1	10,6	3,1	-2,8	10,1
Közép	-2,2	0,3	5,7	12,5	17,5	20,7	23,2	22,8	18,4	12,3	5,2	1,0	11,5

*Réthly Antal által feldolgozva.

II. Táblázat
PÉCS 1819-1832 PATKOVICH-FÉLE ÁLLOMÁS °C-ban

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ÉV
a). Közép	-2,2	0,3	5,7	12,5	17,5	20,7	23,3	22,8	18,9	12,3	5,2	1,0	11,5

PÉCS 1901-50. EGYETEM

b). Közép	-0,7	1,0	6,4	11,4	(16,7)	19,8	22,0	21,5	17,4	11,5	5,7	1,6	11,2

BUDAPEST 1901-50. METEOROLÓGIAI INTÉZET

c). Közép	-1,0	0,9	6,0	11,1	16,4	19,5	21,5	20,8	16,7	11,0	5,4	1,3	10,8

PÉCS-PATKOVICH: -hidegebb, illetve+melegebb, mint az EGYETEM

d). Különb- ség	-1,5	-0,7	-0,7	+1,1	+0,8	+0,9	+1,3	+1,3	+1,5	+0,8	-0,5	-0,6	+0,3

III. Táblázat
BUDAPEST A (7+14+21h)/3 ÉS A (8+15+22h)/3 KÖZEPÉK KÜLÖNBSÉGEI °C-ban

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ÉV
1961	-0,0	0,0	+0,3	+0,3	+0,2	+0,2	+0,3	+0,3	+0,4	+0,2	+0,1	+0,1	+0,20
1962	0,0	0,0	0,0	+0,1	+0,3	+0,2	+0,2	+0,4	+0,3	+0,3	+0,0	-0,1	+0,14
Közép	0,0	0,0	+0,15	+0,20	+0,25	+0,20	+0,25	+0,35	+0,35	+0,25	+0,05	+0,0	+0,17

IV. Táblázat

PÉCS 1819/1832 IDŐSZAK 12 HÓNAPJÁNAK LEGHIDEGEBB NAPJAI °C-ban
(*Réthly Antal* feldolgozása alapján.)

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Nap	3., 28.	22.	4.	15.	1.	6.	20., 28.	30.	23.	21.	22.	27., 28.
Év	1830	1830	1830	1823	1826	1829	1832	1827	1832	1829	1829	1829
°C	-25,0	-27,5	-12,5	-1,3	3,8	8,8	11,2	8,8	5,0	-2,5	-15,0	-17,5

A szélérő-megfigyeléseket ugyancsak át kellett volna alakítani, mert hasonlóképpen csak szavakkal körülírva fejezte ki az észlelő a levegő áramlásának eltérő erősségét: szélcsend=0,0; gyenge szél=0,5; közepes szél=1,0; erős szél=2,0; szél (heves)=2,0; viharos szél=3,0; vihar=4,0.

Ezeknek a szélérő-bebecsléseknek számbavétele már könnyebb, azonban csak a viharos napok számát vettem át a BÉCSI évkönyvből, amelyben a szélirány megfigyeléseket is feldolgozták, azonban csak a négy főirányt vették figyelembe. *Patkovich* csekély kivételektől eltekintve ezeket jegyezte fel: N, E, S, és W, azaz Észak, Kelet, Dél és Nyugat. Az összes szélirányokat %-os eloszlásuk szerint tüntette fel:

V. Táblázat

PÉCS. A SZÉLIRÁNY-GYAKORISÁGOK SZÁZALÉKBAN

	Észak	Kelet	Dél	Nyugat	Szélcsend
1819-1832	32	35	5	28	Patkovich
1901-1950	28	21	9	22	20 Egyetem

A szélirányészlelések nagyjából egyezést mutatnak. Az egyetemen feljegyzett 1/8 szélirányok gyakoriságát megfelezve csatoltam a négy főirányhoz. Feltűnő *Patkovich* adatainál, hogy a keleti és az északi szelek az uralkodók, de figyelemre méltó, hogy a déli szél gyakorisága mindkét sorozatban csak 5, illetve 9%. Ezek megbízható adatok. A két észlelési sort 70 év választja el egymástól.

Áttérek *Patkovich* feljegyzései közül az összes csapadékos napok számának a VI. Táblázatban összefoglalt adataira.

Patkovich észlelései is megerősítik azt, hogy az év folyamán a február a legszárazabb és június a legesősebb hónap. A legcsapadékosabb év 1831. volt, az átlagosnál 24%-kal több, és a legszárazabb év az 1822-i volt, 20%-kal kevesebb csapadékos nappal.

Esőmérője nem volt, és így a VI. Táblázatban közölt napokat olybá kell venni, hogy azok már az 1 mm-t elérő vagy azon felüli napok számai az egyes hónapokban, illetve években.

VI. Táblázat
PÉCS 1819-1832 A CSAPADÉKOS NAPOK SZÁMA

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ÉV	ELTÉRÉS nap	%
1819	4	8	10	6	7	8	7	14	7	7	15	12	105	+10	+10,5
1820	14	2	12	8	12	12	11	3	6	3	8	8	99	+4	+4,2
1821	8	1	8	10	8	13	7	5	6	5	1	8	80	-15	-15,7
1822	8	1	8	14	7	7	5	5	7	4	3	7	76	-19	-20,0
1823	7	13	7	9	9	11	8	2	6	5	5	8	90	-5	-5,3
1824	4	3	10	11	6	12	6	3	3	9	7	8	82	-13	-13,2
1825	8	6	8	7	9	15	11	10	6	4	6	5	95	0	0,0
1826	8	3	6	4	20	10	9	7	8	7	6	16	104	+9	+9,5
1827	14	6	8	7	10	17	3	9	3	6	7	7	100	+5	+5,3
1828	5	9	12	8	13	5	9	12	6	10	7	7	105	+10	+10,5
1829	12	7	5	10	10	9	8	4	4	11	9	10	99	+4	+4,20
1830	7	9	7	9	3	9	6	7	8	8	9	13	95	0	0,0
1831	6	8	17	12	10	18	10	7	10	2	14	4	118	+23	+24,2
1832	4	6	3	10	14	11	5	6	5	2	9	8	83	-12	-11,5
Közép	7,8	5,9	8,6	8,9	9,9	11,4	7,5	6,7	6,2	4,2	7,4	8,6	95,1	-	-

VII. Táblázat

1819-1832 PÉCS-PATKOVICH. A CSAPADÉKOS NAPOK KÖZÉPÉRTÉKEI >1,0 mm

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Év
14 évi közép	7,8	5,9	8,6	8,9	9,9	11,4	7,5	6,7	6,2	6,2	7,4	8,6	95,1

1901-1950 PÉCS, EGYETEM

50 év	7,5	7,2	7,5	8,9	9,6	8,3	7,8	7,0	7,1	8,2	8,5	8,7	96,3
A két sor eltérése	+0,3	-1,3	+0,1	0,0	+0,3	+3,1	-0,3	-0,3	-0,9	-2,0	-1,1	-0,1	-1,2

VII. Táblázat adatai igazolják, hogy a napok száma nagyjából megcgeyzik az újabkori megfigyelések értékeivel.

A két sorozat közötti aránylag kis eltérések (-2 és +3 nap) igazán megnyugtatóak, és igazolják, hogy *Patkovich* lelkiismeretes és pontos munkát végzett. Feljegyezte mindig a számottevő csapadékot, és amit az ő 14 évre terjedő megfigyelései szerint átlagban 95,1 napon hullott egy évben csapadék, addig az egyetemen végzett mérések szerint a XX. század első felében 96,3 volt az 1,0 mm-t elérő vagy azt meghaladó csapadékos napoknak a száma. Ez a feltűnő megegyezés egyúttal bizonyítja, hogy az éghajlat a csapadék gyakorisága és valószínűleg mennyisége szempontjából is a 140 év alatt nem változott meg.

A havas napok számát a most tárgyalt VI. Táblázat is magában foglalja, a VIII. Táblázatban a téli félév havas napjait külön állítottam egybe:

VIII. Táblázat

PÉCS - PATKOVICH. AZ EGYES TELEK HAVAS NAPJAINAK SZÁMA

1819/20	19	1823/24	8	1827/28	19	1831/32	13
1820/21	9	1824/25	13	1828/29	21	-	
1821/22	8	1825/26	10	1829/30	22	-	
1822/23	21	1826/27	16	1830/31	20	1819-1832 közép:	15

A Pécsi Egyetem újabb megfigyelései (1901-50-es) a *Magyar Klíma Atlasz* (11) adatai szerint a havas napok száma átlagban 20. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy újabban még az a legkisebb hőszállingózás, amely éppen hogy eléri a 0,1 mm csapadékot is, havas napnak számít. *Patkovich* azonban csak a komolyabb – kiadósabb – havazásokat jegyezte fel. Legtöbb, azaz 22 havas nap 1829/30. telén volt, míg a legkevesebb, azaz 8 nap 1821/22. és 1823/24. évek telén volt. Havas napokban leggazdagabb három hónap: 1820 és 1829 januárja, 9-9 nappal – majd 1829 decembere, 8 nappal – volt, de februárban (1829) 7 havas nap volt.

A ködös napok száma átlagban 24 volt, legtöbbször észleltek ködöt 1832-ben, és számuk 65 volt, legkevesebbet, azaz 10 napot, 1825-ben. Jellemző a megfigyelések megbízhatóságára, hogy *Patkovich* feljegyzései szerint decemberben átlagban 7,2 ködös nap és novemberben 4,2 volt. Az egyetemen végzett észlelések ekkor 7,9 és 5,3 közepekkel mindenesetre nagyobb értékek, amelyek megfelelnek az erősen népesedett és iparosodott város levegője fokozottabb szennyeződésének.

Patkovich 1819-32 augusztusáig terjedő megfigyelései teljesek, innen kezdve az 1833-35. évek megfigyelései elkallódtak. Ekkor változás állott be az állomás életében.

Ritter von Berks cs. kir. bányagazgató vette át az állomás vezetését 1836-tól 1845-ig. Megfigyelései azonban a BÉCSI Intézet szerint további feldolgozásra alkalmatlanok voltak. Azt, hogy mi lehet az oka, hogy *Patkovich* a két évtizeden át naponta háromszor végzett megfigyeléseit nem folytathatta, ma már nem tudjuk megállapítani, de valószínűnek tartom, hogy mivel megyei és később városi tisztii főorvos volt, orvosi magánpraxisa is nagyon elfoglalta, és a BÁNYATELEP-en biztosítva gondolta a rendszeres észleléseket. Ezzel befejezem a több mint 120 éve megjelent értekezés méltatását, és annak alapján *Patkovich* meteorológiai működésének első fontosabb szakaszát.

Meteorológiai tevékenységében említésre méltó, hogy az 1823-32. évek részletes évi átnézeteit egybeállította, és azok a Vándorgyűlések (PÉCS, 1845) Munkálataiban (8) meg is jelentek. Észlelési tevékenységet továbbra is folytatott (9), de csak napjában egyszer. Műszerei – talán atya örökségéből – még megvoltak, és az orvosi Betegek nyilvántartási naplóját tovább folytatta. 1844. január 1-től kezdve feljegyezte az időjárást. Ezt a naplót majdnem élete végéig vezette. Ha távol volt PÉCS-től, azt is beírta, így pl. 1851. június 8-24-e között PEST-en tartózkodott, 1852. július 3-tól 22-ig (más években is) HARKÁNY-ban rendelt. Naponta 5-6 beteg fordult meg nála. Ezek a naplói, a Tagebuchok vagy Diariumok, halála után orvosi könyveivel együtt a PÉCSI püspöki könyvtárba kerültek, és amikor a PÉCSI egyetem ujjaéledt, *Klimó György* püspök hagyatékával együtt átkerültek az Egyetem könyvtárába.

A német nyelven írott naplókban megörökített időjárási adatokat is feldolgoztam, azonban csak a csapadékos napok számát. Érdekes, miképp jegyezte fel a higanybarométer állását: "normális"-nak vette 28 hüvelyk 2 vonalnyi állás mellett, és ekkor a bejegyzés: "B o" volt, ha azonban a higanyoszlop 28" és 6" volt (magas) az: "B +", végül 27" 6"-nál (alacsony) "B -" a bejegyzés. Az igen nagy légnyomást vagy erős süllyedést, "sehr" (nagyon) szóval jegyezte fel.

Bemutatok naplójából néhány feljegyzést az eredeti német szöveggel:

1850. jan. 7. Trüb,	-8°	NNO ...	B-
1850. jan. 8. Heiter	-8°	NO schwach, trüb ...	B+
1850. jan. 9. Nebel, trüb	-4°	O schwach ...	B+
1850. jan. 10. Trüb	-1°	NOO schwach ...	B+

Az 1844-1846. évekből egy-egy nap megfigyelései az orvosi naplóból:

1844. febr. 1.	Hófúvás	-3,8°C	erős északi szél.
1844. febr. 21.	Hófúvás	-2,5	erős északi szél,
	Hófúvás	0,0	heves északi-északkeleti szél, hóföregteteg.
1845. jún. 18.	Derült	22,5	gyenge keleti szél, éjjel erős délnyugati szél, északi szél.
1845. jan. 28.	Borult	0,6°C	gyenge északi szél, a barométer igen mélyen áll.
1845. jún. 11.	Derült	22,5°C	igen gyenge északi szél, dny. felől zivataros eső.
1845. okt. 15.	Ködszítálás	10,0°C	gyenge északkeleti szél, felhős.
1846. febr. 22.	Derült	6,3°C	gyenge északi szél. A barométer igen magasán áll.
1846. nov. 17.	Derült	-3,8°C	gyenge északi szél. A barométer rendkívül magas.

Összesítve az 1844-46. és az 1850-53. évekről feljegyzett csapadékos napok számát, az eredményekről a IX. Táblázat ad felvilágosítást. A havas napok száma egy-egy évben 20 és 13 között ingadozott, míg az esős napoké 81 és 98 között volt. A csapadékos napok (eső, hó) együttesen legkevesebb 1852-ben 88, és legtöbb 1851-ben volt 112 nappal. A legtöbb havas nap 1851/52 telén 23, míg a legkevesebb 1850/51-ben 8 volt. A legesősebb hónapok 1845. máj. és 1853. jún. hónapok voltak egyformán 16 nappal.*

A csapadékos napok száma ebben a töredék 7 évben nagyjából megegyezik az 1819-32. és 1901-50. évek átlagával (1 mm-en felüli csapadékos napok), ami megint csak a feljegyzések megbízhatóságát igazolja.

Patkovich nagy elfoglaltsága miatt – mint már említettem – régebben abbahagyta a naponkénti 3-szor végzett megfigyeléseket, mert úgy vélte, hogy a BÁNYATELEP-en megbízható kezekbe kerültek a meteorológiai megfigyelések. Azonban csalódott, mert csak 1881. év óta kapott a Meteorológiai Intézet megbízható észlelőt *Vizer Endre* tanító személyében, aki 1912. év végéig, tehát 32 éven át volt mintaszerű észlelő.

Alkalmam volt sokszor PÉCS város és BÁNYATELEP meteorológiai állomásait felülvizsgálni (1902 és 1947 között), de itt csak azt kell megemlítenem, hogy sokszor érkeztem pontos észlelési időben, mégpedig meglepetésszerűen, mikor akár *Czirernél*, akár *Vizernél* éppen észleltek, vagy a hőmérőháznál találtam őket. *Patkovich József* főfizikusnak megfigyeléseivel nemcsak az úttörő érdemeit óhajtottam megörökíteni, hanem *dr. Simor Ferenc* (15) pécsi egyetemi magántanár kitűnő PÉCS éghajlati monográfiáját is dolgozatommal kiegészíteni óhajtottam. *Patkovich* 1854 februárjában hagyhatta abba betegsége miatt a betegnek naplózvezetését, és ennek az évnek a nyarán 70 éves korában befejezte munkás életét.

Közel egy fél évszázad múlva tisztán lelkesedésből ismét a tisztiorvos, *dr. Czirer Elek* (15) létesített a városban egy meteorológiai állomást, amelyik 1898-tól 1916-ig, *Czirer* haláláig működött, és a Meteorológiai Intézet igen elismert munkatársa volt.

Az időjárási megfigyelések hazai történetében azonban az elmúlt századokban is találunk több érdemes orvos észlelőt (12). Így SOPRONban 1711-1718 között *Gensel* (Gensili) *János Ádám* főfizikus végzett észleléseit folytatta. Naplói egyes részletei megjelentek LONDONban, *Sydenham* gyűjteményes orvosi munkájában. EPERJESen *Reiman János Ádám* folytatott – részben műszeres – észleléseket, amelyek 1717-1710 között teljes terjedelmükben megjelentek a (Bresslauer) Sammlungban. Európai hírnévű orvos volt, és több mint 20 éven át észlelt. Kortársa volt a BESZTERCEBÁNYÁN működő *dr. Bácsmegyei István Pál*, aki néhány érdekes időjárási közleményt írt a már említett Sammlung több kötetébe. Nagyon méltánylandó meteorológiai működést fejtett ki MISKOLCON *kisbaconi Benkő Sámuel*, BORSOD M. és MISKOLC város tiszti főorvosa, aki megfigyeléseit 5 kötetben latin nyelven, saját költségén adta ki (1780-1801).

A XIX. században már sok orvos foglalkozott időjárási észlelésekkel, sőt irodalommal, de elsők között éppen *Patkovich Boldizsár* és fia, *József*, ÁRVAVÁRJÁN *dr. Weszelovszky Károly* orvos észlelt 1851-től több mint fél évszázadon át, s ezek már minden előírásnak megfelelő műszeres észlelések voltak. A század második felében e téren különösen kitűnt *dr. Szontagh Miklós*, aki TÁTRAFÜRED éghajlatával behatóan foglalkozott.

De sok volna felsorolni azokat az orvosokat, akik hosszú éveken végeztek értékes megfigyeléseket.

A kiemelt meteorológiai munkásságát természetesen nem lehet a mai kor kritikai felkészültségével bírálunk, hanem azt kell értékelnünk bennük mint úttörőkben, hogy hozzá akartak járulni szülővárosuk vagy működési körük éghajlatának megismeréséhez.

* Az 1847-1849. évek naplói elkallódtak.

IRODALOM

- (1) *Patkovich Boldizsár és József* ch-val írta nevét, és doktori disszertációik is így jelentek meg. *Szinnyei* (14) is ch-val írja nevüket. A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Munkálataiban közzétett két értekezésében *Patkovich* neve már cs-vel jelent meg. Halotti levelét viszont ts-névvégzéssel állították ki. A halál oka *Stydrops Thoracis* (1854. június 12.). A név írása háromféle változatban szerepel. Úgy vélem, *Szinnyei* után a legcélszerűbb a ch-nál maradni. *Diariumain* is így írta a nevét.
- (2) *Pinzger Ferenc S.J.* közlése a pécsi jezsuita rendházi *Historia Domus* alapján. Dunántúl, XXVI. 1936. (Pécs)
- (3) *Pressburger Zeitung*, 1781. július 10. (Pozsony)
- (4) *Dr. Babits András* igazgató közlése az MTA Dunántúli Tudományos Intézetéből (1965. szeptember 27.).
- (5) *Prof. Dr. Ferdinand Steinhauser*, a bécsi Osztrák Meteorológiai Intézet igazgatója közlése. (A bécsi egyetem orvosi karától beszerzett adatok.)
- (6) *Dr. Kopasz László* h. igazgató közlése, Baranya Megyei Levéltár (92. 1969. február 11.)
- (7) *Patkovich József*négy értekezést írt HARKÁNY gyógyfürdőről:
 a/ Die Beschreibung der mineralogischen Quelle zu Harkány und deren medizinische Wirkung. WIEN 1826.
 b/ Die Heilquellen zu HARKÁNY kurz dargestellt. Fünfkirchen 1830.
 c/ A harkányi gyógyvíz és gyógyereje. Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlésének munkálatai. PÉCS. 1845.
 d/ Ua. német nyelven: Die warme Quelle zu HARKÁNY und deren Heilkraft. Pest 1851. Zeitschrift für Natur- und Heilkunde in Ungarn. I. 385-388., 393-398.
- (8) *Patkovich József*: Szabad Királyi PÉCS Városának Orvos-Statistikai Helyirata. Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűlésének munkálatai. PéCS 1846. Megjelent az Orvosi Tárban is. 1846. II.
- (9) *Patkovich József*: *Diarium Infirmorum*. Egyetemi Könyvtár, Klimó-hagyaték, 20 kötet, kézirat 67,070.sz.
- (10) *Jahrbücher der k.k. Zentralanstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus*. Bd. 2, WIEN, 1850. 157-163. (Mehrjährige Beobachtungen in Fünfkirchen (PéCS) von den Jahren 1819-1832. Beobachtet von Dr. med. *Jos. Patkovich*.)
- (11) Országos Meteorológiai Intézet: Magyarország éghajlati atlasza, II. köt. Bp. 1967.
- (12) *Réthly Antal*: Időjárási események és elemi csapások Magyarországon, 1701-1800. Bp. 1970.
- (13) *Czirer Elek* meghalt. (Arcképpel.) – *Réthly Antal*: Az Időjárás, XX. 1916. Bp.
- (14) *Szinnyei József*: Magyar írók élete és munkái. X. köt. Bp. 1903. 510-511.
- (15) *Simor Ferenc*: PéCS éghajlata. I. köt. Geographica Pannonica XVI. Pécs, 1939.

DABAS 1821–1850

Zlinszky László IDŐJÁRÁSI NAPLÓJEGYZETEIBŐL.

Zlinszky László PEST vármegye egykori főmérnöke és útügyi főigazgatója (szül. 1801) időjárási feljegyzéseit 1821-től haláláig 1862. dec. 11-éig rendszeresen vezette. A feljegyzés helye 1851. novemberéig DABAS község (PEST vm), 1855-ig GÖDÖLLŐ és részben PEST, majd pedig a DABAS melletti ORDASHÁZA. E feljegyzések eléggé részletes tartalmuknál fogva rendkívül becsesek, mert hiszen hazánkban 1861 előtt rendszeres meteorológiai feljegyzéseket csak a BUDAi várban, illetőleg a GELLÉRTHEGYen elhelyezett Csillagdában vezettek, itt is csak 1849-ig (1780-tól). 1850 és 1861 között BUDA és PEST több helyén, de rendszertelenül végezték az észleléseket; feljegyzései tehát részben pótolják, részben alátámasztják az észleléseket és így közzétételük kívánatosnak látszott. Az eredeti feljegyzések kiterjeszkednek az egyes évek terméseredményeire, egészségügyi állapotaira, sőt történelmi eseményeire is. A feljegyzéseket *Luby Margit*, a család rokona nagy gonddal átvizsgálta és ő volt oly szíves az időjárási vonatkozású részek kivonatolása végett a Meteorológiai Intézet rendelkezésére bocsátani. Készségeért ezúton is köszönetünket fejezzük ki. "IDŐJÁRÁS" 53. évf. 1949. (399-403 old.) és 54. évf. 1950. (371-377 old.) Közli: *Dr. Berkes Zoltán*.

1821

- tél. Kezdetben hideg, de már Januárus végén a föld fagya ki engedett, száraz napok jártak. Febr. 9. után a PESTi határban szántottak, voltak még hideg napok, de rendes téli egy sem.
- tavas. Korán beállottak a meleg üdők, Gyümölcs Oltóra a Baratzk és Mandula fák ki-
virágoztak; meg lehetsz száraz tavasz volt.
- nyár. Száraz, gabona termés, kivált őszire meglehetősen volt.
- ősz. Meleg, száraz. Bora jó és elegendő termett.

1822

- tél. Kezdetben fagyogatott, de nem állandósult. Januárus közepén esett 4 ujnyi hó és meg is maradt, de igen kevés szaporodott egész télen által.
- tavas. Korán kezdődtek a melegek, esők igen gyéren jártak.
- nyár. Nagyon meleg napok voltak, mingyárt a kezdetén és továbbat forrónak is mondhatni, minden korán érett. Páduai Szt. Antal nap (jún. 13.) a zsidó temető környékén rozs tsomókat találtam. Június 18-án irtóztató jég esett, melly úttjában a már éretten talált gabonát nem csak el verte, de el is temette, hogy gereblyével sem lehetett felszedni semmit, a jég nagy és Sujom alaku göröngyös volt, a kő falakról a vakolást le verte, a zsindele fedeleket be szaggatta, több birkát és egyéb állatot agyon vert. Ezen jég kezdődött a PESTI KŐBANYÁN alul és le ment egész NAGY VÁRADig, mindenütt iszonyúan rombolva.
- ősz. Termés hol az jégtől menten maradt igen jó volt, és az különös, hogy kukoricza igen szép lett volna ottan is hol a jég földig öszve törte. Folyván tartottak Sept. és Októbercen által a meleg napok. Decemberben kemény fagyok kezdődtek és jókora hó is esett.

1823

- tél. Januáriusban és Februáriusban kevés hó volt, a Decemberben le esett hó folyvást meg maradt, egész télen fedve volt a föld hóval, igen szép tél volt, se nagyon hideg se sok hó, hanem állandó üdők jártak.
- tavas. Eleinte hives, temérdek nyugati szél fújt, szárazság uralkodott egész Május 2-ik hetéig. Sokat alkalmatlankodtak a hűves szelek.
- nyár. A zápor esők folyvást jártak, minden nemű gabona nagyon fel kapott, és képzelhetetlen sebességgel nyílt, melegek, ég zengések igen gyakoriak lettek, melyek által különös jó termés lett, mindenből.
- ősz. A meleg napok sokáig tartottak, Novemberben sok köd forma eső esett. 13-ik Decemberben nagy hó esett. 16. Decemberben igen kemény fagy lett. Úgy annyira, hogy a DUNA már karátsonyra zajlott.

1824

- tél. Voltak meg lehetséges hideg napok, hó is gyakran esett, de valami állandó szán út nem készülhetett, a változékony napok végett.
- tavas. Hidegen kezdette. Mártius első hetiben, midőn BIHAR megyében le utaztunk.... FEGYVERNEKEN háltunk és azon éjjel egy tenyérnyi hó esett és utánna való egész nap hóval vegyest esett az eső, egész DEBRECZENYig agyig vágott a kerék a sárban,....
- nyár. Nyári meleg napok későn kezdődtek, de annál kellemetesebbek lettek, eső gyakran járt, dörgéssel, MONOSTOR PÁLiban, hol is egy Asszonyt ütött meg az első villám, ebbe az a különös, hogy magát bizonyos disznó hús el lopásával mentve, úgy átkozta, hogy az első Isten nyila üsse meg ha tette, meg is ütötte.

1825

- tél. Kevés hó, tsekélebb fagyok egész Februáriusig. Gyertya Szentelő után nagy hideg, de majd semmi hó sem volt.
- tavas. Száraz, szeles és hives egész Mártius és Áprilisen által. Májusban sok eső volt, sokat áztam alul rétben, felül az esőtől (ASÁRVIZen dolgozott. *Réthly*)
- nyár. Sok eső járt, mérsékelt meleg, termés még is közép szerű lett.
- ősz. Fagyok korán kezdődtek, pengő jég volt a Canálisban, még is ásattuk. November elejétől December közepéig BÁTÁN dolgoztunk a DUNAI által metszéseknél, hol minden éjjel 4-5 ház dült a DUNÁba, annyira od vette magát a DUNA folyása, hogy már ezen holnapban a harmadik sor ház hullott a DUNÁba.

1826

- tél. Januáriusban kemény fagyok kezdődtek, hó esett, szánút is volt, a DUNÁN széltiben jártak a terhes kocsik, ez tartott Februárius 17-éig, és még 16-án éjjel olly hideg volt, hogy *Bereczky Sándor*éknál mulatságban voltunk, és a leányok az ablakban rakván a kendőjüket hozzá fagyott a belső ablakhoz és 17-én olvadni kezdett, Mátyás napra (febr. 24.) tisztán el ment a tél. (Ilyennek kellene lenni minden télnek) barom és ember igen egészséges volt.

tavas. Mártius igen szeles volt, az épületekben sok kárt okozott. Gábor napján (márc.24.) volt a legnagyobb, ekkor FÉLEGYHÁZÁra mentem..., és amint a lovakat kifogták a csézából, a szél addig tolta, még a deszka kerítés fel nem tartotta. Eső kevés járt, de erdei Snef elegendő volt. Ezen évben mentem FEJÉR MEGYÉben mérni ABÁra, hogy Áprilisban az árpák el fagytak, kivált a ' kiszáritott SÁR RÉTben, de ismét ki újultak.

nyár. Igen kellemetes meleg napok jártak, esők mindenkor üdeiben meg jelentek. Augusztus közepén kezdődtek szörnyű forró napok.

ősz. Eleinte száraz volt, hogy szántani sem lehetett. Október közepén az esők és Novemberben hó esett, de nem volt tartós. December igen változékony.

1827

tél. Kevés hó, álhatatlan fagyok, tavaszi forma napokkal váltva, Januárus 14-én, noha meglehetősen hideg volt, még is zengett az ég, a mennykő le ütött PESTen a Két Nyul utzában a város major udvarában, hogy egy halom zsindel el is égett.

tavas. A kellemetes napok jókor beállottak, az egész tavasz kellemetes volt.

nyár. Állandó meleg, de nem felettebb való, eső elég volt, a DUNA egész a városig ki volt száradva, tavasztul kezdve a hálnak fontját fizettük 5 xával váltóban, de a szépinek, termés mindenből jó.

ősz. Szeptember, Október kellemetes, de száraz, November 25-én hideg üdő lett, és majd egy láb magas hó esett, a DUNA is meg jegesedett, engemet túl a DUNÁN ért, kotsival által sem jöhettem, sőt magamat kis podgyászzommal hat halász hozott által kis tsolnakban, veszedelmek között.

1828

tél. Az előbbeni hideg napok tartottak. Januárus közepéig, ekkor el olvadt a hó, ki engedett a fagy, és tavaszi forma napok lettek. Az Édes Anyám ásatott a kertben. 12-én Februárus éjjelén nagy hó esett. 21-én Februáriusban vége lett a Télnek.

tavas. Elég korán ki engedett az üdő, de mindég hűves szelek fujtak. Április 9-én kezdődött a melegebb üdő. Száraz volt az egész tavasz.

nyár. Száraz, meleg, kevés széna, kevés gabona, tsupán kukoricza termett meglehetősen.

ősz. September, Október meleg, November, December esővel és faggyal váltva tsúnya lucskos.

1829

tél. Hó gyakran esett, de a háts helyek egész télen által kopaszok voltak, mert minduntalan olvadt, a föld fagya pedig ki nem engedett, e véget a vizek a föld színén igen meg gyűltek, az utzákon hol a viz, hol pedig a jég végett, alig lehetett járni.

tavas. A meleg üdők elég korán elő állottak, de kevés eső volt.

nyár. Meleg, és száraz, néha mikor esett, mindenkor zápor, és dörgéssel.

ősz. A hideg korán be állott. Minden szentek napján le esett a hó és többé tisztára el sem vészett, hanem Lutza napján igazán reá kezdette és December végén már egy lábnál magasabb hó volt. (Nagy baromfi és marhadög, 1737-ben is így volt, utána döghalál. – kissé részletesebben leírva. Réthly) Ezen években a Göböljárasi szőlőnk termő, és volt l-ső szürettye.

1830

- tél. Igen keményen folytatta és majd minden nap hó esett, úgy annyira, hogy ezen télen 32 hüvelkes (= 80 cm) hó volt átaljában, a hideg annyira nevededett, hogy több varjúk és más egyéb madarak meg fagytak, ezen kívül sok ágác és egyéb vad fák megfagytak, gyümölcs fáknak része egészen. És amellyek megmaradtak is igen meg voltak sérülve. Kotsin egész télen nem lehetett járni, tsak szánkán és még József napi vásárra is szánkán mentek PESTre, a hónap oly erős kérge volt felül, hogy a 30 mázsás teherrel is a tetején mentek. A foglyok mind a kertekben laktak.
- tavas. Mártius 20-án kezdett erősebben olvadni és a temérdek hó se kívül a határban, sem a faluban nagy vizet nem okozott, holott igen hirtelen olvadt. El olvadás után igen sok szomorú látvány állott elő, mint fentebb mondva van, a fák veszedelmei, ezen kívül a kövérebb, és korábbi vetések mind kivesztek. Egyébiránt a tavasz szárazon kezdődött, és éppen Nagy-Pénteken (ápr. 9.) eredtek meg az esők és lett kellemes meleg tavasz. A' DUNA tavaszkor annyira ki áradt, hogy PÖSZÉR és ADATS is egészen el volt öntve.
- nyár. Illendő meleg, és gyakori esők voltak, a termés az őszt kivéve közepszerűnél jobb volt.
- ősz. Sokáig tartott a lágy üdő, majd karácsonyig ásattam a kertemben, néhány tsekély fagy volt.

1831

- tél. Tsekély hideg és változó napok, kevés hó, az egész tél inkább száraz, mint nedves volt.
- tavas. Eleinte száraz és szeles. Áprilisban a menydörgés, esők be állottak, szép meleg napok lettek, a föld reggelenként gőzölt és minden természetény életre kapott, tsuda sebességgel nőtt.
- nyár. Ez volt eddig emlékezetemre a leggazdagabb nyár. Sok nevelő záporok jártak, még ahol nem vetettek ott is arattak, mert a vetéshez hasonló árva rozsok termettek.
- ősz. Egész Októberig folyvást sok eső, a derek késün állottak be, Decemberben sem volt valamire való hó vagy fagy.
- év. Ezen esztendő különös termet volt mindenbül, de a sok esőzések végett a takarítás nehéz volt, és nem volt semminek sikere, még a széna is minden tápláló erő nélkül. Nyár elején a levegő mindég olly füstös volt, hogy a PÖSZÉRi erdőt ritkán lehetett látni. (A kolera és a parasztlázadásának részletes leírása. *Réthly*)

1832

- tél. Januárius eleje nagyon kemény volt, de már második héten meg lágyult, és ami kis hó volt, elolvadt, a föld fagyai ki engedett és esők jártak, 8-ik Februáriusban már nagy részben el is veteményeztünk, 14-ikben hidegre fordult és 23-ig folyvást fagyott, ettől kezdve a fagy váltva járt gyenge üdövel egészen Mártius 18-áig.
- tavas. Szép meleg üdövel kezdődött, nappal tartott is folyvást, de éjjelenként dér volt, egész Sz. György napjáig. Május 17-én nagy menydörgések között jég eső esett, de kárt nem tett.
- nyár. Elegendő eső járt, és meleg. Canicula hüves, utóbb száraz meleg.

- ősz. Legeleji szép, de már Sept. 21-én pengő jég fagyott, a vályukban és hűves volt Novemberig és folyvást tartó szárazság. 4-ik Novemberben dörgött és szép zápor eső lett. 25-én keményen meg fagyott, hó esett annyi, hogy én szánkáztam is. December ismét lágyabb változó, tsekély hideggel.
- év. Ezen évben jó termés volt, egyéb eránt semmi nevezetes.

1833

- tél. Meg lehetős hideg, de kevés hó volt.
- tavas. Eleinte száraz, továbbá esős és szép meleg.
- nyár. Meleg, Canicula hűves, eső elegendő, de kevés haszonnal.
- ősz. Száraz, vége felé eső, a hideg napok korán beállottak, karátsonyra kemény fagyok voltak.
- év. Ezen évben termés közepszerűnél jobb, minden félében, egyéb eránt semmi nevezetes.

1834

- tél. Száraz és kemény fagyok jártak végig.
- tavas. Martius hideg, közepe esős. Április száraz és meleg. Május is. Május 12-én a GYÓNI GÖBÖLJÁRÁSon nagy felhő szakadás volt, holott a faluban alig szemzett az eső, azért is Antal bátyámnak ki akkor minyájunk részit birta meg lehetős termése volt. Egyéb eránt a Tavak a környezetünkben mind ki száradtak. A GYÓNI határban, melly ember emlékezetitül nagy víz állás vala, tele vizi vadakkal, ez évben ki száradt, mellynek a mellyiben találtunk két fél rovat kutat, de tele iszappal....
- nyár. Június, Július, Augusztusban éppen semmi eső nem volt, azomban mindig nagy forróság. Azomban minden nap délben éjszakra felhők emelkedtek, de azok csak úgy eltűntek mintha elolvadtak volna.
- ősz. Septemberben eset egy kis tsekély eső, továbbá száraz meleg és hosszú ősz lett. A bor termés sem volt hasznos, mert a nagy kövérségtül, nyáron akinek különös jó pinczéje nem volt, amdj mind meg eczetesedett.
- év. Bor sok termet, és a jelen élő emberek emlékezetére a leg jobb, szüreteltünk September első hetében. Gabona minden nemre nagyon kevés. Az ALFÖLDön majdnem semmi, széna nagyon kevés a gabona ára annyira fel ment, hogy a mult évben kelt a rozs 3 frton váltóban, most pedig 8 f 30 x Pesti mérője, utóbb 9 frton, én a tél elején vettem 77 frt 30 x dohos rozsot. Gyümölcs let volna, de ez nagy részben le sült, Nállam pedig a fa teli gyümöltse ki száradt annyira, hogy a kertemben ki ültetve volt 600 gyümölts fábul ki vevén az istálló meget ültetett szilvást, nem maradt meg 10, de épen alig egy.

1835

- év. Ezen év szakai olly rendinen és közönségessen folytak le, hogy nem volt mit megjegyezni. Ki vevén a telet, melly lágy volt. Januáriusban a kertben ásattam. Februáriusban el veteményeztem, azomban Martius 29, 30-án karom vastagságnyi jég tsapok fagytak a vályura.

1836

- tél. Lágy, több ízben esett hó, de nem volt tartós, néha meg lehetős kemény fagyok voltak, de korán ki engedett.
- tavas. Martius igen szép meleg napokkal telt el. Április, Május nállunk esős, de az ALFÖLDÖN nagy szárazság volt. Május 11-én hideg föl szél kerkedett, havadzott és 12-én virradóra minden elfagyott.
- nyár. Foró, és minden eső nélkül, a fagy napjátul kezdve.
- ősz. Nagyon esős volt. November vége és December. Tsekély hideg volt egész karátsonyig.
- év. Nevezetes volt a májusi fagy, melly még a vad fák hajtásait is el fagyasztotta, semmi gyümöls, se bor nem termet, mind le kellett metszeni a szőlőkről az új venyigéket, az őszi gabona már virágban indult, és a kalásznoknak azon oldala honnét a hideg jött mind meg fagyott... az ALBERTI határban lévő homoki szőlőket majd egészen zölden találtam, holott a hegyeken is el volt fagyva nagy részben. Nálunk gabona termés meglehető volt, még a megfagyott őszi is meg lehetősen fizetett, mert a meg maradt szemek igen meg nőttek, széna nagyon kevés volt, az ALFÖLDÖN semmi. Nap fogyatkozás Május 14-én dél után 5 órakor.

1837

- tél. Álhatatlan, kevés hóval és kevés erős faggyal.
- tavas. Eleinte szeles, sok eső nem járt, hanem az üdeiben mindég volt és nagyon hasznos esők estek.
- nyár. Meleg, hasznos, de nem sok esővel.
- ősz. Hosszu kellemetes. Október esős. November is.
- év. Ezen évben nevezetes volt a jó gabona termés, kivált zab eddigi emlékezetemre a leg bővebb, a CSERHÁT-on, PÁND, KÁVA, stb. helyeken 20 ezüst xron klt Pesti mérője a zabnak, nekem DABASra hordták 1 Váltó forintjával, bor jó termett, és a hegyeken elegendő, de nállunk sinlette a mult évi fagyott.

1838

- tél. Januárius elején keményen fogta és el kezdett havadzani, majd minden nap esett és mindég széllel, a hó már hól fuvások nem voltak is fél öl (0,9 m) magos volt; igen zordon fergeteges egész Martius 20-ig kemény üdő volt.
- tavas. Késün nyílt, József napi vásár előtti napokban ment el a jég a DUNÁrul, de még a hideg azután is tartott.
- nyár. Meleg, eső járt, de minden haszon nélkül.
- ősz. Korán kemény fagy volt, de annyira, hogy sok szőlőket takaratlanul talált, de November végén és Decemberben még sokat elintéztem, és ültettem a szőlőmben.
- év. Ezen év igen nevezetes volt, a téliről, mert olyan a sok hó és erős fagyok a DUNA jegét is meg erősítették, és a DUNA már zajlás alatt több helyeken ki öntött, és midőn meg-állott és fel volt áradva, a hó a felső vidékeken clőbb olvadt, mind ide lent, ez sok ember mig él is szomoruan fog reá emlékezni; mert áradást okozott. 1-ször, hogy a SÁRKÖZben már Januáriusban ki öntött. SOLTon nem maradt több 50 háznál szárazon, az Emberek ki költöztek a szőlőhegyekre, azomban nagy hidegek jártak, sok ház el dült. Nem is akartak többé ezen a helyen építkezni.... Ez még eddig mind

semmi, hanem tsupán a Barátok tere, és a Vásár tér maradt mentes az árviztől, egyéb része mind vízzel volt borítva, temérdek ember elveszett, ló, marha, majd mind 25-30 darab lovat láthatott az ember a fuvarosokét a külvárosi fogadókban döngölve, a népnek egy részét a vásár tere, más részét a Ludoviceum épületében szállították, hol magában több 1000 embernél tanyázott, a falvakról látták el őket enni valóval, én is az apadás után mindgyárt be mentem, de ez borzasztó látvány volt, a boltokban minden el romlott, a sok butorok a rom alatt heverték össze zúzva. A RÁ CZKEVI SZIGET-en keresztül fojt a DUNA jegestül, CSEPELY-en tsupán a Parochia maradt meg, minden ház le dült, most már máshova építkeznek. A vidékünkön BUGYI-t, RÁDÁ-t, ÁDÁNOST, PESZERT egész az erdőig el borította. A források annyira fel áradtak, hogy a pinczéből a borokat fel kellett hordani, az istálló elötti kutamból kézzel lehetett meríteni. Egyéb eránt széna termés jó, gabona középszerű, bor meglehetősen, és jó-gyümölcs pedig kevés, mert a fák nagy része el is veszett, nálam, se egy mandula, se egy őszi barack fa meg nem maradt, mind el fagyott.

1839

- tel. Fagyni elég korán kezdett és némelly napok igazi hidegek voltak, de az egészet tekintve igen állhatatlan volt, hó kevés, szánkázni egész télen nem lehetett.
- tavas. Állhatatlan, eleje hideg, Április 25-én is fagyott, akkor ÜLLŐN mértem, és némely nap ötször is kivert a munkámból a hó. Utána kezdődött a meleg, gyakori esővel, de kevés haszonnal.
- nyár. Majd Augusztus közepéig semmi eső nem esett.
- ősz. Kellemetes napokkal és váltott meleg esőzésekkel folyt November 24-ig és ezen a napon volt az első fagyos dér, és ez semminek sem ártott, mi igen különös, igen hosszú ősz volt, mert December 29-én szép zápor eső esett, és Október 17-én DABASI kertben uborkát és dohányt szettünk. Nov. 5-én későn vetett borsó, és babról föld főzni való hüveleket szedtünk.
- év. Ezen évben nevezetes volt az, hogy noha tavaszon elég eső eset, még is rossz termés volt, a nyár ugyan nagyon száraz volt.

1840

- tél. Későn kezdődött. Január 4-én esett az első hó egy tenyérnyi, nagy hideg lett, de csak 22-ig tartott. 23-án már eső esett. Pál fordulása tiszta gyenge. Gyertya Szentelő napos, meleg, úgy hogy köpenyeg nélkül jártam kívül. Február közepén igen kemény hideg lett és a kövér hosszú őszön az őszi- és kajszi baratzk, mandula fák ismét meg megindultak, mind megfagytak.
- tavas. Hidegek jártak, még május 2-án is pengő jég fagyott, a vályukba és 10-én Májusban kezdett csak meleg lenni, eső elegendő, de mindig hűves szelek jártak. A Tavasz oly későn kezdődött, hogy a Lóherét csak Június 4-én kaszáltathattam, holott többnyire Április végén, eső elég volt, termés még is a középszerűnél alábbvaló, kivéven a kukoriczát, krumplit.
- nyár. Állhatatlan, eső elegendő, de szél minden nap fűjt September közepéig. September 17-én éjjeli 11 és 12 óra között szörnyű égi háboru támadt, és a házba is majd fel vett a víz. (TÁPIÓ SZELEŊ).

- ősz. Október 12-én volt az első általános dér. Október 23-án az ablakok is meg fagytak. 25-én meg lágyult, de 27-én ismét kemény fagy és folyvást nevedő hideg, hó és 4-ik Decembertől kezdve szán ut volt végig.

1841

- tél. A mult December 4-én leesett hó tartott január 2-ig, ekkor egy meleg alszél támadván esőt hozott és már Január 9-re minden hó el olvadt. 18-án pedig ismét egy éjszakai szél kerkedett nagy fagy és hó lett. Gyertya Szentelő napja zordon hideg, még a kutak is be fagytak, ez évben már 3-szor; ezen kemény üdő szán uttal együtt tartott Mártius 9-ig.
- tavas. Martius 14-én vészett el a hó, 23-án már ég zengés és szép zápor eső esett, fagy nem volt többé. Áprilisban nagy melegek jártak, nállunk az esők el maradtak, holott a felső vidékről érkezett hírek szerint, ottan elég eső volt. Május 12-től Junius 5-ig elég esőnk lett, de a mindég tartó hűves éjjelek véget minden lassan és soványan nyótt.
- nyár. Júnus, Július nappal igen meleg, éjjelek hűvesek és mindig szárazság. Július 18-án nagy szél fujt és oly forró, hogy ha a házbul ki léptem éppen mintha fűtött ke-mentzébe mentem volna, ez minden gyengébb növényt semmivé tett, uborka, dinnye, tök, mi a széltől jól oltalmazva nem volt, egészen el pörkölődött, a fáji gyümölcsök a szél felől foltot kaptak és le hullottak. A levegő füstösnek látszott, még a Napot sem lehetett tisztán látni, egy szóval ilyenre a legöregebb most élő emberek sem emlékeznek; ezen napon dél után nap fogyatkozás is volt, mely ol különös volt, szinte hogy a napnak alsó és felső része mindig látható volt.
- ősz. September végén meg esősödött és Okt., Nov., December folyvást esős. December 31-én fagyott először meglehetősen.
- év. Termés, noha a tavasz minden jót ígért még is rossz volt, kivált árpa, zab, jobb helyeken a magját sem adta meg, soványabba semmi, kukoriza ritka szemű, kis tsövű, őszi gabona rövid kis kalászu, Gyümöls kevés, bor elég volt és jó, noha a júliusi forró szél sokat le szárított.

1842

- tél. Januárius 4-től 11-ig minden nap hó esett és jó szán út is volt. Hideg közepszerű. Gyertya Szentelő napon cz üdcig legkeményebb hideg, tartott Mátyásig, ekkor lágyult ugyan, de a rendes olvadás tsak Martius 2-án kezdődött.
- tavas. 5. Mártiusban olvadt el a hó egészen, de éjjelenként fagyok jártak. Április 1, 2. eső esett, 9-én nagy hó eset, hideg széllel, a házak tetejéről karom vastagságnyi jegek lógtak. SZELÉN ért ezen zordon üdő, alig lehetett a hó fűvásoktul ha jönnöm. Ápril 18-án kezdet melegebb lenni, de hideg éjjelek jártak és még 26-án is kemény dér volt.
- nyár. Májusban sok eső járt, de hives éjjelek. Júnus 7-én elmaradtak az esők egész Július 25-ig. Ekkor kezdődtek az esők, rekkenő melegek, mely a buza szemét is egy kevésbé meg szoritotta. Augusztusban nagy melegek, szárazság és mindig hives éjjelek.
- ősz. September eleje száraz. 12-én meg credtek az esők, és minden nap eset. A szőlők még nem voltak érettek, és nagyon kezdtek rohadni. 29-én szörnyű felhőszakadás, irtóztató szélllel. (Ez PESTen volt). Október 27-én nagy ég zengés PEST felett, az

Üllői uton egy házat meg gyújtott a villám, el is égett. Novemberben az esők elmaradtak és fagyni kezdett keményen, úgy hogy a BÉNYEi határon 5 ló alig tudott tova vontatni. 25-én meg lágyult és gyenge üdő volt folyvást.

- év. Ezen évben sok nevezetes volt, 1-ször szénából, őszi gabonából bő, tavaszi alig adta meg a magját. Bor most élők emlékezetére leg bővebb de rossz savanyu! Az én kis szőlőm minden egyéb fogyasztásokon kívül 52 akót (1 akó 1/2 hl) termelt. Nállunk az ára 1 forint pengőben, más sok helyen 20 xr aki tulajdon edényiben szűrte. 2-ik nevezetes, hogy Sept. 29-én alig hogy be értünk (PESTre, R. A.) lett szörnyű fergeteg zápor eső, szél oly nagy, hogy a PESTi töltésről le söpörte lovamat kotsimat a bagázsival, a PEST alatti Táborn széjjel szórta, a lovak majd mind világnak szaladtak, a töltés melletti topolyfák (fchérnyárfa) közül sokat a földre döntöt.

1843

- tél. Január 4-től fagyott keményen egész 12-ig, ezen éjjel eső esett és 25-ig minden nap. Pál fordulása lágy, borongós. Gyertya Szentelő tiszta meleg nap. Február 8-tól enyhe, egy kaputban voltam a Város erdejében, hol temérdek mulatozókat találtam, ez napon indultak meg a Gözösök uszni a DUNÁN, és egyéb gabonás hajók, 16-án az ég zengett. 20-tul 26-ig nem is fűtöttünk. Ezen év nevezetes a Csuda lágy téliről, úgy hogy Februáriusban fakadt a bodza, nyilni kezdett a kajszin és őszi baraczk, mandula, de Martiusban mind elfagyott.
- tavas. Martius 1-én hivesebb nap, 2, 3. erős fagy, 4-én nagy hó, BITSÉKÉN szánkát is láttam. 9-ig éjjelenként fagyott egész hónapban. Április gyenge, eleje száraz, utóbb eső. Május gyakori esőkkel és kellemes meleg napok, de hives éjjelek. 2-án Martius 10 órakor estve feltűnt az égen valami nagy üstökös forma világos sugár, melynek vége nap nyugott felé a láthatáron alul volt..... a hírlapok eleget vitatkoztak, ha vallyon üstökös, vagy Zodiachalis fény, éppen egyhelyen tűnt fel mindig Nap Nyugot után valami 15 napokig.
- nyár. Június 4. 5. nagy hőség, meleg széllel, sok helyen a gabonát megsárgította. Julius, Augusztus száraz, éjjelenként mindig hűvös. Nevezetes volt a Junius 4. 5-iki meleg szél.
- ősz. Szeptember 17-ig száraz, 18-án esett. Október esős, 16, 17-én fagy volt. 21-én meglágyult, 24-én törettem a kukoritzát igen hideg esőben. November 15-én fagy, azután December végéig lágy, borongós, ködös, fagy nélkül.
- év. Az egész éven általi hűves éjjelek, és szelek, mivéget a szőlő sem érhetett jól meg, sok borok, de savanyu - gabona termés bő, széna alig, a TISZA mellékén temérdek dült gabona, és annyi tsomó boglya a földeken, mind tsillag az égen. Az is megjegyzésre méltó, hogy Október 12-én kezdtünk szüretelni, és 24-én törtük a kukoritzát.

1844

- tél. Januárius faggyal, hóval, de lágy üdővel váltva. Február eleje kemény, Gyertya Szentelő igen zordon, szeles, és egész nap oly sűrűn esett a hó, hogy PESTül DABASig noha mindig kotsik mentek előttem tsekély távolságban még sem láthattam a nyomukat, sűrű volt a levegő, a hótul. 10-én kezdett lágyulni és változó volt.
- tavas. Martius hűves és néha fagy, egész Április 10-ig. 18-án kezdetek a fák virágozni. Május végig szép, esőkkel.

- nyár. Június esős, László napján (27-én) nagy jég esett, FEJÉR MEGYÉtől kezdve ment NAGY KÖRÖS-ig. Szörnyű nagy szegletes jegek estek, irtóztatóan pusztított. FÜLÖPSZÁLLÁSon a Torony fedelét is levetette és ehhez egy hétre ismét ott kezdte és más erányban ment le felé, de már nem oly nagy téren. Juliusban kimaradtak az esők is.
- ősz. Nem esett egészen Október 10-ig, úgy hogy ORDASHÁZÁn a jég által kivert buzát leszántattam, és egészen száradásnak indult, holot ez előtt igen gazdag volt. 16-án zenget. Novemberben kellemes meleg. December 1-én fagyot és havadzott, de 12., 13-án kiengedett és lágy üdő volt 21-ig. Ekkor fagyott új évig.
- év. Sok eső esett tavaszon, és nyár elején, termés még is középszerű volt, kivéven a kukoriztát és krumplit. Továbbá minden napig szél, és azok között több rendbeli orkánok, mellyek sok szénát elhordtak, nekem a GÖBÖLJÁRÁSi egész részemen 4 kotsira való maradt, de némelyeknek a lekaszáltból semmi. 2 izbeni nagy jég 8 napra egymástul, és ez nagy téren, de alig volt Megye jégtől menten. Nyáron mikor nállunk nagy szárazság volt, a DUNA mentén, és amerre a jég volt elég cső járt egészen felénk a DUNÁtól ÓTSA-ig. A marhák száj és láb fájóssak voltak... Apostolok oszlása hetiben (júl. 15.) az egész országban megsántultak a sertések... Nevezetes volt a tartós ősz minden fagy és dér nélkül. Nov. 23-án lóhere alá ugaroltatván..... virágokat szedtünk, pipacsot, több virágot láttunk érett ép szedret találtunk, és csak 29-én Novemberben fagyott először. Ezen évben októberig egy nap sem volt szél nélkül.

1845

- tél. Januárus. Lágy üdő volt egész 27-ig annyira, hogy a kertben dolgozhattam, fákat spárgát ültettem. Pál fordulása fagy nélkül, borongós, dél után eső. 28. Jan.-ban fagyott 30-ig ekkor eső kezdett esni. Február első napján hűves szél kerekedett, hanem Gyertya Szentelő napján bujkáló nap volt és nem fagyott, hanem 4-én kemény fagy és 9-én már a DUNA zajlott. 14-én a Lántz hid oszlopjain felül be állott, igen nagy és folyvást tartó hideg volt, üszögös Szent Péter napjáig (febr. 22.) 22-ig, de mindig hó nélkül, az őszi vetéseket igen féltettem az erős száraz fagyoktól. 22-én éjjel engedet. Mátyás éjjelin semmit sem fagyott, sőt eső is esett. Ezentúl ismét fagy és mindig szél fűjt.
- tavas. Martius kemény faggyal indult, 3., 4., 5-én mindig hó esett, már fél szárig ért, 6-án szánkázást tartottunk tsupán mártiusi havon, a hideg tartott folyvást 16-ig, 17., 18-án kiment a föld fagy, de 20-án ismét erősen kezdett fagyni az ablakok is. 10 órától délután 4 óráig havazott, amidőn már bokáig ért. Husvét eset 22-ére és minden hóval volt elborítva. Április 3-án múlt el a tél és 4-ben mentünk ORDASHÁZÁra szántani, ut igen rossz volt, többé nem fagyott hanem 17-én szép menydörgős eső esett.
- nyár. Május és Juniusban sok jó eső és nevelő napok voltak. Julius 2-tul 9-ig szörnyű forróság, ez kivált a tiszta buzában sok kárt tett. Julius 10-én nagy zivatar támadt és esőt hozot és Augusztus 20-ig majd mindig esett, kevés napot kivéve. Igen sok szél fűjt Septemberig és ezek között sok orkán volt.
- ősz. September 8-án virradóra Kis Asszony napján nagy dér volt, de kevés következéssel, mert a következő kellemes napok, és szép esők mindent fel élesztettek, úgy annyira, hogy Október 20-án még zöld babot küldöttem PESTre Családomnak. Novemberben komor ködös napok jártak, csözüésekkel, de csak December 13-án kezdet keményebben fagyni. 14-én szörnyű erős szél és hó, a kemény szelek

tartottak egy egész hétig, de fagyni megszűnt. 22-23-án Decemberben ültettem piszkefákat ORDASHÁZi kertemben és ásottam. A legrövidebb napok majd mindig tiszta fényesek voltak. Karátsony kellemetes nap, tiszta és csak dér volt, a legrövidebb napok mindig tiszta fényesek voltak.

év. Lágý tél közepéig annyira, hogy még dér sem volt, a szörnyű száraz hideg a derekán, és a tsuda zordon Martius nagy tartós hóval... már nyomtatáskor 9 frton kelt a rozs és a többi gabona ehez aránylag. Nekem ORDASHÁZÁN 27 mérő tiszta buza vetés után egy szem sem lett, 8 mérő rozs után lett 4 mérő, 30 mérő árpa után 74 mérő, 8 mérő zab vetéstől lett 13 mérő, 14 hold köles után 25 mérő. A DABASI földemen a nagy foróság nagy részben már le aratva találta olly sok kár lett....

A gabonának először is ártott a sok eső, meg sárgult és a gaz felnötte. Ártot a száraz kemény fagy és amellyik mind ezt ki állotta, a Juliusi főróság megszorította, az egész ALFÖLDön minden tiszta buza 3 nap alatt meg éret, de apróbb let a szeme mint a jó rozsé. A szegénységen a jó burgonya termés, és kukorítza segít, de nem tudom, hogy lesznek meg tavaszon.... Széna, anya és sarju temérdek volt. Ez évben meg mutatta az Ur Isten, hogy nem elegendő a sok szép eső, hogy nagy termés legyen.... igen sok szél fujt Septemberig, és ezek között sok orkán volt.

Nevezetes volt ezen évben is, hogy az egész országban a kenyérnek való gabona keserű volt, hogy mitől azt senki meg nem tudta fejteni, mert az enyimben leg alább amit a malomba küldöttem semmi más mag nem találkozot mitől keserű ízt kaphatott volna, és ezen keserűség nevededett, nyáron chetetlen volt.

1846

januárius. eleje hideg, 5-én, 6-án havadzott, 3 hüvelykes (kb. 8 cm-es) hó volt. 18-ikig folyvást fagyott, 21-én meleg lett el mult a fagy. 22., 23-án DUNAI szél langyos esőt hozott. Pál fordulása szép tiszta meleg nap volt, langy szélel. 28-án ismét erős fagy és hó eset, tartott egészen

februárius. 7-ig. Ekkor meleg lett, 3-án lágý üdöre változott és tartott 13-áig, a föld fagya tökéletesen ki engedett. 11-ét követő éjjel nagy hó csett, igen kellemetlen látvány volt a Gőzösöket hóval fedve látni. 21-ig hol fagyot, hol engedet, azután szép gyenge üdő lett.

martius. Folyvást tartott a meleg üdő. 21-én éppen tavasz kezdetén (változott) erős égzengés volt, 25-én a mandula széltében virágzott.

április. Elegendő eső és meleg járt, sok helyen Buza Szentelésre már kin volt a rozs kalász. 25-én már meg dült több foltokban a tiszta buzám a telekben.

május. 1-én dér volt, de nem általjányos, az esők ki maradtak, nagy meleg lett, 17-én már virágzott a rozs, 28-án helyel közzel eset, hűves lett és dértől féltünk.

június. Hűves szelek jártak és szárazság. 6-án egy kis dér, a tök, bab és kukorítza a lapossas helyen el is fagyott, ez után főróság lett, a gabona már a 2-dik héten sárgulni, és némely főrób földben száradni kezdett. 22-én el kezdtük az aratást.

július. 26-áig folyvást forróság, és szárazság uralkodott, minden nap forgó szelek és 3 nagy orkán. 27., 28-án jó eső esett és meg hűvesedett.

augusztus. folyvást száraz, meleg napokkal.

september. Meleg folyvást, kevés pásztás esővel.

október. Folyvást meleg napok, a középső hetiben két jó eső volt.

november. 2-án kemény fagy, ez tartott 25-éig, 21-én hó is esett. 26-án megerősödött és tartott végig.

december. első napján hó esett, 3-án lágy üdöre változott, ekkor meg erősödött, ami tartott 13-áig, 20-án hó esett.

év. A tél igen gyenge volt, és nagyobb részben száraz, többnyire mindig lehetett szántani. A tavasz korán be állott, Martius közepére el végeztem a tavaszi szántást. Április közepén a gazdag esők végett, melyek 22-ik Martiustól mindég dörgéssel jártak a gabona kalásztát kezdte hányni. Martiusban már virágzott a mandula, baratzk javába. A teleken a tiszta búzám Május 1-ső napján meg dült és a dült foltokat le kaszáltattam. De májusban ki maradtak az esők azért a le kaszált részek igen silányak lettek. Május végén, és Junius 6-án dér volt, és nyilván ez rontotta meg a kalászokat, mert ritka kalászbán volt 25 szem, (öszit értve). Ennél fogva a gabona roszul fizetett, 4-5 vékát adott a rozs, tiszta 1/1/4 vékát. Árpa, zab 2 vékát, még el nem nyomtattam már a zsidó járt a gabonáért, el is adtam. Rozsot 9 frton, árpát 6 frton, de már Október végén 11 forinton adhattam volna, a szem gyönyörű, igen lisztes és igen sikeres (siker) volt. Az aratást 22-ik Juniusban kezdettem, így tsak nem tavasszal – bor termés meglehetősen, de különösen jó. Julius 27-én meg eredtek a zápor esők, az el fonyat növények mind helyre jöttek, mező sok lett, a fák újra kezdetek virágozni, nyári almák diónyi nagyságra nyőttek. Septemberben a földi epret szélitiben árulták PESTen, SZENT KIRÁLON a le szántott árpa földben ki kelt az elhullott árpa és az elsőnél bővebb termést adott.... a kevés burgonya termés és hibás és rothadásra hajlandó volt, ezen kívül mérges, kivált a felső Vár Megyékben, de nállunk is helységenként vizsgáltatott, mert a haja alatt, ha két felé vágatott, olyan barnával márványozottnak látszott, és az ilyen mérges volt. Sokan haltak tőlle...

A mult 1845-ik évben a burgonyának magja is meg ért; én nállam ORDASHÁZÁN le szántatván, sok ki kelt, két szakasztóval fel is szedtettem, de tsak mogyorónyi nagy lett, ha tavaszig eláll el ültetem.

Gyümölcs – meggyet ki véve – kevés volt, és aszalt szilva majd az egész országban semmi.

Nevezetes volt még nov. 3-án be állott a fagy, és Decemberig tartott, ekkor meg erősödött, és 20-ik Decemberben havadzani és Uj Évig már a hó térdig ért.

1847

januárus. 2-ig folyvást hideg, 7-éig lágy üdö, 8-án fagy. Pál fordulása ködös, borongós, komor nap.

februárus. Gyertya Szentelő lágy nap, 2 1/2 grad. meleg volt. 5-én kemény fagy és hó eset. 8-án egy lányi magas hó eset és nagy hideg volt. 12-én meg lágyult, 4 fok meleg volt egész 21-ig. Mátyás napjától kemény fagy és így végig.

martius. 4-éig fagy, azután kezdett lágyulni 17-éig és csak 24-én kezdett igazi meleg lenni.

április. Esős, hives, mindig a fagyutl féltünk, erős szelek.

május. elején nagy forróság, 28 fok meleg is volt. Orbán napján meg hivesedett és a tavaszi vetések, valamint a tiszta buza is meg rozsdásodott.

június. elején hideg szelek, 9-én nagy eső három napig éjjel nappal. 14-én tisztult ki, és szép melegek lettek.

július. száraz, utolsó hetiben eső és hives lett, a zab aratásig szárazság, de a zabot, kölest, alig tudtuk le takarítani. Éjjelek hivesek voltak mindég. Augusztus. Tsudálatos nállunk kevés eső, az al vidéken temérdek, és majd minden nap tőllünk is látszott, hogy csik alá és fel felé.

september. Esős, és hives éjjelek és nappalok, mindig többnyire szeles.

október. Kellemetes, esők is jártak közben.

november. elején hives, azután fagyok jártak, közepén tul lágy engedelmes üdő, sűrű esők.

december. eleje gyenge és esős, 4-től 12-éig gyenge, 8-án 9 1/2 grad meleg és dunai szél.

Utóbb 13°, gyenge fagyni kezdett 18-án 10 gr. hideg volt, a DUNÁN jég uszot így tartott egészen 22-éig azután ki engedet. Karátsonyra hó eset. Szánkáztunk Új évig.

Ezen évben igen sok jégeső volt, majd minden eső jéggel kezdődött (DABAS). Nevezetes volt az örökös szél, sok orkán és a hideg éjjelek. Néha a házban sem lehettünk biztosan. SLAVONIÁban nagy orkán volt.

év. Ezen évben a szükség olyan fokra hágott, hogy a tiszta buzának mérője tavaszon 40 frt, a rozs, kukuritza 20-24 frtra ment. Az emberek még kukuritza csutka lisztet is használtak, utóbb hólnapokig sem edtek kenyeret, hanem otthon tartozkodván egy kis rántott leveskén, kása levesen, min éltek, ha napszámban hívtam a kenyér híjja végett nem jöhetett. ÁRVA és egyéb Felső Megyékből temérdek nép le vándorlott, tsak PESTen keresztül az öszve írottak száma a le vándorolt Tótoknak fölöste a 48.000-et. Bár messze mentem az Országban mindenütt tsak a sok úton, útfélen, a térden álva könyörgő Tótokat lehetett látni az éhezéstől alig lézengve, azonkívül minden órában az ajtóban volt kettő három kenyérért esengő. Nyáron már meg fogytak, részint el holtak, részint a kivándorlás meg szűnván, az utolsók is túl jártak megyénken.

PEST MEGYEi Nemessei 50.000 pengő forintot tettek öszve birtok aránylag, a megyebeli éhezők fel segítésére, itthon ha sokat koplalnak is, de éhen nem haltak. Járásonként a Fő Birák főzettek több helyeken, és naponta el látták a megyei éhezőket, de tsupán étellel kenyér nélkül, utóbb már gabonát pénzért sem lehetett kapni, el fogyott ujig minden dohos, és zsizsikes gabona, és igen nagy árban, míg utóbb a' fél érett új gabonára nézve, majd a gazdák keztek szűkölködni, és éhezni. Ekkor ismét a Megye vásárolt tiszta buzát 40 frtjával, és rozsot 20-21 frval, és ki osztotta hitelbe a Gazdák között, így lehetett bevárni az aratást. PEST városában is szép intézkedést és felebaráti szeretetet lehetett tapasztalni. A város buzát vett, a molnárok ingyen megörölték, a pékek ingyen, és sort tartva sütötték, és a város árultatta több helyeken azon árba, melyben nekik került, lehetett látni 3 frtul 5 forintig kenyeret. - Ez aratásig tartó szükségűt.

Egyéb nevezetesség is igen sok, ezen évben igen sok jég eső volt. ZALÁban 40 határt vert el egy nap, és oly borzasztó fergeteggel, hogy már az ítéletet várták, nálunk is majd minden eső jéggel kezdődött, ez pedig még DABASon eddig ember emlékezetére nem történt.

Az is nevezetes, hogy aratás után az Országunkat sáskák kezdték pusztítani. Először ERDÉLbe, onnét BIHARban, és azt állítják, hogy majd három óra hosszan a Napot nem látták. Utóbb HEVES MEGYÉben KÜRT, SAS helységeekben, és a GYALUi pusztán, hol még Septemberben is temérdek mennyiség volt - az ottani haszon bérlőtől hallottam, a vas uton együtt utaztomban, hogy a szomszéd helyek nem bírván velők, a Megye kezdett irtani, és már ekkor felül 50 vékán szedtek fel tojást. Mutatót is hozot magával. A sáska szötskő forma teste kisebb, és nincs farka, szárnya pedig majd két ollan hoszu mind a teste, ha ki terjesztetik 4 szárnya van a hátulsó szárnya gömbölös, és könnyen repül, ugró lábai is vannak, teste színe zöldes barna és egészen barna stráfos, és a lába pettyes. Volt még nagy mennyiségben TOLNA MEGYÉben, BONYHÁDon, és az Isten tudgya mi módon, fergetegek vagy mi által anyira széjjel szórva, hogy minden határban lehetett találni egy néhányat,

most már félünk a meg szaporodástul, mert még PEST felet is egy néhány ezerből álló tsapat le eset az Új Épület melletti szabad réten. A tojássá a vékony hurkátskákban keményen több százakban öszve állva találtatik a földben, mert a tojássát bizonyos nyálkával tojja, mellyhez föld ragadván igen meg keményedik. (Itt beszámol a tifuszjárványról is. *Réthly*)

Az üdő járásában nevezetes volt a hideg éjjelek és örökös szél, még pedig sok orkán, hogy néha a házban sem lehetünk biztossan. SLAVONIÁban egy olyan orkán volt, hogy merre az ereje ment, a százados erdőben több ezer öleken minden fát uttyában ki tsavart és helyibül el is toltá, az ot menedéket kereső több embereket, és állatokat ott nyomot és öszve zuzott.

1848

- január. 6-áig minden nap hó esett, és folyvást nagy hideg volt. 31-én a kutak be fagytak, 17 fok hideg volt.
- február. Gyertyaszentelő hideg borult üdő, nyugotkor ki sütött a nap, hideg volt állandóan 7-éig. 8-án eső eset, 2 fok hideg mellett, 10-én 2° meleg volt. 11-én eső és 3° meleg volt, 12-13-án 4 fok meleg volt és majdnem minden nap eső. 14-én meg hidegedett 4° hideg lett, és folyvást tsekély fagy 21-éig, 22-én Üszögös Szent Péter éjelen nap-palati lágy üdő 4° meleg. 23-án fagy zuz 3° hideg, 24-től kezdve nem fagyott többé.
- martius 2-án zenget az ég és langy eső. 4-től 11-éig éjjelenként dér és kis fagy, és hol eső, hol pedig hó eset. 12-én 4° meleg és a fagy meg szűnt.
- április. Szép tavaszi napok jártak elegendő esővel.
- május. Eleje esős azután száraz meleg napok voltak.
- június. Egész 12-éig száraz meleg, azután esős és igen sok erős szél, kivált az esőt mindig borzasztó nagy szelek előzték meg.
- július. augusztus. Állandó melegek, kivált különös meleg éjjelek voltak, szép harmatok, de kevés és tsak pásztás esők, nagyobb részint az Országban szárazságban szenvedtek.
- szepember. Folyvást melegek éjjel nappal, kevés eső.
- október. Eleje meleg tiszta napok, 8-ától sok eső, hűves napok fagy és dér nélkül.
- november. Hűvösen kezdette 4-én fagyott, azután ismét meg lágyult, 9. 10. 11. mindig eset. 14-én ki tisztult. 15-én egy kis fagy volt, és szörnyű szél, 16-án fagyott volt 1 1/2 fok hideg, azután ismét meg lágyult, eső nem eset.
- december. 19-éig lágy üdő és száraz, 20-án kemény fagy, 21-én 8° hideg és tartott hol 8 hol több fok hideggel száraz fagy folyvást. 20-án éjjel kezdet a DUNA zajlani, és a hidat is el szakasztotta. 29-én kezdtek a Lántz hidon által jární gyalog, és lovak is vezetéken, terhek targonczán.
- év. Termesse közészerünél jobb, és bor különösen jó, és elegendő takarító üdő mindenre nagyon kedvező volt azért amit termet, minden nagyon épen jutott a mag tárákba, hanem az őszi gabonában temérdek konkol volt, mitül nagy vidékeken tsak az enyém volt ment, mert én tavaszon ki irtattam. (Gabona árakat is közöl. *Réthly*) Az idei őszi vetések különösen gazdagon keltek ki noha későn lelete vetni, a szárazság végett... Noha ennél kellemetesebb nyárra nem emlékezem, mert éjjel nappal egyaránt meleg volt, még is képzelhetetlen sok beteg volt.... Dinnyét kivéve melly igen bőven termet és nagyon korán ért, egyéb nagyon kevés volt. Őszi barackz pedig épen semmi. Hanem ezen évben még történt, az mit a régi közmondásokban hallottam, de még nem értem, hogy a Lőrincz be pisált a dinnyébe, mert már Lőrincz után azt lehet mondani hol tul voltunk a dinnye szüreték javán.

1849

január. Szörnyű hideg, hó nélkül egész Január 12-éig, meddig a hideg 12 és 17° között vergődött, 15-én meglágyult, és egész 30-áig bőjti forma szelek fujtak és volt olyan nap is, hogy 4 1/2 fok meleg is volt, 31-én ismét meg fagyott 2 fok hideg lett. Pál napja felhős, dél után tiszta, köd nélkül. 31-én ismét fagyott (-2 fok).

február. Fagyos, Gyertya Szentelő napján borult és kevés hó is eset. 15-éig száraz erős hideg napok 2-3 fok folyvást. És majd minden nap keleti hideg szelek fujtak.

martius. 12-éig lágy üdő, de 13-án meg fagyot, hó is eset két nap. 15-én 5 fok hideg. 18, 19-én pedig 7 1/2 fok hideg volt és ismét hó eset, 20-tul 23-ig lágyabb üdő volt, 24-én ismét egy tenyérnyi hó eset, és a szél minden nap fujt. Gyümölcsoltó napján kezdődött a tartós lágy üdő.

április. 1-én villámlott és dörgött, eső eset, azután folyvást jó üdő járt, 30-án jó eső volt.

május. Meleg folyvást, és jó zápor esők jártak, kivált az utolján.

június. Medárdus napján eső és attul folyvást 16-áig. 30-án 11 és 12 óra között a Napnak igen nagy fekete udvara volt, majd egy óra hosszat tartott. Egyéberánt szörnyű főróságok voltak. Amint a Nap udvarából jósoltam, meg is jöttek az esők. Területe egy száraz malomhoz hasonló.

július. 12-éig meleg és esős, utóbb hűves éjjelek és még két eső.

augusztus. 4-ig eső, azután 27 fokig menő melegek éjjel nappal. 20., 21 és 23 mindig esett.

september. 8 és 9-én dér, még pedig erős, azután jó meleg napok és meny dörgések.

október. Végig kellemetes, menydörgős esőkkel 9-16 fok-ig meleg is volt. Dér pedig végig nem volt.

november. Eleinte szép, de 23-án eső, 24-én hóval vegyest. 25-26-án már nagy hó és 5 fok hideg és folyvást tartott.

december. 4-én 7 fok hideg, 14-én engedni kezdett. 18-tul 20-áig elveszett a sok hó, 3 fok meleg. 23-án ismét hó és fagy, fagyott erősen. 26-án már 8 fok és a hó eset egy nap és egész éjjel.

év. Ezen évben nevezetes, hogy bor mi sem termet, az egész GYÓNi szőlőkben nem volt gazda ki bort szűrt volna, nekem is lett volna vagy 10 akó, de az által menő sok katonaság annyira le pusztította, hogy nem lett több 3 akónál. Ezen rosz termést az okozta, hogy a télen igen soká tartó száraz fagy volt, melly a fiatalabb tőkétet ha vastagon nem volt takarva mind el fagyasztotta, el is veszet örökre igen sok. Őszi barack, alma igen kevés, még a be kötözött fákon is, de az őszi barack és mandula fa majd mind el is veszett. Gabona termés meglehetősen. Széna bőven termet, és bő termésem, az át vonuló Német katonaság fél éret korában le ette. De a Muszkák minden uborkát és éretlen tököt is azon nyersen.

Egy nap udvara is volt június 30-án dél tájban melly majd egy óra hoszan tartott. Tsak nem akkora feketés tányéru mint egy száraz malom területe.

Nevezetes volt az, hogy már 1847-ben a Csillagászok egy fekete foltot fedeztek fel a Napban, melly 1849-ik évben már 20 foltra szaporodott, és November holnapban, kisebb szerű mesze látókon is látható, és olvasható volt. Ennek se okát, se következéseit eddig nem tudhatni. (Járványokról is ír. Réthly)

Ezen évben igazán fehér karátsony volt, és még kis Karátsony is...

1850

- január. Elein gyengébb fagyal. 18-án volt 3 fok meleg, de igen lassan olvadt, 19-én hó eset, és 1 1/2 fok hideg lett. 20-án már 14 fok hideg lett. 22-én 23-án már oly hideg volt, hogy az én hőmérőmön nem lehetett meg mérni, és 20 fok körül kellett lenni. És 26-án már meleg fokok voltak. Azután végig fagyos napok.
- február. 1-én hideg. 2-án Gyertya Szentelő napján 10 óráig hó eset, igen sűrűn, dél után tiszta napos üdő lett. 3-4 meg lágyult egész 12-éig 3-4 fok melegek voltak. 13-án nagy eső eset, de a hó csak az lágy földön kezdett kopni, de 18-ára minden hó a fuvásokat ki véve el vészett.
- március. 6-áig lágy üdők, 7-től folyvást erős, és száraz fagyok, 24-én virág vasárnapja volt, és nagy hó esett.
- április. Harmadikáig fagyok. Azután meg szűnt, és némely nap felettébb is meleg volt, kevés eső járt. 27-én a Nap körül egy száraz malom alaku feketeség látszat, 10 órától 12 óráig, igen vastagnak mutatkozott. Sok esőt jósoltunk.
- május. 17-éig majd minden nap több kevesebb esőzés, és eddig hűves éjjelek. Ennek utánna végig nagy melegek 23 fokig is fel ment. június. Végig meleg napok. Néha esők is jártak, de BUGYItól a DUNAig nem.
- július. Igen meleg volt az egész holnap. DABASon kevés eső, DUNA mentén semmi.
- augusztus. Elejétől végig igen forró, és száraz, igen jó nyomtatás volt.
- szeptember. Eleje száraz, 3-án dér volt, azután meg eredtek az esők, végig majd minden nap eső eset.
- október. Három első hetiben majd minden nap eset. Azután derekre fordulván gyérültek az esős napok. A ködök pedig napi renden voltak.
- november. Elég kellemes, közepe erősebb fagyokkal, az utója gyenge, tiszta napokkal folyt.
- december. Első hetiben tsekély derck, szép tiszta napok jártak. Közepétől végig fagy és igen tiszta napok voltak.
- év. Ezen év gabona termése középszerű. A tiszta buza általjában termettebb volt minden egyéb gabona nemeknél. Széna bőven volt. Szőlő nállunk fél termésnek mondható, a hegyeken középszerűnél bővebb, és mindenütt kitünő jó. (Gabona árakat közöl. Réthly)
- tél. Folyamában leg nevezetesebb volt a változékonyság, mert a leg nagyobb hidegtől egy nap alatt meleg fokra haladt, és midőn már majd ki olvadt az eső jött, ezt hó követte, és a hideg ismét be állott.
- tavaszi, nyár. Elgendő nedves volt, termésre még is keveset hatott. Semmi olly bőven nem termet mint a dinnye, melly elejénte izetlen, utóbb különös jó és nagy volt. Szilva majd semmi. Alma, körte igen kevés. Az őszi és kajszin baraczk, dijó, mandulafák majd mind elfagytak és végig 3-tól 1/2 fokkal nagyobb hideg volt. Az is nevezetes, hogy a Nap fekete udvara ezen évben is meg jelent, mint a tavaliban, csak hogy most Áprilisben, mind kétszer esők követték. (Egészségügyi megjegyzések. Réthly)

EGERBEGY 1823-1848

(Király M. naplója)

EGERBEGY (TORDA-ARANYOS vármegye), ma AGIRBICIU. KALOTASZEGI település a GYALUI havasok északi lábánál KOLOZSVÁRtól keletre 20 km-nyi távolságban az 1-es főúttól déli irányban 4-5 km-re. 1332-ben már itt emlékekben jelzik. *Orbán Balázs*: A székelyföld leírása. V.k. 1871.

1823

január.

1. délelőtti 10 óra tájba havazni kezdett és mind szakadatlanul havazott.
2. Januárus estvéig; s jó nagy hó is lett.
5. és 8. igen kemény hidegek voltak. A Thermometrum a fagyos ponton alatt 19. grádusig szálott.
12. valamit lágyulni kezdett.

február.

3. eső és szél, s szakatlanul meleg lett; melly miatt a folyó vizekenn volt igen vastag jég fel szakadozott, s nagyobbára el ment, valamint a hó is. Kivált a hegyekről.
7. estve ismét havazni kezdett, és tsaknem szakadatlanul havazott.
9. estvéig; s így az elébbeninél még nagyobb hó lett.

március.

Martius tsaknem egészen száraz, és rendkívül meleg.

április.

9. eleje meleg, és száraz, de estve kezdve, esni kezdett az eső széllel.
10. reggel felette hideg szél futt: esett is havas eső.
11. reggel havazni kezdett nagy mértékben mintegy délig, de meleg lévén a föld, a hó (=nem) állott.
13. Ápr. reggel felé havazni kezdett, és olly sűrűn hullott a lágy hó, hogy a messze látást akadályoztatta: a hó meg is állott sok helyekenn: de rossz következés nélkül. 2a igen nagy, és erőszakos szél futt, melly continus (folyamatosan) tartott
21. is, amikor is estve felé mintegy óráig tartott sűrű havazás volt, mellynek utánna a szél is valamit tsendesedett.
22. virradólag felette nagy hó harmat esett, mellyre a nap felsütvén sok károkat tett: tsakugyan nem olyan sokat, mint amilyenektől a hóharmat nagyságához képest lehetett félni. Ettől kezdve az egész holnapba tsaknem szüntelen tartó hideg szelek futtak, mellyek a földet úgy ki száraztották hogy mind a gabonák mind a fű nevekedése meg akadályoztatott: a fák virági is szenvedtek.

május.

1. szeles és oly hideg, hogy tüzet kellett a lakóházba is tsináltatni.
2. szeles: délután estve felé jó eső kezdett hullani; de a nagy szél tsak hamar el osztatta azt. 23. a esni kezdett, és több napokon esett.

június.

Egészszen esős, nagy mértékben, és meleg; melynek jó következése lett a sebess vegetatio.

július.

Kezdeté meleg, esős; kivált 4ken igen sok, és nagy esők szakadtak le.

augusztus.

Eleje, és közepe meleg, esős, végezete meleg száraz.

szeptember.

Kezdeté száraz, hideg.

10. már a hó harmat le esett.
12. olly szokatlan hideg szelek, hogy alig lehetett állani: az erek (=emberek) téli köntösbe öltöztek.

október.

Oktober egészszen száraz, és néha szokatlan hideg.

22. és 23. oly hidegek voltak, hogy éjtszaka a víz a válukba bé fagyott: sőt been a pitvarban is megjégzett.
27. reggel dara és hó hullott, hogy a föld szintugy fejéreslett. Az emberek a nagy szárazság miatt majd mit sem vethettek. Amit vetettek is, vagy ki nem költ; vagy ha ki költ, egy része el száradott. Sok zöldellő vetések olyanokká lettek, mint mikor tavasszal a balha meg eszi a zab vetést. Bor sok, és jó lett. A vizek szörnyen elapadtak.

november.

2. Meg lágyulván az idő, szép tsendes eső kezdette ásztatni az eltikkadt földet. De nem sokáig tartott: kevés eső lett. Tsak hamar szárazra, és hidegre fordult az idő.
9. havas eső hullott,
10. 11. oly hidegek voltak, hogy alig lehetett állani, ottan ottan hó szállingózott. A motsárok és a hol v. egy kis sár volt, megfagytak.
19. egy kis hó esett.

december.

Hol homályos, és kevés mértékbe nedves; hol tiszta, és hideg.

17. éjtszaka alkalmas hó esett, de a szél fuvatagokká változtatta, s a mező rész szerént akkoris tarkásonn maradt.
24. eső:
25. pedig i.e. Karátson 1ső napján nagy havazás volt - ugy 2ad napján is: de nagyon lágy hó esvén, successive olvadozott az ujj esztendő 4ik napjáig, eső is esvén ottan ottan.

1824

január.

Kezdeté lágy.

4. délután havazni kezdett és havazott ad
5. reggelig; de aprónn; ennél fogva nem is lett igen nagy hó.

7. kezdve igen ködös, és hideg idők kezdettek lenni, usque ad
11. azután a holnap végéig többnyire homályos mérséklett hideggel.

február.

- Kezdeté hol tiszta, hol homályos,
10. nagy havazás volt: de estvére a szél ki deritette az időt.
  12. délutánn ismét nagy havazás, és szélvész volt: de estvére a szél megint ki deritette az időt. 18. dél után eső kezdett hullani, melly nagy lágyulást okozott.
  19. nagy köd, és olvadás.
  23. délutánn nagy eső.
  24. hó: de el olvadt.

március.

- Kezdeté tsendes meleg.
3. nagy szél.
  5. nagy szél, és száraz hideg.
  6. detto. Ez után szép tiszta meleg napok usq: ad
  16. a mikor esni kezdett, és egy néhány napokon komor szeles, és esős idő volt.
  25. estve nagy szél.
  26. egész nap eső, szinte 27iken reggelig.

április.

1. nagy eső.
3. sűrű dara.
5. reggel nagy eső: a havasokon hó;
7. 8. 9. szél és eső: a havasokon hó: az Aranyos meg növése. Mostoha idő.
13. menydörgés, és jeges eső.
19. egész nap eső. Az után meleg és száraz.
23. a Cserebogarak meg érkeztek, és olly nagy sokasággal, hogy a ki zöldellett fák egészszenn veresekké lettek miattak-, az ágak le hajolva állottak, mint a gazdag terméstől.

május.

1. Erőszakos nagy szél napkeletről, melly igen hirtelen támadt.
6. jeges eső.
19. tsendes jó eső, mellyet 17. és 18. hideg szelek előztek meg.
25. eső, és azután nagy hideg szél: éjtzaka pedig kevés hó harmat, de m (nem) ártott.
27. 28. szokatlan hideg szelek, mellyek miatt szinte téli köntösbe kellett öltözni: fenn a havasokon havazott mint szintén télbe: a házba bennis fáztak az erek (=emberek).
30. hó harmat, melly a lapajos helylyekenn tetemes károkat tett, kivált a fuszujkába (=bab), s még a török buzába is (=kukorica).

június.

- Kezdeté hideg szeles.
6. 7. meleg; és eső. Meg jegyzést érdemel, hogy ezenn tavaszon egészen pünkösztig, v.ad 6m juni, majd semmi dörgés m (nem) hallatott.
  19. estvefelé nagy eső menydörgéssel, és villámlásokkal: és sok menykőhullással.

24. az ARANYOS meg kezdett áradni, és több napokon keresztül nagy áradással volt usque ad Julii.
30. Juny nagy zápor.

július.

- Kezdeté szeles: ottan ottan nagy szél.
21. olyan hives szél esővel elegy, mint tavasszal, v. késő ősszel szokott.

augusztus.

Kezdeté meleg: kivált

7. és 8. felettébb nagy lankasztó hévségek voltak: továbbra is mind meleg, és száraz.
11. estve 8. és 9 óra között északonn láttatott egy igen fényes csillaghoz hasonló tűz; hihetőkép ignis fatuus: melly el pattanván, igen tsudállatos szép égi tűneményt okozott: t.i. valamely fejr felleg forma nyomot hagyott maga után; melly is figurájára nézve elsőbenn hoszsú volt: azután lassanként meggömbült, és olyann lett, mint egy nagy tarka kigyó: egygyik vége buta*, a másik vékony hoszsú lévén azután későbbre még jobban is el nyult, és olyan lett mint egy nagy S betű: végre egy görög "ω" betű forma, s így el enyészett, minekutánna mintegy fél óráig láttatott volna. Mi lehetett ez? talán az elpattant Ignis fatuusnak hátramaradt füstye: különbennis fejr füst színü lévén. Illyen levegői jelenést még eddig nem láttunk. Noha egyébnem nem lehet gondolni, hanem hogy, boly, v. draco volans volt, mellyek sokszor hagynak magok után ilyen ködöt, amilyen e volt.
15. igen nagy meleg: egész dél után a nap mintha vérbe lett volna borulva, olyan volt mellyet talán az előtte álló por felleg okozott.
23. 24. igen forró melegek usq: ad finem.

szeptember.

- Kezdeté felette meleg, és száraz: eső nem volt: por erőssenn nagy: a mezőbe tsaknem mind ki sült. Follyamattyában mind forró melegek usque and
20. ekkor hivesedni kezdett az idő; de eső még se lett, ámbár mind jelek arra mutattak.
  23. gyenge hó harmat esett, s így egy néhány napokon.
  27. és 28. eső, de nem sok: a szél ki derítvén az időt.

október.

- Kezdeté meleg, száraz: az éjtszakák hivesek.
4. estve szokatlan nagy udvara a holdnak, amillyent én soha se láttam.
  12. esőre hajlott az idő, és több napokon esőzött ottan ottan; de nem nagy mértékben.
  16. éjtzaka csett jótskán.
  17. egész éjtzakán esett, még pedig a havasokonn hó hullott bőv mértékbe egészszen a TOROTZKAi és CSEGEZI Hegyekig, amint
  18. jól láttzott.
  19. nagy hó-harmat, úgy hogy a sár és a potsoják vékonyon bé fagytak.
  20. éppen hasonlólag. Nevezetes, hogy eddig az ideig majd semmi hó-harmat nem volt: a szőlők éppenn zölden voltak mind eddig. Így tartott az idő vastag hó-harmatokkal usq: ad

* A kéziratban tisztán olvasható "buta" áll.

28. ekkor meg lágyulván, tsendes lágy eső hullott, mely által a vetések meg zöldültek.
 30. egész nap merőbe, és sűrűn esett: éjjel kemény, hideg szél fut, hol esővel, hol hóval: a havasokonn kemény havazás; hegyenn is, szinte le BÁGYONig.
 31. a szél tartott nagyon hidegenn: az ARANYOS vize rendkívül megáradott.

november.

1. Jó tsendes lágy idő.
 2. Lágy hó, mely egész nap merőbe tartott, és mindeneket bé fedett.
 6. 7. 8. fagy és kevés havazás is ottan ottan.
 9. oly nagy fagy, mely a szekeret is megbirta.
 16. az ARANYOSnak az esztendő ezen részehez képest, szörnyű nagy, és szinte szokatlan ki áradása, mellyet a havasokonn hó után esett sok eső okozhatott.

december.

- Kezdeté nedves, ködös, usq: ad
 6. Ekkor ki tisztult ugyan, de
 7. még nagyobb köd ereszkedett.
 8. eloszlott; szél, és fellegek kerekedvénn.
 10. hideg.
 11. szél, és eső; melly dél utánra havazássá vált: de amelly meg nem állott.
 17. éjjel szörnyű nagy szél.
 18. 19. hideg.
 22. 23. tavaszi forma meleg idő.
 24. kevés szél esővel: mely estvére hová változvánn, egész éjtzaka havazott, ugy
 25. dél utánig, az után tiszta hideg napok mind végig.
 31. hajnalba kevés hó is lévén.

1825

január.

- Kezdeté tiszta, hideg.
 4. lágyulás.
 10. sűrű havazás.
 12. lágyulás, melly több napokonn egy formánn tartott, kivált
 16. usq: ad
 18. az után száraz hidegek usq: ad
 22. ekkor megint lágyulás lett mely tartott usq: ad finem, ugy hogy inkább tavaszi, mint téli idő volna: az egész holnapba majd semmi hó nem esett; ami volt az is elolvadt a sok lágyulásba; tsak az északos helylyeken maradván meg.

február.

- Kezdeté lágy, inkább tavaszi, mint téli.
 4. Zivatar.
 5. éjtzaka kevés hó,
 8. éjtzaka dettó.
 9. éjtzaka dettó., de ami éjjel esett, nappal el olvadt.
 11. 12. erőss hideg szél: 12. havazás is:
 13. a császár születése napja (*I. Ferenc*) innepeltett legelsőbbenn; ekkor és

14. erőss nagy szelek és fergetegek.
15. reggel tsuf fergeteg szélel együtt.
16. 17. 18. száraz hidegek usq: ad
- 20-22. estvére kevés hó.
23. lágyulás.
27. apró sűrű havazás.

március.

Kezdeté száraz hideg, szélel elegy; folylyamattya engedelmes, de száraz.

13. sűrű havazás.
14. havazás, és téli hideg idő;
18. 20. hives száraz szelek.
22. leg elébb tavaszi meleg.
23. 24. dettó: de nagyonn száraz idők: éjjelenként hideg: az utakonn por, mint nyárba, melly tavaszonn szokatlan. Az ARANYOS vize olly kitsi, mint caniculába szokott.
26. éjjel szép tsendes eső.
27. tavaszi meleg idő; dél-utánn dörgés hallatott: és szivárvány láttatott.
29. ismét száraz hideg szél.
30. 31. meleg napok.

április.

1. Hideg száraz-szél.
2. ismét irtózatoss nagy szél.
3. 4. 5. mind hideg száraz szelek; melylyek miatt a fű m (=nem) nőhetvén, a marhák kosztja szörnyen megszűkült, s drágadott. 2a. 30 ft. is lévén egy szekér széna.
8. eső; de kevés; mert a szél el futta a fellegeket.
9. délután 10. tsendes meleg, de száraz idő usq: ad
14. ekkor ismét erőszakos nagy szél. éjtzaka
15. virradólag olly hideg, hogy néhol a víz, és vizes gunya megfagyott.
17. nagy szél és mindenfelé nagy por, köd.
18. zivatar, v. eső, hóval elegy.
19. zivatar; dara, és hó.
20. eső, a havasokon hó, le egészen a HARASZTOSi erdőig.
21. hideg szél, és zivatar.
22. olly hideg, hogy a potsollyák reggel bé voltak fagyva.
23. eső, mely aprónn ugyan, de merőbe tartott.
25. 26. 27. 28. igen jó tavaszi melegek usq: ad finem.

Jegyzés: Tél, majd semmi sem volt: se hó, se hideg. A tavasz ellenbenn szokatlan száraz, és hideg, annyira, hogy Sz.György nap (ápr.24.) utánig majd semmi meleg sem volt: a hideg szelek tsak nem szakadatlanul tartottak: ezek miatt a vegetatio egészszenn helyt állott. A marhák kosztja (koszt) annyira meg szűkült, hogy 30, 40, sőt 50 forint is volt egy jó szekér szénának az árra? de így is bajos volt kapni. Nem tsak szénát, de szalmát is meszsze helylyekről vásároltak az erek (=emberek) nagy drágánn: így a marhák sokat koplaltak, s el is döglettek az étlanség miatt: az épületek is fedettettek a marhák táplálása végett.

május.

- Kezdet nagyon meleg, de szárazatska.
 9. nagy dörgés, és igen szép zápor eső.
 11. nagy mendörgések, villámlások, és esők.
 12. 13. 14. hives idők.
 15. 17. hideg esőzések usq: ad
 21. annyira, hogy téli köntösbe öltözni, s a házba tüzelni kellett. 21a erőss hives szél, melly az időt ki deritette.
 22. 23. 24. hives szelek, és hó harmat, melly sokatska kárt tett.

június.

2. 3. 5. nagy esőzések usq: ad
 7. 8. szörnyű nagy esők. Innen az ARANYOS áradása usq: ad 17m.
 15. nagy zápor esők, felleg szakadások, mellyek sokfelé sok károkat tettek.
 24. 25. ismét esőzések, usq: ad finem.

július.

- Kezdet hives, szeles, esős: gyakran jég esők.
 8. nem nagy mértékbe érte a mi határunkat. CSÁN felé* való szélét is.
 26. 27. szörnyű nagy zápor esők, dörgések, menykő hullások éjjel, és nappal, usq: ad
 28. egész nap eső, s így usq: ad finem: nagy viz áradások, és azok által okozott sok károk.

augusztus.

- Kezdet esős, usq: ad 8m
 8. 9. 10. szép tiszta napok, és melegek, usq: ad
 12. ekkor szörnyű zápor eső volt jéggel, és széllel együtt, mely jég itten nagy károkat tett, a tavaszi gabonákba nevezetesen a szőlőkbe, majd semmi termés m (nem) maradvánn.
 22. 23. nagy szél északról, melly az időt szinte három holnapig tartott esőzések után ki deritette.
 24. 25. szép tiszta meleg napok usq: ad 27m – de éjtzakák hivesek.
 27. ismét nagy zápor, és menydörgés.
 29. egész nap eső,
 30. is az.

szeptember.

- Tartós kedvetlen esőzésekkel tellyes, a kezdete., usq: ad 6m.
 9. jó nyári meleg; tiszta nap.
 10. is az,
 11. hasonlóképp, usq: ad
 15. s ekkor ismét eső: ugy szintén
 16. 17. is, éjjel nappal, usq: ad
 18. 20. 21. forró meleg napok usq: ad
 28. ekkor komor hideg szeles napok kezdetek lenni, kivált
 29. 30. dél-után havas dara: a havasokonn sőt a közelebbi TOROTZKai, CSEGEZi hegyekenn is jó vastag hó, amint 1a Októberig jól láttzott; és amillyenre most élő

* PUSZTA CSÁN falu. TORDÁval határos.

ember nem igen emlékezett, hogy t.i.: illy idejénn le esett volna a hó, minckelőtte hó-harmat lett volna. Nb. délről üstökös csillag láttatott.*

október.

1. Hideg szél, melyet a havasokonn le esett hó okozhatott.
3. 4. hó-harmatok: és éjtzakánként olly hideg, hogy a potsoják gyengén megfagytak: nappal tiszta meleg idők usq: ad
13. ekkor felleget, és hivesetke idő.
15. nagy hóharmat, és hideg,
17. eső, usq: ad 18 m. Ezután szép meleg idők usq: ad
26. Ekkor ismét eső,
27. eső, és kedvetlen szél. Bor igen kevés és savanyu lett.

november.

- Kezdeté tiszta meleg napokkal kellemetes usq: ad
16. ekkor kevés eső: de nem hideg.
  17. egész éjtzaka eső, a havasokonn, sőt a hegyekenn is le CSEGEZig hó, estve megint lágy eső.
  24. egész nap eső, hóval elegy.
  25. kevés fagy és tiszta nap.
  26. fagy, és kevés apró havazás.

december.

- Kezdeté lágy, és esőző.
5. tiszta nap, és szinte nyári meleg.
  6. is az.
  8. 9. ködös, és hives: usq: ad
  12. ezután száraz meleg napok, hives éjtzakák usq: ad
  15. ekkor eső.
  18. jó meleg idő.
  19. hideg, és egész nap köd.
  20. 21. 22. 23. tiszta napok; éjjel nagy hó-harmatok, s hidegek, usq: ad
  24. ekkor egész nap köd.
  25. 26. hasonlólag nagy köd.
  27. eső.
  28. tiszta nap hideg nélkül.
  29. hasonlólag.
  30. tiszta nap, és rendkívül meleg idő, mint késő tavasszal szokott lenni.
  31. is épp ugy. Szelek soha sem fujtak. Innen az időnek egyformasága.

1826

január.

1. Igen lágy meleg idő, usq: ad 4m 2m kelve eső.
4. 5. szeles idő; és igen száraz hideg, usq: ad 7m.
7. havazás.

* Darvai No. 96: 1825. IX. 16. Éneke.

8. lágyulás.
9. 10. lágy havazás: de kevés, mellyek az idő lágyága miatt alig tettettek meg.
11. jó reggel megint sűrű havazás, de kevés ideig tartva; ami egyik órába esett, a másba elolvadt.
13. eső, melly dél-utánn havazássá vált: és ezenn havazást egész éjtzakánn, s még is tartvánn, igen nagy hó lett.
14. 16. szép tsendes hives téli napok, s éjtzakák.
15. ismét egy kis havazás.
19. 20. 21. 22. mind folyvást egyforma tsendes idők.
24. havazás. Azutánn szép tsendes téli idők usq: an finem.

február.

1. erőss hideg, amillyen több nem volt.
2. még hidegebb,
3. valamivel gyengébb hideg, és napfény.
4. 5. 6. 7. tiszta napok, és nagyon hideg éjtzakák, köddel elegy, usq: ad
10. ekkor ismét köd, és hideg.
14. erőss hideg, és havazás.
15. ismét nagy hideg, mellyhez tsak a holnap 1ső napjánn volt hasonló; sőt annál is nagyobb. Azután tiszta napok, hideg éjtzakák usq: ad
21. ekkor lágyulás, és havazás.
22. lágy, és erőssenn sűrű havazás.
25. estve felé ismét sűrű havazás, melly éjjelig tartott.
26. 27. jó meleg napok, és olvadás.
28. hives, és köd. az egész télen keresztül szél m (nem) futt.

március.

1. hives, és zuzmara hullás.
2. tavaszira hajlott lágy idő, de éjjel fagy.
3. nagy köd, erőss fagy, és hideg,
4. 5. dettó.
6. még nagyobb hideg.
7. 8. lágyabb idő.
9. 10. 11. jó meleg napok; de erőssenn hideg éjtzakák, és reggetek: olvadás tsak a verőfényekbe esett; a teres (?) és észkos helyyekenn a hó merőbe állott, valamint a folyó vizekenn is a vastag jég, és ez így tartott usq: ad
15. 17. nagy hideg szél.
18. reggel szép tiszta idő – azutánn fergeteg és sűrű havazás. – estvefelé szörnyű szél és zivatar, melly embert, barmot szélyyel vert.
19. szél, és olly hideg, hogy az ARANYOS meg zajjosodott.
20. 21. 22. 23. komor, szeles, hives idők usq: ad
24. ekkor lágy idő, és eső.
25. eső.
27. szép tavaszi meleg idő.
29. igen meleg kellemetes nap.
30. dettó.
31. mord idő, eső hóval elegy, és szél.

április.

1. Szél, és zivatar, az havasokonn, sőt itt is a hegyekenn, hó.
2. 3. 4. 5. nagy szelek; és esőzések usq: 6m ekkor a szél meg tsendesedett, s szép tavaszi idő lett. usq: ad
17. ezután szeles borongó napok usq: ad
19. ekkor erőssen hideg szél: az havasokon havazás.
20. 21. nagyon szeles, és hideg napok, usq: ad 25m annyira, hogy 21a reggel a potsoják vastagon bé voltak fagyva, és
22. hó fergeteg hullana, nem tsak az havasokon, hm (hanem) a melegebb helyyekenn is.
25. eső.
26. délutánn dörgés, és bővebb eső.
30. erőssenn hideg szél.

május.

- Kezdeté szeles, és hives.
5. jó meleg idő.
  6. apró eső: estvefelé nagy égi háboru, menydörgések, villámlások, szél, eső apró jég-gel elegy.
  8. a rut hideg szél. Azután mind szeles hives napok usq: ad
  22. ekkor szép tsendes apró eső, melly az el száradt földet meg enyhítette, ezután usq: ad finem gyakori apró esőzések.

június.

- Kezdeté égiháborukkal, esőzésekkel tellyes usq: ad
4. ezután száraz idő, és forró meleg napok usq: ad
  17. ekkor szép tsendes eső: de amellyet nem sokára el oszlatott a hideg szél.
  24. igen hideg szél.
  26. nagy szél, és nagy zápor. De soha annyi eső m (nem) volt, hogy a föld megázott volna.

július.

- Kezdetibenn nagy szárazság, és forró meleg napok, usq: ad
15. ezután gyakori esőzések, kisebb nagyobb mértékbe.
  22. 23. 24. nagy hévség, forró meleg napok, kivált
  - 24- 26. eső.
  27. nagy zápor.
  28. Olly nagy, és olly tartós eső, amilyen eddig elé az egész tavaszonn és nyáronn nem volt, a föld soha eddig jól meg nem ázvánn.
  29. eső.
  31. folyvást tartós eső.

augusztus.

- Kezdeté esős usq: ad 7m.
7. 8. hives északi szelek: azután változás nélkül való tiszta meleg napok usq: and
  24. ekkor, és
  26. kevés eső, zápor, menydörgéssel: ezután tiszta, meleg tsendes napok usq: ad finem. Jegyzés czenn esztendőnek nyárára nézve: Az ősz gabonák, s kivált a későnn vettetek, felette ritkák, tövissesek (acatos), és üszegesek voltak. Sok szántó földek az el

vetett magot sem adták vissza, le kaszáltattak, és a marhák eledelire fordítottak. Széna helyett. Az elein vala vetések jók, és eresztősek lettek. A tavasz gabonának pedig minden szemeit úgy le ette a sok egér, és hőrsög hogy sok helyekenn egy szál se maradt. Olly nagy számmal lévén hogy mint ostort (=Isten csapása) úgy lehetett nézni. A gyümölcsbe, és szőlőbe való szép termést, a mi hallatlan dolog, a sok tsiga vesztegette.

szeptember.

Kezdeté tiszta meleg. Hév napok, hives éjtzakák usq: ad 20m ekkor esőzni kezdett bőv mértékben, és tartott usq: ad 22m: ekkor nagy, és hives szél: az ARANYOS nagyon meg áradott. 23a leg elsőbb hó-harmat, melly nagynak láttzott ugyan; a plántákon mégis kitsiny mértékbe láttzott meg. 24a komor kedvetlen idő: ezután meleg tiszta napok usq: ad finem.

október.

Kezdeté, és folyamattya tiszta meleg napokkal, és hives éjtzakákkal tellyes:

16. 17. erőss hó-harmatok, és olly hideg éjtzakák, hogy az edényekben a kevés viz vastagon bé fagyott: nappaloként pedig meleg idők.
  24. erőss hideg, a megfagyásig.
  25. Oly erőss hideg, hogy a ház ablakai meg jegzettek.
  26. hasonló nagy hideg, annyira, hogy a szobákba tüzelni keletett: az ablakok úgy meg jegzettek mint télbe.
  29. kevés eső.
  30. 31. hasonlólag kevés eső, és hideg szél.
- Jegyzés az őszi. Felette meleg, és száraz lévén az ősz mindenféle gyümölcs, melly nagy mértékbe termett kivált a szilva, úgy a szőlő is jól meg érték; ahonnan bor sok, és igen jó lett. A vetések ellenben a nagy szárazságba szenvedtek, az egerek nagyon pusztítván azokat.

november.

1. Hideg szél az havasokonn ekkor láttatott leg elsőbben kevés hó, azután egyformánn tsendes szép meleg napok usq: ad
10. ekkor estvefelé eső, melly tsak hamar lágy havazássá vált és ez még késő estve is tartott, némelykor esővel elegy.
12. reggel sűrű havazás, mely dél-utánra olvadni kezdett, estvefelé ismét sűrű havazás; éjjel tisztulás.
13. reggelre nagy köd és kemény fagy,
14. 15. lágy meleg idők.
20. sűrű köd, és hideg.
21. ködös idő, és havas eső.
24. éjtzaka eső, mely folyvást tartott
25. is.
26. 27. homályos lágy idő usq: ad
29. ekkor estvefelé lágy sűrű havazás.

december.

Kezdeté lágy, esőző-erössenn sáros, usq: ad

9. ekkor kevés fagy, és apró lágy havazás.

18. 19. köd, és fagy.
20. lágyulás, és eső, mely miatt nagy sár.
23. apró sűrű havazás, de fagy nélkül.
25. kevés fagy.
26. nagyobb.
27. még nagyobb.
28. is nagy, és hideg szél.
30. virradólag kevés hó - dél után hideg szél.

1827

január.

Kezdeté Januáriusnak igen lágy napokkal jelent meg - kivált

5. és 7. nagy lágyulás- olvadás, s szinte tavaszi meleg napok voltak, mely így tartott usq: ad 8m. 7a estvefelé esni kezdett az eső - esett folyvást egész éjtzaka - sőt
8. is merőbe, és nagy mértékbe; dél után nagy havazás estig; de m (=nem) állandó.
12. ismét lágy havazás, de csak a sárt szaporította, m (nem) állott meg.
13. ismét sűrű, de lágy havazás.
18. reggel kezdve egész nap - éjfél utánig tartott apró sűrű havazás.
19. szép tsendes idő.
20. reggel kezdve egész nap éjfél utánig tartott sűrű havazás. Ezután
21. 22. 23. homályos és igen hideg napok usq: ad 24m ekkor és
25. lágyulás, olvadás.
26. ismét nagy hideg, és tiszta nap. Ezután mind lágy idő usq: ad finem.

február.

Kezdeté lágy.

12. reggel jó nagy eső. Azután mind lágy nedves idő, mely miatt a hó tsaknem mind el olvadt, usq: ad
18. ekkor apró sűrű havazás.
19. hideg, és tiszta idő.
13. éjjel havazás.
14. tisztulás és hideg szél.
15. 16. tiszta, és igen hideg napok és éjtzakák usq: ad
18. ekkor apró sűrű havazás, mely egész nap tartott estvéli 10. óráig.
19. tiszta nap, és olly hideg, amilyen egész téleln nem volt.
20. Kód, és még nagyobb hideg.
21. ágyulás, és eső.
22. is az.
23. rettenetes nagy szél, és havazás, cz után tiszta napok, és hives éjtzakák usq: ad finem.

március.

1. Lágyulás, és eső. Az után szép tiszta meleg napok. usq: ad
13. ekkor, és azután homályos, szeles, fergeteges napok usq: ad
16. ekkor jó meleg idő.
17. ismét igen hideg szél.
23. rettenetes nagy szél: mely majd minden épületeket ki fedett, még a cserepeseket is; sokakat pedig egészszen öszve tört, rontott. Estvefelé zivatar, eső hóval elegy.

- 26. ismét nagy szél, fergeteg; estve, és éjjel kevés havazás.
- 27. Szél, és több rendbéli fergeteg.
- 31. eső.

április.

Kezdeté nedves, és meleg.

- 1. leg elsőbbenn hallatott dörgés. Ezután éjjel nappal egyformán tartó hideg szelek usq: ad 10m.
- 11. hideg éjj, meleg nap.
- 12. hives, és borongó: estvefelé eső.
- 13. hasonlólag,
- 15. tiszta meleg nap, ezután mind szeles hives napok, usq: ad
- 22. 23. 24. jó meleg napok.
- 25. estvefelé nagy menydörgés, és zápor.
- 26. apró tsendes eső, ezután szeles hideg napok usq: ad finem.

május.

- 1. Jó meleg idő.
- 2. hideg szél, és tsepergő idő.
- 3. nagy hó harmat, melynek nyomai láttottak főként a szőlő jövésenkenn (=hajtás).
- 4. 5. tiszta meleg napok usq: ad
- 8. ekkor eső, de m (nem) sok.
- 10. kevés hó harmat; de m (nem) ártott.
- 15. éjtzaka jó zápor.
- 17. eső.
- 18. kevés eső, azután felettébb hives szél.
- 19. hives, és kevés hó harmat de ártatlan. Ez után forró meleg napok, mind eső nélkül usq: and finem.

június.

Kezdeté felettébb száraz meleg, és szeles, mindennek ártalmas; de a szőlőnek annyira kedvező, hogy

- 3. már elég virágos gerezd volt.
- 8. 9. dörgés, és eső, de nálunk kevés.
- 10. jó zápor,
- 13. ismét kevés eső, ezután forró meleg napok.
- 19. ismét eső de kevés. Ezután forró meleg napok, usq: ad finem, melly miatt a mezőbenn minden zöldség el száradt; fű még a rétekenn is kevés termett.

július.

Kezdődött forró meleg napokkal, usq: ad

- 5. ekkor nagy zápor széllel és jéggel együtt, mely kárt tett kivált a szőlőkbe.
- 25. nagy zápor. Az után szeles napok, hives éjtzakák usq: ad finem.

augusztus.

Kezdődött forró meleg napokkal; kivált

- 4. 6. igen forró melegek voltak.
- 14. reggel mintegy 4.5. óráig tartott szép tsendes eső. Ez után, kivált

18. 19. igen forró meleg napok usq: ad
24. ekkor jó eső. Ezután hives borongó napok.
27. jó zápor apró jéggel elegy.
28. Szép tsendes eső. Ezután borongó szeles hives napok, usq: ad finem.

szeptember:

- Kezdeté tiszta, hives.
5. nagy zápor, jéggel elegy.
7. ismét nagy zápor.
8. Szép tiszta nap: valamint azután is tiszta, és igen hives napok, s éjtzakák, kevés hó harmattal együtt. Ezután folyvást tiszta napok ad finem.
28. 29. hó harmat.

október:

- Kezdeté száraz, meleg, egyforma tiszta napok, hives éjtzakák usq: ad
12. ekkor lágyabb idő, s
13. egy jó kis zápor.
21. ismét kevés eső.
24. nagy menydörgés, villámlás, és jéggel elegy nagy zápor.
29. eső, az havasokonn hó, le BÁGYONig;
30. az ARANYOSnak nagy árja.
31. nagy hó harmat és kevés fagy.

november:

- Borongó, hives, esős idővel kezdődött.
3. nagy hóharmat, és fagy.
4. eső, és hives szél: a havasokon nagy hó.
5. egész nap eső.
7. szél, és több izbeni sűrű havazás, fergeteg.
8. hideg, és nagy fagy.
13. 14. rettenetes n (nagy) keleti szél.
15. tsendes meleg idő.
16. még melegebb,
18. 19. nagy köd.
23. tiszta meleg nap.
24. eső.
25. hajnalba kezdve egész nap tartó sűrű havazás.
26. havazás széllel egygyütt.
27. hideg szél, és olly kemény fagy, mint tél derekán.
28. kevés napfény.
29. Kemény hideg szél ollykor fergeteggel egygyütt, és fagy.
30. apró sűrű tsendes havazás.

december:

- Kezdeté igen hideg, mint tél derekán;
1. 2. 3. jó szán ut volt már, és az ARANYOS tsaknem mindenütt keresztül álva.
5. 6. 7. nagy lágyulás, eső, és olvadás, ugyhogy majd semmi hó nem maradt.
8. tiszta napfény. Ez után tsaknem egy átaljába hives, ködös, zuzmarás napok usq: ad

24. 25. kevés lágy havazás.

31. nagy sűrű havazás egész nap.

Jegyzés. az 1827. esztendőről. Ez az esztendő olyan száraz, s ezenn okból olyan terméketlen is volt, a milylenre régi idejű emberek is kevésre emlékeztek. A 23k Martiusi rettenetes szél az ősz gabonáknak nagy részit úgy bé temette, v. el futta, hogy egész láb földekbe nem maradt semmi - helyinn csak gaz termett; tavasz gabona kevés; széna majd semmi sem termett; az is csak a rétekenbn: innen a gabona, és széna szűke nagy lett, annyira: hogy már őszszel 20-25. forint volt egy szekér széna. Bor ellenbenn sok és olly jó lett, melly a 811-belihez közelített. Junius első napján már virágoztak a gerezdek. A sok egész úgy el vészett, hogy egész nyáronn alig lehetett v. egyet látni. s.a.t.

1828

január:

1. Tiszta nap.
2. dettó, de olly hideg, amilylen még nem volt.
3. tiszta, és még hidegebb nap.
4. valamivel lágyabb idő.
5. hideg.
6. estvefelé sűrű havazás.
7. ismét sűrű havazás, reggeltől fogva estvig. Ezután tiszta, és hideg napok usq ad
12. 13. nagy lágyulás, és eső.
14. tiszta meleg nap.
15. eső; éjjel dörgés villámlás; az havasokon nagy eső; mellynek következése lett
16. viz áradás, és szörnyű jég menés; melly az ARANYOSonn lévő Hidat is, itt EGER-BEGYen egybe ontá, és járhatatlanná tevé: a viz áradás olly nagy volt, hogy EGERBEGY, GYÉRES, és SZ. KIRÁLLY között, az egész terenn viznél, és jégnél egyebet látni nem lehetett, úgy hogy az ország uttya is járhatatlanná lett: ugyan ez nap szörnyű hideg szél.
17. tiszta nap; nagy szél; és ki álhatatlan hideg, ezután hideg napok usq: ad
20. ekkor dél-után sűrű havazás tsaknem más nap reggelig.
23. lágyulás,
24. eső.
25. szörnyű nagy szél, és hideg.
26. homájos, és valamivel szelidebb idő. Ezután hol lágy, hol hideg idő usq: ad finem.

február:

Kezdeté lágyulással, olvadással állott elé; de ez m (nem) sokáig tartott.

7. kemény hideg,
8. hasonlólag.
12. 13. nagy havazás, a millyen még egész télenn nem volt.
14. estvefelé hideg.
15. egész nap sűrű havazás, mely éjjel is tartott. 16a ismét havazás, és
17. megszűnt a havazás, és hideg kezdett lenni: jó szán-ut.
18. köd, és ollyan hideg, amilyen talám az egész télenn m (nem) volt.
19. Ismét köd, és nagy hideg.
20. lágyulni és olvadni kezdett a hó, melly naponként nevedett usq: ad finem.

25. eső, és nagy olvadás, mely naponként nevedett.
27. nagy vízáradások, melyeket m (nem) a nagy víz, mint az okozott: hogy a folyókon erős vastag jég lévén, a víz azt fel nem szaggathatta, s a jég a vizet szerte széllal a szántó földekre, rétekre, rendkívül ki nyomta, úgy hogy a vizek nagyobb kiterjedésekre a most elő eriek (=emberék) m (nem) emlékeznek. Az EGERBEGYenn keresztül folyó patak is úgy meg áradt, hogy a helység alsó részit egészszenn bé borította: sokakat házaikból ki üzött; a mészár-széket egybe ontotta tsaknem egészszenn s.a.t. az Helységnek a patakonn tul fekvő részit, az innettsővel való communicatiótól el zárta, úgy h. tsak ló hátonn, s ugysis bajossonn lehetett által járni. satt.
28. még nagyobb lett a víz áradás, és rémulés.
29. valamivel alább szállottak a meg áradt vizek: a jég öszve tornyozva, fenyegető, s ijjesztő rakásokba állva maradt a vízenn.

március.

1. Kezdetben, homájos, ködös lágy idő; mely tartott usq: ad 5m.
2. estve 7 óra tájba a rettenetesenn egybe tódult, tornyozott, s mindent romlással fenyegető jég, minekutánna a szélesenn kiterjedt víz az árkába vissza szállott, öszve kezdett omlani, s úgy el ment, hogy
3. reggel már tsak az ARANYOS szélcinn lévő jegek maradtak, melyeket a 16ik Januáriusi áradás rakott volt ki nagy massákba.
5. Sűrű dara, és havazás, azután napfény.
18. reggel sűrű havazás, fergeteg; azután erőssenn nagy szél.
19. Szép idő.
20. estvefelé apró sűrű eső.
21. 22. jó meleg idő.
23. 24. s kivált 25. nagy meleg; dél utánni erős, és meleg déli szél.
26. délfeléig eső, azután jó idő az ARANYOSnak nagy árja; a téri malom végső pusztulása. Nb. 23a estve naplementekor gyönyörűséges phenomenon n. nyugotonn, szép veress hoszszann fel nyuló veress stráfok a fellegek közt.

április.

- Kezdeté híves, homájos szeles.
4. szél, és sűrű zivatar, fergeteg hóval elegy, úgy hogy az ARANYOS, SZÉKI és a MAROSS mejjéki hegyek mind hóval fejezek voltak.
  5. nagy hó harmat, és erős hideg.
  8. 9. Szép meleg idő.
  10. éjjel kezdve egész nap sűrű esőzés. Azután igen szép meleg napok, és ezekenn sebes, vegetáció, annyira: hogy Sz. György napra minden fák ki zöldülve, és virágozva voltak.
  24. Sűrű eső, de m (nem) sokáig tartó: ezután ismét szép meleg napok.

május.

1. 2. homájos, igen kedvetlen hideg szelek,
3. felettébb hideg szél; a havasokonn fergeteg, sőt alsóbb helyekenn is.
4. tiszta nap, és hó harmat, mely helyenként sok kárt tett a szőlőbe, s veteményekbe. Ezután borongó szeles napok.
9. nagy rekkenőség, mint nyárba.

10. nagy menydörgés, az utánn zápor, és jég eső, galambtojásnyi nagyságu tseppekbe, melly kivált a szőlőkbe nagy károkat tett.
11. Nagy menydörgés és eső.
12. jó meleg idő.
13. 14. igen hives szeles idők: usq: ad
20. ekkor kevés hóharmat
21. 22. jó meleg napok. 22a estve szép tsendes eső.
23. nagy menydörgés és eső.
24. nagy menydörgések, záporokkal, és a záporok jéggel elegy; mely apró ugyan, de oly sűrű volt, h. némely helyekenn kivált a szőlő földjét, úgy be fogta, mint a porka hó szokta; azomban szél nélkül lévén, kárt keveset tett: ezután rekkenő meleg napok, usq: ad finem.

június.

1. Nagy eső. ARANYOSS SZÉK enn rettetes kár tevő jég.
2. esőző. Ezután meleg napok.
10. tartós apró esőzés, melly minden tekintetbe erőssenn joltévó volt.
11. 12. jó meleg napok.
13. Felleges hives idő, és jó eső.
14. tsaknem egész nap eső, ezután, meleg napok.
21. 22. 23. 24. Rekkenő meleg napok.
26. Jó zápor esők,
27. Nagy eső,
30. dettó.

július:

- Kezdődött forró meleg napokkal, és mindennapi nagy záporokkal.
4. 5. nagy záporok.
  11. reggel szörnyű nagy zápor. Azután szép meleg nap. Lágy esővel, és meleggel elegyes napok usq: ad finem.
  29. estve rettetes nagy eső, és áradás: ezután szerfelett hives éjtzakák, és reggelek.

augusztus.

- Kezdete nagyon esőző; minden napi záporok.
7. és 10. nagy melegek.
  12. a nagy hévség utánn rettetes jég eső, mely az egész mezőségen keresztül nagy pusztítást tett,
  15. estve rettetes dörgések, villámlások, és eső: ezután meleg napok.
  23. láttatni kezdettek idegen sáskák; de m (nem) olly mértékbe, hogy szembetűnő károkat tehettek volna.
  24. esőzni kezdett, s kisebb nagyobb mértékbe mind esőzött, usq: ad finem. nb. 14a Aug.: A sáskák BUKOVINA felől GYERGYONN keresztül, temérdek sokasággal bétódultak hazánkba. A HARGITA hegy felett, két seregbe szakadván, egy része UDVARHELLY, a másik MAROS SZÉKnek vette szerencsétlen uttyát: az hol meg szállottak, szörnyű pusztításokat tettek; szélllyel szállingóztak tsak nem az egész országba, kevesebb mértékbe. Egy tsoport pusztított a kis KÜKÜLI.Ő mellett LEPPENDEN, DÁNYÁNN, s egyébütt; eleget pusztították, ölték, égették, de sokaságok miatt későre vehettek erőt rajtok. A másik temérdek sokaságu sereg

September 1-ső napján megszállotta a szomszéd TORDAI Határnak LABADÁR nevű részit. Onnan ki üzettség által szállott az ujj TORDAI határra: onnan kergette, párosodások miatt sok bajjal, és fáradsággal, által szállottak a KOPPÁNDI, SZINDI, TURI, és pusztá CSÁNI határokba, temérdek sokasággal, úgy hogy bokáig ért fel utállatos vastagságok. Ide sok emberek parantsoltatván egybe, több Jurisdictionból, mintegy 8000 ember ölte, pusztította naponként; még is alig tettsett apadások. 13a 7bris mikor ezt irom, még folyt a pusztítás. Végképen ki irhatták é ott? az idő mutattya meg. Dű! talem avertite pestem! Minket a jó Isten, nagy sokaságoktól meg őrzött; kiért dicséret és hála adás ő felségének!!! A 14a Sept. usd: ad 20m 23.000 embernél több fáradozott pusztításokba; és ezenn kevés idő alatt 9,431. Köblöt égettek meg; mégis ki m (nem) irhatták; mert 1a Oct. ujj csoport érkezett a régiekhez: Számtalan erek (emberek) szedék usq: ad 20m Oct. és TORDA Környékibe el égettek többet 30,000 köbőlnél. Ezután el széledtek a KERESZTES mezejire is.

szeptember.

Kezdeté esőző.

7. kezdve meleg napok usq: ad
15. ekkor eső.
16. estve kezdve, egész éjjel eső - reggel nagy hideg szél, mely éjjel nappal szakadatlanul nagy keménységgel, és szinte szokatlan hideggel tartott usq: ad 21m. Az havasokon, északon, és délen nagy hó kezdett láttatni már.
17. 23. tiszta szép nap; és 1. elsőben hó harmat; de m (nem) nagy mértékbe: ezután tiszta meleg napok, ad finem.

október.

Kezdetiben tiszta, és igen meleg napok.

4. déli szél, felleges, és dörgés.
12. hideg szél, és kevés eső. Ezután szeles, borongó napok, és hivesek.
14. hideg szél, és gyakori eső, hol permetező, hol zápor: estvefelé zivatar; az havasokon, hó le TOROTZKÓig, sőt alább is.
15. dettó szél, zivatar, és rendkívül való hideg idő.
18. ismét szeles, fergeteges, hideg idő: a havasokon, s hegyeken is havazás. 18a estve 7. óra tájba havazás, mely még állva láttzott helyenként
19. reggelig, amikor hideg volt, és kevés fagy is.
20. 21. homályos.
22. 23. tiszta napok, hives éjtzakák, nagy hó-harmatok.
27. hives szél, és borongó idő.
28. kevés eső, és hives szél.
29. virradólag kevés porka hó, és hives idő.
30. délig havazás; dél-után eső.
31. szép meleg idő.

november.

1. mord szeles idő, hol eső, hol hó: egész éjjel havazás.
2. havazás sürűnn; azután homályos idő, és lágyulás.
16. 17. 18. szép tiszta meleg napok.
19. homályos.

- 20. egész nap eső, ezután homájos, felleget napok.
- 24. dél után apró sűrű havazás.
- 30. nagy szél, és zivatar, esővel.

december.

- Kemény fagy; de tsendes idő.
- 2. hives szél, hol dara hol apró havazás, ezután száraz hideg napok, néha ködös usq; ad
- 10. ekkor éjjel eső, melly a kemény fagyra hullván, nagy sikság (sikos) lett, melly a járást igen nehezé tette. Ezután hideg napok ad
- 18. ekkor lágyulás.
- 20. eső.
- 23. meleg, és nagy olvadás.
- 24. homájos, tsendes lágy idő, s így tovább is usq; ad
- 29. ekkor eső.
- 30. hideg szél, fagy, és apró havazás.
- 31. nagy havazás.

1829

január.

- 1. Csendes idő.
- 2. 3. is az, és lágy.
- 4. egész nap apró havazás.
- 6. reggel esős hideg, azután lágyab idő: estve nagy havazás, hogy még egyszer annyi hó lett, mint amennyi volt.
- 7. Csendes, de hives idő.
- 8. tiszta nap, meleg, és nagy olvadás.
- 9. Hives, ködös idő.
- 10. csendes, szelid idő.
- 11. 12. tiszta idő, és kemény hidegek, usq; ad 16m.
- 14. még nagyobb hideg.
- 16. lágyulás, és havazás.
- 17. is lágy idő, és eső.
- 18. lágy idő.
- 19. tiszta, hideg nap.
- 20. 21. nagy hidegek.
- 23. kevés lágyulás.
- 24. hasonlólag, még nagyobb: ezután napról napra mind nagyobb lágyulás, néha kevés eső is, usq; ad finem; a hó erősen megvékonyodott mindenütt.

február.

- 1. Nagy lágyulás, és esőzés.
- 2. hideg szél, és havazás.
- 3. hideg szél, és kemény fagy. Ezután hol tiszta, hol homájos, de hideg napok, usq; ad
- 10. ekkor hideg szél, és apró sűrű havazás.
- 11. ismét apró sűrű havazás szélllel,
- 12. is dél-után.
- 13. erőss hideg, amilyen talán még m (nem) volt.

14. tiszta, de hideg nap.
15. Ködös, és erőssenn hideg idő.
16. dél után lágyulás.
17. hasonlólag.
18. még nagyobb.
19. dél előtt kemény szél, és irtózatoss fergeteg.
20. tiszta, de hideg nap.
21. is hideg.
22. Lágyulás.
23. is az.
24. esőzés, és nagy olvadás. Köd, és víz áradás.
25. is köd, és olvadás.

március.

- Kezdeté lágy; inkább nedves, mint száraz.
7. Kemény fagy.
10. tiszta meleg nap.
12. hasonló.
13. hideg éjj.
14. nedves.
15. szép meleg nap.
16. eső, azután fergeteg, szél, és havazás, mely egész éjtzaka is tartván
17. jó nagy, bokáig érő hó lett.
18. eső, melly éjjelig tartott.
19. homályos, esőző. Nagy víz-áradás.
21. 22. tiszta meleg napok. Ezután homájos, hivesen esőző.
26. 27. 28. tiszta, de inkább hives, mint meleg napok.
29. jó idő.
30. 31. homájos, hives.

április.

1. Homájos: estve felé kezdve eső, mely tartott késő estvéig: Fetskék láttatnak.
2. homájos – az ARANYOS nagy áradása; melly mindig nevededett – úgy, hogy
3. árkábolis sok helyekenn ki ütött amint 20. esztendőktől fogva m (nem) tapasztaltatott: ez sok károkat tett, mosott, szagztatott. A bika Berke ketté vágatott; és a B. Wesselényi malma gáttya megkerültetvénn ezenn ki áradás, és szagztatás által – a gát szárazonn maradt, és a malmok is megállottak: ugyan ezen nap nagy dörgések hallattattak észak, és dél-napkelet felé, a villámlás pedig még 2a estve láttatott.
4. szép tiszta, és igen meleg nap: de csak délig – délután szél – kevés zápor, menydörgés, és felleges, azután álhatatlan, hol homájos, hol tiszta napok.
18. jó zápor.
21. eső, dörgéssel, és néhol jéggel.
26. estve, és éjjel eső.
27. homájos, és igen hives szél.
28. sok rendbeli zápor.
29. dél nyugotról nagy szél.
30. még nagyobb, és igen hives délnyugoti szél.

május.

1. Hó harmat; de m (nem) ártott. Felettből szeles hideg idő.
2. hasonló hideg szél, és borongó idő.
9. 10. jó meleg idők.
11. szeles.
12. zápor esők.
13. hives idő és kevés zápor, apró jéggel elegy.
14. Igen hives szeles idő.
15. valamivel szelidebb, borongó, ezután mind borongó, felette hideg szeles idő, kivált
25. usq: ad 29m. A szépen indult tavaszi vegetáció egészen megfojtódott minden helyt meg állott növénybe, s evolúciójába és szomorú ki menetelt jövődől.
29. 30. jó meleg idők.
31. változó szeles.

június.

1. Változó: dél előtt jó eső- dél után rendkívül hideg szél, melyet még a munkálódó embernek is alig volt képes ki állani.
2. eső, hives szél; a havasokonn, sőt az azokon alól lévő hegyekenn is CSEGEZ körül - a DOBOGON is jó nagy hó, mely éjjel esett: reggel itt is havas eső.
3. felette hideg szél, úgy hogy a dolgozó emberek se álhatták ki, haza jöttek a mezőről.
4. 5. hasonló hideg szelek: a havasokonn havazás.
6. valamivel szelidebb.
7. jó eső, és jó idő.
8. még jobb. Az ARANYOS nagy áradása, a havasokonn hullott hóból.
9. jó meleg idő, és jó eső. Ezután mind borongó, felettből hideg, szeles idő, usq: ad ekkor meleg.
16. tiszta meleg jó idő; így tartott usq: ad
17. ekkor jó nagy eső, meleg napok usq: ad finem.

július.

Tiszta, meleg napokon kezdődött; de csakhamar borongani kezdett: már 1a délután, dörgés, és eső: Ezután tiszta meleg napok.

6. kevés reggeli eső.
10. nagy zápor, széllal, és kevés apró jéggel.
13. égi háboru, nagy zápor- a patak megáradása, mely az ÖRHEi völgybe esett felleg szakadásból eredetett.
14. hasonló borongó, esős, égi háborus idő.
15. tiszta nap kevés széllal.
17. s kivált
18. forró meleg.
19. 20. hasonlólag: s így mind végig: kivált
30. igen forró meleg.

augusztus.

Kezdeté forró meleg.

3. kevés zápor.
4. rettenetes szélvész, mely az épületekbe, s élő fába pusztítást, és romlást tsinált, némely épületeknek fedeleit messze el vitte; másokat fenekestől fel forgatott: az élő

fákat hol derékba ketté szakasztotta, hol többől ki szaggatta, az hol az ereje ment el, sok kárt okozott.

5. jó meleg nap.
6. hives esőző.
7. tsaknem egész nap eső.
8. hasonlólág; délig ekkor nagy szél támadván ki derült.
12. ujra nagy zápor.
13. nedves ködös idő. Ezután forró meleg napok usq: ad finem.

szeptember.

1. Meleg; estvefelé nagy égi háboru, és eső.
3. tsepergő, és egész éjjel tsendes eső.
4. szél.
5. 6. tiszta napok, hives éjjelck. Ezután száraz, meleg napok, hives éjjelek.
28. kevés eső, ezután száraz melegek usq: ad finem.

október.

- Kezdeté száraz meleg.
6. borongó, és kevés apró eső.
  7. igen hives, esőző a havasokon hó.
  8. kevés hives szél. ezután mind hives borongó napok.
  12. reggel már az alsóbb TOROTZKOI HEGYEKEN is hó szemléltetett: emiatt igen hives idő.
  18. Igen hives szél.
  19. Még hidegebb, úgy hogy hó is szállingózott.
  20. Igen nagy hideg, úgy hogy a patakok gyengénn bé fagytak; az ARANYOS széle meg jegzett,
  21. Igen nagy hó harmat és olly szokatlan hideg hogy a ház ablakok meg jegzettek, mint tél derekán; patakok keményen bé fagytak, s.a.t.

november.

- Kezdeté hideg, szeles.
3. estve havazás, melly éjjel is tartván, egészszenn bé fedte a földet.
  4. fergeteg.
  5. lágyulás.
  6. 7. hives, szeles idő.
  8. lágyulás, és eső.
  9. apró sűrű eső.
  11. tűrhető idő.
  12. elébb apró sűrű dara; azután iszonyu hó zivatar.
  13. 14. 15. mód nélkül való hideg szelek.
  16. 17. szelidebb idők.
  18. egész napi havazás.
  19. hideg: estve havazni kezdett, és havazott egész éjjel, sőt
  20. is 8. 9. órakorig, úgy hogy jó nagy hó lett, dél felé lágyulás, és olvadás.
  21. tsendes idő.
  22. Olly erőss hideg, mint akármikor tél derekán is, vizek bé fagytak: malmok megállottak - szánkázni lehetett, mint akármikor télbe.

23. szinte hasonló hideg - és tsaknem egész nap hó szállingózás.
24. is nagy hideg, ugy
25. is délfeléig - ekkor napfény, és lágyulás.
26. virradólag, 4. óra tájba, nagy mértékbe érezhető föld indulás, de amely kárt semmibe sem okozott: ezután egész nap sűrű lágy havazás.
27. hideg idő.
28. is hideg, és sűrű havazás.
29. lágyulás.
30. eső, és nagy lágyulás, s olvadás.

december.

1. Lágy idő, és olvadás: délbe havazni kezdett, s havazott estve 9. 10 óráig, sűrűn,
2. Kiderülés, és erőssenn hideg szél.
3. Kemény hideg.
4. még hidegebb.
5. is hideg.
6. még hidegebb.
7. kemény hideg.
8. még keményebb.
9. hasonlólag.
10. 11. 12. igen kemény hideg napok,
13. 14. 15. hasonlólag.
16. valamivel lágyabb idő.
17. még engedelmesebb.
18. ismét kemény hideg.
20. lágyabb idő.
21. még lágyabb esővel.
22. apró sűrű havazás.
23. hasonlólag széllel együtt, emiatt kedvetlen idő.
24. reggel igen kemény hideg; délfelé lágyulás, és dél után sűrű havazás.
25. tsendes lágy idő.
26. tsaknem egész nap eső; ebből nagy sikság (sikos) következett,
27. kedvetlen hideg szél.
28. engedelmes tsendes idő; estve szél, éjjel nagy havazás széllel egygyütt, melly tartott
29. is, kevesebb széllel.
30. 31. homájos hives napok.

1830

január.

1. 2. homájos hideg idő.
3. Köd és igen nagy hideg.
4. Köd és még nagyobb hideg, amilyen talán még m(nem) volt.
5. jó tsendes idő.
6. nagy havazás tsaknem egész nap.
7. 8. jó tsendes idő ugy 9a is.
10. 11. apró sűrű havazás,
12. Ködös homájos idő, ezután olvadó lágy idők usq.

22. ekkor újra hideg.
23. 24. még hidegebb;
25. leghidegebb annyira, hogy még a méjj Kutakba is megjegzett a víz, ennél hidegebb alig volt az egész téleln.
26. 27. 28. mind rettenetes nagyhidegek, melyeknél nagyobbra m(nem) emlékcznek az erek(emberek).

február.

1. egész nap, és éjjel sűrű havazás.
2. 3. 4. erőss hideg napok.
5. 6. valamivel lágyabb.
7. sűrű havazás.
8. 9. 10. 11. 12. tsendes jó napok.
13. sűrű lágy havazás.
14. tsendes szelid idő.
15. erőss hideg.
16. tsendes jó idő; délutánn pihe forma havazás késő estvéig.
17. homájos, tsendes- és m(nem) nagy hideg.
19. Sűrű lágy havazás, estvefelé szél, melly el űzte a fergeteget. ezután hives napok kivált 26. igen nagy hideg.
27. 28. lágyulás, olvadás.

március.

1. Nedves idő - estvefelé lágy sűrű havazás.
2. 3. tiszta hideg napok, kemény északi széllel.
4. hasonlólag igen kemény száraz hideg, kevesebb széllel.
5. még nagyobb hideg. de estvefelé bé borulván, apró sűrű havazás.
6. apró sűrű havazás, reggel; azután napfény és olvadás.
7. homájos hó szállang. estvefelé kitisztul.
8. olly hideg, hogy alig lehetett állani, ezután lágyabb idő.
12. kevés fergeteg.
14. Szép idő estvefeléig. erőssen sűrű havazás; ezek után olvasztó lágy idők, usq. ad 21 m ekkor délutánn hideg szél.
22. Fagy, és kemény hidegszél.
23. 24. türhető szép idő.
25. még szebb.
26. reggel sűrű és nagy fergeteg - azután szeles, homájos, kedvetlen idő.
27. homájos havas.
28. szeles.
29. dettó, ezután tsendes meleg tiszta napok, hives éjtszakák, usq. ad finem.

április.

1. 2. szép tiszta meleg napok - de igen hives éjtszakák, ugy h. a sár keményenn megfagyott. ARANYOS árja (áradása).
3. 4. jó idők, ugy azután is ARANYOS nagy árja.
9. jó meleg idő.
10. még szebb, és melegebb - villámlás, dörgés - fetskék láttatnak.
11. komor, szeles, hives.

12. jó idő.
13. ismét szeles, és essőző.
14. türhető jó idő.
15. egész nap essőző.
16. szelid homájos,
17. jó meleg.
18. homájos, szeles.
19. jó meleg idő, és tsendes essőzés.
20. egész nap apró sűrű esső, mely széllel elegyülvén, még éjjel is tartott, sőt
21. délfeléig a havasokonn hó - az ARANYOSnak igen nagy árja, talán nagyobb mint az ez előtti, ezután meleg napok, kivált
26. a napnak nagy udvara láttatik.
27. szeles, és igen hives idő, ezután jó meleg napok usq. ad finem.

május.

1. jó idő.
2. meleg, felleget, dörgéssel.
3. hasonlólag, kevés essővel. délutánn hives szél, ezután forró melegek.
16. kevés esső.
20. dettó.
26. 27. igen nagy hévségek.
27. délutánn nagy menydörgés, villámlás, menykőhullás, és jó esső.

június.

- Kezdődött tiszta meleg, hév. napokkal, és tartott usq. ad
11. ekkor égi háboru, és esső, ezután meleg, homájos, essőző napok.
  18. égi háboru, és nagy zápor.
  23. nagy szél, és nagy zápor.
  29. több rendbeli nagy zápor.

július.

Forró meleg, és essőző napokkal kezdődik; innen a rendkívül való nagy vegetáció.

4. több rendbeli nagy zápor.
5. apró sűrű essőzés egész estvig.
6. szél, és borongó idő, ezután száraz, forró meleg napok usq. ad finem. emiatt a buzák nagyobbára meg léhásodtak, a török buzák igen hijánosann tsőztek.

augusztus.

Forró meleg napok, a nagy szárazság miatt rettenetes por tsaknem minden vetemény ki sült.

9. kevés esső.
12. ismét egy kis esső, ezután megint forró meleg napok, usq. ad
19. ekkor jó nagy esső, mely az eltikkadt földet, és plántákat meg enyhítette. Ezután forró, meleg napok, hives éjtzakák, usq. ad
30. ekkor estve nagy égi háboru, és zápor.
31. nagy meleg.

Jegyzés a nyárról. El kezdve Július elejénn, szakadatlanul tartó szárazság volt egész Augusztus végéig. emiatt a vegetáció rettenetesenn akadályoztatott. az őszi vetések megléhásodtak, a tavasziak m (nem) gyümölszöhettek, kivéve az elein valókat. a

vetemények ki, és a gyümölcsök le sülték. és minden tekintetbe szűk esztendő leve, szomorú következése rész szerént a rendkívül kemény télnek, rész szerint a forró meleg, és száraznyárnak. A gabonának árra naponként hágni kezdett 2-3 f. lévén a buzának, és 1 f. 30 kr. a Tör. buzának vékája.

szeptember.

1. apró sűrű essőzés.
9. egész nap sűrű nagy esső. Az ARANYOS, és minden vizek árja. ezután meleg-száraz napok usq. ad finem.

október.

- Kezdeté meleg.
5. zápor-jéggel elegy.
6. apró essőzés.
8. hasonlólag. az havasokon hó, mely 9. láttatott meg.
9. erőssen hideg szél, ugy h. alig lehetett állani.
10. borongó, és igen hideg szellő.
11. hideg szél.
12. apró esső hóval elegy.
13. felette nagy hó-harmat, ugy hogy a víz az edényekbe és a sár megfagyott.
14. fergeteges, borongó.
16. apró esső, az havasokon hó.
17. erőss hideg szél,
18. tiszta idő, és szerfelett való hideg, nagy fagy, mely némelly helyekenn egész nap sem engedett ki.
19. dara, borongó idő.
20. borongó hideg idő, ezután tiszta napok, hideg éjtzakák usq. ad finem.

november.

- Kezdeté tiszta napokkal, és hives éjtzakákkal derült fel. kivált
17. és 19. rendkívül meleg.
20. homájos, felleges,
21. homájos, és essőző.
22. 23. apró sűrű essőzés.
24. lágy idő.
25. hideg idő, estvefelé havas esső.
26. reggel sűrű havazás, ezután tiszta napok, hives éjtzakák usq. ad finem.

december.

- Első napjai hivesek, éjjel kemény fagyok.
4. olvadás.
5. 6. hasonlólag, ezután igen lágy, és többnyire essőző napok, s éjtzakák.
15. 16. sűrű apró essőzés.
23. hajnalba sűrű nagy esső, mely 10 óra tájba nagy és sűrű havazássá vált, mely tartott estvig.
24. szél.
25. 26. 27. olvadás, ugy hogy hó nem maradt. Ezután tiszta - meleg napok; hives éjtzakák usque ad finem, ami éjjel meg fagyott, nappal el olvadt.

1831

január.

1. Kőd, és hideg.
2. 3. homájos, lágy idő, usq. ad 8. (8 óráig) ekkor kevés lágy havazás.
9. kemény hideg, és fagy.
10. apró sűrű havazás.
11. kemény északi szél, és nagy hideg, amilyen több nem volt, mely óránként nevedett, ezután tiszta, hideg napok usq. ad
19. ekkor lágyulás, estve felé lágy havazás, mely tartott egész éjjel.
20. is apró sűrű havazás, kevés széllal, mely tartott egész estvig, sőt estve újra meg indulván, tartott egész éjjel szakadatlanul, s jó nagy hó lett.
21. tisztulás, és eszterha (eresz) tsepegés. éjjel kemény hideg.
22. homájos, és olly hideg, amilyen még nem volt.
23. hasonlólag igen kemény hideg.
24. lágyabb,
25. 26. hasonló - jó engedelmes téli napok.
27. a szeles idő.
28. egész nap apró sűrű havazás,
29. tiszta nap - a verőfényekbe olvadás; de a mellett mégis hideg idő.
30. estve kezdve egész éjjel apró sűrű havazás, mely tartott
31. is délig.

február.

1. tiszta, és igen hideg nap.
2. még hidegebb úgy hogy nagyobb hideg talán a tavallyi esztendőben sem volt.
3. homájos és lágyabb idő - délután dara, és esső,
4. engedelmes tsendes idő - estve esső, mely tartott
5. is délig, emiatt olvadás, lágyulás. 6a hasonló lágy homájos idő, s így folyvást homájos, olvadó, lágy idő, usque. ad
13. ekkor hideg északi, s mégis olvasztó szél, mely miatt nagy sár lett. ezután tiszta meleg napok, hideg éjtzakák. kivált
21. és 22. tavaszi. meleg napok.
23. fellegetes, és hideg szél, melyet követett igen sűrű havazás, és ez tartott nem tsak egész nap, hn (hanem) éjjel is, egész 24ken reggelig.
24. tsendes, lágy homájos idő, a verőfényekbe olvadás, s így fogytig.

március.

1. Kemény fagy, és hideg.
2. 3. 4. lágy, olvadó.
5. fergeteg, és esső.
6. 7. homájos, apró essőző.
8. ködös, lágy idő.
10. 11. 12. jó meleg idő.
17. nagy szél.
18. sűrű nagy havazás.
19. borongó, essőző, jéggel elegy. ezután szeles, hives napok és éjtzakák usq. ad finem.

április.

1. Szép meleg nap.
2. szeles, borongó. fetskék láttatnak.
3. Szép - tiszta meleg nap.
4. 5. hasonlólag,
6. is az.
7. borongó, essőző, a hegyekenn jég esső, leg elsőbe hallatik dörgés,
8. tiszta meleg nap. Ezután is tiszta meleg napok, hives éjtzakák, nagy szárazság, azomba mégis sebess vegetatio, úgy hogy Sz. György napra már a szőlők ki voltak zöldülve.
22. borongó, dörgés, villámlás, néhol pászmás (szakaszos) essők.
27. apró lágy esső, de kevés mértékbe, a föld most is ázatlan marad.

május.

1. Tiszta meleg nap.
2. forró meleg déli szél.
3. 4. 5. rekkenő melegek.
7. hives.
8. is az.
9. kevés esső.
10. 11. hideg - szeles idő.
12. hideg idő.
13. tiszta; és rendkívül hideg, úgy hogy a víz a váluba nagy mértékbe meg jegzett. azomba a nagy szárazság miatt hó harmat nem lévén, a hideg keveset árthatott a lapályos helyeket ki véve, mellyekbe nagy károkat tett kivált a szőlő hegyekbe.
15. homályos essőző idő, ezután hideg szél.
16. apró sűrű, hives esső, melly az eltikkadt földet áztatni kezdette. az havasokon és a tudósítások szerint. HÁROMSZÉK-en is nagy hó, melly reggeli 3. órától fogva délutánni 1 óráig tartott.
17. is essőző, és a havasokon havazás, ezután borongó hives napok.
22. 23. 24. nagy szelek, kevés essővel.
27. kevés zápor.
28. rekkenő meleg - ezután szörnyű nagy menydörgések, villámlások, és sűrű menykő hullások, hogy a föld is rengett belé.
29. 30. 31. meleg és essőző napok.

június.

1. essőző,
2. nagy esső, és szél, ARANYOS árja.
3. vidám napfény.
5. hives idő.
6. 7. essőző.
8. rendkívül hideg, szél és apró essőzés.
9. még hidegebb, nagy széllel.
17. jó meleg nap kevés széllel.
18. még melegebb. estvefelé nagy menydörgések - villámlások, azt követő tsattogásokkal. sűrű nagy zápor, amilyen tánn még az esztendőbe nem volt.

19. nagy meleg menydörgés.
20. meleg, és nagy zápor.
21. 22. nagy melegek.
23. meleg, és nagy zápor - menydörgések közt.
24. meleg és apró sűrű zápor.
25. meleg.
26. meleg, és esső.
27. meleg, hajnalba, és estvefelé nagy zápor, széllel. Az ARANYOS nagy árja.
28. apró sűrű esső, melly egész nap tartott,
29. borongó, de meleg idő.

július.

1. 2. hives,
3. hives szél.
4. még hivesebb; fellegetes essőző. Ezután forró meleg napok, tsaknem mindennapi essőzés, kisebb nagyobb mértékbe.
15. Nagy zápor, rettentő szélvészszel.
16. nagy menydörgések; villámlások, tsattogások és sűrű esső.
17. 18. 19. essőző. ezután tiszta forró meleg napok usq. ad finem. Nb.
25. a LONAI határonn jég, melly a szőlőkbe sok kárt tett.

augusztus.

1. Meleg.
3. iszonyu nagy zápor.
4. hasonló.
5. fellegetes essőző, ezután is hasonlólag, minden napi essőzések kisebb nagyobb mértékbe, melly miatt a gabonákba, szénába megbetsülhetetlen károk estek, hozzá járulván az egerek hirtelen el szaporodásának.
24. északi nagy szél, melly az időt, mindenek örö mire, kideritette.
25. Szép tiszta napfény, melly kellemetes meleggel tartott uaq. ad finem. A Cholera terjedett.

szeptember.

1. Szép tiszta napfény.
2. 3. 4. 5. jó idők.
6. Sűrű essőzés, melly kevés kivétellel szakadatlanul tartott, hives szelekkel együtt usq. ad
8. Ezután tiszta -meleg napok. ottan ottan hives éjtzakák.

október.

- Kezdeténn tiszta meleg napok, hives éjtzakák, nagy harmatokkal.
18. 19. kemény hideg szelek, és nagy hó harmatok.
  20. estve nagy havazás, ugy hogy a hó meg állott másnap délfelég.
  21. 22. tsendes jó idők. Ezután szép – tiszta napok, igen hives éjtzakák – nagy hó harmatokkal, és fagygyal, usq. ad finem. (Nb. 10a *Harkányi János* szomorú halála 12a eltemettetése.)

november.

1. Homájos, szeles idő.
2. kevés esső, és felleget, s így tovább usq. ad 7m.
7. 8. 9. szép tsendes idők – éjjeli hó – harmatokkal.
10. 11. borongó, essőző – némellykor hóval elegy – szeles napok – kivált.
21. hó láttatik a hegyekenn, s így tovább usq. ad 22m.
22. nagy hó harmat, és fagy. dél-utánn apró - sűrű havazás, melly tartott estve is, és szinte egész éjjel. de a föld nem lévén megfagyva
23. el olvadt, s nagy sár lett.
23. igen lágy lutskos - idő esső, hóval elegy. melly esső tartott egész éjjel is, sőt
24. is. éjjel nagy szél.
25. homájos, hó szállingózás, az ARANYOSnak rettenetes nagy árja, mellynél nagyobbra alig emlékezhetni.
26. hives, szél északról, az ARANYOS rengeteg árja apadása.
27. Kemény fagy.
28. Felleget - hideg, apró sűrű havazás, melly hajnalba kezdődvén, egyformánn tartott egész nap, sőt nagyobbára
29. is.

december.

1. sűrű havazás,
3. tsendes idő,
4. is az.
5. esső és nagy sár.
6. Ködös-lágy idő.
7. fagy, de a nap felsütvén, fel-engedt, és ismét nagy sár lett.
11. nagy lágyulás.
12. ködös lágy idő, nagy sár.
13. folyvást ködös, unalmas, nedves-sáros napok usq ad
19. ekkor fagy.
23. ujba lágyulás, estve kevés hó.
24. is lágyulás.
25. kevés lágyulás.
26. egész nap tartó hó-szállingózás.
27. felleget, hives idő.
28. tsendes idő.
29. délig tartó apró sűrű havazás.
30. egész nap tartó apró sűrű, de szaporátlan havazás.
31. tsendes idő.

1832

január.

1. 2. tiszta napok, erőss hidegek.
3. még hidegebb, amilyen még m (nem) volt.
4. hasonló kemény hideg.
5. dettó, így folyvást száraz - kemény hidegek, usq. ad
8. ekkor délutánn lágyulás, melly naponként nevedett.

10. reggel kevés hó szállingózás. délután, az elébinél még nagyobb lágyulás,
11. hajnalba apró - sűrű essőzés, melly tartott egész nap.
12. szinte egész nap esső, melly miatt nagy víz áradás, jég menés, hó olvadás, úgy hogy semmi sem maradt.
13. Köd- és lágy idő,
24. 25. Köd, és hideg,
29. hajnalba hó,
30. 31. olvadás, úgy hogy hó m (nem) maradt.

február.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. erőssen lágy, néha essőző idő, nagy olvadás, és igen nagy sár.
9. 10. 11. tiszta - meleg napok, és hives, fagyos éjtzakák usq. ad
13. ekkor sűrű havazás.
14. szél, melly a havat mind el futta. azután tiszta – meleg napok, hives – fagyos éjtzakák usq. ad finem.

március.

1. Tiszta nap, hideg éjtzaka annyira, hogy az ablakok is megfagytak, s így tovább usq. ad
13. ekkor nagy szél, és felleges, de minden zivatar nélkül.
14. olly hideg, hogy az ablakok megfagytak, mint tél derekán. Ezután tiszta napok ismét, és hideg éjtzakák, usq. ad 18m ekkor sokkal lágyabb idő, és felleges.
19. felleges, de szelid idő. 20kra virradólag jó meleg esső.
20. felleges, kevés széllel,
21. nagy köd, estve essőző.
22. elegyes.
23. dettó, az havasokonn zivataros.
24. 25. jó idő.
26. 27. dettó.
28. nagy hideg szél, kevés hó fergeteggel.
29. 30. nagy hidegek reggel, úgy hogy a tók is (tavak is) bé fagytak.
31. jó lágy idő.

április.

1. Jó meleg nap, szelid idő.
2. még melegebb.
3. hasonlólag.
4. 5. 6. hideg szelek.
7. esső hóval elegy.
8. havazás, de nem állandó, délután borongó.
9. sűrű nagy havazás, de nem állandó, az havasokonn, s hegyekenn szinte le BÁGYONig állandó, hives szél, fergeteg, délután, éjtzakára homájos, tsendes.
10. komor szeles idő.
11. Sűrű - lágy havazás. Ezután lassanként ki derülés. tiszta, szeles napok, éjjel olly hidegek, hogy a víz a válljukba, s egyéb edényekbe is bé fagyott, künn, kivált
18. 19. 20. és 21. usq. ad
22. ekkor szelidebb idő.
23. hasonlólag kevés essővel.
24. 25. még több esső.

- 26. borongó-szeles nap.
- 27. apró sűrű - hives esső.
- 29. homájos szeles.

május.

- 1. hives.
- 2. meleg.
- 3. Nagy zápor menydörgéssel, melly addig nem hallatott.
- 4. szeles essőző.
- 5. egész nap apró sűrű essőzés, melly tartott 6. reggelig.
- 6. jó meleg idő.
- 7. 8. hives - harmatos reggelek, meleg napok.
- 9. szeles, essőző, de csak versenként (időszakonként), másodszori dörgés hallatik.
- 10. elegyes.
- 18. jó esső.
- 20. zápor apró jéggel.
- 24. nagy esső, menydörgéssel, és villámlással.
- 25. hideg szél. s így végig hives, szeles.

június.

- Kezdeté borongó-essőző, hives reggelekkel.
- 6. 7. 8. dél előtt nagy melegek. dél-után nagy záporok-menydörgések, és villámlások között, kivált.
- 8. 9. reggel esső, ezután jó idő.
- 10. 11. 12. jó meleg napok, kevés essővel.
- 16. Nehéz idők - nagy fellegek.
- 17. egész nap apró - sűrű esső.
- 18. hives - essőző széllel.
- 19. még hidegebb szél, komor - kedvetlen idő. (Égeni temetés)
- 20. jó idő,
- 21. esső.
- 24. estvefelé nagy zápor. (Anyám halála Ózdonn.)
- 26. nagy meleg.
- 27. 28. 29. csaknem szüntelen tartó apró essőzés hideg széllel.
- 30. kedvetlen szeles idő, nagy hátra maradás in economicis - ARANYOS árja. s. t. e.

július.

- 1. Alkalmas - jó idő.
- 2. szeles - essőző.
- 3. erőss - hideg szél, az havasokonn hó láttatik.
- 4. valamivel szelidebb.
- 5. borongó, de valamivel szelidebb. estvefelé igen nagy zápor.
- 8. esső.
- 9. 10. 11. jó meleg napok - nagy víz.
- 12. 13. 14. igen nagy hévségek, mint canikulában.
- 16. igen hideg szél, melly folyvást tartott csaknem egyformálag 6 napokon keresztül hideg éjtzakák.
- 24. rekkenőség,

25. hasonlólag. 10 óra tájba nagy menydörgés, villámlás, és zápor.
26. 27. elegyes napok.
28. reggel szokatlan hives, a fázásig. Azután alkalmas meleg. dél-után égi háboru, nagy záporjéggel. melynek nyomai láttzottak a szőlőkenn.

augusztus.

7. nagy dörgés – villámlás, és esső – estve, melly tartott.
8. is szinte délig, ezután szél, és derülés.
9. 10. szeles, de meleg napok.
11. mindenfőlől kavargó nagy szél.
11. kavargó hideg szél, kedvetlen; ottan ottan essővel.
16. 17. 18. 19. forró meleg napok.
20. nagy meleg, és zápor esső dörgéssel – villámlással. ezután forró – meleg napok, kivált
25. nagy rekkenőség, dörgés, villámlás, és esső, ezután forró - meleg napok usq. ad finem.

szeptember.

- Tiszta, de hives nap.
4. ködös, és essőző.
5. meleg idő.
8. kevés esső.
11. hideg szél, és ottan, ottan essőzés, borongó - komor idő.
18. hasonló.
19. esső, és szél.
20. hasonlólag.
21. Sűrű esső, az havasokonn sűrű havazás.
22. hó harmat, és olly hideg szél, hogy alig lehetett állani, az havasokonn mindenütt hó láttatik.
23. komor hives idő.
24. valamivel szelidebb
25. 26. felleges hideg idő.
27. szelidebb, ottan ottan kevés esső.
28. Napfény, és szeles.
29. dettó.

október.

- Tiszta, száraz, meleg napok, usq. ad
17. ekkor, valamint
18. 19. apró, sűrű essőzés.
20. kiderülvén az idő, ujra száraz, tiszta - meleg napok, hives éjtzakák usq. ad finem.
29. 30. 31. kemény hideg éjtzakák, vastag hó harmatok (dér), ugy hogy csebrekbe, válukba egy ujjnyi vastagságu jég fagyott. Nb. Kevés törökbuza, még kevesebb bor, és az is savanyu.

november.

1. Kemény hideg, vastag hó harmat és olly fagy, amillyen még m(nem) volt.
2. Felleges, és szelidebb idő,

3. még szelidebb. estve kevés esső - az havasokonn hó.
4. borongó, de szelid idő.
5. 6. 7. 8. 9. borongó - essőző.
10. derültebb.
11. tiszta nap – hideg éjjel – temérdek sok Stella cadens (=hulló csillag) melyből világ vége jövendőltetett, a tudatlanoktól.
12. 13. 14. 15. 16. tiszta napok, hideg fagyos éjtzakák.
17. Kemény hideg, és köd.
18. dettó, ezután is száraz hideg derek, nagy fagyok, mint tél derekán, kivált.
24. köddel egygyütt.
25. dettó.
26. kemény - hideg szél, és kevés havazás.
27. dettó igen kemény, száraz hideg, és fagy - mint tél derekán.

december.

1. Borongó, hives.
2. száraz hideg.
6. Köd, és kevés esső.
7. több eső.
9. kevés hó.
10. nagy sűrű havazás.
11. lágy idő.
12. hives havazás.
13. nagyonn hideg szél, és sűrű havazás, mely egész nap tartott.
14. Csendes, de hideg idő.
15. apró sűrű havazás, mely tartott egész nap.
19. hideg idő.
20. Ködös, hives idő.
21. valamivel engedelmesebb. estve és éjtzaka nagy havazás.
22. egész nap nagy sűrű - lágy havazás, mely szinte egész éjtzaka is tartott, úgyhogy szárközépig érő nagy hó lett.
23. tsendes téli idő.
29. rengeteg sűrű havazás, mely éjtzaka kezdődve tartott egész nap.
30. szép tsendes idő.
31. dettó.

1833

január.

1. Nagy hideg.
2. valamivel szelidebb.
3. csipős nagy hideg.
4. olly erőss hideg, amilyen még m (nem) volt.
5. még tán hidegebb.
6. 7. 8. 9. mind folyvást tiszta napok, s éjtzakák.
10. Köd, zuzmara hullás, és igen kemény hideg. thermometer állása a fagyó pontonn alull 21 gradusnyi. (Cassinó ki nyitása THORDÁN.)
11. még hidegebb.

12. 13. is mind tiszta - hideg napok, és éjtzakák.
14. felleges, lágyabb idő, és apró - sűrű havazás. ezután szelid téli idő. usq. ad
21. ekkor, és
22. kemény hideg szél, napfénnel.
23. tiszta, de hideg idő. déltájba kevés lágyulás, és eszterha tsepegés. ennek követ-
- kezésibe köd, és
24. nagy grádusú hideg.
25. valamivel szelidebb.
26. ismét kemény hideg.
27. szelidebb.
28. még szelidebb.
29. tiszta napfény - szelid idő, olvadás.
30. még nagyobb olvadás.
31. reggel köd, és hideg, azután napfény és olvadás.

február.

1. Köd, azután napfény, és nagy lágyulás, s olvadás.
2. homájos - lágy idő, eső tsepegés.
6. tsaknem egész nap lágy havazás.
7. hives szél.
8. egész nap hideg köd.
9. napfény, és nagy olvadás.
10. tsendes jó idő.
11. köd, és hideg.
12. 13. eső, ezután hol hideg – ködös, hol tiszta – lágy meleg napok, éjjel fagy kisebb
- nagyobb mértékbe, nagy sár, lassu hó-olvadás és jég sorvadás aprádonként.
22. hives.
23. igen szelid tavaszi forma idő.
24. dettó,
25. 26. 27. 28. nappal szép tsendes, és meleg napok, éjjel olly fagyok, és hidegek, mint tél
- derekánn. a verő fényekbe a hó elolvadt. de az észkas (északi fekvésű) helyeken és
- lapályokba még elég maradt.

március.

1. homájos, és valamivel szelidebb, mint az előtt.
2. hasonlólag.
3. eső, azután sűrű - lágy havazás, tsaknem egész nap.
4. Hives köd.
5. borongó.
6. hasonlólag.
7. tiszta napfény. de hives idő, kemény fagy.
8. Szelid idő.
9. változó szeles.
10. Szép tsendes idő.
11. hasonlólag.
12. tsendes idő.
13. dél-után nagy szél.
14. borongó szeles.

15. jó meleg idő, nagy olvadás, mely a még megvult havat az északos helyekről el olvasztotta, a vizeket nevelte, a vastag jeget észre vehetetlenül eloszlatta.
16. tiszta - hives reggel, azután jó meleg nap.
17. tiszta - meleg nap.
18. valamivel hivesebb.
19. borongó-tsepergő, de meleg idő.
20. ködös - hives, szeles.
21. nagy szél délkeletről.
22. még nagyobb, ködös, hives.
22. még nagyobb. Éjjel apró - sűrű havazás.
23. apró - sűrű havazás, mely tartott egész nap.
24. jó engedelmes idő.
25. tiszta nap.
25. 26. 27. 28. tiszta - meleg napok, de hives éjtzakák egész a fagyásig.
29. homályos, de jó meleg nap.
30. 31. hasonlólag.

április.

1. Jó meleg nap.
2. is.
5. tsendes jó idő.
6. hideg - nagy szél.
7. tiszta, de oly hideg idő, hogy a víz és a ház ablakok megfagytak vastagonn.
8. valamivel szelidebb, deestvefelé nagyonn hideg szél.
9. hideg nagy mértékbe, és még nagyobb, s vastagabb fagy, mint volt 7a. déltől kezdve tsaknem estvig tartó sűrű hó zivatar.
10. egész nap tartott hideg szél, plánták, s állatok elveszése.
11. tiszta de hideg idő, oly fagygyal, amilyen 7kén volt.
14. 15. 16. folyvást borongó - szeles idők, kivált
18. iszonyu nagy szél délről - kevés essővel.
19. valamivel szelidebb; de szeles. délutánn legelébb menydörgés és kevés esső.
20. tiszta - hives.
21. borongó - hives.
22. 23. hasonlólag.
24. Szeles, hives idő, borongó de esső nélkül. s így folyvást usq. ad
30. ekkor melegebb. (Nb. sok cserebogár, lassu vegetatio, úgy hogy még majd semmi fű m (nem) volt, nappal szüntelen tartó szelek, éjjel tsendes idők.)

május.

1. Reggel borongó, hives, azután jó meleg idő, amilyen talán még m (nem) volt ezenn tavaszonn. délutánn égiháboru és nagy zápor.
2. essőző, változó.
3. borongó, nagy szélel.
4. kavargó nagy szél.
7. nagy szél.
9. jó meleg idő.
10. ismét kemény hideg szél, ezután is mind szeles meleg - száraz napok, mely miatt a külömbeni gyenge gabonák még jobban is el szigorodtak, mezőnn és kertekbe

- száradott, és aszott minden, mint hév canikulába. a törökbuzák ritkánn, és soványan költek ki, v. éppen nem is költek. a gabona ára nagyon felhágott.
18. volt a tiszta buza ára 3 Rf. a tör. buza 2 Rf. 20 kr. vékája.
  19. forró meleg.
  20. még melegebb, melyet követett nagy égi háboru, és zápor, ez az el tikkadt földet valamennyire megenyhítette.
  21. rettenetes zápor - kevés jéggel.
  22. még nagyobb zápor - több jéggel, melly kivált a szőlőkbe sok kárt tett,
  23. 24. jó meleg napok.
  25. dettó jó meleg idő.
  27. nagy hideg szél, borongó.
  31. dettó kemény - hideg szél, ugy h. (hogy) téli gunyába kelle vissza öltözni, a nap-számosok is fel öltött gunyába dolgoztak egész nap.

június.

1. Kedvetlen, borongó szeles.
2. dettó. borongó - komor kedvetlen hideg a havasokon, sőt a Felekenn nagy havazás jéggel elegy minden esső nélkül, és nagy hó harmat.
3. türhető
4. jó meleg idő.
5. Szeles és hives.
6. tiszta - jó idő.
9. jó kis zápor, ezután jó meleg napok, hives éjtzakák.
14. nagy rekkenőség, mint canikulába - délutánn estvefelé égi háboru; és esső.
15. is kevés esső.
16. borongó, szeles.
17. borongó idő, délutánn nagy égi háboru, és jó tsendes esső mintegy 2. óráig tartó.
18. Ködös - borongó.
19. 20. 21. 22. forró - meleg napok, égi háboruk, és essők.
24. 25. forró - meleg napok, usq. ad finem. (nb. 26a 27a BÁZNAi utam.)

július.

1. Dél előtt forró meleg, dél-után, rettenetes égi háboru, szélvész és jég esső, melly a török buzákba nagy károkat tett, a tó mellett, s a szél sok épületeket ki fedett, kerteket el döjtött.
2. Jó meleg idő.
3. (nb. BÁZNÁra való menetelünk.)
4. 5. 6. 7. meleg, és borongó napok, de nálunk esső nélkül.
8. hives reggel, tiszta idő.
9. meleg és jéggel való zápor.
10. Meleg - szeles. éjjel menydörgés, villámlás és nagy esső, amennyi tán még nem volt.
11. borongó, de meleg.
12. délig borongó, ezután szél és derült.
13. égi háboru, és rengeteg nagy zápor (aratásom kezdete)
14. rekkenő meleg, borongó.
17. nagy és igen hideg szél, ugy hogy az emberek fel öltött czondrába (fekete daróc felsőkabát) arattak.
18. 19. hasonlólag erőss hives szelek. nap körül tsudálatos szivárvány színü abronts.

20. borongó, szeles, hol hévség, hol hives idő.
21. Jó meleg idő.
22. borongó, szeles, tsepergő idő.
23. nagy esső, mely még éjjel kezdvénn hullani, szakadatlanul tartott 9. óráig reggel.
24. 25. 26. borongó, essőző napok usq. ad finem.
30. a Goják (gólyák) már kezdetek egybe seregleni az el menetelre; mely eddig elé nem tapasztaltatott dologból, sok rosszszat jövendőlték az emberek. mint p.a. hamari hideg időt.

augusztus.

1. borongó - szeles; hol meleg hol hideg idő.
2. apró - tartós esső egész nap.
15. 16. rekkenő melegek, éjjel iszonyu égi háboru és nagy zápor, néhol jéggel, ami ritka eset, ezután borongó, szeles, többnyire hives napok usq. ad finem.

szeptember.

1. Borongó, de meleg idő.
2. szeles.
3. hideg szél, és essőre hajlott idő.
9. essőző.
12. nagy zápor.
13. borongó, de meleg.
14. apró esső, és felette hideg szél.
15. szelidebb idő, de szünet nélkül essőző.
16. alkalmas jó idő.
17. dettó.
18. egész nap essőző.
25. nagy zápor.
28. hives.
29. olly hideg, hogy a víz meg jegzett, és hó harmat (dér) legelébb.
30. Még nagyobb hideg és hó harmat.

október.

- Tiszta - meleg napok, hideg éjtzakák, folyvást, usq. ad
6. 7. borongó, és felette hideg szél.
8. vastag hó harmat, és olly hideg, hogy a víz bé fagyott vastagonn, a patak széle meg jegzett.
12. ehhez hasonló vastag hó harmat, és hideg. (Az ARANYOS ujj hidján, ekkor nyilik meg a járás elsőbb)
13. 14. borongó, és lágy tsepergő idő.
15. 16. szelid jó idők.
17. borongó, szeles.
18. essőző.
19. hajnalba nagy zápor, egész nap essőző.
20. 21. vastag hideg köd egész nap, s így folyvást usq. ad 26m úgy hogy délig köd, délutánn tiszta - meleg idő volt. az havasokon hó láttzik.
27. 28. borongó, hives.
29. 30. 31. felettébb hideg éjtzakák, és fagy, mint télbe szintén.

november.

1. tiszta nap, éjjel kemény hideg, és nagy fagy, úgy hogy a források patakok is vastagon bé voltak fagyva.
2. Komor felleges, ködös nagy széllel. estve fergeteg.
3. komor, borongó.
4. felleges, essőre hajlott idő.
5. dettó borongó hives.
6. tiszta, hideg - szeles.
7. tiszta nap, de olly hideg, amilyen még m (nem) volt; mert az ablakok is jegesek voltak reggel.
8. valamivel gyengébb hideg.
9. még gyengébb.
10. még annál is gyengébb.
11. borongó tsepergő.
12. hives - szeles.
13. tiszta, és olly hideg, mint télbe - kemény fagy.
14. éppen olly kemény és fagy.
15. még sokkal keményebb hideg, úgy hogy a patakok merőbe bé fagytak, az ARANYOSonn nagy zaj menés volt, sőt a malom árka által is állott.
16. szinte megint olly hideg mint
- 15-17. ismét kemény hideg, száraz - dér.
18. tiszta - hives.
19. lágyulás, esső, ezután dara, azután sűrű lágy havazás, melly szakadatlanul tartott egész nap, egész éjjel, és
20. is dél előtti 9 óráig.
21. lágyulás, olvadás.
22. 23. hasonlólag,
24. tiszta, hideg éjtzaka - nagy fagy.
25. hasonló hideg, és köd.
26. 27. még vastagabb köd egész nap, és hideg.
28. lágyulás, napfény, engedelmes idő.
29. vastag, és hideg köd egész nap, fagygyal.
30. valamivel lágyabb.

december.

1. Tsendes - lágy idő.
2. Ködös, hives.
3. apró sűrű havazás, hajnaltól fogva délfeléig.
4. lágyulás.
5. még nagyobb, essővel együtt.
6. egész nap sűrű köd.
7. apró - sűrű esső, nagy sár.
8. homájos, nedves, komor idő.
9. Napfény, és jó csendes idő.
10. komor, szeles, zivataros.
11. komor, felleges, csepergő idő.
12. türhető,
13. erőss, és nagyonn hideg szél.

14. tsendesebb, és szelidebb idő.
15. tiszta, de hideg idő.
16. felleges, havazásra hajlott. estve hó, és éjjel is, de kevés.
17. homájos - tsendes idő.
18. borongó, olvadás.
19. kemény szél, és tsepergő idő, mely a havat mind el mosta, csak a havasokonn maradt.
20. tiszta nap, és olly meleg, mint tavasz kezdetinn szokott lenni.
21. nagyon lágy idő.
22. hasonló.
24. lágy - ködös idő.
25. 26. ködös, essőző – komor – sáros idő.
27. kevés fagy és hó-fuvarag, hives északi szél.
28. kemény fagy, szép tsendes idő.
29. hasonló.
30. reggel kevés hó, azután olvadás.
31. nagy szél, borongó, essőző.

1834

január:

1. Esső.
2. hives
5. apró sűrű havazás reggeltől fogva délután 2 óráig, azután hó-fuvarag, egész estig.
6. szeles, hives.
7. 8. 9. szelid, tsendes, felleges idő.
10. lágyulás, olvadás, estve tsepergő.
11. még nagyobb lágyulás, és olvadás.
12. borongó, tsendes idő.
13. kemény fagy és ködös.
15. sűrű – lágy havazás, azután olvadás, ezután nedves – ködös idők, usq. ad
20. ekkor nagy, sűrű – lágy havazás, hajnaltól fogva délután 2 óráig.
21. nagy szél, és nagy olvadás, mint tavaszi hó-olvadáskor.
22. homájos, lágy, tsendes idő.
24. Nagy zápor essők.
25. rettenetes nagy szél, nagy olvadás méjj sár, és nagy vizáradás.
26. nagy szél és olly viz áradás, amilyent most élő ember soha sem ért, jég nélkül. ez annyira ki árasztotta az ARANYOS vizit, hogy EGERBEGY, és GYÉRES közt ugy le a terenn (=a síkságon) SZ.KIRÁLY, és LONA felé, viznél egyebet látni nem lehetett. az ujj hidnak szinte a padlázattyáig fel ért, annak tulsó véginn az ujj töltést keresztül szakasztotta; sőt az innetső végit is megbontotta, a KERESZTESenn fel TORDA felé, ki terjedt a viz az ország utig. minden berkeket, és berkekbe levő házakat, malmokat, viz borított. Sok malmokat - hidakat el rontott.
27. 28. 29. 30. mind lágy, nedves, essőző napok. ezenn okból, a vizek árja mind tartott - méjj sár.
31. hives szél, és kevés havazás.

február.

1. Kemény fagy - tiszta nap.
2. még hidegebb – és tiszta idő, s így folyvást tiszta – hideg napok – kemény fagyos éjtzakák – usq. ad
17. 18. nagyon lágy idő – meleg nap – olvadás.
19. még lágyabb és olly szelid - meleg idő, s kellemetes napfény, mint Mártius véginn szokott lenni. a méhek ki bujtak a Kasból, és repesve dunnogva, v. döngve jártak.
20. hasonló szelid idő.
21. borongó.
22. kevés esső, azután komor és nagy hideg szél.
26. hives szellő.
27. tiszta napfény, és olly meleg, hogy meg izzadt az er (=ember), mint tavasz derekán, v. nyár kezdetinn.
28. hasonló.

március.

1. hajnalba kevés sűrű esső, azután kedvetlen nagy szél, és ottan ottan hó szállongás. ezután tiszta - meleg napok, hideg éjtzakák.
9. borongó - szeles idő.
10. rettenetes - hideg szél.
11. 12. 13. hasonló szeles havazó idő, kivált a nagy hegyeken.
14. tsendesebb szél és havazás, mint tél közepinn; kemény hideg.
15. reggel hideg, azután jó idő.
16. reggel tsendes szép idő, azután borongó szeles.
17. tsendes - sűrű havazás, azután nagy szél, és sok rendbeli hófergeteg.
18. nagy szél és igen kemény hideg, úgy hogy az ablakok is megfagytak.
19. hajnalba apró sűrű havazás; azután napfény, és szél az ARANYOSonn a malom árka bé fagyva, által álva.
20. borongó – szeles, hideg idő – estve havazás.
21. 20. estve kezdődött havazás tartott sokáig, úgy hogy bokáig érő hó lett. Éjfél után szél indult 3 órakor, melly nőttön nőtt, és hideg volt, úgy hogy a hó nem egészen olvadhatott el.
21. reggel szánkázni lehetett, a minthogy szánkáztak is némellyek.
22. Szeles, komor, hideg idő.
23. 25. szeles, hives - ARANYOS reméntelen árja.
26. sűrű nagy havazás, úgy hogy darabokba is hullott, melly hajnalba kezdődvén, tartott szakadatlanul egész nap, egész éjtzaka, sőt
27. is egész délig, úgy hogy egy singnyi (=622 mm) magasságu hó lett, melly a jövendőre nézve rémuléssel töltött bé mindeneket.
28. 29. tsendes idő, de a hó keveset olvadt.
30. Eröss hideg, mint tél derekán.
31. szelid levegő és nagy olvadás.

április.

1. Köd és hives idő.
2. reggel hives, azután szelid.
3. Jó meleg nap, és nagy hó-olvadás.
4. homájos, de nagy olvadás.

5. Egész nap hives szél, és hajnaltól fogva, késő estig szakadatlan eső, a hegyeken havazás.
6. hajnalba kevés hó, azután alkalmas olvadó idő, nagy vizek.
7. hives - szeles.
8. valamivel szelidebb.
9. kemény hideg szél, vagy, hó szállingózás. A havasokon havazás, itt alant sokszori hó-dara fergeteg, azután estve felé tsendes hó szállingózás.
14. sűrű essőzés, hóval elegy.
15. borongó - szelid idő.
16. 17. változó, hol meleg, hol hives szeles idő.
20. változó szeles. Szerencsétlen nap, feleségem betegsége - s felett nagy kár.
23. felleget, esőre hajlott, dörgés elsőbb.
24. borongó, hives, szeles, ezután jó meleg - szeles napok.
29. 30. rekkenő meleg, mint nyárba.

május.

1. felleget, de rekkenő meleg nap. estve felé tsendes eső, mely tartott vatsora utánig.
2. borongó, menydörgő, villámló idő, kevés esővel.
3. meleg nap.
4. 5. hasonló.
6. rekkenő melegség, mint nyár közepinn.
12. 13. hasonlólag.
20. nagy szél, menydörgés, és villámlás.
22. nagy menydörgés, villámlás, zápor.
23. borongó, jó meleg idő.
24. hasonló, de estve felé erőssenn hideg szél.
26. 27. borongó, erőssenn hideg, szeles idő.
28. Egészszenn bé borult, és szakadatlanul tartott apró - sűrű essőzés, mely a hosszas szárazság, és sok szél miatt el tikkadt földet, meg enyhítette.
29. borongó szeles.
30. hideg szél.
31. hasonló, borongó szeles. az havasokon hó.

június.

1. Hideg szél.
2. még hidegebb.
3. nagy hó-harmat, mely szőlőkbe, török buzákba, veteményekbe nagy károkat tett sok helyeken.
4. 5. 6. tiszta - meleg nyári napok, de száraz idő.
12. zápor eső nagy széllel. ezután tiszta - meleg napok usq. ad
17. 18. Felleget, essőző.
19. borongó nehéz fellegek, szél, kevés eső.
20. szeles, száraz - meleg napok, melylyek a vegetációt egészszenn megakasztották. Szomorú ki nézéscket okoztak jövődre.
28. rekkenő hev meleg.
29. borongó, és több rendbeli jó nagy záporok, melylyek az el tikkadt földet meg enyhítették.
30. borongó, szeles idő.

július.

1. 2. 3. Meleg, de szeles napok. 3a a napnak nagy udvara.
4. tiszta - meleg nap.
5. 6. hasonló.
7. nagy rekkenőség, mint caniculába.
8. Igen nagy meleg, estvefelé menydörgés, és kevés esső.
9. nagy meleg.
10. 11. mind szeles ugyan, de forró meleg napok, minden esső nélkül, úgy hogy a szerfelett való szárazság miatt minden ki égett, és naponként senyvedett; és ez így tartott usq. ad finem.
28. 29. 30. 31. szörnyű nagy hévségek, a Thermometrum szerint 40-45 grádusnyi melegek, amilyenek Spanyol orga (=országba) szoktak lenni, úgy hogy illy melegre és szerfelett való szárazságra a l. (=leg) korosabb erek (=emberek) alig emlékeznek.* nagy aszály és a horizononn vastag por-köd, homály, melly miatt a nap, és hold feljövetelekkor és le menetelekkor úgy láztak, mint valamely nagy tűzgollyobisok, egész napokon is homályos volt az idő a nagy por miatt, bőv és jókori búza aratás, mellyet a holnap végéig bé is hordottak az erek (=emberek) majd mindenütt. Széna és tavasz gabona szükenn termett.

augusztus.

1. nagy aszály.
2. hasonló.
3. A nagy aszály - por felleg el oszlik, estve jó tsendes zápor, éjjel nagy menydörgés, villámlás, zápor.
4. 5. tsendes essőzés, melly az el tikkadt földet meg enyhítette valamennyire.
12. esső.
13. Menydörgés, villámlás, és nagy zápor, melly a földet meg áztatta annyira, amennyire még se a tavaszonn, se a nyáronn nem volt.
14. 15. jó meleg napok.
16. borongó.
21. 22. 23. Jó nagy essők, mellyek a földet jól meg áztatták. Ezután forró - meleg napok usq. ad finem.

szeptember.

- Kezdetinn száraz - meleg napok. tikkasztó nagy por.
14. éjtzaka borongó, villámló – felleges idő – kevés essővel. Azután kavargó - nagy szelek, tikkasztó por fellegek. Az idő ujra ki derül, meleg - forró napok, hives éjtzákák usq. ad
  23. Ekkor borongó, dörgés, de igen kevés esső.
  24. 25. erőszakos nagy hideg szél.
  26. 27. 28. alkalmas nagy hó harmatok (dér), és olly hidegek, hogy az edényekbe a víz megfagyott.
  29. 30. Szelid napok. Szüret kezdete. rendkívül sok, és jó bor. Innen az oltsósága. 22-24 garas.

* Teljesen helytálló, mert PEST-BUDÁN 1780-tól napjainkig eltelt 174 év alatt ez volt a legforróbb július, amellynek havi középértéke +26.6°, tehát +4.5°-kal haladja meg a 165 évi átlagértéket. (*Réthy*)

október.

1. 2. 3. Eröss hidegek, nagy szelek, éjjel rendkívül nagy hó harmatok, ámbár minden rettenetes száraz volt annyira, hogy a szőlő levelek, és gerezdek a legmagassabb hegyekenn is meg fagytak. A víz edényekbe ujnyi vastagságu jég fagyott, a patak meg zajasodott, a havasokonn nagy hó hullott. Ezenn napokonn már közönségesenn follyt a szüret.
5. valamivel szelidebb.
6. még szelidebb.
7. homájos, de szelid idő. Ezután állhatatosonn tiszta - meleg napok és m (nem) erősen hives éjtzakák.
15. Reggeli 8. óra előtt kevéssel, érezhető Föld-rengés mikor éppen templomba, Isteni tiszteletenn volnánk; de kevés szempillantásokig tartott.
18. tsaknem egész nap sűrű zápor esső, melly a tikkadt földet valamennyire meg áztatta, és reménységet nyujtott, hogy a rég el vetett gabonák is ki kelnek. az havasokonn havazás.
19. borongó.
20. hasonló, hideg széllel.
23. 24. 25. apró sűrű essőzések.
27. nagy hó harmat, és kemény fagy, azután szelid – tsendes – tiszta nap.
28. sűrű tömött havazás, melly jó reggeltől fogva szakadatlanul tartott álló délig, mint tél derekán, és embert, marhát, s mindent haza kergetett a mezőről.
29. mostoha szeles idő és tsendes hó olvadás.
30. kemény fagy, mint télbe akármikor, úgy hogy marhát, szekeret megbirt reggel; azután derült, tsendes, szelid idő, olvadás; de az észkos helyekenn merőbe állott a hó.
31. még jóval nagyobb hideg, és keményebb fagy, reggel. azután tsendes szelid idő.

november.

1. Hideg, felleget, komor idő.
2. valamivel derültebb.
3. 4. 5. 6. sűrű nedves köd, melly estve kezdődve, tartott mindenkor egyformán délután 2. óráig, ekkor ki derülvén szép tiszta napfény lett, és tsendes idő, s így follyvást usq. ad 8m
8. 9. 10. Köd nélkül való szelid jó idők.
11. szinte nyári meleg idő.
12. borongó, hideg szeles nap.
13. 14. hasonló.
15. tsendes jó idő, napfény.
16. rendkívül hideg – fagyos – hó szállong.
17. sűrű havazás de nem tartós.
18. lágyulás. Ezután hol tiszta, hol homájos, de általjába jó őszi napok, usq. ad finem.

december.

- Kezdetén inkább tiszta, mint homájos napok, tsendes jó idők.
4. 5. 6. 7. tiszta szép napok napfénnel.
  8. homájos - borongó.
  12. apró sűrű lágy havazás, de m (nem) állandó.
  18. hasonló, de hivesebb idő.
  20. kemény hideg szél, és téli fagy.

21. kemény hideg.
22. 23..24. szeles – hideg – fagyos idők.
25. 26. 27. hol tiszta, hol homájos, de hideg napok, éjjelenként kevés havazások, úgy hogy jó hideg téli idő lett.
28. reggel erőss hideg; azután napfény, eszterha tsepegés és tsendes szelid idő.
29. 30. 31. felleges, tsendes, de hideg napok egyformán.

1835

január.

1. Felleges, tsendes idő. délbe egy óráig tartott sűrű - lágy havazás.
3. nagy és hideg szél.
4. homájos, tsendes idő; estvére ki derült, és hideg idő.
5. tiszta, és olly hideg, amilyen még m (nem) volt.
6. valamivel szelidebb, tsakugyan téli hideg idő.
7. vastag köd, és igen kemény hideg; tám (=talán) hidegebb, mint volt 5a.
8. ismét köd, s még nagyobb hideg.
9. valamivel szelidebb, de tsakugyan hideg idő.
10. csipős nagy hideg.
11. nagy lágyulás, olvadás, egyébaránt homájos - szép tsendes idő.
12. még nagyobb lágyulás, és olvadás.
13. hideg szél.
14. hideg újból. Azután hol tiszta, hol homájos napok, ottan ottan tsepergő, lágy olvadó idő, usq. ad
21. ekkor valamivel hivesebb, reggel szivárvány láttatik észak felé, jégmenés, víz-áradás.
22. egész nap vastag köd.
23. felleges, essőző, kedvetlen sáros idő.
24. hasonló komor, felleges, szeles hideg idő.
25. felleges, hives idő, fagy.
26. hasonló komor – felleges – szeles hideg idő. Reggel téli – délre tavaszi – dél-után őszi idő.
27. borongó, lágy, inkább tavasz, mint téli nap.
28. borongó felleges – de tsendes idő – s így fogytig.

február.

1. Felleges, homájos nap, kevés fagy.
2. kemény fagy.
3. hasonló.
4. havazás; éjtzaka kevés esső, és rettenetes nagy szél északról, melly a havat mind elfujta, s az épületek fedeleibe is tetemes károkat tett.
5. szél - napfény, és olvadás.
6. egész nap esső.
7. homájos - lágy idő, néha napfény, néha szél, hó fergeteggel, nagyon változó, estve tiszta, és hideg.
8. kemény fagy - felleges tsendes idő, lassu apró havazás.
9. egész nap lágy havazás.
10. nagy olvadás.

11. reggel kevés fagy, azután olvadás.
12. hasonló.
13. felleget, de nagyon szelid tavaszi forma idő.
14. változó, szeles, havazó.
15. Kevés fagy, havazás.
16. apró sűrű lágy havazás. Ezután homájos, de tsendes napok, hives éjtzakák egyformán, usq. ad
25. ekkor apró sűrű essőzés; az havasokon havazás.
26. 27. 28. tiszta meleg napok, hideg, fagyos éjtzakák.

március.

1. Derült idő – tiszta meleg nap – úgy hogy a télbe alvó állatok ébredezni kezdetek.
2. még melegebb – sok pillangók láttatnak; a méhek donganak.
3. borult tsepergő idő, de szelid. 3a* Felleget, borongó, hideg szél; hó szállong, és dara hull.
4. 5. borongó, felleget – szeles.
7. nagy köd, és olly hideg, mint tél derekán.
8. hasonló.
9. szelid tsendes, felleget idő.
10. borongó, de szelid idő.
11. reggel felleget – azután jó meleg idő.
12. csipős hideg reggel, és fagy – azután jó meleg tsendes tiszta nap.
13. dettó.
14. kemény hideg reggel, azután szelidebb.
15. borongó felleget.
16. 17. hasonló.
18. éjtzaka kevés esső – nappal felleget – borongó, tsendes idő.
19. reggel nagy köd, és hideg – azután meleg – jó idő.
20. felleget, de tsendes idő.
21. borongó, felleget.
22. Délig jó idő – délután unalmas szelid idő.
23. felleget tsendes – estvefelé apró sűrű esső, melly tartott egész éjtzaka, sőt
24. 25. is csak nem szakadatlanul éjjel nappal – ARANYOS árja, nagy sár.
26. Hideg szél, hó szállingózás – kevés fagy.
27. reggel tiszta hideg – fagyos idő – azután borongó – felleget – sűrűn havazó – de lágyan, úgy hogy el olvadt mind.
28. kemény hideg szél, és nagy fagy.
29. tsendes, de ködös idő – éjjel két ujjnyi vastagságu hó esvénn – később olvadás.
30. tiszta idő, és olly hideg, hogy tél közepinn is számot tett volna – az ház ablakai megjegzettek.
31. homájos, de szelidebb idő.

április.

1. Homájos – felleget – tsendes idő.
2. változó – hol tsendes – hol szeles.
3. tiszta, meleg jó tavaszi nap.

* Az eredeti naplóban is 3-a kétszer szerepel. (Réthly)

4. még melegebb.
5. Kemény hideg szél. (Nb. ez naponn tartatott ditsöült 1ső *Ferentz Császár* Halotti innepe.)
6. még nagyobb szél.
7. Tsendes, de hives idő.
8. Kemény hideg - a víz bé fagyásáig.
9. Homájos, felleget, de hives nap.
10. Tiszta, de hives idő.
11. Hideg - szeles.
12. még hidegebb.
13. olly hideg, hogy alig lehetett állani – az hegyekenn, sőt az EGERBEGYi vetésekenn is – a DANOS padja tetejinn hó láttatik.
14. Kemény hideg, a megfagyásig – hó harmat, azután szeles – kedvetlen idő.
15. hasonló hideg - tiszta nap. az itató váluba ujnyi vastagságu jég fagyva.
16. 17. jó meleg napok.
18. hasonló, kevés esső - borongó.
19. borongó szeles.
20. szinte egész nap essőző - az havasokonn, és hegyekenn is hó.
21. reggel kemény hideg – és szél – ez tsendesedvénn, azutánn apró sűrű havazás délig - délutánn szeles, hives idő.
22. sűrű, apró, hives essőzés, egész nap.
23. jó idő. estvefelé hives - szeles.
24. reggel hives – azután szelidebb. dél-utánn borongó hives szeles – essőző; menydörgés elsőbben.
25. homájos – változó, hives szeles – kevés esső – nagy menydörgés.
26. változó - szeles.
27. nagy hó harmat, de amellyet a reggel támadt sűrű köd ártatlanná tett.
29. 30. jó meleg napok.

május.

1. Jó idő.
2. borongó – hives – dél-utánn, jó nagy zápor.
3. szeles - hives, nagy menydörgés, és zápor.
4. tiszta, hives.
5. borongó - szeles.
6. tsepergő – dél-utánn nagy zápor – menydörgés.
7. Felleget – essőző délfeléig – azután jó meleg idő.
8. Felleget-hives.
9. reggel apró sűrű esső, azutánn tsendes jó idő.
10. Délig jó meleg idő. dél-utánn borongó, szeles, essőző.
11. 12. 13. szeles, hives, borongó, és essőző idők.
14. borongó - hives. dél-utánn kemény hideg szél. estvefelé apró sűrű esső, ezutánn nagyobbára – tiszta – száraz meleg napok usq. ad
24. ekkor kevés meleg esső.
25. 26. 27. 28. meleg - szeles száraz idő.
29. rekkenő hévség, mint Caniculába; estvefelé hirtelen borulat – nagy égi háboru, iszonyu zápor, – szél, nagy jég esső, mellyek épületekbe, gabonákba, szöllőkbe, kerti veteményekbe, apró házi állatokba, siralmas károkat tettek; nagy árviz rémülés – romlás – mellyekhez nem sok hasonlókra emlékeznek a most élők.

30. tiszta, tsendes idő.
31. Jó meleg – estvefelé felleges – dörgés, és villámlás.

június.

1. Felleges szeles – délben nagy égi háboru, és tsendes zápor – a MEZŐSÉGENN ÖRKE (=MEZŐÖRKE) felé felleges szakadás – jéggel elegy a patak nagy áradása.
2. borongó - hév meleg.
8. kevés zápor.
13. 14. hév meleg.
15. két rendbeli jó zápor, mely a száradt földet alkalmasint meg áztatta.
16. borongó – homájos, ezután borongó homájos essőző szeles napok – kivált
30. hirtelen támadt nagy szélvész, dörgés, villámlás – néhol kártékony jég esső. mint ÖRKÉN, FUNDATUNÁban, TÉGLÁSFARon – és a CSÁNi határ nagyobb részibe.

július.

1. Bé borult, essőző nap.
2. komor szeles. estvefelé hirtelen támadt égi háboru – rettenetes kártékony szél, sötét borulat – sokfelé pusztító jég zápor.
4. 5. 6. 7. forró meleg napok.
19. égi háboru - menykő bé tsapás a Dojáni(?) Kis János kuttyára; de kevés esső.
20. újra kevés esső.
21. 22. 23. 24. nagy melegek - forró nappalok.
25. Országos nagy essőzés.
26. szinte hasonló - erőssen hives szeles idő.
26. borongó, homájos, nagyon hideg idő.
30. Felleges, szeles, essőző.
31. hasonló borongó szeles. de nem esett.

Jegyzés. Ezenn nyáronn alig volt vagy egy esső jég nélkül, mely sok helyekenn temérdek károkat tett. Szél nagyobb kisebb mértékbe tsak nem minden nap futt, még pedig többnyire igen hidegenn. Különös jelenés volt az; hogy minden gabonák, ősziek tavasziak, eleinn, későn vettettek, egyszerre értek meg, s mindent egyszerre kellett aratni. Innen az aratókat drágán kellett fizetni. Gyümölcs szüke.

augusztus.

1. Felleg nélküli tiszta nap, nagyon hives reggel.
2. 3. 4. borongó hives napok, és éjtzakák usq. ad
12. ekkor tiszta meleg nap.
13. 14. 15. forró meleg napok. (18a Ipam véletlen halála gutta ütésbe)
24. 25. essőző.
26. jó nagy zápor.
27. még nagyobb, égi háboruval együtt - úgy hogy az el tikkadt föld alkalmasint meg ázott.

szeptember.

Essőző jó meleg napok, s hives éjtzakákkal kezdődött.

6. 7. olly hives reggelek, hogy kevés hóharmat is láttatott a lapályos helyekenn,
9. is essőző.
10. hasonló.

11. nagy zápor.
13. jó meleg nap.
14. borongó, hives széllel.
15. reggel tsendes meleg esső. azután egész nap és éjjel erőss napkeleti szél, hideggel.
16. is borongó, és nagyon hives idő.
17. ehhez hasonló.
18. tiszta, de igen hives idő, és nagy hó harmat, melynek még a ponkosebb (?) helyekenn is láttattak nyomai.
19. Forró meleg nap, s hives éjjel, mely folyvást így tartott 28ig, ekkor hó harmat, délutánn borulni kezdett, s éjjel egy kis esső lett.
29. tsaknem egész nap apró lágy essőzés, mely tartott egész éjjel, és 30a is 8. óráig.

október:

1. 2. 3. Jó meleg idők.
4. borongó.
5. 6. meleg napok.
7. Hajnalba gyakori sűrű záporok. azután hives szellő napkeletről.
8. essőző, s így folyvást.
17. kevés hóharmat; azután erőss – hives szél. dél felé apró sűrű esső, mely tartott egész éjtzakáig – éjtzakára még hivesebb lévénn.
18. reggelre hó lett, nem tsak a magossabb havasokonn, és hegyeken, de nállunk is láttatt a szőlők tetejinn – ARANYOS SZÉK pedig – a BOGÁT és a MAROS vidéke merőbe hóval volt boritva, mely az nap m (nem) is olvadhatott mind el – láttattott más nap is.
19. tsendes – szelid idő – estve kevés esső.
20. tiszta idő, és nyári meleg.
21. vastag fellegekkel borongó. déltájba meg eredt az apró sűrű esső, és szakadatlanul tartott egész éjjel, sőt 22. is 8.9. órákorig.
22. folyvást felleges, borult – essőző – szeles, hives – víz áradás, és nagy sár – mely a szüretet, s egyebet is akadályoztatott.
23. reggel köd, azután szép tsendes meleg idő.
24. nagy hó-harmat, és olly hideg, hogy a víz is megjegzett künn. de vastag köd creszkedvén, el olvadtott a fagyos hó harmat - a köd délig tartván, dél-után ki derült, s jó idő lett (szüret). 25. tsendes, derült, jó meleg nap.
26. homájos, de tsendes, meleg idő.
27. elegyes.
28. essőző.
31. nagy hideg szél.

november:

1. tsendes jó idő.
2. komor idő - hideg szél.
3. apró sűrű havazás - azután esső. estve ismét hó.
4. borult, komor – havas – nagy sár.
5. Téli hideg szél, kevés fagy, az éjjel esett hó után.
6. Kemény hideg, és kemény fagy – amilyen még nem volt. egyébaránt tiszta nap – tsendes idő – amilyen 6. héttől fogva alig volt egy-kettő.
7. borongó, homájos hives.

8. borult - hives, apró sűrű havazás, reggeltől estvig, sőt egész éjtakán keresztül is, úgy hogy már estve szánkázni lehetett az ujj havonn.
9. hasonló borult idő, ritkább lágy havazás - egyébaránt tsendes idő.
10. hasonló tsendes idő, kevés lágyulással.
11. Kemény hideg egész nap.
12. Szinte hasonló.
13. egész nap tsendes de ritkás havazás.
14. tsendes idő, kevés lágyulással.
15. Tömött sűrű havazás, hol nagyobbban, hol apróbban hulló, tsaknem egész nap. (Jó szán-ut) 16. tsendes, homájos idő.
17. nagy lágyulás, apró essőzés egész nap, vastag Köd-olvasás.
18. ehhez hasonló.
19. tsendes - lágy idő, olvasás.
20. szél, hó fergeteg, lágyulás, nagy sár.
22. Köd, és fagy
25. erőss hideg, s így folyvást – tiszta – száraz téli hideg napok usq. ad finem.

december.

1. Nagy köd, és erőss hideg.
  2. tiszta idő, még keményebb száraz hideg.
  3. tiszta, de sokkal engedelmesebb idő, mint az ez előtti napokba.
  4. 5. Reggel kemény hidegek - azután engedelmesebb.
  6. köd, és hideg.
  7. reggel hideg, azután lágyulás, és kevés essőzés. estvefelé szél, és felleget.
  8. 9. ködös, hideg idő.
  9. estve apró sűrű havazás, melly egész éjtaka tartott, sőt
  - 10.-kén is. 8. órákorig.
  11. Nagy, és hideg szél.
  12. Kemény - csipős hideg, millyen még nem volt. egyébként tiszta idő.
  13. is kemény hideg.
  14. valamivel szelidebb.
  15. 16. 17. 18. egyformán borult - hideg napok.
  19. sokkal szelidebb.
  20. köd, és nagy hideg.
  21. Kemény száraz hideg - mellynél nagyobb alig volt.
  22. Köd, és hideg.
  23. Valamivel szelidebb - hó szállongás szinte egész nap.
  24. szelid - tsendes idő, délig. délutánn kevés északi szél, mellyet elébb dara hullás, azután sűrű havazás követett.
  25. tsendes, de hideg idő.
  26. Nagy szél, melly az ujjonnann hullott havat mind elvitte, nagy hó fuvatagokat tsinált.
  27. tsendes jó idő; délutánn apró sűrű havazás.
  28. tsendes téli jó idő.
  29. hasonló.
  30. délig szelid - dél-utánn szél nagy hó zivatarral.
  31. sűrű havazás, melly tartott egy órát. azután szél, és hó fuvás.
- Jegyzés.* Az egész esztendő inkább nedves, és hives. Sok gabona, kivált törökbuza. borkevés.

1836

január.

1. Tiszta nap, és igen kemény hideg, mely a kutakat is bé fagyalta.
2. még sokkal hidegebb - és szél.
3. csikorgó nagy hideg.
4. valamivel szelidebb.
5. még szelidebb, és apró sűrű havazás, mely éjjel is tartott - jó szán ut.
6. borult, tsendes, de hideg idő.
7. Köd, és nagy hideg.
8. sokkal szelidebb, tsendes havazás.
9. Köd, és kemény hideg.
10. még hidegebb.
11. még csipősebb hideg.
12. hasonló.
13. jóval szelidebb.
14. hajnalba kevés eső, azután szelid lágy idő; napfény, eszterha tsepegés, mely ezenn a télen ritkaság volt még eddig elé.
15. Ködös hideg.
16. szeles, hives.
17. Napfény, engedelmes, olvadó idő. (Fő T. Püspök *Bodola János* Ur temetési czéré-móniája ENYEDenn, mellyenn magunk is jelen voltunk.)
18. reggel tiszta - tsendes idő. azután nagy szél, hó fergeteggel, és hideggel.
19. Felleges, - szeles - hideg idő. estvefelé, elébb hó szállongás, azután tömött havazás, melyre tsakhamar szél következvén, irtózatoss hó fergeteg, mely a látást is el vette, és mindent szét kergetett, honába (házába) szoritott. a szél mind nevedévénn, a havazás megszűnt, az ég ki tisztult, de a szél egész éjjel mérgesenn fujt.
20. hasonló nagy szél és kemény hideg idő.
21. Felleges hideg.
22. tiszta, tsendes, engedelmes idő.
23. Köd, és tsikorgó nagy hideg, mellynél nagyobb alig volt.
24. tiszta, hideg idő.
25. Felleges, szelid - estve apró havazás, azután dara hullás, melyre nagy szél kerckedvénn, a fellegeket elfutta.
26. tiszta idő, nagy szél; kevés olvadás.
27. tiszta idő, kemény hideg.
28. valamivel szelidebb.
29. sűrű köd, és csipős nagy hideg.
30. sűrű havazás, mely reggel kezdődvén tartott tsak valami fél óráig; mert a szél elszélesztette.
31. apró sűrű havazás, de amellyet a szél tsak hamar el sodort - azután eső - nagy sikság (=sikkosság).

február.

1. Tsendes lágy idő.
2. még lágyabb.
3. még lágyabb, s olvadás.

4. 5. 6. 7. 8. 9. mind essőző – lágy – olvadó idő, sár-lots, reggelenként sikság, melly miatt alig lehetett járni.
10. Valamivel hidegebb fagy, béborult, felleges.
13. nagy olvadás.
14. Kemény hideg szél,
15. tiszta idő, kemény téli fagy.
16. apró sűrű de nem tartós havazás.
17. homájos - tsendes idő.
18. nagy köd, és hideg.
19. nagy lágyulás délután.
20. reggel hideg, azután engedelmes idő.
21. 22. reggel hideg, kemény fagy, azután engedelmes - olvadó idő.
23. Kemény száraz hideg, millyen darab időtől fogva nem volt; egyébaránt szép tiszta nap.
25. borongó hideg idő - délfelé havazás; de nem tartós.
26. valamivel szelidebb, dél-utánn jó meleg, tsendes idő, olvadás.
27. ehhez hasonló.
28. tiszta, de hideg idő.
29. borongó, nagy lágyulás.

március.

1. 2. 3. 4. csaknem egyformán tiszta meleg napok, hives éjtzakák – nagy olvadás – jég menés.
5. még melegebb.
6. hasonló – vizáradás – nagy jég menés.
7. 8. a tsendes, jó tavaszi napok.
9. tsendes idő, és olly meleg, millyen még nem volt.
10. komor borult hives idő.
11. kedvetlen hives szél, felleges - borongó.
12. reggel hideg, kevés fagy, azután jó meleg nap.
13. reggel még hidegebb, nagy hóharmat, kevés fagy, tiszta napfény, azutánn jó meleg - tavaszi nap.
16. nyár-forma jó meleg nap.
17. borongó-kedvetlen hideg szél, estvefelé nagy hó-zivatar, azutánn estve, és éjjel tiszta - hideg idő.
18. borongó-hives nap; de amelly későbbre melegre fordult. éjjel nagy szél, kevés esső.
19. egész nap nagy hideg szél, kedvetlen idő.
22. 23. is. Kivált
25. igen meleg napok, menydörgés elsőben (első izben).
26. széles-hives.
28. 29. változó éjjel kevés esső.
30. Reggel jó idő, fetskék láttatnak elsőben, dél-utánn nagy hideg szél, kevés esső, hideg mord idő.
31. hasonló széles-hideg.

április.

1. Egész nap hideg - nagy szél, hol déli, hol északi, több rendbeli hó, és dara zivatarral.
2. szelidebb, és tsendesebb.

3. délig jó tsendes idő, délutánn nagy szél - éjjel nagy esső, melly tartott reggel is.
4. homájos, felleget.
5. tsaknem egész nap esső.
6. hasonlólág essőző borongó - az havasokonn, és magosabb hegyekenn vastag hó - le egész CSEGEZig.
8. Szép meleg nap.
9. napfény, de hideg szél.
10. éppen ugy.
11. egész nap hideg szél, melly éjjel is tartott.
12. borult, mord, szeles, hideg idő, melly minden vegetátiót fenn akasztott, s minden tenyésztést veszéllyel fenyegetett - hó is szállongott ottan ottan.
13. 14. szüntelen tartó apró sűrű essőzés, néha hóval elegy - az havasokonn, és hegyekenn szünteleni havazás - kedvetlen - mord idő.
15. Szeles-hives.
24. 25-29. forró meleg napok, mint nyárba.
30. borongó, kevés esső - dörgés.

május.

1. Reggel tiszta - szép idő - délutánn borongó - szeles essőző.
2. 3. 4. borongó - szeles - essőző - de tsak pászmáson (sávosan, szakaszosan).
8. derült - hideg - és hó-harmat, melly az alatt fekvő helyekenn kárt is tett.
9. valamivel szolidabb.
10. Komor, hideg, szeles idő, estvefelé havazás, melly tartott egész éjjel, sűrűnn és még 11a is délig, ugyhogy ORSZÁGOSonn, szárközépig, néhol térdig érő hó lett, hasonló a 814belihez, melly rémuléssel, és a jövőndőbe való szomorú ki nézésekkel töltött bé minden érezni és gondolni tudó embert, s külömbféle jövőndölésekre adott alkalmatosságot.
11. reggel az eszterhákon jég tsapok láttattak, nagy olvadás.
12. Komor borult idő - és ujra sűrű havazás - de amelly nem állott meg, hanem el olvadt.
13. Valamivel szelidebb hó még láttatik az északos helyeken. a nagy hó azonban, azon kívül, hogy sok fákat, és szőlő, s más palánta jövéseket le rontott, kevesebb kárt okozott sokkal, mint amennyitől félni lehetett az idő minéműsége szerint.
14. 15. 16. változó, borongó, hives, felleget, essőző.
17. Tsendesebb, szelidebb idő, melly a meg akadt vegetátiót ujából útba indította In (Isten) kegyelméből.
18. hives, borongó, szeles, pászmánsként essőző fogytig.
30. jó meleg.
31. még melegebb.

június.

1. Tsendes idő, rekkenő meleg. estve nagy villámlások.
2. felleget, szeles, nem olly meleg, mint 1a,
8. nagy esső. ezután száraz meleg napok folyvást. kivált
24. 25. rekkenő melegek
26. pászmás zápor essők, dörgés.
27. borult tsepergő idő reggel; de a kavargólág indult nagy hideg szél, tsak hamar el szélesztette a felleget, s ami kevés esső volt, azt is sikertelenné tette.

28. hasonló nagy, erőszakos hideg szél, mely plántákba, épületekbe sok kárt okozott.
29. valamivel szelidebb.

július.

1. Hideg, szeles.
2. reggel hives, azután meleg, s így hol hideg, hol meleg, nagy szelek, nagy szárazság.
10. délutánn nagy zápor, és szél.
11. Zápor, és hideg nagy szél.
12. szél.
13. nagy meleg, estvefelé szép zápor.
14. egész nap hideg nagy szél.
15. tiszta nap, nyári meleg. s így folyvást forró hév - meleg napok, néha széllel, usque. ad
25. ekkor hajnalon kezdve szép tsendes apró sűrű eső, mely tsaknem szakadatlanul tartott délutánn 4. óráig, s így a rettentő hosszszas szárazság miatt el epedt föld, és plánták meg enyhültek.
26. tiszta meleg nap, s így végig.
Jegyzés. Az egész holnap rendkívül száraz, valamint az előbbeniek is. ottan ottan erőss hideg szelek, sebess változásai az erőnek; egyik órába forró meleg; az utánna következőbe mindjárt szinte hideg szél. Cholera, mely ezenn sebes változásokból eredett nyavallyának mondatott; és az országnak sok részeiben, városokban és falukban, sokat pusztított; nevezetesebbenn ENYEDenn, MVÁSÁRHELLYenn, SZÁSZVÁROSon – RÉGENbe, KOLOSVÁRt, s tsaknem mindenütt. Temérdek sokaságu egér, az azok által okozott megbetsülhetetlen sok kár, kivált a tavasz gabonákba. Terméketlenség, kivált a tavaszi vetés minden nemeibe. őszi vetés aratása – középyszerű.

augusztus.

- Kezdeté hives.
4. reggel olly hives, mint valami késő őszi napnak reggele.
5. esőző, estvefelé dörgés, villámlás.
6. is esőző.
8. kevés és gyakori esőzés. Ezután, hives - tiszta napok; de ottan ottan melegek is, kivált
10. 14. 15. 17. tsaknem egész nap esőzés; nagy menydörgések, és villámlások, millyenek egész nyáron nem voltak. de a föld ázatlan maradt.
18. szeles hives idő, ottan ottan kevés eső tsepergés. Ezután tiszta, forró meleg napok - kivált 25.-től kezdve, nevezetesenn
30. a lankasztó forró meleg.
31. a kavargó nagy hideg szél.
Jegyzések. Egész Augusztus is száraz volt. ottan ottan hives éjtzakák, és szelek. emiatt a Cholera nevű járvány nyavallya, az országnak nagy, kivált nyugoti részibe ki ütötte magát, és pusztított. két hetekig uralkodott itt EGERBEGYenn is.

szeptember.

1. tiszta nap; hives reggel, mely számot tett volna szüretkor is.
2. hasonló hives reggel, kevés hó harmat, mellynek nyomai láttzottak a lapályos helyekenn.
3. 4. 5. 6. forró meleg napok.

7. szeles, egyébaránt meleg nap.
8. hasonló.
9. rettentő forró meleg nap.
10. hivesebb.
11. hives; estvefelé szél, és kevés esső.
13. essőző.
14. gyakori zápor, és sűrű essőzés, mely a tikkadt földet meg enyhítette; de egészszenn keresztül most sem áztatta.
15. Felleggel borongó; de jó meleg nap.
16. hasonló.
22. felette hideg szél.
23. tiszta, de hives nap, hó harmat; mely az alantsonabb helyekenn látható nyomokat hagyott.
24. még nagyobb hó harmat. délutánn felleget tsepergő idő.
25. hasonló, ezután szép tiszta, tsendes, meleg napok, usq. ad finem.

október.

1. Szép tiszta - meleg nap.
2. 3. 4. hasonló, s így folyvást szakadatlanul tiszta – tsendes – meleg napok, kivált
14. 15. nyári melegek, hives éjtzakák és reggelek usq. ad
20. ekkor dél-utánn felleget, éjjel hives őszi szél, mely tartott 21. is egész nap. (nb. jókori szüret, kevés, de hatalmas erejű bor, a mustnak vedre 2. Rf. s fellyebb is t.i. 2 Rf. 30 kr.)
21. délutánn hives esső széllel, mely versenként tartott estve is.
22. egész nap borongó, szeles, hives idő, az havasokonn havazás, mely
23. láttatott az hegyekenn is TOROTZKÓnál.
24. hives szeles idő, sőt apró sűrű havazás, mely rendkívül valónak látzhatott illy hamar.
25. hasonló havas esső.
26. 27. borongó - hives idő.
28. derült, tiszta, szelid napfény.
29. borongó - hives.
30. Esső éjjel, azután jó idő. estve nagy villámlások délnyugotonn, éjjel nagy szél és jó esső, mely a nyári hévségbe, s rendkívül való őszi szárazságba eltikkadt földet valamennyire megenyhítette.
31. heves szél egész nap, és borongó idő. éjjelre ki tisztult, és kemény hideg lett, úgy-hogy a viz, a válukba, és potsojákba megjegzett, a sár megkörmedzett. az havasokonn újra hó láttatik.

november.

1. Reggel borongó, hives. azután szelid jó idő. estve hideg szél. éjtzaka nagy szél és lágy havazás, a hó megállott, azomban olvadt is.
2. téli ábrázatot váltott idő mindenütt hó, de olvadó, borult, szeles, komor nap. délutánn sűrű essők.
3. borult, hives szeles idő,
4. nagy fagy, mely tartott egész nap.
5. borult - hives, szeles idő.
6. hasonló.

7. tsendes, derült szép őszi nap.
13. 14. nagy hó harmatok.
15. esső.
16. borongó - essőző.
18. Jó idő, meleg.
19. még melegebb, szinte nyári idő.
20. apró sűrű essőzés, komor - hives idő.
21. 22. 23. 24. hasonló,
25. kevés hó, és fagy.
26. borult - hives idő. Sűrű dara hullás, melyből azután tsendes havazás, dél tájba pedig hó fergeteg lett kevés széllel.
27. Fagy, azután lágyulás, sár, fogytig.

december.

1. tiszta nap.
2. 3. lágy, ködös, sáros idő, közbe, közbe fagy is.
15. estve kezdve 16-kán reggelig tartott apró sűrű esső.
17. 18. 19. 20. tiszta meleg napok, hives - fagyos éjtzakák.
21. kemény fagy.
22. 23. sűrű hideg köd.
24. olly meleg szép nap, mint tavaszfélt szokott lenni, engedés.
25. hasonló szép nap.
26. is.
27. fellegetes déli szél.
28. borult, szeles, hives idő, estvefelé kevés havazás,
29. sűrű köd.
30. reggel kevés ideig tartott lágy havazás, melyből esső lett tsak hamar.
31. reggel kemény hideg szél, azután napfény, és lágyulás, estve tiszta hideg idő.
(Király M. naplója.)

1837

január.

1. borult, hives idő.
2. 3. 4. 5. 6. 7. mind száraz, nagyon hideg napok kemény fagy. 2a 3a esett ugyan hó, de a szél majd mind elfutta, kivált az utakonn, kevés maradt.
12. Lágyulás, melly tartott végig.
25. nagy sár és essőzés.
26. 27. hasonló, s így végig.
31. kevés lágy havazás, melly a sárt még nevelte.

február.

1. borult idő, nagy sár.
2. lágy havazás, nagy darabokba, melly ismét nevelte a nagy sárt, és habarékot.
3. kemény fagy és nagy hideg.
4. hasonló.
5. még hidegebb.
6. kevés havazás.

7. 8. 9. hideg - tiszta napok, fagyos éjjelek.
10. Szelid tavaszi forma idő.
11. Ismét hideg.
12. valamivel szelidebb.
13. Lágylásra hajlott szelid jó idő, mint volt.
10. 14. hajnalba tömött havazás, de amely tsak hamar ritkulni, s aprósodni kezdett, lágy idő.
15. 16. tsendes nappalok, hideg fagyos éjtzakák, s így tovább.
23. borult, kevés havas esső.
24. lágy, szelid idő,
25. borult, hives szél.
26. hajnalba havazás, melly tartott 8. óráig, ezután olvadó hives szél.
27. újból hó, hajnalba de amely az nap el olvadt.
28. reggel essőző, azután kevés napfény, tsendes jó idő.

március.

1. virradólag nagy esső, szél – havazás, de lágy és olvadó – iszonyú nagy sár.
2. havazó, és essőző – borult, ködös – kedvetlen idő.
3. reggel kevés fagy, azután olvadás, nagy sár, dél-után tiszta nap, déli szél.
4. reggel nagy köd. 9 óra tájba kezdődve sűrű nagy havazás, amilyen talán egész télen nem volt, ez tartott folyvást délutánni egy óráig. ezután esső, olvadás, rettenetes lots, és sár, mellyhez hasonló még nem volt. az esső tartott tsaknem éjjelig, ekkor havazássá vált és sűrűnn havazott egész éjjel, sőt 5kén is mintegy 8 óráig.
5. hol tiszta, hol borult, szél melly nagy hófúvásokat tsinált.
6. Hideg és fagy.
7. még hidegebb, és nagyobb fagy, mint tél derekán szokott lenni.
8. is hideg.
9. még hidegebb.
10. hideg, azonban olvadás is, borongó idő.
11. tiszta nap, és kemény hideg, mint tél derekán, s úgy lázott mintha most kezdődött volna a kemény tél.
12. szelidebb.
14. 15. 16. 17. Szelid napok.
18. 19. Kemény - hideg szelek.
20. apró sűrű essőzés, sár.
26. 27. Kemény - nagy szelek. 26. fetskék láttatnak.
28. szelidebb, s így végig.

április.

1. borongó, szeles, kedvetlen.
2. hasonló.
3. borult, hol szeles, hol tsendes idő.
4. nagy esső. (ENYEDi extraordinaria G. (GERNYESZEGi) Synodis - *Báró Vesselényi Susanna* váló ügyében *Gróf Bethlen Domokos* ellen, mellyct egy Könyörgéssel én nyitottam meg ENYEDenn.)
5. borongó, sáros idő.
6. Jó meleg nap.
8. délutánn nagy szél.

10. virradólag ismét nagy esső.
11. 12. hasonlólag.
12. délutánn hallattatik legelőbb dörgés, égi háboru, és nagy essők északra.
13. hasonló.
14. 15. szeles - essőző napok.
16. déli meglehetőes tsendes idő. délutánn erőszakos nagy szél.
17. Kedvetlen szeles idő. (Dieta kezdete SZEBENbe – Királyi Biztos – *Fő Hertzeg Esthei Ferdinánd.*)
21. dörgés és a havasokon nagy jég esső.
23. dörgés, szél és nagy jég esső a MAROS mellett.
30. kevés zápor.

május.

1. Szép meleg - tsendes nap. Tör. buza vetés a berekbe.
2. szeles hives.
3. Szél, de meleg különbenn.
4. nagy szél és hives.
5. szeles hideg.
6. még hidegebb, szeles, a havasokon havazó idő.
7. hives, szeles.
13. nagy szél.
14. jó zápor.
15. alkalmas jó idő.
16. egész nap essőző.
17. 18. hol tiszta, hol borongó.
19. nagy jeges zápor, melly itt ott károkat is tett a szőlőkbe, s egyebekbe.
20. tsendesebb idő.
21. borongó, essőző.
22. borongó hideg idő, mint már szinte három hetektől fogva - lassu vegetáció.
25. Zápor - nagy esső.
27. rengeteg nagy esső.
28. délutánn még nagyobb, melly miatt Templomba se gyűlhetek fel a hivek, ugy annyira, hogy 3 férfi és 1 aszszony személyen kívül senki sem volt Templomba, melly 21. esztendei papságomba soha többé nem történt. Vasárnapon nagy sár, rozs sz utak.
31. zápor.

június.

2. essőző. (4a Sz.G.) Synodis (Görögkeietti Zsinat) kezdete ZILAHon, mellyenn magam is jelen voltam - elsőbben.
5. 6. 7. mind borongó, essőző – hives napok – lassu vegetáció.
10. 11. nagy hives reggelek, kevés hó harmattal, de kár nélkül.
12. nagy zápor. (viszsza indulás ZILAHról a Synatból)
14. ismét zápor.
20. essőző. (*Domján Eszter öszve kelése Tordai Pap T. Miklóssal*).
21. egész nap szakadatlanul esső.
24. rekkenő meleg.
25. még melegebb, a millyen talán még m (nem) volt.
26. tsendes, jó meleg nap.

július.

1. borongó, hives idő.
2. 3. borongó essőző.
12. tiszta meleg nap, melyhez hasonló igen kevés volt az egész tavaszonn, s nyáronn.
13. 14. borongó, de esső nélkül.
15. nagy zápor. ezután is minden napi essőzések, pászmásonn (szakaszosan, sávosan).
20. nagy zápor.
22. egész nap esső, délutánn nagy égi háboru, és temérdek zápor.
23. reggel essőző délig, délutánn alkalmas meleg. (harang Szentelés, mely újra öntetett merőbe az Ecclesia költséginn – és nyom 324 fontot – Koronájával együtt pedig 450. fontot. ebbe belé öntetett azonn Kis Harang is, melyet néhai *Gruz Miklós* Uram öntetett volt maga költséginn. ekkor ezenn EGERBEGYi Ecclesiában Curátor volt.... *Biró Sámuel*. a Harang öntő mester *Andraschowszky János* KOLOS-VÁRonn.)
24. nagyonn borult és apró sűrű esső.

augusztus.

4. nagy égi háboru, nagy zápor, apró jéggel elegy. Ezután forró meleg - valódi caniculai meleg napok.
13. gyakori zápor essők; de nem tartósok.
15. 16. forró meleg napok.
17. hasonló meleg, délutánn szeles, és valamivel hivesebb.
24. 25. 26. nagyon hives éjtzakák, annyira, hogy kevés hó harmat is láttatott úgy
27. 28. is, ezután ismét forró meleg napok, usq. ad finem.

szeptember.

1. Forró meleg nap.
2. szeles.
3. meleg.
4. borongó, estvefelé kevés esső.
5. borongó és estvefelé jó nagy zápor.
6. Szeles.
7. Csendes, de hives reggel. Ezután rekkenő meleg napok.
9. éjtzaka nagy zápor.
11. 12. 13. rekkenő melegek.
15. hajnalba esni kezdett szép tsendes esső és tartott szinte egész nap, estvefelé nagy kavargó szél, mely tartott egész éjjel és sok épületeket ki fedett, fákba, szőlőkbe sok kárt tett.
16. tart folyvást a nagy szél aprónn hulló essőzéssel együtt, hideg idő, mely következése az havasokon hihetőleg hulló hónap. Ezután is mind hives napok fogytig.

október.

1. 2. szelid idő.
3. hives - kevés hó harmattal.
4. rengeteg nagy hó-harmat és olly hideg, hogy ahol kevés víz volt, vastagon bé fagyott.
5. Szinte hasonló nagy hó-harmat. de az ereszkedett köd valamit szelidítette.
6. Szelidebb.

7. 8. 9. 10. mind borongó, szeles, hives napok.
 13. vastag hóharmat, és hideg ismét a fagyó pontig, ezután szelidebb napok.
 25. 26. 27. Szép meleg napok, hasonló a nyáriakhoz, de reggelek hives a vastag hóharmatok miatt.
 28. 29. borongó, és kevés esső.

november.

1. nyárihoz hasonló szép meleg nap, mely Novemberbe ritkaság.
 2. ehez hasonló.
 4. 5. nagy hó-harmatok.
 9. 10. 11. mind essőző, de engedelmes idő.
 12. borongó, szeles, hives.
 13. egész nap esső, estvefelé kelve szél és hóval elegy esső, mely tartott éjjel is.
 14. hives, mindenfelé hó láttatik az hegyekenn, CSEGEZbe, BÁGYONba, HARASZ-TOSi erdőnél, MAROSSon túll, sőt nállunk is a magosabb és északos helyekenn.
 15. borongó, kedvetlen sáros idő.
 16. 17. Szelidebb, de reggelenként hives, fagyos.
 20. szép tiszta, meleg nap.
 21. ehez hasonló.
 22. hives szeles, lágy havazás, mely estvére essővé vált.
 23. borult felleges, de nem hideg idő.
 24. kemény fagy, amilyen még nem volt - tiszta nap, de hideg idő.
 25. 26. 27. 28. tsendes, de hideg idők, reggelenként éjjeli fagy, nappali szelid napfény. 28a lágyulás.
 29. 30. még nagyobb lágyulás. 30. estve esső, mely hives széllel tartott egész éjtzaka, hajnalba havazássá válva.

december.

1. Borult, essőző, kedvetlen nap; rengeteg nagy sár. estvefelé sűrű lágy havazás, mely tartott egész éjjel, sőt
 2. is egész nap.
 3. Felleges borult, versenként havazó idő, délután lágyulás, olvadás, rengeteg nagy sár.
 4. Felleges, de tsendes idő, lágyulás, olvadás, a sár szaporodik.
 5. 6. tsendes lágy idő.
 10. hideg, borult idő.
 13. tsendes, engedelmes nap.
 14. szeles, havazó, fergeteges.
 15. 16. lágyulás.
 17. 18. nagy köd, kemény fagy és hideg.
 20. derültebb, engedelmesebb nap. estve kezdve apró essőzés, mely tartott egész éjjel.
 21. lágy, essőző, meleg idő, nagy olvadás. estve szél essővel kezdve, az esső után rengeteg nagy szél, mely egész éjjel nagy erővel fújt, sanyaru idő.
 22. tiszta idő, de nagy, és hideg szél, kemény fagy.
 23. tsendesebb, szél nélküli; de száraz hideg idő.
 24. száraz hideg dér, tiszta nap.
 25. hasonló.
 26. havazó, tsendes téli idő.
 27. szél, azután napfény, a verőfénybe kevés olvadás.

28. nagy hideg.
29. még nagyobb.
30. 31. kemény hidegek, egyéb aránt tiszta napok.

1838

január.

1. Tiszta nap, erőss hideg, melyet alig lehetne állani.
2. 3. 4. hasonló kemény a Reaumur Barometruma (!) szerint, 21 1/2 és -22 (= -25°C.) grádusnyi száraz hidegek, tiszta napok, s éjtzakák.
5. valamennyire szelidebb, estvére borult, felleges.
6. Felleges, apró sűrű havazás, reggeltől fogva estvig tartó tsendes téli idő.
7. folyvást tart az apró sűrű havazás éjjel nappal szünet nélkül, de széllel, mely nagy fuvatagokat tsinált.
8. is folyvást tart az apró sűrű havazás, éjjel nappal egyaránt, reggel kevés széllel, azután szél nélkül - nagy - hó rengeteg - téli idő.
9. tsendes téli idő, estvefelé apró sűrű havazás, hideg.
10. 11. tiszta idő, hideg napok. 11 a estve felé borult - havazó idő.
12. egész nap hó szállong.
13. tsendes, de hideg téli idő, valamivel derültebb mint 12.
14. szelid - tsendes téli idő hideg nélkül, estve s egész éjjel keleti szél, melyet követett.
15. rengeteg nagy havazás - reggeltől fogva estvig - ekkor szél, éjtzakára tiszta hideg idő.
16. tiszta nap, hideg idő. estvére borult, tsendes.
17. fellegbe borult engedelmes téli idő.
18. lágy havazás.
19. esső.
20. tiszta, azután ködös, hideg idő.
22. lágyulás.
23. essőzés, szeles - estve pontba 1/2 kilentzre nagy mértékbe érezhető föld rengés, mely a tudósítások szerint leg nagyobb volt az ország déli részeibe, SZEBENbe, BRASSÓba, HÁROMSZÉKben, hol sok károkat is okozott az épületekbe, északonn alig volt érezhető.
24. 25. 26. 27. 28. 30. folyvást lágy idő, olvadás, áradás, jég bomlás, és torjulás a folyó vizekenn.

február.

1. lágy hó szállong, olvadó.
2. 3. 4. 5. hasonló.
6. tiszta idő, szél és fagy.
7. 8. hasonló.
9. tsendes szelid idő.
11. Nagy olvadás, estve apró sűrű essőzés.
12. 13. 14 hasonló.
15. virradólag sűrű - lágy havazás, borult - szeles idő. egy nap hó zivatar éjfélig.
16. tsendes szelid idő, olvadás a verő fenybe.
20. Kemény hideg.
21. Feszült kemény hideg.

22. 23. 24. borult, felleges, ködös, de azomba olvadó idő is.
26. engedelmes olvadó idő, nagy sár.
27. még engedelmesebb, nagyobb olvadás, nagy sár, viz-áradás, jégbomlás és torjulás.
28. hasonló.

március.

1. 2. 3. 4. 5. Mind lágy, olvadó idő.
6. tsepergő.
7. egész nap hideg szél, melly tartott éjjel is.
8. Száraz hideg dér, és olly kemény fagy, mint akármikor tél derekán.
13. borongó, felleges.
14. kevés esső.
16. 17. 18. essőző, kedvetlen.
19. Szép napfény, szelid idő.
22. 23. 24. nagyon tsendes, tavaszi meleg napok.
25. borongó, essőre hajlott, estve meg is indult az apró sűrű esső, és tartott egész éjjenn keresztül reggelig.
26. változó.
27. még változóbb, óránként hol derült, hol borongó, darát hullató hó fellegek, szél, durva hideg levegő.
28. déltájba rengeteg hó fergeteg - borult sötét idő; de amelly tsak valami fél óráig tartott és azután, derült világos idő, estve kezdve egész éjjeli sűrű lágy havazás, melly tartott reggelig.
29. olvadás, nagy sár.
30. borult, felleges, hideg szeles nap. estve tiszta derült.
31. nagy fagy, melly az ert (embert) elbirta. azután engedékely szelid, tsendes napfény, tiszta idő.

április.

1. Felleges - szeles hideg nap.
2. apró sűrű havazás, melly még éjjel kezdődött, szél, fagy és olly hideg, melly télbe is számot tenne. sok versbeli bábák fergete; kivált délután, iszonyító vad szeles havazó idő, mellyet bennről a házból is m (nem) lehetett borzadás nélkül nézni.
3. 4. 5. 6. mind szeles, hives napok.
7. valamivel szelidebb.
8. 9. 10. tiszta szép tavaszi napok különben, de hideg szél is futt versenként (szakaszosan).
11. 12. szép tiszta tavaszi meleg napok, mellyekenn már fetsék is láttattak.
13. 14. változó, borongó, szeles.
15. Husvét első vasárnapja. Hó zivatar hajnaltól fogva délig szél, apró sűrű havazás, nagyon kedvetlen - sáros idő.
16. alkalmas szelid tavaszi nap, kevés széllel.
17. reggel szép tiszta idő, Kakukk szó hallatik. de 7. órától kezdve rengeteg kedvetlen kavargó hideg szél, iszonyu mostoha idő. melly tartott egész estig és sok kárt tett az épületek fedelibe.
25. essőző.
28. dörgés villámlás, rengeteg nagy jég zápor, melly sok károkat is tett.
29. 30. alkalmas jó idő.

május.

1. Kedvetlen, hives, essőző.
5. borongó szeles.
6. 7. 8. szép meleg napok
10. változó, borongó, apró sűrű esső.
11. essőző, és annyira hives szél, hogy alig lehetett állani. ottan ottan hó is szállongott.
12. kedvetlen, hives, szakadatlanul essőző idő.
13. borult, hives, ottan ottan essőző.
27. 28. Sok esső, ezután igen meleg - szép tsendes napok.

június.

1. 2. Jó meleg idők.
3. délutánn rettenetes nagy szél és jeges esső.
4. 5. essőző.
7. jó meleg nap.
8. essőző.
9. egész nap apró sűrű hives esső.
10. borult - hives szél és esső.
11. még hivesebb.
12. szelidebb.
13. jó meleg nap.
14. borult, essőző.
18. 19. 20. Meleg napok.
26. 27. Forró meleg napok.
28. esső.

július.

1. 2. 3. mind essőző.
9. 10. meleg napok.
16. nagy meleg - ezután mind essőző végig, úgy hogy alig tölt el közbe egy egy esső nélkül való nap; émiatt a mezei foglalatosságok nagy bajjal, tsak szakadozva folytathtak.

augusztus.

1. 2. borongó, essőző.
3. 4. 5. meleg napok, kevés lágy essővel.
6. 7. tiszta és forró meleg napok, millyenek kevesek voltak az egész nyáronn. 8dikra virradólag nehéz zápor essők, nagy villámlások, dörgések.
8. essőző.
9. tiszta szép tsendes meleg nap.
14. nagy szél, égi háboru, esső.
22. meleg nyári nap.
23. még melegebb, rekkenő hévség. éjjel rengeteg sűrű villámlások, dörgés, esső.
24. hasonló meleg nyári nap.
25. borongó, essőre hajlott.
26. apró sűrű essőzés.
27. borult, felleges, komor hives idő, s így végig.

szeptember.

Kezdetől fogva derült + tiszta, változás nélkül meleg napok, hives éjtzakák: különösen meleg - forró meleg napok.

9. 12. 14. mint kánikulába.
16. hasonló meleg.
17. 18. borongó, néhol tsepergő.
19. forró meleg, délután 3-4 óra tájba sebess, de kevés ideig tartott zápor, melyet nagy szél előzött meg kelet északról, s ez a nagy port, melly fullasztó volt mindenfelé, valamennyire le szállította.
23. 24. mind essőző, de a föld nem ázott által.
27. 29. 30. tiszta meleg napok, hives éjtzakák és vékony hóharmat.

október.

1. tiszta, hideg nap, nagy vastag hóharmat, úgy hogy mindent elforrázott, a víz megjegzett.
2. még nagyobb hóharmat, és hideg.
3. nem éppen olly hideg, mint az előbbeni két naponn, nem is olly vastag az hóharmat.
4. borult, tsendes jó idő.
5. egészszen bé borult, tsepergő, hives idő.
14. 15. 16. apró sűrű essőzés.
17. jó meleg - tsendes idő.
18. vastag köd és hives délig, dél-után tisztább, de szeles, hives idő.
19. virradólag nagy esső, azután szép tsendes idő.
20. 21. 22. 23. száraz, hives, szeles idő.
24. vastag hóharmat és hideg a fagyásig.
25. hasonló.
26. az idén még vastagabb hóharmat és olly hideg, hogy az ablakok megjegzetek, mint télbe, úgy a patakok is, és folyó vizek szélei megzajjosodtak. (szüretező napok kevés, de meglehetősen must.)
27. 28. 29. 30. mind hideg éjtzakák, szép nappalok.

november.

1. 2. 3. Szeles idők. kivált
3. éjtzaka irtózatoss nagy szél.
5. 6. essőző, ezután jó őszi napok, kivált
15. nyári időhöz közelítő tiszta meleg nap.
19. hasonló.
20. 21. 22. 23. apró sűrű essőzések, víz-áradás és sár.
24. reggel apró sűrű esső széllal, dél felé az essőzés havazássá változott, és így tartott egészen estvig.
25. reggel kevés fagy, azután engedékeny idő, estvefelé lágy havazás, éjjel hideg szél.
26. Hajnalba kezdve apró sűrű havazás hideg széllal, sanyaru idő, melly tartott estvefeléig.
27. hideg kemény fagy, rossz út.
28. még keményebb fagy, tsendes, de hideg idő.
29. feszült kemény hideg, mint tél derekán; ugyhogy az ARANYOS vize merőbe bé

fagyott, s nagyobbára mindenütt által állott. estve fellegezni kezdett; éjjelre lágyulás, és kevés havazás.

30. tsendes, lágy olvadó, szelid idő.

december.

1. Köd és nedves, sáros idő.
2. 3. 4. 5. hasonló.
6. kemény fagy.
7. 8. vastag köd, éjjel és nappal komor kedvetlen, zuzmarás idő, egyaránt tsendes, minden szél nélküli napok.
9. Nagy lágyulás és essőzés éjjel és nappal.
10. 11. borult - komor napok, nagy sár.
12. kevés fagy, és ki derült idő, napfény, mi már rég nem láttatott.
13. nagyobb fagy.
14. 15. 16. még nagyobb.
17. 18. mind tiszta hideg napok.
19. nagy szél, sanyarú hideg idő.
20. szél és apró sűrű havazás, de amelly nem sokáig tartott, azután megint szél.
21. tsendes idő, de kemény száraz hideg.
22. ehhez hasonló száraz hideg, dér.
23. Felleges és valamivel szelidebb, estve igen tsendes - szelid idő és kevés havazás.
24. tisztább és hidegebb idő reggel, de későbbre homályos és lágy, egyébként tsendes nap.
25. Ködös, azután derültebb, de hideg idő.
26. hasonló ködös hideg idő.
27. feszült, kemény hideg. Köd.
28. homályos, lágyabb idő, kevés apró essőzés.
29. nagyobb lágyulás, olvadás.
30. borult reggel, ködös hideg, későbbre engedelmes idő, kevés olvadás.
31. (Bejegyzés hiányzik. *Réthly*)

1839

január.

1. szelid – tsendes téli idő – kevés havazás.
2. borult, havazó.
3. hasonló,
4. szelid, tsendes nap, de hives.
5. reggel nagy hideg. azután engedelmes, olvadó.
6. tsendes nap.
12. kemény hideg.
13. havazó, hives szeles idő.
14. hasonló, délutánn tsepergő, olvadó.
15. nagy lágyulás és esső.
16. valamivel hidegebb.
17. ehhez hasonló.
18. havazó.
19. téli hideg idő, fagy és sik.

20. hasonló.
21. valamivel szelidebb.
22. nagy lágyulás, olvadás.
23. 24. apró sűrű havazás.
25. kemény téli idő, egész nap nagy hideg. zuzmara.
26. egész nap kemény hideg, zuzmara hullás.
27. Hasonló hideg nap.
28. még hidegebb, melyet alig lehetett állani.
29. éjjel kezdve apró sűrű havazás délig, egyéb aránt tsendes szép téli idő, nagy hideg nélkül; jó szánút.
30. hasonló szép téli idő, jó szánút.
31. változó, olvadó.

február.

1. Felette nagy olvadás, esső.
2. szél, fagy - nagy sikság.
3. napfény, kevés lágyulás a verő fénybe, az utakon mindenütt tiszta sik jég, melly az utazást felettébb nehezé tette.
4. 5. 6. hasonló,
7. kevés havazás, vad, hideg szél.
8. lágyulás (visitációból haza jöve, sullyos betegségem, mellyenn tsak kéttzeri ér-vágás segethetett).
9. sűrű lágy havazás.
10. 11. 12. mind lágy idők, mellyek naponként mind tavaszi ki nyílásra mutattak, nagy olvadás, nagy sár, kivált
24. még apró sűrű essőzés is.
26. egész nap sűrű lágy havazás, melly estve hideg széllel elegyedvén, egész éjjel, sőt
27. is egész nap és egész éjjel iszonyu erővel dühösködvén olly hó fuvást, fergeteget formált, melyet tsak nézni sem lehetett borzadás nélkül.
28. a szél tsendesedett, az havazás el szünt, és az idő megszeliült; a verőfénybe olvadás. estvére ki tisztult és hideg éjtzaka lett.

március.

1. Fagy - egyébaránt tsendes, hives nap.
2. Még hivesebb, fagy, hó szállong.
3. borult hives idő.
4. délig szép napfény, délután borult hideg.
5. borult hideg, hó szállong. estvére ki tisztul, hideg fagy, az ablakok megjégzéséig.
6. nagyon hideg, valódi téli idő.
7. sokkal szelidebb, és tsendes idő; tavaszra hajlani láttzott.
8. 9. 10. hasonló tsendes, szelid olvadó idők, sár.
11. hives szél és apró sűrű havazás, mintegy 3-ik tél kezdete.
12. borult, felleges.
13. hasonló.
14. reggel szép tiszta nap, de 9. órakor már sötét fellegbe borult, hives. és délután olly sűrű havazás és szél, mint tél derekán.
15. Felleges idő, kemény fagy, hóra borult és estve felé apró sűrű havazás.
16. borult felleges, havazásra hajlott, téli fagyos hideg nap.
17. tsendes szelid idő.

18. szép tavaszi nap.
19. tsendes szelid idő, de estvefelé apró sűrű essőzés.
20. hives, havazó, borult egész nap.
21. még éjjel kezdve havazás, melly tartott szállongva egész nap, téli ki nézésű idő.
22. tiszta napfény, tsendes - tavaszra mutató idő.
25. tiszta, tsendes, meleg tavaszi nap.
26. borult, komor, felleges, dél-utánn apró sűrű esső, melly folyvást tartott estvig, sőt éjjel is.
27. hives északi szél, melly a borult időt ki deritette.
28. jó tsendes, alkalmas meleg nap.
29. felleges borult.
30. reggel hideg köd. délutánn jó tavaszi meleg; éjjel szél és esső.
31. nagy hideg szél, igen kedvetlen idő.

április.

1. Nagy kemény fagy, borult - hideg idő.
2. valamivel szelidebb.
3. egész nap apró sűrű essőzés.
4. nagy, lágy havazás, sár, kedvetlen idő.
5. ehhez éppen hasonló.
6. valamivel derültebb.
7. borult hives idő, hideg szél.
8. apró sűrű havazás, mint tél derekánn, szomorú ki nézések a jövőndőbe, a tavasznak semmi jele nintsen, góják mégis már láttattak a közelebbi napokba.
9. derültebb, de hideg, úgy, hogy az hol nem volt méjj a sár, az embert is megbirta; egyébaránt olvadás.
10. derült napfény délig, de kevés meleg. délutánn borult, hives idő.
11. egész nap hideg.
12. délig hideg. dél-utánn alkalmas szelid idő.
13. egész nap borongó hideg idő.
14. hasonló.
17. tsendes tavaszi nap.
18. 19. hasonló, fetskék láttatnak.
21. Szép tiszta meleg nap.
22. borongó, éjjel kevés esső.
23. szeles - hives.
24. borult, essöző.
25. valamivel derültebb, nagy víz áradás, mivel az havasokonn még tsak ezekbe a napokba kezdett olvadni az ottani temérdek nagy hó.
26. szeles.
27. essöző.
28. szeles.
29. hasonló.
30. szeles, de nem hideg, borult essőre hajlott, dörgés, sok cserebogár.

május.

1. alkalmas, tsendes tavaszi nap.
3. essöző, nagy dörgés, villámlás.

4. borongó, essőző.
5. 6. tsendes meleg napok.
8. hideg szél.
9. borult, essőző.
10. hives, nagy köd.
11. nagy zápor esső jéggel elegy.
12. jó meleg tavaszi nap, estve felé szeles. rengeteg nagy zápor, jéggel elegy, de kár nélkül.
22. 23. szép meleg tavaszi napok.
24. borult, essőző.
25. jó sűrű essők, melyek a földet jól meg áztatták, sok villámlás és dörgés.
26. 27. borult hives napok.
30. borongó, hives, szeles.
31. rengeteg nagy zápor.

június.

1. reggel köd és hives idő; azután szép tsendes meleg nap.
2. hasonló meleg nap.
7. 8. essőző.
9. hasonló. (GERNYESZEGi Synodis kezdete).
13. essőző.
16. reggeli 8. óra tájba borzasztólag felséges természeti jelenés, földig le ereszkedett vastag sötét fellegek, nagy zugás, villámlások, menykő hullások, szokatlan setítség, hogy alig lehetett látni közelre is, meszsze éppen nem. zápor esső és ez, talánn országosonn mindenütt megvolt.
18. 19. 20. 21. száraz, meleg napok, aszály.
22. 23. 24. 25. hasonló forró meleg, szeles napok, mint caniculába szokott lenni, nagy szárazság, vegetatio fenn akadása.
29. zápor, mely a tikkadt földet valamennyire megenyhítette.
30. felleget, meleg nap.

július.

1. borongó, szeles.
2. Felleget, essőző idő, hives széllal.
3. 4. 5. Szeles - rekkenő meleg napok.
12. egész nap erőss szél.
14. borongó, felleget.
15. lankasztó nagy meleg.
16. egész nap szél, emellett lankasztó nagy meleg, mely szintugy perselt mindeneket, rettentő aszály, mely aszalt mindent, meg akasztott minden vegetatiot, s szomorú jövőendővel fenyegetett.
20. 22. hasonló tikkasztó meleg.
24. kevés esső, ezután forró meleg napok, usque ad finem.
30. egész nap és éjjel rengeteg nagy kavargó szél, mely a felettébb való aszályt még nevelte.

augusztus.

1. Égető meleg, mely minden plántát végképpen elszáradással fenyegetett, embert, barmot tikkasztott.
2. borult, essőző.
3. egész nap essőző. a szomjuság miatt eltikkadt föld enyhül. a hervadt plánták élednek. több rendbeli rengeteg nagy záporok, villámlások menydörgések, menykő hullások.
4. borongó, de meleg nap.
5. borult felleges, tikkasztó meleg nap.
6. több rendbeli záporok.
7. tiszta meleg nap.
8. hasonló.
9. 10. felleges, essőző, kemény hideg szelek.
11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. egy formán tiszta és igen meleg napok, hives éjtzakák.
18. 19. forró meleg napok.
20. délig forró meleg, délutánn borult, essőző.
21. reggel nagy meleg, azután felleges, essőző.
22. hajnalba erőss villámlások, dörgések, reggelre közönséges sűrű esső, mely tsendesenn tartott egész nap.
23. 24. borongó, felleges napok esső nélkül.
25. 26. 27. jó meleg napok.
28. hasonló (első vetésem).
30. estve sűrű villámlások, dörgések, rengeteg nagy szél, és kevés zápor.
31. borongó, és néhol essőző.

szeptember.

1. hæv meleg, tiszta nap.
2. még melegebb.
3. lankasztó meleg, hæv nap.
4. apró sűrű esső.
5. essőző, hideg szél.
6. egész nap rengeteg hideg szél, mely szakadatlanul tartott éjjel is.
7. hasonló nagy hideg szél estvefeléig, ekkor tsendes borult idő.
8. 9. Ködös, de jó meleg napok, mint nyár derekán, usque. ad
23. ekkor estve esső.
24. borongó, felleges, esső nélkül, éjjel jó esső, mely tartott
25. is délig.
26. jó meleg tiszta nap, hives éjtzaka, úgy hogy
27. reggel kevés hóharmat is láttott, de kár nélkül, egyébaránt igen szép tiszta – meleg – nap.
28. hasonló gyönyörű, szép, meleg nap, kevés hóharmat, de kár nélkül.
29. szép meleg nap, hives éjj.
30. hasonló.

október.

1. Jó reggel, szeles, hives kedvetlen. azután türhető jó idő, estvefelé borongó.
2. 3. 4. 5. Igen meleg napok, hives éjtzakák. usque. ad
12. ekkor borongó felleges idő, úgy
13. is de esső nélkül.

14. 15. újból tiszta tsendes és igen meleg napok, mint nyárba. de az éjtzakák hivesek. a vegetáció szintugy folyamatba volt, mint nyárba. ugorka, zöld fuszujka a második ültetésből, ugy zöld borsó is bőven volt.
16. tiszta meleg nap, s így folyvást egész
22. ekkor borongó szeles hives nap.
23. hasonló.
25. estve felé apró sűrű esső.
27. apró sűrű essőzés egész nap.
28. hol derült, hol borult, hives.
29. szép őszi nap, estve esső, melly tartott egész éjjel.
30. borult felleges, kedvetlen idő, hives szellővel. estvefelé havazás, melly tartott egész éjjel, sőt más nap reggel is, sanyaru kedvetlen idő, hó láttatik nem tsak az havasokonn, hanem alatta is az hegyekenn.
31. borult, de szelid idő. estvefelé hives szél. (nb. Kevés, de igen jó bor, vedre 2f 15.)

november.

1. Szép napfény és igen szelid idő.
2. borongó, ködös, de igen szelid nap.
3. még szelidebb, nyárihoz hasonló nap.
5. 6. reggel 9 órákorig sűrű vastag hideg köd, azután tiszta és igen meleg napok.
7. apró sűrű essőzés.
10. tiszta meleg nap, éjjel hideg nagy hóharmattal.
11. reggel hideg, kevés fagy.
12. 13. 14. igen hideg éjtzakák, reggelenként nagy hóharmatok, mellyek az eddig elé még mind tartott vegetációt félbe szakasztották, sár és víz megfagytak a künn lévő edényekben, szinte újjnyi vastagságú jég; egyébaránt szép tiszta meleg napok. 14a dél-utánn felleges idő, lágyulás.
15. essöző
16. 17. 18. 19. hasonló essöző.
20. derültebb.
21. apró sűrű essőzés.
22. hasonló.
23. felleges lágy idő.
24. derültebb.
25. 26. 27. 28. mind felleges lágy idők, mellyekben zöldség, virágok még bőven láttattak. a marhák künn a mezőn legelhettek. s.a.t.
29. ködös, hives idő és kevés fagy.
30. egész nap vastag köd, nagy sár.

december.

1. hives, zuzmarás idő délig, dél-utánn apró esső, melly egész éjjel is tartott.
2. borult essöző.
3. hasonló borult, felleges. délutánn hives szél, melly tartott egész éjjel is.
4. virradólag kevés hó, hideg idő a fagyó pontig, óra borult.
5. 6. hideg és kemény fagy.
7. 8. tiszta hideg napok, délutánn engedékeny.
9. hasonló tiszta hideg nap.
10. tiszta és olly hideg, amillyen még nem volt, kemény fagy.

11. 12. hasonló hideg száraz dér.
13. borult, engedékenyebb idő, éjjel kevés esső.
14. borult, szeles idő, hives, azomba a fagy engedett.
15. virradólag essőző - egész nap borult, engedékeny olvadó, lágy idő.
16. még nagyobb olvadás, éjjel sok esső.
17. sűrű nagy esső, olvadás, sár, azomba hives szél.
18. kemény hideg szél havazással, mely tartott éjjel is.
19. nagy hideg, szél, kemény fagy, borult fellegetes idő.
20. valamivel szelidebb - tsendes, fellegetes, hó szállong.
21. tsendes szelid idő.
22. borult, de lágy, olvadó, essőző.
23. köd, olvadás.
24. esső és olvadás.
25. esső és olvadás.
26. olly sűrű essőzés, mint nyárba; és vastag sűrű köd.
27. reggel kevés fagy, azután olvadó, essőző.
28. apró sűrű essőzés, nagy köd, nagy sár, unalmas rossz idő.
29. nagy köd és esső, nagy sár.
30. 31. hasonló, de szeles, és igen hives. fagy.

1840

január.

1. Szeles, hives, fagyos.
2. apró havazás; délutánn napfény és a verőfénybe tsepegő.
3. reggel borult, azután derültebb, tsendes, szelid idő.
4. fellegetes, de hideg idő.
5. tsendes szelid, borult. estvefelé apró sűrű havazás, mely tartott szinte egész éjjel is; de a nagy dorontsok (?) miatt még se lett szán ut.
6. borult, tsendes hives, óra borult.
7. 8. 9. hasonló.
10. Fellegetes, szeles, igen hideg nap.
11. hasonló kemény hideg idő, zuzmara hullás.
12. 13. 14. 15. hasonló.
20. ekkor lágyulás, olvadás.
21. még nagyobb olvadás a hó mind oda lett.
22. rengeteg nagy szél.
23. nagy jég menés, víz áradás, hasonló az 1834belihez.
24. reggel fagy, egyébaránt borult, komor idő.
25. borult, hives.
26. 27. 28. 29. hol borult, hol derültebb.
29. estve esső, holott reggel kemény fagy volt.
30. derült, és egészszzen tavaszt mutató idő, mint József napja körül szokott lenni.
31. reggel felé kezdve apró lágy havazás, dara, délfelé olvadás, lots, a hó mind el olvadt.

február.

1. borult, fellegetes, ködös, hives, fagy.
2. tsendes lágy idő.

3. 4. 5. éjjel tiszta idő, reggel fagy, azután napfény és olvadó.
6. reggel vastag köd és heves fagy, azután napfény, olvadás és nagy sár.
10. lágy, sáros idő.
11. Szép napfény, meleg, szikkadó idő.
12. borongó essőre hajlott.
13. essőző.
14. sűrű lágy havazás.
15. apró sűrű havazás és fagy.
16. napfény, olvadás, nagy sár.
17. nagy köd és fagy.
18. hó zivatar, délután észak nagy szél.
19. tsendes, de hideg idő.
20. hasonló.
21. még hidegebb, szeles.
22. csipős nagy hideg, egyébaránt tiszta napfény.
23. 24. hideg tiszta napok.
25. kemény hideg reggel, aztán olvadó.
26. 27. 28. 29. egyformán hideg fagyos reggelek, olvadó nappalok, tiszta napok, hideg éjtzakák. 29. estve tsendes lágy havazás, mely tartott egész éjjel.

március.

1. friss hó, azután olvadás.
2. tsendes, reggel hives, azután olvadás.
3. hideg nappal reggeltől estvéig.
4. kemény hideg szél, vagy, hózivatar.
5. hideg reggel, tiszta nap.
6. kemény hideg, mint tél derekán, egyébaránt tiszta tsendes nap.
7. hasonló.
8. szelidebb.
9. borult, szeles dél-után nagy hó fergeteg, komor idő.
10. sűrű havazás, nagy hideg szél és rengeteg hó fergeteg. (KOLOSVÁRra menetel iszonyú fergeteg a FELEK tetőnn.)
11. hasonló szeles, hideg idő, kemény fagy.
12. tiszta nap, de kemény hideg.
13. tiszta nap, hideg idő. estve felé borult, lágyulásra hajlott.
14. borult, szeles, hideg idő.
15. változó, hol napfény, hol borult fergeteges.
16. hideg fagy reggel. azután tsendes napfény.
17. hasonló.
18. borult, hives idő.
19. egész nap havazó, hol sűrűbben, hogy ritkábban, mely tartott éjtzaka is, sőt
20. is 9 óráig, úgy hogy jó nagy hó lett, s így midőnn tavaszt vártunk, mintha tél kezdődött volna.
21. a 20-kán való nagy olvadás után, mely szerént nem csak az ujj, de a régi hó is, alkalmasint mind el olvadt, vala, újból havazás, ködös, komor, sáros, egyébaránt tsendes idő.
22. virradólag ismét havazás, mely az nap megint el olvadt. estvefelé hideg szél, mely tartott egész éjjel is.

23. reggel kezdve apró sűrű havazás, mely nőttön nőtt és nagy hó fergeteg lett, mint télbe akármikor, kevés fagy és havazás tartott reggeltől délig; azután olvadás, nagy sár.
24. éjtzaka kezdve reggelig, sűrű nagy havazás mint tél derekán, mely hó kevés olvadás mellett meg is állott egész nap, minthogy estvefelé hideg szél kezdett funni.
25. Fagy és hideg, a hó helyt áll. délutánn megint sűrű havazás, mely tartott késő estvéig, és nagy hó lett.
26. 27. borult, de engedelmes, délutánn olvadó idő.
28. reggel fagy, azután borult tsendes idő, de ismét hó szállong.
29. 30. hideg szelek, éjjel kemény fagy.
31. derült, tiszta, szép tavaszi nap.

április.

1. 2. szép tiszta meleg napok, de hives éjjelek, a fagyásig.
3. borongó, felleget.
6. 7. tiszta - meleg napok.
10. borult, essőző.
11. még borultabb - essőző egész nap.
12. változó, hol tiszta, hol borult.
13. Jó meleg nap, fetskék láttatnak elsőbben, éjjel kemény hideg.
14. tiszta idő, hideg szél.
15. még hidegebb szél, melyet alig lehetett állani, a víz bé fagyásáig.
16. 17. szeles hideg idők a fagyó pontig.
18. sokkal szelidebb, jó meleg tavaszi nap, ha szintén a szél ekkor is fujt.
19. tsendes szép tavaszi nap.
20. 21. hasonló.
22. reggel borult, azután tiszta, valamennyire szeles idő.
23. 24. irtózatoss nagy és olly hideg száraz szél, melyet alig lehetett állani, hol tiszta, hol borult, az havasokonn hó fergeteg láttzik.
25. borzasztó nagy hideg szél, CSEGEZnél hó láttzik.
26. 27. hasonló hideg szelek.
28. reggel szelid, tsendes idő; de az nem soká tartott. 8.9. óra tájba kevés esső hullása után ismét rengeteg nagy szél támadt.
29. 30. szép tavaszi meleg napok.

május.

1. Hajnalba kevés esső, azután rengeteg erőszakos szél, mely az embert is szinte le verte lábáról. délutánn borult, vastag fellegek, esső, hó zivatarral elegy.
2. hasonló hideg, szeles, borongó idő, CSEGEZnél és AJTONnál friss hó láttzik. délutánn, estvefelé fekete borulat, melyből dörgés hallszik.
3. borult, felleget, délutánni szép tsendes, apró sűrű esső, mely a földet alkalmasint meg áztatta. estvefelé megint hideg szél, mely tartott egész éjjel.
4. újból szeles, hives idő, CSEGEZnél és a DOBOGÓN friss hó láttzik, szomorú ki nézés a jövőndőbe.
5. hasonló szeles, komor, felleget, délutánn jeges zápor. de kár nélkül.
6. tiszta meleg nap, de szeles.
7. még melegebb, szél nélkül, ami mostanság nem történt.
8. 9. 10. tavaszi meleg napok kevés széllel.

11. jó zápor esső.
12. hasonló, sűrű essőzés, mely a tikkadt földet meg enyhítette.
13. szeles.
14. forró meleg nap.
15. apró sűrű hasznos esső, mely a földet még jobban át ásztatta.
16. 17. 18. borongó, szeles, essőző.
19. 20. jó meleg tavaszi napok.
21. borongó szeles, hives, essőző.
22. Délig alkalmas jó idő, délutánn kedvetlen nagy hideg szél.
23. tűrhető jó idő.
24. egész nap hideg.
25. hideg reggel, kevés hóharmat, de kár nélkül. azután jó idő.
26. reggel hives, szeles. délutánn két izbe kevés esső.
27. reggel tiszta, de csak hamar bé béborult, kevés esső. dél tájba meleg. délutánn 4 óra tájba erőszakos nagy szél, borult, felleget.
28. 29. alkalmas tavaszi napok.
30. délutánn egészszén bé borult, sűrű essőzés; de amelly a fel-támadt szél miatt tartós nem lehetett. És így a szomju föld most se ázhatott meg.
31. borongó, hives, szeles, kevés hóharmat. de nem sok kárt tevő.

június.

1. hives, szeles egész nap.
2. reggel permetező, azután ottan szeles, inkább hives, mint meleg.
3. tiszta, hives reggel, harmat. egyéb aránt száraz idő-járás, mely a vegetációt megakasztotta. minden plánta vetés és vetemény inkább veszett, mint gyarapodott. jó meleg nap.
4. dél-után nagy égi háboru, dörgés, zápor, jég esső nagy széllal, mely a mi határunkon is sok kárt tett.
5. 6. essőző.
7. reggel hives, azután jó idő.
8. 9. jó meleg napok.
10. még melegebb, jó nyári tsendes nap.
11. 12. 13. hasonló meleg, ottan ottan szeles napok usq. ad
27. ekkor kevés esső. (Nb. Fő T. Püspök *Antal János* Ur innepélylyes elfogadása katonaság, polgárság és papság által, midőn O TORDÁra megérkezett a Görög Synodisra)
28. jó meleg nyári nap (Görög Synodis ki nyitása O TORDA városába)
29. hasonló.
30. délutánn essőző.

július.

1. essőző (Szentelés napja az O TORDAi Görög Synodisonn).
2. 3. 4. 5. 6. 7. rekkenő meleg napok.
8. reggel borult, essőző, de a föld ázatlan maradt; s minden plánta ki halni készült a nagy szárazság, aszály miatt.
9. 10. 11. hol tiszta, hol borult; hol tsendes, hol szeles.
12. reggel borult, dörgés, villámlás, zápor, több izbeni essőzés délig. azután meleg nap. az el tikkadt száraz föld, valamennyire meg enyhült. délutánn rengeteg nagy zápor, széllal.

18. 19. gyakran essőző.
20. tiszta meleg nap.
21. 22. forró meleg napok, melyeket alig lehetett állani.
25. 26. 27. hasonló forró meleg napok.
28. délig forró meleg; délután nagy szél, és zápor esső.
29. 30. 31. éjjeli nappali égi háborúk, rengeteg nagy zápor essők, néhol jéggel, fellegszakadások, ARANYOS nagy árja, mely 31 a reggel sok mindenféle fát, kerteket sőt buza kvéket is hozott hátánn. ez a rettenetes árvíz, millyenre nyári napokba most élő emberek nem emlékeznek, tartott késő estvéig.

augusztus.

1. borult, felleges, essőre hajlott, egyébaránt tsendes szelid idő.
2. 3. 4. folyvást essőző napok, mi miatt a gabonákba sok kár esett, a Kalongyák ki költek (kévék kicsiráztak), sok széna el rothadt, a takarás, hordás igen nehézzé tétetett.
11. nagy zápor jéggel, mely kivált a szőlőkbe sok károkat tett.
14. 15. 16. jó meleg, tiszta derült napok.
17. egész nap essőző.
18. derült.
19. rengeteg nagy zápor, azután nagy szél.
20. reggel hives, borongó, egyébaránt jó idő. délután ismét esső.
21. sok esső.
22. 23. 24. borongó, de jó meleg napok.
25. reggel nagyobb hives, felleges azután derültebb és tsendes jó idő. mely folyvást tartott
- 31.-dikig, ekkor délig lankasztó meleg, délután nagy szél, melyet zápor követett, éjjel is essőzés.

szeptember.

1. Hol napfény, hol borongó felleges, egyébaránt tsendes szelid idő reggel.
5. 6a 7. mind essőző.
9. 10. derültebb. Ezután folytonoson tiszta meleg napok, hives éjtzakák usq. ad
27. ekkor reggelre kelve bé borult, essőzni kezdett dörgéssel és az essőzés tartott egész nap. S a tartós melegbe el aszott föld meg enyhült.
28. 29. borongó hives napok.

október.

1. Tsendes jó idő. estvefelé essőre hajlott és esett is, de kevesett.
2. borongó, essőző.
3. nagy hóharmat, egyébaránt tiszta nap.
5. 6. 7. borongó, essőző.
8. 9. hideg, vastag hóharmatok; a váluba megjegzett a víz.
10. hasonló hideg, hóharmat.
11. kemény hideg szél, melyet alig lehetett ki állani. minden er (ember) téli gunyába öltözött.
12. Egész nap olly hideg borongó idő, hogy alig lehetett ki állani, estve essőző, mely tartott egész éjjel.
13. borult, essőző, hives nap.
14. 15. reggel ködös, hives, azután jó őszi napok.

16. 17. borult, hives, szeles, essőző napok.
18. tisztább, szelidebb idő.
19. szép meleg őszi nap (szüret kezdete).
20. borult egész nap és éjjel szakadatlanul essőző.
21. Az essőzés folyvást tart, hideg széllel igen kedvetlen mogorva idő, mely a folyamatba indult szüretet félbe szakasztotta.
22. valamivel derültebb, szelesebb.
23. tiszta idő és jó meleg őszi nap, de reggel hideg és kevés fagy.
24. reggel olly hideg, mint télbe, a víz vastagon bé fagyott és a sár is, úgy hogy ahol méjj nem volt, megbirta az embert, egyébaránt tiszta nap.
25. borongó, hives idő.
26. hasonló.
27. derült tiszta nap.
28. tiszta idő, de olly hideg, amilyen még nem volt. a víz künn vastagonn bé fagyott, benn a ház ablaka is megjegzett, a sár is fagyos lett.
29. tiszta idő és még nagyobb hideg, úgy hogy a víz az itató váluba egy ujjnyi vastagságu jégre fagyott bé.
30. 31. hasonló tiszta napok kemény hideggel és fagygyal. A szüret bőv. temérdek sok bor lett, mely mennyiségire nézve közelített a 834belihez, de minéműségire nézve annál alább való. Vedrinek árra 50-60 Kr. volt váltóba, sőt 40 Kr. is.

november.

1. reggel tiszta hideg idő, délutánn felleges, borongó, estve szél és kedvetlen idő.
2. derült szép tsendes idő.
3. 4. hasonló.
8. apró sűrű essőzés.
9. reggel vastag köd, délutánn tiszta tsendes idő.
10. borult, apró sűrű essőzés reggeltől délig, délutánn eső szünet és engedelmes idő.
11. 12. hasonló.
14. olly szelid lágy idő, mint meleg tavasszal.
15. hasonló délig, délutánn borult, szeles, kedvetlen idő.
16. 17. 18. 19. 20. 21. mind jó őszi napok hideg nélkül.
24. olly szelid meleg idő mint tavasszal.
25. hajnalba esső, egész nap hideg szél, igen komor kedvetlen idő, mely tartott egész éjjel, s azutánn is több napokon keresztül éjjel-nappal egyformánn.
30. hideg szél, kemény fagy, gyakori hó fergeteg, mely egész éjjel is tartott, s hó lett, de amellyet a nagy szél el futt, tsak a lapályos helyyekenn maradt meg tsmomóba.

december.

1. Derült, de szeles, igen kemény hideg, amellyhez hasonló még nem volt.
2. tiszta idő és olly kemény hideg, amellynél keményebb alig lehet tél derekán is. estvére kelve borult, felleges.
3. fellcges, de amellett hideg idő.
4. újból hidegebb idő.
5. vastag köd és kemény hideg délig, délutánn napfény, estvére kelve ismét vastag köd.
6. hasonlóann vastag köd és hideg.
7. még hidegebb, köddel.
8. még nagyobb mértékű hideg, mint akár mikor tél derekán, köddel.

9. homályos, felleges, havazásra hajlott és valamivel szelidebb.
10. 11. 12. mind homályos, felleges, száraz hideg napok.
13. egész nap hó szállong, de ritkán, a hideg miatt. estve sűrűbben és havazott egész éjtzaka.
14. hideg, havazó, szeles téli idő.
15. csaknem egész nap apró sűrű havazás.
16. hajnalba kevés eső, lágyulás, igen szelid tsendes idő.
17. hasonló lágy esőző idő.
18. ködös, hideg, nagy sikság.
19. ködös hideg idő.
20. újból lágyulás, éjjel hol eső, hol dara hullás, végre kevés hó.
21. Kemény hideg szél egész nap.
22. tiszta szép napfény, nagy hideg nélkül.
23. egész nap kemény hideg szél.
24. óra borult tsendes szelid nap.
25. reggel köd és hideg. zuzmara, déltájba kezdődve havazás, hol sűrűbben, hol ritkábban, mely tartott estvig.
26. sűrű köd és feszült nagy hideg.
27. valamivel szelidebb.
28. 29. 30. egész nap sűrű köd, s egyformálag feszült nagy hidegek.
31. valamivel derültebb, de kemény hideg.

1841

január.

1. borult, de tsendes idő és sokkal szelidebb, mint az előbbeni napok.
2. szeles, hives idő.
3. tiszta, de hideg.
4. 5. sokkal szelidebb, noha tiszta napok, s éjtzakák, eszterha tsepegés, olvadás.
6. még nagyobb olvadás.
7. borult felleges szeles, újból hives idő.
8. 9. lágy, lutskos idő.
10. délutánn sűrű nagy havazás.
11. 12. 13. borult, tsendes, szelid téli napok.
14. változó lágy idő.
15. 16. borult ködös, jég bomlás és tojulás a vizekenn.
17. tsendes lágy idő.
18. 19. nagy olvadás, mindenfelől viz-omlás, sár.
20. valamivel hivesebb.
21. délutánn sűrű nagy havazás széllal, mely tartott egész éjjel, sőt
22. is késő estvéig, úgy hogy temérdek nagy hó lett; a fúvatagok bé kerítették az épületeket; és sok bajt okozott az embereknek; valamint az utazást is igen megnehezítette. (nb. visitációi kedvetlen utazás 18kon 19ken és 22kon CSEKELAKÁról CSUTSra)
23. hives téli idő.
24. tsendes nap.
25. egész napi havazás. mely széllal elegyülve tartott egész éjjelen keresztül és 26kán

is, az előbbenihez hasonló hó fuvatagokat tsinált; az honnan el volt is hordva, takarítva a hó, újból megrakta.

26. kedvetlen, szeles, havazó mord idő, rengeteg nagy hó mindenfelé; nehéz, kivált az utazásra nézve.
27. 28. 29. borult, hives, de tsendes napok.
30. felleget, szeles hives idő.
31. valamivel szelidebb, kevés havazás.

február.

1. tiszta, de hideg nap.
2. Vastag köd, zuzmara és feszült hideg.
3. Enyhültebb.
4. hives, havazásra hajlott.
5. kevés hó, lágy idő.
6. hasonló.
7. sűrű havazás, melly szakadatlanul tartott egész nap és egész éjtzaka.
8. lágy idő.
9. 10. mind tsendes szelid idő. 10. egész éjjel havazás.
11. szeles, hives.
12. kemény feszült hideg.
13. még nagyobb hideg.
14. tsendes, szelidebb idő.
15. 16. tiszta nap és igen kemény hideg idő.
17. hasonló tiszta hideg nap, déltájba olvadó.
18. éppen ehez hasonló mindenbe.
19. hasonló tiszta nap, dél tájba olvadás, lots.
20. sűrű vastag köd és nagy hideg.
21. inkább borult, mint tiszta; egyébaránt tsendes mérséklett hideg nap.
22. 23. tsendes szelid olvadó idő.
24. 25. vastag köd és kevesebb lágyulás.
27. lágy havazás, délutánn napfény és nagy olvadás.
28. borult hideg idő, hó szállong.

március.

1. Tsaknem egész nap sűrű lágy havazás, melly estvefelé szűnt ugyan, de éjjel újból havazni kezdett; s így kivált hajnal felé széllal egygyütt megsűrűdett.
2. borult, vastag sűrű havazás széllal, hó fuvatag, melly az eddig elé vert utakat újból bé futta, el takarta. s a szűk és drága Kőst (költség), aggodalommal töltötte bé a marha tartó gazdákat.
3. hol tiszta, hol borult, hó szállongással. éjtzakára derült, hideg.
4. Vastag köd, nagy zuzmara, kemény fagy és feszült hideg mint tél derekán.
5. reggel tiszta idő, de csipős hideg.
6. borult, de még nagyobb csipősebb hideg, mint
7. borult, ködös, de hideg idő.
8. tsaknem egész nap sűrű havazás.
9. dél előtt napfény és nagy olvadás. délutánn rémitő nagy szél és hó fergeteg, éppen olyan minő 1840be Mártz. 10kén volt.
10. hol tiszta, hol borult, hideg szél; s azomba mégis olvadás.

11. tiszta nap, reggel nagy hideg, kemény fagy; azután olvadás benn az helységben, de a mezőbe alig, vagy éppen nem tettző a meleg.
12. hasonló tiszta olvadó, de éjjel nagy hideg.
13. 14. rengeteg nagy hideg szél, azonba mégis olvadás.
15. tiszta szelid nap, s mégis kevés olvadás.
16. virradólag tsendes felleges, hajnalba kezdve sűrű nagy havazás, melly tartott szinte egész nap, kivált 11. és 12 óra között rengeteg sűrű vastag hó fuvatag, bába fergeteg.
17. nagy olvadás.
18. tiszta napfény, reggel nagy hideg, kemény fagy, későbbre olvadás.
19. tiszta nap, reggel kemény fagy, nagy hideg, úgy hogy egész éjjeli tüzelés mellett is az ablak megjegzett, azután olvadás nagy mértékbe.
20. felleges, tsendes idő, de fagy szinte olly nagy, mint az előtti napokba. dél-tájba nagy olvadás, estvefelé sűrű essőzés.
24. 25. homályos, essőző olvadó.
26. egész nap kavargó hideg szél, de nagy olvadás, vizek árja, patakokonn ARANYOSon.
27. szép tiszta meleg nap, olvadás, de a nagy sár sokat szikkadt.
28. 29. szép tavaszi meleg napok, s így végig.

április.

1. Szép nap - kevés lengedező széllel; estvefelé borult, felleges. éjjel nagy szél, melly a fellegetek el űzte.
2. szép tiszta nap.
3. szeles.
4. tsendes meleg nap.
5. tiszta tsendes idő.
6. reggel köd, későbbre felleges, azután tiszta. délutánn sebess déli szél. éjtzaka sebess nagy esső.
7. reggel borult csepegő; azután egész nap késő éjtzakaig tartott sűrű essőzés, mellyet követett nagy szél és vizek áradása.
8. borongó felleges. minapinál nagyobb vízáradások.
9. szeles, hives nap.
10. borult, szeles, essőző, kedvetlen idő.
11. reggel derült, délbe essőző.
13. 14. szép meleg nap.
15. hasonló.
16. szeles, hives.
20. igen meleg tavaszi nap.
21. még melegebb. estvefelé borult, dörgés és villámlás, felleges, kevés esső, estvefelé borult, hives idő.
22. nagy meleg, mint nyárba.
23. hasonló.
24. nagy mértékű meleg.
25. hasonló.
26. hasonló. Sebess vegetátio. Szép tiszta nap, de reggel olly hives, hogy alig lehetett állani. azután meleg.
30. nagy mértékű meleg.

május.

1. rengeteg nagy és hideg szél, mely miatt szintén vissza kellett öltözni a téli gúnyákba.
2. 3. 5. szeles meleg napok, nagy por, fenn akadott vegetáció.
6. 7. 8. mindennapi készülétek essőzésre, esső nélkül. nagy aszály, szünteleni szél, por fellegek, mint caniculába olykor; a termékenységre nézve szomorú ki nézések a jövőendőbe.
9. meleg nap.
10. borult felleges, kevés essővel.
11. 12. 13. 14. egyformán borongó, essőre hajlott, de szeles napok, mely miatt esső is nem lett, noha sok izbe tsepergett; a szél el szaggatta a fellegeket.
15. egész nap változó szeles, borongó, néhol jeges zápor, menydörgés.
16. szeles, hives. 17. borongó, néhol esső.
18. 19. tiszta, reggel igen hives, azután meleg napok.
20. reggel kevés esső, azután meleg.
21. 22. 23. 24. 25. forró meleg napok, mint caniculába, rettenetes aszály, por, tikkasztó meleg, mely a vegetációt egészbe fenn akasztotta. Száradott és ki sült minden. Szomorú ki nézések a jövőendőbe, az őszi vetések naponként veszték. a Törökbuzák keletlen a ki száradt földbe heverték. a gabona drágulni kezd.
27. borult, felleges, pázmáson járó, kisebb nagyobb záporok, de amellyek az el tikkadt földet nem áztatták meg koránt sem.
28. 29. szeles, hives napok.
30. nagy meleg.
31. hasonló.

június.

1. délig nagy meleg, délutánn borult, nagy égi háború, s néhol esső.
2. nagy meleg.
3. hasonló és esső.
4. borongó, néhol essőző.
6. 7. kedvetlen, szeles száraz idő nagy aszály.
8. még nagyobb szél. estve felé kevés zápor.
9. délutánn kevés esső, mely estvig tartott ugyan, de a szomju föld ázatlan maradt.
10. nagy égi háboru és esső, de jéggel elegy.
11. borongó, szeles hives nap.
12. déltájba szép zápor esső, de nem sokáig tartott.
13. borongó felleges, délutánn esső, nem sok.
14. egész nap sűrű fellegek, apró essőzés, délutánn kevés zápor, de a tikkadt föld még se ázott meg.
15. reggel szép tiszta, délutánn borongó.
19. (Görög Synódisra menetel M. VÁSÁRHELYre) tiszta meleg nap, nagy por az utonn.
21. Szép Sirós esső, tsaknem egész nap. Ezután forró meleg napok egész végig.

július.

1. hives reggel, de tiszta nap.
4. délutánn szép zápor, menydörgés és villámlások között. éjjel még nagyobb zápor és égi háboru.

5. dél-utánn tartós nagy esső. ezután borongó ugyan de esső nélküli forró meleg napok. főleg
16. 17. 18. 19. olly rekkenőség, olly forró meleg, hogy azt ember és oktan állat alig tudta szenvedni; nagy aszály, por felleg, melly a napot meg homályosította; fenyvesek égése a havasokon, a vér színbe öltözött nap veresre festette a por felleget is maga körül, mint 834be
19. éjtzaka 1. és 2. óra között borzasztó villámlások, égi háború, dörgés, nagy menykő hullás nélkül, és kevés zápor esső.
20. újból forró meleg nap, úgy hogy amiatt se éjjel se nappal nem találta nyugalma az ember. minden plánta, fű és vetemény naponként száradt, és ki sült; a gyümölcsök éretlen le sütek és hullottak a fákról. a szőlők is inlették a szerfelett való szárazságot, és nagy aszályt. Az aratás igen szűk lett; széna majd mi se termett. s.a.t. Ezek levének szomorú következményi a nagy, és hideg télnek; és az arra következett száraz tavasznak, és forró nyárnak. mellyek miatt a tavaszi vetések is részint ki se keltek, részint úgy el késtek, hogy a törökbuzáknak nagy részt akkor kapálták elsőbe, mikor más felől az őszi vetéseket már aratták.
21. egész nap szeles, fellegtelen tiszta meleg nap. éjjel hives.
22. borongó, a hévség szűnt.
23. reggel hives, azután meleg.
24. nagy szél és kevés zápor esső.
25. reggel hives, azután meleg, szeles idő.
26. reggel olly hives, hogy alig lehetett állani, azután jó meleg idő, estvefelé vastag borulta kevés essővel.
27. lankasztó meleg nap.
28. jó hajnalba kezdve egész délig tartott apró sűrű essőzés, melly az el tikkadt földet meg enyhítette; s ujj életet adott mindennek.
29. szép meleg nyári nap.
30. hasonló.
31. hajnalba és reggel olly hideg szél, hogy szintűgy fázott az ember; azután meleg nap.

augusztus.

1. reggel borulat, felleget, tsepergő, későbbre derült meleg idő egész nap.
2. reggel tiszta meleg idő, későbbre rettentő kavargó nagy szél, mellyet dél-utánn essőzés követett (buza hordás).
3. reggel hives, későbbre jó meleg nap.
4. hasonló.
5. reggel borult, essőre hajlott felleget, délutánn kevés esső.
6. reggel hives, azután forró meleg nap, hasonló a júliusihoz.
7. 8. valamivel hivesebb.
9. 10. forró meleg napok.
11. borzasztó nagy szél és por felleg, estve felé villámlás láttatik meszsziiről, de a nagy szél, mint többnyire mindenkor, úgy most is, semmivé tette az esső iránt mutatkozott szép reményt. 12. már korán reggel forró meleg. iszonyú aszály, pusztító szárazság, melly minden vegetációt veszélyeztetett, és amellyet még a szőlők is nagy mértékbe éreztek, amidőnn az aszály nagyobb volt a 834belinél.
13. korán reggel nagy meleg, későbbre felleget kezdet, s még dél előtt jó zápor esső lett, menydörgés és villámlás között. délutánn még nagyobb zápor, mellyet követett apró sűrű esső. s így az el tikkadt föld meg enyhült; az haldokló vegetáció fel elevenedett.

14. 21. 23. kevés zápor, széllel, ezután forró meleg napok végig. Emlékezetes ezen évbe a szőlő gerezdek korán készülése; úgy hogy Sz. István Király napján, sőt az előtt is már jó enni való szőlő gerezdeket lehetett találni. Augusztus vége felé pedig már nem tsak eléggé édes, de már mazsolásodni gerezdeket is bőven lehetett látni. innen a reménység a jó borhoz.

szeptember.

1. egész nap borongó felleges, de esső tsak az havasokonn láttatott.
2. forró meleg nap.
6. kevés esső.
8. 9. szeles, kedvetlen idő, por felleg.
10. borult, felleges, hideg szél, olykor kevés esső. 10a egész nap szeles, hives idő.
11. borult, hives kedvetlen egész nap. estve tsendes apró sűrű esső, melly folyvást tartott egész éjtzakánn keresztül jó virradatig, s az el tikkadt földet meg áztatta, fölvidámitotta, s mindennek uj életet adott.
12. felleges, igen szelid tsendes idő, kellemes vetésre igen alkalmas napok, hives éjtzakák.
23. vastag hó harmat, reggel, estvefelé essőző.
24. hasonlóan felleges essőző.
25. dél előtt apró essőzés, délbe forró meleg, délutánn menydörgés és nagy zápor, kevés jéggel.
26. tsendes szelid nap.
27. borongó, olykor szeles.
28. Általános szakadatlan tartó esső, egyébaránt szelid jó idő.
29. 30. tiszta meleg, a legszebb őszi napok.

október.

1. Szép tiszta meleg nap.
2. 3. hasonló.
4. változó,
5. sok esső.
6. egész nap borongó, hives szeles.
7. tiszta, de hives.
8. szelid jó idő (szület kezdete).
9. hasonló.
10. esső és hives szél.
11. tiszta hives, kevés hó harmattal.
13. 14. tiszta meleg napok, hives éjtzakák usq. ad
22. ekkor borult és igen hives szél egész nap.
23. tiszta nap, és olly hideg hogy a víz szinte vastagonn bé fagyott a marhák válujába, nagy hó harmat, ezután tiszta meleg napok usque ad
30. ekkor borult hives, éjjel apró sűrű esső, melly tartott
31. is egész nap és éjtzakánn.

november.

1. Egész nap felleges és hideg szél, melly éjtzakára ki deritette az eget.
2. tiszta, és olly hideg, hogy a víz vastagonn bé fagyott a künn volt edényekbe, sőt a sár is megkőrmődött, úgy-hogy az ert (=embert) megbirta, hol méjj nem volt.

3. tiszta és még nagyobb hideg, és fagy.
4. olly kemény hideg, hogy az ablakok is meg jegzettek; és a patak keresztül fagyott.
6. 7. 8. egy formán tiszta szelid levegőjű nappalok és kemény fagyú, felette hideg éjtzakák.
9. nem épp olly nagy fagy, borongó hives.
10. homályos, borult, felleget, hives idő.
11. dél előtt hives, délutánn jó meleg idő.
12. dél előtt vastag hideg köd, délutánn szelid.
13. hasonló.
14. Felleges vastag hideg köd, délutánn szelid. Felleges essőző.
15. szelid jó idő. estve sűrű essőzés.
16. borult felleget, hideg szélllel; az havasokonn vastag hó láttzik. estve sűrű esső, éjjel rengeteg nagy hideg szél,
17. vastag hó láttatik a BOGÁT-tetőnn és hegyekenn le egész KOTSÁRDig; az HARASZTOSI erdő és BÁGYON, hóval fedvék. egyébaránt borult sötét mord idő,
18. homájos, kemény fagy, reggel. későbbre tsendes szelid idő.
19. reggel essőző, azután meleg szelid nap.
20. Reggel tiszta, és kevés fagy. napfeljöte utánn vastag köd és hives idő, ARANYOS nagy árja.
22. reggel vastag hideg köd, délutánn meleg nap.
23. egész nap vastag, sűrű fojtó köd.
24. egész nap igen szelid kellemes őszi idő.
25. reggel kellemes idő, azután borongó, felleget, kevés essővel. egész éjjel sűrű essőzés.
26. sűrű esső, melly tartott egész nap, egyébaránt szelid nap. az esső éjjel is folytonosonn tartott.
27. borult, essőző, hóval elegy nagy sár, víz áradás. éjjel lágy havazás, melly tartott
28. is délig, egyébaránt tsendes, engedelmes idő.
29. hóra borult, lágy idő, a sár és lutsok nevededik.
30. derültebb szelid idő.

december.

1. Szintén tiszta - kellemes nap.
2. hasonló tiszta - meleg nap, melly a legszebb tavaszihoz hasonlított.
3. vastag sűrű köd.
4. a köd eloszolván tisztább és hidegebb idő, kemény fagy.
5. lágyulás, tsendes szelid idő.
6. hasonló.
7. tiszta - meleg nap. 5
8. reggel kemény fagy. azután borongó, enyhe nap.
9. reggel tiszta, kemény fagy, azután vastag köd, melly tartott egész nap, és estvére kelve még sűrűbb lett.
10. reggel fagy, dara hullás, későbbre essőzés.
11. borult, felleget, komor idő, nagy sár, esső.
12. borult, felleget, éjjelre ki tisztult.
13. vastag sűrű köd, fagy.
14. hasonló és ez folyvást így tartott usq. ad
18. ekkor a köd eloszlott, napfény és kevés olvadás lett.
19. reggel hives szél, borult, felleget, estvefelé esső, melly sűrűnn hullott egész éjjel is.

20. reggel esső szünet, mely azomba még dél előtt meg ujjult. délfelé kevés derülés, homályos napfény; egyébaránt tsendes, szelid idő.
21. 22. mind homályos olvadó, sáros idő.
23. reggel nagy fagy, azután napfény, olvadás,
24. egész nap szelid, meleg idő, mint tavaszonn, napfény.
25. 26. hasonló tavaszi forma napok, mind amellett is, hogy éjjel a sár megfagyott, mert nappal ki olvadt.
27. egészszen tavaszi forma nap, noha reggel hives és fagy volt.
28. reggel fagy, azután olvadó nagy sár.
29. borult, felleget, dél-tájba zápor esső, mely a sárt nevelte.
31. fellettte engedelmes nap fény, mint tavasz kezdetinn.

1842

január.

1. Tiszta nap, reggel kemény fagy, azután szép napfény, meleg.
2. még nagyobb hideg. egyébaránt ekkor is tiszta nap.
3. homályos, de mégis hideg idő.
4. sokkal szelidebb.
5. hasonló, homályos, tsendes, engedelmes idő.
6. nagy lágyulás, és apró essőzés; melyből délutánnra havazás vált; de lágy és olvadó.
7. hasonló, borult, essőző, unalmas lágy idő. estve sűrű, nagy, de kevés ideig tartott havazás.
8. Reggel kezdve sűrű havazás, mely tartott délig.
9. borult, felleget, ködös, egyébaránt szelid, tsendes téli nap. délutánn sűrű lágy havazás, mely tartott estve vatsorakorig.
10. borult, felleget, hideg idő.
11. reggel hasonló borult hideg idő, de azután tsakhamar déli szél indulván nagy mértékbe lágyulni, olvadni kezdett a hó és sár. estve ki derült és éjjel kevés fagy lett, mely miatt
12. nagy sikság, egyébaránt tiszta napfény és nagy olvadás, majd mi (=semmi) hó se maradt.
13. 14. mind tiszta, olvadó nappalok, hideg, fagyos éjtzakák usq. ad
21. ekkor apró sűrű havazás, mely tartott reggeltől fogva, tsaknem szakadatlanul estvig, szállongva egész éjjel, sőt
22. is délig. ekkor szünet, tsendes szelid idő. estvig; estve ujból havazás.
23. jó reggel kezdve, vastag, sűrű havazás, éjszaki kevés széllel, mely szakadatlanul tartott egész estvig.
24. borult, ködös, tsendes, igen szelid téli nap.
25. tsendes szelid téli nap.
26. borult, ködös, tsendes igen szelid téli nap borult, felleget, szeles, estvéig tartó, míg a Hold fogyatkozásnak vége lőn. 9 óra tájba a szél meg szünet, ki tisztult, és hideg éjjel lett.
27. reggel kemény hideg, azután szelid engedékeny; estvefelé ismét téli hideg idő.
28. 29. 30. szelid, tsendes téli napok,
31. reggel kemény hideg, estvére lágyulás, éjjel havazás, nagyotska mértékbe.

február.

1. tsendes szelid téli nap, éjjel havazás.
2. hasonló, hó szállongás, tsendes téli nap.
3. hasonló.
4. reggel kemény téli hideg, millyen még alig volt.
5. 6. hasonló.
7. nagy köd és feszült, kemény hideg.
8. hasonló feszült kemény hideg és sűrű köd.
9. sűrű köd és feszült, kemény hideg. melly estvefelé valamennyire szelidült.
10. felleges, apró sűrű havazás, melly hajnaltól fogva tartott mintegy 10 óráig. ekkor napfény és annak következésibe kevés olvadás. estvefelé újból kemény hideg.
11. vastag köd és feszült nagy hideg. délutánn kevés napfény és lágyulás. estvére kelve, ismét kemény hideg.
12. minden tekintetbe hasonló az elébbeni naphoz.
13. 14. 15. hasonló ködös, kemény hideg napok,
16. hasonló, ködös hideg idő délutánnig, ekkor lágyulás.
17. igen tsendes, szelid, engedelmes borult téli nap.
18. 19. 20. borult - ködös napok, déltájt kevés lottsanással, s így folyvást egész
24. ekkor nagyobb lágyulás, mint az előtt a patakba, a jegenn fellyül kerekedett a víz; és az ARANYOS is megzavarodott egy kissé.
25. reggel vastag sűrű köd, hives idő.
26. a köd oszlott, de külömben sokkal hidegebb lett, mint volt, a közelebbi napokban.
27. 28. reggel hideg, dél tájba kevés olvadás.

március.

1. 2. 3. 4. nagy olvadás, sár és lots, úgy hogy semmi hó nem maradt egyébűtt, tsakis a hidegebb helyekenn.
5. szép tavaszi, meleg idő.
6. szeles, nagy sár, jég menés. estve nagy hó fergeteg,
7. hasonló fergeteg, de fagy.
8. kemény fagy, hideg szél, több rendbeli hó fergeteg.
9. reggel nagy hideg, fagy, de tiszta, későbbre meleg, olvadó.
10. reggel felleges, hives.
11. egész nap borult, szeles essőző kedvetlen idő.
12. nagyobbára tiszta, szeles, hives nap.
13. 14. tsendes jó idő.
15. szeles, hives.
16. 17. szép meleg tavaszi napok.
18. borult, essőző - hives nap.
19. Borongó szeles idő, melly az éjjel hullott esső után a sárt szárítottta.
20. borongó, változó hives nap.
21. reggel fagy, azután jó idő, estvefelé elébb apró sűrű esső, későbbre nagy havazás, melly a földet bé lepte.
22. egész nap borult, de tsendes idő.
23. derültebb.
24. igen kedvetlen, essőző, szeles, zivataros idő.
25. borult, szeles, hives nap, ottan ottan hó szállong.
26. apró lágy havazás, kedvetlen lutskos idő, dél feléig; aztán derültebb szelid jó idő.

27. hives, szeles.
28. 29. 30. hasonló.
31. Igen szép, tsendes meleg tavaszi nap.

április.

1. borult, szeles kedvetlen idő.
2. szelidebb.
3. még szelidebb.
4. nagy hideg, szél, kedvetlen idő.
5. szelidebb.
6. tiszta reggel, kemény fagy. azután tsendes szelid idő.
7. borongó. estvefelé nagy zápor.
8. egész nap kemény hideg szél, melyet alig lehetett ki állani.
9. borult, tsendes, de hives nap, hó szállongás, dél előtt; estvefelé apró + tsendes essőzés.
10. hasonló.
13. dél előtt essőzés, azután alkalmas jó idő.
15. szeles, de türehető idő. (Nb. KOLOSVÁRra menetel.)
16. türehető, (KOLOSVÁRt – ujjonnan kinevezett Gubernátor- (lat. = kormányzó) és Generális Fő Curátor *Gróf Teleki József* Úr eö Excellentiájánál – a Fő Consistor (Szentsek, Egyháztanács) résziről tisztelendő Biztosság – Statuum Presiderus Mlgos (=méltóságos) *Bárá Kemény Ferentz* Úr eö excellentiája Elnöksködése alatt, ki is midőn engemet, mint a tisztelendő biztosságnak egyik tagját, bé mutatott a Gubernatornak ilyen szokkal. "Az ENYEDi E. Kerület Esperestye – T. *Király Mihály* – ki velem 10. évekig kinlódott" – erre a Gubernator Ur eö excellentiája így reflectált. "Annyiival kedvesebb emlékezet, hogy olly értelmes betsületes embert nevelt, ki az országnak nevezetes szolgálatokat tett és tészen; s különössönn nékem nagy segítségemre vagyon."
17. Fő Consistorialis Gyűlés – Gubernator *Gróf Teleki József* Úr eö nagy-méltósága Elnökslete alatt kit is a gyűlésbe meghívott Biztosság – ezekből állott; Gubits Consiliárius Mlgos. Lészai Lajos Ur - Elnök - *Ugron István* - *Dr. Bethlen Farkas* - Gen. Notár. T.T. *Bodola Sámuel* - Esper. *Király Mihály* mth Notár. *Bodor Pál* - a Gubernátor bé köszönő és Püspök *Antal János* elfogadó beszéde. (egyébaránt - komor - kedvetlen hideg idő 18a) a fő Cons. résziről már tisztelkedett bizottmány - ebédenn a Gubernátornál, estve Professori és Curatori választások. u.m.. az ENYEDi Pedagógiáarchai Cathédrára *Vajna Antal*. M. VÁSÁRHELYi Kollégýomba a Historiai Fachokra (Történelmi Szakra). Szász István. Sz. UDVARHELYre a Theologiai Tudományok tanítására. ENYEDi *Pap Fábíán Dániel*.
19. kedvetlen szeles idő.
20. délig jó idő, délutánn nagy szél.
21. 22. és kivált
23. kedvetlen nagy hideg, szárasztó szél.
24. reggel felleges tsendes idő, későbbre száraz nagy hideg szél. vegetatió fenn akadása. barmok szenvedése, amidőnn élelmökre se széna, se fű nem volt.
25. borzasztó hideg szél, nappal és éjjel
26. borult, kedvetlen, szárasztó hideg szél; kedvetlen kinézések a jövőndöbe. amidőnn olly hideg nappalok és éjtzakák voltak, hogy tüzelni kellett a házba és ottan ottan hó szállongott.

27. hasonló.
28. estve felé esső, de amellyet a nagy szél tsak hamar elfujt; ezután borzasztó nagy hideg szél egész éjjel.
29. reggel tiszta idő. de tsak hamar borulni kezdett, s a hideg szél ujából felkölt, s folyvást tartott. délutánn hó fergeteg. estvefelé még hidegebb lett, mint volt az előtt. minden tekintetbe szomorú ki nézés a jövőendőbe.
30. az elébbeniekhez hasonló kedvetlen, szeles hideg idő.

május.

1. borult, reggel tsendes; de tsak hamar fel költ a régtől fogva dühöngő, mindent pusztító hideg szél.
2. tiszta idő, de olly hideg, hogy az ARANYOS szélinn az iszap meg fagyott és a gyengébb nemű plánták is, a házba reggel és estve tüzelni kellett. vastag hó harmat.
3. tiszta szép napfény, de olly hideg mint az előtt, hó harmat. az havasokonn még az alább esőkenn is vastag hó láttzik, mozdulatlan mint tél derekán. a Kutnál levő edényekbe a víz megjegzett.
4. valamivel szelidebb.
5. reggel kevés esső, azután szelid, tavaszi nap.
6. hasonló szép tavaszi nap, estvefelé szél, villámlás és dörgés, elsőbe ezen tavaszon és apró sűrű essőzés. de a föld korántsem ázott meg.
7. borongó, estvefelé kevés esső, de tsak a por ázott meg.
8. reggel hives, azután meleg,
9. tiszta meleg nap.
10. hasonló, dél-utánn lágy meleg szél és rekkenőség.
11. 12. borongó, szeles nap.
13. 14. tiszta meleg napok.
15. meleg nap. estvefelé kevés esső.
16. felleges, homályos,
17. meleg tavaszi nap.
18. hasonló.
19. felleges, kevés essővel.
20. essőző, néhol nagy záporok.
21. egész nap borult, essőző; éjjel sok esső.
22. tsendes essőző idő, dörgés.
23. szakadatlanul tartó nagy essőzés ARANYOS árja, sár.
24. essőző.
25. derületbb meleg nap, estvefelé kevés esső.
26. meleg nap, szelid tsendes idő.
28. estvefelé nagy zápor, egész éjjel sűrű essőzés, melly tartott
29. is.
31. tiszta szép nap.

június.

1. tiszta - szép tsendes meleg nap.
2. hasonló.
3. 4. essőző.
5. sok esső. Görög Synodis kezdete, hol én prédikállottam dél-előtt. délutánn Gubernator Directorrá lett választásom 15. szózáttal.

8. sok esső.
10. nagy égi háboru és zápor.
12. 13. 14. derült meleg napok.
15. délutánn menydörgés, villámlás, és zápor esső; azután derült.
16. meleg nap.
17. 18. borongó, szeles, hives idő.
19. szép meleg nap.
20. 21. 22. 23. 24. kevés külömbséggel tsaknem egy formán, hol tiszta, hol borult, hol tsendes, hol szeles essőző napok; olykor égi háboru.
25. 26. 27. s.a.t. forró meleg tiszta napok, hives éjtzakák végig.

július.

1. 2. tiszta - forró meleg napok.
3. szeles - borult, nagy zápor essők - dörgés - villámlás.
4. 5. 6. Felette forró meleg napok.
7. délbe és estve – két – áldásos nagy zápor essők, mellyek a földet meg áztatták.
8. kemény, hives szél, látható napfogyatkozás, de a sűrű fellegek közt nem tisztán észre vehető.
9. 10. 11. 12. 13. tiszta meleg, egyszersmint szeles napok; nagyon hives éjtzakák és reggelek.
14. 15. 16. változó, essőző.
17. 18. 19. tiszta, de szeles idő.
20. 21. tiszta - meleg - nyári napok.
22. rengeteg nagy - kártékony szél -, dél-nyugatról.
23. jó nyári nap.
24. egész nap szeles, hives.
25. tiszta, tsendes, meleg nyári nap.
26. hasonló.
30. borult, lankasztó meleg nap.
31. áldásos tsendes esső, melly a tikkadt földet megenyhítette, s a hervadó plántáknak, s minden növényeknek ujj életet adott.

augusztus.

1. borult - essőző.
2. kedvetlen, szeles idő.
3. hasonló szeles + kedvetlen, hives aprónn essőző.
4. 5. felettébb szeles, hives napok.
6. reggel borult, későbbre derült, tsendes idő.
7. hasonló.
10. 11. forró meleg, valódi caniculai napok.
12. délig tiszta, forró meleg. délutánn borongó, felleges, dörgés, essőzés. de kitsiny mértékben.
13. 14. 15. folyvást forró meleg, többnyire szeles napok, igen hives éjtzakák, és reggelek. rémittő szárazság, nagy por; minden tekintetbe fenn akadt vegetáció és érésre való ki fejlés, usque. ad finem.

szeptember.

1. száraz - meleg, poros, szeles nap.
2. hasonló. estvefelé borult, nagy szél és kis esső.
3. kis esső. 3a tiszta.
7. estve borult, felleget, nagy szél, mely a felleget és essőt hirtelen el fujta.
11. délutánn felleget, dörgés, villámlás, kevés esső.
12. hajnalba, apró sűrű essőzés, de a szél azt is el futta. egész nap tartott hideg szél.
13. meleg nap.
14. estve felé borult, essőre hajlott.
15. hajnal felé nagy zápor esső, mely a rendkívüli szinte példa nélkül való, és három Holdnapokon Keresztül folyvást tartott szárazságba el tikkadt földet meg enyhítette, s mindennek ujj életet adott.
16. hajnalba újból nagy sűrű zápor, mely a tikkadt földet alkalmasint meg áztatta, tartván mintegy 8 órákorig; azután szeles idő.
17. egész nap szelid jó idő (vetés kezdete).
19. hasonló jó szelid, jó vető idő.
20. hasonló.
21. sűrű esső délig, dél-után szeles, meleg.
22. megint esső.
23. jó meleg idő.
24. tsaknem egész nap esső, dörgés hallatik.
25. hives szél, borongó felleget idő.
26. 27. 28. 29. szelid tsendes napok.
30. szép meleg nap, nyárihoz hasonló.

október.

1. 2. 3. 4. tsendes - meleg őszi napok.
5. hajnalba kezdve esső, mely versenként szűnt és ismét ujjult, hives széllel.
6. 7. 8. mind essőző.
9. esső szünet; változó, hol meleg, hol hives.
10. 11. hasonló.
12. délig jó meleg, délutánn borult, hives.
13. borult, hives idő.
14. tiszta nap, nagy hó harmat, és olly hideg, hogy a víz a válukba bé jegzett. az havasokonn hó láttatik.
15. vastag hó harmat és olly hideg, hogy a víz vastagon bé jegzett a váluba.
16. valamivel szelidebb és vékonyabb hó harmat.
17. kevesebb hó harmat, és lágyabb idő.
18. 19. 20. szelid meleg napok. szüret kezdete.
21. 22. essőző napok és éjjelek.
23. tsaknem szünet nélkül tartó apró sűrű essőzés, de sűrűn tartó nagy sár és lots.
24. hasonló - vizár.
25. 26. derült szelid nappalok.
27. tiszta hives vastag hó harmat.
28. nagy köd, hives idő, délutánn apró sűrű esső késő estvig.
29. borongó, hives őszi nap.
30. hasonló. estve kezdve egész éjjelen keresztül tartott, rettenetes nagy szél észak Keletről.

31. egész nap északi hideg szél, mely a fellegetek el-oszlatta, az eget ki deritette. estvefelé tsendes szelid-borult idő, mely tartott egész éjjelenn keresztül.

november.

1. Felleges – tsendes idő; estvefelé apró sűrű – hives essőzés, mely folyvást tartott egész éjjel. az havasokonn és hegyekenn pedig hó esett, le BÁGYONig, HARASZ-TOSig, még pedig jó vastagonn; mint ez meg láttzott.
2. ekkor borult, kedvetlen szeles hives idő. (szüret vége, bor, alkalmasint lett és alkalmas is, árra vedrinek (11,3 l) 20-24 garas).
3. Kemény hideg szél, hó szállongás, fagy.
4. tiszta - hives nap, és még nagyobb fagy,
5. borult, sötét felleges, hideg idő. estvefelé apró sűrű havazás, mely a földet bé lepte, mint télbe; és tartott egész éjjel, úgy hogy jó nagy hó lett, mint télbe.
6. délig borongó, tsendes idő, délutánn késő estvig ismét apró sűrű lágy havazás; mely még éjjel is szaporodott.
7. reggel tiszta, hives idő, kevés fagyással; későbbre lágyulás, és nagy olvadás, s ennek következésibe nagy lutskos sár.
8. 9. 10. mind tsendes, lágy olvadó, s néha essőző napok és éjjelek, melyek az havat mind el olvasztották, és a sárt nevelték.
11. délig derült tsendes szép őszi nap; délutánn borult, felleges, éjjel kevés esső.
12. tsendes lágy idő és nagy köd.
13. reggel borult, felleges, essőre hajlott. délutánn derültebb; estve essőzés.
16. egész nap tsendes jó őszi idő.
17. tsendes, meleg, kellemetes nap, mely tavaszi Holdnapba is helyet foglalhatott volna akármikor.
18. hajnal felé kevés esső, s annak következésibe egész nap tartott olly hideg északi szél, melyet alig lehetett állani.
19. kemény fagy amilyen még nem volt; épp olly hideg, noha kisebb széllel, melyet alig lehetett kiállani.
20. tsendes de hideg idő.
21. hasonló hideg, borult idő hó szállong.
22. egész nap apró sűrű havazás.
23. lágyulás.
24. újból kevés hó. délután nagy lágyulás.
25. reggel dara, essővel elegy, délutánn derültebb.
26. tsendes lágy idő, olvadás lots, rémittő nagy sár.
27. hajnalba nagy szél és sűrű zápor esső virradtig tartó, azután egész nap borongó, szeles idő. estvére kelve derült, tiszta; éjjel kevés fagy.
28. reggel tiszta, hives, későbbre felleges, essőre hajlott; estve felé valamivel derültebb. ARANYOS vízének nagy áradása, melyet hihetőleg az havasokonn el olvadtott hó-léj okozott.
29. 30. komor, ködös, unalmas napok.

december.

1. ködből ki derült nap és reggel kevés fagy, azután borult, essőző, mely tartott egész éjjel, s így a lótsok és sár még nevededett.
2. délfelé kezdve derültebb nap.
3. tsendes lágy, homályos idő.

4. 5. 6. 7. 8. mind homályos ködös idő.
9. estve nagy szél villámlás, dörgés Kelet felől és sűrű dara hullás.
10. hideg szél éjszokról. estvére ki tisztult.
11. napfény és fagy.
12. kemény hideg és kemény fagy, egyébaránt egész nap tiszta.
13. borult, felleges, hideg idő.
14. 15. 16. borult, ködös, lágyulásra hajlott idő, nagy síkság; mely miatt ember, barom alig járhatott.
17. vastagabb köd, és valamivel hidegebb is, nagy síkság.
22. Hajnaltól kezdve, délig tartott havazás; mely a föld színét bé lepte ugyan vékonyon; de a nagy göröngyeket nem takarta el és utak szerfeletti rosszaságánn keveset javított.
23. Hideg téli idő.
24. borult felleges, ködös idő, mint az ezelőtti napokon; de lágyulásra hajlott.
25. hideg, ködös idő, s így folyvást usq. ad
30. ekkor déltájba hó szállongás, mely éjjel is meg ujjult ottan ottan.
31. nagy lágyulás és olvadás. Ködből és fellegből valamennyire ki derült nap, éjtzakára.

1843

január:

1. Nagy lágyulás, olvadás, lots és sár.
2. 3. hideg, szeles, fagyos nappalok, s még hidegebb éjtzakák.
4. Növekedett hideg és kemény fagy.
5. Hasonló tiszta, de még hidegebb nap és keményebb fagy, úgy hogy a zaj (jég) meg kezdett tojulni az ARANYOS vizénn.
6. Felleges, de mégis feszült - száraz dér.
7. tiszta nap és nagy hideg.
8. borult felleges,
9. hasonló, szelid idő.
10. borult, szeles, hives.
11. 12. hasonló.
13. 14. 15. usq. ad 21m szelid nappalok, tiszta hives éjtzakák - több vagy, kevesebb fagy.
21. 22. 23. sűrű vastag köd, hideg zuzmarás nappalok, sötét éjjelek.
24. derült szelidebb idő.
25. napfény és nagy olvadás. (Sógor *Fekete Lajos* temetése TORDÁN)
26. hives fagyos.
27. ismét lágyulás.
28. szeles, borult nap, hó szállongás.
29. 30. 31. borult szeles, essőző, lutskos idő.

február:

1. változó, hol derült, hol borult.
2. 3. 4. 5. éjjelenként kevés fagy, nappal tiszta, tsendes, meleg napok; főleg
7. és 8. olly meleg napok, mellyek tavasziaknak is számot tettek volna.
9. borult, felleges éjjel, zápor.
10. 11. 12. kedvetlen, felleges, szeles, ottan ottan tsepergő.
13. borult, hives idő, az hegyekenn friss hó láttatik.

14. 15. 16. nappal tiszta, éjjel fagy, reggel köd.
17. hasonló, estve borult, felleges, essőre hajlott.
18. újból tiszta - szelid nap, délutánn nagy szél, estve derült.
19. reggel hives – azután tsendes – tiszta nap.
20. reggel fagy, azután tiszta - tsendes szép nap, mint tavaszonn.
21. reggel igen hives, fagy egyébaránt gyönyörű szép - tiszta nap, úgy hogy a vegetatio is útba indult a verőfényes helyekenn.
22. 23. 24. 25. mind hives éjjelek és tiszta - meleg nappalok.
26. reggel nagy hó harmat, kevés fagy, de délután olly meleg idő, hogy az árnyékos helyeket kellett amiatt keresni; rákokat és bősövény salátát lehetett enni, s hó olvadásnak kellett az havasokonn esni; mert az ARANYOS vize nevededett.
27. déli tiszta szelid nap, délutánn borongó, szeles, néhány tsepp essővel.
28. tiszta szelid nap.

március.

1. borongó, de szelid idő; estvefelé hives szél, kevés essővel, melly tartott éjjel is és 2a reggel az hegyekenn, kevés hó láttatott.
2. borult, sötét idő, hives széllel, és hó fergeteggel.
3. egész nap borult, hives szeles idő, estve havazás, melly tartott egész éjjenn is keresztül, úgy hogy két-három újni vastagságra bé fedte a földet.
4. egész nap tartott lágy havazás, olvadás, nagy lutsok. estve hideg szél, melly tartott egész éjtzakán is és fagylalt.
5. borult, kedvetlen idő, valamennyire olvadó.
6. hideg szél; délutánn tsendes szelid idő.
7. reggel kevés fagy, délutánn tsendes, szelid, estve esső, melly tartott éjjel is.
8. borult, kedvetlen hives, szeles, ottan ottan essőző.
9. Felleges, borongó. egyébaránt tsendes, szelid tavaszi nap.
10. éppen hasonló.
11. hasonló.
12. reggel hives, azután engedékeny.
13. essőző.
14. kedvező tavaszi nap.
15. hasonló.
16. reggel apró sűrű essőzés, azután hives szél egész estvig. estve hó fergeteg, és egész éjjel kemény hideg szél.
17. derült nap, de felette hideg szél, mint télbe.
18. reggel hideg a fagyó pontig. délutánn szelid, meleg nap.
19. reggelen kezdve mind inkább borongó, essőre hajlott; délutánn kemény hideg szél, melly egyformán tartott egész éjjel is.
20. tiszta nap, de felette hideg szél, melly mindent meg fagyalt, az ablakok vastagok megjegzettek.

Jegyzés. 17kén estve 7. és 8. óra között láttatott észak-nyugotonn egy 43 grádusnyi hosszúságu levegői tűnemény, mintegy 9. órakerig olly forma, mint amilyen az üstökös csillagok sugárai, vagy szakállai szoktak lenni; de nucleus nem találtatván; nem üstökös csillagnak. hanem Levegői electricitásnak gondoltatott inkább lenni. Azomba, ugyan ezt a jel 18kán és 19kén is láttatván épp azon idő tájba, de nem keresztbe egyenes, hanem északnak hajló végivel az horizon alsó határához hajlott directióba; ezen okbul nucleus nélküli Üstökös csillagnak állittathatott lenni.

annyival is inkább, mivel 20kán estve is láttatott ugyan azon helyyeken; és enyésztekor le haladott az horizon alá.

21. tiszta nap, de kemény hideg idő.
22. 23. 24. 25. 26. hasonló tiszta szeles, tzu dar, száraz dér, melly minden vegetátiót meg szüntetett, s a jövődre szomorú ki nézéseket mutatott.
27. egész nap hideg, szeles idő.
28. 29. 30. 31. mindtsak kisebb edényekbe, de a patakonn is által állásig megfagyott a viz.

április.

1. tiszta nap, reggel hideg a fagyó pontig; azután szelid meleg.
2. 3. hasonló.
4. borult, felleges, essőre hajlott. dél-tájba kevés zápor, sűrű menydörgés, villámlás, tsendes szelid idő.
5. borongó, felleges, estve zápor, de kevés ideig tartott.
6. 7. hol tsendes szelid, hol szeles és hives, változó idő.
8. reggel hives szél, délutánn szelid tavaszi nap. (fetskék láttatnak).
9. derült szép tavaszi nap.
10. hasonló 10 óra tájig, akkor rettentő kavargó szél, mellynek vége estve felé áldásos szép tsendes esső leve; melly tartotta éjjel is és
11. szintén délig. ekkor esső szünet, szeles idő és olly hives, hogy alig lehetett állani. egész éjjel hives szél, apró essőzés. ARANYOS árja.
12. borult, kedvetlen, hives hó szállong. hol esső, hol dara hullás, hol tsendes, hol szeles, egész nap szakadatlanul változó.
13. ki tisztult, hideg idő, nagy hó harmat és fagy, mint késő ősszel, komor ki nézés a jövődre.
14. reggel 7. órától kezdve délutánn 3. órákorig tartott apró sűrű essőzés; azután rengeteg hideg nagy szél, késő estvig, éjjelre kelve tiszta idő, vagy, nagy hó harmat.
15. rengeteg hideg, kavargó nagy szél, ottan ottan dara, esső hullás, kedvetlen idő egész nap. ARANYOS árja nagyobb, mint az előtti.
16. tsendes szelidebb idő.
17. 18. 19. 20. 21. 22. folyvást szép meleg tavaszi napok; kevés essőzéssel.
26. derült vidám meleg nap, kevés széllel.
27. egész nap és egész éjjel borzasztó nagy hideg szél keletről és délkeletről, melly a fák rügyeit, virágait el hervasztotta, perzselte, a földet ki száritotta.
28. jó reggel hó láttatik a hegyeken TOROTZKÓ körül; egyébaránt a szél szünt és kedvezőbb idő mutatkozik.
29. 30. szeles, kedvetlen száraz idők.

május.

1. vastag hó harmat és hideg a fagyó pontig.
2. még hidegebb és vastagabb hó harmat, melly kárt is tett némelly plántákba; a viz a válukba bé volt fagyva reggel.
3. valamivel szelidebb, de egész nap kedvetlen fonnyasztó szél; melly a vegetátiót végpusztulással fenyegette.
4. 5. mind nagy száraz, hideg szelek.
6. tsendes és essőre hajlott.
7. hasonló.
8. délutánn kezdve tsendes zápor, melly tartott egész éjjel is.

9. nagy záporok.
10. egész nap sűrű nagy esső, mely tartott egész éjtzakánn is és a földet jól által áztatta.
11. reggel apró sűrű essőzés, később ottan ottan napfény, de hideg szél. ARANYOS nagy árja.
12. egész nap hives szél.
13. még hivesebb, hó harmat, mely látható károkat tett a szőlő hegyekbe s kerti veteményekbe.
14. borult, essőre hajlott, hives széllel, úgy hogy a házba tüzet kellett tétetni és téliesenn öltözködni.
15. 16. 17. 18. mind borongó, szeles, változó napok.
19. reggel sűrű zápor, azután szeles, de meleg termékeny idő. délutánn estve felé dörgés, és néhol essöző.
20. 21. 22. változó, hives szelekkel.
23. 24. 25. szép meleg napok, haladó vegetáció.
26. egész nap és éjjel hives szél.
27. áldásos szép zápor esső, nagy menydörgés és villámások között.
28. szép tavaszi idő.
29. hasonló.
30. egész nap essöző.
31. egész nap hideg szél éjszokról.

június.

1. tiszta de hives reggel, délutánn borongó, felleget.
2. tiszta de olly hives, hogy alig lehetett állani.
4. 5. forró meleg napok.
6. 7. 8. essöző.
12. sűrű záporok, menydörgés villámlás, sok esső.
13. borult, szeles, hives, essőre hajlott. s így folyvást kevés külömbséggel.
18. dél előtt meleg; délutánn sűrű essőzés. (Görög Synodisra indulásom ALSÓ CSER-NÁTONba)
19. 20. meleg nyári napok.
21. hives szelek, borongó FREKkel szembe a SZURUL nevű havasonn havazás, sőt FOGARASba 8a havas essőzés.
22. alkalmas jó idő. (FOGARASi Ecclesia visitációja)
23. egész nap olly hideg szél, hogy téliesenn kellett öltözködni.
24. meleg nap (megérkezés A. CSERNÁTONba. szállás *Molnár Péter* nevű Katona ezredesnél)
25. Synodis Kinyílása; sűrű zápor. ezután is minden napi essőzés, kisebb nagyobb mértékbe végig.

július.

1. 2. 3. tsendes, de essöző napok.
4. hasonló (délután haza felé indulás a Görög Synodisról) több izbeli zápor essők. éjjeli alkalmatlan szállás ELŐPATAKba.
5. reggel kezdve sűrű essőzés (estve felé a RIKA allyán nagy zápor és menydörgés rossz ut, sár. estve OKLÁNDonn jó szállás).
6. tsendes ködös, de jó idő (rossz ut UDVARHELYenn ebéd délutánn alkalmatlan utazás. SZ. LÉLEK, FARKASLAKA, mellyen innen a RIKÁnál nagyobb és ros-

szabb hegy, melly Pálfalvinak v. Jézus hegyinek neveztetik. tetejéről gyönyörű meszsze ki látás mindenfelé. aljába a kies fekvésű KOROND, ottani Fördök és igen kellemetes tájék. PARAJDon czudar szállás!)

7. jó meleg nap. (Képtelen rossz utak SOVÁRADtól ERDŐ SZ. GYÖRGYig. KIS KÜKÜLLŐ formálódása néhány erdei zugó patakokból gyönyörű perspectiva. SZOVÁTHÁnál a sok só-hegyek)
8. egész nap tiszta meleg (haza érkezés a Gsynodusi utból).
9. tiszta meleg nap.
10. délig tiszta meleg, délutánn nagy zápor.
11. 12. 13. mind essőző napok.
14. 15. esső szűnés és jó meleg idő.
16. 17. hasonló jó idők.
18. 19. jó meleg nyári napok.
20. ismét borongó, essőre hajlott.
21. reggel kezdve felleget borongó, gyakori záporok, de nem tartósak.
22. 23. 24. alkalmas jó nyári napok.
25. egész nap essőző, kedvetlen szeles idő.
26. 27. borult, felleget, néhol essőző, felette hideg, szeles idő, melly a kezdett aratást nem kis mértékbe gátolta.
28. 29. 30. 31. változó, hol tiszta, hol borult.

augusztus.

1. 2. Tiszta meleg napok.
3. hajnalba nagy dörgés villámlás és sűrű zápor.
4. forró meleg nap. estvére kelve borult, éjjel dörgés, villámlás, sok esső, nagy széllel.
5. borult, felleget, sötét idő, délután nagy zápor, egész éjjel essőzés.
6. délig aztán hideg, szeles idő. éjjel sok esső.
7. szeles és szokatlan hideg idő egész nap és éjjel is.
8. borult, felleget, tsepergő idő és olly hideg szél, hogy alig lehetett állani. Későbbre 8,
9. óra tájba sűrű essőzés, nagy és olly hideg széllel, hogy szintén téliesenn kellett öltözni. sőt az oktan állatok se tudták szenvedni a hideg szelet, mint késő őszenn, és ez tartott egész nap és egész éjjel.
9. szeles borongó, de szelidebb idő.
10. újból nagyon hideg szél és borongó idő.
11. 12. ki tisztulása, s melegre fordulása az időnek.
13. 14. 15. forró meleg napok. buza hordás.
16. 17. 18. tiszta meleg napok és igen hives éjtzakák, s így folyvást usq. ad
31. ekkor délutánn borult, felleget égi háboru és kevés esső.

szeptember.

1. dél előtt borongó, essőre hajlott, délutánn hives szél.
2. változó, hives, borongó.
3. Felette nagy szél, por felleg, kedvetlen idő.
10. Szeles, kedvetlen.
11. hives reggel; azután meleg és délfelé kevés esső.
12. felette hives reggel; azután meleg.
13. még hivesebb reggel; vastagotska hó harmat. tiszta nap.
14. 15. 16. mind hives éjtzakák és reggelek.

18. 19. 20. valamivel szelidebb éjtzakák és jó meleg őszi napok.
21. 22. változó hol meleg, hol hives és kevés esső.
23. hajnalba jó zápor; ezután borult felleges, tsepergő.
24. nagy essőzés, mely az el tikkadt földet meg áztatta annyira, hogy 25kén az őszi vetés közönségesenn megkezdődött.
25. alkalmas jó őszi idő.
26. délig borongó, délutánn sűrű essőzés, mely tartott éjjel is és a föld által ázott.
27. megint esső.
28. hives reggel és hó harmat, mellynek nyomai még láthatóbbak valának, mint a 13kán esettnek. Az havasokon hó.
29. reggel nagy köd, délutánn jó meleg őszi idő.
30. borult, kedvetlen essöző az havasokon hó, délutánn olly hideg szél, mellyet alig lehetett ki állani. (KOLOSVÁRra menetel a Fő Cons. gyűlésre - FELEKén való hideg.)

október:

1. 2. 3. borult, felleges, essöző, nagy sár, ARANYOS árja.
4. 5. 6. borongó, de szelid őszi napok esső nélkül.
7. 8. reggel 9 órákorig nagy köd, azután meleg, érlelő kellemes őszi napok.
9. szép meleg nap. (Gróf Torotzkai Instellációja Fő Ispányságra - TORDÁN).
10. borult, szeles, hives; estvefelé esső, mely kemény hideg széllel tartott egész éjtzakán keresztül, sőt
11. is estvefeléig. ekkor ki derült az idő és
12. nagy vastag hó harmat láttatott, a plánták meg fagytak; ARANYOS árja. itató váluba viz megjegzése.
15. essöző.
16. tsendes őszi nap.
17. szép meleg idő.
18. nagy szél, esső.
19. egész nap szél, derült idő.
20. vastag hó harmat és olly hideg, hogy a viz minden válukba bé fagyott gyengénn, úgy a plánták levelei is meg fagytak.
21. hasonló hó harmat és hideg a fagyásig.
22. hó harmat és olly hideg, hogy nem tsak az edényekbe volt viz jegzett meg vastagonn, de a sár is meg fagyott.
23. 24. 25. egyforma szép tiszta napok, hives éjtzakák, vastag hó harmatok.
26. még vastagabb hó harmat és nagyobb hideg, mint az előtti napokba, a viz, sár szöllő szemek meg fagyva voltak.
27. hasonló tiszta szép nappalok, hives éjtzakák, usq. ad finem.

november:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. szép tiszta napok hideg fagyos éjtzakák.
10. sok esső, mely tartott nappal és éjjel.
11. hasonló.
14. hideg szél. éjjel havazás, mely tartott
15. egész nap is, szintén estvefeléig.
16. 17. 18. borongó hives nappalok fagyos éjtzakák.
18. éjjel kezdve apró sűrű havazás, mely tartott

19. is egész délfelég.
22. hideg, havazó.
23. Lágy, olvadó, ködös, unalmas idő.
24. sűrű vastag köd egész nap lutskos, sáros idő.
25. vastag köd, lágyulás, nagy sár.
26. sűrű hideg köd egész nap és fagy.
27. 28. 29. hasonló ködös idő éjjel és nappal egyformán unalmas, sáros, egészségtelen.
30. nagy lágyulás, olvadás, ottan ottan hó szállongás.

december.

1. Olvadó, lágy idő, néha sűrű havazás, tartósság nélkül nagy sár.
2. reggel kevés fagy, azután olvadás.
3. gyakori sűrű lágy havazás.
4. 5. 6. egyforma borongó, lágy idő.
7. tartatlan lágy havazás; rengeteg nagy sár.
8. borult, felleget, essőző.
9. éjszokról szél, melly a fellegeteket el üzte, napfény. estvefelé rengeteg nagy szél, ottan ottan hó fergeteg. egész éjjel keresztül szél és fagy, de amelly a nagy habarék sárt nem mindenütt fagylalta fenéig.
10. borult, kedvetlen, szeles hideg idő. ARANYOS árja.
11. hasonló.
12. apró sűrű havazás.
13. lágyulás, olvadás.
14. még nagyobb lágyulás és olvadás.
15. reggel fagy, azután lágyulás.
16. reggel kemény fagy és hideg. délutánn nagy szél és nagy olvadás, sár. éjfél után rengeteg nagy szél hó fuvással, melly károkat is tett az épületek fedeleibe.
17. kemény fagy, borongó, szeles hűvös téli idő.
18. 19. reggelenként fagy és hideg; azután engedékeny.
20. 21. 22. 23. mind lágy, olvadó, lutskos idő.
24. hajnalon kezdve lágy havazás.
25. olvadó sáros lágy idő.
26. reggel kevés fagy, azután lágy, olvadó.
27. 28. még nagyobb lágyulás.
29. ködös, unalmas sáros idő az undorodásig, s így fogytig.

1844

január.

1. borult hideg fagyos idő.
2. hasonló.
3. derültebb napfény. estvére kelve bé borult. Sűrű havazás egész éjjelenn.
4. szél és hófuvatag; hideg havazó mord téli idő.
5. 6. 7. tsendes jó téli napok.
8. 9. szeles hideg vad idők.
10. szeles, havazó, de a szél mind elfujta a havat; s a rossz utak nem jobboldak.
11. 12. 13. aprónn és sűrűnn havazó, éjjel és nappal.
14. ködös hideg téli nap.

15. tiszta és olly hideg, millyen még nem volt jótska szán ut.
16. feszült nagy hideg.
17. hasonló.
18. lágyulás, olvadás, szél.
19. hasonló lágy, olvadó idő.
20. borult, szeles, sűrű hó fergeteg.
21. 22. jó téli napok.
23. egész nap szél és gyakori sűrű hó fergeteg; irtózatos vad idő.
24. szép tiszta téli nap.
25. 26. 27. borult tsendes szelid téli napok.
28. olvadó, lágy idő.
29. lágy havazás, melly tartott késő estvénn is.
30. borult, ködös, sötét idő hideg nélkül.
31. éppen hasonló.

február.

1. reggel ködös hideg fagyos; későbbre olvadó, délutánn borult, estvefelé apró sűrű havazás széllel, melly tartott késő estvéig.
2. szép tsendes téli idő; reggel újból nagy havazás, melly tartott egész nap, de erőssen lágy volt ezen havazás, úgy hogy verőfényekbe nagy olvadás volt.
3. hideg északi szél, kedvetlen idő.
4. tsendes szép téli idő.
5. még szebb téli nap, pompás jó szán út.
6. apró sűrű havazás.
7. olvadás.
8. 9. tsendes szép téli napok.
10. olvadás.
11. 12. 13. még nagyobb.
14. 15. apró essőzés.
16. 17. nagy hó fergeteg délig, délutánn erőss hideg szél, melly a nagy sárt fagylalni kezdette.
22. kemény fagy, tsendes téli idő.
23. éppen hasonló.
24. hideg szél, azután olvadás, nagy sár.
25. borongó, kedvetlen idő.
26. reggel kemény fagy, mint tél derekán, azután olvadás.
27. kedvetlen, szeles idő.
28. reggel borult; későbbre vidám, meleg tavaszt ábrázoló, szép tsendes nap.
29. szeles, kedvetlen, estve nagy havazás, melly a földet jól bé lepte.

március.

1. tsendes borult idő, nagy hó olvadás és a sárnak nevedése.
2. hasonló borult, kedvetlen, sáros, egyébaránt tsendes idő.
3. valamivel derültebb.
4. reggel borult, hives, azután kellemes meleg nap.
7. borult hives szeles.
8. essöző, kedvetlen, sáros idő.
9. apró sűrű havazás, igen hideg széllel, melly tartott egész nap.

10. borult, felleget, kedvetlen nap. rengeteg nagy sár és lots.
11. 12. mind változó, borongó napok.
16. valamivel szelidebb.
17. kedvetlen szeles nap.
18. szelid, meleg tavaszi nap.
19. szeles, essőző kedvetlen idő, mely tartott egész éjtaka is.
20. 21. tiszta napok és olly hideg éjtzakák, hogy a válukba egy jó ujjnyi vastagságu jég fagyott.
22. egész nap dél keleti hideg szél. ennek következésibe estve essőzés mely későbbre havazássá vált.
23. olly sűrű nagy havazás, mely tél derekán is számot tett volna; de hideg nélkül való és szakadatlanul tartott egész nap, estvefelé hideg széllel.
24. derült nap és nagy hó olvadás; estvére egészen ki tisztult és olly hideg éjjel lett, mellynél hidegebb alig volt az egész téle; kemény fagy mely minden mozgásba indult életet meg ölt a plántákba.
25. tiszta idő, de igen hideg reggel; azután olvadás. de lassu.
26. az előbbihez hasonló.
27. szép tavaszi nap.
28. borult, essőre hajlott, estvefelé nagy zápor.
29. borult hives, havazó.
30. borult, felleget és hives nap.
31. türhető.

április.

1. erőssen változó, hol hideg, hó fergetegekkal, hol melegebb, derültebb.
2. olly erőszakos kavargó hideg szél, melyet alig volt képes tünni.
3. hasonló hideg szél faggyal.
4. reggel hives, szeles; azután sokkal szelidebb; de az hegyekenn mind hó láttzik.
5. borult hives idő, nagy hó fergeteggel.
6. szelid, tsendes nap.
7. reggel tsendes, lágy havazás; azután alkalmas jó idő.
8. tiszta idő hideg széllel.
9. 10. borongó szeles, hives.
11. 12. szelidebb.
13. hives szeles.
14. essőző szelid idő.
19. 20. szelid tavaszi napok. (fetskék láttatnak)
25. 26. szeles vad idők.
27. 28. 29. szelidebb essőre hajlott.
30. délutánn kemény hideg szél, mely a vegetációt nagy mértékbe gátolta.

május.

1. Szeles hives nap.
2. még hivesebb az havasokonn friss hó láttatik.
3. hasonlóan hives, szeles, a házba estve és reggel tüzet kellett rakatni.
4. sokkal szelidebb és essőző. de kitsiny mértékbe. ezután folyvást meleg szeles nappalok, mely szelek mérsékelték a szárazságot és a vegetációt némileg fenn tartották, usq. ad 30m ekkor versenként áldásos tsendes essőzés, melyre a hévség és

nagy szárazság miatt lankadt növények és plánták, s vetések ujjulni kezdettek, s a tsüggedező remény éledni kezdett; mi szerint a sok hetek óta el vetett, de ki nem kelhetett tavaszi vetések, főleg a törökbuzák ki fognak kelni; az el nem vettethetett kender pedig és török buza, ha későn is, de bár el fog vettethetni. az essőzés egész éjjelen keresztül tartván. sőt

31.-kén is tartván, a szárazságba el tikkadt föld jól át ázott, s az évi termékenységre nézve kedvezőbb ki nézések keletkeztek.

június.

1. tiszta nap, igen hideg széllel.
2. tsendes szép meleg nap.
3. délutánn borongó, estve zápor, zsiros esső, melly tartott egész éjjel, sőt
4. is délig.
5. derült, hives idő.
6. 7. 8. tiszta meleg nappalok, hives éjjelek.
11. forró meleg nap.
12. egész nap hideg szél.
13. olly hives, hogy alig lehetett állani; későbbre jó meleg nap. (14a Görög Synodisba indulás DÉVÁra)
15. 16. tiszta meleg napok usq. ad
20. ekkor essőző, igen hideg széllel.
22. 23. s.a.t. folytonosonn rekkenő meleg nappalok, főleg
27. 28. 30.

július.

1. rengeteg nagy szél.
2. 3. alig ki állható meleg napok.
4. rengeteg tsavargó nagy szél; por felleg.
5. 6. 7. 8. hasonló.
9. dél előtti 10 óra tájba nagy zápor, melly azután is gyakran meg ujjult.
11. gyakori apró essőzés.
13. égi háboru és nagy zápor.
22. 23. változó, essőző.
24. nagy zápor.
25. 26. 27. 28. 29. meleg napok, hives éjjelek. (Burgunder szőlő érni kezd!)
30. zápor, nagy égi háboru.

augusztus.

1. forró meleg nap.
2. nagy szélvész.
3. 4. meleg napok, hives éjjelek.
9. rengeteg nagy szél, por felleg.
10. borult, estvefelé szép tsendes és tartós esső.
11. borult, essőző.
19. estvefelé nagy zápor.
20. tsendes, szapora esső, melly a földet egészszzen átáztatta.
21. 22. borult, de tsendes jó idők.
23. meleg nap.

24. borult felleget.
25. nagy rekkenőség.
26. zápor essők.
27. hasonlóan.
28. 29. tsendes jó meleg napok, de hives éjjelek és reggelek.
30. borongó, hives idő.
31. sok esső.

szeptember.

1. Felleget, komor hideg szeles nap.
2. gyakori nagy záporok.
3. erőss meleg nap.
4. roppant záporok; villámlással és tompa dörgéssel, vizek áradása. (MAGYARORSZÁGI és ERDÉLYI Orvosok, s természet vizsgálók meg érkezése TORDÁra. Kik között nevezetesebbek. Udvari tanácsos *Mlgos Bene Ferentz*, *Kubini Ferentz és Ágoston*, Doctor *Tzipszer-Jovits-Manó*, *Halász*, *Grosz NAGY-VÁRADi Orvos*, *Ekkstein* PESTi Universitas Dékánnya s.a.t.)
5. jó meleg idő. (tudós társaság tagjai vizsgálják a TORDAI Sós Fürdőket és ditséretekkal halmozzák.)
6. 7. roppant essőzések, nagy sár és vizáradások. s így folytonosan mind essőző, s váltólag jó meleg napok.
20. nagy zápor.
22. borongó ködös reggel, azután jó meleg nap.
23. 24. 25. nyomasztó meleg napok.
26. zápor, hideg éjszaki széllel.
27. hives szeles.
28. olly hideg, hogy alig lehetett állani. a lapályos helyeken hó harmat.

október.

1. szeles, hives idő.
2. 3. hideg napok, vastag és mindenenn tettző hó harmattal.
4. szeles hives nap.
5. 6. 7. jó meleg napok.
8. délig tsendes meleg nap, délutánn borzasztólag romboló hideg szél.
9. borult komor idő.
17. szeles, essőre hajlott, azután jó idő. (szüret kezdete)
21. egész nap sűrű essőzés, sár.
22. 23. derültebb.
28. 29. derült szép, de hives reggelek, hó harmattal.
30. 31. borongó, szelid napok.

november.

1. borult kedvetlen, hives idő.
2. délig tsendes, délutánn sok esső.
3. hasonló borult.
4. aprónn essőző.
7. nagy záporok. ARANYOS árja.
8. 9. kedves őszi napok.

10. borult és tsendesenn essőző.
11. szép tiszta nap.
12. reggel essőző.
13. vastag köd, hol meleg, hol hideg.
14. borongó hives szél.
15. reggel esső, azután ki derült nagy széllel.
18. hives.
19. vastag hideg köd.
21. még vastagabb köd.
22. 23. borult idő és sűrű essőzés, szintén szünet nélkül.
25. s kivált
26. nagy szép őszi napok.
27. hó harmat és hideg a fagyó pontig, a válukba jég. s így fogytig. az eddig szintén tavaszipag zöldellett mezők, plánták és virágok megfagytak.

december.

1. reggel erőss hideg, kemény fagy; azután szép napfény.
2. hasonló.
3. még hidegebb, úgy hogy a két ablak közt is megfagyott a bor, viz. estve borult, hideg széllel; de újból ki tisztult és
4. igen kemény hideg, mely tél derekán is számot tett volna.
6. szép tiszta szelid nap.
7. 8. hideg és kemény fagy, poros út.
9. hasonló.
10. 11. tiszta nappalok és éjjelek, olly éles csipős hideggel, melynek növekedésit alig lehetett ki állani a nagy folyamok is átfagytak, noha hó még tsak a nagyobb havasokonn láttatott.
12. kevés porka hó, most legelsőbben hideg idő.
12. homályos, egyébaránt szelid, tsendes téli nap.
14. nagy lágyulás, kevés esső reggel, azután nagyon szép, szintén meleg őszi nap.
15. reggel köd és fagy, azután derült szelid idő.
16. az előbbenihez hasonló szép, szintén meleg őszi nap.
17. felleget, egyébaránt tsendes, szelid idő.
20. szép őszi idő.
21. egész nap borult, sötét ködös.
22. komor, felleget, hideg szél, estve kevés hó.
23. derült tiszta napfény, mely a kevés havat el olvasztotta a verő fénybe; éjjel csipős hideg.
24. hasonló tiszta nap, éjjel csipős hideg.
25. szép tiszta, de hideg fagyos nap.
26. 27. borult felleget, óra borult hideg nappalok, azomba tsendes éjjelek.
28. 29., s így végig ködös, borongó hideg nappalok és éjjelek.

1845

január.

1. Nagy lágyulás, apró essőzés.
2. 3. 4. sűrű ködös, lágy idők, néha derült, hideg éjtzakák, kivált
16. 17. és 20. 22. 23. felleget, lágy essőző, s annálfogva olvadó sár.

24. tiszta és olly meleg nap, melly tavasz kezdetinn, vagy azután is akármikor maga helyinn lett volna szelidségit tekintve.
25. sűrű köd, fagy, azután olvadás.
26. hasonló. éjjel sok eső.
27. borult, felleget, ködös, lutskos idő.
30. szintén nyári tiszta meleg nap.
31. reggel kemény fagy, azután lágyulás, olvadás.

február.

1. borult, felleget, reggel hives; azután engedékeny.
2. 3. 4. 5. 6. változó szeles, hol esőző, hol hóval szállongó.
7. hideg, aprónn és sűrűn havazó; azután nagyobbban és tartott délig. délután olvadás.
8. borzasztó nagy hideg szél, melly az hullott szép havat mind el futta; és amellyet alig szenvedhetett ember és barom.
9. hasonló.
10. szép tiszta, tsendes, de hideg idő.
11. éjjel lágy havazás.
12. hasonlólag reggel; azután olvadó lágy idő.
13. apró sűrű havazás.
14. tiszta és igen hideg nap.
15. nevedett hideg.
18. sűrű nagy havazás estve, és éjjel borzasztó szél-fuvarag.
19. tiszta nap, de erőss hideg.
20. hó szállongás.
21. olly kemény hideg, amilyen aligha volt egész téleln.
22. reggel hideg, azután lágyulás.
23. 24. nevedett lágyulás, éjjel eső.
25. reggel köd, azután nagy lágyulás és olvadás.
26. 27. 28. gyakori hószállongás, szeles, hideg napok.

március.

1. tiszta, de hideg nap.
2. reggel hideg, az után napfény és olvadás.
3. kemény fagy és hideg egész estvélig; akkor lágyulás; éjtzaka eső.
4. nagy sikság, hogy járni se lehetett; azután nagy lágyulás, sár és lots.
5. reggel kevés fagy, azután nagy lágyulás, olvadás, délután zápor eső, sáros, lutskos idő.
6. havazó szeles, hideg idő.
7. Nagyon hideg, szeles idő, mint tél derekán.
8. apró sűrű havazás 8 órákorig, melly még éjjel kezdődött vala. azután borult, felleget, tsendes idő.
9. 10. éjjelenként tiszta hideg kemény fagy. nappal a verő fénybe olvadás.
11. borult felleget, néha tsepergő nagy olvadás.
12. tsendes lágy idő.
13. 14. 15. nagy lágyulás olvadás, hol havazás, hol esőzés.
16. ködös, hideg, szeles.
17. 18. sok eső, nagy sár, ARANYOS vizének rengeteg nagy áradása, melly a közlekedést is nagy mértékbe gátolta, kivált

19. olly nagy az ARANYOS árja, hogy a hid tulsó végét megbontotta; a RÁKOS patakja is ugy meg áradt, hogy a TORDÁRól vásárra ide jönni szándékozott kereskedők, mester emberek GYÉRESEnn rekedtek.
20. változó, hol esső, hol napfény; az ARANYOSnak akkorára nevededett ára, melly minden malmokat, gátokat és berkeket rombolva azokat vég-pusztulással fenyegette.
21. borult hideg, szeles, igen komor és komorító idő.
22. hasonló. nem tsak, hanem apró sűrű havazás, éjszaki hideg széllel; azt lehet vala gondolni, hogy nem Husvét, hanem Karátson szombattya vagyon.
23. is havazás, noha nem olly nagy mértékbe mint 22a amikor egész nap és éjtzaka sűrűn tartott és nagy hó lett.
24. hideg szél és egészenn téli forma idő.
25. borult, felleges, olvadó, essőző, rengeteg sáros unalmas idő.
26. tsendes tavaszi nap.
27. tiszta szép meleg nap.
28. borult, felleges, essőző.
29. kedvetlen essőző, sáros.
30. borult idő és igen kedvetlen hideg szél, hó szállongással.
31. kemény fagy, hó fergeteg, kemény hideg széllel.

április.

1. Alkalmas jó idő.
2. szeles hideg fagyos nap.
3. reggel hideg dér. délutánn rengeteg hó fergetegek.
4. tsendes szép meleg nap.
5. Kemény hideg szél.
6. változó, szeles és tsendes meleg nap.
7. reggel tiszta hideg, azután felleges.
8. 9. 10. meleg szeles napok.
11. rengeteg nagy déli meleg szárazító szél.
12. 13. 14. 15. 16. 17. homályos, borult, ködös napok sok essővel; sár és viz áradás. délutánn nagy dörgés hallatik (és a?) nagy zápor hull.
18. derült szép meleg tavaszi nap.
19. borongó szeles kedvetlen napok, usq. ad
29. ekkor szép meleg tavaszi nap.
30. reggel homályos, délfelé nagy sűrű záporok. délutánn szeles, kedvetlen idő.

május.

1. Változó szeles idő.
2. tiszta, de hives.
3. tiszta, szép, meleg tavaszi nap. Sebess vegetáció.
4. 5. szép tavaszi napok.
6. dél előtt változó. délutánn rengeteg nagy szél; mellynek következtibe
7. egész nap hideg szél és essőzés.
8. hives reggel anynyira, hogy az hegyekenn CSEGEZnél hó láttatik.
19. borult hives idő.
13. meleg tavaszi nap.
14. 15. sűrű essőzések igen hives szelekkel.

16. 17. változó időjárás.

18. 19. újból sűrű essőzések éjjel és nappal, melyek a mezei gazdasági foglalkozásokat merőbe fenn akasztották és a kövérebb őszi vetéseket nagy romlással fenyegették.

20. s folyvást végig hives, essőző napok anélkül, hogy vagy egy menydörgés hallatott, vagy villámlás láttatott volna.

június.

1. Szép meleg nap (Görög Synodis Kezdeté DÉSenn)

4. nagy meleg.

5. hasonló, nagy égi háboru és rengeteg nagy záporok.

7. ismét nagy zápor.

9. 10. 11. nyári meleg napok.

13. lankasztó meleg,

14. hasonló, estvefelé jó kis esső.

15. szép tsendes meleg nap.

16. zápor.

17. szinte egész nap essőző.

18. hasonló, s így folytig.

július.

1. nagy zápor.

3. 4. 5. tiszta forró meleg nyári napok. s így folyvást.

11. nagy égi háboruk és záporok.

12. nagy zápor essők néhol jéggel.

13. forró meleg nap. ezután mind essőző, mindenféle munkásokat akadályozó és a takarmányokba sok kárt okozott időjárás, usq. ad finem.

augusztus.

1. 2. 3. tiszta, tsendes, forró, meleg napok.

4. változó.

5. nagy égi háboruk, rengeteg záporok, menykő hullások, melyek közzül egygy az EGERBEGYi ARANYOSon lévő nagy hidat is találta, és azt meg rongálta.

6. 7. 8. mind essőző napok.

10. 11. tiszta forró meleg napok.

12. estvefelé és éjjel nagy égi háboruk és záporok; melyek az el kezdett takarodást újból félbe szakasztották; s minden takarmánt vég romlással fenyegettek.

13. tsendes, meleg nap reggel, az után ismét esső.

15. 16. nagy zápor essők.

18. kezdett az idő ki derülni.

19. derült szép idő, reggel hives.

20. 21. 22. szép tiszta, igen meleg napok.

23. borult, felleges és essőző. estvefelé rengeteg nagy zápor, hives széllel.

24. 25. 26. 27. nagyon hives éjjelek, és jó meleg nappalok, fogytig.

szeptember.

1. borult, felleges, essőzésre hajlott hives idő.

2. 3. jó meleg napok, hives éjtzakák.

4. 5. szeles napok és olly hives, hogy

6. reggel vastag hó harmat mutatkozott; de borult idő következén reá, ártalmatlanná vált; egész nap gyakori hideg fergetegek essővel.
7. ki derült, de nagyon hives nap, reggel vastag hó harmat.
8. még vastagabb hó harmat, melynek nyomai igen láthatók voltak, de tetemes kár nélkül.
9. ismét hó harmat, de vékonyabb.
10. 11. jó meleg napok.
12. 13. borult, felleges, szeles, hives napok.
14. kevés esső és igen kellemetes nap.
15. apró essőzés, egyébaránt szelid tsendes idő.
16. hives szeles délutánn sűrű zápor.
17. ki derült, de változó hives idő.
18. 19. szép tiszta meleg napok, igen hives éjjelekkel.
26. 27. 28. felleges essőző napok.

október.

1. 2. 3. 4. 5. forró meleg napok, hives éjtzakák.
6. estve kevés esső.
7. 8. tsendes lágy idő, felleges, de esső nélkül.
9. jó zápor esső, mely a vetéseknek ujj életet adott.
10. reggel vastag sűrű köd, délutánn jó meleg idő.
11. borult hives essőző.
12. valamivel szelidebb.
13. 14. tsaknem szakadatlanul essőző, kedvetlen hideg szeles napok.
15. esső szünet és tsendes lágy idő.
16. szép őszi nap.
17. újból essőző.
18. hasonló.
19. délutánn szél, mely a fellegeket el szélesztette; de azok estvefelé ismét felkeltek észak keletről és nagy menydörgések villámlások között roppant széllal vegyült záport öntöttek.
20. borongó hives idő.
21. hasonló, hideg essőzéssel.
22. hó harmat hives, azután mind hives szeles napok, usq. ad
30. ekkor tiszta, vastag hó harmat és fagy, szintén ujjnyi vastagságu jég a válukba; reggelenn tull szép meleg őszi nap.
31. hasonló.

november.

1. reggel sűrű köd és hives; azután szép meleg őszi nap.
2. tartós sűrű köd, délutánn ki tisztult, tsendes szép őszi nap. mely estvére bé borult és esső kezdett hullani.
3. borult, felleges, azután igen kemény, északi hideg szél, mely a fellegeket el hajtotta.
4. tiszta, de nagyon hideg nap kemény fagygyal.
5. tiszta de még hidegebb, úgy hogy a ház ablakai is megjegzettek. s így folyvást tiszta de felette hideg fagyos éjtzakákkal vegyes nappalok.
11. borult, felleges, de hideg idő, reggel éjszak keletenn szivárvány láttatik.

12. borult, lágy essőző idő.
13. 14. 15. reggelenként vastag köd. azután derült, szép tiszta, meleg őszi napok, tiszta hives éjjelekkel.
16. hasonló, usq. ad
25. ekkor egész nap és éjjel tartott essőzés.
26. hideg északi szél, ottan ottan essővel.
27. tsendes jó idő, estve ismét esső.
28. tsendes jó őszi nap, sár.

december.

1. szép tsendes őszi nap.
2. vastag köd.
3. még vastagabb, hideg köd egész nap.
4. tsendes lágy felleges idő essővel.
5. homályos, hives idő.
6. reggel hideg és kemény fagy, fagy után nagy olvadás.
7. 8. 9. borongó, essőre hajlott.
10. hideg szél.
11. derült szép tiszta szelid nap, mint tavasszal.
12. borongó szeles, estve kevés havazás.
13. dél előtt lágy havazás. délutánn hideg nagy szél. mely a fellegeket elhajtotta és tartott egész éjjel.
14. tiszta, de hideg idő.
15. havazó, szeles, kemény hideg, fagy.
20. reggel kemény fagy, azután olvadás.
22. ismét kemény fagy, azután olvadás.
23. 24. hasonló.
25. virradólag kevés esső és kedvetlen nagy kavargó szél, sár.
26. tsendesebb.
28. havazó és olvadó.
29. nagy lágyulás, olvadás és apró sűrű esső estvefelé, azután nagy szél.
30. tiszta hideg idő.
31. elegyes.

1846

január.

1. tiszta szelid nap.
2. nagy olvadás.
3. sűrű hideg köd.
4. virradólag kevés havazás. azután lágyulás és nagy olvadás.
5. borult - hives idő, estvefelé kevés havazás.
6. hideg - téli idő széllel.
7. 8. 9. 10. 11. mind szelid tsendes idők.
12. 13. nagyon olvadó.
14. 15. ködös, kemény hideg napok.
16. igen szép napfény és olvadás, mint tavaszonn.
17. felleges, de szelid engedelmes idő.

19. 20. reggel kemény fagy, azután nagy olvadás és sár.
22. ködös és estve essőző.
23. olly szelid lágy idő és napfény, mint tavaszonn, nagy sár.
24. gyakori essőzés, nagy sár, nagy víz ár. az essőzés folytonosan tartván egész éjjel,
25. még nagyobb víz ár és nagyobb sár; igen kedvetlen szeles idő.
26. valamivel szelidebb. a nagy sár és víz ár folytonosan tart.
27. szelid tsendes idő, a víz apad; de a sár nem.
28. kemény hideg szél északról, és fagy, hó szállongás.
29. kemény hideg és fagy, későbbre napfény.
30. 31. hasonló kemény hidegek.

február.

1. borult, fellegetes hideg idő. estvefelé apró havazás.
2. tsendes lágy idő, sűrű havazás. de amelly el olvadt és lett nagy sár.
3. 4. reggel fagy, azután olvadás és sár.
5. éjjel, reggelig tartó, és akkora hó, amekkora még nem volt ezen a télenn.
6. nagy olvadás és sár.
7. még nagyobb.
8. 9. reggel kevés fagy, azután olvadás és sár.
10. kemény fagy és szeles hideg idő.
11. hasonló.
12. 13. nappal tiszta, olvasztó fény; éjjel kevés hó.
14. tsendes lágy idő.
15. rettentő nagy és hideg szél, melyt túrni alig lehetett.
16. 17. 18. borongó déli, s mégis hideg széll.
19. hasonló.
20. kemény hideg és fagy, kevés hóval.
21. napfény mint tavaszonn és nagy olvadás.
22. reggel sűrű hideg köd, azután napfény és olvadás.
23. szelid - lágy idő.
24. borult hives - idő, fagy.
25. 26. reggel fagy, azután meleg olvasztó.
27. borult, lágy essőző idő.
28. borult, fellegetes lágy, sáros idő. folyó vizek nevedése.

március.

1. fellegetes lanyha idő, délbe azután tiszta - meleg nap.
2. ködös, hideg reggel fagygyal.
6. 7. essőző, sáros idő.
9. jó meleg nap.
10. változó.
11. egész nap essőzés.
12. fagy és hideg szél.
13. kemény fagy, olly hideg, mint tél derekán, borult, fellegetes.
14. hasonló hideg. estvefelé lágyulás, éjjel hó fergeteg.
15. sötét, borult, essőző. délutánn rengeteg nagy és hideg szél.
16. reggel fagy, azután egész nap gyakori hó fergeteg.
17. 18. 19. 20. szép tavaszi meleg napok.

21. hasonló.
22. borzasztó nagy kavargó szél.
23. újból szép tavaszi nap.
24. lanyha, borult, essőre hajlott szeles idő.
25. szintén nyári meleg nap.
26. valamivel hidegebb.
27. borult, felleges, zápor esső, dörgés, azután szél.
28. szép nap.
29. borult hives, szeles; éjjel heves esső.
30. olly hideg kavargó nagy szél, mellyet alig lehetett állani.
31. mindenfelől hó láttatik az hegyekenn, ennél fogva szeles hives idő.

április.

1. tiszta nap; de reggel hideg a fagyásig, melly kárt is tett.
2. 3. reggel hives, azután jó meleg nappalok és éjjelek.
4. szép tsendes - nem nagy essőzés reggel; délutánn borult, dörgéssel, nagyon lanyha, szelid meleg idő.
5. tsendes jó idő.
6. borult, essöző.
7. 8. 9. 10. mind borult, kisebb nagyobb mértékbe essöző napok, mellyekben a föld alkalmasint meg ázott.
11. szeles, igen hives borult idő.
12. tiszta szép, de hideg reggel hó harmattal, melly azomba nem ártott.
13. borult, hives essöző.
14. 15. igen meleg szép tavaszi napok, sebess vegetatió.
17. nagy zápor esső és menydörgés.
22. 23. 24. vastag hó harmatok, mellyek a gyümölts fába kevés kárt tettek.
25. nagy égi háboru és sebess zápor.
26. sűrű köd és olly hives idő, hogy a lakószobába tüzet kellett rakatni.
29. hol szeles, hol jó meleg idő. délutánn kevés zápor. (Nb. el vészett csikó keresése, s megtalálása az ARANYKUTi határon)
30. egész nap olly hideg szeles idő, hogy alig lehetett állani. estvefelé apró hideg essőzés.

május.

1. reggel szép tsendes, de hives idő. későbbre jeges esső, és olly hideg szél, mellyet tüzelés nélkül nem lehetett ki állani,
2. nagy hó harmat és hideg a fagyó pontig, szél ki álhatatlan. a váluba meg fagyott a viz színe.
3. 4. 5. mind szeles, hives nappalok; hideg hó harmatos éjjelek, mellyek szöllöbe, gyümöltsökbe sok kárt okoztak.
7. jó meleg nap, estvefelé bé fellegzett és dörgés hallatott.
10. estvefelé sebess nagy zápor.
11. 12. forró meleg nappalok, hives estvék és éjtzakák.
13. felleges, apró sűrű essőzéssel.
23. 24. olly hives reggelek, hogy alig lehetett állani.
27. egész nap hives és nagyon szeles.
28. sebess zápor.

29. közönséges apró sűrű essőzés, mely reményt nyújtott hogy az el tikkadt száraz föld meg ázik.
30. egész nap szeles és igen hives idő, annyira hogy szintén téliesenn kellett öltözni; pászmás essőzés.
31. hasonló szeles, hives idő.

június.

1. szelid meleg nap.
2. olly hideg szél, melyet alig lehetett állani.
3. hasonló, szeles hideg idő, néha essőzéssel.
4. tiszta, de épp olly szeles hideg idő, mint az elébbeni napokon; és amelly a növény életnek temérdek kárára esett.
5. 6. hasonlóan veszedelmes hideg, szeles idők.
19. 20. 21. meleg nyári napok.
23. nagy zápor.
27. nagy zápor jég essővel, mely tetemes károkat tett az EGERBEGYi határon is a gabonákra, főleg a CSERPADon és a MEGNÉZŐbe.
28. 29. 30. mind lankasztó igen meleg napok, hives éjtzakák és reggelek.

július.

1. 2. forró meleg napok, hives éjtzakák és reggelek, zápor essők.
3. szeles, estve nagy zápor esső.
4. egész nap szél kevés essővel.
5. 6. 7. 8. 9. 10. mind igen forró lankasztó meleg napok, harmatos éjjelek.
11. igen forró, lankasztó meleg nap.
12. hasonló. estvefelé rengeteg nagy zápor, mely az el tikkadt szomszjú földet meg enyhítette; a növényekbe uj életet adott.
13. szeles (aratás kezdete).
14. 15. 16. mind meleg nyári napok.
18. estvefelé erőszakos nagy szél, roppant fellegek, és mégis kevés esső a szél miatt.
19. borongó szeles.
20. tsendes tiszta és igen forró meleg nap.
21. borult, nchol essőző.
22. délig nagy meleg, délutánn égi háboru és zápor.
23. 24. 25. 26. forró meleg nappalok, hives éjjelek.
27. égető meleg.
28. hajnalba kezdve tartós esső, mely a tikkadt földet meg enyhítette.
29. folytonos essőzés.
30. hasonlóan délig.
31. éjféltkor kezdve egymást érő rengeteg záporok, iszonyu viz ömlés és patak folyás reggeli 7. órákorig. délutánn esső szünct, északi szél.

augusztus.

1. Borongó tsendes idő.
2. nagy meleg.
7. essőre változott.
8. nagy lankasztó melegség.
8. 9. 10. sat. folytonos essőzés nappal és éjjel, usq. ad

15. Azután folytonos tiszta, és igen meleg nappalok, harmatos hives éjjelek usq. ad
22. ekkor bé borult, essőre hajlott idő, nagy rekkenőség. s így folyvást, usq. ad
25. ekkor estvefelé égi háboru nagy széllel, de esső kevés.
26. 27. 28. 29. 30. mind szeles, de forró meleg napok, melyek a vegetációt eltikkasztották.

szeptember:

1. reggel borult, hives, azután derült, meleg, napszárasztó széllel.
2. 3. tiszta meleg nappalok, de olly hives éjtzakák, hogy alig lehetett állani.
4. hasonló, egyformán tartó száraz meleg nappalok rengeteg por köddel és hives éjjelek usq. ad
14. ekkor estve és éjjel essőzés hives széllel.
15. 16. mind hives essőzés.
17. hives szél és derült tiszta nap.
19. 20. meleg napok.
23. borult essöző.
24. nagy meleg, reggel essőzés.
26. Ismét borult essöző, szelid, tsendes idő és meleg, hogy minden virult, mint tavaszon. délutánn nagy égi háboru, menykő hullás és rengeteg zápor esső.
28. 29. 30. tiszta meleg napok, mint nyár derekán.

október:

1. 2. szép meleg napok; harmatos éjjelek.
3. borult essöző, rekkenő meleg nap.
4. borongó; délutánn fellegző, nagy dörgések.
5. 6. 7. 8. szép meleg nappalok, harmatos éjjelek.
9. borongó, estve felé nagy dörgések, villámlások, mint nyárba szokott lenni.
10. ismét meleg nap. s így folyvást usq. ad
22. ekkor reggel kezdve szép tsendes esső minden szél és hideg nélkül (szüret vége; nagyon kevés, de jó édes must, mellyből jó bort remélhetek az emberek).
24. egész nap szeles hives.
25. szeles, hives őszi idő.
26. 27. 28. mind nedves hideg őszi napok.
29. tiszta idő és leg elébb most látható nagy hó harmat.
30. még nagyobb hó harmat és hideg a fagyó pontig; a víz bé jegzett a válukba.
31. hasonló hideg széllel, mellyet alig lehetett állani.

november:

1. tiszta szép nap, mellyet olly hideg éjjel előzött meg, hogy a sár és a víz ujjnyi vastagságu jéggé fagyott.
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. mind tiszta napok olly hideg éjjelekkel hogy nem tsak a patakotskák egészen át fagytak, de a nagyobb folyamok szélei is megjegzettck.
9. 10. 11. olly száraz kemény hidegek, hogy az ARANYOS reggelenként zajosan folyt.
12. 13. 14. folyvást száraz hideg dér, mint tél derekán.
16. hajnalba kezdve virradtig tartó havazás, de amellyet a fel költ kavargó nagy szél el sodort porral vegyítve, egész nap kedvetlen szeles idő.
17. 18. tiszta hideg nappalok, száraz dér.
19. nevededett hideg, úgy hogy az egész ARANYOS vize is bé fagyott; malmok helyt állottak, nem tsak víz nem léte, hanem a nagy tsipős hideg miatt is.

20. hasonló.
22. lágyulás, olvadás.
23. kevés essőzés, s így folyvást mind szelid, engedelmes napok.
29. változó, hol napfény, hol esső nagy széllel.
30. fellegetes szelid lágy idő. Nagy jég menés.

december.

1. borult, szeles, essőző, mely délutánn apró sűrű havazássá vált és tartott késő estvig. hajnalba kevés esső.
2. nagy lágyulás, olvadás, lots, ARANYOS árja,
3. hasonló; estve nagy záporok.
4. vastag sűrű köd, kedvetlen sáros, lágy idő.
5. reggel köd, későbbrc napfény déli széllel; estve ismét borult, essőző.
6. borult fellegetes, szeles komor idő.
7. essőző.
9. 10. kevés napfény, tiszta éjj, hivessel.
11. virradólag megint esső, borult ködös nap, nagy sár.
12. borult ködös, igen kedvetlen idő, estve rengeteg nagy szél, reggelre tiszta idő; de
13. újból homályos lágy idő.
14. tsendes szép idő, meleg.
15. nagy szél dél nyugotról, éjjel esső, a sár növekszik.
16. kevés havazás és fagy.
17. hideg szél, kemény fagy, borult kellemetlen idő.
18. 19. ködös, szeles, hideg napok.
20. 21. 22. 23. tiszta hideg napok, fagyos éjjelek.
24. lágy, olvadó idő.
25. reggel sok esső. azután napfény, nagy sár.
26. reggel fagy, a tiszta éjj után; azután olvadó, borult, kedvetlen idő.
27. sáros essős.
28. virradólag sűrű nagy havazás széllel, mely tartott estvig.
29. 30. 31. mind borult ködös idő, versenkénti lágy havazással.

1847

január.

1. Igen szép tsendes lágy idő, nagy hó.
2. 3. borult lágy ködös idő.
4. 5. nagy olvadás essőzéssel, néha hó szállongással, lotsos út.
6. lágy, olvadó.
7. tiszta hideg, fagyos.
8. 9. olvadó.
10. tiszta nap, erőss hideg,
11. 12. növekedett hideg, nagy zuzmara.
13. feszült igen kemény hideg.
14. még nagyobb foku hideg köddel és nagy zuzmarával.
15. növekedett foku hideg, mellynél nagyobbra aligha mégyen ez országba a hideg. a kutakba is bégzett a víz.
16. hasonló nagy hideg, tiszta nap.

17. 18. 19. mind egyformán hideg ködös nappalok és még hidegebb éjjelek.
 20. sűrű köd, és olly hideg, melyet alig lehetett állani.
 21. hasonló.
 22. valamivel szelidebb.
 23. * 9 foku reggeli hideggel, délfelé kevéske hóolvadás a földeléken.
 24. reggel 13 foku száraz hideg, széltelen, valamint az előző napokon is, délfelé csepegés.
 25. 14 foku hideg reggel, széltelen és tiszta idő, fellegtelen, egy általában 28 hüvelyen folyúl egy két vonallal állott a légmérőben a higany.**
 26-27. és 28-án 15 foku hideg köd nélkül, délfelé annyira szállott (=enyhült) a hideg hogy a déli oldalakra bár ha kevésbe, de még is olvadás láttzott.
 29-én 4 foku hideg reggel, reggeli 8 óra után köd lép el a vetésünket, délre a köd eloszolván nagyobb vala a lágyulás, mert az eszterhéja is reggeli 11 órától 1/2 kettőig csepegett.
 30-án hasonlóul és
 31-én 4 foku hideg reggel, széltelen és tiszta idő délre, a köd el oszolván főleg az utolsó napon nagy hóolvadás vala és egész nap tavaszi meleg és napfény.

február.

1. napján reggel 4 foku volt a hideg az ezelőtti napon nagy lágyulás által támadott víz utzánkonn ma megfagyva, és ezért nagy síkság, későbbre reggeli tíz óra után még nagyobb lágyulás, a nagy olvadás támadott, sok víz utcáinkon patakokat képeztek; estére 8 óra tájba utcáinkon nappali patakaink megszűntek, mert mindenfelé fagyni kezdett; a hold telin tul szépen, szórta sáppadt sugárait vidékünkre.
2. reggel 2 foku hideg, boros idő és széltelen, a légmérő 28 és 27 hüvely között állott, reggeli kilencz és tíz óra között essővel elegy dara hullott, mely mintegy fél óra múlva tiszta és meleg essővé vált, délre szép napfény és széltelen meleg idő, tavaszi, mely egész nap tartott naphaladta után sűrű köd szállott vidékünkre, mely esti 8 óra után cioszlott és apadásában levő hold szegényen süttött vidékünkre, este 10 óra tájba a hó engedés megszűnt, a víz fagyni kezdett, 3 óra reggel 2 foku hideg lőn, roppant sűrű köddel még 8 órakor is reggel.
4. 1 foku hideg, kicsi fagy széltelen ködös idő, délfelé essővel elegy havazott.
5. két foku hideg és kevés fagy; délfelé nagy engedés és havazott, semmi szél.
6. 1 foku meleg, reggel semmi köd, kevesett havazott. délutáni 3 órára éjszaki szél támadott kevésse amelly este is tartott és fagyott okozott elanyira. hogy másnapra azaz
7. reggel 5 foku hideg vala, csendes tiszta idő.
8. reggel kevés fagy, este éjszaki szél, délfelé engedett, éjjel 9 óra mintegy 3 hüvelyknyi vastag hó esett, reggel gyenge hideg, és egész nap borult.
9. borult keveset hideg és széltelen idő.
10. és 11. reggeli kevés fagy ezután lágyulás.
12. hasonlólag.
13. reggeli hideg, délután éjszaknyugoti hideg szél, mely éjjel is tartott és

* Január 22-étől kezdve március 22-ig bezárólag *Király Mihály* valószínűleg beteg lehetett, mert ezen idő alatt más vezette az időjárás naplót, nehezebben olvasható írás. (*Réthly*)

** A bejegyzés arra mutat, hogy *Király Mihály*nak nemcsak hőmérője – bizonyonnyal R° osztásu – hanem higanyos légsúlymérője is volt. (*Réthly*) (Érdemes megfigyelní, hogy a stílus és a helyesírás módja is megváltozott. Szerkesztő.).

14. mint igen fagyos széltelen és tiszta hideg időre virradánk, melly hideg csak egész nap, valamennyire még is keveset ereszkedve, meg volt, délutánra noha borult vala, de azért még is a fagy tartott.
15. 5 foknyi hideg reggel tiszta idővel és széltelennel, délben lágyulás.
16. igen kevés hideg és tiszta idő, 1/2 12 órakor délbe meg lehetős délután 2 óráig tartó déli szél, melly nem csak lágyulást, hanem olvadást okozott.
17. gyöngye hideg reggel, béborulva, 1/2 8 órakor reggel minden szél nélkül alkalmas sűrűn havazott, délfelé déli szél a tegnapi olvadásnak indult havat még inkább fellágyította elannyira. hogy délutánni szép meleg napfénnel az olvadás nagy mértékbe megindult.
18. Reggelre keveset havazott, reggel fagypontra állott a hőmérték, széltelen és borus lágy idő volt, keveset szállingózott a hó délelőtt. Délután nagyon lágy idő és széltelen, sár.
19. reggeli 7 órakor nagy és általános köd, 1 foku hideg, széltelen idő, egy óra mulva a köd eloszlott, borus időt hagyott hátra; valamennyire meg vala fagyva.
20. lágyulás és tiszta idő.
21. érzékeny éjszakai szél, havazás.
22. egész nap havazott.
23. hideg és éjszakai szél, néha ritkán havazott.
24. 25. 26. 27. estvére hideg napok, nappal lágyulás.
28. hideg, keveset havazott.

március.

1. lágy idő és havazás,
2. havazott és olvadt is reggel.
3. 4. 5. 6. havazott kevesett éjszaka mindenkor, nappal pedig lágyulás és olvadás elannyira. hogy az utcákon nagy sár vala, az országutak is sárosak valának.
7. éjjeli fagy melly reggel és délelőtti 10 óráig tartott, a légmozgás éjszakeről délre, mellylyént csipős vala a hideg, délbe kevés lágyulás a városban kevésben a városon kívül.
8. éjjel 9 foku hideg reggel és nagy fagy délbe lágyulás estve kiderült éjszakai széllal és fagyott okozott.
9. 4 foku hideg reggel, csipős hideg, éjszakeről mozgott a levegő.
10. 6 foku hideg reggel, mint magossan állott a légmérő, hideg csipős szél tiszta idő, délbe kevés lágyulás, délután 4 órakor már fagyni kezdett.
11. hasonlóul hideg és szép tiszta nap éjszakai levegő mozgással.
12. 6 foku hideg szép idővel.
13. 14 foku hideg szép tiszta idővel.
14. 15. 16. 17. tiszta szép napok széltelenek, reggeli 4-5 fokú hideggel, délbe 9-12 foku meleggel, naphanyadtával hideg estvék.
18. 19. 20. szép napok, melegebbek. 20án megindult a jég az ARANYOSon de csak föl bomlott, nagy hó olvadás, még a szántó földeken réteken egész sárréten és közén mozdulatlanul áll a hó, csupán csak déli és keleti oldalakon olvadt el.
21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. tartós szép meleg idők éjjeli fagygyal, nappal nagy olvadás.
29. hasonló déli szél mellett még nagyobb olvadás.
30. fagynélküli tavaszi lágy idő, nagy olvadás, úgy hogy tsak az északasobb helyekenn maradt hó. ARANYOS vize nagy árja.
31. reggel kevés esső, azután jó tavaszi idő.

április.

1. reggel felleges, tsendes, későbbre ki tisztult és nyugotról erőss szél kezdett fujni, melly tartott egész nap.
2. hasonló szeles, borongó, hajnalba esső, melly következett az 1a estvefelé volt villámlásokra, dörgésekre és borzasztó szélvészre. ARANYOS nagy árja.
3. felleges, borongó, nagyon szelid tavaszi lég. fetske láttatik.
4. borongó, változó, hol tiszta napfény, hol záporok, rengeteg nagy észak nyugoti szelekkel, mellyek sok kerítéseket le döntöttek, sok épületeket ki fedtek.
5. 6. 7. mind borongó, szeles-kedvetlen hives nappalok, tsendes, de hideg éjjelek.
8. borongó, essőző, szeles-hives idő, az eltölt estvéli hideg essőzés következésibe az havasokonn, sőt az hegyekenn is BÁGYONig friss hó láttatik reggel.
9. folytonoson szeles, változó. estve iszonyu szél hideg essővel.
10. reggel tiszta, azután borongó egész nap, olly hideg szél, hogy állani nem lehetett, az havasokonn mind friss hó láttatik, mint télbe.
11. tiszta, de hives hó harmat és kevés fagy.
12. komor hideg fagyos reggel. későbbre szelidebb.
13. nagyon hideg reggel, az árkokba bé volt fagyva a víz, későbbre szép tavaszi nap.
14. 15. 16. 17. egy formán tsendes szelid tavaszi lég mérséklettel, délfelé felkelvén a szél, borongó, kedvetlen.
18. borongó, kedvetlen, szeles hideg.
19. hasonló.
20. valamivel szelidebb.
21. még szelidebb, de folytonoson szeles napok, hives éjjelek.
22. borongó hives reggel, s így folyvást végig.

május.

1. 2. 3. 4. tiszta hives reggelek, szeles nappalok.
5. 6. 7. 8. 9. 10. 13. folytonoson tiszta meleg nappalok esső nélkül és hives éjjelek.
14. forró meleg, de igen kavargó szeles nap.
15. borongó, essőre hajlott, de az még se lett, mert a szél felkelvén elszélesztette a fellegeket.
16. igen hideg szeles nappal, fenn akad a vegetáció; szomoru kinézések a jövőndőbe.
17. két izbeni nagy zápor, de amelyeket a rengeteg szélvész igen rövid időig tartotta, és így sikertelenekké tett.
18. szép tsendes nap.
19. hasonló.
20. forró meleg.
21. borult, essőző, melly a szomju földet áztatta, a lankadt plántákat fel elevenitette.
22. 23. 24. folytonoson hives szeles nappalok, tsendes éjjelek,
25. estve felé kevés zápor, néhol jéggel elegy, de a szél hamar elfujta.
26. 27. 28. 29. 30. 31. egyformán hives nappalok, borzasztó szelekkel. Vegetatio semmi. rémülés emiatt, aggasztó kinézések a jövőndőbe.

június.

1. szél szünet, reggel hives, azután jó meleg, délután tsendes szép essőzés versenként. estvefelé jó zápor esső, melly tartván egész éjjel a szomju földet jótskán meg itatta, és a fonynyadt növényeket elevenitette.
2. 3. 4. borongó, hives nappalok, tsendes éjjelek, néha kevés essővel.

5. reggel igen hives, estve felé két izbe jó zápor essők.
6. reggel tsendes jó tavaszi nap.
10. jó meleg nap. (Gsynodisra indulás ABRUDBÁNYÁra) ottan
20. estve rémitő égi háboru és sok menykő hullá, s abbul eredett égések
21. reggel nagy zápor jéggel.
22. ismét nagy zápor.
23. 24. 25. 26. forró meleg napok.
28. reggel kevés zápor, azután meleg.
29. reggel gyakori essőzés, egész nap borongó. estvefelé nagy sűrű essőzés, melly tartott egész éjjel, sőt
30. is mintegy 8 órákorig, versenként olly sűrű nagy cseppekbe, mintha öntöző kántyákbul (kanta; kanna) omlott volna, minek eredménye nagy víz áradás lett (nb. 29a szerencsétlen kaszáltatás a kis tó körül, melly szerint 200 vrfít áru fűvet vég romlás fenyegetett). Nagy víz ár melly a réteket iszonyu kárral mind el iszapolta.

július.

1. sűrű essőzések versenként, melly a patakok ki áradását, s az azokból eredett tömérék károkat le kaszált és kaszálatlan fűvekbe növelte szintén az eltsüggesztésig. aztán
2. 3. 4. s. a. t. esső szünetek, jó meleg nyári napok.
7. 8. 9. forró melegek.
10. nagy égi háboruk és záporok néhol.
11. borongó, hives szeles idő.
12. fellegző, szeles.
14. reggel meleg, azután hives szeles, essőző.
15. 16. 17. 18. mind borongó, szeles, hives nappalok. tsendes éjjelek.
19. homályos, de tsendes idő.
20. 21. száraz, meleg nyári napok, végig.

augusztus.

Kezdetitől fogva usq. ad 15m. mind borongó, essőző hives szelekkel vegyes nappalok, gyakori nagy és jeges záporokkal, mellyek tetemes károkat tettek, az azok következésibe áradt vizek a rétekenn szénát, fűvet s még a sarjukat is el pusztították. innen a széna drágasága. 25. 30 frt. lévén egy szekér szénának az árra, már most eleve.

15. tiszta meleg nap, s így forró meleg napok, hives éjjelek, usq. ad
21. ekkor nagy dörgés, villámlás és vastag sűrű zápor.
24. sűrű jéggel vegyült zápor, melly itt-ott károkat okozott.
25. reggel vastag sűrű köd, melly a takarodást (betakaritást) nem kissé akadályoztatta. fogytig essőző, melly miatt mindenféle gabonákba, takarmányokba tetemes rothadások, károsodások estek, a szőlő gerezdek és szemek is hasadozni, rothadni kezdettek, cmiatt szüretre nézve a legsilányabb ki nézések jöttek létre.

szeptember.

1. 2. 3. 4. mind borongó, versenként sűrű záporokat öntő idő. egyébaránt nappal meleg, kivált 2a éjjel és reggelenként hives.
5. tsendes idő, felettébb hives reggel.
6. 7. 8. 9. mind hives reggelek, kevés hó harmat, meleg nappalok, usq. ad

17. ekkor bőv essőzés, mely a vetésre nézve igen óhajtandó vala.
21. újból essőre hajlott.
22. egész nap essőzés.
23. hideg, szeles.
24. olly hideg szél, hogy alig lehetett azt állani. s téliesenn kellett öltözni.
25. 26. 27. 28. igen hives, szeles nappalok, tsendes, de hives éjjelek, usq. ad finem. az havasokonn hó láttatik.

október.

1. Alkalmas jó idő, estvére esső.
2. borult, essőző és olly hives, hogy a házat bé kellett fűteni.
3. szeles hideg vad idő.
4. vastag hó harmat és olly hideg, hogy a házat bé kellett fűteni. az havasokonn vastag hó láttatott JÁRA felé is.
5. reggel nagyon hives, azután szép őszi meleg nap.
6. borult, hives essőzésre hajlott.
7. egész nap essőző.
8. borult, hives,
9. egész nap essőző, éjjeli roppant szél következtibe. mely tartott apró cseppekbe hullva éjjel is.
10. essőző, ARANYOS árja. szomorított ki nézések a jövőndőbe; mert dolgozni mit sem lehetett a sok essőzés miatt. a törökbuzák nagy részint éretlenek maradtak, a szőlő gerezdek ki hasadozva el rothadtak.
11. Igen kedvetlen, essőző.
12. alkalmas jó dolgozó nap, reggel vastag hó harmat.
13. reggel tiszta hives, vastag hó harmat, nap feljötté utánn egészen homájba, ködbe borult, kedvetlen hives idő.
14. essőző.
15. egész nap nagy hideg szél, külömben tiszta.
16. tiszta nap és olly hideg reggel éjjellel egygyütt, hogy a sár fagyva, a válukba a víz meg volt jegezve.
17. 18. 19. mind tiszta meleg nappalok, hives éjjelek (kellemes szüretelő idő. nem sok és az is savanyu bor).
23. változó, hives szeles; éjjel esső.
24. borult, felleges, külömben tsendes jó őszi nap. egész éjjel köd.
25. ködös, külömben tsendes szelid őszi nap.
26. hasonló.
27. borzasztólag szeles, versenként hideg sűrű záporok, ARANYOS árja, nagy sár.
28. tsendes, jó őszi nap.
29. vastag hideg köd.
30. 31. reggel ködös, azután jó őszi idő.

november.

1. Egész nap essőző, estve hideg szél.
2. tiszta, de szeles, hives idő.
3. reggel hives szeles, azután igen szép őszi nap.
4. tiszta nap, de hideg, ugy hogy a sár megfagyott.

7. 8. 9. 10. 11. olly kemény hideg éjjelek, hogy nem tsak a sár fagyott meg, hanem az ablakok vastagonn bé jegzettek, az Aranyos vize megzajosodott, s így folyvást usq. ad
15. ekkor változó, essőre hajlott.
16. 17. 18. mind essőző.
19. 20. 21. 22. sűrű vastag köd és nagy sár.
23. a köd eloszolván ki derült és hives lett, úgy hogy kissé a sár is megfagyott.
24. 25., s folyvást végig tiszta nappalok, igen hives éjjelek a fagyó pontig.
29. tiszta meleg idő déltől fogva, szintén estvig.
30. sűrű vastag hideg köd egész nap, úgy hogy látni se lehetett.

december.

1. Kissé reggel ködös, azután csendes jó idő.
2. szeles, hives, estve essőző, de amellyet a szél tsak hamar el fujt. (TORDÁnn a nem egyesült Görög hitűeknek nagy papi gyűlésök, Püspökségre választás. 41 fő Esperesek által titkos szozatolással; többséget kaptak. *Moga János 33. Ságuna András 26. Fullye Moses 24. voxokkal*).
3. tiszta ég, de nagyon hideg szél. az havasokonn, sőt a TOROTZKÓi, s más hegyekenn is hó láttatik. éjjel hideg tiszta idő.
4. reggel tiszta hives, azután fellegetes és lágy.
5. nagy köd és hideg fagyos.
6. hasonló.
7. 8. 9. 10. mind borongó, essőre hajlott, olvadó reggel, kivált 6a nagy sikság, mivel a hullott kevés esső megfagyott.
11. borult fellegetes, hideg idő. reggel, későbbre nagyon szelid, engedékeny mind estvig.
12. tiszta, de hives reggel, későbbre jó őszi nap.
13. 14. 15. hasonló tiszta nappalok, kemény hideg fagyos éjjelek, rémittő száraz dér, vizek el apadása, őrlés nehézségei.
17. valamivel szelidebb, úgy 16a is.
18. feszült nagy hideg, amellyet alig lehetett állani.
19. 20. 21. mind roppant hidegek.
22. borult, fellegetes, de mégis hideg idő.
23. olly szelid engedelmes idő, mint ha tavaszi nap lett volna, ebből olvadás.
24. ki derült és újból erőss hideg. estvefelé fellegetes, engedékeny.
25. borult, fellegetes, külömben csendes szelid reggel.
26. reggel hideg, azután napfény.
27. tiszta nap, feszült nagy hideg.
28. reggel sűrű nagy hózás (=havazás) szélllel, tartott délfeléig.
29. reggel hideg, későbbre olvadó.
30. borult, fellegetes téli hideg nap.
31. hasonló.

1848

január.

1. borult fellegetes, igen hideg nap.
2. 3. 4. egyformán borult-fellegetes, száraz hideg nappalok, tiszta fagyos éjjelek.
5. A fellegetesek öszve sűrűdtek, s dél tájba hó kezdett hullani, melly óránként sűrűdett.
6. ismét kevés havazás.

7. 8. 9. hideg reggelek, azután csendes szelid téli nappalok.
10. reggel feszült száraz hideg; azután napfény, engedékeny.
11. a hasonló.
13. apró sűrű havazás, hideg téli idő.
14. 15. tsendes szép téli napok.
16. havazó.
17. tsendes téli nap, déltájba kevés napsütés.
18. estvefelé ismét apró sűrű havazás.
19. köd és csipős hideg, nagy hó.
20. borzasztó nagy hideg, milyen talán? még nem volt.
21. szintén hasonló hideg.
22. tsendes szelid nap, déltájban kevés hó olvadás.
23. reggel hideg köd, azután szelidebb napfény és olvadás.
24. egész nap szelid idő, dél tájba nagy olvadás az épületekenn.
25. vastag köd és oly hideg, hogy nem lehetett állani.
26. épp oly nagy hideg, mint 25ken.
27. tiszta, oly hideg, hogy ki állani alig lehetett. benn a pitvarba minden megfagyott, a virág tserép szét hasadt. a kutba a víz bé jegzett.
28. még talán feszültebb hideg, mely miatt a föld is meg hasadozott.
29. mind egy formán feszült száraz hideg, mellynél csipősebbre koros emberek is alig emlékeznek.
30. megint kemény hideg.
31. 1 eghidegebb, melyet sem ember sem oktan állat nem birt ki állani. fűtött szobába is fázott az embernek keze, lába.

február.

1. reggel nagy hideg. délutánn lágyulás, estve borult, felleget és kevés hó szállongás.
2. borult, felleget csendes téli nap, délutánn nagy olvadás, lots.
3. hideg szél, napfény.
4. 5. 6. mind feszült, csipős nagy hidegek köddel.
7. borult, felleget, hó szállongás, valamivel szelidebb.
8. estve havazni kezdett és havazott egész éjjel át, sőt
9. is délig sűrűnn. délutánn lágyulás, a verő fénybe nagy olvadás.
10. nagyon engedékeny idő, ismét olvadás, benn az helységekbe, a mezőn azomba merevényenn állott a nagy hó. estve kevés esső. 11 a borult, felleget, lágy idő.
12. még nagyobb lágyulás, esső.
13. vastag köd, nagy olvadás, víz áradás, sár, lots, éjjelre kelve nagy jég menés de kár tétel nélkül, mely miatt pedig nagy félelem volt; minthogy a jég singnyi* vastagságú vala.
14. köd és lágy olvadó idő. sár.
15. hasonló borult, felleget, lágy olvadó idő. sár.
16. 17. 18. reggel fagy, délfelé kezdve nagy olvadás.
19. sűrű lágy havazás egész nap.
20. nagy olvadás, lots és sár.
21. 22. borult, felleget, tsendes idő, reggel vagy, azután olvadó.
23. apró essőzés, mely a fagyot fel olvasztotta, nagy sár.

* ERDÉLYben használt hosszmérték = 0.622 m. Réihly.

24. hasonló, unalmas egyformasága az időjárásnak, nagy sár.
25. 26. 27. mind szelid meleg lágy nappalok, csendes éjjelek.
28. kissé szeles, változó.
29. borult, felleges, essőre hajlott csendes lágy idő.

március.

1. Borult felleges, komor, sáros, szeles idő, minthogy éjjel esső esett.
2. hasonló lagymatag, felleges, de csendes idő reggel, azután szeles estvefeléig. estve 8 óra tájba nagy villámlások, dörgések, sebess de kevés időig tartott zápor, jéggel elegy; éjtzakára derült csillagos.
3. bé borult, felleges, ködös, hives.
4. kedvetlen borus szeles, essőző. kivált estve.
5. szép tiszta reggel, későbbre borult, komor, dél tájba kedvetlen szeles essőző, de hamar derültebb.
6. komor felleges, szeles, hives.
7. éppen hasonló északi hideg szél és hó szállongás.
8. reggel kemény fagy, későbbre olvadás, de egész nap hideg szél.
9. 10. nagyon szeles, hideg nappalok, csendes éjjelek.
11. reggel kemény fagy, azután hó szállongás és olvadás.
12. 13. 14. kedves szép tavaszi reggelek, későbbre borus, szeles nappalok, tsendes éjjelek.
15. 16. 17. változó, de tsendes nappalok.
18. 19. hives tiszta éjjelek, nagy hó harmatokkal. de nagyon kellemetes tavaszi napok. Égi jel a Nap körül, abrontsok.
20. borult, felleges, essőre hajlott.
21. 22. 23. 24. 25. mind borult, felleges, versenként apró essőzések; sebess fejlődése mindennek.
26. hives szeles.
27. egész nap hideg kemény szél, melly fagylaló hatással birt.
28. tiszta, de olly hideg, hogy a künn hált víz színénn vastagjég fagyott. ismét szeles.
29. 30. mind tiszta idő; hideg éjjelek, szeles nappalok.
31. borult, felleges, tsendes idő.

április.

1. Borult, felleges, essőre hajlott csendes idő.
2. 3. 4. 5. egy formán szép tiszta meleg tavaszi napok. fetskék láttatnak.
6. borult, felleges, dörgés, villámlás, zápor essők; Fetskék bővebben láttatnak.
7. Felleges, essőre hajlott.
11. 12. essőző, hives.
13. tiszta hives reggel, aztán szép tavaszi nap.
14. tiszta nagyon hives idő.
18. olly hideg reggel, hogy hóharmat is volt, de kevés v. semmi kárt nem tett.
19. szelidebb.
20. ismét nagyon hives reggel, azután csendes meleg idő.
21. hasonló hideg, reggel hó harmat, azután szép tavaszi nap. cserebogarak sokasága.
22. szelidebbre változott és essőre hajlott idő, délutánn dörgés és néhol esső, estvefelé apró sűrű esső, melly tartott egész éjjel, sőt
23. reggel is egy darabig, s így az el száradt szomju föld megázott. s minden ujj életet nyert.

24. borongó, szeles, hives, estvefelé essőző.
25. szép meleg nap.
26. borult, felleges, hives.
27. nagyon változó, szeles.
28. borongó, tsaknem egész nap essőző.
29. hives.
30. meleg szép tavaszi nap. sebess vegetáció.

május.

1. Borongó, változó, nagyon hives, olykor essőző.
2. felleges és olly hives, hogy alig lehetett tünni.
3. hasonlóan hives reggel, azután meleg, estvefelé szeles, essőre hajlott.
4. hives reggel, déltájba meleg. estve esni kezdett az esső és esett egész éjjenn át.
5. egész nap és éjjenn át sűrű hideg essőzés, nagy sár, víz áradás.
6. délig tartós essőzés és olly hideg, hogy a házat bé kellett fűtetni. délutánn esső, szünet. de igen hives.
7. borult felleges. egyébaránt szelidebb lég. az havasokonn hó láttzik mindenfelől.
8. tiszta hives reggel, hó harmat.
9. is hives, de hó harmat nélkül.
10. egész nap hives szeles, néha essőző.
11. hasonló.
12. tsendes szelid lég.
13. estvefelé nagy zápor.
14. tiszta nap, ottan ottan nagy szél.
20. estvefelé nagy esső, melly tartott éjjel is.
21. esső szintén délig.
22. hives, de jó tavaszi nap. estvefelé zápor nagy szélel.
23. tsendes, lassan essőző, tsaknem egész nap, estvefelé sűrűbb essőzés, melly tartott éjjel is.
24. borult, felleges, hives, sár és víz áradás.
25. essőző.
26. szép tavaszi nap. (katonai mozgalmak, a ki töréssel fenyegetődző Sláv és oláh elemek miatt. Székely Katonaság bé szállása TORDÁRA.)
27. Ismét változó, essőző.
28. jó tavaszi nap.
30. tiszta, meleg nap.
31. reggel esső, azután igen változó, borongó, szeles idő, estvefelé csendes.

június.

1. Felleges, de tsendes szelid idő.
2. 3. 4. mind jó meleg napok, néha kevés essővel.
5. reggel borult, essőző, azután derült, meleg. Szöllő gerezdek láttatnak virágozni.
6. 7. forró meleg napok, mint nyár derekán.
8. 9. hasonló.
10. borult, essőre hajlott.
11. forró meleg nap. estve felé jó kis zápor.
12. forró meleg nap.

13. hasonló. estve (oláh zendüléstől) félelem, és abbul eredett riadás, de amelyre semmi valódi ok nem volt)
14. tiszta, forró meleg nap.
15. hasonló.
16. 17. 18. 19. 20. egyformán oly meleg, forró napok, hogy se ember, se oktan állat nem találta helyit, s közvélemény voltak. hogy száraz homokra téve a tojás meg sült volna a napon.
21. borult, felleget, dörgés, villámlás, esső. de nagyon kevés, mert a nagy szél mind el fújta.
22. ismét tiszta meleg nap.
24. hasonló, s így folyvást meleg, de nagyon szeles nappalok, tsendes éjjelek, néha borongók, de kevés, vagy semmi essővel, minden ki sült, elszáradt, tsaknem végképpen.

július.

1. tiszta meleg, de szeles nap.
2. hasonló. de estve felé rémittő kavargó nagy szélvész, melly növényekbe, plántákba sok károkat tett. később dörgés, villámlás. éjfél tájba sok menykő hullás, nagy zápor essővel; melly csendesedvénn tartott virradatig, és az el tikkadt földet, s elepedett plántákat meg enyhítette, ujj életre hozta.
3. borult, sűrű fellegekkel.
4. hasonló, kevés essővel.
5. délutánn szép sirós esső, sár és lots.
6. 7. 8. tiszta szeles, hives reggelek és nappalok.
9. derült idő, forró meleg napok, főleg
10. és 12. mellyek szintugy elkábitották a dolgozó ert (=embert), a gabonákat egymásra érlelték, a mezőket ki aszalták.
13. hasonló, forró meleg nap.
15. forró meleg nap. estvefelé felleget néhol essőző, borasztólag dühöngő, kavargó szél, melly benn és künn nagy károkat tett. éjjel szeles hives idő.
16. reggel igen szép tsendes zápor, melly a tikkadt földet valamennyire enyhítette, azután jó nyári nap. zsendült szőlő szemek láttatnak a Burgunderonn.
17. borult, felleget, essőző, hives széllel.
18. 19. s.a.t. mind forró meleg nappalok, hives éjjelek és reggelek, főleg
23. 24. égető meleg napok. 24a estve felé nagy zápor égi háboruval, de tsak néhol.
25. tiszta meleg nap.
26. reggel borult, tsendes esső, de kevés, hamar ki derült, és égető meleg lett.
27. 28. lankasztó forró meleg napok. 28a borult, felleget, dörgés, néhol esső, de kevés.
30. délutánn nagy zápor égi háboruval.
31. borongó.

augusztus.

1. Borongó hives reggel.
2. 3. 4. 5. egyformán forró meleg napok.
6. hajnalba jó kis zápor.
7. 8. 9. égető melegek, rémittő szárazság, melly komolly aggodalmat szült mindenbe, főleg a tavaszi vetések aránt.

11. reggel borzasztó nagy kavargó szél, dörgés, villámlás, esső nélkül. későbbre borult essőző. de nagyon kevés lett.
18. 19. borult, felleges, dörgés, villámlás, néhol nagy záporok, de ARANYOS-SZÉKEN és TORDA közelébe rémittő szárazság, mely miatt minden zöldség el aszott, ki sült. ki tűnőleg forró meleg napok.
21. 22. 23. 24. hasonló forró meleg, tikkasztó nappalok és az éjtzakák is sem igen hivesek.
25. nagy szél és por felleg.
26. hajnalba kezdve dörgés, villámlás és esső, de kevés.
27. tiszta és hives reggel.
28. még hivesebb alig lehetett állani.
29. 30. 31. mind tiszta forró meleg nappalok, hűvös éjjelek és reggelek. az óhajtott esső mind ki maradt.

szeptember:

1. Forró meleg nap, mint Caniculába.
2. 3. 4. 5. 6. 7. hasonló forró meleg nappalok hives éjjelek, s reggelek, főleg
12. olly forró meleg, melyet alig lehetett ki állani. estvefelé fellegezni kezdett és essőz-ni, de a nagy szél megzavarta. (Ugyan az a nap nevezetes ezen a környékre nézve azért, mert az ujjontz állításról szóló törvénynek, s Magyar Ministeri Rendeletnek ellenszegülő falvak, mint AR-LONA-HARASZTOS, KETZÉ, GEREND, SÓS SZT. MÁRTON, KÁPTALAN, GABUD, GÉSE lakói közül sok százan öszve csoportozván LONÁnál, elhatározták az érintett tárgyban Katonai erő hatalomnak is ellent állani, mi meg is történt 11. estvefelé, amikor a kevés katonai erő eredmény nélkül vissza vonult a tömeg nap előtt. de 12. délutánn nagyobb katonai erő és EGERBEGYi, s GYÉRESi ör sereg lépven fel ellenök, mi után a polgári és katonai hatóság ismételt fölszóllíttására is, szét oszlani, átalkodottann vonakodott a felbuj-togatott, s el ámitott néptömeg, a rendes katonaság, s őrsereg, tettelegesen, puska lövésekkel, s kard vágásokkal volt kéntelen azt el szélesztetni, s közüllök, mint hirlik 16-on LONA felső részinn halva maradtak a mezőn feküve. Számosonn kaptak sebeket, úgy hogy a holtak száma 28ra növekedett fel, a katonaság bé ment LONA faluba a lakosság nagyobb része el széledett, a többit a jövő fogja meg mutatni, mi történend?)
13. déltájba kezdve általános essőzés, mely tartott egész éjjel is, sőt
14. és 15. is folytonosan éjjel és nappal hives széllel.
16. hasonlóan essőző és olly hideg szeles idő, hogy téliesen kellett öltözködni, a házba tüzet csináltatni. az hegyekenn mindenütt hó láttatik, szintén le CSEGEZIG.
17. folytonos hideg, szeles, essőző, estve kezdve a szél le tsendescedett, az esső hullani kezdett és tartott egész éjjenn.
18. csendes, essőző, hives idő.
19. hasonló.
20. borult, felleges, hives.
21. hives északi szél, mely az időt felderítette.
22. vastag hó harmat. tiszta nap.
25. engedelmes, essőre hajlott, de kevés esső.
26. estvefelé valamivel több esső.
27. 28. kellemes szép őszi napok.
29. meleg őszi nap, essőre hajlott.
30. estve felé dörgés, villámlás és esső. Vetés, mely eddig lehetetlen volt a nagy szárazság miatt. (Félclem, aggodalom, az oláh mozgalmak miatt.)

október.

1. essős, sáros. estvefelé dörgés, villámlás, olly égi háboru, millyen nyárba szokott lenni sűrű záporral.
2. hives, szeles idő, estve megint esső.
3. egész nap hives, szeles, essőző.
4. komor, borult, felleget, szeles és igen hives.
6. 7. 8. 9. szép őszi napok. általános szünetelés.
10. borult, essőre hajlott, estvefelé apró sűrű essőzés, melly tartott egész éjjenn keresztül, sőt
11. is szakadatlanul. (16a ki ütött a szerentsétlen polgár háboru, mellynek borzasztó mivei valának az egész Honban)...*

* Pont nélkül félbeszakadt *Király Mihály* érdekes naplója. *Réthly.*

NAGYKÁLLÓ, 1831-1838*

Ismeretlen szerző naplójegyzetei.

1831

január.

1. lágy napfényes idő volt minden hideg nélkül, annyira, hogy be illett volna Májusban is.
2. napfényes tavaszi idő.
3. egy kevésbé hűvös, és nem igen tiszta.
4. egész nap folyton ködös idő.
5. borongós idő.
6. borongós idő néha lanyházó essővel.
7. igen nagy szél fagyással együtt.
8. tsendes napfényes idő, de hideg.
9. egész nap borongós tsendes hideg idő.
10. borongós idő, havazó néha, nem igen kemény, de éjszakára igen kemény hideg éjszakai szél, fergeteggel.
11. napfényes kemény hideg idő egész nap.
12. egész nap borongós idő, és néha hó is esett.
13. borongós gyenge idő, déli széllel havazott, hanem éjszakára kemény, éjszakai szél támadt.
14. napfényes kemény hideg idő volt.
15. napfényes gyenge idő volt.
16. néha napfényes, néha homályos nem igen kemény idő volt.
17. napfényes kemény hideg idő, kivált dél előtt.
18. borongós lágy idő - olvadt.
19. borongós, nem igen hideg idő.
20. hideg idő, éjszakai széllel.
21. napfényes hideg idő, éjszakai széllel.
22. napfényes kemény hideg idő.
- 23.24. napfényes hideg idő.
25. borongós lágy idő, hó is esett, de el olvadt, délutánn esső is esett.
26. borongós lágy idő, délutánn hó esett, még pedig olly nagy hó pelyhek hullottak, mint egy verébfő.
27. napfényes kemény hideg idő, délig éjszakai széllel.
28. komor hideg idő, délutánn hó esett.
29. napfényes hideg idő.
30. komor kemény hideg idő, délutánn tsipős északi széllel, estve pedig fergeteggel.
31. komor hideg idő, többnyire egész nap havazott.

február.

1. Igen kemény hideg idő volt, reggelében egy kevésbé havazott, annakutánna egész napon által sütött a Nap.
2. komor hideg idő, reggel igen kemény.
3. borongós hideg idő. Délig igen sűrűn havazott.
4. borongós lágy idő, délutánn többnyire esső esett.
5. igen lágy borongós idő, egész nap olvadt, és többnyire esett az esső.

* NAGYKÁLLÓ 10 km-re fekszik NYÍREGYHÁZÁtól délnyugati irányban.

6. igen lágy borongós idő, néha az eső is esett.
7. igen lágy, borongós idő, néha az eső is esett.
8. borongós lágy idő, olvadt.
9. borongós ködös lágy idő, olvadt.
10. borongós lágy idő, délután sokáig esett az eső.
11. borongós lágy idő, reggel és estve felé igen ködös.
12. borongós ködös lágy idő.
13. délig borongós, reggel és a Nap kisütött; délután északi szél fagyással.
14. napfényes hideg idő északi széllel, éjszakára jól fagyott.
15. napfényes hideg idő tsendes északi széllel; éjszakára jól fagyott.
16. 17. egész nap szép napfényes idő; nappal olvadt, éjszakára fagyott.
18. 19. néha homályos, néha napfényes idő.
20. néha homályos, néha napfényes idő.
21. lágy borongós idő, délig hó esett, de rövid idő múlva el olvadt, délután eső is esett.
22. homályos idő északi hideg széllel.
23. északi szeles idő, éjszakára pedig nagy fergeteg.
24. északi szeles borongós komor idő.
25. napfényes idő, éjszakára fagyott.
26. homályos lágy idő; éjszakára fagyott.
27. néha napfényes, néha homályos idő.
28. virradóra hó esett de délig meglágyulván az idő el olvadt; többnyire egész nap délnyugati szél fújt.

március.

1. napfényes idő volt; egész nap derült, éjszakára fagyott.
2. néha borongós idő volt, néha ki sütött a Nap, egész nap olvadt, éjszakára fagyott.
3. borongós idő, délfelé havazott széllel.
4. ködös borongós lágy idő, néha a Nap is ki sütött; az éjszakai hó mind el olvadt.
5. 6. néha borongós néha napfényes idő volt.
7. borongós idő egész nap, néha eső is esett.
8. délig homályos, délután napfényes szép idő.
9. reggel homályos, dél felé ki sütött a Nap, délután beborult, s egy darab ideig szemezett az eső.
10. reggel tályban borongós idő volt, de annakutánna kiderülván egész estig sütött a Nap.
11. néha borongós, néha sütött a Nap.
12. kemény hideg északi szél napfényes idővel.
13. szép napfényes idő, éjszaka fagyott, estvére beborult.
14. éjszaka kevés hó esett, reggel ködös, dél felé napfényes, délután borongós idő volt.
15. borongós esőre hajlandó idő volt, estve felé szemzett is az eső.
16. borongós szeles idő, estve tsunya zivatar esővel.
17. szeles borongó, fellegetes idő.
18. fellegetes idő volt, egy darabig veréb fejnyi hó pelyhek, a.u. pedig esővel elegyes hó esett.
19. délig napfényes idő volt, délután pedig borongós.
20. fellegetes északi szeles idő, néha ki sütött a Nap kevés ideig.
21. néha homályos, néha napfényes idő erős északi széllel, éjszakára fagyott.
22. néha napfényes, néha homályos idő hideg északi széllel.
23. borongós idő, délfelé kevésé havazott, délután ismét egy fertály óráig veréb fejnyi hó pelyhek estek.

24. délig igen kellemetes napfényes tavaszi idő, délutánn pedig borongós.
25. igen kellemes napfényes de hűvös idő, éjtszaka fagyott.
26. u.a.
27. többnyire egész nap borongós szeles idő.
28. borongós fellegetes idő, egy darab ideig sűrűn havazott.
29. délig borongós, délutánn igen kellemetes tavaszi idő.
30. egész nap igen kellemetes és meleg tavaszi idő volt.
31. többnyire egész nap borongós szeles idő, néha az eső is ritkán szemezett.

április.

1. Dél előtt néha a borulat közzül ki sütött a Nap, de többnyire egész nap borongós és szeles idő volt.
2. borongós, szeles de meleg idő, néha néha egy kevés ideig ki sütött a Nap.
3. egész nap igen kellemetes meleg tavaszi, de estve hűvös idő.
5. egész nap borongós idő volt, néha esett az eső.
6. néha a fellegek közzül ki sütött a Nap, de többnyire borongós idő volt, és néha esett az eső.
7. tíz óráig igen ködös idő volt, azután egész estig napfényes meleg tavaszi idő.
8. néha borongós, de többnyire napfényes meleg tavaszi idő.
9. 10. kellemetes meleg tavaszi idő.
11. kellemetes meleg tavaszi idő, de többnyire egész nap szeles volt.
12. egész nap tiszta kellemetes tavaszi idő, de az éjtszaka hűvös.
13. reggel borongós, de annak utánna tiszta kellemetes meleg idő, az éjtszaka hűvös.
14. egész nap igen kellemetes meleg tavaszi idő, de egy kevésé szeles idő, az éjtszaka hűvös.
16. egész nap be volt borulva és többnyire mindig esett a tsendes és termékenyítő eső.
17. egész nap be volt borulva, s mindég tsendes eső esett.
18. egész nap be volt borulva, néha a fellegek közzül ki sütött a nap egy kevés ideig.
19. napfényes kellemetes tavaszi idő volt, az éjtszaka hűvös.
20. igen kellemetes tavaszi idő, az éjtszaka hűvös.
21. többnyire borongós idő, tsak ritkán sütött ki a Nap a fellegek közzül, estve fele egy kevés ideig szemezett az eső, a levegő meghült.
22. többnyire borongós hives idő, néha ki sütött a Nap, estvére menydörgés, és villámlás volt néha; egy kevés ideig az eső szemzett.
23. néha borongós idő volt, néha ki sütött a Nap.
24. többnyire borongós idő volt, néha szemzett az eső.
25. borongós idő, többnyire délig esett az eső, délutánn néha a fellegek közzül egy egy kevés ideig kis ütött a Nap, a levegő hűvös.
26. többnyire borongós idő, néha egy egy kevés ideig ki sütött a Nap a fellegek közzül; nagyon meghült a levegő.
27. borongós hives idő, néha esett az eső.
28. borongós hives idő, hanem dél előtt vagy két óráig igen melegen sütött a Nap, mellynek eső lett a következése, azután ismét meg hült a levegő.
29. borongós hives szeles idő, néha egy egy kevés korig ki sütött a Nap, estve esett az eső.
30. borongós szeles hives idő, néha egy egy kevés ideig ki sütött a Nap a fellegek közzül.

május.

1. Májusban borongós idő volt déli széllel, de többnyire melegen sütött a Nap, az estve meleg volt.
2. 3. egész nap meleg dél nyugoti szél fűt, estvére meg tsendesedett.

4. egész nap meleg, de többnyire borongós idő; egy kevesett néha az eső is szemzett.
5. többnyire homályos de meleg idő déli széllel.
6. reggel borongós, azután napfényes meleg idő, délutánn szeles, estve felé be borult, és szemzett az eső.
7. reggel borongós, azután napfényes meleg idő, többnyire egész nap szél fűtt, délutánn pedig nagyobb és hűvösebb szél, a múlt éjszaka dér is volt.
8. többnyire egész nap napfényes meleg idő volt, néha borongott és szél fűtt.
9. napfényes meleg idő, hanem estve felé nagyon meg hűlt a levegő.
10. néha egy kevésbé ki sütött a Nap, de többnyire borongós és hideg idő volt, ez éjszaka is hideg.
11. többnyire mindég borongós és hideg idő, az éjszaka hideg.
12. kellemetes napfényes, de azért hives idő.
13. a Nap ki sütött, de estve felé borongós és nagyon hives idő.
14. délig napfényes és tsendes, de d.u. nagy szél támadt és borongós idő lett, egy kevés eső is esett, mely a nagy port el verte.
15. reggel 6 óráig szép tsendes eső esett, néha napfényes, néha borongós és szeles hives idő volt; a múlt éjszaka dér és fagy is volt.
16. többnyire borongós és igen hives idő, úgy annyira, hogy a Fixusomoknak (??) alatt több szobákat fűtettek.
17. néha ki sütött a Nap, de többnyire borongós és igen hives idő volt, reggel jó darab ideig esett az eső.
18. néha ki sütött a Nap, de többnyire borongós és igen hives idő volt, északi széllel.
19. néha ki sütött a Nap, de többnyire egész nap borongós igen hives idő volt; estve felé egy darab ideig jól esett az eső.
20. többnyire egész nap napfényes idő volt, csak néha borult, és az idő nagyon meg enyhült és estvére a békák meg szállaltak, m.u. (miután) Szt. György naptól fogva hallgattak.
21. egész nap kellemetes igen meleg idő volt, dél tájban a szél fel támadt de estvére ismét el állott.
22. meleg idő, hanem többnyire egész nap igen nagy szél fűtt, de estvére el állott; délutánn borult, egy kevés eső esett is.
23. egész nap borongós nagyon szeles idő, néha egy kevés ideig esett az eső, estve felé meg tsendesedett a szél.
24. reggel borongós idő volt, de azután ki tisztult, és egész nap kellemetes idő volt, tsak hoogy délig nagy szél fűtt.
25. egész nap tiszta napfényes meleg idő, de többnyire mindég szél fűtt, estvére el állott.
26. délig kellemetes meleg tiszta idő, délutánn tornyosodtak a fellegek, de a szél fel támadván szét oszlatta, estve felé el állott a szél, s az idő ki tisztult.
27. virradóra és reggel szép eső esett, azután ki sütött a Nap, s nagyobb részint ki tisztult, délutánn ismét tornyosodtak a fellegek, és többnyire esett az eső gyakori menydörgéssel és villámlással.
28. többnyire egész nap mindig fűtt a szél, néha ki sütött a Nap, de többnyire borongott és terhes fellegek kerekedtek, de a szél más felé hajtotta, és tsak estve esett egy kevés ritka tsendes eső.
29. néha ki sütött a Nap, de többnyire mindég borongott és szél fűtt.
30. reggel hűvös szeles idő volt, a.u. ki sütött a Nap, s meleg volt, délutánn néha sütött a Nap, s többnyire borongós idő volt.

31. néha sütött a Nap és meleg idő volt, de többnyire mindég borongott, és terhes fellegek kerekedtek, de ismét el ment, délig nagy szél fujt, a mult éjtszaka jó nagy esső volt, délutánn egy kevés ideig szemzett.

június.

1. többnyire egész nap be volt borulva, délutánn csendes esső esett, estvére északról tisztult, s igen hűvös szél kezdett fúni, de éjtszakára el állott, s meg enyhült az idő.
2. szinte egész délig igen heves északi szél fujt, be volt borulva és egy darab ideig esett az esső, délutánn nagyobbára ki tisztult, és meleg idő volt, de estve felé ismét hives szél fujt éjtszakára egészen ki tisztult, és a levegő nagyon hives volt.
3. délig kellemetes meleg idő, délutánn borongott, és elsőbb tsendes, s ritka esső esett, de annak utánna sűrű sebes zápor esett egy jó fertály óráig, ez meg szünnén ezután is szemzett az esső több izben egész estig.
4. délig többnyire tiszta meleg idő, délutánn borongós idő volt.
5. reggel tiszta meleg idő volt szinte délig, de d.u. be borult, nagy szél támadt, s esett egy darab ideig, estve felé a szél el állott de hives volt.
6. néha meleg, néha szeles idő volt, többnyire mindég borongott; az esső szemzett kevés ideig.
7. reggel be volt borulva, sűrű tsendes esső esett jó darab ideig, azután 8 óra tályban el állott, derülni kezdett; hol meleg, hol hivesebb idő volt, délutánn meleg volt; de hét órakor nagy fellek kerekedett igen nagy szélllel, melly nagy essőt hozott, több izben menydörgött, villámlott.
8. viradóra nagy esső esett, néha sütött a Nap, mindég borongott, estve felé egy kevés ideig ritka esső esett, az estve hűvös.
9. iradóra esett az esső, egész nap borongott, néha ki sütött a Nap, s akkor meleg volt, de a Nap elibe borulat jövőn, egyszerre igen hűvös lett; délutánn egy darabig igen nagy szél fujt, éjtszakára igen hűvös lett; délutánn egy darabig igen nagy szél fujt, éjtszakára ki tisztult.
10. dél előtt 9 óráig kellemetes napfényes idő volt; azután a nagy szél fel támadt és többnyire mindég folyvást fujt, s borongott.
11. reggel egészen be volt borulva, s jó darab ideig tsendes esső esett; annak utánna igen nagy szél támadt, estve felé el állott; dél felé néha ki sütött a Nap, de egész nap borongott.
12. többnyire egész nap borongott, ritkán sütött ki a Nap, és reggeli 8 órától fogva igen nagy szél fujt, estve felé el tsendesedett, igen hives idő volt.
13. egész nap borongott, de azért többnyire sütött a Nap, és meleg tsendes idő volt, egy kevés korig lanyhált az esső, estve felé a szél fel támadt, de nem sokára el állott.
14. reggel borongós idő volt, annak utánna egy darabig igen melegen sütött a Nap, ismét el borult, s tsendes esső esett egy darabig, délutánn a szél fel támadt, de kevés ideig tartott, délutánn jó darab ideig nagy esső esett, éjtszaka ismét nagy esső esett.
15. napfényes idő volt, és egész nap nagy szél fujt; estvére elállott, estve felé hűvös volt, valamint az éjtszaka is.
16. egész nap igen kellemetes tiszta meleg idő volt; dél előtt szél fujt, de nem igen sokáig, az estve is igen kellemetes és meleg.
17. igen kellemetes meleg idő egész nap; néha szél is fujt; az estve is igen kellemetes és meleg, ámbár borongott.
18. reggelre be volt borulva, s tsendes esső esett; tíz óra felé ismét lanyhált az esső, dél felé ki sütött a Nap egy kevés ideig; délutánn is néha ki sütött egy egy kevés ideig, de

ismét el borult, délutánn negyed fél óra tályban nagy felleg kerekedett igen nagy széllel együtt, de csak egy kevés ideig lanyhált az esső, estve felé nagyon meg hült a levegő, s éjszakára a szél még keményebben fújt.

19. reggel borongós hives idő, reggeli 9 óra tályban ki sütött a Nap, s igen meleg volt, s csak imitt amott voltak fellegek; délutánn négy fél óra tályban borulni kezdett minden felé, nagy szél fújt, és nem sokára nagy esső esett egy darab ideig, sokszor menydörgött villámlott, azután tsendesen esett az esső posztályonként (így!), éjtszaka tsendes esső esett.
20. egész nap igen kellemetes meleg idő, imitt amott felleg látszott, de estve felé egészen ki tisztult, s az estve igen gyönyörű s meleg volt.
21. igen kellemetes meleg idő volt; délutánn négy óra felé imitt amott fellegek kerekedtek, és szél támadt, de estvére el tsendesedett, a felleg is el oszlott; az éjtszaka igen gyönyörű volt.
22. igen kellemetes meleg idő volt; délutánn négy óra felé borulni kezdett, és szél támadt, de estve felé el állott.
23. be volt borulva reggel és kevés ideig esső esett; reggeli kilentz óra felé tisztulni kezdett és igen meleg idő lett, délutánn ismét borongott.
24. reggel be volt borulva, reggeli kilentz óra felé ki sütött a Nap, délutánn ismét be borult, és darab ideig lanyháló esső esett; estvére ismét ki sütött a Nap és tisztulni kezdett; éjtszakára egészen kitisztult, és igen gyönyörű éjtszaka volt.
25. igen kellemetes napfényes meleg idő volt; délután imitt amott borulatok látszottak, és egynehányat messziről villámlott is, az éjtszaka igen szép volt.
26. reggel borongós, azután kilentz óra felé ki sütött a Nap, és igen meleg volt; délutánn négy óra felé ismét borulni kezdett, hét óra felé pedig irtóztató szélvésszel nagy zápor jött.
27. többnyire egész nap borongós szeles és hives idő volt.
28. többnyire egész nap sütött a Nap, de azért hol nagyobb, hol apróbb borulatok látszottak; estve felé az idő, valamint estve is igen hűvös volt.
29. néha borongott, néha pedig igen melegen sütött a Nap, délutánn egy óra felé esső esett; az estve egy kevésbé hives volt.
30. délig el volt borulva és többnyire mindig tsendes esső esett; délutánn igen melegen sütött a Nap egy darabig, de azután estve felé nagy szél támadt fel és igen hives lett az estve, valamint az éjtszaka is; délutánn is látszottak imitt amott hol nagyobb, hol kisebb borulatok.

július.

1. többnyire egész nap mindig napfényes idő volt, de azért mindig voltak hol kisebb, hol nagyobb fellegek, délutánn, kiváit estve felé igen hives szél fújt; az éjtszaka is igen hives.
2. többnyire egész nap borongós idő volt, és csak ritkán sütött ki a Nap egy egy kevés ideig, délig három izben is esett az esső kevés ideig, délutánn négy óra után többnyire mindig esett egész éjtszakáig.
3. többnyire egész nap borongós idő volt, és csak nem mindig ritka lanyháló esső esett.
4. reggel borongós idő volt, azután sütött a Nap többnyire mindig, de fellegek imitt amott látszottak, és csak nem egész nap nagy szél fújt; az estve, valamint az éjtszaka is igen hűvös volt.
5. többnyire egész napon által sütött a Nap és szél fújt, imitt amott mindig látszottak fellegek; délutánni 6 óra után nagy két fertályig igen nagy szél fújt; estve felé hives volt.

6. többnyire egész nap napfényes idő volt, de fellegek sűrűen látszottak és néha a napfényt egészen elfogták; többnyire egész nap nagy szél fújt, estvére el állott.
7. többnyire mindég napfényes idő, de egész nap voltak borulatok, és sokszor szél fújt, estvére el állott és a levegő estvére hűvös lett.
8. délig igen meleg napfényes idő volt; délutánn borulni kezdett, és egy kevés ideig szemzett az eső; néha fel támadt a szél de ismét el állott; estvére nagy borulat jött menydörgéssel és villámlással, de csak igen kevés ideig tartó ritka essőt hozott.
9. többnyire mindég napfényes idő volt, estve felé borongott, és egész nap igen hives szél fújt.
10. délig többnyire mindég be volt borulva, és igen nagy, s hives szél fújt; délutánn ki sütött a Nap, enyhült az idő, s a szél is tsenedesedett; az estve valamint az éjszaka is igen hives volt.
11. délutánni három óráig napfényes reggel tályban hives, szeles, de azután meleg idő volt; három órától fogva többnyire mindég borongott.
12. reggel hives, azután délig többnyire napfényes, délutánn többnyire borongós idő volt, kevés ideig eső esett, egynéhányat mennydörgött, többnyire egész nap nagy szél fújt.
13. délig többnyire nagy szél fújt, néha borongott, de többnyire napfényes idő volt egész nap, és igen melegen sütött, az estve kellemetes volt.
14. reggel napfényes, dél felé, néha kevés ideig el borult. délutánn a napfényt borulatok váltogatták, öt óra felé nagy szél támadt, egy néhányat villámlott és mennydörgött. egész nap igen meleg volt, estvére a szél elállott; az estve s az éjszaka is kellemetes, s meleg volt.
15. reggel napfényes, azután borult idő volt, nyoltz óra felé igen kevés ideig szemzett az eső, azután ismét hol napfényes, hol borongós idő volt, de egész nap nagy hőség volt, valamint az estve és az éjszaka is igen meleg volt.
16. a napfényt borulatok váltották fel, délutánn igen ritka lanyháló eső esett, egész nap igen meleg volt. az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes, többnyire egész nap szél fújt.
17. reggeli nyoltz óráig borongott, azután többnyire mindég sütött a Nap, de fellegek imitt amott látszottak. egész nap igen meleg volt; néha szél fújt.
18. reggel eső esett, reggeli kilentz óra után ki sütött a Nap, de többnyire borongós idő volt, estve felé nagyon hives lett; éjszaka esett az eső.
19. többnyire egész nap borongós idő volt, mikor a Nap ki sütött igen meleg volt; több ízben esett az eső, délutánni egy óra után nagy zápor volt, kevés jég is volt közte, de kárt nem tett; estve felé hives volt.
20. többnyire egész nap borongós idő volt, néha ki sütött a Nap egy darabig nagy szél fújt, de azért egész nap meleg volt. az estve valamint az éjszaka is kellemetes.
21. néha sütött a Nap, néha homályos idő volt, de azért egész nap nagyon meleg volt. az estve, valamint az éjszaka is igen kellemetes.
22. délutánni négy óráig többnyire napfényes és igen meleg idő volt; azután borongani kezdett, kevés ideig nagy szél fújt, s az eső tsepergett; az estve valamint az éjszaka is kellemetes volt.
23. délig többnyire napfényes idő; délutánn többnyire borongós, s kevés ideig szemzett az eső; egész nap igen meleg volt; éjszaka messziről villámlott és mennydörgött.
24. reggeli kilentz óráig napfényes idő, azután borongott, délutánn kevés ideig tartó mennydörgés és nagy szél volt, kevés eső esett, azután ismét hol homályos, hol napfényes idő volt; az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes volt.

25. a napfény és borulatok egymást váltogatták; egész nap igen meleg volt; az estve, valamint az éjszaka is igen kellemetes.
26. többnyire mindég napfényes, s igen meleg idő volt; az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes.
27. többnyire mindég napfényes, s rekkenő meleg idő volt. az estve, valamint az éjszaka is kellemetes.
28. napfényes rekkenő meleg idő; délutánn borongós, s fellegetes idő volt; s nagy esső esett.
29. délig napfényes rekkenő meleg idő; délutánn borongós, fellegetes idő volt, s nagy esső esett.
30. a borongós és napfényes idő egymást váltogatták fel, de azért egész nap nagy meleg volt.
31. többnyire napfényes idő volt, de imitt amott borulatok látszottak; egész nap igen meleg volt.

augusztus.

1. többnyire egész nap fellegetes idő volt, de azért sokszor sütött a Nap, és igen meleg volt.
2. többnyire fellegetes idő volt, néha sütött a Nap, egy darabig dél előtt ritka lanyháló esső esett, délben igen nagy zivataros széllel s menydörgéssel jött jó esső volt; egész nap igen meleg volt.
3. többnyire egész nap borongós idő volt, egy darabig szemzett az esső, délutánn szél fujt, és kivált estve felé hives idő lett.
4. többnyire egész nap borongós, szeles és igen hives idő volt; egy darabig lanyhált az esső.
5. többnyire egész nap borongós és hives idő volt. egy darabig esett az esső.
6. reggel igen ködös egésségtelen, azután többnyire egész nap borongós idő volt; egy darabig lanyháló esső esett.
7. napfényes és borongós idők váltogatták egymást, néha hives néha meleg volt; az estve kellemetes.
8. napfényes és borongós idők váltogatták fel egymást; az estve valamint éjszaka is hives.
9. egész nap be volt borulva és többnyire mindég esett az esső, és hives volt; egész éjszaka többnyire szakadt az esső.
10. egész nap borult, szeles és igen hives idő volt; sokáig nagy, s hives szél fujt; éjszakára köd ereszkedett.
12. reggel ködös, azután többnyire napfényes idő volt; a reggel és estve igen hives.
13. többnyire egész nap homályos ködös forma idő volt, reggel kevés ideig szemzett az esső; a reggel és az estve igen hives.
14. reggeli kilentz óráig borongós igen hives idő volt, azután többnyire sütött a Nap, de egész estig több nagy szél fujt; azután borongós; a reggel és estve igen hives.
16. délig többnyire mindég borongós idő volt igen hives széllel; délutánn többnyire sütött a Nap és meleg volt, estve felé ismét beborult és hives lett.
17. borongós és napfényes idő váltogatták fel egymást, a reggel és az estve hives.
18. többnyire napfényes és meleg idő volt; az estve kellemetes, éjszaka esső esett.
19. többnyire borongós és hives idő volt, ritkán sütött a Nap, éjszakára kitisztult.
20. egész nap kellemetes meleg napfényes idő volt; estve hives volt a levegő.
21. többnyire borongós hives idő volt, néha melegen sütött a Nap.

22. többnyire egész nap borongós, igen szeles és hives idő volt, néha ki sütött a Nap; kevés ideig esső esett.
23. reggel igen hives, többnyire egész nap borongós hives, szeles idő volt, több ízben esett az esső néha ki sütött a Nap, az estve, valamint az éjszaka is igen hives.
24. kivált reggel és estve igen hives idő volt, többnyire egész nap borongott, néha néha ki sütött a Nap, kevés ideig esett az esső és néha nagy szél fújt.
25. borongós és napfényes idő váltogatták egymást többnyire egész nap, kivált reggel és estve igen hives volt.
26. kivált reggel és estvefelé borongós és igen hives idő volt; egész nap igen nagy szél fújt; estvére meg tsendesedett.
27. többnyire napfényes idő volt, de borulatok imitt amott mindég látszottak, többnyire nagy szél fújt kivált a reggel és estve igen hives volt; az éjszaka igen kellemetes.
28. egész nap igen kellemetes meleg idő volt, tsak imitt amott látszottak egy kis borulatok; a reggel és estve hives.
29. kellemetes többnyire napfényes meleg idő volt, néha kevés ideig el borult, de ismét ki sütött a Nap; az estve és éjszaka kellemetes.
30. napfényes kellemetes meleg idő; az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes.
31. napfényes meleg idő, az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes.

szeptember.

1. napfényes meleg idő, délutánn kivált estve felé tsoport fellegek látszottak; az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes.
2. napfényes igen meleg idő; az estve valamint az éjszaka is igen kellemetes volt.
3. többnyire délig napfényes idő. délutánn be borult, és több ízben kevés ideig szemzett az esső; egész nap meleg volt.
4. délig többnyire be volt borulva, s kevés ideig szemzett az esső, délutánn is a napfényt borulat váltogatta; többnyire nagy szél fújt, estvére el állott.
5. többnyire egész nap borongós szeles és essős idő; néhányszor villámlott, és menydörgött.
6. többnyire borult, hives, nagy szeles idő volt, ritkán sütött ki a Nap, az estve igen hives volt.
7. napfényes meleg idő, de reggel és estvefelé igen hives volt; a mult éjszaka dér volt.
8. többnyire borult, kivált reggel és estve igen hives idő, többnyire nagy széllal; a mult éjszaka dér volt.
9. többnyire napfényes meleg idő volt; a reggel és estve hives.
10. többnyire napfényes meleg idő volt; többnyire szél fújt.
11. többnyire mindég borult idő volt igen nagy széllal, délig többnyire esett az esső; ritkán sütött ki a Nap; a mult éjszaka is nagy esső volt.
12. délutánn három óra tályig mindég esett és nagy szél fújt, azután egy egy kevés ideig ki sütött a Nap; a nappal valamint az estve és az éjszaka is igen hives volt.
13. reggeli kilentz óráig nagy köd volt, azután fel szálván délig többnyire sütött a Nap, délutánn be borult egészen, kevés ideig esett az esső, nagy szél is kezdett fujni, de nem sokára el állott.
14. többnyire egész nap be volt borulva, ritkán sütött a Nap; dél előtt délutánn is egy darabig esett az esső, délutánn menydörgés is volt.
15. egész nap borongós hives idő volt, néha néha egy darabig ki sütött a Nap, a fellegek közül; többnyire egész nap szél fújt.

16. reggel hives azután napfényes meleg idő volt délig; délutánn borongós idő volt, ritkán sütött a Nap.
17. többnyire napfényes meleg idő, de fellegek imitt amott látszottak; az estve és reggel igen hives.
18. többnyire borongós idő, de sokszor sütött a Nap. a reggel és estve igen hives volt.
19. délutánni három óráig napfényes de azért hives idő volt, azután be borult, a reggel és estve igen hives, estve felé darab ideig esett az esső, valamint éjtszaka is.
20. napfényes és borulatos idők váltogatták egymást, s hives idő volt.
21. dél előtti tíz óráig be volt borulva, s darab ideig lanyhált az esső, azután napfényes idő volt, estvére egészen ki tisztult; egész nap, de kivált reggel és estve igen hives idő volt.
22. többnyire mindég napfényes meleg idő, hanem reggel és estve hives, reggel dér volt; az éjtszaka igen kellemetes de hives.
23. napfényes kellemetes meleg idő; az estve és reggel igen hives, reggel dér és köd volt; az éjtszaka kellemetes.
24. napfényes meleg idő, délutánn borulat is látszott; a reggel és estve igen hives; reggelre nagy dér volt.
25. napfényes kellemetes meleg idő; délutánn kevés ideig fellegek tornyosodtak, de nem sokára el oszlott; a reggel és az estve igen hives; reggelre dér volt.
26. napfényes kellemetes meleg idő; reggel és estve igen hives volt; reggelre nagy dér volt.
27. napfényes kellemetes meleg idő; a reggel és az estve is enyhesebb volt sokkal, mint ez előtt.
28. napfényes kellemetes meleg idő volt; délutánn borongani kezdett és estve felé szemzett az esső kevés ideig, estve pedig nyoltz óra után sűrű esső esett kevés ideig.
29. egész nap kellemetes napfényes meleg idő volt, annyira, hogy caniculába is be illett volna.
30. éjtszaka és reggel esső esett, többnyire egész nap borongós idő volt, csak néha sütött ki a Nap és több ízben szemzett az esső, de azért egész nap meleg volt; egy darabig szél is fujt.

október.

1. reggeli tíz óra tályig napfényes, azután többnyire borongós, de egész nap meleg idő volt.
2. reggeli tizen egy óra tályig napfényes, azután többnyire borongós idő volt, délutánn szemzett, éjtszakára pedig sűrűn esett az esső, egy kevés ideig dél, után egy darabig nagy szél fujt; éjtszaka menydörgött és villámlott, s az esső esett egy darabig.
3. napfényes és borongós idő váltogatta egymást, darab ideig nagy szél fujt, de azért egész nap nyári meleg idő volt; estve és éjtszaka gyakran villámlott.
4. reggelre esső esett, egész nap borongós idő volt s többnyire nagy szél fujt, s darab ideig lanyháló esső esett; estvére és éjtszakára esett az esső, s igen nagy szél fujt.
5. többnyire egész nap borongós, és igen nagy szeles, s hives idő volt, néha néha ki sütött a Nap a fellegek közzül.
6. egész nap többnyire beborult hives idő volt; egy darab ideig lanyháló esső volt, és nagy szél fujt.
7. reggeli tíz óra tályig be volt borulva, s hives volt, azután délutánni két óra tályig nagyon melegen sütött a Nap, ismét azután egészen el borult, s meghűvesedett kivált éjtszakára az idő.

8. egész nap borongós enyhes idő néha egy egy kis ideig ki sütött a Nap a fellegek között.
9. reggel nagy köd volt, többnyire borongós idő volt, néha egy egy darabig ki sütött a Nap, amikor meleg volt, de egyéb aránt egész nap enyhes idő volt.
10. többnyire borongós, kivált reggel és estve felé hives idő volt, néha néha kisütött a Nap.
11. többnyire mindég napfényes kellemetes meleg idő, reggel és estve hives volt.
12. 13. napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap.
14. napfényes igen kellemetes tiszta meleg idő volt egész nap.
15. reggel köd volt, de azután ki tisztulván napfényes igen kellemetes meleg idő volt egész nap.
16. reggel köd volt, de azután ki tisztulván napfényes kellemetes, s igen meleg idő volt egész nap.
17. délig napfényes meleg idő volt, délutánn borongós többnyire és szeles idő volt.
18. többnyire egész nap borongós idő volt, egy darab ideig az esső esett, egész nap hideg volt, délutánn kivált igen nagy szél fújt éjszakeről, valamint estve és éjtszaka is.
19. többnyire napfényes hideg idő, egész nap nagy szél fújt éjszakeről, estvére el állott.
20. nagy dér és egy kis fagyás is volt, az után reggeli tíz óra tályig napfényes tiszta, de azontul borongós komor idő, az esső is egy darabig szemzett.
21. reggel dér és hives, azután egész nap tiszta napfényes kellemetes meleg idő volt, az éjtszaka hives volt.
22. reggel köd és nagy dér volt, azután napfényes tiszta, kellemetes meleg idő volt egész nap; a reggel és estve valamint az éjtszaka is hives.
23. egész nap borongós reggel és estve hives de nappal enyhe idő volt.
24. reggel kilentz óra tályig nagy sűrű köd, azután tiszta napfényes kellemetes őszi idő volt.
25. reggel tíz óra tályig borongós, azután többnyire napfényes kellemetes meleg őszi idő volt.
26. reggel borongós, azután napfényes kellemetes meleg őszi idő volt, estvére beborult, de éjtszakára ismét ki tisztult.
27. reggel és estve hives, azután napfényes tiszta kellemetes meleg idő volt egész nap.
28. reggel és estve hives, reggeli kilentz óra tályig borongós, azután többnyire napfényes kellemetes idő volt.
29. reggel dér és nagy köd volt; azután is ködös idő volt, reggeli tíz óra tályig, azután napfényes kellemetes meleg idő volt; a reggel, estve, valamint az éjtszaka is hives.
30. nagy dér volt, reggel és estve, igen hives, azután tiszta, napfényes, kellemetes, meleg idő volt mindég.
31. nagy dér, reggel kivált hideg volt, valamint nagy köd, melly egészen reggeli kilentz órákor szállott fel, azután többnyire napfényes idő volt, délutánni két óráig, akkor borulni kezdett, s estve felé egészen be borult, és egy kevés ideig lanyhált is az esső, egyébaránt egész nap hives volt.

november.

1. 2. egész nap borongós hives idő volt.
3. többnyire egész nap borongós hives idő volt.
4. egész nap be volt borulva, s többnyire mindég esett az esső, hasonlóan egész éjtszaka esett, fújt.
5. egész nap be volt borulva, s többnyire mindég esett az esső, és igen hives volt.

6. többnyire borongós idő volt, s csak dél felé sütött ki a Nap a fellegek közül egy egy kevés ideig.
7. egész nap be volt borulva, s mindég hives volt nagyon.
8. egész nap el volt borulva, s többnyire apró szemű sűrű eső esett; éjszaka pedig nagy eső volt, ugyanannyira, hogy szinte szakad le felé.
9. egész nap el volt borulva, s néha lanyhált is az eső, s egész nap hives volt.
10. egész nap borult, de enyhes idő volt.
11. egész nap el volt borulva, s délután és estve mindég esett az eső.
12. reggeli tíz óra tályig borult, s ködös idő, azután kitisztulni kezdett, s a Nap is ki sütött néha, de estve felé ismét be borult és eső esett; többnyire egész nap, de kivált estve és éjszaka igen nagy szél fújt.
13. többnyire napfényes idő volt, az reggel és estve hives volt.
14. egész nap borult, s hives idő volt nagy széllal.
15. nagy dér, s fagy volt, egész nap borongós hives idő volt, éjszakára ki tisztult.
16. egész nap borult hives idő volt, több ízben lanyhált az eső.
17. délig egészen el volt borulva, s reggeli kilentz óráig esett az eső, azután tisztulni kezdett, s éjszakára egészen ki tisztult; egész nap hives idő volt.
18. nagy dér, s fagy, s reggeli kilentz óra tályig ködös, de azután ki tisztulván napfényes kellemetes enyhes idő volt.
19. éjszaka nagy eső volt; egész nap borult, hideg idő volt.
20. reggel nagy dér, s fagy, azután egész nap borongós hives idő volt.
21. reggelre nagy eső volt, reggel borongós idő volt, de azután ki tisztult és napfényes hives idő volt, egy darabig szél fújt.
22. reggel nagy dér és fagy volt egészen el volt borulva, s reggeli kilentz óra tálytól fogva estig esett a hó.
23. egész nap el volt borulva, egy darab ideig hó szállongott, azután eső esett estve felé.
24. reggel nagy köd, egész nap borongós idő, csak délután sütött ki a Nap egy kevés ideig a fellegek közül.
25. egész nap borult komor idő volt; estvére és éjszakára havas eső esett, és fújt.
26. reggelre meg fagyott, s egész nap többnyire napfényes hideg idő volt.
27. erősen meg fagyott, s egész nap komor hideg idő volt.
28. keményen meg fagyott, egész nap komor kemény hideg idő volt, északi széllal.
29. egész nap komor hideg idő volt északi széllal délután havazott és fújt, hasonlóan estve és éjszaka is.
30. egész nap borult hideg idő volt.

december.

1. borongós nem igen hideg idő volt.
2. egész nap borult komor idő volt, egy darabig havazott, éjszaka fergeteges idő volt.
3. reggeli kilentz óra tályig fergeteges idő volt, azután meg enyhült.
4. hideg idő, egy darabig fergeteg volt.
5. borongós, lágy idő volt.
6. borongós, ködös lágy idő, egy darabig lanyhált az eső.
9. borongós, ködös lágy idő volt.
10. egész nap el volt borulva, és igen lágy idő volt.
11. többnyire egész nap ködös borongós lágy idő volt, éppen csak reggeli kilentz óra tályán sütött ki a Nap kevés ideig.
12. többnyire egész nap igen nagy köd volt; az idő pedig igen lágy.

13. egész nap lágy borongós idő volt.
14. egész nap borult idő volt, s darab ideig esett az eső.
15. egész nap el volt borulva, s többnyire esett, estve és éjtszaka pedig szakadt az eső.
16. borongós idő volt többnyire, délután egy egy kevés ideig ki sütött a Nap fellegek között, estvére nagy köd ereszkedett.
17. egész nap borongós lágy idő volt.
18. többnyire egész nap borongós lágy idő volt, néha egy egy kevés ideig valamennyire ki derült.
19. reggeli tíz óra tályig nagy köd volt, s egész nap borongós idő.
20. viradóra meg fagyott valamennyire; egész nap borongós idő volt.
21. el volt borulva, s többnyire egész nap esett a hó.
22. viradóra jól meg fagyott, s egész nap többnyire napfényes hideg idő volt.
- 23.24. egész nap borongós és nem igen hideg idő volt.
25. egész nap borongós hideg idő volt.
26. többnyire egész nap borongós idő volt, és a hó sokáig esett.
27. többnyire napfényes hideg idő volt.
28. délig többnyire mindég szállongott a hó, s egész nap borongós idő volt.
29. egész nap komor hideg idő volt.
30. komor hideg idő volt, a hó szállongott, néha a Nap homályosan ki sütött.
31. hideg idő volt, s többnyire sütött a Nap.

1832

január:

1. napfényes, kellemetes de hideg idő volt egész nap.
2. napfényes, kellemetes de hideg idő volt egész nap, reggel, estve, s éjtszaka pedig kemény hideg volt.
3. napfényes hideg idő volt egész nap.
4. ködös reggel, azután napfényes, de az egész nap, kivált reggel és estve kemény hideg volt.
5. napfényes hideg idő, reggel, és estve komor hideg idő volt.
6. derült napfényes, reggel és estve mord hideg idő volt.
7. borongós idő volt egész nap és meglágyult, úgy hogy egy kevésé olvadni is kezdett.
8. borongós idő volt, és meg lágyulván olvadt.
9. egész nap el volt borulva, dél előtti tized fél óráig havazott, az után eső és dara esett, s nagyon meg lágyult az idő.
10. nagyon meg lágyult az idő, egész nap olvadt, estve felé pedig az eső esett.
11. délig mindég esett az eső, délután is egy darab ideig.
12. borongós, ködös idő volt egész nap; kevés ideig havazott.
14. ködös idő volt reggel, azután kevésé ki derült, s a Nap is ki sütött, de ismét elborult, reggelre egy kevésé meg fagyott volt, éjtszakára éjszakáról kezdett derülni.
15. reggel havazott, egész nap borongós szeles idő volt, éjtszakára ki tisztult és fagyott, délig többnyire sütött a Nap, délután pedig borongós idő volt.
- 16.17. borongós hideg idő volt egész nap.
18. komor borongós idő volt egész nap.
19. borongós lágyas idő volt, s egy darabig havazott.
20. borongós lágy idő volt egész nap, s kevésé olvadt.
- 21.22. borongós lágy idő volt egész nap.

23. borongós idő volt egész nap.
24. borult komor idő volt egész nap.
25. borult komor idő volt egész nap, egy darabig dara esett.
26. egész nap borult komor idő volt.
27. egész nap borult komor hideg idő volt, igen ritkán hó is szállongott egy darabig.
28. délig kellemetes napfényes idő volt, de délutánn el borult, s ma nagyot olvadt.
29. reggel hó esett, s egész nap borult idő volt, és többnyire szél fujt.
30. vidultabb volt az idő, néhol tisztulni kezdett, és néha ki sütött a Nap, de délutánn ismét el borult, s kevés ideig ritkán hó szállongott, ma olvadt, de éjszakára meg fagyott.
31. többnyire egész nap borongós idő volt.

február.

1. virradóra megfagyott és dér volt, napfényes kellemetes idő volt egész nap, nappal olvadt, éjszakára fagyott.
2. borongós essős idő volt, erről a napról azt tartják, hogy a Nap süt, a gazdának az izéket is félre kell tenni, mert hosszú tél lesz.
3. viradóra nagy esső esett, s el volt borulva, de dél felé egy kevésbé derült, s néha a Nap is sütött, egy egy kevés ideig.
4. borongós idő volt, s egy darab ideig igen apró szemű lanyháló esső esett.
5. borongós idő volt, s egy darab ideig reggel az esső esett, néha homályosan sütött a Nap, többnyire szél fujt egész nap.
6. többnyire gyönyörű napfényes idő volt egész nap, úgy hogy szép tavaszi napnak is oda illett volna, de többnyire szél fujt mindég.
7. többnyire mindég borongós idő volt, néha néha homályosan sütött a Nap, estve lanyhált az esső.
8. napfényes kellemetes idő volt egész nap, éjszakára fagyott.
9. délig nagy köd volt, és lanyhált az esső, délutánn napfényes idő lett, de estvére ismét nagy köd ereszkedett, és fagyott is.
- 10.11. egész nap nagy köd volt.
12. kellemetes napfényes idő volt egész délutánni 4 óra tályig, amikor köd ereszkedett, de nem sokára ismét el oszlott és ki tisztult.
13. reggelre keményen meg fagyott, és egész nap igen tsipős északi szél fujt, de napfényes idő volt.
14. mindég napfényes de kemény hideg idő volt északi széllel.
15. mindég napfényes kellemetes idő volt.
16. napfényes kellemetes idő volt egész nap, úgy hogy tavaszkor be illett volna.
17. napfényes kellemetes idő volt egész nap.
18. napfényes kellemetes idő volt egész nap, s keddtől fogva az idő inkább tavaszi mint téli volt.
- 19.20. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap.
21. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap, hanem többnyire mindég fujt a szél észak felől.
22. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap, hanem többnyire egész nap szél fujt.
23. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt, s többnyire szél fujt.
24. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap.

25. napfényes idő volt egész nap, de kivált délutánn és éjtszaka kemény tsipős északi szél fujt.
- 26.29. napfényes kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap.

március.

- 1.2.3. napfényes igen kellemetes inkább tavaszi mint téli idő volt egész nap.
4. napfényes inkább tavaszi mint téli idő volt, egy darabig szél fujt.
5. egész nap borongós idő volt.
6. többnyire borongós idő volt, néha néha kevés ideig ki sütött a Nap.
7. egész nap borongós hideg idő volt, kevés ideig ritkán szállongott a hó, éjtszakára ki tisztult.
8. egész nap kellemetes napfényes idő volt, de többnyire gyengén fujt a szél.
9. napfényes kellemetes idő volt, de többnyire gyengén fujt a szél.
10. napfényes kellemetes idő volt, de kivált estve felé hideg szél fujt észak felől.
11. napfényes kellemetes idő volt egész nap, de többnyire hűvös szél lengedezett.
12. napfényes kellemetes idő volt egész nap.
13. napfényes kellemetes idő volt, hanem délutánni öt óra tályban nagy szél támadt, s éjtszakára még inkább nevededett.
14. napfényes de többnyire szeles idő volt, délutánn szünt, estvére meg állott.
- 15.16. napfényes kellemetes idő volt egész nap.
17. napfényes de szeles idő volt, estvére el állott a szél.
18. délig kivált többnyire nagy szél fujt, egész nap el volt borulva, s többnyire esett az esső.
19. egész nap el volt borulva, s többnyire lanyhált az esső.
20. virradóra nagy esső volt, reggel ki derült és ki sütött a Nap egy darabig, de azután ismét elborult, s délutánn nagy szél kezdett fujni.
21. borult, s többnyire szeles és hideg idő volt egész nap.
22. délig többnyire ki sütött a Nap a fellegek közzül, de azután el borult egészen és egész nap hives és szeles idő volt többnyire, reggelre nagy dér volt és fagyás.
23. kevés ideig sütött a Nap, többnyire borult idő volt, kevés ideig esett az esső.
24. többnyire borongós idő volt, de azért a borulatok közzül többnyire sütött a Nap és tavaszi idő volt, kevés ideig esső esett.
25. borongós idő volt, de azért többnyire homályosan sütött a Nap s szép tavaszi idő volt.
26. virradóra nagy szél volt, hó és esső esett, többnyire egész nap borongós idő volt, tsak néha sütött ki homályosan a Nap a fellegek közzül, s hideg idő volt.
27. Virradóra dér volt, s egész nap hideg idő, dél előtti tíz óra tályig sütött a Nap, de azután el borult és a szél fel támadt, s éjtszaka fujt s esett a hó.
28. egész nap hideg idő volt és nagy szél fujt, reggel borongós idő volt, de azután ki sütött a Nap, s délutánra kitisztult.
29. reggel nagy dér és fagyás, egész nap napfényes idő volt, de többnyire hideg szél fujt.
30. reggelre gyenge dér és fagyás volt, azután délig napfényes kellemetes idő volt, délutánn el borult.
31. kellemetes, napfényes tavaszi idő volt egész nap.

április.

1. déli napfényes kellemetes idő volt, de azután a szél feltámadt és borulni kezdett, estvére a szél el állott.
2. többnyire egész nap el volt borulva, dél előtt egy darabig tsendes esső esett.

3. napfényes kellemetes meleg tavaszi idő volt, hanem délutánn homályosan sütött a Nap, s borongani kezdett, éjtszakára egy kevés esső esett is, s a szél feltámadt.
4. napfényes, de egész nap tsunya szeles idő, estvére meg tsendesedett, de éjtszakára ismét fel támadt.
5. délig napfényes, de szeles idő volt, délutánn el tsendesedett a szél és el borult, éjtszakára szemzett az esső.
6. reggel szép tsendes esső esett, azután is több izben lanyhált az esső, délutánn hideg északi szél támadt s éjtszaka is fujt; egész nap el volt borulva.
7. el volt borulva, s egész nap hideg északi szél fujt; kevés ideig homályosan sütött a Nap.
8. el volt borulva, s tsak dél felé sütött ki a Nap a fellegek közzül kevés ideig, kivált délig hideg északi szél fujt, s egész nap hideg volt, estve kevés ideig az esső esett.
9. el vált borulva, s tsak néha néha sütött homályosan a Nap többnyire hideg északi szél fujt, estve kevés ideig szemzett az esső.
11. egész borongós hideg idő volt, többnyire nagy szél fujt északról, darab ideig szemzett az esső.
12. többnyire napfényes kellemetes enyhe idő volt egész nap.
13. 14. kellemetes napfényes meleg tavaszi idő volt egész nap.
15. kellemetes napfényes meleg tavaszi idő volt egész nap, hanem dél előtt többnyire szél fujt, az éjtszaka hives.
16. kellemetes napfényes meleg tiszta idő volt, hanem délig többnyire szél fujt, az éjtszaka hives, valamint az estve és a reggel is.
17. napfényes tiszta idő volt, de egész nap hives és nagy szél fujt, a reggelt s estve hives volt.
18. napfényes tiszta idő volt, de egész nap hives és nagy szél fujt északról.
19. napfényes meleg tiszta idő volt, de többnyire nagy szél fujt; a reggel és estve hives.
20. napfényes kellemetes, meleg tiszta idő volt egész nap, a reggel és az estve hives volt.
21. napfényes meleg tiszta idő volt egész nap, hanem többnyire szél fujt, a reggel és az estve hives volt.
22. többnyire sütött a Nap, de fellegek borították az eget, és nagy szél fujt egész nap.
23. borongott, de azért többnyire sütött a Nap, nagy szél fujt, a reggel, s az estve hives.
24. többnyire borongott, néha a fellegek közzül sütött a Nap, a reggel s az estve hives volt.
25. 9 óra tályig reggel borongós idő volt, de azután délutánni három óra tályig sütött a Nap, azután ismét elborult, s darab ideig szemzett az esső, éjtszakára pedig jó nagy esső esett.
26. reggelre nagy dér és fagyás volt, egész nap kellemetes napfényes idő volt, az estve és éjtszaka hives volt.
28. napfényes kellemetes idő volt, hanem reggel hives és 9 óra tályig nagy köd volt, estve hives.
29. napfényes idő volt, csak imitt amott látszott egy kis felleg, többnyire szél fujt, a reggel és az estve hives volt.
30. napfény és borulat váltogatták egymást, a reggel s az estve hives.

május.

1. napfény és borulatok váltogatták egymást, egy darabig szél fujt, a reggel és az estve hives volt.
2. napfény és borulatok váltogatták egymást, a reggel és az estve hives volt.
3. dél előtt napfényes és tiszta délutánn nagyon borulatos idő volt, és igen nagy szél fujt, a reggel és az estve hives volt.

4. a napfény és borulatok egymást váltogatták, délutánn kivált nagyon el borult, a reggel és az estve hives volt, s többnyire szél fujt.
5. el volt borulva, s többnyire esett az első délutánni 3 óra tályig, s többnyire szél fujt, és egész nap hives volt.
6. többnyire napfényes tiszta kellemes idő volt, de hives.
7. kivált délig el volt borulva, s jó első esett, azután a szél fel támadt, s egész nap hives idő volt, délutánn ki sütött a nap, az estve és az éjszaka igen szép volt.
8. délig napfényes idő volt, délutánn borongott, s egy darabig szemzett az első, szél fujt estve felé el állott, ki tisztult, s gyönyörű szép estve volt, de 10 óra után borongani kezdett, s nap kelet felől kettőt villámlott.
9. délig sütött a Nap, de imitt amott borulatok látszottak, dél felé északról nagy szél kezdett fujni, s mindinkább el borult, s egész nap hives idő volt.
10. borongós komor szeles hideg idő volt egész nap.
11. borongós hives idő volt egész nap, estvére szemzett az első, ma reggelre dér és fagyás volt.
12. egész nap el volt borulva, s többnyire esett az első.
13. el volt borulva, s délig többnyire esett az első, délutánn kevés ideig ki sütött a Nap, egész nap hives idő volt, éjszakára kitisztult.
14. délig többnyire el volt borulva, s hives volt, délután napfényes idő volt, de imitt amott fellegek látszottak.
15. borongós idő volt, de gyakran sütött a Nap homályosan; többnyire szél fujt.
16. reggelre nagy első esett, egész nap borongós idő volt, de azért gyakran sütött a Nap a fellegek közül, délutánni hat óra felé villámlások és menydörgések között nagy első esett.
17. egész nap borongós szeles hives idő volt, csak néha sütött ki kevés ideig a Nap a fellegek közül, délutánn egy darabig ismét esett az első.
18. reggelre nagy első esett egész nap borongós idő volt, délig többnyire sütött a Nap a fellegek közül, de délutánn igen ritkán s kevés ideig s hives volt, messziről több ízben villámlott.
19. többnyire nagy szél fujt, s borongós idő volt, s kivált estve téli hideg volt.
20. egész nap borongott, s a fellegek közül sütött ki a Nap, s darab ideig nagy szél fujt, és egy ideig az első is esett.
- 21.22. egész nap kellemetes tiszta meleg napfényes idő volt.
23. hasonlóan, hanem hogy már délutánn imitt amott borulatok látszottak.
24. borongós, nagyon szeles, s hives idő volt egész nap, estve és éjszaka hideg volt.
25. délig kivált reggel nagyon hives volt, s reggel kevés ideig szemzett az első, egész nap borongott, s csak a fellegek közül sütött a Nap.
26. szeles borongós idő volt, de azért többnyire sütött a Nap a fellegek közül.
27. szeles borongós idő volt, több ízben mennydörgött, több ízben esett az első vagy két pertzenetig apró jég is esett, ritkán sütött ki a Nap a fellegek közül, hives volt egész nap.
28. délutánni három óra tályig sütött a Nap s meleg volt, de azért borulások voltak, s egy darabig szél fujt, délutánn egy darabig esett az első, több ízben villámlott.
29. egész nap borult idő volt, csak a fellegek közül sütött ki néha néha a Nap, egy darabig esett az első.
30. napfényes kellemetes meleg idő volt, borulatok imitt amott látszottak.
31. napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap, este felé szél fujt, de nem sokára el állott, messziről villámlások látszottak.

június.

1. napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap.
2. napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap, többnyire szél fujt, s imitt amott fellegek látszottak.
3. napfényes meleg, de szeles idő volt egész nap, imitt amott borongott.
4. borongós idő volt egész nap, két ízben esett az eső, közte jég is esett, de csak apró szemű és kevés ideig, egy darabig szél is fujt, több ízben menydörgött.
5. napfényes igen meleg idő volt egész nap, de borulások is voltak, s délutáni 6 óra tályban egy néhány szem eső esett.
6. napfényes meleg idő volt egész nap, de minden felül tornyosodtak a fellegek, egész nap nagy szél fujt.
7. napfényes meleg idő volt egész nap, de imitt amott borulatok látszottak.
8. reggel el volt borulva, s kevés ideig esett az eső, azután napfényes meleg idő volt, de borulatok is voltak.
9. délig tsunya nagy szél fujt, s borult idő volt dél előtt 10 óráig, azután ki sütött a Nap, s nagy meleg volt délutáni fél óra tályig, akkor ismét el borult, s nagy eső volt, villámlások és menydörgések között, délutáni 4 óra tályban ismét napfényes idő lett, s estvére ki tisztult.
10. a napfényt borulatok váltogatták, estve kivált éjtszaka gyakori villámlások voltak.
11. délig többnyire sütött a Nap, de fellegek is voltak és szél fujt, délután még jobban be borult, s nagy szél támadt fel és hives idő volt.
12. többnyire nagy szél fujt, s borongott de azért többnyire sütött a Nap.
13. napfényes és igen meleg idő volt, de fellegek is voltak imitt amott, kivált délután.
14. többnyire esett az eső, s ritkán sütött ki a Nap egy kevés ideig.
15. délig sütött a Nap többnyire, de azért fellegek voltak, délután be borult, s többnyire esett az eső.
16. egész nap borongott, de többnyire sütött a Nap; délután kevés ideig szemzett az eső, de egész nap meleg volt, többnyire szél fujt.
17. egész nap borongott, de többnyire sütött a Nap, s délig meleg volt, de délután igen hideg szél fujt a KÁRPÁTH Hegyekről.
18. egész nap hideg idő volt és többnyire nagy szél fujt, ritkán sütött ki a Nap, és többnyire borongott.
19. borongós idő volt, dél felé még jobban elborult, és szemzett az eső, mikorára pedig a lublói fürdőbe értünk, sűrű apró szemű eső esett, s egész nap kivált délután igen hideg szél fujt a KÁRPÁTHról, mellyen, amint látszott nagy hó esett.
20. kivált délig el volt borulva, s igen hideg szél fujt a KÁRPÁTH Hegyekről, délután már ki sütött a Nap, s mikor a szél nem érét, jó meleg volt.
21. borongós hideg idő volt, a gyengébb növények leveleit a hideg SZABOLCSban el vette, reggel egy darabig esett az eső, már dél felé, s délután ki sütött a Nap a fellegek közül többnyire.
22. többnyire napfényes, s meleg idő volt, de azért fellegek voltak, az estve igen hives volt.
23. napfényes, kellemetes meleg idő volt, de borulások imitt amott voltak, az estve igen hives volt.
24. napfényes, kellemes, s igen meleg idő volt, s délig olly tiszta, hogy egy két kis borulatot is alig lehetett látni, hanem már délután több fellegek látszottak.
25. borongós idő volt, már reggel, szemzett az eső, továbbat jobban elborult, s egy egy darabig esett az eső, azután ismét el állott, s közben közben ki sütött a Nap, délben egy darabig zápor eső esett, a nappal valamint az éjtszaka is hives volt.

26. borongós idő volt, de többnyire sütött a Nap, darab ideig szél fujt.
27. el volt borulva, s csak ritkán sütött ki a Nap, délig szemzett az esső, szél fujt, s hives volt.
28. mindég el volt borulva, ritkán sütött ki a Nap több izben szemzett az esső, nagy szél fujt, s hives volt.
29. mindég el volt borulva, ritkán sütött a Nap, nappal, s éjjel is igen nagy szél fujt, s igen hives késő őszi idő volt.
30. délelőtti kilentz óra tályig napfényes idő volt, azután el borult, s ritkán sütött ki a Nap egy egy kevés ideig, egész nap nagy szél fujt, s hives volt.

július.

1. dél előtti 9 óra tályig napfényes idő volt, de azután többnyire borongott, menydörgött délutánn, s esett az esső, két izben azután egymás után jég esett kevés ideig, egész nap hives idő volt.
2. többnyire egész nap el volt borulva, s csak ritkán sütött ki a Nap, egész nap nagy szél fujt, és igen hives idő volt, egy darabig esett az esső.
3. egész nap borongós idő volt, ritkán sütött ki a Nap egy egy kevés ideig, egy néhány szem esső esett délutánn, egész nap igen hives volt.
4. reggel egy darabig sütött a Nap, azután borongott, délutánn ki tisztult, napfényes kellemetes meleg idő lett, de egész nap többnyire szél fujt, az estve és éjtszaka igen hives volt.
5. reggelre esső esett; többnyire borongós idő volt, ritkán sütött ki a Nap.
6. reggel egy darabig sütött a Nap, azután egy darabig borongós, délutánn ismét napfényes idő volt, de borulatok látszottak; többnyire szél fujt, az estve hives volt.
7. napfényes, kellemetes igen meleg idő volt délutánni 6 óra tályig, akkor el borult és szemzett az esső, éjszakára nagy villámlások látszottak és menydörgések hallatszottak messziről, többnyire egész nap szél fujt.
8. reggel sütött a Nap, azután borongott és szél fujt többnyire; az estve és éjtszaka igen kellemetes volt.
9. többnyire napfényes és igen meleg idő volt; néha borongott; egy darabig szél fujt.
11. napfényes igen meleg idő volt egész nap; az estve és éjtszaka igen kellemetes volt.
12. napfényes, igen meleg idő volt egész nap, imitt amott egy kis borulatok is látszottak, az estve igen gyönyörű volt.
13. napfényes, igen meleg idő volt, imitt amott egy kis borulatok voltak, az estve és éjtszaka gyönyörű.
14. többnyire napfényes és rekkenő meleg volt, de dél felé tsoportos fellegek látszottak imitt amott, kevés ideig estve felé szél fujt; az estve és éjtszaka igen kellemetes volt.
15. napfényes és szinte égető meleg volt. délutánni két óra tályig alig lehetett látni egy kis felleget, de azután tsoportosodtak a fellegek és délutánni 4 óra után nagy szél támadt, s esett az esső, elsőben ritkán, azután sűrűn hullott, több izben meg meg tsendesedett mind a szél, mind az esső, de ismét hirtelen fel támadt a szél, s esett az esső is, ezután földindulás következett, estvére az idő meg tsendesedett, a levegő hivesedett.
- 16-31. nagyon változó idő volt; mert egy órában tiszta meleg, másban borongós, igen hives, szeles idő volt; azt lehet mondani az akkori időjárásról, hogy ős közepére is oda illett volna; Július 18kán nagy zápor esső volt, nagy villámlások és menydörgések közt; 27kén is estve felé esett az esső.

augusztus.

1. délig napfényes idő volt, de borulatok is látszottak imitt amott, délutánn el volt borulva, s csak ritkán sütött ki a Nap.
2. napfényes kellemes meleg idő volt egész nap, csak imitt amott látszott egy kis felleg; az estve és éjszaka kellemetes volt.
3. napfényes kellemetes meleg idő volt, dél előtt egy darabig borongott; de ismét ki sütött a Nap, de azért fellegek voltak; az estve és éjszaka kellemetes volt.
4. napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap, de borulatok is voltak; az estve és éjszaka kellemetes.
5. borongós idő volt egész nap, délig nagy szél fujt; délutánni két óra tályban villámlások és menydörgések között nagy zápor eső esett egy darabig; 6 órakor ismét nagy zápor volt.
6. délig többnyire sütött a Nap, délutánn el borult, de azért egész nap igen meleg volt.
7. 9 óra tályig sütött a Nap, de borulatok voltak, azután egészen el borult, nagy szél támadt.
8. délig többnyire sütött a Nap, de borulatok voltak, délutánn el volt borulva mindég.
9. többnyire borongós idő volt, de többnyire sütött a Nap, és nagy szél fujt, az éjszaka igen hives volt.
10. délig borulatok voltak, de többnyire sütött a Nap, s nagy szél fujt, délutánn el oszlottak a borulatok, s napfényes és meleg idő volt.
11. 10 óráig napfényes idő volt, de azután hirtelen felleg kerekedvén eső esett kevés ideig, azután borongott többnyire, s egész nap többnyire nagy szél fujt, az estve és éjszaka hives.
12. egész nap borongós igen hives idő volt, és igen nagy szél fujt.
13. napfényes meleg idő volt egész nap, s csak imitt amott látszott egy kis borulat; többnyire szél fujt.
14. napfényes, kellemetes meleg, tiszta idő volt egész nap.
15. többnyire napfényes, igen meleg idő volt, néha homályosan sütött a Nap, imitt amott borulatok látszottak; az estve és éjszaka igen kellemetes volt.
16. napfényes tiszta meleg idő volt egész nap; az estve és éjszaka igen kellemetes volt.
17. ritkán sütött ki a Nap, többnyire homályos idő volt, borulatok is voltak, dél előtti tíz óra tályban kevés ideig szemzett az eső; délutánni 4 órakor kevés ideig nagy szél fujt, egész nap igen meleg volt; estve felé és estve kelet-dél felé gyakori villámlások látszottak.
18. ritkán sütött ki a Nap többnyire borongós, de igen meleg idő volt, egész nap.
19. dél előtt néha el borult, egy egy kevés ideig, de többnyire napfényes és igen meleg idő volt, egy izben kevés ideig nagy szél fujt.
20. többnyire el volt borulva, s egy darabig nagy eső esett.
21. fellegek voltak, s néha délig homályos idő volt, de többnyire sütött a Nap, s igen meleg volt.
22. néha homályos idő volt, többnyire sütött a Nap és igen meleg volt.
23. napfényes igen meleg idő volt, estve felé elborult, de azért igen meleg volt még éjszaka is.
24. ritkán sütött ki a Nap, el volt borulva s már dél előtt esett egy kevés eső, délutánn egy fertálynyi ideig (negyedóraig) nagy eső volt, s azután estig szél fujt; egész nap igen meleg volt.
25. napfényes és délig igen meleg idő volt, délutánn nagy és hives szél támadt fel.
26. egész nap tiszta, napfényes, s igen meleg idő volt.

27. egész nap tiszta, napfényes, s igen meleg idő volt, estve felé egy kevés felleg látszott, messze nyugotra több villámlások látszottak.
28. ritkán sütött ki a Nap egészen, többnyire homályos idő volt, fellegek is voltak és kevés ideig szemzett az eső, egész nap igen meleg volt; estve kelet felé gyakori villámlások látszottak; éjjel tályban több izben menydörgött, s kevés ideig esett.
29. napfény és borulatok egymást váltogatták, egy darabig szél is fujt, s egész nap igen meleg volt; az estve igen kellemetes volt.
30. kivált délig többnyire el volt borulva, s egy darabig esett az eső, délután többnyire napfényes idő volt, de a fellegek is csoportosan voltak, a levegő meg hivesedett; az estve igen kellemetes volt.
31. fellegek voltak egész nap; de azért sokszor ki sütött a Nap; délután darab ideig esett az eső.

szeptember.

1. egész nap fellegek látszottak, de többnyire sütött a Nap és meleg volt.
2. többnyire napfényes idő volt, de csoportosan látszottak a fellegek, szél is fujt többnyire; estvére pedig nagy zivatar támadt fel, esett kevés ideig az eső és erősen fujt, s akkor hives volt.
3. reggel igen hives volt, azután délelőtt 10 óra tályban napfényes idő volt, de annak utánna borongott, s ritkán sütött ki a Nap és többnyire szél fujt, de azért elég meleg volt.
4. keveset sütött ki a Nap, el volt borulva s kevés ideig ritkán szemzett az eső; igen hives idő volt.
5. többnyire el volt borulva, s leginkább csak dél előtt sütött a Nap egy darabig, a reggel és éjtszaka igen hives volt.
6. napfény és borulat egymást váltogatták, darab ideig szél fujt, a reggel, estve és éjtszaka igen hives volt; olykor éjtszaka dér volt.
7. napfényes idő volt, csak imitt amott látszott egy kevés felleg, dél után szél fujt; reggel, estve és éjtszaka igen hives vala.
8. többnyire napfényes idő volt dél utáni öt óra tályig és szél fujt, de azért csoportosan látszottak a fellegek, azután egészen el borult, a reggel, estve és éjtszaka igen hives volt.
9. dél utáni öt óra tályig többnyire sütött a Nap, de azért fellegek voltak, azután el borult, de éjtszakán ki tisztult, és kellemetes éjtszaka volt, a reggel igen hives volt.
10. napfény és borulatok egymást váltogatták, egy darabig szél fujt, de azért egész nap meleg volt.
11. egész nap el volt borulva, több izben lanyhált az eső, éjtszaka sűrű eső volt, egy darabig szél is fujt.
12. egész nap el volt borulva, s csak igen kevés ideig sütött a Nap homályosan vagy két izben, délig többnyire lanyháló eső volt, s darabig nagy szél fujt, s egész nap igen hives volt.
13. többnyire sütött a Nap, hanem fellegek voltak, dél előtt egy darabig nagy szél fujt, egész nap igen hives őszi idő volt.
14. többnyire sütött a Nap, s meleg volt, de borulatok is voltak, a reggel, estve, s éjtszaka igen hives.
15. többnyire el volt borulva, s csak ritkán sütött ki a Nap, egy darabig szél fujt, egész nap igen hives idő volt, éjtszaka nagy eső kezdett esni.
16. egész nap el volt borulva, s dél utáni egy óra tályig esett az eső, egész nap nagy szél fujt, s hideg volt.

17. el volt borulva, s délig többnyire esett az esső, dél után is egy darabig, egész nap nagy szél fujt és hideg volt, estve felé igen kevés ideig a Nap ki sütött.
18. reggel kevés ideig a fellegek közül ki sütött a Nap, de dél után többnyire sütött, egész nap, kivált dél után nagy szél fujt, és hideg őszi idő volt.
19. el volt borulva, s tsak vagy három izben sütött ki a Nap egy egy kevés ideig, s hives volt, kivált reggel és estve; éjtszaka nagy esső volt, s nagy szél volt.
20. borongós, s hives idő volt egész nap; kivált reggel és estve.
21. többnyire el volt borulva, s tsak néha sütött ki a Nap a fellegek közül, egy darabig délelőtt esett az esső, s menydörgés is volt, s egész nap igen nagy szél fujt, estvére el állott, s igen hives idő volt, kivált reggel és estve.
22. reggelre nagy dér volt, egész nap borongós idő volt, többnyire szél fujt, több izben ki sütött a Nap a fellegek közül, ckkor éjtszaka fagyás is volt.
23. reggelre dér volt, egész nap napfény és borulatok váltogatták egymást, s hideg volt.
24. reggelre el volt borulva, de azután többnyire sütött a Nap, hanem fellegek voltak, egész nap lehets meleg idő volt.
25. reggel borongós idő volt, de nem sokára fel tisztulván napfényes kellemetes meleg idő volt egész nap, a reggel, estve s éjtszaka igen hives.
26. dél előtt néha néha kevés ideig ki sütött a Nap, egész nap borongós idő volt, darab ideig szél fujt, s hives volt mindég.
27. egész nap el volt borulva, s kétszer vagy háromszor sütött ki a Nap, a fellegek közül, egy kevés ideig, dél előtt kevés ideig esső esett, s egy darabig szél fujt, egész nap enyhes idő volt.
28. napfény és borulatok egymást váltogatták, egy darabig szél fujt, enyhes idő volt egész nap.
29. dél utáni egy óra tályig napfényes kellemetes meleg idő volt, dél után már borongott, s egy darabig szél fujt, a reggel estve és éjtszaka hives volt.
30. napfényes, kellemetes s meleg idő volt egész nap; a reggel estve, s éjtszaka hives volt.

október.

1. dél előtti 10 óra tályig borongós idő volt, de azért többnyire sütött a Nap, habár többnyire homályosan is, de azután napfényes kellemetes meleg idő volt; dél előtti 10 óra tályig hives volt, valamint éjtszaka is.
2. egész nap látszottak borulatok, de a Nap homályosan sütött mindég, s meleg idő volt.
3. reggel borongós idő volt, de azután ki tisztulván, napfényes, kellemetes igen meleg idő volt egész nap, a reggel s éjtszaka kevésbé hives volt.
4. napfényes, kellemetes idő volt egész nap, az estve és éjtszaka igen gyönyörű volt.
5. napfényes, kellemetes nyári meleg idő volt egész nap, az estve, s éjtszaka igen gyönyörű volt.
6. borulatok látszottak egész nap, s több izben homályosan sütött a Nap, s egy darabig szél fujt, de azért kellemetes, s meleg idő volt; az estve és éjtszaka igen gyönyörű volt.
7. reggel kevés ideig, és dél tályban ki sütött a Nap a fellegek közül, egész nap el volt borulva, s délig szél is fujt, de azért egész nap igen enyhes idő volt; kevés ideig szemzett az esső.
8. el volt borulva, több izben ki sütött a Nap, kivált dél után darab ideig, egész nap meleg idő volt, az estve, s éjtszaka igen gyönyörű volt.
9. délig egészen el volt borulva, s tsak vagy kétszer sütött ki a Nap egy egy kevés ideig, hanem dél után napfényes, kellemetes idő volt, egész nap meleg volt, az estve, s éjtszaka igen gyönyörű volt.

10. napfényes, kellemetes, még nyári idő volt, estve felé el borult, az estve s éjtszaka hives volt.
11. egész nap borongós, igen hives idő volt, néha néha ki sütött a Nap a fellegek közül kevés ideig, darab ideig szél fújt, az estve s éjtszaka igen hives volt, kevés ideig szemzett az eső.
12. reggelre dér volt, egész nap borongós idő volt, hanem délig többnyire sütött a Nap, dél után keveset, s estve felé hives volt.
13. egész nap borult, szeles, hives idő volt, dél utáni ötödfél órakor (fél ötkor) kevés ideig ki sütött a Nap.
14. reggelre nagy eső volt, egész nap el volt borulva s esett az eső.
15. délig borongós idő volt, de azért több ízben ki sütött a Nap a fellegek közül, dél után többnyire el oszlott a felleg s ki sütött a Nap, s éjtszaka is nagy, s hideg szél fújt.
16. napfényes idő volt egész nap, kivált délig nagy szél fújt s igen hives volt.
17. egész nap el volt borulva, délig szél fújt, egész nap igen hives volt, s dél előtti 11 óra tálytól fogva többnyire lanyháló eső volt.
18. egész nap borongós idő volt, s többnyire szél fújt; dél után több ízben ki sütött a Nap a fellegek közül, nem igen volt hideg egész nap.
19. egész nap el volt borulva, s több ízben lanyhált az eső, enyhes idő volt egész nap.
20. reggelre eső esett, s reggel is esett, egész nap el volt borulva, egy kevés ideig homályosan sütött a Nap a fellegek közül, egész nap tavaszi, igen enyhés, borongós idő volt.
21. dél tályig voltak borulatok, hanem azért többnyire sütött a Nap, dél után szinte egészen ki tisztult, kivált délig nagy szél fújt, s hives idő volt.
22. egész nap tiszta, napfényes idő volt, dél előtti 11 óráig igen hives északi szél fújt, azután meleg volt, az estve s éjtszaka hideg volt.
23. reggelre nagy dér s köd volt, de 9 óra tályban fel szálván a köd, tiszta, napfényes meleg idő volt, reggel igen hives volt.
24. reggelre nagy dér és köd, s igen hives idő volt, de azután kilentzed fél óra (fél tíz) felé fel szálván a köd, igen enyhés, napfényes s meleg idő volt, hanem dél után fellegek tornyosodtak, nagy szél támadt fel, s hideg volt, szintugy estve s éjtszaka is.
25. nagy s hideg szél fújt, délig napfényes idő volt, de azután el borult.
26. 9 óra tályig el volt borulva, azután napfényes, s meleg idő volt, a reggel, estve s éjtszaka hives volt.
27. napfényes, tiszta, kellemetes, s igen enyhés idő volt egész nap.
28. napfényes, tiszta, s enyhés idő volt, több ízben szél fújt, a reggel, estve, s éjtszaka hives.
29. nagy dér, s fagyás volt, egész nap tiszta, napfényes, kellemetes, meleg idő volt, a reggel, estve, s éjtszaka hives.
30. nagy dér, s fagyás volt; délig nagy köd, azután tiszta, napfényes idő volt, hives volt egész nap.
31. nagy dér, s fagyás, s tíz óra tályig nagy köd volt, de azután fel tisztulván napfényes idő, s meleg volt.

november.

1. reggelre nagy dér és fagyás volt, napfényes, tiszta, kellemetes idő volt egész nap.
2. délig egészen el volt borulva, s lanyháló eső esett, dél után néha néha homályosan sütött a Nap a fellegek közül; estvére egészen ki tisztult.
3. 9 óráig nagy köd, s egész nap el volt borulva, és szél fújt, estve felé s éjtszaka is esett az eső és szél fújt.

4. napfény és borulatok egymást váltogatták, egész nagy szél fujt, s hives volt.
5. egész nap el volt borulva, dél után, estve s éjjel esett az esső, igen enyhes idő volt egész nap.
6. egész nap el volt borulva, s többnyire esett az esső, egész nap enyhes idő volt.
8. napfény és borulat egymást váltogatták, egész nap igen enyhes idő volt.
9. kevés ideig homályosan sütött a Nap a fellegek között dél előtt, egész nap el volt borulva, nappal két ízben, s éjszaka is esett az esső, egész nap igen enyhes idő volt.
10. reggeltől fogva tizen egyed fél óra tályig (féltizenkettőig) esett az esső, s el volt borulva, igen enyhes idő volt.
11. egész nap borongós, s igen enyhes idő volt.
12. dél előtti tizedfél óráig borongós idő, s tsak homályosan sütött a Nap, de azután ki tisztulván napfényes, kellemetes, s meleg idő volt, az éjszaka hives volt.
13. egész nap nagy köd, s enyhés idő, kétszer vagy háromszor homályosan ki sütött a Nap kevés ideig.
14. reggelre nagy dér és fagyás volt, egész nap kellemetes, napfényes igen enyhes idő volt.
15. reggelre nagy dér és fagyás volt, többnyire egész nap nagy köd, de igen enyhes idő volt.
16. reggelre nagy dér és fagyás, s egész nap igen nagy köd, s hives idő volt.
17. egész nap el volt borulva, s hives volt, dél után apró szemű lanyháló esső volt, estve s éjszaka esett az esső.
18. reggelre hó esett, de kevés idő múlva el olvadt, egész nap borongós idő volt és hives.
19. reggelre nagy dér és fagyás, egész nap kellemetes, napfényes idő volt, de többnyire szél fujt, és imitt amott borulatok látszottak.
20. reggelre nagy dér, s fagyás, egész nap tiszta napfényes idő volt, de többnyire hideg szél fujt.
21. reggelre nagy dér és fagyás volt, egész nap tiszta, napfényes, de hives idő volt.
22. reggelre nagy dér, s fagyás, egész nap tiszta, napfényes idő volt.
23. reggelre nagy dér, s fagyás, s délig tiszta, napfényes idő volt, de mindjárt délben köd ereszkedett, s azután ködös s hideg idő volt.
24. egész nap zuzos, borongós, hideg idő volt.
25. egész nap zuzos, borongós, s hideg, de gyönyörű téli idő volt.
26. egész nap borongós, kemény hideg idő volt, s többnyire szél fujt, kivált estvére nagyon fel támadt.
27. egész nap borongós, de kemény hideg idő volt, többnyire szél fujt.
28. reggel egy darabig ki sütött a Nap; de azután el borult, s egész nap igen enyhes idő volt, estve egy darabig hó esett.
29. egész nap el volt borulva, dél után egy darabig esett a hó, s nem igen hideg idő volt.
30. napfényes hideg, s szép téli idő volt egész nap.

december.

1. egész nap borongós, de enyhes téli idő volt.
2. egész nap borongós, hideg téli idő volt, és egy darabig szél fujt, több ízben esett hó egy egy darabig.
3. egész nap el volt borulva, többnyire apró lanyháló esső esett, még estve s éjszaka is egy darabig, többnyire szél is fujt.
4. egész nap el volt borulva; dél után esett az esső, s estve is egy darabig; estve s éjszaka szél fujt.

5. egész nap el volt borulva; dél után többnyire esett az esső, valamint estve, s éjszaka is egy darabig; estve egy darabig szél fujt.
6. a mult éjszaka mindég esett az esső, egész nap el volt borulva, s mindég esett az esső és többnyire szél fujt.
7. egész nap el volt borulva, s vagy három izben lanyhált az esső, s egy darabig szél fujt; estvére északról nagy szél támadt fel, s fagyni kezdett és kevés ideig havazott.
8. egész nap borongós idő volt, s keményen fujt északról a hideg szél, egész nap fagyott, s több izben havazott.
9. dél előtti 11 óra tályig napfényes idő volt, azután többnyire borongott.
10. napfényes idő volt többnyire egész nap, imitt amott borulatok látszottak, éjszaka erősen fagyott.
11. egész nap borongós, komor téli idő volt, estve egy darabig esett a hó.
12. délig többnyire ki sütött a Nap, azután többnyire borongott, s nagy szél támadt fel és kemény hideg idő volt, a nagy szél éjszaka is fujt.
13. többnyire sütött a Nap, de kemény hideg idő volt, s darabig nagy szél fujt, estvére el állott a szél.
14. többnyire napfényes, s téli hideg idő volt egész nap, többnyire hideg, tsipős szél fujt.
15. napfényes hideg idő volt egész nap.
16. többnyire napfényes, s hideg téli idő volt egész nap.
17. többnyire borongós, hideg téli idő volt egész nap, dél tályban kevés ideig ki derült, s ki sütött a Nap.
18. reggel kevés ideig ki sütött a Nap, azután el volt borulva, de egész nap hideg idő volt, dél után kevés ideig esett a hó.
19. egész nap borongós idő volt, kevés ideig vagy két izben homályosan sütött a Nap, egész nap hideg volt, éjszakára meg lágyult.
20. reggelre nagy dér volt, egész nap el volt borulva, s meg lágyult az idő.
21. reggelre hó esett, dél előtt még egy darabig szállongott a hó, de az után el olvadt, pedig északról hideg szél fujt, egész nap el volt borulva.
22. egész nap borongós komor téli hideg idő volt, s nagy szél fujt.
23. többnyire napfényes, de kemény hideg idő volt egész nap.
24. napfényes idő volt dél utánni három óra tályig, akkor borulni kezdett, egész nap hideg téli idő volt, s többnyire szél fujt.
25. homályos, s igen enyhes idő volt egész nap, s tsak homályosan sütött néha a Nap.
26. egész nap borongós, hideg téli idő volt, dél után, s estve a hó szállongott.
27. egész nap borongós, hideg idő volt.
28. borongós, hideg idő volt, estve felé homályosan ki sütött a Nap, estvére ki tisztult, de éjszakára ismét el borult.
29. egész nap borongós téli hideg idő volt; dél előtti tizedfél óra tályban el kezdett csni a hó, egész nap esett, estve s éjszaka is.
30. egész nap borongós idő volt, vagy két izben egy egy darabig szállongott a hó.
31. reggel egy darabig köd volt, egész nap borongós, kemény téli hideg idő volt, kevés ideig dara esett.

1837

január.

1. reggelre keményen meg fagyott; többnyire napfényes igen kemény hideg idő volt, s mindég fagyott, s igen tsipós hideg szél dühöngött.
2. többnyire napfényes, kemény hideg idő volt; estve felé elborult, s ritkán havazott; dél után csipós hideg szél kezdett fujni; estve megint ritkán darabig havazott.
3. borongós, hideg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, több ízben havazott.
4. dél előtti 11 óra tályig borongós idő volt, s többnyire havazott, azután szép napfényes, de mindég hideg volt.
5. borongós, erős hideg idő volt; egy darabig ritkán havazott; egy kevés ideig a felhők között ki sütött a Nap.
6. többnyire homályosan sütött a Nap, s hideg idő volt.
7. borult, komor, hideg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, estve felé erősebben kezdett fujni; többnyire olvadt egész nap; estve egy darabig esett az eső.
8. napfény, s borulat váltogatták egymást; gyenge hideg idő volt, s olvadt.
9. reggelre nagy dér volt, s erősen meg fagyott, többnyire mindég borult, ködös, komor hideg idő volt; estve felé szél támadt, egész éjjel fujt.
10. reggelre nagy dér volt, s erősen fagyott, mindég borult komor, többnyire szeles, hideg idő volt.
11. borult, kedvetlen, hideg idő volt, egy keveset olvadt nappal, éjjel egy darabig havazott.
12. reggelre erősen meg fagyott, mindég napfényes, erős hideg idő volt.
13. hasonló idő volt a tegnapihoz.
14. borult, komor hideg idő volt; dél után havazott; többnyire mindég gyengén fujt a szél.
15. borult, szeles, hideg idő volt, s többnyire havazott, s egy keveset olvadt.
16. borult, gyenge hideg volt, s mindég olvadt.
17. hasonló idő volt a tegnapihoz.
18. reggelre fagyott, valamint többnyire mindég fagyott; mindég nagyon ködös, komor, téli hideg idő volt.
19. reggelre erősen meg fagyott, mindég szép, napfényes, reggel egy darabig erős hideg, azután enyhes idő volt, s olvadt, estve felé megint erős hideg lett.
20. dél előtti 10 óra tályig borongott, azután többnyire napfényes idő volt, mindég gyenge hideg idő volt, s olvadt, éjjel esett az eső.
21. igen nagyon ködös, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, s mindég olvadt.
22. borult, többnyire igen ködös, egészségtelen, s gyenge hideg volt, többnyire az eső is esett.
23. borult, komor, reggel darabig ködös, gyenge hideg, egészségtelen idő volt, s mindég olvadt; éjjel darabig lanyhált az eső.
24. többnyire borongós, gyenge hideg idő volt; több ízben egy kevés ideig a felhők között ki sütött a Nap; mindég olvadt.
25. napfény, s borulat váltogatták egymást; gyenge hideg idő volt, s olvadt.
26. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt; többnyire esett az eső mindég.
28. borult, komor, szeles, hideg idő volt, s nappal keveset fagyott.
29. reggelre megfagyott, többnyire szép, napfényes, gyenge hideg idő volt, estve felé sűrű felhők vonultak az Égre, nappal olvadt, éjjel fagyott.
30. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, s nappal olvadt, éjjel keveset fagyott.
31. borult, kedvetlen, többnyire szeles, hideg idő volt, a hó darabig szállongott.

február.

1. borult, komor, hideg, többnyire szeles idő volt, reggel egy darabig ritkán havazott, éjjel.
2. borult, komor, hideg idő volt; éjjel erősen meg fagyott.
3. szép, napfényes, hideg idő volt, reggel pedig egy darabig, s éjjel igen hideg volt, s nagy dér volt.
4. hasonló idő volt a tegnaphoz.
- 5.6.7. u.a.
- 8.9. szép, napfényes, gyenge hideg, reggel egy darabig, s éjjel erős hideg idő volt.
10. nagyon ködös, mord, kemény hideg idő volt, kivált reggel egy darabig, s éjjel.
11. reggel egy darabig, s estve felé ködös, egyébkor szép, napfényes, s erős hideg idő volt, kivált reggel, s éjjel.
12. szép, napfényes, hideg, reggel, s éjjel erős, hideg idő volt.
13. reggel egy darabig havazott, egész nap borulat, s napfény váltogatták egymást, s mindég gyenge hideg idő volt.
14. reggelre egy darabig havazott, mindég borult, gyenge hideg idő volt, s olvadt; éjjel egy darabig esett az eső.
15. borult, kedvetlen, s gyenge hideg idő volt, s mindég olvadt.
16. hasonló idő volt a tegnaphoz.
17. borongós, ködös, kedvetlen gyenge hideg idő volt, s olvadt, éjjel darabig havazott.
18. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, s olvadt.
19. reggelre egy darabig ködös, kedvetlen, s mindég borult, gyenge hideg idő volt.
20. napfény, s borulat váltogatták egymást, mindég gyenge hideg idő volt, nappal, estve, s éjjel fagyott, s hideg volt.
21. borult, kedvetlen gyenge hideg idő volt; éjjel keveset fagyott, s hideg volt.
22. többnyire borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, s csak kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közzül.
23. szép, napfényes, gyenge hideg idő volt.
24. borult, kedvetlen, hideg idő volt, egy darabig esett az eső.
25. többnyire, szeles, hideg idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen, a szél estve felé meg csendesedett, éjjel fagyott.
26. borult, többnyire szeles, s hideg idő volt; dél előtt kevés ideig, dél után mindég havazott; éjjel keveset fagyott.
27. borult, gyenge hideg, kedvetlen idő volt, s olvadt; éjjel keveset fagyott, kevés ideig hó is esett.
28. borult, kedvetlen gyenge hideg idő volt, s olvadt, dél után egy darabig az eső nagyon esett, valamint estve is.

március.

1. igen nagyon ködös, szomorú, gyenge hideg idő volt.
2. reggel darabig havazott, mindég borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, s olvadt éjjel keveset fagyott.
3. borult, többnyire nagyon szeles, hideg téli idő volt, s többnyire havazott, és fagyott.
4. borult, gyenge hideg idő volt, s olvadt keveset, és többnyire szél is fujt szinte délig, azután pedig nagy szél támadt fel, havazott, s erős hideg idő lett.
5. délig többnyire havazott, s többnyire mindég szél fujt, s erős téli hideg idő volt, és fagyott.

6. szép, napfényes, hideg idő volt dél utáni négy óra tályig, azután borongott, nappal többnyire olvadt, éjjel pedig fagyott.
7. szép, napfényes, gyenge hideg idő volt, s nappal darabig a nap melegétől olvadt, hanem reggel egy darabig, s éjjel erősen fagyott, s kemény hideg téli idő volt, s többnyire szél fujt.
8. szép, napfényes, nappal darabig gyenge hideg idő volt, s olvadt, de reggel, s éjjel erős hideg téli idő volt.
9. délig napfényes, dél után borongós, komor, többnyire mindég szeles, igen hideg téli idő volt.
10. reggel darabig havazott, s nagy szél fujt, s kemény hideg volt délig, dél után is hideg volt, s nagy szél fujt, de déli szél lévén, olvasztott, éjjel erősen fagyott.
11. szép, napfényes, gyenge hideg idő volt többnyire nappal, hanem reggel, s éjjel kemény hideg volt.
12. szép, napfényes, gyenge hideg idő volt; s nappal olvadt, éjjel fagyott.
13. igen szép, napfényes, gyenge meleg idő volt, s nappal olvadt, éjjel pedig fagyott.
14. igen szép, napfényes, meleg, tavaszi idő volt nappal, csak reggel egy darabig, s éjjel volt hideg idő, éjjel igen keveset fagyott.
15. igen szép, napfényes meleg, tavaszi idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, reggel egy darabig, s éjjel hives volt.
16. igen szép, napfényes, meleg, tavaszi idő volt többnyire, reggel egy darabig, s éjjel hives volt.
17. igen szép, napfényes, meleg, tavaszi idő volt többnyire, reggel egy darabig igen hives szellő fujt, éjjel hives volt.
18. többnyire borongós, hideg, igen szeles idő volt, csak reggel kevés ideig, s estve felé lett napfényes idő, estvére ki tisztult, s éjjel fagyott.
19. igen szép, napfényes, meleg, tavaszi idő volt, estve felé fellegzett, reggel egy darabig hideg volt.
20. borult, többnyire szeles, igen hives idő volt, reggel darabig csendesesen esett az eső; dél után igen kevés ideig homályosan a felhők közül ki süttött a Nap.
21. borult, többnyire szeles, igen hives idő volt, csak két izben süttött ki a Nap a felhők közül kevés ideig; dél előtt darabig, dél után pedig mindég esett az eső.
22. többnyire borult, hives idő volt, csak kevés ideig süttött ki a Nap a felhők közül; többnyire esett az eső dél előtt, darabig szél fujt.
23. nagybára borult, komor, nagyon szeles, hideg idő volt; vagy három izben süttött ki a nap homályosan a felhők közül kevés ideig; dél után két izben igen kevés ideig apró dara forma esett; éjjel egy darabig havazott, s erősen fagyott.
24. szép, napfényes, hives, reggel egy darabig, s éjjel hideg volt; többnyire gyengén fujt a szél.
25. napfény, s borulat váltogatták egymást, reggel egy darabig hideg, azután csak hives idő volt; többnyire gyengén fujt a szél.
26. borult, többnyire szeles, igen hives idő volt; dél előtt darabig, dél után mindég, s éjjel is többnyire esett az eső.
27. többnyire borult, szeles, igen hives idő volt; dél előtt darabig, dél után mindég, s éjjel is többnyire esett az eső.
27. többnyire borult, szeles, hideg idő volt; délig többnyire havazott, dél után is kevés ideig, éjjel keveset fagyott.
28. többnyire borult, hideg idő volt, csak kevés ideig süttött ki a Nap, dél előtt, darabig ritkán szemzett az eső, többnyire gyengén fujt a szél, reggel dér volt.

29. reggelre dér, s kevés fagyás, egész nap szép, tiszta napfényes, de hives reggel egy darabig, s éjjel hideg volt.
30. napfény, s borulat váltogatták egymást, többnyire szeles igen hives idő volt.
31. reggel egy darabig borongott, azután napfény, s borulat váltogatták egymást; egész nap igen nagy szél fujt, s igen hives volt, a szél estve felé meg állott.

április.

1. borult, komor, kedvetlen, többnyire szeles, hideg idő volt; az első darabig esett.
2. borult, hives idő volt; egy darabig igen ritkán szemzett az első; éjjel hideg volt, s igen keveset fagyott.
3. fellegetes idő volt estve felé, hanem egyébkor szép napfényes, hanem többnyire szeles, és igen hives idő volt.
4. borult, igen hives idő volt délig, s többnyire lanyhált az első; dél után többnyire igen szép, napfényes, és enyhés idő volt, hanem már estve felé igen meg hivesedett.
5. reggelre dér, egész nap többnyire szeles, s igen hives idő volt; egész nap borulat, s napfény váltogatták egymást.
6. napfényes, gyenge meleg, szeles idő volt, csak imitt amott voltak felhők az égen; estvére a szél meg állott.
7. napfényes, meleg, de többnyire szeles, tavaszi idő volt, dél utáni négy óra tályban meg állván a szél, csoportosan tolultak a felhők a láthatáron felül.
8. borult, hives, többnyire első idő volt, csak vagy két ízben sütött ki a Nap a felhők közül kevés ideig; darabig a szél fujt.
9. igen szép, napfényes, meleg tavaszi idő volt, de felhők csoportosan voltak az égen; többnyire gyengén fujt a szél, éjjel hives volt.
10. borongós, kedvetlen, szeles, és igen hives idő volt; néha igen kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap; reggel egy darabig lanyhált az első, estve pedig kevés ideig sűrűn esett az első.
11. napfény, s borulat váltogatták egymást; többnyire szeles, és hives idő volt.
12. borult, komor, hideg és nagyon szeles idő volt; dél után egy darabig esett az első.
13. többnyire borult idő volt, dél utáni három óra tályig, azután többnyire napfényes, mindég hives idő volt; reggel kevés ideig esett az első, többnyire gyengén fujt a szél, estve felé meg állott.
14. borult, hives, többnyire első idő volt.
15. többnyire napfényes, szeles, hives idő volt, felhők csoportosan voltak az égen, s néha borongott; a szél estve felé meg állott.
16. többnyire borongós, kedvetlen, szeles, hives idő volt, csak reggel volt egy darabig napfényes idő.
17. borult, hives idő volt; többnyire nappal mindég esett az első, estve pedig egy darabig szakadt az első.
18. szép, napfényes, gyenge meleg tavaszi idő volt.
19. napfény, s borulat váltogatták egymást, s többnyire hives idő volt.
20. borongós, szeles, igen hives idő volt, csak néha sütött ki a Nap a felhők közül.
21. szép, többnyire napfényes, gyenge meleg, tavaszi idő volt; de felhők csoportosan voltak az égen, vagy három ízben borongott is egy egy kevés ideig.
22. napfényes, s borulat, meleg, s hives levegő váltogatták egymást, s többnyire szél fujt.
23. hasonló idő volt a tagnapihoz.

24. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást, többnyire szél fujt; estveli nyoltz óra tályban gyakori villámlások, s menydörgések közt, nagy esső esett egy darabig.
25. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást, s többnyire szél fujt.
26. napfény, s borulat, hives és meleg levegő váltogatták egymást délig, s többnyire gyengén fujt a szél; dél után többnyire borongott, s darabig esett az esső.
27. délig többnyire napfényes, dél után pedig borongós idő volt, s gyakori menydörgések villámlások között darabig esett az esső; többnyire gyengén fujt a szél, s meleg és hives levegő váltogatták egymást.
28. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást; többnyire szél fujt, s hives volt a levegő.
29. többnyire napfényes, meleg, de szeles idő volt, felhők csoportosan voltak az Égen, s két izben kevés ideig szemzett az esső dél után.
30. napfény, s borulat, forró és hives levegő váltogatták egymást, dél után többnyire nagy szél fujt, estve meg állott, dél után kevés ideig igen ritkán szemzett az esső.

május.

1. többnyire napfényes, igen meleg, de szeles idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen, kivált dél után, estve a szél meg állott.
2. hasonló idő volt a tegnaphoz.
3. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták, s nagy szél fujt; estve a szél meg állott, s éjjel nagy esső volt.
4. délig többnyire borongott, dél után pedig napfényes idő volt, nappal mindég nagy szél fujt, s hives idő volt többnyire; éjjel gyakori villámlások, s menydörgések között darabig szakadt az esső.
5. borult, szeles, hives idő volt; többnyire esett az esső, és éjjel még igen nagy szél dühösködött.
6. borult, szeles, igen hives idő volt, dél előtti tizenegy óra tályig többnyire esett az esső; dél után kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap.
7. borult, kedvetlen, igen hives idő volt, dél után egy darabig szép, napfényes idő volt, de azután el borulván, egy darabig esett az esső; éjjel dér harmat volt.
8. borongós, nagyon szeles, és igen hives idő volt, s csak néha néha sütött ki a Nap a felhők közül igen kevés ideig; a szél estve meg állott.
9. délig többnyire szép, napfényes, de hives idő volt, s a szél gyengén fujt, hanem már dél felé nagy szél támadt fel, s dél után többnyire borongott, s igen hives volt; estve a szél meg állott.
10. délig többnyire napfény, s borulat váltogatták egymást, dél után többnyire napfényes, egész nap szeles, hives idő volt; estvére a szél meg állott.
11. napfény, borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást; többnyire nagy szél fujt, vagy három izben esett az esső egy egy kevés ideig, de estve felé nagy esső volt többszöri villámlások, s dörgések közt, éjjel is esett az esső egy darabig.
12. borongós, meleg és hives, szeles és csendes idő váltogatták egymást, s csak néha igen kevés ideig sütött ki a Nap homályosan a felhők közül; több izben esett az esső egy egy kevés ideig.
13. napfény, s borulat váltogatták egymást, többnyire igen nagy szél fujt, s igen hives volt.
14. többnyire szép, napfényes, meleg idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen.
15. délig szép, napfényes, többnyire igen meleg, dél után pedig borult gyenge meleg idő volt, dél után gyakori villámlások, s dörgések közt kevés ideig zápor esső esett,

azután egy darabig csendesen esett; többnyire gyengén fujt a szél, estve meg állott; éjjel darabig esett az esső.

16. többnyire borongós, dél után igen szeles, s hives idő volt, reggel darabig esett az esső dél előtt, dél után is egy darabig, a felhők közül ki sütött a Nap, s meleg idő volt, estve a szél meg állott; éjjel darabig esett.
17. borongós, gyenge meleg idő volt; dél előtt, s után is darabig sütött a Nap a felhők közül; dél után darabig esett az esső.
18. napfény, s borulat váltogatták egymást, s többnyire igen hives idő volt, s nagy szél fujt. 19. szép, napfényes, meleg idő volt.
20. napfény, s borulat váltogatták egymást, egy darabig esett az esső, s többnyire szél fujt, s hives volt.
21. többnyire borongós, hives idő volt, néha néha kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap; egy darabig esett az esső dél után.
22. borongós, hives idő volt; reggel, s dél után egy darabig esett az esső.
23. szép, többnyire napfényes, meleg idő volt.
24. igen szép, többnyire napfényes, meleg idő volt; éjjel kevés ideig szél fujt.
25. napfény, s borulat váltogatták egymást dél utáni három óra tályig, azután borongott, a messziről gyakori dörgések hallattak; reggel, valamint estve felé is egy egy kevés ideig esett az esső.
26. napfény, s borulat váltogatták egymást, mindég meleg idő volt.
27. szép, többnyire napfényes, meleg idő volt; egy darabig szél is fujt, estve felé, s éjjel igen hives levegő volt.
28. borult, kedvetlen, hives idő volt; többnyire nappal mindég esett az esső, valamint éjjel is.
29. borult, kedvetlen, gyenge meleg idő volt; dél után kevés ideig esett az esső.
30. szép, napfényes, meleg idő volt dél utáni hat óra tályig, akkor borongani kezdett, s többszöri dörgések között nagy esső volt kevés ideig, többnyire gyengén szél fujt.
31. többnyire borult, kedvetlen, gyenge meleg idő volt; dél után darabig esett az esső, dél előtt kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap.

június.

1. többnyire szép, napfényes, meleg idő volt, de felhők csoportosan voltak imitt amott az Égen.
2. reggel egy darabig homályosan sütött a Nap, azután el borulván darabig nagy esső volt, s fujt a szél is többnyire délig, dél után négy óra tálytól fogva, szép napfényes idő volt estig; a levegő hives volt, kivált éjjel.
3. napfényes idő volt dél utáni négy óra tályig, azután borongott; többnyire mindég szél fujt, s igen hives volt.
4. szép, napfényes idő volt dél utáni négy óra tályig, hanem borulatok csoportosan voltak az Égen, kivált már dél felé, azután borongott, s kevés ideig igen ritkán szemzett az esső; egész nap meleg volt, éjjel pedig igen hives.
5. délig többnyire napfényes, reggel egy darabig igen hives, azután gyenge meleg idő volt, felhők csoportosan voltak az Égen, dél után többnyire borongott, s kevés ideig igen ritkán szemzett az esső; estve felé megint napfényes idő lett; többnyire a szél fujt, s éjjel igen hives volt.
6. napfény, s borulat váltogatták egymást, többnyire szél fujt, s igen hives volt, estve felé a szél meg csendesedett.

7. napfény és borulat váltogatták egymást délig, dél után többnyire borongott, s egy darabig esett az esső; többnyire szél fujt, s igen hives volt, estve felé a szél meg állott.
8. többnyire napfényes, hives idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen; egy darabig szél is fujt; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
9. borult, kedvetlen, igen hives idő volt; s darabig nagy esső esett.
10. igen szép, napfényes, s meleg idő volt dél utánni hat óra tályig, azután borongott; éjjel igen hives volt.
11. borongós, gyenge meleg tavaszi idő volt, s csak néha néha sütött ki a Nap egy egy keveset, a felhők közül; estve darabig esett.
12. napfény s borulat, meleg és hives idő váltogatták egymást, dél után kevés ideig szemzett az esső.
13. napfény, s borulat, meleg és hüs levegő váltogatták egymást; többnyire gyengén fujt a szél, estvére meg állott.
14. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást, többnyire szél fujt, de estvére megállott.
15. szép, napfényes, meleg idő volt dél előtti 10 óra tályig, azután borongott többnyire, s darabig esett az esső, s a levegő hüs volt többnyire.
16. napfény, s borulat, meleg, és hüs levegő váltogatták egymást; többnyire szél fujt, de estvére meg állott.
17. többnyire napfényes, nagyon szeles, és hives idő volt, a szél estvére meg állott.
18. igen szép, napfényes, meleg idő volt.
19. borongós, meleg idő volt, dél utánni három órától fogva az esső egy darabig csendesen esett, azután pedig többnyire szakadt az esső, s éjjel nagy szél támadt fel, s igen hives volt.
20. borult, kedvetlen, hives idő volt; darabig igen ritkán lanyhált az esső.
21. borult, kedvetlen, hives idő volt; reggeli hat órától fogva estig többnyire esett az esső hol kissebb, hol nagyobb mértékben.
22. borongós, kedvetlen, többnyire szeles, hives idő volt; dél után többnyire lanyhált az esső, estve felé kevés ideig a felhő közül ki sütött a Nap.
23. napfény, s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást, dél után kevés ideig esett az esső; a szél estvére meg csendesedett.
24. napfény, s borulat váltogatták egymást, s meleg idő volt; a szél fujt egész nap; estvére a szél meg csendesedett; éjjel egy darabig esett az esső.
25. többnyire napfényes, igen meleg idő volt, felhők csoportosan voltak az Égen, s néha borongott; többnyire gyengén fujt a szél, estvére meg állott.
26. szép, napfényes, meleg idő volt; a felhők egész nap csoportosan voltak az Égen; többnyire gyengén fujt a szél, hanem estvére meg állott, de éjjeli 10 óra után a szél kezdett fujni, s gyakorta villámlott.
27. napfény, s borulat váltogatták egymást, meleg idő volt, s többnyire szél fujt.
28. többnyire napfényes, igen meleg idő volt, néha borongott; többnyire szél fujt, estvére meg állott.
29. szép, napfényes, igen meleg idő volt, felhők csoportosan voltak az égen; reggel egy darabig gyengén fujt a szél.
30. többnyire napfényes, igen meleg idő volt.

július.

1. napfény, s borulat váltogatták egymást; többnyire nagy szél fujt, s hives idő volt.
2. napfényes, többnyire szeles, meleg idő volt, hanem reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt; estve felé a szél meg állott.
3. többnyire napfényes, meleg idő volt dél utánni négy óra tályig, hanem azután borongott; nappal többnyire nagy szél fujt, estvére meg állott; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
4. délig napfény, s borulat váltogatták egymást; többnyire szeles, s hives idő volt; estvére a szél meg állott, éjjel kevés ideig esett az esső.
5. többnyire borongós, kedvetlen, szeles, igen hives idő volt, s csak néha néha süttött ki a Nap homályosan a felhők közül egy kevés ideig; dél után kevés ideig esett az esső; estvére a szél meg csendesedett.
6. napfényes, meleg, de többnyire szeles, reggel, s éjjel igen hives idő volt; estvére a szél meg állott.
7. reggel darabig borongós, azután napfényes, többnyire szeles, meleg reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt; estve felé a szél meg csendesedett.
8. reggel egy darabig borongott, azután napfényes, meleg, de többnyire szeles, reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt; estvére a szél meg állott; egész nap felhők voltak az égen.
9. napfény, s borulat, hives, és meleg idő váltogatták egymást; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt; egész nap nagy szél fujt, estvére meg állott.
10. délig többnyire borongós, és hives, dél után napfényes meleg idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt; többnyire egész nap nagy szél fujt.
11. napfény, s borulat váltogatták egymást, hanem kellemetes, meleg idő volt, de reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
12. többnyire napfényes, meleg, de szeles idő volt, estve felé a szél meg állott.
13. napfény, s borulat váltogatták egymást, s meleg nyári idő volt.
14. délig többnyire borult, dél után többnyire napfényes, egész nap meleg, de estve felé, s éjjel igen hives idő volt, éjjel többnyire, s dél előtti 10 óra tályig esett az esső; dél után többnyire gyengén fujt a szél.
15. napfény, s borulat váltogatták egymást; egész nap többnyire meleg, dél utánn szeles, estve felé, s éjjel igen hives idő volt; estve a szél meg állott.
16. napfényes igen meleg idő volt dél utánni négy óra tályig, azután borongott, de felhők egész nap csoportosan voltak az Égen.
17. többnyire borongós, szeles, s gyenge meleg idő volt, s csak igen ritkán süttött ki a Nap homályosan a felhők közül; egy darabig csendesen esett az esső; estvére a szél meg állott.
18. napfény, s borulat váltogatták egymást, többnyire gyengén a szél fujt, s egész nap meleg volt; estvére a szél meg állott.
19. napfény s borulat váltogatták egymást, többnyire szél fujt, s hives idő volt; több ízben esett az esső egy darabig zivatarral, több ízben menydörgött.
20. napfény, s borulat, meleg s hives levegő váltogatták egymást; többnyire gyengén fujt a szél.
21. napfény, s borulat, meleg, s hives levegő váltogatták egymást; többnyire szél fujt.
22. borult, kedvetlen, szeles, hives idő volt; többnyire nappal mindég esett az esső, hol kisebb, hol nagyobb mértékben.
23. borongós, meleg idő volt; dél után darabig esett az esső, dél előtt kevés ideig szemzett.

24. napfény, s borulat váltogatták egymást; két izben egy egy darabig nagy eső esett; egész nap mérséklett meleg idő volt.
25. napfényes, meleg, de szeles idő volt, s felhők csoportosan voltak az Égen; éjjel a szél meg csendesedett.
26. napfényes, szeles, s gyenge meleg idő volt, reggel pedig egy darabig, s éjjel igen hives; estve a szél meg állott.
27. reggel egy darabig borongott, azután napfényes, meleg, de mindég szeles, reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt; estvére a szél meg csendesedett.
28. szép, napfényes, meleg nyári idő volt, reggel egy darabig, s éjjel hives volt; egész nap csak imitt amott látszottak vékony felhők az égen; többnyire gyengén fujt a szél.
29. többnyire napfényes, meleg, és szeles idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
30. napfényes, forró meleg, idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen.
31. többnyire napfényes, forró meleg, többnyire szeles idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen; estve felé a szél meg állott; estve gyakori villámlások voltak, s éjjel egy darabig esett az eső.

augusztus.

1. borult, kevéssé hives idő volt; estve igen kevés ideig esett az eső.
2. délig napfény, s borulat váltogatták egymást, és mérséklett meleg, dél után pedig napfényes, s forró meleg idő volt.
3. szép, napfényes, igen meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél.
4. szép, többnyire napfényes, s igen meleg idő volt, de dél után csoportosan voltak felhők az Égen; többnyire lengedezett a szél.
5. dél utáni ötöd fél óra tályig (fél ötig) napfényes, azután borongós, többnyire forró meleg nyári idő volt, pedig többnyire gyengén fujt a szél; melly estve felé meg állott.
6. napfényes, többnyire forró meleg idő volt, pedig többnyire fujt gyengén a szél, melly estvére meg állott.
7. napfényes, többnyire igen meleg, s nagyon szeles idő volt.
8. délig többnyire napfény, s borulat váltogatták egymást, dél után napfényes, egész nap igen meleg idő volt; mindég nagy szél fujt.
9. reggel egy darabig többnyire borongott, azután napfényes, többnyire forró meleg idő volt; többnyire nagy szél fujt, estvére meg állott.
10. napfényes, forró meleg, többnyire pedig szeles idő volt; estvére a szél megcsendesedett.
11. napfényes, forró meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, estve felé meg állott.
12. napfényes, forró meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, estve felé meg állott; estve felé darabon felhő borította az Eget, s messziről több izben villámlott.
13. délig napfényes, forró meleg idő volt; dél után pedig többnyire borongott, s több izben villámlott és menydörgött, estve felé igen kevés ideig szemzett az eső.
14. napfényes, s forró meleg idő volt.
15. többnyire napfényes, forró meleg idő volt; dél után egy darabig borongott, azután pedig szét oszlottak a felhők; többnyire lengedezett a szél.
16. napfényes, forró meleg idő volt.
17. reggel egy darabig napfény, s borulat váltogatták egymást, azután napfényes, forró meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél.
18. többnyire szeles, forró meleg idő volt; estvére a szél meg csendesedett; éjjel igen hives volt.

19. napfényes, forró meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, estve felé meg állott; éjjel igen hives volt.
20. napfényes, forró meleg idő volt; éjjel igen hives volt.
21. hasonló idő volt a tegnapihoz.
22. délig napfényes, dél után többnyire borongós, igen szeles, egész nap pedig többnyire forró meleg idő volt; estve felé a szél meg állott.
23. délig többnyire borongott, s kevés ideig esett az eső, dél után pedig napfény s borulat váltogatták egymást; egész nap többnyire igen meleg volt; néha szél is fujt egy kevés ideig.
24. napfény, s borulat váltogatták egymást; délig meleg, dél után többnyire hives idő volt; többnyire szél fujt, estvére meg állott.
25. napfény s borulat váltogatták egymást, nappal többnyire gyenge meleg, reggel pedig, és éjjel igen hives idő volt; többnyire mindég szél fujt.
26. napfény, s borulat, meleg és hives idő váltogatták egymást, többnyire szél fujt; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
27. dél utáni három óra tályig napfényes, azután borongós, többnyire meleg, de szeles, reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt.
28. többnyire borongós, hives idő volt; dél előtt egy darabig esett az eső; többnyire szél fujt.
29. napfény, s borulat, meleg és hives idő váltogatták egymást; reggel egy darabig s éjjel igen hives volt.
30. többnyire borongós, szeles, de meleg idő volt; éjjel gyakori villámlások, s menydörgések voltak, s kevés ideig esett az eső.
31. napfény, s borulat váltogatták egymást; reggel kevés ideig esett az eső; többnyire nagy szél fujt, a levegő többnyire meleg volt, a szél estve felé meg állott.

szeptember.

1. többnyire napfényes, szép, meleg nyári idő volt, felhők dél után csoportosan voltak az Égen.
2. dél előtti tizedfél óra tályig borongott, s kevés ideig szemzett az eső, azután többnyire napfényes, de szeles, egész nap meleg, éjjel igen hives idő volt.
3. napfény, s borulat váltogatták egymást; reggel egy darabig hives, azután meleg idő volt.
4. többnyire borongós, meleg idő volt; darabig a szél fujt; dél után két ízben egy egy darabig szemzett az eső.
5. borongós idő volt többnyire, egy darabig ki sütött a Nap, a felhők közzül; gyenge meleg és hives levegő váltogatták egymást; dél előtt darabig esett az eső; darabig szél is fujt; éjjel egy darabig esett az eső, s igen hives volt, éjjel egy darabig esett az eső.
6. borongós, s hives idő volt, többnyire reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
7. szép, napfényes, meleg reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt.
8. napfényes, meleg, de többnyire szeles, reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
9. többnyire napfényes, igen meleg idő volt, éjjel pedig hives volt.
10. többnyire napfényes, igen meleg reggel egy darabig, s éjjel hives volt.
11. többnyire napfényes, igen meleg idő volt; éjjel kevés ideig esett az eső.
12. borult, többnyire essős, gyenge meleg idő volt nappal, s csak igen kevés ideig sütött ki a Nap homályosan a felhők közzül.
13. napfény, borulat váltogatták egymást délig; dél után napfényes, egész nap meleg idő volt; éjjel gyakori villámlás volt; s darabig esett az eső.

14. napfény s borulat váltogatták egymást, többnyire gyengén fujt a szél, estvére meg állott; egész nap meleg volt; dél után kevés ideig esett az eső, éjjel nagy eső volt.
15. borult, igen hives idő volt, nappal több izben esett az eső.
16. délig napfényes, dél után többnyire borongós, egész nap többnyire szeles, s hives idő volt; estve egy darabig ritkán esett az eső.
17. többnyire napfényes, gyenge meleg, de szeles idő volt; többnyire felhők csoportosan voltak az Égen.
18. napfény, s borulat váltogatták egymást, többnyire szeles, s hives idő volt.
19. többnyire borongott, és szél fujt; éjjel egy darabig esett az eső, s hives idő volt.
20. többnyire borongott, s darab ideig esett az eső, s több izben szél fujt; a levegő hives volt.
21. napfény s borulat váltogatták egymást, egy darabig dél előtt lanyhált az eső, s többnyire hives volt.
22. többnyire napfényes, hives idő volt; többnyire nagy szél fujt.
23. többnyire napfényes, de hives idő volt, felhők pedig csoportosan voltak az Égen; a levegő hives volt.
24. napfényes, hives, nagyon szeles idő volt, s felhők csoportosan voltak az Égen; estére a szél meg állott.
25. reggel darabig napfényes, azután borongós, s mindég igen hives idő volt. dél után darabig lanyhált az eső, éjjel pedig darabig esett.
26. borult, kedvetlen igen hives idő volt, dél utáni egy óra tályig többnyire esett az eső, dél után egy darabig a felhők közül szépen ki sütött a Nap.
27. borongós, kedvetlen, s igen hives idő volt; három izben egy egy kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap; dél után kevés ideig esett az eső.
28. többnyire borongós, kedvetlen hives reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt; reggel egy darabig nagy köd volt; dél előtt egy darabig ki sütött a Nap, s a levegő akkor meleg volt.
29. borongós, kedvetlen, hives idő volt; dél után darabig lanyhált az eső.
30. napfény s borulat, meleg és hives levegő váltogatták egymást, néha gyengén fujt a szél.

október:

1. többnyire napfényes, szeles, hives, reggel egy darabig s éjjel hideg idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen.
2. többnyire, napfényes, szeles, hives, reggel egy darabig s éjjel hideg idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen.
3. reggel egy darabig borongott, azután többnyire napfényes, de többnyire hives idő volt.
4. borongós, kedvetlen, igen hives idő volt, kivált reggel egy darabig, s éjjel; csak igen kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül.
5. reggelre dér, dél előtti tíz óráig szép, napfényes, azután borongós, többnyire gyenge meleg, reggel egy darabig, s éjjel felette hives idő volt.
6. nagy dér volt reggelre; egész nap napfény, s borulat váltogatták egymást; nappal többnyire gyenge meleg, reggel egy darabig s éjjel hideg volt.
7. dél előtt többnyire borongott, dél után pedig többnyire szép, napfényes, gyenge meleg, reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt.
8. többnyire szép, napfényes igen meleg, reggel egy darabig s éjjel igen hives idő volt; de felhők csoportosan voltak az Égen dél után.
9. borult, kedvetlen, igen hives idő volt; dél előtt egy darabig esett az eső, dél után csak igen kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül.
10. hasonló idő volt a tegnaphoz.

11. délig borult, kedvetlen, szeles, hideg, dél után többnyire napfényes, enyhes, éjjel hideg idő volt; estvére a szél meg állott.
12. reggelre nagy dér, egész nap szép, napfényes, s meleg, reggel egy darabig, s éjjel hives idő volt.
13. reggelre nagy dér, reggel egy darabig nagyon ködös, azután igen szép, napfényes, s meleg, reggel egy darabig, s éjjel hideg volt.
14. többnyire borult, kedvetlen, szeles, hideg idő volt, dél után egy darabig ki sütött volt a Nap.
15. napfény, s borulat, meleg, és hives levegő váltogatták egymást, reggel egy darabig, s éjjel hideg volt.
16. borongós, hives, reggel egy darabig, s éjjel hideg idő volt; dél után kevés ideig két izben szemzett az esső; estve pedig egy kevés ideig esett.
17. borongós, kedvetlen, igen hives idő volt; dél után egy darabig szemzett az esső.
18. többnyire borongós, kevésbé hives, hanem reggel egy darabig ki sütött a Nap, dél után egy darabig ki sütött a Nap, s éjjel igen hives idő volt.
19. borult, hives idő volt, dél után csak igen kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül homályosan; darabig gyengén fújt a szél; éjjel egy darabig esett az esső.
20. többnyire napfényes, de hives idő volt; felhők csoportosan voltak az Égen.
21. napfény, s borulat váltogatták egymást; igen kevés ideig szemzett az esső, s dara esett; többnyire szél fújt kivált dél után, s hideg volt.
22. többnyire napfényes, hideg idő volt, kivált reggel egy darabig, s éjjel; többnyire felhők csoportosan voltak az Égen.
23. reggel egy darabig borongott, azután napfényes, többnyire mindég hives, reggel egy darabig s éjjel hives idő volt.
24. reggel egy darabig borongott, azután napfény s borulat váltogatták egymást; többnyire szél fújt, s igen hives idő volt.
25. délutánni három óra tályig, szép, napfényes, gyenge meleg, azután pedig borongós, s hives idő volt; s többnyire mindég fújt a szél.
26. borongós, hives, és szeles idő volt többnyire; estvére a szél meg állott.
27. gyönyörű szép, napfényes, meleg, reggel egy darabig, s éjjel hives idő volt.
28. borult, kevésbé napfényes idő volt.
29. szomorú, borongós, s hives idő volt; reggel darabig esett az esső; dél tályban a felhők közzül kevés ideig ki sütött a Nap.
30. dél előtti tizenegy óra tályig borongott, azután darabig szép, napfényes meleg, azután megint borult, s kevésbé hives idő volt.
31. többnyire borongós, egy darabig szeles, s hives idő volt; néha egy egy kevés ideig a felhők közzül ki sütött a Nap homályosan.

november.

1. borongós, szomorú, kevésbé hives idő volt; dél előtt darabig esett az esső; dél után kevés ideig ki derült, s ki sütött a Nap.
2. dél utánni egy óra tályig igen szép, napfényes, azután borongós, egész nap kevésbé hives idő volt; valamint éjjel is.
3. többnyire szép, napfényes, gyenge meleg, hanem többnyire szeles, reggel egy darabig, s éjjel is igen hives idő volt; estvére a szél meg állott.
4. hasonló idő volt a tegnapihoz.
5. borult, szomorú, igen hives őszi idő volt; többnyire nappal mindég esett az esső, hol kisebb, hol nagyobb mértékben.

6. borult, igen kedvetlen, többnyire szeles, hideg őszi idő volt; többnyire egész nap mindég esett az esső; estvére a szél meg állott.
7. borult, igen kedvetlen, többnyire szeles, hideg őszi idő volt; dél után többnyire esett az esső, estve is darabig esett; estvére a szél meg állott.
8. többnyire borongós, kedvetlen, szeles, hideg idő volt; csak két izben sütött ki a Nap egy egy kevés ideig; éjjel többnyire szakadt az esső.
9. borult, szomorú, igen hives őszi idő volt; reggel egy darabig esett az esső; dél után három izben kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap.
10. borongós, kedvetlen, s hives őszi idő volt; reggel egy darabig esett az esső; dél után három izben kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap.
11. borult, szomorú hideg, s többnyire szeles idő volt, reggeli nyolcz órától fogva délig többnyire szakadt az esső; dél után kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap.
12. napfény s borulat váltogatták egymást, s hideg idő volt.
13. borongós, kedvetlen, hideg, többnyire szeles idő volt; reggelre nagy dér volt; reggel egy darabig köd is volt.
14. borongós, kedvetlen, hideg idő volt dél utánni három óra tályig, azután szép, napfényes idő volt; reggelre dér volt.
15. borult, kedvetlen, többnyire szeles, s hideg idő volt; a szél estve felé meg állott.
16. borongós, kedvetlen, hives idő volt; egy darabig a felhők közül ki sütött a Nap.
17. borult, kedvetlen, hideg őszi idő volt; dél előtt darabig esett az esső; dél után kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap, éjjel darabig esett az esső.
18. borult, szomorú, szeles, s hideg őszi idő volt; délig többnyire esett az esső, s köd volt.
19. borongós, kedvetlen, igen hives őszi idő volt; egy darabig homályosan a felhők közül ki sütött a Nap.
20. reggelre nagy dér, s kevés fagyás; egész nap igen szép, napfényes, s hives, reggel egy darabig és éjjel hideg idő volt.
21. borongós, kedvetlen, többnyire szeles, s hideg idő volt, csak kevés ideig sütött ki a Nap homályosan a felhők közül.
22. többnyire borongós, kedvetlen, igen hives idő volt; egy darabig homályosan ki sütött a Nap a felhők közül.
23. reggelre nagy dér és fagyás, egész nap szép, napfényes, s hives, reggelre egy darabig pedig s éjjel hideg idő volt.
24. reggelre dér, s egy kis fagyás, mindég borongós, kedvetlen, s hideg idő volt.
25. dél előtti 11 óráig borult, kedvetlen, azután szép, napfényes, de egész nap hideg volt.
26. reggelre nagy dér s fagyás, egész nap szép napfényes enyhes, reggel egy darabig s éjjel hideg volt.
27. reggelre nagy dér s fagyás, egész nap borult, kedvetlen, s hideg idő volt.
28. borult, kedvetlen s hideg idő volt; dél után kevés ideig esett az esső.
29. borult, kedvetlen, többnyire szeles, essős, s hideg őszi idő volt; egy darabig havas esső is esett.
30. többnyire napfényes, szeles, s hideg idő volt; éjjel nagy szél fujt, s keveset fagyott.

december.

1. borongós, szeles, s hives idő volt; többnyire havazott.
2. többnyire borongós, hideg idő volt; egy darabig ritkán havazott.
3. napfény s borulat váltogatták egymást, s hideg volt.
4. napfény, s borulat váltogatták egymást, s hideg idő volt; dél előtt kevés ideig igen ritkán szállongott a hó.

5. borult, kedvetlen, hideg őszi idő volt; többnyire lanyhált az eső.
6. reggelre dér, s kevés fagyás, többnyire szép, napfényes, hideg idő volt; többnyire gyengén fújt a szél.
7. reggelre egy kevés fagyás, egész nap borult, kedvetlen, s hideg őszi idő volt.
8. többnyire napfényes, s hideg idő volt.
9. borult, kedvetlen, hideg idő volt; egy darabig esett az eső.
10. borongós, hideg idő volt többnyire, reggel egy darabig lanyhált az eső, estve felé északról tisztult, s hideg szél támadt, éjjel kemény hideg volt.
11. reggelre nagy dér, s kemény fagyás, dél utáni két óra tályig napfényes, azután borongós, egész nap többnyire essős hideg idő volt; többnyire gyengén fújt a szél, de csipős hideg volt.
12. borongós, komor, s hideg idő volt; éjjel egy darabig havazott.
13. borongós, kedvetlen, s hideg idő volt; nappal többnyire esett a hó.
14. reggelre fagyott, egész nap többnyire napfényes, s mindég hideg idő volt, kivált reggel egy darabig, és éjjel, nappal olvadt.
15. reggelre igen nagy dér, s kemény fagyás, egész nap szép napfényes, de erős hideg idő volt, kivált reggel egy darabig s éjjel.
16. reggelre nagy dér, s kemény fagyás, egész nap többnyire ködös, s kemény hideg téli idő volt, mint szinte éjjel is.
17. hasonló idő volt a tegnapihoz.
18. borongós, kemény hideg téli idő volt.
19. hasonló idő volt a tegnapihoz.
20. borult, hideg idő volt; többnyire szél fújt, s darabig dara esett.
21. darabig esett az eső, s borult idő, dél után nagy szél támadt, s igen hideg volt, s éjjel keményen fagyott.
22. napfényes, szeles, s igen kemény hideg téli idő volt; estve felé a szél meg állott.
23. többnyire napfényes, kemény, hideg téli idő volt.
24. borongós, többnyire igen hideg idő volt, darabig havazott.
25. 26. többnyire borongós, igen hideg idő volt, sokáig havazott.
27. napfényes, kemény hideg idő volt.
28. 31. hasonló idő volt a tegnapihoz (=27-i.)

1838

január.

1. 2. szép, napfényes, kemény hideg téli idő volt.
3. délig napfényes, dél után borongós, mindég kemény hideg idő volt.
4. borult, hideg idő volt.
5. borult, hideg idő volt; dél után, s éjjel mindég sűrűn havazott.
6. borult, hideg idő volt; többnyire sűrűn havazott, s gyengén fújt a szél, de éjjel nagy szél támadt fel.
7. borult, hideg, szeles, téli idő volt, s többnyire sűrűn havazott.
9. borongós, szeles, s hideg téli idő volt.
10. többnyire napfényes, szeles, kemény hideg téli idő volt.
11. délig többnyire napfényes, s kemény hideg, dél után pedig borongós idő volt; estve egy darabig esett a hó, s a hideg enyhült.
12. borongós idő volt; nappal többnyire havazott, s a hideg enyhült.

13. napfény, s borulat váltogatták egymást; darabig havazott; igen kemény idő volt; éjjel pedig felette kemény csipős hideg volt.
14. többnyire napfényes, kemény, s hideg téli idő volt.
15. borongós, nagyon szeles, s igen kemény hideg idő volt.
16. borongós, kemény hideg idő volt.
17. többnyire napfényes, kemény hideg idő volt, s csipősen lengedezett a szél.
18. borongós, szeles, s erős hideg idő volt, egy darabig havazott.
19. borongós, szeles, s kemény hideg téli idő volt, de dél után meg lágyult, s esső esett, valamint éjjel is.
20. borult, kedvetlen, hideg idő volt; kevés ideig esett a hó, azután pedig egy darabig az esső esett.
21. borult, kedvetlen, hideg idő volt; reggelre fagyott.
22. borult, kedvetlen, erős hideg idő volt; egy darabig havazott.
23. többnyire borongott, hideg idő volt.
24. többnyire borongós, igen hideg idő volt; s nagyon csipős szél fujt.
25. borult, hideg idő volt, de nagyon meg lágyult, s olvadt egész nap, éjjel keveset fagyott.
26. borult, kedvetlen, hideg idő volt; az esső többnyire esett.
27. borult, kedvetlen, hideg idő volt; dél előtt többnyire esett az esső, kevés ideig hó is esett.
28. borult, kedvetlen, hideg idő volt; reggel kevés ideig a hó szállongott, egyébiránt többnyire olvadt, estve kevés ideig esett az esső.
29. borult, kedvetlen, s hideg, nedves idő volt; reggelre igen keveset fagyott, nappal pedig olvadt.
30. többnyire borult, kedvetlen, nedves, hideg idő volt; dél előtt kevés ideig szépen ki sütött a Nap, nappal mindég olvadt.
31. borult, kedvetlen, nedves, hideg idő volt, s olvadt; egy darabig esett az esső dél előtt; éjjel nagy esső esett egy darabig.

február.

1. reggelre fagyott, egész nap borult, kedvetlen nedves hideg idő volt, s olvadt többnyire; éjjel nagy szél támadt.
2. borult, komor, hideg szeles, ólmos idő volt, darabig havas esső esett.
3. borult, kedvetlen, szeles, s hideg idő volt, éjjel fagyott.
4. többnyire borongós, kedvetlen, hideg idő volt, darabig szél fujt, kevés ideig ki sütött a Nap; éjjel fagyott; éjjel kevés ideig szállongott a hó.
5. többnyire napfényes, szeles, hideg idő volt; nappal hová a Nap sütött olvadt, egyebütt fagyott; estvére a szél meg állott, éjjel erősen fagyott, éjjel egy darabig megint szél fujt, s erősen megfagyott.
- 6.7. szép napfényes idő volt.
8. délig napfényes, dél után többnyire borongós, s mindég hideg idő volt; éjjel fagyott.
9. borult, kedvetlen, hideg idő volt; többnyire nappal havas esső esett.
10. borult, kedvetlen, hideg idő volt; olvadt mindég.
11. borongós, kedvetlen, nedves hideg idő volt; kevés ideig a felhők közzül homályosan ki sütött a Nap, s olvadt mindég.
12. borult, kedvetlen, nedves, hideg idő volt; estve nagy szél fujt.
13. borult, kedvetlen, többnyire igen hideg, s nagyon szeles idő volt; reggel egy darabig havazott, azután egy darabig esső esett, ez el állván, kevés idő mulva hideg lett nagyon, s erősen fagyott, a szél estve meg állott.

14. borult, igen kemény hideg idő volt; nappal többnyire sűrűn havazott, s nagy szél dühösködött, mely éjjel csendesedett.
15. borongós, igen hideg téli idő volt, kivált dél után, és éjjel; délig sűrűn havazott, és szél fujt, mely dél után meg csendesedett, estve felé pedig meg állott; estve felé a felhők széledni kezdettek, éjszakára pedig el oszlottak.
16. reggel kevés ideig ki sütött a Nap, azután borongott, s mindég igen hideg téli idő volt; éjjel darabig sűrűn havazott.
17. délig borult, dél után napfényes, mindég igen szeles, s nagyon hideg téli idő volt, délig többnyire havazott.
18. szép, napfényes, hideg idő volt, estve felé borongani kezdett; éjjel erősen fagyott, s kemény hideg idő volt.
19. napfényes, nagyon szeles, s igen kemény hideg idő volt.
20. szép, napfényes, de kemény hideg idő volt.
21. borult, komor, igen hideg idő volt.
22. borult, kedvetlen, szeles, s kemény hideg idő volt, darabig havazott; dél után enyhült az idő, a szél estvére meg állott.
23. borult, kedvetlen hideg idő volt; dél előtt darabig havazott, s többnyire olvadt.
24. dél előtti tizenegy óra tályig borult, azután igen szép napfényes, estve felé megint borongós, mindég nedves, hideg idő volt, és olvadt, estve egy darabig esett az eső.
25. borult, kedvetlen, nedves, hideg idő volt; éjjel keveset fagyott, hanem nappal olvadt mindég, éjjel pedig többnyire esett az eső.
26. napfény s borulat váltogatták egymást; egy darabig reggel köd is volt, mindég nedves, hideg idő volt, s olvadt; éjjel többnyire nagyon esett az eső.
27. dél előtt tizenegy óra tályig borult, kedvetlen, azután szép napfényes, de mindég hideg, és szeles idő volt; reggel darabig esett az eső; a szél estvére meg állott.
28. reggelre egy keveset fagyott, nappal szép napfényes, s hideg idő volt, és olvadt, éjjel keveset fagyott, egy darabig nappal szél is fujt.

március.

1. reggelre keveset fagyott; reggel egy darabig esett az eső; többnyire mindég borongós, kedvetlen, nedves, hideg idő volt; több ízben ki sütött a Nap homályosan a felhők közzül.
2. napfény, s borulat váltogatták egymást, nedves, gyenge hideg idő volt, s olvadt.
3. borongós, nedves, hideg idő volt; dél előtt egy darabig lanyhált az eső, s olvadt mindég, éjjel fagyott.
4. reggelre nagy dér, egész nap szép, napfényes, s hideg idő volt, nappal olvadt.
5. borongós, kedvetlen, nedves, s gyenge hideg idő volt, s olvadt.
6. nedves, s gyenge hideg idő volt, többnyire homályosan sütött a Nap; éjjel többnyire esett az eső.
7. borongós, kedvetlen, nedves, hideg idő volt; reggel darabig esett az eső.
8. többnyire szép, napfényes, gyenge hideg idő volt; éjjel ki tisztult, s erősen fagyott.
9. szép, többnyire napfényes, hideg idő volt; többnyire nappal olvadt és gyengén fujt a szél; éjjel erősen fagyott.
10. napfény, s borulat váltogatták egymást; többnyire szél fujt, s hideg volt, nappal keveset olvadt, éjjel pedig fagyott.
11. szép, napfényes, s hideg idő volt; nappal olvadt, éjjel fagyott.
12. többnyire napfényes, szép, gyenge hideg idő volt; nappal olvadt, éjjel fagyott.

13. reggel egy darabig ködös, azután többnyire napfényes, szép, gyenge hideg idő volt; nappal olvadt, éjjel pedig fagyott.
14. borongós, kedvetlen, s hideg idő volt, s csak igen kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül; többnyire szél fujt; éjjel egy darabig lanyhált az esső, egy darabig pedig hó esett.
15. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt, az esett hó el olvadt; a Nap csak igen kevés ideig sütött ki a felhők közül; éjjel darabig esett az esső.
16. borult, kedvetlen, s hideg idő volt, s majd délig esett az esső; éjjel egy darabig esett az esső.
17. délig borongott, dél után többnyire napfényes idő volt; egész nap gyenge hideg idő volt, valamint éjjel is.
18. borult, kedvetlen, s hideg idő volt; az esső darabig esett; dél után egy darabig a felhők közül ki sütött a Nap; estvére nagyobbára ki tisztult.
19. reggelre keveset fagyott; egész nap többnyire szép, napfényes, de igen szeles, s hideg idő volt; éjjel fagyott.
20. reggel egy darabig borongott, azután nagyobbára ki tisztulván napfényes idő lett; többnyire nagy szél fujt, s hideg volt.
21. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt; kevés ideig a felhők közül ki sütött a Nap; többnyire gyengén fujt a szél.
22. napfény, s borulat váltogatták egymást, s csak hives tavaszi idő volt, és szél fujt.
23. többnyire napfényes, igen szép, gyenge meleg tavaszi idő volt; többnyire gyengén szél fujt, dél után el állott.
24. délig borongós, dél után pedig többnyire napfényes, egész nap kellemetes, gyenge meleg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél.
25. borult, kedvetlen, gyenge hideg idő volt; nappal többnyire esett az esső hol jobban, hol kevésbé.
26. napfény, s borulat váltogatták egymást, gyenge hideg idő volt; többnyire gyengén fujt a szél, estvére meg állott.
27. délig napfény, s borulat váltogatták egymást, dél után pedig szép, napfényes, de igen hives idő volt; egész nap gyengén fujt a szél, estvére meg állott.
28. délig borult, kedvetlen, dél után többnyire napfényes; egész nap szeles, s hideg idő volt, valamint éjjel is; reggel egy darabig hó is esett.
29. reggelre meg fagyott, egész nap többnyire szép, napfényes, de többnyire szeles, s hideg idő volt; a szél estve meg állott.
30. dél előtti 10 óra tályig szép, napfényes, azután darabig borongós, dél után megint többnyire napfényes, de mindég igen hives idő volt; többnyire szél fujt, estvére meg állott.
31. napfény, s borulat váltogatták egymást; többnyire igen nagy szél fujt, s hideg volt.

április.

1. borult, kedvetlen, hideg idő volt; délig nagy szél fujt, dél után meg csendesedett; reggel egy darabig hó esett, dél után is havazott kevés idcig; a Nap kevés ideig homályosan ki sütött a felhők közzü, éjjel fagyott.
2. napfényes, nagyon szeles, s hideg idő volt; estvére a szél meg állott; éjjel fagyott.
3. reggel tíz óra tályig szép, napfényes, csendes idő volt, de azután nagy szél támadt, és sűrűn tolulván fel a felhők a láthatárra, napfény, s borulat váltogatták egymást; mindég hideg volt; éjjel fagyott.
4. borongós, szeles, s hideg idő volt, s csak keveset sütött ki a Nap a felhők közül; éjjelre a szél meg állott, éjjel keveset fagyott.

5. szép, napfényes, meleg, tavaszi idő volt; felhők imitt amott csoportosan voltak az Égen; többnyire szél fujt, estve felé el állott; reggel egy darabig, s éjjel igen hives volt.
6. napfény s borulat váltogatták egymást dél utánni két óra tályig, azután pedig el borult; egész nap többnyire nagy szél fujt, estvére meg állott; a levegő hives volt.
7. igen szép, napfényes, meleg, tavaszi idő, hanem felhők csoportosan voltak az Égen, kivált dél után, s néha igen kevés ideig el borult; többnyire gyengén fujt a szél, estve felé meg állott.
8. többnyire borongós, de még is kellemetes gyenge meleg tavaszi idő volt.
9. gyönyörű napfényes, meleg, tavaszi idő volt; többnyire gyengén szél fujt, estve felé meg állott; éjjel igen hives volt a levegő.
10. hasonló idő volt a tegnapihoz.
11. többnyire napfényes, nagyon szeles, s hives idő volt, kivált már estve felé; felhők imitt amott csoportosan voltak az Égen.
12. többnyire napfényes, de szeles, s gyenge meleg idő volt, estve a szél meg állott.
13. borult, kedvetlen, hideg volt dél utánni négy óra tályig; ekkor ki sütén a Nap, többnyire napfényes idő volt, az idő is enyhültebb lett; többnyire nagy szél fujt, estve felé meg állott; reggel egy darabig esett az esső.
14. reggel egy darabig borongott; kevés ideig sűrűn havazott; azután napfény s borulat váltogatták egymást; nagy szél fujt, s igen hives volt; estve a szél meg csendesedett.
15. napfény s borulat váltogatták egymást, s nagy szél fujt, és igen hives idő volt.
16. hasonló idő volt.
17. reggelre esső esett, azután kevés ideig havas esső, igen kevés ideig jég esett, azután kevés ideig sűrűn havazott, s dél utánni négy óra tályig igen nagy szél fujt, s hideg volt; azután a szél meg állván, nagyobbára ki tisztult, és szép napfényes idő lett, s gyenge meleg volt; estvére a szél megint kezdett fujni, s igen hives lett a levegő.
18. dél tályig borult, kedvetlen szeles, s hideg idő volt, és darabig esett az esső; dél után napfény s borulat váltogatták egymást, s enyhesebb lett az idő.
19. borult, igen kedvetlen, nagyon szeles, és hideg idő volt; reggeli kilentz órától fogva mindég esett az esső.
20. többnyire napfényes, de hideg, s nagyon szeles idő volt; felhők mindég csoportosan voltak az Égen, a szél estvére meg állott.
21. reggeli 9 óra tályig napfényes, azután borult, kedvetlen, többnyire mindég nagyon szeles és hideg idő volt; dél után egy darabig lanyhált az esső; estve nagy szél támadt, s kevés ideig jéggel vegyes zápor esett; éjjel is egy darabig esett.
22. borult, kedvetlen, hideg idő volt; darabig szél is fujt; dél előtt darabig lanyhált, dél után pedig esett az esső, valamint éjjel is többnyire.
23. borongós, s hives, hanem reggel egy darabig s éjjel hideg idő volt; reggel egy darabig esett az esső, többnyire gyengén fujt a szél.
24. délig többnyire napfényes, dél után pedig borult, mindég enyhes idő volt; estve felé nagy szél támadt, s darabig fujt a szél, éjjel darabig esett az esső.
25. napfény, s borulat váltogatták egymást, s gyenge meleg idő volt; többnyire szél fujt.
26. napfény, s borult váltogatták egymást dél tályig, hanem azután többnyire borongott; dél után több ízben villámlott, menydörgött, s darabig nagy esső esett; egész nap többnyire nagy szél fujt, estve meg állott.
27. délig többnyire napfényes idő volt, de felhők csoportosan voltak az égen, dél után pedig borongott, több ízben menydörgött, s darabig esett az esső; többnyire nagy szél fujt, estve felé meg állott, a levegő igen hives volt.

28. többnyire borult, kedvetlen, igen hives idő volt; reggel egy darabig, dél után kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül; dél előtt darabig nagy eső volt, dél után kevés ideig esett; éjjel ki tisztult.
29. borulat, s napfény váltogatták egymást, szeles, és igen hives idő volt.
30. többnyire napfényes, s igen hives idő volt, de felhők csoportosan voltak az Égen, s nagy szél fújt; éjjel hideg volt.

május.

1. borongós, kedvetlen, igen hives és nagyon szeles idő volt.
2. szép, napfényes, gyenge meleg, de többnyire szeles idő volt, a szél estvére megállott.
3. többnyire napfényes, gyenge meleg, de többnyire nagyon szeles idő volt; vékony felhők csoportosan voltak az Égen.
- 4.5. igen szép, napfényes, s meleg tavaszi idő volt, de többnyire szél fújt.
6. többnyire napfényes szép, meleg idő volt, de felhők voltak a láthatáron; többnyire gyengén fújt a szél.
7. délig többnyire napfényes, dél után pedig borongós idő volt; reggel kevés ideig esett az eső, dél után pedig nagyon gyakori villámlás, s menydörgés volt, kevés ideig jég esett, azután pedig darabig eső; többnyire gyengén fújt a szél; délig a levegő többnyire meleg, azután pedig hives volt.
8. többnyire napfényes, szép, s meleg tavaszi idő volt.
9. igen szép, napfényes, s meleg tavaszi idő volt; de felhők imitt amott csoportosan voltak az Égen.
10. többnyire borongós, kedvetlen, s igen hives, és szeles idő volt; reggel egy darabig, dél után kevés ideig sütött ki a Nap a felhők közül; dél előtt darabig esett az eső, éjjel hideg volt.
11. reggelre keveset fagyott; egész nap borulat s napfény váltogatták egymást; többnyire nagy szél fújt, s hideg volt.
- 12.13. reggelre nagy dér, s egy kis fagy is volt; egész nap borulat, s napfény váltogatták egymást; többnyire szél fújt, s hideg volt; estvére a szél megállott.
14. délig borult idő volt, dél után pedig napfény, s borulat váltogatták egymást; szeles és többnyire igen hives idő volt, a szél estvére megállott.
15. többnyire borongós, kedvetlen, hives idő volt; az eső darabig esett; többnyire szél fújt, estve felé megállott.
16. délig többnyire borongós idő volt, dél után napfény, s borulat váltogatták egymást; dél után egy darabig szél fújt, estve megállott; a levegő gyenge meleg volt.
17. borulat, s napfény váltogatták egymást, dél után többnyire nagy szél fújt, valamint éjjel is, s igen hives volt a levegő.
18. délutánni négy óra tályig tiszta, igen szép, napfényes, s meleg tavaszi idő volt, hanem reggel egy darabig hives volt a levegő; dél utánni négy óra tályban szél támadt fel, s felhők vonulván az Égre, napfény, s borulat váltogatták egymást, a levegő meg hivesedett; estve a szél megállott; éjjel kevés eső esett.
19. csoportosan voltak a felhők az Égen, s napfény és borulat váltogatták egymást; többnyire szél fújt, melly estére megállott; a levegő nappal többnyire meleg volt, estvére igen meg hivesedett.
20. délig napfény, s borulat váltogatták egymást, mint szinte meleg és hives levegő, dél után pedig borongott, s hives levegő volt, dél előtt és után kevés ideig szmzett az eső.
21. napfény, s borulat váltogatták egymást; dél előtt szél fújt; dél után meg csendesedett, három ízben esett az eső; a levegő hol meleg, hol hives volt.

22. délig napfény, s borulat váltogatták egymást; dél után borongott, és több izben vilámlott, s menydörgött, egy darabig esett az eső; a levegő hol meleg, hol hives volt.
23. szép, napfényes, meleg tavaszi idő volt; darabig szél fujt, estve meg állott; éjjel igen hives volt a levegő.
24. napfényes, meleg, de szeles, reggel egy darabig, s éjjel igen hives idő volt.
25. szép, napfényes, s meleg, de szeles idő volt többnyire dél utáni hat óra tályig, hanem felhők, kivált dél után csoportosan voltak az Égen, estve felé gyakori izben villámlott, és menydörgött, kevés ideig az eső esett; estvére a szél meg állott.
26. reggel egy darabig szép, napfényes, azután többnyire borongós, s mérséklett meleg idő volt; dél után igen kevés ideig szemzett az eső; többnyire szél fujt, estve meg állott.
27. délig borult, s hives idő volt, s egy darabig esett az eső; dél után napfény s borulat váltogatták egymást, s többnyire gyenge meleg volt a levegő; többnyire nagy szél fujt, estvére meg állott.
28. napfény, s borulat váltogatták egymást; s többnyire szél fujt, estvére meg állott, a levegő meleg volt.*

*Megjegyzés. Május 28-án volt a naptárban az utolsó időjárás feljegyzés. Ettől kezdve a feljegyzésekre szánt összes tiszta lap mind üresen maradt. Még márciusban beírta a vármegyei Közgyűlések és Törvény Székek napjait, de ezek után már ezeket sem. Ebből csak hirtelen halálra lehet következtetni. (Rétely)

GYULA 1834-1852
Ecsedi Gábor* időjárási naplója

1834

október.

13. 14. különös volt abban, hogy a nap és holdvilág szinte borzasztó sárga volt.
14. kemény szél fújt délről.
15. reggel 8 órára 35 minutakor nagyon érezhető földingás volt. (A részletes leírást közöltem földrengési munkámban. *Réthly*) Utánna egyébb nem volt erőss szélnél.
16. 17. felhős, bár az óhajtott essőt elhozná, vetni nem lehet a nagy szárazság és por föld miatt. Akik elvetettek is a szél a port lehordja, s a mag kinn marad. Az óhajtott esső eljött, délután 4 óra körül kezdte nagy záporral az esést, azután estvéli hetedfélkor (félhétkor) nagy villámások, s dörgésekkel fojtatta kilentz óráig ismét két fertáj tizenegyre (1/2 12-re) sűrű villámások szüntelen való rémitő dörgésekkel foljtatta tizenkettő délig. A menykő éppen 11 órakor *Varga Mihály* udvarán egy jegenye nyárfát zúzott.
18. esett, de tsendesen.
19. reggeli 8 órakor a *Nagy János* háza meg gyulladt, a KÖRÖS szélen. Jó hogy a szárazságban nem esett (=történt), mert ugy könnyen az 1801-ki jajra jughatott volna GYULA. Ugyan 19. estvéli 7 órára 3 fertájkor (3/4 8-kor) az Uraság Sveizerájában egy nagy Kalangya (boglya) szénát meggyutottak. Az esső nagyon essvén és az oltól is szorgalmatoskodvänn, több a meggyulladtnál el nem égett. Ez az egy napi; s a város sarkainn esett tűz aligha gyujtogatókra nem mutat.
23. 24. esső 25-ig szemzett.
26. virradónn nagy dér tiszta idő, több napjai (=októbernek) tiszták, gyengék.

november.

1. szép, estve esső szemergett.
2. 3. 4. tiszta, gyengén.
5. nagy fagy, nagy dér és köd volt reggel, azután tavaszi lágy idő.
9. borúlt, hóra hajlandó.
10. 11. gyönyörű meleg tisztás, tsendes.
12. erőss, hideg északi szél, felleges.
13. nagy fagy, az ablakok is be fagytak.
14. tiszta, de hideg fagyos széllal.
15. is fagy, tiszta egészen.
16. fagy, délig borongós, d.u. tisztább.

*Ecsedi Gábor egykori gyulai református lelkész közel két évtizeden át időjárási naplót vezetett, úgy mint a kenderesi és egerbecgyi paptársai. Ebben a naplójában azonban cgyéb csemények is megörökítették, családai dolgok is, amelyeket nem közlök. A feljegyzések bizonyára már 1834. október 13-a előtt kezdődtek, de csak ettől a naptól kezdve maradtak meg az utókorra és 1852-ben végződnek. Az eredeti kéziratra a Tiszavidéki Református Egyházkerület Nagykönyvtárának igazgatója dr. *Papp Ferenc* hívta fel a figyelmct. A 124 lapra (=228 oldal) terjedő kézirat a könyvtárban R. 363 sz.alatt őriztetik. Lemásolásra a Központi Statisztikai Könyvtár útján elkértem és *Papp Ferenc* igazgató készséggel megküldötte, amit e helyen is a leghálásabban megköszönök. (*Réthly*.)

17. virradón néhány szem hó és dara, lágyabb, de hideg borongós. A nagy száraz hidegek mellett is, még ma 17. nov. d.u. a kertbenn szabadonn lévő szegfűkből, ottan nyitott az illatját megtartott szegfű virágot hoztam be, a fák levelei is különössenn a birs, náspoja, téli alma, az hejekenn vannak, s le nem hullottak; ez a száraz és délutánként meleg idő mit fog szülni?
18. 19. 20. is kemény fagyos éjjel tiszta, nappal felleges.
21. virradónn kevés esső, de meg fagyott ónos idő, s gyengébb borongós. November több napjai borongósak, esső forma ködös, mely a földet jól meg nedvesítette, a vetéseknek nagyon használt.
28. fagy tiszta.
29. ködös, essős.
30. ugyanaz.

december.

1. 2. 3. borongós, de gyengébb.
- 4-14. sűrű esső, tseppekben leesső köd.
12. d.u. havazott.
13. virradón a hó a földet egy jó tzolnyira ellepte, közben gyenge idő. d.u. tiszta szép, az eresről tsepergett az olvadó hó.
14. virradónn fagy, egész nap borult, de estve szép tiszta, azután éjjel tájonn zúzos.
15. borult, ködös zúzos.
16. borongós, d.ut. derültebb tsendes enyhe.
17. borult, a dara essővel hullott, setét komor hűvös. d.ut. a hó jobban esett estveig.
18. reggel tiszta, hideg, azután borult, de d.ut. derültebb.
19. reggel tiszta, nagy erőss fagy.
20. reg. tiszta, azután 8 órától 10ig borult, végre tiszta hideg.
21. reggel borult, a hó jól szállingózott, a hideg enyhült, d.ut. tisztásabb. .... (az 1817ki nagy éhségben....)
22. borult, erőss, hideg déli szél, estve hó szállingott.
23. borult, nyugoti hideg szél, a hó nagyon esett, regg. 8-9 óra között kezdvén, délig. d.ut. tisztásabb de széllal, estve ismét esett a hó apró dara formán.
24. regg. tisztás, azután 9 óra körül hó szállingott, délbe ismét tisztás és d.u. derültebb.
25. rut fergeteg és egésszenn délig, dél ut. szünt valamit, de egész nap esett a hó szállongva.
26. erőss nagy kegyetlen hideg, mely dél felé szünt ugyan, de egész nap jól tartott ... de ugy által fáztam a téli bélelt ruhában is, hogy tsak lefekvéskor melegekhettem fel.
27. is hideg zúzos, de már sokkal enyhültebb, borult vak idő. A többi napok is esőben bős, zúzosan vakonn, hidegenn mentek el. Már azomban 31be lágyúlt, lanyhult.
Nb. (nota bene = megjegyzés)* Az 1834ik esztendő caractere a rendkívül való szárazság és tsak nem szenvedhetetlen meleg. Őszi vetés jól, a tavaszi pedig éppen nem fizetett. Széna szükönn, bor pedig olly bővönn vólt, hogy az edény drágább vólt a bornál, sokann deszkából tsináltak hombárokat, abba szűrték a bort, mások a mult 1833ki rossz megmaradt borokat utnak btsátották, ki öntötték, tsak hogy hordójuk legyen. Azomban a bor Isteni nektár. Én az idénn azaz 1834be GYOROKON vettem

*(Nb. ezeket ha el nem felejtettem volna az 1834ik esztendő végére kellett volna írnom. U.i. 1835. jan. 5-e után vezette be. *Réthly*)

bort, különösen 25 akór, per 4 for 30 kr..... olyant, hogy annál jobbat gondolni sem lehet, tsupa nektár az.

1835

január:

1. esső és ónos, fagyos, tsuszós.
2. is essős, a hó olvadt, az eresz tsepegett, estve kemény északi szél kezdett és egész éjjel fujt, az eget fel deritette, az útát jéggel be vonta.
3. az északi szél estvéig tartott, de a déli oldalonn olvadt.
4. borult egész nap, a fagy nem engedett, de estve tiszta és
5. felfagyott jobban, egész nap tiszta, délenn engedt és melegen sütött a nap, tsendes idő.
- 6-10. komor, zuzos, durva, hideg, setét.
10. déli szél kezdett fújni, d.e. 8 órakor, azután gyenge olvadó idő, de a szél hűvös.
11. esső.
12. olvadt, a hó elveszett, s a víz éjjelenként fagyván, a földön a hol megállott jéggé vált. 14. viradón a szél északra fordult, jól felfagyott az idő tiszta.
- 13-17. reggelre fagy, nappalok tiszták és dél után melegek, olvadók.
17. estve borult,
18. esső, lágy idő, felhős.
19. semmi fagy, borult, köd és kis esső reggel. d.ut. tisztás, tsupa téli tavaszi idő, sár.
- 20-22. is tavaszi napok, úgy hogy egész d. után a kertbe gyönyörűséggel töltöttem, azomba 22re viradóra kissé felfagyott, hó is szállingott dér is nagy volt.
23. esső setét, ónos idő. 19től fogva tartott déli szél északra fordult, s az essőt úgy megfagylalta, hogy a föld mintegy bádoggal vonódott bé, a fák szinte pántzélbe öltöztek, aligha ez a fagy a fedetlen szőlő vesszőknek nem ártott.
24. virradóra kis hó esett, az idő borult, hideg.
25. is borult hideg.
26. már dél felé olvadt.
27. is olvadó, a fákról a jégpántzél lefojtatta, és az épületekről is.
- 28.29. Ködös reggel, azután ki tisztult, és sáros.
30. megelőző estve tiszta, tavaszi, gyenge és nyári stillagokkal fénylő volt, reggelre pedig dérel és azután köddel állott elő, tsendes az idő szél nélkül való, dél előtt feltisztult.
31. setét idő, de tsendes enyhés.

február:

1. 2. 3. is setét idő de tsendes, enyhes.
4. viradóra kevés hó csett, az idő hűvös, de dél felé az eresz tsepegett, és az este igen szép tsillagos, gyenge.
5. viradóra is mindig olvadt, a hó reggelre elveszett, sárrá lett, gyönyörű idő, napfény.
6. borult déli széllel és nagy essővel, mely délig tartott.
7. egy kissé gömörödött (?) nyugati jó erős szél.
8. kis porhó, de amely elolvadt délre, a sárt nevelte.
9. homájos, sáros.
10. viradón sok hó csett a nagy sárra, az idő gyenge, már reggel olvad, az nap el is olvadt.
11. 12. reggelenként gömörödött, nappal olvadt.

13. fagy nélkül, szépen szikkadt és bár az északi szél néhány nap olta lengedez, még sem hideg.
14. viradón ismét havas esső esett, és a földet ellepte (már 13ba estve az esső jól esett) a sárt nevelte s egész nap hol hó hol esső volt.
15. is borult essős, havas.
16. viradóan a hó szüntelen estvétől fogva esvénn, meg nőtt fél suhnyira (=láb) a sáronn felül, külbenn az idő ma reggel derültebb s egész nap csak nem tiszta volt, a hó elolvadt.
17. jól felfagyott 5 grádnyi hideg, köd, zuz.
18. 19. engedelmes lágy tsendes.
20. reggelre kis fagy, nagy bűdös köd.
- 21-23. essős lágy napok, nagy sár.
24. tisztább szikkasztó napfény.
25. ismét esső délig, azután derültebb, estve gyönyörű tiszta, tsillag özönn.
26. viradóra dér, kis fagy, szép tiszta 8 óráig, mikor a déli szél hirtelen bé borította vastag párával az eget, s mord időt okozott.
27. 28-ig szép idő.

március.

1. gyönyörű meleg idő,
2. kis esső reggel, azután tiszta, valamint
- 3-7-re fagy,
- 8ikig, amikor estve az esső tsepergett.
9. kevés felhő reggel, azután lágy tiszta.
- 10-14. tiszta, reggelenként fagy és dér,
15. déli szél felleget, kis esső reggeli 8 órakor kezdődvén,
16. egész nap, valamint
17. is tsendesenn melegenn esett.
18. borongós 19ig.
20. szép, estve esső.
21. is esső.
22. esső, északi szél, hideg.
23. 24. 25. esső hóval. Nagy sár.
26. az erőss hideg nyugoti szél egész nap fujt, a nagy sarat felszikkasztotta.
27. viradón egy kis dara esett, külbenn tiszta nap.
28. 29. 30. tiszta hűvös, reggel fagyos napok.
31. hűvös reggel s tiszta.

április.

- 1-3. tiszta, reggel hűvös.
4. reggel tiszta, hűvös, d.u. felleget, estve kis esső szemelt.
5. északi szél, hideg,
6. is keményebb északi szél.
7. is tartott erősebben fagyott,
8. reggel kemény nagy erőss fagy, a víz a vályukban 1/2 tzolnyi formán fagyott, a kertbe a ki költ vetemények virágok, hiatzintok-nartzis merő fagyok voltak; hanem reggel hideg vízzel megöntöztetem, s bajok nem lett,
- 9-11. is szeles hideg száraz.

12. fagy dér egész
- 16-ig, ami gyengébb melegebb, de széllel.
17. gyenge, dér nélkül.
18. reggel szép, tsendes esső, melly egész nap esett.
19. borongós, de kellemetes.
20. d.u. jéggel elegy zápor.
21. nagy, s még huszadikban kezdődött erőss északi szél, hideg, s a hó szállingott.
22. borult reggel, hűvös.
- 23-26. is borongós, hideg, néha lanyha esső.
27. nagy erőss déli szél a felhőt elverte, külbenn enyhe idő.
28. szép tsendes, enyhes, de dél után nagy déli szél.
29. is tsendes, enyhes, kis esső estve.
30. tiszta, gyönyörű, tsendes.

május.

1. szép, tiszta meleg,
2. tsendes esső, de sáros.
3. szép, kövér (így!), reggel d.u. dörgéssel és villámlással jó zápor.
- 4-8. tavaszi, langyos, néha porhanyó esső.
8. estve kezdett az esső tsendesenn esni, egész éjjel esett.
9. reggel borult, tsepergett.
10. reggel szép; de dél után esső.
11. borult zápor esső.
12. d. után zápor esső.
13. is zápor esső délután, délelőtt is szüntelen lanyházott.
- 14-17-ig hol dél után hol dél előtt essőzések voltak.
17. 18. tiszta de hűvös idő, úgy hogy a dértől féltünk egész
- 21-22-ig, amikor már melegebb volt.
23. reggel tsendes, lanyha esső, melly nagyon szükséges volt. A sok zápor által le paskolt, és megtserepesedett földre, tsendes déli szél lengedezett.
- 24-30. jó melegek, száraz idő.
31. nagy, de vak meleg, tsoportozó fellegek, melylyek dél után 4 óra tájban össze kavarovánn, iszonyú zivatart, és szörnyű jég essött okoztak, melly miatt temérdek kár következett, a füvet, életett, a szőlőket ahol elment semmivé tette, a szőlőkbe tsak a tőkét hagyta, az élő gyümölcsfákat ki szaggatta. Az én tanyámon is a gyönyörű, tiszta, 10 köbölről való buza vetésemet úgy le paskolta, hogy a Tanyásné Jun. 1. ső napján reggel sirva jelentette, hogy semmink sem maradt. Azomba a jég nagy széllal jövenn, a gyenge de magos buzát előre lefektette, a jég is ittenn tsak széle menvénn, el nem rontotta, úgy hogy 2a Jun. d. után ki menvénn magam bámulva és háládatos szemekkel láttam, hogy mind a buzám, mind a kaszállóm talpon áll, és a kár egen kevés, holott a szomszédomé már egészen semmivé tette.

június.

1. 2. 3. hűvös, felleges, kis tsepergő esső. A tsak nem szüntelenül való essőzések, mellyek a széna tsinálást s takarítást nagyon hátráltatták megszűntek.
- 22-én és 24-én ismét nagy esső zápor.
25. 26. hideg.
27. 28-ig hideg, borult, tsepergő esső,

29. estve 9 órakor kezdődött igen borzasztó idő, nagy villámlás, s dörgés és tsattogással omlott a zápor, szél is nagyon dühösködött, egész fél óráig tizenegyre, a bogjákat széjjel szórta.
30. esső.

július.

1. is esső.
2. reggel nagy köd,
- 3-5. mindennap, kivált 5a délelőtt 10 óra után felette nagy zápor, villámlás, dörgés. azután 21-kig rekkenő meleg, mely a vegetatiót csökkentette, a méheket meg hátráltatta a mézezésben. 21ike volt egy kis esső itten a városonn, tsak tsepergő, de körülötte, kivált a nyugoti részben meg lehets, ugy hogy szénát is lehetett tsinálni, azután is néha néha borongós, de rekkenő meleg.
- 24-kig amikor d.ut. 3 órakor az esső ismét elkezdett esni meglehető sűrűséggel. Már eddig a takarásnak vége van, még a zab van lábon, tsak nyomtatásra legyen jó idő.
24. estve is jó essőtske esett.
25. kemény, hűvös északi szél, többi napjai is juliusnak reggel estve hűvösek, nappal rekkenő melegek voltak.

augusztus.

1. 2. 3. is meleg,
3. d.ut. egy kevés esső esett.
4. estve, 5re viradóra nagy esső villámlással széllel.
7. hozódott haza az élet t.i. a buza, a parochialis földről, 8 köből (= köblös = kat. h.. 8 k.h. = 4,6 kat) vetésről lett, az én részemre 33 K. (= Köből, helyenként változó úrmérték. 62; 94; 125 l) 2 1/2 véka a felesnek is ennyit, t.i. *Tar János*nak 18 K. 2 1/2 véka szegény, üszögös- (gomba okozta fekete, duzzanatos gabonabetegség) a fijá-nak *Tar András*nak 15 K. ez tisztább és jobb de ez is üszögös. Ugy hogy a buzának 1/4 részét üszögnek lehet venni.
8. borult.
9. nagy szél.
10. igen hideg, reggel nagy dér látszott, borult.
12. hozták haza az árpát 2 köbőlből lett 27 köből, fele 13 K. 2 véka enyim. Ugyan 12ke a tanyáról haza hoztak buzát 9 köblöt, tisztát a felesnek is, *Piroskának* ennyi.
14. is igen meleg, száraz.
- 15-17. meleg, szeles.
17. hoztuk haza a zabot, lett 6 K vetésből 52 K 2 1/2 véka, a felesnek is ennyi.
- 17-23. szeles, száraz.
23. estveli 10 órakor egy kis futó esső.
24. is szeles száraz.
25. reggel nagy köd. 10 óra tájba kitisztult, és forró meleg, az óhajtott esső ismét elmaradt. 25bc hoztuk haza a szállásonn termett tiszta, de nagyon tokos buzának utolját. 28 köblöt 1 vékát. Lett tehát az idén 70 K. 2 1/2 v. buzám. 66 K. 1 v. a magam terméséből. hozzá jön a deputatum 33 (terménybeli járandó-ság, itt valószínű egyházi) K. buza és 33 K árpa. 25. a reggeli nagy köd után 10 óra körül nagy meleg.
26. esső, szép, tsendes, szapora.
27. is ilyen esső mely nagyon szükséges volt az Julius 5től való nagy aszaló szárazság után. Dinnyénk az idén sok volt és 28.-án szabadult fel, az aszály miatt el sülvénn.
28. felleget mérsékelt meleg, több napjai is augusztusnak melegek.

szeptember:

Szeptember hónapnak eleje többnyire essős volt, közepe is, de már nem annyira, vége pedig különösen két hét igen meleg, az éjjelek tiszták, tsendesek és harmatosak, ami a szőlő megérésére sokat tett.

30.-kán esső.

október:

1. borongós de nem hideg. estve esső, valamint
- 2-4kc is néha futó esső, de meleg idő.
- 5-7. szép.
- 9.10. reggel nagy esső, azután tiszta.
11. esső.
12. nagy esső.
13. felleges.
14. reggel nagy dér, hűvös, tiszta. Több napjai is hol essővel, hol tisztánn, de engedelmesen fojtak le.

november:

1. 2. napjai hidegek,
3. ugyan hideg fagyos.
4. a hó szállingott, hideg volt, esett a hó egész nap, és 5ikre viradóra a házak tetejét, s földet be fejírtette reggelre ki tisztult, a külső ablakokon tetszett a fagy is.
5. reggel tiszta, de azután borult, komor, hideg. délután 4 órakor jó nagy hó.
6. 7. 8. komor, fagyos, hideg, erős észak szél.
- 9-12. komor fagyos, a hó szállingott csak nem mindenkor,
13. viradóra jó 2 tölnyi (kb. 5 cm) hó esett.
16. lágyult, esső esett 17re viradóra is, és a havat elolvastotta.
17. reggel darával esső.
18. szép, gyenge, tavaszi idő.
19. esső, hó dara délig, délután tisztás, gyenge, szép idő.
- 19-22. tisztás, szeles, reggel és gyenge fagyos, d. ut. olvadt. A tanyára 21ik nov. vetették el azonn 6 köből tiszta búzát, melyet eddig az idő viszontagsága miatt el nem lehetett vetni. Sokakat ki szoritott az idő a vetésből.
- 24-27. nagyon ködös, úgy hogy tíz lépésre is alig lehetett látni, a zúz szüntelenül esett a fákat füveket ezüst színre fogta, s alatta a fák gajjai jól meghajlottak.
28. reggelre ki tisztult.
29. 30. a napok reggel fagyosak, derések, dél felé engedelmes, olvadt, néha néha köddel.

december:

- 1-9. a napok reggel fagyosak, derések, dél felé engedelmes, olvadó, néha néha köddel vegyesek. 9a estve egy kis, valami 2 tölnyi hó esett.
10. borult estve kemény észak szél támadt, az eget kitisztította. 11re az ablakok is be fagytak. 11. tiszta kemény észak szél.
12. is ilyen.
13. nagy, 13 gradus hideg, tiszta. d.u. estve felé keveset lágyult.
14. hasonló, hideg, tiszta.
15. homályos d.e. 11 gradus hideg, d.u. kissé enyhesebb, de borult.
16. hideg, borult, tsipős észak lenge szellő.

17. is hideg mord, ködös egy kissé, dél felé a köd felszállott, és vékony felleggé lett, a hideg nagyot enyhült, estve déli szél fújt jó keményen.
18. borúlt, hideg déli szél.
19. a reggeli zúzos és ködös időt csak hamar derült nap, fény és tsendes idő váltotta fel, estve vékony felhő, de
20. ki tisztult, erőss hideg, derült tsendes idő, estve szellő.
21. is erőss, hideg északi lenge szellő, köd forma felhő imitt amott reggel, külbenn derült. 22. borúlt, hideg és északi gyenge szellő.
23. is borúlt, hideg és északi gyenge szellő, utánn felderült nap fény volt, estve hó szállongott.
24. borúlt, hideg déli tsipős szél, estve kis hó.
25. hideg, borúlt.
26. kemény hideg északi szél, estve felé 17 grádus hideg.
27. is kemény hideg, borúlt, dél felé ki tisztulni kezdett, azután elborúlt, kis hó esett.
28. borúlt, estve jó nagyra nőtt a hó.
29. tisztább, de hideg, estve nyugoti szél, és éjjel olvasztott, az eresztsepegni indult.
30. sokkal lágyabb, nap fényes, jól olvadt, az eresztsepergett, a hó barnult.
31. kemény hideg északi nagy szél, a havat kavargatta, a hideg 17 grádus.

1836

január.

1. 17 grádus hideg, tiszta.
2. is illy kegyetlen marós hideg.
3. még hidegebb, csak nem szenvedhetetlen, délig tiszta, d.ut. borultabb. Déli kemény hideg szél.
4. is kemény hideg, d.u. déli szél, azután nyugoti, s estve havat hozott.
5. viradóra jó nagy hó esett, az idő meg lágyult, már most ugyan van jó szán ut.
6. tsendes, lágyult idő.
7. már nagy hideg, tiszta.
8. 9. 10. reggelenként hideg, kivált 10ke d. után napfény lágy.
11. is reggel hideg, d.ut. nap fény, lágy.
12. is reggel hideg, délig kemény déli szél, d. után szép, tsendes, nap fény, lágy, ekkor voltak mulatni szánkázni a cselédek DOBOZra (= 10 km. Réthly). az ereszt déli oldalonn tsepegett.
13. Déli szél olvasztott, estve kis essőt hozott.
14. is gyenge olvadó, a hó nagyon megroskadt, estve már ködös.
15. felfagyott újjra, zúzos, hideg.
16. lágy, olvadt.
17. kis hideg, derült.
18. is.
19. szél fergeteg dél tájban, délutánnig,
20. derült.
- 21-27. reggel hideg fagyos, délfelé olvadó s derült idő.
28. már keményebb, zúzos, de derült, d.u. olvadt.
29. még keményebb fagy és zúz reggel, s borúlt, azután tisztább de

30. viradóra esső, mely a külömbenn is síkos útat még síkosabbá, tsupa jégüveggé tette, reggel tiszta 9 órakor nagy köd ereszkedett, délre ki derült, olvadt. 31-re viradón esső, is ugyan esett.

február.

- 1-4. reggelenként fagy, d.u. szép meleg.
5. igen szép, tiszta.
6. viradón esső, a föld fagya ki ment, az út rossz volt.
- 7.8.9. gyenge, 8. reggel 9. is,
- 10 is 11. is jó fagy, délfelé olvadt.
11. déli hideg szél.
12. reggel fagy és hó.
13. is hideg. d.u. dara, s olvadt.
14. reggel kemény északi szél, az ablakok befagytak.
15. hideg, fagy, hó.
16. is szállingott a hó, hideg.
17. egész nap ködös, komor, de az ereszt sepegett.
18. kis fagy reggel, de tiszta, olvasztó nap fény.
19. lágy, borúlt.
20. kis fagy de tiszta, azután olvadt, de az északi szél jó keményen fujt.
21. kemény fagy északi szél, a külső ablakok befagytak.
- 22-28. nyugoti, s déli szél váltogatva, de szép napok.
29. déli szél, reggelre essőt hajtott, gyenge idő.

március.

1. gyönyörű, tiszta, meleg, tsendes idő.
2. borongós, déli szél, hűvös reggel, jó fagy, s dér.
3. reggel kis dér, hűvös borongós.
- 4-8-ig szeles, de enyhült.
9. borúlt lanyha esső.
10. tsendes szép idő dél után, de reggel szeles.
11. erőss déli szél, reggel kis lanyha esső.
12. szép idő de kis szél.
13. is szép, kissé felhős.
- 14-16. gyönyörű meleg napok.
17. nagy erőss hideg délnyugoti szél.
18. is hideg, reggel dér, nagy erőss szél.
19. reggel fagy, dér, azután szép.
20. is dér de szép idő.
21. tsendes, szép, kis dér.
22. lágy, tsendes, szép idő.
- 23-25-ig szép, meleg.
26. viradóra éjfélkor villámlás nagy dörgéssel tsattogással egy kis porhányó esső. 26. reggel fellegcs hűvös, kis esső, estve nagyobb és
27. viradóra is szép esső.
28. 29. tsepergő tsendes meleg esső, d. utánként tiszta. 29be vetettem a tanyára két 22 ittze lóhere magot, zabbal vegyest.
30. Északi szél hideg esső, 29be is estve jeges, hideg esső volt.

31. hideg déli szél, külömben napfényes.

Nb. Martius olly kellemetes idővel járt, hogy mind a kerti, mind a szántó földek mivélését el lehetett végezni. A Gyümölsz fák, nevezetesen a baratzkok, tseresznyék kivirágoztak. Más fákban is a virágjai ki pattogtak.

április.

1. estig hideg, északi széllel.
2. mord, hideg szél.
3. is napfényel de nagyon hűvös déli széllel.
4. borúlt, tsepergő esső, s a déli szél
5. is felleges, kis essős.
6. nagy essőt hajtott.
7. viradóra fagy, s köd.
8. viradóra nagy dér, az idő tsendes, tiszta.
- 9-12. hideg szél, hideg idők.
13. az esső hidegenn esett ekkor VÁRADra jártam, áztam, s fáztam.
14. délig hidegenn esett, vissza jöttembe az útonn vert.
- 15-18. tsendesebb, melegebb, tiszta idő, de hűvös, Áprilisnak többi napjai néha néha essővel biztató fellegesek, de rekkenő meleg voltak, úgy hogy a mezőnek füvei elsültek, a marhákat a Gujáról haza kellett hajtani, s szalmára fogni.

május.

1. napján, délkor egy kis esső meg tsapta a száraz földet.
- 2-5. meleg, szeles.
6. kemény és igen hideg északi szél, mely
7. még dühösködött, s a téli ruhát fel vétette.
8. felfagyott, a paszujt, dinnyét, tököt elvette, a szőlőket is elrontotta,
- 9.10. is kemény hideg északi szél. 9ik estve az esső kezdett esni, de az északi hideg szél elhajtotta.
10. nagyon hideg volt,
11. viradóra a víz vályukba bé fagyott, és a hideg még több kárt tett. Ugyan 11ben a hó nem tsak szállingott, hanem kivált a városonn kívül sűrűn esett.
12. viradónn éjféltbe elkezdett a hó szakadni és reggelre a földet, házak tetejét másfél tzolnyira béborította; a fák ágait is le görbelytette(!) az egész természet Karátsonyi időt mutatott, a hó egész reggeli hét óráig szakadt, az utánn délig havas esső, estve zápor jéggel.
13. borongós, hideg.
14. is. 15be estve jó s bő esső.
15. reggel nagy köd.
- 17-24. meleg, szeles, hűvös.
25. lanyha esső.
26. hűvös északi szél.
28. jó esső.
- 29-31. gyakori essők, szeles meleg.

június.

- 1-14-ig gyakori essők, szeles, meleg, s néha hűvös idők.
 14. erőss, hűvös északi szél.
 14-19. is szörnyű északi szél.
 19. különösen, amikor NAGYVÁRAD porrá égett.
 20-21. is volt VÁRADon tűz, mely a megmaradt részt többnyire a nagy szél segítségével elemésztette.
 22-28-ig iszonyú szél, de mindenkor forró melegség és nagy aszály. Június több napjai is dühös széllel, forró hévséggel fojt le. (Lásd Július.)

július.

- Június több napjai (27-e után *Réthly*) is, valamint július is 11-ig dühös széllel, forró hévséggel fojt le, úgy hogy minden veteményünk ki, és a mezők úgy el sültek, hogy a barmok éhen vesznek el.
 11. reggel volt egy kis tsepergő esső, biztatott a szép felhő essővel, de ezt is a szél elszellesztette.
 12. is meleg forró, ekkor hozták haza az idei 2 Köbőlről termett árpát, jutott nékem fele 6 K. 2 véka, felesnek is ennyi, és még a takaró mely tizedik véka. Ezt ebben a rettenetes mostoha időbe elegendőnek lehet mondani.
 13-20. rekkenő meleg zivataros dühös szelek, minden pillanatban retteggett a tüzi veszéljrel, mely miatt NAGYKÁROLYig végső inségre jutott nagyobb része elégvénn (?). (Bejegyzés a júniusi ZEMPLÉNben volt tüzvészről *Réthly*.) Jul. 20a kanikula forró s dühös déli széllel köszöntött be. U. is ilyen – a kutakból a víz ki fogyott – a barmok mind az éhség mind a szomjúság miatt végső inségre jutottak.
 22. forró, nagy déli szél, mely
 23. viradóra éjfél után 1 órakor tájban nagy és bő essőt hozott, de a szomjas föld tsak hamar bé nyelte.
 24. is jó esső volt dél előtt.
 25-kén hozták haza a parochialis földön termett buzát; lett 8 köből és 2 véka vetetről 16 K. és 3 véka, a felesnek is ennyi, így összesen 33 K. és 2 v. a csőszben* is 2 v. többnyire rozs.
 26-30. meleg száraz. A Cholérát mely Júl. elejénn ütött ki nagyon elő mozdította, úgy hogy Július hónapbann az orvosi jelentés szerint a vármegyébenn 123man haltak el benne. Itt GYULÁnn is dühösködik.
 31-kén estve jó esső volt, de nagy zivatarral néha dörgött is.

augusztus.

1. borongós, meleg.
 2. hév.(?) szeles, estve kis pasakoló tsendes esső. Aug. 2. hozodott haza a parochia földbe termett zab. 8 Köbőlől lett nékem 19 K. 2 véka, a felesnek is *Tar János*nak ennyi in Sma 39 K. ezenkívül a Takaró rész 10 v. és a tsősz bér 2 véka.
 8. reggel egy kis esső váltotta fel a fújtó hévséget, s utánna igen hideg volt, VÁRADra menvénn ekkor úgy megfáztunk, ezután ismét fújtó hévség, melyet az aug.
 15. estve volt tsendes, és 16kban is tartott bős esső hűvösített.
 21.22. bőv tsendes esső 27-ig, állandó de szeles idő, néha néha egy kis parahaló esső.
 26. vittel a Cholera Ts. *Novák Antal* fő notárius urnak igen jó párját.
 27. hozták haza a Tanyai buza és zab termést. Volt vetve 6 Köből tiszta buza, lett rólla 15

* Talán a csősznek járó földet is bevetették. *Réthly*.

K. ebből nékem a 6 K. mag ki mérődött, ezenn kívül jött 3 K. a felesnek is ennyi, a többi takaró rész zab volt vetve 2 Köből lett rólla 7 Köből, ebből egy köből mag és 3 Köből az enyim. 3 Köből a felesé. Lett tehát ez idénn buzám 24 K. 3 v., árpa 6 K. zab 23 K. 2 véka.

27-31. Valamint Sept. 1-8 rekkenő fojtó meleg.

szeptember.

- 1-8. rekkenő fojtó meleg, mindenkor dühös, kivált 8 Sept. orkánhoz hasonló széllel, melly szinte égetett, km (=külömben) estére egy kis tsendes essőt hozott.
- 8-12ig ismét forró, meleg széllel.
- 12. borúlt kissé hűvös, paraháló esső.
- 13. tsendes, de meleg.
- 14. délig hűvös.
- 15-21. száraz, meleg.
- 22. szél, por.
- 23-30-ig szeles, por, száraz.

október.

- 1-3. orkányhoz hasonló sühöd, (süvöltő) porzal (?) szél.
- 4-12. Száraz, a fűnek a gyökerei is ki asztak, a barmoknak nints eledele, a vetések nem tenyészhetnek, amellyek jobbkoraiak, s ki keltek újra ki száradtak. Az egerek is rakásra döglenek éhenn és szomjann a mezőn, s rétekenn, amelylyeknek temérdek-ségétől pedig tartottunk, hogy minden vetett magvakat ki emészt a földből, de már
- 20. körül nem lehetett elevent látni, tsak imitt amott, a szomjuság előlvénn őket. Így segít a Fő Gondviselés egyik tsapás által a másikonn. A nagy száraz melegséget
- 21. hideg, de száraz idő váltotta fel.
- 22. kevés szemelő esső északi széllel vólt, de hideg.
- 23-29. borongós, szeles,
- 29. szemzett az esső estve bővönn.
- 30. szaporánn esett, a föld valahára jól megázott, 30ba fagy, dér, hideg.
- 31. nagy nyugoti hideg szél.

november.

- 1. jó fagy, hideg.
- 2. viradóra kemény nyugott északi (=Ény.) hideg szél, és hó nagy széllel, rút idő, nappal északi szél.
- 3. 4. hó, fagy,
- 5-6. esső, a hó elveszett. Sáros idő.
- 7. borúlt hűvös, több napjai is borongós, néha esső.
- 27. a hó esett, de
- 28-kán elveszett.
- 29. 30. essős.

december.

- 1-12. Tsaknem szüntelenül való essőzésekkel mentek el, kivált éjjelenként esett legin-kább. 13. borult egész nap, estve esső.
- 14. tiszta, de reggelre esső.
- 15. is borúlt, komor, estve,

16. viradóra esső.
  17. tiszta reggel, egész nap is, reggelre jó fagyos dér. Gyönyörű tiszta meleg, tsupa májusi nap.
  18. homájos, zúzos.
  19. 20. 21. is ilyen.
  22. homájos, a zúz leolvadt a fákról, estve ködös, de a hold világított, éjjel fagyott.
  23. reggel homájos, délre ki tisztult, egy kis lengedező szél volt.
  24. borúlt d. ut. tisztább.
  25. szép, tiszta kis széllel.
  - 26–29. is napfényes, tiszta.
  30. borúlt, essős, a nyomadékokat* elrontotta.
  31. reggel fagy, hideg szél. Dél felé tisztább, nap süttött.
- N.b. A múlt 1836ik Esztendő nagyon mostoha volt ezenn a vidéken, bár a tavasz szépen biztatott, de a rekkenő hévségü száraz nyár mindent elrontott. Sem gabonánk, sem más veteményünk, zöldségünk nem termett. Szénát nem kaszáltunk. Bor is igen szűkőn lett. Ezen nyomorusághoz tsatolta magát az Embereket rakásra ölő Cholera, melly már 1831-ben dühösködött, de az idén ismét bójárta a hazát. Nevelte a szenvedést a marhák dög miatti rakásra omlása, valamint lovak közzül is sok ki veszett dög miatt. Ezek a keserves esetek szülték a pénznek felette megfogyását. Ugyhogy bár minden féle termésnek szükibe van az Ember, de pénz hiánya miatt nem tud magán segíteni.

1837

január.

- Januarius hideggel, faggyal köszönt bé, hó is volt, annyira, hogy szükségből szánkáztak, a fagyos göröngyökönn, de a hó kevés volt.
10. elveszett, a fagyás azomba tartott, bár dél után olvadt is kevésé.
  14. ismét kezdett a hó délbe esni, déli erőss hideg széllel.
  - 15–19. álhatatlan hol fagyott, hol enged, s már
  20. az esső eleredt.
  21. 22. esett.
  23. ki olvadt a föld egészen, a sár nagy, a Pálnapi vásárra akik jöttek, meg bánták.
  - 24–31. sáros, esső néha.

február.

1. lágy.
2. havasesső esve, nappal hó szállingott.
3. viradóra fel fagyott, a hó ellepte egy kitsit a földet.
4. 5. is fagy, de 5ke tiszta nap, reggel.
- 5–12. száraz, hideg, fagy, dér, zúz, kemény idő. 12. estvére a zúz le hullott.
13. borúlt, dara s hó, essővel.
- 19-ig sáros, s fagyos, olvadás.
- 20–26-kig szép idők.
26. borúlt, kis fagy, déltájban a hó esni kezdett és egész nap ugyan szakadt, ugyhogy a földet jó tenyérnyire ellepte.

* a hóban keréknyomok.

27. is borult; a hó délfelé kezdett esni, szakadt estig.
 28. esső.

március.

1. is esső, nagy sár.
 2. 3. esső, kivált igen pejhű hóval esett az esső vegyest, reggel, azután csak esső.
 4-11-ig fagyos, kemény hideg idő.
 12. 13. 14. 15. engedelmes, de reggelenként dér, nappal szép, tavaszi, tsendes idő.
 16. 17. is szép idő.
 18. hideg északi szél.
 19. is.
 20. 21. esső, hűvös idő.
 22. is esső néha néha, de kevés, külbenn szép idő, úgy hogy a ház kertbe veteményezni lehetett.
 23. virradón hófergeteg, hűvös idő, déli széllel, 8 órakor reggel meg szűnt a fergeteg, de a fellegek még többel fenyegetnek.
 24. 25. is havas esső.
 26. engedelmesebb.
 27. igen rút, havas essős nagy széllel, többi napjai is martiusnak komorak, reggel fagyosak voltak; hanem
 31. már nem volt fagy és kellemetesebb volt.

április.

1. Szép, tavaszi nappal jött bé, lanyha meleg essővel, tsendes idő.
 2. is meglehetősen tavaszi, de
 3. hideg.
 4. hideg esső.
 5. igen gyönyörű, meleg.
 6. április többi napjai is változnak, hol meleggel, hol hűvössel, s gyakori tenyésztető essővel mentek el, de az essők többnyire jéggel jártak.

május.

Szép tsendes napokkal, meleggel köszönt bé.

1. 2. 3. szép napok.
 4. 5. hideg.
 6. hideg esső.
 7. hideg.
 8. 9. reggel dér, néhol a paszujnak ártott.
 10. enyhübb.
 11-13. esső.
 14. szép, de hűvös.
 15. nagy esső, hideg, ekkor volt a BUDAi hegyek közt a nagy felhő szakadás és jég esső, melly sok kárt tett, és a majálisra ki gyűlt népből sokat elvesztett, amint ez az ujságban volt. (Máj. 15-e Pünkösdhétfő volt. *Réthly.*)
 16-22. csak nem minden nap esső, hideg, a mezei munkába nem boldogulhatnak a sok esső miatt. Május több napjai is, sőt(?) hideg essővel, s idővel fojtak le, valamint egész Június is.

június.

... hideg esső, s idővel fojtak le, valamint egész június is, és a sok hideg esső, s idő, kivált a tavaszi vetéscnek ártalmas volt, a szénát bár sokszor forgattuk, de elébb fel nem gyűjthettük, míg meg nem feketedett.

július.

- 1-9. már nem volt annyi esső de az idő hideg, és nem tudjuk van é nyár?, a szelek is mind hidegek.
13. dél után 4 óra körül szörnyű esső, melly felhő szakadáshoz hasonlított, szüntelen való morgással a vizet olly bővön öntötte, hogy a gyepenn is térdig megért. A nagy szél az életet mind lefektette, távolabbi hejekenn a jég esső és ekkor sok kárt tett, azután is csak nem minden nap esső, ha reggel nem, dél után, a takarást nagyon hátrálta, kivált a nyomtatást, melyet a sok éhező óhajtvá már nagyon késlelteti. Nekem a Tanyánn 18 Júliusban kezdetek előlegest nyomtatni, hogy mind magunk, mind a feles kenyérre kapjunk.
22. 23 és 26. is felette nagy szakadó, s ömlő zápor. Az életünk rothad, ami bogjába van is fenéig ázik, ki tsirádzik. Így vannak a széna bogják is, a szőlő nagyon termett, de a sok essőbe a fűrtök elrugják a szemeket.
- 27-31. szép meleg száraz napok, de augusztusra viradóra ismét nagy esső.

augusztus.

.... de augusztusra viradóra ismét nagy esső.

1. borult.
- 1-19. rekkenő melegek, melly miatt a tengeri, dinye, paszuj sokat szenvedtek. 18kán jött haza a Tanyánn termett élet 5 Kőb. 2 v. (buza) vetésből lett nekem fele 42 K. a felesnek is ennyi, ezen kívül a Takaró rész. 17ben a parochialis külső földről *Tar János* feles hozott 4 Kőbőlről 22 Kőből 2 vékát magának is ennyi. *Tar Mihály* a parochialis külső föld (egyházi járandóságú földterület) feléről
- 23-kán hozott 4 Kőb. vetésről 20 Kőb. és 2 vékát, magának is ennyit. Lett hát az idénn a magas termése 85 Kőb. búza ehez a Deputatum 33 Kőb. hozzá jövőnn lessz 118 Kőb. búza. 24. viradón lanya esső.
- 25-27. meleg.
28. kis esső.
30. viradólag is jó esső és 29be nap nyugotra, s délre dörgés, villámlás.
31. borult hűvös, valamint 28, 29, és reggel hideg, nappal nagy meleg.

szeptember.

1. 2. 3. Szép idő, 4ik is de már estve borult nagy szél Délről, és
5. reggeli 7 órától 10ig nagy zápor esső, melly a földet jól meg áztatta, az egész szőlőnek nagyon szükséges volt, de a vásári árusokat hátráltatta.
6. borongós,
7. 8. 9. 10. 11. Jó, de néha kivált estve esső.
12. viradónn nagy,
13. viradónn szörnyű nagy zápor. 13dikba hozták haza a zabnak utolját. A September 2kán haza hozott zab volt 30 köb, 2 véka, a Sept. 13kán haza hozott volt 35. Kőb. 3 véka, a csöszbér 2 vékát ki adtam *Tar János*nak, mint felesnek. Lett tehát az idénn buza 85 K. zab 65 K. summába 151 Kőb. a magam termése.

14. kis esső, de este nagyonn esett, és
15. szörnyű esső szakadás Nyugoti orkán szél, mely a gyümölcstöt le verte, a fákat ki tekerte.
- 16-től fogva az idő tisztult és szép őszi melegekre fordult, úgyhogy sokann, sokat nyomtathattak is.

október.

- Különösen a tengeri törésre, mely kezdődött október 2-án igen szép, száraz idők jártak. A szálláson volt tengeriből lett a magam miveltebből részemre 80 véka tsős (csöves). A felesek adtak u.m. Piroska 12 v. Tsombok 54 v. Kerzsely 16 v. Halász 11 v. Diószegi tanyásom 136 v. Sumába 309 vékát. Sütő tök jött 416. Nb. a szántásért fizettek 50 frtot kukoritzát belé vetettem 6 vékát, mely 12 for. Sua. 62 for. A tengerinek most vékája lévén 12 fr. jönne érte 61 for. 48 kr. Az állandó szép és a szállóket nagyobbára megérlelő idők.
- 10-kére viradólág essőre fordultak.
  11. is nagy de lefelé esső köd, homájos idő. Október több napjai is kellemetesenn és úgy mentek el, hogy a földet művelni lehetett. A parochialis ugarba, de amelly ez időnn szántatlan pallagnak maradt, október 18 vetődött el 8 Köb. buza.

november.

Novembernek is Sik napjáig jó idő, de akkor a nagy essők meg indultak és tartottak 11kéig, a földet munkálni nem lehetett, nekem a Tanyánn a már felszántott földbe nov. 14-én vetették el a 7 Köből buzát. Nov. több napjai szép idővel, s a föld művelésre alkalmatossal fojtak le. 30-ka már zivataros, hidegre, télre akar hajlani.

december.

1. A 30. novemberi egész dec. elsőjére viradó éjjenn dühösködött északi szél. Dec. első napján viradó reggel meg szünnénn, havat hozott, mely egész nap esett, sőt szakadt, úgy hogy bokánál feljebb ért.
2. viradónn, külömben hideg nints. A hó olvad.
- 3-6. napjai reggel egy kissé gömörödöttebb (talán didergősebb, szerk.), nappal olvadt.
7. viradóra esső. Sár nagy, ugyan.
- 7-23-ig az idő hol essővel, hol fagygyal ment el, egy kevés hó is ellepte a földet, mely előre jól felfagyott.
23. északi hideg szél.
27. nagy száraz, hideg és zúzos idő, mely fojvást tartott egész decemberbe.

1838

január.

1. 2. 3. kemény kegyetlen száraz hideg, de szél nélkül.
4. lágyult.
5. este el kezdett esni; de tsendesenn.
6. is lágy, a hó még
6. 7. 8. egyre esett, úgyhogy a sima hejenn is van egy sukk (hosszmérték. a két ököl és a két hüvelykűj együttes hossza, tulajdonképpen egy láb, azaz kb. 25 cm.) hónál nagyobb.
9. is estig esett, és a hó térdig ér.
10. 11. is kemény hideg, de már 11 dél után 2 órakor ismét enyhült, és a hó újra szakadt.

- 12-15. Nagy hideg, de a hó vagy éjjel, vagy nappal egyre esett, és 15re viradóra ismét fél suknyira nevededett.
- 15-én is déli hideg széllel szakadt, igazi fagyos fergeteg volt. 15be (meghalt valaki) a hó 3madfél suknyira fekszik a földön.
16. 17. 18. 19. is hideg, de a hó tsak nem mindenkor szakad úgy, hogy negyedfél láb magasságra nőtt. de már 19ben dél tájonn az esső lanyházott, ismét el állott, hanem a hó olvadt, az eresz ugyan tsepegett. D.u. 4 órakor ismét esső. 6 órától 9ig igen kemény déli szél darával essővel, a nagy havat jól megrokkantotta, de 20ra viradóra ki tisztulván az idő jó fagy volt,
20. borult,
- 21-24. is borult. d.u. napfény, néha néha.
25. viradólag ismét kis hó. 25. borult de lágy.
26. ugyan olvadt, szép nap fény dél után; de estve esső hóval, egész éjjel esett, olvadt, szél fujt.
27. is délig esett a havas esső, de lágy idő volt.
- 28-31. is néha néha kis lanyha esső, szüntelen olvadt. Ottan ottan napfény is.

február:

1. 2. is olvadt lágy idő éjjel nappal, de borult. 2kán nem fénylett a nap, melly Gyertya-szentelő volt, amiről azt tartják. "Si sol splenduerit Maria purificante, majus erit frigos post quam fuit ante."
3. is olvadt, 4kikre viradóra kis hó, s fagy,
4. borult, komor, dél felé ugyan havazott estig.
5. viradóra is hó esett délig, dél után tisztá, nap fény, de északi szellő, estve is tisztá, de éjjelre elborult, hanem nagy északi szél melly keményen fagylalt. Az árviz nagy és nőttön nő, már sok kárt tett, sokakat a házból kiszorított.
6. tisztá, hideg, de délután, ahová a nap süttött olvadt.
- 7-9. éjjel fagyos, délután olvadt.
- 10-11. esső kevés, de olvadás nagy és a szörnyű árvizet nevelte.
11. kezdett az áradás szünni, melly a városnak laposabb részit elborította, sok lakosokk (=nak) házaikat felvette, őket belőlle ki szorította. Az UJJVÁROSonn lévő Gátat nagy útát is annyira elöntötte, hogy rajta a kerék agya meg merült.
12. reggel köd, kitsinyt gömörödött. A temetés felette bajosann esik, a város közepétől egész a temetőig, a lónak hasig erő vízbe kell gázoltatni, azomba a földbe nintsen víz, a kútak üresek. A földnek ezt a szárazságát bizonyosan az a sokszori földrengés okozza, melly mostanábann gyakori. Januárus 23-kán is estvéli nyoltzóra után 2 fertájjal ismét elő állott, itt GYULÁnn is volt kis mértékbenn, de ERDÉLYbenn, és a BÁNÁTokbann nagy erővel mutatta magát. Sok kárt tett.
13. viradónn a ködből esső, hó, s fergeteg lett, melly crős déli széllel dühösködött, bár az esés reggel meg szűnt, de az erős szél egyre tartott, s fagylalt, délután ismét hó esett, és
14. is reggeltől fogva estig havas esső.
15. hó esett délig, azután is borult.
16. borult, dél után tisztá, hideg.
- 17-21. is fagyos, hideg, kivált reggelenként és éjjel keményen viselte magát.
- 22-24. ezek is fagyosak, de nappal olvadások, kivált 24ben. Mátyás ugyan megzilálta a jeget.
25. reggel ködös borult, de lágy olvadó idő. Estve, éjjel esső.
26. ez is borult, lágy.
- 27.28. is lágy, olvadó.

március.

- 1-6. szép, lágy, tavaszi idő.
7. délután esső hóval.
8. is havas esső.
9. is borúlt, s hó a földet egy újnyira bé lepte. A sár nagy.
10. viradóra jól felfagyott, borúlt, estve felé tisztult, de 11-re ismét hó esett és
11. reggel szállingott, délután tisztább, éjjel fagyott.
12. reggel tisztás, de azután borúlt.
- 13-15. Gyenge idő, d.e. kis esső néha.
16. meglehetősen déli szél, melly
17. viradóra nagy essőt hajtott, a föld mivelést ismét hátrább vetette.
17. 18. is esső kivált 18-ba rút, zivataros, dühös széllel való esső.
19. kis dér, tisztább idő.
- 20-24. szép idők.
- 25-27. néha esső, hűvös.
28. hó, fergeteg, hideg idő.
29. viradón nagy fagy, egész nap hideg északi szél, a fűjtés szükséges volt, 29 is hideg deres.
30. enyhült, kivált dél után meleg, ekkor kezdtük a házi kertben a veteményezést.
31. viradóra ismét fagy, s dér, hideg.

április.

1. a hó csak nem szüntelen esett, hideg.
2. viradóra fagy, s dér, de tiszta idő.
3. 4. fagy, dér reggel, nappal tiszta, d.u. meleg.
5. viradóra kevesebb fagy, s dér, tiszta idő.
- 6-12. szép, meleg, száraz, tsendes idő.
13. viradóra borúlt reggel, lanyhás esső, egész nap hideg, és északi szél, dél után is néhányszor kis harmat forma esső.
14. viradón dér, reggel tiszta, tsendes idő, de egész nap hideg.
15. is hideg, északi szél.
16. viradón dér, tiszta, hideg szél egész nap.
17. borúlt, reggel esső, de nagy hideg széllel, mely szél tsupa orkányképpen dühös-ködött egész d.ut. 3 óráig, ekkor ki tisztult, de hideg.
18. reggel dara esső, egész nap borongós, hűvös, estve hideg.
19. reggelre hideg, havas esső, borúlt, egész nap esett a sűrű hideg esső széllel.
20. reggel tiszta, dér, hideg, fűteni kellene a napokban, s a téli ruhát elő venni.
- 21-23. sok, de hideg esső.
24. lanyha esső.
25. 26. meleg idő, de 26. délután 5 órakor beborúlt és az esső sűrűn esett.
27. is sok esső.
28. reggel borúlt, azután esső.
- 29-be is esső,
30. nem volt esső, de ez is hideg. Az árvíz ismét elborított bennünket.

május.

1. a szél északról fordult, hideg borongós reggel, dél felé esső, egész nap esett.
- 2-9. meleg idők, s napok,

10. délutánn kemény hideg északi szél, nagyon kellene a tenyésztető esső, a nagyon hideg, s kemény északi szél.
11. s foyvást dühösködött, s a fákat kitekerte, tsak
12. viradóra szűnt meg, de 12. is nagyon hideggel viradt fel, fűteni kellett. A fagyot és deret tsak a kevés borulás, és a szél távoztatták el.
- 13-15. is hideg szeles, de
15. délelőtt a kemény déli szél essőt hozott, és az idő is megenyhült, esvén az esső tsendesenn dél utánni 3 óráig.
16. viradón borult, reggel esső lanyházott, s egész nap tsendesenn esett.
17. viradóra itt körülttünk égzengés, és esső volt, nállunk is, de már most meleg esső, melly azonban semmit sem használt a veteményeknek. 1837ben május 14kén pünkösdkor a buza már nyakig ért, most ma 18kán térdig is alig ér, s kis fejét ki hánnya, a tavasz (=őszi) vetés a földet alig borította bé. 17be estveli tizedfél óraker nyugot s dél közt villámlott, a felhő iszonyú zivatarral, de kevés essővel ment keresztül rajtunk.
- 18.19. meleg, de hűvös, felhős.
20. is felhős hűvös hideg, délbe menydörgött keletre, kis futó esső kezdett esni, melly azutánn záporrá vált, és dél utánni 5 órától esett 10 óra formáig.
21. felhős, de tsendes.
22. reggel nagy bűdös köd, melly a minapi két reggeli köddel párosulva a gyümölsöt előlte. Több napjai májusnak forró melegek voltak.

június.

1. viradóra jó kis futó esső, de a nappal rekkenő meleg, valamint a többi napok is egész hatodikig, de
6. viradóra jó esső.
7. viradóra is, nagy zápor villámlással, dörgéssel. 7dik borulás és hűvös.
8. délig borúlt, délután tiszta de hideg, valamint még minden esső utánn ez idénn hideg volt, északi szél.
- 8-13. tisztás, de hol hűvös, hol meleg.
14. viradóra egy kis esső. Június több napjai rekkenő és hervasztó melegek.

július.

1. meleg, d.u. borongós.
2. viradóra egy kis esső, dél utánn pedig 6 óraker nagy zápor, melly a földet jól meg itatta.
3. reggel tiszta, nagy meleg.
- 4-6. is borongós hűvös.
7. sárga nap, fény reggel, d.u. meleg.
8. rekkenő vak meleg.
9. reggel borúlt, 7 óraker az esső nagyon megeredt, és jó esső volt délig GYULÁN, de a városon kívül nyugot felől igen kevés volt.
- 10-16. rekkenő tsak nem ki álhatatlan forróság.
17. reggel borúlt, de az északi szél elhajtotta a felleget, azutánn meleg. Júl. 12. kezdették az árpát takarni (aratni), lett 71 kis vontató (?) 5 Köből vetésről a Tanyánn.
- 18-20. forró napok.
21. viradónn reggeli 4 óraker Keletről felleg, dörgés, szél és egy kis esső.
- 21.22. esső, hűvös.

- 23-26. borongós essővel. 26ba hideg esső, nyugoti széllel.
 27. 28. hideg nyugoti szél.
 29. borúlt.
 30. nagy esső.
 31. jó meleg, de borongós, ez az idei esső, utánn az első meleg idő.

augusztus.

1. ismét hideg, komor, lanyházó essővel északi széllel, estve zápor.
 2. kellemetes meleg.
 3. borúlt, hideg.
 4-7. szép, meleg idők.
 8. viradón nagy esső villámlással dörgéssel.
 9-19. munkára alkalmas, bár néha borongós napok, s kis essővel.
 13. jött haza a parochialis 8 Köblös földönn termett buza lett mind ősze 38 Köből ennek fele 19 Köből enyim, fele a felesé, *Szijasártó*.....é, a Tsőszbér 2 véka, ezt is a felesnek ki adtam. 17. jött haza a Tanyánn 5 Köbőlről termett árpa, lett 82 Köből fele 36 enyim, fele a feles *Gasójé*, ezen kívül a Takaró rész 8 Köből. aug. 23. jött haza a parochialis 8 Köblös földönn termett Zab. Lett 96 Köből, fele 48 enyim, fele a *Szijasártóé*, Takaró rész ment 7 K. 2. v.
 20. borúlt, kis esső,
 21. borúlt, tsendes.
 22.23. nagy erőss déli szél, estvére 8 órára nagy záport és jégessőt hajtott dörgéssel villámlással, ekkor SARKADon két malmot ütött meg a menykő.
 24.25.26. borongós, de délutánn meleg.
 27.28.29. is borongós hűvös.
 30. viradóra nagy esső.
 31. meglehetőss meleg, de borongós délig.

szeptember.

1. napjánn jött haza a Tanyánn 7 Köbőlről termett buza, lett belőle 32 K. 2 v. a felesnél is ennyi t.t. *Gasónak*, és a Takarórész ezenkívül. Lett hát az idénn Buzám 51 K. és 2. véka. Zabom 48 K. Árpám 36 K. ősvesen 135 K. és 2 véka élet, ehhez jövenn a Deputatum 33 K. búza és annyi árpa, lesz Buza 84 K. árpa 69 K. Summában 201 Köből élet. Tavaji Zab van 60 Köből, Búza van 60 K. s több is, Lenne hát in Sum. 321 K. élet. 1. napja borúlt, szeles, hideg.
 2. is hideg, borult, de már
 3-15. rekkenő és mindent aszaló hévség.
 15. estve felhő, de a nagy szél el hajtotta.
 16. lanyha esső, melly ujjitott frissített mindent. A barmok is, a nagy hévség miatt sokat szenvedtek, s betegedtek, a száj és láb fájásbann.
 18-30. igen szép meleg napok és 25ke esső. A szüretre, melly 27. kezdődött szép meleg idő vált, bor sok nem de jó lett. A Tengerit is haza szállították Szeptember végénn és október elejénn. Lett nékem 8 Köblös földönn 224 véka tsőbe, a feles is ennyi.

október.

1. 2. 3. is meglehetőss szép de hűvös idő.
 2. és 3. dőr.
 4. nagy déli hideg, szél.

5. borúlt, hideg, dél felé lágyabb.
- 6-11. is meglehetősen őszi napok nap fénnnyel, néha néha borulva tsepergő essővel, széllal.
12. nagy esső egész estvélig, melly a száraz földet szánthatóvá tette.
13. reggel borúlt, ködös, délbe kitisztúlt, tsendes, napfény,
- 14-16. sok, és nagy essők, hideg.
17. tiszta, napfény déli széllal.
18. borongós, de nem esett.
19. tisztúlt, tsendes nap.
- 20-26. tiszta de reggel hideg és fagyos napok, október több napjai kellemetes, sok melegek, de szárazok voltak.

november.

- 1.2. is szép, kellemetes idő.
3. este a déli szél egy kis nagyon szükséges essőt hozott. Temérdek egér, másutt hörtsők is van, nagyon pusztítja a ki nem kelhetett vetést.
- 4-11. szép, meleg idők.
11. nagy bűdös köd.
12. is délig.
13. meleg.
14. hűvös, ködös.
- 15-16. borongós, kis esső, délutánn napfény.
- 17-20. nagy essők.
21. reggel tiszta, azután borúlt, kis esső.
22. nagy záporok, estvéli ötödfél órától 3 fertáj hatig nagy villámlás, és dörgés.
23. 24. esső és
24. 25. hó a nagy sárura ugyan tsak esett.
26. viradón nagyobb hó és 26. is ugyan esett nagy pejhekbenn estig, este hideg.
27. felfagyott. Napfény, tsendes, hideg idő.
28. lágyult.
29. reggel hideg, fagy, délutánn enged, este esső.
30. esső, lágy.

december.

1. esső ki olvadt, gyenge idő.
2. borult, de gyenge, tavaszi forma.
3. is.
4. 5. is borongós, gyenge idő.
6. reggel egy kis dér, nagy köd, a sár nagy, az utak járhatatlanok. A halott temetése szörnyű terhes és bajos.
7. 8. is borult lágy, de 8ikba este esső, melly a nyomadékokat ismét elrontotta.
9. borult.
10. 11. 12. reggelenként fagy, dél után olvadt.
- 13-14. Jó fagyok de tiszta, olvadó idő.
- 15-24. hideg fagyos tsendes dél ut. olvadó idő. de 24be egy kis, földet be fedő hó esett.
- 25-27. hideg, tiszta, de 27be este nyári felleg, borúlt, reggelre esső.
28. ugyan esett, kivált dél után.
29. lágy, lanyhás.
30. hó esett.

1839

január:

1. valami 1 suknyi hó be fedte a földet.
2. az elmúlt éjjeli nagy nyugoti szél a felhőt eloszlatta, a havat a földről elhordta.
3. olvadt dél ut. Estve pedig tiszta de nem nagy hideg.
4. ismét hó, majd esső, majd dél felé hó esett, de gyenge idő.
5. 6. is dél előtt, s reggel hideg. dél után olvadt.
7. viradóra, s 6ikba dél után is hó esett. 7. tiszta déli hűvös szél.
8. esső, hó délig.
9. esső, hó délig.
10. felfagyott.
11. is hideg északi szél.
- 12-15. olvadó.
15. esső és a 14re viradóra esett havat elolvasztotta, déli széllel.
- 16-19. hol olvadt, hol fagyott.
19. estvétől reggelig kemény déli szél.
20. délig fergeteg, hó, rút idő.
21. agy, dél után szokás szerént lots, pots.
22. esső hóval.
23. reggelre hó, északi fagyaló széllel.
24. borult, hideg szél.
25. is.
26. engedelmesebb, tsendes.
27. 28. igen kemény hideg, de tsendes idő,
29. viradóra hó esett, az idő gyengült.
30. olvadt.
31. is de havas esső esett.

február:

1. reggel hűvös de meg is tsepegett az eres, dél után a hó elkezdett esni és 2ikra viradóra ugyan nagy hó esett széllel északival.
2. hűvös, kissé borult de tsendes.
3. Dermesztő, hideg, zúzos idő, tiszta tsendes.
4. még dermesztőbb, kegyetlen, zúzos.
5. is nagy hideg, zúzos.
6. 7. már engedelmesebb, olvadt is ahol a nap ért.
8. nagy erős, hideg déli szél, dél után olvadt.
9. reggel hideg, délután olvadt, gyengült, és ködös.
- 10-18. olvadó, tsendes nap, fénnyel.
19. szél déli, borult és dél után esső.
20. már tiszta.
21. 22. is szép, tiszta, olvadt.
23. hó esett és reggel fagyott. Dél után esső.
24. is esső.
25. reggel tiszta, azután havas esső.
26. viradóra egész éjjel északi széllel szakadt a hó essővel vegyest, és szárközczipig ért,

még 26ba is reggel esett apró szemekbe. Már a nagy árviz most kezdett apadni, de majd lessz ebből olyan a mellynek párja ritka.

- 26-27. Nagy kemény nyugott északi szél, melly
28. viradonn megállott, de 28ba reggel ismét hó szállongott. (Irt "29. febr.-" de nincs adat, hiszen nem volt szökőév." Réthly.)

március.

- 1-4. rút, hideg, fagy.
5. dél után enged, olvadt.
6. komor, fagyos, hideg.
7-10. essős, de néha napfény.
11. viradón havas esső, hó, esett sűrűn, nagy sár, árviz, az utak járhatatlanok.
12. viradón hó esett a nagy sárra.
13. a hó elolvadt, gyenge idő. Estve tiszta, szép, tsillagos, de már
14. reggel ugyan esett a hó, zivataros idő, hideg.
15-17. fagy, hideg, igazi téli idő.
18. már nem oly nagyon de még is fagyos, hideg, dél után esső.
19. esső.
20. havas esső egész nap, estve északi szél, melly
21. fagyalt. 21. reggel tisztult, tsendes idő, de hideg.
22.23. is hűvös, de tiszta, és szikkasztó szeles idő.
24. is.
25. tiszta szeles, szikkasztó szép napfény, melly már a munkálhatással biztatott, estve is szép holdvilág, tsendes idő.
26. reggeli 4 órakor ismét elkezdett az esső esni, hideget hozott, a föld munkálást hátrább vetette.
27. szép tavaszi nap.
28. is de borongós.
29. nagy zápor dél után.
30. délután zápor esső.
31. tiszta, de hideg és szél.

április.

1. reggel nagy, erőss, a lovat is felbíró fagy, nappal tiszta, tsendes, olvadó.
2. is reggelre nagy, erőss fagy, borult idő, hideg. dél előtt hó szállongott, azután essővel dara, estve felé esső sűrűn esett, s egész éjjel.
3. is esső északi hűvös széllel.
4. is borult, egész nap esső, hűvös, téli idő.
5. viradon a hó a földet bé borította. A Sárt lábolhatatlanra nevelte.
6. viradonn gyenge fagy és kevés hó esett.
7. havas esső.
8. havas esső.
9. reggel délig felhős, délután tiszta tsendes, és már szikkasztó idővel ketsegető idő. Ekkor hozattam a város alatt lévő tanyámról 4 rudos szénát haza. 2 frt 80 krért, de a sáron tsuszott a szekér, így is nehezenn kaptam. Ugy meg vagynak a barom tartók szorúlva, hogy bár szénájok van a Szállásokon, de a nagy sár miatt nem hozhatván, majd éhen vész a marhájok. A legelőre sem hajthatják, mert az árviz elborította, de nintsenn is fű, a Juhok is benn vagynak pedig szokások szerint már

- illyenkor a szénát nem eszik, mind magok soványulnak, mind a bárányok döglenek, csak dézsmája marad (a beszolgáltatandó szűmü állat).
10. délig felhő, azután tiszta meleg, de csak a hol a nap ért, hűvös északi szellő.
  11. délelőtt tisztább, délfelé borult, néha néha hó szállongott, hűvös északi szellő.
  12. is tiszta, szikkasztó.
  13. nagy dér, tiszta.
  14. fagy reggel, tiszta, dél felé a hó szállingott, havas esső.
  15. 16. napfény, de hideg nyugoti szél, estve meleg essőtske.
  - 18-20. szép, meleg idő.
  21. is de szeles.
  22. reggel hideg, borult, esső. ápr.
  23. 24. hideg esső. A Sárt lábolhatatlanná tette, a földmivelést ismét meg gátolta.
  25. viradónn is kis esső, de már 25be a nap kezdett látni reggel.
  - 26-30. tiszta, de északi széllel járó hűvös idő.

május.

1. tiszta, szép, meleg. estve felé égdörgés és egy kis porhanyó esső.
2. is tiszta, meleg.
3. 4. meleg, délutánonként kevés esső.
5. tiszta napfény, tsendes idő.
6. is.
7. estve hideg széllel kis esső.
8. egész nap hideg északi nagy szél, melly
9. is reggel tartott.
10. 11. borongós, kiss esső.
12. délig jó esső volt.
13. reggel szép, tiszta idő.
14. reggel tiszta, d. után esső.
15. 16. is délután nagy esső, kis dörgéssel.
17. viradónn is szüntelen esett, 17. is egészen borult, nagy esső (követválasztás).
18. egész nap tisztás, szikkasztó, de estve ismét nagy esső. Nb. ekkor vettem el a Tanyán fél véka here magot.
19. Pünkösdhétfő napján borongós, estvére esső.
20. reggel köd, dél után nagy esső dörgéssel, és az ELEKi határban nagy jég.
21. köd reggel, borult, komor idő, azután erőss meleg, délután nagy zápor jéggel, többi napjai szüntelen sok és nagy essővel fojtak le, melly miatt az Ut járhatatlanná lett. Magam is VÁRADra járván.
- 24-29. alig tudtam haza mászni és a remetétől hajón kelletvénn haza jönni, a lovak kiállván.
30. 31. is nagy essők.

június.

- 1.2. is essők, és nagy, sok kárt tévő árvíz, a kis kertemet tönkre tette. A Sok esső a föld munkálását akadályoztatja, a földi vetemények megzabáltak, sárgultak, a reggeli ködök üszögöt nevelnek.
- 3.4.5. ezekben is imitt amott kevés esső, de már lehetett kapálni. A víz egyre árad, és felette sok, meg betsülhetetlen károkat okoz.
6. reggel borult, hűvös déli szél.
- 7-14. a víz ki ment a kis kertemből, minden el pusztítván. A Sok munkámba került drága

termő gyümölcsfáim is lankadnak veszőfélben vagynak. Jun. 7-14-ig ottan ottan, a felhők Bonitásától okozott, és jéggel fenyegető meleg, hév idők, a minthogy 14be délutánni 4 óra körül olly rémitő felhő kavargások, s makogások (?) voltak hogy iszonytató volt rájuk nézni. Egyik felhő egy, másik más felé kavargott s úgy füstölt mintha valami nagy égének füstje kavargott volna felfelé. Ha ez a Zivatar a föld színén lett volna, mindent szét szaggatott s rombolt volna. Jött ez északról SARKAD felől, a hol a szárközépig ért jég esső mindent úgy tönkre tett, hogy semmire sem fogják használhatni, a libákat rakásra sujtotta. Sákokba szedve hordták haza.

15. reggel felleget, de szorító meleg.
28. olly rekkenő meleg és tsaknem kiállhatatlan forró napok, és éjtszakák voltak, mellyek végromlással fenyegették a földi veteményeket; hanem
29. viradóra bőv és jó esső esett, kevés dörgés és villámlással.
30. fogva tsaknem kiállhatatlan, égető forróság gyötrött.

július.

30. júniustól fogva július 17kéig tsaknem kiállhatatlan; égető forróság gyötrött; hanem
17. estve szép tsendes, kis esső volt. júl. 17kétől fogva egészen augusztus 1ső napjáig ismét rekkenő, gyötrő, tsaknem elfojtó hévség.

augusztus.

1. napjáig ismét rekkenő, gyötrő, tsaknem elfojtó hévség, hanem augusztus 1ső napján egy kevés esső esett estve felé.
2. is meleg.
3. reggel egészen beborult, és szépen, tsendesenn kezdett az esső esni, jól esett.
5. délután 3 órakor szörnyű orkán szél, de esső kevés.
6. viradón nagy zápor reggeli 3 órakor.
- 6-17. tiszta, meleg napok, kivált
15. 16. 17. bár szeletske fűjt; de a levegő olly forró volt, hogy szinte főtt az Ember benne.
18. 19. 20. is illy forró meleg volt, hanem
21. reggeli 7 és 8 óra közt nagy zápor, azután délfele forró meleg, mellynek következésébenn estveli 10 órától fogva villámlás, dörgés, menykő hullás eredt, melly kiváltképpen tizenegyre 3 fertájtól tizenkettőre egy fertájig rémitőenn dühöngött, erőss nagy szélvésszel, és olly zápor essővel, melly mindent elsodrással fenyegetett. Jég is volt az essővel.
22. is reggel esső, dél után tisztás, estve ismét beborult nyugoti erőss széllel.
23. is délig lanyhás, essővel, erőss, hideg nyugoti széllel, melly egész nap, és
24. virradó éjjel is dühösködött, valamint 26. is fojvást délig.
- 25-30. tiszta de nagy égető meleg.
30. igen nagy zápor esső, melly kevés szünettel egész nap iszonyúan esett, dühösködő széllel, melly kivált estve felé tsupa orkánná vált dörgéssel villámlással elegy omlott a zápor, és a nyugati részenn lévő úgy nevezett nagy fenék közti Tanyákonn lévő veteményeket, s az ottani szőlőket a jég esső is tönkre tette.
31. reggel tisztás, de nyugoti lengedező szél.

szeptember.

1. 2. tiszta, meleg.
- 3-7. essők, sarak. Nb. Szeptember 2kán takarították haza az ideji termésnek utolját is, lett az idénn tiszta búzám a Tanyáról 10 Köből vetésből Karátsony részéről 17 K. 1 v. a

Kovátséról, 14 K. az Ugarból 8 Köből vetésből tiszta 13 K. 3 véka, kétszeres 17 K. 1 v. így lett Sumába Tisza búza 45 K. a Kétszeressel 62 K. 1 v. Zab lett 8 Köbőlről, 22 K. 2 v.

- 8-20. reggel hűvös délfelé szép meleg napok.
20. kis eső.
21. reggel nagy köd.
23. eső, kivált déltől estig ugyan sűrűn és hidegenn esett, ekkor kezdtük a szüretet. Lett nekem tiszta must 34 akó Sajtó lév 6 akó. Sept. több napjai tisztánn melegen folytak le, hanem
30. este tsepergő eső volt. Ekkor került haza a kukoritza, lett 8 köblös földről az én fele részem 231 véka tsőbe, a feleseknek is. *Karátsonynak* 122 v. *Puskásnak* 109.

október.

1. napja borúlt. Október több napjai bár reggelenként hűvösek, de délfelé estig olly melegek, s tiszták voltak, hogy Caniculába is oda illettek volna. 23-kától fogva esső nem lévén a Szántást, s vetést hátráltatta.
22. reggelre egy kis porhanyó esső volt.
23. viradón egész éjjel esett az esső tsendesenn, a tanyánn az őszi buzát 22be vetették el.
24. 25. 26. borúlt hideg idő. 25ke fűtettünk először.
27. 28. esső.
29. kemény hideg északi szél, estve esső.
30. 31. szünetnélküli esső.

november.

1. tisztább enyhűbb idő.
2. 3. 4. enyhes nap fényes idő.
5. is.
6. kis esső.
7. is de már estve, és
8. egész nap sűrű szapora esső.
9. borúlt.
10. tisztább.
11. viradón nagy dér, melly első látható az idénn. 11. tiszta napfény.
12. 13. 14. is szép szikkasztó idő.
15. egész nap szakadó esső, melly már a mult éjjel kezdett esni.
16. reggel köd, azután komor borúlt.
17. is.
18. már derültebb, estve szép holdvilág.
19. reggel derülni kezdett, gyenge idő.
20. is délig szép, de kissé borúlt gyenge, délután egy óraker kezdett a zápor esső nyári formábann esni, esett egész nap.
21. 22. is esső sűrű őszi.
23. 24. is esső, kezdett az idő hidegebbre fordúlni.
25. borúlt, a hideg nevededett, rút sár, rossz út.
26. reggel derült, lágy, délfelé egészszen szép tiszta, estve is tsendes tsupa nyári forma szép tsillagos ég.
27. egész nap borúlt de gyenge idő, tsendes estig, a mikor déli szél keletkezett, és óránként nevededett, míg végre éjfélről fogva
28. viradón éjfélt utáni 3 óráig szörnyű orkán formánn dühösködött, azután gyengült, de 28. is reggeltől fogva estig fujt. Az idő ma is gyenge, és derültebb, mint tegnap, lanyhás esső reggel.
29. és 30. is gyenge borongós idő.

december.

1. borúlt, reggel délig esső.
2. is tsepergett az esső, estve északi szél támadt, melly éjjel fujt és
3. is tartott meg lehetős hűvösönn, s reggel tisztítani kezdte a levegőt, s délfelé a napot is ki süttette, délután borúlt idő széllal, melly
4. viradón megszűnvén egy kis, a ház tetejénn meg látszó havat hozott. 4ikbe is reggel szállingott a hó, borúlt hűvös.

5. 6. tisztás hűvös.
6. és 7. viradóra fagyott; tiszta idő.
8. 9. 10. 11. szép tsendes fagyos tiszta idő.
12. már borúlt dél után, s lágyult. Lutza.
13. egész nap borúlt déli lengedező szél, estve és éjjeli 11 óráig az esső esett.
14. reggel is kis lanyha esső déli szellő, de Dél felé, ottan ottan tisztás napfény-gyenge idő, dél után tiszta estve is.
15. borúlt reggel, és havas, esső egész nap.
16. esső, dél után tisztabb, de estve esső egész éjjeli 12 óráig.
17. borongós, esső nélküli déli szellő, mely nyugotira fordult és délre kitisztította az eget, egész éjjel fújt és 18ra viradóra felfagyalt.
18. reggel imitt amott fellegek, a szél hidegen fuj.
19. 20. 21. meglehetősen tsipós fagyos.
21. a hó szállingott.
22. viradóra esső, fagy hó, dél felé olvadt, esső.
23. is olvadt, néha néha esső, éjj tiszta.
24. reggel borongós, gyenge idő.
25. is borongós, reggel esső, déli lengedező szél.
26. is esső.
27. borúlt estve és egész éjjel esső.
28. is reggel esső, mely szünettel egész nap tartott.
29. is esső, estve nagy szél kerekedett, a felhőt megszagatta és
30. viradón reggel tisztabbá tette az eget, volt egy kis dér is.
31. fagyosabb.

1840

január.

1. Meglehetősen fagy, délután olvadt.
2. 3. jó fagyok, s hideg téli idő.
4. úgyan csak havazott egész nap.
5. reggel esső. 9 órakor havas esső, lágy idő.
6. egész nap hó, mely jó magosra nyőtt. Szánkázni lehetett.
7. hideg, borongós.
8. erőss, hideg tisztás.
9. zúzos, kemény, 15 gradus hideg.
10. 11. nagy kemény 16 gradusos hideg, zúzos.
12. is nagy hideg.
13. már valamivel lágyabb, de legalább is 7 gradus hideg, a hó szállingódní kezdett reggel.
15. kivált pedig
16. gyilkoló hideg, a zúz tartós.
17. is kegyetlen hideg tiszta.
18. is hideg, de már valamivel engedelmesebb, borúlt.
19. a hideg alább hagyott; dél felé Déli szél, estve kis esső, a szél
20. is tartott, és a hideget még jobban enyhítette délfelé olvadni kezdett, az ereszlől a hó tsepegett, az égi felhők nyári szint mutattak, essőre hajlandók. A máí, Pálnapi vásárra szánnal bejöttek, Sáronn tusznak haza felé.
21. egész nap olvasztó Déli szél.

22. a hó egészen elveszett és reggel nyugoti szél fűjt, tiszta nyári idő; hanem a nyugoti szél déli 10 órakor merő orkánná vált, estve felé a dühösködésbenn alább hagyott.
23. is tsendes szél, az idő tiszta, tavaszi. Délre ismét erős kemény nyugoti szél; borongós.
24. 25. 26. a szelek hol gyengébbenn, hol erősebbenn fujtak, hol délről, hol nyugotról néha reggelenként fagyott is.
27. 28. 29. is szeles reggelenként kis fagy, este felé kis esső, nappal lágy idő, tavaszi forma.
30. reggel szép tsendes tavaszi lágy idő.
31. viradón egy kis por hó esett.

február.

1. 2. Délnyugoti szél, gyenge idő.
- 3-9-ig is tiszta tavaszi gyenge idő, reggel néha néha dér. 6ikbann estve kis esső,
9. északi
10. is északi lengedező hűvös szellő.
11. 12. szép idő.
13. is.
14. borúlt, tsepergő essőtske, és hó szállongott.
15. reggel dér, tiszta jó fagy, dél utánn olvadt.
16. is ilyen.
17. is reggel dér, fagy, azutánn borúlt enyhült.
18. virradóra egy kis hó, reggel is még esett, s egész nap szállongott és olvadt is.
19. jól felfagyott és 19be a hó néha néha ugyan tsak esett, az ablakok
20. viradóra be fagytak, és a hó esett.
21. viradón is az ablakok ugyan bé fagytak és nagy hideg.
- 22-28. is bár nappal engedelmesebb, de éjjel nagy fagyok, és száraz derek, s hidegek.
29. reggel borúlt és úgy látszott engedelmesebb, de azutánn a hó szállongott, és az északi szél hidegenn dühösködni elkezdett.

március.

1. olly éles hideg északi szél a mellyet alig lehetett állani.
2. nagy dér, fagy.
3. is hanem estve északi hideg dühös orkány forma szél kezdett eredni, melly egész éjjel, és
4. is dühösködött egész nap, és
5. viradó éjjel is; hanem 5ikbe reggeli 9 órakor megszűnt de nagy hideget hagyott, külbömbenn tiszta nap.
6. is tiszta, fagyos, gyenge északi, de hideg-széllal.
7. 8. is reggel dér, fagy, délfelé és dél utánn jó meleg, de nem olvadt.
9. reggel enyhes, déli szél, felleget, délfelé és dél utánn nyugoti nagy szél, olvadni kezdő idő, a szél estvére északra fordúlt a port kavarta, és
10. reggelre havat hozott, melly reggel is szállongott hideg északi széllal, dél utánn a hó el olvadt.
11. fagy dér, kemény északi hideg szél.
12. is fagy, dér.
13. Délnyugoti de mégis hűvös szél, melly
14. viradóra egy kis essőt hozott. 14. Nyugoti erős szél, olvadt.
15. 16. 17. hideg fagyos, száraz.

18. lágyabb.
19. nagy dér fagy.
20. is fagy. Ma lévén tavaly kezdett a tél elmúlt idejére de nem keménységre nézve az egész Tél száraz vala, igen kevés hóval, melly már Januariusbann elveszett, az őszi vetéseknek zöldjét a sok száraz Dér megette.
21. lágyabb, borongós idő estve a hó szállingani kezdett.
22. viradóra, északi széllel, bokáig érő hó lett, és még reggel is esett.
23. is esett néha néha északi széllel a hó.
24. viradóra olly hó esett, melly Karátsonba is számot tett volna, és a hó esett délig, azután olvadt, s a hó tsak nem egészen elveszett.
25. viradónn jól felfagyott, úgy hogy a Gyermekeket meg birta, de 25be délig nem engedte; dél után ismét hó szállongott.
26. reggel fagy, délután engedte, olvadt.
27. reggel fagy, nappal olvadt, de estve havazott.
28. is reggel fagy, de gyengébb mint eddig; tiszta idő, délig, azután borongós, estve ismét hó esett.
29. reggel fagy, délbe olvad. is de a hó is ugyan esett, azután gyenge idő.
30. nem volt már fagy, tsak kitsint gömörödött.
- 31-ben is, de borongós volt délig.

április.

1. viradónn fagy volt; a nappal dél felé tiszta, a föld fagya ma jól ment ki felé.
- 2-4. szép tavaszi napfényes idők.
5. délben egy kis eső néhány szem jéggel és hóval.
6. szép idő, de dél után eső. Nb. ekkor kezdettem a szőlőt nyitítani, és a Tanyára lóherét is vettettem.
- 7-8. esők.
9. szép idő.
10. ismét eső, melly
11. is tartott, reggelig formánn. Ekkor - t.i. 8tól 11ig voltam VÁRADra, a nagy sárba alig tudtunk haza mászni.
12. 13. szép, meleg tiszta idő.
14. is szép meleg tiszta tsendes nap.
15. hideg északi szél, fagy, de tiszta nap.
16. is hideg északi sovány szél, fagy.
- 17-21. is reggel hideg, nappal meglehetősen meleg de száraz és szeles napok.
22. már tsendesebb meleg,
23. komor borongós hideg szél.
24. különösen nagy port kavarázó hideg északi szél.
25. is ilyen.
26. délig tiszta tsendes enyhős, dél felé, s utána borongós és északi hűvös szél.
27. reggel délfeléig meg lehetős lágy tsendes, dél után estig iszonyú nagy hideg északi szél. 27benn estveli 8 órákor gyúlt ki a német városn egy istálló, métsről, meg égett két házzal együtt egyetembenn. Úgyan ekkor két fertáj 11re az ezekkel által ellenbe volt ház is ki gyúlt és elégett, hihetően a szikrák erre repkedtek, s attól gyúlt meg.
28. reggel borúlt, egy kis eső enyhes tsendes, hanem 10 órákor feltámadt a nagy erőss, hideg északi szél és még

29. is dühösködött porral mindent be borított.
30. reggel szép tiszta tsendes, meleg, hanem dél előtti 10 órakor a szél délről, azután nyugotról fúj és egész éjjel dühösködött.

május.

1. pedig már ismét északira fordult hidegenn fúj, az essővel biztatott felhőket zavarta, de még is délre igen nagy nyugoti széllel egy kis esső esett, azután a szél meg szűnt.
2. viradóra is esett egy parányi esső, de reggelre ismét nagy szél támadt, és hideg volt.
3. is fellegetes kis esső reggel, északi hideg szél.
4. borúlt, hideg, de tsendes idő.
5. 6. 7. reggelenként dér,
7. 8. délután nagy forró meleg.
9. borúlt szeles.
10. 11. 12. fellegetes, kevés esső.
13. 14. délelőtt forró meleg, délután kis esső.
15. borúlt idő, délután 4 órakor, s tovább, dörgéssel jó pásztás záporok, melyek éjjel is tartottak, úgy hogy a föld jól meg ázott.
16. tisztas napfény déli széllel.
17. borúlt, dél előtt kis futó esső, hűvös idő.
18. nagy erőss nyugoti déli (DNY-i) szél fellegetes. A szél egész estig dühösködött, d.u. nyugotivá vált, a fellegeteket elverte, estve tsendes szép idő.
19. borongós, de tsendes idő szép estve.
20. reggel komor délig; és tsendes ki esső. dél után ki tisztult, erőss déli szél hűvös idő, estve nyugoti széllel esső dörgéssel, mely éjjel is sok izben megújult.
21. is nyugoti erőss hűvös szél. borongós, délbe, s dél után esső hűvös estve tiszta hideg idő.
22. nagy harmat, tiszta tsendes idő reggel, dél felé szél, hűvös estve, tiszta hideg idő.
23. hűvös, fellegetes, kis esső.
24. tiszta reggel, azután fellegetes hideg eső, nyugoti szél.
25. is fellegetes déli szél.
26. borúlt déli hideg szél, dél felé bőv esső, estve tsendes tiszta lágy idő.
27. reggel kis esső, borongós hűvös idő, dél felé kemény nyugoti szél, mely estvélig fujt, az eget ki tisztította.
28. meleg nap, de szél.
29. tsendes nagy meleg, estve nyugotról terhes fekete felhő dörgéssel kerekedett, és egész éjjel dörgött, esett.
30. is reggel esett dördült, néha néha.
31. borongós, széllel délután tiszta meleg.

június.

1. tiszta meleg, de mégis hűvös.
2. is tiszta meleg, tsendes.
3. is tiszta meleg tsendes.
4. borúlt, és nagy esső délután 5 órakor kezdve, nagy dühös nyugoti széllel.
5. egész nap borongós, déli szél, estve szép tiszta tsendes idő.
6. 7. 8. 9. tiszta szép meleg, de kis szél.
10. borúlt hűvös, reggeli 7 óra körül az esső tsepergett, azután tiszta meleg.

11. nagy harmat, szép tiszta meleg idő délig, dél után nyugoti erősszél, 4 órakor nagy zápor, dörgéssel.
12. reggel tiszta, azután borult, dél után tiszta meleg tsendes; szép este.
13. reggel tiszta, azután borult, estve tiszta.
14. borult délfelé nagy esső, dél után tiszta.
15. szép idő.
16. 17. Szép tiszta nap, forró meleg.
18. nagy, forró meleg, estve nyugotról villámlás, és éjjel 19re viradóra szép tsendes esső.
19. borult hűvös.
20. meleg tsendes.
21. Szél, de tiszta idő.
22. Szép reggel; tiszta tsendes, azután szél, s meleg.
23. reggel tsendes tiszta, azután szél, estve dörgéssel nagy esső, 8 órától 10-ig.
24. reggel tiszta, azután szél.
25. nagy meleg szél.
26. viradónn esső, széllal, azután meleg.
27. viradónn is kis tsendes esső, szél. borult hűvös idő.
28. 29. hűvös, meleg szél.
30. tsendes de bőv őszi forma esső reggel, melly délután is egész estig tartott, és zápor formán omlott.

július.

1. tsendes meleg, borongós néha.
2. 3. 4. nagy melegség.
5. viradóra nagy esső, dörgés és zivatar. 5. délután tiszta szép idő.
- 6-11. reggelenként hűvös borult, azután meleg tiszta. 9be estve körül belül dörgés.
12. 13. Szép meleg napok.
14. is meleg, de estve nagy zápor, melly 15re viradónn is ottan ottan meg ujjúlt.
15. borult, reggel lanyha esső. (Nb. a buzát a Tanyán 13. júl. kezdték kolyálni (kocsi-val behordani)). 15. egész nap pásztaszrü esső és estve hideg északi szél, melly
16. is tartott délig, azután meleg levegő.
17. reggel körül belül dörgés, borult, estve nagy esső, zivatar, valamint
18. is estve nagy zápor.
- 19-24. rekkenő meleg.
25. hűvösebb, de dél után borulni kezdett és
26. viradónn nagy zápor és nagy villámlás, s dörgés. 26. tiszta kis szél.
27. is tiszta meleg.
28. viradónn, éjféltől egész reggelig nagy dörgés villámlás, és reggel nagy zápor jéggel, melly nyugotról jött. 28. tiszta meleg de estve futó kis esső.
29. is tisztás, meleg.
30. esső, egész nap hideg, estve és egész éjjel tsendes bőv esső.
31. reggel borongós, és egész nap.

augusztus.

1. borongós, pásztás esső.
- 2-4. tiszta meleg.
5. nagy essőzés.
6. borongós.

7. tisztás meleg.
 8-9. is borongós, de esső nélkül.
 10. borongós meleg kis esső.
 11-15. Szép a munkára alkalmas idő.
 16. estve esső.
 17. 18. jó idő, de hűvös, szeles.
 19. 20. borongós nagy szél kevés esső.
 21. szeles felleges délután esső.
 22. borúlt hideg, valamint a Kanikula egészen, kivéve néhány elsőbb napjait, hideg volt.
 23-27. Szép a munkára nyomtatásra alkalmas napok, gyenge, szórásra (gabona széllel való tisztítása a polyvától) alkalmas széllel.
 28. tsendes idő.
 29. reggel borongós déli széllel.
 30-31. is tiszta idő.

szeptember.

- 1-4. szép idők.
 5. nagy esső rossz út volt VÁRADra mentemkor.
 6-12. száraz idők, szelesek.
 13. Szép idő.
 14. 15. Kemény Déli szél éjjel nappal, azombann meleg idő.
 16. viradóra az erőss szél essőt hozott, mely délig a földet jól meg áztatta. Nb. Az ideji Gabona termés augusztus végével és szeptember elejénn haza takarítódott a tanyáról. Ns. Kiss György mint feles adott 15. K. (köből) 2 vékát Sas Kis János ugyan onnat 24 K. 2 v. öszvesen 40 K. Az ugarból Puskástól 16 K. (142 v.) Karátsonytól 16 K. 3 v. öszvesen 33 K. A felesekk is ennyi. Lett tehát az idénn a magam termése az én részemre 73. K. buza, ehhez járult 5 K. tavaly buza, de a mely tsupa konkoj és reptze volt, úgy hogy ki tisztítva lett tsak 2 Köből. Így a buza termés 75 K. Ehez jött a fizetésbeli 33 Köből, mely September 14kén be adódott, lesz tehát a buza 109 Köből.

Árpám termett	3 K. 1 v.	
Conventioban (járandóság)	24 K.	lesz 27 K. 1 v.
Zabom termett	12 K. 1 v.	
Conventioból elvettem	9 K.	lesz 21 K.

egész suma 156 K. Gabona.

17. 18. 19. Szép tiszta meleg idő és tsendes.
 20-26. is tiszta néha néha meleg déli széllel, különösen 25be erőss keleti, azután déli szél fűjt. 26. szeles idő.
 27. viradón nyugotra nagy dörgés, reggel délig nagy szapora esső.
 28. borúlt hűvös.
 29-30. is borúlt hűvös, de dél felé tiszta melegebb.

október.

1. 2. napjai reggel borúltak, dél felé tisztábbak és melegebbek.
3. is reggel borúlt hűvös.
4. borongós.
5. 6. mikor szüreteltünk, ottann ottann esső és hűvös, de 6. már dél után szép idő.
7. is szép tsendes idő.
8. 9. 10. is borongós de a tengeri szedésre jó száraz idő. A tengerit haza szállították október 10kén, lett az én részemre az ugarból 8 köblös földről 312 véka tsöbenn, a feleseknek is ennyi. A Tanyáról jött 60 véka, a felesnek is ennyi és így összesenn lett tengerim 372 véka tsók.
11. borongós hűvös reggelre dér.
12. nagy és szapora esső.
13. már szép tiszta, de hűvös.
14. nagy dér, hideg.
- 15-18. hűvös, nedves idő.
19. szép napfény.
20. egész nap köd forma esső.
21. Északi hideg szél, essővel.
22. engedelmeőbb tsendes tisztás.
23. reggelre nagy dér, tiszta idő.
24. is tisztás.
25. egész nap lanyházó esső, hűvös, estve nagy déli szél, melly egész reggelig dühösködött.
26. 27. 28. reggelenként nagy derek.
29. 30. 31. szép, de borongós idők.

november.

1. Szép meleg, de estve esső.
2. 3. szép meleg tsendes.
4. estve esső, melly
5. is tartott. Nb. ekkor voltam Váradra, *Albertet* (a fia, *Réthly*) elvivén a sárban alig tudtam haza jönni.
6. szép idő.
7. borongós déli szél.
8. 9. 10. is borongós lanya esső, de nem hideg.
11. reggel jó időre mutatott, de délfele ismét borúlt lanyhás esső.
11. 12. 13. 14. nagy erőss déli szél melly néha, néha hol éjjel hol estve lanyhás essőket hozott.
15. 16. 17. a szél gyengébb volt, de szép futó meleg essőkkel.
18. is tisztás, reggelre kis esső szép tenyésző idő.
19. 20. 21. 22. 23. 24. is néha néha, kivált estve esső, hűvös, néha melegebb.
25. hirtelen északi szélre fordult, és
26. jól felfagyott, s a hideg szél egyre tartott.
27. is fagy, dér de szép idő.
28. is kevés fagy, engedelmes idő.
29. 30. hűvös, de napfényes. 30. estve hó szállongott.

december.

1. viradóra kis hó esett. Dec. 1. reggelre az éjjeli északi szél az eget kitisztította és jól felfagyott, egész nap tiszta hideg idő.
2. 3. 4. hideg fagyos,
5. reggel dér, köd.
6. nagy köd és zúzos idő.
7. is ilyen.
8. is köd, zúz hideg idő.
9. reggeli 7 órakor a hó elkezdett úgyan tsak esni.
- 10-14. naponként havazott hol bővebben, hol szűkebbenn. 14re viradóra 10 1/2 gradus hideg.
15. a hó úgyan esett reggel kezdvén az esést, egész nap szakadt és 16ra viradóra tsak nem egy lábnyrá nőtt.
16. reggel havas esső, dara, s hó egy sukk és 2 tzollra nőtt.
17. is a hó esett és szaporodott, az idő meglehetősen fagyos és hideg, borúlt.
18. reggel tiszta, hideg zúzos idő.
19. is zúzos hideg.
20. lágyúlt, délutánn az eresz is tsepegett.
21. Hideg északi szél.
22. ismét reggel hó szállongott, estve és éjjel nagy hideg.
23. a hideg 17 gradus volt.
24. 25. kegyetlen 17 gradus hideg, alig álhattuk ki Karátsonykor a Templomban.
26. 27. 28. is nagy 16-14 gradus hideg setét zúzos idők.
- 29.30. is ilyen, de 30kán dél után engedelmesebb idő.
31. hideg zúzos, déli hideg szél a zúzt egy kitsit megritkította.

1841

január.

1. engedelmesebb tisztább, s lágyabb az elebbenieknél 5 grad. hideg.
2. lágy déli szél, napfény délutánn, az eresz is tsepegett.
3. is lágy, de nem tsepegős.
4. Déli erőss szél, lágy idő, borúlt.
5. igen lágy idő, az eresz már hajnalban tsepegett.
6. 7. 8. is lágy olvadó néha néha esső, a hó elveszett.
9. reggel egy kis fagy, tiszta idő.
10. reggel kis fagy, dél felé és utánna olvadt.
11. essős.
12. is lágy lanyha esső estve úgyan esett mint nyáran (=nyárban).
13. is reggel köd de esső formábann le esett, egész nap borúlt és lanyházott.
14. is essős, ködös, lágy.
15. reggel tiszta tsendes, lágy.
16. borúlt, havas essőtske reggel és kis fagy, de az árvíz nagy.
17. nagy köd, setét idő, de tsendes.
18. lágy idő.
19. esső.
20. délbenn úgyan esett a hó, délutánn olvadt tsepegett.
21. jól felfagyott.
22. is hideg fagy.

23. is és bőv hó esett reggelre.
24. is havazott.
25. hideg.
26. hidegebb és erőss északi szél, a hó is meg van, a szél hordja, kavarja.
27. Jó fagy, tiszta idő északi de gyenge szél.
28. hideg szeles, a hó esett.
29. a hó ugyan szakadt reggeli 8 órától fogva 11 ik óráig, a mikor már tsendesült.
30. is 31. is havazott, hidegült.

február.

1. Zúzos 16 grad. hideg.
2. is 15 grad. hideg.
3. lágyabb, de havazó.
4. is havazó.
5. is 6ik is.
7. 8. 9. 10. is havazó, de gyengébb idő, kivált 10bc dél utánn olvadó lágy.
11. mord kemény északi hideg erőss szél.
12. kegyetlen de tsendes.
13. is erőss zúzos.
14. 15. is kemény zúzos.
16. lágyabb. 10-13. vóltam VÁRADra, majd meg fagytam, a 11 iki kegyetlen és szembe-fúvó szélben. 13. vissza jövelt a zúz egészen bé lepett.
- 17-20. olvadó, de reggelre fagyos ködös.
21. reggel jó fagy.
22. havazott egész nap, ekkor esmét VÁRADon vóltam.
23. gyengébb idő, de este és éjjel fagyott.
24. borúlt, hűvös.
25. reggel hideg zúzos.
26. reggelre hó esett, melly a földet bé lepte, esett reggel is és tsak nem egész nap ugyan szakadt.
27. reggel köd borúlt fagy. (28ról nincsen bejegyzés. *Réthly*)

március.

1. egész nap esett a hó.
2. reggel borúlt, s egész nap nem olvadt.
3. 4. délutánn olvadt.
5. reggel zúz, fagy. dél utánn olvadt.
6. reggel zúz fagy dél utánn olvadt.
7. fagy, és a hó esett.
8. nagy zúz és fagy, hanem dél utánn jól olvadt és a hó nagyott apadt.
9. gyengébb fagy, dél utánn ismét nagy olvadás.
10. ismét nagy fagy. dél utánn olvadt.
- 11-13. mindenkor reggelenként nagy fagy, délután olvadt.
14. gyengébb fagy reggel.
- 15-21. Szép tavaszi olvadó napok, de a nagy árviz is meglepett.

Nb. a múlt Tél igen kegyetlen hideg vólt, Septembertől fogva mindég fűteni kellett egészen április 13-káig. A fűtő-fa-szalma árosabb vólt, mint az élelem, a tavaszi szűkösön termett takarmánynak az ára is felette fel ment, úgy hogy egy rudos széna el ment 2 két fitonn valóbann.

22. 23. reggelenként nagy setét köd, s az árviz ma is nevededett, mezőket, s a városnak nagy részét elborította.
24. Északi hideg szél, komor idő.
25. tiszta reggel és tsendes, az árviz ma kezdett apadni, de ismét áradt.
26. 27. 28. szép tiszta napok, de reggelenként hűvös idő, néha kis dér is.
29. 30. szép tsendes meleg idő, a Békák is meg szólaltak.
31. délig borongós, a nagy viz ma kezdett szembe tűnőleg apadni.

április.

1. reggel tiszta de hűvös.
- 2.3.4.5. is szép idő meleg,
5. estve lanyházó esső.
6. déli hűvös szél, borongós idő, estve 7 órakor villámlott, dörgött vagy három ízben. és 7re viradóra szép esső.
7. reggel borúlt hűvös, s egész nap tsepergő hűvösítő esső.
8. reggelre kitisztult, és déli de hűvös szél fúj, dél után engedelmes szép nap fény, lengedező széllel.
9. Nagy péntek. Szép tiszta meleg.
10. borúlt, tsepergő esső.
11. is reggel borúlt kis esső, azután tiszta idő.
12. hűvös borongós dél felé, de reggel szép tiszta, s nagy harmat.
13. hűvös borúlt reggel, ezután tiszta meleg.
14. szép tsendes nap fény.
- 15-18. szép idők, de szárazak.
- 19-24. (Ezen napokban voltam DEBRECENben) Az idő bár reggelenként hűvös, de azután tiszta meleg.
20. ugyan volt reggel egy kis lanyha esső VÁRADonn, azután is foltonként imitt, amott esett, s néha dörgött is, különösen
24. nagy forró meleg.
25. is meleg tiszta tsendes.
26. is nagy meleg tiszta tsendes.
27. Kemény hűvös, északi szél.
- 28.29. meleg száraz idő.
30. illyen, hanem estve felé nyugotonn szép fellegek mutogatták magokat villámlással, és essővel kctsegtettek, de a nagy szél széljel verte, egész éjjel fúj.

május.

1. reggelre hideg északi kemény száraztó szélle alakult. Nb. A viz miatt elébb nem, hanem május első és második napjaiban veteményezhattunk a kis kertbe.
2. reggel dér, hideg északi szél. A dér sok kárt tett szőlőkbe, paszulyba.
3. is hideg reggel, tiszta déli hűvös szél.
4. meleg forró nap, szellővel, estve az idő essővel biztatott, de reggelre eltűnt a felleg hévség, ismét
5. a mező úgy elsült, hogy a barmoknak nintsen mit enniük, a száj fájásbann is sinlettek nagy számmal, s e miatt sem tudnának enni, ha volna is mit. A marha tartó gazdák nagyon búsak. Takarmány sem maradt, a kegyetlen hosszú téltől.
6. déli meleg, száraztó szél, a fellegek mutatták magokat, de eltakarodtak. 7benn reggel is szép biztató felleg volt, de a déli szél ezt is elverte.

7.8.9. is meleg lengedező széllel.

9. vőltam a szőlőt ősz és tavasz vetést meg tekinteni, a szőlő nagyon szép, a tavaszi vetés szár rövid de csak eső kell rá még magát fel veszi. Az ősz vetésbenn sok hiba van, némelyik semmivel sem biztat, ritka ki vészett, hanem a tiszta buzához jobb reménység van.
10. reggel be borúlt és kevés eső, hűvös.
11. is borúlt tsepergő harmat forma hűvös eső.
12. viradónn több eső egész nap borúlt hűvös, és dél után már több eső.
13. hajnalban bővönn kezdett esni, és fojtatta, borúlva az idő egész nap.
14. reggel nagy köd melly hol leszállott, hol fel ment, délbenn nagy meleget okoztak a dombos (gomolyos) felhők, dél után estve zápor eső.
15. reggel borúlt hideg délig, dél után az északi szél tisztább időt hozott.
16. szép, de hűvös és dombos felleget.
17. is délig dombos felleget, tsendes, délután tiszta szép idő.
- 18.19. meleg tisztá tsendes idő.
- 20.21. is nagy forró meleg.
22. is délig forró, tikkasztó, hervasztó idő délután felleg mutogatta magát, és tsepegni is kezdett.
23. délután tsepergő eső.
24. nagy meleg, por.
25. reggel borúlt, azután meleg, estve ismét borúlt, nyugotra villámlás.
26. reggel dörgéssel jött az eső nyugotról és már reggeli 6 órakor jól esett, és délig.
28. borongós, de meleg, néha tsepegett az eső.
- 29.30.31. is meleg száraz idő.

június.

1. Délig forró, aztán estve fele keletre fekete felleget, dörgéssel, széllel, az Erdő hátónn eső is jég is volt. ARAD körül pedig nagy jég.
2. nagy forró meleg estve körülünk dörgött s villámlott.
- 3.4.5. borongós de meleg forró idő.
6. hűvös, dél után nap keletről felhők, mellyekből estve kevés eső esett.
7. borúlt kis eső.
8. Medardus, délig nagy eső.
- 9.10. borongós meleg, utána tsendes.
13. is meleg, szeles,
14. viradónn nagy zápor.
15. is estve nagy eső.
16. Délig tisztás nap, délután borongós, hűvös.
17. reggel kis eső, borúlt.
- 18.19. tisztás, meleg,
20. nagy eső és szél, estvéli 6 óra körül.
- 21.22. tiszta napok, forrázó hévség
- 23-26. is forró hévség.
- 27-30. is forró hévség.

július.

1. is nagy hévség.
2. reggel dörgéssel nagy esső, egész nap borúlt tsepergő essővel. A villám egy tsőszt megölt.
3. borúlt tsepergő esső.
4. reggel bőv de tsendes esső.
5. is dél utánn esső.
6. tiszta tsendes meleg.
7. tiszta.
8. is szép tiszta.
9. délig borongós, azutánn tiszta. 9. szép tiszta meleg.
10. is.
11. erős, dühös orkán forma déli forró szél, estvéli 7 óráig, amikor néhány tsepp esső is volt. 12. rekkenő meleg idő.
13. 14-17. rekkenő meleg, hervasztó, forró déli szél, melynek forróságát alig lehetett tűrni.
18. 19. olly rekkenő meleg déli szél, kivált 19ben, hogy majd le koppant a bőr az Emberről, és amilyenre a legöregebbek sem emlékeznek, a hőmérő az árnyékban 36 grádust mutatott. (=45C°, *Réthly*)
20. is illy meleg idő, de már enyhesebb volt a szél, melly észak-nyugottira fordúlt.
21. reggel tiszta és hűvös.
- 22-24. meleg, de nem forró, a fellegek mutogatták magokat, és 23ba estve pitzi esső is volt.
25. tiszta meleg idő.
26. hűvös fellegek, egészen dél utánni 5 óráig, azutánn kitisztult meleg.
27. virradónn kis esső.
28. 29. 30. szeles meleg idő, de 30ban estve szörnyű nyugoti szél, por, kis esső. Jul. 30kán hozta haza a felesem, *Csonka János* a zabot, melly 8 Köbőlről való volt, lett mind öszvc 70 köből 2 véka; ennek fele 35 K. 1 véka az én részem, ezen kívül a Takaró rész 7 Köből. Nb. a Jul. 30kán estvéli 5 óra körül dühösködött iszonyú szélvész szörnyű károkat okozott, a fákat ki tördelte, szaggatta, a mezőnn lévő vontatókat (vontatásra - beszállításra váró szálastakarmány, boglya vagy petrence), s más még tavalyi takarmányokat úgy szélyel horta, hogy sokaknak semmi sem maradt.

augusztus.

1. is estve és éjjel nagy szél.
2. fellegek hűvös,
3. is fellegek meleg idő.
4. meleg.
5. reggel felhős, azutánn meleg idő. Nb. hozta haza felesem *Csonka* az ugarban vagy kukoritzta földben 8 Köből vetésről termett 11 azaz tizenegy Köből buzát, neki is ennyi lett, így hát sumában 22 Köből.
6. meleg idő.
- 7-10. forró meleg déli széllal - 10 éjjel és
11. viradóra kemény nyugoti szél, reggel vagy kétszer közel nagyot csattant - egy kis port elverő esső, hűvös idő.
12. 13. 14. száraz meleg napok. 14-kén hozódott haza a Tanyáról a *Sas Kis János* részéről a buza, lett egy egy része 15 Köből, ezen kívül a takaró rész a 11kén 3 Köből.
- 15-18. meleg száraz.
18. estve szép fellegek mutatták magokat, essővel biztattak éjjel dörgött is nyugotra, de

valalmint máskor is, úgy mostannig szárazonn hagytak, minden ki van sülvé, a barom éhen vész el.

19. rekkenő meleg. Nb. a Tanyánn 4 Köbőlről való a ns. *Kiss Györgytől* mívelt földnek termését 19ben hozták haza lett tsak 6 K. 1 véka egy részre.
Nb. lett hát az idénn búzám a magam termése - az ugarbann Csonkától 8 Köből vetésről - 11 Köből. A Tanyáról *Sas Kiss Jánostól* 6 Köbőlről 15 Köből. Ns. *Kiss Györgytől* 6 Köből 1 v. Sumában 32 K. 1 v. a feleseknek is enyi. Zabom 35 K. 1 v. Árpa Tanyáról egy köből vetésről 5 Köből, a feleseknek is ennyi.
20. nagy meleg.
21. is.
22. 23. is nagy meleg.
- 24-30. ekkor járvánn DEBRECENbe *Albert* fijam examenjére és hazahozatása olly meleg és por volt, hogy alig álhattuk és majd meg fúltunk. Mindenütt a nagy aszájnak szomorú nyomait láttuk.
31. reggel hűvös, azután meleg.

szeptember.

1. felhős, itten kis paraholó esső de SZARVAS, GYOMA, BERÉNY, (MEZŐ-) DOBOZ felé nagyobb.
- 2-4. is meleg por idő.
5. felhős és dél előtt 11 1/2 órakor esső, melly a városokkal annyiban is jót tett, hogy a fullasztó port elverte.
6. viradónn nagy zivatar essővel egész nap is, tsak nem mindenkor esett, sárt okozott.
7. is felhős sengés (!) idő.
- 8.9.10. apró essők, s meleg idő. 10ben estve nagy zivatar kis essővel.
- 11.12. gyakori, s éjjeli essők.
13. is sok esső.
14. délutánn felette nagy zápor és soká tartó.
15. reggel köd.
16. igen gyönyörű szép tsendes meleg idő. Ekkor szüreteltünk.
17. 18. 19. is száraz szép, de már hűvösebb idő.
Nb. Sept. 10kén takarították haza a tengerit, lett a külső 8 köblös földről hántatlan 156, nagy vessző 2 vékás kosárral, *Csonkának* a felesnek is ennyi. A Tanyáról 3 Köblös földről 56 kosárral tisztánn.
- 20-26. is kellemetes őszi idők.
27. estve borongós,
28. virradóra az esső ugyan tsak esett; hanem dél utánn tiszta idő lett,
29. is tiszta tsendes.
30. is.

október.

- 1-6. szép idők, de hatodikban dél felé kemény déli szél, melly estvére essőt hajtott.
7. is kemény déli szél.
8. 9. éjjel esső, nappal szép idő.
10. esső délig, azután tiszta idő.
11. reggel hűvös, tiszta.
12. 13. nagy szél estvéként essők hűvösöle (!)
14. esső.

15. hűvös, dér.
- 16-21. szép tenyésző idők.
22. kis esső.
23. nagy dér tiszta idő.
- 24-29. szép melegek.
30. 31. bőv esső.
31. már szép hűvös.

november.

1. tiszta, hűvös,
2. is.
3. 4. nagy dér, fagy.
5. 6. 7. 8. 9. is nagy dér fagy.
- 10-12. lágyabb, kis alig tettsző dér.
13. reggel enyhes, tiszta, azután nagy meghűlt, felleget, hideg szél, estve és
14. reggel esső.
15. nagy déli szél, esső hűvös.
16. 17. éjjelenként, s nappal is esső.
17. reggel hó is, darával, essővel, dél után a nap ki süttött.
18. meglehetsénn felfagyott, komor hideg idő.
19. 20. 21-24. szép idő.
25. 26. esső.
- 27-30. szép idő.

december.

1. 2. 3. 4. szép tavaszi idők.
4. estve tsepergő esső hűvös.
5. 6. szép idő.
7. esső.
8. 9. 10. ismét szép idő.
11. sok esső.
12. reggel kis fagy, s dér.
13. Kódós zúzos durva mord idő.
14. reggel jól felfagyott, tiszta azután, és dél felé a zúz és a fagy olvadt a fákról.
- 15-18. reggelenként meglehetőes fagy, délután mindég olvadt.
18. estve esső.
19. is esső 20dikra viradón is esső.
20. esső, lágy tavaszi idő, reggel felleget, délbe a nap ki süttött.
21. lágy tsupa tavaszi tsendes idő.
22. 23. szép, de sáros.
24. sok és szapora a sárt növelő esső.
25. felleget gyenge idő.
26. 27. is tsepergő lanyházó esső.
28. szép, tiszta nap tsupa tavaszi idő éjjel is tiszta holdvilág. 28. reggelre elborúlt, hűvös idő, sok esső.
29. 30. 31. tsepergő esső.

1842

január.

1. 2. 3. 4. kemény idő száraz fagy, úgy hogy a nagy sár a szekereket is felbirta.
5. hó szállongott, essővel, ónos idő.
6. egy kevés hó esett, a földet ellepte.
7. hideg északi szél, hó fergeteg.
8. éjjel 8ra viradóra reggel hó, tsendesen esett, tsendes idő és 8ba is hó csett, tsendes idő.
9. ugyan szakadt és tsendesenn esett a hó, megnyőtt egy lábra.
10. tsendes idő.
11. borúlt, tsendes, hűvös, délután nagyott olvadt.
12. tiszta, de reggel fagy és kis köd.
13. egész nap borúlt, hűvös északi szél, kis dara.
14. olvadt.
15. is olvadt a hó tsaknem elveszett.
16. 17. 18. 19. jó hideg zúzos idő de délutánn olvadt.
20. is zúzos kemény.
21. reggel apró dara essővel, dél felé apró szemű hó sűrűnn esett, azután hó.
22. 23. a hó ugyan szakadt, de mivel a föld nem volt fagyos, alólról olvadt, és olly magosra, mint a hó eséséhez, s bővségéhez képest kellett volna nem nőtt nagyra.
24. jól felfagyott, zúzos hideg idő; délután engedelmesebb.
25. 26. engedelmes, de fagyos délig.
27. tiszta hideg fagy.
28. 29. hó esett.
30. 31. tartós hideg.

február.

1. 2. 3. 4. tartós hideg idő.
5. 6. 7. kemény zúzos kegyetlen, de szél nélküli idő.
8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. egy forma zúzos hideg. 14-én 12.9 grádus hideg.
16. délutánn engedelmesebb, olvadt, a hol a nap érte, estve felfagyott.
17. nagyon engedelmes, tsendes idő, de nem olvadt délutánnig.
18. 19. 20. még engedelmesebb. 3-4 gradus hideg.
21. 22. 23. lágyabb, de borúlt, tsendes.
24. Mátyás, kitisztult napfény, szép világos éjj.
25. reggel hideg nagy fagy, tiszta tsendes és nagyon olvadó dél felé.
26. 27. 28. reggelenként jól fagyott, de dél felé ugyan olvadt.

március.

1. déli, s azután nyugoti olvasztó szél, de reggelre kis fagy.
2. lágy olvasztó idő erős nyugot déli szél.
3. szép olvasztó déli szél, a havat elvesztette.
4. gyönyörű tavaszi idő, déli meleg széllel, a föld fagya ki ment.
5. 6. gyönyörű szép tavaszi napok.
7. jól felfagyott, délfelé olvadt, de kissé.
8. kis fagy reggel, olvadó de kissé komor idő.
9. is komor nem igen olvadt.

10. nem fagyott, dél után tavaszi esső, borúlt, dél után és este ugyan tsak esett az esső.
11. Gyenge tsendes idő, reggel, de dél felé erőss északnyugoti hideg szél, melly a fellegeket elhajtotta és 12re viradóra jó fagyot hozott, az éjjel északira vált szél.
12. szép nap.
13. borúlt, dél után lanyha esső.
14. tiszta szép, dél után lanyha esső.
15. erőss, hűvös és fagylaló szél északról.
16. tiszta, jó fagy, azután meleg.
17. viradóra is jó fagy, de azután szép tiszta meleg, tavaszi tsendes idő.
18. reggel kissé borúlt, fagy nem vólt.
19. esső.
20. borúlt, dél után darával esső, éjjel is esső.
21. borúlt, s reggel havazott.
22. 23. 24. essős hűvös.
24. estvéje tiszta, szép hódvilág egész éjjel és hideg északi szél, melly
25. nagy fagyot hozott.
26. 27. 28. 29. néha esső, hús.
30. tisztább, széllel.
31. pedig a leggyönyörűbb idő.

április.

1. reggel szép idő azután déli széllel lanyha de bő esső hideg.
2. 3. sok esső.
4. is esső.
5. szép száraz idő.
6. reggel borúlt, de szép meleg, azután.
7. esső dél után.
8. sok esső hideg idő.
9. viradóra havas esső, a hó a házak tetejét bé fejrítette, délig szállingózva esett essővel, hideg idő, az árviz nagy, a kertemet ellepte.
10. is havas esső, komor, hideg idő.
11. nagy fagy, reggel tiszta, azután havas esső. d.u. ismét tiszta.
12. ugyan tsak szakadt a hó nagy pejhekbe délig, azután nagy esső.
13. borúlt, reggel azután tiszta.
14. igen szép idő.
15. is de kissé borongós.
16. reggel borúlt és esső tsepergett. Délelőtt nagy esső, azután északi hideg szél, fűteni kellett.
17. 18. fagy reggel.
19. szép meleg.
20. is szép meleg, tsendes idő.
21. délig hűvös, reggel dér és fagy, dél után meleg idő.
22. kemény, hideg északi szél.
23. szép nagy erőss meleg.
24. is szép idő.
25. hideg északi szél.
26. 27. hideg északi szél.

28. is borúlt, hideg északi szél, melly dél felé erőss nyugoti széllé alakúlt és tartott estve is, fellegetes vólt estve, és valami kedvetlenséggel fenyeget.
29. is hideg északi szél.
30. tsendes de hideg, borúlt.

május.

1. még hidegebb mint tegnap. Északi széllal borongós.
2. tiszta, reggel fagy, délfelé ismét északi hideg szél.
3. hideg erőss északi szél, estve tsepergő esső.
4. reggel szép tsendes esső.
5. szép, csendes idő.
6. reggel köd. azután esső.
7. is délbe dörgés és esső.
8. szép, de borongós idő.
9. igen szép, tsendes, tiszta idő, meleg.
10. reggel borúlt, azután tiszta délfelé, déli meleg szél.
11. nagy és szapora esső.
12. reggel hideg, borongós.
13. kevés esső.
14. borúlt, bokros felhők d.u. essőtske.
15. szép idő. Pünköst nagy meleg.
16. is nagy meleg. (Ekkor volt a főispán bevonulása. Leírás. Réthly)
17. 18. is szép de borongós idő.
19. tsepergő esső.
- 20-25. szünteleni sok és bőv esső.
26. 27. 28. nem esett.
29. nagy esső, egész éjjel esett.
30. is esső.
31. is esső délig.

június.

1. borúlt, hűvös.
2. is borúlt, hűvös.
3. nagy borulás dörgéssel villámal, dél felé, s utánna kis jég is.
4. borúlt, hűvös, dél után tiszta.
5. reggel szép nap fény, azután fellegetes délbe jéggel nagy zápor esső, már el öl mindent a viz, a széna rothad a rendenn, dél után a nap kisütött 5 órákor.
6. reggel borúlt, azután tisztás, délbe ismét esső.
7. is viradóra ömlő zápor, délbe ismét szakadó zápor.
8. már tisztulni kezdett, és nem vólt sok esső; hanem a szünteleni nagy essők a mezei munkát hátrálták, a széna rendett rothasztották, akkor iszonyú és sok kárt tett, kiadást okoztak, a környéket tengerré tették, vetéseket, kerteket elpusztítottak, az én házi kertembe is a tavasz óta most másodsor jött bé.
9. is úgy mutatja mintha ki akarna derülni, de megbánta, mert délbe igen nagy záport öntött ujra.
10. reggel nagy köd de fellegekből dél után ismét nagy esső követte.
11. borúlt.
12. 13. 14. borongós nagy meleg, körül körül dörgéssel esső.

15. is a remete felé nagy jég esső, dörgés.
16. borongós, estvefelé futó esső.
17. meleg nap tsendes idő.
18. 19. 20. meleg idő, de a nagy víz lassan apad.
21. 22. is meleg.
23. nagy zápor estve.
24. borúlt, kemény, déli hűvös szél; mely délre északra fordult.
25. 26. meleg idő.
27. szép nap, meleg, tiszta, estve hűvös északi szél.
28. tiszta, északi szél.
29. is tiszta, meleg.
30. is tiszta, meleg.

július.

1. 2. Tiszta, nagy meleg.
3. reggel dörgés kis esső.
4. északi szél, tiszta.
5. 6. 7. borúlt, tsepergő esső.
8. reggeli 5 óra után kezdődött egy szép nap lesetülés (= elsötétedés) (t.i. napfogyatkozás *Réthly*), már 7 órakor, csak egy kis ujnyi szélességű fénye volt, jel elsetétedett, a mit a futó felhők is neveltek, ugyan, de pusztá szemmel lehetett rajtok keresztül nézni a napfény kissebülését. 8 órára vissza kapta egész tányérja fényét.
9. 10. tiszta, meleg.
- 11-16. is tiszta, meleg, hév napok, többnyire lenge északi széllel.
17. borúlt, hűs.
- 18-21. nagy hévség. 21-be nagy meleg déli, azután nyugoti szél.
22. nagy hévség délig, ekkor iszonyú orkán nyugotról, mely felette sok kárt tett, a bogjákat fel forgatta, a fákat ki törte, a kis kertembe is egy nagy Tengeri (így!) barátok fát ki tört.
- 25-30. borongós, szeles idő, néha meleg is.
30. estve és egész éjjel esső.
31. is reggel nagy esső.

augusztus.

1. 2. hideg, nagy erőss északi szél, mely július 22-től fogva naponként fű és sok kárt okoz, a vontatókat (gabonaszállításra váró rakatokat) felforgatván, és csak nem kitsépelvénn.
- 3-6. nagy melegek,
7. is nagy hévség, hanem dél után 6 órakor nagy zápor, mely éjjel is több izbenn elő jött.
8. borúlt hűvös,
9. 10. nagy hévség, lengő szellővel.
11. is nagy meleg, de enyhe széllel.
12. nagy meleg dél után 4 óráig, ekkor iszonyú szél, nagy zápor. 12. hozta haza *Csonka* felesem az ugar, vagy tengeri földbe termett búzát, lett 8 Köből az én részemre 27 Köből 2 véka, a felesnek is enyi, a Takaróban 11 ikben 6 Köből, Sumában 61 Köből.
- 20-19. (így) szép idők. 19-kén jött haza a Tanyáról a buza, 3 K. és 2 vékáról lett 18 Köből 3 v.

a felesnek is ennyi. Takaró rész a 11k 3 Köb. 2 v. Sumába 41 Köből buza lett hát az idénn a magam részére, buzám 46 K. 1 véka nagyon kevés, a mint előre biztatott a termés.

20. 21. 22. 23. szép idők, de 20ikbann DOBOZ körül nagy jég esső itt is estvefelé kis esső.
 23. jött haza a Tanyáról az árpa. 2 Köből lett 12 Köből fele enyim, azaz 6 ennyi a felesé és a Takaró rész a 10 Köből 5 véka (?) Itten GYULÁN 27én iszonyu esső sőt felhő szakadás forma volt, DEBRECEN felé semmi. 30kánn hozta haza a felesem Csonka, a zabot 8 K. vetésről lett az én részemre 44 K. 3 véka, a felesnek is ennyi, a Takaró rész 10 K. Sumába 99 K. 2 v.
 28. 29. nagy meleg.
 30. is ilyen.

szeptember.

1. 2. 3. 4. Meleg nagy por.
 5. dél után egy kis futó esső.
 6. meleg, de hűvös is.
 7. 8. 9. 10. meleg idő északi kis széllel.
 11. meleg, de délutánn 5 óra tájban szörnyű nagy zápor esső.
 12. 13. 14. borongós meleg, estve kis esső. 12kén jött haza a Tanyáról a *Tar Mihály* vetette árpa, lett 4 Köből vetésből 7 K. 2 v. a felesnek is ennyi, így tehát 15 K. a takaró rész...
 15. estve nagy zápor.
 16. is délig sűrű őszi esső.
 18. meleg idő.
 19. 20. meleg.
 21. viradóra is esső, alig tudtunk VÁRADról haza jönni.
 22. is sűrű esső.
 23. 24. is esső.
 25. 26. 27. már nem esett, szép idő volt.
 28. 29. 30. is szép meleg idő, ekkor szüreteltünk. Az idén sokkal több lett a bor mint tavaj, de nem olyan jó, a sok essőben a fűtők meg rothadtak, a bor savanyú.

október.

1. 2. 3. 4. napjai is szép idők, hanem
 4. estve tsepergő nagy esső.
 5. borúlt, hűvös.
 6. 7. borúlt.
 8. estvére nagy esső.
 9-14. szeles, borúlt, és 14re viradóra nagy dér. 12. jött haza a Tanyáról a Kukoritzta. lett az én részemre 5. Köblös földről mintegy 40 véka tsős, a felesnek is enyi sok munkája miatt.
 15. 16. hűvös, fűteni kellett.
 17. 18. 19. engedelmes.
 20. iszonyú orkán dél nyugoti, végre nyugoti szél, melly
 21. nagy és szapora essőt hajtott, de nem hideget, az esső tartott éjfélíg.
 22. borúlt, setét.
 23. esső, hűvös idő egész nap.
 24. nagy köd, dél felé nap sütött.
 25. délutánn ismét esső.
 26. borúlt.

27. nem esett.
28. mikor DEBRECENbe indultam Alberttel nagy sár, egész nap déltől nagy hideg esső.
29. tiszta idő.
30. esső, nagy hideg.
31. DEBRECENbenn nem esett.

november.

1. esső egész éjjel.
2. viradólag 2ik tiszta idő.
3. hideg szél.
4. felfagyott, alig tudtunk SZALONTÁról haza jönni.
5. fagy, hideg.
6. 7. hó, és havas esső.
8. 9. borúlt de nem esett, hanem az árviz elnyomott.
10. borúlt, hűvös, délfelé a nap ki sütött.
11. nap fényes, nagy lábolhatatlan sár, szörnyű mindent elborított árviz. Az őszi vetést hátráltatja a sok esső. A nyári sok esső miatt a gabonának is nagy része nyomtatlan rothad, s ki vannak az ősze rakottak is kelve.
12. borúlt, nedves, hűvös idő.
13. borúlt, köd forma esső.
14. is borúlt, néha napfényes.
15. a felleg ritkult, néha a nap melegenn sütött, gyenge tavasz forma idő, estve esső.
16. is borongós, napfény.
17. is ilyen, déli szél, melly ez őszone többnyire mindég fujt. 18ra esső éjjel.
18. hideg északi szél, borongós napfény. 19re a kemény, s éles északi szél jól felfagylalta a nagy sárt.
19. reggel tsendes napfényes hideg, azután északi hűvös szél.
20. nagy dér, napfény.
21. komor borúlt, hideg, hóra álló.
22. nagy hó, de lágy olvadó idő, délután ködös.
23. esső, a havat lotsossá tette.
24. 25. 26. néha napfény, néha esső. 27re viradónn iszonyú esső.
27. is reggel éppen nyári zápor, azután tisztás. 27re éjjel szörnyű nyugoti zivataros szél.
27. is ilyen.
28. 29. 30. nem esett, szép idők.

december.

1. 2. is szép tavaszi forma napok.
3. ködös, hideg fagyra készülő.
4. is sűrű köd.
5. 6. 7. vékonyabb köd, borúlt, a köd szüntelen esett, az árviz meg fordult.
8. 9. ismét borúlt, a köd esett.
10. borúlt, a köd esett. 10. borúlt, reggelre kitsit gömörödött (fagyogatott).
11. meglehetősen fagy, tiszta napfény, a mit régen nem láttunk.
12. tiszta idő, nagy dér és fagy is, dél felé ködös, borúlt, borongós.
13. is borúlt, zúzos.
14. is borúlt, fagy.
15. is ilyen.

16. 17. is komor, borúlt, köd esett, kitsinyt az út sikosult.
19. és 18. is illen borúlt köd esett szüntelenül.
20. borúlt havazott és estvére a föld fejr lett de vékonyan.
21. tiszta, fagy, már ma valahára van szerencsénk a napot látni, de mellyet délfelé a köd ismét elborított, dél után pedig havazott.
22. ismét sebessenn havazott, de tsak a sárba, mellyet lábolhatatlanra nevelt.
23. 24. 25. 26. reggelre gömörödött (fagyogatott), az után olvadt, felhős idő.
27. 28. lutskos olvadó sár.
29. reggel meglehetősen fagy tiszta.
30. lutskos esső, sár.
31. viradóra nagy nyugoti erőss szél és sok esső. 31. is szeles, sáros.

1843

január:

1. viradóra esső nagy nyugoti szél, egész nap tartott az orkán, külbenn tiszta nap és tavaszi fény.
  - 2-5. reggelre jó fagy.
  6. még jobban felfagyott.
  7. reggelre is fagyott de már gyengébb az idő borúlt, és a hó szállongani kezdett.
  8. borúlt, komor, hideg nyugoti fagyaló szél, melly
  9. is tartott, délfelé délire változánn, az időt meglágyította, darát essőt hozott, olvadt.
  10. kis hó, délfelé ismét olvadt, az ereszt tsepegett, tisztás nap.
  11. havas esső, majd esső, majd dara.
  12. nagy nyugoti szél, melly
  13. is egész nap dühösködött és a kis fagyot elolvasztotta, éppenn tavaszi forma idő.
  14. éjjel tiszta. Szép holdvilág, gyenge fagy nélkül, egész nap tavaszi lágy, de szeles idő.
  15. 16. kemény, déli orkány, tsepergő esső néha.
  17. a szél északra fordult, de nem fagyott.
  18. is északi szél de nem fagyaló. Az árvíz ismét elöntött bennünket.
  19. borúlt, tsendes idő reggel, azután szellő.
- 20-24. borúlt vak nedves idő és olly sár, mellyet képzelni sem tud az homoki ember. A GYULAI Pálnapi vásárra jött kereskedők és másoknak sokba került a városrai bejövetel. Az úgy nevezett VÁRAD felőlli utbann és benn a városbann eső úgy nevezett formitz mellett (melly az Uraságnak Szénás és Tsikó teletető kerített kertje) fel akadtak, és tsak néhány ölnyi távolságra való vontatásért 25 vfrtot, vagy ezüstben 10. forintot kellett nekik fizetnie. A marha, ló, bele dültek a sárba a nyakokra kötött kötelekkel vontatták onnan ki (a szegényeknek (?? nehezen olvasható)) tsak fejek, fülök látszottak ki a sárból. A hajtók, s gyalogosoknak a tsizmájokat le húzta a sár lábokról, mezitlább tsizmájuktól megfosztva ballagtak tovább. Illy sanyarú, és Istenátkozta telet nem ért a leg vénebb ember is. A városra, be és ki járni tsak nem lehetetlen. A sok takarmány készlet mellett, a jószág éhezik, a kementze (?) fázik, mert nem lehet hozni a tanyákról, a ki hoz is tsak lóhátonn, kötelekbe szorítva hoz valamit, ha a ló bele nem dül. Tsak a posta jár keservesenn. Ha ez nem volna úgy a szomszéd hejéről sem tudnánk semmit. És bár Jan. 18kától fogva északi szél fúj, és lengedez, még sem fagy.
25. 26. vak fellegetes, tavaszi idő.

27. is vak, felleges, dél felé a hó szállingott essővel vegyest.
28. esett apró szemekbenn a hó, de csak a sárt nevelte. Délfelé sűrűbben esett essővel, déli széllal. Szörnyű rossz alkalmatlan idő, az utak ismét járhatatlanabbak, a sár lábolhatatlan lett. Az árvíz mely tavaly óta meg nem szűnt ismét elborít. 28. délutántól fogva is 29re viradóra az esső szüntelen esett.
29. is reggel nagy zápor délről, dél felé nyugoti erőss orkány szél, a felleget megritkította, és estve tsillagok is voltak, hanem éjfél felé ismét kezdett esni, és reggelig esett az esső, amikor
30. hóval egyvelgett fojtatta szokott módját; a szél ismét déli.
31. borúlt.

február.

1. napja tisztánn köszöntött reánk, egész nap tiszta tsupa tavaszi meleg; hanem estve elborúlt.
2. reggel szép tiszta kis dér, egész nap is szép tavaszi meleg tsendes kellemes idő. Nb. Ma van febr. 2kán a Gycrtya Szentelő pápista innep, vagy Mária purificans. A régiek tapasztalása azt hagyta emlékezetbe, hogy ha ilyenkor a nap sűt, még azután nagyobb telet kell várni mint az előtt vala. (Si sol splenduerit Maria purificante, Majus erit frigus post, quam fuit ante) majd meg lássuk.
3. 4. éppen olly szép kellemes meleg tsendes idő. 4ikben estve felé felleges.
5. febr. éppen szép tsendes szikkasztó meleg idő, de az árvíz felette elnyomott benünkét.
6. is szép, tsendes, tiszta meleg.
7. reggel borúlt, kis esső.
8. 9. borúlt, köd forma esső.
10. kis dér, szép idő.
11. borúlt, nedves.
12. is borúlt, dél felé tisztás estve esső szemzett.
13. borúlt, hűvös szél északról, estve és éjjel havas esső.
14. hűvös, borúlt.
15. borúlt, engedelmesebb.
16. reggel kis dér, egész nap tiszta, meleg, tsendes idő.
17. borúlt, hűvös szeles, déli szél.
18. is borúlt, de tsendes széllal és szárazító meleggel.
19. reggel borongós, azután napfény, déli szél szikkasztó.
20. szép idő déli szikkasztó szél, meleg dél felé.
21. hűvös nyugoti szél, külbömbenn szép idő; délig borongós.
22. tsendes tisztás meleg idő. Már néhány nap óta fűteni sem szükséges. A nagy lábolhatatlan sár, a mezőkön szikkadt, és jární lehet, de a városonn mostanig is képtelen kinos az útonn jönni menni. A marha hasig, a kerék agyig ülepedik le.
23. is tsendes szép idő, kevés déli széllal.
24. Mátyás borúltabb, hűvösebb nyugot déli szél.
25. tiszta szép idő.
26. is szép tsendes meleg idő, az után déli szél. Nb. az apró iboják széltére nyilnak.
27. déli széllal tiszta idő.
28. is déli szél tiszta idő. Nb. 27be egy kis lanyha esső délelött. 28. borongós, hűvös, sok esső déli széllal.

március.

1. borongós, déli szél, délbenn ismét zápor essőt hajtott. A tavaszi, a Szent György virágok, bokrosann vagynak, a fák ki bimbóztak, csak hogy ki nem hasadt a virágjok, a fűzfa bodzafa ki leveleztek. 1 ső estvéje setét borúlt volt.
2. virradóra a szél nyugotról fujt, havas hideg essőt durva időt hajtott.
3. hideg északi szél, de nem esett, fűteni kellett ismét. Az északi szél fagyalt, az edényekbe válukba egy jó késfoknyi jég volt, reggelre egy tzolnyi hó esett, hanem olvadt, délig is havas esső, csak a sárt nevelte.
4. kis fagy, hideg északi szél, azután olvadt.
5. jó fagy, délbe olvadt.
6. jó fagy reggel, azután olvadt, északi lengő hűvös szél, estve esső, és éjjel is.
7. reggel borúlt, esső esett egész nap. igen bővönn. A Sárt ugyan szaporította.
8. borúlt engedelmesebb mint tegnap.
9. 10. borúlt, néha napfény, tsendes.
11. is borongós, engedelmes.
12. szép, tsendes.
13. esső, sűrű hideg, fűteni kellett.
14. szép idő, tsendes.
15. tiszta, tsendes, reggel borongós.
16. hűvös, borongós, d.u. melegebb.
17. tiszta, fagy hűvös. A fák tellyes virágban vagynak kiváltképp a baratzk, mondola.
18. reggelre hideg, fagy, tiszta idő.
19. hideg északi fagyaló szél, tiszta idő.
20. is fagy, északi hideg szél.
21. 22. reggel fagy, tiszta idő.
22. estve felleget és hóval esső.
23. is reggel kis esső borúlt idő.
24. hideg, fagy, tiszta.
25. borúlt de hideg, fagy.
26. is borúlt, hideg, fagy dél felé a hó szállingott.
27. havas esső, hideg.
28. is havas esső, hideg.
29. dér, tiszta idő tsendes.
30. reggel nagy dér, s fagy, tiszta tsendes idő, dél felé meleg.
Nb. Martzius 18ka ólta, nyugotról dél, s nyugot közt formánn, naplemente után, esti 9 óra formáig kb. az égenn szép, fejr fátyol forma nyúlik fel felé a horizontól, az Őrion vagy Kaszás tsillag égi jegyig. Nem tudjuk vajon üstökös, tsillag fénye é vagy más, mert az ujjságok, sem az astronomusok nem emlitenek ez időbenn üstököst, sőt meg valják, hogy nem tudják ők is.
31. tiszta, hűvös, dér reggel, tsendes idő, d.u. meleg.

április.

1. Szép, gyenge, tiszta idő, déli szél lengedt
2. 3. is szép tavaszi meleg dél fele, s után tornyos fellegek.
4. kellemetes, de délután ismét borongós, estve hűvös.
5. hidegebb, borongós. (... súlyos beteg leányáról ir...)
6. hűvös borongós.
7. is hűvös borongós. 7ik is borongós hűvös, déli szélllel.

8. egészen borúlt, komor, hideg idő, a fűtés feléllett, déli szél, a port úgyan kavarta, estve tsepergő esső.
9. borúlt, esőre álló, estve volt is egy kis esső.
10. szörnyű déli orkány, azután nyúgotira fordúlt, estve 5 órakor megszűnt, és az esső kezdett esni, reggelre
11. nagy hó esett, mely a házak tetejét elborította egész nap hideg, fűteni kellett. Estve gyengébb borúlt egész éjjel, mely miatt a fagy el múlt, mely a gyümölcs fákat elrontotta volna.
12. reggel borúlt, azután napfényes.
13. tiszta, reggelre jó nagy fagy, mely a szőlőkben paszulybann, más gyenge veteményekben sok kárt tett, tsendes de hűvös idő, s dél felé nagy déli szél, mely estvére nyugotra alakult, és nagy essőt, mely egész éjjel, és 14ik reggelén is esett, hajtott.
14. hideg borúlt.
15. még hidegebb, kemény déli hideg szél; borúlt.
16. husvéth első napjára, reggelre nagy fagy, azután szép idő, a hol a nap ért ott sütő meleg.
17. is dér tiszta idő.
18. borúlt, a nagy káros árviz ismét itten van, a kertemet ismét felvette, el borította.
19. reggel nagy harmat, tiszta meleg idő; de a viz most is árad. (Nb. követválasztás....)
20. 21. tiszta, meleg, száraz napok.
22. tiszta száraz, dél után felhőzött, de nem esett.
23. kemény, száraztó hideg északi szél.
24. borúlt, déli szél.
25. éjjel sok esső, mely 25ben is tartott.
26. tisztás, tsendes idő.
- 27-28. borúlt, hűvös, hideg, a fűtés fel éllett.
29. 30. is hűvös. 30ba dél felé kis zápor.

május.

1. gyönyörű szép, tsendes de hűvös idő.
2. is tsendes szép.
3. is.
4. borongós, hűvös, sőt hideg északi száraz szél.
5. szép meleg tsendes idő.
6. napja borúlt lanya tsepergő esső, 10 órakor meglehetőes és szükséges zápor.
7. igen szép meleg tavaszi nap.
8. borúlt és az esső egész nap és 9re viradóra esett.
9. borúlt, hűvös, hideg.
10. is ilyen.
11. hideg északi szél, fűteni kellet, dér sok kárt tett.
12. tiszta, de hűvös, délután borongós.
13. borongós, hűvös.
14. reggel kis hideg esső.
15. estve és egész éjjel nagy esső déli széllel.
16. borúlt, hideg idő, az árviz ismét jelentkezik, ugyan 16. dél után 4 órakor dörgés villám nagy zápor és itten a városon ritkán eső borsónyi jég. Nb. ez az első dörgés, villám ez idei tavasz óta. 5re 3 fertáj megszűnt a zápor, és kitisztult.
17. borúlt komor hideg idő, fűteni kellett.

18. viradóra sok és nagy esső, borúlt hideg idő.
19. nem esett, lágyabb idő volt.
20. borúlt, hideg, dél utánn 2 órakor nagy zápor, nyugotról ömölvén.
21. tiszta idő tsendes.
22. borúltabb, de még is napfényes tiszta tsendes.
23. szép, meleg, de dél utánn esső.
24. szép, tsendes, meleg.
25. is tsendes, meleg idő.
26. borúlt, délfele hideg lanyha esső, dél utánn tiszta hűvös, meleg (Requiem Novák Antal volt főispánért.)
27. szép, meleg nap.
28. is meleg, szeles.
29. is meleg, szeles.
30. borúlt, a nyugoti szél dél utánn jó essőt hajtott.
31. tiszta, északi szél lengedt, azutánn borongós, hűvös.

június.

1. szép nap; de néha néha felleges.
2. reggeli 8 óráig imitt amott felleg, azutánn olly tiszta minden felhő nélkül való meleg nap, hogy illyen esztendő óta nem volt.
3. is egészen tiszta reggel, dél felé fátyol forma fellegek, nagy meleg.
4. is éppenn illyen.
5. felleges, de rekkenő meleg, éjjel villámlással dörgéssel nagy szélllel kis esső.
6. borongós, hűvös estve, éjjel esső.
7. hideg borongós.
8. szelidebb, délutánn hideg szél északról, és a mint mondják is láttzott KERESZTUR felé GYÁNnak jégesső, külömben Medardus napja lévén esső nem volt.
9. ismét szép meleg nap.
10. is szép nap.
11. reggel szörnyű tsattanás azután zápor, délután és estve éjjel nagy esső, dörgés.
12. borúlt, komor, hideg, és sok esső dél felé és estve.
13. hideg, és esső estve.
14. is hideg, esső.
15. kellemetesebb nap, különösen szép estve.
16. reggeli 3 órakor a sűrű és szapora esső eleredt, és tartott dél utánnig, a mikor ki tisztult.
17. reggel tiszta tsendes egész nap.
18. is szép idő.
19. is szép, de estve kis esső.
20. is kis esső, hűvös.
21. borúlt hideg nyugoti szélllel, valamint már két év (!!így, valószínűleg hét) óta szüntelen az déli és nyugoti szél fujt, és estve olly hideg volt, hogy alig lehetett állani.
22. viradóra, a szoba ablakai belőlről izzadtak voltak, mint téli időbe, és egész nap hideg.
23. délig enyhesebb, délutánn 5 órakor esső és hideg.
24. borúlt felhős hideg.
25. borúlt hideg, estve essőtske de hideg.
26. borúlt hideg.
27. 28. borongós, hideg de még is enyhesebb.

29. erős meleg déli szél, egész estvéli 6 óráig, akkor megszűnt és körül belül villámlott dörgött, eső esett, kivált éjjeli 10 órakor nagy zápor.
30. reggel tiszta, azután borongós, hideg.

július.

1. Szép nap reggel tiszta de hideg.
2. borult hideg.
3. a restauratio (=tisztujítás) napján borult hideg. 10 órakor reggel esni kezdett, azután pásztáson, gyakran esett, dél után pedig nagy dörgéssel iszonyú zápor kis jéggel. 3 s 4 óra közt azután elállott az eső.
4. is borongós hideg.
- 5.6. szép idő, tsendes, meleg.
7. is szép, tsendes, meleg.
8. reggel borongós, azután meleg.
9. is szép, nagy meleg.
10. délig nagy meleg, estve nagy zápor, s hideg.
11. borongós, délig kis eső, délbe dörgés nagy eső estve. 5 órakor nagy zápor. 11. egész éjjel esett. (Ekkor estvéli 10 órakor hozta meg egy lovas posta VÁRADról... leánya halála miatt három nap kiesett. Réthly)
16. ismét nagy eső.
17. borongós de meleg.
18. is ilyen.
19. nagy forróság, estve 7-8 óra közt villámlás, dörgés, és nagy eső.
20. estve ismét nagy széllel nagy eső.
21. borult reggel, eső, azután vak meleg, éjjel is eső.
22. borult, éjjel eső.
23. nem esett nappal, de nagy szél éjjel eső.
24. nagy eső, mely
25. is reggel 10 óráig ugyan szakadt.
26. reggel tiszta, hideg, azután borult, eső délben, és olly hideg nyugoti szél, hogy a téli ruha és sapka fel illet.
27. borult, hideg.
28. tiszta, meleg nap.
29. 30. is tiszta, meleg nap.
31. is ilyen.

augusztus.

1. Szép nap reggel, azután borongós éjjel kis eső.
2. borultas.
- 3.4. is borultas, de meleg. 4ik estve nagy eső.
5. szép nap, de szeles hűvös felhős,
6. estve eső.
7. is reggel nagy eső.
8. egész nap sűrű, őszi hideg eső.
9. borult, hideg.
10. hűvös meleg (? így !)
11. reggel hideg, tiszta.
12. 13. 14. szép idők. Nb. 14be mértem fel a Tanyán az egy köbölről való árpát, lett 8 Köből

- ebből 4 enyim, 4 a felesé... hanem magamnak hoztam tsak 2 köblöt; kettőt *Tsadónak* hagytam a Debreceni 2 utra abrakk.
15. is szép.
  16. is, de estve kis esső.
  17. szép.
  18. 19. szép, meleg, munkára alkalmas idő.
  19. jött haza a Tanyáról 3 Köbőlről való buza. lett a takaró 9k részen kívül 8 – nyoltz köből – egy egy részre, így 16 Köből öszvesenn, de ebből *Tsadó András* Tanyásom és felesemnek adtam 3 három köblöt, hogy sok munkája hijában ne essenn, és ezt lovával le szolgálja.
  20. is szép, meleg nap.
  21. is szép, meleg. Az ugar földről ekkor jött haza az őszi buza termés, lett részemre 48 Köből, a felesnek *Csonkának* is ennyi takaró rész 11. köből. Tsősznek 2 véka öszvesenn 107 K. 2 véka. Ez ebben az időbenn, mikor rendesen 3 magot ád a vetés. jó termés.
  22. borongós, hűvös.
  23. viradón reggel esső, hűvös.
  - 24-31. szép meleg a nyomtatásra jó idő. 31. délután kis futó esső. 31. aug. jött haza a zab, lett 8 Köből vetésről 33 Köből és 2 véka, a felesnek is *Csonkának* ennyi, így Sumába 67 Köből, és a Tsősz bér 2 véka a Takaró rész kilentzed.

szeptember.

1. esső.
2. borúlt, hűvös.
3. is.
4. estve esső, nappal is több izben tsepergett.
5. hideg, kemény északi szél.
- 6-11. szép őszi napok.
12. reggel hideg északi szél, az ablakok belől meg izzadtak.
13. 14. is hideg, tiszta, de enyhesebb és igen szép estve.
15. már ismét hidegebb északi széllel, de estve szép, engedelmes.
16. reggel hideg, azután meleg. Már nehányszor dér is vőlt.
17. reggel hideg, azután meleg, tsendes idő.
18. 19. is szép, tsendes, tsak reggel hűvös.
20. 21. 22. is szép, de borongós.
23. esső, hideg.
24. is borúlt, hűs.
25. 26. hideg idő, esső, huszonhatbann egész nap.
27. viradón esmét hideg esső. 27. borúlt hűvös, dél után 3 óra körül nagy zápor.
28. borúlt, hideg, sár, esső estve és éjjel.
29. borúlt, hideg, esső.
30. is hideg, szünteleni nagy esső.

október.

1. borúlt, hideg.
2. estve esső és éjjel.
3. tisztább idő, nem esett.
- 4-7. szép, különösen 7ik nagy forró meleg,

8. is szép, meleg.
9. borongós, hűs, délután meleg. Nb. Október 9kén jött haza a Kukoritza, lett az időnn a külső 8 köblös földről 348 véka tsős, a felesnek *Csonkának* is ennyi. A Tanyáról 103 véka, a Tanyásnak is *Tsadónak* ennyi, így az én részemre jött összesen 451 véka tsőbe.
10. nagy hideg, esső, felette rút idő.
11. tiszta,
12. szép idő, ekkor szüreteltünk, lett 16 akó (1 akó kb. fél hl.) must az időnn, így megtsalt a szőlő bennünket, s másokat.
13. is tsendes.
14. esső, hideg.
15. is estve esső.
16. sikos; napfény.
17. nem esett, estve északra villámlott.
18. esső.
19. 20. 21. Szép idő, de reggelenként nagy dér.
- 22-27. is szép idők a munkára alkalmasok.
28. rút felleges sűrű tartós essővel, téli idővel fenyegetők.
29. már tiszta, északi hideg szél. (Nb. Ekkor vittem *Albert* fijamat DEBRECENbe SZAKÁLL felé felette veszedelmes úton az árvizek közt, a víztől elszaggatott gátokonn.)
30. 31. igen szép, tiszta, őszi idők.

november.

- 1-8. igen gyönyörű, tsendes, meleg, bár néha reggelre deres idő. Különösen az éjjeli szép tiszta hód (=hold) pompás vala.
9. viradóra reggel napkelte előtt az ég tüzes veres felleges volt, és az idő nagyon hűlni, télre készülni láttatik.
10. 11. Esső.
12. nem esett.
13. sok esső hideg.
14. viradóra hó, mely a házak tetejét ellepte, reggel is, és az egész nap esett, annyira, hogy fél sukra (=lábnyi) (1 sukk = 2 ököl " 2 hüvelykűj vastagság, kb. 25 cm.) a hol el nem olvadt fel nőtt.
15. jól felfagyott a tsupasz földön, borúlt.
16. 17. 18. borúlt komor, hideg, zúzos idő.
19. tiszta, kemény fagy, az ablakok is be fagytak.
20. is kemény, deres, fagyos,
21. lágyult.
22. Havas esső.
23. tiszta, tavaszi forma nagyon olvadó idő gyenge déli széllel, a hó tsak nem elolvadt.
24. is tiszta, olvadó déli széllel.
25. 26. 27. durva átláthatatlan köd.
28. még sűrűbb köd, úgyhogy tiz lépésre sem lehetett látni.
29. is köd.
30. dél után tisztabb.

december.

1. is ködös essős, komor.
2. 3. 4. 5. is ködös essős.
6. is esső.
7. 8. esső, komor.
9. iszonyú nyugoti szél, kis esső reggel.
10. szép idő. reggel fagy, dél után olvadt.
11. 12. is reggel fagy, dél után olvadt.
13. 14. 15. ismét éjjelenként szép tiszta reggelre fagy, dél után olvadó tsendes idők.
16. nagy déli erőss szél, estve szép tsillagos.
17. is déli erőss szél, estve szép tiszta.
18. jól felfagyott és reggel igen szép tiszta, azután ködös, borúlt.
19. is ködös setét.
20. is ilyen.
21. is reggel.
- 22-31. Mind setét, ködös, komor napok.
29. egy kis esső.

1844

január:

1. is ködös, setét, a napot xber (december) 19kétől nem láttuk, hanem ma
2. kimutatta magát, és reggel egy kitsinyt fagyott is, de dél után elborúlt, és estve az esső esett.
3. rút idő, a hó olly nagy pejhekbe esett, mint egy jó alma, (!) azután essővel elegy a sárt nevelte, a hó estve a földet be borította, reggelre fagyott, de már
4. ismét napfény olvasztó.
5. esső.
6. is esső.
7. kis fagy esső.
8. borúlt, lágy idő, estve északi szél, melly egész éjjel kegyetlenkedett, és
9. ugyan tsak felfagyott.
10. is a szél kegyetlenül dühödött, a földet tsonttá változtatta, estve meg szűnt a szél, de azért
11. is fagyott az ablakok is ezenn napokban úgyan derekasánn be fagytak. 11. borúlt tsendes de hideg idő.
- 11-17. igen kegyetlen hideg, fagyos idő, bár nappal néha borongott, de estve egészen kitisztult, s egész éjjel fagyott.
18. borúlt, az északi szél délre forult.
19. 20. engedelmes dél felé, reggel fagyos.
21. hideg idő, tiszta. 21re viradóra hó 1 tzolnyi (= a sukk egytizede, 25-26 mm).
22. egész éjjel dühösködött a déli szél, és havazott, de a széle elhordotta rakásra rakta, néhol néhol, reggelre a szél északra fordult és igen tsipős hideg vólt, a vásárt szélyel verte.
23. tiszta, hideg, fagyos.
24. is.
25. felleges, néha hó esett.
26. fagy, reggel köd. zúz.
27. olvadt, de estve fagyott.

28. ködös, hideg, zúzos.
29. még hidegebb, ködös zúzos.
- 30-31. is hideg fagyos nappal dél után engedelmesebb.

február.

1. engedelmes, lágy idő, olvadt.
2. viradóra nagy hó, de engedelmes idő, borúlt.
- 3-7. estve éjjel reggelre jól meg fagyott, a nappali tiszta és tsendes napfénynél délutánra lágyult hó, tartós és kellemes szánka út volt.
8. ugyan csak mord, zúzos idő volt reggel.
9. engedelmes, lágy, a hó ugyan veszni indult.
10. esső olvadó, déli szellő.
- 11-15. ködös, esső, néha néha, a hó elveszett, az árvíz, és a sár nevelkedik.
- 16-19. reggelenként meglehetősen fagy, dér, nappal olvadó, az árvíz elborított egészen.
20. szép, déli erőss széllel, mely 20 óra viradóra havat hajtott, de a mellyet a szép napfény délre elolvasztott.
21. 22. reggeli fagyok, nappali oladások.
23. estve esső, éjjel hó.
24. reggel tiszta, azután dél felé borúlt, olvadt.
25. esső reggel, azután tiszta.
26. reggel nagy fagy, azután olvadt.
27. 28. gyakori és szapora essők, déli széllel.
29. estve nagy esső északi széllel, mely reggelre a földet elborító, és a nagy sárt, vizet szaporító havat hajtott, mely hó délelőtt már potsojává vált.

március.

1. viradóra, nagy hó esett a nagy sárra, mely hó még febr. 29kén estve 9 órakor esett, de már délre elolvadt, lesznek ezekből árvizek. Már februárban a nagy áradások sok kárt tettek. ARADot is a MAROS februárban elöntötte és sok házakat le rontott.
2. tsendes, tiszta.
3. kis dér, tiszta, azután borúlt.
4. szép, tiszta, tsendes idő.
5. tsepergő.
6. nagy esső.
7. szép, tsendes, de estve felé borúlt, északi széllel, mely
8. nagy essőt hozott.
9. nagyon felfagyott, s a szél dühödött.
10. is nagy fagy, hó szállongott déli széllel.
11. hó porforma; fagy délután olvadt.
12. fagy déli szél, hó, dél után olvadt.
13. 14. reggelenként fagy, azután olvadt. 14. estve tisztás.
15. jól felfagyott reggel bár tiszta volt, de már 10 óra tájbann havazott, a sárt nevelte. Nb. 1826 óta oly árvíz nem volt mint az idén, ott is elborította a vidéket a hol az előtt nem volt. Sok házakat ittenn GYULÁn is le ontott (így!). Az utakat úgy elrontotta, hogy járni nem lehet. A Sir ásók a víztől nem tudnak boldogulni, a halottakat csak elásztatják. A marhák benn éheznek mert a mező tele vízzel. S a hideg időben a fű nem nőhet.
16. 17. szép idő, szikkasztó, de 17ke is délben tsepergett azután szép, tsendes idő lett.

18. is reggel borúlt, de tsendes, azután erős nyugoti szél.
19. is erős nyugoti szél.
20. jól felfagyott, tiszta meglehetősen meleg.
21. szép tsendes szikkasztó idő északi szellővel.
22. jól felfagyott, erőteske északi szél, borúlt, délfelé hó szállongott, azután hideg északi széllel estve ugyan tsak havazott, rút idő fergeteg.
23. fagy, borúlt.
- 24-31. reggelenként jó fagy, északi széllel, délután enyhébb.

április.

1. meglehetősen enyhes, de szeles,
2. tiszta, de kegyetlen északi hideg szél. Dél előtt láttam először a Gójakat, dél felől jönni.
3. komor hideg.
- 4-8. északi hideg szárazító szél.
9. már nem fagyott, de borúlt komor hideg.
- 10-13. enyhesebb, a szél Délről, nyugotról fordult (igy!) és
14. 15. szép tsendes essőt hajtott.
16. szép tiszta idő északi szellővel reggel, azután borongós.
17. 18. is reggel tiszta azután borongós északi szellővel.
19. szép tiszta meleg déli szél, mely
20. egy kis permetező essőt hozott.
21. felleget meleg kis szemző essőtske, az ég vagy két szer jót dördült. d.után.
22. tiszta nap, nagy meleg.
23. is ilyen.
24. tiszta; hideg északi szél, éjjel kis permetező essőtske.
25. tisztás, hűvös.
26. 27. is hűvös, meleg (!), sőt 26ba reggel a váluba jég volt.
28. nagy szél délről, a port ugyan kavarta, azután dél után nyugoti szél, sok felleget hajtott, de az esső, bár eleinte permetezett is elmaradt.
29. tiszta, hideg, szeles.
30. még hidegebb, úgyhogy fűteni kellett.

május.

1. is nagyon hideg északi széllel lepott meg, tsak hó hiányzik, hogy telünk nintsen, dél után kis hideg esső.
2. tiszta de nagyon hideg északi szél.
- 3-5. borongós, északi, s déli széllel, jó meleg,
6. meleg, éjjel kis esső.
7. borúlt, reggel kis esső, meleg idő.
8. is borúlt, kis esső, meleg.
9. borongós, a nagyon szükséges essővel biztatott, de rekkenő meleget szűlt.
10. is nagy hévség.
11. reggel borúlt, azután tiszta meleg hév idő.
12. hűvösebb, borúlt, dél után fellegetzett, és dörgött körülünk, de esső nem esett.
13. borúlt, de nem esett, hideg.
14. borúlt, kis harmatforma esső, hideg.

15. borúlt, hideg, dél után keletről fekete felleg dörgéssel, egy kis essőt is hozott ide a városra.
16. 17. nagy meleg. 17be estve 9 órakor itt a városon, s környékén kis esső.
18. nagy borongós meleg.
- 19-23. is nagy borongós meleg körülbelül polymás (!) essőzés. (vagy pászmás, de nem pásztás *Réthly*)
24. nagy meleg, dél után 5 óra körül keletre fekete dörgő felleg, essővel biztatott, de elkerült, csak egy kis szárnya tapott reánk, az eres meg tsepegett.
25. borongós.
26. pünköszt első napján délig tiszta jó idő, délbenn kezdett esni zápor jéggel, azután estvére jó esső.
27. nagy meleg, de délután estig szép, a földet meg áztató esső, dörgéssel.
29. ismét esső dél után.
30. 31. borongós, meleg.

június.

1. Szép idő, északi szellő.
2. 3. hideg, hűvös.
3. estve szép, tsendes esső jó darab hejen meg áztatta a szomju földet.
4. viradóra is esett, de már hideg északi széllel. 4ben is esett, hidegenn, hóval vegyest.
5. igen hideg északi széllel.
6. 7. 8. 9. rekkenő meleg, hanem 9a délután 5 órakor szép bőv esső jött nyugotról először nagy porral, és kis dörgéssel.
- 10-14. rekkenő meleg.
15. nagy meleg rekkenő hévség; hanem estve sűrű villámlás nyugot-északra, estve 11 óra előtt feljött a felleg szárnya ide is rút erőss szél, dörgés, tsattogás nagy zápor, melly több izben meg ujjulvann tsendes essőre változott és 16ban is jól esett, a földet megáztatta.
16. délután kitisztult.
17. is tiszta nyugot-északi szellővel.
18. 19. nagy forró meleg déli széllel.
20. viradóra éjfél után 1 órakor rút szél, dörgés, kis esső. 20. kemény déli szél, borúlt, estve 9 óra körül nagy esső egész éjjel.
21. hideg északi szél, essővel.
- 22-28. fojtó, rekkenő meleg.
29. reggel hűvös, és 9 óra tájban kis szemező esső.
30. borongós de meleg déli szél.

július.

1. nagy, erőss déli forró szél.
2. rekkenő és fojtó melegség.
3. is nagy meleg, elébb déli, azután nyugoti orkány forma szikkasztó sirokkó széllel, melly estve 9 órakor kezdett szünni;
4. már borongós és hűvös erőss déli széllel.
5. is nagy erőss forró déli tikkasztó szél.
6. viradón reggeli 2 órakor dörgött és néhány szem esső esett. 6. hűvös borongós nyugoti meleg széllel.
7. meleg, fojtós hévség, déli széllel.

8. déli hűvös szél, borongós.
9. viradón éjfél után 2 órakor nagy eső de dörgés nélkül. 9. egész nap borult hűvös nyugoti széllel.
10. reggel tiszta, azután borongós hűvös, s meleg.
11. 12. 13. is ilyen.
14. tiszta, melegebb.
15. rekkenő meleg.
16. még melegebb.
17. borult hűvös kis eső dél felé.
18. rekkenő meleg.
19. borult meleg.
20. viradón reggeli 3 órakor nagy sűrű zápor, dörgéssel, még az idén illy szapora eső nem volt a föld jól meg ázott. 20ben is egész nap pásztásonn esett, is borult, erőss nyugoti széllel, sok eső, a vásár nem kellemetes illy időben.
22. 23. is szeles, esős, hideg, a cániculla hideggel esővel köszöntött bé.
24. már nem esett, de hideg idő.
25. borult, hideg. Nb. a Takarást (aratást) a Tanyánn elvégezték 18. Júliusra.
- 26-31. meleg idő. 30ba erőss nyugoti szél kis eső estve. Nb. A Tanyáról az árpa termést 31be hozták haza, lett 10 véka vetésről 19 Köből, nékem fele azaz 9 Köből 2 véka, a Tanyásnak *Zsadó András*nak is enyi és a Takaró kilentzedik rész.

augusztus.

1. Szép, nagy meleg északi szellővel. Nb. Ekkor hozták haza az ugarból 8 K. vetésről a buzát, lett In Suma 32 Köből, jutott nékem 16 K. tiszta szép buza, a felesnek is *Csonkának* enyi. a Tsósz bér 2 véka a Tsósznek ki van adva, a takaró rész is tizedik
2. nagy meleg erőss nyugoti szél.
4. is meleg forró, erőss nyugoti szél, délutánn 5 óráig, a mikor a szél elstendesült, szerentsére, mert az olá (=oláh) városokon ekkor gyúlt ki egy ház, után 12 meg éget más épületekkel, és sok takarmány és gabonával együtt, bár szél nem fujt még is nagy melegség miatt sorra gyúltak az épületek, úgy hogy nagy bajjal lehetett elejét venni a tűznek.
5. borult, hűvös.
6. 7. nagy meleg.
7. hozódott haza a Tanyáról a buzatermés, lett 4 Köből vetésről 16 Köből tiszta szép buza, a felesnek is enyi, úgy mind *Zsadó András** Tanyásomnak, ez a mostani szük időbe nagyon jó, mikor rendesen 4 magot ad a vetés. Termett még a Tanyánn az idén is 70 rudas igen jó bükköny széna, *Zsadó*nnak is enyi. Nb. az idén a Lóheréhez nem volt szerentse.
8. rekkenő szél nélkül való meleg. A zabot *Csonka* ekkor hozta haza, lett 8 Köből vetésről 34 K. a felesnek is enyi, a Tsósz bér ki van adva 2 véka. Ez a zab, melyet takarni sem akartak felvállalni reménységen túl adott, a Takaró rész volt kilentzedik. Lett hát ez idén magam termése. Buza 31 K. árpa 9 K. 2 v. zab 34 K. kevés termés.
- 9-13. nagy meleg, de néha hűvösítő szellővel.
13. estve nyugotról fekete terhes felhő villámlással, mutatta, essőt ígérve magát, de a szél elhajtotta, az eső elmaradt.
18. 19. szeles, meleg, hűvös idő.

* Később mindenütt *Tsadó* van.

19. estve nyugotról felleg, és kevés esső.
20. borúlt, hűvös.
- 21-23. nagy égető meleg, különösen 23ba fojtó meleg, délnyugoti szél.
24. 25. 26. reggelenként hűvös, azután meleg. Nb. 26ba indultam az Albert Examenjére DEBRECENbe, ekkor az ér mentében VESZTŐ OKAN (=Vésztő, Okány), körül villámlott dörgött és estve SZAKALban, s körül belül jó esső volt.
28. 29. 30. 31. reggelenként hűs, azután melegebb, de mindenkor szárazító szél.

szeptember.

1. fellette kemény, nyugoti, azután hideg nagy északi szél.
2. viradólág keleti szél, szép, nagy tsendes essőt hozott
- 3-7. esső.
8. nagy esső.
9. is esső.
10. is esső.
- 10-13. seppetske.
14. 15. esső.
- 16-18. szép meleg idő.
19. is meleg déli széllel. Nb. 19be hozták haza a Tanyáról a tengerit, lett igen szép, jól megérett. Tengeri 75 - hetvenöt véka tsőbe, a Tanyásnak is, Tsadónak enyi.
- 19-30. fojtonos szép idő.

október.

- 1-7. szép nyári meleg idő. Nb. a külső földről haza jött a Tengeri 4ik októberben lett 360 véka tsőbe, a felesnek Csonkának is enyi. 2ik Nb. október 5kén indultam KÉSMÁRKra a hova német nyelv kedvéért vittem fíjamat.
8. októberben indultam DEBRECENből KÉSMÁRKra, a mikor az esső elkezdett esni, és szüntelen, leginkább éjjel esett. KÉSMÁRKra értem október 12kén estveli 5 órakor. okt. 13 (részletes leírás, mit fizetett ellátásáért, stb.) vissza indultam KÉSMÁRKról okt. 14kén délbe, haza értem az essőtől elázott utakonn sok törődéssel, október 23kán délelőtt. Nb. október 17 és 18ban a hegy ajján nagy villámás és dörgés volt estve, valamint okt. 21kén UJFALUban is reggeli 9 órakor, az uti költség jövet menet Száztizenöt for volt váltóban, ebből a lovakra elkölt 45., negyvenött for. a kotsisnak Tsdónak ezen felül 60 - hatvan for. Október hónapnak
- 7.-kétől több napjai hol essővel, hol szép tiszta nappal mentek el, de szép őszi idő és tenyésztető volt, a honnan a vetések igen kövérebbnek mutatják magokat, jó bőv aratást ígérnek, a mezők is nagyon megzöldültek. (Október utolsó hetéről nincsenek feljegyzések. Réthly)

november.

- 1.2. napja szép idő gyenge
4. viradóra reggeli 5 órakor nagy esső.
5. szép meleg idő, azután 15ikig tsak nem minden napi sok eső nagy sár, déli széllel, és nyugotival.
15. északra fordult a szél és a lágy idő hűvösre változott. 16ra keveset fagyott is.
16. esső.
17. homájos.
18. 19. nagy köd reggel, azután tiszta.

- 20. szép idő, estve köd.
- 21. borúlt, esső.
- 22. 23. 24. 25. sok esső, nagy sár.
- 26. 27. 28. 29. 30. reggelenként jól fagyott, azután olvadt.

december.

- 1. 2. 3. jó fagy, nagy derek, ködös, zúzos, így vált
- 4-11. a mikor estvéli 7 órakor a hó el kezdett esni, és reggelre,
- 12. a földet belepte, az idő enyhült.
- 13. borongós, olvadó.
- 14. reggel borúlt, gyenge, azután szép tiszta napfény.
- 15. tiszta tsendes, olvadó estve felé borongós.
- 16. reggel köd, borúlt, tsendes egész nap szép.
- 17. borúlt, délig, tsendes, azután tiszta, azután borongós.
- 20. borúlt, északi szél, estve kis esső.
- 21. borúlt, komor.
- 22. jól felfagyott, északi szél, borúlt; délután olvadt.
- 23. lágy, borúlt, tsendes.
- 24. északi szél, reggelre fagy, zúz, hideg.
- 25. is zúzos, hideg, fagyos, borúlt.
- 26-30. komor, a napot nem láttuk, hideg.
- 30. esső, ónos idő.
- 31. a nap kiadta magát, tiszta lágy, hanem 3 lre viradóra éjfél utáni 2 órakor villámlás, dörgés vala, délre (=déli).

1845

január.

- 1. az esső esett.
- 2. is esső délig, az után tisztult.
- 3. homájos, tsupa tavaszi idő.
- 4-10. borúlt, homájos, sáros idő.
- 11. viradóra nagy dér, tiszta idő, a napot is meg lehetett valahára tündökölni látnunk.
- 11-14. is homájos fagyos deres, délután olvadó.
- 15. 16. már tavaszi forma a borongós, langyos, napfényes idő.
- 17-29. komor, borúlt, gyenge nedves köd forma, essős napok, de már 28kán esső. 29re is esső déli széllel.
- 29. estve havas esső.
- 30. a hó ellepte a földet és keveset fagyott.
- 31. tiszta, napfényes idő.

február.

- 1-3. borúlt, sáros.
- 4. viradóra nagy eső, sár.
- 5. hó és jégtsapok, délután tisztásabb, hideges.
- 6. viradóra nagy hó, délután elolvadt.
- 7. is sok hó a sárta.
- 8-12. is szüntelen havazott és késő délután olvadt, de éjjel nagy hidegek voltak, fagyott.

13. 14. 15. már nem havazott, hanem kemény hideg, s nagy hó volt, és jó szán út.
16. 17. 18. is hideg a szán út tartott. 18. estve 5 órakorban (!így) a hó ismét elkezdett esni, és úgyan 18ban estvéli 8 és 9 óra közt igen rút mérges fergeteg dühöngött.
19. nagy hideg 14 gradusnyi.
20. még nagyobb.
21. rút fergeteg 15 gradus hideg, dél felé a havazás meg szünt, az idő lágyult.
22. és hideg, és estve a hó széllal úgyan esett.
23. olvadt.
24. Mátyás úgyan olvasztott.
25. reggelre fagy, délfelé olvadt.
26. is ilyen.
27. kegyetlen hideg fergeteg, dél után olvadt.
28. úgyan csak szakadt a hó, nagy pejhekbe.

március.

1. reggel hideg.
2. is nagy hideg 10-12 gradus.
3. lágy és esső, dél után a hó annyira elveszett, hogy csak északra látszott, a hóviz az utakon futott, azt gondoltuk vége lesz a télnek, de 4re viradóra jól felfagyott, és éjféltkor a hó ismét annyira nőtt, hogy szánkázni lehetett.
4. délkor elkezdett a hó ismét esni és úgyan csak szakadt egész nap és éjjel is, úgy hogy 5ikbe meg ért csak nem térdig.
5. reggel fagyaló esső, estve tsillagos, fagy, és egész 6ik reggeli 4 órájáig kegyetlen északi szél és ismét egy kis hó.
6. reggel hideg, fagy, délután tsendes, és ismét a nagy havat olvasztotta.
7. 8. 9. úgy mint eddig reggelenként nagy fagy, dél után olvadt, jégtsapok az ereszen.
10. is jól felfagyott, és a szánkának fát és mást hordani volt divatja, hanem már délután nagyon engedelmes és borongó, esésre mutató idő.
11. 12. reggel fagy, délfelé olvadó idő és Nb.
13. viradón iszonyú és nem is gyanított szerencsétlenség lepte meg GYULA várossá-nak délre eső részét az úgy nevezett RUTZAVÁROST (?), midőn még 12ikbe éjjeli 10 óra körül a víz árja azon részt egészen elöntötte, a szegény elijedt lakosok soha se tudták honnan ment rájuk az a nagy víz, holott az előtt annak hire sem volt azon a részen. Több százra menő házak - 400 ház már 13ba reggel vízbe állottak, a lakosok szabadítását az is gátolta, hogy a tsonakok a vízbe lévén bé fagyva hirtelen ki vágni nem lehetett, azonba a kiöntött víz reggelre anyira bé fagyott, hogy a szabadító szekereket vonó lovakat nehezen lehetett a jégnek, és az uszó víznek verni. A sok jaj bé tölté a levegőt, midőn a lakosok mindenjüket elvesztvén házak, épületjeik öszve omlásán siránkoztak, anyival veszedelmesebb állapot ez, mivel
14. 15. 16. 17. 19. 20. is az esső esett, olvadt, és a vizet szaporította.
21. viradóra ismét havas esső, iszonyu sár és áradás, de reggelre kis fagy.
22. hideg és nagy fagy, borúlt idő, délbe a hó ismét elkezdett esni, és esett egész nap, s estve is, megnőtt 1/2 sukra, mord idő volt egész nap, hanem estve lágyult.
23. Husvét első napja hó, borúlt, lágyabb idő és tsendes.
- 24-29. néha néha esső, máskor borúlt; s napfény.
30. ismét esett a hó.
31. ismét borúlt, hó szállingot, dél felé és azután tiszta idő északi széllal.

április.

1. szép tiszta tavaszi nappal jelent meg, az észak keleti szél a nagy sárt jól megszikkasztotta, hideg volt.
2. hideg északi szél, reggelra nagy fagy.
3. is hideg fagy.
- 3.4.5. kemény szelek, fagy reggelenként. 5ikbe közel hozzánk tűz ütött ki (10 ház leégett, stb.)
6. 7. is iszonyú kemény szél, (és 7ikbe reggel egy 14 éves inas felgyújtotta gazdája házát, stb.)
7. szép tsendes nap fényes és szép tavaszi esső.
8. hideg fagy, északi szél.
9. szép tavaszi tsendes idő.
- 10-24. szép tavaszi, bár néha szeles, gyakran tenyésztető esső,
24. is estve felé szép tsendes esső.
25. borúlt-tsendes.
- 25-30. is szép meleg idő.

május.

1-5. forró meleg és hervasztó déli szél.

6. borongós és reggelre jó zápor, dél után pedig 2 óra körül iszonyú nagy omló zápor jéggel. Lefojtak ezen sanyaru májusnak minden napjai, illy napokat nem értünk. A szünteleni hideg essők nem hogy használtak volna, hanem a föld termékeit megrontották, s azok nem nőhettek, a kövér élet le dőlt, rothad. A sovány földbe ritka, sárga az árvíz egész határokat elborított, a legelőt elöntvénn, a barmok éhen tsak nem elvesznek, a hosszú tél a takarmányt elemésztvénn nints mit enniek adni. A Tengeri meg június elejénn is tsak egy bak (?) arasnyi. Szóval martius, április, május igen veszedelmes hónapok valának, az ország minden részein a nagy áradás temérdek károkat okozott, mind veteményekben, mind az emberekben, mind a barmokban, s épületekben.

június.

1. napja is essővel köszöntött bé.
2. is tspergett, hideg volt.
- 3-17. rekkenő meleg. 17benn azombann nagy dörgéssel, a nagy zápor, és kis jéggel a fojtó meleget meg szüntette.
18. is borúlt, hűs idő.
19. estve szörnyű zápor és nagy dörgés tsattogás. Egy asszonyt is az égi tűz meg ölt egy istállót a német városon megégetett.
20. 21. nagy zápor, dörgés, körülöttünk sok nagy jég esső. 22re viradóra is nagy dörgés, nagy zápor.
22. délig szép, ekkor esső.
- 23-26. hűvös, borongós.
27. reggel esső, hideg.
29. 30. rekkenő meleg.

július.

- 1-10. rekkenő meleg, alig lehetett kiállani, a felért gabonát öszve aszalta, úgy hogy júl. 7kén kellett aratni.
11. borúlt, és egy kis esső is esett, de délután szörnyű meleg ismét.
12. 13. szép és szükséges esső, a nagy meleg meg szűnt.

14. hűvös.
  15. meleg.
  16. estve nagy eső.
  17. 18. hűvös, kis eső.
  19. 20. sok és nagy eső.
  21. jó meleg.
  22. dél utáni 5 óra körül szörnyű nagy zápor erős dörgéssel, a villám az Uraság ménes-sébenn a Katsy szomszédjában két lovat agyon ütött.
  23. borult, de meleg.
  24. is tiszta, meleg, hanem délután borult, és estvéli 9 órától fogva, egészen éjfél utáni két fertáj egyre (félkettőre) 25re viradóra iszonyú villámlás, és tompa dörgés néha villám tsapással, szüntelen tartott, és iszonyú zápor omlott.
  25. is szüntelen esett a zápor. Az élet a mezőn a bogjákbá ki tsirádzik, nyomtatni nem lehet, a szűkölködő sok.
  26. nem esett, jó meleg volt.
  27. reggel dörgés azután 6 órától fogva 10ig sok és nagy eső, és éjfél előtt 10 órától fogva,
  28. viradó reggeli 3 óráig iszonyu, soha nem szűnő villámlás és dörgés volt, de nem a város felett, hanem nyugat északra a városon kívül.
  29. 30. nem volt eső, jó meleg.
- (31-ről nincsen bejegyzés.)

augusztus.

1. 2. 3. nagy meleg.
14. délelőtt nagy zápor, de nem nagy hejenn.
- 5-16. tsak nem szüntelen eső; a gabona, széna a mezőn rothad.
- 16-22. szép idők úgy hogy nyomtatni lehetett, de már
23. eső, és kemény északi szél, dél után kiderült.
24. derült és egész aug.
31. igen szép és ez időnn legállandóbb meleg nyomtatásra alkalmas idő.

szeptember.

1. viradóra ismét kis eső, kemény és hideg északi szél.
  - 2.3. tiszta jó idő. Az 1845ki termés nagyon silány volt, olly bő terméssel biztatott hogy előre gondoskodtunk arról, hogy a termést nem tudjuk hová tenni, de a ragya (haszonnövények levelein keletkező hályog, ami megbarnul, majd elszárad) és a júniusi forróság mindent semmivé tett, úgy hogy tsak nem semmink maradt aratáskor.
- Nékem a parochialis földről 8 K. vetésről lett 19 K és 1 1/2 véka búzám, a felesnek is ennyi, holott máskor 3 annyi is lett. Zab lett *Csonkától* 17 K. *Csikóstól* zab 7 K, árpa 3 K 2 1/2 véka. A Tanyáról *Tsadótól* jött 4 K vetésről 14 K és 3 véka, *Tsadónak* is enyi árpa 4 K. *Tsadónak* is enyi. Így hát a magam termése lett buza 34 K 1/2 véka. Zab 24 K. árpa 7 K 2 1/2 véka. Szeptember több napjai többnyire szép idővel néha esővel mentek el.

október.

- 1-4. jött haza a kukoritza. Lett tsőbe pasehialis (igy, nem parochialis?) földön 250 véka formánn.
11. többnyire szép meleg idők.
12. az eső lanyházott, estve kemény és hideg északi szél keletkezett, melly

13. 14. egész 15kig délig tartott, amikor
15. viradóra essővel állott elő.
16. már tsendes, lágyas, napfényes idő.
17. Sok esső.
18. is essős.
19. szörnyű orkán forma szél nyugotról, mely dél után kis essőt hajtott.
20. szeles.
21. orkán szél nyugotról kis tsepergő essővel.
22. napfényes, hűvös,
23. viradóra jó nagy fagy, tiszta idő.
24. is borúlt, hűvös, hideg, több napjai októbernek szépen fojtak le, különösen
28. 29. 30. 31. tiszta, tsupa nyári formák voltak éjjel is.

november.

1. nagy köd egész nap.
2. szép idő délfelé, estvére esső.
3. iszonyu északi hideg szél.
- 4-11. szép tavasz forma lágy idők, néha reggelre dér és fagy. 12ben estve egy kis esső.
12. 13. 14. borongós tsendes lágy idő.
- 15-22 szép tavaszi gyenge idők.
23. reggel esső, azután egészen Xber 4ikig borúlt, éjjel nappal egyforma lágy idő.

december.

- ... azután egészben Xber 4kig borúlt, éjjel nappal egyforma lágy idő Xber
4. esső.
5. 6. ismét borúlt,
7. esső.
9. 10. borúlt, estve tiszta, de gyenge, déli szelek.
11. borúlt, gyenge, estve tiszta, gyönyörű telly hold világ.
12. havas esső.
13. is havazott reggel nagy pejhekbe, azután néha néha szünve egész nap és estve és apró szencekbe (így?) éjfél felé szép hold világ.
14. borúlt, havazó, tsak nem egész nap, estve zúzos köd éjjel borúlt, azután tiz óra tájbann ki tisztult, és egész estig gyenge tiszta, a nap sütésre olvadt a hó, estve borúlt déli erőss szél egész éjjel Xber 16ra viradón az erőss szél, a havat rakásra hordta,
16. borúlt, de gyenge olvadó idő, estvefelé tsepergő esső, éjjel is borúltas olvadt.
17. reggel tiszta egész délig, dél után borúlt, essőre hajló, estve és egész éjjel gyönyörű tsillagos, nyugoti olvasztó széllal.
18. reggelre kitsit fagyott, tiszta, tsendes.
19. borúlt dél előtt kis tsepergő esső, tsendes idő.
20. reggel tisztás, darabos felhők, azután borongós, délfelé, s azután tiszta, az éjjel is többnyire tiszta.
21. reggel borongós, azután szép tiszta néha, néha, déli lenge gyenge szél, estve tiszta.
22. borúlt, bár néha a nap sütött. Délre esső, mely estvéig gyakran megindult, ismét megszűnt estve tsillagos, déli szél.
23. reggel borongós, azután tisztás, estve tsillagos déli szél.
24. reggel keletre veress égajja, azután egész nap sűrű esső.
25. reggelre egy kis fagy, egész nap tiszta és északi hűvös szél.

26. 27. 28. 29. esső, setét idő.

30. felfagyott reggel egy kicsit, délig szép, tiszta, meleg, dél után elborult.

31. borult, estve tiszta.

1846

január:

1. reggel jó dér, kis fagy. délig meglehetősen tiszta, dél után komor borult ködös.
2. borult, hűvös, estve tisztás.
3. reggelre kis dér, azután borult, erőss hideg északi szél, estve havazott, de olvadt.
4. ugyan szakadt a hó dél felé.
- 5-10ig gyengén borult, vak, tsendes napok, azomba fagyogatott.
11. reggelre ki tisztult szép nap, olvadt, déli szél.
- 12-15. borongós nappal, reggelenként fagy, gyenge tsendes idők.
16. kevés esső, lágy idő.
18. reggel igen sűrű бүдös, fojtós köd, dél felé vékonyult.
- 19-24. sok esső, kivált 23-24be.
25. Pál napja szép tiszta, nagyon süтös nyári szagú meleg - azt mondják Pál napról.
Clara dies Pauli, bona tempora denotat anni, Si fuerint nebula, pereunt animale quoque.
26. szörnyű, alkalmatlan, szünteleni, a lábolhatatlan sárt szaporító esső, déli széllal, rosз vásár volt.
27. Reggel tisztás, azután borult lágy idő.
28. 29. fagyos, jól felfagyott.
30. is fagyos, a hó szállingott.
31. olvadt, a sár nőtt.

február:

1. a hó ugyan szakadt délig, délután esső egész nap és éjjel.
2. a nap ki süтött, tisztás. Nb. 2ikba volt Gyertyaszentelő Boldogasszony azt mondják, hogy ha akkor süт a nap, még hat hétig tart a tél.
3. reggelre esső, azután is borult, nyári forma fellegek.
4. 5. esső.
6. borult, estve tisztult, azután borult.
8. borult és tsípös hideg.
9. tisztás, estve havazott kissé, azután északi hideg szél estve.
10. ugyan tsak felfagyott, kemény északi szél.
- 11-13. kemény hideg, fagy.
14. engedelmesebb, olvadt kitsinyt, borongós.
15. reggel úgyantsak havazott 7 óráig, azután kitisztult.
16. 17. olvadó.
18. sok esső.
19. felfagyott.
20. 21. 22. reggelenként fagy, azután nappal szép tavaszi meleg idő.
23. 24. reggel sem fagyott, szép meleg nap.
25. kis fagy reggel, azután gyönyörű meleg nap.
26. már borult.
27. esső.
28. nagy köd és бүдös, délután szép idő.

március.

- 1.2. nagy bűdös köd, reggel, délután szép idő.
3. köd reggel, egész nap borúlt.
4. reggel borúlt, azután tisztás.
5. reggel dér, azután szép tiszta tsendes idő.
6. tiszta nap, meleg.
7. tiszta, tsendes.
8. is szép tavaszi meleg.
9. szép idő délig, délután hideg északi szél. Estve ki tisztúlt ég reggelre.
10. borúlt, hideg északi szél, fagy.
11. 12. 13. 14. reggelenként fagy, hideg északi szél, dél után verőfényes idő.
15. esső, hideg északi szél.
16. nyugodt északi erős szél, hideg, borúlt.
17. 18. erőss nyugot északi szél, tiszta idő.
19. szeles, tiszta, dél után jó kis esső.
20. szép tsendes meleg nap.
21. reggel borúlt, tsendes.
22. esső.
23. erőss déli szél.
24. is erőss déli szél.
25. kis esső és tsunya bűdös köd reggel, az után ki tisztúlt.
26. szép, tiszta, tsendes nap.
27. meglehetős esső, de hideg.
28. szép, tisztás nap.
30. borúlt, tornyos fellegek, és estvére nagy hideg esső, szél.
31. tiszta, reggelre dér.

április.

1. szép nap, déli lenge szél.
2. is szép nap.
3. borúltas, kis esső.
4. szép nap déli széllel, esső,
5. borongós.
6. reggel havas esső, azután szép meleg idő.
7. borongós de meleg, dél után 2 óraker három óráig nagy zápor bűgyborékkal és dörgéssel, az első dörgés ez idénn.
8. 9. essős, borúlt.
10. is borúlt, hűvös.
11. délután záporral kis jég esső.
12. Husvét, szép idő, de hűvös.
13. reggel kis esső.
- 14-18. hideg és gyümölsöt meg sanyart idők.
19. dél után keletre nagy fekete dörgő felleg és esső ittend a városonn kevés esső, hideg.
20. is hideg borongós.
21. 22. 23. 24. felhős, szárazító szelek.
25. estve jó nagy esső dörgéssel.
26. szép idő.
27. borongós, reggel kis esső, estve nagy zápor, dörgés.

28. 29. 30. esső, hideg, reggelenként dér, mely a szabadabb hejen kárt tett a gyengébb veteményekben, különösen hideg volt ápr. 30ka.

május.

1. napjára hideg, fűteni kellett.
2. viradóra nagy dér, a válukba jég is volt, egész nap hideg darabos fellegek. Nb. 2ikra viradóra fagy, a Szöllőket, paszujt stb. tenkre tette egészen, nekem semmit sem hagyott.
3. is hideg, fűteni kellett, hanem estvére lágyult,
4. is engedelmes szép de hűs napfény.
5. északi hideg szél, de napfény.
- 6-13. nagy melegek, por.
14. dél tájbann nagy és szükséges esső.
15. hűvös meleg.
- 16-27. szárazság és nagy melegség.
28. reggel szép lanyházó esső, mely a port se verte el.
29. borúlt, hűvös.
30. tiszta, északi szél.
31. borongós, hideg északi szél.

június.

1. 2. 3. hideg, borongós.
4. is hideg.
5. borúlt, de kegyetlen hideg északi szél, mely a felleget szélyel verte, és az eget estve már tükör tisztává tette.
6. tiszta tsendes és enyhübb (!) idő, hideg.
7. dér ismét.
8. 9. forró meleg, darabos fellegek.
10. nagy meleg, délután 6 óra körül a város környékén és benn nagy zápor.
11. darabos felleg északi hűvös szél, meleg kis ragya.
12. felleges, vak meleg.
13. felleges, hideg északi szél.
- 14-19. többnyire északi szél, nagy meleg.
- 20-23. rekkenő melegek, s több nap ólta 25-28 gradus meleg.
24. Déli szél keletkezett, reggel esni kezdett tsendesenn, és esett délig.
25. reggel nagy meleg, délfelé borúlt, estve 8 órától 9ig szép tsendes de bőv esső.
26. borúlt reggel, tsepergő esső, azután 20 grad meleg.
27. iszonyú meleg, déli széllal.
28. grad meleg, még ilyen nem volt az idénn, estve északra fordult a szél és hűvös volt.
29. 30. rekkenő meleg.

július.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. rekkenő meleg, már sorvasztó déli széllal 7ikben.
8. reggel hűvös szél egy kis futó esső, azután meleg.
9. 10. iszonyú tsak nem ölö, 28 gradus meleg déli aszaló széllal.
- 11-17. is rekkenő melegség, az életbeli termésnek nevezetesenn a buzának és árpának letakarása végbe ment, mert már 13ik július körül buza átaljábann véve féltermés sem volt, árpa ennyi sem, a zab is nagyon silány. Tengeri egy tső sem lett, úgy szől-

vánn, semmi krumpli, sem paszuly, sem semmi gyökeres vetemény, akiknek búzá-jok ugarba vagy bükköny földbe volt, azok ezen mostoha időbe szerentsések, mert lessz kenyerek. De a Tengeri földbe vetett buza nagyon szükönn fizet. Nékem a parokhiális 8 köblös földönn termett az idén, melyet tegnap azaz 16ik Júliusba hoztak haza *Tsado András* feles részéről 4 köből *Tar Ferentz*ről 4 K. 3 véka, ezeknek 2. 2. köblös földjük volt, a *Szilágyi* részéről 4 Köblösről jobb 9 Köből, így hát öszvesen - tizenhét Köből, a feleseknak is enyi. A Takaró rész tizedik, azaz 3 K. és 2/5 véka! az egész termés tehát 8 Köből vetés után 37. K. 2/5 véka (ez kn. 9 q/ha-nak felel meg!), a Tsősz bér 2 véka. Miólta feltakarodtak, ha a Gazdák szűrűt tudtak volna a szárazság miatt készíteni, azólta a nyomtatásnak is vége lett volna.

18. délig fojtó hervasztó égető déli szél, délbe kis jég, kis essővel, de szörnyű déli orkány széllal.
19. 20. 21. rekkenő meleg. Július 21kén jött haza a Tanyáról az árpa, lett 3 Köből vetésről 15 Köből fele a 7 K. 2 v. az enyim, fele *Tsado*jé.
21. 22. 23. 24. szokott 26 gradusnyi meleg. Júl. 24. a rekkenő melegbe délelőtt 10 órákor tűz ütött ki...
25. Júl. nagy forróság. 25. Júl. a *Tsado* részéről a külső földről 4 K. 2 v. a Nyiri részéről 27. Júl. 8 K. 1 v. Zab öszvesenn 12 K. 3 véka, a feleseknak is enyi és a takaró rész 9ik ez lett 5 K. vetés után - árpa jött a *Nyiri* részéről 6 K., néki is enyi.
27. restauratio - estvére szép esső.
28. fellegetes, hűvös, és tsepergő esső.
29. szép és bőv. esső.
30. hűvös, borúltas.

augusztus.

1. nagy meleg és ismét 4 ház elégett, a német város innenső oldalain.
2. 3. 4. rekkenő meleg.
3. ismét tűz ütött ki. (gyújtogatás).
5. 6. 7. rekkenő 26 gradus meleg.
8. reggel borúlt déli széllal, és nagy zápor esső, délután bőv esső a rekkenő sütős meleget enyhítette ugyan, de
9. bár tsepergő esső, és borúlt volt, olly vak meleg volt, hogy alig lehetett kiállani.
10. borúlt, hűvös.
- 11-18. meleg.
19. 20. borongós, hűvösebb,
21. esső.
22. viradónn reggeli 2 órákor nagy dörgéssel, s stattozással nagy zápor.
- 23-31. szép napok, de néha borongó, sok lanyha essőkkel.

szeptember.

1. 2. szép napok.
- 3-12. meleg (20-21 gradusnyi) napok. A szöllőt a mit a májusi 2ki fagy meghagyott tökéletesen megérlelték, és felette jó borról biztatnak. Én Sept. 12ben hozattam haza egy pár koskába (=kosárba) a meg maradt néhány fűrt szöllőt és szüretünk semmi sem volt.
13. reggel hűvös északi szél egy kis esső, de hideg és a levegőt úgy meg hűtötte, hogy a fázásig éreztük.
14. már tiszta de fogas napfény.

15. enyhűbb de borongós.
16. hideg és bőv esső.
17. esső nem vőlt, de hűvös borongós.
18. pásztás esső sok izben, és sütős nap. 18. estveli 7 órától kilentzig sűrű egymást erő villámlás, de dörgés nélkül, hanem fent a légbé nagy és képtelen morgás, nagy zápor jéggel.
- 19-27. gyakori pásztás essők.
28. szép tiszta nap.
29. 30. is meleg, tisztás nap, déli széllal. Nb. azt tartják, hogyha Sz. Miháj napján a szél déli, akkor gyenge, ha északi, akkor kemény tél leszen.

október.

1. tiszta, meleg északi széllal. 2ik borúltas lanyhás essőtske reggel keleti széllal.
3. tiszta déli széllal.
- 4-12. tiszta, szép kellemetes a föld mívelésre alkalmas napok. A nyári kopár mező is felzöldült, és a barmoknak eledelt szolgáltat.
13. erőss déli hűvös szél, estvére essőt hozott, melly tsendesenn és bővönn egész éjjel esett.
14. már tisztás, déli gyenge széllal.
15. estve esső.
- 16-24. szép idő.
25. nagy erőss déli szél, melly 26ra viradóra essőt hajtott.
27. 28. szép idő.
29. indultam DEBRECENbe, ekkor és
30. olly sűrű ködbe utaztunk, hogy alig láhattunk kis távolságig és hideg északi széllal szemben.
31. már tisztább, de még is komor és hideg.

november.

1. viradóra első de nagy dér és fagy.
2. 3. 4. 5. is kemény fagy és dér.
- 6-12. is kemény fagy, dér, de délutánn lanyhos, tiszta idő.
13. már lágyabb.
14. lágyabb, felhős déli széllal.
15. is lágyabb. 16ra viradóra egy kis permetező hó erőss északi széllal a szél megszűnt délutánn, és tiszta idő.
- 16-20. hideg, fagyos, tsendes idő.
21. déli szél, borúltas.
22. borúlt, lágyabb, lanyházó esső.
23. nagy és bő esső és estve essővel hó.
24. a hó elolvadt, meleg idő, tiszta.
25. 26. 27. 28. essős.
29. szörnyű orkán forma déli szél, az ablakot s külsőt be és széjjel törte a nagy szobámba.
30. reggel tiszta, gyenge idő, azután borúlt.

december.

1. viradóra hajnalbann esső, reggel északi széllal havas esső, melly egész nap esett, de sárrá vált.
2. viradóra a hó ellepte a földet, de elolvadt, és szikasztó napok vőltak
7. viradóig, a mikor nagy esső.

8. és reggelre sok esső, tartott délig, dél után tisztás meleg idő.
9. 10. 11. 12. is sok esső.
13. Lutza napján is esső, kivált estve.
14. reggel havas esső, azután hó esett egész estvéig, a földet ellepte.
15. viradóra meglehetősen hideg, és kis fagy borúlt idő.
16. Nagy, 1/2 suknyi (12-13 cm-nyi) hó esett egész délig, ekkor nagy erősszél fúj, a havat hordta, estvére kitisztult, fagyott.
17. is hideg fagyos.
18. hideg, erősszél déli szél,
19. jól felfagyott, az ablakok is befagytak, nappal tiszta.
20. is még nagyobb fagy és hideg, 13 gradus, tiszta nap.
21. 4 gradus, hideg tisztás nap, estve tiszta tsillagos ég, éjfél tájban erősszél déli szél, mely
22. is ugyan dühösködött, tiszta napfény, de a nagy szél tartott egész
23. viradóra éjfélig azután lassult, 23ba is lengedezett. Tavaszi idő.
24. esső,
25. is sok esső, lutskos Karácsony. 25 délfelé tiszta.
26. sok esső.
27. is esső, reggel északi szél, havas esső, dél után ugyan havazott.
28. nagy hó, 1 1/2 suknyi (kb. 40 cm-nyi) magossá esett a fagyatlan földre. 28ba is ottan havazott.
29. 30. 31. sok hó esett egész nap és éjjel.

1847

január.

1. fagyos,
2. 3. olvadó.
4. is és esső a hó veszni készül, ujyra.
- 5-6. essőtske olvadt.
7. a hó esett, hol essővel, hol nagy pelyhekbe.
8. 9. 10. 11. kemény, zúzos, borúlt idő.
12. 13. 14. 15. 16. Tartós zúzos, kemény, setét, borúlt idők, hanem 16ikbann a nap délkor kisütött, a zúz kezdett hullani és meleg téli idő volt a hol a nap fény érte, estve ismét zúzos, borúlt.
17. reggel kemény, zúzos, hideg, délfelé a nap ki sütött.
18. 19. 20. 21. 22. kemény, zúzos idő, de 22be a nap délre ki sütött.
23. zúzos, hideg, de a nap egész nap fénylett, fogas (népies = csipős hideg) verő fény. Nb. ezen hideg napokbann mindég szél nélküli tiszta, fagyos idő volt.
24. 25. 26. Reggelenként kemény fagy és dél felé olvadt, a hol a nap érte.
27. már lágyabb, olvadó, és
30. is a nap a havat többnyire elolvasztotta.
31. is tartott az olvadó idő, de már kis esső volt.

február.

1. is esső.
2. reggel borúlt azután tiszta.
3. esső sár.
4. hó esett a sárra.

5. reggel kis fagy, azután olvadó tiszta idő.
6. hó esett a fagyra.
7. 8. 9. 10. szüntelen, néha essővel olvadt, nagy sár.
11. ismét nagy hó esett a sárra.
12. 13. 14. 15. erőss kemény idő.
16. reggel hó, azután esső.
- 17-20. olvadó idő.
21. hideg fagyos.
22. 23. reggelenként fagy azután olvadt, s nagy sárok.
24. Mátyás nap hideg fagy, igazi téli idő.
25. 26. éjjelenként kemény fagy, dél után olvadt.
27. nagy fagy, délután aprón eső, havazás, a hó esett estvélig tsendesesen, és valami 3 tölönyira (kb. 8 cm) nőtt, de
28. igen elolvadt a borúlt, de gyenge időben.

március.

1. a hó egészen elveszett, de
2. viradóra ismét annyi esett.
3. 4. 5. 6. nappal olvadt, és a hó hol északbann nem volt, elveszett, de éjjel nagyot fagyott.
7. viradón ismét kevés hó esett.
8. elolvadt, bár éjjel hideg volt.
9. tisztás napfény, reggel dér, fagy, azután olvadt.
10. jól felfagyott.
- 11-16. éjjel kemény fagyok, nappal olvadt, tsendes idők, többnyire északi de tsendes szél.
17. nem fagyott és nappal is már tavaszibban mutatta magát.
18. 19. reggelenként fagyos dér, nappal sütős meleg.
20. is kis dér, de nappal meleg, tsendes.
21. már csak kevés dér nagyobb meleg, északi szellő.
22. dér, fagy, hideg északi szél.
22. 23. 24. 25. reggelenként dér és fagy, nappal meleg, tsendes idő.
26. is hideg, kis dér, nappal jó meleg.
27. nem volt dér, de hideg és nyugoti szél váltotta fel az északiakat és
28. reggel egy kis lanyhás essőt hajtott.
29. 30. Déli fonyasztó szél.
30. lanyhás esső.
31. erőss déli szél, egész éjjel, ápr. 1. viradón dühösködött.

április.

1. erőss déli szárazító szél.
2. 3. is erős déli szárazító szél.
4. reggel jeges esső.
5. 6. erőss déli szél, kis esső.
6. reggel nagy dér és azután hideg esső.
7. 8. erőss déli szél, hideg, reggel dér.
9. hideg déli szél, hideg, esső. délután 5 óra körül szörnyű nagy zápor.
10. 11. hideg szél, száraz és reggelenként dér.
12. északi hideg szél.
13. is.

14. déli hideg szél.
15. hideg szél, estvére esső és
16. is délutánn.
17. nagy erőss nyugati szél, reggel esső, az utánn tiszta idő, de erőss nagy szél.
18. is lanyha esső, erőss déli szél, estve ki tisztult.
19. reggel nagy dér, nappal tsendes, meleg. Nb. április 17kén az iszonyu kavargó szélbe, dél előtti 11 órakor, gyulladt ki egy ház SZALONTA várossába (a házaknak csak 1/7-e maradt meg.)
20. meleg, tsendes nap.
21. is meleg, de borongós.
22. meleg, estve esső.
23. sokszori de tsendes esső.
24. tiszta, északi szél.
25. tiszta.
26. esső.
27. szép idő.
28. is.
29. is.
30. erős déli szél.

május.

1. erőss hideg, déli szél.
2. nagyon hideg, de tsendes idő, dél felé kemény hideg, déli szél.
3. már enyhübb, tsendes, meleg.
4. 5. is meleg.
6. borult, dél utánn tsepergő esső, nyugoti s déli széllel.
7. borongós, dél utánn szép, tsendes esőtske.
8. darabos fellegek, nagy égető meleg.
9. 10. 11. 12. hévség, száraztó szél délnyugotról.
13. még nagyobb hévség nyugoti szikkasztó széllel.
14. is meleg.
15. borult, tsepergő esső, hűvös idő.
16. reggel nagy köd, azutánn tiszta.
17. 18. 19. 20. nagy hévség, nyugoti és déli széllel.
21. borult, és éjjel nagy zivatar 21re viradóra. 21. reggel 7 órától 10 óráig nyugotról jó és szapora esső jött, de a nagy szél már dél utánnra kiszáraztotta, estve a szél meg állott, és tiszta idő volt.
22. 23. 24. nagy hévség.
25. is Orbán nagy hévség, dél utánni 7 órakor erőss nyugoti széllel jött darabos felhő, a szél orkánná vált és szörnyű dühösséggel fújt egész kilentzedfél óráig, a mikor tšapos zápor esett, de nem sok.
26. a szél hidegen fújt északról. Így volt ez az egész tavaszon, ha egy kis esső volt, utánn a nagy szél kiszáraztotta, és hideg volt.
27. 28. 29. 30. az északi hideg szél fojvást tartott. Néha néha fellegett, de esső nem esett.
31. Tsendesobb tiszta.

június.

1. Darabos fellegek nyugotról, és nyugoti erőss szél, de a melly délutánn 3 órára szép zápor essőt hozott.
2. reggel borúlt, északi hideg szél.
3. viradóra bő esső, de hideg idő.
4. 5. esső, délfelé.
6. tisztás.
7. esső.
8. reggel esső, azután tisztá.
9. tisztás.
10. délutánn 3 óraker nagy zápor, jéggel, melly a Csikos ér táján lévő szőlőket, vetéseket, tenkretette, a nagy szél a gyümöltsfákat kitekerte, és széjjel hasogatta.
11. szüntelen esett reggelig, azután 11 óraker tisztulni kezdett.
12. 13. 14. szünteleni esső, hideg idő.
15. is.
16. viradóra nagy esső, azután borongós meleg sütős nap.
17. esső.
18. borongós.
19. meleg borongós.
20. nagy esső.
21. 22. 23. 24. nagy meleg.
25. viradóra szörnyű zápor, éjfélt után nagy dörgéssel. (25. indultam DEBRECENbe, 25. 26ba oda értem).
27. nagy meleg, estve esső dörgéssel,
28. is esső.
29. indultunk vissza a sáros rossz úton, ekkor délutánn a szörnyű zápor a mezőnn talpig áztatott, estvére alig tudtunk FÜZES GYARMATra be hatolni.
30. ismét BÉKÉSen tul szörnyű esső, mindég dörgéssel. 30ba estvére haza vergődtünk, a kerék az agyán forgott.

július.

1. is kis esső, északi szél fordúlt.
2. szép szikkasztó idő, borongós.
- 3-7. meleg.
8. 9. nagy hévség. 9be a hévmérő az árnyékba 28 grádust mutatott.
10. borongós.
11. 12. 13. 14. 15. elég meleg, a széna tsinálásra már alkalmas napok és a takarásra (aratásra).
15. estve kis futó essőtske. (19ik júl. indultam DEBRECENbe házvétel miatt...)
19. H. LADÁNYba nagy zápor (H. LADÁNY talán PÜSPÖKLADÁNY u.i. ezen át kell mennie, H. LADÁNYt nem talállok. Réthly) ért, de hejbe lévőnn nem áztunk.
20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. meleg idő, nagy hévség.
27. viradón jó esső, és délre nagy égi háboru nagy széjjel.
28. nagy meleg.
29. dél után 2 óraker szörnyű zápor, de tsak a városbann és környékénn.
30. borongós.
31. egy kis esső, borúlt.

augusztus.

- 1-6. szép idők.
7. borúlt.
8. esső.
9. 10. nagy essők és 10ikbe jég a városon kívül a remete felé.
- 11-25. iszonyú hévség déli sütős (perzselő) széllel.
26. felleg mutatkozott, de kis esső volt.
27. felleges.
28. viradóra jó esső.
29. 30. 31. jó idők, de 31be lanyha esső.

szeptember.

1. 2. jó idő.
3. kis esső délig, de már 28tól fogva a levegő hűlése nagyon érezhető.
4. hideg felleges. Nb. az 1847ki gabona termés volt buza, a külső tengeri utánn vetett 8 Köblös földről *Tsadó András* részéről 2 köből vetésről lett 5 K. 1 1/2 véka, néki is ennyi, takaró (arató) rész 2 1/2 véka. A Nyiri István részéről 6 Köbőlről jött 14 K. 3. v. neki is enyi, takaró rész 3 K. a Csősz bér 1 1/2 v. a *Nyirinél* maradt. Buza a Tanyáról, krumpli utánn vetett 3 Köből vetésről jött nékem 15 K. *Tsadótól*, néki is enyi, Takaró rész 3 K. - Nb. imé ha föld jól meg van munkálva, mint a krumpli föld, illy silány időbe is bővönn fizet, megád 10 magot (az elvetettnek tizszeresét), de a tengeri a földet elsoványítja, vetésre felgazosodik, alkalmatlan a művelésre, szükönn fizet, lett hát ez időnn 35 K. és 1/2 véka búzám. Zab a Tanyáról *Tsadótól* 1 K. vetésről 6 K. neki is enyi rész 5 v. *Nyiritől* 6 Köbőlről 22 K. 3 v. a külső földről *Tsadótól* 2 K. vetésről 7 K. 3 v. rész, mely 1 K 2 v. a Csősz bér nállok maradt, lett hát zabom 36 K. 2. v.
- 5-19. szép száraz meleges hives idők.
20. kis esső.
21. sok de tsendes esső.
- 22-25. hűves idő, kis esső.
26. is.
27. reggel bőv esső.
28. 29. 30. essős hideg.

október.

11. elsőbb napjaibann ha egy nap nem, más nap esett, lutskos szüret és keserves tengeri törés volt, kín volt a haza takarítása.
12. reggel nagy dér, egész nap tiszta idő.
13. is dér reggel, tiszta.
14. felleges, hideg, komor.
15. tiszta, reggel kis dér.
16. nagy dér, s fagy, tiszta.
17. 18. jó nagy dér, de szép nap.
19. lágy, felhős idő.
20. is lágy déli széllel.
- 21-24. lágy, szép tsendes idők.
25. sok esső, kemény szél, délig kitisztult.
26. esső.

30. többnyire essők.

31. már tiszta.

november.

1. 2. tiszta.

3. essős ködös.

4. 5. 6. szép, tiszta, deres napok.

7. tiszta, fagyos, estve nagy köd eredt.

8. is ködös, fagyos.

9. is köd, zúz, fagy.

10. még nagyobb és keményebb fagy, zúz, köd.

11. zúzos, fagyos, ködös, dél után lágyult.

12. 13. zúz, kemény fagy.

14. még keményebb fagy, zúz, ködös.

15. lágyult, a zúz le hullott a fákról.

16. lágy, borúlt, ködös, délre tiszta nap süttött, olvadt.

17. lágy idő, tiszta.

18. egy kis esső, tiszta, nap süttött, lágy idő, de délfelé esső köd formábann. Nagyon sok beteg van, a náthába és hideglelésbe a városban nagyobb része sinlik, magam is más betegségem után, az erőss náthából most kezdek tisztulni.

19. borúlt, esső délig.

20. borúlt, esső reggel, lágy idő.

21-25. lágy, tavaszi, dér nélküli szép idők, tsendes, bár többnyire északi szél lengedezett, még is lágy idő volt, a minapi fagy késleltette föld mívelést ismét elő lehetett venni.

26. déli szél, borúlt, hűvösült idő.

27. esmég hűvösebb.

28. ismét hűvösült, reggelenként.

29. 30. viradóra nagy dér, fagy, de nappal tavaszi idő, tiszta nap fény.

december.

1. napjainn reggeli 7 óráig nagy és bűdös köd, azután tiszta napfény, estve tsepergő esső.

2. reggelre ki tisztult, nappal borongós lágy idő.

3. borúlt, hűvös.

4. is, reggel jég volt a valuba.

5. hűvös, jég volt a valuba.

6. déli hideg szél, komor idő, kis esső.

7. vitor idő, déli enyhes szél, estve gyönyörű egész tavaszt mutató tsillagos ég éjjel borongott és egy kis esső.

8. déli enyhes szél, borongós idő. Dél felé lanyha esső, mely egész nap tartott és 9re viradóra is esett.

9. egész nap borongós, északi gyenge, lenge, nem hideg szél.

10. nagy bűdös köd, mely nedvességet tsinált, délután tisztább.

11. is nedves köd, szél nélkül való, sok betegséget okozó idő.

12. ködös reggel, borongós, lágy idő.

13. Reggel tsipős hideg, fagy nélkül. Nagy köd délig, délre szép napfény tsendes idő estig, 6 óra tájbann ismét nagy köd, hűvös tsipős.

14. reggel hideg, a váluba a víz fagyott, borúlt, kis dér, kis zúz, egész nap komor setét, és fagy, estve.

15. hideg lenge északi szél egész nap komor, fagy setét.
16. Egész nap borúlt, hideg, fagy, komor, tsendes idő, estve lenge déli szél, de hűvös.
17. Komor, borúlt, bár kevésbé gyengébb idő, de fagyott egész nap. Nehány hó pehej mutatkozott dél felé, a felhők is ritkultak, de a napot nem láttuk, estve tsillagos.
18. tiszta, tsendes idő, nagy fagy és dér, az ablakok is befagytak és az edényekbe a víz befagyott, egész nap tiszta, fagy, éjjel tükör tiszta. 7 grad. hideg, tsendes.
19. tiszta, erőss fagy, nagy dér, tiszta, tsendes idő. 7 grad hideg, délfelé ritka felhők, délutánn kitisztult 7-8 grad hideg, éjj. tükör tiszta szép hold világ, tsendes.
20. nagy zúzos hideg 7, 8 grad hideg, erőss fagy, nagy dér. Tiszta, holdvilágos éjj éjfélig, azután elborúlt tsendes.
21. reggel borúlt enyhesebb, de fagyos, délutánn a dér a házakról fűről elolvadt, az ablak is kiengedt, tiszta holdvilág estve, azután borúlt.
22. borúltas, gyengébb, de hűvös tavaszi forma, tsendes idő.
23. ez is borúltas, ritka felhős, hűvös tavaszi forma estve, szép holdvilág.
24. eggel nagy dér, zúzos ködös; azután borúltas.
25. reggelre kis hó, egész nap tűhegy forma nagyságún havazott, de egyszersmind olvadt.
26. több hó, de mindössze is kevés egy tzolnyira borította a földet, nappal olvadt,
27. nagy hideg 7-8 gradus, tiszta idő, délutánn olvadt.
28. nappal olvadt, estve tiszta, hideg, fagy, éjjel kis hó esett.
29. viradónn setét hűvös idő, délfelé olvadt, estve hűvös borúlt, kis havas esső.
30. kis hó, borúlt, setét és hűvös idő.
31. is délig felleges, délutánn olvadt, estve kitisztult.

1848

január.

1. viradóra meglehetőss fagy, dér, délfelé borongós olvadó idő.
2. reggel fagy, borúlt, azután olvadt, dél után hó szállongott apró por forma szemekben, ekkor dél utáni 4gyedfél órakor gyulladt ki az ujj városon (tűzvész volt megint),
3. kis hó por formán, délbe olvadt, lágy és tsendes idő.
4. egész nap fagyott, borúlt idő, délbe nap sütött.
5. reggelre tsillagos, fagy, jó kemény idő, a hó szakaszonként egész nap esett apró szemekbe, és bokáig érőre nőtt
6. amikor reggel felleg hejett zúzos, homájos idő, a nap csak felül ragyogott, a hideg kemény. 13 1/2 gradus (-16,9°C).
7. is vak, komor, hideg fagy.
8. lágyúlt, de komor vak idő és fagyos, délre nap fényes.
9. reggel nyári ritka felleges fagy, s hideg.
10. nagy setét, zúzos köd, erőss hideg.
11. lágyult, kitisztult, borúlt, fagyos, hideg idő 6-7 gradus.
12. hideg, borúlt.
13. egész nap a hó apró szemekbe esett, és fél lányira felnőtt.
14. nagy 13-14 gradus hideg, napfényes idő.
15. lágyabb, még is hideg fagyos, a hó úgyantsak kezdett esni reggeli 7 órakor és délig jól havazott, azután néha a nap láttatott.
16. hó esett, fagyos, hideg, egész nap,

17. is havazott, lágyabb idő mégis fagyott, a hó már egy lábra nőtt (kb. negyed m-re), délre szép napfényes idő kerekedett, estve egy ideig szép hóvilág is, de hideg, fagyos volt az idő.
18. reggel ismét fagy és hó.
19. borúlt, hideg idő, de nem havazott; délután tisztás, estve és éjjel még tisztább, igen kemény idő.
20. kegyetlen fagyos, legalább is 14 gradus ($-17,5^{\circ}\text{C}$) hideg. Délfelé enyhült valamit, de borongós.
21. is hideg, de délre, lágyult, az ablakok az északra esők is ki olvadtak, a nap ki sütött, a hó már tegnap, és ma is veszni kezdett, nagyott rokkant.
22. gyenge idő, havas esső, az ereszt tsepegett, a hó veszni tért, lotsogós volt az út.
23. reggelre zúzos, elébb sűrű esső.
24. hideg, déli nap fény és olvadó, északi éles szél.
25. borúlt, fagyos hideg idő.
26. hideg 8 gradus délfelé nap sütés hó szállingás.
27. Erőss kemény zúzos, 15 gr. hideg, dél felé a nap a hova sütött, ott az eresztől tsepegett az olvadás.
28. még keményebb égető hideg, nap fény 14 grad. hideg.
29. 18 gradus hideg ($-22,5^{\circ}\text{C}$!), tiszta nap, zúzos, égető fojtó hideg.
30. kegyetlen, zúzos, égető hideg.
31. reggel zúzos, hideg, de még is gyengébb mint tegnap, délfelé enyhült, a nap jó erőbe, tisztán sütött, és a hol érte olvasztott.

február.

1. elsöre viradón éjfél felé déli szél kerekedett, mely a hideget mérsékelte, homájos nap, hűvös, nem olvadt semmit.
2. borúlt gyenge, olvadó, havas essős nap, (Nb. Gyertyaszentelő népies időjárás szabályt isméli itt. *Réthly*) az eresz is úgyan tsepegett.
3. reggelre kitisztult, és erőss 13 grad. fagy ($-16,2^{\circ}\text{C}$) volt, északi szél.
4. tiszta, zúzos, kemény.
5. még keményebb, tiszta, zúzos, 15 grad. hideg ($-18,8^{\circ}\text{C}$).
6. ismét keményebb, zúzos, kegyetlen.
7. engedelmesebb, de hideg, borúlt, a hó szállongott.
8. is olly mint a 7. borúlt a hó esett, reggel, dél felé és után havas esső, olvadt, eresz tsepegett.
9. még gyengébb borúlt. 2 grad, hideg borúlt, a hó szállongott, olvadt, a hó nagyott rokkant.
10. 11. 12. lágy olvadó idő, tsendes, a hó többnyire elveszett.
13. lágy olvadó.
14. borúlt kis fagy olvadó reggel zúzos,
15. is ilyen.
16. is köd, olvadás.
17. zúzos s ködös, délfelé olvadó. Nb. a víz nagyon árad és már sok kárt tett, a városnak némelly része vízbe uszik.
18. reggelre erőss fagy dér, zúz, komor nap.
19. is hideg, fagy, komor nap, délkor a hó kezdett esni és estig szüntelen szakadt.
20. viradóra is és reggel esett, meg nőtt egy lábnyira (25 cm-nyire), különben gyenge, felleget idő.

21. is gyenge, a havat olvasztó idő, kis déli lenge szél.
22. borúlt, délbe a havas esső ugyan esett egész estig és nagyra nyílt a hó.
23. Gyönyörű tavaszi tiszta, meleg idő, a havat elolvasztotta.
24. reggel rút havas esső, fergeteg, de szél nélkül, dél felé tiszta, azután szép, meleg, tiszta, tavaszi idő.
25. Szép, meleg, tiszta, szikkasztó idő, dél után a napfényen kellemesenn sütölődztem, sok ideig déli lenge szél.
26. Gyenge de borongós idő, déli szél, estve lanyházó esső.
27. borongós, napfényes, gyenge, de hűvös déli szél.
28. borúlt, komor, déli szél, hűvös.
29. borongós, kis esső.

március.

1. borongós, napfény, hűvös déli szél.
2. reggel esső, borúlt, komor déli szél, estve fele tisztult, estve szép tsillagos.
3. reggel szapora esső, borúlt idő, egész nap esett.
4. borongós, nagy sár, estve esső.
5. reggel 10 óráig sok esső, dél után borsónyi jég esső.
6. borúlt, hideg, estve kis esső.
7. borúlt, reggel havas, darás esső.
8. kis fagy reggel, borongós, hives.
9. reggel kis hó, egész nap hol esett, hol szűnt, de elolvadt.
10. kis fagy, reggel 8 órakor a hó ugyan kezdett esni, és esett délutánnig, a földet 2 tzolnyira (5-6 cm-nyire) bé borította.
11. Elolvadt a hó, de reggel kis fagy, azután borongós idő volt.
12. borongós, tavaszi napfény, déli szellő.
13. Szép, tavaszi nap, szikkasztó, déli szél.
14. Szép verőfény, szikkasztó déli lenge szél.
15. borongós, hűves, délfelé esső, egész nap esett.
16. lanyhás esső, borúlt hűvös.
17. délig lanyha esső, azután tisztult, estve szép tiszta holdvilág.
18. kis dér, tiszta napfény egész nap és sütős meleg, déli szikkasztó szél.
19. délig szép idő de borongós, délután és estve sok esső.
20. szép, meleg, de estve esső.
21. sok esső.
22. ismét esső. (Nb. nagygyűlés GYULÁN, örültek a régen óhajtott rabigából kiszabadulásnak, stb.)
23. 24. borongós, felhős, lanyházó esső.
25. szép, napfényes, meleg idő.
26. sok esső.
27. kis dér, hűvös, tiszta idő.
28. fagy. (Nb. mart. 26ba tartottam a Reformhoz szabájozott predikatiót, a Luk 10. 23. 24. versei szerént.) 27. szép meleg idő, reggel fagy, 28. reggel fagy nappal meleg idő.
29. reggel fagy, azután sütős napfény.
30. borúlt, kis fagy, délután szép napfény.
31. borúlt, de nem fagyott, csak hideg volt.

április.

1. reggel borúlt, kis lanyha esső, azután szép, napfényes, déli lenges szél.
2. reggel borúlt, hűs, azután nap fényes déli széllel. reggel kis szemező essőtsepek.
3. a legszebb tavaszi meleg, tiszta, tsendes idő.
4. is ilyen.
5. is tsak olly fátyol fellegg, és déli jó erőss szél.
6. szeles, meleg.
7. is nagy erőss déli szél, kivált 8ra viradó éjjel.
8. nagy erős hervasztó déli szél.
9. is nagy erőss déli szárazító szél. Nb. a vizes földet úgy forgatta fel az eke, mint a válogot (szalonnásan!).
10. viradóra reggeli 4 órakor villámás, dörgés és egy kis esső volt, azután nappal meleg erőss déli szél.
11. Szép meleg, dél után este 5 órakor erőss nyugoti szél egy kis esső dörgéssel.
12. 13. érezhető hideg, fel illet a téli ruha, 12be reggel dér is volt és 11ben jégesső is, a Remete körül.
14. hideg idő, borongós.
15. még hidegebb, déli hűs szél.
16. Északi hideg szél, lanyha essővel, fűteni kellett a gyümölcs fák virágzására, szőlőre nagyon veszedelmes idő.
17. dér, de napfényes és enyhesebb idő.
18. tiszta, tsendes.
19. 20. szép, meleg idő déli széllel.
21. erőss, dühös déli szél, por este, és éjjel meglehetőss szükséges bőv esső.
22. borúlt, hideg, délután tiszta, hideg déli szél, és estvére jó esső.
23. husvét, hideg, délig borongós, tsepergő essőtske, dél után tiszta, déli hideg szárazító szél.
24. lanyha esső, déli szél.
25. borongós napfény.
26. meleg, reggel köd.
27. reggel borúlt és délbe dörgéssel néhány szem esső, azután tiszta, meleg.
28. délig hideg, borúlt, dél után meleg, tiszta.
29. hideg, tiszta, dél felé hévmeleg, tsendes idő.
30. meleg, tiszta idő, napfény.

május.

1. tiszta, napfényes, meleg, délután, de reggel hideg.
2. reggel hideg, borúlt, délután nagy aszáj, meleg, este ismét hideg.
3. borongós, hideg északi szél, por, aszáj.
4. hideg, északi szél, különben napos.
5. reggelre porhanyó, de igen hideg esső, északi hideg szél, borúlt, komor idő.
6. hideg, északi szél, hideg essővel, fűteni kellett.
7. meleg, szeles.
8. meleg, szeles.
9. is meleg, szeles.
10. 11. 12. 13. aszáj, szeles.
14. 15. száraz, szeles.

16. reggel borúlt, hűvös, estvéli 5 órakor, délre Égdörgés, a BENEDEK enn jó essőt mondanak hogy volt, a városon nagyon kevés.
17. tiszta, hév idő.
18. erőss déli szél, felleges.
19. borúlt, reggel harmat forma esső, délbe egy kis futó zápor.
20. borongós, meleg, déli lenge szél.
21. borongós, meleg, déli szél.
22. borúlt, dél felé lanyha esső, dél után délre dörgés, nagy zápor 5 óra tájbann, jég is volt az essővel.
23. viradó éjjel esső, meleg, 23ba is tsendesenn esett, délig, azután tisztulni kezdett, tsendes, lágy, meleg idő lett, nagyon szükséges volt az esső, különösen a tavaszi vetésekre nézve, melyek még tsak gyéren keltek ki sok hejen a szárazság miatt nem is szánhat-tak, az őszi vetés külömben jól mutatja magát, de a gyümöls nagyon szűkönn mutatja magát, a mi volt is le hullott, egy dér melly 12ik májusba volt nagyon megrontotta.
24. 25. 26. 27. Szeles, hűvös, néha néha lanyha esső, meleg is.
28. borongós, hideg szél.
29. borongós, meleg.
30. borongós, meleg.
31. borongós, meleg, estve felé futó esső.

június.

1. reggel kis harmat forma esső, borongós, azután déltől estig sok és nagy zápor.
2. borongós, hűvös.
3. melegebb, déli szél.
4. reggel tiszta, meleg aszaj.
5. 6. 7. szörnyű égető melegség déli aszaló széllel.
8. azonbann a víz áradás temérdek kárt tett, a töltéseket el sodrotta legalább háromszáz gazdát tsak ittenn GYULÁnn kemény takarmány nélkül hagyott. 8. rekkenő tsak nem kiállhatatlan hévség déli meleg széllel, estve délnyugott között villámlani kezdett, azután terült a felleg, dél északra iszonyú villámlással, melly egész
9. reggeli 6 óráig szörnyű dörgéssel, tsattogással, záporral tartott.
- 10-14. nagy melegség.
15. nagy forróság.
- 15-17 nagy forró hévség, tsendes idő, de 17be lengedezett egy kis szél.
- 18.19. rekkenő hévség, különösen 19. 30 gradus (37,5°C) forróság, a Júniusi meleg napok és éjjel 24-25 gradusnyiak voltak.
20. nagy hévség, déli tikkasztó heves széllel.
21. reggel borongós, hűsebbülni készülő idő.
22. a forróság szűnt, hűvös déli szél.
23. ez sem forró, dél után 4 órakor kis futó zápor gyenge dörgéssel. (Nb. Eggyetlen fiam *Albert* 21ik éves, a haza felszólítására az önkéntesek közzé 3 évre be állott katonának.) (Leírja, mit kapott foglaló pénzt, mit vitt magával ruhát, stb. 24ére SZEGEDre vonult be... Nb. "a mejje meg romlása miatt elbotsátatott és okt. 2kén hazajött." *Réthly*)
24. 25.26. hűvösebb, szeles. 26ra viradón kis lanyha esső, dörgéssel.
27. is hűvösebb, déli szél.
28. 29. 30. hűvösebb.
30. Szép esső.

július.

1. mentem DEBRECENbe, haza jöttem 6ikba. 1 a és 2a nagy meleg, erőss déli szél.
2. DEBRECENben nagy esső.
3. is esső.
4. reggel hűves, azután meleg.
5. is, erőss szél egész éjjel is.
6. is erőss északi szél és e mellett melegség.
7. a szél tsendesedett, forróság.
8. is tsendes forró.
9. 10. kivált.
11. nagy sorvasztó meleg, forró déli széllel, ha így tart az idő, minden ki sül. A tengeri levele öszve zsugorodott, a Krumplit mintha leforrázták volna.
12. 13. 14. nagy hévség, forró déli lenge szél.
15. is forróság, délután néhány szem esső, estve és éjjel pedig bőv tsendes és nagyon szükséges esső.
16. is borongós lanyha esső, hűvös.
17. borúlt lanyha esső, hűvös.
18. 19. 20. száraztó, lenge, meleg, déli szél, tiszta idő.
21. 22. nagy hévség hév, lenge déli szellő.
23. 24. 25. nagy hévség, déli hervasztó széllel, hanem 25ben a délutáni 4 óráig tartott tikkasztó meleg után lassú dörgéssel, de sok kárt tevő nagy szélvénsszel, igen jó és szapora esső volt;
26. is borongós, vak meleg.
27. 28. is nagy hévség, de 28ban estve dörgéssel és villámal szép esső.
29. borongós hűvös, azután meleg.
30. 31. is hévség.

augusztus.

1. hévség. Nb. *Tsadó András* tanyásom Júl. 31. hozta haza a Tanyán 3 Köbölről termett árpát, 5 vékát, néki is enyi jutott, tsupa léha (üres vagy satnya magú). Nb. a víz elrontotta. aug. 1a a külső földről 2 köböl vetésről hozott *Gargya* 5 K. buzát, néki is enyi, nagyon selejtes. (Nb. aug. 2kán érkeztek GYULÁra egy lovas Század Huszár, és a Székejek a Szászok zabolására.) 3. Hozta haza *Tsadó András* a külső földről a 2 Köbölről termést, lett 5 K. 1 1/2 véka jó buza.
2. 3. 4. nagy hévség, meleg déli széllel, hanem 4ikben estve délnyugot közt villámlás dörgés, és éjjeli 10 órakerítten kis esső.
5. borúlt, hűvös déli szél.
6. 7. 8. nagy hévség, tsendes idő.
9. erőss déli szél, meleg.
10. éjjel nyugot, s délre erőss villamás, fojtonos dörgés, iszonyú erőss, dühös szél, egész 11ik reggelig, és esső.
11. hűs de meleg.
12. meleg. 12kén hozta haza *Gargya István* a 2 Köböl vetésről termett zabot 6 K. 2 1/2 vékát neki is enyi.
13. 14. jó meleg, éjjel 15re hűvös.
15. is hűvösebb.
16. is hűvös de meleg.

17. forró, meleg déli szél. 17be jött haza a 2 köbőlről való zab, lett 6 K. 2 v. *Tsadónak* is enyi. Csőszé 1 véka. Takaró rész 9ik = 1 K. 2 v.
18. 19. 20. meleg déli szél.
21. is ilyen. Nb. aug. 12. jött haza a Tanyáról a 4 K. Krumpli földön termett buza, lett nekem 15 K. 2 v. *Tsadónak* is ennyi. 22-kén jött haza, *Nyiri Istvántól* a külső földön 4 Köből vetésről termett buza, 8 K. 2 v. néki is ennyi, meg a takaró rész (arató rész, a korábbi 9-ről 10-ed részre változott) 10ik 1 K. 3 1/2 véka lett hát az idén a magam részére esett fele termés buza 34 K. 1 v.
22. 23. kiálhatatlan hévség, déli aszaló széllel.
24. hűvösödött.
25. 26. is hűvösebb, érezhetőképp tsak nem hideg.
27. reggel hideg.
28. 29. 30. 31. reggelenként hideg, azután forró meleg.

szeptember.

1. 2. 3. 4. hideg északi szél, különösen 2ikba mikor *Albert* fíjarnak (ki is katona) SZEGEDre mentem látogatására, az ispotajba (kórház), mint betegnek, és 3ikig olly hideg volt, hogy a téli ruha fel illett.
4. 5. 6. 7. Szeptember már hévség, tsendes idő.
8. nagy hévség, tsendes idő. Sept. 8kán hozta haza *Nyiri István* a Zabot, lett az én részemre 13 K. 1 v. az övé is enyi, és a Takaró rész a 9ik Csőszé 1 v. lett hát az idén zab 26 K. 1 v.
9. 10. hévség, déli lenge, meleg széllel.
11. 12. hirtelen hidegre változott a nagy hévség.
13. is érezhető hideg borúlt reggel kis lanyha esső, északi szél. 11. Hozta haza a 2 Köblös földönn termett tengerit *Tsadó András* mintegy 20 vékát. 13. pedig *Gargya István* 2 Köblös földről 8 zsákkal, mintegy 20 vékát. 14. Sept. *Nyiri István* 4 Köblös földről 11 - tizenegy zsák kukoritzát, mintegy 30 vékát, lett hát az idén 8 Köblös földönn 70 véka formánn, a feleseknek is ennyi; csekéj a munkát sem adta meg.
14. hideg északi szél lanyha, hideg esső, setét idő.
15. is hideg északi szél.
16. is ilyen. 16ba indultak az önkéntesek 2ik tsapata innen GYULÁról ARADra, 380 legény - hideg északi szélbe.
17. hideg északi szél, hideg esső.
18. 19. is bőv szükséges de hideg esső.
20. délfelé a nap melegen kezdett sűtni.
21. dér reggel, azután tiszta, meleg, őszi napfény.
22. 23. is ilyen.
24. 25. 26. 27. 28. meglehetősen meleg.
29. borongós.
30. már hűvös, borúlt.

október.

1. borúlt, esső.
2. viradóra erőss déli és sok essőt hajtó szél.
3. 4. 5. sok esső, hűvös.
6. tisztás, lágy, meleg idő.
7. igen szép, tiszta, meleg őszi idő, az úgy nevezett bika nyál (többnyire ökörnyál, pókok szövédéke) repdesett a levegőbe.

8. 9. 10. 11. 12. borongós essős, tsendes, de 12. szél.
 13. gyönyörű, őszi meleg idő.
 14. is szép idő.
 15. szép, sütős, meleg, tsendes.
 16. borongós, de enyhes idő.
 17. viradóra kemény déli nyugoti szél essőt hajtott.
 18. borúlt, hűvös.
 19. 20. borúlt. 20. kis esső.
 21. sok esső, hideg.
 22. 23. 24. is borúlt lanya esső, hideg, dér is.
 25. 26. 27. gyönyörű tsendes nap, fényes idő, kivált.
 27. az úgy nevezett ökör nyálak szállingóztak.
 28. 29. 30. is szép, őszi idő.
 31. borúlt, hideg.

november:

1. hideg, borúlt, dél után menydörgés, fel futó zápor.
 2. reggel borúlt, dél felé tisztult, estve 7 órakor nagyzápor.
 3. reggel borúlt, sáros.
 4. is borúlt, essős.
 5. essős hűvös, borúlt.
 6. szebb idő, déli széllel, hűvös.
 7. déli hideg szél, kis fagy.
 8. borúlt, hideg, essős.
 9. borúlt, néha a nap sütött, de hideg.
 10. borongós, enyhübb, tsendes.
 11. 12. 13. hideg, borongós, néha esső.
 14. 15. 16. reggel dér, fagy.
 17. nagyobb fagy.
 18. kis hó is esett.
 19. kis fagy, tiszta idő, tsendes.
 20. erőss, hűvös déli szél, tiszta idő, száraz, derek.
 21. 22. 23. száraz, derek, tiszta idő.
 24. kevesebb dér, nappal igen lágy idő.
 25. lágy, borúlt, dér nélkül.
 26. is borúlt, vak idő, dér nem volt.
 27. komor, vak idő, dél után tiszta nap fény, tsendes idő.
 28. tisztább, tsendes szép gyenge idő. Nb. Ez nap vittek a Székely gyalog vitézek itten keresztül ERDÉJbe KOLOSVÁR felé; – mely magát Urbán lázzitónak feladta –, 10 fel szerelt ágyut, hozzá való Tár szekerekkel egyetembenn. Jönnek ezek POSONY felől, a lázzadó ERDEJiek le tsendesítésére; több vitézekkel egyesülnek ezen tzélra.
 29. 30. ködös, vak, nedves, hideg idő.

december:

- 1.2. Vak (sötét), komor, nedves ködös. 2ik estve esső.
 3. egész nap esső, hideg idő.
 4. tisztás.
 5. nagy dér, fagy, tiszta idő.

6. nagy fagy, dér, hóra hajló.
- 7-13. reggelenként dér, nappal meleg idő.
14. reggel gyengébb dér, nappal meleg, tsendes.
15. nagy köd, bűdös.
16. borúlt.
17. napfény délutánn, délig a köd esett.
18. tiszta, tavaszi napfény, tsendes.
19. is tiszta, engedelmes.
20. viradóra éjjél tájba kemény északi hideg szél kerekedett, melly reggelre a sarat tsontá fagylalta; tartott a hideg fagylaló szél egész nap, és
21. éjjélutánnáig, de a kemény fagy 21 kén is állandóann megmaradt, bár nap fény volt;
22. 23. 24. állandóan kemény, mord, hideg idő, úgyhogy a kin háló tyukok is megfagytak.
24. estve borúlt,
25. is, de mord, hideg, égető idő.
26. 27. tartós, száraz fagy, hideg.
28. lágyabb, de száraz, borongós, mint a fentebbi napokbann is. Nb. az apró marha döggje ismét be került. Nb. a Cholera októberbenn ismét kiütött itten GYULÁnn, sokakat sirba vitt, meg szünt Dec. végével.
29. ismét zúzos, hideg, borongós.

1849

január.

1. 2. 3. 4. a kemény hideg nevedekve kinzott. Száraz fagyok.
5. is kemény.
6. engedelmesebb; reggel a hó is kezdett szállingolni, dél felé jó vastagonn esett, estve ki tisztult.
7. kemény zúzos, reggel azutánn tiszta, száraz hideg.
8. is zúz, de délfelé engedelmesebb.
9. nagy zúz és nagy hideg, délfelé engedelmesebb.
10. iszonyu hideg, tsak nem kiálthatatlan kemény, még eddig leghidegebb 21 gradus (-26,3°C!). 10re viradóra fagytak meg négy 6 hetes doggá kutyám köjkeji, mellyeket barátaim kérésére hagytam meg.
11. már sokkal lágyabb, az ablakok kiolvadtak. délre a hó esni kezdett.
12. a hó ugyan tsak esett, de hideg idő, a hó apró szemekbe egész estig esett.
13. reggel ismét erőss hideg. Eddig a hideg 8-12-15 grádusnyi volt.
14. nagy hideg 21 gradus (-26,3°C).
15. reggel kis havas esső, nagyon lagyult az idő, s borúlt.
16. 17. is lágyabb, de reggel fagyott nappal hová a nap süttött az eresz tsepegett.
18. lágy idő az esső szemezett reggel, borúlt.
Nb. Januarius 14kén jöttek mintegy négyzázan a Sándor lovagok GYULÁra elfázva, és innen indultak DEBRECEN felé, a hová a Diéta, (Országgyűlés) miután *Vindich Grác* PESTett elfoglalta, lejött.
Ezen lovagok többnyire nyereg és Csákó nélkül jöttek sijetve tsupasza fa nyeret hoztak; azokat itten a Szijjártok, lakatosok felszerelték, úgyhogy ma már minden legénynek kész nyerge van. A zöld csákoknak is nagy részét itt mulatások alatt készítették a Szabók. Indultak 10 óra után egy fertájjal SARKADra. A Seregeknek erőss és hatalmas Ura légyen őrzőjök és segedelmek.

19. lágy tsepergő idő, reggel meg is fagyott, és nagy köd volt;
20. nagyon gyenge, olvadó, potsojás idő, tsendes; Nb. Ekkor jöttek ismét a BÉKÉS ME-
GYEI rendőrök GYULÁra, innen tovább menendők.
21. jól felfagyott, zúzos.
22. zúzos, borúlt, fagy, köd, egész nap nem enged.
23. reggel fagy, zúz; azután nap fény és olvadó; Nb. Ekkor mentek el a polgári örök 300,
s néhányan ARADra. Többen hónap fogják követni. 25ke mentek 800zan ismét ki
ARADra, ki pedig a lövészek VÁRADra.
24. olvadt a hó, nagyon fagyott. 24. Hoztak 900 formánn Horváth és Rátz fogjot, elalélt
rongyosokat GYULÁra, innen SZEGEDre szállítják. 25. nagyon szép napfény, ol-
vadó, a 23. és 24ki erőss nyugoti szelek
25. estve meg szüntek;
26. tsendes, szép, tiszta, tavaszi napfény.
27. is ilyen.
28. is ilyen. Nb. Igy December 20kától 1848ban Jan. 23káig tartott a kemény kegyetlen
idő.
28. 29. 30. gyenge idő.
31. felfagyott, borúlt, délbe a hó szállingott.

február.

1. fagy borúlt, a hó szállongot, a fegyverviselők egyre forranak ide, egyik tsapat el
megyen a másik utánna jön. Csak a jó Isten adna már tsendes időt; a szüntelen
remegtető idők helyett!
2. ismét reggel nagy erős fagy, dél fellé olvadt; sárt tsinált.
3. is reggel fagy, délfelé lágyult.
4. erőss hideg, egész nap nem olvadt.
5. erőss, hideg délnyugoti szél, fagy, a hó esett.
6. 7. hideg, fagy, erős hideg, északi szél. (Nb. 4ik febr. valami ötszáz mása puskaport, és
gojókat, ismét 6. és 7ikbe sokat, és kilentz ágyut, sőt kész töltést szállítottak SZE-
GED és VASARHEJ felől is ide GYULÁra, innét VÁRAD és DEBRECEN felé
vivendő, az előbb hozott porok és gojókból itten készítik a töltéseket. 8ik is fagy
komor idő. 7ikbe ismét megtámadták a Rátzok UJJ és Ó ARADot. UJJ ARADot
elfoglalták, ki fosztották, de ÓARADot be nem vehették. Nagy vérontás volt, sok
halott mind mijeinkből, de sokkal több a rátzokból, a várból is szüntelenül ágyuztak,
sok kárt tettek. Úgy van hire, hogy a Rátzokat vissza nyomták.)
8. 9. jöttek ezen hírek, melly nap is komor, fagyos.
10. viradóra bőv hó esett, de az nap vízzé vált, külömbenn homájos nap.
11. kis fagy, délbe a hó elkezdett csni és ugyan sűrűn esett apró szemmel, de azomba
olvadt.
12. reggelre jól felfagyott, azután olvadt.
13. 14. reggelenként jó nagy fagy, azután olvadt.
15. sok hó, egyszersmind olvadt.
16. gyenge, lágy.
17. reggelre gyenge fagy, egy kis dara, egész nap gyönyörű tsendes napfény, meleg.
Nb. több napok olta voltak itten GYULÁN valami 200 néhány cseh pattyantys
(elavult szó, tüzérek) legények, kiket ide szekeren szállítottak, és itten az Uraság ló
oskolájában, azon ezer mása lőporból, mellyet, gojókkal, s kilentz ágyúval hoztak
SZEGED és ARADról ide, töltéseket készítettek; ma febr. 17kén ezen cseh és német

legények VÁRAD felé indítottak. (Igen sok megfigyelést jegyzett fel a mozgolódó katonákról *Ecsedi*, de azokat most már mellőzöm, érdeklődő megtalálhatja a forrásban megemlített helyen. *Réthly*)

18. erőss délnyugoti szél.
19. is ilyen.
20. is.
21. déli erőss szél hideg essővel.
22. felfagyott, tiszta, tsendes idő.
23. erőss délnyugoti szél, tisztás.
24. 24. 26. 27. 28. is szeles, többnyire északi széllel, borongós.

március.

1. esső, sár.
2. szikkasztó déli szél, napfényes.
3. tisztás, gyenge nyugoti széllel.
4. reggel hűvös, hideg, borongós, tsendes, szikkasztó idő, de a víz árja elborította a környéket, sok kárt tett.
5. 6. 7. 8. tiszta szikkasztó, néha szeles napok.
8. kivált szép tavaszi verőfény, ekkor magam is kin időztem.
9. borúlt essős, hűs, hűvös, dél után két órakor havas esső, fergeteg. A sárt nevelte, a földművelést hátráltatta.
10. jól felfagyott.
11. 12. fagyos hideg.
13. még hidegebb, éjjel kemény északi szél, mely
14. sok havas fergeteget hozott, hideget szült.
15. is fokként havazott, fagyott;
16. is hideg, havazott.
17. hideg, havazott, fagyott.
18. nagyon havazó, olvadt, fagyott. Délután 4. és 5. óra közt szörnyen szakadt a hó nagy pejhekbe, lesz ebből árvíz.
19. havas, hideg,
20. különösen fagyaló északi szél.
21. nagy hó, de lágyabb idő, a nap a havat megette.
22. Kemény száraz fagy. (Sok halott.)
23. 24. essőtske, engedelmes idő.
25. tsendes, tavaszi.
26. 27. tsendes borongós lágy idő.
28. borúlt.
29. kemény délnyugoti szél; dél után négy óráig, azután tsendes.
30. borúlt de tsendes, meleg és szikkasztó szél.
31. szép, kellemes, tsendes meleg.

április.

1. tsendes meleg idő.
2. is ilyen.
3. 4. 5. 6. mind száraz meleg napok, de
7. hideg; a nap fénye sárga szint mutat; melly szárazságnak jele.
8. 9. hűvös, száraz, délutánn napfényes.

13. 14. hűvös, borongós, déli szeles idő. 14. estve erőss szél, kis esső, de hideg.
15. is reggel, széllal tsapkodott és cröss szárazstó déli szél.
16. nagy déli szél, hűvös.
17. Sok, szükséges, de hideg esső.
18. reggel dér, de még a gyümölsőknek nem ártott, délfelé meleg tiszta idő.
19. iszonyú hideg déli szél, borúlt.
20. 21. ismét déli soványító nagy szél, borongós.
22. hideg nagy déli sovány szél, néha esső, jéggel tsapkodott.
23. hideg, tiszta idő.
24. 25. is napfényes, de hűvös déli szél.
26. tiszta, meleg, tsendes.
27. már szárazstó szél, hűvös.
28. 29. is szeles, hűvös idő.
30. néha nagy forráság, néha hideg, borongós, harmat forma esső.

május.

1. hideg, borongós.
2. hideg, kis esső.
3. zengés, a városonn lanya; körül pedig jó esső.
4. is zengés lanya esső a városonn, kívül északra több esső.
5. nagy harmat, tiszta, tsendes, meleg idő, délbre borúlt, néhány szem esső.
6. borúlt, hideg, reggel néhány szem esső.
7. 8. Nagy meleg szél.
9. reggelre harmat forma esső.
10. paraholó esső.
11. délig nagy de hideg esső északi széllal.
12. hideg északi nagy szél, borongós.
13. hideg északi sovány szél.
14. is északi szél, délig azután nagy szárazstó meleg, és estve felé esső.
15. sok esső.
16. nagy esső.
17. tsepergő.
18. nem esett, ekkor mentem DEBRECENbe, ahol
19. 20. 21. tsak nem szüntelen esett.
22. 23. 24. már szünt az esső.
25. 26. kis tsepergő esső, de szikkadt.
27. Szép meleg pünköst vasárnap.
28. 29. meleg, tiszta, északi lonce szél.
30. 31. forró meleg.

június.

1. reggel tsepergő esső.
2. 3. égető meleg.
4. dél után 5 órakor orkán szél, a portól látni nem lehetett, még egy jó zápor le nem verte.
5. 6. 7. iszonyú hévség. 7ikbe estve jó nagy szükséges esső távoli dörgéssel.
8. nagy meleg.
9. meleg.
10. Délfelé estig dörgés és nagy zápor.

11. 12. esső.

13. borongós, vak meleg.

14. is meleg.

15. kis esső, északi szél, meleg.

16. nagy harmat, meleg, erőss, meleg déli szél, tiszta idő.

17-22. meleg idő északi széllel.

22-28. DEBRECENbe járván 22-23. Jún. dühös nyugoti szél, és hideg. 24. tsendesebb.

26ra viradóra DEBRECENbe éjfél után iszonyú orkán, és nagy esső. 27. 28. erre

GYULA felé imitt amott jó essőtske, de GYULÁnn nem volt valamint

29. 30. se, hanem hűvös északi szél.

július.

1. Sok és szükséges esső.

2. esső.

3. 4. 5. nagy meleg.

6. borúlt hűvös.

7. 8. 9. 10. Nagy hévség bár északi széllel, de a mely meleg volt.

11. erőss, dühös, meleg északi szél, szörnyű száraz idő, a Takarás (aratás) elkezdődött, a kukoritzára esső kellene, és a krumplira.

12. tikkasztó hévség, északi dühös, gyümölsöt lerázó szél.

13. már hideg, északi néha déli szél.

14. hideg északi szél, dél után dörgés kis porhanyó esső, a tengerinn több.

15. hideg.

16. is, délbe és délután nagy zápor esső.

17. borongós, meleg és hűvös.

19. borongós, meleg lenge szél. Nb. Ekkor hoztak haza a *Tsado* fajak a Tanyánn 2 Köből-ről termett árpát, igen ép szeműt, lett az én részemre 5 K 1 1/2 véka, a felesnek is enyi. Takaró rész (aratók része) 1 K. 2 véka.

20. borúlt meleg, dél után dörgéssel kis esső.

21. borúlt, hűvös.

22. 23. északi hűvös, azomba meleg szél.

24. 25. 26. iszonyú fonyasztó meleg. 26. a külső parochiális földről *Tsado* Tanyásom fiai ma hoztak haza, a két köből vetésről való termés kétszeres búzát, lesz az én részemre 5 Köből egy véka, a felesnek is enyi, és Takaró rész tizedbe 1 K. 1 véka, így hát öt magot (a vetőmag ötszörösét) ad a vetés, de mely sovány.

27. 28. nagy hévség, 28ra viradóra harmat forma esső.

29. 30. 31. nagy aszaj, estvefelé enyhült villámlott, és az esső tsepegett.

augusztus.

1. esső és délfelé is szépenn, tsendesenn esett.

2. reggel szép tiszta, de délben és délután nagy zápor esső több izben.

3. hozta haza Gy. *Nagy István* a külső parochiális földről 2 Köből-ről való termést, szép tiszta búzát, 7 Köből 1 vekát. Neki is enyi lett a Csőszbért 1/2 vekát nálla hagytam. 3ik borongós, erőss déli szél.

4. is borúltas erőss, hideg északi szél, estve nagy esső.

5. borongós, hideg északi szél.

6. is borongós, északi hideg szél.

7. reggel sok sűrű hideg esső, északról jött és egész nap esett tsendesenn.

8. is borongós reggel is eső.
11. haza hozódott a Tanyáról a 3 Köből vetésről termett szép tiszta buza, lett az én részemre 10 K. 3 véka, a felesnek is enyi és még 2 Köből Takaró rész, öszvesen 23 K. 2 v. ez jó termés ezen időben – kiadtam vetni valót – 3 köblöt....? (aug. 11kén estve 6 óra körül jött néhány száz Kozák, oroszok bevonulásának leírása. *Réthly*)
12. 13. 14. 15. rekkenő meleg. Aug. 15kén hozta haza *Nyiri* a parochialis földről, 4 K. vetésről termett kétszeres buzát, lett részemre 12 K. a felesnek is ennyi. Takaró rész 2 K. 2. v. és 1. v. a Csőszbér - öszvesen 26 K. 3. v. Lett hát ez időnn 35 K 1 v. buzám. Ebből a jövő évi őszi vetésre kiadtam *Nyiri Istvánnak* 2 Köblött.
16. viradónn éjjeli 12 óra után kezdődött és reggelig tartott iszonyú menydörgés, tsattogás, de a városonn kevés eső. 16. a külső par. földről 2 Köből vetésről a *Tsadó* fíjuk haza hozták a zabot, lett az én részemre 5 K. 2 v. nekik is enyi, és Takaró rész 1 K. 18. Gy. *Nagy István* 2 K. vetésről hozott 6 K. 2 v. zabot, neki is enyi. Csőszbér 1/2 v.
- 17-24. sok eső.
- 25-31. többnyire eső, néha hűs, néha meleg idő.

szeptember.

1. 2. 3. 4. 5. már nem esett, de nagy harmatok jártak, szeptemberi meleg napok. Nb. Szept. 5kén hozta haza *Nyiri István* a parochialis földről, 4 Köből vetésről való zabot, lett részemre 14 K. 1 v. neki is enyi; ebből a jövő tavaszra a vetésre *Nyirinek* ki adtam 2. két köblöt, a Csősznek egy vékát (zabot) a KÖRÖSből (valószínűleg a KÖRÖS melletti földön termettből, *Réthly*) maradt hát nekem 12 K. 1 v. öszvesen részemre jött zab 22 K 1 v.
- 5-14. állandó reggel hűvös, azután nagy erős őszi meleg. 14. indultam DEBRECENbe (leírja, mit talált házában, muszka beszállásolás, stb. *Réthly*)
- 17-26. meleg a szüretre, tengeri törésre száraz meleg idő. 26ban jött haza a kukoritzám, melly most 3dos (=harmados *Réthly*) volt; lett részemre *Garzaytól* 60 véka, *Nyiritől* 97 v. *Tsadótól* 40 v. öszvesenn 197 v. tsős (csöves).
27. Sept. délutánn 3 órakor szörnyű zápor dörgéssel. Nb. a Csőszbért is kiadtam, tsak *Tsadónak* nem, hanem a vetni való nálla maradt; és a többi felesnél is.
28. már szép, tiszta, északi hűs széllel.
29. szép, tsendes idő.
30. is.

október.

1. Jó idő, estve kis eső.
2. borongós, kis eső.
3. 4. tiszta déli széllel.
5. 6. 7. 8. fojvást szép őszi napok.
9. viradóra nagy zápor erős széllel, dél felé tisztult.
10. 11. 12. 13. 14. néha eső, néha szép őszi napok.
15. 16. 17. eső.
- 18-21. hűvös, borongós,
- 21-25. szép, őszi napok.
26. 27. is gyönyörű szép őszi napok.
28. lanyha eső, estve felé sűrűbbenn esett.
29. komor vak nap.
30. is ilyen.
31. is.

november.

1. 2. 3. komor, hűvös.
4. szép, meleg nap, tiszta idő.
5. hűvös, de tiszta.
6. viradón kis eső, délután tiszta.
7. komor délig.
8. nagy dér, tiszta.
9. tiszta.
10. komor hideg, délután melegebb.
11. komor, hűvös.
12. is komor, hűvös, reggel vékony köd, azután világosabb.
13. komor, hideg.
14. jég a váluba, nagy dér, tiszta.
15. igen szép tsaknem nyári tiszta verőfény.
16. viradón lanya eső, lágy idő. 16. délutánn tisztás idő.
17. sok hideg eső.
18. Hideg idő.
19. 20. 21. is hideg, komor, sáros idő.
22. tisztás.
23. jó fagy, délutánn eső.
24. 25. szüntelen eső, hideg, nedves.
26. is sok eső, északi kemény hideg szél.
27. erőssenn felfagyott, havazni kezdett és esett a hó egész estig.
28. sűrűnn havazott egész nap és
29. viradón is, meg nyílt a hó 6 tzolnyira (12 cm-re). 29. fagyos reggel és tisztás de órá hajlik, esett is szakaszonként.
30. hideg fagyos reggel lágyabb, és a hó ismét lanyházott.

december.

1. lágy; havazott.
2. olvadt; hanem
3. viradón jól felfagyott és 3ik borúlt komor, dél után olvadt.
4. reggel fagyott, délután olvadt.
5. is reggel fagy dél ut. olvadt.
6. vak idő, kemény fagy, zúz, dél után olvadt.
7. nagy erőss, zúzos, fagyos idő, még az idénn illy kemény idő nem völt, délutánn engedte kevesett, de estve annál keményebb völt, és
8. felette zúzos egész nap nem engedett.
9. zúzos.
10. is zúzos.
11. zúzos.
12. engedelmesebb, de fagyos, setét.
13. kis fagy reggel, napfény egész nap és jól olvadt, estve és éjjel fagyott.
14. kemény idő, zúz, köd, durva vak idő.
15. is ködös de engedelmes, estve eső, a hó veszni kezdett.
16. tsupa lágy, olvadó idő, lutsok.
17. szép olvadó, lutskos, estvére fagy.
18. is olvadt, tisztás, reggelre fagy, de az eresz tsepegett egész éjjel, nappal esett az eső.

19. jól felfagyott tiszta, tsendes, olvadó, és essős.
20. borúlt, lágy, olvadó.
21. egész nap a hó kapkodott (igy!) északi széllel, azomba olvadt.
22. is a hó szállingott olvadt, dél felé, s utánna apró kása formán esett.
23. is egész nap; (de reggel kis fagy is volt) aprónn esett.
24. jól felfagyott, a hó nagy pejhekbe esett.
25. Karátsony nagy hideg.
26. nagyobb hideg, zúz.
27. nagyobb keményebb zúzos idő, egész nap nem engedett, zúzos volt.
28. enyhült keveset, reggelre nap süttött, tsendes idő, délfelé s utánna jól olvadt.
29. hó, és ugyan sűrűn esett reggel is a fagyos földre, esett a hó sűrűnn tsendesenn egész estig felnőtt 1. és 1/2 lábra (kb. 40 cm-re).
30. tiszta, hideg, tsendes, bár a nap süttött, de nem olvadt.
31. jól felfagyott, tiszta, tsendes, de nem olvadt.

1850

január:

1. fagy, az északi szél a havat szórta, hideg, borúlt, sok hó,
2. is repkedett a hó, gyengébb idő, de hideg.
3. is esett a hó, hideg.
4. hideg, hó repkedett, esett, fagyott, igen kemény idő.
5. kegyetlen, zúzos, hideg, havazott.
6. kegyetlen, zúzos, hideg, havazott.
7. kemény, zúzos, dél után enyhült. (Oldalt ezen napok elé ezt írta *Ecsedi*. 14-15. gradus (17,5-18,8°C) hidegek. *Réthly*.)
8. enyhes idő.
9. is.
10. is, bár reggel fagyott.
11. 12. 13. tartós kemény vak, ködös zúzos.
14. 15. 16. reggelenként fagyott, azután engedelmes de nem olvadt, tsendes idők.
17. lots pots, lágy idő, a tél bútsuzni készül.
18. jól felfagyott, d.u. kevesett olvadt.
19. reggel kis fagy, kis hó, havas, sűrű esső.
20. kis fagy reggelre, a hó ugyan szakadt, a szél kavarta, tsapkodta fagyott, alig lehetett állani.
21. igen kemény tsak nem kiálthatatlan hideg északi havat kavár a szél, a hó alatt, és a hol a szél elhorta sík fagy, a vásár rossz, nyakra főre hullnak az emberek. Ez a két nap az 1816ki januáriusi nagy fagylaló hideghez hasonló.
22. reggel felette kemény széllel; dél felé tsendes, süttős nap meleg, nagyot lágyult.
23. igen nagy metző 21 gr. hideg (-26,3°C).
24. sok hó, kemény hideg, fagy, borongós.
25. engedelmesebb, dél felé, déli széllel.
26. Jól olvadt, az ereszt tsepegett,
27. viradón egész éjjel olvadt, egész délig, a hó víz elleppte a földet, azt mondtuk, vége a télnek, de 11 órakor dél előtt elkezdett havazni essővel, ordított az északi szél, és olly metző ki álthatatlan hideg fagy volt, a millyet tsak embernek gondolni nem lehet, a fagylaló szél a vizet kavartatta és ugy darabosan fagylalta, a nagy szél tartott egész

29. reggelig, ekkor megszűnt, de rettentő hideg, tiszta idő volt, délkor és azután sok hó és havas eső, az olvadós tükör simává fagyott.
30. hideg, fagy, tiszta.
31. hideg északi szél, fagy, tiszta.

február.

1. Tiszta fagy,
2. essővel hó fergeteg, (Gyertyaszentelő), rettenetes rút, hideg idő, délután enyhült.
3. fagy zúz, borúlt, délfelé eső, olvadt, lots pots.
4. is lots pots, a hó veszni készül.
5. szép idő, napfény, olvadó tsendes. lots pots.
6. felfagy, délig nem olvadt, az eső szemezet.
7. fagyott. Dél után olvadt. eső.
8. olvadt dél felé, reggel fagy és délelőtt havazott.
9. is jó fagy, délre olvadt.
10. reggel fagy, azután olvadt.
11. reggel fagy, olvadó.
12. eső.
13. fagy, olvadt délután. Havas eső estvefelé.
14. kemény északi szél, fagy hideg. dél ut. olvadt.
15. hideg fagy. Dél ut. olvadt.
16. nagy dér, fagy. d.u. olvadt.
17. Komor, hideg idő.
18. is, de dél felé a nap néha sütt, s olvadt.
19. komor fagyos, a hó esmét szállongott.
20. 21. olvadt.
22. 23. erőss nyugoti szél, reggelenként fagy.
24. 25. erőss nyugoti szél, fagy.
26. erőss északi fagyoló szél.
27. 28. reggelenként erőss fagy, azután napfény, olvadó tsendes.

március.

1. 2. is reggelenként kemény fagy, azután napfény, meleg tsendes idő.
3. 4. 5. már nem volt fagy, szikkasztó napfény, de északi hideg szél;
6. nyugoti hűvös szél.
7. reggel kis fagy, nyugoti hűs, hideg szél.
8. tsendes, szép, napos idő.
9. tiszta, hideg északi erőss szél.
10. is.
11. még keményebb, északi fagyoló szél.
12. 13. fagy, északi szél.
14. viradónn hó, de elolvadt nappal.
15. is fagy, hó, elolvadt, de hideg idő.
16. kemény fagy, kemény hideg, északi széllal.
17. keményebb fagy, sovány idő, a hó szállingott, valamint tegnap, egész nap nem enged.
18. hó esett.
19. kemény sovány hideg.
20. engedelmesebb, de fagyos, hó szállingott.

21. fagy hó szállingott, és ugyan esett, de elolvadt.
22. fagyos hideg, ugyan csak havazott, estve sok hó esett.
23. hideg, nagy fagy.
24. hideg déli szél, kissé esső.
25. már engedelmesebb, de hűs, és nyugoti szél.
26. hideg északi soványító szél.
27. 28. gyengébb idő lehetett szántani.
29. reggeli 6 órától 9ig sok hó, egész nap havazott szüntetve (=megszakításokkal. Réthly) nagy fagy, dér.
30. 31. dér, fagy.

április.

1. fagy, dér;
  2. lágyabb de hideg és száraz.
  3. száraz, hideg, szélllel.
  4. 5. lágyabb, engedelmes tsendes, de száraz.
  6. is széles száraz.
  7. be indultam VÁRADra, DIOSZEGre, DEBRECENbe.
  8. 9. DEBRECENbe és körülte sok esső.
  10. itt GYULÁn kis esső.
  11. 12. 13. 14. már északi szél száraz ittenn GYULÁnn.
  15. is.
  16. 17. napfény, borongós, s al déli szél.
  18. borúlt, dél után tsepergett az esső.
  19. nagy meleg. d.u. 3 órakor dörgéssel jeges zápor kis idejig.
  20. napfény de hűvös nagy harmat.
  21. nagy harmat, borongós déli szellő.
  22. tiszta, tsendes, száraz.
  23. 24. borongós, meleg nap.
  24. a határon kívül esső.
  25. erőss, száraz északi szél.
  26. is erőss, száraz északi szél.
  27. is illyen.
  28. borongós, hideg, dér, néhány szem harmat forma paraholó esső.
  29. nagy harmat, tiszta de hűvös, északról lengedező szél, azután borúlt, dörgéssel néhány szem hideg esső.
  30. tiszta, erőss hideg északi szél, egész nap dér.
- Nb. Így tehát április száraz, sovány vala.

május.

1. reggelre kis hideg esső, erőss északi durva szél, a gyümölcsnek sokat ártott máris.
2. Hideg esső, déli északi szélllel (így!)
3. kegyetlen, durva, hideg északi erőss szél havas essővel.
4. is hideg dermesztő északi szél, fűteni kellett.
5. dér és nagy fagy, azután a sár fel, a válukba a víz be fagyott.
6. zordon Dél-nyugoti szél, bujkáló napfény. Nb. az 5ki nagy fagy nem sok kárt tett a szőlőkbe, csak ott hol laposabb volt a föld, de a paszujt meg rontotta.
7. szép tsendes meleg, talán már ki telelünk.

8. Meleg sovány déli szél. tiszta, meleg nap. Délfelé borongós, fonyasztó, lankasztó meleg, ha délről az ablak felnyitódott, olly meleg rohant a szobába, mintha télen fűtött szobából rohant volna a kívülről be menőre.
9. borúlt, hűvös, zordon déli szél. Itten GYULÁnn nagy ritkaság a tűz veszély és ha esik (megesik, előfordul), mindenkor rosszabb mint a mult években nehányszor. (nagyobb tűzvészek leírása. *Réthly*)
10. viradóra szükséges szép esső. 10. borúlt hűvös.
11. viradóra esső. 11. borongós, délután kis esső.
12. nagy harmat, borongós, nappal nagy meleg.
13. 14. is ilyen.
15. kis esső, nappal forró meleg.
16. is nagy meleg.
17. is, de délután 5 1/2 órakor nagy zápor esső.
18. 19. néha hűvös, néha meleg.
20. kis esső.
21. meleg, lanyha esső.
22. dörgéssel kis esső.
23. meleg, tiszta.
24. rekkenő meleg.
25. szeles, tisztás.
26. borúlt délbenn, nagy esső dörgéssel.
27. 28. 29. 30. meleg napok;
31. meleg, dél után 4 órakor kis esső, de nagy dörgés, kivált 2szer (=másodszor *Réthly*) ugyan meg rázta a földet.

június.

1. borongós, de nagy meleg, estvefelé nagy esső dörgéssel.
2. rekkenő, meleg, borongós.
3. borongós, nagy meleg.
4. is borongós nagy meleg, estve mindig hűvös.
5. 6. 7. 8. fojvást nagy a veteményeket aszaló, tsaknem ki álhatatlan hévség, szellő nélkül.
9. nagy hévség, de estve dörgéssel jó nagy esső.
10. az esső után hideg északi szél.
11. nagy meleg.
12. meleg,
13. borongós, d.u. dörgés DOBOZ felé esső.
14. borongós, hideg, nehány szem esső.
15. borongós, hideg.
16. meleg.
17. is.
18. nagy esső dörgéssel.
19. már hideg - meleg.
20. hűvös meleg.
21. 22. 23. 24. 25. 26. fojvást nagy meleg, reggelenként hűs északi széllel.
27. 28. 29. 30. is rekkenő meleg.

július.

1. 2. 3. 4. 5. 6. is nagy meleg hévség, de már 6ikba tsepergett az esső reggel, de elmaradt. Nb. Jún. 30tól Júl. 4ikig VÁRADon voltam a fürdőbe, ott Jún. 30. - Júl. 1.2. nagy esső volt.
7. hűvösebb.
8. reggel 8 órakor nagy záporjéggel, dörgéssel.
9. meleg idő.
10. borúlt, és esső.
11. egész nap esső.
12. hideg, hűvös borongós.
13. hideg, borongós, délbenn kis esső.
14. hideg, napfény, 2 órakor d.u. kis zápor.
16. 17. 18. meleg, langyos szellővel. Nb. Júl. 18kánn hozta haza *G. Nagy István* a külső földről, 2 K., vetésről, a buza termést, lett összesen 10 K. tiszta búza, a Takarórész egy Köből, nekem jött 4 K. a felesnek is ennyi, de én ki adtam az 1 K. vetni valót, ilyhát volna nekem 5 K., a felesnek is enyi lett, nagyon rossz a termés, a Tavalý még rosszabb. Júl. 20. *Tsadó István* 2 K. vetésről hozott 4 K. buzát, néki is enyi takaró (arató) rész 3 véke 2/10.
20. délre zápor, dörgés.
21. tsendes esső délig.
22. sok esső.
23. 24. 25. nem esett, sütő meleg, fellegetes, és estendenn dörgés és esső, a város alatt nyugotra,
26. 27. 28. 29. 30. 31. rekkenő meleg, de 28. 29. nedves is.

augusztus.

1. rekkenő meleg, borongós. 1. Hozták haza *Tsadóék* a külső földről 2 Köből zabrólí termést, lett részemre 6 K. nekik is enyi és a takaró 9ed rész 6 véka suma 13 K. 2 v. Nb. én a vetni való 1 Köb. Zabot ki adtam nékik.
2. rekkenő meleg.
3. viradón nagy dörgés, zápor essők. Nappal borúlt, tsepergő esső.
4. melegebb, tiszta.
5. tiszta, északi szél.
6. meleg, tsendes nap. Nb. 6ikbann hozta haza *Tsadó* a Tanyán 5 Köből vetésről termett vad zabos árpát. 6. hat Köblöt neki is, enyi Takaró rész 9 ed 5 véka.
7. 8. meleg.
9. reggel borúlt, tsepergő esső, azután tisztult.
10. borongós, meleg idő.
11. borongós, meleg.
12. 13. 14. rekkenő hévség. Nb. 11. aug. hozta haza *Nyiri* a parochialis külső földről a kétszeres buza (buza és rozs kevert vetése) termést, 4 Köből vetésről 21 K. 1 véka fele enyim, 10 K. 2.v. néki is ennyi, kiadtam a vetni való 2 Köblöt, és a Csőszbért 1 vékát. Lett hát ez időnn részemre egy sessió (20-30 kh-nyi úrbéri jobbágytelek. *R.A.*) földönn tsak 16 Köből buza. Nb. 13. Aug. hozta haza. 9. *Nagy István* a 2 Köbőlről való zab termést lett mindössze 16 K. nekem jutott 8 K. neki is enyi. a Csőszbért 1/2 vékát ki adtam de vetni valót nem. Nb. aug. 16. hozta haza *Nyiri* 4 K. vetésrőlí zabot részemre 9 K. neki is enyi. Takaró rész 2 K 1 v. Csőszbér 1 v. Suma 20 K. 2 v. Ugyan ő egy Köb. árpáról 3 K. 1 v. neki is enyi. rész 3 v. Suma 7 K. 1 v.
12. 13. 14. 15. 16. rekkenő meleg. 14re viradónn kis esső, dörgés, borúlt, essős.

17. jött a Tanyáról 4 K. vetésről termett tiszta búza, lett az én részemre 20 Köből. *Tsadónak* is enyi. Takaró rész 4 K. öszvesenn 44 Köből. lett hát ez idénn 36 Köből buzám.
18. borongós hűvös.
19. 20. 21. 22. 23. napjai rekkenő melegek, déli széllel, mely olly hév volt mintha fűtött kementzéből rontott volna ki.
24. is nagy meleg kivált dél után és
25. is.
26. felleges, északi hideg szél.
27. viradóra bőv esső dörgéssel, nyugotról.
28. 29. 30. hűvös, meleges.
31. esső hús.

szeptember.

1. esső hűvös.
2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. mind hűvös, hideg.
9. nagyon tsipős, hideg északi szél.
10. viradóra hideg, sok esső. 10. hideg, sok esső.
11. sok esső, hús. Délután tisztult, enyhült.
12. tisztás, hűvös.
13. is.
14. délutánn 2 órakor sűrű apró szemű jégesső záporral.
15. 16. 17. 18. enyhes idők.
19. esső.
20. szép, enyhes idő, tiszta.
21. szép, meleg idő.
22. is bár felhős, de tsendes, nem hús.
23. sütő (perzselő) meleg, déli szél.
24. 25. sütős, meleg déli szél.
26. borongós, hűvös, estve és éjjel zápor essők.
27. borult, sok esső, szinte szakadt, délről jött.
28. 29. 30. nem esett, sőt meleg idő volt.

október.

1. borongós, délutánn sok esső.
2. tiszta.
3. borongós, dél után sok esső sűrű zápor, nagy sár. Október 2kánn jött haza a 8 köblös földön termett tengeri az én részem a termésnek 3da, jött részemre. *Tsadótól* 2 Köblös földről 60 véka *Gargyától* ugyan enyi földről 60. *Nyiritől* 4 Köblösről 97. véka. (ennek mindenben és mindég kevesebb van) lett hát részemre 210 véka formánn, mert tsak vessző kosárral mérődött.
4. borult, essőre hajlik, de nem volt esső.
5. 6. szép, őszi, meleg, tiszta.
7. is.
8. 9. 10. szép, tiszta, őszi meleg napok.
11. sok hűvös esső.
12. 13. sok hideg esső, nagy sár, orkán forma essős észak nyugoti végre északi hideg szél, a marhákat is délre a legelőről haza kelle botsátani, hogy meg ne fagyjanak. (Írás *Albert* fiáról, aki igen elfajult, szüleit szidalmazta, apjára késsel támadt. stb. *Réthly.*)

14. 15. 16. enyhés, tiszta, de éjjel hideg őszi idők.
17. 18. igen szép napos idő, verő fény.
19. Komor, hideg, borongós.
20. 21. 22. komor, essős.
23. szünet nélküli esső.
24. esső, és reggeli 8 órakor olly mintha felhőszakadás lett volna.
25. napfényes, essős.
26. 27. esső.
28. szép szikkasztó napfény.
29. sok esső.
30. 31. és nov. 1. sok szünteleni esső, járhatatlan az út, az őszi vetést nem tudjuk végezni.

november.

1. sok szünteleni esső, járhatatlan az út, az őszi vetést nem tudjuk végezni.
2. viradóra erőss északi, hideg szél, 2ikba is tartott, a marhákat jászolra kelle kötözni.
3. tisztult, tsendes, lágyult idő; de tsak délig, délutánn borúlt, estve esső.
4. nagy köd reggel, azután tisztult, a köd fel szállott, dél felé tiszta, langyos idő.
5. reggel tisztás, hideg, borúlt, dél felé tiszta, langyos.
6. borongós.
7. bujkáló napfény,
8. viradónn nagy dér, fagy a válukba.
9. viradóra ismét esső, azután borongós.
10. borongós hideg, éjjel szörnyű erőss szél reggelig, azután borúlt.
11. esső.
12. 13. 14. esső.
15. dér, kis fagy.
16. nagy dér, fagy, dél után dara, azután hó szállongott. A földet beborította.
17. nagyobb fagy, különben borongós idő, de hideg.
18. nyugoti szél kis havat hajtott de olvadásra indult az idő. A sárt és a nagy árvizet nevelte.
19. kis esső, erőss déli szél, és hó, de elolvadt, bár reggel jól felfagyott, az árviz felette ellepett.
20. is kis esső, erőss déli szél, de ez a nap nem esett.
21. esső déli szél, egész nap, és éjjel esett sőt szakadt az esső 22re viradóra hajnalig.
22. tiszta tsendes, de nagy sár, gyenge idő, nagy árviz.
23. is borongós, gyenge idő, nem esett.
24. tiszta, tsendes, szép gyenge idő.
25. 26. 27. tsendes nap, fényes, szikkasztó idő, de a viz még is árad.
28. 29. 30. fojvást szép, tiszta, tsendes, őszi idő.

december.

1. 2. szép, tsendes, őszi idő.
3. borongós, hűvös.
4. 5. 6. 7. borongósan nem essővel, de olly nedvesenn fojtak, hogy a Sár nem száradt de öregedett, és a városonn tsak nem lehetetlen volt szekérrel járni, a lovak sárba dültek.
8. borúlt komor, ködforma esés.
9. a nap egy kevesett mutatta magát.
10. jól felfagyott az északi szél, egész éjjel zugott.

11. is fagyott, délután a nap ki sütt.
12. 13. fagyott. 13. estve köd.
14. fagy, zúz, köd.
15. engedelmesebb, olvadt, esső tsepergett.
16. borúlt, lágy olvadó idő, erőss déli nedves szél.
17. az esső szakadt, vak idő. Nb. a három hónapi esső után örültünk a keményebb időnek, addig sem fűtőt sem takarmányt nem lehetett a városba hozni, sem útra menni, de a 17ki sok esső esmét elrontotta az utakat.
18. borongós, napfény, nyugodt déli szél, dél felé és délután tsupa nyári, tiszta, sütős napfény, de 19re viradóra sok esső esett.
19. délután szép, tsendes, napos idő.
20. szép, napos idő.
21. kis fagy, borongós.
22. borongós, északi hűvös, de nem fagyaló szél, délután a nap ki sütt, a nagy sárból ki nem tudunk menekülni, a fűtőt - szénát csak portizókba kötve lóháton hordják a városra.
23. esső. 24re egy kis hó, melly a házak tetejénn megtettség.
24. borúlt, hűvös.
25. kis fagy a potsojákba és a válukba a víz be pilledett, egész nap borúlt, hideg, délután még is olvadt.
26. kis fagy, azután olvadt.
27. borúlt, délután napfény.
28. jó fagy, azután olvadt és dél felé napfény tsendes idő.
29. kis fagy erőss déli szél, dél után napfény.
30. viradónn reggeli 5 órakor havazni kezdett, a földet jól bé lepte, azután olvadt, a sárt nevelte.
31. fagyott jól, de olvadt ismét.

1851

január.

1. napja hóval köszöntött be, esett, nőtt 1/2 suknyira (12 cm), az idő gyenge, olvadó és köd.
2. kis fagy, olvadt osztánn, és köd, dél után a nap sütt.
3. kis fagy, zúzos vak idő, köd.
4. kis fagy, zúz, köd.
5. tsekéj fagy, zúz, köd, olvadt. Nb. Ez az idő nem jót fog szülni sem a természetre, sem az egészségre.
6. is egész nap olvadt.
7. vak, olvadó, sáros, kis lenge nyugoti szél, esső. Délután tiszta nap, tavaszi forma nap fény, tsendes idő.
8. jó fagy, dér, tsendes idő, a legszebb nyárba is beillő meleg nap, a szoba ablakait felnyitván a legéllesztőbb legtisztább melegség jött bé.
9. tsendes, borongós, tsupa tavaszi idő.
10. borongós kis esső reggel, sár.
11. borúlt, lábolhatatlan sár, a szél északról fordúlt.
12. kis porhó.
13. jó nagy fagy, borúlt, tsendes idő, azután hol a nap érte olvadt.

14. nagyobb fagy, tiszta, olvadó, hol a nap érte, tsendes.
15. még erősebb fagy, nagy sűrű száraz köd reggel, és nagy dér,
16. erős fagy, borúlt, komor, hideg, de dél felé olvadó, valamint naponként olvadt dél után.
17. gyenge idő, olvadt, tsendes.
18. jó fagy, dér, tiszta, olvadt, rendszerént délfelé.
19. is fagy, azután olvadt.
20. is így s borúlt idő.
21. is fagy, borúlt, de csak kis olvadás dél után.
22. derék fagy, meg ilyen nem volt, egyszerre, nem olvadt borúlt.
23. még nagyobb fagy, s hideg, nagy zúz, borúlt, bársak hó lenne.
24. is hideg zúz, borúlt, setét.
25. is borúlt, köd, setét, zúz, száraz fagy. Azt tartják Pál napról, hogy ha az tiszta akkor bőv lessz az esztendő, ha pedig homájos, nem csak szük, hanem sok betegséget, halált hozó is lesz - Clara dies Pauli, bona tempora denotat anni, Si fuerint nebula, pereunt animalia quoque.
26. zúzos, hideg, de még is délbe a nap is ki bukkant, azután elvonúlt a zúz lehullott, az idő lágyult.
27. fagy, de az idő gyengébb, borúlt zúz nem volt.
28. gyengébb idő borongós, tsendes.
29. ismét keményebb borongós, tsendes.
30. is kemény tiszta, délután lágyult a göröngy.
31. kemény reggel, azután nagyot enyhült, olvadt, tsupa tavaszi forma, tiszta, tsendes idő.

február.

1. reggel rendes kemény fagy, tsendes olvadó idő.
2. 3. reggel sáros fagy, tsendes olvadó idő, azután gyenge déli szél.
4. gyenge idő fagy nélkül, tavaszi fellegek, déli szél, hűvös, a fagy nagyot lágyult.
5. ismét száraz fagy, dér, északi szél, azután olvadt.
6. lágy idő, olvadt, ködös kissé, a föld fagya ki menni készül, az út ismét nehéz. 7. reg. nincs fagy, olvad tsupa tavaszi idő, tsendes de homájos.
7. reggel léptem a 70ik az hetvenedik évembe, de
8. már nem kedvezve viradt, a terhes hurút az ágyba nyomott és 8ikban a hó szüntelen esett, de egyébként olvadt, a sárt nevelte.
9. tsupa tavaszi meleg, tsendes idő.
10. ismét meg lehetős fagy, komor idő, nem olvadt.
11. jól felfagyott, d.u. olvadt.
12. derék fagy,
13. is fagy.
14. por hó, fagy nem olvadt.
15. is fagy.
16. is fagy, borúlt.
17. az idő nagyon gyengült.
18. szép, gyenge, tsendes tavaszi idő.
19. kis fagy, dér, külbömbenn szeles, tiszta nap, fényes, meleg idő nappal.
20. gyenge fagy, tiszta idő, déli lenge szél.
21. is fagy homájos idő, déli lenge szél, melly
22. hajnalra essőt hozott; melly köd formánn egész nap esett.
23. tsupa tavaszi idő.

24. meglehetősen fagy, dér, délutánn szokás szerént olvadt.
25. fagy, dér, délutánn olvadt.
26. fagy, dér. (27től mart. 7ikig N.T. Esperes Ur hejett, GYULÁt, VÁRIt, DOBOZt, BERÉNYt, BÉKÉSt, N.T. *Elekes*(?) .... békési pred. Urral meg vizitáltam) az idő alatt
27. fagy.
28. is.

március.

1. DOBOZon d.ut. hó fergeteg.
2. tsendes idő.
3. BERÉNYbe nagy fagy, rut fergeteg.
4. BÉKÉSenn és
5. ismét fergeteg.
6. Csőtörtökön hó és esső.
7. esső, sár,
8. ithon voltam. Sok esső.
9. is esső nagy sár.
10. borúlt.
11. 12. 13. 14. reggel fagy, dér, nappal tiszta szikkasztó idő.
15. is fagy reggel, nappal tiszta szikkasztó.
16. fagy, de borúlt,
17. tsepergő esső.
18. kevés lanya esső, dél felé ki tisztult, lehetett szántani, a nap melegét alig lehetett állani.
19. tiszta tsendes, reggel azután borúlt déli szél.
20. kis esső, szép zsenegés idő. Nb. ekkor már lehetett veteményezni, hagymát, petre (=petrezselymet). 20. veteményeztünk a kertben hagymát petresejmet, salátát. Sárga répát.
21. erőss délnyugati szél.
22. déli hideg szél, borongós.
23. 24. 25. Szép, de szeles hűvös napok.
26. mord hideg borúlt idő.
27. 28. 29. 30. mord, szeles,
31. kis esső.

április.

1. borongós, szeles, mord idő.
2. hideg napfény, reggel dér, és a baratzkot megrontotta, északi hideg szél.
3. is mord. délutánn jeges zápor.
4. indultam DEBRECENbe, felette hideg északi szél.
5. is mord, estvefelé kis lanya esső PERTZ (=VÁMOSPÉRCs Réthly) körül.
6. is hideg, kis esső.
7. 8. 9. is hűvös, hideg.
10. már jobb, tsendes napfény.
11. reggel olly hideg, hogy ha nedves lett volna a föld, fagy és dér lett volna, nappal szép meleg, tsendes.
12. is illyen.
13. is illyen.

14. reggel hideg, azután szép napos.
15. engedelmesebb napos.
16. borongós, déli szél, mely
17. essőt hajtott, délbe jó zápor.
18. szép, tiszta, tsendes idő, nagy szárazság.
19. tiszta, tsendes, száraz.
20. is.
21. is déli szárazító meleg szél.
22. 23. is ilyen.
24. a déli essőt hajtott.
25. tiszta de szeles.
26. délelőtt nagy zápor 9 órakor tartott 10 óráig, de.e.
27. 28. 29. borongós, szeles hideg, tsak nem fagy, bár a déli szelek dudoltak.
30. még hidegebb egy kis harmat forma esső volt reggelre. Elmult hát április hava, átaljában száraz fonyasztó hideg szelekkel, éjjeli, reggeli hidegek voltak.

május.

1. dér volt, tiszta nap, tsendes idő.
2. hideg, napfény.
3. is hideg déli széllel, melly
4. reggelre 7 órára az óhajtott, de hideg essőt elő hajtotta, dél után pedig 3 óra körül nagy zápor.
5. is jó esső, de erős déli szél.
6. még nagyobb, erősebb szél, tiszta idő.
7. is.
8. kis tsepergő esső, ez is szeles.
9. borúlt reggel, azután tiszta, és fojtó meleg, sorvasztó déli széllel.
10. tiszta, tsendes, nagy hévség.
11. is orkán forma déli szél.
12. még nagyobb forró hév, déli szél, estve 8 órakor délre dörgés, villámlás volt, essőt vártunk, de nyugotra vonult a ritka felleg és egyszerre ki tisztult.
13. már hűvös északi szél.
14. 15. hideg, északi szél, borúlt délelőtt 8 órától délutáni 3 óráig jó esső, de olly hideg, hogy fűteni felillett.
16. tiszta idő, északi szél.
17. reggel elkezdett lassann esni, azután erősebbenn de tsendesen esett estig.
18. is esső.
19. is esső hűs a fűtés felillett. 15től fogva.
20. 21. 22. lanyha hideg esső.
23. sok esső, hideg, fűteni kellett.
24. sok esső, hideg.
25. ismét hideg, esső.
26. nem volt esső, de hideg volt.
27. 28. 29. is hűvös, reggel hideg, északi szél.
30. még hidegebb, északi szél.
31. meglehetősen enyhes, tiszta idő.

június.

Elmúla május rendkívüli hideggel, mely a gyengébb veteményeket Tököt, paszujt, sőt a tengerit is elrontotta, a föld terméseit hátráltatta sanyarta, április pedig szárazon ment el.

1. viradóra nagy erőss, hideg, fagyaló északi szél.
2. is nagy hideg, tiszta,
3. enyhes, meleg.
4. is.
5. 6. fonyasztó hévség meleg széllel, dél után 5 órakor futó zápor 5 pertzig.
7. fonyasztó meleg.
8. is.
9. észak nyugati erőss, fonyasztó szél.
10. is meleg, szeles.
11. borúlt, hűs.
12. fonyasztó szél.
13. dörgés, kis porhanyó essőtske.
14. nagy dörgés, és a városon kívül jó esső, bent kevés.
15. nagy meleg, déli szél.
16. 17. Meleg szél
18. viradóra kevés esső, azután tiszta idő, erőss nyugodt északi szél.
19. sok esső az Ur napjára, a processio elmaradt. 10 órakor tisztulni kezdett, de nagy hideg, harmat, hogy tsak nem dér vőlt, azután forró meleg.
21. nagy meleg.
22. borongós meleg, körül belől dörgés, de itt esső nem vőlt.
23. fonyasztó déli, meleg, erős szél. A paszuj - más vetemények tsüggednek, a gyümölts bár szépen mutatta magát, az aszaj miatt lehull, a gyümölts fák is fonyadni készülnek.
24. dörgés körül belől, de esső tsak néhány tsepp, azután hideg.
25. hideg, borongós, északi szél.
27. is ilyen.
28. borongós, északi hűs szél.
29. 30. hűvös.

július.

1. rekkenő meleg.
2. még melegebb.
3. nagy meleg.
4. is nagy meleg, de délután 6 órakor nagy és szapora zápor.
5. borongós, szeles, dél után szapora futó zápor, hanem ELEK, SIKLÓ (ma SICLAU, ELEK-ről 10 km-re keletre, ROMÁNIÁban) és más szomszéd határokat a jég meg rontotta.
6. még nagyobb tartós esső.
7. 8. meleg.
9. borúlt, vak meleg, d.e. esső.
10. 11. 12. néha meleg, naponkint esső.
13. 14. esső az után tiszta de hűvös idő.
15. tiszta és meleg délig, azután borongós, délután 3 óra előtt dörgés, zápor, jéggel.
16. 17. meleg.

18. rekkenő meleg, perzselő déli széllel.
19. is meleg de gyengébb és nem olly perzselő, meleg déli szél, s estve felé iszonyú szél délnyugotról por felleg, kis esső.
20. borongós, hűvösebb.
21. 22. 23. 24. nagy hévség.
25. nagy dörgés, és esső.
26. borongós, meleg.
27. is borongós, erőss déli, azután nyugoti szél, dörgés, estve 5 órakor nagy esső, éjjel is esett.
28. is. borúlt, vak idő, esső. Dél után annyira ki tisztult, hogy a szép nap fogyatkozást megláthattuk.
29. esső, vak idő, hűvös.
30. 31. is, vak idő, nagy meleg, ottan ottan tiszta.

augusztus.

1. meleg.
2. éjjél előtt 10 órakor szörnyű pattogó rendítő tsattanás, zápor, az égi háboru tartott éjjél után 2 óráig, de innen messzebb távozott délre.
3. ismét éjjél előtt 10 órakor elkezdett iszonyunn dörögni, tsattogni, éjjél után 1 órakor messziről hallott tompa zúgás, közelebb közelebb jött 2 órára olly dühös orkán szél támadt, hogy azt gondoltam, hogy mindent fel forgat, tartott ez nagy dörgéssel tsattogással záporral egész 3 óráig és KIGYÓS (ma ÚJKIGYÓS, vagy SZABADKIGYÓS) felé tsak ugyan nagy jég volt, a fizika sok törvénye ellen (Hogy éjjel nagy jégesső legyen. *Réthly*.) 3. Aug. szörnyű hévség egész dél utáni 4 óráig, ekkor keletre tompa zúgás hallatott és 4 órakor olly jég esső volt, a mit én és mások sem láttak, volt köztük tyuk tojás kerekcső s nagyságú, volt szegletes, ollyan tfizra mint az ujj us tök (üstök, vagy úri tök. *Réthly*), volt olly nagy, hogy 4 nyomhatott egy fontot (kb. 1/2 kg), a legkisebb is galambojás nagyságú volt, esett valami 8 minutumig, azután sűrű záporrá vált. Megbetsülhetetlen kárt tett itten, a leg bővebb bort termő szőlőket a CSIKOS ér, és AJTÓS soriakat potsékká tette, volt olly darab jég is mintegy ittzés fazék (kb. 8 deciliteres edény).
4. virradóra is éjjel szörnyű dörgés, zápor esső, már harmadik éjjel szörnyű dörgés villámlás. Nb. a 3ik augusztusi jég pusztított egész a TISZÁig, és mentül tovább haladt, annál mérgesebb rombolóbb volt, ma 6ik aug. kaptam levelet DEBRETZEN-ből ott is a szünteleni esső dörgés minden napi. aug. 2kán iszonyu égi háboru volt, az ispotáj tornyára ütött, onnan a templomba rohan, sok kárt tett a harangozó hátát érte (biztos hogy hátát és nem házát, *Réthly*), 6 házat felgyújtott, elégette.
5. borongós vak meleg, néha tiszta. 6ra viradóra ismét esső, a gabonánk elrothad a bogjákba.
6. borúlt, vak meleg.
7. dél felé délutánnig iszonyú esső.
8. is iszonyú esső, nem esett, hanem ömlött.
9. esső nem volt, vak meleg, hanem 9be már a víz ár mutatta magát nagyban. Nb. Az egész város talponn volt, a víz ki öntése gátlására dob szóval, és
10. viradónn a harangok fére verésével is hivadtak a víz rohanása gátlására, még sem állhattak ellent, ha egy hejt meg fogták, másutt ki rontott, az egész úgy nevezett rutza város vízben áll, a lakosok onnan költöznek, nehogy a leomló ház alá temetődjenek; 10. meleg, dél után néhány szem esső.

11. tisztán jött fel a nap, páholó esső, meleg.
12. 13. hideg, szeles.
14. északi szél, tiszta idő.
15. a nyomtatásra alkalmas idő.
16. 17. 18. meleg száraz. Nb. aug. 16. hozta haza *Tsadó* a külső földről 2 K. vetésről 4 K. 2 v. búzát, neki is enyi jutott, rész 1 K. (Takaró rész? *Réthly*) Zabot hozott *Nyiri* aug. 19kén 4 K. vetésről 18 K. 3 vékát neki is enyi, a csősz bért 1 v. neki ki adtam.
19. borongós, ismét essővel fenyegetett, de mégse volt. 15. erőss, hideg északi szél. Nb.
20. aug. hozta haza a külső földről *Nagy István* 2 Köbölről termett búzát részemre lett 5 K. 3.v. neki is enyi, takaró rész 1 K. a Csősz bér 1/2 v.
20. erőss, hideg északi szél.
21. ismét esső. 21. hozta haza *Tsadó* a Tanyánn 4 Köbölről termett árpát, lett részemre 20 Köböl neki is enyi, takaró rész 2 K. és 2/9 v.
22. meleg, tsendes.
23. is. Nb. *Nagy István* a 2 Köbölről zabot 23ba hozta haza, lett részemre 8 K. 2 v. neki is enyi. Takaró rész 2 K. a Csősz bér ki van adva.
24. borongós, meleg.
25. nagy meleg, tsendes.
26. hideg északi szél, komor idő. Nb. *Nyiri István* 4 K. vetésről hozott a külső földről 11 K. 2. v. búzát, neki is enyi takaró rész 2 K. 2/10 v. a csősz bér 1 v. ki van adva. Így hát öszve számítván a 8 Köböl vetésről buza termést, lesz a termés, be számítván a Csősz bért és takaró részt 48 K. így hát - hat magot adott (a vetőmag hatszorását).
27. 28. szeles, kivált
29. szörnyű erős, hideg déli szél.
30. virradóra éjfél után esső, tartott délig. 29. 30. hideg, borongós, szeles.
31. is hideg, felhős.

szepember:

1. 2. hideg északi szél, borongós. Sept. 2. hozta haza *Tsadó* Tanyásom a 2 Köbölről való zabot, lett részemre 7 K. 1 v. Takaró rész 5. és 3/9 véka, *Tsadónak* is 7 K. 1 v. lett hát zab részemre 34 K. 2 v.
3. 4. borongós, de több napfény, déli hűs szél.
5. kis esső, hideg.
6. reggel tsendes, tiszta.
7. tsepergő esső, hűvös.
8. sok esső, tsipős hideg északi széllel.
9. már tisztább, de hideg északi szél.
10. ismét kis esső, hideg északi szél.
11. is hideg, esső. Nb. a tanyánn termett 4 K. vetésről, jött részemre 16 K. 3.v. *Tsadónak* is enyi, takaró rész 3 K. 1. v. Nb. Lett hát az idén a magam terméséből részemre 28 K. 2 v. búza, zab 34 K. 2. v. árpa 20 K. Ez kevés.
12. hideg, délután sok esső.
13. hideg, komor idő, kis esső.
14. is komor.
15. komor, borongós hideg, tsepergő esső szél.
16. tiszta, tsendes idő, lengedező szellő.
17. 18. szép, meleg.
19. 20. 21. is bár borongós, de csak meglehetősen meleg.

- 22. estve esső.
- 23. 24. iszonyú zápor, lotskos szüret.
- 25. reggel tisztának mutatta magát, de már 10 órakor d.e. nagy zápor.
- 26. 27. szép, különösen
- 27. igen tiszta, meleg idő.
- 28. esső.
- 29. 30. szép, meleges.

október.

- 1. 2. szép meleg, de 2ikban kis porhanyó esső.
- 3. Tupa nyári meleg, hév nap. 19 (lehet hogy 19R°, Réthly)
- 4. már borúlt, hűvös.
- 5. hideg, borúlt, essős.
- 6. viradóra sok esső, egész nap esett, így
- 7. is sok esső. Délután ki tisztult.
- 8. tiszta idő.
- 9. reggel köd, azután tiszta, tsendes.
- 10. tisztás, jó meleg, nagy sár.
- 11. borongós, hűvös.
- 12. hűvösebb, borongós. Nb. A tengerit a 8 köblös földről 12ik októberben szállították haza. Nagy István két köblös földről mintegy 44 vékát, Tsadó István 60 v. Nyiri 4 Köblösről 120 vékát, összesen 200 véka formánn. Mind a Gabona takarásra mind nyomtatásra (aratás és cséplés) sok esső. A szüret is essős, a Tengeri törés is essős volt.
- 13. 14. 15. 16. szép őszi tsendes idők.
- 17. 18. 19. 20. 21. hasonlóképp őszi idők.
- 22. is szép, őszi idő.
- 23. borúlt, hűs.
- 24. is hűvös, de tiszta.
- 25. 26. 27. 28. 29. 30. ezen napokban a nyári meleghez hasonló szép meleg tsendes idők őszi hűvösre borongós, szárazító szelekre változtak. 30ba különösen kemény déli szél fujt.
- 31. rut, déli, erős szél, nagy por. Setétes.

november.

- 1. ez is a.
- 2. napja is erős, rut déli szél, nagy por, setétes.
- 3. tsendes, szép idő.
- 4. ismét déli, szárazító szél, hanem estve 3 fertáj 8 órára, tsak egyszerre olly iszonyu villámás hosszantartó, a földet házat megrázkódtató dördülés tsattanás volt, melyent illy váratlanul nem hallottunk, azután egy kis zápor esett és minden el mult.
- 5. esső, hideg.
- 6. nagy dér a válukban a viz be fagyott, esső, hideg. 6ik is sok esső, hideg.
- 7. ki tisztult, szép őszi idő.
- 8. is szép, tsendes, őszi, lanyha idő.
- 9. 10. 11. 12. szép, őszi idők.
- 13. reggel vékony köd, azután tiszta.
- 14. borongós.
- 15. kis esső.

16. Egész nap esett a hideg esső.
17. felfagyott egy kevesett, kitisztúlt reggelre, dél felé dara, esső, hó.
18. tiszta, tsendes, szép őszi fény.
19. borongós, néha néha esső, hideg.
20. kemény, hideg déli szél.
21. fagyott, nagy dér.
22. 23. sok esső, hideg.
24. egész nap szakadt az esső, hűvös.
25. borúlt, hús, esső.
26. sok esső, egész nap a hó apró szemekre esett, rut fergeteg, hideg déli szél.
27. kitsint fagyott, borúlt, komor idő, délig havas esső.
28. borúlt, komor idő, nagy sár.
29. borúlt, a hó nagy pejhekbe esett a nagy sárra.
30. borúlt, komor, hideg.

december.

1. fagyott.
2. is fagyott.
3. a hó sűrűn esett apró pejhekbenn.
4. fagyott, és éjjel meg lehetősenn esett és tsendesenn a hó, a földet 3 tzolnyira (7-8 cm) egyenlőn elborította, tiszta, tsendes idő, a külső ablakokon, egy kis fagy is lázott.
4. 5. is hideg, kis fagy.
6. viradóra kemény zúzos idő, fagy.
7. viradóra sok hó esett, de az idő gyengülni indult, reggel esső szemezett, olvadt, az eresztsepegett.
8. kitsit fagyos, borúlt, komor idő.
9. is reggel kis fagy, nappal olvadt.
10. tiszta, olvadó, nap fény.
11. borúlt, olvadt, de egész éjjel erőss déli szél dühöngött, a havat elolvasztotta.
12. szép, napos, tsendes idő.
13. jól felfagyott, nagy dér.
14. is jó fagy, nagy dér.
15. borúlt, kis fagy.
16. is ilyen.
17. is reggel kis fagy, borúlt, hűvös.
18. 19. reggel kis fagy, borúlt, hűvös.
20. 21. 22. száraz, fagy, borúlt, hideg, nem olvadt.
23. erőss hideg, komor, vak idő.
24. is ilyen, és hidegebb a téli ablakok befagytak.
25. engedelmesebb, száraz, fagy.
26. száraz, fagy.
27. viradóra egy kis hó esett.
28. sok hó esett, de a szél a mezőnn elhordta, az udvaron lett 2 tzolnyi.
29. tiszta, hűvös, hideg.
30. lágyult, borúlt, de hűvös.

Nb. xber 26ban estvéli 6. 7. óra közt a levegő úgy meg világosult és fénylett, hogy akik a mezőnn voltak, a városonn minden épületeket tisztán megláttak, s különböztek, a távolabb lévők azt gondolták, hogy tűz van és az világosit, a városonn is

látták ezt, mi is itten tsodálkoztunk rajta, hogy mi az ami az udvart és az utzát úgy meg világosítja, azután elmékedvénn rólla, eszembe jutott, hogy az az úgy neveztet északi fény volt, melly nagyon ritkán hat fel ennyira, már egyszer 1816, vagy 1815be volt ilyen. 31. fagyos, komor idő.

Nb. Végére jutottunk az 1851ik esztendőnek, rólla kevés vigasztalót mondhatunk. Azon sok tsapások, mellyekkel ezen év tellyes volt, keservesen emlékeztetnek vissza reá, a nagy és szerfeletti víz áradások, nem tsak hazánkban, hanem Olasz, Német országban is siralmas romlásokat okoztak, egész hejségeket elseperttek, a sok essőzés a föld termését elrontotta. A sok jég esső kimondhatatlan kárt tett, a marha vész temérdek barmot elölt. A Cholera is pusztított imit amott.

Elmondhatjuk ezen évről a poetával:

En fugit aeternam, tetram subiturus abisuum

Aeoldum turbam non minus ille petit

Munere defunetos, sociis se adjungere gestit

Pracgravis aerumnis gaudi a raesa gereus.

(A latin szöveg nehezen volt olvasható, egy latinul jól tudó ferencrendi pap így írta le. Réthly)

1852

január.

1. hideg, komor, de délután, a házak tetejéről a dér leolvadt, a fagyos sár is engedett.
2. komor, hideg, de nappal olvadt,
3. tiszta, hideg, olvadó idő, éjjel esső. 4re viradóra sok esső, olvadt.
4. is többnyire esett.
5. is borúlt, olvadt, köd forma, esső.
6. 7. 8. éjjel reggel nagy, kemény fagy, nappal tiszta, meleg, olvadó idő.
9. viradón kemény, setét, zúzos idő, azután délfelé a nap ki sütött, s olvadt.
10. reggel fagy, azután olvadt a dér, a házakról északra is tsepegett, estve 9 órakor esett egy kis porhó.
11. szép, napos, gyengült idő, olvadt.
12. reggelre fagy, azután tsepergő esső.
13. 14. nagy olvadás, tsupa tavaszi, lágy idő.
15. kis fagy, azután nagy olvadás, borúlt, és köd reggel.
16. esső éjjel.
17. is esső.
18. is esső, nappal nap fény, tavaszi meleg, nagy sár.
19. is olvadt, tsepergő esső, napfényes. Sár.
20. dér, fagy napfény. reggel azután borúlt.
21. dér, fagy reggel és borongós napfény.
22. fagy egész nap nem enged, borúlt.
23. borúlt, fagy néhány porhószem (=porhó szem Réthly)
24. viradón kis esső, nedves, borúlt, vak idő.
25. Pál napja reggel fagy, azután szép, tiszta, napfényes idő.
26. reggel fagy, dér, zúz, borúlt, vak idő, olvadt délfelé estig.
27. jó fagy, dér, a hó reggel szállingózott, azután az olvadó sárra nagy pejhekbe esett, végre havas essőre vált.
28. borúlt, komor, homájos idő; olvadt, nagy sár.

29. jól felfagyott, azután szép nap fény, és ugyan olvadt.
30. dér, nagy fagy, tiszta idő.
31. a sárra olvadó idő.

február.

1. nem fagyott, egy kis hó esett, a Sarat nevelte.
2. fagyott, nappal olvadt.
3. nem fagyott, tiszta, olvadó idő.
4. reggel fagy, azután olvadt, szép napfény.
5. lágy idő, borúlt.
6. Sok esső, járhatatlan sár. Déli szél.
7. tsendes, borongós idő.
Nb. 1782ben febr. 7kén születtem, ma tehát a 71 ik évbe léptem. A mult 65-ik születésem napját betegesen értem, a mait pedig Istennek hála meglehetősen egészségbe éveimhez képest.
8. kis fagy, azután olvadt.
9. nem fagyott, tavaszi, tiszta, meleg.
10. fagy, olvadt nappal.
11. 12. tsupa tavaszi meleg, bár reggelenként kis fagy.
13. 14. Tavaszi idő, szárazító szél.
15. 16. szép, napos, tavaszi idő.
17. estve tsepergő esső, éjjel is. 18. viradóra esett, de nem sok, erőss déli széllel.
18. reggel kis dér, fagy, egész nap esett lassan.
19. is éjjel esett, nappal is, délig, délután nap fény. 15kén estve 6 óra után egy fertájkor itten GYULÁnn föld rengés volt, a gyermekeim Comediába (színházban) lévén, haza tértökkor mondták is, de mi itten nem éreztük, s nem hittük. Azután utánna jártam, és meg érttem, hogy egy részben nagyobb más részben kisebb rázkódás volt; azok hejenn a boros hordók egymáshoz verődtek a pohárból az ital ki lötyögött. A padlásonn a kukoritza úgy zörgött mintha lapáttal forgatták volna, az edények tsörögtek a szegen.
20. reggel fagy, dér, tiszta idő.
21. 22. hideg, északi, fagyaló szél.
23. 24. 25. is fagyos, hideg idő.
26. igen hideg, az ablakok be fagytak. 26. hideg, fagyos, szeles,
27. 28. is hideg, fagyos.
29. reggel hó, estve sok esső.

március.

1. tsendes olvadt, sáros idő.
Nb. febr. 22től mart. 1sőig visitálni voltam. Mart. 1a jöttem haza.
1. 2. 3. hideg, néha napfény.
4. szüntelen havazott és olvadt, az ereszen jég tsapok voltak, az északi dühös szél elhorta a havat.
5. lágy, olvadó idő.
6. a hó elolvadt, szép tsendes, napfény, nagy sár.
7. hideg, nedves, borúlt délig, azután napfény, tsendes idő.
8. reggel nagy fagy, azután tsendes, tiszta idő.
9. nagy, kemény, északi hideg szél, néhány por forma hó esett, és fagyott.

10. kemény fagy, ottan ottan a hó nagyon esett de elolvadt.
11. keményebb fagy, az ablakok be fagytak.
12. Gergej napja ismét hidegebb, még az idén az ablakok így bé nem fagytak.
13. nagy hó, hideg, délutánn napfény, a hó elrepült.
14. kegyetlen hideg, az ablakok nagyon be fagytak, a válukban két ujnyi vastag jég volt.
5. gradus hideg, még illy hideg az idén nem volt.
15. ez is durva hideg, száraz, kértető (? így. Réthly) fagy, az ablakok ismét be fagytak.
16. 17. 18. is kemény fagy, rut északi szél.
19. 20. már gyengébb, de fagy, száraz idő.
21. 22. szép, gyenge, tavaszi, tsendes idő.
23. ismét fagy, dér, az ablak befagyott.
24. keményebb fagy, egész nap durva, setét, északi hideg szél, estve esső.
25. havazott, de olvadt.
26. nagy fagy, dér, tiszta idő, tsendes.
27. dér, tiszta, tsendes.
28. 29. 30. 31. tsendes, dér nélkül való lágy meleg napfényes idő.
Nb. El műla Mártzius hónap, mellynél kegyetlenebb hónap ezen évbenn nem volt.
Mart. 14ke a Téli hónapokból leg hidegebb volt.

április.

1. viradóra kis porhanyó esső.
2. szitállós, tsepegő esső, borongós, tenyésző idő.
3. gyenge, borongós, estve dördülés és szép lanyha esső.
4. 5. tiszta meleg.
6. 7. 8. 9. szeles, borongós, hideg.
10. erőss északi szél, a hó szállongott, nagy hideg.
11. viradóra a válukba a viz befagyott.
12. is nagy északi kemény szél.
13. hideg északi szél.
14. 15. durva, hideg északi szél.
16. viradóra hó esett, és dara kis esső, hideg északi szél.
17. nagy fagy, a váluba a viz bé fagyott, a szél tsendesedett, tiszta napfény.
18. nagy fagy, borúlt idő, hó szállongott, tsipős hideg,
19. gyengébb fagy, tsendes engedelmesebb, borongós idő.
20. Havas esső, hideg északi szél.
21. Havas.
22. nagy hó, fagy.
23. keveset havazott.
24. havazott.
(20áig bezárólag a megszokott, határozott írás, 21-től kezdve bizonytalan reszketős írás, egészen megváltozott, de kétségtelen, hogy még *Ecsedy Gábor* írása. Evvel az értékes napló zárul. Meghalt április 27-én. *Réthly*)

MEZŐKOMÁROM-SZÉKESFEHÉRVÁR

1835-1847

Dr. Pongrácz József egyetemi rk. és theologiai tanár (PÁPA) felhívta figyelmemet a pápai ref. könyvtárban őrzött következő kézira. *Hódosi Karácsony Antal* földbirtokos Gazdasági Jegyzőkönyv, amely a könyvtárban 0/282 alatt van. Ebben a kötött kéziratban időjárási feljegyzések is vannak. A Fejér megyei MEZŐKOMÁROMban (a SIÓ-csatorna mellett, SIÓFOKTól DK-re) lakott, ahonnan 1837. április 24-én beköltözött SZÉKESFEHÉR-VÁRra. Erről naplójában ezeket írja.

"1837ik esztendő kezdetén meg lévén nálunk határozva a gazdaságról végképpeni letevés, s még ezen év Szent György napján ide SZÉKESFEHÉRVÁRra törtéendő behordozkodás, mindjárt ezen említett évnek elején, mint többé nem gazda - felhagytam az előbbi leveleken tizen négy egész hónapig elég gondal folytatott lég változási jegyzetekkel. Azomban, alig szedém vevén magamat őszve ujj tanyámon, a szükségességnek azon neme, melyet tudományosnak nevezhetek, ki rakatá vélem műszereimet, újra megkezdendő vizsgálataimat, a nélkül még is, hogy azoknak resultatumait feljegyezgettem volna; de October elejével mihelyt beköszönte hozzám is az ujj gazdaesztendő, bár én többé nem gazda. nem álhatám meg még is, hogy észrevételeimet pontosabban ne tegyem, azokat már legalább Kalendáriumba jegyezgetni is el kezdvén, a minek folytatását még is egy decem-beri hosszabb utam, s háztóli kimaradásom, ezen hónapra legalább felfüggeszté.

1838k év kezdetével, amennyire körülményeim engedték; viszont hozzá fogtam, s folytatám valamivel bővebben, s rendszeresebben Iső Januáriustól Április végéig, midőn ujjonnan vett, s ujjtandó házunkba átalhordozoskodván, építeni kezdettünk, azért is az építési gondok közt nem csuda, ha csak felületes jegyzetek foglalták el Májust, Juniust és Juliust. Augusztus elejével épen lakószobámhoz érvén, a munka, a minden pillanatnyi falrontás, s az elhordandóknak eltalicskázása olly porral töltén bé, még is folyvást csukva nem tarthatott szobámat nagyobbára, hogy Légmérőmet kéntelenitettem, el is zártam, azt az így könnyen meg történehető elromlástól minden módon óvni kívánván. Végre építkezésünkben az ősz közepe felé, annyira mennyire célzt érvén, újra felkerestem jegyzetím annyiszor vége vesztett fonalát, s imé folytatám azokat, inkább inkább bővitve, ugy mint lehete, csak Hév, és légmérőkkel, még mindenkor csak Kalendáriomban. (naptári sorrendű adatfeljegyzések formájában).

Hogy tehát azon különben csekély jegyzetek is, melyeket ekképen 1837ki October, November, s 1838ki év Januáriusától Novembere végéig tettem, akkori kalendáriummal el ne vesszenek, vagy legalább azok könnyebben feltalálhatók légyenek. nem resteltem őket, ugy mint találtam, ezen Jegyzőkönyvembe folytatólag beírni, olly el határozással, hogy ezentul minden illy neműeket ebbe sorozandók. (212 old.)

Czélom volt ugyan észrevételeimet (észleléseket) mentül tökéletesebben tenni, s eképen egészen, s jövődre minden tekintetben használható Tabellákat készíteni, az az ollyanokat, melyekbe ne csak Lég, s hévmérői jegyzetek foglaltatnának rendesen, s pontosan, hanem legalább észrevételek még Nedv-szél-esső, s villányosság mérővel is épen így tétetnének. Ennyit azonban, bár időmet különben nem sajnállanám is, helybeli körülményektől gátolva nem tehetek. Házunk udvara ugyan is egy kis Négyszeg lévén, s az egy Magos emeletes ház tövibe feküvén, itt a szél rendesen tán soha sem fuj, és sokszor ellenkezőn, mint oda kinn, szélvitorlát tehát csak ezért sem állithatok, mert az egyik felől a szomszéd sokkal magosabb ház tenné haszontalanná, más felől is talán, a harmadik éppen illyen épület, és így az csak fele nemét mutathatná meg a szeleknek, minél bizonyosan, több

kivántatik. De több mint fél évi tapasztalásból azt is észrevettük, hogy hasonló oknál fogva az essőmérővel észrevételeim sem lennének tökéletesebbek. Ha tehát észérént a fellyebb említett Mindnyája Mérőt (minegyik műszert) nem használhatom, meg elégszem azokkal, mellyekkel már eddig is éltem – a hijánokat, mint lehet – egy mellékjegyzetben, folyvást potolgatva, hiszen ennyi is jobb, s több a semminél!*

Használhatom, s valaha használandom e ezen jegyzeteket, akár magam, akár mások javára? azt előre nem tudom. Minthogy a legnagyobb épületekhez is szükségesen apró kövecskék, s kő darabok is; meg lehet használandhatja őket más, így minden esetre nem hijába töltém vélek időmet, s papirosomat. Annak okáért."

*(Ma is helyetálló szakmai követelmények ezek a meteorológiai mérések, észlelőhelyek reprezentativitásáról!).

MEZŐKOMÁROM

A Lég változásainak időszerez feljegyzése 1835k évi October Hónapon kezdve, Lég, Hév, Esső, és Szélmérő szerint.

(Hódosi Karácsony Antal feljegyzései)

1835

október.

Nap	Hőmérséklet			Nedvesség gr			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	8	2	9		8	2	9
1.	12.2	18.3	13.3	4.05	4.97	4.65	csekély	S	SSE	SE
2.	12.2	18.2	12.0	4.05	4.90	3.72	-	SSW	SSW	S
3.	11.2	18.6	14.3	3.25	5.40	5.04	-	S	SW	SW
4.	12.7	18.4	12.3	4.79	5.19	3.94	csekély	S	N	SE
5.	12.9	16.3	12.4	3.72	5.07	4.05	csekély esső	S	SW	SW
6.	9.8	15.6	13.3	3.81	5.07	5.11	-	SE	S	-
7.	13.0	17.0	14.2	5.28	5.99	5.60	-	E	N	E
8.	12.5	17.2	14.8	4.85	5.78	5.88	többsz. esső.	-	-	SE
9.	9.2	11.6	10.8	5.46	4.70	4.32	ködesső	E	E	NW
10.	11.4	16.7	14.6	4.32	4.35	4.83	jó esső	-	SW	S
11.	12.8	10.6	9.5	4.72	4.04	3.64	csek.de többsz.	E	N	NW
12.	7.8	9.8	8.8	3.22	3.52	3.32	csek.esső	NW	NW	NW
13.	8.6	8.8	8.2	3.46	2.99	2.71	-	NW	NNW	-
14.	5.6	8.6	7.9	2.80	3.18	3.29	többsz.jók	S	SW	NW
15.	6.4	9.0	5.6	2.50	2.75	2.65	jégesső	NW	N	NW
16.	4.6	5.6	4.7	2.38	2.72	2.43	többször	N	N	N
17.	3.9	8.2	4.6	2.37	2.28	1.83	-	E	NE	NW
18.	3.0	3.8	4.3	1.97	2.27	2.42	szél.havas	N	N	SE
19.	2.6	3.7	3.8	2.19	2.20	2.27	reg.7.óraig	E	E	E
20.	0.6	4.8	6.4	1.54	2.54	2.94	d.u.folyv.	E	E	E
21.	4.8	5.4	4.3	3.25	2.30	2.35	sok esső	SSE	W	W
22.	4.8	9.0	5.6	2.35	3.04	2.72	-	W	W	-
23.	4.8	9.2	7.6	2.67	3.04	3.29	-	-	E	E
24.	6.0	7.6	6.6	2.80	3.14	3.09	-	-	E	-
25.	4.0	9.2	7.0	2.42	3.18	2.98	-	-	SE	-
26.	5.5	8.4	6.8	2.73	3.00	3.09	csekély	-	SE	SE
27.	6.0	8.5	7.5	2.94	3.52	3.33	-	SE	SE	SE
28.	7.5	7.5	7.0	-	-	3.24	délről	E	NE	NE
29.	4.6	4.6	4.5	2.45	2.45	1.84	este 9 1/4	N	N	N
30.	4.3	9.0	5.4	1.83	2.60	2.00	-	N	N	N
31.	5.4	9.2	5.2	2.38	2.89	2.38	-	N	N	N

Jegyz. Ezen Hónapban leg alább volt a Lm	11ben	27'	10.2"
magossabb "	25ben	28'	9.5"

Ezen Hónap közép mérséklete +8.548°	diff.	11.3"

október.

Jegyzések.

1. d.u. s estve felé még inkább borúlt, éjfélt előtt csekély esső.
2. napos idő, de felhők csak ugyan voltak.
3. r. egész K. el volt nagyon borulva, de 10 órára feltiszt. este felé viszont borúlt.
4. reg. kis esső, d.e. is felhős, később kitisztula, estve csekély felhők.
5. erre csek. esső szemetelt, d.u. nagyon borúlt, estvére kitisztult.
6. d.e. tiszta, d.u. egész N. lementig rekkenő, estvére beborúlt.
7. reggel igen nagy köd, tartott m.e. 10 óráig, azután napos.
8. az éjjel jó esső, d.u. rekkenő, 9 or. lassu esső. 10. or. u.erős K. széllel esett, de nem soká.
9. ködforma esső, d.u. bebor., s csekély esső, 9 órára kitisztult egészen.
10. 5. or. jó kis esső, d.u. felhős, éjszakára kitisztult.
11. r. néha néha csek. esső, d.u. is többször esett, estve felé nagy esső. 9 óra körül feltisztult.
12. borúlt, hives, estvefelé még jobban bebor. 5 óra tájban csak esső szemetelt.
13. a lev. kihült (!) 9 óra u. beborúlt.
14. délfelé borúlt, 1-2 or. csek. esső, folyv. borúlt, d.u. megint kis esső 8-9 or. jókora esső, feltisztult.
15. napos, 2 órakor m.e. 1 min-ig jeges esső, azután kitiszt.
16. 4 or. hideg, szeles, esső, 8 or - 12 o. u. 2 o. u., és estve is esső.
17. terhes fellegek vonultak át a láthatáron, borúlt.
18. 8 or. szeles, havas esső, egész nap jókora esső. 9 or. felé a lég felmel.
19. 9 óra felé erősebb Kvel megjött az esső, s lassan esett. 7 or. ekkor kezd tisztulni.
20. r. dér, és fagy 8 o.u. nagy köd. 10 o.u. kitiszt. d.u. 1 3/4 o. esső kezdett esni és esett.
21. egész hajnalig sok esső volt. D. felé néha tiszt. estvefel. az esső szem. azután is folyv.borúlt.
22. felhős, de többnyire a nap sütött, éjszakára egészen beborúlt.
23. nagy köd 10 óra tájban kitisztult, d.u. el bor. és éjszakára is borúlt.
24. hol borúlt, hol tisztult, d.u. el borúlt, estve kitiszt. s 9 o.u. csillagos idő.
25. r.fagy és nagy dér 7 o.u. köd, 10 óra tájban leszált, s napos idő d.u. bor. éjszakára egészen elb.
26. eg.nap bor. estvefelé csek. esső r. 6 1/2 or. Földindulás.
27. r. nagy borúlt, s köd naponnan (kelet felől?) bor.de a köd el ment, estvére még nagyobb köd ereszkedett.
28. r. felhős, azut. napos, viszont bor. s délbe elkezdett az esső esni, s foly. esett egész nap.
29. estve 9 1/2 óráig sok esső, nagy víz és sár, ezután kitisztult.
30. többnyire a nap sütött, de azért felhők láttattak, hanem éjszakára egészen feltiszt.
31. tiszta napos idő, csak estvére felhősödött el.

* Az eredeti feljegyzésekben naponta háromszor közli a "Légmérő" adatait is. A légnyomást nem másoltam le, mert egyrészt hiányzanak itt, bár később - decembertől kezdve - feljegyzi a szoba hőmérsékletét is** a barométeren, hogy a beosztás bécsi vagy párisi vonalakban (lábakban) volt-e, ez bizonytalan. Továbbá teljesen ismeretlen a barométer állandója. A légnyomási megfigyeléseknek feldolgozása nem éri meg a fáradságot, de megemlítem, hogy az eredeti észlelések Pápán a református főiskola könyvtárában megvannak (0./282 sz.a.).

november.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	+4.4	+5.2	+4.2	apró sűrű eső	-	E	-
2.	+2.8	+7.3	+2.3	-	N	N	N
3.	+0.8	+4.3	+0.5	-	N	N	N
4.	-0.8	+4.2	-0.8	hó, zuzmára	N	N	N
5.	-1.2	-0.2	-2.0	hó száll. e.n.	N	N	N
6.	-5.5	+2.6	-0.6	-	-	-	-
7.	-1.6	+0.4	-0.6	jókora hó	E	NE	N
8.	-0.4	+1.6	+0.4	-	NE	NE	N
9.	-1.6	+1.6	-1.0	csekély hó	SE	SE	SE
10.	-1.5	+2.2	-0.6	csekély hó	-	E	E
11.	-2.8	+2.0	-3.2	-	N	N	N
12.	-5.0	+1.0	-3.6	-	NE	NE	NE
13.	-2.5	+2.0	-3.8	-	NE	NW	-
14.	-4.2	-1.0	-1.8	-	-	E	SE
15.	-2.6	-0.4	-0.8	-	SE	SE	E
16.	-1.0	0.0	-0.2	-	E	E	-
17.	+0.4	+1.8	+0.6	-	S	W	W
18.	-1.4	+4.8	+1.4	-	W	SW	-
19.	+1.9	+5.7	+3.8	csekély eső	W	SW	NW
20.	+2.6	+5.0	+0.6	-	NW	NW	-
21.	+1.3	+7.8	+1.6	-	SW	SW	-
22.	+1.4	+8.4	+1.2	-	SW	SW	-
23.	-1.6	+8.2	0.0	-	-	W	-
24.	-1.6	-0.4	-1.0	-	-	SW	-
25.	-1.2	-0.4	+0.8	-	-	SE	SE
26.	-0.6	-0.2	-0.2	-	SE	SE	SE
27.	-1.0	-1.0	-1.8	-	SE	SE	SE
28.	+0.2	+1.2	+1.0	jó eső	SE	SE	SE
29.	+1.2	+3.8	+1.4	jó eső	-	N	-
30.	+1.8	+4.0	+1.6	-	-	SE	SE

Az egész hónapban Lm.* leg. alacs. 19én 28" 3.8"
legmag. 25én 29" 2.0"
Középhőmérs. +0.347 25/30

Jegyzések*

1. az első megjött, s esett aprón, de sűrűn, m.e. délig, egész nap borúlt, kevésbé este tiszt.
2. a nap felhőbe jött fel, reggelre fagy, egész nap napos.
3. még nagyobb fagy, erős idő.
4. egy ujnyi fagy, 3 óra után csekély hó, és zuzmaráz, még naplemente előtt elkezdett fagyni, fermeteg (így!).
5. majd egész d.u. szálkózott a hó, de a földön nem látszott meg.
6. egész nap napos idő, estvére beborúlt, hó fellegekkel.
7. hajnalban megjött a hó, s esett 10 1/2 or. d.u. olvadt-borúlt.
8. borúlt, felhős, éjszakára is, a hó csak nem mind elment.
9. d.e. többnyire napos, d.u. borúlt, 4 óra tájban a hó is szemetelt.
10. r. csek hó, délfelé napos idő, mint egy d.u. 2 óráig.
11. bor. délben napos, estvére visz. borúlt.
12. u.a. este hideg.
13. felhős, többnyire napos, éjtzakára egészen kitisztult.
14. felhős, füstös, estvefelé lágyuló.
15. felhős, néha nap sütött.
16. 8 or. fűtetlen szobában a Légm. hőmérőjén +6°.
17. u.a. +4,7°.
18. u.a. +7°.
19. u.a. +6,5°, reggel egy kis csek. első.
20. 8 or. fűtött szoba Légm. hőmérőjén +14,5°, napos idő, 9 or szobában +17°.
22. u.a. +13° meleg napos idő, este is tiszta.
23. egész nap napos tiszta idő.
24. szoba hőm. 2 ó. +14 1/2°, 9 or. +15 1/2°, egész nap köd esett.
25. 8 or 14 1/2°, folyv. köd.
26. folyv. köd, nb. a Légm. ezen hirtelen felszökésének nem lett semmi kül. következménye.
27. folyv. köd, hanem leesését követte.
28. egy kis első reg. délfelé elbor. este megjött az első, s folyv. lassan és sűrűn jó első esett.
29. reggelre jó első, az u. köd délfelé kitiszt. napos d.u. bor. estvére viszont köd.
30. egész nap nagy köd.

* Az időjárási jegyzet rovatot folytatólagosan írtam le, ebben a két hónapban még lehetőleg szószerint, de a jövőben azokat a rövidítéseket, amelyek esetleg félreérthetők lehetnének, teljesen kiírom. A levegő nedvességi adatokat nem közöltem, mert úgy látszik, a nedves hőmérő kezelése a téli fagypon alatti hőmérsékleteknél nem volt megfelelő, ami érthető, hiszen ez még napjainkban is sok kívánni való hagy maga után. (Réthly.)

december.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	+1.4	+1.8	+1.6	-	SE	E	SE
2.	0.0	+7.7	+1.6	-	SE	SE	SE
3.	-0.1	+6.2	+1.2	-	SE	E	E
4.	-0.2	+5.6	0.0	-	N	E	-
5.	+0.6	+6.0	+2.0	-	SE	W	-
6.	+0.5	+5.0	+2.2	-	NW	SW	SW
7.	+2.7	+5.9	+1.7	-	NW	N	N
8.	+1.7	+2.1	+2.2	-	W	WSW	-
9.	+1.8	+0.4	+0.2	-	E	E	SE
10.	+0.8	+1.2	-4.4	csek. hó	N	NW	N
11.	-4.3	-1.6	-5.4	-	N	N	N
12.	-8.5	-2.2	-6.4	-	-	SE	-
13.	-8.0	-1.0	-3.0	-	-	SE	SE
14.	5.4	+5.4	-5.6	-	N	NW	NW
15.	-7.4	-0.0	-6.6	-	SE	SE	SE
16.	-7.6	+5.0	-3.4	-	SE	SE	SE
17.	-2.4	+3.2	-4.0	-	-	-	-
18.	-4.0	+0.2	-5.2	-	SW	WSW	-
19.	-7.4	-5.3	-4.4	csek. hó	SE	SE	SE
20.	-4.2	-1.7	-4.0	-	SE	E	-
21.	-5.7	-0.2	-2.8	-	-	S	N
22.	-4.0	-3.0	-5.1	csek. hó	E	E	E
23.	-5.5	-2.5	-3.0	-	-	W	W
24.	-2.1	+3.0	+4.0	csek. esső	SW	NW	NW
25.	-4.0	+0.6	-0.4	csek hó	-	SW	W
26.	+1.5	-0.8	-5.2	csek esső, hó	N	N	N
27.	-7.0	-5.2	-2.2	több hó	N	E	NW
28.	-0.6	+1.9	+1.0	csek. hó	SW	E	NW
29.	-0.4	+2.2	+0.8	-	S	S	SW
30.	+1.8	+2.2	0.0	jókora hó	NW	NW	NW
31.	-3.8	-6.2	-6.8	-	N	N	N

Lm legmagasabb állása (13án) = 29" 1.4'''

" alacsonyabb " (30án) = 28" 4.3'''

kp. hõm. -1.480° 4/31R°

diff. = 9.1'''

Jegyzések.

1. folyvást köd, d.u. erősebb, éjtszakára is megmaradt.
2. folyv. tartó köd a nap 10 ó. tájban rajta erőt vett és süttött délig, d.u. el borúlt.
3. reggelre köd, délfelé eltisztult, d.u. napos, estve is tiszta.
4. npv.(=nevezetes) fagy, egész nap tiszta, napos idő, később estve köd ereszkedett.
5. éjtz. nagyon fagyott, erre nagy köd, délfelé fel tisztulván napos, tiszta.
6. nagy köd s fagyott, délre tiszta nap, idő korán fagyott pg. (=pedig) d.u. borúlt, s estve jól felhős volt.
7. feltisztult egészen a Nap folyv. süttött, s az éj is tiszta.
8. reggelre be- egész nap, éjszaka is borúlt.
9. borúlt, s ködösült, folyvást így maradt.
10. bor. d. felé keveset tisztult, d.u. hó felhők, többször csekély hó, éjféltájban több hó, erős széllel.
11. világos, napos.
12. napos, tiszta.
13. d.e. napos, d.u. és estvére borúlt.
14. napos, tiszta.
15. folyvást borúlt.
16. folyvást borúlt.
17. napos, tiszta.
18. napos, mégis füstös, éjtszakára beborúlt.
19. folyvást borúlt és ködös, estve hó szállinkozott.
20. borúlt, délfelé a nap fel fel süttött, estvére egészen tiszta.
21. felhős, 1 3/4 or-ig napos, ekkor elkezdett felhősödni, s éjtszakára egészen elborúlt.
22. setét bor. egészen hóra van (így!) de a hideg miatt n. eshetik többször szemetelt, estvére kitisztult.
23. r. tiszta, d.e. napos, délben a Hm + völt, ekkor elborúlt, viszont hideg.
24. mlágy. d.u. esső szemetelt, éjtszakára nagyon elbor.
25. r. napos de felhők voltak, df. (délfelé) elborúlt, hó szállinkozott, estvére lágyult.
26. borúlt, essőre, későbbben esső, azután hó esett, de kevés.
27. 8. o.u. elkezd a hó esni, esett du. 1 1/2 or. de a szél elhorta, estvefelé megint esett, de n. sok.
28. felhős, borúlt, d.e. csek. hó, egész napon, s éjjel is borúlt.
29. borúlt essőre, virradóra r. egy két foknyi fagy.
30. r.hó de kevés ideig, estvére jobban megjön, 9 órára a földet ellepte, esett egész éjfélig, r. felé n.(=nagy) hó zivatar, nappal is, de n. (=nem) annyira.
- 31.

1836

január.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	-8.4	-5.6	-7.7	hó több ízben	NW	N	N
2.	-8.2	-5.2	-8.3	-	N	NW	NW
3.	-7.6	-4.8	-5.2	-	SW	SW	SW
4.	-3.4	-3.0	-2.4	hó igen szépen	-	-	-
5.	1.5	2.4	1.3	éjjel esső	NW	NW	N
6.	0.5	1.8	-1.8	-	N	NW	NW
7.	-5.8	0.6	-6.3	-	-	-	-
8.	-5.3	-1.7	-5.6	-	-	SE	SE
9.	-5.2	-3.4	-4.6	csekély hó	E	SE	-
10.	-6.6	-4.5	-6.5	-	N	E	E
11.	-6.5	-2.8	-6.6	-	E	SE	-
12.	-4.8	+7.1	+3.0	-	-	S	SE
13.	+4.2	+3.2	+2.0	esső	S	N	N
14.	1.6	6.7	1.6	-	-	SW	N
15.	1.0	0.2	0.6	köd, hó	S	S	SE
16.	1.8	3.4	1.3	-	N	NW	NW
17.	-0.5	4.9	0.0	-	-	E	NW
18.	-0.2	5.0	-1.0	-	NW	SW	NW
19.	0.4	2.2	-2.2	kis hó zivatar	W	NW	NW
20.	-2.7	-0.2	0.0	csekélv hó	NW	SW	SW
21.	-1.0	4.6	-2.8	csekély hó	S	SW	-
22.	-5.0	-1.1	-1.8	-	E	E	SE
23.	-4.0	3.6	-2.7	-	E	E	N
24.	-4.6	7.1	-0.5	-	-	W	-
25.	0.2	4.0	3.2	-	-	W	NW
26.	-0.2	5.6	-3.4	-	N	N	N
27.	-6.2	3.8	-3.2	-	S	S	S
28.	-3.5	-0.2	-3.5	köd	E	SE	SE
29.	-3.7	6.6	2.7	jó esső	-	SW	NW
30.	0.6	2.3	1.6	esső, hó	S	S	SW
31.	1.2	3.2	-0.4	-	N	N	N

Légm. legmagass. állása. (=23-án) 28" 11.7"
alacs. " (=30-án) 27" 10.1"

külömbs. 1" 10.1"
egész hónap k.m. -1.437 10/31R° árnyékban.

Jegyzések.

1. a nagy hideg miatt sok nem eshetett és a rettenetes szél, ami esett is elhorta (így).
2. az éjjel virradóra rettenetes szél, reggelre megszűnt, délf. viszont, d.u. megint csill. (apodott) egész nap bor.
3. homályos, borúlt, hideg, de este 4 ó után kezdett lágyulni.
4. az éjj. elkezdett a hó esni igen szépen, esett egész 4 óráig, d.u. világos, de felhők látszanak.
5. az éjjel eső esett, egész nap nagyon olvadt, este hold világ, de felhők látszanak.
6. többnyire napos idő.
7. szép, napos, este is tiszta.
8. Nap tisztán jött fel, de külömben felhők voltak, estvére egészen bebor(ult).
9. órára este kitisztult.
10. egész nap borúlt. Ugy mondják. a Balatonnak 1/2 öl jege van.
11. egész nap borúlt, éjtzakára feltiszt(ult).
12. d. felé meglágyult, nagyon olvad, különösen d.u. néha sütén a nap is, éjtzakára egészen bebor(ult).
13. délben megjött az eső, s egész estvélig majd mindég meglehetősen esett, este is borúlt, föld fagy felj.(ött).
14. az éjjel csekély fagy, füstös idő, felhők lefelé mennek. d. felé, s a Nap folyvást süt, éjjre egészen feltiszt(ult).
15. köd esik csek. délf. tiszta, d.u. megint köd ereszkedik, este köd esik, 10 ó után csek. hó.
16. d.e. többny. borúlt, d.u. kezdett, s estvére egészen kitisztult.
17. délben K. (?köd) támadt, ámbár egész nap napos, még is az idő hivesült, estvére egészen elborúlt.
18. délután hivesült, r. fogva folyvást nap süt, este is tiszta.
19. esőre látszik, délbe n.soká tartó hó zivatar, d.u. 2 órára feltiszt. az éjj. 11 ó alatt 5 l(=tel) esett, a Lm(=barométer).
20. r. a. szél csillapodott külömben egész éjj. fujt, d.e. bor. d. hó kezdett esni, de kevés esett, estvére kitisztult.
21. folyvást napos, este is tiszta.
22. dél felé elborúlt, estvére tisztult. 22. dél felé elborúlt, estvére tisztult.
23. napos, tiszta.
24. r. füstös, de folyvást napos +8°, este is tiszta.
25. napos, tavaszi idő, d.u. elbor. estvefelé tisztult.
26. nappal árnyékba folyvást olvadt, este is tiszta.
27. u.a.
28. borúlt, felhős, estvére köd ereszkedett.
29. délig napos, d.u. szeles, poros, felyülről szép eső felhők látszanak. 5. ó u. elkezd esni. 8. ó.u. jó zápor forma.
30. délig napos, d.u. többnyire d. elborúlt, d.u. eső, s este felé mindég jobban, 9 ó tájban havas eső, azután hó.
31. reggelre a föld jéggel bevonva, kivévén az árnyékot és dombocskát, hol egy kis hó külömben folyvást napos tiszta.

1836. januáriusától kezdve az eredeti kéziratban a tábla fejek feliratában ez a változás van. "Lég, és Hévmérő szobában" Hév, és Nedvmérő kinn, de Árnýékban." Februárban ez ismét megváltozik, "Hév, és Nedvmérő Folyosó Árnýékában. *Réthly*."

február

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél*		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	-0.8	4.6	1.6	-	-	E	-
2.	1.2	3.0	1.6	jó esső	E	E	E
3.	2.4	3.0	1.6	lassu, de sok	N	N	N
4.	1.9	4.6	2.6	-	E	E	E
5.	2.4	4.2	2.0	szép esső d.	E	SE	SE
6.	3.0	7.3	1.6	köd	-	S	-
7.	1.8	5.6	2.6	köd, estve esső	SE	SE	-
8.	2.2	3.0	0.0	-	-	N	N
9.	-1.0	4.8	1.0	-	NW	SW	-
10.	0.6	5.7	1.0	-	E	SW	-
11.	1.2	6.1	3.8	-	-	SW	NW
12.	0.9	3.5	0.8	havas fergeteg	N	N	SE
13.	0.0	-0.4	-1.2	hó	SW	N	N
14.	-3.0	0.6	-0.8	-	N	N	N
15.	-0.8	0.2	2.0	hó reg 3 or.	SW	SW	N
16.	2.6	3.3	3.2	csekély esső	N	NW	NW
17.	1.4	8.6	2.2	-	-	S	SW
18.	1.0	2.8	1.0	-	E	E	E
19.	0.8	1.7	1.2	jókora hó	E	SE	-
20.	1.4	1.7	-1.4	apró esső	N	N	N
21.	-1.8	5.2	-1.4	-	NW	NW	NW
22.	-1.8	5.5	-0.4	-	-	E	E
23.	-1.4	5.4	1.6	-	E	S	-
24.	0.6	7.2	1.4	-	E	E	E
25.	4.0	7.4	3.8	reg. kis esső	E	E	E
26.	1.6	7.8	4.6	-	E	E	E
27.	3.6	11.6	5.2	-	E	E	E
28.	5.2	7.2	5.0	d.u. esső	SE	SE	-
29.	2.5	6.0	2.4	jó esső	E	E	E

Légmérő leg magasabb állása (9én) 28" 10.7"
 alacsonyabb " (2án) 27" 1.5"

külömbőség 9.2"

egész hónap közép hőmérséklete +2.167°.

Jegyzések.

1. 8. ó.u. borúlt, d.u. derült, estvére viszont borúlt.
2. földfagya feljön eg.nap borúlt, d.u. csekély, estve jó esső, későbbben viszont jó esső több ízben.
3. az éjj. semmi fagy, d.e. többnyire mindég csepeg az esső. d.u. is többször lassu esső, folyv. ber.
4. csek. fagy. d.u. 2 óráig néha néha nap, homályossan, azután egészen elbor. 2től nevekedő sár, viz.
5. mindég jobban borúlt, d.u. 1 1/2. ór. az esső szépen megjött, s esett estvélig, ekkor köd ereszkedett.
6. köd eltisztulván napos, délben meleg, d.u. kezd borulni, éjjelre tiszta.
7. csek. köd, nappal többnyire bor. hanem estvére egészen feltiszt. 4. ótól semmi fagy.
9. rre unnyi (=ujjnyi) fagy, nappal tiszta napos, éjre beborúlt.
10. majd tiszta, majd borúlt, estére kitisztult.
11. borúlt, erős széllel beborúlt, setét idő.
12. hajn. előtt az eddiginél nagyobb sz. r. havas fergeteg. 8. ó.u. a nap fel jött, a kazalokat, s háztetőket rontó szél fujt olly erőssen, m.e. 2. ór. d.u. csillapodott, s estve csek. széllel beborúlt.
13. nap homályossan 10 ór - 10 1/2 ór. esik a hó, d.u. 1 órától erősebben, hó fergeteg. 3 ór. a hó megált és az erős É (=északi) dühöngött, s fujt más nap hajnalig. Sok tetőket, kazalokat felforgatott, s a szomsz. kéményből 2 kőlabot leszegtől (?) kidöntött.
14. regg. -4.8 hideg, de a szél csak ugyan csillapodott, estvére feltisztult.
15. re megjött a hó, s esett d.u. 3 1/2 óráig, de délben kezdve folyvást olvadt, nagy sár.
16. semmi fagy, délbe kis esső, különben bár egész nap borúlt, éjjelre kitiszt.
17. r. jókora fagy, folyvást napos tiszta.
18. borúlt, setét idő. d.u. kitisztult, de éjszakára viszont beborúlt.
19. 6 órak. elkezd a hó esni, esik 9 1/2 ór. azután is borúlt, s egész estvélig olvadván a hó majd mind elment.
20. semmi fagy -rre nagyon apró esső, er(?) d.u. kitiszt. s estvére egészen tiszta.
21. r. 5 1/2° fagy künn folyvást napos, tiszta.
22. egészen és folyvást tiszta, napos.
23. d.e. napos tiszta, d.u. kezdett borulni, estvére befelhősödött.
24. folyv. napos, tiszta.
25. rre kis esső, délig felhős, azután kitiszt. napos, estve is tiszta.

*A szél megfigyelésekre meg kell jegyezmem, hogy az eredeti feljegyzésekben több megfajthetetlen jelzés van. Pl. EE EE kd vagy E E e vagy d D DN, máskor meg kd dn ne. Miután sehol sem említi, hogy miért jelzi pl. az északi szelet, egyszer nagy E - egyszer pedig kis e-vel és miért fordult elő, hogy dupla nagy E-vel jegyzi, egyszerűen északi szélnek vettem és N-nel írtam át. Lehet, hogy talán evvel az erősségét akarta kifejezésre juttatni, mert tényleg, amikor Eet ír, akkor volt a nagy pusztító szélvész, s a kisbetűkkel valószínűleg a gyenge szeleket jegyezhet. Ha valaki talán SZÉKESFEHÉRVÁR, ill. MEZŐKOMÁROM szél megfigyeléseivel akar foglalkozni, az eredeti feljegyzéseket kell figyelembe vennie. (Réthly.)

26. 27. napos, tiszta idő, már semmi fagy.

28. d.e. borúlt, d.u. jó eső folyv. esett. 6 1/2 óráig, azut. kezd tisztulni, semmi fagy.

29. 8 ó. u. kezd esni, s esett többnyire délig, d.u. borúlt, s több izben viszont jó eső, estvére kezd tiszt. semmi fagy.

március.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	2.2	4.4	4.8	csek. eső	NE	NE	-
2.	2.9	6.4	4.4	-	-	-	S
3.	3.5	11.8	6.0	-	-	S	SE
4.	4.2	10.0	7.0	-	WSW	WSW	NE
5.	7.2	13.8	7.6	-	E	E	S
6.	8.8	14.6	8.4	-	S	S	S
7.	6.2	12.3	9.6	-	S	S	S
8.	8.6	8.8	8.8	estve fel. csek. eső	E	E	E
9.	7.6	10.9	7.0	-	S	S	SE
10.	5.2	7.2	7.8	eső több izben	E	E	SE
11.	6.1	7.6	6.0	igen jóessők	N	S	SE
12.	6.2	11.2	8.2	-	S	W	-
13.	7.4	13.1	8.4	-	SE	SW	-
14.	7.8	11.2	7.6	-	-	S	SE
15.	7.7	14.4	9.0	-	SW	S	SE
16.	8.2	12.6	9.6	-	SW	W	-
17.	6.0	10.3	5.4	-	N	N	-
18.	7.0	10.3	10.8	d.u. csekély eső	W	W	-
19.	8.3	12.6	6.0	-	N	N	N
20.	5.7	14.8	6.2	-	E	S	S
21.	6.6	16.4	8.0	-	S	S	-
22.	6.9	18.4	9.2	-	E	S	-
23.	8.9	19.2	11.0	-	W	W	-
24.	9.8	18.1	12.0	-	S	W	-
25.	9.0	16.8	9.8	-	N	S	-
26.	9.7	6.5	6.4	jó eső d., estve	NW	NNE	NW
27.	4.0	6.6	6.0	jó eső d., éjjel	S	E	-
28.	5.5	9.2	6.4	10 ór. igen jó eső	E	W	W
29.	6.8	7.2	6.0	jó eső d.e. d.u.	SW	N	N
30.	5.1	9.8	4.8	szeles, csek. eső	NW	NW	NW
31.	5.6	12.0	8.0	estve kevés eső	S	N	N

Légmérő leg magasabb állása (20-án)	28"	11.8"
legalacsonyabb "	(26-án)	28" 1.3"

külömbség	10.5"

egész hónap km + 8.203 18/31 R°.

Jegyzések.

1. rre kis fagy, setét, bor. d.e. csek. esső. d.u. bor. estve viszont esett folyv. borúlt.
2. rre kis fagy, kevés ideig napos, azután bor. estve is borúlt, de nem nagyon felhős.
3. semmi fagy, szép tavaszi napos idő, estvére borúlt.
4. csek. fagy, d.e. borúlt néha néha, d.u. tiszta, 5 óráig, ekkor borúlt.
5. semmi fagy, napos, tiszta.
6. u.a. ma keztek el a békák renyegni (=brekegni?)
7. semmi fagy, napos, tiszta.
8. d.e. tiszta, délf. borúlt, estvére csekély esső, későbbben ki tisztult.
9. viszont semmi fagy, napos, tiszta.
10. 10. or - 11 ig jó esső, estvére megint esső, különben egész nap borúlt.
11. re jókora esső, s esett egész délig, azut. napos, visz. borúlt, estvére kitiszt. csillagos.
12. d.e. tiszta, délfelé elborúlt, estvére kezdett tisztulni.
13. u.a.
14. borúlt, délfelé kitiszt. d.u. viszont borúlt, estvére kitisztult.
15. borúlt, d.u. majd mindég estve tiszta.
16. kezd felhősödni, d.u. s estve is borúlt.
17. egész nap borúlt, estvére kitisztult.
18. d.e. bor. d.u. csekély esső, azut. setét, de csillagos.
19. többnyire egész nap tiszta.
20. rre dér fagy nl (=nélkül) meleg éjtzaka, hives.
21. rre még nagyobb dér, nevedő meleg, folyvást tiszta.
22. egész nap meleg, napos, tiszta idő.
23. d.e. tiszta, napos d.u. borúlt, 8 órára egészen beborúlt, de már 9 órakor tiszta.
24. d.e. s d.u. is többször borúlt, estvére kitisztult.
25. egész nap tiszta, napos, d.e. hives, délben felmelegedett.
26. d.e. borúlt, délbe jó esső egész estvéig villámlott, menydörgött, s csekély idcig jég is esett.
27. d.e. borúlt, délben m.e. (=mintegy) 1 1/2 óráig jó esső, d.u. tisztult, estve bor. 9. ó u. elkezdett viszont esni, s esett.
28. egész 10 óráig, d.u. borúlt.
29. reg. lanyázott (=lanyha esső =Stazbregen szemetelő esső) az esső délig, d.u. viszont vólt esső, estvére egészen kitisztult.
30. d.e. borúlt, délfelé feltisztult, napos idő, estvére csekély, de szeles esső, későbbben kitisztult.
31. rre dér, d.e. kezdett borulni, d.u. napos idő, estvére csek. esső, későbbben viszont fel tisztult.

április.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	6.3	7.4	5.6	-	N	NW	-
2.	6.0	14.8	10.2	-	S	S	SE
3.	5.0	4.0	10.2	délben igen jó eső	NE	NE	NW
4.	4.2	6.0	4.2	-	N	N	NW
5.	4.3	10.6	4.8	-	N	N	N
6.	4.6	9.2	4.6	-	N	N	N
7.	6.0	11.6	5.0	csek. eső szemreg.	N	E	-
8.	6.0	12.5	6.8	-	SE	E	E
9.	5.8	13.4	8.4	-	E	E	E
10.	7.0	13.4	9.2	délig jó eső	E	E	E
11.	7.2	9.6	6.6	délig mindég esett	E	E	E
12.	5.8	6.4	5.4	egész éjjel estvétől	E	E	E
13.	5.0	6.8	5.2	r. 10. óráig esett	E	E	E
14.	4.6	7.0	5.4	eső d.u. estig	S	SW	-
15.	5.2	7.4	6.2	-	N	NE	-
16.	7.2	12.0	8.0	-	NE	NE	-
17.	8.0	11.7	7.0	-	E	N	-
18.	8.0	12.3	8.8	-	E	E	-
19.	8.2	13.0	9.8	rre jó kis eső délig	E	N	-
20.	9.0	16.0	10.2	éjjel, r., 's d.u. csek.	S	S	-
21.	10.9	16.3	10.4	-	E	E	-
22.	11.4	18.1	12.2	-	-	W	-
23.	12.6	16.8	11.2	-	N	N	-
24.	11.0	19.1	12.6	-	E	SW	-
25.	12.0	19.0	13.2	-	E	E	E
26.	12.4	19.6	13.0	-	E	S	SE
27.	13.4	19.0	14.0	-	SW	S	SE
28.	13.4	18.4	13.0	-	SW	W	S
29.	14.3	20.2	14.0	-	-	NW	N
30.	10.4	15.8	9.4	egy kis szeles eső	SW	NE	-

Légmérő legmagasabb állása (19., 20 és 21-én). 28" 7.4"
 legalacsonyabb (3-án) 28" 0.7"

külömbség

6.7"

Közép hőmérséklet. 9.5104/30 R°

Jegyzések.

1. egész éjjel északi szél, d.e. ritkán napos, d.u. folyvást borúlt, estvére kitisztult.
2. felhős, de a Nap közben többször felsütött, az idő kezd felmelegedni.
3. felhős, borúlt, délb. jó eső, d.u. kitisztult, estvére viszont elborúlt.
4. reggelre jókora fagy, a Nap tisztán kelt, de mindjárt borúlt, folyvást derül, borul.
5. még nagyobb fagy, Nap sűt, de hives van, estve is egészen tiszta.
6. Egész éjjel erős É (=északi) fujván, nem fagyott, többnyire napos, estve tiszta, hives.
7. rre jókora fagy, tiszta idő. d.u. kezd borulni, s 3-4 óra közt csek. eső, estvére feltisztult.
8. viszont fagy, napos, tiszta.
9. napos, tiszta.
10. délig jó eső, d.u. kitisztult, estvére viszont elborúlt.
11. délig mindég esett, d.u. elált az eső, külömb. borúlt.
12. borúlt, estvére megjött az eső, s esett egész
13. r. 10 óráig, folyvást borúlt.
14. délb. eső, egész nap borúlt, d. estig esett, estve kezdett tiszt. 9. ó. u. viszont elborúlt.
15. nagyon felhős, a nap néha feljött, d.u. borúlt, estére tiszta, csillagos idő.
16. többnyire Nap sűtött, de felhők voltak, estvére egészen elborúlt.
17. felhős, a Nap csak néha látszott, estvére kitisztult.
18. meleg idő, délfelé borúlt, d.u. derült, borúlt, estve hasonlóképpen.
19. rre jó kis eső, 8. ó. után aprón esett, majd folyvást délig, d.u. feltisztult, estve beborúlt.
20. éjjel egynehányszor csek. eső, borúlt, d.u. is esett, s menydörgött, estve kitisztult, kevés felhő.
21. d.e. napos, délb. s d.u. elborúlt, estvére Ny-ra egy kis köd ereszkedett.
22. tiszta napos, d.u. kezd felhősödni, estvére kitisztult.
23. 24. 25. u.a.
26. d.e. felhősödött, de d.u. kitisztult.
27. r. borúlt, d. felé feltisztult, azután folyvást tiszta.
28. felhősödik, a Nap néha elbujik.
29. egész nap napos tiszta, estvefelé borúlt, 9 órára kitisztult. 7.ó. elborul, 9. ó.u. kitisztul.
30. borúlt egész nap, d.u. egy kis szeles, eső esett.

május.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	11.5	17.4	11.4	d.u. szeles e.	E	E	-
2.	11.8	12.7	10.4	d.e. jó essős	S	S	-
3.	12.0	11.6	10.0	-	N	W	-
4.	11.0	16.7	11.0	-	S	SW	-
5.	10.8	17.9	12.1	-	N	SW	SW
6.	13.2	13.7	11.0	d.u. jó zápor	NE	NE	E
7.	7.5	13.4	8.0	-	E	NE	-
8.	8.0	14.6	8.6	-	N	W	-
9.	9.4	15.6	6.4	-	S	W	E
10.	4.1	10.0	6.0	éjj. több izben cs. esső	N	E	-
11.	4.2	6.6	2.6	hó több izben	N	N	-
12.	5.4	10.1	7.0	-	N	E	-
13.	8.9	12.4	7.4	-	NE	SW	SW
14.	9.6	13.9	10.0	estve szép esső	S	W	W
15.	10.1	13.4	8.0	reg. 2 óráig	NW	N	N
16.	10.4	15.4	10.0	-	NE	S	-
17.	11.8	15.4	11.8	-	W	N	-
18.	13.2	17.0	13.0	-	W	NW	W
19.	13.3	18.0	11.4	-	N	N	-
20.	12.2	18.1	12.2	-	ESE	E	SW
21.	14.2	21.2	14.6	estve kis esső	S	S	-
22.	13.9	18.6	13.2	-	NW	E	-
23.	14.6	19.4	15.6	-	SE	SE	E
24.	16.0	21.8	14.0	-	SW	SW	-
25.	14.8	16.0	12.8	egy néh. csepp esső	NE	N	N
26.	11.6	14.4	9.2	-	N	NE	NE
27.	6.8	7.9	7.6	r., du. apró esső	N	NW	-
28.	9.0	11.9	9.8	é. reg. e.n. jó esső	E	W	-
29.	9.7	15.5	11.0	esett egész reg.	NW	SW	-
30.	11.4	16.8	12.0	d.u. és este jó esső	-	N	-
31.	12.7	14.9	14.2	estve, éjj. szép gy.	-	E	-

Légmérő legmagas. állása. (14., 16., 17.) = 28" 10.2"
 legalacs. " (1.) = 28" 1.1"

külömbőség = 9.1"
 Egész hónap középhőmérséklete = 11.690 R°.

Jegyzetek.

1. borongós idő, d.u. egy kis szeles esső, estvére feltisztult.
2. rre és r. egy kis esső, délfelé jó esső, estvére feltisztult.
3. változó, estvére feltisztult.
4. d.e. tiszta napos, d.u. szépen felhősödött, estvére kitisztult.
5. Dér, d.u.ra felemelegült, napos, tiszta.
6. d.e. tiszta, délben bor. d.u. jó zápor 3/4 óráig, 3. ó. u. viszont esett, de nem soká, estve 8 ó. esett lassudan egész éjfélig.
7. r. hives, d.u.ra felmelegedett, külömben egész nap tiszta.
8. nagy dér. r. bor. meleg csak 4° mn (=minden) gyengébb plántát el ütött, tiszta, napos.
9. nagyobb dér, felhősödik folyv. hideg. Nyugaton, északon estvére beborult.
10. nagy dér, egész éjj. É-i fujván nem fagyott, hanem hideg, reg. 6 ór. mel. 3.4°, egész nap változó hideg, az éjj. az esső több ízben esett, de kevés.
11. fagyott 1/2 lin., napos tiszta idő. 9.ó.u. bor, 10 1/2 ór. meleg = 4.5° hó esik délben. d.u.ig 1 min., azután is. felhő, d.u. még kétszer esett hó, utolszór pedig a nap is sütött. (d.u. 1ső ízben 1,4ig esett a hó erőssen.) estve felé napos, estvére a szél megált, hideg (fütöttünk).
12. fagyott 1 lin. napos, tiszta idő, délfelé enyhült, a fagy megvette a szöllőt burgonyát, babot, kukoricát, diófát, akácfát, s minden gyengébb természetű növényt, s fa levelek el sárgultak, s le hull., de se a Tavaszinak, se az őszinek nálunk nem ártott.
13. naponnan (=keletről) szépen borult, estvére ki tisztult, a fütést az estve abba hagyattuk.
14. r. nagy dér, d.e. tiszta napos, d.u. borult, estve felé esső szemetelt.
15. 9.ó. tájban szépen elkezdett esni (jó esső), 10 ó.u. lassabban m.e. 2 óráig, d.e. változó, d.u. is hol boru, hol derü.
16. tiszta, napos idő.
17. tiszta, napos idő, estvére szépen felhősödik.
18. d.e. tiszta, napos, d.u. borult, estvére feltisztult.
19. napos, tiszta idő.
20. napos, tiszta idő.
21. napos, tiszta idő, estve felé szép felhők, 9.ó.után az esső a port elverte.
22. tiszta, napos idő, estve felé szép felhők, 9 órára kitisztult.
23. napos, tiszta idő, estve felé szép felhők.
24. d.e. tiszta, d.u. szépen bor. estve mindenfelé szép esső, itt semmi, 9 órára kitisztult.
25. d.e. tiszta, d.u. néha borult, erős széllel, később napos.
27. regelre kis esső, esett aprón egész d.u. 2 óráig, azután is folyv. bor.
28. az éjjel esső, 7-8 ór. már jobb esső, egész nap bor. d.u. néha napos, estve 7 ó. után szép esső.
29. egész éjjel esett reggelig, délfelé kitisztulván, azután folyvást tiszta.
30. d.e. meleg, napos, d.u. felhős, ekkor, s estve jó esső.
31. majd egész nap jókora k(?) d.u. borult, estve villámlás s menydörgött, jó esső éjjel is jó esső.

június.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	13.7	16.9	13.1	d.u. csek. esső	SW	SW	-
2.	14.1	19.4	13.2	hajnalban néhány csepp	NW	NW	-
3.	13.2	16.9	14.0	-	-	N	-
4.	14.6	19.6	15.2	egész csendes esső	SW	NE	NW
5.	14.5	17.9	14.4	-	NNW	NW	W
6.	14.0	18.4	13.7	-	N	N	N
7.	13.6	17.8	13.6	éjj. egynéh. csepp.	NNE	NE	N
8.	14.3	17.6	14.2	-	E	E	SE
9.	14.7	20.3	15.7	haj. gyenge köd	-	NW	W
10.	14.6	19.0	15.1	délb. jó esső 1/4 ór.	N	W	-
11.	15.8	21.6	16.0	-	E	E	E
12.	16.1	20.2	15.8	este 10 o. után jó	E	SE	SE
13.	15.2	20.6	14.2	e. csek. esső	NW	NW	NW
14.	14.7	20.2	14.7	-	N	NW	NW
15.	15.7	20.6	15.0	-	NNE	NNE	-
16.	16.7	20.1	16.2	-	E	E	-
17.	16.5	23.2	16.6	-	E	S	-
18.	18.2	23.6	19.0	-	S	SW	SE
19.	16.2	22.9	14.6	estve jó esső	E	SW	N
20.	14.2	14.2	12.6	d.e. többször esső	W	W	W
21.	16.7	19.3	13.8	estve egyn. csepp	W	W	E
22.	17.8	19.0	14.8	estve csek. esső	SW	W	SE
23.	19.1	21.6	16.4	-	NW	W	-
24.	17.9	24.1	18.2	-	SE	S	SE
25.	13.9	25.5	19.1	-	SSE	S	-
26.	17.9	20.0	16.3	reg. csek. esső	NE	NNE	-
27.	13.9	17.6	13.2	-	N	N	-
28.	14.0	20.1	14.4	-	N	N	N
29.	14.7	21.4	15.2	-	S	SW	-
30.	17.0	24.6	18.6	-	SW	SW	-

Légmérő legmagosabb állása (27-én)= 28" 10.3"
 legalacsonyabb (2-án) = 28" 4.3"

külömbőség 6.0"
 egész hónap közép mérséklete = 16.546 18/30R°

Jegyzetek.

1. szeles és napos egész d.u. 2 óráig, ekkor egy kis esső esvén, a szél meg ált.
2. hajnalban a faluban egynéhány csep esső, kinn a sz.gyi szőlőn Keresztnél igen nagy zápor szemenként jéggel.
3. r. borúlt, d.e. még felhők gyéren, d.u. egészen feltisztulván, folyvást napos, tiszta.
4. d.e. napos, tiszta, d.u. borul, estve még jobban bor. éjtszaka csek. esső.
5. napos tiszta, különösen estve felhőtelen.
6. u.a.
7. felhős, de napos, estvére egészen elborúlt kivévn Ny. éjjel egynéhány csep esső.
8. napos tiszta, délbe menydörgés északnak-délnek nagy esső, de itt semmi, estve Nyról borul.
9. hajnalban nagy köd, egész nap, kivált estve borongós, ekkor villámlik is.
10. bor. felhős, egyneh. csep esső, délben jó esső 1 negyed óráig, d.u. bor. az esső az egész faluban sem völt, mindenütt éjj. tiszta.
11. napos, tiszta, d.u. felhők látszottak.
12. napos, tiszta, d.u. borúlt, esső csepegett, estve 10 óra után jó esső, 1 ujnaira sem ázott meg a föld.
13. napos, tiszta, estve egy kis esső szaladt keresztül.
14. napos, tiszta.
15. u.a.
16. u.a. d.u. 1 ór. = 21.8°, ekkor kezdett borulni, egész estvig forró.
17. napos, tiszta.
18. u.a.
19. r. felhős, borúlt, délfelé feltisztulván napos,, tiszta, estvére jó esső 1 ujnaira ázott a föld.
20. d.e. töbnyire lanyházott, lassan az esső, d.u. nem esett, napos, hives.
21. d.e. napos, tiszta, d.u. kezd borulni, estve egy néhány csep esső.
22. d.e. napos, tiszta, d.u. kezd borulni, estve egy kevés esső.
23. d.e. napos, tiszta, d.u. borúlt, estve feltisztult, legkevesebb felhő sem látszik.
24. egész nap tiszta, napos.
25. folyvást napos, tiszta, legnagyobb meleg 3 ó. után völt kinn az árnyékon = 26.8°, 6 ó.u. kezdett, s estve beborúlt.
26. 7 óra tájban csek. esső, d.u. erős szél, felhős, éjj. egynéhány csep esső.
27. folyvást napos, tiszta, az erős szél a levegőt meghivesítette.
28. folyvást napos, tiszta.
29. u.a.
30. u.a. estvére beborúlt, távoli dörgés, s villámlott.

július.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9	2	8	2	9
1.	16.4	20.4	16.0	-	N	N	E
2.	16.4	21.6	15.5	-	E	N	N
3.	15.6	22.6	18.0	estve 1/2 ór. jó esső	E	W	W
4.	17.4	21.0	16.2	-	N	NW	N
5.	15.2	20.0	14.2	-	N	N	-
6.	15.8	20.3	13.8	-	N	N	N
7.	13.9	18.1	13.2	-	N	N	-
8.	15.4	21.7	15.4	-	NW	S	E
9.	16.8	20.2	16.2	-	NW	W	W
10.	17.0	22.3	17.2	d.e. 2 ízben cs. esső	W	SW	E
11.	15.5	21.0	16.2	r. csek. esső	N	NW	-
12.	16.9	21.8	16.2	-	N	WNW	-
13.	18.0	20.7	16.2	estve egyn. csep esső	W	N	N
14.	17.0	22.0	15.4	-	N	N	-
15.	16.2	23.6	17.2	-	E	W	E
16.	18.6	24.6	19.6	-	E	SE	NW
17.	17.0	21.2	14.6	-	NW	N	W
18.	17.2	21.6	16.4	-	W	SW	N
19.	17.0	22.4	16.6	-	W	E	-
20.	18.2	26.2	19.4	-	-	W	S
21.	21.2	26.0	16.4	-	SW	W	N
22.	15.9	20.2	13.8	r. 7. o.u. csek esső	N	NE	N
23.	12.6	17.2	13.6	csek esső	N	N	N
24.	13.0	13.8	12.0	d.e. és u. csek esső	N	NW	N
25.	14.0	17.4	13.8	-	W	W	-
26.	13.4	17.2	13.4	többsz. esső	NE	NW	-
27.	14.8	20.9	15.4	-	N	N	N
28.	16.0	21.0	15.8	-	-	E	-
29.	16.4	23.6	17.0	-	E	W	-
30.	16.8	25.1	17.4	-	E	W	W
31.	15.6	15.1	13.0	-	N	N	N

Légmérő legm. állása (3-án) 28" 9.4"

" legalacs. (31-én) 28" 3.6"

külömbiség = 5.6"

Ezen Hónap közép mérs. 17.220 13/31 R°.

Jegyzetek.

1. folyv. napos, tiszta, estvére borúlt, felhős.
2. d.e. tiszta, d.u. felhősödik.
3. napos, tiszta, estvére beborúlt, s 10 ór. után esett is jól 1/2 óráig.
4. d.e. napos, tiszta, d.u. borúlt, estvére jobban elborúlt.
5. d.e. napos, tiszta, d.u. is tiszta, estvére befelhős, s folyvást borúlt.
6. rre feltisztult, s tegnapihoz mindenben hasonló.
7. r. mintegy 9 ór. felhős, aztán kezdett, s estvére egészen kitiszt.
8. d.e. felhők gyéren, d.u. folyv. napos, tiszta.
9. 8 ór. u. borul, d.u. még jobban, estve szép esső felhők.
10. d.e. bor. d.u. több ízben csekély, estve 10 ór. ut. igen szép esső, az egész mult hónapban nem volt ennyi esső.
11. korán erős ÉNY-i, későbbben ford. egy kis esső, azut. napos, tiszta, estve felyülről felhősödik.
12. korán erős ÉNY. borúlt, 8 óra felé tisztult, ezután napos, tiszta.
13. d.e. napos, tiszta, d.u. borúlt, estvefelé egy neh. csepp esső, estvére kitiszt.
14. napos, tiszta.
15. napos, tiszta.
16. napos, tiszta, napnyugot tájban borúlt, rekkenő.
17. napos, tiszta.
18. r. borúlt, délf. feltisztult, egész d.u. napos, tiszta.
19. r. borúlt, gyenge. É-i szél, délfelé feltisztult, egész d.u. napos, tiszta.
20. d.e. napos tiszta, d.u. felhős, estvére eltisztult, 6 1/2 ór. Hévm. 23.6°, légnedv. 9.53! felh.!? (látszott?)
21. d.e. erős szél, délben megcsillap. azután E (=északi szél) mindent eltöltött porral, éjjel még jobb, s kiváltképpen erőssen dühöngött egész r. 5 ór. ekkor csillapodott, s a Légmérő mindjárt fellyebb ment.
22. 8. ór. felé erős szél, lecsillapodván, estve felé bor. 7. ór. u. csek. esső, későbbben vizsont porát sem verte el.
23. haj. egyneh. csepp esső, napos, d.e. felhők látszottak.
24. bor. de. egyneh. csepp esső, d.u. is borúlt, 3-4 ór. kis harmat, esső, folyvást borúlt.
25. d.e. napos tiszta d.u. kezd borulni, estve jobb.
26. r. esső csepegett, d.e. s d.u. a faluban többször csek. esső, d.u. igen nagy a határban m.e. 1/4 órai járásra, estve a faluban is jó esső alszéllel.
27. napos idő, de néha néha a nap el is bujt.
28. napos idő, délbe kezdett borulni, d.u. kitisztulván napos.
29. napos, tiszta.
30. napos, tiszta, a szél egész nap forgott.
31. napos, tiszta, a szél egész nap forgott, úgy hordta a port, mintha por esső esett volna.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	13.3	15.6	11.2	-	NW	NW	-
2.	13.8	16.6	11.0	d.u. jó esső	S	W	W
3.	13.9	17.7	12.4	-	NW	NW	-
4.	13.7	22.6	16.1	-	-	SW	ESE
5.	16.9	24.6	16.1	-	E	E	E
6.	16.3	25.4	19.0	-	E	W	N
7.	16.8	23.0	18.0	-	SE	NE	NW
8.	16.4	23.0	16.9	reg.egyn. csepp esső	E	N	N
9.	16.9	22.6	15.0	-	NE	NW	-
10.	16.0	23.2	16.3	-	-	S	-
11.	16.0	24.4	19.0	egy n. csepp esső	N	SW	-
12.	17.8	23.2	17.8	-	N	N	-
13.	16.5	22.7	15.4	-	N	N	-
14.	17.0	24.8	16.7	-	W	S	-
15.	17.8	25.6	20.2	-	E	S	-
16.	18.0	19.2	16.6	d.u. csek.esső	W	NW	N
17.	15.6	22.0	15.0	-	NW	N	NW
18.	17.3	20.5	17.0	d.u. egyn. csepp esső	N	NW	-
19.	17.3	19.6	16.2	-	NW	SW	SW
20.	13.9	18.5	13.2	-	N	N	-
21.	13.8	19.5	14.1	-	NE	NE	SE
22.	15.1	19.8	14.0	d.u. kis esső	NW	W	W
23.	14.1	22.6	15.3	-	-	NW	-
24.	15.3	20.7	16.8	-	-	SW	SE
25.	17.0	21.7	15.4	egyn. csepp esső	-	N	NW
26.	13.3	22.2	15.3	-	-	SW	-
27.	17.4	23.1	17.6	-	W	NW	-
28.	17.2	24.6	20.6	-	E	S	W
29.	19.0	28.2	20.2	-	W	W	W
30.	18.2	21.6	14.0	-	N	N	N
31.	17.7	20.0	11.2	-	N	N	-

Légmérő legmagasabb állása (31-én) 28" 8.9"

legalacsonyabb (19.20.21) 28" 5.3"

külömbség 3.6"

egész Hónap közép mérs.. = 17.207 11/31 R°

szeptember.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	11.7	20.9	13.8	-	E	S	E
2.	12.6	22.6	15.4	-	E	S	E
3.	14.0	24.4	15.8	-	E	N	-
4.	15.6	24.0	17.2	-	E	E	-
5.	18.6	26.6	18.4	-	S	SW	SE
6.	17.0	28.2	16.3	-	S	W	-
7.	15.4	20.2	16.0	-	-	W	SE
8.	14.8	21.0	16.0	estve kis esső	E	SE	-
9.	16.4	16.7	12.8	jó essők d.u.	S	S	-
10.	12.7	20.3	13.7	-	ENE	E	E
11.	13.4	17.0	11.4	jó esső	E	E	N
12.	9.6	15.6	11.8	estve jó esső	NNW	NW	-
13.	10.3	15.6	11.2	-hajnalig	E	W	-
14.	9.8	17.5	10.4	-	NW	SW	-
15.	9.6	17.8	12.8	köd	NE	E	SE
16.	12.0	16.1	12.2	jó esső	SE	SE	SE
17.	11.3	18.7	12.0	-	-	-	-
18.	12.5	18.8	15.5	estve f. kevés esső	-	SE	SE
19.	14.0	17.2	12.3	este jó kis esső	-	-	W
20.	12.4	14.7	12.0	-	-	NNW	-
21.	10.7	11.5	10.4	jó esső	-	-	-
22.	8.8	13.8	6.8	-	NE	NW	-
23.	7.1	16.5	8.2	-	-	SW	SW
24.	8.8	11.8	10.4	többször esett	SW	SW	-
25.	11.0	18.8	13.6	r.csek. esső	S	W	-
26.	13.4	19.0	11.6	-	NW	NW	-
27.	11.2	21.8	11.6	-	E	SE	-
28.	11.4	22.6	14.4	-	-	W	E
29.	14.5	21.2	14.2	-	SW	SW	SE
30.	13.5	22.9	15.2	-	N	SE	SE

Légm. legnagyobb állása (23-án) 28" 10.1"
 legkisebb (19-én) 28" 4.2"

külömbbség = 5.9"
 egész Hónap köz. mérséklete 14.318 1/3 R°

Jegyzetek.

1. Dér, napos, tiszta.
2. napos, tiszta.
3. napos, tiszta, igen nagy por.
4. napos, tiszta.
5. 6. 7. u.a.
8. napos, tiszta, d.u. kevés ideig borúlt, estve késő kis eső.
9. d.e. többnyire esvén jó eső, a föld két ujnyira megázván. ennél jobb eső nem volt Május utoljától fogva egész eddig.
10. napos, tiszta.
11. borúlt, s d.e. és d.u. többször jó eső.
12. reg. bor. délfelé kitiszt. napos, tiszta, estvére beborúlt, s jó eső estvétől.
13. tsak nem hajnalig, azután napos tiszta, estve felé viszont borúlt.
14. napos, tiszta.
15. napos, tiszta. r. köd, estve nagy szél.
16. délig többnyire tiszta, d.e. és d.u. egy kis eső, estve villámlás, és jó nagy eső.
17. reg. felhős, utóbb kitisztulván, napos.
18. egész nap felhős, este felé kezdett az eső cseperészni.
19. egész nap felhős, estve jó 1/2 óráig szép eső, éjjel kitisztult.
20. egész nap felhős.
21. egész nap felhős, néhányszor jókora eső.
22. napos, tiszta, szeles.
23. reg.re fagy, (doh. dinnye, uborka, mind elvette) tiszta, napos, estve felhősödik.
24. reg. többsz. esett, folyvást felhős.
25. r. esik. eső, azután napos, tiszta.
26. napos, tiszta.
27. napos, tiszta.
28. napos, tiszta.
29. 8 óra után erős szél (ezt érezte a Légm.) d.u. befelh. estve kitiszt.
30. napos, tiszta, folyvást szeles.

október.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél*		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	14.4	18.8	15.4	d.u. csek. esső	W	SW	SE
2.	12.6	21.0	14.0	-	N	S	SE
3.	11.4	14.0	13.6	d.e., 's estve esső	N	SW	-
4.	9.8	20.2	14.7	-	-	S	SE
5.	13.9	21.8	13.0	-	-	S	-
6.	11.4	22.9	13.6	-	-	E	E
7.	10.8	20.2	13.0	-	SE	SE	-
8.	11.0	21.2	12.2	-	E	E	SE
9.	11.0	19.0	13.0	-	E	E	-
10.	9.9	17.0	11.5	csekély esső	E	-	-
11.	9.8	18.0	11.2	nagy köd	-	W	SE
12.	11.2	19.6	13.0	-	SE	SW	NE
13.	10.5	20.9	13.0	-	-	-	-
14.	9.2	20.8	11.0	-	-	SE	-
15.	9.3	21.4	12.4	-	E	E	-
16.	10.8	21.3	12.0	-	E	SE	-
17.	10.4	21.7	11.6	-	E	NE	-
18.	9.8	21.0	11.0	-	E	SE	-
19.	9.1	19.0	9.8	-	-	-	-
20.	6.8	17.8	10.8	-	-	NW	-
21.	8.2	9.2	7.6	csek. esső	NW	NW	NW
22.	6.2	10.2	6.2	-	N	N	N
23.	4.4	8.6	7.2	-	N	N	N
24.	7.6	11.6	9.4	hideg esső	N	N	N
25.	10.0	14.7	10.3	-	N	N	N
26.	9.0	13.7	8.0	-	N	N	-
27.	8.4	13.8	10.2	éjjel esső	-	SW	S
28.	7.2	5.0	3.8	jó essők	-	N	N
29.	2.3	2.9	1.8	esső, hó	-	NNE	N
30.	1.5	1.6	0.4	hó	N	NNW	N
31.	1.2	0.6	-0.5	hó	WNW	WNW	WNW

A légmérő legmag. állása (19, 20.) 28" 10.7"

" legalacs. " (29) 27" 10.0"

külömbőség 1" 0.7"

Hónap közép mérséklete = 11.019 5/01 R°

Jegyzetek.

1. d.e. elborul, csekély esső szemetelt, d.u. tiszta napos.
2. d.e. tiszta, d.u. borultt, estvére feltisztult.
3. reggelre szép esső 10 óráig lassudan, d.u. tiszta, napos, estve viszont esett.
4. valamennyire felhős, tiszta napos.
5. napos, tiszta.
6. napos, tiszta.
7. napos, tiszta.
8. napos, tiszta.
9. napos, tiszta.
10. d.e. és d.u. is csekély esső, többnyire borúlt.
11. r. igen nagy köd 10 óráig, azután feltisztulván napos.
12. tiszta, napos.
13. tiszta, napos.
14. tiszta, napos, d.u. elborúlt, viszont feltisztult.
15. tiszta, napos.
16. tiszta, napos.
17. tiszta, napos.
18. d.e. napos, tiszta, délbe borul, viszont tiszta. d.u. a napon mel. mérő + 32°.
19. napos, tiszta.
20. napos tiszta. d.e. d.u. kezd felhősödni, este tiszta.
21. folyv. felhős, d.u. csekély esső széllel.
22. hideg, néha borúlt.
23. többnyire felhős.
24. 8 óra után hideg, esső kevés ideig, folyv. borúlt, d.u. néha derű.
25. többnyire felhős, borura derű.
26. napos, d.e. felhők látszanak.
27. hajnalba jó esső, borúlt, néha derült.
28. 5-8ig szép esső, ekkor nagy széllel többnyire esett.
29. éjj. 8-ig többnyire havas esső. 8-11-ig hó, délben viszont hó 1-2 ór. kevés ideig napos, azután borúlt.
30. éjj. fagy, r. bor. este 8 1/2 óráig hó, mely a földet egy ujnyira ellepte, hó zivatar.
31. csekély fagy, de egész éjjel olvadt, r. 7 1/2 órakor elkezdett a hó esni, s folyvást esett 11 óráig, d.u. viszont hó, föld lepvé hóval.

1836

november.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	-1.8	5.0	-1.3	-	N	-	N
2.	-1.1	0.0	-0.8	-	N	N	N
3.	0.0	3.6	1.8	-	N	W	-
4.	1.2	3.7	3.0	-	E	E	-
5.	3.2	9.5	9.4	köd	E	SW	S
6.	6.6	5.8	4.8	jó esső egész nap	NE	NE	-
7.	4.0	4.0	3.6	jó esső eg. nap hóval is	W	SW	-
8.	2.3	5.8	3.8	nagy köd	-	-	-
9.	1.8	11.4	2.2	köd	-	-	-
10.	-0.2	3.0	2.8	nagy köd	-	-	SE
11.	0.9	2.6	3.4	köd	E	E	SE
12.	2.4	5.6	4.4	köd	E	E	-
13.	5.0	10.3	6.4	köd	E	E	NE
14.	3.7	7.8	6.2	d.u. és estve esső	N	E	SE
15.	5.8	7.1	6.4	ködforma esső	E	NE	NW
16.	6.0	7.8	6.2	-	N	NE	-
17.	5.2	5.9	5.8	-	E	E	-
18.	5.8	7.4	6.8	estv. felé kis esső	S	S	SE
19.	6.2	6.0	6.8	köd, jó nagy esső	SW	E	E
20.	3.4	3.6	3.0	hajnalig esső	S	S	S
21.	4.0	5.1	3.3	estve felé esső	SW	NW	NW
22.	3.2	4.6	3.4	-	N	N	N
23.	2.6	4.2	1.8	-	N	E	SE
24.	2.0	5.8	3.7	-	SW	SW	-
25.	3.2	3.8	3.4	-	-	W	-
26.	3.0	7.8	2.2	reg csek esső	NW	N	SE
27.	0.2	0.2	0.9	r. zuzmára, e. csek. esső	E	E	-
28.	4.8	11.1	4.8	éj. s hajnal jó esső	E	W	-
29.	2.2	10.0	6.3	köd	-	SE	SE
30.	4.6	11.1	7.0	-	SW	SW	NW

Ezen hónapban Légmérő legmag. állása (10-én) = 28" 11.5"

" legalacs. (19. 20.) = 27" 9.1"

külömbiség = 1" 2.4"

Ezen hónap középme. = 4.089 21/30 °R

Jegyzetek.

1. kemény fagy, d.u. a nap felsütött, s a szél csillap.
2. kemény fagy, borult, szeles, téli idő.
3. r. fagy, r. borult, délfelé derül (a földnek 1 1/2 hüv. fagya.) d.u. elfelhősödött.
4. kisebb fagy, borult, estve felé egészen meg lágyult, s szépen borúl.
5. nem fagyott, borult, ködös, délfelé derű, d.u. változó nevedkedő széllel, estve felhő.
6. éjjel esső, egész nap esett aprón.
7. egész éjj. nagyobb esső, napfolyvást esső, d.e. m.e. (=mintegy) 2 óráig hóval, estve későn megállt.
8. hajn. csek. fagy, 7 or. ut. nagy köd, 10 óra után eloszlik, napos, d.u. bor. estvére kitiszt.
9. csek. fagy, nap keltével köd ereszk. délfelé kitiszt. napos, meleg, estve is tiszta.
10. nagyobb fagy, napos, nagy köd, d.u. 3 or, ezután napos, éjszakára bebor.
11. semmi f. (=fagy), egész nap nagy köd, estvére meglágyult, bor.
12. semmi f. éjjel nagy szél, egész nap nagy köd, estve felé eloszlott, bor.
13. semmi f. köd délfelé kitiszt. napos, estve is tiszta, de keletre bor.
14. semmi f., köd délfelé kitiszt. 10 or. ut. napos, d.u. bor. estve felé esső csepeg, estve is aprón.
15. semmi f., setét, ködös, estig köd forma esső, este bor.
16. semmi f., d.u. 1/2 óráig napos, ekkor hévmérő +11.0o, ezután jobban bor.
17. semmi f., egész nap borult, mindég essőre volt, de még sem esett.
18. semmi f., setét bor, estve felé kis esső.
19. semmi f., nagy köd, esső aprón, d.u. bor. ködös, d.u. 2 1/2 or. folyv. nagyon esik.
20. semmi fagy, esik csaknem hajnalig (későbbben gyengébben) borult, estvére meglágyult a szél megállt.
21. semmi fagy, egész nap bor. estvefelé esső.
22. semmi f., setét, borult.
23. csek. fagy, dér, bor. folyvást felhős.
24. csek. fagy, dér. bor., folyvást felhős. 24./ csek. fagy, d.e. nap, d.u. mindég jobban bor.
25. semmi fagy, d.e. töbny. napos, d.u. setét és bor.
26. 8. or. ut. kis esső, ezután néha dér. estve elborult, későbbben tiszta.
27. csek. fagy, r. zuzmara esett, de nem soká, estve felé apró esső, folyvást borult.
28. egész éjjel aprón esett, hajnalban jó esső, 9 or. ut. feltiszt. napos, estve is tiszta.
29. semmi fagy, r. nagy köd, délfelé kitiszt., estve viszont beborult.
30. semmi fagy, az éjjel nagyon tiszta, rre elborult, azután napos, d.u. bor. estve tiszta.

december.

Nap	Hőmérséklet			Esső m.	Szél		
óra	8	2	9		8	2	9
1.	6.4	8.6	7.4	d.u. folyv. esső	W	SW	-
2.	4.2	9.0	4.6	d.u. csek. esső	W	NW	-
3.	2.4	4.8	4.8	igen sok esső	SE	SE	SE
4.	4.8	9.8	6.0	viszont jó esső	NE	NE	-
5.	5.7	7.0	6.4	jó esső	W	SW	-
6.	9.7	10.2	9.8	-	NW	W	NW
7.	6.2	12.0	6.0	-	-	-	-
8.	4.6	8.8	7.0	köd, este esső	-	-	SE
9.	7.0	10.8	7.0	este esett	S	SW	-
10.	7.7	8.0	3.8	egész nap esső	-	-	N
11.	3.4	6.1	3.5	-	W	SW	NW
12.	2.8	6.8	2.2	-	-	NW	-
13.	1.8	10.1	4.5	-	-	-	-
14.	7.5	12.0	7.5	-	S	SW	-
15.	4.8	9.0	4.5	éjjel esső	-	-	-
16.	3.0	9.0	3.0	-	-	W	W
17.	0.0	8.0	1.7	köd	W	W	W
18.	-1.0	1.8	-0.4	köd	E	E	-
19.	-1.0	0.8	1.1	köd	-	-	-
20.	1.2	6.3	0.5	köd	E	E	-
21.	2.0	1.4	2.0	-	-	NW	-
22.	2.4	5.8	3.2	-	W	NW	-
23.	2.4	4.8	3.4	-	SW	N	-
24.	1.8	2.6	0.8	d.e. hó	E	E	NW
25.	1.2	9.5	3.4	-	E	E	N
26.	2.6	4.4	4.6	-	N	E	N
27.	1.2	4.3	1.8	-	E	SE	-
28.	0.0	3.7	2.4	köd, kisedd esső	E	E	-
29.	1.2	2.8	3.0	sok esső	E	E	-
30.	1.2	1.8	0.4	sok hó, esső	E	E	E
31.	-2.8	-1.8	-5.0	-	N	N	N

Légmérő legmagasabb állása (2-án) 28" 10.3"

" legalacsonyabb (10-én) 27" 7.6"

külömbiség 1" 2.7"

az egész hónap köz. hőmérséklete = 3.971 6/31 °R

Jegyzetek.

1. semmi fagy, d.e. borult, d.u. megjön az esső, s esett 1-10 1/2 óráig este.
2. semmi fagy, napos, tiszta, d.u. borult, este felé esső szemetelt, későbbben kitisztult.
3. csek. fagy, napos, 9 óra felé bor. este csek. esső, éjjel 12-től csak nem reg. igen nagy esső.
4. semmi fagy, d.e. változó, d.u. jó esső.
5. d.e. változó, déltől fogva folyvást esik.
6. tiszta, napos, este nagy szél, de nem tartott soká.
7. igen szép tiszta, napos.
8. re. kis köd, este egy darabig esett.
9. este jól elkezdett esni, egész éjjel esett, valamint következő.
10. egész nap estig, a szél d.u. 2 óra után kezdődött.
11. éjjelre megált a szél, reg. ismét, különben napos, tiszta.
12. napos, tiszta.
13. csek. fagy, napos, tiszta.
14. semmi fagy, napos, tiszta.
15. éjjel esett, egész nap felhős.
16. csek. fagy, napos, tiszta.
17. csek. fagy, reg. nagy köd, délfelé tiszta, napos.
18. nagy fagy, délbe köd ereszkedett.
19. nagy fagy, reggel köd ereszkedett.
20. fagy. bor. csek. köd, délfelé felszakadozott, estére viszont köd.
21. fagy, borult, változó.
22. semmi fagy, borult, változó.
23. semmi f. bor. változó.
24. semmi fagy, reg. csek. hó. 8 or. után több hó, d.u. bor.
25. semmi fagy, tiszta, napos.
26. semmi fagy, tiszta, napos.
27. fagy, dér, felhős.
28. nagyobb fagy, dér, köd, estve kisedes esső.
29. tegnap estétől folyv. esett délig, este felé viszont esső.
30. semmi fagy, 8 óra felé hó kezd esni, s esett d.u. 3 óráig, későbbben havas esső.
31. nagy fagy, a hideg folyvást nevededik, különben tiszta.

Mezőkomárom. 1836. évi átnézet

Hónapban és évben	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Légnyomás legmag.	28"	11.7"	10.7"	11.8"	7.4"	10.2"	10.3"	9.4"	8.9"	10.1"	10.7"	11.5"
Légný.legkisebb	27"	10.1"	1.5"	1.3"	0.7"	1.1"	4.3"	3.6"	5.3"	4.2"	10.1"	9.1"
Hévmérő legfelsőbb	7.1	11.6	19.2	20.2	21.8	25.5	26.2	28.2	28.2	22.9	11.4	12.0
Hévmérő legalsóbb	-8.4	-1.8	2.2	4.2	2.6	12.6	12.0	11.0	7.1	-0.5	-1.8	-5.0
Napi közép hőmérs.	-1.4	2.2	8.2	9.5	11.7	16.5	17.2	17.3	14.3	11.0	4.1	4.0
Tiszta nap	9	6	8	6	8	10	7	13	14	11	0	10
Borult nap	12	6	12	14	9	7	16	11	4	9	11	4
Köd	2	2	-	-	-	1	-	-	1	1	9	6
Esett eső, vagy hó	10	13	11	10	14	12	8	7	11	10	11	13
A legtöbb gőz a' lég egy küb lábnyi	2.7	3.6	5.5	7.0	8.3	12.0	11.7	14.4	10.6	7.9	3.8	4.1
Szél nélküli egészen csendes napok	2	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	4

Jegyzet.

A légsulymérő legmagasabb állása minden hónapban 28" fölött volt. A legalacsonyabb állása január, és okt-dec. hónapokban 27" alatt volt. Az eredeti kéziratban a szélnél még a következő megjegyzés olvasható. "Minthogy minden nap háromszor vettem a vizsgálatot, u.m. reggel 8 délbén 2, este 9 órakor, ezen tábla azt mutatja, hányszor volt 1. Keleti, 2. Kelet-déli stb. 8. Északkeleti szél."

A szélirányok sorban a következő évi összegeket adják.

K 197, DK 87, D 84, DNY 79, NY 86, ÉNY. 108, É. 176. ÉK. 41, Csend 240, Összesen: 1098.

Ezt az évi átnézetet csak mutatóba közlöm, u.i. miután több évben a megfigyelések csonkák voltak, *Hódosi Karácsony Antal* csak 1839. és 1841. évekről közölt még egy-egy évi átnézetet, utóbbi különösen részletes. Arra mutatnak ezek a táblázatok is, hogy *Karácsonynak* észéke lett volna a klimatológia iránt. (*Réthly.*)

1837

október.

- 1-5. a' Légm. folyvást 28" 9.2" állott, lehivesebb volt 4kben, midőn reggel 7 órakor is még csak +2.5° volt, ezután folyvást enyhült az idő.
6. Hévm. +9.5 ködös, du. derült.
7. 11 változó, többnyire bor.
8. 9.5 "
9. 9.5 "
10. 8.5 "
11. 9.0 több ízben csekély eső
12. 6.5 d.u. nyári meleg.
13. 5.5 változó
14. 7. változó nagy széllel.
15. 6. ...
16. 6. változó, d.u. bor.
17. 6.5 változó,
18. 8. jó őszi idő, bor.
19. 8.5 ...
- 19-29. nagy szelek miatt esett a Légmérő, mert különben mindég üszta idő volt,
31. szép őszi idők.

Októberben.

Légmérő legmagasabb állása
" alacsonyabb

(12-én) 28" 9.8"
(25.körül) 28" 4.3"

külömbség

00" 5.5"

Hódosi Karácsony Antal a légnyomást (=Légmérő) ugyancsak feljegyezte, de miután szobahőmérsékletet kezdetben nem jegyzett, ezeknek közlésétől eltekintek. Ezeket a megfigyeléseket naponta reggel 8 órakor végezte. A hőmérséklet megfigyelését Reaumur osztású hőmérőn végezte, valószínűleg jól helyezte el, árnyékos helyen, mint azt a későbbi nyári észlelések bizonyítják, u.i. nincsenek túlzottan magas hőmérsékleti adatai. (*Réthly.*)

november.

1. Légmérő 28" 3.2"', borult, essős időre változón.
2. Kitisztult, s a Lmérő folyvást emelkedett.
3. Nagy köd, tartott reggel 10 óráig.
4. tiszta, napos, szép idő.
5. kezdett borulni.
6. Lm. = 28" 6.3"' folyvást, pedig d.u. megjött az esső.
7. Lm. = 28" 6.3"' mult éjjel, s ma folyvást esett.
8. 14-re 28" 2.5"
- 8-17. 7-14ig is volt esső, de különösen 13-18-ig minden nap vagy folyvást lassudán esett, de egész nap, vagy kevés ideig, de zápor. Ennyi esés még egyszerre nem is volt az idén, eddig még semmi fagy.
18. Légmérő. 28" 5.4"' még is felhős.
19. " 28" 6.2"' d.e. hó kezdett szálkóznai, de meg sem látszott a földön.
20. " 28" 7.4"' reggelre jókora fagy, napos.
21. " 28" 6.7"' nagyobb fagy, d.u. bebor. estve jó esső, egész éjjel esett.
22. " 28" 5.5"' nem fagyott, d.u. több ízben esett.
23. " 28" 8.8"' nagy dér és fagy.
24. -----
25. " 28" 8.8"' nagy dér és fagy, reggelre az ablakok is befagytak.
26. kezdett esni, pedig folyvást nagy hideg, d.u. borul.
27. Légmérő 28" 4.3"' nagy dér és fagy, borult, felhős-ködös.
28. " 27" 11.3"' reg. 7 1/2 12-ig esett, d.u. nagy szél, 4 ór. ut. hó esett 8 óráig.
29. " 27" 9.2"' az éjjel is esett hó, jól meglátszik, reggelre kitisztult, folyvást napos, a hó mind elolvad.
30. " 28" 2.5"' éjjel nagy szél, tiszta idő, éjszakára még nagyobb szél.

Nov. Légmérő legmagasabb állása	(23-26)	28" 8.8"
" legalacsonyabb	(29)	29" 9.2"

külömbség	9.6"

december.

Erről a hónapról nincsenek feljegyzések. (Réthly.)

1838

január.

- 1-9. Légmérő. 28" 11.8"'. Hó ezen a héten is esett, pedig a hideg folyvást emelkedett.
9. csak nem egész nap hó esett eddig, legnagyobb hideg. -13° Reaum.
- 10.-11. mind a két nap folyvást hó esett, nagy hó.
12. igen nagy hideg, mint mondják -19°. Mi éppen SZILASról jöven haza, kocsisunknak csizmájában a kapcza megfagyott. KOLOZSVÁR-on az idén is a Jelenkor szerint -22° hideg volt.
13. egész nap hó esett, az idő kezd lágyulni.
14. egész nap hó esett, szélllel.
15. egész nap hó esett, r. 9 óráig, az éjjel nagy szél, egész nap Észak, Északnyugat,

- dél felé a nap feljött. reg. 8 órakor Légm. 28" 1.2". Rendkívül nagy hó fuvás, a városban alig lehet jární.
16. r. 8 or. Lm. 28" 4.1" Hm. -9.5, borulat. Az utakat a' fuvások csaknem járhatatlanokká tették. A Posták több helyen kimaradnak, egész falukat betemetett a fuvás, úgy hogy ki kelle azokat lapátolni. Egy jó lovas szán CSÁKVÁRról FEJÉRVÁRra (25 km) 4 óra hosszáig törtetett be.
17. r. 8. or. Légm. 28" 5.3" Hmérő -6°
18. 28" 5.3" -6.5° estve 9 órakor Hm. -10.5°
19. 28" 5.3" -5°, reg. 6 órakor hó kezd esni, esett délig, többször darával. d.u. 2 órakor Hévmérő = 0, ezen Hónapban ma jött fel a kényesső ennyire is csak " 27" 11.4" 3 órakor d.u. Hm. +1.5°, esső, azután hó, estve 9 órakor Hm. -4°.
- Nb. 15-én. M.m. FRANKFURTban volt a hideg, Ream. -19.0°!!! LENGYEL-ORSZÁGban -27°!!!
20. 6 1/2 órától délig hó szél nélkül, du. a nap is felsütött. reg. 8. -4.5 d.u. 2. -°R.
21. tiszta, napos, a Napon olvad, csaknem egész de. -5.5 -0.5.
22. Vincze fénylett, napos, de essős idő -10.5 -4.0.
23. egész nap lassucskán hó esett. -7.5 -4.0.
24. d.u. hó aprónn esett, azután erősebben, s többny. folyv. esett -4.0 -1.0.
25. délig nap sütvé, délben hm. +5°, essőre vált k.széllel -1/2 +3.5.
26. folyvást k.szél, többny. esik, néha havas esső, néha tiszta hó, semmi fagy +2.0 +3.0.
27. d.e. mig a nap sütött volt már a meleg 6.5° -e.n. +2 1/2 +5.0.
28. többnyire napos, ma kitisztult fagyott, nappal olvad. +1 1/2 +4.0.
29. nagyobb fagy, köd, néha napos, délben kevés ideig hó +1/2 +5.0.
30. csekély fagy, nagy köd, olvad +1 +3.0.
31. csek. fagy, 8 or.ut. egy darabig aprón esett, délre fel-tisztult, napos, olvad 1 1/2 +4 1/2.

Ezen Hónap Légm. legmagas. állása	(1-4)	28" 11.8"
Legnagyobb hideg	(12)	-19°
legalacs.	(27)	27" 8.6" meleg (27) +6.5°

---

külömbőség 1" 3.2"

1-13. hideg folyv. nevedett, pedig csaknem minden nap hó esett.

13-19. igen sok hó, folyvást erős még is lágyabb idő.

20-25. többször hó, mindég csekélyebb hideg.

25-31. nevedő meleg.

Temérdek hó minden felé, a' Városban az udvarokról két hétig mindég hordták a' havat, kivihettek 60.000-100.000 szánnal. Csak ami 50 -öl udvarunkbeli hókihordás, eddig 12 frt 30 xba került.

Ezen Hon. rendkívül változó. hideg-havas-meleg is szépen, lassacskán olvadván el a hó, jó évet várhatni!

február.

Nap	Hévm. °R		Jegyzetek
óra	8	3	
1.	-0.5	3.5	nagy fagy., r. köd, d.u. eloszlott, de nem süt. nap. olvad.
2.	2.5	3.0	semmi fagy., bor., hó, későbben esső aprón, d.u. megállt megint hó.
3.	-1.0	-1.0	nagy fagy, regre jókora hó, 's esett folyv. d.u. 3 óráig, nem olvad.
4.	-1.0	0.0	nagy fagy, r. hó m.e. 11 óráig, folyv. borult, változó szél, nem olvad.
5.	2.5	0.0	bor. délfelé a' felsütvén egy kicsit olv., d.u. viszont derű, ború.
6.	-4.0	2.0	tiszta, napos, a' napon olvadt.
7.	-9.5	-1.0	napos, regg. füstös, d.u. napon olv.
8.	-9.5	-2.5	napos, hideg, csendes est. 8 or. Hm. = -10.0° - 101/2 or = -9.5°
9.	-6.5	3.5	borult, 9 or.ut. kitiszt., többnyire derült.
10.	-1.0	4.5	essőfelhők. 10 or.ut. esső, esti 4 óráig, az éjjel elkezdett esni.
11.	1.5	7.5	esik még délben is, ekkor felderült, folyv. olvadt.
12.	-1.0	4.0	nagy fagy, köd., d.u. hó szálkodik, estére megjött a' hó (fergeteg) változó széllel.
13.	-2.0	0.0	reg.re nagy hó folyv. változó nagy széllel, 10 óráig sok hó.
14.	-2.5	0.0	rre fagy, viszont hó, kivéven d.u. 5-6 1/2 or. egész nap gy.(=gyenge) széllel, az ut visz (?).
15.	-4.5	2.0	napos, regre szél csillap. délre megált, olvadó idő, csaknem annyi hó mint eddig.
16.	-10.0	-4.0	d.e.bor., délfelé derültebb, délbe hó m.e. 2 óráig, azután folyv.borult.
17.	-3.5	2.0	bor. 10 or. d.u. 1 or. hó, azután napos, olvad. Nb. még most is van, mint mondják, kint általában 2 láb hó, pedig már 1 1/2 láb bizonyosan elolvadt.
18.	-9.0	-2.5	bor., d.u. aprón hó kezd esni.
19.	-8.5	-2.0	napos, erős felszáll.
20.	-14.0	-4.0	csendes, kemény hideg, tiszta.
21.	-14.0	-6.0	erős hideg, d.u. k. szél
22.	-6.5	3.5	meglágyult dk. ről felhők látszanak, de többnyire nap süt, olv.
23.	-2.0	3.5	nagy köd 7 or. egész nap, és éjjel folyv. olv.
24.	+0.5	3.5	nagy köd délig, du. borult, 's olv. későbben köd, vissza kitisztul, alszél.
25.	2.5	3.5	semmi fagy, 7 or.ut. esső estig.
26.	0.0	6.0	d.e. néha napos, délbe esső, csaknem estig, folyv. olvadt.
27.	2.0	9.5	d.e. csek köd, ez mindjárt eloszolván, meleg, napos, folyv. olvadt.
28.	-2.0	8.0	d.e. csek köd, ez mindjárt eloszolván, meleg, napos, folyv. olvadt.

Légm. legmag. állása. (20-án) 28" 11.0"

alacsony. (11, 26.) 27" 8.6"

külömbőség 1" 2.4"

Nagy hidegek 7. 8. 9. 16. 18. 19. 20. 21. 22. (-9-14°).

Legnagyobb hideg volt 20-21-ben t.i. minálunk a zárt udvarban = -14°. *Braun* gyógyszerháza ajtajában -16°. Kinn a szabadban lehetett -17°, -18°.

Legnagyobb meleg 27-én +9.5° azonban már 2-án sem fagyott. Ezen hónap is nagyon havas volt, s változó, mint a napi jegyzetek mutatják.

március.

Nap	Hévm. °R		Jegyzetek
óra	8	3	
1.	0.0	7.0	csek.köd hamar el tisztult, délig tiszta, napos, d.u. borongós, olvad.
2.	1.5	7.5	nagy köd, d.e. bor. d.u. felderült.
3.	3.5	7.0	semmi fagy, d.e. borult, délben kis eső, d.u. is borult.
4.	1.5	9.0	reg.köd, d.e. többnyire borult, d.u. napos, nagyon olvad a GÁLYA vize is kiáradt (=Gaja), egész SÁRRÉT viz alatt van, s víz már a szőlő hegyek felől is megindult.
5.	2.0	9.5	jókora fagy, d.e. napos, d.u. bor. olv. igen nagy sár.
6.	4.0	10.0	semmi fagy, egész nap borult.
7.	3.0	3.5	semmi fagy, egész nap borult, d.u. néha néha hó szállinkozott.
8.	1.0	4.5	semmi fagy, egész nap borult, hó az éjjel, s folyvást egész nap, még este is esett, újra sok hó!
9.	1.2	4.0	semmi fagy, hó egész d.e. aprón esett, néha d.u. is olv.
10.	0.5	6.0	fagyott, d.e. egy kissé feltisztult, azután folyv. bor., olvad.
11.	0.5	6.5	fagyott, derű, boru, sokat olvadt.
12.	0.2	8.0	fagyott, derű, boru, sokat olvadt.
13.	-1.0	7.0	igen nagy fagy, a szabadban lehetett -5-6°, ablakjaim mind befagytak, d.u. napos. Kártékony vízáradások, a nagyobb folyó vizek mellett.
14.	1.0	7.0	egész nap derült, est. borult, olv. 13-16.
15.	3.7	8.0	d.e. csekély eső, egész nap bor.
16.	2.5	8.0	d.e. csekély eső, egész nap bor, derű, boru.
17.	4.0	10.0	napos, olv. még a hónap úgy látszik 1/3 része meg van!
18.	3.0	7.0	r.havas eső egész nap É (északi) és bor., este 6 óra felé viszont havas eső.
19.	1.0	8.0	fagy, többnyire borult.
20.	1.2	9.5	fagy, többnyire borult.
21.	3.0	11.5	semmi fagy, napos, tiszta, este felé bor. olvad.
22.	6.0	11.0	semmi fagy, r.egy kis eső, bor. nagyon olvad.
23.	7.0	12.0	semmi fagy, bor. 9.óra után a nap feljövén, délben volt a meleg 14.5°, d.u. borult.
24.	6.0	8.0	semmi fagy, erős felszéllel bor., d.e. többször esett, nagyon setét.
25.	3.0	14.0	fagy, nagy dér, napos idő felszéllel, a hó már majd mind elolvad.
26.	5.0	10.0	semmmi fagy É (északi) d.e. volt már 14.5° meleg, d.u. elborult.
27.	5.0	9.0	semmi fagy, délben zivatar zuzmarával (valószínűleg daraszerű jég Réthly) Nb. a hó elolvadt, tartott 13 hétig.
28.	2.0	4.5	nagy fagy, hideg felszél, borult, kevés ideig hó is esett.
29.	-0.3	7.5	igen nagy fagy, szél hajnalra megállt, r. tiszta későbbben elbor.
30.	1.5	1.0	fagy, dér, többnyire napos, erős felszél.
31.	3.0	14.0	szeles, napos.

Légm. legmag. állása(13) 28" 8.7"

Legnagy. hideg (13) -1.0°

alacsony. (3) 28" 10.8"

meleg (25,31) 14.0°

külömbség 9.9" 26. délben = 14.5°

Köd: 1. 2. 4 = 3 nap.

borult nap: 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 27. 28. 29. 30. 31. = 27 nap.

tiszta nap: 4 nap.

esső: 3. 15. 16. 22. 24 = 5 nap.

hó: 7. 8. 9 = 3 nap.

havas esső: 8. 27 = 2 nap.

semmi fagy: 3. 6. 7. 15. 16. 18. 21. 22. 23. 24. 27. 31 = 14 nap.

Ezen évben eshetett 3-4 láb hó (1 láb= 316 mm) átaljában, tartott 1837ki dec. 24. 1838. Márt. 27-ig, és így a föld hó alatt volt 13 hétig. Martiusban hallatlan vizáradások, kár különösen PESTen-BUDÁN.

április.

Nap	Hévm. °R		Jegyzetek
óra	8	3	
1.	2.5	4.5	felszéllel borult, r. zuzmára esett, hideg.
2.	0.5	7.5	dér, nagy hideg, a szabadban lehetett -3-4°, d.e. bor. d.u. néha felderült, hideg felszél.
3.	0.0	9.5	nagy dér, nevededő hideg, szélcsend, délfelé változó szél, d.u. alszéllel elborult.
4.	3.0	14.0	nem fagyott, az idő kezd tavaszlani, napos idő, változó széllel.
5.	6.5	15.6	napos, változó széllel.
6.	5.0	18.0	d.u. kezdett borulni.
7.	10.0	14.0	d.e. bor., csek. esső, d.u. néha felderült.
8.	9.0	17.0	d.u. elbor., fűtést egészen abba hagytuk.
9.	10.0	17.0	d.u. bor., est. felé több ízben csek. esső.
10.	10.5	20.0	napos, tiszta.
11.	11.5	18.5	derű, ború, d.u. dörgéssel jó esső.
12.	8.5	18.5	napos szeles, estére szélcsend, az idő megenyhült.
13.	8.5	11.5	bebor. E széllel, d.u. tisztult, egész nap, s éjjel igen nagy E (északi szél).
14.	3.0	7.0	nagy szél, délben hó és zúzmara, későbbben is a hó erősen, s több ízben esett.
15.	3.0	10.5	d.e. E. d.u. csendesült, s bor.
16-20.			A Légmérő leesett 27" 11.4" folyvást hideg, többször hideg esső erős felszéllel.
21.	6.0	9.0	d.u. az esső megjött, s folyvást esik.
22.			-ben hasonlóképpen esett.
23.			el kezdett az esső esni, s esett egész héten mindennap egész 30ik délutánig. Sok esső.
30.			Ez a hónap inkább hideg. r. 6 órakor a Hévmérő 2-3 + -nál több soha sem volt, bár délután többször igen szépen felmelegedett is.

Légmérő legmagasabb állása (11-én) 28" 6.8"
 Legnagyobb meleg (20-án) +20.0°
 legalacsonyabb (26-29) 27" 10.6"

külömbség = 8.2"

Április vége folyvást hideg, hidegebb Mártiusnál.

május.

1. virradóra egy ujjnyit fagyott.
- 2-5. folyvást nagy meleg, naponként felment 21 re, minden nap szél fujt.
- 6-9. nagy forróság, többnyire +22°-on fellyül, de a Légm. száll. mert Máj. 2án 28" 7.0"-ról 9ki este 6 órára le ment 28" 4.7"-re.
10. d.e. borult, nagy szél és por, d.u. még nagyobb szél, meglehetősen essővel, az idő nagyon meghűlt, a szél egész éjjel erőssen fujt, d.u. a Légm. kezdett emelkedni.
11. r.6. órakor Lm = 28" 6.7" Hm. = +3°, virradóra nagy fagy, az udvarban a virágok és a vadgesztenye fa levelei mind elfagytak.
- 12-17. nagyon sok esső esett, és majd minden nap, hives, néha hideg is, legn. meleg = +23°.
- 28.29. esső nem volt, nevedkedő meleg.
30. nagy rekkenő meleg, Hm = +27.5° (!!) (minden szél nélkül)
31. nagy rekkenő meleg. Hm = +27°, egy kis szél, d.u. kezdett borulni, estve az idén legnagyobb esső az utcákon folyt a víz, alig lehetett rajta által menni.

június.

- 1-8. minden nap esső, többnyire d.e. és estve 6 óra után csaknem egész éjjel, már sok az esső, melly miatt nem igen kezdik a kaszálást. Legnagyobb meleg 2án +24°, különben többnyire hives idő.
8. Medardus 10 óra előtt elkezdett esni, s esett (2 1/2 órak. d.u. Hm. csak +10° mutatott) másnap reggeli 3 1/2 óráig.
9. hideg felszél, estve néhány csöpp esső.
- 10-12. tiszta, napos idő, meleg +22-23°.
13. tiszta, meleg 22° d.u. elbor. 5. óra ut. napfénnel csekély esső, 7 óra felé egészen elborul, estére nagy esső.
14. d.e. borult, d.u. feltisztult, estére viszont beborult, nagy széllal.
15. tiszta, napos idő. Hévm. +21.5° mutat.
16. d.e. tiszta, meleg idő, d.u. bor. 2. o után soká tartó erős zápor, sok esső.
17. borult, kivált, d.e. és este, de nem esett.
20. viszont igen nagy és sok esső.
22. a meleg felment 26.6 fokra, tiszta, napos idő.
23. reggelre elborult, s délig folyvást esső, nagy sár, d.u. feltisztult.
24. napos, tiszta idő, Hm. = +23.5°.
25. napos, tiszta idő, Hm. = +25.0°, nagy por alszállal.
26. csekély széllal nevedkedő tiszta, meleg = +27 1/4°, estve felé borult, s villámlott.
27. majd egész nap felhős, kivált d.e. délben csekély esső egész nap rekkenő, Hm. = +26°.
28. erős szél, nagy por, Hm. = +22°.
29. szél fujt, még is, Hm. = +25.0°.
30. tiszta, csendes nap, Hm. = 25°.

július.

1. borongós, de nem esett, d.u. tiszta idő, Hm. = +22°.
2. kezdett felhősödni, d.u. jó esső, de öreg jég is, Hm. = 21.5°.
3. r. hives, d.u. felmelegedett, Hm. = +25.5°.
4. napos idő, felhők látszanak, erős szél, port nagyon hordja Hm. = 20.5°
5. virradóra jó esső, különben folyvást meleg.

- 8-14. ezen a héten semmi esső, folyvást tartó meleg, 14-én a meleg 26° volt.
Nb. mint látszik a Légmérő Június, s Júliusba is több ideig nyugodott, az előbeszéd tehát annyiba hibás = minden extemporizálás gyümöltse.
15. d.u. 3. 27.5° R, nagy szél, d.u. borul, még esti 6 óraker is $+26^{\circ}$.
16. 27.0, csaknem szélcs., este felé bor., 9 óra után nagy széllal, villámlással, s dörgéssel az esső megjön, jó esső volt.
17. 20.5, nagy szél, d.u. csendesedett.
18. 22.5, csekély szél, napos tiszta.
19. 20.5, derű, ború.
20. 20.5, d.u. borult.
21. 16.5, d.e. bor, d.u. kitisztult nagy széllal.
23. 15.5, széles, egy kis esső is volt.
24. 16.5, d.u. elborult, későbbben nagy esső.
25. 14.5, a levegő nagyon kihűlt (igy!), 5 $1/2$ óraker Hm = $+8^{\circ}$ különben tiszta, napos, d.u. este, azután reggelig nagy esső folyvást.
26. 14.0, szeles idő, dér, s olyan hideg, hogy a kint háló emberek lábak megfázásából (Nb. Csizmában pedig) panaszkodtak, virágokba kárt tett, sőt az udvarbeli vadgesztenye fa falevelein is nagyon megtettset.
27. 14.5, bor. folyv. szeles.
28. 17.0, változó, szeles.
29. 17.0 változó, szeles.
- Nb. 26. T. *Dinnyés Mihály* Ur beszélte, hogy ő tegnap MARTONVÁSÁRján keresztül jöven, neki az oda való kasznár beszélte a 26ki időt, amidőn hó is szállinkozott annyira észrelehetett venni.
(Július 30-ától kezdve szeptember végéig *Hódosi Karácsony Antal* feljegyzései szüneteltek. *Réthly.*)

október.

- 1.2.3. Mindenkör nevededő fagy, 3-án volt jó egy ujnyi, hives, száraz volt az idő egész.
- 10-ig, ekkor hideg, szeles, essőzések állottak be, s így tartott 18-káig.
- 18-27. szép, őszi, meleg napok, a Légmérő felment $28^{\circ} 7.7''$ -re, s így állott 30káig.
27. egy kis, csekély fagy, ezután is szép őszi napok.
- 30-án kezdett a Légmérő le esni.

november.

1. Hm. $+11.5^{\circ}$, este jókora esső.
2. Légm. $28^{\circ} 1.0''$ déli jókora széllal felhősödik, estvefelé egészen elbor. éjczakára jó esső.
3. borult, többnyire egész éjjel esett, Hm. $+10.5^{\circ}$.
4. 9. or. viszont esső 10 $1/2$ ig. Légm. $27^{\circ} 11.8''$. 11 óra után kezd felmenni, nap feljött, többnyire napos, d.u. 1 óraker a Légmérő már $28^{\circ} 0.4$
5. d.u. 2 óraker Légm. $27^{\circ} 11.5''$. Hmérő = 12° . Napos idő, kezd borulni.
- 6.7. szép, tiszta idő, reggelenként hivesedik, d.u. meleg, Légm. folyv. s nagyon emelkedik.
8. reg. 8 or. Légm. $28^{\circ} 7.1''$, Hm = $+0.5$, tiszta idő, fagy, dér, az ősszel így ez az 5ik fagy, u.m. Oct. 1,2,3. és 27.
9. kezd esni a Légmérő, az idő viszont meglágyult.
- 10.11. gyenge, őszi, szép napos idők, d.u. meleg.

12. reg. nagy köd, d.u. 1 or. Légm. $\approx 27''$ 5.9''' Hm. $+5^\circ$ délre feltiszt. folyvást borult, nedves, hideg, de fagy csak ugyan nem volt.
13. bor. d.u. 1 órákor Lm. $\approx 28''$ 8.5''' Hm. $\approx +8.5^\circ$, d.e. nagy köd.
- 14-16. borult, de még is jó meleg őszi napok, semmi fagy, a Hévmérő 8-10 meleg fokig felment 15dikbe kezdett a Légmérő esni, 16-án délután egy kevésbé felderült, fagynak éppen semmi hire, virradóra jó esső. reg. 10 órától d.u. m.e. 4. óráig viszont esső, nagy köd, dél felé kitisztult, nagy sár.

november.

Nap	Hévm. °R		Jegyzetek
óra	8	3	
17.	+7.5	-	
18.	-	-	
19.	+6.0	11.0	éjjel csek. esső, d.e. napos, d.u. derű, ború.
20.	6.5	8.5	déltájban az esső megeredt, s esett késő estig.
21.	2.0	4.0	az éjjel nagy szél, többnyire napos.
22.	1.5	4.0	az éjjel jó esső alszállal, ködös, ez 3 óra felé eloszlott, bor.
23.	2.0	5.5	éjjel nagy szél, nappal folyvást esett az esső, nagy sár.
24.	-1.8	-1.0	hajnalban kis hó, nagy szállal nagyon fagyos, egész nap 0-alul volt.
25.	-0.5	1.5	d.e. 11 óra tájban elkezdett havazni, esett a hó csaknem egész nap, s éjjel.
26.	-4.5	-2.0	derű, ború elébb ÉK estefelé ND (délnyugat).
27.	-6.8	-2.0	napos, szél nélküli idő.
28.	-8.0	-4.0	napos, szél nélküli idő
29.	-6.0	-2.0	d.e. változó, d.u. elbor. 3 óra után hó, dara, esső, végre esső.
30.	-0.5	1.0	homályos, este felé köd ereszkedett.

december.

Nap	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	1.0	2.0	2.0	egész nap esső, d.u. csillapod. este jobban neki jött, 9 óra felé feltiszt.
2.	1.7	3.7	1.7	r. jókora fagy, folyvást tiszta, napos, szélnélküli idő.
3.	2.0	4.5	2.3	kisebb fagy, folyvást tiszta, napos, szélnélküli idő.
4.	1.5	4.2	2.5	d.e bor. délben feltiszt, estve vékony köd.
5.	1.0	4.0	3.7	egész nap borult, homályos idő.
6.	3.5	5.8	4.2	egész nap borult, homályos idő.
7.	2.5	5.5	2.0	szép, tiszta, napos folyvást.
8.	2.0	2.5	2.2	ezen ősszel legsetétebb, ködös, 11 óráig nem láttam olvasni, 11 1/2kor kezdődött lassu esső, folyvást esik, este felé mindég jobban, jobban.
9.	2.3	3.7	2.4	r. csek. esső, erős, felsz. jobban csillapodván, estére megált.
10.	1.5	2.0	1.7	borult idő, csekély széllel.
11.	0.0	3.2	1.7	d.e. csek. köd, 10 1/2 órára ez is elmúlt, estére nagy felszél.
12.	2.5	3.7	0.5	tiszta napos idő.
13.	-2.0	0.8	-1.8	rre nagy dér és fagy, különben folyv. napos tiszta idő.
14.	-5.0	0.5	-3.5	" " "
15.	-3.5	0.8	0.0	d.e. napos, d.u. elborult szeles, 10 o. ut. későre éjjel gyenge szél.
16.	0.0	2.0	-0.5	napos, tiszta idő alszéllel.
17.	1.0	2.0	2.0	borult idő, nem nagy szél.
18.	-0.5	-0.3	-5.0	világos, csendes, napos idő.
19.	-5.5	-1.0	-3.7	világos, tiszta idő, este felé felszél, mely éjjel nagyon fujt.
20.	-3.5	-0.3	-6.2	délben a hó megjött, s esett, d.u. 3 1/4 óráig a földet jól ellepte, ezután különösen estére kitisztult, erős hideg.
21.	-8.0	-1.5	-4.0	változó, többnyire napos.
22.	-4.5	-2.5	-5.0	d.e. vált. d.u. tiszta nagy széllel, estére bebor, s hó esett lassacskán.
23.	-4.5	-3.0	-3.5	hó szálankózott, egész nap derű, boru.
24.	-5.5	-2.0	-8.0	hideg napos idő.
25.	-8.0	-2.0	-7.0	ezen három napon (26-27) hozzávetőleg kiegészítvén 25be. még nagyon kemény idő.
26.	-	-	-	26ba lágyult.
27.	-	-1.0	-0.5	27be még jobban, d.e. borult, d.u. 3 1/2 or. esső esett egész este.
28.	-0.3	1.0	-0.2	d.e. és délben ny. széllel nagyon olvadt, sáros, bor., estére kitisztult.
29.	-2.8	2.0	1.8	borult, este felé ködös, lágy idő.
30.	0.5	3.5	1.2	délben 5° meleg, felhős.
31.	1.0	2.0	1.2	setét borult, estére esső, jókora, 8 óra tájban hó, 9 óra után erős felszéllel fagyra vált.

Légmérő legmag. állása (27én)	28"	11.8"	esső esett: 1. 8. 9. 27. 31.
" legalacs.	28"	4.4"	hó esett: 20. 22. 23. 31.
			tiszta nap: 2. 3. 12. 13. 14. 16. 18. 19.
			24. 25.
külömbség	7.4"		köd: 4. 8. 11. 29.
Legnagy. meleg (6án)	5.8°		egy kis csekély hó borítja a földet
" hideg (21,25.)	-8.0°		
külömbség	13.8°		

1839

január.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-1.0	2.0	-1.0	Napos idő felszéllel, 10 or. után olvadt.
2.	-1.5	1.0	1.0	délfelé nagy. bor., délben hó 2 izben meglehető, este 9 ut. gy. széllel feltisztult.
3.	1.2	1.5	-1.0	borult d.u. hó esett, s estig több izben.
4.	1.0	2.2	-1.0	szép, napos, tsendes idő, a napon olvadt, egy kis sár.
5.	-0.5	5.0	2.5	szép, napos, csendes, tavaszi idő, nagyon olvad, estére megjött az esső.
6.	2.0	3.0	1.8	folyv. esett, délig borult, setét, du. világosabb, 8 or ut. egészen feltisztult.
7.	0.0	2.5	2.0	borult, d.e. napos, du. bor. este esső és zuzmara, folyv. bor. éjjel nagy esső.
8.	3.0	3.7	2.0	borult, sötét, egész nap éjjel rendkívüli nagy szél egy kis hóval, azután kitisztult.
9.	-1.5	2.0	1.0	egész nap tiszta, napos idő széllel, estére beborult.
10.	-1.3	0.8	-1.0	tiszta, napos, csendes idő.
11.	-4.5	-1.0	-3.5	tiszta, napos, csendes idő.
12.	-2.0	-	-	még 12be d.u. hives szél fujdogált, ámbár alolról 13ba meleg.
13.	3.0	-	-	napos, tavaszi idő, estére jókora, valóságos tavaszi esső.
14.	4.3	-	-	a föld fagyja jól feljön, az ut egészen meg sárosodott.
15.	3.0	4.0	1.5	d.e. bor. délben igen nagy felszéllel esetétedett, s esső esett, de nem soká, ezután és egész éjjel folyv. nagy f. szél.
16.	1.0	2.5	0.2	r. fagyott, később napos, változó.
17.	-1.0	2.5	-1.2	d.e. borult, délben sötét, estefelé egy kis hó, 9 o. ut. feltisztult.
18.	-3.5	-1.5	-4.3	napos, tiszta idő, jókora felszéllel, a napon is kitisztult, olvadt.
19.	-6.2	-1.2	-3.0	napos, tiszta, a nagy szél délfelé m.állt, d.u. elborult, visz. derű, ború, még este.
20.	-1.3	3.5	2.5	11 1/2 or. csillagos idő, nagy szél, végre csek. hó, setét idő, 10 or. tájba viszont hó, azután néha derült, du. viszont bor. d.e. al. d.u. felszéllel, este kitisztult.
21.	-1.2	2.2	2.0	bor. d.u. jobban elbor., setét, estére megjött az esső, az éjjel többny. esett.
22.	2.0	3.5	1.0	set. és bor. egész nap, d.e. több izben esső, 7 or. ut. este hó esett.
23.	0.3	0.8	-2.0	sz. napos, délután bor. folyv. felszél, visz. feltisztult.
24.	-5.0	-1.1	-3.5	naponnan tiszta, világos, este felé felhősödött.
25.	-3.2	-0.5	-2.2	r. bor. d.e. 11 óra felé esett délig aprón, d.u. napos, tiszta.
26.	-2.2	-1.0	-3.0	regre hó esett, d.u. 4 óráig folyvást.
27.	-7.0	-4.5	10.5	hó reggeltől délig, d.u. felszéllel felszakadván, tiszta, napos.
28.	-12.5	-6.5	-10.5	napos, tiszta idő, kinn a szabadon a hideg -14° volt!
29.	-12.0	-3.5	-8.5	regre hó esett, d.u. 4 óráig folyvást.
30.	-7.8	-5.5	-6.7	r. borult, 10 or. d.u. 2 óráig hó, azután is bor. éjszaka is hó.
31.	-3.0	-1.2	-4.0	bor. gy. felszél, 8 or-11 ig hó, azután feltiszt. Napon olvadt is.

Légmérő legmagas. állása (11) 28" 11.2''' Ezen hónap nagyon változó, majd tavaszi
 " legalacs. (31) 27" 9.6''' meleg, majd nagy hideg. Az udvarban
 mérve + mérsékletünk volt ezen napok-
 ban.

külömbség 1" 1.6''' 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 13. 14. 15. 16. 20. 21.
 22. = 15 napnak.

Legnagyobb meleg (5én)+5.0° mérsékletűek: 1. 10. 11. 12. 18-19.

Legnagyobb hideg (28án)-12.5° 23-31. = 16 napnak.

esső esett: 5. 6. 7. 13. 21. 22. 15.

hó esett: 2. 3. 8. 17. 20. 25. 26. 27. 30. 31.

külömbség 17,5°

hó 10 nap esett, de még csak szán ut sín-
 csen eddig, 28-án a szabadon kint (*T. Horhy* Urnál) -14° hideg volt, ugyanazon hónapban,
 mellynek 5én 13án tavaszi idő, esső midőn kezdett a föld fagya, s jóformán fel is jött,
 egészen tiszta napok: 1. 4. 10. 12. 18. 28. = 7.
 közép mérs. -24.620. 31 = -0.794 6/31. °R

február.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	5.0	1.8	3.5.	egész nap borult nagy fel széllel, kivált éjszaka.
2.	-3.0	+0.5	-4.2	naponnan változó, többet derült, estére egészen tiszta.
3.	-5.3	-2.2	-6.0	napos, tiszta idő, hideg felszáll.
4.	-4.5	-2.5	-8.0	borult, estére egészen kitisztult.
5.	-9.5	-6.0	-7.2	legnagy. hőm. = 10° (ez " " Réthly) d.e. tiszta d.u. borult.
6.	-4.0	2.5	1.0	néha ború, néha derű, d.u. nagy felszél fujt, egész éjjel.
7.	-0.5	2.8	-1.8	tiszta, napos, tavaszi idő.
8.	3.2	5.0	4.5	bor. d.e. egy kis eső nagyon olvadt, sár estére gyengén felszáradt.
9.	4.0	5.0	3.7	egész nap bor. setét idő, nagyon olvad. 9 or.ut. eső.
10.	4.4	6.0	5.2	d.e. is d.u. is különösen este eső, egész nap bor, délben kevés fény.
11.	1.0	4.0	1.8	nagyon erős felszállal feltisztult, tiszta idő, folyvást nagy szél.
12.	0.5	4.0	-0.0	tiszta, napos, tavaszi idő, csekély felhő látszott.
13.	0.5	6.0	3.5	d.e. tiszta napos, d.u. elbor.
14.	1.0	6.0	3.0	d.e. 9 or.ut. bor. d.u. napos, felhők látszanak, estére elbor.
15.	1.2	6.5	3.5	bor. egész nap, estére feltisztult.
16.	1.5	5.7	2.2	d.e. bor. d.u. napos, estére viszont bebor.
17.	1.7	7.5	3.0	d.e. bor. délben napos, s estére kitisztult.
18.	4.0	10.7	5.7	napos, tiszta idő, felszáll.
19.	3.2	5.8	2.0	rre jó eső, m.e. 9 óráig, így azután feltisztult, hives idő.
20.	0.8	5.0	2.5	nappal tiszta, napos, estefelé bebor. este jókora záporforma eső.
21.	0.0	3.0	1.0	rre jókora hó, bor. d.u. a hó elolvadt, nagy sár, estére feltisztult.
22.	-0.5	0.5	0.2	nagy fagy, napos, a napon olvadt, estére meg lágyult.
23.	1.0	4.5	3.0	reg. hó, bor. d.e. többny. folyv. esett aprón d.u. borult setét.
24.	4.0	6.0	1.8	bor. többnyire esett m.e. 2 óráig, azután feltisztult, nagy sár.
25.	1.6	2.5	1.8	7. or. hó, 11 óráig nagyon esett, d.u. viszont sok hó, de egyfelől majd mind elolvadt, különben is folyv. bor.
26.	1.0	3.2	1.0	nagy fagy, erős felszállal, mely egész nap, s éjjel folyv. tart napos.
27.	1.2	3.0	0.1	nagy fagy, erős felszállal " " " "
28.	-0.5	4.0	1.0	erős fagy, különben szép, napos idő, csekély felszél, nappal a napon olvadt.

Légmérő legmagasabb állása (7) = 28" 11.9"

Légmérő legalacsonyabb állása (1,25,26) = 28" 1,8"

külömbőség 10.1"

Legnagyobb meleg (18-án °R = +10.7°

" hideg (8-án) = -9.5°

Ezen hónap is változó, nagyon hideg nem volt, benne voltak csak nem tavaszi gyenge napok is. Esső volt: 8. 9. 10. 19. 20. 24. = 6 nap. Hó volt: 21. 23. 25. = 3 nap, elég hó esett, de tartós sem egyik sem másik napon nem volt. Egészen tiszta napok: 3. 7. 11. 18. 22. 26. 27. 28. = 8 nap.

Észrevehető köd és napot egyet sem tapasztaltam. Az idén a DUNA jege, melly kevés ideig is tartott, már Febr. 3ik része elején elment PESTen, BUDÁN minden kár nélkül.

Ezen hónap közép mérséklete, a mi kerített udvarunkban, mellyben a hideg, kivált ha kint csipős szél fuj, mindig kisebb 1.5-2.0 fokkal = $1.226 \frac{17}{28}^{\circ}$ és így téli hónapban ezt majd melegnek lehet mondani, leheván a lehevandót is belőle.

1. Január 1. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
2. Január 2. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
3. Január 3. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
4. Január 4. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
5. Január 5. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
6. Január 6. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
7. Január 7. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
8. Január 8. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
9. Január 9. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
10. Január 10. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
11. Január 11. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
12. Január 12. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
13. Január 13. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
14. Január 14. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
15. Január 15. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
16. Január 16. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
17. Január 17. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
18. Január 18. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
19. Január 19. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
20. Január 20. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
21. Január 21. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
22. Január 22. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
23. Január 23. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
24. Január 24. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
25. Január 25. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
26. Január 26. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
27. Január 27. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
28. Január 28. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
29. Január 29. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
30. Január 30. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5
31. Január 31. napján a hőmérő állása 1.5 fokkal	1.5	1.5	1.5

március.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	0.0	5.0	0.0	nagy fagy és dér, felhők is látszanak.
2.	-0.4	2.0	-0.5	nevekedő fagy, d.e. borongós, azután folyv. tiszta.
3.	-0.5	2.3	-0.8	nevekedő fagy, délfelé elbor. d.u. tiszta, este d. felé setét felhők.
4.	-1.8	2.0	0.3	nevekedő fagy, d.e. tiszta, d.u. bor. este egészen befelhősödött.
5.	-1.0	0.5	-0.7	hó 7 1/2 or. délig nagyon esett, déltől estig lassan szemetelt, mind a mellett a hó nem ált meg, hanem amint esett, úgy elolvadt.
6.	-1.0	1.0	0.0	bor. egész nap, este 5 or. elkezdett a hó esni, s esett még 10 órákor is, az éjjeli hó jól ellepett mindent, ujj kis tél.
7.	0.5	4.0	3.0	d.e. bor, a hó délre mind elolvadt, d.u. több ízben esső.
8.	2.0	7.0	3.5	csek. fagy, bor. naponnan derű, boru, estére viszont esső.
9.	2.2	3.8	3.3	egész nap többnyire esső esett, d.e. és este legnagyobb.
10.	2.2	3.8	1.5	d.e. többnyire apró esső, d.u. hó, havas esső, hó.
11.	1.8	3.0	1.0	d.e. hó szálankozott, azután tisztulni kezdett, estére viszont beborult.
12.	0.8	2.2	1.2	erre jókora fagy, erre hó esett reg. 7 or. d.u. 2 óráig, de azonnal el is olvadt. 3 or. után pedig esső, de csak aprón esett.
13.	1.2	3.3	0.6	külömben mint tegnap, hanem a hó csak délig esett, s ugyan akkorra el is olvadt, d.u. borult, éjszakára egészen feltisztult.
14.	-2.5	-0.5	-3.5	tiszta, 6 orak. = -4°, 8 or. után elbor. hó 10 órától, d.u. 1 óráig Nap is sütött, úgy esett, 3 óráig tisztult, hó viszont 3 1/2- 6 1/2 óráig és már ekkor nem olvadt el.
15.	-5.5	-1.0	-6.0	az éjj. 1-2 ujnyi hó regre kitiszt. 5 órákor -8° hideg, napos, délben néha bor.
16.	-5.0	0.0	-1.5	volt -9° derült, többny. boru, este egészen elbor. 9. o. ut. hó esett.
17.	0.0	1.8	1.8	bor. hó 7 or. délutáni 1/2 or. egész nap bor. folyv. olvadt, víz, sár.
18.	1.5	4.2	1.5	csek. fagy, egész nap borult, az éjjel hó esett, de mindjárt el is olv.
19.	2.2	2.3	1.0	nagy felszállással egész nap váltogatva hó, havas, zuzos esső és esső.
20.	0.8	2.0	-0.2	erős északi szél kergette a felhőket, azért derű, boru, estére kitisztult.
21.	0.0	5.5	1.0	d.e. többnyire bor. délben kitiszt. napos, tavaszi nap.
22.	1.8	8.0	4.2	" " " " , 4 óra után viszont elborult
23.	5.0	7.0	3.0	bor. d.u. 3 or. feltiszt. napos, estefelé több ízben csek. esső, derű, ború.
24.	5.5	12.2	7.5	d.e. bor. délfelé kitiszt. folyvást tiszta napos idő, tegnaptól nem fagy.
25.	7.8	13.5	8.0	tiszta napos, d.u. nagy alszél. Ma d.u. nem kellett fűteni.
26.	8.5	7.0	5.5	9 or. után bor. délután esső esett lassacskán 6 1/2 óráig, azután kezd tisztulni.
27.	4.2	7.3	3.0	tiszta napos idő, hideg északi nagy széllel.
28.	3.5	10.0	6.0	napos idő, több ízben kezdett felhősödni, kivált este felé, regg. gy. fagy.
29.	7.0	11.0	6.0	regre esső, d.e. bor., d.u. többny. napos -4 or. ut. nyug.ra vilámlás és dörgés, ezután egy kis esső, mely után az idő még is megh.(?)
30.	7.5	9.0	4.3	változó, majd ború, majd derű, este nagy felszél, folyv. egész éjjel.
31.	0.2	4.0	-0.6	nagy fagy nagy felszállással, este felé csillapodott, külömben napos.

Légmérő legnagyobb állása (15)	28"	9.8'''
" legkisebb "	(30) 28"	0.7'''

---

külömbség	9.1'''

Ezen közép mérséklete az udvarban = 2.512 17/31°.

Ezen hónap rossz Mártius volt. hideg, havas, essős, kevés jó idő.

Esső nélküli nap: 1. 2. 3. 4. 20. 21. 22. 24. 25. 27. 28. 30. 31. = 13 nap.

Nagy hideg: 15. 16. meglehetősen meleg. 24. 25. 28. 29.

Esső esett: 5. 7. 8. 9. 10. 12. 19. 23. 26. 29. = 10 nap.

Hó esett. 5. 6. 7. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. = 13 nap.

Sok hó esett. de az v. legfeljebb más nap mind el olvadt.

Voltak nagy szelek is: 19. 20. 25. 27. 30. 31.

április.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	0.8	6.0	1.5	nagy fagy, felhősödik, még d.e. feltisztult, napos, d.e. enyhébb.
2.	1.0	1.0	0.0	8 or. előtt hó, d.e. bor. d.u. zuzos és tiszta, esső egész éjj. fák és háztetők olyan zuzosak, mintha hóleplek volnának, hideg, erős felszél egész éjjel.
3.	1.0	3.0	1.0	zuz esső reg. 9 1/2 óráig, azután havazott délig erőssen, lassabban, egész nap nagy felszáll, d.u. igen nagyon olvadt.
4.	1.3	4.5	1.2	r. 7 1/2 or. folyvást hó esett, d.u. 4 óráig d.u. nagyon aprón ekkor kezdett tisztulni. (s a nap vissza nézett)
5.	1.7	2.5	-0.5	nagy fagy 8 or. után elbor. d.u. elébb egy kis hó, azután esső, estére kitisztult.
6.	0.4	3.0	1.2	nagy fagy, d.e. többet napos, d.u. s este folyvást borult.
7.	1.0	2.2	2.0	8 1/2 órától hó esett, egész nap, és éjjel is. d.u. 5 or. csek. esső, nappal elolvadt, de az éjszakai hó a házak tetején megmaradt.
8.	1.5	2.5	2.0	8 órától kezdve egész nap alig egy órát kivéve, hó, esső, havas esső, elolvadt.
9.	3.5	5.5	3.0	borult, de nem esett, bár sokszor az essőnek már a lába lógott.
10.	5.0	7.5	3.5	borult, de nem esett.
11.	3.7	6.0	2.0	8 or. előtt sok hó, azután derült, d.u. a hó viszont nagyon kevesett csatázva esett, különben többnyire derült, estére egészen kitisztult.
12.	4.0	7.0	3.5	változó, d.e. többet derült, d.u. többet borult, estére egészen elborult.
13.	4.0	4.5	1.0	d.u. 10 óráig esső, d.u. is egy ízben jó esső, borult, azután nagy dny. széllel kitisztult.
14.	2.0	7.4	3.3	hó éjj. 9. or. esett több ízben esső, borult idő, néha a nap is felsüt gyenge ny. szél.
15.	3.5	6.5	2.8	többnyire borult, d.u. borsó esső, ezután jobbra borult, estére kitiszt.
16.	4.7	10.8	6.0	d.e. inkább napos, d.u. többször elbor. de akkor amikor napos, meleg, este borult.
17.	7.0	14.2	9.0	egyszer kétszer elbor. különben folyvást napos.
18.	8.5	9.5	7.0	d.e. egy darabig cseperészett az esső, azután is borult.
19.	9.0	15.0	9.0	tiszta, tavaszi, napos idő.
20.	10.5	17.5	10.0	tiszta, napos, igen jó idő.
21.	10.0	10.2	7.2	egész nap az erős felszél mindent porral öntött be, különben napos.
22.	6.5	11.8	7.4	egész nap erős felszél, nagy por, egész nap borult.
23.	5.0	9.0	6.5	" " " " " "
24.	5.5	14.0	7.0	csek. szél, napos idő, de azért felhők látszóttak.
25.	7.0	13.0	9.0	többnyire borult, csendes.
26.	9.2	14.0	10.0	d.e. is d.u. is több ízben nem nagy esső, az éjjel is kevés esső.
27.	13.2	17.2	12.3	d.u. csek. esső, ma hagytuk el egészen a fűtést.
28.	12.0	18.0	12.0	egész nap változó, d.u. kivált, este felé erős felszél.
29.	13.5	18.5	13.0	d.e. tiszt. d.u. elbor. menydörgött, villámlott, s egészen elsetétült. egynéhány csepp esett is, később feltisztult, meglehetősen erős felszáll.
30.	12.5	19.0	12.0	r. tiszt., d. felé bor., d.u. feltiszt., meleg, este felé villáml., menydörgés, jó kis esső volt, estére viszont kitisztult.

Általános jegyzetek.

A súlymérő legmag. állása (10., 11.) 28" 8.8"
 " legalacs. (13.) 28" 3.9"

---

külömbség 4.9"

Legnagyobb meleg az udvarban 30-án 19,0°

Legkisebb meleg " 5-én -0.5°

Hónap középmeiséklete 6.682 14/3°R

Ezen hónap a múlt mártiusnak valóságos Testvérje, egész közepéig havas, hideg, szóval rossz tavasz.

Hó volt: 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 11. 14. = 8 nap.

Zuzos idő: 2. 3. 15. = 3 nap.

Esső: 2. 5. 7. 8. 13. 14. 18. 26. 27. 29. 30. = 11 nap.

Felhőtlen: 19. 20. 21. 22. = 4 nap.

Nagyobb szelek: 2. 3. 13. 30. 21. 22. 23. 28. = 8 nap.

május.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	14.0	17.5	12.7	d.u. csek. esső csepegett, különben többször felhős.
2.	14.0	14.2	12.0	d.e. tiszt. d.u. elbor. menydörg. villámlott, egy kis esső is esett azután kitisztult.
3.	12.3	18.2	13.0	r. jó esső, bor. délben feltiszt., napos, este felé elborult, villámlott, menydörgött.
4.	14.0	15.0	13.0	d.e., s délben tisztá, 2 órakor = +20.5°, de mindjárt el, folyvást borult.
5.	14.6	15.0	11.0	r. napos, 9 óra felé elbor. jobban jobban. 4 or. ut. nagy zápor és sok esső.
6.	13.5	19.5	12.0	naponnan többször felhős, este felé egészen kitisztult.
7.	15.0	15.0	12.5	d.e. tisztá, délfelé elsetétült, menyd. vill. jó kis esső, este-felé kitisztult.
8.	14.5	15.0	12.0	tisztá, napos idő, délf. borult, s meghivesült.
9.	11.0	14.5	10.0	többször bor. d.u. hideg felszéllel napos idő.
10.	7.6	12.0	9.5	d.e. jó, és sok esső, d.u. 3 o. után napos idő, de hives.
11.	12.0	16.7	11.2	többször elborult, de ma még sem esett.
12.	13.0	17.8	13.0	néha bor. későbbén egészen kitiszt. napos idő.
13.	14.3	19.0	12.0	az idén legmelegebb tisztá nap.
14.	11.0	19.0	13.0	szép, napos idő, tíz óra tájban egy kis futó esső.
15.	-	-	-	15.16.17-ben PESTen voltam. 15-én jó idő.
16.	-	-	-	D.u. hirtelen nagy zápor jött, de nem soká tartott, azután többször esett.
17.	-	-	-	még éjszaka is mindenkor esett egész 17-iki délig, ez nap nagyon hives idő volt, felyülről erős hideg szél fujván.
18.	10.0	15.0	10.0	borult, majd tisztult, hives felszéllel.
19.	12.0	15.8	13.0	ma is változó hideg, erős felszéllel, 8. or.ut. estve jó esső.
20.	13.5	18.8	13.0	d.e. csek. esső, azután napos, d.u. többsz. jó esső, éjjel még több esső.
21.	16.0	19.8	13.5	változó, nyugotra nagy esső volt a hegyekben, de itt ma még sem esett.
22.	16.0	20.0	13.5	D.u. nyugotra nagyon felhős, de itt csak kis esső esett este felé.
23.	16.5	12.0	8.5	d.e. napos, nevedő meleg, délben erős felszéllel befelhősödött a lég, egyszerre kihült, délben nagy, d.u. még nagyobb esső, folyv. hideg, bor. s essős, rendkívüli erős felsz. egész d.u. és éjjel egy kis jég is esett.
24.	8.0	9.5	8.0	egész nap hideg erős felszél fujt, borult.
25.	8.0	11.2	9.0	erős felszéllel d.e. sok esső, d.u. az esső meg állt, a szél is csillagodva, kitisztult.
26.	8.6	10.0	7.8	borult, erős északi széllel, d.e. az esső elkezdett, s egész nap lassudan esett.
27.	8.5	14.0	10.5	d.e. bor. d.u. is felhős, de napos, az északi szél ma is hideg.
28.	9.5	12.8	10.5	egész nap többnyire esső esett, de estére legjobban megjött az esső.
29.	11.5	14.5	11.0	d.e. többször napos, d.u. 2 1/2 óráig, azután esső estélig, sok esső leesett.
30.	12.4	18.5	13.5	r.csek. esső, délfelé feltiszt. azután felhős, de meleg napos idő.
31.	16.0	20.5	15.0	d.u. nagyon beborult, s felhősödött, de a városba csak ugyan nem esett.

Általános jegyzetek.

A légsúlymérő legmagas. állása (19, 20.) = 28" 5.8"

"legalacsony." (25.) = 28" 2.8"

Legnagyobb meleg 31-én = 20.5°

Legkisebb meleg 10-én = 7.5°

Hónap közép mérdéklete 15-16-17

hozzávetőleg ki pótolván = 13.008 13/31°.

Essős napok: 1-4. 7. 10. 14. 16. 17. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 28-30. = 18 nap.

Dörgés villámlás: 2. 3. 7. = 3 nap.

Egészen tiszta: 13. = 1 nap.

Nagy szelek: 17-19. 23-26. = 7 nap.

Ezen hónap is változó, többnyire essős, s sokszor májushoz képest igen hideg, különösen az északi, s általában a felszelek hidegítették meg a léget, majd mindenkor essővel lévén együtt.

június.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	18.5	16.5	14.0	d.e. rekkenő meleg, d.u. 2 és 3 óra közt igen nagy zápor kevés jéggel, azután is essős borult.
2.	16.0	20.0	14.2	egész nap napos, csek. széllel, azonban felhős volt még is.
3.	17.5	21.0	16.0	meleg napos idő, de nem felhőtlen.
4.	19.0	21.0	16.5	alszéllel meleg, napos idő, de nem felhőtlen.
5.	18.5	21.2	15.0	r. bor. délfelé feltiszt., délben visz. bor, este és az éjjel is nagy záporok, meny. villámlással.
6.	13.5	16.5	13.0	d.e. bor. egészen essőre vált, délfelé feltiszt, de még sem felhőtlen.
7.	14.0	16.0	12.0	többnyire napos idő felszéllel, de nem felhőtlen.
8.	15.0	19.2	14.0	d.e. semmi felhő, d. bor, d.u. kitisztult, essőtlen Medardus.
9.	17.5	21.2	15.5	egész nap tiszta, napos, felhőtlen.
10.	19.0	23.0	16.0	d. kezd borulni, estére nagy felszél, mely egész éjjel fujt.
11.	15.5	17.5	14.0	egész nap igen nagy felsz., porfellegeket hordta, többnyire felhős, éjjelre a szél meg állt.
12.	18.3	21.8	15.6	napos, meleg, estefelé bor. szeles, de nem soká tartott.
13.	18.5	21.8	16.5	r. szél fujt délfelé csak nem meg állt, napos tiszta.
14.	20.3	24.8	19.5	rekkenő meleg, előbb déli, azután felszéllel.
15.	21.0	25.7	20.5	rekkenő meleg, előbb keleti, azután felszéllel.
16.	23.0	25.0	18.2	rekkenő meleg, d.u. mindjárt bor. és több rövid apró zápor, 1 1/2 óraker diónyi jég hullott ritkán, mintegy 1-2 perczig, azután nagy zápor, több izben menyd. villámlással.
17.	18.8	23.2	18.0	napos, meleg, felhők látszottak, k. inkább dél körül.
18.	19.8	22.5	17.2	napos, meleg, alszél fujt egész nap.
19.	18.0	22.0	17.0	napos, meleg, tiszta.
20.	21.0	24.3	19.5	napos, meleg, tiszta.
21.	21.5	22.5	19.5	napos, meleg, d.u. kevésbé felhős, azután tiszta, napos.
22.	21.2	26.0	20.0	napos, meleg, r. felhős volt, nagyon esett. 10 or. után menyd. villámlással, nagy szél = por zápor.
23.	21.5	27.2	21.0	napos, rekkenő meleg, változó széllel, nagy por felleg.
24.	22.5	25.8	20.5	" " " " " "
25.	19.0	25.8	18.0	r. két izben csek. esső. 8-4 or, tiszta mel. azután felh. 6 or. ut. igen jó esső.
26.	21.2	26.2	20.5	napos, meleg idő.
27.	17.0	20.2	15.5	derü, boru, rendkívüli nagy szél hordja a port, d.u. meg csillap, estére bebor. s csek. esső.
28.	19.0	22.8	18.0	szeles napos idő, éjszakára igen nagy felszéllel elbor.
29.	14.8	18.5	13.7	éjjel rettentő nagy felsz., r. csek. esső borult délig, d. tiszta, s a szél csill. este felfelhősödött.
30.	12.0	14.6	12.1	reggel szeles, hideg esső, d.u. több izben csek esső, d.e. nagy szél, mely este felé mindég csillapodott, hives.

Általános jegyzetek.

Tavaszi köz. mérséklet = 11.398 47/93 °R.

Légsúlym. legmagas. állása (17.)

= 28" 8.8"

Légsúlym. legalacs. állása (1.)

= 28" 3.2"

külömbőség

= 5.6"

Ezen Hónap közép mérséklete = $19.047 \frac{1}{2}^{\circ}\text{R}$

Legnagyobb meleg (23-án) 27.2° , legkisebb meleg (6. és 30.) 12° .

Essős napok: 1. 5. 16. 25. 28. 30. = 6 nap.

Jég: 1. 16. = 2 nap.

Nagy szelek: 10. 11. 22. 23. 24. 27-30. = 9 nap.

Vill. menyd.: 5. 16. 22. = 3 nap.

Rekkenő nap: 1. 14. 15. 23. 24. = 5 nap.

Egészenn tiszta: 9. 12-15. 19. 20. 23. 24. 26. = 10 nap.

Ezen Hónap jegye. rekkenő szeles, száraz, többfelé kártékony jég, kev. de nagy essők.

Hogy ezen jegyzések annál tökéletesebbek legyenek, ezentúl hozzájuk csatolom a szobabeli Hévmérőjét is, hogy akinek tetszik a Sulym. valóságos fokmagasságot kimutathassa.

Réthly.

július.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	13.5	14.8	12.0	egész nap boru, derű, leginkább felhős, d.e. egy kis esső, erős felszél, estére kitisztult.
2.	15.2	17.2	12.1	nagy felsz. por, köd, derű, ború, felhők, mindég estére, a szél csillap.
3.	12.2	15.0	10.5	3-án ugyanezek a jegyzetek.
4.	14.0	19.7	13.4	reg. csek. felsz. többet borult, d.u. a szél egészen megállt, napos, csekély felhő.
5.	17.0	20.3	14.2	napos, tiszta idő, d.e. csek. felszél, d.u. különösen estére a szél egészen megállt, kellemes.
6.	16.7	20.5	15.0	napos, csendes, de nem felhőtlen.
7.	19.0	24.8	17.2	r. borult, 9 or. után tiszta, napos, csendes.
8.	19.5	24.0	18.0	d. egy keveset bor. külömben egész nap tiszta, napos, csendes.
9.	19.8	25.0	19.5	egész nap tisztára napos idő, egy kis felszél fujdogált.
10.	19.0	22.0	17.0	napos, tiszta, csek. felh. igen nagy felszállással por, köd, este, valamit csillapodott, éjszaka viszont feltámadt.
11.	17.0	23.0	17.0	napos, tiszta, nagy felszél.
12.	19.0	22.5	15.5	napos, tiszta idő, meglehetősen felszállással.
13.	20.0	24.8	19.5	r. szélcsend, napos, tiszta, délf. nem nagy szél, este felé bor. 9 or. után csek. esső szemet.
14.	19.6	23.8	17.5	tiszta, napos idő, igen erős felszállással, mely d.u. inkább estére egészen megcsillapodott.
15.	21.5	25.0	19.0	tiszta, napos idő, csek. felszállással.
16.	21.5	26.0	20.5	tiszta, napos idő, nem nagy széllel, dél u. egy kicsit el el bor.
17.	17.2	22.0	17.5	r. elbor. 8 or. ut. jó esső, délig többször csekélyebb, estefelé kitiszt., r. jókora szél, de az esső előtt elállt.
18.	20.2	24.7	18.0	r. derű, ború, felhős, d.u. kitiszt.
19.	19.5	24.3	18.5	tiszta, napos idő, egy kis szél felyülről fujt.
20.	20.8	25.0	19.0	tiszta, napos, csek. felszállással, nagy szárazság, a fiatalabb fák már kezdenek veszni.
21.	22.0	26.5	20.8	r. szépen bor. 10. or. után kitiszt. rekkenő meleg, csek. széllel, még este 6 or. = +25°.
22.	20.5	22.2	16.0	nagy felszél, néha borult, egész nap porköd.
23.	19.5	23.5	18.5	napos idő, felhők látszattak, csek. szél.
24.	22.0	25.0	18.5	napos, tiszta idő, csek. széllel.
25.	22.0	27.0	20.5	tiszta, napos, rekkenő meleg, meglehetősen alszállással.
26.	22.0	26.5	20.0	tiszta, napos, rekkenő délben, a felhők a napot szorítván(?) fel ment a hőmérséklet 2 és 2 1/2 óra közt 29.2 fokra, d.e. semmi szél, d.u. az esső helyett nagy felszél.
27.	21.5	29.0	22.0	tiszta, rekkenő d. 3 or. után szépen felhősödött, de estére egészen kitisztult.
28.	21.0	28.0	21.0	tiszta rekkendő, kivált d.e. jókora kel. szél, estére egészen kitisztult.
29.	17.3	18.7	14.6	rendkívül nagy felsz. a léget porral megtöltötte, sokszor egynehány lépésnyire alig lehetett látni, d.u. felhőket hozott, néha az esső csepegett is, de viszont kitiszt. estére a szél megállt.
30.	16.0	21.5	15.5	az idő meghivesült, reg. 5 órakor volt +10°, külömben napos felhők többször lettek, s eloszlottak.
31.	19.0	24.2	17.3	napos, tiszta idő, csek. szél lengedezett, este a Nap alja elborult.

Általános jegyzetek.

Légsúlymérő legmag. állása (15-én) 28" 7.9"
 " legalacs. " (1-én) 28" 4.7"

külömbőség 3.2"

Legnagyobb meleg (26-án) = 29.2°

Legcsek. " (3.30.31.) = 10-15°

A hónap közép mérséklete. 19.716 18/31 °R

A mult jún. 30-án B. GYARMAT táján esett hó, s ezen hó 29-én nálunk duló igen nagy felszél a léget jól meg hivesítették; de ha ezen egynehány napot kivesszük is, akár egyes napok, akár az egész hónap közép mérsékletét tekintve. ezt átaljában nagyon melegnek, szelesnek, s száraznak lehet mondani. Esső mult hó 16-tól fogva valamire való nem volt, az 1-ső 14ki és 17ki egy fél hüvelykre alig áztatták meg a földet. Igen nagy szél, annál többször volt, u.m.

1. 2. 3. 10. 11. 13. 14. 21. 22. 28. különösen 29. = 11. nap.

Felhőtlen napok: 5. 9. 11. 12. 14. 15. 16. 18. 20. 24. 25. 28. 29. = 13 nap.

Villámlás, menydörgés semmi. Rekkenő napok: különösen 16. 21. 25-28 = 6 nap.

Jún. 30-án BALLASSA GYARMATon NÓGRÁD vmegyében nagy hó esett. lásd "Jelenkor" 56.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	18.0	17.5	13.6	igen nagy felszél, d.u. elbor. estefelé a szél egy kis jó harmat forma essővel megállt.
2.	17.0	21.0	15.2	jókora felszél fujt, d.u. leginkább estefelé felhősödött.
3.	15.0	16.2	16.0	r. bor. szeles, d.u. jókora szél, utánna több izben kivált este jó esső.
4.	19.2	24.7	18.0	napos, csek. felhő, este 6 or. vastag jég forma felhők vonultak a Városon ker. menydörg. s el-kés. villámlással.
5.	19.0	24.8	18.5	d.e. nagy menydörg., csek. esső, d.u. menyd. villáml. valami 10 zápor 6 or.8 óráig viszont 10 1/2 órától.
6.	17.0	20.0	15.5	2 óráig több zápor és folyv. esett, ekkor nagy felszél fujt egész n. est. jó késő éjjel igen gyenge felszél.
7.	14.8	20.2	16.0	meglehetősen felszéllel többnyire napos, néha bor., s estére egészen elfelhősödött.
8.	18.5	22.5	15.5	rre egészen elbor. azután kitiszt. estére felszéllel elbor., s jókora és éjjel nagy felszél.
9.	13.0	13.8	11.5	igen nagy felsz. többnyire apró esső, este az esső jobban megjött, s egész éjjel csaknem mindég esett az esső több izbeni nagy záporokban, emellett olly nagy felszél, mely-lynél rettenetesebbre alig emlékezem.
10.	12.8	17.2	13.0	kivált d.e. jókora fszél fujt, felhők is látszottak, estére a szél egészen megállt, s kitisztult.
11.	16.3	21.5	15.0	napos, tiszta, idő, dél körül egy kis alsz. fujdogált, külöm-ben szélcsend
12.	17.0	19.5	15.5	r. és estefelé felhős, naponnan napos, tiszta, meglehető, majd al, majd felszéllel.
13.	16.8	22.0	16.5	r. felhős, 8 o. után tisztult, d.u. viszont egy kitsit felhősödött.
14.	17.4	20.5	15.5	kivált d.u. meglehetősen felszél, némelykor el el felhősödött.
15.	17.0	23.0	17.5	r.felhős, azután kitisztult, tiszta, napos, csendes idő.
16.	20.5	25.5	19.0	napos, tiszta, d.e. jókora felszél, este felé meg állt.
17.	21.0	27.0	19.0	napos, tiszta, d.e. szélcsend, d.u. nagy k. szél, estére viszont szélcsend.
18.	18.5	23.5	18.0	szeles, az éjjel igen nagy és hideg szél fujt, napos, tiszta.
19.	18.0	21.2	16.0	szeles, napos, tiszta idő, d.u. igen nagy szél, port hordta.
20.	18.5	20.8	13.5	d.e. szenvedhető, d.u. mindig növekedő, éjszaka igen nagy felsz., délben egy kicsit elborult.
21.	19.0	14.5	10.2	r. felhős, egész nap, és éjj. igen nagy felszél, d.u. csek. esső, de a szél miatt soká nem eshetett.
22.	10.2	10.5	10.2	nagy fsz., de. csek. esső. d.u. többször jó esső, kisebb széllel, este nagyobb essők, viszont nagy széllel.
23.	10.8	14.8	10.5	nagy fsz. r. az esső csöppérés, délfelé tisztult, d.u. derült, borult, folyvást nagy felszéllel, ugy egész éjjel.
24.	12.0	14.8	9.5	nagy fsz. egész nap, majd derült, majd borult, estére a szél megállt.
25.	13.5	17.2	11.5	napos, tiszta, csendes idő, virradóra dér.
26.	13.0	21.0	13.0	napos, tiszta, csendes idő.
27.	16.0	21.3	14.0	" "
28.	17.0	21.0	15.0	derű, ború, d.e. egy kis futó esső. D.u. nagyon felhős, este felé viszont tisztult.
29.	17.5	23.0	14.0	d.felé borult, d.u. még jobban, éjjel egynehány igen jó zápor, sok esső, több villám, mint menydörgés és szél.
30.	17.0	19.5	15.0	d.e. csendes, tiszta nap, d.u. elbor. azután jó esső, este is bor. felhős, s villámlott is, de nem esett.
31.	16.5	19.5	14.0	derű, ború, d.u. felhősödik, csekély esső, estére kitisztult.

A légmérő legmag. állása. (25-én) = 28" 8.5"
 " legalacs. (5-én) = 28" 4.1"

külömbség 4.4"

Legnagyobb meleg 17-én 27.0°

Legkisebb meleg 24-én = 9.5°

Hónap köz. mérséklete = 16.897 20/31 °R

Esső vol: 1. 3. 5. 8. 9. 21. 23. 29. 30. 31. = 12 nap.

nagyszél: 2. 3. 6. 8-10. 16-23. = 14 nap.

szélszend: 4. 5. 11. 15. 25. 26. 27. 28. 30. 31. = 10 nap.

menydörgés, villámlás: 4. 5. 29. 30. = 4 nap.

dér: 25-én = 1 nap.

napos, tiszta: 11. 19. 25. 26. 27. = 5 nap.

Ezen hónap. szeles, változó, elseje elég inkább hives (hüvös, s már 25-én dér.)

szeptember.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	16.0	20.8	15.0	d.e. tiszta, napos, d.u. derű, ború, délfelé felhősödött, közepszerű meleg nem nagy alszél.
2.	18.6	24.0	18.5	napos, tiszta, d.u. meglehetősen alszél fujt.
3.	18.0	18.0	12.0	d.e. derű, ború, d.u. felhős, s kis esső, este többször jó zápor esett nagy villáml. menydörg., nagy szél este.
4.	12.0	14.0	12.5	d.u. egy darabig esső esett, nem sok esső volt, különben leginkább felhős, nem nagy felszéllel.
5.	15.0	14.0	10.0	d.e. is d.u. is csekély általmenő esső, felhős, estére kitisztult.
6.	12.2	17.0	11.0	napos, csekély felhők, többnyire erős felszél.
7.	12.0	17.5	12.0	8 or. előtt felhős, azután tiszta, nagy felszél, estére megállt.
8.	15.0	20.0	13.5	napos, tiszta, csendes, délfelé nem nagy felszél támadt, s ez folyvást fujt.
9.	15.5	20.5	13.5	napos, tiszta, csekély felszéllel.
10.	15.0	21.5	15.2	napos, tiszta, csendes.
11.	16.0	22.2	15.5	napos, tiszta, csekély felszél.
12.	16.0	22.7	16.0	napos, tiszta, d.u. felhősödött, csekély alszél.
13.	16.2	22.5	14.8	napos, tiszta, d.u. felhősödött, nagyobb alszél. 8 or. szabadon hm = 16.2°.
14.	14.6	21.0	15.0	napos, tiszta, csekély felszél.
15.	15.0	23.0	17.0	napos, tiszta, csekély felszél.
16.	17.5	23.5	17.0	napos, tiszta, d.u. elborult, estére jókora felszéllel nagyon elborult.
17.	16.5	14.5	12.0	esső d.e. is jókor, d.u. pedig csaknem mindég, a föld jól megázott, este már jókora.
18.	12.2	16.8	12.0	napos, tiszta idő.
19.				Ezen négy nap nem lévén ide haza, jegyzeteket nem tehettem,
20.				ugy gondolom, mind azáltal, minthogy mindég tiszta, napos,
21.				jó idő volt, 19, 20, 21-iki közép mérsékletet lehet a 18kivel egyformára tenni, mivel 22-én este felé jó esső volt, s a levegő egy kissé meg hűvesült, de d.e. még mindég meleg volt, sőt még d.u. is.
23.	10.0	15.0	9.5	E szerint r. felhős, azután tisztult, napos, de felhők látszóttak, éjszakára egészen feltisztult.
24.	10.0	17.0	11.0	napos, tiszta, csekély elébb al, azután felszél.
25.	10.2	16.0	10.0	napos, tiszta, nem nagy felszél, d.u. kivált este felé felhők látszattak.
26.	9.5	15.5	9.5	napos, tiszta, csendes, d.u. csek. felhők.
27.	9.0	15.5	11.0	napos, tiszta, csendes.
28.	10.0	17.0	10.5	napos, tiszta, nem nagy felszél.
29.	10.5	18.8	13.0	napos, tiszta, majd al, majd felszéllel.
30.	11.5	14.7	12.0	bor. felhős, nagy alszél, d.u. több ízben az esső neki jött, de nem sok esső, folyv. borult.

Általános jegyzetek.

Légmérő legmag. állása (9-11.) 28" 8.6"
 " legalacs. " (2.) 28" 2.2"

külömbőség 6.4"

Hévmérő legmag. állása (2án) 24.0°
 " legalacs. " (27én) 9.0°

külömbőség 15.0°

Hónap közép mérséklete. 14.676 1/30°

Az egész nyáron legnagyobb meleg júl. 26-án. 29.2°.

Közép hőmérsékletek. Tél=0.058.

Tavaszi = 11.398 47/93°,

Nyár = 18.004,

Ősz = 6.968 21/9°

Esső volt: 3. 4. 5. 17. 22. 30. = 6 nap.

Nagy szél: 3. 6. 7. 16. 30. = 5 nap, de rendkívüli, mint a mult hónapban egy sem volt.

Felszél kisebb: 4. 8. 9. 11. 14. 15. 25. 28.

Kisebbszél: 1. 2. 9. 12. 13. 23. 28.

Változó szél: 24. 29.

Villámlás, menydörgés: 3án.

Szélcsend: 10. 18. 26. 27.

Ezen hónap. volt essője is sok, de nem nagy szelek, a lég hónap vége felé hivesebb, mezei munkára kedvező.

október.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	12.0	16.0	13.0	borult, felhős, csekély felszél.
2.	12.0	17.0	12.0	napos, többnyire felhők látszottak, csekély alszél.
3.	11.0	19.2	12.5	napos, többnyire felhők, kivált d.u. nagyon elborult, de viszont feltisztult.
4.	11.0	19.2	13.2	napos, reg. borult, felhők azután is voltak.
5.	13.0	19.5	13.5	napos tiszta, csekély alszél.
6.	14.0	19.3	14.0	napos, tiszta, csekély alszél.
7.	13.0	19.6	13.0	napos, tiszta, csendes.
8.	11.8	18.5	11.0	r. köd, azután feltisztult, nem nagy alszéllel.
9.	10.0	17.2	11.0	napos, tiszta, csendes.
10.	9.0	18.0	13.0	napos, tiszta, r. csendes, később csekély változó szél.
11.	10.5	17.5	11.5	reggel nagy köd, azután kitisztult, napos, csendes.
12.	11.0	17.0	13.0	r. borult és felhős, azután kitisztult, napos, csendes.
13.	10.0	12.0	11.0	egész nap borult, felhős, esőre volt, csendes.
14.	10.5	16.8	11.0	r. borult, azután kitisztult, napos, csendes.
15.	10.5	18.8	14.0	napos, tiszta, változó, nem nagy szélllel.
16.	10.5	16.8	12.0	napos, tiszta, változó, nem nagy szélllel.
17.	10.0	15.0	10.0	r. felhők látszottak, szélcsenddel, azután tiszta, napos, nagyobb alszéllel.
18.	7.5	13.0	10.5	r. napos, tiszta, azután borult, felhős.
19.	9.0	14.0	11.0	bor. felhős, d.u. s este több ízben eső szemetelt. 1-18-áig mind eddig eső ugyan nem volt, hanem harmat folyvást minden nap, többnyire jókora.
20.	9.0	14.0	10.0	borult, azután kitisztult, napos, tiszta.
21.	8.8	13.5	10.0	borult, azután kitisztult, napos, tiszta, este több ízben egy kis eső, a port jól elverte.
22.	7.5	9.5	9.0	d.e. napos, tiszta, délben elbor. az eső megjött, s egész lassacskán többnyire folyvást, éjjel több eső.
23.	6.2	7.0	6.0	egész nap setét, többnyire mindég esett, sok eső.
24.	6.0	7.0	6.0	d.e. borult, d.u. eső mindég.
25.	6.3	7.3	6.3	egész nap bor., felhős, estennen köd ereszkedett, éjszakára kitisztult.
26.	3.0	8.5	4.5	nagy dér, egész nap napos, de nem felhőtlen. Ma fűtöttek először.
27.	5.7	6.5	5.5	kisebb dér, r. 10 óra, d.u. 4 óráig mindég esett, erősebben, lassabban.
28.	2.4	6.0	3.5	r. tiszta, napos, azután borult, felhős.
29.	1.5	4.5	4.0	nagy dér, d.e. bor. setét, 9 óra után eső folyvást, éjjel igen nagy szél.
30.	3.0	3.0	3.0	r. bor. 8 or. egész nap nagy felszéllel többnyire eső esett, s sokszor nagyon neki jött.
31.	3.0	4.5	5.0	borult, setét köd, csekély alszéllel, este szélcsend.

Általános jegyzések.

Légs.mérő legmag. állása (7.28.29.) 28" 8.8'''

" legalacs. " (1ső napj.) 28" 5.8'''

---

 különbség 3.0'''

Hónap középhőmérséklete 10.327 17/31°

Legnagyobb meleg (1én) 15.4°

Legkisebb meleg (29én) 1.5°

Esső: 18. 20-23. 27. 29. 30. = 8 nap, míg az esső meg nem jött, mindenkor nagy harmatok voltak.

Köd: 10. 7. 31. = 3 nap.

Dér: 25. 26. = 2 nap.

Fagy még az idén nem volt.

Igen nagy szél: 29én.

Szeles: 7. 9. 11-14. = 6 nap, különben csekély változó szél.

Tiszta napok: 4-6. 8. 9. 14. 15. = 7 nap.

november.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	3.5	5.8	5.5	előbb setét borulás, 3 1/2 or. után esső, de nem nagyon, nem nagy alszéllel.
2.	5.5	8.0	6.2	set. bor., d.u. feltiszt., napos, este csillagos, csek. alszéllel.
3.	6.5	14.0	9.0	r. ködös, azut. feltiszt., napos, de nem felhőtlen, este semmi felhő, csekély alszél.
4.	6.5	15.0	10.0	napos, tiszta, r. szeles, azután nem nagy keleti szél.
5.	7.5	15.6	9.5	r. tiszta, napos, d.u. felhősödik, csek. alszéllel, estére tiszta, csillagos.
6.	8.5	10.0	7.5	d.e. bor. és sok esső, d.u. jókora felszéllel tisztult, néha nap is.
7.	5.5	8.5	7.0	r. bor., azut. tisztult, d.u. viszont borult, nem nagy felszéllel, mely estére egészen megállt.
8.	4.5	6.0	5.3	r. bor., felhős, 11 or.-3 or. jó esső, azután is bor. folyvást, nem nagy felszél.
9.	4.2	7.5	6.5	r. setét, bor. csek. széllel.
10.	5.0	7.6	6.0	r. napos, 8 or. ut. elbor. egész nap setét, r. szélcs. azután alszél, este 9 or. ut. kitiszt.
11.	4.0	9.5	6.2	r. bor., azután kitiszt. folyvást napos, meglehetősen keleti széllel.
12.	3.5	8.0	5.5	r. tiszt., azután bor. d.u. nap süttött, d.e. felhős, estére egészen tiszta jókora felszél.
13.	4.0	8.4	7.0	dér, napos, tiszta dk. széllel.
14.	5.5	9.2	7.2	r. csek. esső, azután d.u. 3 óráig napos, ekkor elbor. s estére megjött viszont az esső, k. szél.
15.	7.6	8.0	7.2	egész nap folyvást esett az esső, csek. alszéllel.
16.	6.5	7.5	7.0	egész nap bor., este egy kis köd ereszkedett.
17.	6.5	8.0	7.5	r. bor. azután tiszta, néha a nap is felsütvén, estére viszont bor. 10 óra felé pedig kitiszt.
18.	5.0	8.8	5.5	napos, de nem felhőtlen.
19.	5.5	7.5	7.0	reg. köd, borult, setét idő.
20.	5.5	7.0	6.0	borult, setét, egész nap lassudan esett az esső, szél nem fujt.
21.	5.5	7.3	3.5	r. köd, azut. csek. esső, délre jól kitiszt, azután elbor. estére viszont kitisztult.
22.	4.5	6.2	6.2	egész nap bor. setét, d.e. csekély, este több esső, jókora keleti szél.
23.	7.0	9.5	6.5	r. esső, többször a nap is felsütött, többször nagyon bor., jókora, éjjel igen nagy szél. Nb. még eddig jó őszi idők, semmi fagy. azért a virágok a hideg őszi földben is nyíllanak még, s így csak a gyengébb fajú fák hullatván el leveleiket, minden zöld.
24.	3.0	3.8	2.5	bor., setét, erős, igen nagy ész. szél kegyetlenkedett egész nap, mely a leveleit nagy részint leverte, a léget meghive-sítette, estvére megálván a szél, az éjjel kitisztult.
25.	-0.5	3.5	3.0	az idén első fagy, r. tiszta, azut. elbor., d. csekély hó szemetelt, este jó esső, viszont kitisztult.
26.	1.8	9.5	5.0	tiszta, napos, meleg idő, együtt meg lehetős kel. széllel.
27.	4.5	7.2	7.5	bor. felhős, s kivált d.e. setét, este sok esső, két nyári zápor.
28.	5.0	10.7	7.0	napos, tiszta, kellemetes idő.
29.	6.0	10.5	7.2	d.e. napos, tiszta, d.u. elborult, felhős, csendes.
30.	4.2	7.2	6.5	borult, néha kiderült, szeles.

Általános jegyzetek.

Hónap közép mérséklete. 6.401. 5/6°

Légmérő legmag. állása (18án) 28" 9.0"

" legalacs. " (23án) 28" 3.5"+

külömbség 5.55"

Légmérő legmag. állása 15.6° 5-én

Légmérő legalacs. állása -0.5° 25-én

Essős napok: 1. 6. 8. 14. 15. 19-23. 25. 27. = 10 nap.

nagy szél: 23. 24. = 2 nap.

tisztá: 4. 12. 26. 28. = 4 nap.

december.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	5.8	8.4	7.3	bor. korán, délig sok esső, aprón, különben is borult.
2.	5.0	6.5	5.0	egész nap bor. este csillagos, de. 9 órára viszont elborult.
3.	6.5	4.5	1.6	bor. délben a felhők szakadoztak, néha nap sütött, estére elbor. erős felszéllel.
4.	0.7	0.8	1.0	csek. fagy. egész nap, kivált estére nagyon elbor. jókora felszéllel, 4. és 5e közt éjszaka hó esett, hajnalra a földet csaknem egészen ellepte, a szabadban még eddig mindig nyíló violák is már érzik a tél bejöttét, s eképp a hosszú gyenge őszre Miklós véget vetett.
5.	-0.3	1.0	0.8	egy kis fagy, de egy darabig kivénvén folyv. dara esső esett jókora felszéllel.
6.	0.7	2.0	1.0	csek. fagy, napos, néha borult, s felhők folyv. látszottak.
7.	0.6	2.0	-0.7	napos, de felhők naponnan látsz., este tiszta egészen, d.u. meglehetősen felszél támadt.
8.	-2.0	1.5	-0.3	napos, tiszta idő, csekély alszél.
9.	-2.5	1.5	0.8	d.e. napos, tiszta, d.u. s este elborult, felhős.
10.	-0.5	2.0	-0.4	naponnan borult, estére kitisztult.
11.	-2.0	2.4	-0.5	napos, felhők látszottak, jókora szél, tiszta idő.
12.	-0.8	2.2	1.0	r. bor. későbbben folyv. tiszta, kel. széllel, kitisztult, egész éjjel.
13.	1.5	4.3	1.0	bor. set. d.u. 5 or. tájban esső, sok esső esett, 8 or. után jókora felszéllel.
14.	3.5	6.0	4.5	r. 7. or. után elsetétedett, későbbben tiszt., este még jobban, de felhők folyv. látszottak.
15.	3.8	6.0	2.5	napos, d.e. felhők látsz. csipős felszél.
16.	2.0	3.5	4.0	set. bor. 9 után sok esső délig, d.u. setét, bor. este felé, különösen éjjel nagy felszél.
17.	2.0	2.6	1.5	bor. nagy felszéllel tiszta. éjszakára tiszta, rendkívüli nagy f.szél
18.	0.5	1.0	-0.5	bor. nagy felszéllel, tiszta, estére kitisztult.
19.	-3.5	-4.0	-4.8	bor. alszél, éjjel nagyobb szél.
20.	-5.2	-3.8	-4.0	bor. alszél, éjjel nagyobb szél.
21.	-3.5	-1.3	-0.5	bor. egész nap, a mult hajnal csek. hó szem. este 9 or tájban az esső esett.
22.	-0.3	1.8	1.0	bor., este köd, s esső.
23.	1.0	2.5	1.8	kor. nagy köd, egész nap, d.u. esső csepegett, éjszakára feltisztult.
24.	2.3	4.5	2.0	set. 9 óra tájban jó tav. esső, azután inkább, kitisztult.
25.	2.0	4.0	5.0	bor., este nagy esső.
26.	3.0	7.0	3.0	r. borult, igen nagy felszél, estére egészen kitisztult.
27.	4.3	6.0	5.0	d.e. esső esett délig, d.u. a Nap is sütött, estére viszont esső.
28.	4.0	7.5	4.5	r. nagy köd, d.u. igen nagy zápor esső, este borult.
29.	6.7	5.2	2.0	r. nagy köd, d.u. elsetétedett, igen nagy zápor esső.
30.	2.0	2.5	1.0	r. fagym, d.e. hó, zuzmara, nagy felszéllel napos, de felhők látszottak, éjjel nagy f.szél, r. tiszta, napos, este is tiszta mindenkor.
31.	-0.6	0.0	-0.8	hideg szél.

Legmagasabb légm. állása. (7én) 28" 10.1"

Legalacsonyabb légm. állása (13án) 28" 1.0"

Hónap közép mérsék. = 1.673 23/31°

Esső: 1. 5. 13. 16. 22-25. 27. 28. = 11 nap.

hó: 4. 21. 20. = 3 nap.

nagy szél: 3. 18. 26. 30. 31. = 5 nap.

igen nagy szél: 17. 29. = 2 nap.

borulat: 2. 4. 6. 7. 9. 12. 14. 17-20. 26. 29. = 13 nap.

1840

január.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	-2.8	0.0	-3.0	napos, tiszta idő, nem nagy, de csipős felszáll.
2.	-3.8	-3.2	-5.2	r-től d.u. 2 1/2 óráig a hó gyengén szemetelt, azut. tisztult.
3.	-6.5	-1.2	-2.2	d.e. napos, d.u. borult.
4.	-1.3	1.2	0.5	r.re a földet hó meglehetősen ellepte, d.u. csekély esső is esett, különben folyvást bor.
5.	0.5	-1.2	-3.6	8 or. - d.u. 5 óráig folyv. hó esett, a felszél horda is, azután egészen kitisztult.
6.	-6.0	-1.8	-3.8	d.e. csek. hó szálkoczott, azut. tiszt. d.u. napos.
7.	-4.0	-4.5	-7.8	r. felhős, jókora felszél, délfelé tisztult, végre egészen tiszta.
8.	-10.3	-5.5	-10.0	napos, tiszta, csendes.
9.	-6.0	-3.5	-8.0	naponnan bor., estére kitisztult, észsz.(?) (=északi szél)
10.	-10.5	-6.0	-10.0	délfelé napos, estére köd ereszkedett, r. észsz.
11.	-11.0	-6.5	-11.8	nagy köd, és zúz, észsz.
12.	-11.5	-9.0	-12.3	napos, tiszta, észsz.
13.	-13.8	-8.5	-10.8	napos, tiszta nyug. szél.
14.	-12.0	-8.5	-11.0	" "
15.	-12.5	-7.0	-10.5	" "
16.	-12.5	-8.0	-12.2	napos, tiszta, kel. szél.
17.	-11.5	-6.5	-11.0	r. bor. délután feltisztult.
18.	-9.0	-2.2	-4.5	" "
19.	-7.8	-1.0	-1.0	bor. este egy kis, éjjel több esső (tél, hőm. közép = -6.767°)
20.	2.8	3.0	2.0	r.bor. 9 1/2 or. d.u. 4 óráig esső esett, azután is borult.
21.	3.0	6.5	6.0	semmi fagy, bor. setét, estefelé nagy alsz. este esső, az éjjel is nagy alszél.
22.	5.0	8.0	3.0	semmi fagy, napos tiszta, d.u. jókora alszél.
23.	2.5	5.8	4.0	csek. fagy, d.e. napos, tiszta, délben nagy alsz. d.u. bor. este szél megállt, s kitisztult.
24.	3.5	7.0	2.0	bor. délfelé felhős, azután kitisztult.
25.	3.0	8.5	5.0	fagy, de napos, tiszta, azután bor. este csek. esső, az éjjel is egy kis esső.
26.	3.0	6.0	1.8	r. bor. azután napos, tiszta.
27.	2.4	4.3	2.2	fagy, r. bor. 10 or. d.u. 1 or. lassú esső, azután folyv. bor.
28.	1.5	5.2	1.0	fagy, tiszta, napos, délben felhők látszanak, este egészen feltisztult.
29.	2.2	5.8	3.2	r.felhős, egész nap bor., néha sötét, jókora alszél, estére kitisztult.
30.	3.0	6.5	3.5	r. és d.u. felhősödik, este jól megjött az esső.
31.	1.0	4.5	3.2	fagy r. tiszta, d.u. elbor. folyv. felhős, változó széllel.

Hónap közép hőmérséklete = $-2.694\ 18/21^{\circ}$

Légmérő közép állása (törölte az észlelő)

Légmérő legmag. állása 0°R -ra (15-én) $28''\ 11.4'''$

Légmérő legalacs. állása (27-én) $28''\ 1.4'''$

Legmag. napi közép hőm. (22-én) (5.375°)

Legalacs. napi közép hőm. (13-án) -11.504°

Legnagyobb hideg 13-án reg. 8 óra előtt volt -14.0°

Esső: 4. 19. 20. 21. 25. 27. 30. = 7 nap.

Nagy köd: 10. és 11-én zuzzal.

Hó: 2. 4. 5. 6. = 4 nap, a hó vékonyan tán ujnnyira mindent ellepett, de nem soká tartott.

Nagyobb szelek: 5. 7. 21. 22. 23. 29.

tiszta nap: 1. 8. 11. 12. 13. 14. 15. 21.

Ezen hónap kemény hideg 20-káig, azután lágy, sáros, csekély hó, több esső, valamire való nagy szél 21-ben éjjel. A Föld fagya régen feljövén, a sok esső után rémitő rossz ut, posták sem jöttek meg annak idejében.

február.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	2.0	9.8	4.0	Napos, tiszta, du. felhősödött, estére kitisztuló. Vált. szeles k.
2.	3.2	9.0	4.0	Du. egy kevésbé bor., külömben mind tiszta, napos.
3.	2.0	6.2	4.5	felfelé tisztult, külömben folyvást borult.
4.	3.2	10.5	6.0	reggel borult, du. felhők látsz. de napos, este tiszta alszéllel.
5.	3.5	9.0	6.0	naponnan bor. estére megjött az eső.
6.	1.5	7.2	2.0	tiszta, napos, du. bor. estére viszont kitisztult.
7.	0.8	5.8	1.5	nev. fagy, napos, du. felhők látsz. este feltiszt.
8.	-0.5	6.0	2.6	regg. napos, du. elfelhősödött.
9.	3.8	5.3	5.0	setét, egész nap többny. esett az eső, igen nagy sár.
10.	2.8	7.3	4.0	bor., 9 or. ut. napos, du. felhősödött, este majd tiszt, majd felh.
11.	2.0	8.0	4.0	egész nap derű, boru.
12.	2.0	6.5	1.5	r. felh. látsz., különb. egész nap tiszta napos.
13.	2.0	5.7	3.0	r. bor, derű, boru, folyv.
14.	0.8	2.8	2.0	egész nap bor. setét, estve is felhős.
15.	-0.5	2.8	1.0	" napos, de felh. folyv. látszanak.
16.	-1.8	3.0	0.0	napos, de felhők látszanak.
17.	0.2	4.0	2.3	felhős, daraesső, azután 4-ig napos, este jókora eső, végre nagy felszél.
18.	0.3	1.0	0.0	nagy f.szél, tiszta, későbbben egy kis hó.
19.	-4.0	2.0	-1.5	nagy szél, külömben tiszta.
20.	-5.5	1.5	-5.0	tiszta, azután elbor.
21.	-4.7	-3.0	-6.0	többnyire egész nap hó esdegélt, csek. k.széllel.
22.	-5.5	-1.5	-4.5	bor. derű, bor. változó.
23.	-7.5	-1.7	-4.2	napos, tiszta jó idő.
24.	-6.0	-1.5	-4.0	napos, tiszta jó idő.
25.	-5.0	-1.0	0.0	napos, tiszta, du. felfelhősödött.
26.	-0.3	-1.0	-3.5	napos, tiszta, kis alszéllel.
27.	-3.8	3.5	-1.5	napos, tiszta, csek. vált. széllel.
28.	-0.5	3.0	-2.0	felhős, de. a nap sütött, estére tiszta.
29.	-3.5	0.0	-2.5	de. bor. du. s este sok hó esett f.széllel.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (26-án) 28" 11.5"

Légmérő legalacsonyabb állása (5-én) 27" 10.7"

Hónap közép mérséklete. +1.101°

Legnagyobb közép mérs. (4-én) +6.03°

Legalacsonyabb " (23-án) -4.98°

Legnagyobb meleg (4-én) +10.5°

Legkisebb meleg (23-án) -7.5°

március.

Nap óra	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-11.8	2.0	-6.0	napos, tiszta.
2.	-9.0	4.0	-4.0	napos, tiszta.
3.	-5.7	4.3	-2.5	napos, tiszta.
4.	-2.0	2.0	-2.5	napos, du. csek. felhők.
5.	-5.0	1.5	-4.0	napos, tiszta
6.	-1.5	3.5	-1.0	napos, tiszta.
7.	-3.0	5.5	-1.0	napos, tiszta.
8.	-0.8	6.5	3.0	napos, tiszta.
9.	3.7	7.0	3.5	napos, tiszta, nagy felszél, kivált éjjel.
10.	1.5	1.8	-2.3	reg. hó és dara esett, azután, tiszta jókora hideg felszéllel.
11.	-3.5	1.0	-4.0	napos, tiszta.
12.	-3.5	4.0	-2.5	napos, tiszta, csek. alszél.
13.	-1.3	7.0	2.0	r. bor. azután nagy alsz. feltisztította a' léget, nagy por.
14.	2.4	4.0	2.0	r. hó lepte el a földet, borult, du. dara eső, este felé kitisztult, de felhős, éjj. nagy szél.
15.	2.2	3.6	1.5	r. hó lepte f. azután majd dara, majd naps. majd havas eső, áprilisi idő.
16.	1.5	5.7	0.3	d.e. hó esett mindég, de elolv. azut. derű, ború, kitisztult alszéllel.
17.	0.0	4.0	0.2	nagy fagy, napos, tiszta, azután elboruló, este is boruló forma.
18.	1.2	4.2	-0.7	korán hó, kés. tisztult főszelel, napos de felhős, estve kevésbé.
19.	1.3	5.0	1.2	borongós, du. csek. hó szálankozott, azután néha napos, inkább bor.
20.	1.2	4.5	-0.5	r. napos, azután majd boru, majd derű.
21.	-0.5	4.5	1.0	r. napos, azután boru nagy felszéllel.
22.	1.2	3.2	0.0	esett a hó, majd délig többnyire, de meg nemált, folyv. bor. nagy felszéllel.
23.	0.5	3.0	0.0	r. 10 óráig egy ujnynál nagyobb hó esett, de elolv. Azután bor. estére kitisztult.
24.	-1.0	4.0	-1.0	nagy fagy, tiszta, azut. csek. fszéllel borul, estvére megint tiszta.
25.	0.0	3.5	-1.0	egész nap leginkább borult.
26.	1.0	3.6	0.5	napos, de felhők látszanak, du. nagyon elbor. este kezdett tisztulni.
27.	1.3	5.2	0.0	naponnan többnyire bor., de estére kitisztult, fszél.
28.	1.5	4.0	0.6	napos, tiszta, jókora alszéllel.
29.	2.0	4.5	-0.8	naponnan többnyire esőre borult, estére kitiszt. fszél.
30.	2.3	6.0	2.0	napos, tiszta, du. bor., s felhősödött, fszél nem nagy.
31.	3.5	7.7	4.5	egész nap borult, de. este kitiszt. felszél nem nagy.

Légmérő legmag. állása (5én) 29" 1.0"

" legalacs. " (14-én) 28" 2.9"

" közép állása 28" 7.2"

Hévmérő közép 1.149 29/31°

Hévmérséklete volt 8 napnak, + 23nak (napi közép)

Leghidegebb 1-sőben 8 óraker reg. -11.8° 31-én.

Legmelegebb 31-én d.u. 3 óraker, +7.7°

Hó esett: 10. 14. 15. 16. 18. 19. 22. 23. = 8 nap.

Tiszta eső az egész hónapban nem esett.

Dara: 10. 14. 15 = 3 nap.

Havas eső 15-én, tiszta nap: 1-3. 5-9. 11. 12. 28. = 11 nap.

Nagyobb szelek: 9. 13. 14. 18. 21. 22. 27. felszél uralkodott.

Ezen hónap. havas, hideg, egész hónapban folyvást fagyott.

április.

Nap óra	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	3.4	9.7	2.5	napos, tiszta, meglehetősen alszéllel.
2.	4.5	10.5	4.5	borult, felhős, alszéllel, estére kitisztult.
3.	5.0	10.3	5.0	reg. egy kis eső mintegy egy óráig szemetelt, borult, estére kitisztult.
4.	6.2	12.0	7.0	többnyire borult, kivált estére egészen befelhősödött.
5.	6.0	10.3	5.2	de. borult, d.u. rövid ideig esett, azután este is.
6.	4.0	7.0	5.2	bor. nem nagy, de hideg fszéllel, est. felé csek. eső, azután is.
7.	3.0	5.5	4.5	borult.
8.	6.0	7.5	5.5	egész nap esett lassacskán sok eső.
9.	4.6	10.5	7.5	egész nap borult.
10.	5.5	6.5	6.0	felhős, néha a nap is süttött, est. még jobban befelhősödött. egész nap estig mindég esett, sok eső, felszéllel.
11.	7.0	10.3	5.5	r. cs. eső szemet. azut. kitiszt, napos jó tavaszi idő.
12.	7.0	11.0	5.5	napos, meleg, de nem felhőtlen. Változó széllel.
13.	6.8	11.5	7.5	" " " "
14.	6.5	10.5	6.0	napos felszéllel, felhőtlen.
15.	5.5	9.8	4.0	napos, felhők is látszottak, jókora hideg felszéllel.
16.	5.0	8.5	3.2	12-től kezdve folyv. nevedő fagy, napos, tiszta felszéllel.
17.	6.5	11.5	4.5	2°-nyi fagy, naponnan napos, meleg szél nélkül.
18.	7.8	13.5	6.2	kisebb fagy, különben napos, tiszta, meleg.
19.	9.0	16.0	11.0	r. felhős, azut. majd napos, majd borult, estére egészen esőre felhősödött.
20.	11.3	15.5	10.5	napos, tiszta, jókora felszéllel.
21.	11.5	15.3	9.5	napos, tiszta, a fűtést egészen elhagytuk.
22.	12.0	16.0	12.0	napos, tiszta, szeles.
23.	12.0	14.0	9.3	napos, tiszta, r. 8 óra előtt csendes, kivéven a 20kit, azután folyvást igen nagy felszél.
24.	9.0	11.3	7.0	" " "
25.	8.3	14.3	7.5	" " "
26.	10.3	13.5	10.0	kivált du. többnyire borult, néha hideg szél.
27.	12.3	17.5	11.0	napos idő, erős felszéllel.
28.	13.0	16.7	10.5	napos, tiszta, de még sokkal erősebb felszél.
29.	9.7	16.0	9.5	napos, tiszta, igen csekély széllel.
30.	12.5	19.2	12.5	változó, d.u. legink. borult.

Légmérő legmagasabb állása (26-án) 28" 9.7"
 " legalacsonyabb (5-én) 28" 3.2"
 " közép 28" 6.436"

Hónap középértéke +8.839 26/30 R°

Legnagyobb meleg. 30-án +19.2°

Legnagyobb hideg: 17-én -2.0° és így ezen hónapban a hév kül. tett 21.2°-ot.

Esős: 3. 5-7. 10. 11. = 6 nap.

Szél., alszél 5-ig, azután felszél folyv. igen nagy felszél. 24. 25. 28. porfelhőbe volt minden.

Egészen tiszta napok: 1. 13. 16. 18. 20-25. 27-29.

Ezen hónap. közepén tul is nevedkdvén a fagy első két harmada hideg, elején voltak jó esők, a föld ekkor eléggé megázott, de a Sz. György napi esők helyett erős felszelek járván, ezen a földet igen kifújták és így a vége száraz.

május

Nap óra	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	12.0	12.5	8.5	igen nagy felsz., a por mint felhő befogott mindent, egy két lépésre se láthatni.
2.	9.0	10.7	7.0	a tegnapi rendkívülinél csekélyebb szél estére megált, hives.
3.	8.0	10.5	5.0	ma is nagy, de még is kisebb fsz., némelyek szert. fagy volta, de a hegyen kár nem v.
4.	6.5	13.4	7.3	jókora fagy, napos, tiszta idő, csendes.
5.	10.0	14.0	9.5	jókora fagy, dér, napos, tiszta idő, csendes.
6.	11.0	17.0	10.0	nagy fagyott, napos, tiszta idő, csendes.
7.	13.0	19.5	11.2	napos, csendes, tiszta.
8.	14.0	21.4	15.5	de. napos, du. borult, estére egészen befelhősödött, csek. fsz.
9.	15.0	20.8	15.0	többny. borult, felhős, alszéllel.
10.	15.0	16.3	14.0	d.e. is, és este is jó esők, alszéllel.
11.	13.5	17.0	11.0	de. esett, du. napos, este egynéhány csep eső általmenő felhőkből.
12.	11.2	15.2	13.5	de. csek. eső, egész nap legink. borult hives felszéllel.
13.	14.3	20.0	13.0	jó napos idő, felhők látszattak.
14.	12.8	19.5	14.0	du. az eső lassacskán folyv. esdegélv. kevés eső.
15.	15.6	21.0	15.0	napos, de emellett felhők is látszanak csek. fsz.
16.	11.5	16.5	11.0	r. bor. azután napos, de felhős, az igen nagy fszél estére ált meg.
17.	15.5	21.5	14.7	r. tiszta, du. felhősodik, 8 ór. ut. jókora alsz., mely este megált, az éjjel igen jó eső.
18.	15.0	15.5	11.5	9 ór. ut. jó nagy eső, zápor, azután erős vált. széllel tiszt. estére kitiszt. és szeles.
19.	15.0	19.5	14.5	d.e. napos, tiszta, este felé elfelhősödött.
20.	12.0	17.0	13.5	d.e. folyv. esett, délben felszéllel feltiszt., este többször jó eső, éjjel is sok eső.
21.	11.0	12.2	9.0	8 ór. tájban csek. eső, azut. erős felszéllel bor. este 5 órától kezdve sok eső.
22.	8.2	12.8	8.0	bor. du. többnyire napos, de felhős, estére egészen kitiszt. hives.
23.	10.5	12.2	8.5	reg. 4 3/4 órakor 5° meleg, csak egész nap hideg szél, többnyire borult.
24.	10.5	14.2	11.0	napos, felhők látsz. nagy hideg fszéllel, estére a szél megált, s beborult.
25.	14.0	19.0	14.5	csekély fszéllel bor. du. majd derű, majd ború, estére egészen elborult.
26.	13.0	14.8	11.2	r. jó eső, azután nagy fszéllel hol derült, hol borult, az éjj. több eső
27.	12.5	15.0	10.0	nagy széllel napos, azután a szél csillapodott, s felhős.
28.	14.0	21.0	13.0	napos, szép, tiszta idő, nem nagy alszéllel.
29.	15.0	22.5	16.5	napos, szép, tiszta idő, nem nagy felszéllel.
30.	14.0	17.0	12.0	r.jó eső, 9 ór. ut. kitiszt. folyv. nevedkedő, estére igen erős felszéllel.
31.	12.5	18.0	12.0	tiszta, napos, erős nagy fszéllel, mely estére jól megcsillapodott.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (31-én) 344.65" = 28" 8.65"
 " legalacsonyabb (11-én) 335.19" = 27" 11.19"
 " közép 340.29" = 28" 4.29"

Hónap közép mérséklete: 13.464 14/31°

Legmag. napi közép mérs. (29-én) 17.562°

Legalacsonyabb " (3-án) 7.979°

Ezen hónapban a hévkülönbség = 9.593°

Esős napok: 10-12. 14. 17. 19. 21. 26. = 9 nap.

Igen nagy felszél: 1. 2. 16. 18. 20. 24. 26. 27. 30. 31. = 10 nap. Fagy. 5. 6.

Egészen tiszta nap: 4-7. 28. 31.

Uralkodó szél = felszél.

Ezen hónap. hives, szeles, esők ugyan voltak, de minthogy a szél az esőt azonnal kifujta, ezt is száraznak lehet mondani.

június.

Nap	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	14.5	20.0	13.5	napos, tiszta, nem nagy fszéllel.
2.	17.2	22.0	16.0	napos, tiszta, n.nagy alszéllel, de a nap még is egy kis felhőbe nyugodott el.
3.	19.5	23.2	10.0	napos, tiszta csek. alszéllel, du. 4 óra tájba elbor., s olly nagy rendkívüli felszél jött, millyen az idén még nem fujt, s tartott egész éj.
4.	9.5	10.0	8.0	nagy felszéllel bor., délb. a szél megált, s esőre vált, jó eső, est. felszéllel kitiszt.
5.	9.4	13.2	9.5	d.e. sok eső jókora fszéllel, azut. még nagyobb széllel, estére tiszta, csendes.
6.	10.0	16.0	10.0	az éjjel regg. 7 óráig sok meleg eső, azut. tiszt. napos, de. felhős csek. felszél.
7.	15.6	21.0	14.0	napos, tiszta, csendes, du. felh. látszottak, estére viszont tiszta.
8.	18.2	21.3	15.3	napos tiszta, csendes est. a nap alját felhő futotta meg.
9.	19.5	22.5	16.2	napos tiszta egész nap rekkenő, csek. alsz. lengedez. est. d.u. felhősödik.
10.	15.2	21.0	15.0	r.csek. eső, 9 ór. után feltiszt. kis fszéllel, du. felhő-södött és dörgött is.
11.	16.0	21.0	16.5	bor. derü, du. felhősödik, este még jobban, jókora fszéllel, de nem igen erős.
12.	16.5	21.8	15.5	d.e. csekély fszéllel derü, boru, du. napos, többet de felh. est. tiszta.
13.	20.5	23.7	16.8	nagy meleg, tiszta, jókora alsz. 6 ór. ut. jó eső, mennydörgéssel és vill.
14.	15.0	19.8	13.0	r. jó eső, 9 felé kitiszt. du. nagy felsz. estére megált, tiszta.
15.	16.5	21.5	15.2	d.e. napos, tiszta, csendes, du. felhősödik változó széllel.
16.	20.5	24.8	17.0	d.e. napos, tiszta, csendes, du. felhősödik, rekkenő meleg.
17.	20.0	24.8	17.0	r.bor. felhős felszéllel, azután kitiszt. napos, rekkenő.
18.	22.0	26.8	14.0	tiszta, napos, csendes, rekkenő= 27.5° este igen nagy széllel kevés eső.
19.	15.5	20.0	14.5	a szél lassanként megált, boruló, azután kitiszt, s viszont csek szél.
20.	16.2	22.7	17.2	d.e. napos tiszta csendes, d.u. felhősöd. este 9 ór. után egy pár pillanatnyi eső.
21.	16.8	19.0	12.0	tiszta, nagy felszél, este felé csillapodott.
22.	18.0	23.0	17.0	r. borult, azután ftisztult, napos, csendes.
23.	21.0	24.7	16.5	r. napos de. bor. előbb erős felsz. azután alszéllel, estef. csek eső szélcsend.
24.	15.0	18.5	11.0	hajn. előtt több erős zápor, azut. derü, ború, este több zápor, éjjel is többször esett, s rendkívüli nagy felszél az egész éjjel csekély vill. menyd.
25.	13.8	17.0	11.5	napos, kivált este felhős, jókor nagy fszéllel.
26.	15.8	13.5	10.3	bor. du. egy kis dörgés, csekély eső, est. borult, hives fszéllel.
27.	13.0	13.8	10.0	nagy fszél, napos felhős, délb. rövid ideig tartó eső.
28.	15.0	18.0	12.5	napos, tiszta, délbe csek. felhők, est. tiszta, egész nap szélcsend.
29.	14.5	21.5	15.0	csendes eső este, és éjjelre.
30.	13.3	15.0	12.0	napos nagy felszéllel.

Légmérő legmagasabb állása (1ső) $0^{\circ}\text{R-nál} = 28'' 8.7''$
 Légmérő legalacsonyabb (24-én) $= 28'' 1.3''$
 Legmagasabb közép mérs. (18-án) $= 20,9^{\circ}$
 Legalacsonyabb " (4-én) $= 9.2^{\circ}$

Hónap közép mérséklet $= 16.5^{\circ}$

Eső volt: 4-6. 10. 13. 14. 18. 20. 24. 26. 27. 29 = 13 nap.

Szél legink. felszél igen nagy: 3. 4. 18. 20. 23. 25. 26. = 7.

Szélcsend: 6. 7. 27. = tiszta nap: 1. 2. 30.

Ezen hónap nagyon szeles, változó melegű, minden esője mellett száraz.

július.

Nap óra	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	16.2	22.5	15.0	napos, tiszta idő.
2.	20.0	23.0	17.5	napos, tiszta idő.
3.	22.0	25.0	18.5	napos, de felhők látszanak, a nap bujkált.
4.	22.5	26.3	12.5	napos, 8 ut. nevedező vált. szél, este felé jó eső, azut. igen nagy fészél.
5.	14.5	20.5	15.2	borult, a nagy szél folyv. csillapodott, kitisztult, estére szélcs.
6.	20.0	25.2	18.2	d.e. csendes tiszta napos, d.u. felhősödik éjj. csek. eső, után-na nagy szél.
7.	19.5	25.5	19.5	tiszta, napos csek. fészél, du. alszállal felhősödik, este 10 óra után igen gy. fészél.
8.	15.5	22.4	15.8	r. jó kis eső, azut. tiszt. du. borul, estefelé napos tiszta, egész nap szélcsend.
9.	21.0	24.5	14.0	felh., napos vált. széllal, este felé nagy szél, azut. menyd., vill., igen jó eső.
10.	15.5	19.0	14.0	napos, tiszta, du. egy kissé felhősödött, estére kitiszt. szélcsend, borult.
11.	14.0	20.3	14.0	r. nagyobb est. csekély eső, naponnan felhős, napos, s este felé nagy. borult.
12.	13.0	18.0	14.3	napos, de felh. szeles, délben kis eső, estére s éjj. több ízben nagy záporok, sok eső.
13.	14.2	19.5	14.6	napos, felhős est. csekély eső fészélal.
14.	14.8	17.5	15.2	5 ór. 7 1/2ig sok eső, azután is többnyire esett, néha nap is, sűrűn, majd nagyobb, majd kisebb fészélal.
15.	14.0	14.0	14.0	Setét, borult, az eső több ízben esik, de már sok nem volt, fészélal.
16.	14.0	13.5	14.0	nap, csak nem mindég esett, este igen nagy záporok menyd., villámlás, sok eső.
17.	14.0	19.5	16.0	r., s. este jó eső, különben napos, de felhős.
18.	17.0	21.0	16.4	r.bor. azután tiszta felszállal, du. napos, de felhős, estére kitiszt.
19.	18.0	22.0	17.0	egész nap napos, tiszta, d.e. meglehetően fészélal.
20.	18.5	25.0	18.0	r. felhősödik szélcsenddel, délb. egy kis eső, este is. Ny. felé felhősödik.
21.	21.0	25.5	19.5	r. napos, tiszta, szélcs., du. felhősödik alszállal, este tiszta csek. alszállal.
22.	22.5	27.8	20.5	tiszta, napos, szélcsend, felhősödik, a nap bujkál, estére kitiszt.
23.	19.5	25.0	20.0	r. napos tiszta r., s este csekély fészél, egyébkor szélcsend.
24.	19.0	22.6	17.3	felhős nagy fészélal, a szél megcsillapodott, s feltisztult.
25.	19.0	26.3	18.0	nappal felhős, de napos csek. széllal, est. 8 ór. -10ig sok zápor, mmenyd., vill., kevés jég, azután kitiszt. igen nagy fészél.
26.	16.5	20.2	15.8	r. bor. de kitiszt. nagy fészélal, azután napos, tiszta, csek. fészélal, kevés jég.
27.	17.0	22.5	15.0	felhős, du. napos, alszél., este igen nagy zápor, nagy alszél. Menyd., vill. azut. csendes eső.
28.	12.5	19.0	14.7	r. felhős, 9 óráig jó eső, azután jobban tiszt. csek. fészél.
29.	15.2	22.0	15.0	felhős, csek. alszél. Du. tiszt. este felé csek. eső, nagy felhők, nagy fészél.
30.	16.8	19.5	16.0	felhős, de napos jókora fészélal, du. csek. eső, azután felh., szél, csill. 9 után nagy felszállal.
31.	14.2	16.6	14.0	reg. d.e. és du. nagy esők, különben is felhős, erős nagy fészélal.

Légmérő legmagasabb állása (8án) $0^{\circ}\text{R-nál} = 28'' 6.02'''$
 " legalacsonyabb (27én) $= 28'' 2.53'''$
 " közép $= 28'' 4.27'''$

Legmagasabb közép mérséklet (22én) $+23.546^{\circ}$

Legalacsonyabb (16án) $+13.854^{\circ}$

Hónap közép mérséklete. $+18.245^{\circ}$

Eső volt: 4. 6. 8. 9. 11-17. 20. 25. 27-31. = 18 nap.

Felszél, nagy: 4-6. 9. 14. 24. 26. 29-30. = 10 nap.

kisebb: 7. 12. 13. 17. 18. 23. 28. 31. = 8 nap.

Alszél: nagy: 27. Menyd. villámlás: 9. 16. 25. 27. = 4 nap.

Jég: 25én nagy, de alig egy kis 2=ad percig tartott, kárt nem tett.

Napos, tiszta: 1.2.18.22. = 4 nap.

Ezen hónap általában. esős, szeles, változó, majd igen meleg, majd hives, kevés tiszta, s csendes napokkal.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	15.0	19.3	11.5	napos, tiszta idő.
2.	16.5	21.0	13.2	napos, tiszta idő.
3.	16.5	19.0	13.5	napos, de felhők látszanak, a nap bujkált.
4.	17.0	21.0	14.5	napos, 8 ut. nevedkedő vált. szél, este felé jó eső, azut. igen nagy felszél.
5.	16.8	19.5	13.0	borult, a nagy szél folyv. csillapodott, kitisztult, estére szélcs.
6.	16.0	20.0	13.5	d.e. csendes tiszta napos, d.u. felhősödik éjj. csek. eső, után-na nagy szél.
7.	18.4	21.7	15.2	tiszta napos csek. fszél, du. alszállal felhősödik, este 10 óra után igen gy. fszél.
8.	18.0	15.7	14.5	r. jó kis eső, azut. tiszt. du. borul, estefelé napos tiszta, egész nap szélcsend.
9.	18.2	21.4	15.0	felh., napos vált. széllal, este felé nagy szél, azut. menyd., vill., igen jó eső.
10.	16.2	19.8	13.4	napos, tiszta, du. egy kissé felhősödött, estére kitiszt. szélcsend, borult.
11.	16.5	19.5	15.0	r. nagyobb est. csekély eső, naponnan felhős, napos, s este felé nagy. borult.
12.	18.0	23.0	17.0	napos, de felh. szeles, délb. kis eső, estére s éjj. több izben nagy záporok, sok eső.
13.	14.0	19.3	14.2	napos, felhős est. csekély eső fszállal.
14.	17.0	22.7	16.2	5 ór. 7 1/2ig sok eső, azután is többnyire esett, néha nap is, sűrűn, majd nagyobb, majd kisebb fszállal.
15.	19.2	16.3	15.0	Setét, borult, az eső több izben esik, de már sok nem volt, fszállal.
16.	14.0	16.5	14.0	egész nap, csak nem mindég esett, este igen nagy záporok menyd., villámlás, sok eső.
17.	16.0	20.8	15.5	r., s. este jó eső, különben napos, de felhős.
18.	22.0	20.7	13.8	r.bor. azután tiszta felszállal, du. napos, de felhős, estére kitiszt.
19.	15.4	17.5	14.5	egész nap napos, tiszta, d.e. meglehetően fszállal.
20.	14.5	18.2	13.2	r. felhősödik szélcsenddel, délb. egy kis eső, este is. Ny. felé felhősödik.
21.	12.8	16.5	14.5	r. napos, tiszta, szélcs., du. felhősödik alszállal, este tiszta csek. alszállal.
22.	15.5	19.8	14.5	tiszta, napos, szélcsend, felhősödik, a nap bujkál, estére kitiszt.
23.	15.0	20.8	14.3	r. napos tiszta r., s este csekély fszél, egyébkor szélcsend.
24.	17.3	21.0	15.6	felhős nagy fszállal, a szél megcsillapodott, s feltisztult.
25.	15.5	20.0	16.5	nappal felhős, de napos csek. széllal, est. 8 ór. -10ig sok zápor, mmenyd., vill., kevés jég, azután kitiszt. igen nagy fszél.
26.	15.5	21.5	15.0	r. bor. de kitiszt. nagy fszállal, azután napos, tiszta, csek. fszállal, kevés jég.
27.	15.0	20.2	14.8	felhős, du. napos, alszél., este igen nagy zápor, nagy alszél. Menyd., vill. azut. csendes eső.
28.	15.5	23.2	16.2	r. felhős, 9 óráig jó eső, azután jobban kitiszt. csek. fszél.
29.	17.0	20.5	16.0	felhős, csek. alszél. Du. tiszt. este felé csek. eső, nagy felhők, nagy fszél.
30.	15.0	20.3	15.0	felhős, de napos jókora fszállal, du. csek. eső, azután felh., szél, csill. 9 után nagy felszállal.
31.	16.0	19.3	15.5	reg. d.e. és du. nagy esők, különben is felhős, erős nagy fszállal.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (3-án) = 28" 7.0"
 " legalacsonyabb (12-én) = 28" 2.7"
 " közép = 28" 4.8"

Hónap közép mérséklete 16.916°

Legmagasabb " 19.571°

Legalacsonyabb közép 14.304°

Eső volt: 4. 5. 8. 12. 13. 15. 16. 18. 19. 29. 30. 31. = 11 nap.

Felszél nagy: 1. 5. 13. 18. 21. 22. 20. = 7 nap.

Felszél kisebb: 2. 3. 6. 9. 10. 11. 16. 19. 20. 23. 24. 26. 27. 30. 31. = 15 nap.

Alszél nagyobb: 14. = 1 nap.

Alszél kisebb: 7. 12. 19. 29. = 4 nap.

Szélcsend: 7. 15. 17. 25. 28. = 5 nap.

Egészen tiszta: 6. Jég: 26. = 1 nap Menyd. villámlás: 9. 16. = 2 nap

Ezen hónap átaljában. szeles, elég esejű, többit borult, Caniculához képest hives, rendkívüli meleg nap nem is volt benne.

szeptember.

Nap óra	Hőmérséklet °R			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	15.5	18.8	13.7	reg. felhős, de tisztul, csek. fszéllel, délután már jókora fszél, este egészen tiszta, csendes.
2.	15.0	19.4	14.0	tiszta, csek. fszéllel, napos, de felhősödik alszéllel, tiszta szélcsend.
3.	15.2	20.5	14.5	napos, vékony felhők, csek. fszéllel, felhősebb, jókora alszéllel, kitisztult, szélcsend.
4.	12.7	13.2	12.3	egész nap legink. eső esett, d.e. szélcsend, d.u. alsz. éjjel pedig igen nagy felszél.
5.	10.5	15.5	10.5	r. csek. eső szemetelt, azut. néha napos fszéllel, estére kitiszt. csendes.
6.	13.2	18.3	12.5	nap felkelt, +7°, napos, tiszta, fsz. napos, de felhők, csekélyebb fsz., tiszta nevedkedő fsz.
7.	13.0	16.8	11.5	borult, felszél, napos, de felhős este, kitiszt. folyv. erős nagy felszél.
8.	12.0	17.0	12.0	fszél csillapodik, bor. nagy fszéllel felhősödik, tiszta, csendes, későbbben a szél újra feltámad.
9.	13.2	18.0	12.3	tiszta, napos csek. fszél, egész nap, du. felhők voltak, este tiszta.
10.	14.3	19.0	13.0	napos, tiszta, szélcsend, du. szépen elborult, estére kitiszt. egész nap szélcsend.
11.	16.5	21.0	15.0	napos, felhők, szélcsend, du. s este tiszta jókora alszéllel.
12.	14.8	21.0	14.0	napos, tiszta, szélcsend, du. borult.
13.	15.0	21.0	16.0	egész nap borongós, mikor a nap süttött, melegen süttött, szélcsend.
14.	17.0	21.5	17.0	napos, tiszta, jókora alszéllel.
15.	13.0	16.5	14.3	reggelre nagy eső, este 5 1/2 óra után igen nagy záporok, nagy menydörgés, s villámlással.
16.	14.0	16.5	13.5	borongós, egész nap alszél.
17.	13.0	19.5	14.0	napos, tiszta, szélcsend.
18.	14.3	20.5	14.5	napos, de felhők szépen látszattak, délfelé jókora alszél, este felé is.
19.	14.6	21.8	15.5	napos, tiszta, 9 óra u. reg. egész nap alszél fújt, de nem felhősödik.
20.	14.8	22.2	14.5	napos, vékony felhők, du. borul, 6 óra után többször nem sok eső 9 óra után tiszta, alszél.
21.	12.0	14.8	10.0	napos, vékony felhők, kevés felh. eddig jókora fszél, este szeles és tiszta.
22.	10.5	16.4	12.0	napos, felhők látsz. szélcsend, napos, vékony felh. csek. alsz. este szélcsend és tiszta.
23.	11.7	19.3	13.8	napos, csekély felhők kis fszél, du. hasonlólul, de alsz., este tiszta, szcsendes.
24.	13.8	21.0	14.5	r. tiszta szélcsend, azután bor. napos, csek. felhők, este tiszta szélcsendes.
25.	16.2	22.0	15.5	napos, felhők látszanak. Csekély alszél, estére kitisztult, az éjjel nagy szél.
26.	12.5	19.0	11.0	egész nap borult, felhős, r. csekély, azut. nevedkedő, este ige nagy fszél, éjjel jó eső.
27.	9.5	15.0	11.0	egész de. felhők látszattak, nevedkedő, s már du. nagy fszél, estére egészen tiszta, csek. szél.
28.	12.2	15.3	11.0	borult, estére kitisztult, egész nap szélcsend.
29.	11.0	16.8	11.0	r. felhős szélcsend. napos, de felh. látsz. alsz. tiszta, csek. alszél.
30.	10.0	12.5	10.0	napos, felhős, fszél. du. nevedkedő felszél. 3 óra ut. s kiv. este igen nagy fszél, setét felhők.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (21én) 28" 8.3"
 " legalacsonyabb (15én) 27" 11.38"
 " közép 28" 3.84"

Hónap közép mérséklete. 14.765°

Legmagasabb közép " 14-én 18.229°

Legalacsonyabb " 30-án 10.729°

Ezen hónap nyári részében 23-ig.

Ennek közép mérséklete 1-23 = 330.813 = 15.036°.

Ezen hónap átaljában. változó szelű, sokszor felhős, kevés eső, mérsékletében, mint őszfelé nagy különbség.

Eső volt: 4. 5. 14. 20. 26.

Felszél, nagyobb: 1. 4. 7. 8. 21. 27. 30.

Felszél kisebb: 2. 3. 5. 6. 9. 23.

Alszél nagyobb: 3. 11. 14. 18.

Alszél kisebb: 2. 4. 16. 19. 20. 22. 25. 29.

Egészen tiszta: 14. 17. 19.

Szélcsend: 10. 12. 13. 15. 17. 24. 28. = 7 nap.

Menydörgés, villámlás: 15=1 nap

október.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	9.0	13.3	8.5	bor. felhős, de csek. eső esett, du. alszállal tisztul, este felfelé terhes fekete felhők.
2.	8.5	13.5	8.3	tiszta, napos, csek. felszél, elborult, nagyobb felszállal, este tiszta, szélcsend.
3.	6.7	14.2	10.3	nagy dér, azut. felhős, néha derül, du. jobban felhősödik, estére megjött az eső, egész nap szélcsend.
4.	9.2	10.8	10.0	d.e. 10 óráig aprón sok eső, folyv. bor. este, s éjj. viszont jó eső, szélcsend.
5.	10.8	8.3	6.5	8 ór. előtt többny. eső, kétszer dörgés, délben nevek. (növekvő) felszállal hideg eső 4 1/2 óráig, azut. igen nagy felszél.
6.	7.0	10.5	5.5	tiszta reg. de jókora fszzállal felh. du felhős, derü, bor. csek. alszállal, tiszta, szélcsend.
7.	5.5	11.0	6.0	dér, napos felh. látszanak szélcsend. napos, tiszta, jókora alsz., csek. felszállal.
8.	6.5	11.0	5.5	nagyobb dér, bor., csek. alsz., tiszta nagyobb alsz., szélcsend.
9.	6.0	10.3	3.7	nagyobb dér, napos, szélcsend, felhők jókora fszzállal, este felhők kisebb felszállal.
10.	7.3	11.2	8.5	nagyobb tiszta csek. felh., fsz. felhősödik nagy felszállal tiszta, még nagyobb felszél.
11.	6.5	10.0	4.2	napos, tiszta, nagy fszél, mint előbb, tiszta szélcsend, du. fűtettem be először.
12.	6.3	9.5	4.5	elbor. setét r., csek. eső csepegett, felhős bor., tiszta, reg. szélcsend, azután nagy felszél.
13.	5.0	8.0	5.2	bor. felhők, nagy fszél, est. felé csek. eső esett, szél meg állt, egészen kitisztult.
14.	3.5	8.5	2.6	napos, tiszta, nappal felszél, estére megállt.
15.	4.5	8.2	7.0	nagy dér, szélcsend, bor. d.e. és du. többször lassacsán esett, este lassu eső, csek. fszél.
16.	7.2	9.0	7.0	egész n. bor. felh., d.e. csek. alsz., de. és du. csek. felsz. de, du. csek., este pedig jó eső többször.
17.	5.5	7.5	5.0	nagy fszzállal derül, borul, a fsz. nagyon csillapodott, estére nagyon kitsiny, folyv. borult.
18.	3.5	8.7	3.0	napos, tiszta, csek. szél, borul, csek. fszzállal kitiszt., szélcsend
19.	4.2	7.8	6.3	napos, felhősödik, szélcsend, egészen elbor. 4. után eső kezd, s többny. esik, sok eső szélcsend.
20.	5.5	8.7	5.5	bor., felhős, szélcsend, felszél, tiszta nevededő felszél.
21.	4.8	7.5	5.0	egész nap bor., felhős, nevededő, s este felé már igen nagy széllel.
22.	3.0	5.7	1.2	napos, tiszta, d. csek. eső, derü, ború, fsz. est. tiszta csendes, hideg.
23.	1.7	5.0	1.2	első fagy, erre borul, szélcsend, délb. kevés ideig tartó eső, porát se verte el, azután tisztul, este már egészen tiszta szélcsend.
24.	0.5	7.5	4.3	-1.5° fagy. Nagy köd, délre eltiszt. du., s este felhősödik, legink. alszállal.
25.	4.0	3.4	2.5	egész nap esett nevededő fszzállal, sok eső, estére kitiszt. s a szél is megállt.
26.	4.0	6.8	3.0	r. egy párszor nem sok eső, du. kitiszt., napos szélcsend, este tiszt. szélcsend.
27.	2.5	7.2	2.7	nagy derek, napos tiszta, du. csek. felhők, est. egészen kitiszt. szélcsend.
28.	1.5	9.5	4.2	nagy dér, fagy, napos, tiszta jókora fszél.
29.	2.0	9.0	6.0	felhők látsz. de azért napos, változó széllel, estére kitiszt.
30.	3.3	9.4	5.4	borult, setét, fszél, derül bor., fszél, tiszta, de nagyobb szél.
31.	3.5	9.5	6.2	napos, felhők látsz. est. tiszta, egész nap nevededő fszél, este nagy fszél.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (13án) 28" 8.7"
 " legalacsonyabb (25-én) 27" 11.5"
 " közép 28" 4.1"

Hónap közép mérséklete. 6.272/31°

Legnagyobb közép " 1én 10.129°

Legkisebb " 23án 2.537°

Legnagyobb meleg 3án + 14.2°

Legnagyobb hideg 24én - 15°

Eső: 1. 3-5. 12. 13. 15. 16. 19. 22. 23. 25. 26. = 13 nap.

Nagyobb fészél: 2. 5. 6. 9-11. 13. 17. 21. 25. 38. 30. 31. = 13 nap.

Kisebb fészél: 14. 16. 20. 24. = 3 nap.

Szélcsend: 3. 4. 12. 15. 19. 23. 26. 27. = 8 nap.

Egészen tiszta 28. Nagy köd: 23ban. Dörgés 4-be. Első dér 3a, első fagy 23ba.

Ezen hónap változó, dörgéssel, dérről, faggyal, eleget esett, de a derek, s fagyok hamar bejövék. Jegyzetésemet óta leghidegebb október.

november.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	4.5	8.5	6.0	r. egy kis eső, bor. fszél, délben is egy kis eső setét szélcsend. est. tiszta, szcsend.
2.	5.0	10.8	6.5	borult, fszél, napos, de felh. látsz., kitiszt., nagyobb szél.
3.	5.0	10.3	7.5	setét, borult fszéllel, napos, de felh. látsz. alszéllel, tiszta ugyan olly. de nagyobb széllel.
4.	5.5	10.0	7.7	bor., fsz., du. egészen befelhősödött kel. széllel, est. megint kitiszt.
5.	6.0	8.0	3.7	setét, borult, r. fel., későbbben nevedkedő alszéllel.
6.	5.0	8.3	7.8	setét, borult, du. egy kis eső, azut. is borult, vált. szél.
7.	6.7	10.0	7.8	nagyon set., bor., szeles, d.e. csek. este több jó eső, 9 órára feltiszt., du. alszél jókora.
8.	3.2	10.8	6.2	d.e. napos, csek. felh. du. bor. felh., est. felé észkel. széllel elbor., igen csek. eső, est. kitisztult.
9.	5.0	10.8	9.3	felhősödik, szélcsend, d.u. elborult, este alszéllel, több ízben jó eső.
10.	8.3	10.1	9.3	felhősödik, szélcsend, napos de. felh. est. felé, s este igen csek. esők alszéllel.
11.	7.5	9.2	5.0	d.e. boru setét felhős, csendes, du. kezdett tisztulni fszéllel, estére egészen kitiszt.
12.	4.2	9.0	7.2	felhős, szcsend, napos, tisztul, szcsend, este kitiszt. egészen, későbbben nagy alszél.
13.	5.0	10.5	9.2	setét, borult, szélcsend, egész nap borult, keleti széllel, éjjel igen gy. szél.
14.	12.0	10.3	8.0	borult, felhős alsz., estére még jobb befelhős. nagy fszéllel.
15.	6.5	8.5	5.5	reggelre jó eső, setét, borult nagy fszéllel, du. derű, boru, szél csillap., este tiszta, szcsend.
16.	5.0	8.0	6.8	napos felhők, du. borul, szélcsend, este felhős, s 9 óra után jól esik.
17.	9.0	12.5	11.0	bor. naponnan d.e., du. többször nem sok eső, este jókora alszéllel kitisztult.
18.	9.5	12.8	8.0	bor., szcsend, feltisztulv. du. 1 ór. 14.2° mel., du. bor. derű, este kitisztult alszéllel.
19.	4.5	11.2	9.2	tiszta, szélcsend., este felé alszél, de nagy.
20.	9.2	13.8	7.9	setét, bor. nev. alszéllel, este többször eső, gy. alszéllel. Eddig szép ősz, az őszi virágok virágoznak a tarlókon, a természet újra megindult, virágoknak virág, s gyümölcsfáknak nagy hajtásuk, némellyek csak nem levelet hajtanak már.
21.	2.0	3.8	1.2	igen nagy fszéllel havas eső, azután majd tiszt. majd felhősödött, s este lassanként a szél megált.
22.	-0.3	2.5	3.7	3 tized hideg, borul, szélcsend., d. havas eső, kés. köd, este 8 ó. ut. eső sok, alszél.
23.	4.5	4.5	3.8	nagyon setét nap, többny. egész nap esett, aprón est. igen nagy felsz. s éjjel is.
24.	3.0	4.8	3.3	borult, azut. kitiszt. napos, nagy fszél, estére ez is csillapodott.
25.	2.5	3.5	1.0	csek. fagyott, bor. felhős, későbbben tisztult nagy fszéllel.
26.	-1.3	2.5	-0.8	tiszta, közepszerű felszéllel.
27.	-1.2	2.5	2.0	tiszta, napos, szélcsend, du. befelhősödött jókora felszéllel.
28.	1.0	3.4	0.5	tiszta, nevedkedő, s már estve nagy fszéllel.
29.	0.2	3.4	2.7	tiszta, napos, du. csek. felhők, jókora fszél, este homályos csillagok, nagyobb fszél.
30.	2.3	3.2	1.8	meglágyult, semmi fagy, setét, bor. felhősödik, jókora fszél, este felhők, nagyobb felszél.

Légmérő legmagasabb állása 0°R -nél (26án) = $28'' 10.8'''$
 " legalacsonyabb (15én) = $27'' 11.2'''$
 " közép = $28'' 5.0'''$

Hónap közép mérséklése = $5,841^{\circ}$

Legnagyobb közép mérsékl. (17én) = 10.521°

Legkisebb " (26án) = -0.079°

Legnagyobb meleg (18án) = $+14.2^{\circ}$

Legkisebb meleg (26án) = -1.3°

Eső: 1. 6-9. 10. 15-17. 20-23. = 13 nap.

Havas eső: 21. 22. = 2 nap.

Nagyobb fészél: 14. 15. 21. 23-25. 28. 29. 30. = 9 nap.

Kisebb fészél: 1-6. 8. 11. 26. 27. = 10 nap.

Nagyobb alszél: 7. 12. 13. 17. 20. = 5 nap.

Kisebb alszél: 3-6. 9. 10. 14. 18. 19. 22. = 10 nap.

Szélcsend: 16 nap.

Egészen tiszta: 19. 26. 28. = 3 nap.

Ezen hónap első két 3-ad része igen szép őszi idők jó esőekkel, általában. légmérsékleti különbség $+14.2 - 1.3$ (között) esős, szeles, vége felé jókora fagyok, utolsó nap meg lágyult, kevés tiszta nap.

december.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	-3.5	-1.0	-3.2	r.h. -4° felh. napos, azut. kitiszt. szélcsend, felhősödött, dny széllel este.
2.	-5.0	-4.0	-3.8	du. 1 1/2 óráig folyv. hó, este újra elkezdvén, viszont az éjjel egy tenyérnyi.
3.	-3.5	-2.0	-3.0	délig aprón hó esett, de nem sok, du. borult, este 10 óra ut. kitisztult, egész nap szélcsend.
4.	-6.5	-1.5	-4.0	szélcsend, tiszta, de felhők látszanak.
5.	-9.0	-3.5	-8.5	8 ór. ut. nagy köd, már 10 ór. kitiszt., napos, tiszta, szélcsend.
6.	-9.5	-3.0	-4.6	napos, tiszta szélcsend.
7.	-8.8	-5.0	-8.0	egész nap ködös, borult, szélcsend.
8.	-8.0	-2.7	-5.0	r. nagy köd, feltiszt. alszéllel, de nem felhőtlen.
9.	-2.0	1.5	-0.9	r. hó esik, 8 ór. 9 1/2 ór. azut. olv. borult, szélcsend.
10.	-2.0	-2.5	-2.2	bor. szélcsend, du. nyugatra felhősödik, este, s éjjel tiszta, folyv. szélcsend.
11.	-3.0	-3.0	-1.8	egész nap borult, szélcsend.
12.	-2.5	-0.8	-2.3	bor., d.e. hó esett, azután is borult, egész nap szélcsend.
13.	-3.3	-5.5	-6.0	d.e. hó délig, d.u. megált, bor., est. viszont hó, du. estére jó nagyra nekedett fszél.
14.	-12.7	-11.0	-11.2	volt a hideg -13°, tiszta, du. csek. felhők látsz. estére beborult, széles széllel.
15.	-9.5	-8.0	-9.5	egész nap hó esik, nagy felszéllel zivatar, több esett egy lányi hónál.
16.	-10.5	-9.5	-9.5	r. délfelé egy pár órát esett a hó, azután a nagy fszél hordta.
17.	-10.0	-8.0	-9.0	esik a hó mintegy 1 1/2 órát, nagy fszéllel, est. bor., szcsend.
18.	-14.5	-12.0	-12.0	r.hid. = -15° tiszta napos, szélcsend, estére elborult.
19.	-9.5	-5.5	-5.0	éjjel csek. hó, borult, délbe, du. is s különösen este dara eső.
20.	-2.5	-1.2	-1.8	setét bor. elébb al, azut. jókora fszéllel.
21.	-4.0	-0.8	-5.5	bor., est. kitiszt., egész nap jókora fszéllel.
22.	-8.5	-4.0	-6.5	tiszta, napos, nagy felszéllel.
23.	-9.5	-7.2	-12.0	tiszta, napos, csek. fszéllel.
24.	-15.5	-8.6	-7.4	bor., fszél, köd ereszkedett, néha napos, s délutánra eltisztult, és estére egészen beborult.
25.	-7.0	-6.0	-9.5	r. 7 órak. -6° (?) elébb homályos, később napos, tiszta.
26.	-12.5	-10.0	-14.0	r. borult, azut. kitiszt. csipős fszél.
27.	-13.0	-9.5	-11.5	egész nap és este nagy köd, igen csek. fszél, nb. 28án csek. hó r. és du. is.
28.	-11.0	-10.0	-11.2	egész nap nagy köd, este is borult, légm. legm. áll. R°-nál 29" 3.6"
29.	-11.5	-9.8	-11.2	egész nap borult, setét idő.
30.	-11.3	-12.5	-11.2	egész nap borult, setét idő.
31.	-14.0	-7.5	-8.8	tiszta, napos, du. elborult, este egy kis hó esett.

Légmérő legmagasabb állása 0°R -nál (28án) = $29^{\circ} 3.6''$
 " legalacsonyabb " (20án) = $28^{\circ} 2.9''$

Hónap közép hőmérséklete " -6.851°

Legmagasabb közép hőmérséklet (9én) = -0.704°

Legalacsonyabb " (18án) = -13.146°

Legkisebb hideg (29én) = $+1.5^{\circ}$

Legnagyobb hideg (24én) = -15.5°

Esős napok, dara: 19 nap.

Köd: 5. 7. 8. 24. 27. 28. = 6 nap.

Havas napok: 2. 3. 9. 12. 13. 15-17. 19. 28. 31. = 11 nap.

Nagyobb felszél: 13-16. 17. 21. 22. 27. = 8 nap.

Legkisebb felszél: 20. 23. 24. 26. = 4 nap.

Nagyobb alszél: -

Kisebb alszél: 1. 8. 20.

Tiszta nap: 6. 22. 23.

Szélcsend: 3-7. 9-12. 18. 25. 29. 30. = 13 nap.

Nb. Karácsony 1ső estéjén 9 ó.-10 ó. közt villámlott.

Ezen hónap egy lábnyi hóval, folyvást tartó kemény hideg, többször szélcsenddel, midőn szél fújt, többnyire felszéllel.

1841

január.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-10.0	-1.2	-1.2	borult, délben, s este többizben hó esett.
2.	-2.5	1.0	-0.5	r.re jókora hó, délben volt a hévm. =+3.3° olvad, derü, ború, alszél.
3.	-1.3	1.5	0.2	d.e. tiszta, napos, du. derü, ború, egész nap alszél.
4.	0.5	2.8	2.0	borult, olvad, egész nap alszél.
5.	1.8	2.3	2.8	egész nap eső esik, délbe hozzá nagy köd, olvad nagyon, alszéllel, estére kitisztult.
6.	2.0	3.2	2.3	r. csek. fagy, napos, du. néha borul, olvad, este eső, egész nap alszél.
7.	2.5	3.5	3.2	r. eső esett, setét, du. is borult, este nagy felszél.
8.	2.7	3.2	2.0	bor., fszél, az éjjel igen sokat olv., du. is bor., est. jó eső szaladt keresztül, ezut. kitiszt.
9.	-1.5	-1.0	-2.7	tiszta, napos, du. szél csillap., bor. több izben hó, igen aprón, de nem látszik mégis gy. felsz.
10.	-4.5	-1.5	-2.8	tiszta, napos, szélcsend, du. csek. alsz. napon nagyon olvadt.
11.	0.0	3.5	2.0	egész nap setét, borult, jókora alszéllel.
12.	2.4	3.0	0.5	r. délig sok eső, du. bor. est. kitiszt. egész nap alszél.
13.	1.8	2.4	1.5	borult, este ködös, alszél.
14.	1.0	2.0	3.0	r.-re csek. hó esett, egész nap setét, borult, alszéllel.
15.	1.5	3.3	2.0	setét, borult, alszéllel, este eső esett, de nem soká, és lassún.
16.	1.5	3.2	2.0	bor., sötét, délfelé nagy köd estig, cs. csek. alsz. kitiszt.
17.	1.5	3.0	3.0	bor., sötét, aprón esett, nem sok eső, est. is beborult, felhős.
18.	1.0	4.5	4.0	az eddigieknél nagyobb fagy, egész nap borult.
19.	2.8	5.0	1.2	felhős, a nap felsütött, azután eső, borult, estére egészen kitisztult.
20.	0.7	3.8	1.0	hó egész reg., délig, azut. borult, este kitiszt. jókora felszéllel.
21.	-3.0	-1.0	-8.0	borult egész nap, jókora fszéllel, mint mondják újra van 2" hó, semmi fuvás.
22.	-6.5	-3.0	-6.5	r. kezd felhősödni fszéllel, délfelé fénylett, du. elborult, estére egészen kitisztult.
23.	-7.5	-2.5	-3.7	bor., r. 10 órától du. 3 óráig hó aprón esett, 5 ór. után jó neki jött, s folyv. sok esett.
24.	-3.5	-1.0	-5.5	bor., 9 óra után nagy fszél hordta a havat, azut. jól megcsend., estére egészen kitisztult.
25.	-8.0	-1.5	-2.5	borult, azután folyv. tiszta napos, nagy fszéllel.
26.	-5.0	-2.5	-5.2	tisztul, napos, jókora fszéllel, este is tiszta, szél egy kissé csillapodott, elébb alsz., azután fszél.
27.	-8.5	-4.0	-4.8	tiszta, napos, estére elborult, csek. fszél.
28.	0.0	3.8	1.0	rre egy kis hó, néha napos, többet du. bor. este felé esett dara, azután eső, végre hó jókora.
29.	-0.5	1.8	-2.2	r. hó esett 10 óráig, azután derült, borult, este tiszta, de felhők látsz. vált. széllel.
30.	-5.5	0.2	-2.5	tiszta, napos, du. fszéllel borul, este elkezdett a hó esni, s soká esett, de aprón.
31.	-5.5	-2.0	-6.0	napos, tiszta jókora fszéllel, napon olvadt.

Légm. legmagasabb állása 0°R-nál	(22én) 28" 11.4"
" legalacsonyabb	(5én) 27" 10.3"
Hévm. közép mérs. 0.528°	
Legmagasabb közép mérs.	(19én) +3.042°
Legalacsonyabb "	(27én) -6.262°
Legnagyobb meleg	(19én) +5.000°
Legkisebb meleg	(1én) -10.000°
Eső: 5-8. 12. 15. 17. 19. 28 = 9 nap.	
Köd: 5. 13. 16. = 3 nap.	
Hó: 1. 2. 9. 14. 20. 23. 28. 29. 30. = 9 nap.	
Nagyobb fészél: 7. 9. 21. 24-26. 28. = 7 nap.	
Kisebb fészél: 8. 22. 27. 29. 30. 31. = 6 nap.	
Nagyobb alszél: 11. = 1 nap.	
Kisebb alszél: 2-6. 10. 12-16. 28. 29. = 13 nap.	
Tiszta nap egészen: 10. 26. = 2.	
Szélcsend egész nap: 1. 17-19. = 4 nap.	

Ezen hónap változó, majd lágy, majd kemény, majd fészél, majd alszél, de ez utolsó többet fujt, hó újra van egy arasznyi.

február.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-13.0	-6.0	-8.2	napos, tiszta, fszéllel - du felhősödik.
2.	-9.0	-4.8	-5.2	egész nap borult, d.e. is du. is a hó esett fszéllel - sok nem esett.
3.	-5.0	-4.0	-5.0	többnyire egész nap hó esett, estére nagyon neki jött, sok hó esett, vált. szél.
4.	-6.5	-5.2	-11.5	napos, tiszta - napon olvad csek. fszél.
5.	-7.2	-5.2	-5.0	bor., r. 10 órától esteli 8-ig hó esett vált. széllel.
6.	-4.5	-5.2	-5.5	többnyire egész nap és éjjel hó esett, zivatar, felszél hordta - sok hó, Dorottya szoritja.
7.	-5.3	-1.7	-5.0	r. 10 óráig és azután és több izben hó - este borult, szélcsend.
8.	-5.5	-1.2	-2.4	borult, csek. alszéllel.
9.	-1.3	2.5	0.0	hó egynéhányszor, többször eső esett, lassacskán alszéllel.
10.	1.2	2.5	1.0	borult, délf. kitiszt., napos, tiszta - este nagy fszél.
11.	-6.0	-5.0	-4.2	borult nagy fszéllel, mely mindig jobban, estére egészen megállt.
12.	-3.5	-4.5	-9.3	borult - estefelé nem nagy fszél.
13.	-9.0	-3.5	-4.8	borult alszéllel.
14.	-5.2	-2.0	-2.5	borult nem nagy fszéllel - több izben hó kezdett esni, de mégis alig esett valami.
15.	-3.2	-1.5	-6.0	borult, délután jókora alszéllel olvadt - estére kitiszt. s az éjjel egy kis porhó esett.
16.	-2.5	0.2	-1.5	borult, alszéllel, naponnan olvadt.
17.	0.5	2.3	0.3	borult, tiszta, napos, este tiszta, csek. fszél.
18.	-1.5	2.0	1.0	többnyire napos idő - a hó szép lassacskán olvad - csek. felszél.
19.	0.0	3.0	-0.5	többnyire napos idő - a hó szép lassacskán olvad - csek. felszél.
20.	-3.0	3.2	-1.0	dél előtt napos, azután feltisztult csekély felszéllel - lassan olvad.
21.	-3.3	2.0	-1.8	r. igen nagy köd, délben kitisztult napos, du. elborult - este kitisztult.
22.	1.0	2.0	0.5	d.e. setét borult, du. egy kis dara eső.
23.	0.0	1.3	-0.5	többnyire egész nap hó esett, de. elolvadt, kivéven az este-lit, mely a tetőkön megmaradt.
24.	-0.2	2.2	0.3	borult, de. nagy köd.
25.	0.5	2.0	0.0	borult, du. 4 óra felé elkezdett a hó esni, s folyvást esett, a mi addig esett, míg n. fagyott, az mind aztán elolvadt csek. fszél.
26.	-0.5	1.5	-4.0	hó esett egész éjjel folyv. m.e. reg. 10 óráig - azután kitiszt., a napon olvadt s este nagy fagy, alszél.
27.	-1.5	1.0	-5.5	borult, sötét - azután tiszta, napos - este igen nagy köd (éjjel villámlott).
28.	-3.7	0.0	-5.0	r. nagy köd - délfelé eltisztulván, egész nap napos, tiszta - felszéllel.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (1-én) 28" 10.1"
 Légmérő legalacs. " (27-én) 28" 1.2"
 Hévmérő közép mérsékl. -78,469+5.589
 = 72.880.28 = 2602/24 = - 2.602°
 Legmag. közép mérsékl. (10-én) + 1.529°
 Legalacs. " (1-én) - 9.454°
 Legnagyobb meleg. (20-án) + 3.2°
 Legkisebb meleg. (1-én) - 13.0°

Eső: 9. = 1 nap.

Hó: 2. 3. 5. 6. 7. 9. 14. 15. 23. 25. 26. = 11 nap.

Köd: 21. 24. 27. 28. = 4 nap. Dara 22. = 1 nap.

Nagyobb fszél: 6. 10. 11 = 3.nap.

Kisebb fszél: 1-5. 12. 14. 17-20. 25. 26. = 13 nap.

Nagyobb alszél: 15. = 1 nap.

Kisebb alszél: 3. 5. 8. 9. 13. 16. 28. = 7 nap.

Egészen tiszta: 4. = 1 nap.

Szélcsend: 7. 23. 24. 27. = 4 nap.

Nb. 27-én hajnal előtt kétszer villámlott, mint egy-egy órával egymás után.

március.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-2.2	1.3	-1.7	borult, nagy fészéllel.
2.	-2.3	-0.5	-3.0	tiszta, nagy fészéllel
3.	-4.5	0.8	-2.5	r. korán 4,5° hideg, borult kisebb fészéllel, azután napos, tiszta, este felhősödik.
4.	-1.5	1.7	-3.0	foly. hó esett. r. 9 1/2 óráig, de még azonnal el is olvadt, napos, de borult, est. felhős fészél.
5.	0.5	2.5	-1.5	borult, 9 óra után tisztul, majd derül, majd borul, csek. alszéllel.
6.	-4.0	-0.2	-0.7	nagy köd, borult, kivált este felé, fészéllel.
7.	1.3	4.5	0.0	reggelre egy kis hó esett, bor. azután kitisztult, napos, olvad, csek. fészéllel.
8.	4.5	5.0	3.0	éjj. csek. fagy, hajnalra meglágy. du. borul, olvad, nagy, este rendkívüli nevedezett fészéllel.
9.	3.0	3.7	1.2	reg. egy kis eső jókora fészéllel, du. kitisztult, s estére a szél is megállt, ma nem fagyott.
10.	1.0	2.0	0.0	tiszta fészéllel, du. derült, borult, estére kitisztult.
11.	-0.5	3.5	0.0	tiszta, napos, csek. fészéllel.
12.	2.8	8.7	2.8	r. bor. tiszta, napos csek. fészéllel, csek. fagy.
13.	4.5	10.2	5.3	r. bor. alszéllel, délf. kitiszt., volt ma +12° fészéllel, este tiszta, jókora fészéllel.
14.	2.3	5.2	1.8	tiszta, napos, jókora csipős fészéllel.
15.	2.5	6.5	4.5	fagy = -1,0°, r. felhősödik, délf. tiszt., du. különösen estére egészen elbor., egész nap szélcsend.
16.	7.0	8.5	5.5	semmi fagy, r., s d.e. néha eső szemetelt nagy alszéllel, du. sötét, este feltiszt. egy kis fészéllel.
17.	4.8	10.0	5.0	napos, tiszta, est. felé felhősödött alszéllel.
18.	4.3	0.3	4.6	ma is semmi fagy, borult, délfelé kitisztult, reg. kicsi, estére jókorára nőtt alszéllel.
19.	4.5	13.3	6.5	tiszta, legnagyobb meleg = 14.3°, azután el bor., este tiszta, egész nap alszél.
20.	6.5	11.5	6.3	ború, derű, keleti széllel, estére kitisztult.
21.	5.5	11.0	5.5	borult, sötét, du. boru, derű, egész nap alszéllel.
22.	4.5	11.5	6.0	r. nagy köd, azut. kitiszt. alszéllel.
23.	5.3	12.5	10.0	r. nagy köd, du. egy kis eső, később igen nagy fészéllel.
24.	7.5	10.3	7.0	borult, nedves idő, csek. fészéllel.
25.	8.0	10.5	5.2	r. egy kis eső szél, délután erős fészél, estére kitiszt, s meghívesedett.
26.	4.2	9.5	5.3	tiszta fészél, napos, du. bor, este tiszta.
27.	4.0	9.0	4.0	nagy dér, jókora fagy, különben egész nap tiszta idő, nem nagy alszéllel.
28.	4.8	11.6	5.5	nagy dér, kisebb fagy, különben napos, tiszta alszéllel.
29.	6.5	12.2	8.0	semmi fagy, tiszta, du. felhősödik, egész nap nem nagy alszél.
30.	7.5	12.8	9.0	nap süt, de fészéllel, folyvást felhősödik, s estére egészen beborult.
31.	6.8	10.5	6.5	r. jó eső folyv. sötét nagy fészéllel. 9 óra tájban az eső megállt, a szél is csillap. napos, felh.

Légm. legmagasabb állása 0°R-nál téli	(11én) 29" 1.0"
" legalacsonyabb tav.	(26án) 28" 8.0"
" legalacsonyabb átlajában	(11én) 29" 1.0"
Légm. legalacsonyabb téli	(13án) 28" 0.6"
" " táv.	(31én) 28" 4.6"
" " átlajában	(13án) 28" 0.6"

Közép mérséklete a téli +2.722°

" a tav. -7.547°

" az egész hónapnak +4.434°

Legnagyobb közép mér. az egészben +9.421°

Legalacsonyabb " " -2.454°

Eső: 9. 16 = 2 nap. 23. 25. 31. = 3 nap. öszvesen. 5 nap.

Hó: 4. 7. = 2 nap.

Köd: 6 = 1 nap. és 22. 23 = 3 nap.

Nagyobb fszél: 1. 2. 8. 9. 13. 14. = 6 nap 23. 25. 31 = 3 nap, öszv. 9 nap.

Kisebb fszél: 3. 6. 7. 10-12. 16. 20. = 8 nap, 24. 26. 30. = 3 nap, öszv. 11 nap.

Nagyobb alszél: 16. 18. = 2 nap.

Kisebb alszél: 5. 13. 17. 19. = 4 nap., 21. 22. 27. 28. 29. = 5 nap, öszv. 9 nap.

Tiszta nap egészen: 2. 11. 14. = 3 nap, 27. 28. = 2 nap, öszv. 5 nap.

Szélcsend: 15. = 1 nap.

Ezen hónap átlajában jó, többnyire szeles, kevés eső, a hó szépen elment, hidegsége szenvedhető, 20a után csak egyszer fűtöttünk napjában, 21re a békák is előjöttek és szóltak. 24-én gólyát láttam már.

április.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	6.5	9.0	7.0	d.e. napos csek. felh. du. több mint egy órai folyv. nyári forma gy. menydörgéssel, igen jó eső.
2.	6.8	10.0	7.3	napos, de felhők vannak, du. borul, estére egészen felhős, egész nap fészél.
3.	5.8	7.0	5.2	r. borult, felhős, du. eső hideg fészéll, este kitiszt.
4.	6.0	10.0	7.2	nagy dér, s csek fagy, tiszta, du. alszéll, mind inkább borul, este felhős egészen.
5.	7.0	12.0	9.3	derű, ború, alszéll.
6.	7.5	11.0	7.0	r. több izben, szinte du. s este több izben felszéll.
7.	5.5	7.5	4.0	egész nap borult, s kivált délután, s este igen nagy felszéll.
8.	4.2	9.7	5.3	nagy fagy, tiszta, du. s este csek. esők, egész nap jókora felszél.
9.	7.2	11.0	5.5	napos, de nem felhőtlen, szélcsend, du. fészéll felhősödik, este kitiszt.
10.	7.5	13.0	8.5	egész nap derű, boru fészéll, estére egészen befelhősödött.
11.	7.2	11.5	6.0	borult fészéll, egész nap derű, boru, estére tiszta nagyobb fészéll.
12.	7.5	12.3	8.5	r. csekély fagy, azután tiszta lévén felmelegült, du. s este is felhősödik, derű, boru.
13.	10.5	8.5	8.0	d.e. felhősödik, csek. eső, du. többször nyugot utáni setét, s többny. nagy eső, szélcsend.
14.	8.5	9.7	7.0	d.e. bor, de kel. széll tiszta, du. sötét eső fészéll, este felhős, nem sok eső.
15.	7.5	12.8	10.0	felhős, borul, derül, kis fészéll, du. s este többször jó, meg lehetős eső.
16.	10.5	15.3	9.5	de. felhősödik, du. derű, boru, estére kitisztult, egész nap szélcsend.
17.	12.7	16.7	10.5	napos, de felhők vannak. Szélcsend, este tiszta, elhagytuk a fűtést.
18.	11.0	15.8	10.0	napos, de nem felhőtlen, szélcsend.
19.	12.5	17.0	11.0	napos, tiszta, du. felhősödik, estére még jobban, az éjjel sok eső, szélcsend egész nap.
20.	11.5	14.6	10.0	jókora fészéll kitisztult, napos, nagy felszél, estére egészen tiszta.
21.	12.8	16.2	10.5	reg. borult, azután is voltak felhők, de estére egyszerre kitisztult.
22.	12.8	19.2	13.5	tiszta alszéll, később folyv. napos csek. felhőkkel, este tiszta, du. nagyobb alszél.
23.	13.2	19.3	13.0	tiszta, napos alszéll, este felé felhők látszattak.
24.	14.0	21.0	13.5	r. napos, borul alszéll, legn. meleg 21.5°, du. még jobban felhősödött, estére kitiszt. folyv. alszél.
25.	15.3	22.0	13.8	tiszta, csekély felhők alszéll, nappal tartós meleg.
26.	16.0	21.2	14.0	napos, felhőkkel, jókora felszéll.
27.	16.0	20.0	13.5	felhős, bor. fészéll, napos, de felhők, fészél jókora, tiszta, kisebb felszél.
28.	15.3	18.8	12.0	tiszta, jókora felszéll.
29.	15.5	21.0	13.2	napos, tiszta, szélcsend, este nyug. szél kezdett lengedezni.
30.	15.5	21.8	15.0	napos, tiszta, szélcsend, du., s kivált este borul alszéll, kis menydörgés.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál	(29én)=28" 7.5"
" legalacsonyabb	(6án)=28" 0.9"
Hévmérő közép mérséklete +11.351°	
Legmagasabb közép	(30án)+17.213°
Legalacsonyabb "	(3án)+5.708°
Legnagyobb meleg az egész hónapban	(25én)+22.000°
Legcsekélyebb "	(8án)+4.200°
Eső: 1. 3. 6. 8. 13. 14. 15. 19. = 8 nap.	
Nagyobb felszél: 7. 8. 11. 20. 26. 27. 28. = 7 nap.	
Kisebb felszél: 2. 3. 6. 9. 10. 14. 15. 29. = 8 nap.	
Nagyobb alszél: 22. = 1 nap.	
Kisebb alszél: 5. 22. 23. 24. 25. 30. = 6 nap.	
Egészen tiszta nap: 28. 29. = 2 nap.	
Szélcsend: 1. 12. 13. 16. 17. 18. 19. 21. = 8 nap.	
Menyd. villámlás: 1. 30. = 2 nap.	
Dér, fagy: 4. 8. 12. = 3 nap.	

Ez igen jó tavaszi hónap, minden buján nevededik, a szőlőnek mint egy 2 garasnyi, akkora, levele van, a fák mind kileveledzettek és virágoznak, 20ig elegendő esője volt, de azóta a nagy meleg mellett szárazság van, s már úgy szólnán megint minden por.

május.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	12.0	17.2	8.0	r. bor. felhős csek. fszél, napos, de felhők, estére egészen kitiszt. folyv. fszél.
2.	13.6	19.3	12.5	napos, felhők, szélcsend, alszél, este tiszta felszél.
3.	15.5	20.5	16.2	napos, felhők, szélcsend. du. borul, estére elfelhősödik, fszél délről kezdve.
4.	15.5	23.0	15.8	bor., felhős, szélcsend, napos, felhők alszél.
5.	17.2	23.3	17.5	napos, felhők, csek. alsz. du. rendkívüli nagy alszállal por fellegek, este kisebb alsz. elborult.
6.	15.5	23.0	17.5	bor., felhős, szélcsend, du. alszél napos, felhők látszanak, este tiszta.
7.	17.0	21.8	14.0	délig igen nagy felszél, du. csendes, tiszta, napos, este tiszta, szélcsendes.
8.	17.0	23.0	16.0	napos, tiszta, szélcsend. du. felhősödik, éjjel menydörgés, villámlás, igen jó záporok.
9.	14.5	15.5	12.2	borult, d.e. néha nap sütött, egész nap nagy felszél.
10.	11.5	15.7	12.0	felhős, délből kis eső, du. napos, estefelé, s éjjel sok jó eső. Nagy felszél, este felé csillapult.
11.	12.0	14.5	12.3	bor. sötét, d.e. többny. esett, csek. felsz., du. nem esett, borult.
12.	10.5	15.8	10.8	nagy zápor, sok eső 11 óráig, azut. derült napos, du. 8 ór. viszont nagy eső zápor, egész nap szélcsend.
13.	11.7	15.0	9.7	r. felh., napos, nevedő felszállal jobban jobban tisztul, este a szél meg csillapszik, hives.
14.	13.0	15.7	9.5	napos, felhők nevedő, s már du. jókora fszéllel, alsz. a szél csillap. s egészen kitiszt.
15.	11.0	16.0	9.7	reg. 5 1/2 órákor volt csak +5°, napos, felhők, azután borult, csek. felszél.
16.	12.0	14.7	9.5	felszállal egész nap borongós.
17.	9.0	19.0	12.3	felszállal egész nap napos.
18.	16.0	19.3	13.0	alszél, napos, du. alszél napos, este felé ugyan azon széllel felhősödik.
19.	17.2	21.2	15.0	napos, tiszta, r. csek fszél, délfelé, s d.u. nagyobb alszél.
20.	20.0	23.2	16.0	napos, felhők szélcsend, du. alszállal jobban felhősödik, este tiszta szélcsend.
21.	20.2	24.8	17.5	napos, tiszta, du. felhősödik alszállal, legn. meleg = 25.3°, este csillagos, csek. felhők.
22.	19.0	24.8	17.0	felhős, derült, csek. alszállal, d.u. felhős, napos, nagyobb alszállal, este tiszta szélcsend.
23.	19.8	24.3	18.0	napos, kevés felhő alszállal, este tiszta, szélcsend.
24.	18.6	25.0	17.8	r. csek. eső, bor., szélcsend, azut. kitiszt., s 4 óra tájban nagy záporosó kel. széllel, eső, csek. felh.
25.	20.2	22.8	17.5	napos, felhők, alsz. du. dörgéssel jó eső, zápor is, este kitiszt. szeles csend.
26.	17.5	21.8	16.5	bor., felh., d.e. csek. eső, du. napos, de felhők fszéllel, este-felé jobb eső, este tiszta.
27.	20.0	23.2	16.5	napos, felhők felszállal, este felé nagyobb fszéllel jobban felhősödött.
28.	18.0	21.0	16.5	napos, felhős alszállal, du. lassu nem nagy eső, este felhők, alsz.
29.	17.8	21.0	15.2	napos, felhők alszállal.
31.	19.2	22.0	16.5	napos tiszta alszállal. Du. borul alszállal, este tiszta szélcsend.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál	(29én) 28" 7.0"
" legalacsonyabb	(20án) 28" 4.4"
Hónap közép mérséklete +16.772°	
" legmag. köz. mérsék.	(21én) +20.867°
" legalacsonyabb.	(11én) +12.121°
Legnagyobb meleg az egész hónapban	(21én) +25.3°
Legcsekélyebb meleg egész hónapban	(14én) +5.0°
Eső: 8. 10-12. 24-26. 29. = 8 nap.	
Nagyobb felsz.: 7. 9. 10. 27. = 4 nap.	
Kisebb felsz.: 1. 3. 11. 13. 14. 15. 16. 19. 26. = 9 nap.	
Nagyobb alsz.: 5. 19. 22. 28. = 4 nap.	
Kisebb alsz.: 2. 4. 6. 18. 20. 21. 23. 25. 29. 30. 31. = 11 nap.	
Egészen tiszta nap: 10. 19. = 2 nap.	
Szélcsend: 8. 12. 24. = 3 nap.	
Menydörgés, villámlás: 8. 25. = 2 nap.	

Ezen hónapban, nálunk meglehetősen esők majdnem jegyzetim szerint, ez volt eddig a legmelegebb tavaszutó, és így ezen hónap inkább érlelő, mint nevelő volt.

június.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	20.8	25.3	17.0	napos, tiszta, szélcsend, lnm. = + 26° napos, borul alszállal, felülről elbor. villámlik.
2.	20.5	23.0	15.0	bor., d.e. derül, csek. fészellel, nagyobb fészellel, bor., derül, nagy felszél, villáml. menyd., de nem esik.
3.	19.2	21.2	14.0	napos, felhők nagy fészellel, este a szél megált, s egészen tiszta.
4.	17.0	22.0	15.0	napos, felhők középszerű fészellel, estére megcsillapodott.
5.	18.0	22.0	15.0	napos, felhők felszél, du. csekély eső, este felhős borult.
6.	14.0	17.5	13.5	r. jó eső, borult, szélcsend, estefelé derü, boru, este nagyobb fészellel felhők, de nem esik.
7.	11.3	14.5	9.0	(27"11.1") d.e. folyv. esik, du. derü borult, 4 óra ut. nagy záporok felszél jókora, sok eső.
8.	10.8	15.0	10.5	bor. csek. eső, szélcsend, du. bor. déli széllel, estefelé tisztult, eső este, felhős alszállal.
9.	15.0	19.0	11.0	napos, felhős alszállal, 6 óra felé nagy széllel meglehetősen eső, azután is felhős.
10.	14.5	19.0	10.8	napos, csaknem egészen feltiszt. alsz., du. felhős alsz. 7 óra felé eső nagy széllel, később felhős.
11.	11.8	17.0	12.0	felhős, bor. egész nap csek. felszállal, az éjjel viszont jó eső.
12.	13.6	18.0	11.5	napos, kevés felhő, jókora fészél, du. egy kis harmat eső, kü-lömb. borult, kisebb fészellel.
13.	16.8	19.0	12.0	napos felhők, csek. felszél, du. felhős, többször kisebb eső, este borult, ma sokszor, de nem sok esett.
14.	14.2	18.2	12.0	napos, felhők, fészél, du. és este is boru, derü, kivált du. jókora felszállal.
15.	14.0	17.5	11.0	napos, tiszta nagy felsz. du. felhősödött, s a szél jobban jobban, este egészen meg csillapodott.
16.	13.5	12.0	8.5	elborul csek. felszállal, 10 óra után esik, jó kis eső, este tisztult jókora felszállal.
17.	12.0	16.0	12.3	r. 5 órakor 7° meleg, csak tiszta fészellel, napos, felhők, este szél megállván, beborult.
18.	12.0	18.0	14.0	bor., d.e. nem sok eső, szélcsend, du. derül, borul, alsz., este még jobban bebor. nagyobb alszállal.
19.	18.0	21.0	16.4	felhős, derül, szélcsend, délb. jó zápor, sok eső, azut. felhős, de napos folyv. alsz. d.e. 10 óra.
20.	15.5	15.5	11.0	napos, felhők jókora felszállal, délb. jó kis eső, este is fel-felé felhős felszállal.
21.	13.5	20.5	16.0	bor. du. napos felhők, egész nap nagy felsz., estére megcsill.
22.	20.2	24.0	17.5	napos, tiszta szélcsend, du. napos tiszta csek. alszállal, este tiszta szélcsend.
23.	21.3	26.0	18.7	napos, tiszta, szélcsend, du. volt 27°C! jókora alszállal, szépen felhősödik, est. kitiszt. szélcsend.
24.	22.2	26.2	18.0	tiszta, napos, csek. alsz. volt. +27°C. du. felhők nagyobb alszállal, este csak nem eső jött.
25.	22.0	26.5	19.8	napos, csek. felh. alsz., du. volt +26°C, du. csek. felh. nagyobb alszállal, este tiszta csek. alszállal.
26.	22.8	27.4	20.3	napos, tiszta, szélcsend, du. volt 27.5°C, du. csek. alszél, este viszont szélcsend.
27.	24.0	29.8	23.8	napos, tiszta alszállal, rendkívüli meleg, estére felszállal felhősödött.
28.	21.5	28.2	21.3	felhősödik, gy. fészellel nap, füstös, csek. alsz. 4 1/4 ór +29.7°, nagy szélvész, este szép boru, este menydörgött.
29.	23.8	28.2	22.0	napos, tiszta, nem gy. felszállal, borul, kis alszállal, este borul.
30.	23.0	29.0	20.0	napos, felhők, s mikor ezek a napot elszorították, rekkenő felszél.

Légm. legmagasabb állása 0°R -nál (4én) = $28'' 7.3'''$

" legalacsonyabb (7én) = $24'' 10.0'''$

Hónap közép mérs. $17.934\ 1/2^{\circ}$

Legmag. közép mérs. (27én) + 23.692°

Legalacsonyabb" (7én) + 11.658°

Egész hónapban legnagyobb hőm. (27én) 29.8°

" legkisebb " (17én) 5.0°

Eső: 5-13. 16. 18-20. 30. = 14 nap.

Köd: semmi

Nagyobb fészél: 2. 3. 7. 12. 15. 16. 20. 21. = 8 nap.

Kisebb fészél: 4-6. 13. 14. 17. 27. 29. 30. = 9 nap.

Nagyobb alszél: 9. 10. 18. 23. 24. 28. = 6 nap.

Kisebb alszél: 1. 8. 11. 19. 25. 27. = 6 nap.

Ezen hónapban sok eső, folyv. szél, s többnyire nagy szelek, a nyári része rendkívüli meg, szélcsend, soha sem volt egészen tiszta nap.

július.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	13.0	18.0	13.5	tegn. 10 ór. ma reg. 9 óráig igen nagy vill. és dörgés, jó eső, napos fsz., este igen gy. fsz.
2.	14.0	15.5	12.0	éjj. menyd. vill., nagy felsz. eső, jó eső felszáll. felhős, nagy felsz.
3.	13.5	20.0	14.5	r. jó eső, felhős, csek. felszél.
4.	16.8	18.7	15.3	napos, felhők, jókora fszél, a szél csakn. megálván több izben sok eső.
5.	16.5	21.5	16.3	bor., felhős csek. felszállal, d.e. igen csek. eső, du. tisztul napos, este tisztu, szélcsend.
6.	19.2	22.5	19.5	napos, csek. felh., szélcsend. Inm. = +24.5°, este felhősödik jobban, szélcsend, éjjel menyd. vill.
7.	17.0	20.0	16.5	r. jó kis eső, bor., szélcsend, délben viszont csek. eső, azut. derü, boru, est. elfelhősödött, egész nap sz. csend.
8.	18.0	21.8	17.5	napos, tiszta, szélcsend, felhők alszállal.
9.	17.0	21.0	17.0	borult fszél, reg. is, d. u. is egynehány csep eső, estére jól beborult, szélcsend.
10.	19.0	23.5	19.5	napos, felhők, alsz. egész nap, este felé nagyon elbor., de nemesett.
11.	21.5	18.8	15.2	napos, tiszta alszél, délben nagy fszél porfelleggel, a léget kihűtötte, este csek. felhők.
12.	15.0	19.7	15.0	reggelre jó kis eső, napos csek. felhő fészellel, felhők elébb gyengébb alszél, azután fszéllel, tiszta.
13.	17.5	23.0	7.0	felhősödik, derü, ború felszállal, napos felhők, tiszta.
14.	17.0	22.5	19.0	napos, csek. felh., felszállal, tiszta, kisebb fszél, este felhősödik, felszél.
15.	21.4	26.0	21.0	felhős, boru derü, felszállal, este szélcsend.
16.	17.6	27.0	20.0	napos, tiszta, jókora fszéllel, du. a szél folyv. csillapodott, este felé szépen elbor.
17.	21.5	29.0	21.8	felhős, derült napos csek. felhő, tiszta, egész nap alszél.
18.	24.0	31.5	22.2	tiszta, kev. felhő, csek. alsz. volt mel. = 32.0° napos tiszta gy. fullasztó, este tiszta, kis alszállal, est. 6 ór. = 29°.
19.	20.3	25.5	19.8	napos, tiszta, d.e. s hiv. reg. nagy fel. azut. mindég kisebb fszéllel.
20.	20.0	23.2	17.4	napos, tiszta, nagy fszéllel, du. ugyan olyan kisebb fsz., este nap nyug. felé felhősödik.
21.	20.5	26.0	19.0	napos, tiszta, szélcsend, napos felhősödik, csek. fszél est. szélcsend.
22.	20.5	26.5	20.0	elébb felh. tisztul nagy fszéllel, a szél folyv. végre megcsillapodott, borult, az éjjel gy. felszél.
23.	17.0	19.3	14.2	az éjjel villámlott és felhős volt, r. kitiszt. nagy fsz. du. csek. felh., nagy fsz. est., kis eső kisebb széllel.
24.	16.0	20.0	13.2	napos, tiszta, nagy felszállal, felhők kisebb, est. csek. felszállal.
25.	16.5	20.0	14.5	bor. felhős alszállal, néha a nap is sütött, este felé esőre vált, 9 óra tájban meglehetősen esett.
26.	16.5	19.2	14.0	derü, ború, felhős felszállal, est. kitiszt., s a szél is megált.
27.	16.5	21.0	16.6	felhős derü, bor. csek. felszállal, estefelé csekély, későn jó eső esett.
28.	17.0	21.2	16.0	r. felh. felszállal tisztul, napos, felhők jókora fszéllel igen csek. esőfelhős fszél.
29.	18.0	23.8	18.0	r. felhős, de néha napos, szélcsend, du. derül borul, fsz. este elfelhősödött felszállal.
30.	17.5	13.0	10.5	felh. tisztul, fsz., d. u. igen gy. fszél, meghozta az esőt, este viszont egy kis eső, azut. tisztul.
31.	14.0	18.5	15.0	r. 5 órakor. +8° borult, tisztul, alszállal, borul alszállal, csek., felhők.

Légm. legmagasabb állása 0°R-nál (1én) 28" 5.5"
 " legalacsonyabb (11én) 28" 0.9"
 Hónap közép mérsékl. +18.688/31°
 Legnagyobb közép mérs. (18án) +25.738°
 Legalacsonyabb (2án) +13.938°
 Legkisebb meleg (31én) +8.000°
 Legnagyobb meleg (18án) +32.000° PÉCSett 32 3/4°
 PESTen 34,0° bud. csill. toronyban 30.6°. BÉCSben 29°.
 BERLINben 28°, CSONGRÁDon 34°.
 Eső: 1-5. 7. 9. 12. 23. 25. 27. 28. 30. = 13 nap.
 Nagyobb fészél: 1. 2. 11. 16. 19. 20. 22. 23. 24. 28. 30. = 11 nap.
 Kisebb fészél: 3-5. 9. 12-15. 26. 27. 29. = 12 nap.
 Nagyobb alszél: 0.
 Kisebb alszél: 8. 10-12. 17. 18. 25. 31. = 8 nap.
 Egészen tiszta nap: 0.
 Szélcsendű nap: 6. 7. = 2 nap.
 Menyd. villáml.: 1. 2. 6. 23. = 4 nap.

Különös szél 18án ez egész siroccó forma volt, s olyan mintha meleg kemenczéből jött volna, v. midőn közeliben nagy tűz van, a szél onnét fuj.

Többszöri kevés eső mellett száraz, szeles, leginkább felszéllel, 18a számos évektől fogva, legnagyobb rekkenő, különben mérsékelt, nem rendkívüli.

augusztus.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	19.5	25.6	13.5	d.e. napos csek. felh. nevededő, végre igen nagy alsz., egyszer al, azut. gy. fészéll, többször igen nagy záporok, nagy menyd., villámlás.
2.	13.5	16.7	11.0	bor., felhős fészéll, 10 ór. ut. kis eső, du. derül, borul, este kitiszt. a szél is megált.
3.	14.3	18.5	13.5	napos, tiszta, fészél., d.u. csek. felh. este is, szélcsend.
4.	16.3	21.5	16.8	napos, csek. felh., szélcsend, borul alszéll, este lassan esik. s nem sok eső.
5.	18.0	19.8	14.2	felhős, derül fészéll, du. borong, igen gy. fészéll, este tiszta, szélcsend.
6.	18.2	24.5	18.3	napos, tiszta egész nap., r. s este szélcsend, du. jókora alszél.
7.	17.5	19.8	15.2	bor., felhős nagy fészéll, csek. eső, után nagy fészéll kitiszt. este tiszta csek. fészéll.
8.	17.1	23.3	17.0	napos, tiszta, csek. alsz., napos kev. felhők, csek. alsz., tiszta, szélcsend.
9.	19.2	25.2	18.5	tiszta, szélcsend, napos tiszta alszéll.
10.	20.2	27.8	15.5	tiszta, csek. alsz., du. felhősödik nagyobb alsz., este 6 ór. ut. igen nagy felszél porfellegetek csinál, sok jó záporok, rendkívüli nagy felszél, menydörgéssel, villámlással.
11.	14.5	18.0	14.0	nagy fészéll tisztul, napos, kisebb felszél, napos felhők vannak, tiszta, szélcsend.
12.	16.7	19.0	13.5	nagy köd feltiszt. d.e. al, du. felszéll jobban borul, este igen nagy fsz., felhős.
13.	15.0	18.0	14.5	tiszta, napos, csek. felszéll, felhősödik felszéll, egészen elborult, szélcsend.
14.	17.0	21.3	14.0	napos, tiszta, csek. alsz., du. egy kissé elfelhősödik, úgy az alsz., este tiszta, szélcsend.
15.	17.5	23.6	16.5	napos, tiszta, szélcsend, csek. felhők, nagyobb alszél, tiszta, szélcsend.
16.	19.8	24.8	18.8	derü, boru, alsz., jobban felh., alsz., este egészen elborult, szeles, 10 óra után nagy fszél.
17.	14.5	19.0	14.5	rre jó eső nagy fészéll, este 7 óráig azután egész nap derült, borult, kicsit kisebbedő fészéll.
18.	16.2	18.8	14.8	napos, felhők nagy fsz., derü, ború nagy fsz. este igen nagy felszél, egész éjjel.
19.	14.3	19.5	15.0	r. 4 1/2 7 óráig menyd., vill., jó eső, azut. derü, boru, este 3 ór. ut. sötét folyv. jó eső, sok zápor, fészéll menyd., villámmal.
20.	16.5	22.7	17.0	tiszta, csek. fészéll, du. felhősödik, este eső majd nagy fészéll, azut. nagy vill. majd igen sok eső.
21.	15.2	22.0	17.2	setét, jó eső, szélcsend, kitiszt., napos, du. borul csek. alszéll, este felhős, távolra villámlik, s menyd.
22.	18.5	23.8	17.5	napos, felh., csek. alsz., estére sok eső, nagy záporok, nagy menyd., vill.
23.	15.8	22.0	17.0	sötét, jó eső, szélcsend, azut. kitisztulván napos, szélcsend.
24.	19.0	23.5	18.0	napos, tiszta, csek. fészéll, este kevés felhő, nagyobb felszéll.
25.	16.5	18.0	13.5	napos, tiszta, nagy fészéll, du. borul, este felhős, nagyobb felszéll.
26.	16.0	22.2	15.0	borult, kis fészéll, tisztul, napos, hasonló széll borul, tiszta, nagy felszéll.
27.	18.0	22.8	16.0	napos, tiszta, csek. felsz., du. kevés felh. csek. felsz., este tiszta, szélcsend.
28.	18.3	22.2	17.2	napos, felhők fészéll, borul, fszél, homályos, csendes.
29.	19.0	24.0	16.6	derül, borul, szélcsend, du. alszéll, csek. felhők, szélcsend.
30.	18.5	23.5	16.5	derül, borul, felszéll, jobban felhősödik, alsz., csek. felhők, szélcsend.
31.	18.2	22.0	17.2	felhős, derül csek. alsz., felhősödik nagyobb alszéll, felhős, csek. alszél.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál	(27én)=28" 8.2"
" legalacsonyabb	(1nap)=28" 3.0"
Hónap közép mérséklete. = +18.082°	
Legmagasabb "	(10én)=+21.242°
Legalacsonyabb "	(2án)=+13.809°
Legnagyobb meleg	(10én)=+27.800°
Legkisebb meleg	(2án)=+11.000°
Rekkenő: 1. 9. 10. = 3 nap.	
Eső: 1. 2. 4. 7. 10. 17. 19-23. = 11 nap.	
Nagyobb felszél: 1. 5. 7. 10-12. 16-18. 20. 25. 26. = 12 nap.	
Kisebb felszél: 3. 13. 19. 24. 27. 28. 30. = 7 nap.	
Nagyobb alszél: 1. 6. 15. = 3 nap.	
Kisebb alszél: 2. 4. 8. 9. 14. 16. 21. 22. 29. 30. 31. = 11 nap.	
Egészen tiszta: 9. = 1 nap.	
Szélcsend: 23. = 1 nap.	
Menyd. vill: 1. 10. 19. 20. 22. = 5 nap.	
Köd: 12. = 1 nap.	

Ezen hónap első 2/3 része is nagyon száraz, mert v. elfutó záporotk, v. csak csekély esők voltak, melyek a porát sem igen verték el, emellett folyvást a sok szárazító szél, utolsó felibe már azomban szép és hasznos esők voltak, s így az elébb kiszűlő mező szépen neki vette magát, mert itt kivált a SÁRRÉTen sok is volt az eső, annak lapályos részét felvívén a víz.

szeptember.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	18.5	22.0	16.0	napos, felhők, szélcsend.
2.	18.0	22.8	16.2	napos, kevés felh. fszéllel, napos, több felh. kisebb fszéllel, tiszta, szélcsend.
3.	18.8	24.5	16.5	napos, tiszta szélcsend, legnagyobb meleg +25°. felh. alszéllel, tiszta, szélcsend.
4.	18.0	24.3	17.0	napos, tiszta, csek. alszél, volt 25° meleg, borul, este csek. felhő, egész nap alszél.
5.	16.2	20.0	12.8	napos, tiszta, jókora fszél, este felé nagy fszél, mindent ellep porral, borul, 7 óra tájban esőre válik, sok eső.
6.	12.2	15.0	12.0	d.e. aprón sok eső, csek. fészél, du. borult, este jókora fszéllel tisztult.
7.	12.5	17.3	11.8	napos, felhők felszéllel, este tiszta, szélcsend.
8.	14.0	19.2	13.8	napos, tiszta, csek. felh. kisebb fsz. este tiszta, szélcsend.
9.	15.8	19.0	13.0	borult, felszéllel, du. jókora fészél, kitisztult.
10.	14.0	18.0	14.0	tiszta, felszél, felhős, nagyobb felszéllel, borult, csendes.
11.	12.5	17.0	12.0	tiszta, felszél, csek. felhő, később jobb, borult, este kitisztult.
12.	12.0	17.8	13.5	borul, felsz., du. szélcsend, este fszéllel megjött az eső, jó eső.
13.	13.5	16.5	14.0	bor., korán eső, egész nap borult, még d.e. újra, s az éjjel több eső, csek. felszéllel.
14.	13.0	15.5	13.0	bor., nagy fszéllel, 10 1/2 óra után többször eső, 3 után napos, de. felh., este borult, szélcsend.
15.	13.5	19.7	13.5	napos, csek. felh. fszéllel, hasonlóképp kisebb fszéllel, est. tiszta, szélcsend.
16.	14.5	19.5	12.5	napos, tiszta, csek. felsz. napos, tiszta, csek. alsz., tiszta, szélcsend.
17.	12.0	19.3	12.0	6 órakor 8° meleg és napos, tiszta, szélcsend, csek. alszéllel, szélcsend.
18.	13.5	19.3	13.2	napos, de homályos, még is egész nap, reg. szélcsend, azut. csekély alszél.
19.	11.8	19.5	14.0	napos, de homályos, szélcsend, felhők alszéllel, este csillagos, felszéllel.
20.	10.3	15.2	10.3	6 órakor +6.5° napos, homályos, szélcsend, napos, felhősödik, sek. alszél, csillagos, felszéllel.
21.	7.6	12.2	6.5	nap felkelt = +4.6°, azt mondják dér, s már a SÁRRÉT-en csek. fagy, napos, tiszta alszéllel, dér.
22.	5.0	13.0	9.6	nfk. = +1.8° az éjj. jókora fagy, a vizen pengett a jég, napos, tiszta, szélcsend, felh. alsz., tiszta.
23.	10.7	16.0	13.2	nfk. = +6.5°, bor. alszél., 10 ór. du. 2 közt jó kis eső, azután is boruló alszéllel.
24.	12.5	19.5	13.5	nagy köd, azut. kitiszt., du. tiszta, reg. csendes, du. csek. alszél.
25.	12.5	19.5	14.5	borult, alsz., du. derült, borult, este kitiszt. folyv. alszéllel.
26.	13.8	20.0	16.2	borong, szélcsend. legn. meleg = 21°, napos, nagy alsz. tiszta, alszél.
27.	15.0	16.0	13.0	reg. korán, délelőtt s este jó csendes eső, különben borult felszéllel.
28.	12.3	16.0	10.0	r. felhős derül, jókora felszéllel, felderül, tiszta, este felé a szél csillapodott.
29.	10.0	16.5	11.5	napos, tiszta, alszéllel.
30.	11.2	16.5	11.5	napos, tiszta, alszéllel.

Légsm. legmagasabb állása 0°R-nál	(10én) = 28" 8.6"
Légsm. legalacsonyabb	(7én) = 28" 2.8"
Legmagasabb közép mérsékl.	(3án) = +19.887°
Legalacsonyabb közép mérsék.	(22án) = + 8.942°
Légmérő legmagasabb állása	(23án) = 28" 7.0"
" legalacsonyabb	(26án) = 28" 3.5"
Legmag. közép mérséklet	(26án) = +16.208°
Legalacs. "	(29én) = +12.250°
Hónap közép mérséklete 14.666°	
Eső: 5. 6. 12-14. 23. 27 = 7 nap.	
Köd: 24. = 1 nap.	
Nagyobb fszél: 5. 6. 9. 14. 28 = 5 nap.	
Kisebb fszél: 2. 3. 7. 8. 10-13. 15. 16. 20. 27 = 12 nap.	
Nagyobb alszél: 26. = 1 nap.	
Kisebb alszél: 3. 4. 16-18. 20-25. 29. 30. = 13 nap.	
Egészen tiszta nap: 17. 21. 29. 30 = 4 nap.	
Egész nap szélcsend: 1. = 1 nap. menyd., villámlás.	

Ez a hónap koráni fagyáról nevezetes, különben közép mérséklete a tavalinál kevéssel csekélyebb, többnyire folyv. szél fujt, de rendkívüli nagy szél benne nem volt, egész nap tiszta kevés, még is eső sem sokszor, de elegendő volt, ha az említett dér, és fagy kimarad, egy a legszebb Szeptemberek közül.

Legnagyobb meleg 3. és 4én 25.0°.

Legkisebb meleg. 4.6°.

október.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	10.6	18.0	13.6	napos, tiszta, de. fel. du. alszéllel, este borult, alszéllel.
2.	12.0	18.0	13.0	napos, tiszta, de. fel. du. alszéllel, este tiszta alszéllel.
3.	12.2	19.5	14.0	napos, tiszta, előbb kisebb, délben nagyobb alszéllel.
4.	11.5	19.2	15.2	napos, nagy alszél, estére kezdett felhősödni.
5.	12.8	14.5	10.5	az éjjel jó zápor, dörgéssel, r. bor. azután kitiszt. nevedező alszéllel, napos.
6.	11.0	16.2	8.7	d.e. többny. esik, csek. alsz., délb. tiszt. napos, nagy alsz., du. erősödött, s az eső újra megjött. este 6 ór. rendkívül nagy Dny. széllel gyenge zápor, 7 1/2 ó. Légm. 27" 8.9" +14.2° 10re akkor megállt.
7.	9.0	16.2	10.0	napos, csek. felh., d.e. kis szél, du. gy. alszél, jégeső, gy. menyd., vill. jó eső, nagy Dnysz. kitiszt. szcsend.
8.	9.0	17.0	14.2	napos, felh., szélcsend, du. elborult, egy kis eső esett, este borult, nagy alszéllel.
9.	12.2	14.8	11.2	napos, felhők alszéllel, este elborult, szélcsend.
10.	10.5	13.2	9.0	éjj. jó eső, r. bor., szélcsend, du. kis eső, est. tiszt. felszéllel.
11.	8.2	12.2	8.2	napos, alszéllel, du. borult, szélcsend, este tiszta.
12.	7.8	14.2	9.1	napos, homályos, alsz., borult alsz. este bor. alsz.
13.	9.5	11.0	8.5	r. csek. eső, délig jókor ffszéllel, du. derül csek. felszéllel, este borult.
14.	7.5	11.5	6.0	napos, tiszta, szélcsend., későbben jókora ffszél, este csillapodott, tiszta.
15.	6.2	12.3	7.0	napos, tiszta, felszél.
16.	8.2	14.0	9.0	felhős, tisztul, felhős, egy kis eső, csek. ffszél.
17.	8.0	13.5	8.0	d.e. igen jó eső, majd délig nagy felszéllel kitisztult, este kis alszél.
18.	9.0	15.0	9.0	felhős, kitisztul alszéllel.
19.	7.5	13.0	8.5	tiszta, csek. felh., napos, alszéllel.
20.	8.5	11.0	8.5	felhős, este csek. eső, ffszéllel.
21.	8.2	13.5	9.5	felhős, derül, alszéllel, még jobban felhős, folyv. alszéllel.
22.	5.5	9.5	4.0	napos, tiszta, felszél.
23.	0.8	9.5	7.8	nagy fagy = -0.4°, napos, tiszta szélcsend, du. felh. alsz. este borult.
24.	5.0	15.3	10.0	felhők látszottak, s néha borult alszéllel.
25.	7.0	15.5	11.0	felhős, napos alszéllel.
26.	11.0	16.2	12.2	r. eső, bor., szélcsend, du. felhős, napos alsz.
27.	10.5	16.5	11.0	felhők, du. csek. eső napfénynél, d.e. fel., du. alszéllel.
28.	10.0	16.0	12.8	napos, felhős is alszéllel, este 9 ór. tájban csek. eső.
29.	11.0	15.5	12.8	fszéllel borult, este szép, csendes, meleg, eső, 9 óra után nagy felszél.
30.	13.0	15.0	12.0	napos és borult is, előbb al, azután felszéllel.
31.	8.8	14.0	10.0	köd, szélcsend, 10 óra felé feltiszt., napos, jó idő.

Légs. mérő állása 0°R-nál (22-én) 28" 9.8"
 " legalacs. (6-án) 27" 8.1"

Hónap közép mérs. +10.915°

Legmag. " (3-án) +13.738°

Legalacs. " (23-án) +5.088°

Legnagyobb meleg (3-án) +19.500°

Legkisebb meleg (23-án) - 0.400°

Eső: 5-8. 10. 13. 16. 17. 20. 26-29. = 13 nap.

Köd: 1 nap.

nagyobb felszél: 13. 14. 17. 29. = 4 nap.

kisebb felszél: 10. 15. 16. 20. 22. 30. = 6 nap.

nagyobb alszél: 3. 4. 5. 6. 7. 8. = 6 nap.

kisebb alszél: 1. 2. 9. 11. 12. 17. 19. 21. 23-28. 30. = 16 nap.

egészen tiszta: 2. 3. 14. 15. 22. 25. = 6 nap.

szélcsend: 31. = 1 nap.

menyd. vill: 5. 7. = 2 nap.

Az idén ezen hónap 23-án fagyott másodszor, külömben ez egy a legjobb októberek közül, esője elég, melege hasonlóképen, ahonnét több gyümölcsfák nemcsak újra virágoztak, hanem gyümölcsöket is jókorára megérleltek, epret pedig ezen hónapban annak második terméséből a piacon többször árultak.

november.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	10.0	12.2	10.5	nagy köd, szélcsend, borult alszéllel.
2.	7.0	9.2	4.2	borult, alsz. azután napos, tiszta, szélcsend, betegeskedésem miatt ma kezdtem fűteni.
3.	0.0	7.0	2.5	napos, tiszta alszéllel.
4.	3.0	8.0	3.0	nagy köd, szélcsend, későbbben feltiszt., napos, tiszta.
5.	0.0	8.0	0.7	napos, tiszta, csek. azut. kissé nagyobb alszéllel.
6.	-1.8	6.0	1.0	volt -2°, napos, tiszta, szélcsend.
7.	-1.7	5.5	0.8	napos, de füstös, azután tiszta, szélcsend.
8.	-2.5	6.0	1.0	volt -3°. napos, tiszta, szélcsend, du. felhősödik nyug. széllel, este kitisztult.
9.	0.8	8.3	3.3	napos, felhők, felszél, este elébb borult, azut. tisztult.
10.	0.5	9.6	4.0	napos, tiszta, szélcsend, este tiszt. borult.
11.	6.7	9.8	3.5	az éjjel nagy felsz., napos, tiszta, mindég kisebb felszéllel, este igen kis szél.
12.	1.5	7.5	2.6	r. bor. felhős, du. kitiszt. alszéllel, kiv. estére.
13.	2.2	7.2	7.0	r. bor. felh., du. is felh., estennen jó kis nyári eső felhőkkel, szélcsend.
14.	5.0	8.0	5.5	r. bor. felhős du. napos, de homályos, felhős, alszél.
15.	6.0	6.5	3.0	rre jó eső, sötét, délfelé viszont esik, azut. jókora felszéllel tiszt., este kitiszt., szélcsend.
16.	1.0	2.0	0.5	fagy. bor. szélcsend, 10 ór. ut. havas eső, tiszta hó, meg havas eső tisztul, meg borul.
17.	2.0	3.7	-1.0	reggelre egy pár ujjnyi hó, hó szállink. nagy fszéllel, du. napos, erősen olvad.
18.	1.5	1.3	1.7	rre beborult, esik hó dara, eső, nagy sár, borult felszél.
19.	2.3	6.0	2.2	borult, felhős, néha napos, kivált déltájban.
20.	0.5	2.0	1.5	napos, felhős, du. borult alszéllel.
21.	2.8	6.0	3.5	borult, sötét alsz. este nagy köd.
22.	2.6	6.2	4.2	borult, nagy köd, felhős, este viszont köd.
23.	3.5	10.3	9.0	borult, szélcsend, volt 11° meleg, bor. sötét alszéllel.
24.	6.9	8.0	6.5	bor. felh. szélcsend, du. este 6 óráig folyv. esett az eső, este bor. nagy felszéllel.
25.	3.2	5.0	1.0	bor., felh. nagy felszéllel, du. néha derül, a szél csillapodik, kitisztul alszéllel.
26.	1.0	3.0	2.7	borult, szélcsend, kisebb felszél, estefelé nagyobb felszél, az éjjel is gy. fszél.
27.	1.0	3.0	1.0	borult felszéllel, estére kitisztult.
28.	-1.4	3.0	3.2	volt a hideg -1.7°, napos, felhők is, borult, este 6 ór. előtt eső, 9 ór. köd.
29.	2.5	8.0	4.5	bor., szélcsend, bor. alszéllel, tiszta alsz.
30.	3.0	9.0	9.2	napos, felhők, fszél, este felhős felszéllel.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál 29" 0.3"

" legalacsonyabb 27" 9.5"

Hónap közép mérséklete 3.789/15°

Legmagasabb közép mérs. (1én) 10.767°

Legalacsonyabb " (8án) 0.954°

Legnagyobb meleg (1én) 12.200°

Legkisebb meleg (8án) -3.000°

Eső: 13. 15. 18. 24. = 4 nap.

Köd: 1. 4. 21. 22. = 4 nap.

Hó: 16. 17. = 2 nap.

Nagy felszél: 11. 17. 18. 25. 26. = 5 nap.

Kis felszél: 9. 27. 30. = 3 nap.

Nagy alszél: 2. = 1 nap.

Kis alszél: 1-3. 5. 8. 12. 14. 20-23. 25. 29. = 12 nap.

Egészen tiszta: 3. 5. 6. 11. = 4 nap.

Szélcsend: 4. 6. 7. 10. 13. 16. 19. 28. = 8 nap.

Ezen hónap átalj. kevés, de jó esők, korán egy pár ujnnyira való hó, nagy szél, kevés, sok szélcsend és legink. alszél, volt jókora fagy is, átaljában még is enyhe, a végén épen nevedő meleg, különben is ritkán volt fagy.

december.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	6.7	12.0	8.5	Napos tiszta szélcsend, délf. és ut. nagy alsz., borult volt, = 12.0°, este tiszta, kisebb fsz.
2.	5.0	9.8	7.0	Napos, tiszta, alszél, volt 11.8° délu. alszéllel.
3.	3.3	10.0	6.0	napos, tiszta, alszéllel, este borul.
4.	4.5	5.0	5.0	egész nap esett, sok eső, nagy sár.
5.	5.5	6.3	6.0	egész éjj. nagy eső, csak nem egész nap esett, este nyári féle zápor, felszéllel.
6.	5.5	6.7	5.6	de. is, du. is több ízben lassu eső felszéllel.
7.	5.2	6.5	5.3	borult, sötét, estefelé megjött az eső, aprón sok esett, felszél.
8.	4.3	5.8	5.0	az éjj. nagy fszél, egész nap borult, nem nagy felszéllel.
9.	3.0	5.2	4.0	bor., sötét, alszéllel, éjjel kitiszt. de fagy nem volt, reg. egy kis dér.
10.	2.5	4.7	1.8	feltisztult, napos alszéllel, délfelé nagy fszél, estére köd, kint egy kis fagy volt.
11.	3.7	5.8	2.5	bor., sötét reg. egy meglehetősen eső, du. ugyan olyan fszéllel, este kitiszt. fszéllel.
12.	0.5	4.2	2.7	reggel fagyott, kitiszt. napos fszél, du. felhősödik, 9re bebor. 9 1/2-re viz. kitisztult.
13.	1.7	5.0	1.5	reggel fagyott, napos, fszél, du. egy kevés eső szemetelt, este kitisztult.
14.	-0.5	3.0	0.7	nevekedő fagy, elébb borult, azut. napos alszéllel, este köd.
15.	-0.2	3.0	0.2	de. borult, du. napos, este csillagos.
16.	0.8	2.4	0.4	borult, azut. napos keleti széllel, este jókora köd.
17.	-0.8	2.0	1.0	borult felszéllel.
18.	1.0	3.8	1.5	borult, du. s este tiszta alszéllel.
19.	1.0	4.0	2.0	az éjjel eső, r. tisztult, du. bor. alszéllel.
20.	0.5	3.0	3.7	r. nagy köd, bor. alsz., este egy kis nyári forma eső, este bor.
21.	3.2	9.5	7.0	napos alszéllel.
22.	2.5	6.5	5.2	napos alszéllel, estére megjött az eső, sok eső.
23.	3.7	4.5	3.2	borult csak. felszél, este egy kevésbé tisztult.
24.	3.0	5.0	3.8	borult, este köd.
25.	2.0	3.5	2.7	rre egy kis hó, csaknem egész de. eső, du. sötét borult, este kitisztult és fszél.
26.	3.0	5.0	5.0	nagy köd, felhős, nagy eső fsz.
27.	5.0	6.0	6.0	jókora eső, felhős alszél.
28.	4.5	4.7	3.5	reggelre nagy eső, folyv. borult, sötét.
29.	3.0	4.5	1.0	folyv. eső, csaknem délig, azut. bor. este kitiszt. felszéllel.
30.	1.0	3.5	3.5	rre egy kis fagy, borult fszéllel.
31.	2.5	3.0	2.5	derül borul fszéllel.

Légs. mérő legmagasabb állása 0°R-nál (15én) 28" 7.0"
 " legalacsonyabb (19én) 28" 0.5"
 Legmagasabb közép mérséklet (1én) 8.696°
 Legalacsonyabb " (14én) 0.821°
 Egész hónap közép mérs. 3.767°
 Legnagyobb meleg (1én) +12.0°
 Legkisebb meleg (17én) -0.8°
 Eső: 4-7. 11. 13. 19. 20. 22. 25. 27-29. = 13 nap.
 Dara: 0.
 Köd: 10. 16. 20. 24. 26. = 5 nap.
 Hó: 25. = 1 nap.
 Nagyobb felszél: 8. 10-12. = 4 nap.
 Kisebb felszél: 5-7. 13. 17. 23. 26. 29-31. = 10 nap.
 Nagyobb alszél: 1. = 1 nap.
 Kisebb alszél: 2. 3. 9. 10. 14. 16. 19-22. 27. = 11 nap.
 Egész nap szélcsend: 4. 15. 18. 24. 25. 28. = 6 nap.
 Egész nap tiszta: 22. = 1 nap.

Ezen hónap decembernek gyenge, esője elég, s több napja ködös, legtöbbnyire csak felszéllel, karácson után is láttam a mezőn virágot, a gyepek az oldalakban kiváltak tavaszi zöld, az emberek kint egy ingben dolgoztak, mezíten lábos gyermekek játszottak az utcákon, az őszi vetések nagyon nekivették magukat, de köztük a gaz is sokakban erőre kapott, gazos őszi sok, az eleség ára leesett, a buza 14 fról 12re, a rizs 10fról 8ra, s így tovább aránylag.

1842

január.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-1.5	1.5	-2.0	volt -2°, napos, tiszta alszéllel.
2.	-5.0	-0.5	-4.0	napos, tiszta alszéllel.
3.	-3.0	-2.0	-4.7	borult, alsz. napos, tiszta felszéllel.
4.	-6.0	-2.8	-2.0	borult, nagy alszél, d.u. havaz, s egész éjjel nagy hó felszéllel.
5.	-3.5	-1.7	-4.0	r.m.e. 9 óráig hó fszéllel, d.u. borult, este viszont hó nagy fszéllel.
6.	-3.5	-2.5	-3.0	borult nagy felszéllel.
7.	-4.3	-3.3	-5.3	borult nagy felszéllel.
8.	-6.0	-3.4	-3.2	bór. nagy fszéllel, d.u. csillapodott, este viszont feltámadt.
9.	-2.5	-0.7	-2.5	d.e. folyv. hó esik, d.u. bór. alszéllel.
10.	-2.0	1.0	0.3	borult, délben egészen meglágyult, este csek. hó szállinkozott éjfélre igen gy. fszél, d.u. nagyon olvadt.
11.	0.8	1.8	-1.0	éjj. d.e. 3 ór. folyv. hó esik, d.e. kivált nagyon sok hó, azután eső.
12.	-2.5	-1.0	-3.0	bór. nagy felszéllel, csek. hó szállinkozik, m.e.de. 10 ór. egész estig folyvást sok hó esett.
13.	-7.8	-2.2	-3.0	tiszta felszéllel, volt -8°R, később a szél megált, este beborult, s hó esett.
14.	-2.5	0.3	-1.0	borult alszéllel.
15.	-0.8	1.5	-0.3	borult alszéllel, délben és d.u. a nap is néha sütvé, olvadt.
16.	-1.7	1.2	-0.5	r. nap is sütött, azut. elbór. alszéllel.
17.	0.0	1.5	1.0	borult, ködös.
18.	0.5	2.8	-1.0	derü, boru, szélcsennel.
19.	0.0	3.0	-1.5	r. csek. felhők, azut. kitiszt, szélcsend, nagyon olv. naponnan.
20.	-1.3	2.0	0.5	egész nap borult, olvadt.
21.	-0.5	1.5	-1.0	borult, d.e. is d.u. esett a hó, de nem sok, jókora fszél.
22.	-2.5	-0.3	-5.0	regre hó esett, borult, azután kitiszt, fén lett, tiszta felszéllel.
23.	-11.0	-7.5	-7.7	reg. volt az udvarban is 12° hideg, kint lehetett körül belül 14° hideg, tiszta, elébb alsz. azut. felszél.
24.	-2.7	-0.3	-1.0	borult, felszéllel, este felé 4 órákor elkezdett a hó esni, s esett.
25.	-3.0	0.0	-1.0	egész nap folyv. még 11 órákor is felszéllel igen sok hó.
26.	0.0	0.5	-2.5	nagy felszél havat hordja, délfelé hó esik, d.u. a szél megált, bór.
27.	-4.5	-2.5	-4.3	borult, hóra van viszont.
28.	-4.0	-0.5	-4.0	folyv. hó, d.u. m.e. két óráig, azut. is borult.
29.	-6.0	-0.5	-7.0	köd, borult, este kitiszt. felszél.
30.	-4.5	-1.0	-3.4	bor, d.e. s d.u. is esett hó jódarabig, de csak aprón, este kitiszt. felszél.
31.	-4.7	0.5	-2.5	borult, d. volt +1.8° felsz. este elébb tiszta, azután borult felszéllel az éjjel kis hó.

Légmérő legmagasabb állása R° red.	(19én) 28" 8.9"
" legalacsonyabb	(25én) 28" 3.2"
Hónapközéphőmérséklete	-2.105°
Legmagasabb középhőmérséklet	(18án) 0.795°
Legalacsonyabb"	(23án) -9.154°
Legnagyobb meleg	(19én) 3.0°
Legnagyobb hideg	-12°és-13¼°

Eső: 11. = 1 nap.

Köd: 17. 29. = 2 nap.

Hó: 4. 5. 9-13. 21. 22. 24-26. 28. 30. 31. = 15 nap.

Nagyobb felszél: 5-8. 11. 12. 21. 26. = 8 nap.

Kisebb felszél: 3. 4. 13. 22. 24. 25. 29-31. = 9 nap.

Nagyobb alszél: 4. = 1 nap.

Kisebb alszél: 1-3. 9. 14-16. 23. = 8 nap.

Egészen tiszta nap: 1. 2. = 2 nap.

Egész nap szélcsend: 10. 17. 18-20. 27. 28. = 7 nap.

Ezen hónap hidegebb a tavalinál, leginkább felszéllel, csaknem fele hónapban esett hó, de mivel először olvadt, a hó is kevesebb.

február.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	-6.5	-2.8	-4.5	Egész nap tiszta jókora felszáll.
2.	-8.5	-2.8	-4.2	r. napos, de homályos, azut. egészen tiszta felszáll.
3.	-6.0	-1.0	-3.0	borult felsz. d. u. és este csek. hó szálankozott.
4.	-3.5	-1.8	-8.5	délig foly. hó esik, azután kitiszt. felszáll.
5.	-10.5	-5.5	-11.0	délig ködös, d. u. kitiszt. este viszont nagy köd.
6.	-11.7	-7.2	-11.7	volt -12°, külömben ködös, d. u. tiszt. este is tiszta.
7.	-15.2	-8.5	-13.0	volt -15.8°, reg. csek köd, nappal tiszta, éjszakára gyenge köd felszáll.
8.	-15.0	-10.0	-13.5	nagy köd, úgy mint tegnap (reg. -13.0°)
9.	-15.0	-10.0	-13.0	tiszta nem nagy alszáll.
10.	-15.5	-10.0	-11.0	r. 7 óraker -15.0°, r. nagy köd, nappal tiszta, este viszont nagy köd.
11.	-9.0	-6.2	-9.0	hó többnyire egész aprón alszáll.
12.	-9.0	-5.8	-9.0	nagy köd és hó esik, d. u. s este bór.
13.	-14.0	-8.0	-12.8	borult fsz. azut. kitisztult.
14.	-11.0	-6.3	-11.2	egész nap hó esdegélt, este borult.
15.	-14.6	-5.5	-7.5	r. borult, d. u. változó.
16.	-10.5	-4.0	-9.0	borult, azut. kitisztult.
17.	-7.5	-1.3	-4.5	csek. köd, felhős, tiszta.
18.	-3.0	0.0	-2.5	volt + 2 1/2°, azután elködösödött.
19.	-5.5	1.5	-5.5	derü, boru, este viszont ködös.
20.	-5.0	0.5	-0.4	r. ködös, folyv. bór. vált. széllel.
21.	-0.5	1.0	-1.0	egész nap csaknem esett az eső, igen nagyon apró, alszáll.
22.	-2.0	-0.5	-1.8	bór. reg. csek köd alszáll.
23.	-2.7	-1.7	-3.0	köd, bór. este visz. köd, egész nap alszél.
24.	-3.5	-2.0	-1.8	köd, bór. alszél, a tegnapiánál nagyobb.
25.	-1.8	2.0	-2.2	bór. alsz. délfelé napos, d. u. visz. elborult.
26.	-4.2	0.0	-0.8	előbb tiszta, azut. borult.
27.	-0.3	4.0	-1.0	rre csek. hó, d. e. hó esett, d. u. borult széllel, este kitiszt. 4.8°!
28.	-2.8	4.0	3.5	köd. bór. előbb alsz. estére kitisztult, s jókora felszállal sebesen olvadt.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (12én) 29" 1.3"
 " legalacsonyabb (25én) 28" 2.7"

Hónap középértéke -5.967°

Legmagasabb közép mérséklete +1.1175°

Legalacsonyabb " -13.041°

Legnagyobb meleg (27én) +4.8°

Legnagyobb hideg (7én) -15.8°

Eső: 21. = 1 nap

hó: 3. 4. 11. 12. 24. 27. = 6 nap.

Köd: 5-6. 10. 12. 17-20. 22. 23. 28. = 13 nap.

Nagyobb felszél: 1 nap.

Kisebb felszél: 2-4. 7. 8. 13. 20. 28. = 8 nap.

Nagyobb alszél: 24.

Kisebb alszél: 9. 11. 20-23. 25. 27. 28. = 9 nap.

Egészen tiszta: 1. 9. = 2 nap.

Szélcsend: 5. 6. 10. 12. 14-19. 26. = 11 nap.

Ezen hónap tartós, kemény, csek. eső, sokszori, de nem sok hó, kevés tiszta nap, rendkívüli sok köd, kevés nagy szél, annál több szélcsend, a végén megváltozott, s az utolsó két nap sokat olvadt.

március.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	2.0	3.8	1.5	Csek fagy, bór. derü, boru, volt +6.5°, olvad, alsz., este kitisztult.
2.	1.5	4.5	3.5	derü, boru, délben nagy felszél, d.e. volt +7.5°.
3.	3.6	6.3	5.3	többnyire esett lassun alszállal, este tiszta, semmi fagy.
4.	7.3	8.5	2.3	tiszta, alsz., volt délben 10° meleg.
5.	3.0	9.3	6.5	tiszta, dér és fagy, alsz. d.u. befelhősödött, este sötét, eső nagy felszállal. (du. 3=9.3°).
6.	4.0	6.0	2.5	elbór. felszállal, azut. derü, boru, estve bór.
7.	0.5	2.8	-0.7	tiszta, nev. fagygyal, elébb nagyobb, azut. kisebb felszél.
8.	-1.0	3.5	0.0	tiszta d.u. s este alszállal.
9.	0.0	3.5	2.5	napos de felhős, d.u. elbor, este bór.
10.	3.0	6.0	3.0	derü, ború, elborult, kis eső is esett.
11.	4.0	5.0	3.0	még az éjj. rendkívüli nagy felszél, fujt egész nap, s éjjel.
12.	3.0	8.0	5.0	borult, délfelé kiderült, de visz. elborult, felszállal.
13.	6.5	8.5	3.6	tiszta jókora felszállal, mely estére megált.
14.	6.1	9.0	4.0	reg.re kis eső, borult sötét, későbbben feltiszt. nagy felszállal.
15.	5.5	9.0	2.5	bor, nagy felsz. derü, boru kisebb felszél, tiszta.
16.	1.5	7.0	1.2	volt hideg 2-3°, tiszta, kel. szél.
17.	2.5	10.2	6.5	d.e. tiszta, du. felhősödik.
18.	5.5	10.3	6.0	bór. felh. alsz. d.u. s est. csek eső, 9 ór ut. jó eső nagy felszállal.
19.	4.3	7.5	3.0	reggelre sok eső, bór. sötét, esik is, felsz. du. nev. felsz., este tiszta, kisebb felszél.
20.	3.2	6.2	3.5	7 és 12 ór. tájban hó esett, külömben felszállal derü boru.
21.	4.0	8.0	4.5	felhős, derül, borul vált. szállal.
22.	4.0	7.5	4.7	bór. elébb al, azut. felszállal, felhős, derül, este elbór.
23.	4.0	8.5	5.0	borulték. szállal.
24.	5.5	8.0	2.5	elébb többet borult, azut. többet derült felszállal.
25.	1.8	5.5	0.7	jókora fagy, tiszta, nagy felszél, mely estefelé lassanként megcsillapult.
26.	0.5	7.0	1.5	-3 fagy, tiszta alszállal, mely d.u. jókorára nevededett, estére megált.
27.	3.7	7.2	4.0	napos de felhős, bór. du. eső, de nem sok, est. bór. felszél.
28.	4.5	6.5	1.6	derü bór. nagy felszállal, délben a hó nagyon neki jött, de csak egyneh. perczig, este tiszta.
29.	3.3	8.5	6.5	d.u. 3 óráig többny. esett aprón, azut. kitiszt. csek. felszél.
30.	9.5	11.4	5.5	felderült, tiszta nagy felszállal, mely este megcsillapodott.
31.	5.8	13.0	8.5	d.e. bór., d.u. igen meleg, pedig leginkább bór. 14° mel. este nagy menyd. vill. igen jó zápor.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-on (16án) 28" 10.2"
 " legalacsonyabb (20án) 27" 11.7"
 Közép hőmérséklet: 4.646°
 Legnagyobb meleg (31én) 14.0°
 Legkisebb meleg (26án) -3.0°
 Eső: 3. 5. 10. 14. 18. 27. 29. 30. = 8 nap.
 Hó: 19. 28. de mindjárt elolvadt.
 Köd: semmi.
 Nagyobb felszél: 2. 5. 7. 11. 13-15. 18. 25. 28. 30. = 11 nap.
 Kisebb felszél: 6. 12. 16. 21-24. 27. 29. = 9 nap.
 Kisebb alszél: 1. 3-5. 8. 21. 22. 31. = 8 nap.
 Egészen tiszta: 3. 8. 11. = 3 nap.
 Szélcsend: 9. 10. 17. 19. = 4 nap.
 Vill. dörgés 31. = 1 nap

Ezen hónap hives, száraz és szeles, a term. lassan indul, az eső nagyon kellene, a száraz fagy reggelenként kártékony.

április.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	8.5	13.7	10.0	r. esik az eső, délf. s d.u. igen nagy alsz. derül, borul, éjjel is, gyenge alszél, és sok eső.
2.	7.0	9.5	6.5	eső 11 óráig, azut. folyv. borult, jókora sár.
3.	6.3	7.5	6.5	bór. est. felé csek. eső alszéllel.
4.	4.9	11.0	6.5	felhősödik, du. kitisztult.
5.	6.5	10.0	5.0	derü, boru, du. tiszta csek. felszéllel.
6.	6.2	12.4	7.0	tiszta felszéllel.
7.	8.2	12.8	8.0	bór. felhős, nagy alszéllel, délfelé nem sok eső, du. derül, gy. alszél, este viszont borult felszéllel.
8.	4.5	5.5	1.5	rre jó eső nagy fszéllel, du. elsötétedett, eső, dara, hó, estére nagy felszéllel kitiszt.
9.	1.5	5.0	0.5	volt -2°! d.e. tiszta, du. felh. folyv. nagy fszél, este egy pár óráig hó.
10.	1.0	4.7	1.5	rre a hó mindent háztetőt ellepett, hó esik, gyenge felszéllel derül, borul, este is hó.
11.	1.5	6.5	1.5	nagy felszéllel derül, borul.
12.	3.2	4.7	3.0	bór., felsz., délb. egy kis eső, estve bór., csek. fszél.
13.	4.7	7.5	4.2	borult, előbb derül, azut. bór. keleti széllel.
14.	7.0	12.0	8.0	egész nap derü, boru, csek. felszél.
15.	8.6	14.5	10.0	napos, felhősödik.
16.	6.5	12.0	5.0	napos, felszél.
17.	5.0	8.5	2.5	napos, felszél.
18.	5.0	11.5	5.5	napos, felszél.
19.	8.3	14.0	7.2	napos, alszél.
20.	10.0	13.2	6.0	napos, felhőkkel, előbb borul, majd derül, kitiszt. egészen, alszél.
21.	10.2	16.2	10.5	napos, tiszta, jókora felszéllel, a fűtést ez uttal abba hagytam.
22.	10.8	16.0	9.0	r. borult, azután tiszta felszéllel.
23.	11.5	17.3	9.0	tiszta felszéllel.
24.	12.0	16.0	9.0	tiszta felszéllel.
25.	11.5	12.8	6.0	tiszta, du. felhősödik, egész nap nagy felszél, rémitő poros vásár.
26.	7.5	11.0	6.0	5 órakor +0.7°, dér, fagy, nagy fszél, tiszta.
27.	7.0	12.8	6.0	napos, majd nagy al, majd felszél, este felhősödik.
28.	10.0	16.3	12.8	egészen bór. nagy felszéllel tisztul, estére szépen befelhősödött, újra fűtettem.
29.	8.5	11.2	5.5	tiszta, nagy felszéllel, szárazság, ma is fűtettem.
30.	8.5	13.2	6.5	5 ór. +2 1/2° tiszta nem nagy felsz. ma is fűtettem.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-on (8án) 28" 9.2"

" legalacsonyabb (1én) 27" 10.6"

Hónap középhőmérséklete +8.087 1/3°

Legnagyobb meleg (24én) 17.3°

Legkisebb meleg (9én) -2.0°

Eső: 1-3. 7. 8. 12. = 6 nap.

Hó: 8-10. = 3 nap.

Nagyobb felszél: 8-11. 21. 25. 27-29. = 9 nap.

Kisebb felszél: 5-7. 12. 14. 16-18. 22-24. 26. 30. = 13 nap.

Nagyobb alszél: 1. 7. 27. = 3 nap.

Kisebb alszél: 3. 13. 19. 20. = 4 nap.

Szélcsend: 2. 4. 15. = 3 nap.

Egészen tiszta: 6. 16-19. 21. 23-24. 26. 29. 30. = 11 nap.

Ezen hónap elején ugyan eső, de hó is, és 9én nagy fagy, a 25ki dér, s fagy szőlőbe gyümölcsbe sok kárt tett. 12től semmi eső, annál erősebb szelek, s általában hideg, ha Május eleje ki nem pótolja a Sz. György napi esőket: rossz, mert száraz, hideg tavasz.

május.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	11.7	15.3	7.5	tiszta, felszél, du. borul nagy felszéllel, est. tiszta, kisebb fel széllel, ma is fűtettem reggel.
2.	8.5	13.5	7.0	tiszta, nagy felszél, reg. fűtettem.
3.	9.5	10.5	7.5	d.e. felhősödik felszéllel, fűtettem. Délben megjött az eső, s többnyire esett sok eső.
4.	8.0	14.0	9.6	10 óráig többny. lass. esik, azután néha ki is derült, este felé viszont jó kis eső. Szélcsend. Ma is fűtettem.
5.	12.8	16.5	10.5	boru, derű, du. szépen felh., este kitiszt., csek. felszél. Ma is reg. fűtettem, és így májusban 5 nap!
6.	13.2	17.0	11.5	homályos, később egészen tiszta volt +18° du. bór. egynehány jó kis eső.
7.	13.0	18.5	11.5	tiszta bór., tiszta csek., felszéllel.
8.	9.0	19.8	12.5	változó, nevededő nagy alszéllel.
9.	14.0	19.0	13.2	r. kis eső, napp. változó, este jó eső alszéllel.
10.	11.0	12.0	10.0	8 óráig jó eső, későbbben tartós nagy zápor, du. is többny. esik, alszél, sok eső.
11.	9.0	9.0	7.2	bór. felhős, hideg erős felszéllel, estére feltisztult, befűtettem.
12.	10.7	15.0	10.0	volt reg. 6 ór. +6°, kitiszt. felszéllel, napos, tiszta, ma is fűtettem még.
13.	13.2	16.5	11.5	felhősödik, csek. alsz. kitisztult.
14.	15.0	20.0	15.0	felhősödik, reg. fel, azut. alszéllel egészen feltisztult.
15.	16.3	22.2	16.3	napos, tiszta, du. csek felhő, este tiszta, nem nagy alszél.
16.	18.5	21.5	16.2	előbb bor, azut. tisztult, este egészen tiszta, jókora felszéllel.
17.	14.8	20.0	14.8	felhősödik nem nagy alszél, este 8 óra után már esős, de kevés ideig tartó eső.
18.	16.0	19.3	14.5	az éjjel jó kis zápor, d.e. derül, szélcsend, du. bór. alszél, este viszont eső.
19.	15.0	20.0	13.0	felhős, többször nagy zápor alszél.
20.	12.0	15.0	12.0	többny. egész nap esett, nagy záporok, igen sok eső.
21.	14.0	16.0	13.0	ma is igen sok eső, este hideg felszél.
22.	13.3	18.2	13.0	d.e. eső aprón, derül, este nagy eső.
23.	13.0	15.3	13.0	d.e. derű, ború, du. elfelhősödött, csek. eső, menydörg. este kitisztult.
24.	14.5	16.2	12.0	napos, nevededő felszéllel, este tiszta szélcsend.
25.	12.5	18.5	13.0	r. borult, borult, derült, este kitisztult.
26.	15.8	21.5	14.5	előbb felhős, derül fsz., du. borult, este tiszta.
27.	18.6	17.3	15.0	tiszta, szélcsend, d.u. 1 1/2 óra-2 1/2 ór. igen nagy zápor jéggel, azt. kitisztult.
28.	17.0	20.5	15.0	naponnan borong csek. felszéllel, este kitisztult.
29.	17.5	16.5	14.0	r. derül, du. előbb is jó eső, későbbben többször jó záporok, menyd. vill., este feltisztult.
30.	14.0	17.5	13.5	borult, felszél, este felé jó kis eső.
31.	15.2	18.3	14.6	derű, boru alszéllel.

Hónap középhőmérséklete 14.229°

Legnagyobb meleg 15én 22.2°

Legkisebb meleg 11én 6.0°

Eső: 3. 4. 6. 9. 10. 17-23. 27. 29. 30. = 15 nap.

Nagyobb felszél: 1. 2. 11. 12. = 4 nap.

Kisebb felszél: 3. 5. 7. 16. 21. 24. 26. 28. 30. = 9 nap.

Nagyobb alszél: 8. = 1 nap.

Kisebb alszél: 9. 10. 13-19. 31. = 9 nap.

Egészen tiszta: 2. = 1 nap.

Szélcsend: 4. 6. 20. 22. 23. 25. 27. 29. = 8 nap.

Vill. dörgés: 23. 29. = 2 nap.

június.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	16.5	17.0	12.1	borul derül, csek. felsz. du. többnyire eső lassun, jó eső.
2.	15.8	19.5	13.2	boru, derű, csek. felsz.
3.	14.0	15.8	10.2	8 óra előtt jó eső, bór. nevededő, du. nagy felszállással, mely este csillapodott.
4.	13.2	17.0	10.0	6 órakor $\approx +6^\circ$ borult, derül jókora felszél, este nagy felhők nagy széllel.
5.	13.3	16.8	10.2	tiszta felszállással, du. egy kis eső jókora ffszél, tiszta, csekély felszél.
6.	14.0	18.3	14.0	borul, derül, este felhős, csek. nyugati szél.
7.	13.3	19.0	12.5	borult r. jó eső, derül, borul, jó zápor, de jég is, menydörg. vill. még is eső, tiszta, gyenge felszél.
8.	14.7	18.2	12.5	derül felszállással, du. eső, menydörg. ujra jó eső felszállással, esős Medárd.
9.	15.5	20.3	13.0	r. derül szélcsend, délben kis eső, du. nagy zápor, menydörg., sok eső, este tiszta, felszél.
10.	17.0	19.0	14.5	felhősödik felszállással, d.e. is du. sok eső, zápor, menyd. vill.
11.	17.2	19.8	14.0	tisztul felszállással, délben csak csek. eső, du. kiderült, este tiszta, szélcsend.
12.	17.0	20.4	14.5	tiszta, csek. felszállással.
13.	17.2	23.4	17.0	tiszta, r. szélcsend, azut. vált. szél.
14.	20.5	24.3	17.5	tiszta nyug. széllel, este felé felhők mutatkoztak.
15.	21.0	24.0	17.0	r. tiszta, felszél, du. borul, csek. eső, este felh. menydörg. villáml.
16.	19.0	18.8	14.0	borul, jókora felszél, délben egy kis eső, este felhők lát- szanak, csek. felszél.
17.	16.5	19.5	14.3	felhős, alszél, derül, borul, felszél.
18.	16.0	18.2	12.3	tiszta, nevededő nagy felszállással, este tiszta szélcsend.
19.	17.0	21.5	15.5	borult, szélcsend, este tiszta.
20.	18.0	21.2	16.5	tiszta, borult, du. felhős változó széllel.
21.	-	-	-	Nincs észlelés.
22.	19.0	23.0	17.0	bór., kitisztult nagy felszállással, minden pór.
23.	20.8	27.3	15.5	bór. csek. felszél, reg. jobban jókora alsz., este esik, nagy felszállással jó eső.
24.	16.8	20.0	15.0	borul nagy felszállással, este felé kitiszt., s a szél estére egészen megált.
25.	18.2	22.0	15.2	borul felszállással, este kitisztult.
26.	19.0	24.4	17.8	ború, derű ny. széllel, du. kitisztult.
27.	20.0	19.5	15.0	tiszta felszél, du. borul igen nagy felszél, este csek. eső.
28.				kimentem BODAJKra ferődre, ezen jegyzet most megszakadt, nem bizhatván azt senkire. Annyit még is ide jegyezhetek, hogy ezőltá eső sohasem volt, hanem folyvást nagy meleg. (Folytatás a júliusi iven, mert a többi jegyzet júliusra vonatkozik. Réthly)

július.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1-18.				a megfigyelések szüneteltek. mint mondják Július 7én 30°, külömben pedig 26-28 1/2°mindék (így) nagy szél, és így szárazság, igen nagy lévén, bort lehet reményleni, de köles, kukoricza, burgonya aligha meg nem fizeti a szárazságot, a legelővel. Itt követ- kezik Július: Nb. Július 8án midőn a teljes napfogyakozás volt délben 12 órakor volt csak 10° meleg!
18.	19.8	26.7	16.2	de. egy kis, este felé jó eső fszéllel.
19.	18.5	23.7	17.2	tiszta felszéllel.
20.	21.2	27.2	20.0	tiszta, nagy alszél, rekkenő, este 6 órakor is 25°.
21.	22.3	26.2	17.2	tiszta, jókora felszél, nagy al, kis felszél.
22.	19.	15.8	13.5	borult, d.e. igen jó eső, menydörg. az egész napi nagy fel- szél csak este ált meg.
23.	15.8	18.0	13.5	ború, derű, este egy kis eső, egész nap nagy felszél.
24.	15.8	19.3	14.0	derű, ború, jókora fszél, este 6 órára megcsillapodott.
25.	17.5	24.0	17.0	derű, ború alszéllel.
26.	20.0	24.0	16.0	derű, ború, du. borult dörög, este felé jó eső, menydörg. villámlással.
27.	18.0	21.0	16.2	ború, derű alszéllel.
28.	14.7	21.5	15.6	r.m.e. 9 óráig szép aprón eső esett, azut. feltiszt., változó fel- széllel.
29.	19.0	23.6	19.0	r. felhős, du. tisztul, alsz. este megjött az eső, s az éjjel sok eső.
30.	15.5	18.6	15.0	r. 1 óra jó eső, derű, ború kis felszéllel.
31.	15.5	19.0	15.0	derű, ború, nagy felszél, este befelhősödött egészen, egész éjjel igen nagy felszél.

augusztus.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	17.2	20.0	16.0	nagy felszéllel derül, borúl, 9 órakor esik az eső.
2.	17.5	22.2	17.5	r. jó eső, azut. nagy ffszéllel derül, borul, este befelhős, s a szél is csillapodik.
3.	18.5	23.0	17.0	felsz. folyv. csillapodott felhős, a szél délre meg álván szélcsend, napos.
4.	20.5	23.2	18.5	napos, de nem felhőtlen, szélcsend.
5.	20.2	25.5	19.2	tiszta, d.e. csek. felszél, különben szélcsend.
6.	22.0	27.5	20.5	tiszta, szélcsend, csek. felszél, este borul, szélcsend.
7.	21.2	21.5	18.0	derű, ború, szélcsend, d.e. kis eső, du. gyen. felszéllel derül, borúl, este kisebb ffszél.
8.	20.0	21.0	18.5	bór., felszél, du. egy kis eső, este felhős.
9.	19.0	23.2	19.5	bór., felszél, du. jobb eső, este felhős.
10.	19.0	24.5	19.5	felhősödik, de napfénynél csek. eső, kis ffszél, azut. tiszta.
11.	21.5	28.7	18.7	tiszta, szélcsend, du. bor. felszéllel, este menyd., vill., több jó zápor esett 6. kezdve.
12.	19.5	21.0	18.0	tiszta jókora felszéllel.
13.	17.8	21.0	17.0	borult felszéllel, azut. kitiszt., szélcsend.
14.	18.5	23.0	17.5	tiszta felszéllel.
15.	17.3	24.0	19.0	tiszta, alszél, du. csek. eső.
16.	19.3	24.0	18.0	felhősödött, du. alszéllel.
17.	19.3	24.5	16.2	csek. felh. szélcsend, 3 ór. ut. jó zápor, menyd., vill., felszél, este is felhős.
18.	19.5	18.2	16.5	tiszta, szélcsend, du. zápor, menyd., vill., este is borult.
19.	18.5	25.3	17.8	tiszta, csekély alszél.
20.	19.8	25.3	17.3	tiszta, délfelé, és du. felszél.
21.	21.0	24.0	18.2	tiszta, du. borul alszél.
22.	19.0	22.6	17.0	tiszta, alszél, du. borul, este tisztul felszéllel.
23.	18.8	22.2	17.0	tiszta, szélcsend.
24.	17.2	22.5	16.5	tiszta, d.e. fel, du. alszél, este szélcsend.
25.	18.0	24.8	17.0	napos, de felhők vannak alszéllel.
26.	20.5	24.2	18.5	napos, de felhők vannak alszéllel.
27.	16.0	18.8	15.5	reg. 4 1/2 órától 9 1/2 óráig, s du. 3 ór. 16-ig igen jó, elegendő eső, külömb. bór.
28.	17.0	21.8	15.5	tiszta, szélcsend, du. kezdett felhősödni, de kitisztult.
29.	16.5	21.8	16.0	tiszta, szélcsend, du. csek. alszél, reg. 6 órakor = 10° meleg.
30.	16.8	21.8	16.0	tiszta, alszél, du. csek. felhők.
31.	16.5	21.8	15.5	tiszta, felszél, csekély felhők.

Légmérő legmagasabb állása: 0°R-nál (14én) = 28" 8.8"

" legalacsonyabb (1én) = 28" 2.5"

Hónap közép mérséklete: 19.686 8/31°

Legnagyobb meleg: (11én) = 28.7°

Legkisebb meleg: (29én) = 10.0°

Eső: 1. 2. 7-11. 15. 17. 18. 27. = 11 nap.

Nagyobb felszél: 1. 2. 7. 12. 12. = 5 nap.

Kisebb felszél: 3. 5. 6. 7-11. 14. 20. 31. = 10 nap.

Nagyobb alszél: 0.

Kisebb alszél: 15. 16. 19. 21. 22. 25. 26. 29. 30. = 9 nap.

Egészen tiszta: 23.

Menyd. vill: 11. 27. 18.

Szélcsend.: 4. 18. 23. 28.

szeptember.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	17.0	21.3	11.3	d.e. tiszta, szélcsend, du. nagy felszállással borúl, napfénynél eső, este borult felszél.
2.	15.8	21.2	15.3	tiszta, gyenge felszél, du. egy kis eső.
3.	16.2	22.8	15.6	r. egy kis eső, azután kitisztult, du. egy kicsit felhősödött, este kitiszt.
4.	16.3	22.2	15.5	tiszta, szélcsend, du. csek. felhők.
5.	15.5	20.0	13.0	bór. sötét, du. csepegett, de nem eshetett, jókora felszállással déli ború.
6.	12.0	18.0	11.5	tiszta, felszél, este szélcsend, oly nagy szárazság, hogy a kutak kiapadnak.
7.	14.0	21.5	12.0	tiszta, csek. fszél, du. gy. fszéllel, csek. eső, mely a porát sem verte.
8.	14.0	21.0	16.3	előbb borult, azut. derül, du. felhősödik alszállással.
9.	15.0	22.2	16.0	derű, ború csek. délutáni felszállással.
10.	17.0	21.5	16.0	napos, felszél, du. borúl, derül, csek. eső.
11.	14.0	12.5	12.0	végre nagy zápor eső, naponnan több zápor, azut. lasubb eső, este 4 órákor, azután is eső felszél.
12.	12.5	16.5	12.0	tiszta, felszél, este viszont eső.
13.	13.0	18.0	13.0	tiszta.
14.	15.0	18.3	14.5	felhős, este lassú eső.
15.	14.0	18.5	14.3	nagy zápor, felhős, este tiszta.
16.	15.0	15.2	13.5	rre jó eső, r. esett 7 1/2 ór. azut. 11 órától csaknem egész nap igen sok, nem gyenge felszél.
17.	14.3	17.0	14.0	r. jó eső, du. több ízben nagy záporok.
18.	13.8	17.0	13.0	derű, ború, alszél, este egészen kitisztult alszállással.
19.	13.0	17.0	13.2	derű, ború, alszél.
20.	13.5	18.0	13.5	derül, borúl, du. már jókora alszállással, este nagy eső.
21.	13.5	15.5	12.7	borúl, alszél, du. csek. eső, este sok eső.
22.	9.8	13.0	10.0	8 óráig eső nagy felszállással, azután felhős, kisebb felszállással.
23.	10.5	16.5	10.5	felhős, borult.
24.	10.0	11.0	10.0	d.e. eső, du. felhős felszállással.
25.	9.5	15.3	10.0	tiszta, alszél.
26.	12.0	18.0	10.0	r. borult, alszél, kitisztult alszállással.
27.	12.5	18.2	14.2	derű, ború alszállással.
28.	15.2	18.5	15.0	derű, ború felszél, este rémittő nagy zápor, menydr. vill.
29.	14.8	19.0	13.5	derű, ború, csek. felszél, du. nagy zápor jéggel, este vill. menydörgéssel, viszont esik.
30.	13.0	15.3	11.5	6 óra után gyenge köd ereszkedett, tartott m.e. 9-ig, külöm-ben felhős, de napos felszállással.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (3án) 28" 7.4"

" legalacsonyabb (22én) 28" 0.7"

Hónap középértéke 14.796°

Legnagyobb meleg (3án) 23.0°

Legkisebb meleg (25én) 9.5°

Eső: 1-3. 5. 7. 10-12. 14-17. 20-22. 24. 28. 29. = 18 nap.

Nagyobb felszél: 1. 2. 5. 7. 22. = 5 nap.

Kisebb felszél: 6. 9-12. 16. 24. 28. 30. = 10 nap.

Nagyobb alszél: 20. = 1 nap.

Kisebb alszél: 8. 18. 19. 21. 25-27. = 7 nap.

Egészen tiszta: 6. 13. 25. = 3 nap.

Menyd. villámlás: 28. 29. = 2 nap.

Köd: 30. = 1 nap.

Szélcsend: 2. 3. 13-15. 17. 23. = 7 nap.

október.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	11.5	13.2	9.5	r. borult, azut. derül felszáll, este tiszta, felszél.
2.	10.5	12.5	7.5	borult, felszáll, este tiszta.
3.	9.0	13.0	9.5	borult, felszáll.
4.	9.8	12.3	10.0	borult, felszáll, esti 8 óra után eső.
5.	7.0	10.5	4.7	borult, azut. felszáll feltisztult, este szélcsend.
6.	6.5	11.5	6.0	derül, du. borul, folyv. felszél, este kitisztult.
7.	9.2	11.0	8.0	felhős, nagyobb kisebb alszáll.
8.	8.0	9.5	7.5	naponnan lassacskán többet esett, mint nem, fsz. este borult.
9.	4.5	9.5	7.0	tiszta, felszél, du. felszáll, s este is borult.
10.	8.0	10.8	6.7	tiszta, felszél.
11.	6.2	10.3	6.5	borult, felszáll, ma fütöttünk be először.
12.	7.2	9.7	6.5	borul, alsz. d.e. egy kis eső, du. bór. dk. este tiszt. nagy felszél az éjjel.
13.	7.5	10.0	5.5	borult, fsz., du. tisztul, fsz., este tiszta, szélcsend.
14.	3.3	9.0	6.0	reg. 6 1/2 órákor csak +2°, borult fszél, este kitisztult, a SÁRREtben egynehány fagy.
15.	1.5	8.0	3.0	első általános fagy, reg. 0, szélcsend.
16.	1.3	8.5	3.0	fagy -0.7 mn, a kertben minden Georgina végkép elfagyott, tiszta, csek. fsz.
17.	2.0	9.5	3.5	fagy most már folyvást, különben tiszta felszáll.
18.	2.0	9.7	8.7	fagy, borult, este az idő meg lágyult.
19.	6.0	13.7	11.2	semmi fagy, borult, derült, elébb nevededő, azut. fogyatk. alszél.
20.	9.5	9.2	6.0	sem fagy, bór., csek alsz. 14° mel. és esik d.felszél meghűsült, jó eső nagy flszél éjjel is.
21.	5.5	7.5	6.5	többet borult nagy, este felé megcsillapodott felszáll.
22.	4.0	8.0	5.0	derű, ború, csekély felszél.
23.	4.7	6.7	5.7	borult, du. aprón esett, este tisztult.
24.	4.3	11.4	7.0	köd feltisztult felszáll, este 5 óra után sok eső, 7 ut. kitiszt.
25.	7.0	6.5	6.0	d.e. alszáll sok eső, du. bór. felszáll, este kezd tisztulni.
26.	1.2	8.5	4.0	nagy dér, fagy, tiszta alszáll.
27.	3.8	10.5	6.5	borult, kis alszél, du. tiszta, este el borult, nevededő alszél.
28.	3.5	6.2	4.0	eső nagy felszáll nagy sár, du. borult, s a szél is csendese- dett, este tiszta.
29.	2.0	8.5	6.5	fagy, dér, kitisztult, alsz. este beborult.
30.	6.5	5.3	4.5	sötét egész estig eső nagy felszáll.
31.	5.5	8.3	6.7	borult felszáll, du. kitisztult, estére viszont elborult fszél.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (9én) = 28" 9.8"

" legalacsonyabb (20án) = 28" 0.3"

Hónap középhőmérséklete = 7.053°

Legnagyobb meleg (1én és 20án) = 14.0°

Legnagyobb hideg (16án) = -0.7°

Eső: 4. 8. 12. 20. 23-25. 28. 20. = 9 nap.

Nagyobb felszél: 21. 28. 30. = 3 nap.

Köd: 24. = 1 nap.

Fagy: 15. 16-18. 26. 29. = 7 nap.

Kisebb felszél: 1-6. 8-14. 16. 17. 20. 22. 23. 25. = 19 nap.

Kisebb alszél: 7. 12. 20. 25-27. 29. = 7 nap.

Nagyobb alszél: 19. 27. = 2 nap.

Szélcsend: 15. 23. = 2 nap.

Egészen tiszta: 10. 15-18. 26. = 6 nap.

Az idén legelső fagy 15-én, azután még 3szor fagyott, eső elég, nagy szél kevés, az őszi legelőre, s elkésztet vetésekre nézve is igen jó October, ámbár a feljegyzetem 6 években csak egynek való ennél kisebb középhőmérséklete.

november.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	6.5	8.5	7.0	d.e. borult, fsz., du. sötét, többnyire lassu eső: este kitiszt., éjj. gyenge fsz.
2.	3.5	6.3	3.0	tiszta, nagy felsz. du. borult, este kitisztult kisebb fszéllel.
3.	3.3	4.5	1.0	borult, fészél, estére egészen kitisztult.
4.	-1.0	4.0	0.2	tiszta, fészél, du. borult, szélcsend, este kitisztult.
5.	-2.0	2.8	2.0	tiszta, borult alszéllel.
6.	-0.5	0.5	-1.5	az éjj. hó, r. 8 1/2 órától kezdve egész nap, s este hó nagy fészél.
7.	-5.5	-1.3	-4.7	volt -5.8°! tiszta, este 8kor -5.5°, ekkor kezdett elborult, s lágyult, csek. fészél.
8.	-1.0	1.0	0.3	bór. 8 1/2 ór. du. 1 és 1/2 óráig hó esett, azut. is bór. mint mondják kint van hó 1.5 ujni.
9.	0.8	2.0	1.5	semmi fagy, nagy köd, du. többny. esett az eső, borult, sötét, ködös.
10.	1.5	3.0	1.5	semmi fagy, borult, csek. fészél.
11.	2.3	5.8	4.8	sötét, nagy köd, du. borult, este nagy köd.
12.	5.3	6.0	5.0	sötét, bór., este nagy köd.
13.	4.2	7.5	3.7	rre egy kis eső, borult, derű, boru.
14.	1.5	6.8	3.2	reg. nagy köd, azut. délfelé tiszta, estére tiszta.
15.	3.5	7.5	6.5	r. nagy köd, du. eső, este tisztul.
16.	5.7	10.0	8.5	borult, derűl, borul.
17.	8.0	9.7	7.5	sötét, de. jó és du. esők eső, későbbben igen fészéllel, s evvel este ki is tisztult egész éjjel rendkívüli nagy fészél.
18.	0.5	0.5	-0.7	3. ór. körül hó, rre fagy igen nagy fészéllel, tisztult, este valamivel kisebb szél.
19.	-1.0	2.2	-0.2	tiszta, csek. fészél.
20.	-0.5	1.5	-1.2	tiszta, csek. alszél.
21.	-0.7	1.0	0.7	derű, boru, csek. alszél, este megjött a hó, s esett kb. 2".
22.	-2.3	0.5	-0.5	nagy fagy, tiszta, este kezd borulni.
23.	-1.0	0.5	-0.3	sötét, borult, fészél, du. csek. hó, azut. eső szemetelt, szélcsend, este borult.
24.	1.0	1.5	1.8	r. csekély alszél, du. nagy köd.
25.	1.5	2.5	2.0	rre igen nagy eső, külömben egész nap borult, nagyon sötét, csekély fészél.
26.	1.0	4.7	5.7	az éjj. eső, r. csek. köd, napos, borult felsz. du. több ízben egy egy kis eső.
27.	4.5	5.8	1.0	r. korán egész jó eső, jókora fészéllel tisztul, tiszta, folyv. fészéllel.
28.	1.7	9.0	6.8	dér, tiszta, szélcsend, délben szunyogok rajoztak (!) este elborult.
29.	7.0	10.0	6.0	ború, derű alszéllel, volt 1n. mel. 10.5°.
30.	3.5	12.2	7.5	borult, jókora alszél, legnagyobb meleg = +13°! este kis eső.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (20án) 28" 9.8"

" legalacsonyabb (26án) 28" 2.0"

Hónap közép hőmérséklete +2.770 13/30°

Legnagyobb meleg (30án) +13.0°

Legkisebb meleg (7én) -5.8°

Eső: 1. 9. 13. 15. 17. 23-27. = 10 nap.

Hó: 6. 8. 18. 21. 23. = 5 nap.

Köd: 9. 11. 12. 14. 15. 24. 26. = 7 nap.

Nagyobb felszél: 2. 6. 17. 18. 27. = 5 nap.

Kisebb felszél: 1. 3. 4. 7. 10. 19. 24-26. = 9 nap.

Nagyobb alszél: 29. 30. = 2 nap.

Kisebb alszél: 5. 20. 21. 29. = 4 nap.

Egész tiszta: 19. = 1 nap.

Szélcsend: 8. 9. 11-16. 21-23. 28. 12 nap.

december.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	3.5	7.0	4.0	borult, csek felszéllel, estére kitisztult, nagyobb fszéllel.
2.	1.8	5.5	0.7	tiszta, felszéllel, este előbb egy kis köd, de 9re kitisztult.
3.	0.0	2.5	1.3	egész nap nagy köd.
4.	0.0	2.8	0.7	nagy köd, du. oszlott, hanem mellette borult.
5.	2.0	3.5	2.5	nagy köd, borult, sötét.
6.	2.5	1.5	1.0	borult, sötét, szélcsend.
7.	0.8	1.0	0.0	borult, sötét, szélcsend.
8.	0.5	1.0	0.5	borult, sötét, szélcsend.
9.	0.0	0.5	0.5	borult, sötét, szélcsend, csek. felszél.
10.	-0.8	2.5	1.2	felhős, néha kivált du. felderült.
11.	-1.0	1.5	0.6	nagy dér, nagyobb fagy, r. tiszta, du. s este borult alszéllel.
12.	0.5	1.0	0.3	borult, sötét.
13.	-0.4	-0.3	-0.5	borult, sötét.
14.	-0.5	-0.2	-0.3	borult, sötét.
15.	-0.8	0.0	-0.3	borult, sötét, délután fszéllel feltisztult, este tiszta.
16.	-0.8	2.0	-0.7	borult, sötét, nagy köd.
17.	-1.2	-0.3	-0.5	borult, sötét, nagy köd.
18.	0.0	3.0	1.5	borult, sötét, nagy köd.
19.	1.3	3.7	2.2	semmi fagy, felhős fsz. du. s este jó esők, 9 ut. kitisztultt jókora felszél.
20.	1.3	3.0	2.0	derű, ború, felszél, nagy felszéllel felhősödik.
21.	-0.5	1.0	0.5	tiszta, estére elborult, 9 óra után hó esik.
22.	2.5	4.5	3.5	sötét, felhős a hó elolv. egy kissé derül, azut. viszont felhős.
23.	3.8	6.0	3.5	borult, sötét, csek. felszél, este köd.
24.	0.0	4.0	1.5	derül, borul alszéllel.
25.	1.2	3.5	2.5	borult, du. elsötétedett.
26.	2.6	2.8	3.5	borult, köd.
27.	2.5	3.5	2.5	borult, köd, délben egy kevés ideig napos.
28.	0.5	4.0	3.0	borult, köd, du. elmúlt, de borult keleti széllel.
29.	2.2	5.0	1.5	borult. felszél, estére kitisztult.
30.	1.5	4.5	3.7	borult, alsz. du. s kivált este sok eső.
31.	7.7	9.7	8.0	rendkívüli nagy felsz. borul, derül, estére a szél megált, s szép tavaszi eső.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (5én) 29" 0.4"

Légmérő legalacsonyabb " (31én) 28" 3.5"

Hónap közép hőmérséklete +1.773 27/31°

Legnagyobb meleg (31én) +9.7°

Legkisebb meleg (14én) -1.2°

Eső: 19. 30. 31 = 3 nap.

Hó 21. = 1 nap.

Köd: 2-4. 16. 17. 23. 26-28 = 9 nap.

Nagyobb felszél: 1. 19. 20. 31. = 4 nap.

Kisebb felszél: 2. 9. 15. 23. 28. 29. = 6 nap.

Nagyobb alszél: 0.

Kisebb alszél: 11. 24. 29. 30. = 4 nap.

Egészen tiszta: 0.

Szélcsend: 3-8. 10. 12-14. 16-28. 21. 22. 25. 26. 27. = 18 nap.

1843

január.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	5.5	4.0	1.5	eső, borul, derül nagy felszéllel, este kitisztult.
2.	1.0	0.8	-1.3	bór., egy kis dara eső alszéllel, du. felszéllel hó, este kitisztult.
3.	-3.0	-0.5	-3.0	tiszta, csek. alsz., elborult egy kis ideig havas fszéllel, este tiszta, gyenge felszél.
4.	-5.0	-3.0	-7.8	rre jókora hó, 8 óra tájban megint kisebb hó, azut. kitiszt.felszél.
5.	-11.3	-4.2	-4.0	r. tiszta, szélcsend, azután egész nap borult.
6.	-5.0	-3.0	-4.0	r.borult, azut. egész d.e. tiszta, du. s este elborult.
7.	-4.5	0.5	-0.5	felhős, délfelé kitiszt, volt +1.6°, estére viszont elborult.
8.	-0.2	1.8	-0.2	rre kis hó, bór., csek. alsz., délfelé feltiszt, du. s este bór. nagyobb alszéllel.
9.	2.0	2.0	0.8	rre jó eső, bór. du. elébb eső, azut. hó, este is borult.
10.	-0.7	0.7	-0.5	az éjjel nagy felszéllel kitisztult, r. tiszta, kisebb fszél, du. alszéllel olvad, este is tiszta.
11.	1.0	2.2	1.7	sötét, borult alszéllel, este tisztult.
12.	2.5	5.0	4.0	boru, derü alsz., du. valóságos nyári felhők.
13.	2.8	4.0	0.7	rre igazi zápor, esik 10 óráig, felsz., du. egészen kitisztult.
14.	1.0	2.5	1.0	r. borult alsz., du. eső esett, sok eső, estére kitisztult.
15.	1.5	4.0	2.5	d.e. borult, sötét, estefelé viszont sok eső, alszél.
16.	4.5	7.0	1.0	d.e. borult, sötét, 3 óra felé egész 9 óráig sok eső, ekkor jókora felszéllel havas eső.
17.	0.5	1.0	1.0	borult, sötét, azut. nagy felszéllel kezdett tisztulni.
18.	0.5	1.8	0.8	elébb hó, azut. havas eső, visz. hó, du. bór. felszéllel.
19.	-1.5	1.0	-0.4	derül, napos, felsz., du. felhősödik, este tiszta.
20.	-1.5	2.5	-1.5	napos, de felhők látszattak, felszéllel.
21.	-1.5	0.5	0.0	borult, 9 or ut. nagy köd.
22.	0.0	0.8	0.5	borult, sötét, később köd.
23.	0.5	1.5	1.0	borult, sötét, később köd.
24.	0.0	1.0	0.5	borult, sötét, szélcsend ma is.
25.	0.0	1.0	0.5	borult, söt, szélcsend ma is, lágy idő.
26.	-0.5	2.5	0.5	szép, tiszta, napos, este csillagos.
27.	0.5	4.5	1.5	a hó hajnal előtt elkezdvén esni esett féldélig, de u. mind elolvadt, este tiszta.
28.	1.5	3.5	2.5	még az éjj. el kezdett az eső esni, s naponnan is többnyire esett, este is.
29.	4.3	6.5	3.5	hajnalban nagy zápor, 9 óráig eső, kül. egész nap rendkívüli nagy felszél, estére kitiszt.
30.	2.8	10.5	7.5	rre jó eső, folyv. esik 10 óráig, nap, derült, borult, néha nagy fszél, este eső.
31.	5.5	6.5	5.5	hajn. rendkiv. nagy fsz., r. napos, déltájban rendkiv. nagy fszél, d.u. csekély eső, este tiszta.

Légm. legmagasabb állása 0°R-nál (20án) 28" 11.5"

" legalacsonyabb (16án) 27" 8.7"

Hónap középértéke +0.829°

Legnagyobb meleg (30án) +10.5°

Legkisebb meleg (5én) -11.7°

Eső: 1. 2. 9. 13-16. 18. 28-31. = 12 nap.

Hó: 2-4. 8. 9. 18. 27. = 7 nap.

Köd: 21-23. = 3 nap.

Nagy felszél: 1. 3. 10. 16. 17. 29-31. = 8 nap.

Kisebb felszél: 2. 4. 18-20. = 5 nap.

Nagyobb alszél: 8. = 1 nap.

Kisebb alszél: 2. 3. 10-12. 14. 15. = 7 nap.

Egészen tiszta: 0.

Egésznap szélcsend: 5-7. 9. 13. 21-28. = 13 nap.

Ezen hónap tudtomra leggyengébb Jan. középértéke is + lévén benne kevés fagy, nagy sár, mert sok eső, s a hóból is mindig sár lett, rendkívüli nagy fészélek, igazi nyári esők, az emberek a telken szántanak, némely fák hajtanak, tavasz van, az eleség ára mint az ősziek nagyon neki vették magukat, sokat esett.

február.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	2.5	7.5	2.5	egész nap, s este tiszta, éjsz. nyug. szél.
2.	0.5	8.0	3.5	egész nap, s este tiszta, szélcsend.
3.	0.5	6.5	1.9	r. nagy köd, 10 órára feltisztult, azut. folyv. tiszta, szélcsend.
4.	2.8	7.5	4.5	egész nap borult, csek. felszél.
5.	2.5	10.5	5.5	előbb napos, azut. bór. d. felé kitiszt., s folyv. tiszta csek. alszél.
6.	4.5	7.5	7.5	bór. d.e. s d.u. is néha csöpörészett, 3 ór. ut. meglehetősen eső, este borult.
7.	4.5	8.5	4.5	tiszta, szélcsend. A fák erősen hajtanak, láttam mogyorónak himvirágait már.
8.	4.5	6.0	2.5	rre is eső, és még félig folyv. esvén nagy sár, du. borult, este tiszta.
9.	4.0	5.5	4.5	köd, délfelé eltisztult, de azért folyv. borult, szélcsend.
10.	2.5	6.5	5.5	borult, du. egy kicsit derült, viszont elborult, csek. felszéllel.
11.	3.5	5.5	4.5	borult, sötét, csek. alszéllel.
12.	4.0	4.3	4.0	r., s e. eső, külömb. bor. csek. alsz. némelly gyüm. fáknak csek. fáknak egy arasztnál nagyobb idei hajtásuk van.
13.	0.5	2.0	0.7	bór. jók, fszél. 8-10 óráig hó esett, de délre elolv. d.u. ki ki derül, este borult, kisebb felszél.
14.	0.5	1.8	0.5	rre egy kis hó, borult, du. aprón többny. mindég hó, este egy kissé tisztult.
15.	-0.3	4.5	2.5	volt -0.8°, borult, azután derült, de néha el is borult, szélcsend.
16.	0.5	7.5	3.5	tiszta, alsz., derül, borúl, este kitiszt., délben jókora alsz.
17.	4.0	11.5	6.5	borúlt, derű bór., este tiszta jókora alsz., már a barack, s. mond. fák virágai nyíló félben vannak.
18.	5.5	11.0	6.5	derül, alsz., délben nagy alszéllel, du. kisebbet borul, este tiszta.
19.	6.5	12.5	7.0	derül, borúl csekély, majd jókora alszéllel valóságos tavaszi időjárás.
20.	4.8	12.5	5.5	derül borúl, csek. du. nagyobb alsz., ma eddig legnagyobb meleg +13.5°.
21.	4.5	10.5	5.5	borúlt felhős, du. kitiszt. csek. felszéllel, este tiszta.
22.	4.3	12.8	7.0	tiszta, alsz. derű, ború, nagyobb alsz., este tiszta, ma megint +13.5°
23.	6.0	11.0	7.5	borúlt, fsz., derű ború nagyobb felszéllel, este tiszta.
24.	5.5	11.0	7.0	felhősödik, alsz., este kitisztul.
25.	4.0	12.5	7.0	lassanként borúl, délfelé tisztult, este egészen tiszta, csek. alszél.
26.	7.0	13.0	9.0	r. egy kevéssé bór. csek. fsz., du. kitiszt., fujt alszél is, estére befelhősödött.
27.	8.7	11.0	8.0	tavaszi felhők, több izben esett, de nem sok, alsz., este derű, ború.
28.	5.8	8.0	6.0	söt. borult, 9 ór. egész nap, majd jobb, majd kev. estik, sok eső, csek. felsz.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (1én) 28" 8.5"
 " legalacsonyabb " (28án) 27" 5.1"
 Hónap középértéke +5.747°
 Legnagyobb meleg: (26án) 14.0°
 Legkisebb meleg (15én) -0.8°
 Köd: 3. 9. = 2 nap.
 Eső: 6. 8. 12. 27. 28. = 5 nap.
 Hó: 13. 14. = 2 nap.
 Nagyobb felszél: 23. = 1 nap.
 Kisebb felszél: 1. 4. 10. 13. 21. 26. 27. = 7 nap.
 Nagyobb alszél: 16-18. 19-20. 22. = 6 nap.
 Kisebb alszél: 5. 11. 12. 24. 25. 27. = 6 nap.
 Egészen tiszta: 1. 2. = 2 nap.
 Szélcsend: 2. 3. 6. 8. 9. 14. 15. = 7 nap.

Február középértéke:

1836 = +2.167°
 1839 = +1.226°
 1840 = +1.101°
 1841 = -2.602°
 1842 = -5.967°
 1843 = +5.747°!!

Rendkívüli időjárás. Alig lévén olyan fagy, melyet annak lehetne mondani, s nagy, annyival inkább kártékony szelek sem lévén, de a két napi hó is mindjárt elolvadván: ezen hónapot jó tavaszának mondhatjuk. A gyümölcs fák közül a korábbiak már az elején elkezdtek hajtani, barack, s mandula virágozni csaknem kirepedtek, a rózsának több, s nagy levelei vannak, Ibolyák nyíltak, a piacon eleget árulnak, gyermekek, s emberek is gatyában meztelen lábbal járnak, szóval: a természet olly alaku, minő rendes időjárásban Április végével, s május kezdetén szokott lenni. Mi lesz ebből? majd meg látjuk!!

március.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	4.5	3.0	1.0	Ny. széllel esik 10 óráig, délután eső, hó, zivatar oly nagy felszállással, melynél erősebbre nem emlékezem, az egész ház rengett belé éjfélt ut. 1/2 óráig, azután csillapodott.
2.	0.5	2.0	-1.5	ború, derű nagy felszállással, du. tisztul, este tiszta, a szél megcsillapodott.
3.	-2.5	-1.0	-3.5	volt -3° borul felszállással, este 5 óra tájban hó, s esik folyv. nagy fűszéllel, hó, zivatar.
4.	-2.5	-0.5	-3.0	volt -4.5°! 9 óráig hó, délben elébb hó, azut. tiszta, napos, este bor. egész n. növ. felszél.
5.	-4.0	0.7	-2.0	volt -5.5°, tisztul jókora felszállással, későbbben borulni kezdett.
6.	-1.8	3.2	1.0	volt -4.°, tisztul, szélcsend, felhősödik felszállással, este megjött kelet felől a hó, folyton esik.
7.	2.5	3.5	1.0	volt -0.5, rre 2" hó, csaknem egész nap hó, eső, havaseső, szélcsend, nagy sár.
8.	2.5	4.5	0.5	rre egy kis hó, borult, azut. derű, ború, egész nap szélcsend.
9.	2.0	4.0	0.0	borult, déltájban néha felderült, szélcsend egész nap.
10.	2.0	7.5	4.0	ború, derű, szélcsend, este viszont borult.
11.	3.7	7.0	4.8	borult, sötét, szélcsend, du. ugyan olyan csek. alszállással.
12.	3.5	9.0	3.2	derű, ború, d.e. csek., du egy kicsinyt nagyobb alsz. este tiszta.
13.	3.0	7.7	3.0	sötét, borult, du. tiszta alszél, este tiszta felszállással.
14.	5.5	10.5	4.5	bór., szélcsend, 9 ór. ut. feltiszt. elébb al, azut. felszállással, du. jókora alszállással tiszta.
15.	4.5	14.0	8.0	r. tiszta, 8 óra tájban kis hirt. eső, du. tiszta, alsz., néha jókora alszél, este felhős.
16.	5.8	8.0	3.5	korábban nagy felszél, azut. csillapod., bór. jókora felszél által derül, este tiszta.
17.	1.5	6.0	0.2	volt -0.7° tiszta, elébb jókora, azután csillap. felszállással, mely du. 5 órára megált.
18.	1.5	9.5	3.5	volt -1.2° tiszta, szélcsend, azután alszállással.
19.	6.5	9.8	2.5	felszállással felhősödik, du. kitiszt nagy felszállással.
20.	0.0	3.0	-2.5	volt -2°! borult szélcsend, tiszta jókora felszállással.
21.	-0.5	4.2	0.7	volt -3.5°, tiszta nagy felszállással, este borult.
22.	1.5	1.0	3.5	volt 0°, borult alszállással, du. néha derült.
23.	3.0	7.5	3.5	r. többny. esett, du. borult, este tiszta.
24.	2.8	7.0	1.0	derű, ború, felszállással, este tiszta.
25.	0.5	5.8	1.5	volt -2.2°, tiszta felszállással, felhősödik leginkább felszállással.
26.	-0.5	0.0	0.3	r. 6 óraker = 0°, 8 -4 1/2 óráig nagy hó zivatar, igen gyenge felszállással, este visz. hó.
27.	0.7	4.0	2.2	7 1/4 ór. havaz többny., d.e. jókora, du. kisebb felszállással, este borult.
28.	2.0	5.0	3.0	bor. reg. s d.e. hó szálinkozik, folyv. szélcsend.
29.	3.7	7.0	4.5	derű, ború, szélcsend.
30.	4.2	9.5	3.0	tiszta felszállással, du. egy kicsit kezdett felhősödni.
31.	3.5	10.5	4.0	tiszta, szélcsend, du. s este alszállással.

A légm. legmagasabb állása 0°R -nál $28''\ 9.6'''$

" legalacsonyabb " $27''\ 5.4'''$

Hónap közép mérséklete $+2.906^{\circ}$

Legnagyobb meleg 15-én 14.0°

Legnagyobb hideg 5-én -5.5°

Eső: 1. 7. 15. 23. = 4 nap.

Hó: 1. 3. 4. 5-8. 15. 26-28. = 10 nap.

Nagy felszél: 1-5. 16. 17. 29-31. 26. 27. = 12 nap.

Kisebb felszél: 6. 13. 14. 23-25. 30. = nap.

Nagyobb alszél: 11-13. 18. 22. 25. 31. = 7 nap.

Kisebb alszél: 11-13. 18. 22. 25. 31. = 7 nap.

Szélcsend: 7-10. 28. 29. = 6 nap.

Egészen tiszta: 31. = 1 nap.

Az 1842/3 tél közép mérséklete $+3.112^{\circ}$, valóban szokatlan gyenge tél!

Március pótléka a télnek! 1ső napján olyan nagy felszél, minőre sohasem emlékezem, hó 10 nap. Mérs. nap = 4, külömben is változó. A mérséklet $+14^{\circ}$ és -5.5° közt változván, a meleg kicsalogatta a növényeket, de leginkább csak a ba. s mand. virágait, s a fagy elvette, de t. nagy kárt nem tett volna a fagy, még nem vettük észre. Nagy fel, s alsz. = 14 nap, kisebb fel, s alsz. = 12 nap.

április.

Nap	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
óra	8	3	9	
1.	5.0	13.0	4.6	derül, alszél, tiszta, nagyobb alszéllel.
2.	6.8	15.3	7.2	tiszta, szélcsend, du. csek. alszéllel felhősödik.
3.	10.0	14.5	8.0	borult, de. nagy, du. kisebb alszél, este kitisztult.
4.	9.6	15.6	10.0	tiszta, szélcsend, du. igen nagy alszél, de nem soká tartott, este szélcsend.
5.	10.0	13.0	7.5	nagy felszéllel borúl, derül, du. a szél egy kicsit csillapodott, este tiszt.
6.	7.5	13.0	7.0	nagy felszéllel tiszta, du. a szél egy kicsit csillapodott, este tiszta.
7.	7.5	14.0	10.0	tiszta, délf. csek. alsz., du. borul nagyobb alsz., este szeles, s eső szemetel.
8.	10.0	17.5	11.0	bor., csek. eső, du. derű, bor., nagy alsz. 5 óra ut. csek. eső, este kitiszt.
9.	13.0	15.3	11.5	felhősödik, szélcsend, du. alszéllel, este tiszta.
10.	12.7	6.5	2.2	szép szivárvány, szélcsend, már 6 1/2 órakor elkezdett rendkívüli erős alszél, du. 1 óráig, ezut. ép oly rendk. felsz estig, különben derült, borult.
11.	2.2	6.5	2.5	söt. bor. felszél, hó, eső, dara, du. is egy kis eső, de a földet alig nedvesít meg.
12.	4.5	8.0	1.5	tegnap és ma is fagy, tiszta nagy, majd al, majd felszéllel.
13.	4.5	10.5	5.5	ma is fagy, tiszta alszéllel, du. borúl, alsz., estére meg jött az eső.
14.	6.5	6.5	4.0	éjj. s re jó eső, 8 ór. ut. tiszt. nagy felsz., estére viszont bebor. a szél is megcsillapodik.
15.	5.7	8.0	3.3	sötét, borult igen nagy alsz., du. derül igen gyenge felszéllel, este tiszta, szélcsend.
16.	4.5	9.8	3.6	re -2°!! nagy fagy, tiszta, szélcsend azután alszél.
17.	6.5	13.7	9.0	kisebb fagy, bor. felszéllel, du. alszéllel, este felé egy kis eső, estére kitisztult.
18.	10.5	15.8	9.0	tisztul, szélcsend, volt 16.5° meleg, bor. felsz. este tiszta.
19.	13.0	17.7	10.5	borult, csek. felszéllel, derül, borúl, alsz., tiszta, ma legnagyobb meleg 18°.
20.	12.2	18.4	11.6	tiszta, szélcsend, du. néha bor., alsz., délben legnagyobb meleg 18.5°
21.	13.0	18.5	12.0	tiszta, szélcsend, volt 20° mel., du. bor., alsz., este tiszta. A fűtést ma hagytuk el egészen.
22.	13.0	19.0	13.5	tiszta, szélcsend, du. bór. felsz. este csek. eső, viszont tisztul, nagyobb felszéllel.
23.	10.7	14.0	8.5	borult, jókora fszéllel, estére megjött az eső.
24.	3.8	7.0	5.6	reg. havas eső, azut. csaknem egész nap eső, felszéllel, kis. alsz.
25.	5.7	8.0	5.5	reg. 8 1/2 óráig esik, alsz., bor. este fele s este viszont sok eső.
26.	6.0	9.0	8.5	d.e. sötét bor., du. alsz., eső, este későn, s éjj. sok eső.
27.	9.0	6.5	8.5	csaknem egész nap alszéllel esett aprón, de sűrűn.
28.	8.0	11.2	7.7	reg. s délben csek eső, különben borult, derült felszéllel.
29.	9.0	14.0	8.5	tiszta felszéllel, du. borulni kezdett, este kitisztult.
30.	10.0	13.2	13.2	tiszta felszéllel, délben csek. eső, de mindjárt kitiszt.
25-30.				Megjövén az esők, ujonnan fűtettem minden nap, legalább reggel.

Légmérő legmagasabb állása 0°R-nál (16án) 28" 8.7"
 " legalacsonyabb " (11én) 27" 9.0"
 Hónap közép mérséklete +9.339°
 Legnagyobb meleg: (21én) +20.0°
 Legkisebb meleg: (16án) -2.0°
 Eső: 7. 8. 11. 13. 14. 17. 22-28. 30. = 14 nap.
 Hó: 11. 24. = 2 nap, ekkor havas eső is volt.
 Nagyobb felszél: 5. 6. 8. 10. 12. 14. 15. 23. = 8 nap.
 Kisebb felszél: 11. 17-19. 22. 24. 28-30. = 9 nap.
 Nagyobb alszél: 1. 3. 4. 10. 12. 15. = 6 nap.
 Kisebb alszél: 2. 7. 9. 13. 16. 17. 19-21. 26-27. = 12 nap.
 Szélcsend egész nap: egy nap sem volt.
 Tiszta nap egészen: 4. 6 = 2 nap.

Ezen hónapban eső volt elég, de volt egy kis, s havas eső is. Az egész szeles volt, volt mind fel, mind al nagy szél, elég volt azonban, legnevezetesebb volt a 10ki rendkívüli nap. Miután Februárius némely kora gyümölcsfáknak virágait hamar kicsalta, ezeknek ezen hónapi fagyok ártottak, szerencse, hogy a szőlő későn fakadt, és így ebben, s a legfőbb egyebekben kárt nem tett, s e mellett voltak benne szép meleg napok is. Általában véve annak okáért ezen hónapot mégis jó áprilisnak nevezhetjük.

május.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	10.8	15.0	9.0	tiszta, csek. alsz., délben esik. 3 ór. ut. jó eső, este felhős.
2.	11.5	16.5	8.5	tiszta, csek. felsz. du. felhősödik, majd felsz. majd alsz. este
tiszta.				
3.	12.0	17.0	10.5	tiszta, reg. csek., azut. jókora alszéllel.
4.	14.5	17.2	9.5	borul, alsz. du. derül, nagyobb felszéllel.
5.	11.5	16.2	10.6	r. borult, du. derű, ború fszéllel, este tiszta.
6.	10.5	13.0	8.8	egész de. lassú eső, felsz., du. ború, derű, este tiszta.
7.	12.0	17.5	10.5	tiszta alszéllel, este borult.
8.	12.2	14.5	12.0	szép tav. eső, két zápor, du. meg meg ált, este, s éjj. sok eső, nappal csek, éjj. gyenge alszél.
9.	8.5	10.8	9.0	r. eső, felsz., du. egynehányszor, de kevés eső, este bor.
10.	9.5	13.5	7.6	borul felsz., du. tisztul, nagyobb, este tiszta nagy felszéllel.
11.	7.0	11.0	5.5	tiszta, elébb igen gyenge, azut. kisebb, éjjel jókora felszéllel.
12.	8.5	15.2	8.0	r. 5 órákor +1° tiszta, du. általfutó felhőkből csek. eső, reg. egy kis fagyocskát is mondanak.
13.	13.0	16.0	9.0	ború, derű nagy felszéllel, este viszont jó eső, később is eső volt.
14.	10.5	13.7	8.0	d.e. jó eső alsz. du. tisztult, gy. felszéllel, este tiszta, kisebb felszéllel.
15.	8.0	12.0	9.0	bor. felszéllel, 3 ór. el. gy. zápor, este felé viszont eső.
16.	11.0	14.5	12.5	nagy köd, eltisztult, csek. alszél, volt 18° jó eső, zápor menydörgéssel, éjj. is egész gy. eső, gy. alszél.
17.	13.0	18.0	12.5	derül felszéllel, borul alszéllel.
18.	15.0	18.0	13.0	derül bor., jók. alszél, volt +19.5°, elébb kis azut. nagyobb később sok eső.
19.	13.0	17.0	10.0	bór. szélcsend, du. gy. menydörgés jókora felszéllel, terhes felhők vonultak át a városon, de nem esett, este tiszta.
20.	10.0	12.5	11.0	derű, ború nagy felszéllel, este tiszta kisebb felszéllel.
21.	13.0	17.0	11.5	bor., elébb szélcsend, azut. csek. alszéllel este tiszta.
22.	15.0	16.0	11.5	bor., szélcsend, 9 óra felé délig többször jó eső, du. derű, ború, az éjjel is eső.
23.	13.5	19.5	13.5	tiszta, szélcsend, volt 20.5° napos, de felhők látsz., alszél, tiszta.
24.	16.0	19.0	15.8	tiszta, alszél, elébb jó eső, azut. derű, ború.
25.	16.5	21.0	13.5	tisztul, felszél, volt 22°, bor., gy. felszéllel, este később nagy zápor, menyd. villámlás.
26.	13.5	18.7	12.5	bor., felsz., du. derül, este jó eső, 11 ó. igen nagy zápor, tovább éjfélnél.
27.	14.0	19.5	13.5	tiszta, szélcsend, tiszta alsz., este felhők látszanak.
28.	16.0	21.0	14.5	tiszta, szélcsend, nagy alszél, borul, este tisztul, s a szél csillapodott.
29.	14.0	17.5	12.0	borult, gy. alszéllel, azut. derül, borul felszéllel.
30.	13.0	16.3	11.0	nagy felszéllel derül, egész nap tiszta, nagy felszél.
31.	13.0	16.5	11.0	derű, ború, jókora felszéllel.

Légmérő legmagasabb állása 14.5° R°-nál 28" 9.3"

" legalacsonyabb 14.8° " 28" 1.0"

Hónap közép mérséklete 13.036°

Legnagyobb meleg (25én) 21.0°

Legkisebb meleg (12én) talajm. fagy 1.0°

Eső: 1. 6. 8. 9. 12-16. 18. 22. 24-26. = 14 nap.

Köd: 16. = 1 nap.

Nagyobb felszél: 10. 11. 13. 14. 19. 20. 25. 30. 31. = 9 nap.

Kisebb felszél: 2. 3-5. 9. 15. 17. 26. = 8 nap.

Nagyobb alszél: 3. 8. 16. 18. 28. 29. = 6 nap.

Kisebb alszél: 1. 2. 4. 7. 14. 21. 23. 24. 27. 29. = 11 nap.

Tiszta nap: 3. 11. = 2 nap.

Menyd. villám.: 16. 19. 25. = 3 nap.

12-én egy kis fagy volt a szabadban.

június.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
1.	15.2	20.5	12.5	derül, borúl alszéllel, este tiszta.

Mind eddig bár sem erre, sem arra nem volt eléggé helén az eszem; de minthogy az időjárásra különös nagy gondja volt, minden nyavalyáját csak a rossz időnek tulajdonítván, s a jobbról mindent várván meg boldogult kedves testvérem: kéntelen voltam csak ezért is ezen jegyzeteket különös gondal folytatni mindég tudakozódván tőlem az időjárásról. E hónap 2án azomban élete utolsó előtti napját élén, s már régen rémulve várt halálát csak nem jelen látván, azt sem tudom hányadán vagyok, nem lehet hát tőlem rossz néven venni, ha ezen külömben érdekes jegyzéseket megszakasztottam. Ő 3-án reg. 1 órakor meg is halt, ő által menve a béke örök országába: én itt maradtam olly érzelmek között, a minek csak árnyéka sem volt azon 1836. Dec. 12-e, mellyben érzékemnek egyszerre 2/3át elvesztettem. Több hétig halála előtt, és után valamint olvasni sem birtam, mert elmémet két pillanatig figyelni nem valék képes! De elég!, ez is eléggé feleleveníté már bennem a szunnyadó bánatot: Ave pia anima!!

Beteg valék lelkemben, testemben, elszórakodásra volt tehát szükségesm. Azért már reggel kijártam a szabadba, de társaságba, mert mihelyt magam valék, felkarolt a Melancholia: így tehát e jegyzésekhez sem kedvem, sem módom nem vala. Most csak annyit jegyezhetek, hogy amint egy hat heti rendkívüli szárazságot (mert egy két kis esőt számba sem lehet venni) a Szeptember 28-án bekövetkezett esőzés szakasztotta félbe, azóta azt lehet mondani, sok is az eső. Táblámra némelly jegyzeteket tettem. October hónapról, hogy ezek el ne vesszenek, bár mind az csekélység is, ide által hozom.

Június, Július, Augusztus, Szeptember hiányzanak.

(Testvére halála miatt június 2től október 7éig a megfigyelések, illetőleg a jegyzetek szünetelnek. Réthly.)

október.

Nap óra	Hőmérséklet R°			Jegyzetek
	8	3	9	
8.	-	-	-	8-15-e között csak légnyomás feljegyzések.
16.	-	-	-	r. 7. óra után nagy köd ereszkedett, de délre el tisztult.
17.	-	-	-	többnyire mindég esett sok eső, a hőmérő nem ment már fölebb +10°-nál.
19.	-	-	-	az idén első fagy, egész nap hideg: el is kezdtem a magam szobájában fűteni.
20.	1.5	.	.	nagy fagy, tiszta, csek. felszél.
21.	0.0	-	-	r. -1.5° a tegnapinál nagyobb fagy, napos, d.e. bor.
22.	3.0	-	-	-----
23.	-	-	-	23ban és 24ben reggel a bar. egy form. borult, de derül, ezentul soha sem esett, a hid. a hőmérőben a 0°-on alól.
24.	-	-	-	-----
25.	3.0	11.5	1.5	napos, alszél, elborult alszéllel.
26.	6.5	13.5	-	borult, alszél.
27.	7.0	-	-	egész nap csaknem eső, éjjelre még több eső.
28.	6.0	9.0	-	reggel nagy szél, s d.e. eső, d.u. felszéllel kitiszt.
29.	3.0	-	-	tiszta, napos, különben ezen hónapban semmi különös, mind a Lm, mind a Hm változatlanul maradván mind végig. 19-től valami nagyobb szél nem volt.

november:

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	13-14	semmi fagy.
3.	6.5	már ma volt a meleg 16.4° egész nyári idő folyvást.
4-5.		semmi változás, csak reggelenként valamivel hivesebb.
6.	1.0	r. 4 óra után +1.0°.
7.	0.5	a Lm. egyformán áll, de kezd az idő hűlni, ma reggel csak +0.5° volt és a szabadban megint fagyott.
8.	1.0	borult.
9.	5.5	bór. délben megjött az eső.
10.	3.0	sötét, szeles idő, folyvást sok eső.
11.	3.5	egész nap folyvást esik aprón.
12.	2.0	ború, derű.
13.	2.3	hó szállink. eső, egész du. hó esett.
14.	-1.0	gyenge fagy és fsz. kitisztult.
15.	0.0	borult.
16.	-0.3	-----
17.	0.0	tegnap d.e. meg du. hó esett.
18.	-1.0	tisztul napos, kel. szél.
19.	-5.0	gyenge köd, napos, folyv. a 0°-on alul.
20.	-4.0	kisebb fagy, borult.
21.	-2.5	megjött a hó, s többnyire egész nap esett.
22.		egy kis eső d.e.
23.	0.0	egész nap nagy köd.
24.	0.0	tiszta volt, légm. meleg +8°.
25.	2.0	borult.
26.	3.0	borult, alszél.
27.	-2.0	gyenge fagy, köd. d.u. igen jó idő.
28.	0.5	borult, ködös.
29.	0.0	r. borult, du. szép napos jó idő, nyugati széllel, este jó eső.
30.	1.0	borult, felszáll.

december.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.5	-----
2.	0.6	mind a két nap ború, derű, felszéllel.
3.	-0.5	tiszta, felszél.
4.	1.5	borult, estefelé eső.
5.	3.0	derű, ború, felszél.
6.	-0.5	derű, ború felszéllel.
7.	-	-----
8.	3.5	rre délig jó eső.
9.	6.5	rre eső, nagy felszéllel, kitisztult, gyenge felszél, hó, eső.
10.	1.5	rre a szél megált, tiszt. dara, hó eső.
11.	-1.0	nagy felszél.
12-14.		az időben semmi változás, folyvást gyenge őszi idő.
15.	3.0	köd, bor. idő, elébb felszél fujt, szélcsend.
16.	7.0	bor., alszél, este eső, gyenge felszél.
17.	2.0	bor., este több ízben eső, s olly rendkívüli nagy felszél, hogy az or. (=öreg?) templom keresztjét is ledobta.!!!
18.	-1.5	bor. szeles.
19.	-14.	ködös, csek. felszél.
20.21.		légmérőn, s hővmérőn semmi változás, egy forma, inkább kora őszi, mind decemberi idő.
22.	-1.5	setét, borult, szélcsend.
23.	1.5	borult, felszél.
24.	3.0	borult, felszéllel.
25.	2.0	éjj. jó eső, tiszta felszél, du. napos meleg, szélcsend, 6°.
26.	2.8	borult, du. csekély eső.
27.	3.0	borult, szeles, eső, felhők.
28.	0.5	borult, folyvást egyforma őszi idők, de többnyire borult, tavaszi forma eső felhőkkel.
29.30.		őszi idők, de többnyire borult, tavaszi forma eső felhőkkel.
31.	-0.9	setét, borult.

Ezen hónapban csekély fagy, lágy, kora őszi idők járnak.

1844

január.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-0.7	borult, setét-köd, esett.
2.	-1.8	rre. eső, gyenge köd, sötét, este bokáig érő hó.
3.	-2.0	többnyire havas, erős felszéllel.
4.	-3.0	csekély felszél, de d.e. nagy felszél.
5.	-8.5	kemény, igazi tél, du. napos.
6.	-10.0	kemény, igazi tél, borult.
7.	-2.0	reggel eső, borult.
8.9.		gyenge meleg, 9-én egy kis eső is esett.
10.11.		egyszerre neki keményedett, a két nap legnagyobb hideg -13°, de 11-én d.u. már lágyult, este csek. hó szemetelt. Légm. 28" 11.8".
12.	-5.0	borult, felszéllel.
13.	-4.0	borult.
14.	-4.5	napos, de -2.0°-on felül nem volt.
15.	-9.4	napos, de az -2.0°-on felül nem volt.
16.	-8.5	napos, de az -2.0°-on felül nem volt.
17.	-7.0	nagyköd, d.u. tiszta, borult.
18.	-1.0	nagy ny.szél borult, volt +5.0°, olvad.
19.	1.3	semmi fagy, szélcsend, később gyenge szél.
20.	-0.5	rre csekély hó, este hó, zivatar.
21.	-4.8	napos, d.e. és u. többnyire havaz.
22.	-3.0	d.u. setét, többnyire folyvást hó esett.
23.	-3.0	napos, csekély felszél.
24.	-9.5	napos, szélcsend.
25.	-2.0	dara eső, eső borult, d.u. olvad, napos.
26.	1.0	borult, semmi fagy, d.u. többnyire eső +3°.
27.	-	borult, késő este nagy hó.
28.	-2.0	borult, d.u. tiszta, olvadás.
29.	-7.5	gyenge köd.
30.	-	-----
31.	0.5	7 óra után hó.

február.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	0.5	rre gyenge hó, folyvást havazott felszáll.
2.	-2.0	nagy hó zivatar, rendkívüli erős felszáll.
3.	-2.0	rre a szél meg csillapodott, du. napos tiszta.
4.	-2.5	többször csekély hó, mellette többnyire napos.
5.	-4.0	tiszta felszél.
6.	-4.5	borult, felszél, r. 9 ór. du. 4 óráig folyvást havazott.
7.	-6.5	tiszta, napos, olvadt, felszáll.
8.	-10.5	még d.e. hó, este is hó.
9.	-11.5	d.e. és este több hó.
10.	0.0	csaknem estig folyvást esik, gyöngén olvad.
11.	0.7	9 órától folyvást egész éjjel.
12.	1.0	d.e. többnyire esett, folyvást, du. köd.
13.	2.0	r. este, s egész éjjel eső, keleti szél.
14.	2.5	r.d.e. eső, este hó, keleti szél.
15.	-0.6	ború, derű, felszél.
16.	-1.5	olvad, folyvást egész du.
17.	-	-----
18.	0.6	borult.
19.	0.0	borult, du. napos, alszáll, nagyon olvadt.
20.	3.0	semmi fagy, borult, este eső, gyenge felszél, havas eső, hó.
21.	-0.4	mult éjjel folyvást esvén gyöngé sár, felszél, derült.
22.	-1.5	nagy fagy, d.e. tiszta, du. borult alszáll.
23.	1.0	borult, d.e. al, du. gyenge felszáll.
24.	-3.5	volt -5°, tiszta, du. gyöngé száll.
25.	1.0	csekély fagy, tiszta, felszél.
26.	0.0	borult folyvást.
27.	6.0	r. 7 ór. volt +5.5°, esik egész nap.
28.	-	gyertya szentelőhöz hasonló rendkívüli szeles idő, hó, zivatar, azután is rendkívül rossz.
29.	-	(Bár szokó év, 29-ét nem írta elő. Réthly.)

március.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-	-----
2.	-	napos idő.
3.4.	-	szinte napos, tavaszi idő.
5.	6.0	semmi fagy, borult, r. 10 ór. egész éj. eső.
6.	4.0	borult, du. tiszta.
7.	1.0	csekély fagy.
8.	-	---
9.	-1.0	volt -2.0°! tiszta gyenge felszél, lnm +2°.
10.	-0.5	borult, du. napos alszél, volt az udvaron 1/2" jégnél vastagabb.
11.	3.5	8 ór. el. gyenge alszél, eső, zivatar, du. sz. gyenge alszél.
12.	3.6	kitisztul felszéllel, d.u. csillapodik.
13.	0.5	r. köd, du. gyenge felszél és hó, kis eső.
14.	1.0	tiszta, felszél.
15.	2.5	rre egy teny. hó, d.u. nap, du. felé napon olvad.
16.	1.0	r. -1.0° napos alszéllel.
17.	4.5	semmi fagy, köd, borult.
18.	2.5	r, csekély eső.
19.	2.5	hideg, nagy felszél, r. fagy.
20.	1.0	nagy fagy, erős felszél, du. alszél.
21.	2.5	tisztul, szélcsend, du. gyenge szél, derű, ború.
22.	-1.5	igen gyenge felszél, hó, volt -3°, folyvást gyenge felszél.
23.	0.0	volt -2.5°, tiszta, csendes, du. jókora felszél.
24.	0.5	volt -2.0°, tiszta, csendes, d.u. nagyon gyenge felszél.
25.	2.0	volt -2.0°, tiszta, csendes, d.u. alszél.
26.	4.5	semmi fagy, szélcsend, du. kis eső.
27.	6.0	borult, felszél, azután feltisztult, felszél jókora.
28.	5.0	felszél, borult, du. napos, de gyenge felszél.
29.	2.0	borult, du. derű, borult, felszél.
30.	3.0	fagy, tiszta, du. tiszta felszél.
31.	3.5	semmi fagy, borult.

április.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	3.5	r. borult felszáll, du. csekély eső, gyenge felszél.
2.	6.5	gyenge felszél, kivált du. rémitő pór.
3.	4.5	volt -0.5° borongós.
4.	-	-----
5.	3.6	borult, hideg felszáll.
6.	3.0	borult, hideg felszél, du. fagyott, borongós, s viszont tiszta.
7.	4.0	tiszta, szélcsend -2°.
8.	5.0	tiszta, szélcsend.
9-11.	-	-----
12.	8.5	borul, du. egészen gyenge alszél.
13.	10.0	r. csek. eső, du. bór. elhagytuk a fűtést.
14.	8.5	eső, körülöttünk jó kis eső volt, délfelé elált.
15.	9.5	8 ór. után nev. nagy fészellel, der., bor.
16.	7.5	du. többször csek eső, jókora fészél.
17.	9.0	ború, derű, csek. felszél.
18.	10.0	ború, derű, du. csek. keleti szél.
19.	10.0	-----
20.	-	-----
21.	9.0	-----
22-24.	-	-----
25.	12.0	gyenge felszél, horta a port, minden por felleg.
26.27.	-	virradóra jókora dér, hives.
28.	13.0	gyenge felszáll borult.
29.	-	-----
30.	8.0	többször kezdett esni, de a nagy felszél elverte a felhőt, éjjelre viszont kitisztult, kevés eső.

május.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	6.5	dér, és fagy, igen nagy felszél.
2.	7.3	kisebb felszéllel derű, ború, este csek. eső.
3.	9.0	derű, ború felszéllel.
4.	10.0	felszéllel tiszta, derek, derűl, borúl.
5.	10.0	felszéllel tiszta, derek, derűl, borúl.
6.	12.5	felszéllel derű, ború, este csek. eső.
7.	11.0	esőre forduló igen jó záporok.
8.	-	-----
9.	-	virradóra megint eső, keleti szél.
10.11.	-	-----
12.	-	csekély eső.
13.	-	borúlt.
14.	-	igen nagy felszél.
15.	13.0	derű, ború.
16.	9.5	rre jó eső, bor. du. s éjj. sok jó eső.
17.	11.0	bor., du. jó eső, menyd. vill., este is jó eső.
18.	15.0	d.e. igencsak eső, du. bor. derű.
19.	14.5	derű, ború.
20.	17.0	derű, ború, alszél.
21.	17.0	szép idő.
22.	-	igen nagy meleg, mert volt +24° is.
23.	-	Du. igen jó esők, elébb gyenge felszéllel.
24.	12.0	szeles, fészél, de nem nagy.
25.	13.0	borúl, derűl, kisebb fészéllel.
26.	15.5	borúlt, rre jó eső.
27.	14.0	du. s egész éjj. rendkívüli sok eső.
28.	13.6	du. igen sok eső.
29.	13.0	d.e. nagy zápor, már sok is az eső.
30.	14.5	tiszta, később néha elborul gyenge alszéllel.
31.	12.5	--

június.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-	hives idő, minden ember felöltöben, mint ősszel, SÁRRÉT-en deret mondanak.
2.	13.5	napos reggel, s este hives.
3.	12.0	de. eső, du. nagyobb eső felszéllel.
4.	12.0	rendkívül nagy szél ln. mel. = +13°!!
5.	12.5	jó, tiszta idő, csek. szél.
6.	15.0	jó, tiszta idő, csek. szél.
7.	-	-----
8.	17.5	derű, boru, változó széllel.
9-11.		-----
12.	17.0	kevés felhő, jókora fszél, estére csillapodott.
13.		-----
14.	19.0	nagy alsz., leginkább derült.
15.	20.0	d.u. 3 ór. 24.7° este felé csek. eső.
16.	-	reg. jó eső, azut. kitiszt. fszéllel.
17.18.	15.5	-----
19.	19.5	3 órakor 25.0° nagy al, este fel, igen gyenge felszél.
20.	11.0	3 órakor 8.7°! m.e. Márc. lőjénél (?) rettenetesebb felszél többnyire kisebb nagyobb esővel, a szél nagy élőfákat töveikből kitekert, falakat döntött össze, gyümölcsfákban szőlőkben s általában nagyon sok kár.
21.	12.5	3 ór. 16.5° jókora fsz. est. megállt, tiszta.
22.	16.5	derű, boru, változó széllel.
23.	18.0	3ór. 24.6° meleg, tiszta, csek. szél.
24.	19.0	3 ór. 23.5° felszéllel tiszta.
25.	19.5	du. 3 óra és még 5 óra is 25° bor. alsz.
26.	18.0	3 ór. 19.5° du. csek. eső, nagy felszéllel, melly estére egészen megállt.
27.	-	du. 3kor 22.5°.
28.29.	-	egyformán csek. eső, ámbár a környéken is már jókora esők voltak.
28.	-	ZAMOLY-on rettenetes eső, jég, szélvész, terhes kocsikat felforgatta, erős ökröt földbe vágott úgy hogy a szarva összezuzott, fákat töviből küsszagatott, kis gyermekeket vert meg a jég úgy hogy a szem kidudorodott, testük csupa seb, s azonban átaljában ez nagyon emlékezetes hónap marad sok kárt vallott ember fejibe, a váli völgyben a nagy jegek embereket is öltek(!) meg a felső megyénket a jég mind elverte.
30.	18.0	borult, derült.

július.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	19.5	borul, de. gyenge felszél.
2.	25.0	borul.
3.	-	reg. csek. eső, du. igen nagy zápor, éj. és este 9 órakor kezdve, egyet nagyot dördült, közelibe le is csapott, középsz. felszéllel.
4.		-----
5.	22.0	bor., csek. alsz., este eső, éjjel is.
6.	21.0	du. jó eső, alszél.
7.	19.5	borult, nb. 7én r. egy óra tájban jókora földindulás, CSÓRon már akkor volt, hogy a Szt. ? (valakinél) a kereszt a falról leesett, az üveg poharak összeverődtek.
8.	19.5	de. csek. eső, este felé sok eső.
9.	16.5	de. igen gyenge felszél, este megált.
10.	20.0	derü, boru, alszél.
11.	20.5	délelőtt többször eső.
12.	-	semmi különös vált., este igen nagy széllel két igen gyenge zápor, egész éjjel esett.
13.	14.0	derü, boru, alszél.
14.		-----
15.	22.5	szélcsend.
16.	-	nagy felszél, este zápor.
17.	17.0	eddig többnyire esett, az éjjel is, már sok az eső, a szőlőt zöld rothadástól lehet féltetni.
18.	20.0	----
19-21.	-	derü, ború, többnyire nagy szél, és este felé őszi forma hives idők.
22.	15.0	nagy szél, borongós, nb. tegnap du. 3 or is csak 11.5° meleg volt.
23.	16.5	de. gyenge felszél, du. bor.
24-26.		-----
27.	-	reggel jó eső, eltisztult, jóra fordult az idő.
28.	-	du. eső.
30.	14.0	dél*, de. többnyire esett, sok eső.
31.	22.0	borult derült alszél, azután felszél.

Ezen hónapnak nagy része borult, esős, s aratási hónapnak nagyon hives, s többnyire nagyon szeles, különben legnevezetesebb benne a 7ki földindulás.

* Csak az eltérő észlelési időt jelezzük.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet R°		Jegyzetek
óra	*		
1.	3.ór.	18.0	bor. csek. fsz.
2.	11."	11.5	3 ór. 14.0 de. folyv. eső, du. gy. felszállal kitiszt.
5.	3."	16.0	délelőtt többnyire eső, du. bor.
6.	3."	22.0	napos, alszél, de. felhők látszanak.
7.	3."	24.0	alszél, napos.
8.	1."	27.0!	2 1/2 ór. = 26.5° borul, alszél, mégis 8án csaknem 3 órakor 27.4°! szél megált. 8-9 órakor jó eső, menyd. vill., azut. igen gy. felszél egész éjjel.
9.	3."	19.0	.....? felszél, napos.
10.	3."	19.2	napos, felhők, felszél csek.
11.	8."	15.0	2 ór. 20.8° bor., szélcsend.
12.13.			-----
14.15.			mind két nap eső.
16.	3.	16.0	derü, boru.
17.	3."	16.0	többször eső, derü boru, gyenge felszállal.
18.	-	-	semmi változás, nappal meleg, este borult, eső.
19.	3."	12.0	többnyire esik, estefelé megált.
20.21.	-		a barométer egyformán ált. 20ban reg. egy kis eső csepegett, azután kitisztult. 21ben szép, s jó meleg, szélcsendes idő.
22.	3."	21.0	tiszta, csekély alszél.
23.24.	-		igen meleg, estefelé borult, de semmi eső, alszél.
25.	3."	24.0	r.jó eső, azután alszél, kitisztult, este nagy fsszállal sok eső.
26.	3."	16.5	gy. felszél, délben eső, kül. tiszta, este a szél megált. 25-26. esténként és reggelénként csaknem folyv. igen hives.
27.	6."	8.7	3 ór. 17.5°, egész nap napos, d.e. gy. fsszél, a nap felhőbe ment le.
28.	3.	14.0	5. ór. után jó eső, d.u. többször eső.
29.	-	-	-----
30.	3."	10.0	d.e. 11 óra, többnyire esik aprón, este 5 óráig.
31.	6."	7.5	3.ór. 15.5, bor. felszél.

* Az eltérő mérési időt mindig külön jelölték.

szeptember.

Nap	Hőmérséklet R°		Jegyzetek
óra	*		
1.	6 ór.	9.5	egész nap derű, boru, estefelé, s éjj. nagy felszél.
2.	11.5	3. ór.	16.5° egész d.e. eső, du. tisztul.
3.	10"	14.5	d.e. többször eső, du. kitisztult napos idő.
4.	-	--	----
5.	6"	9.5	tiszta, csaknem szél nélküli idő.
6.	6"	9.5	du. jó eső.
7.	-	-	----
8.	3"	17.0	borul, szélcsend.
9.	-	-	----
10.	-	-	csaknem egész délelőtt esett, du. meleg, feltisztult.
11.	3	18.0	r. 2. és 3. ór. közt erős zápor nagy széllel, naponnan derű, boru, du. jó idő.
12.	"	14.5	egész de. sok eső, du. is, de már kevesebb, ezentúl nem volt eső egész 19-éig.
13-18.			-----
19.	"	19.0	de. sok eső, du. rekkenő meleg szélcsenddel? de amikor fujt, alszél volt.
20.	"	18.5	de. sok eső.
21.	"	19.5	de. tiszta, du. felhősödik csek. alszél.
22.	"	20.5	napos, alsz., du. borul, csendes meleg.
23.	8	17.5	nagy alszél, du. bor.
24.	3"	18.5	de. al. du. felszél.
25.	8"	12.0	napos csek. fsz.
26.	8	11.0	esik kevés eső, du. feltiszt, nagy felszáll.
27.	8"	7.5	az idén első nagyobb dér(?) tiszt.
28.	6	"	7.0 r. 6 ór. = 2.5° nagy dér, hives.
29.	8"	8.5	alszél, napos.
30.	8"	11.5	több ízben eső, este nagy felszállal kitisztult.

*Az eltérő mérési időt mindig jelezték

október.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	6.2	3 ór. 10.8, d.e. tiszta, felhősödik, fogyó fszéllel.
2.	5.0	3 ór. 12.8, borul.
3-4.		többször esett kisebb, gyöngébb változó széllel.
5.	10.5	napos, alszél, meleg.
6.	11.0	dél felé alszél, felhősödött, kül. napos igen jó idő.
7.	10.0	3 ór. 17.7 d.e. eső, du. borul, derül. 7.
8.	8.0	egész nap sok eső.
9.	7.0	bor., du. egy kis eső esett, alszél.
10.	7.0	d.e. bor., d.u. tisztult, alszél.
11.	10.0	d.u. viszont eső, kül. meleg.
12.	9.7	egész du. igen sok eső.
13.	9.5	napos, jó idő, szélszend.
14.	10.0	végre eső, r. 9 ór. estig igen sok eső.
15.	9.0	gyenge köd, du. alszél, kitiszt.
16.	9.4	alszél, du. s éjj. igen sok eső, de. napos, az este menydörgött, villámlott.
17.	8.0	du. ismét csekély eső.
18.	9.0	este 11 ór. - 1 óráig rendk. gyenge zápor, nappal tiszta.
19.	5.0	egész éjjel sok eső.
20.	9.5	de. eső, este sok eső, nagy menydörgés villámlás, alszél.
21.	10.0	ma már nem esett, de volt oly nagy sár, hogy ilyen sáros vásárra alig emlékezik valaki.
22.	11.0	napos, jó idő.
23.	8.0	boru, derü, alszél.
24.	7.5	napos, borult.
25.	8.0	napos, estére elborult.
26.	10.0	r. tiszta, du. bor.
27.	9.0	rre sok eső, egész nap, s egész éj leginkább esett.
28.	8.0	de. borult, du. kitiszt.
29.	6.0	éjjel nagy eső széllel.
30.	3.5	nem esett, de borult, mivel megbetegedtem, elkezdtem a fűtést.
31.	3.5	feküdvn nem observáltam, volt egy kis eső, de nem sok, még eddig nem fagyott.

november..

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	3.0	r. köd, du. igen apró eső.
2.	2.5	egész nap esik.
3.	8.0	r. s este igen sok eső.
4.	7.5	feltisztult, napos, csek. alszél.
5.	5.0	du. este, s éj. sok eső.
6.	9.0	r. s éj. sok eső, naponnan tiszta.
7.	8.0	de. bor. du. igen sok eső.
8.	5.0	derül, borúl, vált. széllel.
9.	9.0	du. s egész éjjel igen sok eső.
10.	8.0	de. sok eső, du. tisztul.
11.	7.0	derü, boru, alszél.
12.	6.5	rre eső, azután feltisztult, de. jókora fsz.
13.	5.0	néha napos, alsz.
14.	10.5	este felé igen sok eső, vált. széllel.
15.	6.5	napos, estefelé bor.
16.	5.0	de. sötét, du. világosabb nagy alszéllel.
17.	7.0	jó idő, nem esett.
18.	5.0	napos, du. fsz.
19.	3.5	r. kis, du. gyenge köd, kül. napos.
20.	3.7	r. köd, egész nap bor., csek. felszéllel.
21.	3.5	nagy köd, du. 3 ór. ekkor kitisztult.
22.	4.0	egész nap borult, vált. széllel.
23.	3.5	rre sok eső, este orsz. eső.
24.	2.5	éjjel viszont eső, nappal de. al. du. fsz.
25.	4.0	tiszta, napos idő.
26.	2.5	de. borult, du. kitisztult, napos, vált. szél.
27.	2.3	napos, de nem felhőtlen, fsz.
28.	2.0	derű, ború, keleti széllel.
29.	-1.0	első fagy, napos, tiszta, alszél.
30.	-2.5	nevekedő hideg, nappal felszél.

Még ezen egész évben legelső fagy volt November 29én, különben ezen hónapban is sok eső és jó meleg őszi napok.

december.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-2.5	Napos, tiszta, kül. este ködös.
2.	-2.6	napos, felszél.
3.	-5.0	napos, estefelé egészen elborult.
4.	-5.5	napos, felszél.
5.	-8.0	napos egész nap.
6.	-7.5	napos, szélcsend.
7.	-8.0	d.e. napos, d.u. borult.
8.	-3.0	rre hó, csaknem egész nap havaz, ék. széllel.
9.	-7.0	napos, egyre olvadó, felszél.
10.	-10.5	tiszta, d.u. a napon olvadt.
11.	-12.0	estére meglágyult, havaz.
12.	-4.5	meglágyult, elbor. hóra.
13.	-1.5	rre hó, napos, többnyire hav. alszél.
14.	-1.0	d.u. +2° mellett nagyon olvadt, alszél.
15.	0.8	meglágyult, d.u. havas eső, később hó, alszél.
16.	-2.0	d.e. eső, azután havas eső, alszél.
17.	1.0	borult, du. néha derült, nagyon olvadt.
18.	0.8	napos, folyvást olvad, nagy sár.
19.	0.9	d.u. apró eső, este gyenge zápor, azután köd, eső.
20.	2.0	egész nap bor., sötét idő.
21.	1.5	sötét köd, egész nap alig lehetett olvasni.
22.	0.7	----
23.	0.0	ék. szél, az uton a sár egészen átfagy.
24.	-3.8	szélcsend, napon olvadt.
25.	-6.0	napos, de azért nem olvadt.
26.	-6.5	d.e. napos, d.u. bor., alszél, este köd.
27.	-5.5	csipős, hideg alszél, zuzmarázások a fák.
28.	-4.5	borult idő, szélcsend.
29.	-5.5	borult idő, alszéllel.
30.	-3.0	borult idő, alszéllel, este köd.
31.	-1.2	borult idő alszéllel, d.u. ki ki derült.

Ezen hónapban legnagyobb hideg 11-én -12.0.

Légm. legmag. áll. 0°R-nál 24-én 29" 1.8"

" legalacs. " 15-én 28" 3.3"

Hó esett: 8. 11. 13. 15. = 4 nap.

Eső: 19. = 1 nap.

havas eső: 15. 16. = 2 nap.

Köd: 19. 21. 26. 20. = 4 nap.

Változó, majd hideg, majd meleg, majd hó, majd eső.

1845

január.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	0.2	eső délig, azután olvad, gyenge sár, változó széllel.
2.	1.0	nagy köd, egész nap borult, olvad.
3.	1.2	du. kisebb, este csaknem záporosó.
4.	1.2	de. bor. sár, du. egy kissé kiderült, szélcsend.
5.	0.5	r. kitisztulván, egész nap napos.
6.	0.5	de. napos, du. borult.
7.	1.0	köd, borult, nagy sár.
8.	0.8	rre csek. hó, egész nap borult.
9.	1.0	rre elébb eső, azután hó, du. csek. eső.
10.	0.6	bor., egész nap sötét, folyvást alszél.
11.	-0.5	de. napos, igen nagy sár.
12.	-0.5	többnyire napos, alszél.
13.	-1.0	többnyire napos, a szél du. felülről való.
14.	-2.0	borult, du. lágyult az idő, csek. fsz.
15.	0.0	de. napos, du. elbor. folyvást felszél.
16.	0.5	borult, éjszakkéleti szél.
17.	0.5	hiv., du. tiszta napos alszéllel.
18.	-2.0	napos, estefelé igen nagy köd.
19.	-0.4	nagy köd, bor., egész nap köd esik.
20.	1.5	bor., estére megjött az eső, fsz.
21.	3.0	de. u. este, s éjjel többnyire eső, fsz.
22.	3.5	Vincze nem fénylett, du. többszörre eső, fsz.
23.	1.0	bor. sötét, felszéllel.
24.	0.8	bor. sötét, alszéllel.
25.	1.5	eső, zuzmára, köd, hó, madárfej nagyságu, nagyobb eső, hó fszéllel.
26.	0.5	légszm. folyt. esése mellett délután kitisztult.
27.	0.0	r. csek. köd, azután tiszta szélcsend.
28.	-1.8	köd, du. havas eső, zuzmára, estre jókora hó.
29.	-1.8	egész nap bor., szélcsend.
30.	-3.0	volt -4°, du. napos szélcsend, olvadt.
31.	-3.5	köd, borult, este eső.

Lsm. legmagasabb állása 0°R-nál (13án) 28" 11.1"

" legalacsonyabb (29én) 27" 9.3"

Legnagyobb hideg (31én) -4.0°

Csek. hó: = 9. 8. 25. 28. = 4 nap.

Eső: = 1. 9. 20-22. 25. 28. 31. = 8 nap.

Köd: = 2. 7. 18. 25. 27. 31. = 6 nap.

február.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.0	eső, éjjel sok eső, gyenge felszél.
2.	4.0	de. s du. is többször eső, de nap is sütött.
3.	-0.5	d.e. nagy tavaszi idő, du. bor., éjj. gy. szél.
4.	1.5	éjj. nappal igen gyenge felszéllel, derült, borult.
5.	-1.0	a szél lassanként estére megálván bebor.
6.	-0.5	rre hó, szép tavaszi meleg, borult nappal.
7.	-1.0	kivált du. nev. s már éjjel rendkívüli felszéllel.
8.	-4.5	volt -5°, estére jól megcsillapodott.
9.	-6.5	volt -7°, szép napos idő.
10.	-6.0	elbor., de. szélcsend, du. alszél.
11.	-6.0	rre hó és délelőtt is, du. borult, felszél.
12.	-6.5	napos, fsz.
13.	-8.0	napos, fsz.
14.	-10.5	napos, fsz.
15.	-9.0	borult, alszél.
16.	-6.5	többet napos, alszél.
17.	-2.0	többnyire borult, fsz.
18.	-1.0	bor. du. a lm. csaknem 2" esvén havazott nagy felszél, de estére visz. feltisztult, felszél.
19.	-9.0	volt -10.0° tiszt., du. hó, felszél, éjjel kitisztult.
20.	-10.0	egész nap csaknem egyenlő hideg, estére gyenge fsz.
21.	-7.0	de. gyenge alszél, du. fsz. tiszta.
22.	-4.0	bor., du. egészen meglágyult, s egész éjjel olvadt.
23.	2.5	de. napos, tav. mel., du. alszéllel elbor. olvadt.
24.	2.0	eső egész nap, nagy sár.
25.	-	du. és éjjel betsületesen megfagyott, este nagy szél.
26.	-	rre egy kis hó.
27.	-	r. gyenge idő, azután fergeteg eső, hó, rre a légm. nagyott esett.
28.	-1.5	rre, hó derü, boru, du. hózivatar, gyenge felszél.

Lgm. legmagasabb állása 0°R-nál (13án) 28" 8.4"

" legalacsonyabb" (7én) 27" 10.6"

Legnagyobb hideg: (20án) -11.0°

Eső: 1. 2. 24. = 3 nap.

Hó: 6. 11. 18. 19. 26-28. = 7 nap.

március.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-5.0	de. nagy szél, tiszta, du-ra szélcsend.
2.	-6.5	volt -8° napos alszéllel.
3.	-2.0	eső, dara, és mintegy 1/2 " hó, du. kitisztult.
4.	-3.0	du. hó aprón, éjj. több hó, kel. szél.
5.	-3.5	egész éjjel, s csaknem egész nap hó, nagy felszéllel, sok hó fõrgeteg, beillett volna ez Pál napnak is.
6.	-5.0	az elébbi szél délre megállt, napos, ln meleg -3°!
7.	-8.3	volt -10.0° de napos, du. bor. lágyult.
8.	-4.3	napos, du. nagyon olvadt.
9.	-9.0	volt -11.0° tiszta, viszont nagyon olvad.
10.	-5.5	folyv. borul, fsz.
11.	0.0	éjj. nagy eső, azután fagy, hó, nagy fszéllel, este kitiszt., s szélcsend.
12.	-0.3	volt -2.5°, de sötét, hó nagy fszéllel (9 óráig megv.) m.e. 1 óráig, olvadt vált. széllel.
13.	-2.0	volt -4.5° derü, boru 6 ór. fagy, 8 után hó vált. szél.
14.	2.0	r. eső, derült, vált. szél, ma igen sokat olvadt.
15.	2.0	igazi tavasz, volt +9° nagy olvadás, vált. szél.
16.	-1.0	borult, változó széllel, keveset olvadt.
17.	-0.8	r. eső, kitiszt., olvadt.
18.	2.5	nagy köd, eső, fsz.
19.	-	nagy köd, záporosó, felszél, LEPSÉNYben és POLGÁRDIn nagy menydörgés két ízben, igen nagy víz mindenfelé.
20.	-	rre fagy, nagy fsz. hózivatar egész du.
21.	-1.0	tiszta, fsz., a víz igen nagyot apadt.
22.	-0.8	r. hideg, felszél, délután sár.
23.	-3.0	tiszta, napos, erős fszéllel.
24.	1.0	borult, du. derü, boru, alsz.
25.	2.5	de. eső, du. feltisztult.
26.	1.5	éjj. még fagy, tiszta, alszél, nagyon olvad.
27.	2.5	d.e. bor., du. tiszta, ny. szél, csek. fagy.
28.	4.5	d.e. eső, du. többnyire napos, vált. szél.
29.	6.5	nagy felszéllel tisztult, nagyon száradt.
30.	4.0	d.e. havas, zuzos eső, este felé napos, folyv. gyenge felszél.
31.	2.7	jókora fagy, alszél, este jó eső.

Légm. legmagasabb állása 0°R-nál (23án) 28" 11.0"

" legalacsonyabb " (5én) 27" 11.3"

Legnagyobb hideg (11én) -11.0°

Hó: 3-5. 11. 13. 20. 29. = 7 nap.

Köd: 17. = 1 nap.

Eső: 3. 11. 14. 16-19. 25. 28. 30. 31. = 11 nap.

április.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	4.0	eső, bor., du. ború, derű, egy kis dara, eső.
2.	2.0	jókora fagy, változó széllel.
3.	2.5	kisebb fagy, dér, különben igazi tavasz.
4.	4.5	csek. fagy, volt 13°, napos, alszél.
5.	3.0	nagyobb fagy, volt csak 7 1/2°, napos, vált. szél.
6.	4.2	kisebb fagy, napos, du. felhősödött, hideg felszáll.
7.	5.0	bor., semmi fagy, napos, du. jókora felszél.
8.	4.6	semmi fagy, napos, nagy felszél, du. csillapodott, este felé megált.
9.	7.2	napos, délben 14 1/2°, du. nagy alszállal elfelhősödött.
10.	9.3	re kis eső, derült, borult, alszél.
11.	9.7	d.e. többnyire esett, jó eső, du. többször zápor, nagy alszél, du. 4 or. légm. áll. 27" 10.0", 5 óra után kezdett felmenni.
12.	8.5	napos, nevededő alszél.
13.	9.0	d.e. napos, du. jó eső, alszél, menydörg. villámlás.
14.	9.0	derű, ború, kel. széllel.
15.	8.0	nagy köd, feltiszt., derű, ború, változó széllel.
16.	10.0	bor. este, s éjjel jó eső, jókora vált szél.
17.	9.5	bor. du. 4 ór. után folyv. sok eső.
18.	11.0	de. derű ború, du. nagy menydr., eső este, s éjj. nagyon sok eső, fűtést elhagytuk.
19.	8.5	derű, boru, vált. szél, estére egészen kitisztult.
20.	11.0	de. napos, du. néha borult, csek. felszél.
21.	11.7	de. napos, du. jég és nagy eső, vált. szél.
22.	11.6	derű, boru, fsz.
23.	14.5	bor. du. többször eső, fszél.
24.	12.0	derű, boru, vált. szél.
25.	14.0	derű, boru, du. jó eső, menyd. vill. vált. szél.
26.	13.0	derű, boru, menydörgött is, de nem esett, felszél.
27.	13.5	már volt +19 1/2°, napos, este gyenge felszállal meghiv.
28.	11.5	derű, boru, nappal meleg, este hives.
29.	14.5	du. kis eső, a szőlőben jókora (eső).
30.	14.0	du. s éjj. eső, nagy felszél.

május.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	15.0	d.e. eső felszél, du. derült, borult, szélcsend.
2.	19.5	napos, d.e. jókora alszél.
3.	16.5	de. tiszta, du. gyenge felszél, borul.
4.	15.0	de. eső, du. leginkább borult, felszél
5.	13.3	éjjel, s d.e. sok erős zápor.
6.	12.0	hideg eső, rémitő nagy széllel.
7.	-	egészen gyenge szél, estére megált, hives.
8.	18.5	r. 6 ór. = +5.0°, du. felhősödött, alszél.
9.	12.8	du. este, s éjjel rendkívül sok eső, nagy szél.
10.	15.8	r. 3 óráig eső, azután folyv. tisztult, alszél.
11.	15.1	éjjel eső, de. tiszta felszél, du. bor.
12.	15.0	napos, kevés felhő, jókora felszáll.
13.	12.0	d.e. tiszta +17.5°, du. nagy zápor jéggel, több eső.
14.	12.8	éjj. s de. folyv. eső, du. nev. felszáll, borult.
15.	12.0	éjj. s de. igen nagy felszél, du. el áll, derű, ború.
16.	15.0	de. napos, du. elborult, felhős.
17.	9.5	d.e. csekély, du. nagyon sok eső.
18.	11.5	egész nap, és éjjel többnyire eső.
19.	12.5	d.e. eső, du. derű, boru.
20.	13.5	tisztul, vált. széllel.
21.	10.0	éjjel és r. eső, du. hideg bor.
22.	14.8	éjjel és r. eső, du. s este igen sok eső.
23.	14.5	d.e. többnyire eső, du. néha napos, vált. széllel.
24.	14.3	éjjel, s nappal nagy felszél, lefelé vont a felhőket.
25.	14.8	r. csek eső, du. kitisztult.
26.	16.5	d.e. derű, boru, du. s este egy kis eső.
27.	18.5	derű, ború, vált. széllel.
28.	20.5	r. nagy köd, kitiszt. du. nagyon borult, alszél.
29.	22.6	bor., rekkenő meleg, keleti szél.
30.	18.8	r. rekkenő, azután nevededő, du. rendkívül alszél.
31.	11.6	rre, s naponnan többször eső, olly nagy felszél, melly a SÁRRÉTEN d.e. egy több mint 8" átmérőjű jegenyét ketté tört, d.u. is csak eső, folyv. nagy felszél.

Ezen hónap esős, szeles, hideg.

június.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	16.5	többet derült, jókora felszél.
2.	17.5	napos idő, csek. szél.
3.	17.0	alszél, d. eső, du. kitiszt. keleti széllel.
4.	20.4	----
5.	19.5	du. felső részen nagy eső ment keresztül.
6.	21.2	du. elborult, menyd., vill. de kitiszt.
7.	22.0	este a város felső részén jó eső, meleg.
8.	21.0	d.e. rekkenő, du. eső.
9.	20.0	du. eső, külömb. rekkenő.
10.	18.5	d. nagy zápor, menyd.
11.	23.0	bor.
12-21.	-----	(12-26-ig bezárólag a megfigyelések szüneteltek.
22.	19.5	napos, ny. szél valamint 29-én is. <i>Réthly</i>)
23-27.	-----	
28.	22.2	szép idő.
29.	-----	
30.	22.8	bor. fsz.

július.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	21.0	rre sok eső, gy. fsz.
2.	21.4	napos, vált. szél.
3.		-----
4.	24.5	volt 26°! este 7 ór. = 21.5°.
5.	26.8	r. 7 ór. 20.8° ln., mérs. 27° alsz. este 7 ór. 23°.
6.	27.5	délben egy kis eső.
7.	28.6	csek. felszél, tiszta.
8.	28.6	alszél, többnyire tiszta, néha csekély felhős.
9.	28.7	meglehetős alszél, tiszta.
10.	25.2	éjjel nagy szél, a léget meghivesítette.
11.	25.3	este eső, alszél.
12.	20.8	r. borult, alszél, du. nagy felszél, este jó eső, éjjel nagy szél.
13.	15.2	r. s du. is többször eső, nagy felszél.
14.	18.7	r. 5 ór. = 9°, tiszta, felszél.
15.	17.4	d.e. bor, du. eső.
16.	14.5	éjjel sok eső, s nappal is többnyire esett.
17.	10.7	éjjel és nappal folyv. sok eső, nagy felszél.
18.	14.0	éjjel és nappal folyv. sok eső, nagy felszél.
19.	13.5	nagy felszéllel többször esett.
20.	15.7	d.u. viszont jókora eső.
21.	20.5	d.e. bor., este csek. eső.
22.	20.8	jó idő, mint 23ban is.
23.	-	jó idő.
24.	23.0	d.e. kevesebb, este gyenge záporok, menyd. vill.
25.	23.5	borult.
26.	23.5	d.u. nagy eső.
27.	19.6	este felh., elborult, de nem egészen, éjjel gyenge felszél.
28.	20.4	este felh., felmelegedett, tiszta, vált. szél.
29.	22.7	korán tiszt. 7. ór. felé köd, tiszta, alszél.
30.	17.3	csek. eső, azut. tiszta, gyenge felszél, du. hives, tiszta.
31.	20.5	meleg, napos, vált. szél.

E különös, s mondhatni rendkívüli hónapban, vagy igen sok eső, majd hideg, majd olly meleg, melly miatt emberek, s állatok számosan veszték el, melly az eleség szemet is nagyon elrontotta.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	21.2	tiszta, alszél.
2.	25.5	alszél, felhősödik, folyvást alszél, napos.
3.	21.7	tiszta, nagy felszél.
4.	23.0	tiszta, csekély felszél.
5.	22.0	délben jó eső.
6.	-	ma is volt eső.
7.	18.5	derű, ború, gyenge felszél.
8.	19.0	r. 6 ór. = 11.5° du. bor., kitiszt.
9.	18.5	éjjel igen gyenge felszél, nappal is.
10.	18.7	napos, felszél.
11.	19.6	r. eső, bor. éjjel sok eső.
12.	-	eső
13.	13.0	de. csek., du. több eső, fsz.
14.	19.0	du. borult, este gyenge széllel, csek eső.
15.	17.5	derű, ború, viszont éjjel sok eső.
16.	12.5	csekély eső. (17-19-ig nem észlelt. Réthly)
20.	20.0	alszél, napos, este elborult.
21.	18.5	d.e. jó eső, feltisztult.
22.	19.0	el el kezd eső, ború, derű, este 9 óra után rendkívüli gyenge felszéllel, igen gyenge eső 1 1/2 óráig.
23.	15.5	gyenge felszél, derű, ború. (24- a hónap végéig a megfigyelések szüneteltek. Réthly)

Jegyzet:

Ezen hónap végével nagyon el lévén foglalva, jegyezni nem értem: azomban ez nem tesz semmit, mert csak ugyan semmi különös sem volt a lég temperaturájában.

szeptember.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
8.	9.5	r. 6. ór. 3°, jókora dér.
9.	10.2	kisebb dér, tiszta.
10.	12.6	lnm (= legnagyobb) 19° napon, tiszta, csek. alszél.
11.	12.7	borult, alszél, este felé jó eső.
12.	12.0	d.e. bor. d.u. derű, ború.
13.	11.3	d.e. bor, 3 ór. = 16.5°, du. derű, ború.
14.	12.8	derű, ború, vált. szél.
15.	14.7	igen szép idő, csek. alszél.
16.	11.0	éjj. igen sok eső, gyenge menydörg. villámlás és széllél.
17.	10.0	esik, d.e. többnyire, du. is egy kevés eső.
18.	12.1	derű, ború, du. jó napos idő.
19-24.	-	----
25.	7.5	éjjel, rendkívüli gyenge felszél, nappal folyv. eső.
26.	8.0	lnm. 12.5°, d.e. bor. du. kitisztult.
27.	8.0	6 ór. = 4°, este felé kitisztult.
28.	-	----
29.	7.5	szép őszi idő, alszél.
30.	10.0	borult, sötét, többször csek. eső, alszél.

Ezen hónap elején utazván, viszont jegyezhettem, pedig ekkor már hirtelen változások történtek. Nappal meleg, reggelenként hives annyira, hogy az alantabb helyeken az első hétben is kétszer látszott a dérnék nyoma. S ekép, minthogy jelenleg is, de kivált ezután a hivesség, s hideg, a melegnél nagyobb tekintetet érdemelend: ezentul r. 8 ór. fogok jegyezgetni, a melegből csak a rendkívülit említvén meg.

október.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	12.2	d.e. eső, du. feltisztult, felszél.
2.	10.8	ború, derű, vált. szél.
3.	11.2	napos jó idő.
4.	10.7	köd, később eltisztult. (5-10. nincsenek feljegyzések. Réthly)
11.	9.0	éjj. igen sok eső, nappal napos.
12.	8.3	egész nap eső, nagy felszél.
13.	5.6	éjjel és délig eső, rendkívüli nagy felszél.
14.	6.0	borult, gyenge felszél.
15.	5.5	d.u. feltisztult, csekély felszél, elkezdtem a fűtést.
16.	6.5	napos, csekély felszél.
17.	8.8	d.e. eső, du. bor. alszél.
18.	9.0	d.e. napos, eső, du. borult, vált. szél.
19.	11.2	borult, du. jó eső, felszél.
20.	8.5	d.e. eső, du. borult felszél.
21.	9.0	felhők, nagy felszelek, este kitisztult.
22.	5.2	napos, felszél.
23.	3.0	fagy, napos, csekély felszél.
24.	6.5	változékony, jókora felszél.
25.	5.0	szép őszi nap, du. csekély felszél.
26.	0.0	szép őszi nap, du. csekély felszél.
27.	-	----
28.	6.0	szép őszi nap, du. csekély felszél.
29.30.	-----	(29-30. nincsenek feljegyzések. Réthly)
31.	3.0	r. kül. este igen nagy köd.

november.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.5	köd egész nap.
2.	5.0	r. köd, dél felé, s után sok eső.
3.	2.0	napos, csek. felszél.
4.	-1.2	tiszta, szélcsend.
5.	-2.0	tiszta, szélcsend. Nb. Ez nap pesti <i>Nus</i> , s <i>Fójt</i> gyárnokoknak Légmérőmet tisztítani oda adván: ezek azt elrontották. Míg tehát PESTen meg nem igazítatott, addig a véle való vizsgálat megszakad.
6.		-----
7.	0.0	napos.
8.9.		-----
10.	4.5	végre eső, este későn eső. (11-12. nem történtek feljegyzések. <i>Réthly</i>)
13.	6.5	szép őszi napos idő, alszél.
14.	8.5	nevekedő meleg, napos alszél.
15.	5.0	ködös, délfelé eső, du. s éjjel sok eső.
16.	8.0	borult, többnyire egész nap eső.
17.	7.7	napos, meleg idő, alszél, nagy sár.
18.	5.5	napos, meleg idő, alszél, nagy sár.
19.	-	-----
20.	5.0	borult, néha derült, vált. szél.
21.	4.5	borult.
22.	-	d.u. s éjjel eső.
23.	4.0	borult.
24.	4.0	du. folyvást eső.
25.	2.5	sötét, eső.
26.	1.0	feltisztult, fagyott, felszél.
27.	1.0	d.e. eső, du. kitisztult, szélcsend, este tiszta.
28.	0.5	szép, napos, csendes eső.
29.	1.0	szép, napos, csendes eső.
30.	-	-----

december.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1-3.	-	----
4.	-	éjj. sok zápor, reg. hó, majd két óráig, mely a BAKONYban még este felé is fehéredett, dél felé kitisztult, pesti utamban ért, hideg, szeles.
5.	-0.5	dél felé napos, felszél gyenge.
6.	1.0	----
7.	1.0	6. és 7. mindkét nap tiszta, napos.
8.	5.5	sötét bor. délfelé eső, du.-ig borult, felszél.
9.	1.0	napos, tiszta, délfelé eső, du. is borult, felszél.
10.	3.5	eső, elf. tiszta napos, felszél. Napfogyatkozás!!
11.	2.0	csek. eső, hamar meg ált, borult.
12.	2.0	éjjel tiszta, regre elbor., azután derű, ború, felszél.
13.	-0.5	nagy felszél, hives alszél.
14.	-4.5	rre hó m.e. féldélig zavaros idő, azután tiszta, este viszont hó esett.
15.	-5.0	napos, tiszta.
16.	0.5	borult, alszél.
17.	1.5	r. eső, délben havas eső, hó zivatar, 2 óra után kitisztult felszáll.
18.	-0.5	szép idő, napos, olvadt, alszél.
19.	0.5	többet borult, szél felülre fordult.
20.	0.0	r. nagy köd, később feltisztult.
21.	2.5	r. eső, azután is többet borult.
22.	3.0	r. s délig sok eső, du. hó zivatar felszáll.
23.	1.0	derű, ború.
24.	-	tegnapihoz hasonló idő.
25.	0.5	r. fagy, kül. éjjel nagy fészél, este erős felszállal kitisztult.
26.	1.0	ború, derű, jó kora felszél.
27.	-1.5	nap kelte után elbor. délben egy kis zuzmara, este gyenge felszél.
28.	0.0	sötét, du. eső, hó, havas eső, éjjre sok eső, alszél.
29.	3.5	rre, s féldélig sok (eső), azután felszállal feltisztult.
30.	-0.5	délig kemény, azután lágyult, este és éjjel eső, szélcsend.
31.	1.0	korán eső, tiszta és hivesedik még is legmag. hőm. +7.0°.

1846

január.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.0	bor., este eső.
2.	2.0	borult, estére jó kora felszél.
3.	-0.5	bor., egész du. jókora felszél.
4.	-0.5	d.e. bor, du. és egész éjj. hó, szélcsend.
5.	-3.0	rre nagy hó, nappal is többnyire hó, aprón.
6.	-3.5	borult, de nem olvadt, csekély felszél.
7.	-6.7	tiszta, csendes, kemény idő.
8.	-12.2	szép, csendes téli nap.
9.	-4.5	----
10.	1.	meglágyult, a hó elolvadt.
11.	-1.0	rre fagy, azután nagyon olvadt, tiszta, este fagyott.
12.	1.5	napos, alszél, csaknem egész nap engedt.
13.	-3.5	r. tiszta, később köd ereszkedik, vált. szél.
14.	-1.5	nagy köd, lágy idő, szélcsend, a hó mind elment.
15.	-1.0	sötét, ködös, a földnek csekély fagya van.
16.	-3.2	sötét, délre feltisztult, du. napos gyenge idő, alszél.
17.	-2.0	borult, lágy, csendes idő.
18.	-1.0	borult, du. kisebb, este jókora eső.
19.	0.0	borult, este köd ereszkedik, alszél.
20.	1.0	sötét, alig lehet olvasni, nagy köd esik.
21.	1.7	szép, napos, tavaszi idő, nagy sár.
22.	2.0	borult, du., s este eső, nevedő alszéllel.
23.	7.0	tavaszi nap, borult, még is meleg, alszél.
24.	5.2	9 óra után borult, eső, du. többnyire, a Légm. leesett 27" 11.8", este 5 óra tájban a szél megfordult, s felszél kezdett fujni. Légm. is meggy felfelé, estére egészen kitisztult, és még is este 9 óra a hévm. +6.0°-ra mutat.
25.	5.0	tiszta, felszél, du. elborult, csekély eső szemez, felszél.
26.	5.8	eső, du. borult, estére feltisztult, alszél.
27.	6.5	eső, dél felé erős felszéllel lassanként kitisztult.
28.	-5.0	tiszta, d.e. gyenge felszél, este megált.
29.	-7.0	szép, napos, este felé borult, csekély alszél.
30.	-3.0	rre, s d.e. hó, du. is, és még este is borult.
31.	-4.3	d.u. s estve sok hó esett, alszél.

február.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-0.5	délfelé nagy köd, du. eső.
2.	3.0	d. eső, d.u. napos, később, s este sok eső.
3.	2.0	d.e. sok eső nagy felszállással, d.u. s este kitisztult.
4.	-0.5	újra bor., este felé viszont eső.
5.	1.5	csekély fagy, d.e. derű, ború, du. eső, alszél.
6.	3.0	köd, derű, ború, este 8 órakor = 28" 1.5", 9 óra után m.e. éjfélig nagy szélvész.
7.	2.0	tavaszi, napos idő alszáll.
8.	2.0	r. köd, csek. eső, kitisztult, nagy alszél.
9.	1.0	tiszta, felszél.
10.	-3.0	elborult, du. hó esett, felszél.
11.	-6.4	volt -7.3°, tiszta, többnyire napos, alszél.
12.	-2.0	többször hó volt széllel, estefelé hó zivatar.
13.	0.5	borult, éjjel igen nagy szél.
14.	3.5	borult, éjjel igen nagy felszél.
15.	-1.5	derű, ború, d.e. növekedő du. fogydogáló (így!) felszáll.
16.	0.5	borult, este eső.
17.	2.5	regre csek. eső, du. több eső felszáll.
18.	3.2	eső délig, délután 2 or. 27" 10.5", több ízben hó zivatar nagy felszáll, 8 1/2 órára már kitisztult, s ekkor 28" 1.8" hideg -2°, szél éjfél táján megált.
19.	-4.2	volt -5.5°, tiszta ényugati széllel.
20.	0.7	derű, ború, felszél.
21.	2.5	tiszta, szélcsend.
22.	-1.5	tiszta, tavaszi idő, alszél.
23.	0.2	délben 5°, meleg idő, alszél.
24.	1.2	szép, tavaszi idő, szélcsend.
25.	3.0	tiszta, csendes.
26.	-	10.0° meleg, este eső.
27.	-	10.0° meleg, reggel eső.
28.	4.0	borult.

március.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	3.8	köd, egész nap bor., csekély alszél.
2.	6.0	naponnan bor., alszél, este felé tisztult.
3.	4.0	sűrű köd esik, este eltiszt. 8 or. ut. viszont nagy köd.
4.	3.5	nagy köd.
5.	4.0	nagy köd, du. szép tiszta kel. széllel.
6.	5.2	szép, tavaszi nap, alszél.
7.	6.0	re egy kis eső, délig többnyire eső, du. borult.
8.	3.5	borult, d.u. derült, este felé csekély eső.
9.	4.6	híves borult, felszéllel.
10.	1.8	volt +0.5.
11.12.		fagy, du. eső 28" 7.8".
13.	1.9	nagy szél, híves.
14.	3.0	bor. estére megjött az eső.
15.	5.5	majd egész nap eső, nagy felszél, estére kitisztult.
16.	4.5	d.e. és du. többször eső, vált. széllel.
17.	2.5	fagy, dér, napos, alszél, du. legm. +13.0°.
18.	7.7	borongó idő, alszél.
19.	8.5	bor., du. többször csek. eső, este híves.
20.	4.5	napos, alszél, egy kissé meghívesedett.
21.	4.5	délután eső, alszél.
22.	4.5	d.e. gyenge szél, délfelé szeles eső, kis hóval, du. tisztult.
23.	5.5	du. eső, alszél.
24.	9.0	eső csaknem egész nap, nagy sár.
25.	5.0	d.e. eső, du. estére kitisztult.
26.	5.5	d.e. igen szép, d.u. eső, vált. széllel.
27.	6.5	eső csaknem délig, du. derű, ború, felszél.
28.	6.0	d.e. bor., du. egy kis eső, alszél.
29.	9.0	délfelé rendkívüli zápor, gyenge alszél, sok eső.
30.	4.5	derű, ború, igen nagy felszéllel, csek. eső, jég.
31.	3.6	d.e. bor, du. tisztult, alszél.

április.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	5.6	derű, ború, alszél.
2.	8.5	többet derült, alszél.
3.	9.0	derű, ború, elébb fel, estefelé alszél.
4.	7.3	d.e. bor., du. egészen tiszta, jókora felszél.
5.	7.0	borult, este igen jó eső.
6.	9.8	rre sok eső, későn este viszont sok eső.
7.	11.0	rre eső, s éjj. megint eső, nappal derű, ború.
8.	8.0	rre megint eső, s éjj. még több, alszél.
9.	12.5	rre sok eső, du. nagy eső, este s éjj. gyenge felszél.
10.	7.7	derű, ború, jókora felszéllel.
11.	6.5	r. 7 ór. ut. egy kis eső, derű, bor., felszél.
12.	7.2	d.e. nagy alszél, s hives, du. szép idő. Nb. Ezen hónap elején a többszöri fűtést elhagytuk, s mind a két szobát csak egyszer fűtettem reggel 9-ig, azóta csak a magamét: mai naptól kezdve pedig a fűtés egészen megszűnt.
13.	10.0	szép, tavaszi idő, szélcsend.
14.	11.6	szép, tavaszi idő, alszél.
15.	13.8	szép, tavaszi idő, 1 nmél. 18°!
16.	14.6	r. csek eső, azután napos, csekély alszél.
17.	12.5	d.e. jó eső, du. is lassacskán esett.
18.	11.5	derű, ború, du. is jókora keleti szél.
19.	10.5	r. hives, azután jó idő, nagy szél.
20.	11.0	derű, ború, azután jó idő, nagy szél.
21.	11.7	----
22.	-	----
23.	-	esett, s éjjel jó eső.
24.	12.0	----
25.	12.1	28" 4.1"', du. csekély eső.
26.	12.4	du. derű, ború, alszél.
27.	11.0	du. eső, az idő meghivesült, felszél.
28.	8.5	r. 4. ór. = 4° hives, kivált d.e.
29.	10.0	hives, azt mondják dér is volt, éjjel eső.
30.	8.2	borult, hives felszéllel.

május.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	7.2	hives, legn. mel. 8 1/2°.
2.	6.0	nagy dér, kártékony fagy, kár azonban hála Istennek nagyon kevés.
3.	11.2	az idő megjavult.
4.	13.2	noha borult, különben meleg, már kaszálnak.
5.	11.5	r. s este hives, nappal meleg, rózsák nyílnak.
6.	11.5	tavaszi, szép idő, rendkívüli tenyészés.
7.	15.5	naponnan többször esik eső, este hives felszél.
8.	14.2	sorvasztó meleg, csekély felszél.
9.	16.0	napos, csekély felszél.
10.	12.5	az esőt szép harmatok pótolgatják.
11.		észlelés nincs.
12.	15.0	Somogyi széllel du. borult.
13.	16.0	szépen borul, nagy szárazság, alszél.
14.	12.5	megjött az eső, meglehetősen eső.
15.	12.8	d.e. tiszta, du. borult.
16.	15.0	lnm. +24.3°, este felé kezd borulni, alszél.
17.	19.2	nagy alszél, csupa porfelleg. Nb. Ezentul a Jegyzetek du. 2 3/4 órakor tétetennek.
18.	19.5	derű, ború, alszéllel.
19.	21.5	r. nagy köd, du. borúlt, mikor derült, rekkenő.
20.	16.5	d.e. többnyire borúlt, du. meg hivesült.
21.	21.0	d.e. borong, úgy du. is, nagy szárazság.
22.	21.6	tiszta, felszél, du. felhős.
23.	22.0	eső nem tud lenni, szárazító szelek.
24.	-	----
25.	20.0	r. csekély eső, igen nagy felszél, estére megált.
26.	21.0	r. igen csekély eső szemetelt, azután gyenge felszél, este meg ált.
27.	20.5	derű, ború, eső csek. 9 ór. után! s éjjel jó eső.
28.	15.0	hajnal előtt jó eső, d.e. borúlt, du. csek eső, azután tiszta.
29.	-	----
30.	14.6	gyenge felszelek, mint mondják dér is volt.
31.	18.5	hives, felhősödik, estére viszont kitisztult, felszél.

június.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	2¼	
1.	18.6	nagy felszél, porfellegek.
2.	17.5	nagy felszél, porfellegek.
3.	18.0	mn (=minden) felé esőre látszik, de a gyenge felszél elveri.
4.	19.8	a rendesnél kisebb felszél.
5.6.	-	szokás szerint igen nagy felszél, rendkívüli szárazság.
7.	21.0	kis felszél, este későn szépen felhősödik.
8.	22.0	változó széllel derű, ború, de nem eshetik.
9.	20.0	d.e. borult, du. több ízben csekély eső, alszél.
10.	21.0	többnyire eső csepegett, de a port se verte el!
11.	21.5	egész nap nagy szél, estére megált.
12.	20.0	csekélyebb felszél, többször borult.
13.	20.8	jókora felszél.
14.15.	-	----
16.	21.5	nagy felszél, rendkívüli szárazság.
17.	22.0	du. felhősödik felszéllel.
18.	25.0	szélcsend, meleg.
19.	25.5	volt 27.5! de. szélcsend, du. felszél.
20.	26.7	nagy meleg, csekély változó széllel.
21.	23.6	reg. jó eső, kitiszt. felszél.
22.	22.2	előbb semmi, azután csekély felszél.
23.	23.4	szél csekély, jó idő.
24.	16.5	igen gyenge felszél, estefelé megált.
25.26.	-	----
27.	25.8	gyenge alszél, napokban többször kezdett, de nem tudott esni.
28.	19.5	d.e. esett folyvást aprón, du. kitisztult.
29.	-	----
30.	24.5	alszél, rekkenő.

július.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	2¾	
1.	26.5	este csekély eső, azután, s éjjel igen gyenge felszél.
2.	21.0	igen gyenge felszél, késő estére megált.
3.	21.0	d.e. gyenge felszél, késő estére megált.
4.	20.5	egész nap nagy felszél.
5.	24.0	meleg, csekély változó széllel.
6.	26.7	hőség, jókora alszél.
7.	24.5	du. gyenge felszéllel elborult, és éjfélt után.
8.	22.6	r. 3 1/2 óráig jó eső, azután tiszta.
9.	26.0	rekkenő, csekély felszél.
10.	28.5	még melegebb, szélcsend.
11.	25.9	felszél, este későn jó eső.
12.	21.0	r. korán jó eső, azután kitisztult, gyenge felszél.
13.	22.0	napos, de nem felhőtlen, felszéllel.
14.	25.7	du. derült, borult, felszéllel.
15.	24.0	d.e. elborult, eső, du. többször esett nem sok eső.
16.	24.2	alszél, este felé borult.
17.	27.0	alszél, este felé borult.
18.	27.0	d.e. 27" 11.6"', jó eső, zápor, du. gyenge felszéllel kitisztult.
19.	22.0	tiszta, csekély fszél.
20.	26.0	tiszta, szélcsend, estefelé csekély alszél.
21.	21.8	igen nagy felszél, estére meg ált.
22.	23.7	kisebb felszél, folyvást tisztult.
23.	-	----
24.	25.7	csekély felszél, folyvást tisztul.
25.	26.6	csekély felszél, folyvást tisztul.
26.	28.5	d.e. csaknem szélcsend, du. 4 ór. igen nagy, éjjel pedig rendkívüli nagy felszél dühöngött.
27.	12.0	többször esett, elébb gyenge azután újabb felszél.
28.	12.1	d.e. sok eső, du. is eső, szél, du. meg ált.
29.	17.0	d.e. 10 1/2 óráig sok eső, azután derű, ború.
30.	18.5	délben zápor.
31.	19.7	tiszta.

augusztus.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	2¾	
1.	24.0	meleg, du. derű, ború.
2.	26.0	felhősödik alszéllel.
3.	-	egész délutánig eső, ekkor kitisztult.
4.	-	du. jó eső, d.e. meleg, és borúl.
5.	-	----
6.	27.0	tiszta, azután borúl, alszéllel.
7.	27.0	este 6 ór. = 24°! tikkasztó meleg, csekély alszél.
8.	25.5	d.e. borúlt, csek. eső, d.u. napos, este jó eső.
9.	22.5	d.e. csekély, d.u. erős zápor, sok eső.
10.	20.0	d.e. rendkívüli nagy zápor, d.u. is sok eső.
11.	-	----
12.	21.8	d.e. napos, d.u. borúlt.
13.	21.5	d.e. jókora felszél, d.u. inkább borúlt.
14.	21.8	szőlőben rendkívüli nagy zápor, hon semmi.
15.	21.5	derű, ború, szélcsend.
16.	25.0	d.u. a Szőlőhegyen megint rendkívül nagy zápor.
17.	25.0	forró napok alszéllel.
18.	26.0	forró napok alszéllel.
19.	25.5	d.u. rendkívüli nagy zápor, változó szél.
20.	14.7	korán és délben eső, du. is sok eső, különösen a szőlőben.
21.	20.5	derű, ború.
22.	21.5	kivált d.u. borúlt.
23.	19.0	d.e. csekély, d.u. sok eső.
24.	18.0	d.e. csekély, d.u. sok eső.
25.	21.0	d.u. eső, a Szőlőhegyen igen nagy.
26.	20.5	derű, ború.
27.	19.0	derű, ború, d.u. elsötétült?
28.	20.5	napos, jó idő, alszél.
29.	21.5	többször csekély eső.
30.	19.5	felhős, néha csöpgött, alszél.
31.	21.7	r. csöpgött, d.u. kitisztult, alszél.

szeptember.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	2¼	
1.	22.0	1-4ig semmi változás, napos, csekély szél.
2-4.	-	----
5.	22.5	felhők látszanak, minden egyformán folyik.
6.7.	-	----
8.	20.0	csekély felhők, külömben szép idő.
9.10.	-	----
11.	21.0	tiszta, csekély felszél.
12.	20.8	borúl, jókora felszél.
13.	15.5	d.e. eső, gyenge felszél, du. csek. eső, derű, ború, estére a szél megált.
14.	14.7	d.e. csekély eső, kitisztult, este, s reg. hives, különösen 13-tól a lég jobban-
Reg. 8.		jobban hűl. Ezentul a Jegyzetek reg. 8 órákor történnének.
15.	9.8	d.e. tiszta, d.u. derű, ború, gyenge alszél.
16.	10.3	egész nap gyenge felszél, porfellegek.
17.	10.5	derű, ború, du. csekély eső.
18.	12.0	derű, ború, este 3 igen nagy zápor, nagy menydörgés, vill.
19.	9.5	du. +13.7°, napos idő.
20.	10.5	d.e. borúlt, d.u. kitisztult, nagy alszél, 19.0°.
21.	16.5	este felé nagy eső, alszél.
22.	14.6	d.e. és d.u. is egy kis eső, alszél.
23.	14.0	jó eső, s d.u. felszél, borúl, estére kitisztul.
24.	13.0	r. borúlt, du. derű, ború, külömben szép idő.
25.	12.0	derű, ború, este eső.
26.	12.0	csaknem egész nap esett, sok eső, felszél.
27.	11.5	kitisztult, estig felszáll.
28.	11.0	szép, tiszta, szélcsend.
29.	10.6	szép, tiszta, d.u. borúlt, alszél.
30.	11.5	este jó eső, külömben napos, alszél.

október.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	13.5	derű, ború, változó szél.
2.	13.0	alszél, derű, ború, este jó eső.
3.	10.5	alszél, derű, ború, este még nagyobb eső.
4.	13.5	nagyon borult, d.u. tisztult.
5.	13.5	d.e., d.u. csekély eső, később folyv. tisztult.
6.7.	-	----
8.	10.	d.e. jó eső, d.u. borult, alszéllel.
9.	10.5	tiszta, felszél.
10.	7.0	tiszta napok, meg hivesült, de csak 11-én volt egy kis dér.
11.	6.5	dér, nappal annál melegebb, reg. minél hivesebb.
12.	7.5	(a 10-11-i jegyzet 3 napra szól).
13.	9.6	r. egy darabig eső szemetelt, azután tiszta.
14.	9.7	borult, setét, dél felé kitisztult, napos, meleg.
15.	10.0	d.e. eső, d.u. is borult.
16.	11.7	nagy köd, azután tiszta, meleg.
17.	12.8	szép, kora őszi, tiszta, meleg, alszél.
18.	9.5	szép, kora őszi, tiszta, meleg, alszél.
19.	11.6	tiszta, legnagyobb meleg 19.2°.
20.	12.0	nagy köd, d.u. feltisztult, este villámlott.
21.	10.0	nagy köd, d.u. 4 órától menydör., vill. eső., 11 ór. rendkívül nagy zápor, menydörg. villámlás.
22.	7.5	felszéllel kitisztult, kivált d.u. jó idő.
23.	9.0	d.e. csekély eső, d.u. napos, jó idő.
24.	9.0	d.e. hives, délfelé napos, langy.
25.	11.0	napos, alszél.
26.	10.0	este villámlás, jó eső.
27.	7.0	hives (csek?) felszél.
28.	-	----
29.	5.5	napos, felszél.
30.	-	----
31.	5.5	napos, felszél.

Ezen hónapban még csekély dér, de fagy nem volt.

november.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.5	legnagy. mel. 5°, napos, felszéllel.
2.	-1.5	első, de nagy fagy -2°, alszéllel, elkezdtem a fűtést.
3.	-0.5	napos, felszéllel.
4.	-1.0	napos, felszéllel.
5.	-1.2	napos, felszéllel.
6.	-3.2	nevekedő hideg, napos, alszél.
7.	-1.5	folyv. egyforma, napos, alszél.
8.	-	----
9.	-2.3	folyv. egyforma, napos, alszél.
10.	-0.5	reg. este hideg, naponnan meleg, felszél, du. alszél.
11.	-4.0	reg. este hideg, naponnan meleg, felszél.
12.	-4.5	reg. este hideg, naponnan száraz, fagyok.
13.	-	----
14.	-4.5	reg. este hideg, naponnan száraz, fagyok.
15.	2.6	me glágyul, d.u. elborult, változó szél.
16.	2.7	hó, dara, azután kitisztult, felszél.
17.	-4.2	ujra fagy, napos, egész nap fagyott.
18.	-6.0	ujra fagy, napos, egész nap fagyott.
19.	-7.3	kemény, du. alszél, lágyult, este beborult.
20.	-1.0	d.e. bor., d.u. kitisztult, vált. szél.
21.	-2.5	felhős, napos, vált. szél.
22.	-1.0	d.e. borult, d.u. zuz, este igen jó sok eső.
23.	1.0	r. csek. fagy, borult.
24-26.	-	----
27.	4.5	napos, valamint 26-án is tavaszi meleg.
28.	7.5	r. eső, azután derű, ború, alszél, +10.0°.
29.	5.0	d.e. nagy eső, dél felé gyenge felszél, feltisztult, d.u. tiszta.
30.	3.0	különösen d.u. igen sok eső, nagy sár.

december.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	1.0	d.e. csekély eső és hó, semmi fagy.
2.	0.0	rre meglehetősen hó, alszél, d.u. igen gyenge köd.
3.	1.5	rre eső, d.u. is eső.
4.		Ez nap légmérőm higanyát főzte ki Costa Tyrolból.
5.	6.5	rre eső, különösen d.u. igen sok eső.
6.	1.5	többször napos, estefelé újra borult.
7.	2.5	rre sok eső, nappal is sok eső.
8.	5.5	éjj. s reg. sok eső, kitiszt. napos szép idő.
9.	0.5	r. s este nagy köd, különben szép, napos.
10.	3.5	derű, ború, r. köd, estére kitisztult.
11.	-2.0	szép napos idő, de nem felhőtlen, alszél.
12.	4.0	rre igen sok eső, naponnan is többször eső, este 8 3/4 or. 27" 8.1". rendkívül borult, és már 9 3/4 or. egészen tiszta, a légny. emelkedett.
13.	1.0	rre hó, azután eső, nappal borult, este hó, nagy felszél.
14.	-5.0	borult, nagy felszél, este csekély hó.
15.	-7.5	napos, délben az árnyékon olvadt.
16.	-5.2	rre nagy hó, délig hózivatar, du. napos.
17.	-9.5	napos, tiszta, de még sem olvadt.
18.	-11.2	napos, tiszta, de még sem olvadt.
19.	-10.0	mint tegnap.
20.	-6.5	egész nap borult, alszél.
21.	-2.0	borult, néha derült, alszél, estére kitisztult.
22.	1.5	10 óra tájban elkezd olvadni, gyenge sár.
23.	2.0	csaknem egész nap esett, alszél.
24.	-0.2	derű, boru, este igen sok és nagy eső.
25.	-1.5	rre megfagy, éjj. gyenge szél, napos, szép idő.
26.	-0.5	reg. olvad, mult éjjel gyenge szél, este csekély hó.
27.	-2.0	egész éjjel, s nappal gyenge felszállal borult.
28.	-3.0	csaknem egész nap havazott, felszél.
29.	-3.5	többször hó, este valamivel több esett.
30.	-4.5	olvadó naponnan, igen csekély hó.
31.	-5.0	olv. a tegnapiánál több, de még is csek. hó.

1847

január.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-3.5	borult, alszél, este elkezdett havzni egész éjjel.
2.	-2.0	borult, változó szél.
3.	-4.2	borult, alszél.
4.	0.5	d.e. többször eső szemetelt, a hó olvad.
5.	0.7	csaknem egész nap sűrű köd, egész vastag.
6.	0.6	többnyire egész nap hó esett, de mindjárt elolvadt.
7.	-0.5	borult, olvadt, alszél.
8.	-0.5	borult, olvadt, alszél.
9.	-2.5	borult, olvadt, alszél.
10.	-7.2	köd délig, egész nap borult.
11.	-3.0	borult, d.u. kitisztult, derült, olvadt.
12.	-4.2	borult, de nem olvadt.
13.	-5.0	borult, de nem olvadt.
14.	-7.0	nagy köd, folyvást borult.
15.	-6.5	borult, alszél.
16.	-9.0	borult, alszél.
17.	-11.0	köd, d.u. borult.
18.	-11.0	köd, d.u. borult.
19.	-7.6	borult, alszél, hó szemetel, de nem is (látszik?)
20.	-7.0	borult,, alszél, hó szemetel, de nem is (látszik?)
21.	-6.3	borult, alszél.
22.	-6.0	borult, alszél.
23.	-4.5	borult, alszél.
24.	-4.0	borult, alszél.
25.	-3.5	borult, alszél, d.u. csekély hó.
26.	-2.0	r. hó, féldélig, borult.
27.	-1.3	napos, nagyon olvadt, alszél, +2.0°.
28.	0.5	meglágyult, még éjjel is olvad.
29.	0.8	naponnan többnyire esett, gyöngye viz.
30.	3.0	alszéllel hirtelen olvad.
31.	2.0	este igen jó zápor.

február.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-0.7	rre nagyobb kis (?) fagy nap(on) olvad.
2.	1.0	napos, meleg, olvad.
3.	1.5	majd hó, majd eső, napos, felszél.
4.	0.0	nagy felszél, de egész nap olvadt.
5.	-1.8	tiszta, napos, d.u. olvad.
6.	-1.2	a hó többnyire mindég szemetelt, este sok hó.
7.	-2.2	napos, néha nagy alszél.
8.	1.5	csipős felszáll, a lég folyvást hidegszik.
9.	-5.8	d.u. elkezdett esni a hó, s éjjel esett 1/2 lábnyi.
10.	-2.3	rre egy lábnál nagyobb hó, nappal olvad.
11.	-7.0	tiszta, felszél.
12.	-5.0	tiszta, felszél.
13.	-10.0	tiszta, felszél.
14.	-7.5	d.u. meglágyult, alszél, egy kis hó.
15.	-1.5	lágý idő, olvad.
16.	2.5	lágý idő, olvad, pedig csipős felszél.
17.	-	----
18.	-	egész nap eső.
19.	3.0	derü, boru, olvad.
20.	3.5	derü, boru, olvad.
21.	-	----
22.	3.5	d.e. többször eső, d.u. kitisztult, alszél.
23.	3.5	rre sok eső, d.u. egy kis hózivatar.
24.	-0.5	volt -2.5°! napos, felszél.
25.	-2.5	hózivatar (így), d.u. vált. szél.
27.	-4.0	6 1/2 ór. = -5.0°, csak éjj. egy kis hó.
28.	-3.5	derü, boru, felszél.

március.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-2.3	változó szél, d.u. egy kis hó zivatar.
2.	-1.0	borult, felszél.
3.	-2.5	d.u. 3 óráig napos, tiszta, azután elborult.
4.	0.0	vált. felszél, legnagyobb. mel. +4°, tegnap óta tavaszodik.
5.	-0.2	ln hideg -1.5°, tiszta, felszél, este borult, alszél, később kitisztult.
6.	-0.2	ln hideg -2.5° nagy dér, derü, boru, vált. nagy szél.
7.	1.0	szép idő, alszél, nagyon lágyult, este beborult.
8.	0.6	derü, boru, hideg felszél.
9.	0.5	d.u. tiszta felszél, este borult, éjjel hó esett.
10.	-0.5	napos, nagy felszél.
11.	-4.5	kemény, szélcsend, azután felszél.
12.	-5.0	volt -7.5°! folyvást az 0-n alul.
13.	-3.3	folyvást fagy, nappal enged.
17.	-	(megfigyelések szüneteltek. Réthly)
18.	1.0	nappal napon szép, meleg, változó széllel.
19.	1.5	r. nagy dér, d.u. nagyon meleg.
20.	2.8	hives, azután meleg alszél.
21.	3.5	borongós, nagy alszél, estig csillapodott.
22.	2.0	derü, boru, alszél.
23.	4.0	semmi fagy, d.e. borult, d.u. tiszta, vált. szél.
24.	4.0	szép, tavaszi idő, vált. szél, este felé borult.
25.	6.5	r. eső szemetelt, azután tisztult, szép, alszél.
26.	6.5	tiszta, felszél, este hives, r. borult.
27.	-	----
28.	8.0	r. igen csekély eső, azután tiszta alszél.
29.	8.5	r. s d.u. többször eső, este, s éjjel jó eső.
30.	8.5	d.e. borult, d.u. eső nagy felszállással.
31.	4.5	derü, boru, nagy alszél, este csillapodott.

április.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	12.0	délben, d.u. s különösen este igen jó tavaszi eső.
2.	10.5	d.u. több ízben eső.
3.	11.0	nagy alszél, este szeles eső, midőn 27" 11.2".
4.	4.5	r. jó eső, d.u. nagy alsz.
5.	4.5	hives idő, jókora fszéllel.
6.	-	----
7.	6.0	hives idő, jókora fszéllel.
8.	6.0	d.u. eső, (d.e. nagy fszél), azonban egy negyed alatt egészen kitisztult, a szél este csillapodott.
9.	6.8	rre jó eső, d.u. is kis eső, folyvást gyenge felszél.
10.	6.5	délben zavaros eső, folyvást gyenge felszél.
11.	5.0	hives, de nem esett.
12-14.	-	----
15.	-	rendkívüli nagy alszél.
16.	-	d.e. csekély eső, éjjel sok eső, alszél.
17.	-	csaknem egész nap igen sok eső, alszél.
18.	-	viszont volt eső.
19.20.	-	nem esett, derű, ború.
21.	-	rre kis eső, d.u. vált. szél.
22.	-	d.u. 28" 4.9", jó tavaszi eső menydörgéssel.
23.	-	d.u. erős felszél. Elhagytuk a fűtést.
24.	-	----
25.	-	éjjel jó eső.
26-29.	-	----
30.	-	d.u. nagyon jó lassu eső.

május.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	-	az éjjel, d.e. s d.u. többször nagy esők.
2.	-	éjjel eső, d.e. hives, d.u. kiderült.
3.	-	d.u. igen jó eső, különösen a szőlő felé.
4.	-	d.e. derű, ború, d.u. meleg, este jó eső, alszél.
5.	-	este csekély eső, alszél, s d.u. nagyobb.
6.	18.5	felhők szorítják a napot, este jó eső.
7.	19.5	inkább derült, csekély felszél.
8-12.	-	----
13.	18.5	igen gyenge felszél, este igen szép eső.
14.	19.0	d.e. tiszta, csek. felszél, d.u. felhők látszanak.
15-19.	-	majd minden 24 órában jó eső.
20.	22.6	nap rekkenő, késő este gyenge menydörgés, villámlás, eső.
21.	18.0	derű, ború, d.u. s különösen estennen hives gyenge felszél.
22.	18.0	meleg, napos, felszél.
23.	21.5	meleg, napos, felszél.
24.	24.0	meleg, napos, szélcsend.
25.	27.5	rendkívüli forróság, alszél, d.u. úgy 3 ór után eső nagyobb széllel, este viszont csendes, éjjel jó eső.
26.27.	-	----
28.	21.7	tiszta, csek. szél.
29.	-	----
30.	20.0	tiszta, felszél, d.u. felhősödik.
31.	18.8	kezd borulni, jókora felszállással.

június.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1.	14.0	gyenge felszél, rémitő por, derül, borúl.
2.	13.5	hideg, felszél, derű, ború.
3.4.	-	----
5.	18.8	délben csekély eső, felszél.
6.	20.0	délben csekély, du. derű, ború.
7.	15.0	délben csekély, d.u. derű, ború.
8.9.	-	----
10.	14.3	r. s dél előtt igen jó eső.
11.	-	egész nap eső, d.u. erős felszáll.
12.13.	-	eső igen nagy felszáll, olyan hideg, hogy az emberek téli ruhában utaznak, s többeket hallottam, kik be is fűtettek, engem is uton ért mind a két nap GYŐR felé, 13-án d.u. az eső megált.
14.15.	-	----
16.17.	-	ezen a tájon PESTig viszont nagy eső, de csak 19-én kezdett igazán fel melegedni, viszont elborult.
18-30.	-	----

július.

Nap	Hőmérséklet R°	Jegyzetek
óra	8	
1-23.	-	----
24.	22.5	kezdett felhősödni, meleg szél ut. (=után?)
25.	-	----
26.	24.0	----
(1847. július 26-án történt az utolsó bejegyzés és 27-ével megszakadnak a megfigyelések. Réthly)		

KOMÁROM 1841-1843, 1846

(Váli Ferenc naplója)

Váli Ferenc KOMÁROMi ref. igazgató tanító hosszú éveken át naplót vezetett. Ennek egy kötete megmaradt az utókorra, és a református kollégium könyvtárában PÁPÁN őrzik. Ebből a naplóból Pongrácz református teológia tanár szíves engedelmével lemásolt adatokat adjuk közre. A könyvre ő hívta fel figyelmemet.

Budapest, 1954. február 25.

Réthly Antal

1841

május, tavaszutó

29. Az eső kicsit esett a nagy szárazság után.
30. Pünköszt szépen kitisztult a reggeli felhősből (Pünkösddvasárnap).
31. Az idő tiszta meleg, 26°, a méhek nagyon jártak.

június, nyárelő

1. Az idő nagyon meleg, 26°, este délnapkelet körül közelgett egy felhő iszonyú villámlásokkal: de más felé vonult. A föld nagyon ki van száradva.
2. Az idő nagyon meleg, 26°. Reggel egy fél óráig eső esett, de csak a városban.
3. Az idő folyvást nagyon meleg.
4. Az idő hidegebbre változott.
5. Az idő borult, valamennyire hűvös. Az idő borult esőre változó.
6. Az eső jókor reggel elkezdett esni. Az eső délig esett, délután kitisztult.
7. Az idő esős.
8. Medárd - kevés, egy néhány csepp esővel. Külömben hűvös, felhős idő.
9. Az idő esős kevés jéggel.
10. Az idő ki tisztult hűvös széllel, délután egy perczig esett a jég.
11. Az eső esett.
12. Megszűnt esni.
13. Az idő hűvös, tiszta.
14. Az idő hűvös, széllel.
15. Az idő hűvös, széllel.
16. Az idő hűvös.
17. Az idő hűvös, délután tisztább melegebb.
18. Az új holdra az idő meg változott, megenyhült.
19. Az eső éjjel jól esett.
20. Szomorú idő. Az eső esett, de keveset.
21. Hideg idő.
22. Nyár kezdete, tiszta, jó meleg.
23. Az idő meleg, 20°, de hó, felhők uszkáltak.
24. Az idő igen jó meleg, 5 órakor nyugotról egy pár dörgéssel el vonuló eső felhő.
25. Esett az eső, külömben meleg.
26. Az idő 30° meleg.
27. Az idő meleg, 30°.
28. Az idő folyvást nagyon forró.

29. Az idő meleg.

30. Az idő meleg.

július, nyárhó

1. Meleg idő, délután nagy zápor, azután ismét meleg.
2. ----
3. Reggel nagy köd.
4. Az idő jó meleg.
5. Az idő meleg.
6. Az idő jó meleg, délután nagy záporral.
7. Az idő meghivesült.
8. Esős, változó, meleg idő.
9. ----
10. Az idő meleg, délután kevés eső, ez után ismét meleg.
11. Délután egy órakor rettentő setét felhővel jött iszonyú szélvész, kevés esővel.
12. Az idő meleg.
13. Az idő meleg.
14. Az idő meleg.
15. Az idő száraz, meleg.
16. Az idő rekkenő meleg, 30°.
17. (Az almát leszedtük). Az idő rekkenő meleg.
18. A meleg 32°, mindent lepörkölt a forró szél.
19. Az idő egy kevésbé meghivesült.
20. Az idő meleg, eső nélkül.
21. Az idő meleg, eső nélkül.
22. Az idő meleg, esővel.
23. Az eső esett.
24. Az idő esős, meleg.
25. Az idő meleg.
26. Az idő hivesült, szeles.
27. Az idő szeles, meleg.
28. Az idő száraz, szeles, nagyon poros.
29. Az idő szeles. Erős villámással, s menydörgéssel.
30. Az idő esős, hűvös.
31. Az idő szép, tiszta.

augusztus, nyárutó

1. ..., de az oratiom az eső megzavarta. Nagy eső (esett).
2. Az idő hűvös, borult.
3. Az idő felhős, tiszta.
4. Az idő esős, meleg.
5. Az idő változó, meleg.
6. Az idő tiszta, ismét nagy meleg.
7. Az idő tiszta, meleg.
8. Az idő tiszta, meleg.
9. Az idő reggel hűvös, azután meleg.
10. Az idő tiszta, meleg, délután esős.
11. Az idő esős.

12. Az idő változó.
13. Az idő meleg, esős.
14. ----
15. Az idő borult.
16. Az idő változó, meleg.
17. Változó, esős idő.
18. Borult idő.
19. Az éjjel nagy zápor volt iszonyu széllel, már délután kezdődve.
20. Nagy felhők tornyosultak, s jól esett. Az idő meleg, valamint tegnap is.
- 21.* Az idő esős, meleg délután kitisztult.
22. Az idő gyönyörű, tiszta, meleg.
- 23.** Az idő igen szép.
24. Az idő szép, tiszta, meleg.
25. Az idő borult, szeles.
26. Az idő szeles, hűvös. (Előtte áll: "Az idő szép, tiszta, meleg" ezt azonban *Váli* vastagon áthúzta. *R.A.*)
27. Az idő szép, tiszta, meleg.
28. Az idő szép, tiszta.
29. Az idő szép, tiszta.
30. Az idő szeles, meleg.
31. Az idő szép, tiszta.

szeptember, őszelő

1. Az idő felhős, meleg.
2. ----
3. Az idő szép, tiszta, meleg.
4. Az idő szép, tiszta, meleg.
5. Az idő szép, tiszta.
6. Az idő szép, tiszta, de hűvös.
7. Az idő szép, tiszta.
8. Az idő szép, tiszta, meleg.
9. Az idő reggel hűvös, délután meleg.
10. Az idő tiszta, meleg.
11. Az idő szép, tiszta, meleg.
12. Az idő borult, kevés esővel, de azután derült.
13. (Buzát kezdtünk mosni.) Az idő meleg.... szüreten voltunk, az eső délután meglehetősen esett.
14. (A buza mosást folytattuk, mivel a buza üszögös volt.) Az idő ködös, de azután meleg.
15. (A buza mosást folytattuk.) az idő reggel ködös, de azután meleg.
16. (A buza mosást elvégeztük.) az idő tiszta, meleg.
17. Az idő szép, meleg.
18. Az idő szép. tiszta, meleg.
19. Az idő hűvös. meleg (! így).

* (*Váli Ferenc* reg. 6-kor PÁPÁra ment, ahová este 6 és 1/2 órakor érkezett. *Réthly.*)

** (Reggel 8 és 1/2 órakor indult vissza KOMÁROMba, a' hová "Istennek legyen hála" 1/2 9-re este megérkeztek. *Réthly.*)

20. Az idő hűvös.
21. Künn nagy dér látszik, de a kertekben még nem. (Tegnap estve a méhet megöltem, mivel már 3 éves elmúlt. Volt valami 50 font méze az eladni valósi, mivel csak 32 pénzen akarták megvenni, jobbnak láttuk kiszűrni és megtartani.)
22. Az idő tiszta, szeles.
23. Az idő szép, tiszta, meleg.
24. Az idő szép, tiszta, meleg, eső nélküli, nagyon száraz.
25. ----
26. Az idő meleg, széllel.
27. Borult, egy keves eső esett.
28. Az idő borult, kevés esővel.
29. Az idő szép, tiszta, meleg, jól kezdődik a vén asszonyok nyara.
30. Az idő szép, tiszta, meleg.

október, őszhó

1. Az idő szép, meleg, széllel.
2. ----
3. Az idő szép, meleg.
4. Az idő szép, tiszta, széllel.
5. Délelőtt szép idő, délután eső.
6. Az idő esős.
7. Az idő ismét tisztult.
8. Az idő tiszta. Estve esett az eső.
9. Szép idő volt.
10. Az idő szép, tiszta, hűvös.
11. Az idő szép, tiszta, meleg.
12. Az idő szép, tiszta.
13. Az idő tiszta, meleg.
14. Az idő szép, tiszta volt.
15. Az idő szép, tiszta.
16. ----
17. Az idő szép, tiszta, reggel esős.
18. Az idő szép, tiszta, egy kevésbé hűvös széllel.
19. Az idő tiszta, szép őszi.
20. Az idő őszi, de szép.
21. Az idő őszi.
22. Az idő őszi, tiszta, meleg napfénnel.
23. Az idő tiszta, meleg, őszi.
24. Az idő nagy széllel meleg. (Földrengés, 1h 28m d.u.)
25. Az idő szép, tiszta, már néhány nap óta meleg déli széllel.
26. Az idő szép, tiszta, meleg.
27. Az idő szép, tiszta, meleg.
28. Az idő szomorú, szeles.
29. Az idő szeles, kevés esővel.
30. Az idő tiszta, szép napfénnel. Este kevés esővel.
31. Az idő szép, tiszta, meleg.

november, ősztó

1. Tiszta őszi idő, délután meleg.
2. Az idő reggel hideg, délután felmelegült.
3. Az idő szép, tiszta, reggel deres, délután meleg.
4. Az idő reggel hideg, délután meleg.
5. Az idő reggel fagyos, délután meleg.
6. ----
7. Az idő reggel hideg, délután meleg.
8. ----
9. ----
10. ----
11. Az idő e napokban igen egyforma.
12. Ma az idő szinte jó.
13. Az idő havazni kezdett, de ismét meg változott.
14. Az idő nedves, hideg.
15. Az idő kevés faggyal hideg.
16. ----
17. ... hó esett, de el is olvadt.
18. Az idő nedves, hideg.
19. Nagy sár, de különben az idő szép.
20. ----
21. Az idő nedves, hideg.
22. Az idő nedves, hideg.
23. Az idő sáros, esős, hideg.
24. Az idő sáros, nagy essővel. (*Beöthyné* asszonyságot igen nagy esőben megköszönni mentünk. Onnan azoknak a kocsijában haza jövéen, a legnagyobb sárban vízben és esőben.)
25. Az idő sáros, de nem hideg.
26. Az idő sáros, de nem hideg.
27. Az idő tisztult, szeles.
28. Egy kevésbé havazott, estve esett az eső.
29. Az idő tisztult.
30. ... esős idő, de azután kitisztult.

december, télelő

1. ... az idő tiszta.
2. Az idő nedves, de nem igen hideg.
- 3-4. Az idő nedves, hideg.
5. ... az eső nagyon esett.
6. Az idő esős.
7. Az idő esős, nedves.
- 8-10. Az idő nedves, hideg.
11. Az idő esővel nedves, hideg.
12. Az idő nedves, hideg.
13. Az idő sáros nedves, hideg, még minden fagy nélkül.
- 14-15. Az idő nedves, hideg.
16. Az idő folyvást enyhült, nedves.
17. Az idő esős.

18. Az idő tovább is őszi, nedves.
19. Az idő nagy esővel.
20. Az idő nedves.
21. Az idő folyvást gyenge.
22. Az idő tiszta, enyhült.
23. Az idő esős.
24. Az idő szomorú, esős.
25. Az idő esős.
26. Az idő esős, szomorú.
27. Az eső nagyon esett.
28. Az idő esős.
29. Egy kevésbé megfagyott.
30. Az idő nedves, hideg, kevés faggyal.
31. Az idő kevésbé fagyos.

1842

január, télhó

1. Az idő megkeményedett.
2. Az idő hideg, 4°. (Valószínűleg mínusz 4° és R°, mert abban az időben általában R. osztású hőmérők voltak elterjedve. *Váli* sehol sem tette ki az előjelet, én január 3ától kezdve mindenütt pótoltam, de a R°-ot nem változtattam át C°-ra. *Váli* a' "hideg" szóval helyettesítette a mínusz jelet. *Réthly*)
3. A hajó hidat kiszedték. A hideg -4° alól... A hó 3 1/4 órakor kezdett esni és valami bokáig érő esett.
4. Az idő kemény, -4°.
5. Az idő kemény, -5° hideg.
6. -----
7. Az idő kemény széllel, a DUNÁban igen sűrűn nagy a jég, a napokban két ember fagyott meg az utszán, jól lehet a hideg még nem nagy.
8. Az idő hideg, hó esett nap pelyhekben.
9. Az idő hideg.
10. Az idő hideg, jó szánút lett.
11. Az idő folyvást hideg.
12. Az idő lágyult, de estve keményen megfagyott.
13. Az idő még e télen leg keményebb, -7° hideg.
14. Az idő enged.
15. Az idő enged, estve kevés eső, nappal hó esett, de elolvadt.
16. Az idő lágyult, a szán út romlik.
17. Az idő folyvást lágyult, de azért a jókora hó nem olvadt el.
18. Az idő lágy.
19. Az idő egy kevésbé keményült, de napközben ismét enged.
20. Az idő hideg széllel.
21. Az idő napfényes, de hideg.
22. Az idő állandó hideg.
23. Az idő kemény, -7° hideg.
24. Az idő -4° hideg.
25. Az idő -3° hideg.

26. Az idő reggel -5° hideg, délután engedett.
27. Az idő olyan mint tegnapi.
28. Az idő -7° hideg reggel, délután enyhült.
29. A hideg -9°.
30. Az idő kemény, délután enged.
31. Az idő kemény.

február, télutó

1. Az idő -7° hideg, dél után a napon engedett, reggel mindig zuzzal köd.
2. Az idő hideg, tiszta.
3. ----
4. Az idő ismét megkeményült.
5. Az idő -10°, hideg tiszta nap (fonnyadt?) reggel köddel.
6. Az idő -10° hideg, reggel köd zuzzal, azután tiszta napfény, a háztető csorgott.
7. Az idő -12° hideg.
8. A hideg -11°.
9. A DUNA beállt, a hideg -12° mindég köddel, de délben s után többnyire nap fénnel.
10. A hideg folyvást erős, -11°.
11. A hideg -12°.
12. A hideg -10°.
- 13-14. A hideg -12°.
15. Az idő folyvást kemény.
16. Az idő -11° hideg.
17. Az idő borult, -7° hideg.
18. Az idő -6° hideg, délben 5° meleg, de este ismét kemény.
19. Az idő -8° hideg.
20. Az idő -7° hideg.
21. Az idő -4° hideg.
22. Az idő -3° hideg.
23. Az idő -5° hideg, de azután lágyulni kezdett.
24. Mátyás déli széllel délután kezdte olvasztani a jeget.
25. Az idő -1° hideg, déli szél olvasztja a jeget.
26. Az idő 0°-on áll, a jég olvad.
27. Az idő olvadós.
28. Az idő lágyult, kevés hó esett éjjel, de már délre el olvadt.

március, tavaszelő

1. Az idő nyugoti széllel egészen meglágyult, délben 11° volt a meleg, éjjel az eső nagyon esett.
2. Reggel az eső esett, s a külömben jókora havat csaknem el olvasztotta.
3. Az idő mint tegnapi 2° meleg, reggel jegyezván mindég az idő mivoltában (?) dél előtt az eső esett.
4. Az idő 5° meleg, igen szép nap, folyvást nyugoti olvasztó széllel, a hó mind elveszett, s a DUNA jege ma dél előtt indult meg, s ment az egész nap, s éjjel. Kedves Angyalommal (=felesége. *Réthly*) megnéztük a jég járma alól felszabadult DUNÁt.
5. Az idő jó 5° meleg, délig tiszta nap, dél után borult, este nagy széllel esett.
6. Az idő reggel 0°, délbe 6° meleg.

7. Az idő 1°-7° borult, essőre készül.
8. Az idő olyan mint tegnap.
9. Az idő csaknem olyan mint tegnap.
10. Az eső esett de nem nagyon. Az idő mérséklete 0°-6° között.
11. Nagy szél mely a deákok kertje kerítése templom felőli részét földre fektette.
12. A lég mérséklet 2-8°.
13. Az idő hűvös.
14. Az idő reggel fagyos, borult.
15. Az idő 2° hideg, szomorú.
16. Az idő hűvös, de délután tiszta, tavaszi meleg.
17. Az idő jó meleg.
18. Az idő hűvös, szeles.
19. Az idő esős.
20. Az idő reggel hideg, nagy széllel. Az idő havazott nagy széllel, majd esett.
21. Az idő változó, reggel faggyal.
22. Az idő tiszta.
23. Az idő reggel fagyos, dél után rendesen derült.
24. Az idő tiszta, délután meleg.
25. Az idő enyhült, borongós.
26. Az idő szép, meleg.
27. Reggel mint most többnyire fagyos, a lég mérsékletét nem jegyezhettem, mert a h é v mérő bent van a szobában.
28. Az idő szeles. Dél előtt hideg, dél után enyhébb idő, de széllel.
29. Az idő reggel havas, azután esős, széllel.
30. Az idő derült, széllel. Az idő délután jó meleg.*
31. Az idő reggel 5° délután 10° meleg, széllel, s estve esővel.

április, tavaszho

1. Reggel esett, a légmérséklet 6°-11°. Az idő egész nap nagy széllel.
2. Az idő 6°-9° 0 felül.
3. Az idő borult, 5°-8°-ig 0 felül.
4. Az idő tiszta, kevés széllel, 5°-10°-ig a 0 felül.
5. Az idő tiszta de hűvös szellővel. Az idő 5°-14°-ig a 0 felül.
6. Az idő tiszta, 5°-14° a 0 felül.
7. Az idő esős, kevés menydörgéssel és záporral, s kevés de meleg nap fénnel 7°-13°-ig a 0 felül.
8. Az idő borús, nagy nyugot éjszaki széllel, 4°-9°-ig a 0 felül.
9. Az idő reggel -1° hideg, délbe 5° meleg, jól megfagyott s tálán (így!) a gyümölcsnek és ami még ugyan nem nyílt ki egészen, ártott, délután hó esett.
10. Az idő -1° hideg 5° melegig szeles, valamint tegnap úgy ma is éjszaki széllel.
11. Az idő borult 0 alól 2° 0 felül 4° nyugot éjszaki széllel.
12. Az idő valamit enyhült -1° a 0 alól, 10° a 0 felül, a szél egy kicsit délre fordult, de azután megállt.
13. Az idő borult, 2°-10° a 0 felül.
14. Az idő borult, déli széllel, 4°-10° a 0 felül.

* (Ha két időjárási bejegyzés van a naplóban, akkor az elsővel kezdi a naplót, és egyéb bejegyzései után újból időjárási feljegyzéssel fejezi be. *Réthly*)

15. Az idő borult, de délután kiderült, 6°-15° a 0 felül.
16. Az idő reggel derült, de azután tisztult, éjszaki széllel 5°-12° a 0 felül.
17. (Váli PÁPÁN volt.)
18. Az idő 2°-14° a 0 felül.
19. Az idő dél előtt igen szép, tiszta, délután felhős déli széllel, 5°-15° a 0 felül.
20. Az idő egész nap igen tiszta, meleg 5°-15° a 0 felül.
21. Az idő szép tiszta, nyugoti széllel, 6°-18° a 0 felül.
22. Az idő egész nap szép, tiszta, nyugoti széllel, 7°-19° a 0 felül.
23. Az idő egész nap tiszta, nyugoti meglehetősen széllel, 8°-20° a 0 felül. A barackfák már vasárnapra kivirágognak.
24. Az idő szép, tiszta, meleg nyugoti széllel, 8°-18° a 0 felül.
25. Az idő éjszaka nyugoti széllel, 7°-14° a 0 felül.
26. Az idő éjszaka nyugoti széllel, 3°-14° a 0 felül, reggel nagy dérrrel.
27. Az idő reggel éjszaki, estve nyugoti széllel, 3°-14° a 0 felül, nagy dérrrel.
28. Az idő nyugoti nagy széllel, s iszonyu porral felhős, 6°-15° a 0 felül.
29. Az idő hűvös, éjszaki széllel, 5°-14° a 0 felül.
30. Az idő tiszta, szép, 3°-16° a 0 felül, reggel nagy dérrrel.

május, tavaszutó

1. Az idő tiszta, nem egészen meleg, 5°-10° a 0 felül.
2. Az idő nagy széllel 5°-14° a 0 felül.
3. Az idő igen szeles, délről is felhős, 6°-13° a 0 felül.
4. Esős meleg idő 8°-16° a 0 felül.
5. Az idő nagy bűdös köddel, mely csak 9 órakor oszlott fel, 8°-17° a 0 felül.
6. Az idő felhős, egy két csep esett 9°-17° a 0 felül.
7. Az idő szép, tiszta, meleg, kevés déli széllel és felleggel, 8°-17° a 0 felül. A cserbogarok (így!) már néhány nap óta járnak, de nem igen nagy mennyiségben.
8. Az idő dél előtt tiszta, dél után kevés villámlással, s menydörgéssel tornyozó felhők, viharos széllel érkezve néhány csepp esőt hullattak, 10°-21° a 0 felül.
9. Az idő borult, nyugoti széllel, 1°-15° a 0 felül. Az éjjel kevés eső esett.
10. Az idő szeles, hűvös, 6°-11°. Az eső esett.
11. Az idő szeles, hűvös, esős. 5°-10° a 0 felül. Gröschel ur egy hőmérőt küldött csinálni tegnap, s ma megigazítva hazaküldötte. (Gröschel KOMÁROMi gyógyszerész volt. Réthly)
12. Az idő jó tavaszi, az éjszaki szél még a múlt estve nyugotivá változott, mert külömben megfagyott volna, 8°-17° a 0 felül. A fák csaknem mind zöldelnek.
13. Az idő jó tavaszi, 10°-16°.
14. Az idő szép, 11°-19°.
15. Az idő igen szép, 12°-21° meleg.
16. Az idő meleg, de szeles.
17. Az idő meleg.
18. Az idő folyvást meleg.
19. Az idő kezd felhősödni széllel.
20. Az idő borult, de meleg, reggel esővel.
21. Az idő borult, estve kevés esővel.
22. Az éjjel jókora eső volt. Az idő szép, tiszta, meleg.
23. Az idő igen szép, meleg.
24. Az idő 15°-21° meleg.

25. Az idő 15°-21°. Orbán csak egy kicsit volt hűvös.
26. Urnapja szép, tiszta idővel, bár néha tornyos felhők mutatkoztak.
27. Az idő tornyos felhőkkel, meleg.
28. Az idő borult, esőhöz készül.
29. Az idő szép, tiszta. Egy keveset délután és éjjel esett.
30. Az idő szép, tiszta.
31. Az idő meleg, tornyos felhőkkel.

június, nyárelő

1. Az idő hűvös, éjszaki széllel 11°-15° meleg. Az eső kicsit esett.
2. Az idő szép, tornyosuló felhőkkel, 10°-20° meleg.
3. Az idő szomorú, hűvös, essővel 8°-14°.
4. Az idő hűvös, 7°-13°.
5. Az idő hűvös, 8°-14°.
6. Az idő délig hűvös, 9-18°, délután jó meleg tornyodzó felhőkkel.
7. Az idő megenyhült, 9°-17° nagy jéggel elegyes záporral, de amely nem tett kárt.
8. Az idő borult, szemergő esővel, 11°-17° Médárd kevés esővel.
9. Az idő 12°-17° tornyosuló felhőkkel.
10. Az idő 14°-20° kevés meleg esővel. A méhek jól hordtak.
11. Az idő 14°-21° tornyos felhőkkel, melyek a meleget igen megszorították.
12. Az idő igen jó, 15°-24° meleg, tiszta.
13. Az idő szép, tiszta, 15°-24° meleg.
14. Az idő szép, tiszta, 15°-27° nagy meleg.
15. Az idő szép, tiszta, nyugoti széllel, 15°-23° meleg.
16. Az idő nyugoti, poros széllel, 14°-17° felhős.
17. Az idő borult, 14°-16°, dél után kitisztult nyugoti széllel. Néhány csepp eső esett délelőtt.
18. Az idő hűvös, 13°-17° nagy széllel borult idő.
19. Az idő borult, 14°-18°.
20. Az idő 13-23°, felhős, estve egy két csepp esővel.
21. Az idő szép tiszta, 14°-24°. Nagy szárazság van.
22. Az idő 15°-25°, nyugoti széllel tikkasztó meleg.
23. Az idő 15°-23° délnyugoti széllel és igen sebes egy negyed óráig tartó záporral, közte kevés jéggel.
24. Az idő 13°-17° meghűvösült nyugot éjszaki széllel.
25. Az idő 11°-24°.
26. Az idő 15°-26° nyugoti széllel.
27. Az idő 16°-25°.
28. Az idő 15°-23° nagy poros széllel.
29. Az idő 11°-24°.
30. Az idő 14°-26°.

július, nyárhó

1. Az idő 16°-27°, igen nagy, folyvást szárazság.
2. Az idő 16°-26°, éjszaki széllel.
3. Az idő 13°-23°, nagy poros széllel, felhős, reggel egy két csepp esővel.
4. Az idő 12°-20°, nyugoti széllel.
5. Az idő 15°-25°, nyugoti széllel, folyvást nagy szárazság.

6. Az idő 16°-26°, nyugoti széllel, délután és estve jókora záporral.
7. Az idő az esővel 12°-20° szállt, meg ma is szépen esett. Délután, estve felé kitisztult.
8. Az idő 13°-21° szeles, egészen meg újult halálából, melybe a nagy szárazság miatt esett a jó eső után. Teljes nap fogyatkozás mutatkozott 6 óra 13 perckor tiszta idővel.
9. Az idő 15°-24° borult, szeles.
10. Az idő ismét nagyon szárító szelekkel 16°-25°.
11. Az idő folyvást száraz, 16°-27° meleg.
12. Az idő 18°-26° meleg.
13. Az idő 17°-26° meleg, szárító széllel.
14. Az idő nappal nagy széllel 15°-20°. (Éjfél után 1/4-kor tüzvész, 22 ház leégett.)
15. Az idő 16°-24° meleg, nagy széllel, folyvást nagy szárazság, a növények még az öntözés által sem akarnak megfrissülni.
16. Az idő 16°-24° meleg, tiszta száraz idő.
17. Az idő 17°-25°.
18. Az idő 17°-26°.
19. Az idő 18°-27° szárító széllel.
20. Az idő 18°-26°. Ragya esett.
21. Az idő 18°-26°.
22. Az éjjel igen jó eső esett, a hőmérő le szállt 12°-16°, egész nap borult, az egész természet meg újult.
23. Az idő 11°-17° borult, nagy széllel.
24. Az idő 15°-24°.
25. Az idő 16°-26°.
26. Az idő 17°-26° borult, estve kevés eső.
27. Az idő 12°-23°, reggel szép eső, azután kevés széllel.
28. Az idő 14°-23° széllel.
29. Az idő 15°-24°, tiszta, szép.
30. Az idő 15°-24°, kezd borulni.
31. Az idő 14°-21°, szeles borult (délben) az idő esőre fordult. Estve jól esett.

augusztus, nyárutó

1. Az idő szép, esővel 12°-19°.
2. Az idő meghivesült, 13°-19° szép tiszta jó napok, a természet az iszonyú szárazságból kezd éledni.
3. Az idő 14°-23°.
4. Az idő 15°-20°.
5. Az idő 16°-26°.
6. Az idő 19°-27°, igen tikkasztó meleg, leg kisebb szél nélkül. Délután a hold ujulásra kezdett borulni, s el is borult.
7. Az idő 20°-21°, folyvást borult nyugoti széllel.
8. Az idő 18°-28°, ismét kitisztult száraz.
9. Az idő 16°-27°, száraz.
10. Az idő 17°-27°, száraz, meleg.
11. Az idő 16°-25°. Estve borult villámokkal, de nem esett.
12. Az idő 17°-26°, ismét kitisztult, minden kiszáradt.
13. Az idő 15°-25°.

14. Az idő 16° - 27° .
15. Az idő 16° - 27° .
16. Az idő 17° - 26° . Szeles, mint többnyire.
17. Az idő 15° - 25° szeles, záporral be is ütött a villám a VÁG DUNAI Rév utczában Kovács Péter fájába.
18. Az idő ismét ki tisztult, de délután kevés esővel 15° - 26° .
19. Az idő ki tisztult, 17° - 28° .
20. Az idő tiszta, 16° - 27° .
21. Az idő tiszta széllel, 16° - 24° .
22. Az idő tiszta, 15° - 24° .
23. Az idő száraz, folyvást 16° - 25° meleg.
24. Az idő folyvást szeles, száraz, 15° - 24° .
25. Az idő szeles, száraz, 16° - 25° .
26. Az idő száraz, 15° - 23° .
27. Az éjjel jó eső volt 15° - 19° , dél előtt is esett az eső. Az éjji eső holdvilágnál történt, igen szép látvány volt.
28. Az idő szép, tiszta, vidám az eső után 15° - 23° .
29. Az idő tiszta, 15° - 22° .
30. Az idő 14° - 24° .
31. Az idő tiszta, ismét száraz, 15° - 24° . (A kukoriczát ma kezdték szedni.)

szeptember, őszelő

1. Az idő 15° - 24° .
2. Az idő tiszta, meleg, 15° - 24° .
3. Az idő tiszta, meleg, 15° - 25° .
4. Az idő tiszta, meleg, 15° - 26° .
5. Az idő 11° - 16° . Az éjszaka jól meghivesült.
6. Az idő 13° - 20° .
7. Az idő 14° - 22° .
8. Az idő 14° - 23° , ismét minden száraz.
9. Az idő 15° - 25° .
10. Az idő 15° - 26° , estve villámló felhőkkel.
11. A hosszas szárazság után valahára eső egész éjjel esett, valamint nappal is, de nem folyvást. A hőmérő 12° - 16° .
12. Az idő kitisztult, 11° - 19° .
13. Az idő tiszta, 13° - 20° .
14. Az idő borult, de nem esett 12° - 20° .
15. Az eső ismét esett, 11° - 17° .
16. Az eső esett, 12° - 17° .
17. Az eső esett, 11° - 15° .
18. Az eső esett dél előtt.
19. Az idő ki tisztult, 12° - 18° .
20. Az idő 11° - 20° .
21. Az idő 10° - 17° , borult, esős.
22. Az idő 9° - 14° borult, esős.
23. Az idő 9° - 16° borult, változó.
24. Az idő 10° - 19° változó.
25. Az idő 11° - 20° .

26. Az idő 12°-20°.
27. Az idő 8°-16° borult.
28. Az idő borult, 8°-15°.
29. Az idő 9°-20° tisztult.
30. Az idő 7°-12° borult.

október, ősz hó

1. Az idő 8°-13° szomorú. (NESZMÉLYen szüreteltek.)
2. Az idő 7°-12°.
3. Az idő 4°-10°.
4. Az idő 5°-11°.
5. Az idő 3°-10°.
6. Az idő 2°-9° meleg, borult, nedves hideggel.
7. Az idő 4°-10° meleg, széllel.
8. Az idő 3°-12° meleg.
9. Az idő borult, 2°-10° meleg, reggel folyvást nagy dérral.
10. Az idő nedves, hideg, 2°-6° a 0-on felül.
11. Az idő dérral 1°-6° az 0-on felül.
12. Az idő tiszta, nagy dérral 1°-9° a 0-on felül.
13. Az idő borult, 2°-5° a 0-on felül.
14. Az idő folyvást egyenlő.
15. Az idő borult, nagy köddel 2°-6° az 0-on felül.
16. Az idő ködös.
17. Az idő hideg tiszta, de azután el borult 1°-6° a 0-on felül.
18. -----
19. Az idő folyvást borús, hideg, de nem nagyon.
20. -----
21. -----
22. -----

(A hónap vége esős volt.)

20-ától kezdődőleg a hónap végéig *Váli* nem jegyezte be az időjárását. *Réthly*.

november, őszutó

1. Valamint october vége essős, ködös, úgy november eleje is essős, sáros.
- 2-3. -----
4. Az idő keményedik, -3° a hideg.
5. A hó le esett reggel, s azután délután is esett.
6. A hó délután jól esett, estve kitisztult.
7. (Az iskolát kezdte fűtetni az ekklesia már, a magunk fájából a mult héten fűtöttünk.)
Az idő 3° az 0 alatt.
- 8-9 -----
10. -----
11. Az idő 3° meleg, homályos köd. Márton lágy, egész nap ködös.
12. -----
13. .... az idő lágy.
14. Az idő -2° a 0 alul, délben 4° a 0 felül.
15. Az idő keményedik.
16. Az idő ismét lágyul.

17. A hideg -2° volt.
18. Az idő -3° hideg.
19. Az idő -2° hideg.
20. ----
21. Az idő lágy, tavaszi.
22. Az idő lágy, esős.
23. Az idő folyvást tavaszi.
24. Az idő egy kevésbé hideg, de este esett.
25. Az idő esős, de hideg.
26. Az idő nedves, őszi.
27. Az idő ködös, hűvös, még -3° -nál nagyobb hideg nem volt.
28. ----
29. Az idő ködös.
30. Az idő jó tiszta, tavaszi.

december, télelő

1. Az idő hűvös, de tiszta.
2. ----
3. Az idő tiszta, -1° hideg.
4. ----
5. Az idő hűvös, de tiszta.
6. Az idő ködös, nedves hideggel.
7. Az idő hideg, kevés faggyal.
8. Az idő hűvös.
9. Az idő kevésbé fagyos.
10. Az idő ismét lágyul.
11. ----
12. Az idő lágyul, úgy hogy a rózsák ismét leveleket hajtanak.
13. Az idő tavaszi.
14. Az idő 2° - 6° meleg.
15. Délután kevés hó dara esett.
16. Az idő folyvást gyenge.
17. Az idő szép, tiszta.
- 18-21. ----
22. Hó esett, de elolvadt.
23. Az idő lágy, a rózsák nagy levelet hajtottak.
24. Az idő ködös, borult.
25. Az idő lágy, sáros.
26. Az idő ködös, délután napfény.
27. Az idő tiszta (kétszer is be volt írva *Réthly*.)
28. Az idő lágy, 1° - 5° meleg.
29. Az idő 2° - 5° .
30. Az idő 2° - 5° meleg délután, s egész éjjel át esővel.
31. Az idő 3° - 8° meleg, nagy délnyugoti széllel, este esővel. Az eső éjjel is esett, nagy széllel.

1843

január, télhó

1. Az idő sáros, nagy széllel, kevés nap fénnel. 2° - 6° meleg.
2. Az idő 0° - 3° meleg kevés faggyal, s néhány helyen hóval. Az égen 9 óra 5 perckor estve nagy s több percre nyomát hagyó égi tűnemény látszott éjszakeről délnek nyulva.
3. Az idő -3° - 0° hideg, északi széllel.
4. Az idő -4° - 0° hideg.
5. Az idő -6° - 4° hideg, kevés hóval.
6. Az idő -5° - 3° hideg, igen kevés hóval.
7. Az idő -4° - 2° hideg.
8. Az idő -3° - 2° hideg, nedves.
9. Az idő sikos, esővel.
10. Az idő -3° - 1° hideg, északra fordul.
11. Az idő -4° - 2° hideg, ki tisztult.
12. Az idő esős, hideg széllel.
13. Az idő havas, -3° - 2° hideg.
14. Az idő olvadás, -2° - 1° hideg.
15. Az idő -2° hideg, 3° meleg.
16. Az idő -2° 0 alól, fölül 3° .
17. Az idő 0° - 5° meleg.
18. Az idő 1° - 3° meleg.
19. Az idő -3° - 1° meleg, nagy szelekkel.
20. Az idő -4° - 1° hideg.
21. Az idő -3° 0 alól, fölül 2° meleg.
22. Az idő esős.
23. Az idő esős, meleg déli széllel, úgy hogy a föld ismét tavaszhoz készül.
24. Az idő lágy.
25. Pál fordulása esős, s az idő nem változtatta meg.
26. Az idő lágy, hűvös esővel.
27. Az idő esős, a föld kevés fagya felolvadt.
28. Az idő egész nap eső.
29. Az idő lágy.
30. Az idő lágy. A DUNA nagyon megáradt egész 17-ra, sok felé kiöntött.
31. Az idő szép, tiszta, meleg, tavaszi.

február, télutó

1. Az idő szép, tiszta, 0° - 10° meleg.
2. Gyertya szentelő oly szép volt, hogy a legkellemesebb nyári napnak is beillett volna. A meleg volt 15° .
3. Az idő tiszta tavaszi. A DUNA mint a két felülről nagyon árad, úgy hogy már 16-17 láb magas a víz.
4. Az idő tiszta, szép.
5. Az idő igen szép volt, mint előbb, oly meleg.
6. Az idő borult, de tavaszi.
7. Az idő folyvást egy forma, már a fák hajtanak.
8. Az idő esős, 5° - 10° a meleg.

9. Az eső meg hivesíté a léget 2°-6° a meleg.
10. Az eső meg szűnt, ki tisztult.
11. Az idő szép, tiszta, de egy kicsit hűvös.
12. Az idő ködös, de azután ki tisztult.
13. Az idő 6°-12° meleg, tavaszi.
14. A fák ma jókora bimbót bocsátottak, tömérdek gyümölcs lesz, ha meg marad.
15. Az idő nappal igen szép, tiszta, meleg, estve hűvös.
16. Az idő tavaszi, 7°-13° meleg.
17. Borult, tavaszi idő.
18. Az idő borult, tavaszi.
19. Az idő szép, tavaszi, 8°-15° meleg.
20. Az idő 8°-13° meleg.
21. Az idő szép, már a somfa virágzik, sőt a többi nyári gyümölcsű fának bimbói is csaknem ki nyílnak.
22. Az idő szép tiszta, 7°-14° meleg.
23. Mátyás nem talál semmi jeget. Más jégvermesek kétségbe esnek, hogy honnét töltik meg jég vermüket.
24. Mátyás nem hozott jeget, már reményleni kezdünk, hogy talán ki is viszi a tél illy gyönyörű tavaszi idővel.
- 25-26. ----
27. Az idő tiszta, estve borult.
28. Az idő borult, de tavaszi esővel.

március, tavaszelő

1. Az idő változik, hideg esővel, féltjük az igen nagyon is kiszáradt természetet. A hőmérő régi magas állásából egyszerre 2°-4° esett. Estve felé hó esett.
2. Amit már nem vártunk az történt meg, kemény éjszakai szél mellett jól havazott, a hideg -2°-0°, a fák ujhajtásai nagyobb része már elfagyott. A hidat bekötötték.
3. Az idő kemény, igen erős éjszakai széllel -5°-2° a hideg.
4. Az idő hideg, -6° -3° hideg, egész nap havazott, éjszakai széllel, a VÁG DUNÁban megy a jég.
5. Az idő szép, tiszta, de hideg, -5° a 0° alól 5° fölül.
6. Az idő enyhült, délig tiszta, délután borult, -3° a 0°-on alul és fölül 8°.
7. Az idő 0°-2° havazott, de egy felől olvadt.
8. Az idő 2°-5° meleg, reggel havazott, délután mind elolvadt.
9. Az idő borult 2°-5° meleg. A ki hajtott fák nem igen fagytak el.
10. Az idő tisztul, de hűvös.
11. Az idő borult, enyhültebb 5°-10° meleg.
12. Az idő 5°-10° meleg.
13. Az idő 5°-12° hűvös széllel.
14. Az idő borult, szeles, 4°-9° meleg.
15. Az idő enyhült, a gyümölcs mult nagy hidegben nem fagyott el.
16. Az idő 6°-9° borult.
17. Az idő borult.
18. Az idő szeles, csendes, hűvös, 5°-10° meleg. Az égen tegnap egy óriásnyi üstökös fark sugára látszott, valamint ma is délnyugot között a csillaga a látkörön valamivel alább volt.
19. Az idő borult, hűvös.

20. Az idő borult, kevés hóval.
21. Az idő enyhült.
22. Az idő 3°-9° meleg.
23. Az idő borult.
24. Az idő kitisztult, 5°-12° meleg.
25. Az idő szép, de széllel 6°-12° meleg.
26. ----
- 27-28. Az idő borult.
29. Az idő tisztult, 6°-14° meleg.
30. Az idő tiszta, szép, 6°-15° meleg.
31. Az idő szép, tiszta, meleg 10°-17°.

április, tavaszho

1. Az idő szép, tiszta, meleg, 9°-18°.
2. Az idő tiszta, 7°-15° meleg. A fák már nagyon kihajtottak, a körtvélyek virágoznak, az alma nagyon hajtja bimbóit.
3. Az idő borult, 5°-12° meleg.
- 4-5. ----
6. Az idő szeles, 4°-12° meleg.
7. Az idő nagy széllel nyugotról.
- 8-9. ----
10. Az idő 3°-10°, nagy széllel.
11. Az idő 5°-13°, havas felhőkkel.
12. Az idő 4°-9° meleg, zordon széllel, a fák igen szépen kezdnek virágozni.
13. Az idő folyvást hideg, dérrrel, a gyümölcsfákat nagyon megsanyarta.
14. Az idő homályos, hideg felhőkkel.
15. Az idő 2°-10° meleg, még a gyümölcs nem fagyott el. Havas felhőket hozó éjszakai szél.
16. Husvét tisztán, de nagy hideggel, -3° az üresen (= zérus *Réthly*) alól, köszöntött be, mely a gyümölcsöt virágzásában csak nem mind leperzselte.
17. Az idő tiszta, enyhült, sőt már tegnap a fagy után olly jó meleg volt, hogy az el fagyott virágokat mind lefonnyasztotta.
18. Az idő 4°-13°, tavaszi.
19. Az idő 5°-19°, borult, de aztán tisztult.
20. Az idő tiszta.
21. Az idő tiszta, tavaszi.
22. Az idő tiszta, meglehetősen meleg.
23. Az idő 5°-14°. A fagyott virágok gyümölcsötől együtt már mind leszáradtak.
24. Az idő tiszta.
25. Az idő tiszta, tavaszi.
26. Az idő 6°-13° borult, esővel.
27. Az idő 5°-9° nedves, dél után esővel.
28. Az idő borult.
29. Esős idő. Már a fák megfagyott gyümölcsseit mind le hullatták, s a tömérdek virágból csak egy kettő maradt gyümölcsnek a fán.
30. Az idő tiszta.

május, tavaszutó

1. ----
2. Az idő tiszta.
3. Az idő tiszta, szép, tavaszi.
4. Az idő tiszta.
5. Az idő tavaszi.
6. Az idő borult, esős.
7. Az idő szeles, 6°-11° meleg.
8. Az idő borult, hideg széllel.
9. Az idő borult.
10. Az idő esőre vált.
11. Az idő esős.
12. Pongrácz hűvös széllel, 4°-12° a meleg.
13. Servác hűvös széllel, 4°-12° a meleg.
14. Bonifác is hűvös.
15. Az idő tiszta.
16. Az idő tiszta, de folyvást hűvös.
17. Az idő borult, hűvös.
18. Az idő esős.
19. Az idő esős.
20. Az idő esős.
21. Az idő borult.
22. Az idő tiszta, de hűvös.
23. Az idő hűvös, tiszta.
24. Az idő tiszta, tavaszi.
25. Az idő tiszta, meleg.
26. Az idő borult, hűvös.
27. Az idő nedves.
28. Az idő tiszta, meleg, tavaszi.
29. Az idő tavaszi, meleg.
30. Az idő tiszta.
31. Az idő tiszta, hó felhőkkel.

június, nyárelő

1. Az idő tiszta.
2. Az idő hűvös, esős, de délután ki tisztult.
3. Az idő tiszta... délután 3 órakor iszonyu szél, porral.
4. Pünköstit ünnepe szép, tiszta idővel köszöntött be.
5. Az idő tiszta.
6. Az idő tiszta, de hűvös.
7. Az idő tiszta, meleg.
8. Az idő jó meleg.
9. Az idő tiszta.
10. Az idő esős.
11. Az idő nedves, meleg.
12. Az idő meleg, 12°-24°.
13. Az idő meleg, tornyos felhőkkel.
14. Az idő borult, délután esős.

15. Urnapján sár, tiszta idő, tornyos felhőkkel.
16. Az idő esős, hűvösre változott.
17. Az idő nedves, kevés esővel.
18. Az idő esős.
19. Az idő hűvös, tiszta.
20. Az idő melegült, 10° - 22° .
21. Az idő 12° - 27° meleg.
22. Az idő jó meleg.
23. Az idő folyvást meleg.
24. ----
25. Az idő jó meleg.
26. Az idő szép, tiszta.
27. Az idő esős.
28. Az idő hűvös, fekete felhőkkel.
29. Az idő hűvös, szörnyű zivatarral és jégesővel, mely sok más szomszéd határokat egészen el vert.
30. Az idő zordon, zivatarral.

július, nyárhó

1. Az idő hideg, nedves, 6° - 12° .
2. Az idő folyvást hűvös, a vetések még felére sem érettek meg.
3. Az idő esős.
4. Az idő hűvös.
5. Szinte komor hűvös idő.
6. Az idő szomorú, de enyhült.
7. Az idő felhős, 7° - 18° meleg.
8. Az idő hűvös, homályos.
9. Az idő tiszta, meleg.
10. Az idő jó meleg.
11. Az idő 12° - 25° meleg.
12. Az idő meleg, esővel s menydörgéssel.
13. Az idő esős, délután tisztult.
14. Az idő meleg.
15. Az idő homályos, hűvös széllel.
16. Az idő mind a nyáron sokszor szokott lenni, hűvös.
17. Az idő esős.
18. Az idő tiszta, szép, nyári.
19. Az idő tiszta, meleg.
20. Az idő meleg.
21. Az idő tiszta, 13° - 30° meleg.
22. Az idő tiszta, meleg.
23. Az idő essővel.
24. Az idő hűvösre fordult.
25. Az idő hűvös, éjszaki széllel.
26. Az idő kiderült.
27. Az idő tiszta, meleg, délután eső.
28. Az idő esővel.
29. Az idő jó.

30. Az idő meleg.
31. Az idő kellemes.*

1846**

május, tavaszutó

7. Az idő 16° meleg, estve felé borult.
8. Az idő 10°-20° meleg, igen szép tiszta idő.
9. A légmérséklet 10°-18°. Estve a szél hidegen kezdett funi.
10. Lég mérséklet 10°-20°. Igen szép, tiszta idő, forrón sütő napsugárok mellett egy kevés hűvösen lengő szellő.
11. Lég mérséklet 10°-20°, tiszta idő.
12. Csak olyan idő.
13. Jó eső.
14-31. Az idő egész a hónap utolsójáig igen egyenlő, néha 15°-25° meleg, száraz. (A naponkénti bejegyzések szüneteltek. *Réthly*)

június, nyárelő

1. Az idő 10°-20° meleg, hűvös széllel.
2. Az idő folyvást száraz, 15°-25° meleg.
3. Az idő 15°-22° meleg, száraz.
4. Az idő 10°-15° meleg, hűvös széllel.
5. Az idő 10°-15° meleg, hűvös, de szárító széllel.
6. Az idő 10°-20° meleg, széllel.
7. Az idő 15°-22° meleg, estve terhes felhőkkel, néhány csepp eső.
8. Az idő rekkenő 16°-25° tornyos felhőkből egy két csepp eső.
9. Az idő rekkenő, 16°-25° meleg, nagy porral jövő felhőkből egy kevés eső.
10. Lég mérséklet 15°-20° meleg. Időjárás csak nem egész nap tornyos felhőkkel, kevés esővel.
11. Lég mérséklet 14°-19° meleg. Hűvös szellő.
12. Lég mérséklet 15°-21° meleg. Időjárás szárító széllel meleg.
13. Lég. mérséklet 16°-22° meleg. Folyvást aggasztó szárazság, a gabona már sárgul.
14. Lég. mérséklet 14°-20° meleg. Hűvös szél.
15. Lég. mérséklet 16°-24° meleg. Szeles, meleg idő.

* Július 31-ével zárul *Váli Ferenc* naplójának ez a kötete. Utolsó oldalán utolsó sorig írt és a páros oldal (a 180-ik) már reá van ragasztva a könyv fedőlapjára. A többi kötet elveszett, vagy lappang valahol. *Réthly*.

**A Református Főiskola Könyvtárában PÁPÁN előkerült még 2 lap kézirat 1846. évből. Kétségtelenül n. *Váli Ferenc* naplója, mely a vége lehetett naplójának. u.i. június 15-ével végzi, pedig a 2 oldalas papirosra csak 9 sor írás van. *Réthly*.

SÁROSPATAK, 1847-1853

Molnár István naplója

SÁROSPATAK-i meteorológiai megfigyelések 1847. április 12 - 1853. április 12-e között.
Sárospataki ref. főiskola évi jelentése (Megvan a Sárospataki Könyvtárban.)

Molnár István tanár, 1873.

Tudósítás a SÁROSPATAK-i Főiskola 1856/1857; 1857/58 tanévéről. (*Dr. Réthly Antal*)

Molnár István agyagosi, cv. ref. tanár 1801. szept. 10. SERKÉN (Gömör m.) született. 1807-ben kezdte meg tanulását a gimnáziumban. 1815-ben LOSONCZra ment, "1818. szeptember 12-én a sárospataki akadémia ifjai közé lépett" és 8 évig volt hallgató, a bölcséletet, jogot és teológiát tanulmányozta. Horatiust és Homérost könyv nélkül tudta.

1826-tól RIMASZOMBATon gym. tanár. 1831 *Kéry Mózes* halála után SÁROSPATAK-on megalakította a mennyiségtani és természettani tanszéket. Ez előtt egy évig a BÉCSI Polytechnikumban, a második évben BERLINben hallgatott szaktárgyat.

1833. nov. 16-án foglalta el tanszékét "A természettudományok hasznosítása" című latin értekezéssel. Közönségére és különösen hazánkra nézve magyarul adott elő. 1862-ben lemondott állásáról és nyugdíjba ment. 1873-ban hunyt el. Közel 20 ezer Ft-nyi vagyonát és könyvtárát a Főiskolára hagyta. (SÁROSPATAK, Tudósítás a SÁROSPATAK-i főiskola 1857/58 tanévéről.)

"Ezen adatokból SÁROSPATAK éghajlati minőségére nézve a következőket lehet elvonni: elég hideg, de változékony tél, még változékonyabb tavasz, jó meleg és állandó nyár, kellemes és tartós ősz, és épen ezen körülmény az, mely a szőlő-hegyek alkalmas fekvése, és a föld minősége mellett a jó bor termésre nagy befolyással bír." (Évvel végződik a 4. oldalas értekezés.) (SÁROSPATAK, Tudósítás a Sárospataki főiskoláról 1857/58. évről.)

Hőmérséklet	közép hőm. nap	legnagy hőm. nap	legkis hőm.	legme- legebb	leghi- degebb	Külömbség
Jan-Márc.						
Ápr. 12-től	10,71	16,9	-1,6	14,9	3,67	11,23
Május	17,49	23,8	9,8	20,97	11,65	9,32
Június	16,56	24,7	9,5	21,8	11,37	10,43
Július	20,19	26,2	15,0	23,22	16,8	6,42
Augusztus	21,96	28,5	15,1	24,57	16,37	8,2
Szeptember	14,24	21,6	5,2	18,65	8,5	10,15
Október	8,72	14,8	2,3	12,55	5,37	7,18
November	2,6	11,7	-4,8	8,32	-2,12	10,44
December	-0,44	10,4	-10,5	8,52	-7,47	15,99

9 hónap. Középh: 12,44; tavasz: 14,1; nyár: 19,47

1848

Január	-5,79	1,7	-16,2	0,4	-12,27	-12,67
Február	-1,26	10,1	-19,2	5,97	-10,7	-16,67
Március	5,16	12,0	-1,1	9,47	0,57	8,9
Április	12,02	19,4	6,2	16,10	6,05	10,05
Május	15,71	23,3	5,6	19,34	8,42	10,9
Június	22,42	31,2	16,2	27,9	17,97	9,93
Július	21,77	30,6	14,6	26,85	16,06	10,79
Augusztus	19,89	27,9	12,2	23,40	15,37	8,03
Szeptember	14,65	24,8	4,4	20,67	7,22	13,45
Október	12,57	19,4	5,0	17,6	6,93	10,67
November	4,22	14,6	-2,6	10,42	-0,02	10,44
December	-1,44	6,4	-13,2	6,0	-11,7	17,7

Évi k: 9,99; tél: -2,49; tavasz: 10,96; nyár: 21,36; ősz: 10,48

1849

Január	-7,55	7,0	-19,4	4,3	-17,50	21,8
Február	2,97	10,3	-2,1	6,42	-6,27	-6,19*
Március	2,64	13,8	-7,0	10,67	-5,77	16,44
Április	9,84	18,9	2,6	15,32	4,25	11,07
Május	16,23	24,5	11,1	20,77	12,72	8,05
Június	22,16	28,8	14,2	25,95	16,40	9,55
Július	19,28	28,3	13,6	23,97	14,07	11,9
Augusztus	18,58	27,4	13,0	24,5	14,67	9,83
Szeptember	14,45	21,7	4,2	18,52	18,52	9,77
Október	10,84	17,8	3,9	15,42	5,77	9,65
November	4,95	13,6	-8,8	13,8	-8,22	22,02
December	-3,74	2,6	-13,6	1,32	-11,42	12,74

Év: 9,18; tél: -6,02; tavasz: 9,54; nyár: 20,0; ősz: 9,94

1850

Január	-7,56	2,9	-20,0	2,0	16,8	18,8
Február	-2,17	6,0	-15,9	3,6	-13,4	17,0
Március	-0,59	8,2	-9,6	5,45	-7,10	12,55
Április	9,97	17,4	-4,6	13,92	-1,85	15,77
Május	15,95	22,9	4,6	20,4	4,97	15,43
Június	21,63	27,6	16,6	24,61	17,45	7,21
Július	21,0	27,9	15,0	25,27	14,90	10,37
Augusztus	21,77	28,4	15,6	25,5	16,22	9,28
Szeptember	13,97	21,4	7,1	18,10	9,80	8,30
Október	11,37	19,6	4,3	17,62	5,25	12,37
November	4,74	12,2	-2,5	8,75	-0,82	9,57
December	0,75	7,4	-4,6	4,95	-2,66	7,61

Év: 9,23; tél: -4,49; tavasz: 8,44; nyár: 21,46; ősz: 10,01

*Ez az adat hibás, minthogy az akkor PATAK vidékén történt hadi mozgalmak miatt Február 12-dikén félbeszakadt az észlelés.

1851

Január	-2,1	3,0	-8,6	1,55	-6,5	8,05
Február	-0,3	6,2	-7,6	4,1	-5,9	10,0
Március	4,6	15,2	-7,0	10,8	-6,5	17,3
Április	11,5	21,4	3,6	17,4	5,4	12,0
Május	14,3	21,4	7,6	18,8	9,8	9,0
Június	17,6	25,0	10,8	21,2	12,8	8,4
Július	19,7	27,3	15,0	23,9	15,2	8,7
Augusztus	19,7	26,4	13,8	23,4	15,2	8,2
Szeptember	14,3	20,0	8,8	17,7	10,2	7,5
Október	13,5	21,2	5,3	18,6	7,2	11,4
November	6,2	16,2	-1,0	15,3	0,2	15,1
December	-1,4	4,2	-7,2	3,3	-4,9	8,2

Év: 9,8; tél: -0,58; tavasz: 10,1; nyár: 19,0 ősz: 11,3

1852

Január	-0,94	2,9	-5,6	1,85	-4,60	6,45
Február	1,10	9,2	-4,3	6,82	-2,05	8,87
Március	0,83	11,4	-6,2	9,15	-5,66	14,81
Április	5,85	15,5	-2,5	12,02	-2,62	14,04
Május	14,89	27,6	5,2	22,70	5,62	17,08
Június	20,16	28,1	13,0	24,55	14,72	9,83
Július	22,17	29,6	16,1	28,6	17,66	10,94
Augusztus	20,14	26,2	14,0	23,05	15,9	7,25
Szeptember	17,39	24,4	10,2	20,75	11,85	8,90
Október	9,59	18,8	1,8	15,9	4,13	11,77
November	6,77	12,4	-0,2	10,22	1,12	9,1
December	2,18	8,2	-6,2	6,35	-2,93	9,28

Év: 10,01; tél: -0,41; tavasz: 7,19; nyár: 20,82; ősz: 11,25

1853

Január	1,35	7,6	-5,2	6,10	-5,02
Február	2,01	8,3	-4,6	6,65	-2,25
Március	3,23	9,2	-2,4	7,52	0,4
Április 12-ig	6,81	11,1	2,0	8,97	2,47

3 hónapokig: 3,35; tél: 1,85; tavasz: 5,02.

ifj. Grciner (Berlin)-től 100-as hőmérőt vásárolt (C°) N.-ra néző ablak alatt 3 hüvelykre volt a hőmérő elhelyezve, ahova a nap nem sütött, leolvasás: reg. 7, du. 2, este 9.

A közép (7+2+11,9)

képlet alapján lett számolva

A kecskeméti főreáliskola 1891-92. évi értesítőjéből.

Hanusz István: Régi magyar időjárási följegyzések.

Adjuk e nemzeti nyelvünkön eredetileg leírt megfigyeléseket lehetőleg azzal a nyelvkezeléssel, mint magok a följegyző krónikások papírra vetették; helyesírási különbség elhagyásával kitetszik belőlök lépten-nyomon a kifejezésbeli töről metszett eredetiség; a szöveg mai öltözetében erősebben kidomborodva lép a szemünk elé. Nem hiányzik ez adatok sokjában túlzás, sőt elvétele évszámbeli tévedés sem; de mindamellett megérdemlik az utókor részéről a tiszteletet, mert örökség maradt bennök ránk. Számtalan időjárási följegyzés van szerte szórta a hazában, mind azt igazolók, hogy az időjárási legerősebb meglepetéseknek is megvolt a múltban párjuk. Semmi sem új a nap alatt. Régi magyar megfigyelések közlésére állandó rovatot nyitott a K.m. Természettudományi Társulat 1887. szeptember óta, az összes természetismereti szakágakra kiterjeszkedőt. Az itt felsorolt időjárás jelző adatok egy részét mi is onnan állítjuk össze, de már időrendi sorban. (*Réthly*):

VII. ÉVSZÁZAD.

678. esztendőben oly forró, száraz nyár lett, melyben erdők, szénaboglyák, háztetejei is felgyuladtak; tavak, folyóvizek, kútak kiszáradtak. (*Pap István* históriai jegyzetei. Hasznos Multságok 1822. I. 165.)

VIII. ÉVSZÁZAD.

746. A kanikula igen heves lett, augusztus 4-ikétől október 15-ig még az éjtszakák is oly hevesek voltak, mint a nappalok (U.o. 165.)

X. ÉVSZÁZAD.

- 995-re forduló iszonyú havas, hideg tél novembertől fogva májusig tartott, július ismét oly hideg lett, hogy tavak, sőt folyóvizek által fagytak; az élőfákat és gabonákat úgy leforrózta a hideg, mint a tűz perselte volna le. Ezen esztendőbeli hideggel a históriai jegyzések szerint csak a 763. esztendei mérkőzhetnek, mert a DUNA és RHENUS fenéig fagytak. Kiengedvén a DUNA, 30 lábnyi vastagságu jeget hordott a FEKETE TENGERTEN, s azt úgy eltöltötte jéggel, hogy az egész nyáron el nem olvadhatott, s a mint a szél KONSTANTINÁPOLY alá hajtotta, a város kőfalait úgy megrongálta, hogy ledüledeztek. A DUNÁtól fogva egész az EUFRATESig minden tartományok egygyé lettek a jég által, a FÖLDKÖZI TENGERT, valamint a FEKETE TENGERT is által fagyott. (U.o. 166.)

XI. ÉVSZÁZAD.

1015. Nagy szárazság után éhhalál. (*Dr. Kovách Imre:* Az asztracháni pestis 24.)
1059. Oly iszonyú hideg tél, hogy az élőfák és gabonák kivesznének miatta. (Hasznos Multságok 1822. I. 169.)

XII. ÉVSZÁZAD.

1117. Lágy tél, úgyhogy februárus elején oly iszonyú égcsattogások voltak, mint nyáron. (U.o. 170.)
1126. Oly hideg tél, hogy a madarak fagyottan lehullanának. (U.o. 170.)
1137. 1136. 1137. Oly forró nyarak lettek, hogy erdők, boglyák, házak s faluk felgyuladnának. A nagy folyóvizek is úgy megapadtak, hogy a hajók nem járhatnának, széltére át lehetett őket gázolni. Sok emberek s barmok elvesztek a szomjuság miatt. (U.o. 170.)
- 1142-ben az igen meleg, száraz telet kimondhatatlan szárazság követte MAGYARORSZÁGban, mely oly éhséget szerze, hogy sok ember meghala az éhség miatt. (U.o. 170.)
1147. Mondhatatlan, igen nagy aszály lőn és a hosszú aszály után igen nagy drágaság lőn, hogy éhség miatt nagy sok emberek meghalának. (*Heltai Gáspár*: Magyar krónikája, 198.)
1182. Oly igen lágy tél volt, hogy a gyümölcsfák februárus 2-án már rakvák voltak gyümölcsessel. (Hasznos Mulatságok 1882. I. 170.)
1186. Ismét oly lágy tél, hogy januáriusban már a fák virágoztak, februáriusban a madarak tojtak és az almák akkorára megnőttek, mint egy-egy dió. (U.o. 170.)
1193. Nagy vízáradások, nedves időjárás s szűk termés. (*Dr. Kovách Imre*: Az asztracháni pestis 24.)

XIII.ÉVSZÁZAD.

1217. II. Endre királyunk keresztes hadjáratában a SZENTFÖLDön deczemberben az e tájakon szokatlan hideg miatt emberek s barmokból sokan meg is fagytak, a karácson éjjelén dühöngő vihar s a folytonos esőzések annyira elkedvetlenítették a kereszteseket, hogy seregök SZAREPTA mellett négy részre szakadt. (*Horváth Mihály*: MAGYARORSZÁG történelme 1860. I. 344.)
1242. Mintha az egek is a tatárokhoz szövetkeztek volna, ez évben a szokottnál is hidegebb volt a tél, a befagyott folyamon keresztül a DUNANTÚLi vármegyékben is eláradtak. *Kajdán* a befagyott DUNÁN átkelven, mindent elgázolt útjában. Fölégette BUDA alját, azután pedig ESZTERGOM alá szállott. (U.o. 408. 409.) Ezt *Pap István* így mondja el:
1242. Oly hideg tél, hogy a tatár egész táborával együtt a DUNA befagyott hátán ment által ESZTERGOMot ostromolni. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 171.)
- 1268-ban vízkereszt napján jégzajlás alkalmával az árvíz kiöntött a PESTi Margit- (akkor Nyúlak) szigeti templomba s a papi földesurak házainak pinczéibe és földszintjébe. (Asz Osztrák-Magyar-Monarchia írásban és képen. MAGYARORSZÁG III. 18.)
1270. Előbb éhínséggel s oly nagy halálozás, hogy az elhaltak hulláit nem győzték egyenkint eltemetni, hanem mint csata után a katonákat, nagy gödrökbe tömegesen ásták. (*Dr. Kovách Imre*: Az asztracháni pestis 24.)
1275. Hideg, havas tél; nyara is oly hideg lett, hogy semmiféle gabona, gyümölcs és szőlő meg nem érhetett. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 171.)
1287. Igen lágy tél, 1289. még lágyabb, mert STRASZBURGnál a fák levelei le se hullottak; karácsonkor és vízkeresztkor a falusi leányok buzavirágból, violából s más virágokból koszorúkat csináltak, januárban már a fák virágoztak, a madarak tojtak, februáriusban a szőlőnövésék már nagyok voltak és érett epreket lehetett szedni, áprilisbe a szőlő virágzott, az aratás igen bő lett. (U.o. 171.)

XIV. SZÁZAD.

- 1303-ra forduló oly hideg, hogy a NAPKELETI (BALTI) tenger majd egészen befagyott; és oly hideg nyár és ősz, hogy a földnek minden termési éretlenek maradtak. (U.o. 193.)
- 1313-ban oly későre maradt az idő sokféle viszontagságai miatt a szüretelés, hogy a szőlők a tőkén fagytak, a hol elkezdették is a szüretet, a must a kádakba fagyott. (U.o. 193.)
1317. Roppant vízáradások s havazások. (*Dr. Kovách Imre: Az asztracháni pestis 24.*)
1332. Oly lágy tél volt, hogy vízkeresztkor is szántottak a magyarok. (Hasznos Mulatságok 1882. I. 193.)
1342. Éhinség. (*Dr. Kovách Imre: Az asztracháni pestis 24.*)
1350. 1351. Oly forró nyár, hogy az erdők kiszáradtak, melyből viszont oly éhség következett, hogy NÉMETORSZÁGban még a fiaikat is megették az atyák, ha igaz, a mint *Bod Péter* Eccl. Historiájának 316. lapján írja. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 194.)
1364. A legszárazabb tél és nyár; oly szűk esztendő lett belőle, hogy a föld népe majd mind éhhalálásra jutott. (U.o. 195.)

XV. ÉVSZÁZAD.

- 1408 és 1409 közt oly iszonyú tél lett, hogy a NAPKELETI tenger majd egészen befagyott. (U.o. 195.)
1420. 1421. 1422. A leglágyabb telek és a világon leszárazabb és forróbb nyarak, jó és sok bor lett. 1421-ben a fák márciusban, a szőlők áprilisben virágoztak, áprilisben érett cseresznyét, májusban érett szőlőt lehetett találni. Sz.-Iván napjára (jún. 24.) mindenütt tökéletesen megérték a szőlők (U.o. 195.)
1424. Ismét oly lágy tél lett, hogy karácsonkor és vízkeresztkor elég virágot lehetett szedni. (U.o. 195.)
1430. Iszonyú havas tél, mely miatt husvétba oly rettenetes áradása lett a DUNÁnak, melyhez hasonlót az akkori emberek soha sem láttak; BELGRÁDNál 12 mértföldnyi széles volt a DUNA. (U.o. 196.)
1440. A leghosszabb és hidegebb tél lett. 1443. hideg, havas tél, 36 ízben esett hó. A szigorú tél sanyarai s a seregnek e miatt sokat szenvedett egészségi állapota megszakitották *Hunyady János* hosszú hadjáratát s karácsony után visszatért BOLGARORSZÁGBól. (*Horváth Mihály: Magyarország történelme 1860. II. 351.*)
A következett 1444-iki tél is iszonyú hideg, havas, noha ezt mások az 1445-re fordulóól írják, mint Budai Ésaías Magyar Ország Hist. a 260. lapon. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 196.)
1458. A DUNA január 23-án virradóra PEST és BUDA közt keményen befagyott, 24-én a DUNA partján és jegén kiállított katonaság a dermesztő hidegben *Hunyady Mátyást* királylyá kiáltotta ki. (*Horváth Mihály: Magyarország történelme 1860. II. 423.*)
Az 1459-re forduló telet *Heltai* így írja le: Deczemberben befagyott a DUNA és húshagyó kedden olvadt ki. Ezt a telet Detsy Sámuel 1799-iki ujságában a 294. lapon 1460 márczius utoljáiáig és a tengereket mind a szekerek, mind a lóhátasok még Gertrúd napján (márczius 17) is jégén járták. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 196.)
1474. A nyara heves, forró, száraz annyira, hogy erdők, házak, szenes szekerek felgyuladtak a nap hevétől; folyók, tavak, kutak kiszáradtak. (U.o. 197.)
1476. *Mátyás király* SZÉKESFEHÉRVÁRra adott találkozózt menyasszonyának, *napolyi Beatrixnak* és deczember 10-én a város előtt egy órányira pompás sátorok alatt fogadta az érkezők. (*Horváth Mihály: Magyarország történelme 1860. II. 497.*)

- 1477., 1478. A nyár oly forró, hogy minden gyümölcsök elhullottak, az erdők kiszáradtak és felgyúladtak, valamint a folyók is elszáradtak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 197.)
1494. Nyara oly száraz, heves, hogy 6 hónapig semmi eső sem esett, még a nagy folyók is majd egészen elapadtak. (U.o. 198.)
- 1499-re forduló tél egy a leghidegebbek közül. *II-ik Bajazet* török császár népéből *PO-DOLIÁ*ban január 10-én egy éjszaka 10 ezernél több megfagyott; következett napok is oly hidegek lettek, hogy 80 ezer népből alig maradt 10 ezer, ló is több megfagyott 100 ezernél. (U.o. 198.)

XVI. ÉVSZÁZAD.

1526. augusztus 29. *MOHÁCS*on a sűrűn omló záporral beállott éj sokaknak a magyarok közül alkalmat nyújtott a szabadulásra, de *II. Lajos király* midőn a záporból megáradt mocsáros *CSELE* patakon átugratni akarna, fáradt lova által, mely a meredek túlpartra felkapni nem bírván hanyatt esett, a vízbe temettetett. (*Horváth Mihály: Magyarország történelme* 1860. II. 710.)
1530. Felette lágy tél, olyan az 1538-iki is, úgyhogy a virágok is kinyitak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 217.)
- 1540-re forduló tél igen lágy, melyet oly igen heves száraz nyár követett, hogy erdők, baglyák s házak felgyúltak; a folyóvizek folyásoktól megszűntek és sok helyeken árkaikat is felszántották s bevetették, ezek közül való nevezetesen a *RAJNA* is. *BEYREUTH* körül drágább volt a víz a bornál. *MAGYARORSZÁG*ban is oly nagy volt a szárazság, hogy a takarmány nem léte miatt 14 darab marhát is meg lehetett 10 frton venni. (U.o. 218.)
- 1560-ik esztendőben nemcsak *KÖRÖS* városában, hanem országszerént szólván, pünkösöd havában a hideg a szőlőket elvévén, olyatén nagy szükség lett, hogy nagy summa pénzen sem vehettek bort a helységek. Azonban nyárban nagy vizszakadások lettek a felhőkből, melyek miatt sok károkat vallottak a föld népei. (*Balla Gergely: Nagy-körösi Kronika* 1856.)
- Az 1565-re forduló tél a leghavasabb és hidegebb telek egyike vala, utána oly bőv nyár lett 1565. és 1566-ba, hogy 1 forinton 20 pesti véka tisztabúzáat lehetett venni, *ERDÉLYORSZÁG*ban 1 pénzen 3 messzely finom bort. Ezen bővséget előre megjelentette a kigyóknak temérdek sokasága, mert 1564-ben annyi kigyók támadtak, hogy még az asztagokat is elemésztették; a mint írja *Valerius Maximus*, a föld népe még mostan is bőv esztendőt vár, ha igen sok a kigyó, ez talán minden balvélekedés nélkül igaz lehet, ha úgy gondolkodunk, hogy ilyenkor a föld kebele el van vízzel telve, mely a kigyókat lyukaikból kiöntvén, kényszeríti a száraz helyek keresésére; midőn pedig a föld vízzel megtelik, igen természetes dolog, hogy bőv termő legyen. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 219.)
1582. esztendőben olcsóság volt, köble járt a búzának 24 pénzen, árpának dénár 2, zab 1 vékája, oly nagy olcsóság volt. (*Marosvásárhelyi Nagy Szabó Ferencz* memoriáléja. *Mikó Imre: Erdélyi történelmi adatok* I. 39.)
1583. esztendőben is hasonló olcsóság volt, mert a búzának a szépi négy marosköblével járt egy forinton, az elegyesebb járt hat köblével egy forinton, rozsnak dénár 16, és az árpának tizenkét pénzen, zabnak járt dénár 8 egy köble. (U.o. 40.)
1585. Kivált *DEBRECZEN*ben éhínség. Az emberek az meghalt dögöt megnyúzták és megették, az ember az ő gyermekét megölte és eltemette, melyre az éhség vitte. (*Dr. Kovách Imre: Az asztracháni pestis* 25.)

- 1586., 1587. Felette lágy telek, a gabonák husvétra már kalászt hánytak és virágoztak, a nyár igen forró lett, úgyhogy sok házak felgyuladtak. SOPRON tájékán igen sok bor. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 219.)
1591. Lágy tél, decemberben éjszaka felé igen sok égi csudák (talán csak aurora borealis) láttattak. (U.o. 219.)
1595. Rettenetes jégeső dülta fel a szőlőket és vetéseket TARCZALban. (*Fényes Elek*: Magyarországnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geographiai tekintetben 1844. III. 403.)
1598. esztendőben oly sok esők kezdének járni, hogy az eső éjjel-nappal esett lassúságában 40 napig; az hegyek mind ez országban és másutt is szakadoztanak. (*Mikó Imre*: Erdélyi történelmi adatok. I. 51.)

XVII. ÉVSZÁZAD.

- 1605/6. Havas hideg tél; felette bőv esztendő követte, úgyhogy MAGYARORSZÁGban egy szép ökör 12 garas, tehén 6-8 garas, egy sertés 2-4 garas vala. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 265.)
Ebben az 1612-ik esztendőben a búzának oly nagy bővsége és olcsósága vala, hogy vékája a búzának öt pénzen is járt, de feljebb nem járt; a bornak kupája három pénzen, de kettőn is járt, a legjava négy pénzen. (*Mikó Imre*: Erdélyi történelmi adatok. I. 111.)
- 1617., 1618. Ismét lágy telek, úgyhogy 1617-iki januáriusban a fák virágoztak, a pacsirták tojtak, a fülemilék énekeltek; de 1618-iki tavasszal először a zöld hideg, azután a ragya, később a jégesők úgy elrontották a gyöngyösi szőlőket, hogy egy szem se termett. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 266.)
1620. Igen lágy tél, koránti tavasz, meleg márczius, úgyhogy a méhek már készen voltak a rajzással; forró nyár, igen jó borok, úgyhogy a hireért még 1811-ben tartottak ezen esztendei termésből a hainburgi nagy hordókban. (U.o. 266.)
1622. Éhség és döghalál hallatlan szörnyű nagy vala, a minemű ennek előttei talán soha MAGYARORSZÁGban nem volt, kit az ő iszonyúságának szörnyűsége miatt le se merek írni, mert nem is hinnék el az utánunk következő emberek. (*Pethő Gergely* Rövid magyar krónikája.)
- 1623-ra forduló oly havas hideg tél, hogy *Bethlen fejedelem* népéből sok a lovon ülve fagyott meg. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 266.)
1641. esztendőben a szepesi krónika szerint augusztus 5-én 150 ló és 3 pásztor fagyott meg a KIRÁLYHEGYen. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.) Szent Mihály nap tájban oly hideg volt, hogy a kádban a víz megbirt, úgy megfagyott és a szőlőt a hideg lágyítá meg és úgy szedhettük; igen szegény savanyú bor lett vala ebben az esztendőben. (*Mikó Imre*: Erdélyi történelmi adatok. I. 149.)
- 1650-ik esztendőben igen nagy drágaság lőn, úgyhogy másfél forinton járt a búzának vékája, árpa dénár 50, zab dénár 30, köles flor. 1. (U.o. 153.)
- 1657-ben, midőn *II. Rákóczi György* LENGYELORSZÁGba vezette hadait: SZINEVÉRRől (közel SZINEVÉR-PLYÁNÁhoz) január 21-én ezt írta anyjának, "Ide az PRISZLOP pogány hegy alá érkezvén, tegnap mentest mentünk megjárni, de az mely utat tisztítottak, lehetetlenné tartván felmenni, pénzt ígértünk az gyalogságnak, csak más helyen készítsenek; de hijában, azt is nagy bajjal megjártuk, eleget gyalogolván: övig feljebb is ér a hó, árkos csak nem lehet, meredek is, nem tudunk mit csinálni, az marha elkénszeredett, sem vonhat, száz ökör egy szekeret fel nem

vonszon". Egy évkönyvíró, *Krauss* a BESZKIDnek azt a részit, melyen az átmenetel történt, TATAR-HÁNYÁSnak nevezi. Más-e ez, mint a *Rákóczi* által emlegetett PRISZLOP, nem tudhatni, mert a térképen nem találtam a nyomát. A *Rákóczi* által említett övig érő hó egy középmagasságú embernél körülbelül 90-95 cm.-nek felel meg. (Századok XXV. 161.)

1658. Oly forró nyár, hogy nemcsak PERZSIÁban fojtott le a tüzes Szamum szél egy éjjel többet 20 ezer embernél; hanem EURÓPÁban is, nevezetesen FRANCZIA-ORSZÁGban oly forráság volt, hogy *XIV. Lajos* vadászatra kilovagolván, a lováról lefordult s kicsibe mult, hogy meg nem halt, 9 izbeli érvágással gyógyított ki. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 267.)
1659. Oly iszonyú hideg tél, hogy a HAFNIA körül lévő hadakozásban a katonák és lovak álló helyeikben fagytak meg, a tengerek által fagytak. Ezt a rettenetes hideg telet némelyek 1657-1658. közé teszik; nevezetesen *Husztai András* azt írja ó és új DÁCZIÁJában, hogy 1657. decemberben már gatyakötésig ért a hó. (U.o. 267.)
1661. Ezen esztendőben die 17. februarii MÁRAMAROSban SZIGETen estve hét és nyolcz óra között igen igen nagy szélvész, zivataros fergetegben oly időben, melyben igen kemény idők és nagy szánút volna, egy igen nagy villámlással vagy égnek megnyílásával oly igen nagy égi csattanás lött vala, melynél immár nagyobbat valaki alig hallhatott vala. (*Szalárdi János*: Siralmas magyar krónikának kilencz könyvei 607.)
1662. Feletle hideg, havas tél, de csak januárius 8-áig tartott. *Gyöngyösy István Kemény János* életében azt írja: Rettenetes jeges és oly áradás volt TISZÁN, DUNÁN, ritka párja. (Hasznos mulatságok 1822. I. 268.) Ezen esztendőben pünkösdi havának 19. és 20. napjain és éjtszakáin oly szokatlan nagy hó, dér és fagyos idő lett vala: hogy sok helyeken minden vetések, szőlőhegyek semmivé tétettek vala, úgy hogy a megzöldült szőlőhegyek hóval beborítottván, azon két nap fejéren állának. (*Szalárdi János*: Siralmas krónikának kilencz könyvei 634.) Május 17-én, midőn a gabona szárba kezd meenni, két arasznyi rendkívüli magas hó esett, mely két napig feküdt s elmenvén, akkora hideg következett, hogy a fejét hányt gabona sok helyütt, sőt országszerte gyümölcsös és szőlőstül megfagyott, a mi pedig fejét később hánta, nem sokat ért, miért is ez évben nagy hiány vala kerti veteményekben és borban. Ugyancsak június 15-én oly nagy jégeső járt, hogy a POPRÁDI határon az egész téli vetést leverte, csak a KISMEZŐben maradt volt valami, de ezt is később a nagy víz elöntötte és megsemmisítette; ezen jégeső hasonlóképen a SZEPE-SZOMBATI és SZTRÁZSAi mezőket is érte; mert akkora kövek (jégdarabok) hullottak az égből, mint a legnagyobb dió és galambtojás, azonban kisebbek is, melyek marhát is agyonütöttek, a kövek nem igen olvadtak, s 9, 10, 14 napig feküdtek, sőt madarakat is lehetett agyonütve és holtan találni. Ugyancsak augusztus 5. és 6-án oly zápor esett és oly gyorsan áradt, hogy sok helyütt házakat embereket és állatokat elsodort. FELKÁN a téli soron egy ház sem maradt épen, hanem némelyikét szétszakította, némelyikét egészen elvitte, történt ugyanaz Ó-LÉSZNÁN és NAGY-LOMNICZon, hol sok házat úgy elsodort, hogy helyükre sem lehetett ismerni. A SZALÓKI határban egy nagy darab a hegységből és kősziklák omlottak alá, nagy robajjal és oly szélességben mint SZALÓK, úgy, hogy a vastag veresfenyűket néhány darabra törte és gyökerestül kiszakította, sőt azt akarják mondani, hogy ez földrengés által történt, mert oly rohamosan jött oly nagy víz. Akkor a víz KÉSMÁRK városába is behatolt és a polgároknak nagy félelmet és ijedséget okozott. HOLLO-LOMNICZon a víz a templomot és a haranglábat elvitte, épen így sodort el KIS-LOMNICZon egy

- darabot a templomból tornyostul együtt, e mellett a holtakat a koporsókkal együtt tovább vitte; hogy mily károkat okozott emberben és marhában LENGYELORSZÁGban, azt ki sem lehet mondani. (SZEPES-SZOMBAT naplója után a Magyarországi Kárpát-Egyesület évkönyve 1884. XL-XLI.)
- 1675-re forduló kegyetlen hideg, havas tél lett; DANCZKÁNál keresztül fagyott a tenger. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 268.)
1677. A nagy éhség. (*Katona József*: KECSKEMÉT és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.) A kemény tél miatt kákagyökéren tengődött a lakosság és sok ember éhen halt KECSKEMÉTen. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)
- 1683-ra forduló hasonló hideg s tartós tél. 1682 októberben elkezdődött s következett márczius utoljáig tartott, a DUNÁnak szörnyű jeges áradása lett. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 268.)
1684. év végén MAGYARORSZÁGon éhség támadt és 3000 ember halálát okozta. (Österr. Geschichtsforschung XIV. I.)
1685. TARCZALon a szőlők megfagytak s Szent György napján a TISZA annyira befagyott, hogy szekérrel leheté áthaljálni. (*Fényes Elek*: Magyarországnak s a hozzákapcsolt tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geographiai tekintetben 1844. III. 403.)
1690. Szörnyű rendkívül való árvizek lőnek szerte szélyel az országban, kétségkívül praesagiálták a sok idegen hadaknak ERDÉLYre való jövetelét. (*Cserei Mihály* törtérijából.)
1691. die 23. Mai. Az áldozónapi sokadalom alkalmatosságával déleesti négy óra tájban oly rendkívül való esők, égszakadások voltak, melyekhez hasonlót soha a mi atyáink se éltenek. Az PECZE vize a völgyekről, hegyekről megáradván, sok házakat fundamentumokból felvett, a mezőre kivitte, sokakat félben szakasztott, barmokat, sertéseket, sok erős sövényeket elhordott. Azután a SZINVA vize is az BIKKről megáradván, rettenetes nagy zúgással, házaknak, malmoknak, hidaknak rontásával éjjel 10-12 óráig annyira rontotta, hogy alig volt ház, mely az árvizzel még nem tölt volna. Sokadalmi alkalmatosság levén, sok idegen emberek a vízbe haltanak. Szőlő-hegyeinket a rettenetes zápor és kő-eső annyira elrontotta, hogy földét is elmosta. (MISKOLCZ város levéltárában eredeti év- és jegyzőkönyvekből.)
1695. Havas hideg tél; e nyara is olyan, hogy nyárnak se lehet mondani. Júniusban a nagy hidegek több napokig tartván, mind mezőben, mind szőlőben nagy károkat tettek. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 269.) Június 3-5 napjain kemény hideg volt a Tátrában; befagytak az álló vizek, akkora hó esett, hogy szánokon mentek az erdőre fűtőért. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)
- 1699-re forduló oly hideg, hogy januáriusba KARLOVICZnál, midőn a törökökkel megkötetnék a békesség, az uraságoknak sok cselédjei megfagytak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 269.)

XVIII. ÉVSZÁZAD.

- 1703-ban volt az a nagy éhség, midőn a fát fűrészelvén, annak porából készítettek eledelet és a stativans katonaság ittlétében a házak tetejéről a szalma és nád levonattatván, összedarabolva a lovaknak abrakul adatott. (*Katona József*: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)
1706. 1707. és 1708. között esett mind a két nyár oly igen meleg és száraz volt, hogy minden európai folyóvizek elapadtak annyira, hogy a malmok az őrléstől elállottak; MA-

GYARORSZÁGon pedig a HÉJA (HEJŐ,) SAJÓ és HERNÁD folyói még folyásaiktól is megszűntek, a kútak kiszáradtak, a mezők egészen kiégtek, mely inségben sok barmok elvesztek. (Hasznos mulatságok 1822. I. 385.) 1707. július 8-án oly nagy hőség volt, hogy az alföldi aratók napszúrást kaptak. 1708-ban őszre roppant hideg időjárás jelentkezett a megelőző forró után. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)

1709-re fordulóra az emberek még ágyaikban megfagyanak. Oly havazások levénnek, hogy a hegyes országokban a hegyekről legördült hógömbök ezrenként ölték el az embereket. 1708-ban Szent Mihály napkor már előjöttek a rettenetes fagyok, télen pedig az őrtálló katonák álló helyeikben megfagytak. A házakban fagyott egereket s házi nyulakat lehetett találni. EURÓPÁnak minden városiban bezárattak a boltok s az utcákon senki se járt; az égi madarak szálltokban megfagyva lehullottak. PÁRIS-ban naponkint 60 embert is bevittek megfagyva az utcákról. OLASZORSZÁGban az olaj, naraancs és más fák mind elfagytak, az ADRIAI TENGER egyik partjától a másikig fagyott. MAGYARORSZÁGon még márczius 15-én oly hideg volt, hogy az ember szájából kiköpött nyál, minek előtte a földre ért volna, már megfagyott; még májusban is minden a fagy alatt hevert. Ez volt az a nevezetes tél, melyen *Boerhave* is szinte megfagyott; *XII. Károly* svecziai királynak hadi népét pedig majd mind a hideg emésztette el, számlálhatatlan ember, barom, madár, hal, élőfa, lett ezen télnak áldozatjává. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 386.)

1715-iki januárius 1-ső s 4-ik napjain nagy menykő hullások voltak, de 1716-ra forduló havas és igen hideg tél, már 1715-i december 20-án a BELT TENGER be volt fagyva, a karácsony iszonyú hideg, a nyara is igen hideg szeles. (U.o. 387.)

1718. A DUNA nem fagyott be; szűk lett a termés annyira, hogy a búzának mérőjét 4 frt 50 denárral fizették. (Bor. Füz. Természet V. 96.) A legszárazabb és hevesebb nyár; 9 hónapig egy csepp eső se volt, minden vetések, vetemények, füvek, sőt fák is kiszáradtak; a nagy folyóvizek úgy elapadtak, hogy a miatt a falusi népek széllyel bujdosnának; oly éhség lett utána, hogy a fa rügyét és héját, gyökereket, füvetket, sőt a döglött kutyákat, és macskákat is megennék ERDÉLYORSZÁGban; ebből ismét oly döghalál támadt, hogy ugyan ERDÉLYben 100 ezer embernél több meghalt. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 387.)

1719-re forduló igen havas és hideg tél, utána oly bő esztendő, hogy a föld népe be nem bírta a sok gabonát takarítani, hanem a mezőkben rakván össze, ott 1720-ban az egerek és hörcsögök sokasága emésztette meg. (U.o. 387.) 1719. Kivált a székelyek közt több mint 100.000 ember halt meg éhínséggel. (*Dr. Kovách Imre*: Az asztracháni pestis 26.) Ez utóbbi adatot jelzi már főnebb a Hasznos Mulatságok is.

1721. Lágý tél, 1722. még lágýabb; az éjszakai tartományokban is oly meleg idők jártak, hogy januáriusban a szobákat nem kellett fűteni; februáriusban mind a gyümölcsfák mind a növények virágoztak. RÁCZKEVi városa jegyzőkönyve így írja le ezen telet: Oly gyönyörűsége s idő járt e télen, hogy az egész telet nem telnek, hanem valóságos nyárnak lehetett mondani: ingyen se látott az ember semmi jeget a DUNÁn, se havat, se szeleket. Igen bő esztendő lett utána, a legszebb tiszta buza pesti méreje 75 pénz, kétszeres 30 pénz, árpa 15 pénz lett; július 13-án már töpödt szőlőket lehetett találni. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 388.)

1723. Az egész télen még csak jég sem volt látható a DUNÁn. E lágý telet bő esztendő követte. Egy mérő búza 50-75 dénár közt változott. Az árpa és zab 15-20 dénár volt. (Természet V. 96.)

1724. Augusztus elején nagy havazások a felső vármegyékben. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)

- 1725-i tél igen hideg és oly zúrzavaros volt, hogy egész 5 hónapig soha se szüntek meg a zivatarok. Szent György napig a marha ki nem mehetett a jászolról, a takarmány drágább lett a marhánál. Ez a zúrzavaros tél a RÁCZKEVI uradalomból a nyulakat, fogoly és más madarakat úgy kipusztította, hogy azután 5-6 esztendő múlva is újságul sem lehetett őket látni, a mint szól a nevezett város jegyzőkönyve. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 388.) A felső vármegyékben kemény havazások álltak be, minek folytán sok házi állat elpusztult. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)
1726. A legszárazabb nyár. Július, augusztus és szeptember oly meleg hónapok, hogy az embert szinte megölték; a MOHÁCSNál lévő CSELE patak úgy kiszáradt, hogy helyét alig lehetett fellelni; sok bor lett, de mindennemű gabona igen szűken. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 388.)
1732. Annyira kiöntött a DUNA, hogy BUDÁN és folyó melléki város részekben csak csónakokkal közlekedhettek és a lakosság nyílt veszélylyel tanyázhatott a házak padlásain. (C. v. Szepesházy: Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungern 1825. II. 15.)
1736. Forró száraz nyár. PÁRIS körül az egész században e volt a legmelegebb nyár. A FERTŐ tava nálunk is úgy kiszáradt, hogy az emberek RUSZTtól által gázolták ILMICZig és ködökig sem ért. Igen finom bortermő esztendő volt, még a szamojedoknál is (a 67. grádus alatt) tökéletes ért szőlőfürtöket és sárgadinnyéket talált *Gmelin* utazó, a mint említi Mátyus Dietetikája I. kötet 198. lap. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 389.)
- 1738-ra forduló egy a leghavasabb telek közül; a sertések az erdőn a hó alatt jártak a makkot felszedni, szintén olyan lyukaik voltak a hó alatt, mint az egereknek szokott lenni. A nagy szarvasmarhák orraikat feltartották, hogy a nagy hóba meg ne füljanak. Márczius 5-én DRINÁPOLYNál (NIKÁPOLY) a DUNAt még jégen járták, noha előtte február oly sáros volt, hogy a ló hasig járt benne. Az éjszaki országokban egy volt ez a leghidegebb telek közül, de hozzánk 1740-re érkezett el ez a hideg. (U.o. 389.)
- 1738/39-ben olyan borzasztó volt a tél, hogy CSANÁD megyében elhullott 211 ökör, 652 ló, 700 tehén, 575 borjú, 2757 birka, 86 bárány. A csanádi magyarság nemcsak az adót nem fizethette, de megevő kenyérben is nagyon szűkölködött. Mind a mellett *III. Károly* király követelte a megyétől, hogy napszámosokat állítson BELGRÁD vára lerombolásához, nehogy e várban a törökök megfészkeljék magokat. A napszámosoknak fizetett a kincstár 9 krajczárt s adott a katonai élelmezési házból egy-egy adag kenyeret. (Csanád megye levéltára. Századok 1892. 126.)
- Egy a leghidegebb és hosszabb telek közül az 1740-i, mely október 13-án már beállott s egész pünkösdig (május közepéig) tartott. Az utazóknak marháik a szekér előtt mentőkbe megfagytak, valamint az emberek is szekereikbe fagyva találtattak. Januárus 9-én (1741.) volt a leghidegebb. A tehének a nagy hideg miatt elvetéltek, a tyúkok, ludak, sőt az égi madarak is szálltokban fagytak meg; a scr, bor, eczet és más még a pinczékben is összefagyott. Az emberek orczájának bőre, mintha megégett volna, összerepedezett; sem erdőre, sem semmiféle mezei munkára menni nem lehetett, hogy a hidegnek veszedelmes kártételei ne következtek volna. Pünkösdkor enyhülni kezdett az idő, de reája ismét hirtelen fagyások következtek. Május 27-én BÉCS és BUDA körül még nagy havazások voltak. Ezen télen adta *Anna* császná ama nevezetes palotába a mulatságot, mely minden készülétestől jégből volt. Ennek hossza 52, szélessége 15, magossága 20 lábnyi volt. Hasonlóképp jégből csináltattak az ágyúk is 6 fontos golyóbisokhoz, melyek kisütetvén 60 lépésnyi távolságra 2 hüvelyknyi vastagságú deszkákat keresztül lyukasztottak. Az ezen esztendőben termett borok ihatatlan savanyúk voltak. Még egy nevezetességét jegyzem fel

mindezen 1740-ik, mind az 1709-ki télnek, azt t.i., hogy ezek után következett tavaszon nem belülről deresedtek be az ablakok, hanem mindennap kívülről. (U.o. 390-391.)

1747. A tavasz és nyár igen száraz; tavak, kútak, folyók kiszáradtak, kigyó mégis sok volt, melyből a köznép bővséget jövendölt és az csakugyan be is teljesedett. (U.o. 391.)
- 1751-iki tél szokatlanul szigorú, a tavasz árvizes volt az ALFÖLDön, mint a SZENTESI reform. egyház levéltárában őrzött jegyzetek mondják. Télen a nyúlatat kézzel lehetett elfogni, a farkasok az istálókig tolakodtak; tavasszal a KÓRÓGY vize összeszakadt a FERTŐvel, mely vizet itt ma már nem ismerünk, a KURCZA összenőtt a TISZÁval (Szentesi Lapok 1887.)
1759. Egész tél oly meleg és száraz volt, mint nyáron. Január, február egy ingbe lehetett járni, február 12-én már a legyek széltére röpdöstek, a szilvásokban Szent György nap előtt két héttel lekaszálták a fűvet, a fák szintoly levelesek voltak, mint nyáron; a kánikulai meleg szinte megölte az embert, a szárazság oly nagy, hogy tavak, kútak, folyók kiszáradtak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 393.)
- Korán beállott az 1760-ra következő tél, úgyhogy december 4-én az ALBIS (ELBE) folyó már keresztül volt fagyva. SZENT PÉTERVÁRában 32 gráduson járt a 0 alatt a kényeső, SZIBÉRIÁban pedig 68-nál is alább. A hó karácsony előtt 5 héttel leesett, karácsonykor oly hideg volt, hogy a debreczeni templomban az úrvacsoráját osztó pohárban egy arra rendelt személynek mindig a jeget kellett zúzni. (U.o. 393-394.)
1761. 1762. Felette száraz nyarak. 1761-ben az ODERA vize majdnem egészen kiszáradt, gabona igen szűken lett, hanem a borok oly jó édesek lettek, hogy a finom, sűrűség miatt úgy nyúltak, mint a méz. (U.o. 394.)
1763. A tél eleje hideg, a közepe lágymeleg, falukon meztláb jártak, de márczius 11-étől április 16-ig oly keményre fordult, hogy ember, barom megfagyott és a térden felyül ért havak tetején terhes szekerek járhattak. (U.o. 394.)
1764. Die 28-a április délelőtt köves eső, délután igen nagy szél, mely a marhákat elszélesztette és sok károkat tett. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)
1766. A nyár és az ősz minden eső nélkül ment el oly melegek lettek, hogy az aratók majd elhaltak a melegben. Gabona igen kevés, de bor annyi, hogy helyét alig találták. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 395.)
1767. 1768. Lágý telek, száraz nyarak. Mégis különös, hogy 1767-i május 1-4 napjain 2-3 arasznyi hó esett, a leveles élőfák galyait letördelte. Június oly árvizes, hogy a TISZA rétjeit nem lehetett megkaszálni. (U.o. 395.)
- 1775-re forduló hideg havas hosszú tél egész EURÓPÁban. Már 1774-ki november 9-én nagy hó esett le, Katalinkor pedig minden alföldi marha szénára szorult és egész Szent György napig tartottak az fuvatagok; de hó oly nagy volt, hogy a gyermekek a házak tetejéről szánkáztak le; a hidegek oly nagyok, hogy a hasas marhákat ponyvákkal takargatták be, hogy el ne vetéljenek. BÉCSben a csillagvizsgáló toronyban 18-19 grádust mutatott Reaumur mérője és *Hell Max* azt írja Ephemerides-eiben, hogy az egész században ez volt a legnagyobb hideg jeges fergeteges tél. ADUNA 1774-i december 7-én már által volt fagyva; a legnagyobb hideg 1775. január 19-étől február 7-ig tartott. Február 16-18. napjaiban oly iszonyú áradása lón a DUNÁnak, melynél nagyobb sem e, sem a mult században nem volt; a TISZA és DUNA sok helyeken össze értek. PESTen 611 házat döntött le, ÁPORKA e miatt előbbi lakhelyét egészen elhagyta. Mind PESTen, mind BUDÁN több helyeken

- láthatja az ember még ma is ezen árvíz nagyságát mutató jegyeket. (U.o. 395-396.) Igen bőtermés volt mindenben. (*Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.*)
1776. Nem igen kemény tél, de az 1777-i még lágyabb; legnevezetesebb arról, hogy ősszel a DUNA úgy elapadt, hogy által lehetett gátolni. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 396.) Die 25-a januarii 1776. kezdették a jubileumi búcsújárást. (*Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.*)
- 1778-ra forduló lágy esős, sáros tél. Ezen a télen egy hétig való hidegnél és hónál több nem volt. Január 22-én nagy villámlások csattogások, Pál napkor a gyermekek a vízben fürödtek és oly meleg járt, mint egyébkor májusban. Február 8-án az álló vizek befagytak úgy, hogy nádat lehetett vágni 5 nap, Mátyás napkor a bibiczeknek anyányi csirkéik voltak, a spárga annyira megnőtt, hogy enni lehetett. Márczius 2-án virágzott a cseresznyefa, áprilisben a sárgarépa már oly nagy volt, hogy piacra lehetett hordani. Április 24-re körül a kertekben a szilvásokban kaszáltak, május elején érett cseresznyét lehetett enni. Ámbár ezek mind így folytak is, de márczius 25. 27. napjain ember magasságnyi havak estek és oly fergeteges szélvész lett, hogy a legerősebb birkák is megfagytak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 397.) 1778. Kikelt az idő die 22-a januarii, este hat órakor plane az égen villámlás; már nyolczadik januárban lehetett szántani, igen sok bor termett ezen esztendőben. (*Katona József: KECSKEMÉT és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.*)
1779. Ritkán fordul elő olyan ősz, mely nemcsak másodszor megért némely gyümölcsöket termesztett SZILÁGYban, hanem ennek felette a somlyai magas hegyeken sok gyümölcsfákat harmadszor is megvirágoztatott. E mellett annyi aszúszőlő-borral SZILÁGY országa talán sohasem bővölködött, mint most, mely a jó gazdáknál a hegyaljai borokkal is vetélkedhetik. (Magyar Hirmondó 1780. 297.)
1780. Olyan tartós tél volt, hogy még márczius végén se láttatott csira; die 15-a augusti oly szörnyeteg eső volt, hogy még a kútak tetejét is meghaladta a víz. (*Katona József: KECSKEMÉT és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.*) Napszúrásos nyár köszöntött be az ALFÖLDön. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)
1781. SZÉKES-FEJÉRVÁR Szent Jakab havának 9-ik napján. Ezen a tájon oly hévség vagy on már hét héttől fogva, hogy az aratásra kitódult munkások közül nemcsak számosan az hévségtől okozott betegség miatt hazaverődni kéntelenítettnek, hanem valóban két asszony emberek ezen folyó hónapnak 6-ik és 8-ik napjain déli nyugalomkor megfuladván, el is temették. Én ugyan a mióta élek, nagyobb hévséget nem értem e tájon, sőt még a megaggott öregektől sem hallottam egy esztendőnél több ily heves esztendőt. (Magyar Hirmondó 1781. 434.)
1782. Ezen télen kivált de dato 13-17. februarii oly nagy hidegek voltak, mineműk ritkán esnek. Az urvacsorában levő bor a pohárban megfagyott és jeget kellett inni. József napja felé oly havak estek, hogy sokáig szánon jártak; die 24. martii pedig igen nagy mennydörgések hallattak. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén. Keresztesi József egykorú eredeti Naplója 26.)
1784. Ezen esztendőnek irgalmatlan januáriusa volt. (*Katona József, Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.*)
1785. Ezen a tavaszon oly sokáig tartó tél volt, hogy ilyenre senki nem emlékezik, mely miatt a takarmány elfogyván, a marhák éhen veszttek, vagy a házak fedelével tápláltattak. A hóból való árvizek sok károkat okoztak. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 94.) Még Szent-György napkor is hó és fagy alatt volt az egész föld színe s csak május 8-a után szabadult ki alóla.

Február 28-án LIPSIÁban 23 1/2 grádust, WALDHEIMban 28°, BÉCS körül 21° mutatott Reaumur mérője a fagyponthoz. Márczius 30-án térdén felül ért a hó és MISKOLCZon a SZINVA vize április 25-28 napjain által fagyott. A havas zivatarok sok barmot elöltek, egész májusban a fagyos alkalmatlan idők miatt csak 10 nap lehetett dolgozni. Barmaikkal a csátéből tűzött ólak tetejeit, gátokat megégették az emberek. Sok helyeken a juhokat mind levagdalták, nem lévén nekik mit enni adni. A nyara is hűvös lett, MÁRAMAROSban semmi se termett, 16750 embernél több meghalt miatta éhen. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 397.) Die 16-a julii estveli 6-7 órakor véghetetlen nagy széllel való jégeső, melynek iktóztatóságát leírni lehetetlen. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)

1786. die 12. julii oly nagy szélvész volt, hogy a házakat is majd felforgatta, die 13. julii igen nagy égi háború, menykőhullás és 17 óráig tartott nagy esőszakadás következett. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 135.)

1787. Ez esztendőben márcziustól fogva egész július végeig csaknem mindig esett az eső. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.) Az őszi idő szinte december 3-ik napjáig oly kíváncsi napokkal kedveskedett, hogy sok helyen a rozs kihányta a fejét, a fák másodszor virágoztak, milyenre még a régiek sem emlékeznek. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén. 136.) Pap István történelmi feljegyzései meglehet a haza más vidékén így szólnak:

1788-ra forduló igen lágy tél. 1787-i november 27-én megfagytak ugyan az állóvizek úgy, hogy nádat lehetett vágni, sőt november 30-án a SAJÓ is úgy által fagyott, hogy az embert is fenn bírta: de december 14-én még a föld fagyja is mindenütt kiment. 1788. február 5-én is befagytak a vizek, de 18-án ujra minden jég elveszett. A legnagyobb hideg ezen a télen MISKOLCZon 3°, POZSONYban 5° volt, egész januáriusban szántottak és a fák levelezni kezdtek, február a mezők virágoztak, március 29-én pedig a mandola, baraczfák virágosak voltak, a szőlőnövés oly nagyok, hogy a gerezdek is meglátszanának rajtuk. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 398.) A szüret tökéletességre menvén, oly édesek voltak a borok mindenfelé, hogy alig lehetett inni. A bor ára is úgy felment, hogy egy öreg cseber 12 rénus forint vala. December 13-ik napjától fogva ad 17-ik januárii 1789. tartott hallatlan hideg, milyenre senki, még az astronomica megjegyzések sem emlékeznek; számtalan embereket megvett vagy tagjaikban megnyomorított szélylyel az országban. Kivált a táborozó katonák és eleséget költöztető szekerek ezen hidegnek legtöbb kárát vallották. E hidegségben a farkasok úgy elszaporodtak, hogy seregestől mentek a falukra és sok károkat tettek. De ezen hideg másrésről mégis Isten gondviselése vala a pestis terjedésének meggátlására, mert ahol e hazában a török rabok megfordultak, már is pestist hagytak magok után; a német és olasz katonák rakásra haltak és mint a dögöket, úgy temették közelebb NAGYVÁRADon is. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 176.) 1788. 20-ik decembrisben és az azt követő napokban oly nagy hó esett, hogy az emberek miatta nem mehettek. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.) Azt írják a közönséges levelek, hogy a BÁNÁTban 2 ölnyinél magosabb havak estek és oly hideg volt, hogy BÉCSnél a Reaumur mérője 19-20°, PÁRISba is 18 gráduson alól járt, a DUNÁba 2 rőfnél vastagabb sík jég volt. Ez a hideg tél sok okos és okatlan állatokat megölt, sok száz katonának fagyott el örökre

az orra, füle, keze, lába; fogaik úgy kiromlottak, hogy mind ki kellett szedetniük még a tisz-teknek is; merő ültökben fagytak meg a lovon számtalanon. 1788. december 27-28-án oly rút idő volt, hogy csak a GLOCKNITZtől BÉCSig vivő úton több hevert 30 megfagyott mesterlegény és más embereknel. A vadak élelmők keresésére városok-ba, falukba jöttek, az égi madarak önként meg engedték magokat fogdosztatni kézzel, de mihelyt meleg szobába vitettek, menten elvesztek. A DUNA január végével kizajlott ugyan, de a patakok csak Gergely nap tájban, nevezetesen a SAJÓ márczius 19-én zajlott, majd oly nagy árvíz volt, mint 1775-ben. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 398-399.)

1790. die 25. junii a melegség az időben oly mértékben uralkodott, hogy csaknem meggyuladott a föld minden rajta levőkkel. PESTen s BUDÁn sok inczendiumok voltak, ez éjjel is egy malom a DUNA közepén úgy meggyuladott, hogy még a DUNA is perzselődni láttatott. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 277.) Egy a legszározabb s forróbb nyár, széna s gabona majd semmi se lett, nevezetesen a tavaszi vetés csak gaz lett. Bizonyos gazdának 60 pesti mérő zab vetése után lett 6 véka termése, de több helyeken még csak meg se kaszálhatták. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 401.)

1791-re forduló is lágy tél. A tél eleje volt valamennyire hideg, nevezetesen szeptember 28-29. már oly hideg volt, hogy 2 ujnyi jégcsapok függöttek, de utána állandóan jó idők. Ezen egészsélen soha egy napnál tovább se a hó, se a fagy a földön nem tartott. Egész télen mindig lehetett szántani és mindenféle mezei munkát tenni, soha se kellett fűteni. December januáriusba elég vadsalátát, szegfűgombát, ibolyákat hordtak a mezőről. Legnagyobb hidege a télnek 1790. november 18-án volt, de akkor is MISKOLCZon csak 1°, másutt 2° hideget mutatott a hőmérő. A termés igen bő lett, a búzának köblét 45 krajczáron meg lehetett venni. (U.o. 1822. I. 402.) Ellent mond ennek *Keresztesi József* egykorú eredeti naplója, mely így szól: 1791. Nagy szükség és nyomorúság vala hazánknak mezős részein s nevezetesen a KUNSAÁN a mult esztendőbeli szárazság miatt. Százanként hagyták oda házaikat és oda takarodtak telni, a hol koldulással élhettek. A korpának vékaja is elment 12 garason, sokan gyékény tövével éltek, a marháik földet evén eldöglöttek. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 339.) De őszre oly hidegre fordult az idő, hogy szeptember 24-én már mindenütt fűteni kellett a szobákat. Október 20-án befogott a derék téél sok esővel és hóval s úgy megfagyott még ez a hónap utolján, hogy a terhes szekereket mindenütt felbirta. November 1-ső napján már mind NEMET-, mind MAGYARORSZÁGban 1 lábnyinál magasabb hó feküdt a földön. November 9-10. oly csikorgó hideg, hogy a marha reszketett, mikor ivott. A szőlők mind a tökére fagytak, a PESTi hidat a jég elhordta. November 12-én jó időre vált és 18-ától fogva végig oly jó dők jártak, mint nyáron. A malmokat újra bekötötték, a csordákat újra kiverték, a nyomtatáshoz, szántáshoz, szürethez újra hozzá kezdettek. November 19. valamint december 18-án nagy égzengések lőnek. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 402.)

1792-iki tél eleje. 1791. novemberbe hideg, de az utolja is február 22-e után hideg, de a DUNA által nem fagyott, noha zajlott. A tél közepe oly meleg, hogy február 19. a bodzafák már oly levelesek voltak, hogy árnyékot tartottak, sőt az eperfának is oly nagy levelei voltak, mint egy ezüst garasos. Február 21-23. térdig érő hó esett, a SZEPESSÉGen pedig 1 ölnyi magos. Másodszor május 25-én fakadtak ki a fák. Szeptember eleje oly meleg és oly égcsattogások, menykőhullások, hogy czekekhez hasonlót nem említ a krónika; kivált szeptember 2., 7., 8., 20-ik napjain mintha

számtalan ágyúk durrogtak volna és egy-egy fontos jegek estek, melyek 5-6 nap mulva se olvadtak el. Az ősz igen esős sáros, mely miatt sem nem nyomtathattak, sem nem szánthattak. (U.o. 403.) 1792. februáriusba, az egy DABASI határon PEST vármegyébe egy vadászattal farkasokat 50-ig valót hullattak el. (*Gáti István: A természet története 1798. 78.*) TOLNA vármegyéből az iratik a szeptember 7-én történt égháborúról, hogy itt nemcsak menydörgött és villámlott, hanem a legkeményebb szívnak megrettenéseig égni láttatott az egész atmosphaera; nevezetesen egy BÖLCSKE nevű faluban oly sok jég hullott ekkor, hogy a házak fedelét berontotta és az apróbb folyóvizet bedugta. (Magyar Kurir 1792. 1221.)

1793. SZIGETEN MÁRAMAROS vármegyében találtatott másodszer termett meggy, mely csaknem egészen tökéletességre ment. Ezelőtt ötöd nappal (okt. 12.) tulajdon magamnál volt egy almaágacska, melyen 5 másodszer termett almácska láttatott; a nagyobb és középső volt akkora mint egy közönséges idő. Ritka jelenés kiváltképen a CARPATUS hegyek alatt. (U.o. 1793. 207.)

1794. Mind a tél, mind a nyár örök emlékezetre méltó. Egész télen se hó se eső, se fennbíró fagy nem volt. 1793-iki október, november már oly szárazak, hogy sok helyeken őszt se vethettek; a kutak kiszáradtak, sőt a folyók is annyira, hogy örölni nem lehetett. A TISZA úgy elszáradt, hogy csak térdig ért és sok helyeken pénzen adták a vizet. A magyar ALFÖLDön 1794-ben sem tavaszt, sem kukoriczát nem vethettek; a mezők úgy kiégték, hogy egész nyáron szalmázni kellett a marhákat. Sem széna, sem semmiféle gabona nem lett, ember s barom majd mind elveszett. 1791-1793-ban 3 márvás volt köble a szép tiszta buzának, 1794-ben sőt 1795-i aratásig 16-20 forint közt. Sok helyeken füvet ettek az emberek, másutt kukoricza csutkát törtek liszté s abból csináltak pogácsákat. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 403. 404.) SELLYE NYITRA vármegyében. Június 28-án nagy rémulést okozott az egész környéknek a rettentő égháború, melynél alig lehet nagyobbat képzelni. Itt hat arató embert vert agyon a menykő és még többet megsebesített, a kik az égháború és az azt követett zápor elől árnyékos élőfák és szénaboglyák alá vonták magokat. (Magyar Kurir 1794. 75.)

1795. Olyan szornyú tél volt, mineműre még a krónikák sem emlékeznek. A hó egy singnyi vastagságra nevededett, a fák ennek terhe alatt lenyomattak. A farkasok felakadtak a havon, sok e miatt életeket vagy tagjaikat elvesztették; tartott 14 hetekig. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII. század végén 377.) A ház falainál magasabb volt a hó és sok helyeken a keményen jártak ki s be a lakosok. Ezen télen volt ama Szent Pál napi zivatar, mely örök emlékezetre érdemel. Aratás után minden oly bőven lett, hogy a legszegényebb is elfelejtette minden kiállott inségeit. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 404.) SZÁZSVÁROSRól azonban így irnak: Országunknak minden részében, különösen pedig HUNYAD vármegyében május 10-én a szüretnek nagyobb része megesett. Egy kemény hó harmat anticipált mindenütt, valahol a hegy igen magas nem volt, vagy úgy nem cselekedtek mint SOLYMOSon méltóságos oberster *Bartsai* úr. Ez a sokat látott úr vevén észre, hogy az idő hideget akar szőlőjére küldeni, tüzet állított ki annak eleibe. Az alját és a barázdáit szőlőinek bizonyos messzeségre valami száraz ganéval meghordattatván és azt meggyújtatván, meleg és vastag füstöt gerjesztetett. Az a füst a vastag levegőben igen fel nem mehetvén elterjeszkedett és beborította a szőlőt, hogy az se a füstön alól, se azon felül a párázatok vagy meg nem fagyhattanak, vagy megfagyva nem árhattanak. (Bétsi Magyar Merkurius 1795. 642.)

KIS-MARTON városa szomszédságában fekvő CSILLINGTHAL nevű helységben tapasztaltattott a mostani (1795/6.) télnek rendkívül való lágysága. Láttam egy lakos gyümölcsös kertjének egy almafáját októberbe kivirágozva, januáriusban pedig téli almákat szedett azon fájáról. Többen ettek a szokatlan idejű almákból és azoknak se színébe, se ízében nem tapasztaltak legkisebb hiányosságot is. Csak abban az egyben különböztek ezen almák a máskoriaktól, hogy nem voltak olyan nagyok. KIS-MARTON városa Kapitányának, Müllner úrnak kertjében is egy egészen megérett alma szakasztott le ezen a télen, mely tulajdonképpen való téli gyümölcsből egész háza népének adott kóstolóba nevezett úr örök emlékezetnek okáért. (Bétsi Magyar Hirmondó 1796. 228.) 1796-ra forduló lágy tél; a DUNA jeget nem látott, januáriusba oly meleg, hogy a méhek széltire jártak, legyek, szúnyogok röpdöstek, a pókok hálótakat szőttek. Február elején nálunk a som, mondola és barack fák virágosak voltak, LONDONban pedig a fecskék sereggel jártak. (Hasznos Mutaságok 1822. I. 404. A tél oly lágy volt, hogy csak márczius 6-án kellett egy kis jég miatt a kompokat kihúzni. Ezen év is jó termést adott. (Természet V. 96.) Benkő József följegyzése KÖPECZEN HÁROMSZÉKben: Február első napján szép tavaszi virágok láttattak a mi erdeink szélein és berkeinkben, mineműek 1. hóvirág avagy fehér kankós (*Galanthus nivalis*), 2. veres kankós (*Dens Caninus*), 3. farkas hárs (*Mererum*) vagy inkább farkasbors az ő gonosz mérges és az ember torkát ha le-nyeli ugyan égető, szintén meggyforma gyümölcsseiről; 4. marti lapu (Farfara) virága, 5. Kalapfü (Petasites.) E két utolsónak levelei még a földben vagynak, mivel a virágok mindenkor előbb szoktak kinőni, mint a levelek. Februáriusnak közepén láttam virágait a tüdőfűnek (*Pulmonaria*), májfűnek vagy a község nevezése szerint magyaró aljának (*Hepatica*) és még többeknek is. (Magyar Kurir 1796. 458.)

1797-ben országszerte pogány volt a tél. (Földrajzi Közlemények XVIII. 485.) DEBRECZENi vidéken csudálatos nyári nap vala júli 2-a, a midőn a nagy hévség olyan hideg esőre, szélre és hóra változott által, hogy a legelőnek soványsága miatt az idén máskülönben is elerőtlenült mindenféle marhák százanként hullottanak és döglöttek el sok tehetős gazdák nyájaikból. DEBRECZENben magában is szemléltettek ugyan déli 12 óra tájban alig észrevehetőleg szállinkózni a hópillák, hanem kívül a városon a föld színét is elborították; valami 3 mértföldnyi távolságon pedig innét egy határon bokán alul érő hó volt. (Bétsi Magyar Merkurius 1797. 886.) Azt mondá hajdan *Bölcs Salamon* (Péld. XXVI. 1.), nem illik a hó a nyárhoz és az eső az aratáshoz, de tetemes kárunkkal kellett tapasztalnunk ezen folyó hónapnak második napján, hogy hajdani erejeket mintegy elvesztették az égi jelek; ámbár tetszett is, hogy a nap hatalmasan munkálkodott velek, mert a nevezett napon az oroszlan melege oly hidegre, esőre, szélre és hóra vált, hogy ezek miatt határainkon sok ménesbeli lovak, juhok, sertések és szarvas marhák a sovány légelőkön elhullottak; sőt városunktól három, négy mértföldnyire levő városok és falvak határainkon is e nagy és példa nélkül való csapás tapasztaltattott. A HORTOBÁGYunk környékén nem győzték az emberek a hideg eső és hó miatt elvesztett juhokat, lovakat és szarvasmarhákat nyúzni; csak egy juhnyájból a többek között 500 esett ki. Városunkban ugyan a hó azon nevezett napon déli 12 óra tájban csak annyira szállingózott, hogy azt alig lehetett észrevenni, de kívül sok helyeken a föld színét is ellepte; három mértföldnyire pedig tőlünk egy bizonyos határon majd bokáig érő is volt. Panaszkodnak minden szomszéd helyiségeinkben a lakosok, hogy a gulyabéli marháikból, méneseikből, nyájaikból hol 500, hol 600 s több százak is elvesztek s mindenütt hevernek a megnyúzott marhák s legelnek rajtok a csókák, kutyák, szar-

kák. E nagy csapásnak természeti oka ez lehet, hogy a nagy szárazság miatt a barmokból kiszáradván a csontjaiknak veleje, elfogyatkozott minden erejek s a hideget, esőt és havat nem szenvedhetvén, megdöglöttek. (Magyar Hirmondó 1797. XII. 93-95.)

1797/98. tél. BEREK vármegye. Az majd egész októberi meleg napok nyár közepébe is oda illettek volna, sőt novemberben is volt olyan éjszakánk, a melyen egész virradtig dörgött és villámlott. Nem ujság volt némely fűveknek és fáknak másodszori virágzások. Mit mondok többet? nekem egy hallgatóm a maga gyümölcsös kertjéből másodszor termett és egészen megért almákat hozott. (Bétsi Magyar Hirmondó 1797. XI. 47.) A folyók semmi jeget nem láttak; február elején már oly meleg volt, mint egyébkor nyáron és a méhek jártak. Szent-György napra pedig második rajaikat is kiverték, márczius 12-én már a fecskék előjöttek és oly nagy menydörgések hallattak, jártak, mint nyáron. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 404.) PÁPÁRól szeptemberben. Ezen mi megyénkben a mult hónap elején volt esődzések után következett forró napok és hives éjszakák miatt, kivált a hol a forró napokban édes salétromos és keveset merítettett kutakból kellett a lakosoknak inni és éjszakánként udvaron a mezőn háltak, a vérhas nagyon uralkodott, úgy, hogy egy-egy közép nagyságú faluban egy nap 5-6 halott is volt, minden idő és nembeli különbség nélkül. (Magyar Kurir 1798. 343.) SZATMÁR megyében a katonai esztendő első hónapjának (november) kilenczedikén késő este éjszak tájékán ugyancsak nyári módon villámlott és dörgött az ég, mely történetről sokféle képen vélekednek az idevaló emberek. A menydörgésről sokan sokféle jövendöléseket tesznek. *Frölich* a reggeliről szelet, a délről záporosót, az esteliről tengeri háborút, a téliről pedig gyakran szeleket jövendöl. *Mizaldus*nál a napkeletről indult dörgésről boldog idő, napnyugtról had, délről tengeri háború, éjszakeről pedig döghalál jövendöltetik. (Bétsi Magyar Merkuriussal egyesült Magyar Kurir 1798. III. 778.)

1799-re forduló egy a leghidegebb telek közül. Deczember 8-án befagytak a fűtött szobák ablakai és február 20-ig soha se olvadtak ki, a pinczékbe egész télen be voltak fagyva a csapok, 22 öl mélységű kútak is befagytak, megfagyott az égett bor is. KONSTANTI-NÁPOLY utczáin is sok emberck fagytak meg. BESSZARÁBIában ritkán esik tél, midőn hóesik is, az menten elolvad, de ez a tél sok ezer marhákat elölt ott is. A DEBRECZENi tanyákon a mint hálásra leszállottak a kazalokra a varjúk, úgy találtattak megfagyva seregestől. Az élőfák úgy megzúzosodtak, hogy az ágaik letöredezek miatta. A tengerek Krisztus sz. után 763-ik óta úgy nem fagytak be, mint ezen a télen, 120 napokig volt fagy alatt a föld színe. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 404-405.) SÁROS NAGY-PATAK. 1799-ikben épen karácsony előtt való este, a mikor a hó sűrűn esett, a villamás még pedig igen szembetűnő lobbadozásaival a napkeleti láthatárt körülfutotta s estvéli 6 órától fogva 9 óráig tartott. (Magyar Kurir 1805. II. 413.)

XIX. ÉVSZÁZAD.

1804. Kevés hó, gyenge tél, sok esőzés; kevés és rossz termés. (Természet V. 96.) SÁROS NAGY-PATAK. Karácsony első napjának estvéjén, a mikor a HEGYALJÁN hó esett, napnyugot és éjszak között egynéhányszori villamást láttunk, mely dolog egyéberánt csak ritka, de nem szokotlan. (Magyar Kurir 1805. II. 413.)
1805. Ez esztendőnek esős volta és abból származott ártalmas takarmány miatt karácsonytól fogva 1806. késő tavaszig sok ezer szarvasmarhaés juh döglött el ERDÉLYben a métely nyavalyában. (Hazai Tudósítások 1806. 141.)

1806. Esős, hó nélküli tél, áradások január végén, márciusban és augusztusban. Jó borok, közepszerű termés. (Természet V. 96.)
1807. Január 6-ig tavaszi napok, vége felé havazás, de lágy idővel, márciusban áradás, ápril vége felé hó és fagy. Bor jó és bőven, gyümölcs sok, kukorica kevés. (U.o. 96.) VÁCZott hó esett 12-szer, eső 60-szor, a víznek, mely egész esztendő által leesett, magassága volt 15 hüvelyknyi és 3 1/2 linea; azaz ha mind az a víz, a mi egész esztendőben leesett, a föld színén megmaradt volna, 15 hüvelyk és negyedfél linea lett volna a mélysége. 1806. esztendőben volt 17 hüvelyk, 1805-ben pedig 25 hüvelyknyi és 8 1/2 linea. Taval tehát egy négy szegeletű lábhelyre (ad pedem quadratum) 55 magyaritcze vagy 68 német itcze víz esett le, egy négy szegeletű ölhelyre 33 magyar akó, 60 itczét számlálván egy akóra. Kitetszik ebből, mely száraz esztendő volt ez, mert 1806-ban 36, 1805-ben 83 magyar akó esett le egy négy-szegeletű öltre. A közelebbi mult esztendőben legnagyobb hideg volt 29-ik januáriusban és 31-ik decemberben, a midőn a kényeső a Reaumur melegmérőjén (thermometrumán) a fagypontra alatt a 7-ik lépcsőn vagy grádicson állott. A legnagyobb hévség volt 10-ik és 26-ik augusztusban, midőn a kényeső az árnyékba a 30-ik lépcsőn volt, a 29-ik lépcsőn volt tizenegyszer. (Magyar Kurir 1807. 196.) Fölöttébb szigorú hideg hidalta át az 1808. és 1809-iki tél hónapjait; ez utóbbi év tavaszán betört az IPOLY áradása SZÉCSÉNben a Szentlélekről nevezett templomba és ott jókora csukát fogtak vizében. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) Januárus 29-én a DUNA borzasztó áradást zúdított POZSONYra. (C.v. Szepesházy: Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungern 1825. II. 103.)
1810. Január feléig sok esőzés, az egész tél igen lanya, változó. A DUNA egész télen kicsiny, márciusban áradás, május közepeig száraz, azután esős és hűvös. Június 1 és 2-án nagy dér s a miatt sok kár a szőlő és gyümölcsösökben. Bor mind a mellett bőven termett, de rossz lett. (Természet V. 97.)
1813. Hallatlan vízáradások iszonyú veszedelmeket és károkat okoznak. (Petrovics Frigyes: Magyarország Története 1830. 25.) Februárban POZSONYban oly magasra dagadt a DUNA, hogy a Lőrincz-utca meg a Halászkapu csak ladikkal volt megközelíthető, Blumenthalban pedig a víz az ablakok párkányáig ért. (C. v. Szepesházy: Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungarn 1825. II. 109.) Lágy telek voltak 1814. 1815-ben. (Természet V. 97.) 1815-ben aszály. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.)
- Az 1816-iki irtóztató fergeg leírása. Az emberek könnyen felejtenek mindent, tehát ez a retentő zivatar is üdövel felejdékenységre fog menni, a mi több maradjaink ezen hívséges leírásnak valóságát, sőt lehetőségét kételkedésbe fogják hozni; pedig akár mennyit írjunk róla, nem nagyítjuk a dolgot, majdnem lehetetlen annak irtóztatóságát voltaképp leábrázolni. Híves szellő kezdte már vasárnap azaz 28. januárban alkonyatkor fujdogálni, mely egész éjszaka meg nem szűnt, 29-én reggel nyolcz és kilencz óra között szörnyű zúgással és sebességgel megindult az éjszakai szél, mely az ablakot szünet nélkül úgy rezzentette, mint valamely menydörgés. A legsűrűbb homály, a minőt nappal még sohasem láttunk, borította el a földet annyira, hogy a legnagyobb tárgyakat se lehetett már 10 lépésnyire látni, melyből ki lehet hozni, milyen sűrűséggel kellett az apró hónap is hullani, mely a porrá tört üveghez hasonló lévén, szörnyűen szűrt és fagylalt. A szél azonkívül kavargós lévén, néhány perczentések alatt betapasztotta nemcsak a kívül járó merészlő embereknek, hanem a marháknak is szemüket, füleiket és szájokat. A szegény párának a fejek csupa jégcsapokkal vala körül aggatva. Az összevagyott hó, melynek marad-

ványait helylyel-helylyel még májusban is látni lehetett, nem volt fejeér, mint szokott a közönséges hó lenni, hanem fakó vagy testszinű, a honnan talán nem egészen helytelen egy tudósnak azon vélekedése, hogy ez a testszinű hó valami meteorummal volt összekeveredve, e mellett olyan különös finomsága volt, hogy az ablakokon és ajtó hasadékokon által halmokat csinált a szobákban. Bizonyos helyen az új vályogfalon keresztül megtöltötte az ágyak alját, úgyhogy tekenyökkel hordanák ki azt; de ez egy részben jótéteménynek tekintetődhetik, mert vízért és fáért ki nem mehetvén az emberek, főképen a kívül lakók a behordott havat olvasztották fel és azt itták. Sajnáltni lehet, hogy a hőmérővel senki vizsgálódásokat nem tett. Igen szép lett volna az a feljegyzés, mely megmutatta volna, hány grádussal volt a fagyaláló ponton alul a kéneső. Nem csuda, ha olyan szomorú környüállásokban az senkinek eszébe sem jutott. Egyébaránt a hőmérőt kívül kellett volna tartani, akkori időben pedig a szobán kívül mulatni nem lehet. Végre eltelvén az emlékezetes és iszonyatos hétfő, elkövetkezett a keddi reggel, vagy 30. januárus. A szél süvöltött ugyan akkor is, a hó esett, de egy kevéssé engedelmesebben, mert már a távolabb lévő tárgyakat meg lehetett különböztetni; jó bundában lehetett néhány minutumokig a szélben járni. Este felé még lasúbb lett a szél, a hó pedig megszűnt, hanem igen csikorgós száraz hidegre fordult az idő. Tisztán derült fel szerdán a nap és a teménytelen károkat világosságra hozta. (Tudományos Gyűjtemény 1819.)

Január 28. és 29-kén a NÉMET-BÁNÁTI-REGEAMENT kerületben csak magában annyira dühösködött a szélvész, hogy 54 ember életét vesztette és 40 ezer darab marha, melyek közt 38.238 juh volt, elveszett, a kárt 464.670 forintra becsülik. A BÁNÁTi veszedelcmről emlékezet okáért. Ez ugyan elmúlt dolog, de a következése tartós és ki tudja, mikor lesz az elfelejtve. Három nap alatt, így szól a tudósítás április 1-ső napján, míg a szélvész a BÁNÁTban, egész TORONTÁL vármegyében pedig általában dühösködött, januárius utolján elveszett 400,000 juhnál több és mintegy 200 ezer ökör, ház alig maradt egy kár nélkül. A nyomorúság annál nagyobb lesz már most, mivel a szörnyű hó elolvadása által az a nélkül is igen vizes föld nem győzi a vizet beinni, egész tavak támadtak, melyek a vetéseket, kaszálókat és a megszorogatott takarmányt is elnyelték és így a megmentett barom is a legnagyobb szükségnek maradt tárgyává. A juhok dőge az egészségtelen levegő miatt már most széltére erőt vett. Egy szemmel látott tanú, a ki maga 150 ökröt és 1000 juhot vesztett el, azt bizonyítja, hogy a víz embervastagsággal tolul fel a földből. A sírás-rívás és nyomorúság leirhatatlan. Némely földbirtokos vagy árendás minden marháját és őszi vetését elvesztette és a mindenütt felbugyogó víz a tavaszi vetést lehetetlenné teszi. Ismét más levélből április 15-ről. Az a méltán híres gazda, *Landgraf kapitány*, szerencsétlen a maga dologba kapásaiban. A 3 nedves esztendő egymásután a maga záporosóivel azt mivelték, hogy sok helyen a földből víz forr ki, melyek nagy áradásokat okozának. Az ő falui mostanság nagyobb részint vízben állanak; a parasztházak többnyire, az ő nagy költséggel épült gazdasági épületei pedig egytől-egyig mind lerogytak, mivel alattok a föld megindult vagy engedett. Most már a szántóföldön minden barázdában víz fakadt és ott meg is áll; attól félnek, hogy a BÁNÁTFÖLD a lesz, a mi valaha volt, tenger. (Nemzeti Gazda XVI. 1831.)

Országszerte oly szakadatlan esőzés járt, hogy kirodhatd a gabonák töve, mi nagy inség okozójává lett. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) Gazdaságbeli nyomorúságok a BÁNÁTban. A BÁNÁTot a víz nagyon pusztítja, sok falukat elhagytak és elhagynak a lakosok. Most július elején az aradi vásárkor a MAROS újra véletlenül kiöntött és a mint mondják, még a kocsikat is felforgatta s 42 ember veszett a vízbe,

adja Isten hazugság legyen. SZEGEDen a TISZA mindössze még nem apadt többet április 7-ke óta 22 hüvelyknél. Még most is nagyobbak a vizek, mint 1813-ban voltak. A városban egymásután rognak le a házak s az emberek az ujság levelek szerint várják az utolsó ítéletet. (Nemzeti Gazda 1816. I.)

Rettentő szélvész, menydörgés és jégeső a BÁNÁTban. A természet sok csapásai között, melyekről sok magános vidékek MAGYARORSZÁGon, de kivált a BÁNÁT és az ALFÖLD nem ok nélkül panaszkodnak, nevezetes az a szélvész is, mely július 12-én éjjeli 2 és 3 óra között VERSECZet, a királyi kamara jószágát meglepte. Valami irtóztatót csak a levegőég szülni tud, így irnak azon környékről, összeadta magát, szélvész, jégeső, menykőhullás vetekedtek egymással; a szélvész nevezetesen oly nagy volt, hogy azon városban, melyben az épületek száma és számai 2600-ból állanak, csak egyetlenegy templom, koronához tartozó vagy magánosok háza, kár nélkül nem maradt és ezeknek diribdarabjai, mint a pelyva repdestek a levegőben. A BÁNÁTbeli egyetlenegy szép rácz templom tornyának a borítékját (coul) letörte, de kivált a selyem fábrikában, a lovaskaszárnyában és a vármegye szénatartójában tett ez a veszett szélvész sok kárt, az utolsó egészen összerogyott. Azonban mintegy özönnel omlott a menykő a szerencsétlenséggel terhes fellegek-ből alá s egy kipótolhatatlan kártékony jégeső ömlött le az egész környékre, kivált-képen pedig azokra a hires bortermő szőlőkre, melyek soha szebbek nem voltak, mint az idén. Kimondhatatlan az a törődés, mely a lakosokat ezen irtóztató természet mérgének a szemlélésére elnyomta; siralmas az a kár, a melyet virradtával tapasztaltak. Ennek a szörnyű szorongatásnak tulajdonítják azt, hogy azon csapás ideje óta a hónap 23-áig 7 asszony szült holt gyermeket. Az egész kárt, mely egy óra alatt esett, csak hirtelenében számlálva 4 1/2 millió forintra tette a tanács. (U.o. 1817. XII.)

1817. ÁRVA megyében június 24-én virradóra annyi hó esett, hogy PODVILK éjszakeleti határi faluból a fél órányi távolságú ORAVKára korán reggel könnyű, nem vassalt egyfogatú szánon szánkázott egy valaki, de visszafelé már nem lehetett. (A magyar orvosok és természet vizsgálók munkálatai IX. 94.)

1818. Lágylél. (Természet V. 97.) A nyári aszályosság miatt 40-50 forinton ment a búza köble. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) TRENCSEN vármegyéből jelentik hogy (1818/9-ben) ottan oly keményen kezdődött a tél, hogy a patakok fenéig megfagytak, sőt a kútak is alig adtak vizet. Ezen fogyatkozásból két igen alkalmatlan szükség következett, tudniillik 1.) a baromnak messziről kellett vizet hordani; 2.) azon emberek, kik jókor be nem örlettek, a lisztben is nagy fogyatkozást szenvedtek. A TISZA körül amit egyébkor nem tapasztaltak, decemberben igen sok farkas jelentgette magát, úgy hogy egy csoportban hatot hetet is lehetett látni, a mi nem kevés nyughatatlanságot okozott több helységeiben. (Hasznos Multságok 1819. I. 54.)

1819-ben ismét árvíz veszély volt a TISZÁN. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.)

1821. Lágylél. (Természet V. 97.)

1822. TRENCSEN. Milyen meleg napok lehettek ezen KARPATUSi tájakon már áprilisban, megtetszik abból, hogy azon hónapnak 25. die a szalakóta vagy száricsóka (*Coracias garrula*) megjelent, mely *Bertuch* szerint csak a melegebb részeket szereti. Ez a világos zöld, setét és világoskék tollakkal ékes madár egy az európai legszebb madarak közül. (Magyar Hirdmondó 1822. 363.) Az idej rendkívül való időjárás különös következtetéseire nézve emlékeztetése tette magát. Külföldi ujságok jelentik, hogy KALKAUban (fekszik a nasszaui földön) szeptember hónap végével a tava-

szon ültetett alma, körtvély és cseresznyefák oly szépen virágzottak, hogy májusban sem virágozhatnak szebben. Még itt nem mulja felül a külföld áldott hazánkat, mert ennyirvel mi is dicsekedhetünk, sőt már minap is említett *Vörös Marthy Ferencz* prókátor úr udvarán PESTen egy eperfa másodszori termés gyümölcsét annyira nevelte, hogy a megérést csak a november elején bekövetkezett nagy dér akadályoztatta. (Hasznos Mulatságok 1822. II. 334.) Karácsony ünnep első napján SZATMÁR vármegyében a SZAMOS folyó mellett fekvő SÜLYI helység határán levő erdőben három anyányi holló fiakat szedtek le egy fa tetejéből. A madárfiak egy hét mulva kirepültek volna, most még mind a három él és fris. Ezen különösséget kétségkívül a hosszú és meleg ősz okozta, de mindenesetre emlékezetet érdemlő tünemény. (U.o. 1823. I. 55-56.)

1824. Egész január nyári meleg napokkal folyt le. De az egész tél is hó nélkül való volt és esős. Tavasszal a hernyó és cserebogár nagyban uralkodott s általok a gyümölcsfák tönkre tétettek. Termés a gabonafélékben rossz lett s a búzának az ára 2 frt 30 krról fel is szökkent 6 frtig. (Természet V. 97.) Pesten.
1824. Egész január nyári meleg napokkal folyt le. De az egész tél is hó nélkül való volt és esős. Tavasszal a hernyó és cserebogár nagyban uralkodott s általok a gyümölcsfák tönkre tétettek. Termés a gabonafélékben rossz lett s a búzának az ára 2 frt 30 krról fel is szökkent 6 frtig. (Természet V. 97.) Pesten.
1825. Lágý tél semmi fagy. Hó és fagy némi kevés csak József nap körül. Ápril száraz volt fagyos éjekkel, tavasziak rosszak, május elején hideg esőzés, júniusig tartott az esőzés, nyár száraz, termés rossza. (U.o. 97.) PESTen az időjárása folyvást gyenge minden fagy nélkül, úgyhogy inkább tavaszi időnek lehet mondani. Ennek jeles bizonyága az, hogy (1824.) december 10-én reggel 9 óra tájban éjszaknyugaton gyönyörű kettős szivárvány látszott, melyek közül kivált a külső szokott szép színeivel különösen dicsekedett. (Hazai s külföldi Tudósítások 1825. II. 369.)
1827. Nagy vizáradások (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) PESTen az esős és sáros napok után Boldogasszony (január) hava 11-én erős éjszaki szél támadván, egészen téli idővel látszatott fenyegetni; de estve hirtelen megváltozván csaknem nyári melegre, 11 óra tájban a hathatós szél zúgó esőt hozott, utóbb az ég feltisztulván, 4 óra tájban másnap reggel ismét szörnyű szél támadott és setét felhőkkel elborítván egünket, rémitő zúgással nagy fergeteg támadott, midőn a jég, dara és eső keveredve hullván, nagy villámlások és rémitő csattogások között FERENCZ VÁROSÁban a menykő lecsapott s a reformátum templom megett a városnak fatartó majorjába, azt meggyújtotta s az egész várost nagy ijedségbe hozta; de a bő esőzés és a serény segedelem mégis meggátolta a veszedelem további terjedését. Ezen közben annyi-val nagyobb volt a rémülés, mivel az egész város felett a levegő mintegy tűzben állani látszatott és a gyakor menydörgések s villámlások folyvást tartottak. Ezen tünemény annyi-val különösebb, mivel 11-én déltájban a DUNA felett igen szép szivárvány látszott s ugyanez időben a BUDAi várban havas eső esett. (Hazai s külföldi Tudósítások 1827. I. 28.)
1829. Erzsébet napján (nov. 19.) esett le a hó és el nem olvadt 1830. késő tavaszig. MAJSÁN megkásódott az áldozati kehelyben a bor, a papok ruhákba göngyölt meleg tégladarabokon enyhitették a kezök dermedését az oltárnál. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.)
1832. Ezen esztendőnek különösségei közé tartozandó az is a többek között, a mit MÁRAMAROS vármegyéből írtak. Ott a hegyeket június hónapban havas fellegek borították, az esett hó mindazonáltal nagyrészt csakhamar elolvadt, július foly-

tában kettőztetett erővel tért vissza a zordon idő, úgyhogy több napokig volt nevezetesen LUHI helységben alkalmas szánút, még augusztus közepén is igazán havasok voltak a különben nyáron csak neveket viselő Havasok. (Hazai s külföldi Tudósítások 1832. 130.)

Szokás beszélni arról, hogy hazánk időjárási viszonyai rosszabbra fordultak és gyakorta okoznak váratlan meglepetéseket; holott igazolja eme kimutatás, hogy a múltban is sűrűn szeszélyeskedett a klíma. Hogy a lefolyt századokból kevesebb anyagot sikerül előhozni, természetes dolog, mert nem vezettek akkor oly rendszeres följegyzéseket, mint ma, midőn maga a kultúra is érzékenyebb tette az embert a hirtelen beálló időváltozásokkal szemben. Hogy ma oly gyakori éhség nincs, részint a burgonya elterjeszkedésének róhatni érdemül, mert e növény könnyebben dacol az időjárás mostohaságaival, mint a gabonaneműek; részint annak, hogy a mai fejlett közlekedési viszonyok lehetővé teszik a társadalmi úton való segítséget gyorsan messze tájak népénél is, a klíma okozta kedvezőtlen termelési viszonyok pedig ritkán jelentkeznek nagy földterületeken. Ha mégis gyakoribbak ma az időjárás szélsőségei, annak egyik nagy oka a terv nélkül való erdőpusztításban keresendő, mert semmiféle tényező sem egyenlíti ki oly hathatósággal az időjárás hirtelen változásait, mint a hatalmas erdőségek, melyek legnagyobb ellensége, írtója maga az ember, ki szószerint maga alatt vágja a fát. (*Réthly.*)

EGY KEVÉS AZ IDŐK JÁRÁSÁRÓL.

Debreczeni Magyar Kalendárium
1831

Debreczeni Magyar KALENDÁRIUM
Krisztus Urunk születése után 1831-dik közönséges esztendőre

Készült a Két Magyar Haza hasznára
Némely hasznos Toldalékokkal,
és Debreczen Városának régi és igen emlékezetre méltó Történeteivel együtt.

Debreczenben Nyomtatta *Tóth Ferentz.*

EGY KEVÉS AZ IDŐK JÁRÁSÁRÓL

Hogy az idők járása, s a levegő változásai, bizonyos természeti okoknál fogva léznek: azt minden értelmes ember tudhatja; de, hogy mitsoda rendet és törvényt tart a Természet azoknak változásában, és egymásból, s egymás után való következésében: az oly titok, mely minden emberi értelem és tudomány elől el van rejtve. Több Tudósok, Természetvizsgálók, egész figyelmeiket fordították már arra, hogy az idő járását, s a levegő változásait pontosan feljegyezték, azért, hogy hosszas tapasztalás után, az idők folyása természeti rendinek valamely nyitjára találhatnának, s a jelenvalóból a jövődökre következéseket húzhatnának: de a Természet, – a melyben mindenütt mélység kiált mélységet, – mint az Isten végére mérhetetlen böltsességének remek munkája, éppen úgy nem enged az idők jövődöbéli járásába bele látni, valamint a jövődö történetek tüköré be bele nézni.

- Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus. -

Egyébaránt, nem lehet tagadni, hogy némü képpen, kis mértékben, és tsak rövid idővel előre, a tapasztalásoknál fogva, lehet a levegőben történendö változásokat következtetni: de az idő általános meneteléből, az esztendö részei minémü völtából, a jövődökre következéseket húzni éppen nem lehet. Példának okáért: Az 1709-dik Esztendöben (a mint alább megláthatni) kemény és hosszú Tél völt, melyet kedvetlen Nyár követett; ellenben a még hidegebb 1786-dik Esztendei Telet meleg és száraz Nyár váltotta fel. Hasonlóképpen az 1728-dik Esztendei lágy Tél után essös Nyár és Ősz lett; holott az 1756-diki hasonló lágy Tél után száraz Nyár következett.

Ha tehát a jövődökbe belátnunk nem lehet: tekintsünk vissza az elmúltakra; mely tzélből Érdemes Olvasóink számára, bizonyos dátumokból öszve szedve, az 1701-dik Esztendőtől fogva a mostani időig, az idők járásának rövid kivonását rendel ide teszszük, azzal a megjegyzéssel, hogy itt az idők általános járásai úgy vagynak feljegyezve, a mint azok az esztendöknek s azok részeinek tulajdonsági völtak; és ámbár Édes Magyar Hazánkra átaljába szólnak: mindazáltal, minthogy az a mindég havas TÁTRÁtól fogva, a TÖRÖK ORSZÁGi meleg szélekig, külömbélc természetű vidékeket foglal magába, nem tsuda, ha annak valamely egyes vidékére nem mindenkor illenek.

Időjárást mutató Kalendárium 1701-től fogva 1830-ig.

1701. és 1702. vidám tavasz; termékeny Nyár, szép meleg idővel.
 1703. mérsékelt, minden különösség nélkül.
 1704. igen száraz: 255 száraz napokkal.
 1705-1707-ig, lágy, egyszersmind bő esztendők, égi háborúkkal.
 1708. nagyon száraz.
 1709. igen kemény hideg Áprilisig egész EURÓPÁban. - Kedvetlen Nyár; szélvész; a késői hideg a vetéseket elrontotta.
 1710-1713. hitvány esztendők; sok esső; nem meleg nyár; terméketlen.
 1714. meglehetősen vidám esztendő; nyáronn sok égi háború. 117 hét nap.
 1715. hideg, nedves, komor esztendő; 181 borongós, és 162 esős napok voltak benne.
 1716. kemény és tartós tél; sok hó. – Nyáron éjszakai hajnal fények; sok eső villámlásokkal; a legkevesebb meleg napok. – Drágaság.
 1717. közepszerű esztendő.
 1718. meleg és száraz esztendő; tavasszal ködök és esők; annakutánna meleg idő égi háborúkkal. - Jó bor.
 1719. eleinte igen hideg; kevés hó, tiszta napok; nyáronn eső és meleg. Termékeny esztendő. Jó bor.
 1720. a tél havas és nedves; nyáronn szélvész; 147 esős napok.
 1721. hives tél, hó, sok eső; nyárbann eső meleg napokkal.
 1722. igen hideg tél; a tavasz mérsékelt; borongós és esős nyár: - mint a két következő esztendőkbenn.
 1725. hideg tél, sok hó, hives tavasz; szélvész nyár; őszszel sok eső.
 1726. bő esztendő; tavasszal égi háborúk; a nyár meleg és esős.
 1728. lágy tél, borongós napokkal; nyár és ősz nagyon esős October végéig. Sok éjszakai fény.
 1729. kemény, száraz hideg, de nem tartós; Februárius engedelmes; Mártzius ismét fagyos; a nyár és ősz tiszta meleg napokkal és mérsékelt esőkkel. Szűk termés.
 1730. közönséges esztendő.
 1731. télen mérsékelt hideg, tartós tiszta napokkal; későbbben esős; a nyár és ősz inkább hideg mint meleg. Gabona és gyümölcs bőven termett.
 1732. hideg, hó, sok köd; Április kellemes; Május fagyos éjszakai széllel; nyáron kevés meleg, sok zápor eső; őszszel sok köd.
 1733. átjába mérsékelt, és bő esztendő.
 1734-1738-ig, mérsékelt esztendők, borúlt nedves és száraz napokkal. Meglehetősen termékeny esztendők.
 1739. lágy tél; sok égi háború, 164 borongós, 135 essős napok. - Pestis.
 1740. nagyon hideg és tartós tél hó nélkül; hives ködös nyár. Drágaság.
 1741-1744-ig, hó, tiszta, ködös és esős napok egymást felváltva. Dögletes nyavalyák.
 1745. a tél meglehetősen hideg; nyár és ősz nagyon száraz.
 1746. tél és tavasz hideg, tiszta napokkal; nyár és ősz száraz. Jó bor.
 1747. és 1748. hideg tél tiszta napokkal; szép tavasz; mérsékelt meleg nyár Octoberig.
 1749-1751. engedelmes telek; lágy tavaszok; essős nyarak. Szűk termés.
 1752. hideg, borúlt, nedves idő. 145 esős nap. Árvizek.
 1753. és 1754. kellemes esztendők; meglehetősen meleg nyarak égi háborúkkal.
 1755. hideg tél; hideg tavasz; hűvös nyár.
 1756. fagyás nélkül való lágy tél; tiszta tavasz; meleg és száraz nyár és ősz.

1757. 1758. fagyos telek tartós hóval; esős tavasz; száraz nyarak.
- 1759-1760. igen kemény telek tiszta napokkal; nyáronn esős és forró napok egymást felváltva, jó bor termő esztendő. - nagy üstökös tsillag.
1761. 1762. hideg, havas, semmi különösség.
- 1763-1764. egyforma hideg esztendők hó nélkül; sok égi háborúk, jó bor.
1765. nedves, esős esztendő.
1766. Januárius nagyon hideg és havas; száraz nyár; sok égi háború igen kevés esővel.
1767. nagyon hideg tél egész EURÓPÁban; hideg nyár Augusztusig; terméketlen esztendő.
1768. igen kemény tél, hidegebb mint 1709-benn; száraz nyár.
1769. lágy és termékeny esztendő, éjszaki fények.
1770. a legnedvesebb esztendő. 130 nedves napok téleln s tavasszal: hideg nedves nyár; őszszel égi háborúk és szélvészek.
1771. az egész esztendő nedves; a sok égi háború miatt a nyár hideg; a szüntelen tartó esőzés miatt a gabona elrothadt a mezőkön.
1772. lágy esztendő, de sok hóval; nyáronn sok eső és szélvészek.
1773. havas és esős tél sok szélvészszel;hev nyár. Sok bor.
1775. hideg tél; esővel egyvelges meleg nyár.
1776. kemény hideg tél éjszak-keleti szelekkel; termékeny meleg nyár és ősz Novemberig; azután köd, szélvész. Jó bor.
1777. havas tél; meglehető tavasz; esős de meleg nyár.
- 1778-1779. mérsékelt esztendők, esővel egyvelges hó; legszebb tavasz; Májustól fogva Augustus végéig az esőt és tiszta napokat közbeközbe égi háborúk váltották fel.
1780. havas és esős tél; kellemetes tavasz; száraz nyár, jó bor termő esztendő.
1781. télen nagy hideg, kevés hó; száraz tavasz; szeles és néha esővel egyvelges meleg nyár; termékeny; őszszel sok köd; Decemberbenn erős hideg.
1782. az egész esztendő nagyon változó; tavasszal és nyár elejénn sok égi háborúk, azután meleg de esővel felváltva. Nagy sáska járás. November havas; December fagyos.
1783. fagyos és havas tél Mártziusig; hideg tavasz; sok égi háborúkkal meleg nyár és termékeny; mérsékelt ősz; December havas és igen hideg.
1784. nagyon havas és hideg Április végéig; azután égháboúk, éjszaki esőzések, száraz napok, éjszaki fények.
1785. igen hideg, sok hó; Mártziusig; Áprilisbe nagy olvadás; Májusbann és Júniusban égi háborúk; Septemberig mértékletes meleg; azután kemény hideg és szélvészek.
1786. nagyon hideg sok hóval Mártziusig; Áprilisbe nagy olvadás; Májusbann és Júniusban égi háborúk; Septemberig mértékletes meleg; azután kemény hideg és szélvészek.
1787. mérsékelt hideg; azután esős napok; marha dög, nyelv fene uralkodik; a nyár és ősz melegebb mint az előtte való esztendőkben: sok éjszaki világosság; termékeny esztendő; jó bor.
1788. mérsékelt tél; esős tavasz; Septemberig meleg nyár, szárazság, néha magános zápor esők; az ősz szép. November elejénn fagy; December közepénn hó, végénn mérges hideg, mely napkeletről napnyugatra terjedt.
1789. íróztató hideg, sok hó; Februárius vége felé engedelmes; Mártziusbann kemény fagy, annakutánna köd; nyáronn sok égi háború; meglehető termékeny esztendő.
- 1790-1791. lágy esztendők, sok kellemetes napok; mérsékelt nyár, de inkább száraz mint nedves. Jó bor termő esztendők.
1792. hideg, havas, zivataros tél és tavasz; mérsékl. nyár.
1793. hideg tél; esővel elegyes meleg tavasz és nyár. - Termékeny esztendő.

1794. meglehetősen hideg tél; nyárbann sok tiszta és meleg napok; esős ősz.
1795. igen hideg havas és tartós tél; száraz tavasz; Májusbann a nagy fagy a gyümölcsöket elsepette; forró nyár, drágaság.
1796. lágy, meleg esztendő esővel és égi háborúval.
- 1797-ről 1798-ra kelve minden fagyás és hó nélkül való lágy tél; az utóbbi esztendő vége nagyon hideg.
1799. igen kemény és tartós hideg tél; hűvös tavasz; nyáronn homályos, esős, és száraz napok egyvelegest; Decemberben kemény hideg, mint esztendővel elébb.
1800. igen hideg tél; tavasz eleje esős; azután szárazság.
- 1801-1802. közepszerű hideg; forró melegség nyárbann.
1803. lágy tél; hűvös Mártzius; Áprilisbenn égi háborúk; Június végéig hűvös. Gyümölcsös esztendő.
1804. hideg tél; hűvös tavasz; nyárban rettenetes égi háborúk.
1805. hideg tél; hűvös tavasz; mérséklett nyár és ősz.
1806. mérséklett hideg; tavasszal éjjeli fagyok nappal kellemetes meleg; a nyár jó meleg. Igen szép, vidám esztendő.
1807. Áprilisig fagy esővel egyvelgest; éjjeli fagyok tavasszal, nappal meleg és kellemetes; Július elejétől fogva September végéig szüntelen való szárazság igen forró napokkal; mérséklett ősz esővel. - Sok gabona, sok és jó bor.
1808. közepszerű hideg tél; szép meleg tavasz, esővel; jó meleg nyár és Ősz October közepéig. Jó termés, sok gyümölcs, és jó bor.
1809. hidegebb tél mint a múlt esztendei volt; mérséklett tavasz; meleg nyár; esős ősz; November és December hideg.
1810. hideg tél; jó meleg tavasz; mérséklett meleg és borongós nyár, October közepéig; azután esős.
1811. fagyos tél; a hűvös tavaszon nagy szelek uralkodtak; száraz és meleg nyár s ősz October végéig. Termékeny esztendő, és nevezetes jó bor. Üstökös tsillag.
1812. mérséklett tél; szép tavasz; nyárbann sok helyekenn jégesők égi háborúval; mérséklett meleg October végéig, azután esős és fagyos.
1813. közepszerű tél; a tavasz egy darabig fagyos éjtszakákkal, azután igen szép; nyáronn vidám meleg napok válták fel egymást menydörgéssel és esővel, némely helyeken jégesővel. Jó aratás.
1814. hideg tél; lágy tavasz; Április közepétől fogva végig igen meleg; Május első napján nagy és hideg éjszaki szél tiszta idővel; 2-dik napra viradóra tsendes tiszta idő, a nagy dér és fagy mindenféle gyümölcs és szőlő termést elsepert; szomorú nyár, néha égi háborúkkal, jó aratás. - Nevezetes dolog, hogy ez a Májusi hideg, NÉMET és FRANTZIA ORSZÁGbann is éppen akkor és olyan károkat okozott, mint nálunk.
1815. eleinte igen hideg, azután mérséklett; Mártzius szép, Áprilisbenn sok esőzések; szép meleg nyár; hűvös ősz.
1816. Januárius lágy, némely napokon meleg, kivált utólja felé; 29-dik és 30-dik napjain, a TISZÁNTUL való részenn hirtelen irtóztató fergeteg, mely sok embert és temérdek barmot megölt. Februárius hideg, a tavasz eleje is hűvös és fagyos; a nyár szeles, nedves, és hűvös kellemetlen. Szűk termés és nagy drágaság következett.
1817. mérséklett hideg tél; szép tavasz; meleg nyár; szép és hosszú ősz, jó esztendő.
1818. a tél változó, kevés fagy és hó; szép tavasz; esővel egyveleges meleg nyár; termékeny esztendő.

1819. mérséklett hideg Februárus végéig; Mártziusbann éjjeli fagyok; azután szép tavasz; meleg nyár, ottann égi háborúkkal; hosszú ősz.
1820. Januáriusbann erős hideg; Febr. első fele engedelmes, a másik hideg Mártzius közepéig; előbb esős, azután közepszerűmeleg tavasz; a nyár meglehetősen meleg, közbe közbe futó záporokkal és égi háborúkkal; szép ősz; jó bor.
1821. kemény hideg tsaknem Mártzius utóljáig; lágy tavasz; a, nyár Júliusig meleg, azután esős, hideg, zivataros; rossz bor.
1822. engedelmes, lágy tél; kellemetes és tenyésző tavasz; száraz de mérséklett meleg nyár kevés esővel. Jó aratás, sok gyümölcs, és jó bor.
1823. eleinte száraz hideg tél, azután havas, s továbbá engedelmes; nem igen kellemetes tavasz; meleg nyár és ősz, mely elég és jó bort készített.
1824. Januárus egy darabig fagyos, azután lágy; Februáriusbann tavasz idők járnak; zsen-gés tavasz; mérsékelt és nagyon változó nyár; esős ősz.
1825. a tél eleinte engedelmes, azután hideg és szeles; szép tavasz; jó meleg nyár esőkkel egyvelges; hűvös, esős ősz.
1826. kemény hideg tél; Mártzius tavaszi; Április változó; zsen-gés tavasz; jó meleg nyár dörgéssel és esős napokkal felváltva; szép ősz.
1827. Januárus eleinte lágy; közepe tályánn sok helyekenn nagy villámlások és dörgések voltak; annakutánna hidegre vált, és tartott Februárus végéig; szép tavasz esővel, azután száraz; szörnyű rekkenő és állandó meleg nyár; mérsékelt jó idők ősszel. Különösönn jó bor termő esztendő, a milyen 1811-től fogva nem volt, noha 1822 és 1823 is ditséretes bort termett.
1828. Januáriusbann kemény tél, de gyakran hirtelen lágyra és esőre változó kevés ideig; Februárus nagyobb részint engedelmes, de néha hóra, és néha kemény de kevés ideig tartóhidegre változva; az egész tavasz változó ugyan, de kellemetes, némely helyekenn villámlásokkal és menydörgésekkel; meleg és hév nyár, ottan ottan esőzésekkel, kivált utólja felé; szép és meleg ősz jó darabig, de néha esővel és dérral, utólja felé hol fagyos, hol pedig esős és sáros; December hideg, fagyos és havas, közbe közbe olvadással.
1829. hideg és havas tél, néha esővel és olvadással; hűvös és deres tavasz, azután esős, ködös, szeles, változó, néha szép idővel; a nyár nagyon változó, meleg, hűvös borongós, esős és szeles napokkal; Júliusban s későbbben több helyekenn Föld rengések, kissébb nagyobb mértékben, sok helyenn igen veszedelmes volt; az ősz is igen változó hideg esőkkel és meleg napokkal November közepéig, a mikor a hideg, előbb fagygyal azután hóval beállott, és folyvást nevekedve tartott az esztendő végéig. Marha dög.
1830. ekkor volt az a, rettenetes hideg és képtelen havas tél, nem tsak Édes Hazánkban, hanem közép és déli EURÓPÁbann is mindenütt, melyhez hasonlót több mint száz esztendőktől fogva a Krónikák nem mutathatnak. A szakadatlanul tartó és mindég nevedő hideg, s a tsaknem szünet nélkül eső hó, még a múlt eszt. Nov. közepénn elkezdődött, és tartott Februárus végéig. Mártzius lágy idővel és esővel kezdődött, azután nappal kevés olvadással, éjjelenként pedig kemény fagyásokkal foly. A sok hónap természetesen sok víz lévén a következő, némely vidékek, a folyóvizek rendkívül való kiáradásai miatt szörnyű veszedelmeknek voltak kitéve, és leirhatatlan károkat vallottak épületjeikbenn, marháikbann, mindenféle vagyonaikbann, sőt sokann legdrágább kintseket – életeteket is elvesztették. – Különös megjegyzésre méltó, hogy mig ez a hasonlithatatlan tél EURÓPA szelidebb éghajlatú tartományaiabann kegyetlenkedett, annak éjszakai részénn, mint MUSZKA OR-

SZÁGban, és NORVÉGIÁban, s a t. az ott való idő járásához képest igen lágy és kevés ideig tartó tél volt. A téli nagy hó, nálunk tsaknem Mártzius végéig zárva tartotta a földet; a mikor a hirtelen elenyészvénn, a föld színe és kebele egyszerre megújúlva nyílt meg minden élő teremtetések közönséges felvidulására.

A fentebb előadott 130 Esztendőkbenn történt egymás utánn és egymásból folyó Idők járásából ítélje meg a, figyelmes Olvasó, hogy mi következéseket lehet tsinálni, akár az Esztendő részeire, akár az Esztendők minémű völtára nézve.

Az itt következő öt rendbéli Versek
Ns. *Ormándy István* Úrtól valók.

1. Egy alvó Kisded felett.

Alszol, kis bajtárs! te hiv barátomnak
Tseppentett szíve és szeme? -
Alszik mint a rózsza bimbó, melyet lenyomnak
A harmatok, s diszlik minden kelleme.

Ni! mely édesen mosolyog álmábann! -
Ah! a tsetsemő földre le -
Jött szent ártatlanság szunnyadt ilyen formábann,
Mig jádzott az első kis Zephir vele.

Aludj kis új Polgár! szedd le bimbójit
A veled lett boldogsának;
Szedd le, rakd el kisded kebledbe kis tsomójit,
Mig a sziv férgei alá nem rágnak. -

Magyar Országonn a, Törvények folyásának és megszűnésének idejei:

1-ször. A Viz Kereszti Törvényes határ idő, kezdődik a Viz Kereszt utánn következő első Vasárnapot követő naptól fogva, és tart a Virág Vasárnapját megelőző Vasárnapig (Judica). Ekkor a törvény megszűnik, s a megszűnés tart a Husvét után következők 2-ik Vasárnapig. Ettől fogva kezdődik.

2-szor. A Husvét utánni törvényes határ idő, egész Sz. László Király Innepeig, vagy 2-dik Júniusig. Ettől a naptól fogva, egész Sz. István Király napjáig, vagy is 20-dik Augusztusig tart az Aratási nagy Törvény nyugvás. Az ezt követő naponn ismét beállanak.

3-szor. A Szent István napi törvényes napok, és tartanak egész Sz. Mihály napjáig, a mikor kezdődik a Szüreti törvény nyugvás, és tart Sz. Márton napig. Az ezt követő naponn, és így 12-dik Novemberbenn beáll.

4-szer. A Szent Márton napi törvényes határ idő, és tart a Sz. Tamás Apostol Innepe előtt valónapig, vagy is 20-dik Decemberig. Ettől fogva vagyon a Karátszonyi törvény nyugvás, a Viz Keresztet követő 1-ső Vasárnap utánn való napig.

Ezenn kívül a kisebb Törvény szünetek (Feriae) ezek: 1/ Minden Vasárnapok. 2/ Minden Catholicus Innepek. 3/ A Fársáng utolsó hetében való napok, Böjt 1-ső Vasárnapjáig. 4/ Pünköszt Vasárnapjától fogva a Sz. Háromság Vasárnapjáig való napok. 5/ A Keresztjáró napok, ú.m. az Áldozó Tsötörtök előtt való három napok.

Decretalis Napok: *

Jan. 25.	Sz. Pál fordúlása.	Aug. 29.	Ker. János fővétele.
Febr. 24.	Mátyás Apostol.	Sept. 14.	Kereszt felmag.
Márt. 12.	Sz. Gergely Pápa.	Sept. 21.	Sz. Máté Évangél.
Márt. 19.	József napja.	Sept. 24.	Sz. Gellért Püspök.
Ápril. 23.	Sz. Adalbert Püs.	Sept. 29.	Sz. Mihály napja.
Ápril 24.	Sz. György napja.	Nov. 11.	Sz. Márton Pápa.
Május 1.	Fülöp és Jakab Ap.	Nov. 19.	Sz. Erzsébet.
Május 3.	Kereszt feltalálása.	Nov. 25.	Sz. Katalin.
Jún. 24.	Keresztelő János.	Nov. 30.	Sz. András napja.
Jún. 27.	László Király.	Dec. 6.	Sz. Miklós Püspök.
Aug. 24.	Bertalan napja.	Dec. 21.	Sz. Tamás Apostol.

RÉGI MAGYAR MEGFIGYELÉSEK

Időjárási feljegyzések 1763-tól 1825-ig DEBRECENben.

Közlő Balogh István, DÉRI-Múzeum.

A DÉRI-múzeum kézirattárába 1942-ben ajándékozás révén került *Auer János* debreceni vaskereskedő 1760-ban megkezdett naplója, amelyet 1795-ben bekövetkezett halálától kezdve fia, *Sámuel* folytatott 1825 végéig. A napló német nyelven van írva, elsősorban családi és várostörténeti adatokat tartalmaz, azonban bőségesen vannak benne feljegyzések az időjárásról, főleg a rendkívüli időjárási jelenségekről. Mint ilyen feljegyzés is figyelemreméltó, mert a XVIII. századból való szórványos feljegyzéseket helyi adatokkal egészíti ki. (*Réthly.*)

1763. március 11., 12., 13-án olyan borzasztó hideg volt (előbb már meleg idő kezdődött), hogy minden nagyobb víz befagyott, sok ember és jószág megfagyott. 26., 27., 28-án nagy hó esett és a hideg tovább tartott márciusban és áprilisban is. Az 1763-as év nyara nagyon termékeny volt, főleg kenyérben, bor kevés lett, jó gyümölcs hasonlóképpen, dió pedig semmi.
1766. év nagyon termékeny év volt, de olyan nagy hó, hogy még sohasem emlékeznek rá, a hideg iszonyú egész február hónapban.
1767. május 9-én fagyott.
1768. március 12-én erős szél kezdődött, amely éjjelre elcsendesült és olyan nagy dér lett, hogy minden elfagyott, jóllehet minden a legszebben mutatkozott. Cseresznye sok lett és szép, nem kevésbé más gyümölcs is nagy bőségben.
1769. február 15-én délelőtt 8 és 9 óra között szép derült időben hármás szivárványt lehetett látni. (Napgyűrű volt. A szerk.)
1770. január 18-án este 6 órakor napnyugatnak olyan vörösség mutatkozott az égbolton, amely nagyon ijesztőnek látszott és amelyhez hasonlót sem én, sem az öregebb emberek nem látak, tartott 8 és fél óráig. (Sarkifény volt, u.i. 1769-ben napfoltmaximum jelentkezett. Szerk.) Február 23-án este fél 8 órakor villámlott és egyszer mennydörgés volt.

* Decretalis napok azok, melyek hajdan a R. Catholicusoknál Innep napok voltak; de már eltöröltetvén, ámbár azokonn törvényes Gyűlések tartatnak, és Szententziák is hozzattathatnak; de azok nem publikáltathatnak, sem Perek nem indíthatnak, különben minden erejeket elvesztik.

1773. február 25-én délután 4-5 óráig szép szivárvány volt látható.
1777. december 3-án ismét nagy vörösség volt látható este 7 órától 10-ig, naplemente felé az égboltozaton. (Sarki fény. Szerk.) Sok eső volt és igen sáros nyár.
1782. március hónapban dörgött az ég, ezután erős jégeső lett. Május 2-án a dér a szőlőskerteken a szépen kifakadt fűtöket teljességgel leégette.
1782. augusztus 23-án és 25-én nagy sáskasereg vonult el, amely a BÁNSÁGBól jött SZALONTA, NAGYVÁRAD és DIÓSZEG felől az APAFÁJA erdő felé.
1783. Említésre méltó híradásul, hogy ezen a nyáron nagyon kevés volt az eső. Állandó szürkület olyanná tette a levegőt, mintha mindig köd lett volna. A Nap úgy jött fel és úgy ment le vörösen, mintha ködből szállna fel, nagyon kevészer volt a Nap az égen szép tisztán látható. Egyáltalában nem volt nagy meleg, sőt többnyire este és reggel igen hűvös volt. Ezen a télen igen sok hó esett.
1784. január 30-án mindig esett és egyúttal fagyott, úgyhogy a föld felszíne merő sík jég. Január 31-én és február 1-én éjjel-nappal olyan szélvihar támadt, éjjel körül hófúvással, hogy sok ember és barom a szállásokon megfagyott. Három napon keresztül éhséget és szomjúságot kellett tűrni, a jóságokat a hó befújta, senki sem tudott segítségükre menni. A tél nagyon sokáig tartott.
1785. Ezen a nyáron nem volt túlságos meleg, mindig mérsékelt, még a kánikulában is, emellett mindig esett az eső. A gyümölcsfák tele voltak hernyófészekkel, amire ember nem emlékszik. A szőlőt a dér idő előtt lecsapta, nem ért be és megrothadt, a must savanyú.
1786. júniusában és júliusában nagyon sok az eső, a víz igen nagy károkat okozott. Ez az egész nyár nagyon vizes, az egész ősz csupa eső volt.
1787. október. Néhány alkalommal éjjel felé vörös eget láttunk. A szép meleg idő tartott. Nagyon szép augusztus, hosszú ősz, amilyen már sok éve nem volt. Tegnap éjjel felé nagyon villámlott, háromszor mennydörgött. November 9-én az ősz még szép, a határ frissen zöldelt egész hónapban.
1788. március 4-én és 5-én borzasztó hideg északi szél támadt. A szőlő már nagyon szépen kifakadt, a legjobb reménységben voltunk, ez teljesen porrá égett. A diófák szálmasan néznek ki, mintha az egészet forró vízzel leöntötték volna, egyéb gyümölcs, mint a kajsziarack, körte mind oda van. Július 7. Csodálatosan száraz és meleg idő járt, semmiféle eső és majd mindig száraz szél. Borzasztó volt a hőség, minden eltikkadt és kiszáradt. Az idei esztendőben igen szép hosszú ősz volt, és eddig a 88-as ősz olyan melegnek látszott, mintha május lenne. Még mikor csillagos is az éjszaka, akkor sincs hideg. Ebben az évben szokatlan betegség ütötte fel a fejét, a moszkvai vagy lengyel betegség, másképpen influenzának nevezik, kevés ember maradt tőle mentes.
1789. november. Idáig rendkívül szép ősz és kellemes tél volt. Nem volt hideg, sem sár, sem szél, csak egy kevés hó. Éjjel derült idő, mégsem volt hideg, csak januárban kezdett egyszerre hideg lenni.
1790. Ez az esztendő nagyon száraz, terméketlen. Semmi sem nőtt, sem a kerteken, sem a szántóföldeken, mindig csak a nagy szárazság és borzasztó por. Minden mocsár és minden álló víz kiszáradt. A fák szárazak, a mező szürke, a jóság semmit sem talál enni, az ürgék mint a csirkák szaladgálnak, a gözü mindent összerág.
1791. Ez az év rendkívül áldott esztendő volt. Minden szép és gazdag volt.
1793. június 14-én reggel borzasztó égzengés és villámlás volt, iszonyú zivatar és hatalmas eső. Sok ember a városba, a Tilalmasba és a Boldogfalva kertbe menekült, a villám azonban oda csapott, 3 ember azonnal meghalt, 6 pedig nagyon megsérült.

Ezen a reggelen sok helyen lecsapott a villám. A hőség már két hét óta nagy volt, azóta mindig hideg, szeles az idő, az eső nem akar megszűnni.

1794. május 25. Az előbbi egész őszön és egész télen nem volt eső, az egész tavaszon csak két alkalommal. Eddig nagy a szárazság, a por és a szeles idő. Az őszi vetésből nem lett semmi, minden tövestől kiszáradt. 24-én kezdett esni. Október 29-én, amikor ezeket írom, kiválóan szép ősz van. Szeptemberben a meggyfa kivirágzott és a korán vetett kalászosok kalászba szöktek, a jószág a cserén elég legelőt talál.
1795. február 1. Amikor ezeket írom, igen nagy hó van, már 10 hete fekszik a földön és minden nap gyarapszik. Emiatt alig lehet utazni. A takarmányhiány miatt döglök a marha, a juh, meg a ló. Május 10-én hajnalban a dér a szőlőt és minden korai gyümölcsöt elvitt, attól kezdve olyan meleg van, mint augusztusban. Azután egyszerre ismét hideg, emellett semmi eső. Október 10-én mondhatni semmiféle szüret nem volt, mert csak pusztá egres termett, amely csak ecetnek való volt. Csodálatos, hogy a TISZA mellett néhány helységben és a NAGYKUNSAÁN, mint KARTZAGÚJSZÁLLÁSON kiadós volt a szüret, a bor azonban igen rossz minőségű. November elején olyan hideg és nagy hó lett, hogy még a szőlőt sem lehetett elfedni.
1800. Az újesztendő napján és azután következő napokon olyan nagy hó esett, amire még a 60 éves emberek sem emlékeznek. A téli vásár a nagy hó miatt nem sikerült, minden élelmiszer megdrágult, az erdőről a fát nem lehetett haza hozni. Januárban és februárban a talajvíz a város alacsonyabb részein a borospincékbe betört mint Miklós, Kádas, Német, Nagyúj, Hatvan-utcán. Ezt az áradást az őszi nagy esőzések és a téli nagy hóesés okozta. Ez a nyár nagyon száraz volt. Szent György-vásártól Lőrinc-vásárig, három hónap alatt alig négyszer volt eső, ezért a kukorica alig vagy semmi sem lett, de más egyéb termés is alig termett, ezért minden nagyon drága.
1801. január. Többnyire nagyon enyhe volt az idő, a téli vásáron nem volt nagyon hideg. Ilyen jó időre az idős emberek sem emlékeznek. Január 15-19-én már a kacsatojást elültették, ami egyébként februárban szokott megessni. Ugyanis eddig a hónapban semmiféle hó nem esett, emiatt hideg sem volt, január 21., 22-én éjjel esett 4 ujjnyi hó.
1804. január 9. Szombaton hajnalban 2 órakor heves zivatar volt. A városban három helyen is lecsapott a villám, egyszerre mindenütt meggyulladt. KANDIÁBAN egy lóistálló, a városistállója és PÉTERFIÁBAN egy disznóakol, 5 katonalovat a mennykő megütött. A tüzet azonban másfél óra alatt eloltották. 10-én hajnalban 1 és 2 óra körül ismét belevágott a villám a sóhivatalba, az adószedő házának a tetejébe, de szerencsére nem gyújtotta fel.
1805. január 14-én tartottuk a téli vásárt, kívül a vásársátrakban. A vásár előtti héten nagyon hideg volt, de aztán megenyhült és szép száraz idő lett. Október 11-én tartottuk a szüretet nagyon szeles, esős időben, úgyhogy abba is kellett hagyni, csak egypár nappal később végezhattuk be.
1806. szeptember 30-án volt a szüret, mert április végén igen hideg volt, a kertekben minden tönkre ment.
1807. augusztus hónapban 24-én jegyeztem fel, hogy ez az esztendő igen száraz volt. Július elejétől kezdve egy csepp eső sem volt, azért a kukorica sem sikerült és a szőlő sem.
1808. március végéig, mint egész télen fagyott. A kánikula a korábbi évben 3 héttel tovább tartott, mint rendesen, ennek következtében a tél is tovább tartott, úgyhogy mostanáig még szántani sem lehetett.

1812. április 9-én háromnapos viharos szél támadt, nagy hófúvással. Ez 4 napig tartott és majdnem egy ölnyi magas hó esett. Ekkorra már sok szarvasmarha a HORTOBÁGYON a gulyában volt, ezek közül a rosszul telelték legnagyobb részét elhullottak, juh is sok eldöglött.
1814. május 3-án hajnalra nagy hideg lett. A kertekben a szőlő és gyümölcs, amely már szépen mutatkozott, elfagyott. Megjegyzendő, hogy a hideg a cseresznyének egyáltalán nem ártott, úgyhogy az itteni piacon sok szekérrel volt. Június 4-én a jégeső DERECSKE, HOSSZÚPÁLYI, LÉTA környékén mindent elvert, hogy gabona helyett csak szalmát arattak.
1815. december 11. és 12-én majd félemler magasságú hó esett. Ezen a napon jóformán egy szekér vagy szán sem volt a heti piacon. Már majdnem 20 éve nem volt ilyen nagy hó.
1816. A DEBRECENi téli vásárkor igen enyhe, nedves idő volt az azelőtt esett nagy hó következtében, úgyhogy a vásáron nagyon kevés idegen volt és így a vásár rosszul sikerült. Az is megjegyzendő, hogy egész januárban az erdőről rőzsét hozni nem lehetett az enyhe idő és a rossz utak miatt. Ezen a télen a legtöbb borospincébe betört a talajvíz, a város környékén sok ház össze is dült. Január 29-én. Megjegyzendő, hogy ezen a napon igen erős viharos szél támadt, olyan erős, hogy másnap reggel a házból ki sem lehetett menni, míg csak egyik szomszéd a másiknak a hó ellapátolásával segítségére nem ment. Ez a viharos szél valóságos sáncolatokat alkotott, hogy ágyút is lehetett volna rájuk állítani. A szélvész két álló napig fűjt, azért a boltok a piacon legnagyobb részét zárva voltak. Néhány ember meg is fagyott, a város környékéről 6 halottat hoztak be, a szállásokon megfagyott számos szarvasmarha.
1818. Meg kell jegyezni, hogy ez a tél nagyon enyhe volt, az ablakok is legfeljebb három napig voltak befagyva. A szegény embereknek nem kellett sokat fűteni. Március 4-én már olyan jó meleg volt, mint nyáron, március 9-én volt egy kis eső.
1820. január 16-án volt a téli vásár, azonban olyan hideg és viharos volt, hogy a sátrakba nem is lehetett kirakodni. Ezért a vásár igen rossz volt, egyébként is nagy a pénzsűke. Március 4-én hajnalban a dér az itteni szőlőskerteket tönkre tette, de még a hegyi szőlőkben is az alsóbb részekben sok kárt tette. Június 24-én délután szombaton 3 óra tájban nagy felhőszakadás keletkezett, úgyhogy az utcákon a víz elterült és mint folyó zúgott. A mi boltunkba is befolyt, ilyent én még nem éltem.

Zlinszky László PEST vármegye főmérnöke és úti főigazgatójának
feljegyzései az 1821-1861 évek időjárásáról (DABAS).

I. rész.

(A szöveget eredeti helyesírással közöljük.)

Zlinszky László pestvármegye egykori főmérnöke és úti főigazgatója (szül. 1801) időjárási feljegyzéseit 1821-től haláláig, 1862. december 11-éig rendszeresen vezette. A feljegyzés helye 1851. novemberéig DABAS község (PEST-MEGYE), 1855-ig GÖDÖLLŐ és részben PEST, 1856-tól pedig a DABAS melletti ORDASHÁZA. E feljegyzések eléggé részletes tartalmuknál fogva rendkívül becsesek, mert hiszen hazánkban 1861 előtt rendszeres meteorológiai feljegyzéseket csak a BUDAi Várban, illetőleg a GELLÉRTHEGYen elhelyezett Csillagdában vezettek, azonban itt is csak 1849-ig (1780-tól). 1850 és 1861 között PEST-BUDA több helyén, de rendszertelenül folytak az észlelések; *Zlinszky* feljegyzései tehát részben pótolják, részben alátámasztják az észleléseket és így közzétételük kívánatosnak látszott. Az eredeti feljegyzések kiterjeszkednek az egyes évek terméseredményeire, egészségügyi állapotaira, sőt történelmi eseményeire is. A feljegyzéseket *Luby Margit*, a család rokona nagy gonddal átvizsgálta és ő volt oly szíves a jegyzeteket az időjárási vonatkozású részek kivonatolása végett a Meteorológiai Intézet rendelkezésére bocsátani, valamint a közléshez a család beleegyezését megadni.

1821

- Tél. Kezdetben hideg, de már Januárius végén a föld fagy ki engedett, száraz napok jártak. Febr. 9. után a PESTi határban szántottak.
- Tavaszi. Korán be állottak a meleg üdők, Gyümölcs Oltóra a Baratzk és Mandula fák ki virágoztak; meglehetősen száraz tavasz volt.
- Nyár. Száraz.
- Ősz. Meleg és száraz.

1822

- Tél. Kezdetben fagyogatott, de nem állandósult. Januárius közepén esett 4 ujnyi hó és meg is maradt, de igen kevéssel szaporodott egész télen.
- Tavaszi. Korán kezdődtek a melegek, esők igen gyéren jártak.
- Nyár. Nagyon meleg napok voltak mindjárt a kezdetén és továbbat forrónak is mondhatni, minden korán érett. Június 18-án iktóztató jég esett, melly úttyában a már éretten talált gabonát nem csak el verte, de el is temette. Ezen jég kezdődött a PESTI KŐBÁNYÁN alul és le ment egész NAGYVÁRADig, mindenütt iszonyúan rombolva.
- Ősz. Folyván tartottak Sept. és Októberben által a meleg napok. Decemberben kemény fagyok kezdődtek és jókora hó is esett.

1823

- Tél. Januáriusban és Februáriusban kemény hó volt. A Decemberben leesett folyvást megmaradt.
- Tavaszi. Eleinte hives, temérdek nyugati szél fújt, szárazság uralkodott egész Május 2. hetéig.

- Nyár. A záporosők folyvást jártak, melegek, égzengések igen gyakoriak lettek.
 Ősz. A meleg napok sokáig tartottak, Novemberben sok ködforma esső esett. Dec. 13-án nagy hó esett. - 16-án igen kevés fagy lett, úgy annyira, hogy a DUNA már karátsnyra igen zajlott.

1824

- Tél. Voltak meg lehetséges hideg napok, hó is gyakran esett, de valami állandó szán út nem készülhetett.
 Tavasz. Hidegen kezdette. Mártius első hetiben egy tenyérnyi hó esett és utána való egész nap hóval vegyest esett az esső.
 Nyár. Nyári meleg napok, későn kezdődtek, de annál kellemetesebbek lettek, esső gyakran járt, dörgéssel.
 Ősz. Későn érkeztek a fagyok, esső elegendő.

1825

- Tél. Kevés hó, tsekélebb fagyok egész Februáriusig. Gyertya Szentelő után nagy hideg, de majd semmi hó sem volt.
 Tavasz. Száraz, szeles és hives egész Mártius és Áprilisen által. Májusban sok esső volt.
 Nyár. Sok esső járt, mérsékelt meleg.
 Ősz. Fagyok korán kezdődtek, pengő jég volt a Canálisban.

1826

- Tél. Januáriusban kemény fagyok kezdődtek, hó esett, szán út volt, a DUNÁN széltiben jártak a terhes kocsik, ez tartott Februárius 17-éig. 17-én olvadni kezdett, Mátyás napra tisztán elment a tél.
 Tavasz. Mártius igen szeles volt, az épületekben sok kárt okozott, Gábor napján volt a legnagyobb. Esső kevés járt.
 Nyár. Igen kellemetes meleg napok jártak, essők mindenkor üdeiben meg jelentek. Augusztus közepén kezdődtek szörnyű fűró napok.
 Ősz. Eleinte száraz volt, hogy szántani sem lehetett, Október közepén érkeztek az essők és Novemberben hó esett, de nem volt tartós. December igen változékony.

1827

- Tél. Kevés hó, álhatatlan fagyok, tavaszi forma napokkal váltva. Januárius 14-én, noha meglehetősen hideg volt; még is zengett az ég, a menykő leütött PESTen a Két Nyul utcában.
 Tavasz. A kellemetes napok jókor beállottak, az egész tavasz kellemetes volt.
 Nyár. Állandó meleg, de nem felettébb való, esső elég volt, a DUNA egész a városig ki volt száradva.
 Ősz. September, Október kellemetes, de száraz, November 25-én hideg üdő lett és majd egy láb magas hó esett, a DUNA is megjegesedett.

1828

- Tél. Az előbbeni hideg napok tartottak Januárus közepéig, ekkor el olvadt a hó, ki engedett a fagy és tavaszi forma napok lettek. 12-én Februárius éjjelén nagy hó esett. 21-én vége lett a Télnek.
- Tavas. Elég korán ki engedett az üdő, de mindég hűves szelek fújtak. Április 9-én kezdődött a melegebb üdő. Száraz volt az egész tavasz.
- Nyár. Száraz, meleg.
- Ősz. September, Október meleg, November, December essővel és faggal váltva, tsunya, lucskos.

1829

- Tél. Hó gyakran esett, de mind untalan olvadt, a föld fagya pedig ki nem engedett, e véget a vizek a föld színén igen meg gyűltek.
- Tavas. A meleg üdők elég korán elő állottak, de kevés esső volt.
- Nyár. Meleg és száraz, noha midőn esett, mindenkor zápor és dörgéssel.
- Ősz. A hideg korán be állott. Mindszentek napján le esett a hó és többé tisztára el sem vészett, hanem Lutza napján igazán reá kezdette és December végén már egy lábnál magasabb hó volt.

1830

- Tél. Igen keményen folytatta és majd minden nap hó esett, úgy annyira, hogy ezen télen 32 hüvelkes (80 cm) hó volt átaljában, a hideg annyira nevedett, hogy több varjúk és más egyéb madarak meg fagytak, ezen kívül sok ágaczk és egyéb vad fák meg fagytak, gyümölcs fáknak nagy része egészen. És a mellyek meg maradtak is igen meg voltak sérülve. Kotsin egész télen nem lehetett jární, tsak szánkán és még József napi vásárra is szánkán mentek PESTre, a hónap olly erős kérge volt felül, hogy a 30 mázsás teherrel is a tetején mentek. A foglyok mind a kertekbe laktak.
- Tavas. Mártius 20-án kezdett erősebben olvadni és a temérdek hó se kívül a határban, sem a faluban nagy vizet nem okozott, holott igen hirtelen olvadt. Egyéb eránt a tavasz szárazon kezdődött és éppen Nagy Pénteken eredtek meg az essők és lett kellemetes meleg tavasz. A DUNA tavaszkor annyira ki áradt, hogy PÖSZÉR és ADATS is egészen el volt öntve.
- Nyár. Illendő meleg és gyakori essők voltak.
- Ősz. Sokáig tartott a lágy üdő, néhány tsekély fagy volt.

1831

- Tél. Tsekély hideg és változó napok, kevés hó, az egész tél inkább száraz, mint nedves volt.
- Tavas. Eleinte száraz és szeles, Áprilisban a mendörgés, essők be állottak, szép meleg napok lettek, a föld reggelenként gőzölt és minden természetmény életre kapott, tsuda sebességgel nőtt.
- Nyár. Ez volt eddig emlékezetemre a leg gazdagabb nyár. Sok nevelő záporok jártak, még a hol nem vetettek ott is arattak, mert a vetéshez hasonló árva rozsok termettek.
- Ősz. Egész Októberig folyvást sok esső, a derek késün állottak be, Decemberben sem volt valamire való hó vagy fagy.

1832

Tél. Januárus eleje nagyon kemény volt, de már második héten meg lágyult, és ami kis hó volt el olvadt, a föld fagy ki engedett és essők jártak. 14-ik Februáriusban hidegre fordult és 23-ig folyvást fagyott, ettől kezdve a fagy váltva járt gyenge üdövel egészen Mártius 18-áig.

Tavas. Szép meleg üdövel kezdődött, nappal tartott is folyvást, de éjjelenként dér volt, egész Sz. György napjáig. Május 17-én nagy menydörgések között jég esső esett, de kárt nem tett.

Nyár. Elegendő esső járt és meleg. Canicula hűves, utóbb száraz meleg.

Ősz. Legeleji szép, de már Sept. 21-én pengő jég fagyott a vályukban és hűves volt Novemberig és folyvást tartó szárazság. 4-ik Novemberben dörgött és szép zápor esső lett. 25-én keményen meg fagyott, hó esett annyi, hogy szánkáztam is. December ismét lágyabb változó, tsekély hideggel.

1833

Tél. Meg lehets hideg, de kevés hó volt.

Tavas. Eleinte száraz, továbbat essős és szép meleg.

Nyár. Meleg. Canicula hűves, esső elegendő, de kevés haszonnal.

Ősz. Száraz, vége felé esső, a hideg napok korán be állottak, karátsonyra kemény fagyok voltak.

1834

Tél. Száraz és kemény fagyok jártak egész végig.

Tavas. Martius hideg, közepe essős, Április száraz és meleg. Május is. Május 12-én a GYÓNI GÖBÖLJÁRÁSON nagy felhő szakadás volt, holott a faluban alig szemzett az esső. Egyéb éránt a Tavak a környezetünkben mind kiszáradtak.

Nyár. Június, Július, Augusztusban éppen semmi eső nem volt, azonban mindig nagy forróság. Azomban mindennap délben éjszakra nagy fehér eső felhők emelkedtek, de azok csak úgy eltűntek mintha el olvadtak volna.

Ősz. Septemberben esett egy kis tsekély esső, továbbá száraz, meleg és hosszú ősz lett.

1835

Ezen év szakai olly rendinen és közönségesen folytak le, hogy nem volt mit megjegyezni. Ki vévén a telet, melly lágy volt, azonban Martius 29, 30-án karom vastagságnyi jég tsapok fagytak a vályura.

1836

Tél. Lág, több izben esett hó, de nem volt tartós, néha meg lehets kemény fagyok voltak, de korán ki engedett.

Tavas. Martius igen szép meleg napokkal telt el. Április, Május nállunk essős, de az ALFÖLDÖN nagy szárazság volt. Május 11-én hideg szél kerekedett, havadzott és 12-én virradóra minden elfagyott.

Nyár. Foró és minden esső nélkül, a fagy napjátul kezdve.

Ősz. Nagyon essős volt. November vége és December. Tsekély hideg volt egész karátsonyig.

1837

Tél. Állhatatlan, kevés hóval és kevés erős faggyal.

Tavaszi. Eleinte szeles, sok esső nem járt, hanem az üdeiben mindég volt és nagyon hasznos essők estek.

Nyár. Meleg, hasznos, de nem sok essővel.

Ősz. Hosszú kellemetes. Október essős. November is.

1838

Tél. Januárus elején keményen fogta és el kezdett havadzni, majd minden nap esett és mindég szélllel, a hó fél öl magos volt. Igen zordon fergeteges egész Martius 20-ig kemény üdő volt. Ezen év igen nevezetes volt a teliről, mert a sok hó és erős fagyok a DUNA jegét is megerősítették és a DUNA már zajlás alatt több helyen ki öntött és midőn meg állott és fel volt áradva, a hó a felső vidékeken előbb olvadt, mind ide lent, ez áradást okozott. Midőn a jég meg indult, József napi vásár előtt két nappal a DUNA annyira fel áradt, hogy minden töltést, gátat által hágott PESTnek minden külső városát halomra döntötte. Alig maradt itt ott egynehány ház, de a belső városban is sok őszve dült még a két három emeletesekből is.

Tavaszi. Későn nyílt, József napi vásár előtti napokban ment el a jég a DUNÁról, de még a hideg azután is tartott.

Nyár. Meleg, esső járt, de minden haszon nélkül.

Ősz. Korán kemény fagy volt, de annyira, hogy sok szőlőket takaratlanul talált.

1839

Tél. Fagyni elég korán kezdett és némelly napok igazi hidegek voltak, de az egészet tekintve igen állhatatlan volt, hó kevés, szánkázni egész télen nem lehetett.

Tavaszi. állhatatlan, eleje hideg, Április 25-én is fagyott, ekkor ÜLLŐn mértem és némely nap ötször is kivert a munkámból a hó. Utána kezdődött a meleg, gyakori essővel, de kevés haszonnal.

Nyár. Majd Augusztus közepéig semmi esső nem esett.

Ősz. Kellemetes napokkal és váltott meleg esőzésekkel folyt November 24-ig és ezen a napon volt az első fagyos dér. Igen hosszú Ősz volt, mert December 29-én szép zápor esső esett. December 2-án a kertben minden virágban volt, még mályvát is láttunk tele virággal. December 9-én keményebb üdő kezdett lenni, de az ismért megre változott, mint fellyebb látható.

1840

Tél. Későn kezdődött. Január 4-én esett az első hó egy tenyérnyi, nagy hideg lett, de csak 22-ig tartott. 23-án már esső csett. Pál fordulása tiszta gyenge, Gyertya Szentelő napos, meleg, úgy hogy köpenyeg nélkül jártam kívül. Február közepén igen kemény hideg lett és a kövér hosszú őszön az őszi- és kajszin baratzk, mandula fák ismét meg megindultak, mind meg fagytak.

- Tavaszi. Hidegek jártak, még május 2-án is pengő jég fagyott a vályukba és 10-én Májusban kezdett csak meleg lenni, eső elegendő, de mindig hűves szelek jártak. A Tavasz oly későn kezdődött, hogy a Lóheréé csak Június 4-én kaszáltathattam, holott többnyire Április végén.
- Nyár. Állhatatlan, eső elegendő, de szél minden nap fújt September közepéig. September 17-én éjjeli 11 és 12 óra között szörnyű égi háború támadt.
- Ősz. Október 12-én volt az első általános dér. Október 23-án az ablakok is meg fagytak, 25-én meg lágyult, de 27-én ismét kemény fagy és folyvást nevedező hideg, hó és 4-ik Decembertől kezdve szán út volt végig.

1850

- Január. Elein gyengébb fagy. 18-án 3 fok meleg, 19-én hó esett. 20-án 14 fok hideg lett. 22, 23-án 20 fok körüli. 26-án ismét meleg fokok voltak. Azután végig fagyos napok, még Február 1-én is. Gyertya Szentelő napján 10 óráig hó esett, dél után tiszta napos. 2-12-éig enyhe, 13-án nagy eső, 18-ára minden hó elveszett.
- Martius 6-áig lágy üdő. 7-től kezdve erős száraz fagy. 24-én Virág Vasárnapján nagy hó esett. Április 3-ig fagyok, később meleg, kevés eső járt. 27-én a Nap körül egy száraz, malom alaku feketeség látszott. 10-től 12 óráig. Igen vastagnak mutatkozott; sok essőt jósoltunk. Május 17-éig majd minden nap több-kevesebb essőzés, hűves éjjelek. Utána végig melegek (23 fok is).
- Junius. Végig meleg-napok, kevés eső. Julius igen meleg, száraz. Augusztus forró és száraz. Szeptember. Eleje száraz. 3-án dér, azután végig essős. Október. 3 első hetiben majd minden nap esett. Azután deres, a ködök pedig napirenden voltak. November. Elég kellemes, közepe erősebb fagyokkal, utója gyenge, tiszta napokkal. December. Első hetiben tsekély derek, szép tiszta napok jártak. Közepétől végig fagy és igen tiszta napok.

1851

- Január. Elején 2-3 fok hideg. 18-án eső esett és meglágyult. 25-én reggel 7-8 fok hideg, Pál fordulása ködös borongós. Február. Gyertya Szentelő lágy (2 fok) és bujkáló nap fény. 8-án kevés hó esett és meg is fagyott. Mátyás éjjelén gyenge fagy, nappal szép meleg volt. 27-én -4 fok.
- Martius. 5-éig fagy (-3 fok). Gyümölcs Oltó napján zivataros eső és a fagyok megszűntek. Április. Nappalok melegek, éjjel hidegek. Eső nem volt egész hónapban. Május. Elei igazi hűves és essős. 16-18 folyvást hűves eső és végig hűves nedves.
- Junius. Hűves éjjelek és igen kevés napos üdő jár. Sok felé nagy jég essők voltak, különösen FELVIDEKEN és ERDÉL környékén. A hó végén a Napnak ismét nagy fekete udvara volt. Julius. 1-től 5-éig szép meleg, 6-tul kezdve borongós, gyakran csepergős eső, hűves, mint szüret tájban szokott lenni, egész 12-éig. Később is borongós hűves. Augusztus. 1-től 15-éig mindég borongós, 16-18-ig borzasztó zápor szüntelen. Végig essős és kevés meleg.
- September. 13-áig gyakori és szapora eső, azután végig szép melegek. Október. 1-től 25-éig szép melegek és tiszta napok. 25-én ismét nagy zápor eső. Azután jött dér, nappal tiszta és meleg. November. Borongós, essős, hűves. 27-én erősen fagyott és kevés hó esett. December. Folyvást fagyos, de tsekély hideggel, azomban nappal is ritkán engedett.

Az egész tavaszon majd semmi, egész éven által is nagyon kevés szél fujt. Az aug. 16-iki tsuda zápor essők egész EURÓPÁban tekintéles pusztításokat tettek és még AMERIKÁnak egy részét is érték.

1852

Január 1-től 12-éig szép tiszta fagyos napok. 13-án valóságos zápor esső és 24-éig minden nap esett, néha hó. Pál fordulás igen szép tiszta egész nap. 28-án tenyérnyi hó esett. Februárius. 1-én meglágyult Gyertya Szentelő napján tisztán sütött a Nap és igen olvadt. 4-én megfagyott de 7-én sárban jártunk egész 17-éig. 18-án fagyott, havadzott erőssen délig, dél után esett az esső és villámlott. 19-től ismét kemény fagy. Martius. 29-éig fagyos napok, 30, 31-én meleg. Április 1-től 6-áig szép meleg. 9-én hideg és hó esés közben villámlott. Tovább fagyos és száraz napok jártak. Május. 1-től 6-áig minden éjjel dér és hideg szelek. 10-én kezdődtek a meleg napok, de semmi esés. A fák tsak 17-én kezdtek fakadni. 28-án nagy zápor és jég esső. Junius. Nagy melegek, se Medárdus napján, se később esső nem esett. Örökös forgó szelek. Julius. 1-től 25-éig mindig forgó szelek, por és szárazság. 25-étől essők. Augusztus 24-éig igen gyakori essők és hűves éjjelek, azután száraz meleg végig. September. Gyakorta esett, mindég hűves éjszakák. Október. Első héten kitünő szép napok, második hete essős. 14-én kemény dér, 16-én ismét igen kellemetes napok, végig így maradt. November 1-től 10-éig kellemetes, meleg napok. 13, 14. esső, azután 23-áig szép tiszta meleg napok. 23, 24. esső. Végig lágy, meleg napok. December. 1-től 14-éig nagyon szép tiszta napok. 14-én meg fagyott és hóval vegyes kevés esső esett. Egyéb eránt mindig napos, de semmi olvadás. Hó nem volt, tsak kissébb szerű zuz látszott a fán és fűvön.

1853

Január. 1-től 10-éig kemény fagy, ködös, zuzos. 17-től 25-éig essős. Pál fordulássán egész nap lanyházott az esső. A hó végéig mindég esett. Február. 1-én lágy, borus. Gyertya Szentelő reggelén Nap sütött, nappal fagyott. 12-én menydörgés és jéggel vegyes zápor esső több izben. 19-én nagy hó fergeteg, 20-án kemény hideg. 25, 26-án nagy hó. Martius 1-én meglágyult. Esső 4-éig, a föld fagya kiment, menydörgött. 5-től 15-ig szép tiszta napok. 16-án esső. 17, 18-án nagy hó, 26-28-ig minden nap hó és fagy. Április. 1-től 10-éig szép tiszta meleg napok. 12-én esső, utána fagyott 16-áig. Végig essős. Május. 1-ével jött meg a szép üdő és igen gyakori meleg záporok estek, menydörgések. Igen sok jégesső, minden részín a Világnak (1/4 fontos). Junius. 1-től 7-éig majd minden nap zápor és dörgés, 10-től 20-áig ismét 22-től 26-áig hives szeles. Péter Pálkor szörnnyü forróság. Julius. 3-áig meleg essők, majd forróság és szárazság 28-áig, akkor esső és hűves szél. Augusztus. 1-től 5-éig száraz, forró. 5-6 esső, azután ismét száraz és meleg. Szeptember. Száraz, nappal igen meleg, de az éjjelek hűvessek. Október. Gyakori essők, sok köd, de az éjjelek melegebbek mint Septemberben. November. 1-én volt az első fagy és 12-éig majd minden éjjel fagyott, de nem erőssen. 12-től 21-éig esső. 23-án kitisztult és fagyogatott. December. Elkezdődtek a kemény fagyok és havadzott 20-áig. 20-án éjjel nagy esső, lanyha üdő, a havat el is vitte. 22-től kemény fagy, karátsonyra hó.

1854

- Január. Elején kemény fagy volt, 4-től meglágyult és csak éjjelenként fagyott 21-éig. 29-éig kemény fagy. Esső vagy hó egész hónapban nem volt.
- Február. 3-án keményen megfagyott és ez tartott végig.
- Martius. 1-én meglágyult, tiszta kellemetes nap volt, de a fagy tartott 11-éig. Ekkor alszél támadt és lágy üdő 14-éig. 15-től 28-áig fagyott. 17, 18-án nagy hó esett és majd mindég szél fujt.
- Aprilis. 3-tul 30-ig éjjelenként fagyott. Esső nem esett, hanem kellemetlen szél fujt minden nap.
- Május 1-sőn nappal szép meleg éjjel dér. 2-tul 5-éig igazi meleg napok és éjjelek. 5-én d.u. szép zápor esső erős, dörgéssel, kevés jéggel. 24-éig gyakori essők jártak és sok felé panaszkodtak a jég ellen. Végig szeles és borongós üdők jártak.
- Junius. 1-től 10-éig tiszta meleg napok, éjjelenként hűves. 12-én, 15-én esső lanyhás hives szélllel. Több felé jégessők voltak. 16-tul meleg napok, de minden nap szél.
- Julius 1-től 11-éig nagy melegek. 11-én szörnyű szél támadt, nagy esső, jéggel, dörgéssel. Ez után végig száraz meleg.
- Augustus. Egészen rendkívüli, 15-ét kivéve nem esett. Szél minden nap. Estvék és éjjelek annyira hidegek, hogy mindég téli kaputot kellett fel öltetni.
- Szeptember. 1. és 2. igen szép nap, 3-án meg hült és 11-én már erős dér volt, amire ködös borongós nap következett. 15, 16-án esső, 17-én kitisztult. Szép meleg napok, szélllel és hűves éjjelekkel. Szent Mihál napján pengő jég fagyott.
- Október. 1-től 13-áig szép meleg napok. 16-18-ig esső és nem hideg. 28-áig jó meleg napok, 29-31. tiszta napok, de éjjelenként fagy.
- November. 1-től 12-éig tiszta fagyos napok szél nélkül. 13-án az ablakok is megfagytak. 14-én nagy hó esett. 3 napig. 20-án már esső volt, el vészett a hó - végig nedves és sáros.
- December. 1-12-éig változó, de sáros essős. 12-18-ig hideg száraz, aztán essős, borongós, 23-áig. 24. tiszta, hideg, szél nélkül.*

* Az eredeti szöveg meteorológiai szempontból érdekes részeit az egykorú helyesírással közöltük.

III. rész

Milhoffer Sándor: A talajkimerülés, stb. c. munkájának 519-589 oldalai alapján
1704-1896/97-ig.*

1704. Ez volt az a nevezetes tél, melyen *Boerhave* is szinte megfagyott; *XII. Károly* sveciai királynak hadi népét pedig majd mind a hideg emésztette el, számlálhatatlan ember, barom, madár, hal, élőfa lett ezen télnek áldozatjává. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 386.)
1712. A TISZAI részeket árvizek tették tönkre; az árvizeket hallatlan szárazság követte, úgyhogy a fű és gabona teljesen kiégett, a marhák ezrével dögöltek, mérges legyek lepték el a vidékeket, pusztítva embert és állatot. (Kath. Szemle. VI. 396.)
1713. Nagy vizek a BÁRCZASÁGon. (Lurtz F. Brassó városának éghajlati viszonyai. 1892. 4.)
1714. Szűk esztendő volt, mert a gabonának bővsége igen ritka helyt volt az eleinten való nagy szárazságoknak miatta; hasonlóképen az bornak bővsége is igen ritka helyt találtatott. (*Vass László*.)
1715. Bőv esztendő volt és minden része az bővségnek meg hozására szolgáltatnak; ugyanis minden bornak, mind egyéb veteményeknek nagy bővsége volt. (*Vass László*.)
1715. Nagy jégverés pusztított SÁTORALJA-UJHELYt és környékén, a mezőn embert és állatot vert agyon a jég. (Kárpát egyesületi Évkönyv. 1886. 93.)
- 1715-iki januárius 1-ső s 4-ik napjain nagy menykő hullások voltak, de 1716-ra forduló havas és igen hideg tél, már 1715-i december 20-án a BELT-TENGER be volt fagyva, a karácsony iszonyu hideg, a nyara is igen hideg szeles. (Haszn. M. 387.)
1716. Augusztus 12-én havazott BRASSÓban. (Lurtz F. BRASSÓ városának éghajlati viszonyai. 1892. 4.) A szeptemberi esőzések annyira megnövesztették TEMESVÁR körül a mocsárokat, hogy *Savoyai Eugen* és *Pálffy János* hada a várat délről és keletről meg sem közelíthette. (Hadtört. Közl. VI. 58.)
1716. Az későre való kinyílás miatt, úgy az hirtelen üdö elfogás és szüntelen való esők miatt igen szűkőn termő esztendő volt mindenek eránt, mert jóllehet ugyan, hogy a búza szalmájában elég volt, de az rettenetes szüntelen való esők miatt a mezőről bé nem lehetett takarodni, elannyira, hogy faluknak az határán az hó a mezőben lepte meg az kalongyákat és földig megjárván az irtóztató sok eső, úgy kiköltek fenéig, hogy fejszével vágták el őket egymástul, némelyikéből pediglen a hives nyár miatt nem nőhetett és így még kicsiny korában az eleinte való hideg úgy elvette, hogy az eczetnél savanyúbb mustja lőtt, sokan az fáján hagyták veszni, az gerezdet meg nem szedték; sok helyeken küllűben rontották az szőlőt, mégis nem fakasztottak belüle semmit, az melyért az egész országban úgy megdrágógott az bor, hogy 8-9 poltrán adták ejtelét (1/8 veder) az közönségesnek is. (*Vass László*.)
1717. Szűk esztendő volt mind gabona, mind pediglen bor dolgából. Gabonának szüksége az felettébb való szárazság miatt volt, mivel egész őszig semmi nem lévén, az gabona igen vékonyan költ és nőtt. Bor peniglen az országban szerteszélyel igen szűken lőtt, úgyannyira, hogy még eleintén is az bornak ejtele három s negyedfél sustákon kelt, mivel az tavalyi sovány és hideg esztendő miatt az fája a szőlőnek meg nem érhetvén, gyümölcsöt nem hozhatott. (*Vass László*.)

*A régi megfigyelések 1704 előtt megjelentek munkájában és leközölte *Héjjas Endre*. Az Időjárás 1898., 1899. és 1900. évfolyamában. (*Réthy A.*)

1718. Ezen esztendő gabona eránt igen igen, bor eránt pediglen közép szerént való szűk volt, mivel egész tavalytul fogva késő őszig 3-szor eső alig volt, mely miatt oly szárazság lőtt, hogy még az história is egynéhány seculumoktul fogva oly nagy szárazságot nem említ; ugyanis az esőnek nem léte miatt sok alkalmas tőknak ki kellett száradniok és olyan forrásoknak elfogyiniok, az melyre ember nem emlékezik, sőt még nem is hallotta elapadását; sok faluk kényszerítették harmad s negyedik falu határára marhájokat itatni hajtani és magoknak is vizet hordani. Sok helyeken az fáknak és nádaknak gyökerei meggyuladván az föld alatt, úgy leégtek, hogy azután is sok hetek mulva láttatott az föld avagy az földben levő gyökér égni; az jó fűtermő hegyek hasonlatosak voltak a kősziklához kopárságok miatt; ha hol mi kevés fű lőtt is, igen igen ritka volt, de oly aszú, hogy szintén mint tavasszal meggyujtván úgy égett; és így oly szükség lőtt az országban, hogy csak az közönséges búzának is vékája egy német forintot elment, sőt sok helyeken a szükség miatt kényszerítették sokemberek az galagonyát megőrölni s abból sült kenyérrel élni és labodából csinált kenyérrel. (*Vass László.*)
1718. A DUNA nem fagyott be; szűk lett a termés annyira, hogy a búzának mérőjét 4 frt 50 denárral fizették. (Bor. Füz. Természet V. 96.) A legszárazabb és hevesebb nyár; 9 hónapig egy csepp eső se volt, minden vetések, vetemények, füvek, sőt fák is kiszáradtak; a nagy folyóvizek úgy elapadtak, hogy a miatt a falusi népek széllyel bujdosnának; oly éhség lett utána, hogy a fa rügyét és héját, gyökereket, füveket, sőt a döglött kutyákat és macskákat is megennék ERDÉLYORSZÁGban; ebből ismét oly döghalál támadt, hogy ugyan ERDÉLYben 100 ezer embernél több meghalt. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 387.)
- 1719-re forduló igen havas és hideg tél, utána oly bő esztendő, hogy a föld népe be nem birta a sok gabonát takarítani, hanem a mezőkön rakván össze, ott 1720-ban az egerek és hörcsögök sokasága emésztette meg. (U.o. 387.) 1719. Kivált a székelyek közt több mint 100,000 ember halt meg éhínséggel. (*Dr. Kovách Imre: Az asztracháni pestis 26.*) Ez utóbbi adatot jelzi már főnebb a Hasznos Mulatságok is.
1719. Ezen esztendő az előtte való rettenetes szűk esztendő miatt egész aratásig oly szűk volt, hogy egy seculumtul fogva oly szükség ERDÉLYben nem volt olyan nagy éhséggel, az minthogy elegen is holtanak meg éhel, teljességgel semmi gabonát nem kaphatván, mely miatt az mint hire volt, SZÉKELYFÖLDön az éhség miatt az gyermekek kényszerítették az megholt testvér atyafiaknak húsokat megsütni és megenni. De azon szükségét a szent Isten aratás után az bővességgel eltörölte, elég gabonát adván ugyannyira, hogy öreg emberek sem emlékeznek reá, hogy Isten a mezőket és szőlőhegyeket úgy megáldotta volna, mint ez esztendőben. Ha gabona igen bőven lett is szalmájában, de oly eresztőtlen volt, hogy sok helyeken 3 kalongyából is alig lőtt egy véka szemül. (*Vass László.*)
1719. Több nyomorusági közt ERDÉLYORSZÁGnak, az is majd elszenvedhetetlen valam, hogy kik a drágaságban és éhségben clevenen megmaradtak, azok közül sok ezeren a mirigy döghalál által megemésztettek. (Kovács Krónika.)
1720. Ez esztendő mindenféle gabona dolgából alkalmas bőv, az mint a gyümölcsnek is nem volt szükségek, de az bor szűkön lőtt az szőlőnek kevesebb termése miatt s az ki lőtt is, az üdcein való hidegnek létele miatt savanyubb az egyébkorinál. (*Vass László.*)
1721. Nem számláltathatik az bőv esztendőnek köziben és rendekben, mert noha ugyan az gabona szalmájában tetszett felesnek lenni, de épen semmi szeme nem volt; sőt az mi kevés lőtt is belőle, sükeretlen és szaporátlan; a szőlőt pediglen meg tavasszal elsütvén az dér, annak utána való jövése pediglen perfectióra nem mehettvén, az ősz

üdein való hóharmat miatt igen igen kevés bor lőtt s az ki lőtt is, valóban savanyu s izetlen. *(Vass László.)*

1721. Lágý tél, 1722. még lágýabb; az éjszaki tartományokban is oly meleg idők jártak, hogy januáriusban a szobákat nem kellett fűteni; februáriusban mind a gyümölcsfák, mind a növények virágoztak. RÁCZKEVI városa jegyzőkönyve így írja le ezen telet: Oly gyönyörűséges idő járt e télen, hogy az egésztelet nem telnek, hanem való-ságos nyárnak lehetett mondani; ingyen se látott az ember semmi jeget a DUNÁN, se havat, se szeleket. Igen bő esztendő lett utána, a legszebb tiszta buza pesti méreje 75 pénz, kétszeres 30 pénz, árpa 15 pénz lett; július 13-án már tőpődt szőlőket lehetett találni. *(Hasznos Multságok 1822. I. 388.)*
1722. Január 1-én nehéz menydörgés, május 13-án BRASSÓban nagy hó.
1722. Szűk esztendőnek mondható, mivel az gabonának sem volt rendes termése, bor pediglen és gyümölcs igen ritka helyt lőtt, mert az tavaszi késői hideg elvévén az szőlőknek jövéseket és az fáknek virágjokat, nagyobb részén az országnak semmi gyümölcs nem lőtt, bor pediglen igen vékonyan és szűken. *(Vass László.)*
1723. Méltán nevezethetik szűk esztendőnek, mert noha láttatott az gabonát termeni, de az mi lőtt is, mind üszögös és eresztőtlen; az bor pediglen savanyu, mert az tavaszi hóharmat az szőlőt elsütvén, annak utána az mi ki jött is, az hives nyár miatt perfectióra nem mehetett, noha novemberig dilatálódott nagyobb résziben az országnak az szüret, de hiában, mert mégis jó ért szőlőt nem igen találhatott az ember; a hideg is szüretkor úgy megfagylalta a szőlőt, hogy kinyomni nedvességét egyébképen nem lehetett, hanem forró musttal kellett meglágýítani s úgy lehetett valamit facsarni belőle. *(Vass László.)*
1723. Az egész télen még csak jég sem volt látható a DUNÁN. E lágý telet bő esztendő követte. Egy mérő búza 50-75 dénár közt változott. Az árpa és zab 15-20 dénár volt. *(Természet V. 96.)*
1724. Augusztus elején nagy havazások a felső vármegyékben. *(Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)*
1724. Rész szerént mondhattathatik bőv esztendőnek valamennyire az gabonákra nézve, minthogy szalmájában majd mindenütt az országban felesecsken lőtt, noha nem igen eresztős és kivált az MEZŐSÉGen erős üszögösek voltak, az mely gabonát aratatlan találtak, igen elrontották s paskolták; mégis az pénznek az országban való szűk volta miatt oly olcsó minden gabona, hogy az búzának vékáját 5 poltrán, a legszépinek 7-8 poltrán, az árpának 4 poltrán, az zabnak 1-2 poltrán adják vala. Széna dolgából pediglen szűkös esztendő volt, mert igen ritka helyt lőtt jó széna s az mi lőtt is, az fűnek ritka volta miatt igen kevés; az mezőségi nagy roppant szénafűvcken pedig majd mindenütt semmi szénát nem csinálhattak az fűnek nem léte miatt. Bor dolgából peniglen épen szűk volt, s az mi volt is penig, az jégesőnek gyakoriben való léte és sűrű s nagy volta sok helyeken az országban elverte s rontotta kevés termését az szőlőnek, noha az mi kevés lőtt, az jól megért és jól elkészült bor lőtt. *(Vass László.)*
1725. Alkalmatos bőv esztendő volt mind gabona, bor és széna eránt, az zab gabonán kívül, az mely is az országnak nagyobb résziben igen szűken és vékonyan termett. *(Vass László.)*
1726. Szűk esztendő volt mindenféle gabona dolgából, mivel az őszi vetések az téli rend-kivül való nagy havak miatt igen elvesztenek volt, az tavaszi vetések penig az sok szárazság miatt semmit sem nőhetvén, majd mind inkább az földekbe vesztenek és tavaszi gabona semmi sem lőtt, majd mondhatjuk úgyannyira, hogy ily szűk pénz

- idein is már a búzának 4-5 sustákon megyen vékája, a török búzának peniglen 1 máriáson és 5 sustakon megyen vékája, zabnak 7-8 polturán. Bor dolgából penig igen igen bőv esztendő volt, úgyannyira, hogy még öreg emberek is nem igen emlékeznek ilyen bőv termésre az szőlőknek, az kiknek jóságokat és bővségeket az sok részeg emberek létek is demonstrálják. De az széna valóban szűkön lőtt, mert az sok szárazság miatt seholt sem növény fű, szénát csinálni nem volt miből, az egy vizenyős és lapályos réteken s erdő közt árnyékban lévő szénafüveken kívül. *(Vass László.)*
1727. Mindenféle gabona és gyümölcs nagy bővséggel termett, szénát is az fünek bőv volta miatt eleget lehetett csinálni; bor peniglen bőven és igen jók löttenek; csakhogy minekelőtte az idén termett gabonák megértenek volna, addig az tavalyi 1726 esztendőbeli szűk termés miatt az gabonának igen nagy szűki volt, úgyannyira, hogy 3 máriáson elment vékája a búzának. Lápos vidékin penig egynéhány emberek éhel megholtanak. *(Vass László.)*
1728. Bor és gabona dolgából alkalmas bővségű esztendő volt, mivel a szőlők és őszgabonák ha többet nem is, de félterméseket megadták; de a tavasz gabonák és füvek az tavaszi és nyári szárazságok miatt keveset épülvén, az tavaszgabonák igen vékonyan termettek, szénát pediglen igen igen keveset lehetett csinálni az fünek nem léte miatt, kire nézve marhakoszt dolgából szók esztendőnek mondhatom. Bor dolgából lőtt volna ezen esztendő legbővebb, szép termése lévén az szőlőknek, ha az őszi sok esős üdő el nem rothasztotta volna az szőlőt, mely miatt kevés leve lőtt. *(Vass László.)*
1729. Mind gabona, bor, széna és gyümölcs dolgából igen bőv esztendő volt, de mégis az teljes jóságú esztendők közzé számlálni nem lehet, mivel az ő lágy tele és sok tavaszi, nyári és őszi esőzése miatt az gabonák kiköltek kalongyában; az szőlő időnap előtt elrothadván, éretlen savanyú bor lőtt, az szénák ki rendben, ki buglyában megpenészedtek és feketedtek; az gyümölcs is érésiben egész perfectióra nem mehetvén, igen rothadtak és majd egyszersmind fájáról rothadván leomlottak. *(Vass László.)*
1730. Mind gabona, bor, gyümölcs és széna dolgából szűk esztendő volt, noha úgy látszott szalmájában az gabona, hogy igen felesen volna, de az egész tavasztul fogva mind télig tartó szertelen sok esőzések miatt oly léhás volt, hogy 2-3 kalongyából is alig jött egy véka búza. Az fű is, noha elég és jó volt, de az sok eső miatt szárazon az szénát nem gyűjthetvén meg buglyákban, majd mind elrothadnak és rendül elfekedtenek, úgyannyira megromolván az széna, hogy az mit lehetett volt is az sok esők miatt csinálni, oly szaporátlan és sükeretlen volt, az marháink majd éhel vesztenek el mellette. Gyümölcs pediglen teljességgel semmi sem volt, az szőlő mintegy féltermésben lévén, lett volna valami bor, de az sok esős és hives üdők miatt az is az növéssel elkésvén, az üdein való őszi hideg éretlen találta és megvénvén éretlen maradt, mely miatt oly savanyú bora lőtt, mint az eczet, hogy ember alig ihatja s ez is igen kevés, minthogy az éretlen egresnek leve nem cserepedhetett. *(Vass László.)*
1730. Nagy záporosó és felhőszakadás által a DUNA egyéb vizekkel elannyira megáradta, hogy az egész CSALLÓKÖZ elborított, mely által a gabona és szénában nagy kár lett *(K. Kr.)*
1731. Sovány és terméketlen esztendő volt, mert az egy szénánál egyébnek bővsége nem volt, mivel az búza az MEZŐSÉGEN kívül az egész országban igen szűken termett s úgy egyéb gabona is; sőt sok helyeken majd semmi sem. Az bor peniglen valóban szűken lőtt, mert az országban promiscue az szőlőknek termések alig lőtt tizedré-

szényi, mint a mennyit kellett volna termeni, sok helyeken pedig teljességgel semmi sem lőtt, úgy hogy az egész ország panaszkodik szőlőinek nem termése felül; hanem HUNYAD vármegyében lőtt jobbacskán, noha ott is korántsem úgy, mint az rendi szerént szoktak az szőlők teremni. *(Vass László.)*

1731. Irtózatot sok sáska láttatott ebben az esztendőben elannyira, hogy mintegy három vagy négy mértföldnyire sok helyen a földet beborította. (K. Kr.)
1732. Rész szerint szűk és terméketlen esztendőnek mondhatjuk, mert az őszi gabonának és szénának az egész országban, az kukoricának és szőlőnek majd nagyobb részben hazánkban igen szűk és csekély termése volt, sőt az hol valami volt is, igen sok helyeken az nagy jégesők által rontatván az határok, az gabonának szűk voltát, az boroknak mintegy féltermésű léteket causálták, az marhakosztnak szűk voltával együtt. *(Vass László.)*
1732. Annyira kiöntött a DUNA, hogy BUDÁN és folyómelléki városrészekben csak csónakkal közlekedhettek, a lakosság nyílt veszélylyel tanyázhatott a házak padlásain. *(C. v. Szepesházy: Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungarn 1825. II. 15.)*
1733. Nagy vizek a BARCHASÁGON, december 27-én nehéz menyörgés.
1733. Bőv esztendőnek nem mondhatjuk mindenekben, mert noha az gabonának rendszerént való bővséges termése volt, de sok helyeken, mint HÁROMSZÉKben is, egy darab helyt az jég elrontotta; az szőlőknek pedig csak féltermések lévén az egész országban, az bornak nem volt igen bővséges, és az is a ki lőtt, nem az java, mivel az tavasszal, szintén áldozó csütörtökre virradólag az dér nagyobb részt az országban elsütötte az szőlőket, annak utána pedig üdején ősszel esmét megsanyarítván az hóharmat, nem mehettek perfectióra, az mely causálta az bornak mind kevés, mind pedig savanyú létét. Az szénának is nem lőtt mindenütt bővsége, mivel az MAROSon, de kivált az KÜLLÖN túl SEBEN felé való plágáján az országnak semmi széna nem lőtt; gyümölcs pedig szerteszerűly az hazában igen igen kevés s több helyt semmi sem lőtt. *(Vass László.)*
1734. Méltón mondattathatik bőv esztendőnek, mivel mindenféle gabona, széna és gyümölcs az egész országban bővséggel termett, mely miatt oly olcsóság is lőtt az hazában, hogy a búzának vékaja 6 polturára szállott, sok helyeken az zabnak vékáját 1 poltrán, az török búzának 1 1/2 poltrán adták. Az szőlők is az egész országban jó bővséggel, sok helyeken pedig szerfelett való bővön termettek annyira, hogy öregrendű emberek nem is emlékezhetek oly bőv termésekre az szőlőknek, miként most sok helyeken termettek. *(Vass László.)*
1735. Bőv esztendőnek nem mondhatjuk, mert ámbár szalmájában az gabonák láttattak jócskának, de igen léhások lévén és az sok esőzések miatt kalongyában igen megkelvén, valóban szűkös és vékonyan eresztenek vala; sokat pedig az mezőben hörösögök és egerek elvesztegettek s most is az asztagokban s szemül is vesztegetik, az szőlőket pedig az jég sok helyeken elvervén és az szüret előtt való s sok üdejig tartó száraz szél elszáraztván, igen kevés helyt ez országban lőtt bőv szüret, csak felényi ha lőtt majd mindenütt, mint az rendszerént való terméssel kellett volna lenni; gyümölcs pedig igen ritka helyt volt, az is inkább az havasok alatt az szélyekben. *(Vass László.)*
1736. Mind gabona, széna, bor és sok helyeken gyümölcs dolgából is szűk és terméketlen esztendő volt, mivel az elmúlt száraz, hó nélkül való tél miatt az gabonák úgy elvesztenek volt, hogy az őszvetésekből majd semmit sem arathatott az ember; az tavaszgabonák pedig léhások lévén, igen eresztőtlenek, úgy hogy 2-3 kalongya is alig creszt egy vékát; az fű is az tavaszi szárazság miatt nem gyarapodhatván, aratás

előtt majd semmi szénát az egész országban nem lehetett csinálni, hanem aratás után, de akkor is igen ritka lévén az fű, szaporátlan és kevés széna gyűlt; az szőlő fái is az elmúlt téli hideg meghasogatván, az egész országban oly szűk szüret volt, hogy a mely szőlőn rendszerént 180-200 veder bornak kellett termeni, most alig termett 10-12 veder. (*Vass László.*)

1736. Forró száraz nyár, PÁRIS körül az egész században e volt a legmelegebb nyár. A FERTŐ tava nálunk is úgy kiszáradt, hogy az emberek RUSZTtól által gázoltak ILMICZig és ködökig sem ért. Igen finom bortermő esztendő volt, még a szamojedoknál is, (a 67 grádus alatt) tökéletes ért szőlő fűrtöket és sárga dinnyéket talált *Gmelin* utazó, a mint említi Mátyus Dietetikája I. k. 198. l. (Hasznos Multságok 1822. I. 389.)

1737. Ezen esztendő sokféle fogyatkozásokkal teljes volt, mivel az búzának s egyébféle gabonáknak is mind igen keves termések, mind eresztőtlen voltak miatt, sőt az bornak is csak középrend, sőt sok helyen igen kevés termések miatt s úgy az gyümölcsnek félterméseért s sok helyeken az hazában az szőlőknek az jég által való elrontásáért az szűk és terméketlen esztendők közé számláltathatik; mert egyébbel nem is, hanem csak bőv széna lételével dicsekedhetik, mivel szerteszélyel az országban mindenféle jó fűvek lévén és ahhoz sok szárazság járván, az egész országban igen sok és jó széna takarodott. (*Vass László.*)

1738-ra forduló egy a leghavasabb telek közül; a sertések az erdőn a hó alatt jártak a makkot felszedni, szintén olyan lyukaik voltak a hó alatt, mint az egereknek szokott lenni. A nagy szarvasmarhák orraikat feltartották, hogy a nagy hóba meg ne fuljanak. Márczius 5-én DRINÁPOLYnál (NIKÁPOLY) a DUNÁt még jégen járták, noha előtte február oly sáros volt, hogy a ló hasig járt benne. Az éjszaki országokban egy volt ez a leghidegebb telek közül, de hozzánk 1740-re érkezett el ez a hideg. (Haszn. M. 1822. I. 389.)

1738-39-ben oly borzasztó volt a tél, hogy CSANÁD megyében elhullott 211 ökör, 652 ló, 700 tehén, 575 borju, 2757 birka, 86 bárány. A CSANÁDi magyarság nem csak az adót nem fizethette, de megevő kenyereben is nagyon szűkölködött. Mind a mellett *III. Károly* követelte a megyétől, hogy napszámosokat állítson BELGRÁD vára lerombolásához, nehogy e várban a törökök megfészkeljék magukat. A napszámosoknak fizetett a kincstár 9 krt, s adott a katonai élelmezési házból egy-egy adag kenyeret. (Csanád megye levéltára. Századok 1892. 129.)

1739. Nagy vizek a BÁCZASÁGon, június 17-én fagy.

1740. Május 1-3 napjain 54 órán át folyton esik, nagy kár a házakban, sok ember és állat vízbe ful, 5-6. és 14-én erősen havazik.

Egy a leghidegebb és hosszabb telek közül az 1740-i, mely október 13-án már beállott, s egész pünkösdig (május közepéig) tartott. Az utazóknak marháik a szekér előtt mentőkbe megfagytak, valamint az emberek is szekereikbe fagyva találtattak. Januárius 9-én (1741) volt a leghidegebb. A tehenek a nagy hideg miatt elvetéltek, a tyukok, ludak, sőt az égi madarak is szálltokban fagytak meg; a ser, bor, eczet és még más a pinczékben is összefagyott. Az emberek orczájának bőre, mintha meg égett volna összeropedezett, sem erdőre sem semmiféle mezei munkára menni nem lehetett, hogy a hidegnek veszedelmes kártételei ne következtek volna. Pünkösdkor enyhülni kezdett az idő, de reája ismét hirtelen fagyások következtek. Május 27-én BÉCS és BUDA körül még nagy havazások voltak. Ezen télen adta *Anna csáznén* ama nevezetes palotába a multságot, mely minden készüléstől jégből volt. Ennek hossza 52, szélessége 15, magassága 20 lábnyi volt. Hasonlókép jégből csináltattak

az ágyuk is 6 fontos golyóbisokhoz, melyek kisüttetvén 60 lépésnyi távolságra 2 hüvelyknyi vastagságu deszkákat keresztül lyukasztottak. Az ezen esztendőben termett borok ihatatlan savanyuak voltak. Még egy nevezetességet jegyzem föld mindezen 1740-ik, mind az 1709-ik télnek, azt t.i. hogy ezek után következett tavaszon nem belülről deresedtek be az ablakok, hanem mindennap kívülről. (Csanád megye levéltára. Századok 1892. 390-301.)

1740. A télnek kemény volta miatt, mely éppen Mindszent havának elein kezdődött, pünkösd havának közepén alig a tavaszt éreztük. A honnan lett osztán marhadöglés, és a gabonának szüksége. Tapasztalhattuk továbbá a savanyu borokat, melyek természet szerint való erejüket elhagyván, SOPRONnak de főképen TOKAJnak nagy károkat hozták. (K. Kr.)
1741. Ezen esztendő az előbbinél termékenyebb volt. Mivel a tél éppen Szt.-György havának végéig tartott, a nyár is nem igen meleg vala. Honnét jöllehet a gabonának bősége volt, a bor mindazáltal a tavalyihoz erejére nézve hasonló volt. (K. Kr.)
1741. Augusztus közepe táján 14 napig esett, a lekaszált termés kicsirázott; szeptember közepén dér, mely minden szőlőt MAGYARORSZÁGon és ERDÉLYben tönkretesz.
1742. Az esztendő álhatatlan vala. Tél nem igen hosszas se nem kegyetlen. Tavasz, mely martiusban kezdődött, tavaszi meleggel és hideggel mérsékeltetett. A nyári hévségek, hideg és gyakorta esős időkkal megakadályoztattak. Egész ősz szintén Karácson hava végéig lágy és esős vala. Minekokáért a gabona bőven termett, nemkülömben a bor, mindazáltal a tokajin kívül savanyu. (K. Kr.)
1743. Ebben az időben az esztendőnek eleitől fogva böjtmáshava utolsó napjáig mértékletes hideg idő járt, mely kies tavaszi idők után meleg és nedves nyár következett. Ismét Isten jó voltából a mezei szántóföldeknek termékenysége, a szőlőhegyeken jeles bornak bősége. (K. Kr.)
1744. Erős hideg volt Boldogasszony havának kezdetétől fogva szintén böjtmáshavának végeig. A tavasz és nyár, ottan–ottan eső esvén, a földi gyümölcsöknek igen hasznos vala. A honnan Isten jó voltából bor és gabona gazdagon termett, főképen bor, sokkal jobb, mint az előtt való esztendőkben. (K. Kr.)
1745. A tél száraz és hó nélkül vala. Mely után kies tavasz, meleg nyár és szép őszi idő szintén Karácson haváig következett. Melyre nézve az esztendő, ugyan termékeny volt, mindazáltal némely helyeken minthogy elegendő hó nem volt, a szőlő és gabona igen megvesztegetődött. A bornak nagyobb ereje volt, mint sem az előbbeni esztendőkben. A gabonának felment az ára (K. Kr.)
1746. A tél böjtelő havának végeig álhatatlan és különb-különbféle kedvetlen változással teljes, most hideg, most zuzmarázos faggyal elegyes vala. Annak utána örvendetes szép napokkal kellemes tavasz következett. Innen a nyár annyira meleg és hévséges vala kivált Szt.-Jakab havában, hogy az egész éltető ég, esők és szelek nem levén, mintegy lángolni látszatott. Az ősz esős és ködös időekkel nedves és lágy vala. Következett ismét középszerű termékeny esztendő, mindazáltal borral s más földi és kerti gyümölccsel az előbbeni esztendőnél bővebb, ámbár a kerti és mezei tavaszi vetemények sok helyeken a szörnyű meleg miatt elvesztenek. (K. Kr.)
1747. Junius és julius közepén nagy vizek a BÁRCZASÁGon (Lurtz F.: Brassó városának éghajlati viszonyai 1892. 4.)
1747. A tavasz éy nyár igen száraz; tavak, kutak, folyóvizek kiszáradtak, kigyó mégis sok volt, melyből a köznép bővséget jövendölt, és az csakugyan be is teljesedett. (Csanádmegye levéltára. Századok, 1892. 391.)

1747. A tél eleintén lágy és nedves, utoljára pedig bőjtmás havában hideg vala, melyet tiszta és száraz tavasz követett. A nyár, melyben kevés eső volt, mértékletes, szüntelen való melegséggel tartott. Következett annak utána az ősz, a melynek kezdete és vége esős, de közepe kiváltképen szüretkor, igen tiszta vala. Nyertünk annak okáért Istennek kegyelméből mind gabonára, mind borra nézve termékeny esztendő, jóllehet ugyan a tavasznak szárazsága miatt a szénának nem kicsiny szüksége láttatik. (K. Kr.)
1748. A tél eleinte nedves, középen havas vala, melyet tiszta és száraz tavasz követett. A nyár, melyben kevés eső volt, felette száraz, az ősz pedig igen tiszta és szüretelésre alkalmas vala. Melyre nézve a gabonának, kiváltképen a tavaszinak nem kevés hibája tapasztaltatott, ellenben pedig a szőlőhegyekben az Istennek mértékletes áldása láttatott. (K. Kr.)
1749. A tél az elmúlt esztendőben bőjtelő haváig erős és meleg vala, bőjtmás havában pedig havas és fagyos. A kikelet kezdetitől fogva végezeti tiszta és meleg vala. A nyár eleinte heves levén, az ő melegségét és tisztaságát megtartotta. Az ősz többnyire esős, vége felé pedig Mindszent havában havas és fagyos vala, melynek ereje nemcsak a szőlőket megfagyalta, hanem a boroknak is erejét elvette. (K. Kr.)
- Az 1751-iki tél szokatlanul szigorú, a tavasz árvízes volt az ALFÖLDön, mint a SZENTESI reform. egyház levéltárában őrzött jegyzetek mondják. Télen a nyulakat kézzel lehetett elfogni, a farkasok az istállóig tolokodtak; tavasszal a KÖROGY vize összezsakadt a FERTŐvel, mely vizet itt ma már nem ismerünk, a KURCZA összenőtt a TISZÁval. (Szentesi Lapok 1887.)
1755. Mártiusban nagy fergeteg, igen sok szarvasmarha, ló, birka fagyott meg. (Tud. Gy. VI. 557-70.)
1755. Igen nagy zivatarok sűrű és erős villámlásokkal egybekötve. Augusztus 6-ikán a TIHANYI templomba és rendházba ütött a villám, erős nyomokat hagyva hátra a prior lakásán.
1759. Egész tél oly meleg és száraz volt mint nyáron, január, február egy ingbe lehetett járni, február 12-én már a legyek szélére röpdöstek, a szilvásokban Sz.-György nap előtt két héttel lekaszálták a fűvet, a fák szintoly levelesek voltak mint nyáron; a kánikulai meleg szinte megölte az embert, a szárazság oly nagy, hogy tavak, kutak, folyók kiszáradtak. (Hasznos Mulatságok. 1822. I. 393.)
- Korán beállott az 1760-ra következő tél, úgy, hogy december 4-én az ALBIS (Elbe) folyó már keresztül volt fagyva. SZT.-PÉTERVÁRÁban 32 gráduson jár a 0 alatt a kényeső, SZIBÉRIÁban pedig 68-nál is alább. A hó karácsony előtt 5 héttel esett le, karácsonykor oly hideg volt, hogy a DEBRECZENi templomban az urvacsoráját osztó pohárban egy arra rendelt személynek mindig a jeget kellett zuzni. (Hasznos Mulatságok. I. 393-394.)
1761. 1762. Felette száraz nyarak. 1761-ben az ODERA vize majdnem egészen kiszáradt, gabona igen szűken lett; hanem a borok oly jó édesek lettek, hogy a finom sűrűség miatt, úgy nyultak mint a méz. (Hasznos Mulatságok 394.)
1763. Május elején nagy fagy volt VESZPRÉMben, mely az összes szőlőket, gyümölcsfákat és vetéseket elhervasztá.
1763. A tél eleje hideg, a közepe lágy meleg, falukon mezitláb jártak, de márczius 11-től április 16-ig oly keményre fordult, hogy ember, barom megfagyott és a térdén felyül ért havak tetején szekerek járhattak. (Hasznos Mulatságok 394.)
1764. Die 28-a április délelőtt köves eső, délután igen nagy szél, mely a marhákat elszélesztette, és sok kárt tett. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)

1765. Az év nagy hideggel, sűrű ködös napokkal kezdődött. Január 15-én oly hideg volt, hogy a hőmérő -13 R. fokra szállott le; a több napig tartó hidegben sokan fagytak meg, az igen magas hó miatt pedig nagy hiány volt a fában. Augusztus 16-án reggeli 8 órakor oly erős zápor eső dült alá, hogy az utcák VESZPRÉMBen rövid pár perc alatt mind a víz alatt úsztak; a Hosszu-utczai csatorna hidját elsodorta a sebes ár s a püspöki gyümölcsös kertből elragadt almát s körtét kosár számra fogdosták ki a szomszédos lakók. (Veszprémi főgymnasiumi értesítője 1893.)
1766. A pesti DUNÁN január 1-től február 14-ig jártak át jégén, csak márczius végén lehetett hajóközni; sokan megfagytak utazás közben. ERDÉLYben április 22-én nagy meleg volt, utána vihar és akkor hóesés, hogy utána szánkáztak az utcákon. (Magyar kurir 1814. 43.)
1766. A nyár és ősz minden eső nélkül ment el és oly melegek lettek, hogy az aratók majd elhaltak a melegben. Gabona igen kevés, de bor annyi, hogy helyét alig találták. (Haszn. Mul. 1822. I. 395.)
1767. 1768. Lány telek, száraz nyarak. Mégis különös, hogy 1767-i május 1-4 napjain 2-3 arasznyi hó esett, a leveles élőfák galyait letördelte. Junius oly árvizes, hogy a TISZA-rétjeit nem lehetett megkaszálni. (Ugyanott 395.)
- 1775-re fordulóra hideg havas hosszú tél egész EURÓPÁban. Már 1774-iki november 9-én nagy hó esett le, Katalinkor pedig minden alföldi marha szénára szorult és egész Szt.-György napig tartottak az fuvatagok; de hó oly nagy volt, hogy a gyermekek a házak tetejéről szánkáztak le; a hidegek oly nagyok, hogy a hasas marhákat ponyvákkal takargatták be, hogy el ne vetéljenek. BÉCSben a csillagvizsgáló toronyban 18-19 grádust mutatott Reamur hőmérője és Hell Max azt írja Ephemerideseiben, hogy az egész században az volt a legnagyobb hideg jeges fergeteges tél. A DUNA 1774-i december 7-én már által volt fagyva; a legnagyobb hideg 1775. január 19-étől február 7-ig tartott. Február 16-18 napjaiban oly iszonyu áradása lőn a DUNÁnak, melynél nagyobb sem e, sem a múlt században nem volt, ÁPORKA e miatt előbbi lakhelyét egészen elhagyta. Mind PESTen, mind BUDÁN több helyeken láthatja az ember, még ma is ezen árvíz nagyságát mutató jegyeket. (Ugyanott 395-396.) Igen bőtermés volt mindenben. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)
1776. Nem igen kemény tél, de az 1777-i még lágyabb; legnevezetesebb arról, hogy ősszel a DUNA úgy elapadt, hogy által lehetett gázolni. (Haszn. Mul. 1822. I. 396.) Die 25-a januarii 1776 kezdették a jubileumi búcsujárást. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chonologiai feljegyzések.)
- 1778-ra forduló lágy esős, sáros tél. Ezen a telen egy hétig való hidegnél és hónál több nem volt. Január 22-én nagy villámlások, csattogások, Pál napkor a gyermekek a vízben fürödtek, és oly meleg járt, mint egyébkor májusban. Február 8-án az álló vizek befagytak úgy, hogy nádat lehetett vágni 5 nap, Mátyás napkor a bibiczeknek anyányi csirkéik voltak, a spárga annyira megnőtt, hogy enni lehetett. Márczius 2-án virágzott a cseresznye, áprilisban a sárgarépa már oly nagy volt, hogy piacra lehetett hordani. Április 24-c körül a kertekben a szilvásokban kaszáltak, május elején érett cseresznyét lehetett enni. Ámbár ezek mind így folytak is, de márczius 25, 27-ik napjain ember magasságnyi havak estek és oly fergeteges szélvész lett, hogy a legerősebb birkák is megfagytak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 397.)
1778. Kikelt az idő die 22-a januarii, este 6 órakor pláne az égen villámlás; már nyolczadik januárban lehetett szántani, igen sok bor termett ezen esztendőben. (Katona József: KECSKEMÉT és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.)

1779. Ritkán forul elő olyan ősz, mely nemcsak másodszor megért némely gyümölcsöket termesztett SZILÁGYban, hanem ennek felette a somlyai magas helyeken sok gyümölcsfákat harmadszor is megvirágoztatott. E mellett annyi aszu szőlő borral SZILÁGYORSZÁGA talán sohasem bővölkedett, mint most mely a jó gazdáknál a hegyaljai borokkal is vetélkedhetik. (Magyar Hirmondó 1780. 297.)
1780. Olyan tartós tél volt, hogy még márczius végén se látott csira; de 15-a augusti oly szörnyeteg eső volt, hogy még a kutak tetejét is meghaladta a víz. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.) Napszurásos nyár köszöntött be az ALFÖLDön. (Földrajzi Közlemények XVIII. 484.)
1781. SZÉKES FEJÉRVÁR Szent Jakab havának 9-ik napján. Ezen a tájon oly hévség vagyon már két héttől fogva, hogy az aratásra kitódult munkások közül nem csak számosan az hévségtől okozott betegség miatt haza verődni kéntelenítettnek, hanem valóban két asszony emberek ezen folyó hónapnak 6-ik és 8-ik napjain déli nyugalmuikkor megfuladván, el is temették. Én ugyan a mióta élek, nagyobb hévséget nem értem e tájon, sőt még a megaggott öregektől sem hallottam egy esztendőnél több ily heves esztendőt. (Magyar Hirmondó 1781. 434.)
1782. Ezen télen kivált de dato 13-17 februarii oly nagy hidegek voltak, minemük ritkán esnek. Az urvacsorában levő bor a pohárban megfagyott és jeget kellett inni. József napja felé oly havak estek, hogy sokáig szánon jártak; die 24 mártii pedig igen nagy menydörgések hallattak. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén. Keresztesi József egykoru credeti Naplója 26.)
- 1783-ik esztendőben sok volt a termés a szőlőkön és minthogy a nyár száraz és meleg volt, már szeptemberben a szőlő meg volt érve és sárga volt mint a viasz. (Hegyaljára vonatkozik. Derczeni János: A tokaji bornak termesztéséről, szűréséről és forrásáról, 1796.)
1784. Ezen esztendőnek irgalmatlan januariusa volt. (Katona József: Kecskemét és vidékére vonatkozó chron. följegyzések.)
- 1784-ik esztendőben inkább száraz, mind nedves idők járvány, a szőlő szüretkor tökéletesen megért, de sok aszszu nem volt s a csak nem mindennapi eső elrontotta a szüretet. (Ugyanott.)
1784. Az Istennek az a rettentő ítélete, mely ebben az esztendőben különböző helységekben különböző csapásokat tett az elmúlt hónapokban ezen (SZATMÁR) vármegyében is imitt amott, nevezetesen az erdői hegyen oly nagy mértékben volt, hogy a sűrű menykőhullás nem csak sok szőlőtöveket kivágott, de ott a megmaradt szőlőveszőknek leveleit is, csoda mindazonáltal a gerezdeknek minden megsértődése nélkül elperzselte. (Magyar Hirmondó 1784. 555.)
1785. Az erősebb hidegek november 6-án kezdődtek VESZPRÉMBen.
1785. Ezen a tavaszon oly sokáig tartó tél volt, hogy ilyenre senki sem emlékezik, mely miatt a takarmány elfogyván, a marhák éhen veszttek, vagy a házak fedelével tápláltattak. A hóból való árvizek sok károkat okoztak. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 94.) Még szent György napkor is hó és fagy alatt volt az egész föld színe, s csak május 8-a után szabadult ki alóla. Február 28-án LIPSIában 23 1/2 grádust, WALDHEIMban 28°, BÉCS körül 21° mutatott Reaumur mérője a fagyponthoz. Márczius 30-án térden felül ért a hó és MISKOLCzon a SZINVA vize április 25-28. napjain által fagyott. A havas zivatarok sok barmot elöltek, egész májusban a fagyos alkalmatlan idők miatt csak 10 nap lehetett dolgozni. Barmaikkal a csátéból tüzőt ólak tetejeit, gátokat megétették az emberek.

Sok helyeken a juhokat mind levagdalták, nem lévén nekik mit enni adni. A nyara is hűvös lett. MÁRMAROSban semmi sem termett, 16750 embernél több meghalt miatta éhen. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 397.) Die 16-a julii estvellli 6-7 órakor véghetetlen nagy széllel való jégeső, melynek irtózatosságát leírni lehetetlen. (*Katona József*: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai följegyzések.)

1785-ben hideg levén a nyár, az ősz pedig deres, a szálló tökéletesen még meg nem ért, már azt a kemény dér elcsapta. (Ugyanott.)

1786. Május havának eleje annyira hideg volt, hogy az ablakok is izzadtak. 8-án délben villámlani és esni kezdett, sűrű jégeső kíséretében, mely egy napig tartott.

1786. Die 12 julii oly nagy szélvész volt, hogy a házakat is majd felforgatta, die 13 julii igen nagy égi háboru, menykőhullás és 17 óráig tartott nagy esőszakadás következett. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén. 135.)

1786 és 1787-ben a nedves és hives nyár és ősz azt cselekedték, hogy a szállónak némely része megért, némely pedig félérésében maradt és meg is rothadt. (Ugyanott.)

1787. Augusztus 13-án reggel 8 órakor kegyetlen idő volt VESZPRÉMBen, rövid néhány percz alatt sok villám csapott le, az egyik a *Roboz* ház tűzhelyére, a másik a székes-egyházba. A templomban levők megrémültek, a toronyban harangozó két fiut megsértette, de agyon nem ütötte egyiket sem. November 2-án menydörgött és villámlott, sűrű zápor kíséretében, 17-én állottak be az erősebb hidegek.

1787. Ez esztendőben márcziustól fogva egész julius végeig csaknem mindig esett az eső. (*Katona József*: Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronologiai feljegyzések.) Az őszi idő szinte december 3-ik napjáig oly kíváncsú napokkal kedveskedett, hogy sok helyen a rozs kihányta a fejét, a fák másodszor virágoztak, milyenre még a régiek sem emlékeznek. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén. 136.) *Pap István* históriai feljegyzései meglehet a haza más vidékén így szólnak:

1788-ra forduló igen lágy tél. 1787-i november 27-én megfagytak ugyan az állóvizek úgy, hogy nádat lehetett vágni, sőt november 30-án a SAJO is úgy által fagyott, hogy az embert is fenn bírta; de december 14-én még a föld fagya is mindenütt kiment. 1788. február 5-én is befagytak a vizek, de 18-án újra minden jég elveszett. A legnagyobb hideg ezen a télen MISKOLCON 3°, POZSONYban 5° volt, egész januáriusban szántottak és a fák levelezni kezdettek, február a mezők virágoztak, márczius 29-én pedig a mandola, barackfák virágosak voltak, a szállónövények oly nagyok, hogy a gerezdek is meglátszanának rajtuk. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 398.) A szüret tökéletességre menvén, oly édesek voltak a borok mindenfelé, hogy alig lehetett inni. A bor ára is úgy felment, hogy egy öreg cseber 12 rénus forint vala.

1788. Ápril 9-én kezdődött a meleg idő, szeptember 21-én napnyugta után rendkívüli zivatar dühöngött a BALATONon, a villám minden irányban czikkázott, sűrű záporosó kíséretében.

1788-ban a jókor beállott és sok meleg esővel nedves tavaszi napok a meleg, sőt forró nyár és ősz felette szépen megérlelte, sárga színűvé tette és épen megtartotta a szállót, melyből igen édes, sárga színű, fűszerszámos és kövér must lett. (*Derczeni* után.)

1788-ban szárazság és szűk termés. (Vas u. 1863. 34.)

1789. November 12-én állottak be a hidegebb napok.

1789-ik esztendőben az igen meleg és esős őszi napok a már nagyobbára jól megért szállót penészessé tette és megrothasztotta, és a zölden maradt szálló nagyobb részént megrothadt és felette kedvetlen színt kapott. (Ugyanott.)

- 1790-ben a nyár és ősz inkább száraz és hives, mint meleg lévén, a töveken felette nagy volt a termés, mely nagyobbára meg is ért ugyan, de épen nem ment arra a tökéletességre, a melyre a tokaji szőlő szokott menni. Mert a napra fordult része a fűrtöknek sárga volt, de a belső része zölden maradt. (Ugyanott.)
1790. die 25. junii a melegség az időben oly mértékben uralkodott, hogy csaknem meggyűladott a föld minden rajta levőkkel. PESTen s BUDÁN sok incendiumok voltak, ez éjjel is egy malom a DUNA közepén úgy meggyűladott, hogy még a DUNA is perzselődni láttatott. (Kronika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 277.) Egy a legszározabb s forróbb nyár, széna s gabona majd semmi se lett, nevezetesen a tavaszi vetés csak gaz lett. Bizonyos gazdának 60 pesti mérő zab vetése után lett 6 véka termése, de több helyeken még csak meg se kaszálhatták. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 401.)
1790. A SZOLNOKi jegyzőkönyv ezeket tartja. Egész nyáron felettébb való szárazság uralkodván ezen környéken, mindennemű föld gyümölcsében oly terméketlenséget okozott, hogy egész DEBRECZEN és SZEGED városig az őszi vetésből ugyan igen kevés, a tavasziból pedig épen semmi termés sem volt, szénának pedig a TISZA rétségein a házföldeleknek való nádat zsengéjében kellett lekaszálni, mivel a gypcen és magasabb helyeken semmi fű sem termett, s nem nőtt, miből oly drágaság keletkezett, hogy a búzának köblét 9 és 10 Rftokon, az árpanak ugyan köblét 6 Rfton, a zabnak köblét 4 Rft 30 krjával s fölül kellett fizetni, ugyanazért annyira vitte a szükség és drágaság a föld népét, hogy nem csak itten, de a TISZA mentében nagy tágasságon a nád gyökeréből (bengenyéből, bengyeléből ságyökér) süttött s készített pogácsákkal, s más az emberi természettel ellenkező eledelkekkel kénytelenítette a föld népe az éhségtől magát menteni. (Gazd. Lapok 1863. 28.)
- 1791-ben a must többnyire igen vizes volt, felette esős lévén a szüret. Az aszszu is ebben az esztendőben igen gyarló volt. (Derczeni után.)
- 1791-re forduló is lágy tél. A tél eleje volt valamennyire hideg, nevezetesen szeptember 28–29 már oly hideg volt, hogy 2 ujnyi jégcsapok függöttek, de utána állandóan jó idő. Ezen a télen soha egy napnál tovább se hó, se a fagy a földön nem tartott. Egész télen mindig lehetett szántani és mindenféle mezei munkát tenni, soha se kellett fűteni. December januáriusba elég vadsalátát, szegfűgombát, ibolyákat hordtak a mezőről. Legnagyobb hidege e télnek 1790. november 18-án volt, de akkor is MISKOLCZon csak 1°, másutt 2° hideget mutatott a hőmérő. A termés igen bő lett, a búzának köblét 45 krajczáron meg lehetett venni. (U.ö. 1822. I. 402. Ellent mond ennek *Keresztesi József* egykoru eredeti naplója, mely így szól: 1791. Nagy szükség és nyomoruság vala hazánknak mezős részein s nevezetesen a KUNSÁGon a mult esztendőbeli szárazság miatt. Százanként hagyták oda házaikat és oda mentek telelni, a hol koldulással élhettek. A korpának vékája is elment 12 garason, sokan gyékény tövével éltek, a marháik földet evén eldöglöttek. Kronika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII-ik század végén 339.) De őszre oly hidegre fordult az idő, hogy szeptember 24-én már mindenütt fűteni kellett a szobákat. Október 20-án befogott a derék tél sok esővel és hóval s úgy megfagyott még ez a hónap utolján, hogy a terhes szekereket mindenütt felbirta. November 1-ső napján már mind NÉMET, mind MAGYARORSZÁGban 1 lábnynál magasabb hó feküldt a földön. November 9–10. oly csikorgó hideg, hogy a marha reszketett, mikor ivott. A szőlők mind a tökére fagytak, a pesti hidat a jég elhordta. November 12-én jó időre vált és 18-ától fogva végig oly jó idők jártak, mint nyáron. A malmokat újra bekö-tötték, a csordákat újra kiverték, a nyomtatáshoz, a szántáshoz, szürethez újra hozzá

kezdettek. November 19, valamint deczember 18-án nagy égzengések lőnek. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 402.)

1791. Február hava igen enyhe volt, 10-15 között kissé fagyott, de utána ismét enyhe idő következett. Julius 13-án nagy zivatar volt VESZPRÉMBen, ugyanekkor a ZIRCZi templomba is beütött a villám. Október 8-án kezdetét vette a tél.
- 1792-ben idején volt a szüret, minthogy ez igen meleg nyár a szőlőt igen hamar megérlelte, mely a sok meleg eső miatt hamar is kikezdett hasadozni. (*Derczeni* után.)
1792. Jó termés, de aratásra hosszan tartó nagy esőzések állván be, a gazdák könnyes szemekkel látták gabonáikat rothadni az ALFÖLDön, nyomtatni nem lehetett, HEVES megyében és a KUNSÁGban is kukoricza kenyéren éltek a lakosok.
- 1792-iki tél eleje. 1791. novemberbe hideg, de az utolja is február 22-e után hideg, de a DUNA által nem fagyott, noha zajlott. A tél közepe oly meleg, hogy február 19. a bodzafák már oly levelek voltak, hogy árnyékot tartottak, sőt az eperfának is oly nagy levelei voltak, mint egy ezüst garasos. Február 21-23. térdig érő hó esett, a SZEPESSÉGen pedig 1 ölnyi magos. Másodszor május 25-én fakadtak ki a fák. Szeptember eleje oly meleg és oly égcsattogások, menykőhullások hogy ezekhez hasonlót nem említ a krónika; kivált szeptember 2., 7., 8., 20-ik napjain mintha számtalan ágyuk durrogtak volna és egy-egy fontos jegek estek, melyek 5-6 nap mulva se olvadtak el. Az ősz igen esős sáros, mely miatt sem nem nyomtathattak, sem nem szánhattak. (U. o. 403.) 1792. februáriusba, az egy DABASi határon PEST vármegyébe egy vadászattal farkasokat 50-ig valót hullattak el. (*Gáti István*: A természet históriája 1798. 78.) TOLNA vármegyéből az iratik a szeptember 7-én történt égi háborúról, hogy itt nemcsak menydörgött és villámlott, hanem a legkeményebb szívek megrettenéseig égni láttatott az egész atmosphaera; nevezetesen egy BÖLCSKE nevű faluban oly sok jég hullott ekkor, hogy a házak fedelét berontotta és az apróbb folyóvizeket bedugta. (Magyar Kurir 1792. 1221.)
1792. Ápril 29-én villámlott először, csöndes eső kíséretében; szeptember 7-én egész éjjel nagy zivatar dühöngött, dió nagyságu jéggolyók hulltak alá, számtalan ablakot betörve, kárt azonban semmiben sem tett. Október 4-én kezdődött a hideg idő s tartott a következő év ápril 13-áig.
- 1793-ban az esztendő majdnem az 1890-kihez hasonló volt. Az abban csinált kövér asszú szőlő borok felségesek. (*Derczeni* után mint fent.)
1793. SZIGETen MÁRAMAROS vármegyében találtatott másodszor termett meggy, mely csak-nem egészen tökéletességre ment. Ezelőtt ötöd nappal (okt. 12.) tulajdon magamnál volt egy almaágacska, melyen 5 másodszor termett almácska láttatott; a nagyobb és középső volt, akkora mint egy közönséges dió. Ritka jelenés kiváltkép a CARPATUS hegyek alatt. (Magyar Kurir 1793. 207.)
1794. rendkívül jó és még az 1788-iknál is jobb esztendő volt. A melyben must ugyan kevés, de barna sárgaságu volt, és az aszszu is felette szép, a bor is ahoz képest tökéletes. (*Derczeni* után mint fent.)
1794. SZOLNOK. Ismét oly nagy szárazság uralkodott, hogy fölülhaladván az 1790-ik esztendőnek terméketlenségét, sem az őszi sem a tavaszi vetésekből csak vetni való magot sem lehetett fölvenni; a szénának hasonlóan sem a gyepen sem a TISZA-RÉTSÉGén semmi termése sem volt, mivel egész nyáron által barmainkat az éhségtől a rétség (nádas) által menthettük meg. Az Istennek ostroma, a nagy és hallatlan szárazság egész tavaszon, nyáron elannyira uralkodván, hogy sem őszi sem tavaszi vetésről majd semmit sem lehetett felvenni, találkoztak mindazáltal néme-lyek, a kik vagy buzájokat, vagy árpájokat helyel-közzel lekaszálták, fölkaparták, vagy tövöstől kinyőtték.

- 1794-ben BÉKÉS megyében is oly sülevényes volt az időjárás, hogy a gazdák messze földön drága pénzen bérelt legelőre kénytelenítették hajtani barmaikat, melyek télire haza kerülvén, miután a takarmány szükséghez kemény tél is járult, daczára annak, hogy a gazdák a szalma födeleket és szalma garádokat is feletették, rakásra dögöltek.
1794. Mind a tél, mind a nyár örök emlékezetre méltó. Egész télen se hó se eső, se fennbíró fagy nem volt. 1793-iki október, november már oly szárazak, hogy sok helyeken őszt se vethettek; a kutak kiszáradtak, sőt a folyók is annyira, hogy örölni nem lehetett. A TISZA úgy elszáradt, hogy csak térdig ért és sok helyeken pénzen adták a vizet. A Magyar ALFÖLDön 1794-ben sem tavaszt, sem kukoriczát nem vethettek; a mezők úgy kiégtek, hogy egész nyáron szalmázni kellett a marhákat. Sem széna, sem semmiféle gabona nem lett, ember s barom majd mind elveszett. 1791-1793-ban 3 márvás volt köble a szép tiszta buzának, 1794-ben sőt 1795-i aratásig 16-20 forint közt. Sok helyeken füvet ettek az emberek, másutt kukorica csutkát törtek liszté s abból csináltak pogácsákat. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 403. 404.)
- SELYE NYITRA vármegyében Junius 28-án nagy rémulést okozott az egész környéknek a rettentő égi háboru, melynél alig lehet nagyobbat képzelni. Itt hat arató embert vert agyon a menykő és még többet megsebesített, a kik az égi háboru és az azt követő zápor elől árnyékos élőfák és szénabogylák alá vonták magokat. (Magyar Kurir 1794. 75.)
1794. Julius 14-én nagy zivatar volt; a vásártéren VESZPRÉMBen egy házba beütött a villám, 2 ablakot összezuzott s a fal mellé menekült 3 embert megbénított ugyan, de nem ölt meg senkit.
1795. Október 2-án oly meleg időjárás volt, hogy dörgött és villámlott; 28-án erős hidegek állottak be.
- 1795-ik esztendőben a szőlőhegyeknek alsó és elfagyott árkaiból kevéssé és csaknem félen megért, s többire pedig tökéletességre nem ment szőlő került, minthogy t.i. a nyár többire heves volt. De a szüret csakugyan száraz levén, a must setét zöld színű volt. Ezen esztendőben a májusi fagy az alsóbb részein a HEGYALJÁnak semmivé tette a szőlőknek már szép jövéseit, ahhoz képest az új hajtások és gerezdek nem egészen mehettek tökéletességre. (*Derczeni* után mint fent.)
- 1795-ben oly drágaság következett, hogy SZOLNOK vidéken egy öl buza szalmát 30 s több forintokon, egy öl szénát 100 s több frtokon kellett fizetni; a buzának ára annyira felment, hogy annak köblét 10 s 11 Rftokon, az árpának köblét 7 Rftokon itt helyben (SZOLNOKon), minthogy többnyire PESTről és a DUNA mellékéről hordatott, fizettük. (Gazd. Lap. 1863. 28. 29.)
1795. Olyan szörnyű tél volt, mineműra még a krónikák sem emlékeznek. A hó egy singnyi vastagságra nevededett, a fák ennek terhe alatt lenyomattak. A farkasok felakadtak a havon, sok e miatt életeket vagy tagjaikat elvesztették; tartott 14 hetekig. (Krónika Magyarország polgári és egyházi életéből a XVIII. század végén 377.) A ház falainál magasabb volt a hó és sok helyeken a kéményen jártak ki s be a lakosok. Ezen télen volt ama Szent Pál napi zivatar, mely örök emlékezetet érdemel. Aratás után minden oly bőven lett, hogy a legszegényebb is elfelejtette minden kiálltot inségeit. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 404.) SZÁSZVÁROSRól azonban így írnak: Országunknak minden részében különösen pedig HUNYAD vármegyében május 10-én a szüretnek nagyobb része megesett. Egy kemény hó harmat anticzipált mindenütt, valahol a hegy igen magas nem volt, vagy úgy nem cselekedtek mint SOLYMOSon méltóságos oberster *Bartsai úr*. Ez a sokat látott úr vevén észre, hogy az idő hideget akar szőlőjére küldeni, tüzet állított ki annak eleibe. Az alját és a barázdáit szőlőinek

bizonyos messzeségre valami száraz ganéval meghordattatván és azt meggyújtatván, meleg és vastag füstöt gerjesztett. Az a füst a vastag levegőben igen fel nem mehetvén elterjeszkedett és beborította a szöllőt, hogy az sem a füstön alól, se azon felül a párázatok vagy meg nem fagyhattanak, vagy megfagyva nem árthattanak. (Bétsi Magyar Merkurius 1795. 642.)

KIS-MÁRTON városa szomszédságában fekvő CSILLINGTHAL nevű helyiségben tapasztaltatott a mostani (1795-96) télnek rendkívül való lágysága. Láttá egy lakos gyümölcsös kertjének egy almafáját októberbe kivirágozva, januáriusban pedig téli almákat szedett azon fájáról. Többen ettek a szokatlan idejű almákból és azoknak se színében, se ízében nem tapasztaltak legkisebb hiányosságot is. Csak abban az egyben különböztek ezen almák a másiktól, hogy nem voltak olyan nagyok. KIS-MARTON városa Kapitányának, Müller urnak kertjében is egy egészen megérett alma szakasztatott le ezen a télen, mely tulajdonképen való téli gyümölcsből egész háza népének adott kóstolóba nevezett ur örök emlékezetnek okáért. (Bétsi Magyar Hirmondó 1796. 228.) 1796-ra forduló lágý tél; a DUNA jeget nem látott, januáriusba oly meleg, hogy a méhek széltire jártak, legyek, szúnyogok röpdöstek, a pókok hálókát szóttek. Február elején nálunk a som, mondola és barack fák virágosak voltak, LONDONban pedig a fecskék sereggel jártak. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 494.) A tél oly lágý volt, hogy csak márczius 6-án kellett egy kis jég miatt a kompokat kihuzni. Ezen év is jó termést adott (Természet V. 96.) Benkő József följegyzése KŐPECZEN HÁROMSZÉKben: Február első napján szép tavaszi virágok láttattak a mi erdeink szélein és berkeinkben, mineműek 1 hóvirág avagy fehér kankós (*Galanthus nivalis*), 2. veres kankós (*Dens Canius*), 3. farkas hárs (*Merereum*) vagy inkább farkasbors az ő gonosz mérges és ha az ember torkát ha lenyeli ugyan égető, szintén egyforma gyümölcseiről; 4. marti lapu (Farfara) virága, 5. kalapfü (Patasites). E két utolsónak levelei még a földbe vagy-nak, mivel a virágok mindenkor előbb szoktak kinőni, mint a levelek. Februáriusnak közepén láttam virágait a fütőfűnek (*Pulmonaria*). májfünek vagy a község nevezése szerint magyaró aljának (*Hepatika*) és még többeknek is. (Magyar Kurir 1796. 458.)

1796. Január 2-ig oly meleg napok jártak, hogy a jégvermeket hóval kellett megtönni; márczius 6-án a hófuvatok és szigorú szelek miatt megakadt a közlekedés, április 23-án enyhült az idő; június 6-án 3 napos erős szél dühöngött, a mely sok fát gyökerestől csavart ki a földből.

1797. Február 19-én már oly szép és enyhe napok jártak, hogy mindenütt megindult a tavaszi munka. Márczius 3-án havazni kezdett, az összefűjt hóhalmokra új s még nagyobb mennyiségű hó esett; 10-én oly hideg volt, hogy a hőmérő -6 R. fokon állott több napig, ugyanekkor a SZENTGÁLi-uton több ember megfagyott. Április 24-én csöndes eső kíséretében dörgött és villámlott, október 31-én egész nap esett az eső, másnap reggel pedig hó.

1797-ben BÉKÉS megyében és környékén a tavasz mutatkozott, a földnek volt téli nedvessége, de májusban derek állottak be, s ezeket tartós nagy hőség követte. – A tavasziak alig nőttek félarasznnyira, úgy hogy takaráskor a kasza nem hordta össze a termést, az őszi részben hasban sült, s a mely része kalászt hajtott is, jobbadán szem nélküli vak kalászt értelt. – Két három köből vetésről alig került egy mérő tiszta szem. A kukoricza avagy része nem kötött, kevés száron volt cső, s ezeken is kevés vagy semmi sem. Ki májusban még 10-15 oldalos szekér termésre számított, kasszonynap táján két roszt lovon vihette haza egyszerre egész termését. Legelő, rét, kiégett, kiaszott, még a tiszai rétek is kopárok, lesülve voltak. (Gazd. Lap. 1863. 29.)

- 1797-ben országszerte pogány volt a tél. (Földrajzi Közlemények XVIII. 485.) DEBRECZENi vidéken csudálatos nyári nap vala júli 2-a, a midőn a nagy hévség olyan hideg esőre, szélre és órára változott által, hogy a legelőnek soványsága miatt az idén más különben is elerőtlenült mindenféle marhák százanként hullottanak és döglöttenek el sok tehetős gazdák nyájaikból. DEBRECZENben magában is szemléltettek ugyan déllői 12 óra tájban alig észrevehetőleg szállinkozni a hópillák, hanem kívül a városon a föld színét is elborították; valami 3 mértföldnyi távolságon pedig innét egy határon bokán alul érő hó volt. (Bétsi Magyar Merkurius 1797. 886.) Azt mondá hajdan *Bölcs Salamon* (Péld. XXVI. I.), nem illik a hó a nyárhoz és az eső az aratáshoz, de tetemes kárunkkal kellett tapasztalnunk ezen folyó hónapnak második napján, hogy hajdani erejeket mintegy elvesztették az égi jelek; ámbár tetszett is, hogy a nap hatalmasan munkálkodot velek, mert a nevezett napon az oroszán melege oly hidegre, esőre, szélre és órára vált, hogy ezek miatt határainkon sok ménesbeli lovak, juhok, sertések és szarvas marhák a sovány legelőkön elhullottak; sőt városunktól három, négy mértföldnyire levő városok és falvak határainkon is e nagy és példa nélkül való csapás tapasztaltatott. A HORTOBÁGYunk környékén nem győzték az emberek a hideg eső és hó miatt elveszett juhokat, lovakat és szarvasmarhákat nyúzni; csak egy juhnyájból a többek között 500 esett ki. Városunkban ugyan a hó azon nevezett napon déli 12 óra tájban csak annyira szállingózott, hogy azt alig lehetett észrevenni, de kívül sok helyeken a föld színét is ellepte; három mértföldnyire pedig tőlünk egy bizonyos határon majd bokáig érő is volt. Panaszkodnak minden szomszéd helyiségeinkben a lakosok, hogy a gulyabéli marháikból, méneseikből, nyájaikból hol 500, hol 600 s több százak is elvesztek s mindenütt hevernek a megnyúzott marhák s legelnek rajtok a csókák, kutyák, szarkák. E nagy csapásnak természeti oka ez lehet, hogy a nagy szárazság miatt a barmokból kiszáradván a csontjaiknak veleje, elfogyatkozott minden erejek s a hideget, esőt és havat nem szenvedhetvén, megdöglöttek. (Magyar Hirmondó 1797. XII. 93-95.)
- 1797/8. tél. BEREg vármegye. Az majd egész októberi meleg napok nyár közepébe is oda illettek volna, sőt novemberben is voltak olyan éjszakánk, a melyen egész virradtig dörgött és villámlott. Nem ujság volt némely fűveknek és fáknak másodszori virágzások. Mit mondok többet? nekem egy hallgatóm a maga gyümölcsös kertjéből másodszor termett és egészen megért almákat hozott. (Bétsi Magyar Hirmondó 1797. XI. 47.)
1798. Január havában rendkívül változó időjárás volt; majd eső, majd hó, majd olvadt, majd megfagyott, föl váltva. 12-én rendkívül erős szélvész dühöngött, sok tetőt ledobolt és megrongált. Ápril 16-án beállottak az enyhe tavaszi napok, különben az egész tél a többszöri fagy daczára igen enyhe volt. November 1-én szigorú tél köszöntött be, 9-én sok esővel nagy zivatar dúlt, dörgött és villámlott. Deczember 22-én fokozatosan kezdett növekedni a hideg, még pedig következő sorrendben: 23-án -8°, 24-én reg-gel -9° este -14°, 25-én -15°, 26-án volt a legnagyobb -17°R. Egyebekben pedig ugyanezen időtájban máshol is igen hidegek voltak; így GRÁCBan -21° R., 27-én 47 cm. magas hó esett, mely folytonosan növekedett egész a következő évi február 8-áig, a mikor még mindig -6° R. hideg volt.
1799. Január 1-én -10° R., 18-án pedig -13° R. hideg volt a fagyponat alatt. Ugyanezen időben KOPPENHÁGÁban állítólag -33° R. hideg volt. Ápril 30-án csöndes eső, július hónapban majdnem mindennap esett az eső sűrű villámlás és menydörgés kíséretében. A hidegebb napok november 10-én állottak be; deczember 18-án -12°

R. hideg volt, mi miatt az átvonuló és igen rosszul öltözködött francia foglyok közül igen sokan fagytak meg az uton VESZPRÉM megyében.

1799-re forduló egy a leghidegebb telek közül. Deczember 8-án befagytak a fűtött szobák ablakai és február 20-ig soha se olvadtak ki, a pinczékbe egész télen be voltak fagyva a csapok, 22 öl mélységű kútak is befagytak, megfagyott az égett bor is, KONSTANINÁPOLY utczáin is sok emberek fagytak meg. BESSZARÁBIÁban ritkán esik tél, midőn hó esik is, az menten elolvad, de ez a tél sok ezer marhákat elölt ott is. A DEBRECZENi tanyákon a mint hálásra leszállottak a kazalokra a varjuk, úgy találtattak megfagyva seregestől. Az élőfák úgy megzúzosodtak, hogy az ágaik letöredeztek miatta. A tengerek Krisztus sz. után 763-ik óta úgy nem fagytak be, mint ezen a télen, 120 napokig volt fagy alatt a föld színe. (Hasznos Mulatságok 1822. I. 404-405.) SÁROS NAGY-PATAK. 1799-ikben épen karácsony előtt való este, mikor a hó sűrűn esett, a villámlás még pedig igen szembetűnő lobbadozásával a napkeleti láthatárt körülfutotta s estvéli 6 órától fogva 9 óráig tartott. (Magyar Kurir 1805. II. 413..)

1800. Április 30-án dörgött először, május 5-én a KÖVESi reform. templomba ütött a villám; júniusban a föld többször megázott, kezdetben hideg esők, később meleg napok állottak be. Október hó elejétől egész az év végeig mindig ködös napok jártak, gyakori esőzésekkel.

XIX. SZÁZAD.

- 1801-ben SOMOGY vármegyében annyira megszürkültek az élelembeli szerek, hogy a lakosok fűrészpont, összeörlött kukoricza csutkát dagasztottak össze korpával s abból sült kenyérral tengődtek télen által, tavaszra kelvén pedig az idő, sokan felpuffadtak ezen egészséget veszítő kenyértől s meghaltak.
1801. Január hóban erős szelek fújtak, sűrű köddel; az április hasonlóképen szeles és hideg volt, 5-én nagy zivatar dühöngött, de kárt semmiben sem tett; május eleje szeles, a vége enyhe, június hasonlóképen szeles, gyakori esővel, 30-án nagy zivatar. Julius közepétől októberig gyakori és nagy esőzések voltak, úgy, hogy a SÉD 5-ször öntött ki ez idő alatt nagy károkat okozva a kertek ültetvényeiben és kerítéseiben; szeptemberben folytonosan esett az eső.
- 1802-ik év SOPRON megyében a föld népére nézve csak nem az 1801-ik évi SOMOGY megyeihez hasonló szerencsétlen következésű lett. (Tudom. Gyűjt. 1817. 8-ik k. 43. I.)
1802. igen száraz esztendő volt. (Nagyváthi M. pract. term. 52. I.)
1802. Május 4-én kezdődött a nagy szárazság, mely az egész nyáron tartott.
- 1803-ban a haza némely vidékein a föld tavasztól őszig egyszer sem ázott meg. (Gazd. Lap. 1863. 28.)
1803. Január hóban rendkívül erős és gyakori szél fújt, 9 és 10-én két ízben erős havazás, a hőmérséklet -14° R. a fagypont alatt. 16-án elolvadt a hó. Ápril hóban majdnem mindig szép derült napok jártak, 25-én a BAKONYban villámlott, a következő napon áldásos eső esett. Május 7-ike emlékezetes nap VESZPRÉM történetében. Dél előtt gyöngye nyugati szél fújt, az egész látókört szétszórt ritka föllegek borították. A légsulymérő egy vonalnyira állott 0 fok fölött, a hőmérő 10° R. meleget mutatott. Délután a délnyugoti határon erős gomoly felhők kezdtek tornyosulni, 5 1/2 órákor az eső már erősen hullott alá. Esti 8 órákor hirtelen oly erővel tört ki a zápor, hogy a kiáradt SÉD a közeli házakat mind halomra dönté; a kertek nem is annyira a folyóvíz, mint inkább az eső árkokból iszonyu erővel lerohanó víz által kötörmelékkal borítottak el, a kőkerítések összedöntettek, a fakerítések pedig elragadtattak. A Hosszu-utcán az iszonyu köveket hömpölygető ár betörte a Szent-Anna kápolna ajtaját, hol még az oltárok is egy két pillanat alatt víz alá merültek, a sekrestye összes ruhakészlete vízben uszott és tönkrement. Következő napon a szentséget el kellett hozni, s a kápolna alatt levő kriptá a megyei orvos parancsára befalaztatott, nehogy a vízben hosszabb ideig uszó holt tetemek kigőzölgései a környékbeli lakókra ártalmasak legyenek. Ember emlékezet óta nem volt ily szerencsétlenség VESZPRÉMBen; 11 ember fült a vízbe, részben az összeomló falak alá temetve. A Hosszu-utcai csatorna tisztogatása alkalmával ezen fölül több emberi testrész és állati hulla ásatott ki. Június 21-én a május 7-i felhőszakadáshoz hasonló nagy eső esett, de csak félóraig tartott; e hó végén erős éjszakai szelek fújtak, sűrű esőzéssel. Julius és augusztus utolsó heteiben folyton tartó esőzések voltak. November 5-én erős hideg volt és havazott, 12-én a BAKONYban dörgött, utána szép meleg napok következtek; december ködös volt, erős éjszakai szelekkel.
1804. Április 6-ikán kezdődött egy harmadnapos fergeteg, temérdek borju, bárány és birka fagyott meg a mezőn. (T. Gyűjt. 1819. VI. 57-70. I.)
1804. A január kissé enyhébb volt, gyakori ködös napokkal, vége felé az éjszakai szelek erős hideget hoztak; február 7-étől 19-éig havazás erős éjszakai szelekkel, a hőfok 1° R. a fagypont alatt.
1804. Kevés hó, gyenge tél, sok esőzés; kevés és rossz termés. (Természet V. 96. Sáros

- Nagy-Patak.) Karácsony első napjának estvén, a mikor a HEGYALJÁN hó esett, napnyugot és éjszaka között egynehányzori villámlást láttunk, mely dolog egyébránt csak ritka, de nem szokatlan. (Magyar Kurir. 1805. II. 413.)
1805. Mig EURÓPA több tartományában bő esztendő mosolygott áldással, addig mi nálunk a hosszan tartó szárazság nagy drágaságot okozott. (V. u. 1863. 34.)
1805. Ez esztendőnek esős volta és abból származott ártalmas takarmány miatt karácson-tól fogva 1806 késő tavaszig sok ezer szarvasmarha és juh döglött el ERDÉLYben a métely nyavalyában. (Hazai Tudósítások 1806. 141.)
1806. Esős, hó nélküli tél, áradások január végén, márcziusban és augusztusban. Jó borok, középszerű termés. (Természet V. 96.)
1806. Junius 28-án nagy zivatar volt, este 7 óraker erős jégzáró hullott alá, a dió nagyságu jéggömbök némelyike 8 latot (14 dekagramm) is nyomott. Ehez hasonló jégesőre még nem emlékeznek az emberek; elpusztítá JUTAST, CSATÁRT és MÁRKÓT, de tovább nem ment; a kiket földetlen fejjel talált a mezőn, azokét beverte; a nyugotra néző ablakokat mind összetörte, jöllehet a zivatar csak igen kis ideig tartott, mégis vastagon fődé a mezőket a jég. Esti 9 órára kiderült az ég. Jullius 16-án ismét nagy záporosó volt jéggel keverve, károkat nem okozott. Szeptember 15-én délután újból nagy zápor, októberben több helyt erős záporosók és jégverések voltak.
1807. Január 6-ig tavaszi napok, vége felé havazás, de lágú idővel, márcziusban áradás, ápril vége felé hó és fagy. Bor jó és bőven, gyümölcs sok, kukorica kevés. (U.o. 96.) VÁCZOTT hó esett 12-szer, eső 60-szor, a viznek, mely egész esztendő által leesett, magassága volt 15 hüvelyknyi és 3 1/2 linea; azaz ha mind az a víz, a mi egész esztendőben leesett a föld színén megmaradt volna, 15 hüvelyk és negyedfél line lett volna a mélysége. 1806. esztendőben volt 17 hüvelyk, 1805-ben pedig 25 hüvelyk és 8 1/2 linea. Taval tehát egy négy szegelető lábhelyre (ad pedem quadratum) 55 magyar itce vagy 68 német itce víz esett le, egy négyszegeletű ölhelyre 33 magyar akó, 60 itcét számlálván egy akóra. Kitétszik ebből, mely száraz esztendő volt ez, mert 1806-ban 36, 1805-ben 83 magyar akó le egy négyszegeletű öltre. A közelebb mult esztendőben legnagyobb hideg volt 29-ik januáriusban és 31-ik decemberben, a midőn a kényeső a Reaumur melegmérőjén (thermometrumán) a fagyponat alatt a 7-ik lépcsőn vagy garádicsan állott. A legnagyobb hévség volt 10-ik és 26-ik augusztusban, midőn a kényeső az árnyékba a 30ik lépcsőn volt, a 29-ik lépcsőn volt tizenegyszer. (Magyar Kurir 1807. 196.)
1808. Márczius eleje az egész országban hideg, télies volt; 6-án fagyott, erre melegebb napok következtek, de nem sokáig tartottak, úgy hogy újból valóságos téli hidegek állottak be. Junius 11-én a hosszú és erős szárazság után először esett az eső; 23-án oly erős záporosó volt, a SÉD partján levő kerteket mind elboritá a víz.
1810. Márczius 16-án erősen havazott s a hőmérséklet 8° R. volt a fagyponat alatt.
1810. Január feléig sok esőzés, az egész tél igen lanyha, változó. A DUNA egész télen kicsiny, márcziusban áradás, május közepéig száraz, azután esős és hűvös. Junius 1. és 2-án nagy dér s a miatt sok kár a szőlő és gyümölcsösökben. Bor mind a mellett bőven termett, de rossz lett. (Természet V. 97.)
- 1811-ben oly nagy szárazság volt, hogy a termény a magját alig adta meg. (Gazd. Lapok 1863. 28.) Egész évben hó és eső nap csak 61 volt, holott a hazai területen 118 eső és havazási nap számittatik évente.
1813. Hallatlan vízáradások iszonyu veszedelmeket és károkat okoznak. (Petrovics Fri-gyes: Magyarország Történetei 1830. 25.) Februárban POZSONYban oly magasra dagadt a DUNA, hogy a Lőrincz-utca meg a Halászkapu csak ladikkal volt

megközelíthető, Blumenthalban pedig a víz az ablakok párkányáig ért. (C. v. Szepesházy: Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungarn 1825. II. 109.)

1813. Julius 10-én VESZPRÉMBen *Kilpáger* kereskedőt egy alacsonyan uszó fölhből lecsapó villám agyon sujtotta és feketére égette. Szeptember 15-én az egész országban mindenütt óriási vízáradások voltak. Ezen vízáradásoknak valószínűleg kétféle oka lehetett. 1. Megelőzőleg több mint 8 napig tartó esőzések voltak. 2. A svájci havasokban eredő INN és egyéb folyók a nagy esők által hirtelen megolvasztott hó vizétől nagyon megdagadtak s vizüket gyorsan szállították a DUNÁba. (A veszprémi főgymnasium értesítője 1893.)
- 1814-ik esztendőben a KRAJNÁN ZEMPLÉN vármegyében nagy inség. (Tud. Gy. 1817. 8-ik k. 43. I.)
1814. A nyomor, melyet két évi terméketlenség után az idő szokatlan járása okozott, leirhatatlan. (Magyar Kurir 1814. 43.)
- Lágy telek voltak 1814. 1815-ben. (Természet V. 97.) 1815-ben aszály. (Földrajzi Közlemények XVIII. 468.)
1814. 1815. Igen sáros tél. Nagyváthy m. pr. t. 38.
1815. 1816. Nálunk szükségét és inséget hozó esős idő járt.
1814. 1815. 1816. Mostoha esztendők. (M.G.K. I. k. 121. I. Nagyváthy m. pr. term. III.)
1816. Az ALFÖLDön az időjárást s ennek következeit így írja le a Nemzeti Gazda (1816) XXV-ik kötetében egy gazda. Az 1815-iki ősszel a sok egér miatt sok gazda csak novemberben vetett, ezen vetés csak tavaszon kelvén ki, megmaradt, holott a korai vetést a kemény fagyok kivesztették. 1816-iki tavaszon a hó és esővíz miatt a lapályos helyeken nem lehetett szántani vetni. Mártius és április eső nélkül ment el, május utolsó fele is száraz volt, a tavaszi vetés és széna fű nagyon hátra maradt, – a rendes kaszállókon kevés széna is lett, de a fagyvesztett buza földekről került némi vadóc széna. – Junius júliusban 40 napi esőzés, honnét a széna barna és erőtlen, július 10-11-kén nagy hőség, a buza szemét megcsapta a hó. – Augusztus közepe tájától szeptember közepéig ismét folytonos esőzés. – HEVES, BORSOD, ABAUJ, SZEPES megyékről írja *Dr. Rummy*, hogy a gazdák nagyobb részt az elvetett magot sem kapták vissza. – MISKOLCZon ugymond unszoltak egy darab buzakenyérrel szeptemberben 1 frtért, mely nem volt nagyobb, mint az, a mit 1800-ban DEBRECZENben 1/2 krajczáron mindennap vehettem. – A rozsbóli pálinkafőzés megtiltatott, a gabona behozatali vám egy évre megszüntettetett; sőt egy Debreczeni tudósítás szerint a serfőzés is megtiltatott. – A BÁNÁTBól pedig ezeket írják április 1-ső napján: A nyomoruság annál nagyobb lesz most már, mivel a szörnyű sok hó elolvadása által az anélkül is igen vizes föld nem győzi beinni, egész tavak támadtak, melyek a vetéseket, kaszállókat és megsugorgatott takarmányt is elnyelték. Némely birtokos vagy árendás minden marháját és őszi vetését elvesztette és a mindenütt fel-bugyogó víz a tavaszi vetést lehetetlenné teszi. ERDÉLYből azt írják, hogy ott az egész nyár, 3 hetet kivéven, homályos, hűvös és szeles volt, annyira, hogy a köpönyeget, mikor nem is esett, ellehetett szenvedni. – Ezen évben 153 nap volt havazás vagy esőzés.
1816. Január 29-én reggel vette kezdetét az ez évi annyira emlékezetes vízhar. A felette apró éles hó oly sűrűn esett, hogy a földet oly homály borította, miszerint tíz lépésnyi távolságban nagyobb tárgyakat sem lehetett megkülömböztetni. A hó színe fakó testszínű volt. – Oly hideggel jött a fergeg, hogy annak kezdetén mindjárt a galambok, apró madarak, varjúk, sasok, vércsék, nyulak, baromfiak serege megfagytak. A vihar dühét leginkább BIHAR, BÉKÉS, CSONGRÁD, CSANÁD, ARAD, TEMES, TORONTÁL megyék érezték. – ERDÉLYben a nagy száraz szélvész ezen a napon

BESZTERCZE környékén száz éves fákat tördelt ki és sodrott le. – DEBRE-CZENBE 11 fagyott embert vittek be, a sámsoni pusztán CSONGRÁD megyében husznál több huszár fagyott meg, PÜSPÖK LADÁNYBA 5 fagyott embert hoztak. – A szabadban telelt legerősebb bika is megfagyott, a fegyverneki pusztán a fuvás egy rakásban 155 tehenet megölt, 30 szétfutva fagyott meg.

A nagy hó alól és vizekből még áprilisban is kapartak ki itt-ott megfagyott marhákat. Tartott a vihar január 30-án kedden, sőt még szerdán is igen csipős hideg volt. Az e vihar folytáni veszteséget 80.000-re számították szarvasmarha ló és birkában. Mártius 29-kén is volt fergeteg, mely a juhok és bárányokban ismét sok fagyási kárt okozott.

1816-ban januárban a nagy vihar, februárban szenvedhetetlen hideg, mártiusban folyvást erős fagyasztó szelek, az őszi gabonák nagy része kifagyott, július 18-án nagy égi háború, esőszakadás és szélvész, augusztus 3-án ismét szélvihar, mely a gabona kalongyákát szétszórta, terhes szekereket fel, s a tiszai töltésekről a folyóba forgatott. A TISZA és HORTOBÁGY is rendkívül megáradott, temérdek árvíz kár. (Tud. Gyűjt. 1819. VI. 57-70.) A hazában nagy éhség.

1816. Január 28. és 29-kén a Német-Bánáti-Regement kerületben csak magában annyira dühösködött a szélvész, hogy 54 ember életét veszttette és 40 ezer darab marha, melyek közt 38,238 juh volt, elveszett, a kárt 464,670 forintba becsülik. A bánáti veszedelemről emlékezet okáért. Ez ugyan elmúlt dolog, de a következése tartós és ki tudja, mikor lesz az elfelejtve. Három nap alatt, így szól a tudósítás április 1-ső napján, míg a szélvész a BÁNÁTban, egész TORONTÁL vármegyében pedig általában dühösködött, januárius utólján elveszett 400,000 juhnál több és mintegy 200 ezer ökör, ház alig maradt egy kár nélkül. A nyomoruság annál nagyobb lesz már most, mivel a szörnyű hó elolvadása által az a nélkül is igen vizes föld nem győzi a vizet beinni, egész tavak támadtak, melyek a vetéseket, kaszálókat és a megszorogatott takarmányt is elnyelték és így a megmentett barom is a legnagyobb szükségnek maradt tárgyává. A juhok dőge az egészségtelen levegő miatt már most széltére erőt vett. Egy szemmel látott tanu, a ki maga 150 ökröt és 1000 juhot veszttett el, azt bizonyítja, hogy a víz embervastagsággal tolul fel a földből. A sirás-rivás és nyomoruság leirhatatlan. Némely földbirtokos vagy árendás minden marháját és őszi vetését elvesztette és a mindenütt felbugyogó víz a tavaszi vetést lehetetlenné teszi. Ismét más levélből április 15-ről. Az a méltán híres gazda, Landgraf kapitány, szerencsétlen a maga dologba kapásaiban. A 3 nedves esztendő egymásután a maga záporosóival azt mivelték, hogy sok helyen a földből víz forr ki, melyek nagy áradásokat okozának. Az ő falui mostanság nagyobb részint vízben állanak; a parasztházak többnyire, az ő nagy költséggel épült gazdasági épületei pedig egytől-egyik mind lerogytak, mivel alattok a föld megindult vagy engedett. Most már a szántóföldön minden barázdákban víz fakadt és ott meg is áll; attól félnek, hogy a BÁNÁTFÖLD a lesz, a mi valaha volt, tenger. (Nemzeti Gazda XVI. 1831.)

Országszerte oly szakadatlan esőzés járt, hogy kirodhat a gabonák töve, mi nagy inség okozójává lett. (Földrajzi Közlemények. XVIII. 486.) Gazdaságbeli nyomoruságok a BÁNÁTban. A Bánátot a víz nagyon pusztítja, sok falukat elhagytak és elhagynak a lakosok. Most július elején az aradi vásárkor a MAROS újra véletlenül kiöntött és a mint mondják, még a kocsikat is felforgatta s 42 ember veszttett a vízbe, adja Isten hazugság legyen. SZEGEDEN a TISZA mindössze még nem apadt többet, április 7-ke óta 22 hüvelyknél. Még most is nagyobbak a vizek, mint 1813-ban voltak. A városbanegymásután rognak le a házak, s az emberek az újság-levelek szerint várják az utolsó ítéletet. (Nemzeti Gazda 1816. I.)

Rettentő szélvész, menydörgés és jégeső a BÁNÁTBan. A természet sok csapásai, melyekről sok magános vidékek MAGYARORSZÁGon, de kivált a BÁNÁT és az ALFÖLD nem ok nélkül panaszkodnak, nevezetes az a szélvész is, mely július 12-én éjjeli 2 és 3 óra között VERSECZet, a királyi kamara jószágát meglepte, valami irtóztatót csak a levegő ég szülni tud, így irnak azon környékről, összeadta magát, szélvész, jégeső, menykőhullás vetekedtek egymással, a szélvész nevezetesen oly nagy volt, hogy azon városban, melyben az épületek száma és számai 2600-ból állanak, csak egyetlenegy templom, koronához tartozó vagy magánosok háza kár nélkül nem maradt és ezeknek dirib-darabjai, mint a pelyva repdestek a levegőben. A bánáti egyetlenegy szép rácz templom tornyának a boritékját (coupol) letörte, de kivált a selyemfárikában, a lovaskaszárnyában és a vármegye szénatartójában tett ez a veszett szélvész sok kárt, az utolsó egészen összerogyott. Azonban mintegy özönnel omlott a menykő a szerencsétlenséggel terhes fellegekből alá, s egy kipótolhatatlan kártékony jégeső ömlött le az egész környékre, kiváltképen pedig azokra a hires bortermő szőlőkre, melyek soha szebbek nem voltak mint az idén. Kimondhatatlan az a törődés, mely a lakosokat ezen irtóztató természet mérgének a szemlélésére elnyomta; siralmas az a kár, a melyet viradtával tapasztaltak. Ennek a szörnyű szorongattatásnak tulajdonítják azt, hogy azon csapás ideje óta a hónap 23-áig 7 asszony szült holt gyermeket. Az egész kárt mely egy óra alatt esett csak hirtelenében számllál 4 1/2 millió forintra tette a tanács (U.o. 1817. XII.)

1817. Az éhinség tetőpontjára áll.

1817. ÁRVA megyében junius 24-én virradóra annyi hó esett, hogy PODVILK éjszakeleti határi faluból a félórányi távolságu ORAVKÁra korán reggel könnyű, nem vasalt egyfogatu szánon szánkázott egy valaki, de visszafelé már nem lehetett. (A magyar orvosok és természet vizsgálók munkálatai IX.94.)

1818. Lány tél. (Természet V. 97.) A nyári aszályosság miatt 40-50 forinton ment a búza köble. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) TRENCSEN vármegyéből jelentik, hogy (1818/9-ben) ottan oly keményen kezdődött a tél, hogy a patakok fenéig megfagytak, sőt a kútak is alig adtak vizet. Ezen fogyatkozásból két igen alkalmatlan szükség következett, tudniillik 1. a baromnak messziről kellett vizet hordani; 2. azon emberek, kik jókor be nem örlettek, a lisztben is nagy fogyatkozást szenvedtek. A TISZA körül amit egyébkor nem tapasztaltak, decemberben igen sok farkas jelentgette magát, úgy hogy egy csoportban hatot hetet is lehetett látni, a mi nem kevés nyughatatlanságot okozott több helységekben. (Hasznos Multságok 1819. I. 54.)

1819-ben ismét árviz veszély volt a TISZÁN (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.)

1819. Bőtermés. (Képes Folyóirat VI. 577.)

1819-1821. Az ALFÖLDön minden rétek, mocsárok, de a kutak is kiszáradván, a nyájak és csordák a távol hegyes vidékekc hajtottak legelő és vízhiány miatt a kopár és kiszikkadt síkokról. (Hon 1863. 9.)

1820. PALOTÁN, VESZPRÉM és FEJÉRVÁR között május 30-án délután 5 és 6 óra között oly rettenetes szélvész (orkán) dühösködött, hogy a szőlőhegyeken minden kerítéseket elpusztított, a szőlőket, gyümölcsfákat összetördöste, a pincze épületeket fölszaggatta, az üres hordókat messzire elragadta; nevezetesen egy hét arasznyi kerületű terebélyes almafát, melynek nehézségét a gazdák 35 mázsára becsülték, gyökerestől kiszakasztott és 160 lépésnyire a szőlőkön kívül elvetett. (Hazai s külföldi Tudósítások 1820. I. 386.) Junius 11-én ERTSen 9 és 10 óra között beütött a templomba a villám s az oltárt szétszórta; 26-án délután és egész éjjel oly sok eső

esett, hogy a földuzzadt hegyi patakok vizét medrében a SÉD nem tudta tovább szállítani; elöntötte a kerteket, elragadta a kerítéseket, behatolva a lakásokba óriási károkat okozott.

1821. Ezen év igen száraz volt, gyakori jégesőkkel.

1821. Lágyl tél. (Természet V. 97.)

1821. Minden félének jó ideje volt, a búzának köble volt 3-4 frt, az árpának 2 frt 1 tallér, a zabnak 1 frt meg 15 garas, a bornak pedig 6 frton fölül nem volt az ára. (Csongrádi följegyzések.)

1822. Az egész telet sohasem tudták volna, hogy tél-e vagy nyár, olyan jó idők voltak; el is kezdte az ég menydörgés hamar, Gergely előtt való nap, márcziusnak 11-ik napján az ALPÁRI templomot megütötte a menykő; semmi életnek nem volt ideje, kivált a tavasziaknak, hanem a bornak jó ideje volt, kivált a fehérnek akója kelt 7-4 frtért is; a nyara száraz volt, a búzának köble keletgett 5-8 forintokon. (Ugyanott.)

1822. TRENCSEN. Milyen meleg napok lehettek ezen KARPATUSI tájakon már áprilisban, megtetszik abból, hogy azon hónapnak 25 die a szalakota vagy szári csóka (*Coracias garrula*) megjelent, mely *Bertuch* szerint csak a melegebb részeket szereti. Ez a világos zöld, setét és világoskék tollakkal ékes madár egy az európai legszebb madarak közül. (Magyar Hirmondó 1822. 363.) Az idei rendkívül való időjárás különös következtetéseire nézve emlékeztetése tette magát. Külföldi ujságok jelentik, hogy KALKAUban (fekszik a nasszaui földön) szeptember hónap végével a tavaszon ültetett alma, körtvély és cseresznyefák oly szépen virágoztak, hogy májusban sem virágozhatnak szebben. Még itt sem mulja felül a külföld áldott hazánkat, mert ennyivel mi is dicsekedhetünk, sőt már minap is említett *Vörös Marthy Ferencz* prokátor ur udvarán PESTen egy eperfa másodszori termés gyümölcsét annyira növelte, hogy a megérést csak a november elején bekövetkezett nagy dér akadályoztatta. (Hasznos Multságok 1822. II. 334.) Karácsony ünnep első napján SZATMÁR vármegyében a SZAMOS folyó mellett fekvő SÜLYI helység határán levő erdőben három anyányi holló fiakat szedtek le egy fa tetejéből. A madárfiak egy hét múlva kierpültek volna, most még mind a három él és friss. Ezen különbséget kétségkívül a hosszú és meleg ősz okozta, de mindenesetre emlékeztet érdemlő tünemény. (Ugyanott 1823. I. 55-56.)

1822-ben nagy hőség és szárazság, minek folytán silány, rossz és átaljában hó ütötte szorult szemű termés.

1823. A tele igen keményen és tartósan tartott, a tavaszának az eleje igen szépen kezdte, de az utoljára sok széllel és hideggel végezte; a nyarán igen nagy esőszakadások voltak, hanem közben nagy meleg is. Az életek közt a kölesnek legjobb ideje volt és más egyéb tavaszinak. A búzának igen vékony ideje volt, mert a tisztabúza csak semmivé vált; a bornak is csak vékony ideje volt; a búzának köble 3-4 frt, az árpának 2 frt, a zabnak 1 tallér. A vörös bornak akója 3-4 frt, a fehérnek 5 és 5-ödfél. (Csongrádi följegyzések.)

1824. esztendőről való emlékezet. 3 és 4 frton ment a bornak akója, a búzának 3 és 4 frton köble, az árpának 1 frt 1 talléron, a zabnak csakúgy. (Ugyanott.)

1824. Egész január nyári meleg napokkal folyt le. De az egész tél is hó nélkül való volt és esős. Tavaszszal a hernyó és cserebogár nagyban uralkodott, s általok a gyümölcsfák tönkre tétettek. Termés a gabona félékben rossz lett, s a búzának az ára 2 frt 30 krról fel is szökött 6 frtigit PESTen. (Természet V. 97.)

1824. Január és február hóban igen kellemes napok jártak, április igen száraz és hideg, július és augusztus ellenben igen száraz és meleg volt.

1825. A január kellemes volt, hó nem esett, márczius 12-én nagy hideg és zivatar. Áprilisban és májusban száraz meleg napok jártak, 12-ikétől fogva azonban hideg, szeles és fagyos. A december elég enyhe volt.
1825. Lágyl tél, semmi fagy. Hó és fagy némi kevés csak József nap körül. Ápril száraz volt fagyos éjjekekkel, tavasziak rosszak, május elején hideg esőzés, júniusig tartott az esőzés, nyár száraz, termés rossz. (Természet 97.) PESTen az időjárás folyton gyenge minden fagy nélkül, úgy hogy inkább tavaszi időnek lehet mondani. Ennek jeles bizonyossága az, hogy (1824) december 10-én reggel kilencz óra tájban éjszakyugaton gyönyörű kettős szivárvány látszott, melyek között kivált a külső szokott szép színeivel különösen dicsekedett. (Hazai s külföldi Tudósítások 1825. II. 369.)
1825. A buzának jó ideje volt, köble keletgetett 3 frton, 4-en is, ki kicsodás volt, az árpának és zabnak ára 1 frt és 1 tallér, a bornak akója 6 frt. (Csongrádi följegyzések.)
1826. Ápril hava igen hideg és száraz, a vége felé kissé esős, a fagy sokat ártott. Május eleje hideg és fagyos, a BAKONYban sok hóval. Ezen év rendkívül terméketlen volt. (A veszprémi főgymn. értesítője 1893.)
- 1826-ban rendkívül kemény tél. (Földrajzi Közlemények XVIII. 486.) Az 1826-ik esztendőbeli időjárás. SZENT-GELLÉRT HEGYén levő s a magyar universitáshoz tartozó csillagvizsgáló toronynak igazgatója T. T. Tittel Pál ur ezeket közölte a budai német ujság által az 1826-ik esztendői időjárásról: Az egész esztendőben 83 nap teljesen komor volt, csupán 3 nap volt teljesen tiszta és kiderült; 113 nap eső, 38 nap hó esett, jégeső volt 4 nap. Többnyire az éjszaki szél uralkodott. Az első menydörgés hallatszott április 13-án, s a legutolsó augusztus 11-én, égháboru volt 8 nap. A thermometernek középállása tesz = +8°035 Reaumur, mely csak 1°435-kal kisebb, mint az észrevételek palotájában. A hévségnek mértékében a legnagyobb változás 34°. A leghirtelenebb való változás történt április 16-ik között, mert 29 óra alatt 10.8°-ra leszállott, különben az idővel járó változások között emlékezetes, hogy a DUNA hidja csak januárius 6-án szedetett ki, 18-án pedig PEST és BUDA között a jég megállott, mely márczius 7-ig majd teljesen eltakarodott, s ugyanezért márczius 14-én már a DUNA hidja be volt állítva. (Hasznos Mulatságok. 1827. 25.)
1826. A termésnek csakolyan ideje volt és úgy kielégített, mint az előtte való esztendőben. (Csongrádi följegyzések.)
1827. A tele keményen és tartósan nem tartott, csak kegyesen folytatta idejét. A gabonának nagy ideje nem volt a nagy meleg miatt, a bornak ugyan sehol sem volt ideje, ment akója 6-9 frton a veresnek, 8-10 frtokon pedig a fehérnek. A gabonának mindjárt nyáron ment föl az ára 5-10 fitra, 12-re és télen 14-re; tavasszal úgy ment lejjebb, mint a télen ment fölebb, hogy ősszel be nem örölhettek a rossz víz végett. (Ugyanott.)
1827. Nagy vízáradások. (Földrajzi Közlemények. XVIII. 486.) PESTen az esős és sáros napok után Boldogasszony (január) hava 11-én erős éjszaki szél támadván, egészen téli idővel látszatott fenyegetni; de estve hirtelen megváltozván csaknem nyári megre, 11 óra tájban a hathatós szél zugó esőt hozott, utóbb az ég feltisztulván, 4 óra tájban másnap reggel ismét szörnyű szél támadott és setét felhőkkel elborítván egünket, rémitő zugással nagy fergeteg támadott, midőn a jégdara és eső keveredve hullván nagy villámlások és rémitő csattogások között Ferencz városában a menykő lecsapott, s a reformatus templom megett a városnak fatartó majorjába azt meggyújtotta, s az egész várost nagy ijedtségbe hozta; de a bő esőzés és a serény segedelem mégis meggrátolta a veszedelem további terjedését. Ezen közben annyi-val nagyobb volt a rémülés, mivel az egész város felett a levegő mintegy tűzben

állani látszatott és a gyakori menydörgések s villámlások folyvást tartottak. Ezen tünemény annyival különösebb, mivel 11-én déltájban a DUNA felett igen szép szivárvány látszott, s ugyanez időben a BUDAi várban havas eső esett. (Hazai s külföldi Tudósítások 1827. I. 28.)

1827. Már januárius 12-én különös forgásra indult ezen esztendei időjárás, midőn PESTen a református templom szomszédságában éjjel után villámlások és menydörgések között a város tűzoltó készségeket tartó épületébe a menykő lecsapott. Azóta is gyakrabban különös idő változásokat tapasztalánk és a száraz hidegek után a lágy meleget szörnű erős szelek úgy váltották föl, hogy a téli erőt a tavaszi szelid napokban éreztették. (Hazai s külföldi Tudósítások 1827. I. 265.) Márcziusban nagy szelek dühöngtek, sok kárt téve az épületekben.
1828. Sem tele, sem nyara kegyetlen nem volt, hanem inkább kegyes; mindennek volt ideje, búzának és bornak; a búzának köble kelegetett 4-5 frton, az árpának köble 2-3 frton, a zabnak csakugy, a bornak pedig akója kelt 5-6 frton. (Csongr. följegyz.)
1829. December 27-én volt a legnagyobb hideg, a BALATON korán befagyott.
1829. Erzsébet napján (nov. 19.) esett a hó és el nem olvadt 1830 késő tavaszig. MAJSÁN megkásásodott az áldozati kehelyben a bor, a papok ruhába gyöngyölt meleg tégladarabokon enyhítették a kezök dermedését az oltárnál. (Földrajzi közlemények XVII. 486.)
1829. Nyara szépen és kegyesen ment végbe; minden félének volt jó ideje, hanem a tele hamar elkezdődött, 15-ik novemberben leesett a hó és 18 hétig egyaránt tartott, de a mellett még nagy hidegek voltak és a hónap vastagsága volt 2 láb, hegyen-völgyön egyaránt. (Csongrádi följegyzések.)
1830. Január 28-án rendkívül hideg volt, a hőmérő 19° R., az éjszaki oldalon pedig 21.5 R. fokot mutatott a fagypont alatt. Márczius közepén enyhült az idő, beállottak a melegebb napok s a tömérdek hó elolvadt a nélkül, hogy valami kárt okozott volna. Julius hó igen száraz volt rekkenő melegséggel, a hőmérő 6-án 32 R. fokot mutatott az árnyékban, e meleg napokban sokan betegedtek meg napszúrásban.
- 1830-ban hideg száraz időjárás. (Wittmann: Landw. Hefte IX. 13.)
1830. A hogy a nagy hónap a vize elment, sohasem ázott meg a föld, mindenféle gabonának vékony ideje volt. A hóvesztés után igen nagy árvíz lett, sok helyeken a kőhidat elszaggatta. A nyár is még különös emlékezetes, kimondhatatlan száraz volt, úgy hogy majd minden kisült a melegség végett; a búzának köble 5-11 frton, a bornak akója kelegetett 3-10 frtig, a búza pedig felment 14 frtig.
1831. A tele jól ment végbe és hamar kieresztett, a tavasza igen szépen és gyönyörűn tartott; azt mondták a régi öregek is, hogy még ilyen tavaszt régen láttak. A nyara pedig sok esővel járt, az esők pedig hasznosak voltak, mert úgy megneveltek mindenfélét, hogy még a nyomást és baromjárást is meg lehetett kaszálni, mindenfélét igen nagyon nevelt, különös szélvész volt juniusnak 26-ik napján azaz Jeremiás napján, hogy még 70 esztendő emberek sem értek olyant, az életet és gabonát és az épületeket, meg a malmokat, még a tornyot is elpusztította. Bezzeg megmutatta a nagy szélvész a veszedelmet, mert mindjárt elérkezett a nagy mirigy halál, a mely tartott 31 napokig, meghalt pedig 831 lélek; de voltunk olyan veszedelemben, hogy azt mondtuk, talán egy ember sem marad meg, mert a halotthordó kocsik úgy zörögtek, mint szüretkor a kocsik. A gabonának vékony ideje volt, mert a nagy szél összetörte, a bornak pedig jó ideje volt.

1831. Julius sok esővel, augusztus pedig meleg és száraz napokkal köszöntött be.
- 1832-ben hideg napok, csekély futó esők után nagy hőség, szárazság állott be, a patakokból és kutakból majdnem teljesen eltűnt a víz, s a nem mivelt mezőkön egy zöld fűszálat sem lehetett találni, még a mesterséges perje kaszállókat is kiperzselt a hőség az első kaszállás után. (Wittmann: Landw. Hefte IX. 13.)
1832. A tele sem kegyes, sem rendetlen nem volt, hanem a nyara sok terméssel ment, miért a búzának köble 3-5 frton, az árpa 1-2 frton, a zab 10-25 garason kelt, a bornak pedig nem nagy ideje volt, mert a hideg ősz hamar elérkezett, de a mellett nagyon jó lett az ára, volt 8-9 frtokon. (Csongr. feljegyz.)
1832. Ezen esztendőnek különösségei közé tartozandó az is a többek között, a mit MÁRMAROS vármegyéből irtak. Ott a hegyeket junius hónapban havas fellegek borították, az esett hó mindazonáltal nagy részént csakhamar elolvadt, julius folytában kettőztetett erővel tért vissza a zordon idő, úgy hogy több napokig volt nevezetesen LUHI helységben alkalmas szánut, még augusztus közepén is igazán havasok voltak a különben nyáron csak neveket viselő Havasok. (Hazai s külföldi Tudósítások. 1832, 130.)
1833. A tele nagy hideggel ment végbe, a TISZÁban 7 hétig volt a jég, a tavasz jó száraz volt, márczius 11-én összetörte a szél *Blázsik Pál* malmát; a nyarának az utolja igen sok esővel ment, a réti szénákat mind összerontotta, a gabonát átáztatta, a búzának köble 7-12 frt, az árpáé 2-7 frt, a zab csakugy, a borok pedig rothadás végett nem igen jók voltak. (Csongr. feljegyz.)
1834. A tele hó nélkül ment, de a nyara is eső nélkül való volt, mégis a gabonának jó ideje volt, 3-5 frt a búza, a tavaszihoz képest olcsó, hanem a bornak igen nagy ideje volt, 1822-től fogva nem volt olyan jó, kelt mindjárt szüret után 3-12 frt és 30 krig. Nem épen abban az egy esztendőben ment fel oly nagyon az ára, hanem mert utána való esztendőben elfogyott a szőlő mindenfelől az egész országban. (Ugyanott.)
1834. Márcziusban rendkívül nagy és erős szelek fujtak VESZPRÉMBen, a gymnasium tetejét, mely 1821-ben egészen újból volt készítve, ledobta. Az enyhe telet hideg tavasz váltá föl. Ez évben egész EURÓPÁban nagy szárazság volt.
1835. Május nagyon hideg volt és esős, a nyár igen száraz, úgy hogy a BALATON mentén a fák elszáradtak, s a vetések elsatnyultak. Október 16-án rohamosan állottak be a téli hideg napok sok hóval.
1835. Nem volt eső sem telén, sem nyarán, de termés sem volt. Áldozó csütörtökön fagyott el a szőlő az országban mindenütt, úgy hogy csak második hozásból szüreteltünk, de a gabonának ment is feljebb az ára mitn 5-7 frt, boré 10 frt. (Csongr. följegyz.)
1836. Ugyan nagy szárazság lett, sohasem ázott meg a föld, sem télen sem nyáron, nem is volt semmi termés; de hogy hajókon hozták a búzát, még sem ment feljebb 7-8 frtnál; a bor pedig akkor fagyott el az egész országban, fel is ment az ára 12 frt 50 krig.
1836. Január hava a megelőzővel együtt száraz, hideg és hó nélküli volt. A márczius meleg, az április esős, az egész nyár pedig oly száraz, hogy néhol egy szem eső sem esett.
1836. Kései fagyok, aszályos időjárás, a termés hazánk nagy részében igen silány. CSONGRÁD megye két legnagyobb kiterjedésű uradalmában az előző s következő évek terméséhez képest az őszi alig-alig 1/3, a tavaszi 1/4 termést adott. Kukoricza nem lett; a takarmány épen szűken volt, ezer holdakra menő gyepek-szállókon nemcsak, hogy nem volt mit kaszálni, de még legelőt sem adtak.
- 1836-ban ERDÉLYben a kedvező időjárás annak dacára, hogy junius elején 24 óránál tovább hó borítá a már teljes virágzóknak volt réteket és szálas vetéseket, kielégítő termést engedett. (Mez. g. könyve I. K. 121. l.)

1837. Augusztus meleg, a nyári szokatlanul hideg napokban sok barom veszett el.
1837. Bezzeg volt ám igen nagy termés, esők jártak és különösen az Úristennek nagy áldása volt, mert a hol nem vetettek is, arattak. Vadbúza csak annyi volt mint árpa, kukoricza; több más veteményeknek is nagy ideje volt, azt mondták a régi öregek is, hogy még ilyen termést nem láttak. A bornak is csak jó ideje volt, csakhogy nem igen sok lett, mert vizes nyár volt; a búzának kelt köble 2-5 forinton, az árpának köble 2 frtnál főlebb nem ment, a zab is csakugy, a kukoricza is csakugy, a bornak pedig akója kelt 2-4 frtokon. (Cs.F.)
1838. Ugyan lett ám nagy hó, nem volt kisebb, mint 30-ik esztendőben, hegyen-völgyön 2 láb volt, de lett is belőle nagy víz, mert akkor öntötte el PESTet, de még más sok helyeken is kiöntött, a hol még sohasem öntött ki a víz. (Cs. F.)
1838. Márcziusban engedni kezdett az idő s a töménytelen sok hó, mely a megelőző két hónapban esett, egyszerre olvadni kezdett. Ezen gyors hóolvadás volt az oka a nagy vizáradásnak, mely PEST város házainak jó részét elsöpörte. Ápril és május igen hűvös volt.
1839. Márcziusban nagy hideg, áprilisban havazás és fagy, júliusban szárazság volt, augusztusban mégis esett egy kis eső. Nyár derekán LÖCSE mellett 15 ló, 4 ember fagyott meg.
1839. Mindenfélének csak volt ideje olyan közepszerű módon, a búzának kelt köble 5-6 frtokon, az árpának 3-5 frton, a zabnak szinte csak, a bornak kelt akója 4-12 frtokon már új felé. (Cs. F.)
1840. Január meleg száraz, február és márczius száraz hideg, december eleje hideg, a vége pedig enyhe volt. (A veszprémi főgymnasium értesítője 1893.) Augusztus 3-án reggelre megfagyott a TÁTRÁban a szamócza gyümölcse, nyikorgott a lépés alatt a fagyos moha. (Kárpát egyesületi évkönyv 1893. 104.)
1840. A telét midőn elkezdte, igen nagyon keményen tartott 2 hétig legalább, hanem aztán mindjárt megszűnt a nagy hideg és olyan jó idők voltak, hogy még azt jövendölték, hogy mindenféle hamarabb megéri egy hónappal, mint másszor. De bezzeg rátett ám, mert a telet hozta a tavasz és nem hogy hamarabb megért volna minden, hanem még elkésebb, így tehát hazugságban maradtak a jövendölők és a búza ára úgy ment föl pünkösdtől táján, mint 39-ikben a bor, 6 frttól fogva 15 frtig köble. A tavaszán és nyarán igen sok szélvész volt, de ugyan sok helyen égések is, kivált BAJÁN szörnyű nagy veszedelmek voltak a tűz végett, a DUNÁN sok buzás hajó megégett. Ősszel a bornak nem volt ideje, mind elszáradt a szőlő, a búzának is csak meglehetősen termése volt, szinte az árpának is csak meglehetősen ideje. A midőn a termés megvolt, kelt a búza 7-9 frtokon, az árpának 1 frt 25 garason vékája, a zabnak szinte ugy, a bornak kelt akója 5-7 frton; a kukoriczának nagy ideje volt, vékája kelt 1 frton morzsolva. (Cs. F.)
1841. Leesett a hó előtte való Andráskor (nov. 30.) és 14 hétig élte a juh a takarmányt, a TISZA pedig akkor héten szintén Andráskor beállott és József hetében (márcz. 19.) ment ki; hanem a mikor elkezdte a jó időt; igen szépen ment, szelek a tavaszán nem igen jártak, még a szőlőket sem kellett tisztítani, áprilisban oly melegek voltak, hogy derék nyárba beillett volna, de ki is fakadt ám a szőlő Szent-György nap előtt. A nyara igen nagyon száraz volt, a kukoriczák igen nagyon mutatták magokat, de szintén másféle is, hanem a nagy szárazság végett fölsültek. Jakab napjáról (jul. 25.) pedig, a midőn szoktak jövendölteni, tehát így mentek el: Virradatja hűvös volt; délig csöndes meleg; ozsonnáig kis szelecske, de szintén meleg; estig borongós, de éjszakára kitisztult. Volt is ám még emlékeztető idő, 27. és 28. júliusban volt oly

melegség, hogy sem az ember, sem a jószág nem tudott mit csinálni magának; 70 esztendő emberek azt mondták, hogy még ilyen meleget nem láttak, a szállók igen fűsültek, augusztus 2-ik napján igen nagy szélvész volt. A búzatermésnek az egész országban rossz ideje volt, de szintén az árpának is, csak a zabnak volt ideje; a midőn elnyomtattak, a buza kelt 7-10 frton, az árpának köble kelt 4-6 frton, a zabnak köble kelt mindjárt 3 frt 36 krért; 14 frtig fölment a búza ára, az árpáé 8 frtig. (Cs. F.)

1841. Januárban sok hó esett, a május igen meleg és száraz, a december pedig melet volt erős ködökkel a reggeli órákban.
1841. Aszály. Az 1840-41-ki tél nedves, heves, az őszi vetések ARAD, TEMES, ZÓLYOM stb. megyékben kipállottak, de a tavasz és nyár felette aszályos, sülevényes volt. Julius 17, 18-ik napjain PEST, BIHAR, SZATHMÁR, CSONGRÁD, BÉKES, SZERÉM vármegyékből vett közlések szerint a hőmérő árnyékban 31-34°R verőfényen, főleg a homokbuczkás CSONGRÁD megyében 36-40°R. hőséget mutatott. A nagy szárazság és hőség folytán széna vidékenként semmi, általában felette kevés lett. HATVAN környékén július elején már 50-60 vfrton kelt egy 10-12 mázsás boglya. A marhák közt száj- és lábfájás, a birkák közt a vérbetegség uralkodott, az alföldön a legelő oly kopár volt, hogy nyári két hónapra a gazdák távol vidékeken egy-egy ökorre 10 frtért béreltek legelőt. SZABOLCSban az 1841-iki tavaszon 120-150 forinton, s még július elején is 100-120 forinton eladhatott fejős teheneket szeptemberben már 40-50 forinton meg lehetett venni. A vetéseket az aszály annyira megviselte, hogy helyenkint a vetőmagot sem adták meg, a kalász hasba sült, lón felette silány, de korai aratás. BARS-megyében már szeptember elején letörték a kukoriczát, mely SZABOLCSban nem is kötött, minélfogva lábán etették le. GYŐR megyei legidősb gazdák sem emlékeztek oly mostoha termésre, mint volt az 1841-iki, BORSODban pedig az 1816-17-hez hasonló éhségtől tartottak. A TISZA kiöntött, az árvíz CSONGRÁD megyében június végén huzódott le a földekről. A csongrádi gazdák éhen sinlő barmaikat a kiöntésekbe terelték, hol a vizet felvert sást és lenge nádat legelészték. Szalma felette kevés termett, s mert ez takarmányozásra szükségeltetett, több nagyobb uradalomban földdel almoztak.
1842. Három első havában igen sok hó esett, de szerencsére tavasszal lassan olvadt, úgy, hogy igaznak bizonyult a közmondás "sok hónap kevés a leve." Az augusztusi szárazságok miatt a gyümölcstermés teljesen tönkre ment, annál nedvesebb volt azonban az ősz.
1842. A midőn belekaptunk az esztendőbe, ugyan hozzá fogott a tél, 14 hétig volt a TISZÁban jég, szánkózni igen lehetett, még PESTre is azon jártak. A tavasz igen gyönyörűen kezdte s végezte esőzésekkel, a gyepeket igen meg is nevelte, sok gyepszéna lett. A nyara is igen szépen kezdte esőkkel, de nevelt is mindent, hanem aztán a nyár utolja szárazsággal végezte, a szárazság végett nagyon kevés kukoricza is lett. Az ősz a midőn elkezdte, mindig esett s lágy idővel és sárral végezte be az esztendőt, úgy hogy még a TISZA sem állott be. A búzának és árpának igen nagy ideje volt, a zabnak csak vékony, kelt a búzának köble 6 és 6-odfél frton, a zabnak és árpának köble 4 frt, a bornak is igen nagy ideje volt, az egész országban elejénte kelt akója 4-3-adfél frton. (Cs. F.)
1843. A tele olyan különös emlékezetes, hogy azt mondták az akkori régi öregek, hogy még ilyen telet nem láttak, hanem nyári termés is volt ám igen nagyon gazdag, mert kelt a búzának köble, a tisztáé 4 frt 30 kron, a rozsé pedig vékaja 15-16 garason, a

- zabnak és árpának vékája 12 garason. A bornak elejénte kelt akója 3-7 frton. mert világos és gyenge volt, de mégis jó lett utolja felé. (Cs. F.)
1844. Jó tele volt nagy hóval, tavasza nem is volt nagyon kietlen, a nyarán járt eső, de csak foltonkint, a termés is csak meglehetősen volt, hanem igen nagy döng árvíz volt és soká tartott, június végével kezdett apadni, a nyara sem volt kegyetlen, a termések közt a zabnak legvékonyabb ideje volt, elejénte keletgetett a buzának köble (?) 18-23 garasért, az árpáé fölment 1 frtig, a zabnak köble 21 garasig, a bornak akója elejénte 3 frt, 6-ig is felment. (Cs. F.)
1845. A tele igen jó hideggel ment végbe, a szánkózásnak jó ideje volt, a TISZÁban jó darab ideig volt a jég, a nyara igen esős s nevelős volt, még olyan nevelős, hogy a buzatarlókat is megkaszálták szénának; hanem egyszerre megfogta magát az eső, mint 2 hétig igen nagy meleg voltak ugyanynyira, hogy igen megrontotta az életet, mert akkor volt rája a nagy meleg, mikor a legjobb idő köllött volna rá, így tehát a búza ára felment, vékája 1 frtól 4 frtig. Hanem mégis nem épen azért ment fel, hogy itt nálunk termés nem lett volna, hanem hogy külső országokra hajókon hordták; az árpának köble 5-6 frtért ment, a zabnak csakugy, a kukoriczának csakugy, a bornak mindjárt szüret után kelt akója 5-6 frtért. (Cs. F.)
1846. A tél 1846. elején enyhe, gyenge, a tavasz korán beállott, mind az őszi, mind a tavaszi vetések sokat ígértek, némely helyeket kivéve, mint például ZÓLYOMBan, hol a temérdek vetési csiga az ősziakat megvigályította. – Május elején erős dér, azután néhány hónapig tartós szárazság és sülevényes hőség, minek folytán szűk termés lett, s a búza köble némely vidéken az országnak octoberben már 20 váltó forinton fölül kelt. – A burgonya szűken termett s a mi kevés lett is, rothadásnak indult, minek oka a nyári és őszi esőzés volt, ez utóbbi folytán a szőlő is rothadásnak indult. – Ezen évben tétetett azon tapasztalás is több szőlő vidéken, hogy a szőlő fűrtök a tőkén meg kukaczosodtak. – Jégverések is tetemes károkat okoztak. – A nm. m. k. Helytartó Tanácsa központi gazdasági egyesülettől takaréknak magtári tervezetet kívánt. – Az őszi vetésekben, melyek jó diszlésnek indultak, a hernyók tettek károkat. – A gabona drágasága miatt, mert különösebben kevés kukoricza termett, némely vidéken a sertés hizlalásával felhagytak, a BAJAI Miklós vásáron rendszeren 3-5 ezer hizott sertés szokott eladatni, 1846-ban összesen 80 drb. kelt el. HEVES megye hegyes részeiben a kender csirájában elpusztult a nagy szárazság miatt. – 1847-ben nagy szükség. PEST megye is inségi konyhákról élelmezte éhező lakosait.
- 1849-ik esztendőben az élet ára, a bor, pálinka ára a zavarok végett ugyancsak felment, a búzáé 10-12 frtig köble, az árpáé 8 frtig, a zabé, kukoriczáé csakugy, a boré 15 frtig felment akója 4 frttól kezdve. (Cs. F.)
1850. 1851. esztendőben már csendességben éltünk az előtte való esztendőhöz képest, termést is jól kaptunk mindenféleből; ránk való nézve igen jó volt, mert volt mit eladni és jó ára volt, a buzának köble kelt 8-9 frton, az árpáé 7-8 frtért, zabé, kukoriczáé csakugy, hanem a bornak akója kelt 8-12 frtig. (Cs. F.)
1850. Januárban a levegő hőfokat 16-20 R. fok között ingadozott a fagyponat alatt. VESZPRÉMBen május 22-én délelőtt 10 1/2-kor vésztyjósító fekete felhők tornyosultak az égen, s valóban kevés vártatva erős eső és jégzáró hullott alá, a csatornák vizei kiöntöttek, villám villámot ért, a melyek egyike a CSAPOSZERen házat is felgyújtott. A Szent-Anna kápolnába betört esővíz igen nagy károkat okozott, valamint a kiáradt SÉD is a szomszédos kertekben. Az egész július hónap egyébként

is igen erős volt, augusztus hó igen száraz; mindazon által csodálatos, hogy mikor még a BALATON vize is 20 R. fokra emelkedett föl, a terményekben semmi kár sem történt.

1851. Juniusban sok jég esett, mely a BALATON melléki szőlőkben sok kárt okozott.
1852. A tele igen szépen és kegyesen ment végbe, hó sokszor esett, de meg nem szaporodott, mert elolvadt, előtte való tél is olyan kegyes volt, hogy 1822-ik esztendőből fogva nem volt olyan tél, mint ez a két tél egymás után, hanem rátett ám a tavasz, mert egész márcziusban áprilisban nem volt eső, oly nagy száraz fagyok voltak, hogy mindent elpörkölt, még az életek is összefelé mentek, a füvek pedig semmire sem mentek. A marhákat úgy hordták a rétről haza, mert éhen döglöttek s mindenütt a pusztákon is szélélyel verték a barmokat a nagy szükség végett, ha egy szál szalmát kaphatott az utcán, felvette oly éhes volt a jószág. A szárazság végett a tavasziak igen hibásan keltek ki, ugyan vékonyan is volt ám ideje, hanem az őszi buzának legjobb ideje volt meg a kukoriczának, mihelyt felarattunk, mindjárt kelt a búza köble 6 frton pengő pénzben, a rozsé 5 frton, a zabnak köble 8 frton, az árpának csakugy, a kukoriczának csakugy, a buza ujesztendőre felment 9 frtra. A bornak csak olyan középformán termése volt, kelt akója mindjárt szüret után 7-8 frton, magam is 8 frtjával mindjárt eladtam 160 akót Isten kegyelméből. (Cs. F.)
1852. Esztendő időjárása igen változó volt, a mely tavasszal szárazság az ősszel pedig nagy nedvesség volt.
- 1852-ben ismét országos szárazság volt, takarmány dolgában különösen nagy szükség.
1853. Egész januáriusban a legnagyobb és legszebb tavaszi idő ment végbe, semmi hideg sem volt, hanem tavasza igen rossz volt, soká cserzett ki, az esőzések elkezdtek, igen nagy esőszakadások voltak, ugyannyira megárasztották a TISZÁt is, hogy az akkori életben levő emberek nem emlékeztek olyan nagyra; a tanyaföldek között is kiöntött az árvíz, sok helyen tanya is dült össze. De azonban a hol az árvíz ki nem öntött is, az esőzések végett sok életet elrontott a víz; az idő igen kövér lett, úgy hogy a nagy kövérség végett kidültek az életek, a végett igen rosszul fizetett, szalmája igen sok lett, de szeme nem sok; kelt mindjárt köble 14-16, 18-20, 25-30 váltó frtig jövő tavaszig, a bornak kelt akója 6-10 frtig, az árpának 8-11 frtig, a zabnak is 11 frtig köblei, a kukoriczának 15 frt. Ez esztendőnek olyan tele és tavasza volt, hogy 70 esztendő emberek azt mondták, hogy ez a második sáros tél, mert a szőlő-hegyre is keserves volt kimenni, olyan rossz utak voltak, a TISZA nem volt beállva, az életek mind le voltak dülve a nagy kövérség végett, de még is szeme csak lett. (Cs. F.)
1853. ERDÉLYben a tél enyhe, szelid volt, mely alatt az egerek temérdek legiói kedvökre ritkíthatták a búzavetéseket, a tavasz későn állott be, hideg, zivataros fagyos volt; a nyár a junius közepi s helyi pászmás esőket és záporokat kivéve, általában eső nélkül tikkasztó hévséges volt, mely már nyár közepére annyira leforrázta a veteményeket, mintha késő őszi dér csipte volna meg. Az ősz tartós volt szép napokban. A tavaszi gabona, ideértve a kukoriczát is, alig adott 1/4 termést, az őszi vetés közép termésen felül fizetett. Széna általában kevés lett. – A hazai ALFÖLD-ről vett tudósítások szerint, a tél enyhe esős volt, minélfogva a gazdák közönséges birkáikat a mezőn, az avason cserkésztettek, mégis kiméltek sok takarmányt, de az április közepén beállott fagy s szakadó esők a nyájakat helyenkint megfélezték. – Februárban, márcziusban égzengés volt, májusban kánikulai forróság, juniusban két felhőszakadás, és két jégzápor. – kellemetlen hideg nemcsak a melegöltöny, de a

fűtött szoba is felillet. Félév alatt 90 esős nap volt, a legrosszabb székes tereken is térdig érő gazdag fűtermés, esős zsákos fellegekből folytonosan hulló eső renden rothasztotta a bőtermést, a laposabb fekvésű földeken pedig teljesen felvette a víz a termést és sok buzavetés kalászát meghaladta a víz magassága. CSONGRÁD és BÉKÉS megyékben sok ezer hold őszi és tavaszi vetés maradt takaratlan, mert felvervén a folyandár, úgy össze vissza fűzte, a sok eső meg lefektette, hogy azt fel-takarni nem lehetett, sertésnyájukat hajtották tehát az ily vetésekre a gazdák.

1854. Egész gyenge tél, csak egy hétig volt igen nagyon kemény hideg, kétszer is beállott a TISZA, a tavasza igen száraz volt, márciusban a hó áztatta meg a földet, áprilisnak is éppen utólján volt eső, mindig csak szelek voltak, hanem május igen szép idővel jött be; lett jó termés, de mégis felment az élet ára, mert külső országokra hordták, mindjárt ujkor kelt a buza 24-25, 30 váltó frtig köble, az árpának 13-15 frtig, a kukoricának csakugy, a zabnak 11 frtig, a bornak kelt akója mindjárt 5-8 pengő frton, mert nagyon kevés termett, de semmire okot nem lehetett vetni, csakhogy termést nem hozott a tőke (Cs. F.)
1855. A tele igen keményen kezdte, de kevés ideig folytatta, hanem többnyire esésből állott az idő, egyszer hó, másszor eső, mindig szaporodott a víz, úgy hogy husvét napján félre ütötték a harangot, úgy kellett szaladni s tölteni mindenfelé; a városra és a tanyák közé erővel be akart törni, hanem szerencsére a mindsenti töltést elszakajtotta és oda igen sok víz takarodott s azonnal megszűnt az áradása, itt nálunk (CSONGRÁDon) is sok tanya össze rogyott a VIDRE (Vidra) mentén, CSANYon is több 30 háznál összedült. Még szerencse volt, hogy a földnek nem volt árja, úgy hogy az ekkor életben levők még ilyen árvizre nem emlékeztek, noha voltak 70-80 esztendő emberek. A böldi töltést is elszakajtotta, SZENTESre kocsival nem lehetett járni hetekig, hanem hajókon mentek, a malmokat a serház alatt kikötöttük, mert a réten ment a víz, nem utján. A nyarán is nagy esőzések voltak, a tanyákon a semlyékek tele voltak vízzel, igen kövér idők voltak a gabonára, ledültek az életek mindenfelé szorult szemű lett a búza; mint 1853-ban, úgy fizetett csomója, 1 vékát, sok még annyit sem, kelt mindjárt köble 18-15 frtig szeptember utoljáig. (Cs. F.)
1855. Csakugy ment el, mint az előtte való esztendő, a termés, élet ára is csakugy. (Cs. F.)
1857. A tél igen száraz tél volt, utána még a nyár is olyan száraz, úgy hogy a legrégibb tőkék kiszáradtak; bezzeg 1-ső novemberre leesett a hó s aztán követte a hideg, a TISZA is megzajlott. (Cs. F.)
- 1857-ben szárazság, főleg silány takarmánytermés, tarló legelő, kaszálló annyira lesült, hogy már augusztus közepén jászolhoz szorultak a munka állatok.
- 1858-ban több vidékén az országnak oly takarmány szükség volt, hogy a barmosgazdák állataikat felében, harmadában teleltetésre kénytelenítették adni.
1858. Bezzeg ráfogta ám, nagyszáraz hidegek voltak, a tavasza nagyon száraz, a nyarán is csak egyszer volt jó eső, gypszenák épen nem lettek, a gabonának is vékony ideje volt, köles épen nem lett, kukorica is vékonyan, bor pedig általában nem volt, mind leszáradt az eleje szőlő, csak a második hozásból szüreteltünk.
1859. A hó leesett mindenszentek napjára s utána lettek nagy hidegek, a hogy a TISZA beállott, egyáltalában soká volt benne a jég. Mátyás napra igen megfagyott, de ki is töltötte ám utána a 40 napot, igen durva hideg szelek jártak, úgy hogy a szőlőket nem győztük tisztítani; márczius, áprilisban, májusnak egész a feléig soha sem volt eső, oly száraz volt a tavasz, hanem 16-ik májusban kezdte el esőzés, igen szép és hasznos esők lettek, az életeket is megnevelték, hanem a fűvekre már késő volt az idő, akkor volt rá idő, mikor már rendén voltak a szénák. Ismét megfogta magát az

idő, igen nagy szárazság lett s nagy melegek voltak, a szárazság végett ugyan felment az élet ára, a búzáé 25 frtig, az árpáé 10 frtig, a zabé csakugy, a kukoriczáé csakugy, a bornak akója 6-9 frtig. Mégis a száraz tavasz jó termést hozott, az árpának különösen olyan jó ideje volt, hogy 10 esztendőnt mondták az emberek, hogy ilyen ideje nem volt s igen nagy szemű lett, a búzának is csak jó ideje volt, a zabnak is, a kukoriczák felsültek a nagy melegek végett, mindjárt nyomtatás után köble a búzának 10-12 frtért ment, az árpáé 5-6 frtért, a zabé csakugy, a kölesnek is vékony volt az ideje, ennek is mindjárt kelt köble 12 frtért.

1860-ik esztendőre kelvén igen szép nyári idők voltak, az első hetekben éjjel nappal a malmok is fordultak a TISZÁN, vizkereszt napján ugyanis a legszebb tavaszi idők voltak, kisütött a nap, délután elborult, zengett villámlott lefelé nyári módon; ismét zengett villámlott derekasan 27-ik márcziusban s utána való napokban igen sok esőzések voltak, szél a tavaszán nem sok járt, az a jele, hogy a szőlőket sem kellett tisztítani; hanem a nyara száraz lett, de mégis jó termést adott, az árpát mérték 12 frtért, a búzát 16-20 frtért; a borok pedig jók lettek, jóval több, mint előtte való esztendőben, mindjárt keletgett szüret után akója 6 frton, 8 frtig felment az ára.

1861. Az időjárása szépen és kegyesen ment és termés volt mindenféle.

1861-ben szárazság.

1862-ben ismét kevés takarmány, sőt ez utóbbi évben a gabona is igen közepes mennyiségben termett.

1862. A tele jó keményen tartott, a tavasza is szépen ment, kevés szelek jártak, a szőlőket sem köllött tisztítani, hanem ellenben igen száraz tavasza volt, ismét a nyara is nagyon száraz; de életek voltak, azt mondták, hogy semmi sem lesz, de mégis csak volt több, mint előtte való esztendőben, a borok pedig lettek olyan szépek, meg oly jók, hogy azt mondták a vevők, hogy meg van festve, kelt mindjárt 4 pengő frtért.

1863. Igen hamar elkezdte a telét, beállott a TISZA deczemberben (1862), két hónapig volt a TISZÁban a jég, egy kis ideig jó szánút is volt, általában igen nagy száraz tél ment végbe, olyan nagy por volt az utcákon, mint derék nyárban, azt mondták 70 esztendőös emberek, hogy még ilyen apadását a TISZÁnak nem érték, a vizi-malmokat el kellett hordani az őszi apadásokra, a tavaszi első vetéseket a porba vetették el, kikeletkor igen szépen ment az idő, hanem lett szárazság, mert sohasem ázott meg a föld, nem lett semmi gypszena még a semlyékekben sem, a mi kis esők is voltak, de azután igen nagy szelek lettek, azok végett semmit sem is használtak az esők; bezzeg lett ám 21-ik juniusban szörnyű nagy jég, voltak akkorák benne, mint egy ludtozás, a szőlővesszőket derékon szaggatták el, kivált az öreg Haleszoknak a tulsó végén, egész az öreg szőlőknek a derekáig; hanem ismét lett ám másik apróbb szemű jég utána 2 hétre, az aztán általjában mind az öreg szőlőket, mind a Haleszokat ujra elvágta. De az az első nagy jég olyan nagy volt, hogy még a barmokat, ménest áthajtotta a TISZÁN is, de oly szerencsésen általmentek jöttek, hogy egy darab döglött bele csak. 20-ik juliusban volt olyan eső, hogy két esztendő alatt ugy meg nem ázott a föld, utána még igen szép idő lett, az ősze és a tele mindig száraz volt, Lucza napján (decz. 13.) olyan nagy szél fujt, hogy még az épületeket is összerombolta.

1863. Julius 4-én 12°R. meleg után a szőlő és a vetemények nagyrészt elfagytak HALASon, csak dombos helyeken maradtak meg. (Dr. Molnár István: Kiskun-Halas helyrajza 1878. 15.) Közljük még Érkövy után (mint előzőleg is) a következőket: Juniusban 3-káról 4-kére erős dér, azontul a hó vége felé 26°R. juliusban 29°R., augusztusban 4-től 19-ig 24-30°R. hőség árnyékban, verőfényesen természetesen

sokkal tetemesebb. A DUNA, TISZA, SZAMOS, MAROS medreiket sem töltötték meg. Az aszályosság különösebben a magyar síkságon, a róna alföldön fejtette ki sülevényessége egész hatalmát. A közfigyelmet a hazában legelső DEBRECZEN város azon küldöttségének, mely a határbeli vetések, kaszáló és legelő megtekintésével volt megbízva, hivatalos jelentése ragadta meg.

A határ felmérése május 28-án történt, s a küldöttség már akkor kimondotta, hogy az ondodi és a hegyesi pusztákon őszi vetésekhez kötött minden remény meghiusult; már akkor úgy néztek ki a mezők, mintha szalmával lett volna bedugdalva a föld. A tavasziak alig voltak három hüvelyk magasságúak, s a legjobb kaszálókon sem volt annyi fű, mi egy kaszavágást érdemelne.

A kádarcsi korcsmától kezdve pedig a 45000 kat. holdnyi legelő annyira kiégett, lesült, hogy a legtelekesebb helyeken sem volt zöltség látható, a székeesebb részen pedig a föld a szó legszorosabb értelmében sivatag. – Az elhagyott birka állásokon helyenkint 4-500 darab juhcsontváz, az éhen elesett állatok hullái, voltak össze garmadolva, – s a még e legelőn lézengő emelős szarvasmarhából 8-10 darab döglött eléhség miatt.

Az itt következő adatok az inséges tér felmérésére kiküldött királyi biztos jegyzeteiből merítvék.

Alsó SZABOLCS megyében őszi, tavaszi egyaránt silány, kaszálló, legelő semmi, kiszáradt a fűnek még töve is.

A HAJDUSÁGBan az őszi vetések június végén alig voltak arasznyi magasságnak, a kalászkban itt ott egy szorult szem. Zab, árpa még szomorubb állapotban; kaszálló, legelő kiaszva teljesen. DEBRECZEN nagy kiterjedésű határa szintén ily vígasztalan, kiégett kopárság.

BIHAR megyének déli részében 42 helység határa végkép lesülve.

A NAGY KUNSAÁGBan KARCZAG 70.000 holdas határa mint afrikai sivatag, a tenyészetnek semmi nyoma.

KUNHEGYES, MADARAS, KISUJSZÁLLÁS, TURKEVI, KUNSZENT MÁRTON 200.000 holdnyi határa ugyanazon fokán áll a nyomornak mint KARCZAG.

Ezen hat községben a marha létszám megdöbbentő csökkenését imé számok mutatják:

	szarvasmarha	ló	juh	sértés
1861-ben volt	30593	15190	243340	26100
1863 júniusban volt	6087	8470	47362	7010
elpusztult	24506	6720	197978	19090

a veszteség legalább is három millió forintot képvisel. Igaz ugyan, hogy a marha létszámi különzék nem kizárólag dög eredmény, de a veszteség mind a mellett is óriási, mert a mi nem marhadög és inség folytán pusztult el, pocsék árakon lett eltékozolva.

HEVES megye nagy részében az őszi vetésből csak a vetőmag, sok helyen ennyi sem várható; tavaszi legelő, kaszálló semmi.

CSANÁD megye legnagyobb részében az ősziből 1-1 1/2 mag várható, sok helyen épen semmi; tavaszi, takarmánynak levágva, lelegeltetve, semmi: széna sehol.

CSANÁD megye CSONGRÁD szomorú sorsát osztja.

BÉKÉS megyében a legjobb termés sem haladta meg a két magot, nagyobbbrszt semmit sem adott.

ARAD megyében kivéve a LONKASÁGot, s a hegyes vidéket, hol széna is termett, sem őszi, sem tavaszi.

Ugyanitt, mint CSONGRÁDban s több más megyében a jégverés is tetemes károkat tett.

Külső SZOLNOK megyében teljes terméketlenség.

TEMES megyében tíz községben már júliusban teljes inség volt, 166 község nagy szükségnek nézett elébe.

TORONTÁLban alig tíz határban van közepes termés, a többiben rendkívüli terméketlenség.

BÁCS megye egy részében nagy a terméketlenség.

A fennebb elsorolt vidék inségének nagyságát legjobban mutatja az, hogy a felvizsgálásra kiküldött királyi biztos csak a kisebb birtokos osztály és a nép számára csupán őszi vetőmagul 880.000 mérőnyi kívántatóságot, illetőleg azon gabona mennyiségnek más vidékről oda szállítását látta szükségesnek illető helyen javasolni.

SZATMÁR NÉMETIből a következő tudósítás van előttünk (Pesti Napló 201.) Termékeny 32000 catastralis hold területű, nagy határunk majdnem mindenütt hasonlít a terméketlen sivataghoz, hol a tenyészetnek nyomai sem látszanak.

Negyedfél ezer holdat tevő búza fordulónk egyik része alig adott egy magot; másik nagyobb része a jég által elverve, hasonlít oly helyhez, melyen ellenséges tábor rombolt és pusztított. Nyolcz ezer holdat tevő réti és lankai kaszállónk nem termett annyi szénát, mennyi egy jó gazdának szükségét fedezhetné. Az éhező marhának kénytelenek voltunk az erdei elő tilalmasokat is felszabadítani.

Hétszáz hold területű kiszáradásnak indult, szálllónk 25-30 ezer akó termés helyett 5-6 százzal elégít ki, s mi a szállló tőkékből megmarad, jó lesz ha jövőre termőfát lesz képes növelni.

Legelőink porfészek, nem pedig tápláló növények hazája.

Hatod fél ezer hold tavasz és lanka földünkön, melyet kezdetben szép reményű tengeri terméssel biztattak, mely máskor már marosi testvéreinket is táplálta, alig találunk valamit, kiégett a nagy melegségben és szárazságban.

Élethű szivekkel festi egy csanád megyei hazánkfia a nagy nyomort, melyet az ez évi aszály ott okozott; – a tudósítás NAGYLAKról a P. Hirnökben közöltetett: Az emberek füvet, a sertések hust esznek. Azok is, ezek is só nélkül. A mi megehető zöldet talál a szegény nép összeszedi s ételnek megfőzi, az elhullott lovak hulláin pedig a sertések lakmároznak. Az élelmes faj összevásárolja potom áron a sovány sertéseket és lovakat, s ezeket lebunkózza, megnyuzza, s a hussal amazokat hizlalja. A zöldség ritka és méreg drága, s ha az ember ujság vágytól ingerelve erszéyenének megerőltetésével vesz is például néhány ugorkát, nem élvezheti, mert a szárazság miatt oly keserű, hogy megenni lehetetlen. Egy dinya s egy ló egy áru, ez is amaz is 25 garas.

Akármerre megy az ember az uton döglött lovakat talál. Kun László idejét értük el, már sokan taligára szorultak, s azt maguk tolják. A takarmánynak oly szűke van, hogy a legavasabb régi szalmának, sőt dudvának, melyre azelőtt még csak rá sem néztek, tizszerte nagyobb ára van, mint volt hajdan a legjobb szénának. A fuvaros lovai számára zsákokba tömi a szalma vagy polyva takarmányt, s úgy indul utra. Füteléknek a nép a rétekről, miután a csorda által előbb lelegeltetett, a nád és gyékény gyökereit, a mezőkről a kutyatejet vagdalja ki. Barmát ákác, szállló és fanyár levéllel tengődteti. A régi villák hevertek, az ujak nem keltek. Ezek helyett a

gazdák gerebléyik régi fogaik közzé ujakat csináltak, hogy a lekaszált arasznyi gabonát összegereblyézhessék. Maguk a gazdák is kalász szedőkké lettek. A termést néhol ökrös szekerek helyett talicskán és lepedőben hordták haza. Sok feles a gazdától kölcsönzött vetőmagot sem téríthette meg a termésből. A gazdák hambáiraikba gabona helyett polyvát raknak, a szalmát ponyvával beterítve s kötéllel lekötve szállítják haza nehogy elhullassák. Egyedüli reményünk még csak a kukoricza termésben volt, de az is elsült és sokan már kitepték takarmánynak. A szőlő is lesült, a gyümölcs apró és férges.

A tönkrement őszi és tavaszi termés után a gazdák még a kukoriczatermésben biztak, de a nagy szárazság e tekintetben is sok szép utolsó reményt meghiusított. A "Hon" b.-csabai levelezőjének tudósítása a következő: BÉKÉS, ARAD, TEMES, TORONTÁL, BÁCS és CSANÁD-megyék egy részét beutazván, utolsó támaszunk a kukoriczára nézve, itt közlöm valóban lesújtó észleleteimet. – CSABÁTÓL KÉTEGYHÁZig ARAD felé a kukoricza nagysága egy arasz; sok helyen kiszáradt. Termés = 0, takarmány 1/20. KURTICSig 1 láb magas összeszáradt. Termés semmi. Takarmány 1/10. ARADig és ARADon túl egy órányira a MAROS völgyön a természet zöldebb, a tarló kielégítő legelőt nyújt, a kukoricza fél öl magas termés 1/20, takarmány 2/3. ORCZIDORFig a kukoricza és tarló már silányabb, amaz 2 láb magas, termés azonban semmi, takarmány 1/2. TEMESVÁRig és innét fel KIKINDÁig és le TÖRÖK-BECSéig ismét vigasztalhatatlan, 1 láb, illetőleg 1 arasz magas. KANIZSÁTÓL MAKON át CSABÁig ismét folyton fogy a kukoricza magassága. Ez egész vonalon a termés semmi, takarmány 1/4–1/20.

Az "Eger" közlése szerint egy 200 holdas tanyán, KARCZAG mellett, termett összesen öt véka búza, takarmány semmi.

DEBRECZEN határában egyik gazdaságában hiteles tudósítás szerint 120 köből búza vetésről termett 40 köből szemetes ocsu, 70 köből kétszeres vetésről 21 köből.

A "Vadász és Versenylap" a következőket írja: Az országos szárazság, mely szomorú csapásként sújtja a hajdan gazdag és boldog ALFÖLD szerencsétlen lakóit, hatását a vadra sem téveszté el. A rossz termés miatt kopár, sivár térségek, hol ezelőtt buja tenyészet zöldelt, megfosztá a vadat is, főképp a nyulat, buvóhelyétől. Nem volt hol szaporodnia, s a még nem rég vaddús helyeken alig találni most magvát. Vízi vadnak, világos hogy az idén hírét sem hallották, a tavasszal kevesebb számmal megérkezett fűrj is csakhamar tova vonult e sivár pusztaságból, a szőlő földjéhez oly hű fogoly is alig talált egy egy sűrűséget, hol fészket rakva költhetett volna, mert a legelőből kipusztult marhhák felkeresték a füzeseket, a csekély bozotokat, s összetipták fészket, az örege megmaradt ugyan, de meddőn.

Az inség színhelyére kiküldött királyi biztos a szárazság folytán beállott termés csökkenés értékét – eltekintve az állatokban történt veszteségtől – 126 millió forintra tette.

1868. Julius 8-án a SZILÁGY-SOMLYÓi görög katolikusok régi templomát délután 5-6 órakor iszonyu vihar a temető oldaláról a Csurgó-utczába hordta. (Szilágy-somlyó gymnasium értesítője 1893.)

- 1868-ban CSONGRÁD vármegyében lóháton hordták a fűtő szalmát a nagy sár miatt télen, így járt a szekérpósta is CSONGRÁD és FÉLEGYHÁZA között, egyik lovon a póstás legény ült, a másikon a tchershállitmány. A ki azt a 25 km. távolságot kocsin akarta megtenni, 45 frtot kellett fizetnie, alább nem mert fuvaros rá vállalkozni. Juniában megdült a vetés a sok eső miatt, gépekkal aratni nem lehetett, mi a napszámot 4 frtra szöktette föl FÉLEGYHÁZÁN.

1869. május 1-én elfagyott az ALFÖLDön a kukoricza, bab, tökvetés velök az akácfák hajtásai. Korán és keményen állt be a tél, KESZTHELYen október 18-án egész nap havazott, de KOLOZSVÁR és TORDA fölött ugyanazon hónap 21-én rettenetes nyári zivatar vonult el villámlás és menydörgéssel. BUDÁN a hegyeket csak november 14-én lepte el a hó. Felhőszakadás, dörgés és villámlás dühöngött ESZÉKen karácson napján. Már délelőtt dörgött, de éjjel kitört a zivatar; villámlás villámlást, dörgés dörgést ért s az egész égi zenebonát kísérte. KRAVICZ helységben ESZÉK mellett szintén beütött a villám. NAGYVÁRADon is, hol háztetőket szaggatott le s fákat tépett ki az orkán. Ekkor este FÉLEGYHÁZÁN zuhogott az eső.
1870. Későn köszöntött be az igazi tél, február 7-én azonban 27 fok hideg volt KOLOZSVÁROTT; mező és erdőben nagy károkat okozott, a vadakat s más állatokat, valamint a madarakat erősen megdézsmálta; a megfagyott egyének száma borzasztó volt. A rá következő karácsonykor ellenben kihajtottak a bokrok, virágzott az ibolya a szabadban úgy, mint márcziusban szokott.
- 1871-ben karácsonykor 20 fokos hidegek jártak, de nem tartósan az ALFÖLDön.
- 1872-ben december végén virágzott a temetőben sok mezei növény, még január közepén is sok helyt támadt aggodalom az iránt, miként lesz beszerezhető tél folytán a nyári szükségletre megkívántató jégkészlet. KECSKEMÉT ekkor volt kénytelen néhány waggon jeget hozatni. Fölkaptak a jéggyártó gépek.
1873. április 14-én KISTELEKEN Csongrád vármegyében fürödtek a gyermekek a falu mellett álló vízben, 23-án pedig teli volt hóval a VÉRTES és NASZALY hegy VÁCZ körül, KECSKEMÉTen havazott május 1-én és fűteni kellett utána hetekig.
1875. A szigorú tél s nagy havazások miatt az utak több napig járhatatlanok voltak.
- 1876-ban KECSKEMÉTen a január hónapnak egy ízben 23 fokos hidege volt, de február 16-án tul már nem fagyott, az árvizek utána sok vidéket tettek tönkre, a termés szűken fizetett. HÁROMSZÉKEN márczius 19-től május 6-ig eső teljességgel nem volt, mely tartós szárazság ott különösen tavasz kezdetén szokatlan tüneménye; július 11-én hó esett a MAGASTÁTRÁban.
1876. A tél oly enyhe volt, hogy még rovarok is előbujtak. Február 6-án oly nagy hó esett, hogy a közlekedés több napig szünetelt, február utolsó napjaiban a TISZA és DUNA mellékét vízáradások pusztíták.
1877. Július 7-én ZÁNYKA mellett BEREGBen több mármárosi paraszt fagyott meg.
1877. Márcziusban nagy hózivatarok dühöngtek.
1878. Február 2-től kezdve több napon át megakadt a közlekedés a nagy hózivatarok miatt, október 28-án borzasztó menydörgéssel és villámlással nagy zivatar vonult el VESZPRÉM fölött.
1878. Koritnicza fürdő vendégei szétrebbentek a nagy hideg miatt, szeptember első hetében újra virágozni kezdtek az almafák. Augusztus 30-31-én volt a MISKOLCZI fölhőszakadás és árvíz, romba dült 698 ház, megtelt vízzel 1457, áldozatul esett emberélet több 200-nál.
1879. Február 12-én erős villámlás volt este KECSKEMÉTen, az év tavaszán mindenféle vízáradások voltak és a szegedi katasztrófa ezeknek csak betetőzője, május elején a sok esőzés folytán KECSKEMÉT határában levő vetések nagyrészt víz alatt álltak; de legerősebben betette az ajtót az 1879-iki december eleje. Ólmos esővel állt be a tél a rengeteg károkat tett az élő fáknban. KALOCSÁN az érseki parkban 80 méterre becsülték a letördelt ágak famennyiségét, a KÖRÖSÖK és a MAROS kidagadtak medrökből az erdélyrészi hóolvadás miatt ugyanekkor, mert ott heteken át meleg idő

- váltotta föl a nagy havazást. A december hónap MAGYARORSZÁGon 10 fokkal volt hidegebb a normális átlagosnál.
1879. Julius 27-én oly nagy záporosó VESZPRÉMBen, hogy Hosszu-utczai alacsonyan fekvő lakásokba több helyen betört a víz. Ez év egyebekben is annyira nedves volt, hogy a pinczékben több helyen fölfakadt a víz; május 12-én és áldozó csütörtökön (máj. 22.) kiöntött a SÉD, több helyen a lakásokba is betört.
- 1880-ban a január 3.6 fokkal volt hidegebb, mint egyébkor szokott lenni, a föld fagya csak Szent György nap táján ment ki, de a rá következő december 3 fokkal volt enyhébb a vártnál. Augusztus 18-án felhőszakadás volt délben KECSKEMÉTen, sok házba behatolt a víz, a belső sétatéren csónakzáni lehetett volna.
1880. Ápril 7-én korai égi háboru volt, a villám többször lecsapott. (A veszprémi főgymnasium értesítője 1893.)
- 1881-ben ismét árvíz veszélyek zaklatták a TISZA menti vidéket, ápril 27. estéjétől 29. estéjéig egy huzomban 48 óra hosszant szakadt az eső KECSKEMÉTen, nyáron pedig napszúrási esetek voltak BUDAPESTen és az ALFÖLDön.
1882. november 4-én ezrével nyílt a buzavirág az izsáki temetőben, délben a legkönnyebb nyári ruhát lehetett használni.
1883. július közepén havazott DEESen, SZOLNOK-DOBOKA vármegyében kevés hija volt, hogy fűtésre nem került a dolog. A MAGAS-TÁTRÁban a megelőző tél utolsó hava július 17-én esett, a következő pedig 27 napra rá augusztus 13-án jelentkezett. December 30-31. napjain 30 fokos hideg volt LIPTÓban.
1884. január 1-én SZENT-ANNÁN ARAD vármegyében 22.5 fok hideget tapasztaltak; ugyanazon évi június 19-20. közt való éjszakán LIPTÓban a deményfalvi völgyben 20 db. szarvasmarha fagyott meg, 29-én éjjel a kokovai és pribilini legelőkön több juh; augusztus 13-án reggel 6-8 óra közt KUN-SZENT-MIKLÓSon 2 óra hosszant havazott permetező esővel vegyest, de SZOBRÁNCZon november 15-én villámlás, dörgés és jégeső volt.
1886. márczius közepén országszerte 16-17 fok hideg járt; a mellett árvíz.
1887. január legelején kihajtott a SZÉKELYSÉGben a lonczbokor, pillék röpködtek, SEPSI-SZENT-GYÖRGYön megjelent a kikeleti hóvirág, ibolya csokrokat kötöttek és az erdőkben teljes kivirágzott boroszlánok voltak láthatók; de június 2-ik felében napközt is csak 10 fok volt a meleg az ALFÖLDön és nagy kelendőségű lett az őszi ruha.
1888. telén terhes szekerek utja lett a BALATON jege.
1889. október elején víz alatt volt az egész SZÁVA völgy, KUSTÉLYnál október közepén 290 ctméterre emelkedett a TEMES folyó a nulla fölött, a BEGA 170-re. MOSNICA, GIRODA, MEDVES, SAÁGH és PARÁC községek népét ki kellett rendelni a gátakra; beszüntette a DRÁVA a vasuti közlekedést CSAKTORNYA és VARASD közt.
1890. január 20-án nyári zivatar vonult át ZÁGRÁB fölött egy órai dühöngéssel, KOLEDOSZINÁban pedig beütött a villám egy fába; ez a vihar 3 nappal később KUN-SZENT-MIKLÓSon jéggel jelentkezett. Június 9-én BARS-GELÉTNEK, ROZS-NYÓ, BENESHÁZA és ZALA-EGERSZEGen volt dér, SZEPES-IGLÓn 3-án és 16-án, KÉSMÁRKon 3-án és 14-én, LIPTÓ-SZT.-MIKLÓSon 1-én és 14-én. GÖRGÉNY-SZENT-IMRE közelében 18-án hó esett a SZÁKA-MEZŐ havason. Októberben 60-70 cm. vastagon borította a hó az ERDÉLYi részek több vidékét, az ALFÖLDön pedig a 4 hónapos szárazság folytán annyira visszament medrébe a TISZA, hogy ALPÁR tájékán szekerekkel jártak keresztül rajta; a VASKAPUnál

ekkor a DUNA vize oly alacsony állású volt, a minőre 30 év óta nem emlékeztek, holott alig három héttel annyira földagasztották az ALPOK folyói a DUNÁT, hogy POZSONY árvízveszély bizottsága összeült, a budapesti MARGITSZIGET egészen víz alá került. Ez évben december 28-án KECSKEMÉTen egyszerre 17 hideg fokkal állt be a tél szigorúsága. December 31-től március 12-ig volt a DUNA BUDAPESTnél befagyva, e 72 nap alapján a fagyos napok számát 80-ra tehetni, holott BUDAPESTen átlag 60 szokott lenni.

1891. Az október hó föltűnően száraz volt. (Képes Folyóirat. V. 647.)

1891. első hónapjában FIUME napokig el volt a szárazföldi közlekedéstől vágva a nagy hó miatt. ZAGORIÁban, a horvát SVÁJCZban annyira lelepte a hó a falvakat, hogy a halottakat kivinni a temetőbe nem lehetett, hanem a házak mellett a hóban helyezték el ideiglenesen, míg a fehér lepel eltakarodik. KRALJEVECBen a hó 7 embert elevenen temetett el örökre. A földművelési miniszterium vizrajzi osztálya 1891. telére a legvastagabb hóréteget SZINEVÉR-POLYÁNÁN jelezte, cz 98 cm. volt.

LIPTÓban március 21-én második tél kezdődött; GALGÓCZon temesmegyei ZSÁMon, BELÉNYESen, BIHARban óriási havazás volt; hasonló jelzett a táviró PANCsoVA, ZSOMBOLYA, ARAD, NAGYVÁRAD, KOLOZSVÁR, ÁRVA-VÁRALJA, TRENCSEN és NAGY-SZEBENből. Nagy havazások voltak június 13-án RÓZSAHEGYen, LIPTÓ-SZENT-MIKLÓSon. BESZTERCZEBÁNYÁN; ugyanakkor BIHARban RÉVen 180 gramm súlyú jegek hullottak.

Október 2-ik felében BUDAPESTen a nulla alatt 90 cm. mélyen állt a DUNA tükre a szárazság miatt. BÉCS és BUDAPEST közt be kellett szüntetni a hajóközlekedést a homokzátonyok fölbukkanása miatt. Az ALDUNA, JUC, GREBEN, IZLÁS, TACHTALIA zuhatagain a legkisebb hajók sem járhattak át, a személyszállítást TISZLOVICZA és DRENKOVA közt kocsikon eszközölte a gőzhajó társaság. November 26-án nyári zivatar vonult végig az országon, TÁPÉN SZEGED mellett felgyújtott a villám egy házat, a csanádi püspök lelei birtokán pedig több kazalt; volt zivatar NAGYVÁRADon és SZABADKÁN is. KECSKEMÉTen villámlott és dörgött este 6 óra tájt. Decemberben LÉVA környékén előbujtak a cserebogarak a langyos esőre és zümmögve röpködtek körül a fákat, de természetesen azokon ennivaló lombot nem találtak.

1892. januárban elégszer esett a hó, de 23-án SZINEVÉR-POLYÁNÁN 25 fok hideg volt, DEÉSen 24, BESZKIDen, BESZTERCZEBÁNYÁN, EGERben, PETROZSÉNYben 21, RADNÁN 19, KOLOZSVÁRt, KÖRÖSBÁNYÁN, GÖRGÉNY-SZENT-IMRÉN, DICSŐ-SZENT-MÁRTONban 18, KECSKEMÉTen 12 fok. MATHE-ÓCZon SZEPESEben 30-án gyönyörű szírványt láttak, 31-én TILUCZÁN, BESZTERCZE-NASZÓDban hófúvás mellett égi háború volt villámlás és menydörgéssel. Február 24-én este VÁCZon délfelől villámlott és dörgött hóesés közben. Március 3-án KASSÁN 12 fok hideg volt, KECSKEMÉTen is -4°. FIUMÉbe az áprilisi hó miatt a gyorsvonat 40 percznyi késedelemmel érkezett meg, hózivatar volt a RÓZSAHEGYen is; ISZKÁZ SZENT-GYÖRGYön pedig ugyanezen hónap 20-ikán térdig érő hóban megfagyva találták *Fehér Károly* pápai illetőségű lakost. Május 19-ikén dér volt TATABAN, MOÓRon, KOMÁROM SZENT-PÉTERen, de már május végén a hőség országszerte 30-37°C. volt a déli órákban.

Június közepén kiáradt a DUNA. BUDAPESTen elöntötte az egész alsó köpartot, a gőzhajótársaság épületei mind víz alá kerültek, a hajók és fürdőkhöz padlókon lehetett jutni. A CSALLÓKÖZben KESZÖLCZÉS, SÜLY, BODAK határa vízben állt; GYŐR-UJFALU mellett gátszakadás történt, a SZIGETKÖZ uszott, RÉV-

FALU, ZÁMOLY, SZABADI községek egész határát elborította. ESZTERGOM-nak egész VELENCZE volt a képe, kiöntött a NYITRA folyó is.

Augusztus 16-22. közt 36 R. fokos meleg járt MAGYARORSZÁGon, számtalan napsurási esettel. POZSONYban 37, KECSKEMÉTen 38, LUGOSon 39, VER-SECZen 41 fok meleg volt némely nap délután 2-3 óra közt. A nyár tulságos meleg volta miatt oly korán ért a szőlő, hogy KECSKEMÉTen a tanács szeptember 21-ére eresztette meg a szüretet hivatalból, mikor látta, hogy a lakosság úgy is már erősen neki áll a szedésnek, 1871-ben ez éppen egy hónappal történt később. SZLIÁCSon október 11-én délután 4-5 óra közt hatalmas felhőszakadás volt, jéggel vegyest folytonos villámlás és dörgés közt; a jégesés 10 perczig tartott s sok pontos lapátolható mennyiségben hullott alá.

November 28-án BUDAPESTen a légmérséklet $-6.8^{\circ}\text{C}.$, NAGY-SZEBENben -21.2° , BERLINben pedig ugyanaz nap csak -3.3° , PÉTERVÁROTT -2.6°C volt. December 5-7 közt óriási havak, a vasut közlekedés napokon át szünetelt, a fővárosi póstát némely vidék egész hétig nélkülözbe, 6-9 közt oly erővel dult a hózivatar ASZÓDNál, hogy a 6-ik személyvonat 82 utassal rekedt ott 4 napra, TURÁN egy másik vonat 300 utassal. Az ASZÓDi határban 300 munkás 3 nap takarította a havat a pályáról; a KARTALI határban a hó alatt egy asszonyt találtak megfagyva 8 éves leánykájával. KOLOZSVÁRra BUDAPESTről az első posta 10-én érkezett. BUDAPESTnek csak két kerületében a hótakarítás 16000 frtba került.

Az 1893-ik évben a hidegek későn állottak be, úgy, hogy a gazdák egész december hóban dolgozhattak földjeiken.

1894-ben a télnek hamar vége lett, úgy hogy már február első napjaiban szántott s vetett a gazda, de február végére újból oly kemény fagyok állottak be, hogy az eke is kifagyott a földből.

1895. Márczius 5-én a MORAVICZA csatorna töltése átszakadt és NAGY-MARGITTA községet teljesen elöntötte az árvíz, a lakosság háztetőkre, fákra menekült. Kitért a BERZAVA hóleve KANAKnál és elborította a szőlőket. ARAD megyében PAN-KOTA és SZŐLLŐS között vitte el a VALE patak árja a vasuti töltést. FIUMÉban dühöngött a hóvihar tovább, a posta nem járt, az élelmi czikkek ára nagyon föl-szökött, egy tojás 10 kr. volt, tűzifát nem kaphattak, de az élelmi szerek is elfogytak teljesen. Még jó, hogy a halászok 2 1/2 m. hosszú 150 kilós delfint fogtak.

E hó 6-án nagy havazások voltak SOPRONban, GYŐRÖTT, ESZTERGOMban; BUDAPEST újra 8000 frtot vett elő hótakarításra. Az egész ország hava átlag 60 cm. magas volt, a hegyek között 1-3 m. TEMESben FURLUG környékén több száz hold vetés került víz alá, a ZORLENCZi gyalog póstás a levelekkel együtt áldozata lett az árnak. NAGY-MARGITTánál a Van-Royen birtokból 20,000 holdat öntött el a víz. RÓMÁban és TURINban nagy havazások voltak.

Márczius 8-án POZSONYban a hó miatt meg nem tarthatták a vásárt, SOMOGYban a CSÁVA patak mellett 12 község állott elhavazva. NAGY-SZOMBATot 9-én havazta el a vihar, több helyütt meghaladta ott a hó magassága a métert, a városba posta nem juthatott be; fölakadt a vasuti forgalom STADLAU és MARCHEGG között is. FIUME még mindig el volt zárva a világtól. A hasonlókép elhavazott KRASICZA, PROPRUTJNOK és S. GIUSEPPE horvát falvakban kiütött az influenza s mivel az élelmi szerek is fogyatéokra jutottak, sok áldozatot vitt el. VÁCZnál 13-án még állott a DUNA jege. Ezen a télen a MONTBLANC csúcsán elhelyezett minimális hőmérő $-43^{\circ}\text{C}.$ hőmérsékletet mutatott.

Márczius 16-án ITTEBE alatt a BEGA 12 m. szélességben törte át töltését és előntötte a vibuliczai erdőt, ugyanakkor Ó-TELEKNél áthágta a BÉGA csatorna 3.2 m. magas vize a jobb oldali gátat, elborította a bolduri rétet, DINNYÁS és AURÉLHÁZA községek úsztak. FIUME azonban még ekkor sem szabadult ki a hófűvás okozta forgalmi megrekedésből. POZSONYban márczius 21-én reggeli órákig tartó erős hózivatar volt. Április elején a téli hó olvadása miatt országszerte vízáradások, gátszakadások voltak; SOPRONban április 5-én 2 cm. vastag rétegű hó - 1.5° mérséklet mellett, BÉCSben és LEMBERGben erős havazások. Április 12-én 22-31° meleg KECSKEMÉTen a déli órákban, de 14-én reggelre már fagy.

Május 16-án havazott STIRIÁban, éjjelre pedig fagyott; FIUMÉban 25°-ról 9-re süllyedt hirtelen a hőmérő. PÉTERFALUban (NYITRA) 1/2 m. hó esett, meghajlottak sulya alatt a gyümölcsfák, lenyomta a kalászbba ment rozsot. Így volt DETREKŐn POZSONY megyében és LEPOGLAVÁN HORVÁTOR SZÁGban. Havazott ekkor erősen STOMFÁN, KŐSZEGen, ZÁGRÁBban, BÉCSben, BRÜSSZELben, POZSONY-BESZTERCZÉN, CSÁKTORNYÁN; GYANAFALVÁN meg épen 45 cm. magas hó volt. POZSONY mellett a VASKUTACSKA kiránduló helyet 35 ctm. vastag hóréteg földte, 1/2 méteres hórákások még napok után sem hiányzottak. Ekkor CSÁKI-GORBÓ (SZOLNOK-DOBOKA megye) környékén tojás-nagy jegek hullottak, egy ember életén fölül sok apró jószág és 5 bivaly is elpusztult. KOMOLLÓN a járási állatorvos atyját a rémülettől szélhűdés érte. FIUMÉban 17-én jéghideg bőra pusztított el minden rovar, az épen arra költöző énekes madarak egyedüli eledelét, 10-15-ből álló éhen halt csoportokat lehetett látni több helyütt. 20-án PONU-BESZTERCZÉN fagyott embert találtak az erdőben. 21-én BERETTYÓ-ÚJFALU határában esti 5-6 óra között 15 percig diónagyságu jegek hullottak és 10-11 cm. vastag rétegben földték a földet. E hónapban akkora volt a BALATON áradása, mint 1881 óta nem, lefoglalta a partjait messze, sőt a hó végén a vízmelléki villákat is előntötte.

Junius 17-én Ó-LUBLÓN még fagyott. 25-én erős vihar közben úgy lehült a lég, hogy déli 1 óra táján apró szemű dara hullott BUDAPESTen, mint akár novemberben. 28-án NYÍREGYHÁZÁN nagy köd tett kárt a szőlőkben.

12-én POROSKÓ ungmegyei kis községet tette tönkre a felhőszakadásból föláradt TURJA patak özönvize, dult ugyanakkor SZOLYVÁN is, BEREGBen elvitt vagy 90 drb. marhát és 1 embert. MÁRMAROSban HIDEGPATAK és PILIPECZ falvakban több házat és hidat sodort el az ár. 17-én TORONTÁLban NAGY-GÁJon hajnalban egy óra hosszat havazott éjszakai szél mellett. 20-án ALMÁSon TORNAABAUJban 6-7 m. mázsás köveket hömpölygetett a felhőszakadás árja és elsöpört minden utjában állót. 22-én KOLOZSVÁRt hajnali 3 órától 7-ig oly sűrű köd ereszkedett, hogy 15-20 lépésen túl látni nem lehetett miatta. E napon a monarchia nyugoti részén óriási vihar dult végig, BUDAPESTet csak a széle érintette, de HORVÁTOR SZÁGtól déli CSEHORSZÁG közepéig több ember halálát is okozta. 25-től kezdve pedig szi-rokko mellett a PO mentén és TRIESTben 35-39° meleg járt, BUDAPESTen is 22° reggelenként 7 óra tájban.

Augusztus 4-én nagy vihar dült végig az országon. DEJTÁR községben (NÓGRÁD megye) egyetlen fasorból 45 hatalmas akácfát tört ki, napokig kellett küzdeni, míg alattok az utat járhatóvá teheték. BELGRÁDban ez a vihar ember életet is oltott ki. November 1-én a felső vármegyékben egész erővel rontott be a tél, két napi erős havazást nagy fagy követett, az álló vizek jegét a nap fölolvasztani már nem bírta, a

burgonya több helyt föld alatt szorult, LIPTÓban SZMRECSÁNon több holdra menő területen.

Az 1896-ik évben az egész országban dúlt vihar roppant kártételeit nagyban vázolja a következő eredeti tudósítások:

A földmívelési m. kir. miniszteriumhoz beérkezett jelentések szerint augusztus hó 6-án és 7-én az országban igen sok helyen, nevezetesen a DUNÁNTUL, a DUNATISZA közén és a TISZA vidékén is nagyerejű orkán dühöngött, számos helyen erős jégesővel és itt-ott felhőszakadáshoz hasonló záporral. Jelentés érkezett JÁSZ-NAGY-KUN-SZOLNOK, VAS, PEST, CSONGRÁD, BÁCS-BODROG, TOLNA, BARANYA, BIHAR, NÓGRÁD, VESZPRÉM és ZALA vármegyékből. A kár igen nagy mérvű, nemcsak a terményekben, hanem a learatott és be nem hordott keresztekben, sőt asztagokban is. Épületek és állatok is több helyen elpusztultak.

KESZTHELY, aug. 6. Jégeső pusztított aug. 6-án reggel 7 órakor KESZTHELYen és a körülfekvő nagyközségekben, mely az aug. 1-i felhőszakadás és ennek következtében beállott vízáradás által megkímélt növényzetet s különösen a legjobb szüretet kilátásba helyező szőlőtermést teljesen elverte. A szorgalmas és értelmes hegyi lakosság kétségbeesése szánandó látványt nyújt. Egyedül a biztató szüret volt minden reményiségünk s most ez is oda van.

TÁCZ (FEJÉR m.) aug. 6. A községben ma reggel 7 órakor oly borzasztó jég hullás volt, minőt – szerencsére – kevés ember láthat életében. Egy negyed óráig tartott menydörgés – mint valami nyitány – elhangzásával teljes szélszélben, egy csöpp eső meg nem előzvé – elkezdett hullani a jég, tyuktojás nagyságu darabokban, de minden nagyítás nélkül – ludtojás nagyságu is elég sok találkozott közöttük. Némelyik gömbölyded alaku jég lapdának átmérője 5 1/2-6 centimétert ért. Egyik kereszkedő több darabot megmért s 25 dekás példányt is talált. Szerencse, hogy a határban nem volt ily nagy mérvben, különben a legelő állatokban is kárt tett volna. A házi szárnyasok közül azonban nagyon sokat agyonvert. Akinek kezére vagy fejére csak egy esett is, véres és sulyos sebet ejtett még a kalapon keresztül is. Valami ijesztő, lelket megrázó volt a száraz, kemény földre hulló nagy jégdaraboknak kopogása. Mert eső csak egy csöpp sem esett a jég hullás előtt és alatt. Ezer hála Istennek hogy nem esett tovább, mint két perczig tartott és hogy szél nélkül jött, mert különben talán még a házfödeleket is leverte volna. A cseréptetőzetet így is nagyon megrongálta. Eddigél nem igen adtam hitelt a "tyuktojás nagyságu jég"-ről hirt adó tudósításoknak, de – sajnos – saját szememmel kellett meggyőződnöm, hogy annál még nagyobbak is eshetnek. És mily szakában a napnak? Reggeli 7 órakor.

FELSŐ-IREGH, aug. 6. Óriási szerencsétlenség színhelye volt ma reggel FELSŐ-IREGH, TOLNA megyei község. Reggel 8 óra 20 perczkor iszonyu sötétség jelezte a bekövetkezendő nagy zivatart. Olyan hatalmas jégdarabok estek, amilyenre még a legöregebb emberek sem emlékeznek. Tyuktojásnál nagyobb darabok estek és nem gömbölyűek, hanem kiálló hegyei voltak. A mezai munkásokat a mezőn érte; vértől boritva jöttek haza felé. A lovak szanaszét száguldottak az utcákban. A tyukokat és libákat mind agyonverte. Az ablakokat és tetőket mind tönkretette; valamint a még künn levő mezai terméseket is. A jég 40 perczig esett. Az okozott kár nagy, azonban még átlag sem lehet megbecsülni. A nagy jégdarabokat még most is söpörni lehet. Megmértvén egy jégdarabot, 95 gramm sulyu volt. A gyümölcsöt leverte a jég, a házak meg vannak rongálva. A kétségbeesés és izgalom leirhatatlan.

FELSŐ-IREGH. Augusztus 6-án este 9 óra 30 percz szomorú emlékezetű lesz FELSŐ-IREGH lakosaira. A nagy zivatar tönkretette az egész községet. Házakat sodort el a

nagy víz, úgy, hogy többen hajlék nélkül maradtak. Iszonyu villámlás és mendörgés közepette zuhogott a borzasztó jeges eső az egész környéken. A község völgyben fekszik; a környékbeli hegyekből mind oda gyülemlett a sok víz, magával hordván mindent, amit útjában talált, háztetőt, kocsikat, fadorongokat, kerítéseket, szalmakazalokat és mezőkön levő gabonakévéket.

Orkán KECSKEMÉTen. KECSKEMÉT város óriási határának nagy veszedelme történt folyó hó 7-én reggel fél 2 óra tájban. A legutóbbi nagy zivatar 1859-ben volt, amely levetette az ev. ref. templom tornyát, s amely jakabnapi veszedelem alatt ma is ismeretes. Ennél borzasztóbb a mai orkán, amely a cyclon jellegét öltötte magára. Irtózatosszélvihar támadt; százados fákat rántott ki gyökerestől. Ami teljesen szokatlan éjjel, iszonyu jégzápor keletkezett. Tönkrement a szőlőtermés, pedig emlékezetet meghaladó idők óta ilyen nagy mértékben nem mutatkozott. A gyümölcsös fákat derékon ketté törte a cyclon. Egyetlen egy köz- vagy magánépület nincs, amelynek a teteje épen maradt volna. Sok háznak az egész tetőzetét elvitte a zugó szélvész. A kárt szám szerint nem lehet megbecsülni, de szakértők állítják, hogy az milliókra rug, mert az egész határban termő gyümölcsfa épen nem maradt. Az emberek teljesen le vannak sujtva, mert nemcsak ez évi termésüket látják elpusztulva, hanem a jövőre nézve is kétségbeesztő a helyzet a gyümölcsfák elpusztulása folytán. A városi tanács azonnal megtette a szükséges intézkedéseket az adóclengedésért.

KECSKEMÉTen csütörtök éjjeli egy órakor oly irtóztató orkán dühöngött, amint az 1859-iki Jakab-napi vihar óta nem emlékeznek. A rettenetes dörgés, villámlás egyszerre riasztotta föl a város lakosságát, mely a romboló áradat, vihar, jégcsattogás, fedélcserépek csöröpölése, a kitépott nagy fák recsegésének zajában az utolsó ítéletet elérkezettnek képzelte. Ezer és ezer embernek ily rettenetes viharról fogalma nem volt eddig. Kora hajnalban már minden ember sietett a pusztulás nagysága iránt magát tájékozni, mely nagyon-nagyon szomorú valót, némely helyeken kétségbeesztő képet nyújt. A háztetők megtépve, fasorok letépve, különösen a közeli öregebb szőlők és gyümölcsösök elpusztulása megdöbbentő. Alig maradt meg nagyobb gyümölcsfa a felbőszült elemek vonalában, melyet ki ne tépett volna gyökerestől, vagy össze nem tört volna darabokra a szörnyű vihar. Óriás diófát, erőteljest, a vihar gyökerestől föltépett és tovább dobott.

Lehetetlen e kár óriás nagysága fölött tájékozást szerezni, erre napok kellenek, de az bizonyos, hogy a rombolást évtizedek sem fogják némely környéken és szőlőkben helyrehozni. Vannak oly szegényebb gazdák, kiket ez a végzetes pár óra tönkre tett. A rombolás képét e pillanatban leírni lehetetlen; vannak területek, melyeknek látására a legerősebb természetű ember is megborzad.

KÖRMENDről írják 6-ikáról: Ma reggel 5 és 6 óra között irtózatosszélvihar volt itt; tyuktojás, sőt ökolnagyságu jégdarabok estek, melyek a vidéken mindent tönkre vertek, óriási kárt okozva a gazdáknak.

BAJÁN a sok eső roppant károkat okoz a már összehordott gabonaneműekben. Kora tavasztól aratásig a magas vízállás folytán belvizek árasztották el a Dunamenti mélyebben fekvő földeket, most pedig alig mulik el egy nap is, hogy az egek zsilipjei meg ne nyílnának, hogy töméntelen vízzel árasztászik el a földeket, asztagokat, kereszteket. Csütörtök délelőtt 9 óra tájban a ragyogó szép napot hirtelen jégvihar váltotta föl, mely elpusztította szőlőinket és a kukoricatermésben is sok kárt okozott. Aztán megint kiderült, de éjfél tájban oly irtózatosszélvihar támadt, mely a házak födéléit, kerítéseit ledöntötte, az asztagokat széthordta és a fákat gyökerestől kitépte. A mil-

lenniumi év szép termési kilátásait a csaknem mindennapos esőzések tönkre tették, a sok nedvességtől elrothadt széna, szalma, minden, minden.

TOLNA-REGÖLYÖN aug. 6-ikán reggel nyolcz óraker hirtelen oly vihar keletkezett, melyhez hasonlóra a legöregebb emberek sem emlékeznek. Az égboltozatot olyan sűrű fekete felhő borította el, hogy teljes sötétség állott be és el kezdett jég esni tojásnagyságban, mely a még künn lévő terményeket, úgy a tengerit, mind kendert, répát tönkre tette. Ezen jégeső 15-20 percz mulva elállt, hogy este annál nagyobb erővel kezdhesse pusztítását. Ugyanis este 9 órától reggel 2 óráig olyan orkánszerű vihar dühöngött, hogy lehetetlen volt az utcára menni. A gabona-kazalokat eldöntötte és széjjelszórta, igen sok épületnek tetőzetét tisztára elsöpörte, a reggeli vihartól még megmaradt terményeket egészen megsemmisítette, úgy, hogy ezáltal a szegényebb népség, melynek ugys csekély nyári keresete volt, nagy nyomornak néz elé. Kevés fa maradt épen; igen sokat gyökerével együtt eldöntött, másokat derekában eltörtött a vihar, úgy, hogy az utak is alig használhatók. A szőlő ez évben kivételesen meglehetősen szüretre adott reményt, de most már ez is meghiusult, mert a jég tisztára leverte a szőlőket.

LOSONCZ, aug. 8. A **LOSONCZ**tól másfélórányira fekvő **SZINOBÁNYA** községben e hó 7-én 5-6 óra közt óriási felhőszakadás volt, mely az ottani üveggyárban nagy romlást vitt véghez. A hömpölygő viz behatolt a lakóházakba s elsodorta a butorokat. Ledöntött néhány házfalat is. A beázott kendernek s a szénaboglyának nyoma veszett.

SZEGZÁRD pusztulása. Aug. 6-án este 1/2 12 óraker száz ágyu dörgéséhez hasonló tompa moraj és dörgés riasztotta föl a lakosságot álmából; a folytonos villámlás rémesen világította be az egész szemhatárt s csakhamar orkánszerű szélvihar söpört végig az egész határon, mely legalább ezer fát tövéből tördelt ki, házfődeleket, pajtákat rombadöntött; a mezőkön levő gabonát széjjel szórta. Tizenként óraker galambtojás nagyságu jég arasznyi magasságra borította az utcákat és réteket s fél óránál tovább felhőszakadással kísérve mindent teljesen tönkre tett. A pusztulás borzalmát még rémesebbé tette a kongatás, lövöldözés, emberek jajveszékélése és a mentésre kivonult tűzoltók trombitája. A szélvész a belvárosi templom óriási bádogtetejét, a fogház tetejét és kéményeit s legalább száz más ház kéményét rombadöntötte; a város alsó részén levő házakat a hegyekről lerohanó vizár teljesen elborította; az ablakokon rontott be az iszapos ár s mindent pocskékká tett. A fillokszera által még meghagyott vagy ujonnan beültetett szőlőket tövig letördelte; kukoriczát s minden kint levő terményt teljesen megsemmisített. A borzasztó csapás **SZEGZÁRD** egész környékét tönkre tette s legnagyobb mérvben dult a jégeső és vihar *Leopold Sándor* ózsáki pusztáján, hol a gyönyörűen fejlődött, méter magas dohánynak a szára is alig látható. Ugyancsak tegnap reggel **NAGY-DOROGHON** és **PAKSON** hasonló pusztulást okozott a szélvész és jégeső, ahol a dohányt, szőlőt, kukoriczát teljesen tönkre silányította. Egy nap alatt **TOLNA** megye területén legalább 2-3 millió kárt okozott a fürgeteggel vegyes jégeső. A pusztulás szomorú képe látható mindenfelé s az emberek reménye teljesen megsemmisülve.

KIS-KÖRÖS aug. 7. Alig mulik el nap, hogy a véken vihar el ne vonulna. A napokban egy vihar alkalmával becsapott a villám *Lábas Ferencz*nek csábori birtokán egy gabonakazalba és 250 kereszt gabonát elhamvasztott. Tegnap – 6-odikán – már reggel 8 óraker roppant szélvihar kíséretében nagy jégeső esett, mely a környék szőlőit egészen tönkretette. A **KIS-KÖRÖS**i népek főkereseti forrása a szőlőmivelés és most kezeiket tördelve jajveszékelnék, hogy miből fognak megélni. Ma

éjjel 12 órakor aztán betetőzése volt az eddigi viharoknak. Igazi végétélet. Fákat csavart ki és mogyoró nagyságu jégszemek a tegnapi vihar által még meghagyott szőlőt teljesen elpusztították. A mezőn összehalmozva volt szénának alig van nyoma. Elhordta a vihar a harmadik határra. Sok helyen a nyomtatásra kész ágyasokat felemelte a víz és tovább vitte. Az éjjel itt közlekedő vonatok 3-4 órai késéssel érkeztek és valósággal siralmas képet nyújtottak. Egy ablak nem maradt épen, mind beverte a jég. Az utasok borzasztó rettegésben voltak, mivel a vonatokba a mezőről mindenféle gázt, kukoricaszárat behordott a szélvihar. Ez az út örökre emlékezetes marad azok előtt, akik abban részt vettek.

KAPOSVÁRról egy tudósító írja: 40 éves vagyok, de még életemben ily természeti ritkasággal sohasem találkoztam. Folyó hó 6 és 7-ik közti éjjel 5 percczel 11 óra után oly óriási égi háboru volt nálunk KAPOSVÁR-on, hogy egy teljes órán keresztül a szó szoros értelmében szakadatlanul dörgött és villámlott; de egy másodperczig sem szünetelt sem a dörgés, sem a villámlás. Ugy tűnt fel, mintha a világ tönkre akart volna menni; az eső pedig felhőszakadásként zuhogott teljes erővel.

VAS-NÁDASDON minden zsindeley a háztetőkön összezúzva, csak léczek látszanak ki. Városunkban a legtöbb ablak beverve, a vetések tönkretéve. A kár óriási.

A TOLNA megyei NAGY-DOROGH-on csütörtök reggel galambtojás nagyságu jégeső mindent tönkre tett s a vele járó óriási szélvész nagy pusztítást tett a házakban is. Az orkán hatását több község is megsínylette, ahol az emberemlékezet óta nem látott vihar végig vonult.

NAGY-KÖRÖS határát majdnem mindennap felhőszakadászerű esők látogatják, erős égháboru kíséretében. Ma reggelre virradóra szörnyű jégverés pusztított, mely a gyönyörűen álló kapásnövényekben tömérdek kárt okozott.

Augusztus 6-ika PAKS vidékére valóságos itélet napja volt. Már korán reggel vést jelentő felhők tornyosultak a nyugati láthatáron, reggel 8 órakor az elektromossággal telt felhőket cyclonszerű orkán fejünk fölé sodorta. A felhőszakadászerű esőt nagy jégverés váltotta föl, mely a már teljesen érett, de talpon levő zabban nagy kárt okozott, a már kepezett, de be nem takarított őszieken pedig a vihar a keresztiek szétszórásával is kiszámíthatatlan kárt okozott; hogy az utakmenti fákban mennyi a szélvész okozta kár, azt ecsetelni lehetetlen. Szomorúságot hozó egy év ez a millennáris esztendő!

TOLNA megyének FÜRGED és OZORA nevű községeiben, továbbá a szomszédos SOMOGY- és VESZPRÉM megyének számos helyein képzeletet fölülmuló orkán dult. A vihar óriási károkat okozott. A szél levette sok háznak tetejét, gazdasági épületeket összedöntött, százados jegenyefákat ketté tört, másokat gyökerestül kitépett. Dió nagyságu jég esett, amely a kukoriczában, kölesben és más, még a mezőkön lévő veteményekben nagy pusztítást vitt véghez. A házak ablakait bezúzta és a víz a házakba is befolyt. A borzasztó viharnek emberélet is esett áldozatul, ugyanis egy a SIÓ-partján későn hazatérő földművest a szél kocsijával együtt a gyorsan megdagadt folyamba fordított, melynek árában az ember, a lovak és a kocsik nyomtalanul elvesztek. Az utakat az eső annyira fölmosta, megrongálta, hogy a mezők közt a közlekedés valósággal lehetetlen.

Ugyancsak TOLNA megyéből, ÖCSÉNY-en is nagy zivatar és jégeső volt. Az asztagokat ott a vihar nem szétszórta, de vitte magával és a legnagyobb élőfákat gyökerestől kicsavarta. A házakat bedöntötte, háztetőket elvitte, a házak kapuját, kőkerítéscset eldöntötte, a cseréptetőkről a cserepet oly csattogással dobta le, hogy a dörgést tulhangozta; koromsötétség volt és folyton villámlott. Reggelre nagyon szomorú

látványt nyújtott a falu. Az utczákon keresztül-kasul feküdtek a szép fák kidőlve, a szél által összehordott cserép, nád és deszkadarabok, hogy jární alig lehetett.

SOMOGY-NAGYBAJOMban oly vihar pusztított, melyhez hasonlóra a helység legidősebb emberei sem elékeznek. Reggeli 7-8 órakor egy felhő úgy elhomályosítá a napot, hogy csak 3 lépésnyire lehetett látni; azt véltük, hogy napfogyatkozás van. De ezen felhő csak 10 kméterrel odább adá ki tartalmát iszonyu szélviharral. Délelőtt kitisztult rövid időre, de csak azért, hogy ismét még jobban elboruljon. Délután 5-6 órakor ismét oly sötét volt, hogy előreláthatólag egy óriási vihar vala kitörőben, mi 1/2 8 órakor ki is tört. Eleinte csak dühöngésszerű moraj volt hallható, hasonló a villámgyorsan menő vonathoz és rá pár percz múlva oly látványnak voltunk tanui, mely örökké emlékezetes marad. Sűrű darabokban hullt alá a jég oly nagyságban, mely minden eddigit jóval felülmul. A jégdarabok súlya 300-400 gramm nehéz volt, csillagalaku és amire azok ráestek, ott iszonyu pusztítást vittek véghez. Szőlőfejeket, kukoriczaféjet, szóval mindent rémitően elpusztítottak. – Reggel aztán százával lehetett találni az agyonvert szárnyasmadarakat, melyek teljesen összecsonkítottak. A jégesés után csillagok voltak láthatók, de csak rövid időre, mert folytonos villámlás után a felhők eredtek meg és esett éjjelutáni 1 óráig szakadatlanul az eső apróbb jéggel. Ilyen évre nem emlékeznek itt, hogy oly sok vihar lett volna és a gabona, mely oly gyönyörűnek ígérkezett szalmára és szemre nézve, ezáltal minőségben is igen sokat veszít.

Hetekig tartó kétségbeejtő szárazság után megérkezett DEBRECZENbe is a várva-várt eső. Tegnap heves zápor paskolta meg a szomjas földet. Ma hajnalban pedig erős vihar vonult el a város fölött. Félóráig szakadatlanul villámlott. A vihar jelentékeny károkat okozott. Házfödeleket, kerítéseket megbontott, gyümölcsöt leverte, asztagokat széthányta. A debreczen-derecskei vasut SÁRÁND állomásának tetejét kéményestől leemelte; a közelben pedig egy szénás-szint úgy elvitt, hogy azt sem tudják, hova lett.

TORONTÁL megyei PÉSZAKon 7-ikén délutáni 3 órakor a község északi részén nagy jégeső volt. A hat centiméternyi átmérőjű jégdarabok nagy kárt okoztak a tengeri vetésekben, de különösen a szőlőkben. Utczai ablak alig maradt sértetlen az egész községben. A régen várt eső helyett ily kárt okozó jégeső jött; viz egy csepp sem esett.

PUSZTA-ECSEGen (JÁSZ-NAGY-KUN SZOLNOK megye) 6-7 közti éjjel rettenetes vihar dühöngött, mely különösen *Strassburger Emil* ecsegi birtokain óriási károkat okozott. Az orkán elragadta az épületek födeleit, egy pajtát tökéletesen szétrombolt és a szérün az asztagokat szertedulta. Éjjél után néhány perczig jég esett, mely a dohányban nagy kárt tett. A kár több mint tizezer frtra tehető.

A TORONTÁL megyei SZENTPÉTER község határában még fennálló 5000 hold kukoricza, szőlő és gyümölcstermést a jég 7-én teljesen megsemmisítette. Délután pont 2 órakor egész csendben a legcsekélyebb szél, avagy villámlás nélkül az eget szürke, nehéz felhő homályosította el, melyből 13 perczig tartó sűrű, tyuktojásnál nagyobb, buzogány alaku jég hullott alá, úgy hogy 2-3 percz alatt már az egész földet teljesen beborította. A jég minden eső nélkül oly erővel hullott, hogy a kukoriczaszár törzsét, a szőlő-fürtöket, valamint annak vesszőjét, a kitűnő minőségűnek mutatkozó összes dohány dus gyümölcs-termést a szó szoros értelmében tönkre tette. Állatokban is esett áldozat, a legelőn a tarlókon legelésző libáknak felét agyonverte, több borju, sertés, juh, valamint ember is véresre sérülve tért a mezei munkából haza. A gazdában eddig szép reményeket táplált terményeknek csak a helye látszik; sir a fárad-

hatatlan munkás nép lelke, ha véres verejtéke remélt gyümölcsének színhelyére megy. A termés egy esetben sem volt jég ellen biztosítva. A kár a 100,000 frtot meghaladja.

TOLNA megye REGÖLY községben, e hó 6-án éjjel 12 órakor nagy felhőszakadás volt jégesővel és borzasztó nagy szélviharral, mely az egész község lakosságát elrémitette. A borzasztó szélvihar a házak tetőzetét lesodorta, a kéményeket és cserépszindelyeket ledobálta, a kőkerítéseket bedöntötte, a legnagyobb és legerősebb fákat gyökereستül kitépte, az asztagban levő gabonákat az egész határban széjjel hordta. A jég a jó termést ígérő szőlőket elverte, úgy a tengeriben nagy kárt okozott.

TISZA-FÖLDVÁR. E hó 7-ikére virradó éjjel éjfél után 1 és 2 óra között nagy szélvihar és villámlás támadt, melyet nagy jégesés követett, úgy, hogy az összes kapás veteményeket, a szőlőt, amely a község fő jövedelmi forrása, egészen tönkre tette; a kukoriczát, mely igen szép volt, leteperte, a gyümölcsfák legnagyobb részét tövéből kitépte. A kár igen nagy.

SZEGVÁR-on a mult éjjeli orkán bedöntötte a Károlyi-uradalom nagy istállóját s 18 benn alvó munkást a romok eltemettek, kik közül 10 megsérült, 1 halálos sebet kapott, 8 pedig ép bőrrel megmenekült. Ötven csikó közül kettőt agyonnyomtak a gerendák. Az orkán földulta az egész községet s a régi megyeház és a templom tetőzetének egy részét lesodorta. A kár a termésben óriási.

VASVÁR-on e hó 6-ikán nagy jégverés volt, 7-én pedig felhőszakadászerű zápor. Hetek óta nap-nap után olyan záporok vannak, hogy kisszerű felhőszakadásnak beillenek. A RÁBA medre színültig megtelt. Ha még két nap esik és felőlről új vizet jelentenek, az árvíz kimaradhatatlan. A BUDA-GRATZ közti országút r.-hidvégi hidja a legnagyobb veszélyben van s a r.-hidvégiek már most mentik a termés künt levő részét be a faluba. A termés félíg-meddig sikerült volna, de a takarodás előtt annyi eső érte, hogy e vidékről fehér árpát várni nem lehet, a rozs és a buza meg oly nedves, hogy jó része cséplés után is benn marad a szalmában. A kapás növényekben volt még a gazdák reménye, de most ez is ing, mert a burgonya már is romlik.

A balatonmenti szőlők királyát, BADACSONY-t s gyönyörű, szép termés reményére jogosított szőlőkoszoruját tönkre tette az egy óráig tartó jégeső és az ezt követő felhőszakadás. Észak-nyugat és délkelet irányában, jó széles vonalban agyoncsépelte a jég az összes termést; *gróf Eszterházy* szőlője különösen annyira össze van zuzva, hogy a jövő évben is aligha lesz valami termés. A kár a rekonstruált 700 holdnyi gyönyörű szőlőkben meghaladja a fél millió forintot. SÜMEG és vidékén is roppant károkat tett a jég a szőlőkben. A lakosságot e szerencsétlenség nagyon lesújtotta.

SZAKOLCZÁN négy óráig tartó szakadatlanul tartó záporosó volt, mely az alacsonyabban fekvő városrészeket elárasztotta. A szántóföldekben – szakértői vélemény szerint – 100,000 frtnyi kárt okozott. A viharnek egy emberélet is áldozatul esett, *Rybár* nevű paraszt, akit háza előtt az ár elragadott s nyomtalanul magával vitt.

MISKOLCZ, aug. 8. Félelmetes szélvihar és égi háború előzte meg azt a két óra hosszat szakadatlanul zuhogó felhőszakadást, mely ma rémületbe ejtette MISKOLCZ lakosságát és ijesztően emlékeztette az 1878-iki augusztusi árvízre. A SZINVA és PECZE medreit szédületes sebességgel töltötte meg a rohanó piszkos ár, mely állatokat, háztetőket, épület és élő fát hömpölygetve habzó hullámain, színültig megtöltötte a mélyebben fekvő parasztházakat, számtalan pinczét ellepett s épületekben, vetésben, vegetációban mérhetetlen kárt okozott. Az utcákon helyenkint

félméternyi magasan ömlött az ár végig. A tűzoltóság mentő intézkedésre állt készen, de emberéletben szerencsére kár nem esett.

NAGY-BECSKEREK, aug. 8. Ma éjjel **NAGY-BECSKEREK**en és környékén felhőszakadás volt. Az orkán a kazlakat szétszórta s a viharban tűz ütött ki a puskaporos torony közelében. A szél szerencsére ellenkező irányban fújt.

UJ-KÉCSKÉN aug. hó 7-ikén éjjel 1 óra után borzasztó villámlás mellett nehéz, vészteljes, sötét, piszkos felhők vonultak határainkon át. E felhők oly borzasztó jégvihart hoztak, mely a berakott asztagokat, kazlakat, háztetőket, különösen a tanyákon úgy széjjelhányta, hogy azokat összeszedni sok részben is lehetetlen. A szőlőkben, melyek területe itt 2 négyszög mértföld, a legszebb és legöregebb fákat, mint gyufaszálakat ketté törte, avagy gyökerestől kiszakította. A szőlőt, a dohányt, kukoriczát, veteményt teljesen tönkretette, annyira, hogy sok helyen még a kukoricza szára sem maradt talpon. A tanyákon sok helyen, hol primitívebben építkeznek, az óriási jégviharral párosult eső a házakat falastul együtt teljesen elsöpörte, sőt sok helyen a nyomai is alig látszanak, hogy ott épületek lettek volna. A község is szomorú képet nyújt. Szép idős fák kitörve gyökerestől, háztetők részben leszaggatva, sőt a torony is nagyon megsérült, úgy, hogy a harangozást is betiltották. Emberemlékezet óta vidékünkön ilyen mérvű vihar még nem volt. Sajátságos azonban, hogy a jég a szőlőkben egyes csikokban huzódott és hol erősebb, hol gyengébben bántotta a szőlőket. Ugyanily képet nyújt a velünk majdnem összeépített **Ó-KÉCSKE** község is, csakhogy a keleti részén már gyengébb volt a vihar és jég. De a szomszédos **TISZA-N.-RÉV** községben hasonló pusztítást okozott. A kár óriási mintegy 200,000 frtra tehető. Sajnos, ez a hű képe az éj folyamán vidékünkön átvonult viharoknak. Sebesülések is történtek a tanyákon 3-4 helyen. Az összedőlt épületeknél többnyire csonttörést szenvedtek asszonyok és gyermekek.

LIPTÓ-SZT.-MIKLÓSON 22-én este féltizenegy óra tájban borzasztó égi háboru vonult el a város és vidéke fölött. Midőn legsűrűbben szakadt az eső, szélvész keletkezett, mely óriási károkat okozott. A házfödelekről cserepet és pléhdarabokat szakított le, ablakokat rántott ki sarkaiból, erős fákat gyökerestül szakított ki a földből, a mezőkön a gabonakereszteket össze-vissza hányta, úgy, hogy a gazdáknak most bajos lesz a sajátjukra ismerni.

MURAKÖZ felső vidékét az óriási jégeső szőlőtermésével és gyümölcsöseivel együtt teljesen tönkretette. A jég elborította a földet. A kár igen nagy, úgy a termésben mint az új ültetvényekben.

SÜMEGEN ismét borzasztó jégverés pusztított, mely a még megmaradt szőlőt és terményeket teljesen tönkretette. A jégdarabok a városban körülbelül 2000 ablakot vertek be.

CSÁKTORNYÁN VIZI-SZENT-GYÖRGYÖN, FELSŐ MIHÁLYFALVA és MURA-SIKLÓS határában iszonyu jégvihar pusztított. A kavarogva tornyosuló felhőkből négy óra felé jégeső kezdett szakadni, mely tomboló szél kíséretében diónagyságu darabokban 10 perc alatt teljesen tönkre tette az egész vidéket. A szőlőtermést nemcsak hogy egy évre megsemmisítette, de a filloxerától elpusztított régi szőlőtőkék helyett ültetett újabb amerikai venyigéket is egészen leverte, összetörte, úgy, hogy a hegyek oldalait egészen újból kell majd beültetni. A gyümölcsfák termésüktől megfosztva, meredeznek ég felé, egészen lombtalanul, akárcsak télen. Jegenyefák, fenyőfák kitördelve feküdtek szanaszét. A kukoriczatermés teljesen elpusztult. A csapkodó jégdaraboktól majd az összes épületek átlukasztva sinylík a nap borzalma; nem egy kunyhó tető nélkül áll, melyet a vihar söpöört le. Az épülő **MURA-SIKLÓSI** templom tornyának tetőzetét elvitte, összes állványait össze-

döntötte a tomboló szél. Emberben és marhákban is sok kárt tett a jégeső, mert akik idejében el nem bujtak, véresre verve menekülhettek csak meg. A nép kétségbe van esve, mert kolduló tarisznyát akaszthat nyakára, akkora nyomorúságnak néz elébe; mindenétől megfosztva, nagy aggodalommal tekint a jövőbe. A kár körülbelül 100,000 frtra rug.

NYIREGYHÁZÁN, de egész megyeszerte is roppant esővel vagyes nagy orkán dühöngött, mely egyes fákat gyökerestől kitépett s a dohányban és tengeriben nagy kárt okozott. **TEMESVÁROTT** a több napi tikkasztó forróság után éjjel nagy zivatar és felhőszakadás volt, mely a gazdáknak a kedvező gabonafuvarat megnehezíti, ami az élénken indult gabonavásárt megakasztja.

MAROS-VÁSÁRHELY fölött augusztus 12-én háromizben vonult el olyan nehéz vihar, mely az időjárások krónikájában páratlanul áll. Az első vihar reggeli 5-6 óra között támadt, mely nem volt annyira rémes, beérte felhőszakadásszerű záporral, erős villámlás- és menydörgéssel. A második, mely délután 5 órakor keletkezett, már orkánhoz volt hasonló; dühöngő szele fákat tördelt ki, kerítéseket, apróbb épületeket ledöntött; a főtéren czimtáblákat szakított le, az ablakok javarészt bezuzta, a háztetőkön a cserpet megbontotta s úgy hordta szanaszét, mintha könnyű toll-pelyhek lettek volna. A harmadik, legborzasztóbb vihar esti 8 órakor támadt erős villámlások s hatalmas dörgések kíséretében. A dühöngő szélvész ezuttal is előljárt, mely kimondhatatlan károkat okozott az egész városban. A meglepően nagy, szegletes jégdarabok nemcsak a második vihar alkalmából épen maradt ablakokat zúzták be, de sok helyen a kitört ablakon át a szobákban butorokat is megrongálták. A városnak a dúló viharok nyomán szomorúan kuszált képe van. Rémület és ijedség vett erőt az embereken, mert egy napon három pusztító vihar - nem tréfa dolog!...

ABAUJ-SZÁNTÓN e hó 12-én este még eddig soha sem észlelt vihar dühöngött, amely öreg fákat gyökerestől kitépett és ketté tört. A kár igen nagy. A jéggel kevert nagy eső, különösen a mezőn fekvő, még be nem hordott termésekben iszonyu kárt okozott. Két hét óta különben folyton esik, a buza, árpa, mely oly szép volt az idén, most kicsirázva fekszik a mezőn. A gazdák kétségbe vannak esve.

Irtózatos jégvihar vonult keresztül **NAGY-ENYED**en és határán e hó 12-én, a délutáni órákban, rövid félóra alatt teljesen tönkre téve szőlőket, törökbuzaföldeket, kertet, - bő keresethez juttatva üvegeseket, cserepezőket.

Már a délelőtti órákban égető és nyomasztó meleg feküdt meg a várost és vidékét, azonban csak 4 óra felé kezdettek gyülemleni a villámterhes fellegek, szakadatlan menydörgés egymást érő villámlás kíséretében. Délután 5 órakor elementáris erővel és egy percz alatt kitört a rémitő jégvihar, olyan mérvben, hogy ehez hasonlóra **NAGY-ENYED**en tényleg a legöregebb emberek sem emlékeznek. Fákat tördelő és tövestől kicsavaró szélvihar mellett nem is hullott, hanem omlott sűrűn a tyuk- és pulykatojás nagyságu jég egész szárazon, minden eső nélkül, pocsékká téve mindent, mint romboló útjában talált. Kertek, szőlők, tengeri földek egy percz alatt úgy néztek ki, mintha ezer meg ezer cséplő szorgos földadatának tekintette volna mindent kocsányig szétverni, zuzni. A város északnyugatra fekvő összes ablakai szilánkká törve, beverve egy percz alatt és után, szabadban úgy röpködtek az óriás jégdarabokkal vegyített üvegszilánkok, hogy valósággal életveszélylyel jártak. Betöltötte a jég és üvegszilánk a szobák minden zugát, összerongálta a butorokat, az útjába eső üvegnyeműeket. A határban kint levő emberek közül sokat megsebzett a szakadó jég, de szerencsére emberéletben nem tett kárt. Annál több baromfi és madár pusztult el súlyos csapásai alatt. Egy negyedóraig szakadt így a jég; akkor fellegszakadás-

szerű eső is járult hozzá és újabb negyed óra leteltével el voltak árasztva, iszpolva utcák, kertek, udvarok, úgy hogy a kertek és a fák között fekvő város a pusztulás szomoru képét nyújtja letarolt kerteivel, üveg nélküli ablakjaival, megbontott házfedeleivel. A határban és kertekben a kár kiszámíthatatlan, sok gazdaembernek szőlősgazdának egész évi reményét tönkretette ez a félóra! NAGY-ENYED szomoru sorsában osztoznak a szomszédos CSOMBORD, MAGYAR-BAGÓ és MAGYAR-LAPÁD községek is, hol a pusztítás, ha lehetséges, még nagyobb volt. Az idei tél (1896-1897) is abnormalis volt. Oly szeszélyes időjárásunk volt, hogy januárban tavaszi napokhoz hasonlókat láthattunk. Majdnem egész januárban lágy idő volt, csak 27-ike felé kezdett az idő komolyabb fordulatot venni.

Végszó:

Motto: "To be or not to be, that is the question."*
Shakespeare, Hamlet. 3.1.

* Lenni vagy nem lenni, ez a kérdés.

Az előzőekben igyekeztünk kimutatni ama veszélyt, mely bennünket a helytelen gazdálkodás folytán érhet. Ha az eredményben nem is mutatkozik azonnal a visszahatás, de előbb-utóbb biztosan bekövetkezik. Ha az okot megszüntetjük, úgy az okozat is megszűnik; minél későbbre halasztjuk azonban a hiba jóvátételét, annál nehezebben fog az sikerülni, mert a helytelen gazdálkodásban rejlő ok egy csapásra nem szüntethető meg. Fokozza a gazda helyzetének súlyosságát ama körülmény is, hogy az időjárási kalamitások egész évi munkásságát halomra dönthetik. Ezek hatását megakadályozni csak a legkritikább esetben lehetséges (egyes profilaktikus eljárásokkal), de ha gyakrabban s mintegy rendszeresen ismétlődnek, úgy bekövetkeztükkel a gazda számolhat, s esetleg gazdaságának üzemét hozzá alkalmazhatja. A gazda feladata volna tehát a helyes irányu gazdálkodásnak a viszviszonyok lehető figyelembe vétele mellett, a növény szabályszerű fejlődését lehetővé tenni, olyformán, hogy a körülményekhez alkalmazkodva, a gazdasági tudomány ismereteinek teljes figyelembe vétele mellett állandó s maximalis terméseket nyerjen.

A multban annyit vétettek már a helyes gazdálkodás szabályai ellen, hogy az eredmény mindenfelé mutatkozik. Általában láthatjuk, hogy igyekezik azon minden előrelátó gazda segíteni, s nem várja be földjének teljes terméketlenségét. Sajnos kivételek is vannak. Egyesek nem látják be, hogy gazdálkodásukban rejlik a romlás oka, s a követelt rendszeren haladnak a biztos pusztulás felé. Pedig minél később ismerik föl a rendszer változtatás szükségességét, annál nagyobb költség s idő fog szükségessé válni eredmény felmutatására.

A gazda főcélja az, hogy magas termés-átlagokat érjen el. Ezt pedig csakis talajának javítása által érheti el, mert ha azt tovább is következetesen elhanyagolja, úgy a létkérdés forog szóban. Sajnos tapasztalhattuk ez utóbbi évtizedben, hogy az uralkodó gazdasági válság hány gazda tönkretételét eredményezte; hogy ez tovább ne folytatódjék, igyekeznünk kell gazdálkodásunkat helyes irányba téríteni. Ha ezt nem tesszük még a körülmények kényszerítő hatása alatt sem, úgy pusztulás követi e csökönységet. Segítsünk magunkon, a mig segíthetünk, mert Hannibal ante portas.*

* Cicero I. Philippica v. 11... Hannibal a kapuk előtt.

1471. márc. 20. SOPRON. "A szőlőkben a tőkéken szőlő (rügyek) jól láthatók voltak, szent Patricius napján, május 12-én pedig már virágzó szőlőt lehetett látni." (*Mollay Károly* közlése, SOPOR vár levéltár. Lad. IX. at I. ....3. belső borítólap.)
- 1530 v. 1532... történt Nagy hófuvás volt, hives zord tél. 205 old. *Nemeskürtty*, MOHÁCS.
1530. A tél az idén nem volt olyan zord, mint korábban. *Nemeskürtty*, MOHÁCS, 184.
1546. A török TOLNA alatt táborozott, mint az egykori Krónikás írja, és hó miatt nem tud tovább mozdulni. 288.
1586. "1586-ban lőn nagy mennybekiáltó drágaság, úgyhogy egy véka búzát adtanak 75 pénzen. Ugyanazon esztendőben ismétlen nyárban bön igen nagy drágaság. (*Jakó Zs. Rettegi Gy.* Emlékezetre méltó. 327-328. Székely Krónika.
1602. Anno 1602 lőn nagy menybekiáltó drágaság, úgyhogy köblét adták a búzának 32 forinton, végre adták 50 forinton. Ezen esztendőben a német és török nagy pusztítást végzett ERDÉLYben, úgyannyira, hogy mindeneket eltakarítván az országból, végre még még amaz ebhúson megvívna, a koldusok a nyers döghúst rágják vala és sokan meghalnak vala éhbel bennen." (*Jakó Zs. Rettegi Gy.* Emlékezetre. 928.) Székely Krónika.
1745. május 21-22. NAGYSZALONTA. "A határszélen a küldötséggé éjjeli 11 óráig nagy esőben ázva, fázva hasztalanul rimázkodott éjjeli megnyugvás végett SZALONTA-ra bebocsáttatni....." *Rozvány, Gy.* NAGYSZALONTA. 122.
1764. MAGYARKÖBLÖS. "In Nomine Domini virradának fel e mai napra, úgymint 1764. Januárus első napjára, mely szintén négy héttől fogva tartó esős, lágy időkhöz képest szép tiszta csendes, meleg napfénnel köszöne be, melyet tudomra soha nem értem. Némelyek azt mondják, hogy bőv esztendő leszen, meglássuk, ha Isten azt adja elérnünk." (*Jakózs., Rettegi Gy.* Emlékezetre... 159.)
1764. január 15,16,17. MAGYARKÖBLÖS. "Voltam magas is és 15-ta, 16-ta, 18-va Januári 1764 igen nagy sárban, s alkalmatlan utban (*Jakó Zsigmond, Rettegi György* Emlékezetre méltó dolgok 1718-1784. Kriterion, BUKAREST, 1970. 154 old.
1764. MAGYARKÖBLÖS. "Ez esztendőben búza mindenfelé bőven termett, ugy széna is. A törökbúza nem mindenütt ment perfectióra, hasonlóképpen a szőlő is, nem is igen termett, s nem is ért meg úgy amint kellett volna, melyre nézve a borok savanyók, kivált idebe ERDÉLYben. MAGYARORSZÁGon, s a SZILÁGYSAÁGban is némely helyeken a tőkére mivel szőlők jobban megérttek, de ragyasak voltak." (*Jakó Zs. Rettegi Gy.* 179.)
1764. MAGYARKÖBLÖS. "Az egész országban, sőt MAGYARORSZÁGon is szerte-széjjel mindenfelé szarvasmarhák, sőt sertések is láb- és szájfájásban sinylenek. Egy német asszony azt beszélte ROZSán, hogy amely nap megbetegedtek, aznap ne itassák meg a marhát. Az idén vala napban 1 Április délelőtt. (*Jakó Zs. Rettegi Gy.*, 164.)
1765. MAGYARKÖRÖS. Már ezen 1765. esztendőre többet nem irok, hanem ezen esztendőnek járását megírván concludiólom. Ami illeti ezen esztendő, a tavalyi lágy és száraz tél már igen alkalmatlan idők voltak. Az őszi gabonák is sok helyeken igen vékonyak és felette gazosok voltak. A tavasz is mindenütt többire szegény volt. A törökbúza sok helyeken, kivált a MEZŐSÉGben vékonyan termett, a szárazság miá, ahol pedig esők jártanak, jól megértének nekem Istennek hála olyan bővön sohasem termett, mint az idén, mivel FÜZESen, KÖBLÖSön, APAHIDÁN, TIHON 52 szekér törökbuzám termett. Buzám pedig igen kevés, FÜZESen a jég elverte, APAHIDÁN az ..... elvesztegette, itt pedig mind a gaz többnyire. Széna is bővön termett, s száraz időben takaródott. Bor is Istennek hála jó és bőv lett, igaz, hogy nem mindenütt, mert egész perfectióra a szőlő, de csak ugyan sokkal jobb bor

lett, mint tavaly. (*Jakó Zsigmond, Rettegi György, Emlékezetre méltó dolgok 1718–1784. Kriteria, KOLOZSVÁR, 1970. 194. old.*)

1766. MAGYARKÖBLÖS. Az új esztendő oly iszonyú hideggel köszöne be, s oly hosszasán tartja egész mártziuig, hogy soha keményebb telet a mostani ember nem ért. Eddig ugyanis csak hallottam, hogy a madarak megholtak a hidegben, de most a szememmel láttam a pintyőket halva azon a helyt, az hova háltni leült volt. A nagy élőfák tetőtől fogva földig meghasadva láttam. Sok embereknek orrát, lábát, állát megvette a hideg. A szegény fogolymadarak is majd mind elvesztenek, az ölyvek miatt pedig soha életemnek rendiben oly bővséggel nem láttam a fogolymadarat, mint az idén, mert csak az alparéti vásárban több volt aki eladni, hordoztak hatszáznál. Kár ennek a jó kis madárnak elveszni miá a gaz ölyv-ragadozó madár miá. Ha az nem volna, nagyobb bővsége lenne a tyuknál.

KOLOZSVÁRott az *Enyediné* asszony háza udvarába szállott le hat, melyen megindulván egymás után nyitva lévén egy háznak az ajtaja, a házba bementenek, s az ajtót reájuk huzván ott maradtak este. (*Jakó Zsigmond, Rettegi György, Emlékezetre méltó dolgok, 1718–1784. KOLOZSVÁR, Kriterion, 1970. 195. old.*)

1766. MAGYARKÖBLÖS. "Ezen esztendőben conscibáltatta öfelség minden rendben levő embereknek mindenféle gabonáját mely igen rosszkor esett, mivel 25 esztendőttől fogva kevesebb gabona az országban nem volt, mint az idén, ugyanannyira, hogy ha a törökbuza meg nem ért volna, éhvel halásra jutna a szegénység, mivel búza majd mi sem termett, bor is igen kevés, de jól megérvén a szőlő, a bor is jó. Nekem 9 vedernél több nem termett. FÜZESen, KÖBLÖSön pedig a jég mind elverte. (*Jakó Zsigmond, Rettegi György, Emlékezetre méltó dolgok, 1718–1784. KOLOZSVÁRI Kriterion 1970, 206. old.*)

1767. január. MAGYARKÖBLÖS. 12-ma Januarii mentem FÜZESre minden familiámmal. Igen jó szánút lévén, KOLOZSVÁRt, DÉSt holmi dolgaim miatt megjártam. (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre... 207. old.*)

1767. május 4. MAGYARKÖBLÖS. "4-ta Maii iszonyu nagy hó esék a virágos gyümölcsfákra, mely még ma ugymint 7-ma helybenáll. Elrontott az előtte jött hideg éjszaki szél minden zöltséget, szőlőt, se buzában szükség nem volt, de félő, hogy az akkor egymásután folyt keserves idők ismét elő ne forduljanak, ez az esztendő nevezetes jó idővel fog eltelni azért, hogy ezen esztendőben sem a napban, sem a holdban ecclipsis nem lesz a poeta pedig azt mondja egyetlen napfogyatkozás nem lesz. A föld üstököst nem lát, mely a legfőbb kárt okozza a halandóknak." (*Jakó Zs. Rettegi Gy. Emlékezetre 209.*)

1767. MAGYARKÖBLÖS. "Mind azonáltal az isteni gondviselés által minden, valami kellett, bővön elég volt (irta ezt februárban), elég is maradott, pedig soha mióta gazdaember vagyok, bor és búza dolgából olyan szegény, mint az idén nem voltam. (*Jaki Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre... 207.*)

1767. (vagy 1768) MAGYARKÖBLÖS. Ezen esztendőnk Isten kegyelméből minden elszenvedhetetlen kár és nyavaly nélkül házam népével együtt eltöltöttem, mely is gabona és széna termésre nézve alkalmas volt, hanem bor teljességgel a jó termő helyeken nem termett, mivel az elmúlt májusi nagy hó a szőlőket elrontotta, hanem a hideg helyeken ahol ki nem jött még a növése, a szőlőnek alkalmas termés volt, ugymint TEKÉben, s BESZTERCE vidékén, KOLOZSVÁRt is csakhogy drága. A török buza bővön termett, s jól megért. Szénát bővön csináltunk. Az ősz igen szép idővel tölt el, úgyhogy szintén Karácsonig szánhattunk, vethettünk. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 213.*)

- 1767*, november 9. APAHIDA. In 1767. november 9ra November APAHIDÁN "ANÁRon TOGYERAS nevű emberek az házában, úgymint a tűzhelyéből a háza földiből egy néhány helyen vér buzogott fel, még pedig nagy bővséggel, mely meleg is volt, s szintén úgy mint másféle vér megaludt". (*Jakó Zs. Rettegi Gy. Emlékezetre...* 212.)
1770. március 7. MAGYARKÖBLÖS. "7-ma Martii sokadalom lévén DÉSen, amidőn hazafelé mentenek volna a vásárosok, feletébb megáradása lévén a SZAMOSnak, számtalan sokan gyűltenek a hidakra, mivel nem birtak a vámosok, révészek a néppel. S midőn a közepin lettek volna a víznek egyberomlott a hidas, mely három csónakra volt csinálva, s ötvenn beleveszték. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 222. old.)
1770. május 26. APAHIDA. 26-ta (Maii) mentem APAHIDÁra, ott találtam a feleségemet, s mulattam vagy harmad napig. Minden nap esett az eső, a SZAMOSon által nem jöhettünk, mivel az idén szüntelen nagy volt, nagy kárt is tett a malmunkban, mivel közel sem mehetni hozzája. A hidunkat is elrontotta. KOLOZSVÁR felé kellett mennem. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 232.)
1770. MAGYARKÖBLÖS. Mind április, mind májusnak eddig eltölt napjai többire hideg esővel és széllel folytak. A gyümölcs és szőlők jövései mind azonáttal elkövették magok dolgokat, mivel dér éjszakánként nem volt. A vetéssel elkéstek mindenfelé, a török búzát most vetjük, mely ha meg nem érik, bizonyosan lészen ára a gabonának jövődőben, nem úgy mint most. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 231 old.)
1770. MOLDA. BRASSÓ. Június. Árvizek, pestis. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 238.)
- 1769/70. SZOLNOK-DOBOKA. "Mennyi bajunk volt a vecturázás miá, mivel irtóztató árvizek, esős, sáros idők voltak a mult novembertől fogva (1769) ezideig csak az Isten a megmondhatója." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 231, 232 és 237 old.)**
1770. július. MAGYARKÖBLÖS. "Az holott is délután esni kezdetvén az eső, egész szerdáig id. est (um.) négy nap egymás után éjjel-nappal, mely miá az árvizek annyira exundáltak (kiöntöttek) hogy sehol a térségekben sem búza, sem fű iszaptalan nem maradt. Megbecsülhetetlen károkat tett mindenfelé. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre...* 240.)
1770. július 30. MAGYARKÖBLÖS. "30-ma Julii délután kimenvén a nagy szénafűre a kaszásimhoz, az eső ott ért. Köpenyeg nélkül midőn jöttem hazafelé a Teknős völgyben, oly szörnyű csattanás volt, hogy soha olyant nem hallottam. Mert négyen voltunk lóháton, mind a négyünk lova lerogyott, pedig az én lovam Katona lova volt, elég ágyú lövést hallhatott. A jobb fülem úgy bedugult, hogy egy darabig nem hallottam vele. Egész földig láttam a tüzet (villámcsapás volt.) de nem tett kárt, noha a három ember nem volt tiz lépésnyire tőle. (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre...* 241.)
1770. MAGYARKÖBLÖS. "Ami ezen esztendő folyását nézi, gabonára nézve az egy törökbuzán kívül elég termékeny volt. Bor nagy bővséggel mindenfelé termett, úgyhogy némely helyeken négy vedret, s ötödfelet vehetett egy forinton az ember. Eleintenen megijedtenek volt a szőlősgazdák, mivel későre kezdett zsendülni, úgyhogy Sz. István Király nap tájban ritka helyen volt lágy szőlőszem, de annak utána egész szeptember, október gyönyörűséges szép meleg esőekkel, s napokkal szolgálván mindenütt perfectióra ment a szőlő.

* Esetleg 1768. Magyarázat nincs reá.

**1770. *Rettegi Gy.* 2 éven át betegeskedett, majd egyes helyeken naplójából lapokat tépett ki, egyes évszámok tévesek.

1770. Nyár. "A SZAMOSnak DÉSnél két ága lévén, az egyiken nem volt hid, hanem a hidra vagy hid alá szorították, de ez csak addig lesz, míg megmarad a víz. (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre ... 241 old.*)
1770. MAGYARKÖBLÖS. Gyönyörűséges szép őszi idők jártak még eddig. Nem tudom majd március, áprilisban, hogy fog az idő járni. (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre ... 247.*)
1770. MAGYARKÖBLÖS. Igen jó erős borok is lettek. Áldassék az Urunk szent neve érette. Szénát pedig, hogy oly bővsséggel, s oly sokat csináltunk volna mindenfelé, sohasem értem, mint ezen esztendőben. A jég sok helyeken, de az egész országban oly szörnyű kárt nem tett, mint az ősküllei völgyön, mivel ott egyéb a földnél nem maradt. Az őszi vetésre nem igen szolgált az idő, mivel szeptember, október száraz volt, későn vetettünk, melyek még eddig el nem veszték, sőt most is szántanak, mivel az idén még egy kis foknyira meg nem fagyott a víz.
1770. november. MAGYARKÖBLÖS. "Szinte kihagyom vala ezen emlékezetes dolgot, ahogy a múlt novembernek közepén oly nagy hó esett volna, hogy derék szántut volt valami két hétig, melyen felette igen búsultam, mivel 50 vekára való szántásom lévén, a nagy szárazság miá bé nem vethettem volt. De az -Isten olyan időt ada, hogy mind a szörnyű nagy hideg megszűnék, mind az hó elmene szép csendesen. Karácsony előtt szánhattunk, boronálhattunk. Most is nappal szép meleg napfény vagyon. Hanem már egynehány éjszaka kemény hideg volt, de a juhok kijárnak a mezőre, nem kell nekik széna." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 262*)*
1771. MAGYARKÖBLÖS. "Ezen esztendőnek utolsó napjára eljutottunk, minémű folyása volt s nekem is minő voltanak, feljegyzem. A múlt tavasszal mind vetés, mind szőlő szépen mutatta magát, de a juniusi szertelen esőzés mindenféle vetésekben kárt tett, amint erről (irtam oda fel is.) buza igen kevés és eresztőtlen, törökbuza pedig némely helyeken bővön termett, de nekem ahhoz is szerencsén nem volt, mivel ha az Isten makkot nem adott volna a KÖBLÖSi erdőn, minden török buzámát megették volna a hizó sertéseim. De azzal igen nagy áldása volt rajtunk az Istennek, mivel jól hízta a makkon, úgyhogy mind leverhettük volna sertéseinket. Bár némely helyeken bővön termett, a szőlőben pedig vékony szüret volt. Magam is igen keveset provideálhattam (gondoskodhattam), mivel drágán tartják, két máriásnál is feljebb vedrit. Sok kárt vallottam ezen esztendőben. Valami 600 véka gabonámat jó idején négy-öt sustüken elvesztegettem, egy jó 40 forintos loamat ellopták ÁRPÁD-HIDÁról (nem más, hanem az a huncfut *Pásztori* lopta el azt is, mint a másik kettőt.) KÖBLÖSön egy jó bornyuzó, 20 vagy 30 közül csak az enyém, megdühödék, s eldöglik." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 261.*)
1771. Július. ERDÉLY. "Szemlátomást való ítélet az Uristennek rajtunk ez a szörnyű esőzés. Az aratásnak ideje, úgy széna csinálásnak is jelei (ideje) vagyon, de egyidőben sem mehetünk elé. Akik arattak, vész gabonájok, akik kaszáltunk, ott vész a szénánk, egy nagy szükség következik belőle. A minapi irtóztató nagy árvizek is sem portendálnak jót (jövendő), mivel az hallatlan is volt. ALVINCet úgy elseperte a MAROS, hogy ha vagy hét háznál több nem maradt benne, én pedig úgy gondolkoztam, hogy csak ezen a helyen volt az a nagy árvíz, de mindenütt volt. A SAJÓ is oly nagy volt, hogy SÁRVÁrt lévő malmát *Cserényi István* uramnak felvevén, mint az almat úgy elvitte. SZATMÁR vármegyében egész falukat elseprett a SZAMOS." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 253.*)

* Az eredeti után kinyomtatott könyvnek 246. oldaláról való.

1771. SZOLNOK-DOBOKA. "Nagy láрма volt MAROSVÁSÁRHELYt a pestis miá, mivel medicinae *Mátyás uramat* kiküldötte a Királyi Tábla KAKASDra az holott erősen haltak az emberek, de nem pestisben, hanem petecsben. De őkegyelme talán nem ismeri jól föl a pestist, úgy referálta pestist, mely miá mentek az urak mindenfelé. Már most újra begyűlnék." (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre... 248.*)
1771. SZOLNOK-DOBOKA. "A pestis hirre nézve sokadalmak interdictáltattak (betiltottak). Isten tudja, hogy lesz dolgunk, ha elharapózik. Tudom in anno 1740-1741, s a többen, mely nagy nyomorúságban volt az egész ország a pestis miá, mind a commercium, mind a törvényekre nézve. Felette igen sajnálanom (minthogy minket is kitétek proauctionára), ha dissolváltatnának a táblák, s azok között a DOBOKA vármegyei is."
1771. tavasz. MAGYARKÖBLÖS. Hire jár a pestisnek. "Szörnyű szárazság uralkodott sok helyeken, nevezetesen itt közülettünk, az hol se fü, se gabona nem neveledhetik. Ezen nagy szárazságot Medárdus hete (jún.8.) változtatta meg, mivel elkezdvén akkor az essőzést, maig. id. est 7-mo Julii majd mindennap esett az eső, úgyhogy az ugarat nem szánhattunk, se török buzát nem kapálhattunk." (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre... 251-252.*)
1772. július 6. APAHIDA. "7-ma mentem ki APAHIDÁra. 6-ta szörnyű nagy jég kezdődött a SZILÁGYSÁGban esni, mely által jött részszerint erre is, nevezetesen a VAJDA-TRÁZi, FODORHÁZi, UJFALUSi, GYULAI, MACSKÁSi határokat porig verte, úgy a KOLOZSVÁRi szénafűnek egy részét is. Istené legyen a dicsőség az APAHIDAi határon túl, de a KARAI, KOLOZSI MEZŐÖRi határokat megrontotta." (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre... 280.*)
1772. MAGYARKÖBLÖS. "Ami a földi termést nézi búza szerte-széjjel az országban igen kevés termett, ami gyűlt is többire vadborsóból, vagy zabból, konkolyból állott. Nagy drágaság vagy on most is. Hanem törökbúza és zab bővön termett sok helyeken és jól megért. Bor a SZILÁGYban bővön és jó termett, kivált BIHAR vármegyében igen nagy bővsége volt, úgyhogy nem tudták hová tegyék az emberek a bort. Széna nagy bővséggel és jó termett mindenfelé." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 292.*)
1772. nyárelő. MAGYARKÖBLÖS. "Ez az idő nagy romlására van a gabonáknak, noha az Uristen sok helyeken mind a gabonának, mind a szőlőknek szép termésével vigasztalta az embereket, de a szőlők növényekben meggátoltatnak, a buzák sárgulni kezdettek, a törökbúzát, nem kapálhatják. Ha csak a mindenható Isten rajtunk nem könyörül, bővebb termést a tavalyinál nem remélhetünk." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 277.*)
1772. MAGYARKÖBLÖS. "In anno 1738 et sequentibus, amint irtam, mértem a buzát 6 máriáson. Bort pedig, mondani az egész országban, az urak pincéjéken kívül (még ott sem mindenütt) ritkán talált (az ember.) Én megindultam ismét KÖBLÖSRől s HUNYAD vármegyéig nem találtam másutt bort, hanem Bánffy Dénes választói vendégfogadójában és KÁROLYVÁRt (GYULAFEHÉRVÁRON). De most bor, Istené a dicsőség, elég vagy on, a szőlők is újra jól biztatják a gazdákat, mivel a télből szépen jöttek ki. Most is szépek, id est áldozócsüörtökön (1772. május 29.) a hideg sem bántotta s talán már az hideg sem bántja. Ha az Isten csak egy-két jó esőt adna, noha őszi vetés igen kevés van mindenütt, de lenne jó őszi buza, ami kevés lenne, mert azok sokkal szebben mutatják magokat, mint tavaly. Tavaszit pedig bővebben vetettünk, kivált zabot és törökbúzát." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 296-297.*)

1773. MAGYARORSZÁG, ERDÉLY. "Szörnyű drágaság vagy szerteszejjel. A szép buza elmegyen 6 máriáson. Amelyet hat máriáson adnák, másszor csak pálinkának vették. Amely tehenet ezelőtt legfeljebb 10 forinton vettek, most 24-25 forinton elmegyen. A törökbúza ugyan három máriásnál feljebb nem ment még, de ha Isten esőt nem ad, féltő, hogy az idén olyan termés sem leszen, mint tavaly volt és így nem csak szükségből, hanem éhségtől is lehet félni. Ugyanis mivel vagyunk, mink jobbak azoknál a sok ezreknél, kik NÉMETORSZÁGban éhelháltak meg a múlt esztendőben. Órizzen mindazonáltal a mindenható szent István bennünket szerelmes szent fiáért.
- A juh is hasonlóképpen oly drága, hogy soha hirül sem hallottam hat forinton egyet, mint ZSUKon egy ember vett négyet 24 forinton. SZAMOSUJVÁRT pedig elad egy ember két juhot, melyek alatt volt két szép bárány tiz forinton. Midőn el akarná hajtani a juhokat, érkezik egy örmény, s azt kérdi, hogy nem adná-e el a bárányokat. Amaz mondja, hogy ő eladja, ha ad neki 12 forintot érettek. Az örmény első szóra ígér tizet, amaz oda is adja, de azt mondja az örmény: Ládd-é, ha a 12 forintból nem engedtélt volna, azt is megadtam volna. És így neki a két juh ajándékos maradott. Ilyen a szerencse. A husákról általában 16 sor." (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre...* 295-296.)
1773. MAGYARKÖBLÖS. "Ezen esztendőnek folyása, ami nézi, Istené a dicsőség mind az időre, mind a termésre nézve jó volt. Búza nagyon sok volt nagy bőséggel nem termett szalmájában, de ami termett, igen jól eresztett, úgyhogy úgy kalongya három-négy vékát is megadott. Mindazonáltal az ára nem sokat szállott, mivel most is jól elmegyen a szép buzának vékája három-négy máriáson. A törökbúza pedig valószínű drága volt, olyan olcsó lett, mert csak a múlt nyáron is elment, s én is adtam három máriáson vékáját, de most öt hat polturán lehet vékáját megvenni. Olyan bőséggel is termett, hogy soha olyan bőv termését nem láttam. De nekem ahhoz is csak középszerű szerencsém volt, mivel ritkán vetettem volt. Szénához eleinte vékony reménység volt, mert a tavasz kezdetin kevés eső járt, de azután, s nevezetesen a kaszálás idején megeredvén az esők, megszépültek. A rétes helyeken pedig akik júliusban kaszáltak, olyan sarjuk lettek, hogy majd többet értek a szénánál. A szőlők mindenütt bőven termettek és úgy megérték, mint 1757. esztendőben, mikorra nagy megérésnek miatta féreg is termett a szőlőben. Melyhez képest igen erős és édes borok vannak ezen esztendőben. De mégsem volt némely helyeken igen olcsó, mivel a SZILÁGYISÁGban SOMLYÓn tul való részein számtalan borvevők csődültek, s 6-9 forintra felhajtották csebrit. Nekem ugyan 7 forinton vettek MÁRIASZÉKEN olyan erős és jó bort, hogy nem ihatom, ZILAHon pedig három s négyivel is meg lehetett venni vedrit egy forinton szüretkor, BULLÁN pedig, s azon alól SARMASÁG felé hármassal. De azután felhágott ott is ugyancsak kettejével. Egy forinton még lehet most is venni." (*Jakó Zs., Rettegi Gy. Emlékezetre...* 314.)
1773. nyár. SZOLNOK-DOBOKA M. "II. József látogatásakor érdeklődött a termés iránt. Bogodan Dénes uram azt mondá, hogy midőn okát kérdezték volna, miért nem lesz annyi gabona mint tavaly, ő azt felelte, hogy a szárazság miá nem lesz annyi mint tavaly. Mondám neki, hogy nem jól felelt, mivel nem a szárazság az oka, mert a tavasz vetések sokkal jobbak mint tavaly, hanem az őszi vetésnek a tél miá való elveszése miá nem lesz gabona a törökbúzán kívül. Mondják, hogy *Keczeli Sándor* főbíró kövérségen csudálkozott, méltán is. Azt is mondják, hogy feléje ment volna, s intett a császár a kezével, hogy ne menjen KOLOZSVÁR felé rossz lévén az út. *Pataki*, a bíró s *Telegdí* a magok már nagy török buzájokat lekaszáltatták s az utra

hordották egy darabig, az hol rossz volt az út. Melyet észrevevén a császár, nem ment rá, hanem a SZAMOSon általcsapott, de nagyocská lévén a SZAMOS, megmerült a szekere, nagyon megrongálódott. Azután a lekaszált törökbúzáat megbecsültette. Hihető, hogy azt gondolta valami szegény embereké volt." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 302.*)

1774. MAGYARKÖBLÖS. "Ezen esztendő jóvoltából eltelék, melyben is gabona bővön termett szalmájában, de az tavasz felette terméketlen, őszt pedig a szegénység a múlt esztendőben majd semmit sem vetett volt. Törökbúza is bővön termett, de igen kevés mért meg benne, úgyhogy akik kasba rakták is, akik házuk hijjára is egyben veszett, penészedett. Bor több termett, mint tavaly, kivált a SZILÁGYSÁGban. Nem is volt olyan tavaly, még is sokkal drágább volt. Szörnyű árvizek voltak, úgyhogy a folyóvizek mellett lévő réteket eliszapolták. Alma, szilva bővön termett ezen a földön. Makok eleinte szépen mutatotta magát, de médio tempore (időközben) meg-léhádzott, kisült a bükkmakk. Ugyancsak némely helyt maradt. A KÖDMÖNÖSi KODRÁn annyi volt, hogy a SZILÁGYSÁGból, sőt MAGYARORSZÁGról is odahajtották a sertéseket. Az enyim is akkoráig ott van." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 341.*)
1774. ERDÉLY. "Szörnyű árvizek júliusban szerte széjjel, de kivált MAGYAROR-SZÁGon a KÖRÖS annyira megáradott, hogy boroshordókat elhajtott a pinczéből, sok házakat mentében és falukat elsepert. ERDÉLYben is kivált a két SZAMOS és SAJÓ igen megáradott, úgyhogy kétfelől a térségeken mindent elsepert. RADNÁN felül egy havasban régtől fogva elhagyatott bánya volt, mely. Ezen bánya teli volt egynehány száz esztendőttől fogva minerás vízzel, mely egyszer s mind kiomolván a NAGYSZAMOSba folyt, mely annyira inficiálta a vizet, hogy mindféle hal megdöglött a SZAMOSban. Éppen így jártak a KÜKÜLLŐbeli halak, most öt vagy hat esztendeje, melyről akkor irtam." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 333.*)
1775. MAGYARKÖBLÖS. "Gabona az elmúlt esztendőben nagyobb részein az ország-nak jó volt. Törökbúza nem mindenütt, azért elmegyén vékája most is 13-14, néhol pedig mint DÉSen és SZAMOS 8-9 jár. A zab hidasát úgy mondják, elmegyén 10, a közönséges kenyérnek való búza kettesével három három máriáson. Bor némely helyeken kevesebb lett, mint tavaly, de sokkal jobb. Én nem vehettem egy cseppet is az idén. Óborom is maradt vagy két edénnyel, KÖBLÖSön is termett egy kevés jó megihatibis (megiható), s talán a SZILÁGYból is vehetek egy keveset. A marha mindenfelé döglük. PÁNCZÉLCSEHen majd egészen kipusztultak, POKLOS-TELKEN is. Szilva ezen a földön igen kevés, alma annál kevesebb, hanem körtély nagy bővséggel volt, mind szelid, mind vad. Makk sem hullatott. Tavaly alig volt, de nékem semmi nyereségem nem volt benne, mind a KÖDMENESi erdőre hajtván sertéscimet, 14" (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 361.*)
1775. MEZŐBÁND. "Két ember elmene a BÁNDi tóra récézni, óva intette a felesége az egyiket, ne menjen. Kétszer is elébe állott. A tó jege beszakadt, s mind a kettő beléfulladt." (343.)
"Ilyen esett a ZÁHI tón, melyen egy odavaló tisztartó feleségével együtt keresztül akarván két lóval szánkázni, alattuk beszakad a jég, mindannyian odavesztek, s tavasszal kerültek elő." (Enyhe utótél lehetett.) (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 344.*)
1776. MAGYARKÖBLÖS. "Ami nézi ezen esztendőnek fertilitását, egy jól folyó és bőv esztendőnek mondhatjuk. Bor a SZILÁGYban jó és bővön termett, idebé nem annyira. Gabona is jó és bő, zabon kül, melyet a bolha mindenütt megett. Törökbúza

is néhol nem olyan bővön termett. Szénacsinaló idő is igen jó szolgált, és sok széna is lett." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 383.*)

1776. MAGYARKÖBLÖS. "Azután való második héten, id. est. 26-ba Augusti, estve ütötte meg az Isten nyila szegény *Ladányi János* öcsém hatalmas, jó készsülettel való csürét, mely gabonás pajtával lészen egybehordott jó asztag buzájával porig égett." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 370.*)

1776. MAGYARKÖBLÖS. "Eltelék ez az 1776-ik esztendő is Isten Kegyeleméből. Igaz, hogy a tavasz sokáig mind hideg lévén, a szőlők némely helyeken vékonyan termettenek, az is szörnyű savanyú, de némely helyeken bővön és jó bor termett. Buza mindenütt, mind ősz, mind tavasz, nagy bővséggel, törökbuza nem mindenütt termett jó, mivel szárazság is volt kevés, mikor nőni kellett volna, de mégis olcsó. Szénacsinaló idő soha nem volt jobb. Sok jó széna is lett mindenfelé. Adjon az Uristen a következő esztendőben is áldást és lelki, testi békességet szerelmes szent fiáért, az Ur Jézus Krisztusért. Ammen." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 373.*)

1776. augusztus 7 (vagy 14) MAGYARKÖBLÖS. "..... vendégfogadója előtt maga szép ifju asszony feleségével bement már hálni az fogadóban. Azonban szönyű villandás, csattogás következett az tizenegy óra tájban, mind a ketten imádsághoz fogtak. A szegény asszony, aki felette félt gyermekségétől fogva a menykő által lehető haláltól, amint osztán az ura mondta, megjövendőlte magának, hallván a nagy menydörgést, hogy ő most soha nem szabadul életben. Buzgóságosan könyörgött térdén állva, azonban lecsapott az Isten nyila, melynek szele érvén az urát eldölt, szele érte az asszonyt is. De minek utánna a lélek kiment belőle, egyebet nem szóllot, hanem ezt, Uram Jézus vedd hozzád az én lelkemet.

Azonnal a ház lángot vetett, melyet Keczei Sándor háza tornácában fekvő egy *Demeter* nevű ember észrevevén hamarabb odafutamodott. A faluban is nagy láрма esett, a sógorék az égő házból a halottat az ablakon kitették." Részletes leírása a temetésnek. (*Jakó Zs., Rettegi Zs., Emlékezetre... 368-369.*)

1778. MAGYARKÖBLÖS. "Ami a földnek termését nézi mindenféle gabona bővön termett. Bor pedig mindenótt annyi termett, hogy nem találtak helyet sok helyeken szedetlen hagytak sok szőlőket. TASNÁDon *Bánffi György* ezer veder bort vett száz forinton. BIHAR vármegyében tíz pénzen ment vedre a mustnak, a szászok között sok helyen kis pénzen. Azt is beszélnek, hogy egy szász valahol SEGESVÁR felé minekutána minden edényt megtöltötte volna, s még szőlője volt szedetlen, nekibúsult, hogy mitévő legyen, s azt találta fel, hogy magát felakasztotta. De emellett a nagy bő bor, buza bővsége mellett szörnyű szűk a pénz, úgyhogy egy járomba való ökröt láttam venni öt forinton, egy bornyus tehenet haton, egy juh a MEZŐSÉGen négy sustákon megyen. Melynek semmi egyéb oka nincsen, hanem az, hogy a marhákkal kereskedőknek nem volt szabad marhát az ármádosra hajtani, mert ez a jógazda felséges császáranak olyan oconomát indított, hogy egy zsidónak százezer forintot adott, hogy tartsa el a militiát hússal, melyet ő is felvállalt, de úgy hogy másnak oda szabad ne legyen marhát hajtani. Ő pedig mind LENGYEL-ORSZÁGban vette a barmot." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 392-393.*)

1779. MAGYARKÖBLÖS. "Gabona mindenfelé nagy bővséggel (termett) és ezért igen nagy olcsóság vagyon ma is, mert se marhának, se gabonának ára nincsen. A pénz is annyira meg (szűkült) a miá. Bár SZILÁGYSÁGban szépen termett és jobb mint tavaly. Eleinte nem is (volt) drága, mert is megvehették szüretkor. Én a pénztelenség miá nem vehettem többet 120 vedernél. MOZSOLYÁN, melyhez hasonló jó bor

régtől fogva nem volt pincémben. Adjon az Uristen jövendőben is bort, búzát, békességet." (*Jakó Gy., Rettegi Gy., Emlékezetre... 40*).

1779. január. KOLOZSVÁR. "... hogy KOLOZSVÁRI református pap, *Deáki Gál* uram megholt, harmadnapi betegsége után, melyet abból kapott, amint mondják, hogy reggeli könyörgés után hat házasság személyeket copulált, s minthogy szörnyű hideg idők járnak (ugyhogy vagyon hat hét esztendeje, hogy ilyen kemény tél nem volt) megfárván, hirtelen meleg házba ment, amelytől fojtogót kapott." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 393*.)
1780. MAGYARKÖBLÖS. "Ami a földi termést illeti, sok helyen jó búzák voltak, de nagyobb részin az országnak csak valamivel volt jobb egy helyen mint másutt. Bor mindenfelé kevés, az is savanyú és erőtelen. Törökبúza némely helyeken megért, de jobb része aratatlan maradt. A sáska is sok kárt tett BRASSÓ körül, mely nagy drágaságot okozott, úgyhogy egy véka búza öt máriáson (kél). Ezen a plágon sincs harmadrész embereknek mit egyenek. Két három esztendő quantum is vagyon rajtok, marha kostyok is szűken vagyon. A marha olcsó, de olcsón sem veszi senki és a pénznek szűk volta miatt egyik executora ... ott éri. Én nem tudom kigondolni, mi lesz a szegénységből, ha csak az Uristen nem könyörül csodálatos képpen rajtunk..." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 412-413*.)
1781. MAGYARKÖBLÖS. "..... ami a gabona termését illeti, búza némelyik helyeken bővön termett, noha nem olt olyan eresztős mint másszor. Törökبúza bővön termett, és jól megért. Bor is elég bővön termett, mert sok helyeken szüretkor hármásával (2 veder?) egy forintra meg lehetett venni. Tavaly sehol se talált (az ember) egész esztendő által jó új bort, de ezen szüret után a jövő esztendőben nem fog találni szegény bort." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 416*.)
1782. MAGYARKÖBLÖS. "Ezen esztendőt is eltöltök, Istennek hála békességben. Bor, búza termése bővön volt." (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 420*.)
1784. POZSONY, BÉCS. "A koronát is POZSONYból elvitette (*II. József*) s azt beszélük, hogy szörnyű tempestas (zivatar) következett mindjárt, mikor BÉCSbe érkeztek is vele. Oly iszonyú dörgés, villámlás, jégeső, mennydörgés, kőhullás volt, hogy azt tudák világ végzik. Nem is engedték be a bécsiek, hogy bevigyék, azt mondván, hogy sokszor sok bút láttott BÉCS a miá a Korona miá, azért tegye ahová teszi a császár, mert BÉCSbe tenni meg nem engedik. Már most ki azt mondja, hogy visszatette, ki azt, hogy Récebe tette. (tény azt a császári Kincstárba vitték.)" (*Jakó Zs., Rettegi Gy., Emlékezetre... 425*.)
1808. JÁSZDÓSA. Felette szűk termés. (*Zupkó Á. 268*.)
1806. JÁSZDÓSA. A tornyot az orkán levetette. (*Zupkó Á. 261*.)
- 1811-1814. JÁSZDÓSA. Építetik a nagy kőhid a TARNA folyón 21.170 frt 57 kr. mely költségnek felét (10.583 frt 28 1/8 krt.) a jász particularis cassa viselte. Építkezés befejeztetett 1814-ben. (*Zupkó Á. 261*.)
1811. február 16. ÓBUDA. Nagy árvíz volt, megszűnt 28-án, tizenkét napig tartott (amíg a jég elindult)* (*Krenn Gy., Sennyei E. 274*.)
1812. Ősz. ÓBUDA. Emlékezetem óta ebben az évben a leggazdagabb szüretünk volt . (*Krenn Gy., Seenger E. 274*.)

* *Krenn György* kéziratos naplóját (1810-1910) németül írta. Halála után (1852. okt. 20.) a család folytatta több megszakítással. A bőrkötésű (77 lap) naplót a Kiscelli Múzeum részére *Sennyei Ervin*, a Múzeum igazgatója szerezte meg és az eredeti szöveget német nyelven közli "Tanulmányok Budapest Multjából" címmel. Itt csak a meteorológiai szempontból érdekes adatokat közlöm. (*Réthy*.)

1812. JÁSZDÓSA. Bő termés. (*Zupkó Á.*, 268.)
1813. JÁSZDÓSA. Nagy árvizek. (*Zupkó Á.* 268.)
1813. augusztus. JÁSZDÓSA. A VÁG vizének áradása nemes NYITRA vármegyében a PÖSTÉNYi fördőben, mely is kezdődött 26. Aug. 1813. s innen következett sokaknak veszedelme. (*bocsári Mocsáry Antal.*)
1813. Ősz. ÓBUDA. Ebben az éven igen rossz bortermő évünk volt. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.* 274.)
1814. május 2. ÓBUDA. Nagy május fagy volt, és ebben az évben itteni szőlőnkben csak 3500 puttony bor termett.*
1814. augusztus 14. ÓBUDA. Nagy jégverés volt, egyes szemek súlya elérte a 3 lat-ot (kb. 5 deka) (*Krenn Gy.*, *Seenger Er.*, 274.)
1814. JÁSZDÓSA. Nagy árvizek. (*Zupkó Á.* 268.)
1816. JÁSZDÓSA. A nagy árvíz által okozott kár 13.608 frtra becsültetik. uo. marhavész jan.-febr.-ban. Szűk termés. (*Zupkó Á.* 261.)
1816. január-február. JÁSZDÓSA. Marhavész, Szűk termés. (*Zupkó Á.* 269.)
1817. JÁSZDÓSA. Tiszta buzának köble 100 frt. kétszernek 80. (*Zupkó Á.* 261.)
1817. JÁSZDÓSA. Nagy drágaság. Tiszta buzának köble 100, kétszeresé 80 frt. (*Zupkó Á.* 268.)
1820. május 14. ÓBUDA. Igen erős dér volt. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.* 276.)
1821. ÓBUDA. A szőlőkben erős "zöldrothadás" lépett fel. (*Krenn György*, *Seenger E.*, 277.)
1822. ÓBUDA. Igen enyhe telünk volt, amelyet egy aszályos nyár követett, ennek következtében fellépett oly drágaság, milyent senki sem élt át eddig. A nyári termények rosszul sikerültek, kivéve a buzát s gabonaféléket, amelyek közepes termést adtak. Igen jó volt a bortermés, de nemcsak sok, hanem annyira jó is volt, hogy az 1811. évi terméshez volt hasonlítható. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.* 277.)
1822. január. ÓBUDA. Nagy vízhiány jelentkezett már az elmúlt (1821.) december és az idén januárban. A víz inség igen nagy volt, a kutakat többször mélyíteni kellett, de ennek ellenére az összes kutak felerésztében nem volt viz. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.*, 277.)
1823. május. ÓBUDA. Ekkor volt a nagy felkelés, amiről az ujság is megemlékezett arról, hogy nem remélhető más mint bor. Ebben az évben sikerült esztendő volt, mert úgy a tavaszi, mint őszi termés sikerült és a bortermés igen jó volt. A bor ára 5 f. és 57 30 kr. volt. A borokra meg kell jegyeznünk, az mindig a Márton napja (nov. 12.) lefejtett borra vonatkoznak. (*Krenn Gy.*, *Seenger Ervin.* 277.)
1824. november 12. ÓBUDA. A rendkívül magas vizállás miatt a pesti hidat (hajó) felrobbantották? (*Krenn Gy.* *Seenger E.* 277.)
1825. január 7. ÓBUDA. A DUNÁN lévő hajóhidat csak most szerelték ki. Ezt a hidat ebben az évben már nem sarlóalakban (ívelt), hanem egyenes vonalban szerelték fel. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.* 277.)
1825. július 25. ÓBUDA. Éjjel 2 óraker "Alte Gebürck" szőlőket az igen erős jégzivatar úgy összeverte, hogy 19 csebra tiszta bor volt a termés. Evvel a jégveréssel járó felhőszakadás az egész határt annyira rettenetesen elpusztította, hogy annak jeleit még most is láthatni. Egyébként igen áldásos termést adó évünk volt. (*Krenn Gy.*, *Seenger E.* 278.)

*Krenn Gy. szerint "felrobbantották", ez nem valószínű, hanem a viharos szél elszabadította a hidat. (*Réthly.*)

1826. ÓBUDA. A FILATORI-GÁT huzódó árok felett épült híd az árvíz következtében összeomlott. * (Krenn Gy., Seenger E. 277.)
1826. május 29. ÓBUDA. Rendkívül erős felhőszakadás, amelynek következtében a szőlő-hegyvidék sokat szenvedett, s keletkezett az árhullám, a réteket, földeket, házakat erősen megrongálta. Ez a rendkívül erős ár az utban lévő kocsikat felborította: egy erőteljes pásztorfiút is magával ragadott, de sikerült kimenekülnie, azonban oly erős sérüléseket szenvedett, hogy másnap meghalt. A FILATORI-GÁTnál lévő hidat is elsodorván. (Krenn Gy., Seenger E. 278.)
1826. ÓBUDA. Ebben az évben sok boróka termett. (Krenn Gy., Seenger E. 278.)
1827. január 12. ÓBUDA. (den. 12. ten Jänner) Reggeli 4 óraker oly zivatar "jégeső, villámlás" volt amelynél erősebbet a kánikulában (in den Huntstage) sem gondolhatnánk. Ezen zivatar alkalmával a villám becsapott egy faépületben (eine Hütten), amelyben a tűzoltók felszerelését őrizték, az okozott tűz mindent elpusztított. (Krenn Gy., Seenger E. 278.)
1827. március 23. ÓBUDA. Igen erős vihar sok kárt okozott, többek között *Luzianowich Lőrinc* hajóalmát megragadta. (Krenn Gy., Seenger E. 278.)
1828. november 1. ÓBUDA. Mindenszentek napján oly erős fagy volt, hogy az ablakok teljesen befagytak. ("bis im driciten Farent"? - megfeythetetlen.) (Krenn Gy., Seenger E., 278.)
1828. november 12. ÓBUDA. A bor ára Márton napján 5 f. és 5 f. 30 kr. volt. (Krenn Gy., Seenger E. 278.)
1828. ÓBUDA. A négy szőlőmben a bortermés összesen 27 Lat (Lath)** volt. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
- 1829*** március 21. ÓBUDA. Két nappal József nap után elkezdett havazni, a szőlőhegyeket hó borította. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
1829. április 11. ÓBUDA. Oly erős vihar volt, hogy az óbudai Kálvárián a keresztet ledöntötte. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
1829. ÓBUDA. Szőleimben sáros időben 48 Lath (Lat) termett. Mintegy három hétig tartott a szüret. Oly hideg volt, hogy a szőlő kövé fagyott (?). A bor ára Lipót napján (nov. 15.) 3 f. 30 kr. később 4 f. 3 kr. volt és a vásár hetében oly hideg volt, hogy az összes hajó malmokat és a hajóhidat ki kellett szerelni. Az összes termés 353 3/4 cseber volt. (Eimer kb. 1/2 akó) (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
- 1829/30. tél. ÓBUDA. Szigorú telünk volt. Sok hó is hullott, oly annyira, hogy majd negyed éven át szánkán közlekedhettünk. Én február 9-én 24 1/2 cseber borral telt hordókkal a DUNA jegén átkelhettem. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
1830. március 19. ÓBUDA. Ezen a napon megindult a DUNA jege, amely már december 9-én beállott. (Krenn Gy., Seenger E. 279.) A jég torlódáskor oly nagy volt az ár, hogy 1 lábnnyival meghaladta az 1811. évi vízállást. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)
1830. június 28. ÓBUDA. Erős jégzivatar volt, mely meghaladta az 1825. évit, azonban oly áradást és pusztulást nem okozott, de az öregszőlőhegyet jól megtépázta. (Krenn Gy., Seenger E. 270.)
1831. július 12. ÓBUDA. Reggel 8 óraker a BUDÁra és ÓBUDÁra vezető utakat a fellépett kolera miatt lezártak. (Krenn Gy., Seenger E. 279.)

* Bizonyly nagy felhőszakadás következtében. (Réthly.)

** Valószínűleg cseber, vagy akó.

***Ez lehet 1828 is.

1831. július 17. PEST-BUDA. A diákok tüntettek a kolera rendelet miatt történt ut és hid elzárások miatt. Betörték a Városházára, kezeikbe került *Stáhly*, az országos főorvos, s a szabad ég alatt megkellett esküdnie, hogy nincs kolera. (*Krenn Gy., Seenger E.* 280.)*
1834. ÓBUDA. Ebben az évben rendkívül száraz nyarunk volt, amely jóval nagyobb az eddig átélt száályoknál. Ilyen rendkívüli szárazság mellett a földeken egész kevés termett, de annyi gabona mégis elég volt, minden terményből nagy a hiány. Széna még csak termett, a buza igen jó termést adott, ami azonban a bort illeti, Isten rendkívüli áldásoknak oly jó termés volt, főképp a minőségét tekintve, de 1829. termés bővségét is meghaladta. Különösen említésre méltó, hogy egyszerre igen bő és jó bor teremjen. 50 Lat termett. Márton napkor a bor ára 4 f. 15 kr., sőt 5 f és 5f. 30 kr. - 6 f-ig. A bort nagyban vásárolták. (*Krenn Gy., Seenger E.* 280-1.)
1835. október. ÓBUDA. Marhavész lépett fel. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)
1836. május 8. 9. 10. 11. és 12. ÓBUDA. Május 8-12-éig naponta éjjel fagy, du. legerősebb 12-én volt. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)
1836. ősz. ÓBUDA. Ebben az évben igen jó vörös borunk termett. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)
1837. március 23 és 27. ÓBUDA. Zöld csütörtökön (23) és Husvét hétfőjén (27.) ezen a két napon nagy hófergeteg volt, az erős hófúvás miatt senki az utcára nem mehetett. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)
1837. május 15. ÓBUDA. Pünkösöd hétfőjén de. 4-6 óra között felhőszakadás volt, ezen két óra alatt oly erősen és szakadatlanul zuhogott az eső, hogy emberemlékezet óta ilyen áradás még nem volt. A víz az egész határt elöntötte, a FILATORI-GÁTnál a hid beomlott. Aszólókben sok tőkét kimosott a nagy víz. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)
1838. január 5. ÓBUDA. A DUNA jegzajlása ezen a napon - magas vizállás mellett - megállott. A víz egyes házak küszöbéig ért, és egész télen át magas volt. Március elején közepes olvadás volt és ezért a DUNA napról napra emelkedett, amíg 12-én rémületes áradás oly ijedelmet (félelmet) okozott, hogy én 13-án este 9 órakor összes gyermekeim élélének megmentése végett a Kiscelli utcában lévő Korona vendéglőnél egy dereglyére száltam és a nagy János fiamnak megparancsoltam, hogy Kiscellbe vigye a dereglyét, ahonnan másnap gazdatisztemhez SOLYMÁRra menjenek.
- Ezek után *Krenn* naplójában részletesen leírja gondjait és szenvedéseit az árvízzel kapcsolatban. A Korona szálló nagy termében sok száz(!) család talált menedéket. A víz még mindig magasbodott. Több ház összeomlott. A gyermekeket megint hazahozta, de éjjel 1/2 1-kor felébresztette őket és egy dereglyén 3 óra keserves küzködés után a barátainál talált menedéket. Reggel 6-kor megmentette a feleséget legkisebb gyermekével.
- 14-én a víz szintje nem változott, de estefelé újból emelkedett, majd ismételten süllyedt, végre csütörtökön (március 15.) ismét emelkedett a víz du. 1 óráig, amikor a jégtorlasz megindult. Meg-megállott és du. 5 órakor 1/2 óra alatt több mint 2 lábnyival emelkedett és három kapuján át is betört. Vízzel annyira körül voltunk, hogy dereglyét kapjunk arra semmi reményem nem volt és ekkor állataimat (2 lü, 3 tehén, 3 borju) sikerült a *Krener*-féle háznál egy kis emberrel megtelt dereglyén helyet kapni és 1/4 óra múlva az Országút melletti földemnél kiszálltunk. Ekkor

* Az 1831. évi korelajráványnak nagy irodalma van, ezért csak egy-egy feljegyzést ragadok ki *Krenn Gy.* naplójából.

visszamentem a dereglyéért az állataim megmentésére. Közben a víz már jelentősen csökken, de egy fél óra múlva viszont annyira emelkedett, hogy meghaladta az előbbi magasságát. Ujabb izgalom és félelem közt nagyobb dereglye után nézett.

Pont este 7 órakor másodszor elindultam a dereglyémmel és a bécsi uti téglavetőnél sikerült nagyobb dereglyére szert tenni. De sajnos 15-éről 16-ára igen sötét ködös éjjelünk volt, s ezért lehetetlenné vált a további mentési munkálkodás. Arra kértem a nagy dereglye hajósait, hogy 16-án reggelre jöjjenek el állataimat megmenteni, s ezért nekik 20 f. bécsi bankót ígértem. Ez volt eddig életem legrettenetesebb éjszakája. A téglavetőben aki szobában akart maradni, ott csak állhatott, annyira megtelt a szoba annak ellenére, hogy 5-6 gyertya égett, oly nagy volt a szobában a levegőben a hiány, hogy az embereknek minduntalan dolguk volt azoknak meggyújtásukkal. Huzamosabban a szobában maradni tűrhetetlen volt, miért is többször kimentem a vízhez, de itt sem lehetett sokáig tartózkodni, részben a hideg, részben az együttérzés és szenvedés miatt. Ezután 9 órától 11 óráig PESTen és BUDÁN szakadatlanul kongatták a harangokat, amiből könnyen következtethettünk arra, hogy a veszedelem még fokozódott, azonkívül ugy PESTről, mint BUDÁról és ÓBUDÁról az összeomló, ledőlő házak recsegését és ropogását, valamint a szerencsétlenül járt emberek jajveszély és segítségért esdő kiálltását lehetett hallani. Így mullott el a rettenetes éjszaka. Amikor lassan hajnalodott, itt voltak pontosan a hajósaim és a Magyar majd a Kiskorona (ma Fényes Adolf utca) felé vezették a dereglyét, végre felvehettük lovainkat, szarvasmarháimat, amelyeket amikor földemhez érkeztünk (ide már nem ért a víz) elhajtottam állataimat SOLYMÁRra, ahol vasárnapig (márc. 18.) maradtak az állatok. Vasárnap reggel elküldöttem az enyéimért, akik egyuttal az állatokat is hazaterelték, sajnos megérkezésük előtt már értesültem, hogy egy borjú a lábát törte; ezután közvetlenül hallottam, hogy fiam lovával és kocsijával a vízbe elmerült, de kivételes nagy segítséggel kimentették. És így végül feleségem, családom és az állatok szerencsésen hazaérkeztek. (*Krenn Gy., Seenger E.* 282-283.)

1838. január 15. ÓBUDA. Miután már előzőleg nagy hó esett, ezen nap éjjelén elkezdett havazni és szakadatlanul esett a hó, majd hófúvás kezdődött, oly nagy lett a hó, amennyire nem emlékezem. A lovas gyors postakocsik biztos fedél alá menekültek. Csak másnap tudták az utakat járhatóvá tenni. Az én házamból 35 fuvar havat szállítottak ki. Az utakat két napig hó borította és kocsival nem voltak járhatók. Több háznak tetőzetét a hó súlya benyomta. (*Krenn Gy., Seenger E.* 281.)

1839. május 7. ÓBUDA. Délelőtt 11 órakor Péterhegy szőlőjét olyan jégverés érte (valószínűleg máshol is), hogy a jég szemek lábnyi magasságban fedték a földet. (*Krenn Gy., Seenger E.* 283.)

1840. december 17. ÓBUDA. ADUNA jege megállott. (*Krenn Gy., Seenger E.* 284.)

1841. március 12. ÓBUDA. Reggel 9 órakor a DUNA jege elmemnt, már reggel 4 órakor ácsoltuk a hidat, a víz még annyira emelkedett, hogy Bauer I. és Nastel J. kapuit nyaldosták a hullámok. De igen hamar teljesen visszatért a medrébe. (*Krenn Gy., Seenger E.* 284.)

1841. május 13. ÓBUDA. Megkezdtük a gyomlálást. Május 16. Volt érett cseresznye. Május 31. Kezdett a szőlő virágzani. (*Krenn Gy., Seenger E.* 284.)

1841. július 17. ÓBUDA. Nyolc nappal Jakab apostol napja előtt érett szőlő volt. ("habe ich zeitge Zandler Wein den") (*Krenner Gy., Seenger E.* 284.)

1841. ÓBUDA. Amióta gazdálkodom ebben az évben termett a legjobb – szesztartalomra nézve is – borom termett. Külömböző szőlőimben a termés a következő volt:*

Az "Alten Kaposinerberg" szőlő	38 akó (kimer).
A "Spitzerischen" szőlő	29 1/2 akó
A "Prüterschrit" szőlő	135 akó
A "Kronawelthberg" szőlő	43 akó
és végül "Pettersberg" szőlő	89 akó
Összesen:	334 1/2 akó

Ehhez megjegyzi, hogy június 11-én oly hatalmas jégeső pusztított, hogy termést nem is reménylettünk, s mégis adott 89 akót. (*Krenn Gy., Seender E. 284.*)

1842. december. ÓBUDA. "In gemelten Jahr ist der Wasser eingand in Monat Dezember bey denen Kleinen Insel gespert worden." (*Krenn Gy. Seenger E. 284.*)

Tanulmányok Budapest Múltjából XVII.

A Budapesti Történeti Múzeum Évkönyve.

"*Seenger Ervin: Adatok Óbudán XIX. századi helytörténetéhez (Krenn György és utódainak feljegyzései (1810-1910, 273-283 old.) Budapest, 1956.*

1842. ÓBUDA.

Ebben az esztendőben az egyes szőlőterületek terméseredménye:

"Kapuzinerberg" szőlő	51 1/2 akó (kimer)
"Spitzerischen" szőlő	39 akó
"Prüterschrüt" szőlő	180 1/2 akó
"Kronaweltberg" szőlő	74 1/2 akó
"Pettersberg" szőlő	142 akó
Összesen:	487 1/2 akó.

(*Krenn Gy., Seenger E. 284.*)

1842. Október, November. ÓBUDA. Az október nagyon esős volt, ami eltartott november 5-éig, amikor 3 oly hideg napunk volt, hogy az ablakok befagytak. A hidat (dátum hiányzik) leszerelték és az egész december esős és enyhe időjárású volt. (*Krenn Gy., Seenger E. 284.*)

1843. Január. Február. Március. ÓBUDA. Ugyancsak nedves és enyhe volt. Január végével azonban szép idő volt és február 2-án már gyertyaszentelő napon olyan remek idő állott be, mintha pünkösöd volna. 25-én már brekegtek a békák. Februárban állandóan szép idő volt, a fák rügyeztek és március 27-én a mandulafák is virágzottak, a szőlő ugyanekkor rügyezett, a mezei virágok viritottak. Különösen a boglárka, a márciusi ibolya és más efélék. Az emberek általában abban a véleményben voltak, hogy megkezdődik a nyár. A szőlőket metszték, a zabot és árpát elvetették. Március 1-én hamvazó szerdán barátságatlanná vált az időjárás és 2. és 3-án fagyott, 4-én pedig számottevően havazott. (*Krenn Gy., Seenger E. 284.*)

* A szőlőhegyeket, vagy a dűlők neveit meghagytam német nevükön. (*Réthly.*)

1845. március 20. ÓBUDA. "Nagycsütörtök napján hóvihar volt és egy lábnyi magas volt a hó, a legerősebb téli hónapban sem lehetett volna ennél rosszabb idő, a következő éjjelen az ablakok befagytak, és még nagypénteken és nagyszombat napján is erős fagy volt, majd olvadás állott be. Husvét keddjén, Gyümölcsoltó Boldogasszony napján (25) a jég a DUNÁN megindult." (*Krenn Gy., Seenger E.* 285.)
1846. március, április. ÓBUDA. Annyira kedvező volt az időjárás, hogy március 28-án elvettem a tavaszi árpát, április 11-én a búzát, június 10-én árpakévék voltak a földeken, bár április második felében, sem májusban nem volt kiadós eső. Minden korai kedvező előjelek ellenére ebben az évben nagy drágaság volt, a buza 18 f. pesti mérőnként, a rozs 11 f., a zab 6 f., és a kukorica 12 frt, az árpa 1/2 f. A szőlők kedvezőtlen termést adtak, de a bor minőségileg várakozás ellenére különösen jó volt. (*Krenn Gy., Seenger E.* 285.)

Báró Apor Péter feljegyzései
1711–1745

Közel másfél évszázada, hogy a különböző természettudományi szempontból érdekes események rendszeres megfigyelés tárgyai. Természetesen minél régebb időre megyünk vissza, annál gyéresebbé válnak az észlelések, mert csak elvétve jegyezte fel a tűneményeket illetve eseményeket valaki, akinek írásai az utókorra szerencsésen meg is maradtak. Ilyen feljegyzéseket különböző krónikákban találunk, továbbá régi levelesládákból is kerülnek ki felette érdekes dolgok. A XVIII. század első felének időjárási és egyéb természeti eseményeiről vajmi kevés feljegyzésünk van és éppen ezért különösen nagy értékkel bírnak báró *Apor Péter* levelesládájából kikerült, feleségével és másokkal váltott leveleiben talált feljegyzések, valamint a verses műveiben is megörökített igen sok természeti esemény. *Apor* háromszékvármegyei főkirálybíró volt. Megfigyelései főképp háromszékvármegyére terjednek ki. Több oly adatot találunk, amelyek a különböző időjárási ciklusok, periodusok megállapításánál, - egyéb helyről nyert észlelésekkel együtt - felette értékes adatok lesznek. Munkáit 1903-ban kiadta az Akadémia,* de mivel azok felette terjedelmesek és természetesen sok oly dolgot felöllelnek, ami minket a mi tárgyunk szempontjából nem érdekel, a következőkben közöljük a természettudományi értékkel bírók egy részét.** (*Réthly*)

1711. V. 22. "Menyő által házam TORJÁN megüttetik
Sok szép gabonától a csűrünk megtelik,
Finom derék borral pincénk megrakódik."
"Domus mea Altorjáa fulmine percutitur 22. Maii.
Annus hic minus fertilis erat".
(*Báró Apor Péter* versei kora történetéről. I. 291.)
1712. "Igen nagy árvizek voltak az hazában (u.o. I. 292.)
Megint sokan halnak az mirigy halálban."
1716. "Ez esztendőben sok hideg s száraz tél volt." (u.o. I. 294.)
"Sem tavaszt, sem nyárban melegünk nem vala,
Még két holnapig is az meleg nem tarta,
Tavasszal északi szél sokáig fűva,
... nyugati szél nyárban igen tarta." (u.o. I. 295.)
- "Ilyen rossz időre sem emlékeztenek,
Az öreg emberek ilyet nem értenek," stb. (u.o.)
1718. "Hallatlan nagy meleg s hallatlan szárazság" (u.o. I. 298.)
1719. "KOLOZSVÁROTT csuda égi tüzet láttak". (u.o. I. 299)

*Báró Apor Péter verses művei és levelei. (szül. 1676. megh. 1752.) Szerk.
Dr. Szádeczky Lajos. Magyar Tudományos Akadémia.

Monumenta Hungariae Historica. XXXVI. XXXVII. köt. Budapest, 1903.

**Különlenyomat az "A Természet" 1929. évi 13-14. számából.

1720. XII. 29. SZENT LÉLEK. ERDÉLY. "... Ha az útnak rettenetes alkalmatlan volta nem lett volna, ez az esős üdő, az mely mián rettenetes károkat vallottam, itt olyan árvizek voltak, eddig régen kiküldöttem volna" ... (1) *Br. Apor* levele nejéhez. II. pag. 82.)
1721. "Igen sok jégeső ezen esztendőben,
Az szőlő sem érék meg az sok hidegben,
Az jég sok károkat tőn az vetésekben,
Az bor savanyú volt minden hegyeinkben." (u.o. I. 300.)
1722. "Májusnak hidege szőlőket elrontja". (u.o. I. 301.)
1722. VIII. 18. KOLOZSVÁR. "Az békási szőlőt igen megverte a jégeső, mivel olyan üdők és menkő hullások voltak, hogy rég hogy olyant nem hallottak." (1) *Varró A.* levele *Br. Aporné*hoz. II. k. pag. 90.)
1723. X. 7. MÉHES. ".... Irod, hogy odabe szép esők járnak s de nagy hidegek, bizony ideki is valának hidegek vagy kétszer, de ellenben szárazság jár...." (*Br. Apor* nejéhez. II. pag. 103.)
1724. III. 12. ALTORJA. ".... Rettenetes hideg volt ednihány nap, mindunta széf jár..." (*Br. Aporné* urához. II. pag. 135.)
1724. VII. 8. NYUJTÓD. "... Én már két éjjel nem aludtam, mert itt két nap éjjel-nappal volt az nagy égi háború, mégis Istennek hálá, az sulya eczcer sem jött erre; csattant edgy nehányat, de edgyen kívül nem közel az is, az sárfalvi tenplom mellett, mind inkább OSDOLA, s SZ. TORJA felé ment; SZENT LÉLEK en is tegnapelőtt edgyet nagyot csattant... Az estve penig olyan szél, és csapó esső, villámlás volt itt, régen olyant nem értem, de csattogás nagy nem volt, mind OSDOLA felé takarodék; edgy nehány medgyfát tört le..." (*Br. Apor* nejéhez. II. pag. 142.)
1724. VII. 18. NYUJTÓD. "... Itt olyan hidegek járnak, hogy én bizony most is fázom ..." (*Br. Apor* nejéhez. II. 151.)
1724. VII. 22. NYUJTÓD. "... Itt is vala vagy két nap meleg, de most megint olyan hideg van, hogy mente nélkül nem járhatok. Mindenfelé beszélük azt a jeget, az LÁZÁRFALVI határt is elverte." (*Br. Apor* nejéhez. II. 152.)
1724. VII. 22. ILLYEFALVA. "..., itt olyan rettenetes melegek kezdenek lenni, már a minapi nagy szélvészben, azt beszéli *Rofai István* uram, a bibarczfalvi erdőn olyan jegek hullottak le, mind egy-egy kenyér, *Szabó István* is most érkezett onnan kül, ő is beszélte, micsoda rettenetes jégesők voltak odaki, a szőlőt is igen megrontotta..." (*Br. Aporné* urához. II. 154.)
1724. "Augusztusnak huszonharmadiknak napján,
Reggeli hét és nyolcz órakor táján,
ERDÉLYben sok helyen az égnek udvarán,
Csudálatos tűz jó sárkánynak formáján." (u.o. I. 302.)

1725. IV. 14. KOLOZSVÁR. "... 6. április HÁROMSZÉKen szár közepéig érő hó volt...."
(Br. Apor nejéhez. II. 164.)
1725. IV. 17. KOLOZSVÁR. "... 13 ápr. szár közepig való hó lett..." (Br. Apor nejéhez. II. 167.)
- 1726 . "Szár az meleg ez idén jártanak,
Mely miatt termése nem lőn gabonának,
Éhség miatt sokan halálra jutának,
De kivált lakosi az BELSŐ-SZOLNOKnak." (Marha dögvész is.)
1728. "Megint mind tavasszal s mind egész nyárban,
Az esztendő telék el nagy szárazságban,
Folyóvizek és tók lőnek nagy apadásban,
Szükség következék a buzában, szénában." (u.o. I. 304.)
- 1734 "Az tél és az tavasz igen száraz vala,
A nyárnak folyása éppen essős vala,
Csak edgy óráig is mikor jól es vala,
Nem lehetni azt el, mely nagy árvíz vala.
- Az egész ősz peng megint száraz vala.
Mindszent-nap tájékán megint essős vala,
November, december igen hideg vala,
Az micsodás hideg olyan száraz vala.
- Utolsó napjai az december havának,
Az nagy hideg után meleg valának,
Harminczadik decembris északájának,
Idein villámlás mennydörgők hallatnak." (u.o. I. 306.)
1735. "Délről észak felé nemes HÁROMSZÉKen,
Edgy égi tűz mene globisnak képiben,
Mennydörgőt, villámlást hagyván elmentiben,
Láttaték utolja papi öltözetben.
Gyakor esőzés lőn az egész országba,
Sok károk esének szőlő s gabonába,
Nem érheték szőlő az nagy hóharmatba, (dér).
Mely miatt hazánkba csak kevés bor vala." (u.o. I. 308.)
1736. "Télbe és tavasszal sok csuda történék,
Az égen sok rendben égi tűz láttaték,
DÉS felett egy fejr kereszt megjelenék,
Az dėsiek közül azt sokan szemlélték." (U.o. I. 309.)
- "THOROCZKÓ-SZENT-GYÖRGYön hallatlan dolog volt,
Csattogó mennydörgő, sűrű mennykő hullás volt,
És kimondhatatlan nagy zápor eső volt,
Mely miatt az köznép éppen elrémult volt." (u.o. I. 310.)
- "... Sok égháborúk, sok jégesők lőnek ..." (u.o. I. 312.)

1737. "Januáriusnak huszonkettőd napján,
Téli napnyugatról oly kemény szél fuván,
Egész harmad napig mind edgyaránt tartván,
Mostani ember-nyom hasonlót nem tudván, (u.o. I. 312.)

Sok épületeket éppen esszerontott,
Tövisi házatát fedeleitől fosztott,
Erdőkből mezőkre sok farkas lefutott,
Oly sok farkast mezőn senki is nem látott.

Februárius első nap északján,
Éppen csudálatos égi tűz láttatván,
Napkeletre az ég verességet tartván,
Mint az égi égés éppen úgy láttatván:
Úgy láttatott, mintha lángot kiokádna,
Sok apró szikrákkal, hogy éppen szikrázna,
Magam is mind nézem, míg az égen tarta,
Azon csudálkozott, valaki azt látta.

Edgy üstökös csillag az égen támada,
Nem vala igen nagy, csak edgy kised vala,
Úgy láttatott volna az másik sphaerába,
Elmulék, sok időt az egész nem tarta.

Áprilisnak hetedik s nyolcadik napján,
Térdig erő hó lett, erőssen havazván.
Az hó négy napokat egészen megtartván,
Erdőben emberek jó szán úton járván.

Áprilisnek ismeg tizenharmad napján,
Az hó feljebb ére embernek bokáján,
Tartott azon hónap tizenegyed napján,
Hasonló hó esett tized nap elmulván.

Sőt egész április és májusnak hava,
Olyan hideg vizes és sok essős vala,
Az vetést kezdhették tizenöt májusba,
Csak hejába üle mindaddig a gazda." (u.o. I. 313.)

"Deczember havának tizenhatod napja,
Volna az estvéli nyolcz, kilencz, tíz óra,
Oly csudálatos tűz az égen támada,
Mintha az levegő ég éppen felgyúlta.

Elsőbben kezdeték éppen napnyugutra,
Azután láttaték csak hamar északra,
Észak felől mene ugyan napnyugutra,
Elmulék az midőn jó ideig tarta.

Ugyan deczembernek tizennegyed napján,
Történék oly csuda MIKLÓSVÁR-NAGY-AJTÁN,
Jajt, jajt, kiáltozván mindenki ucsáján,
Nem embertől esett, azt jól megvizsgálván.

Az bornak termése vala harmadosa,
Az mi kevés termett, az igen jó vala,
Jégeső, mennydörgő meg nem háborítá,
Szárazan s melegen esztendő folyása." (u.o. 316.)

1738. "Huszonhat martii TORJÁN földrengés volt,
Tizenedgyed maii, az mely hó s hideg volt,
Szöllőt, makk, fa virágját elrontotta volt,
Mely miatt termése edgyiknek is nem volt.

Tizenkilencz maii oly kemény idő volt,
Mennydörgő, villamás és nagy jégeső volt,
Mostani ember-nyom olyat alig hallott,
Sok ember én véllem mezőben kárt vallott.

Június havának tizenedgyed napján,
Tizenedgy tizenkét közben óra folyván,
Éppen irtoztatóképen az föld ingván,
Mely miatt tornyokban harangok szállalván." (I.317.)

"Nem mertünk maradni csendesen az házban,
Mert eljövetele volt nagy zódulásban,
Sok károk estenek kőfalban s boltokban,
Földre hullott ember mező derekában.
Az BODCZÁN kétfelől két kő leszakadott,
Az BODZA viziben mindkettő leszállott,
A vizet feldugván, mint tenger láttatott,
Az magos fáknak is tetejek nem lázczzott.

MOLDUVÁban tizenedgy monasteria,
Edgyiknek ujjólag építettett tornya,
Az földingás miatt földig leromola,
Tizenöt kőmívest azt kő alá nyoma."
(VI. 19. nagy sáskajárás.)

"Megint juliusnak harminczadik napján,
Az föld szép csendesen és lassan megingván,
Megint az a marhadög nagyon uralkodván,
Igen kevés szarvasmarha megmaradván." (I. 318.)

1742. "Hatodik, április kis földingás vala,
Tizenhatod április bokáig hó hulla,
Az templomban az nap szánon mentem vala,
De ugyan az nap el is olvadt vala." (I. 319.)

"Az tavasz megintlen oly hideg vala,
Nem zöldellék semmi május első napra,
Még a füzfa is levelit titkolta,
Semmi kedves idő májusig nem vala." (I. 324.)

"Ötödik novembris erőssen havaza,
Szeben táján mégis mennydörgő vala,
Az mirigy annyira gyarapodott vala,
Száz falu KOLOZSVÁR mellett be volt zárva." (I. 329.)

"Novembernek huszonkilencedik napján,
Meginten az égen mennydörgő hallatván,
Ezen esztendőben bőséget gondolván,
De igen sok helyen nagy szükséget látván:

Az szőlő egészben jól meg nem érhetett,
Savanyó s kevés bor az hazában termett,
Sok helyen kárt tevő sok menykő leesett,
Sok embert, sok marhát, épületet vesztett,

Augusztus havának az nyolczadik napján,
Irtozó mennydörgő délután támadván,
Két mennykő is üté meg az tornyot TORJÁN,
Azomban faluban öt helyen lehullván:

Edgy ifjut az mezőn feje közepette,
Éppen csudálatos módon megütötte,
Kalapját fejiben szaggatta mind egybe,
Maga megmaradott mégis egésségbe;

Négy ökröt melléte megüté szántóba,
Megdöglék mindgyarást helyen annak hárma,
Az negyedik mégis életbe marada,
Aki eztet látta, valóban csudálta.

November havának huszonedgyed napján,
Mint villámlás olyan fényesség láttatván,
Láttatott estvéli az hat óra táján,
Rettentek nímelyek, fél fertályig tartván." (I.330. old.)

1742. X. 18. KÖVESD. "... Itt 13 Octobris estve nagy dörgés, villanás vala..." (u.o. II. 276.)

1745. VIII. 6. után, levél kelte ismeretlen "... itt az nagy szárazság uralkodik, az ugarlást sem végezhattuk el, oly kemény a föld, bor mind ERDÉLYben, mind az két OLÁH-ORSZÁGban igen kevés leszen..." Nagy marha dögvész. (*Br. Apor* egy jezsuitához, II. 310.)

1602

Amo 1602 lón nagy mennyiségű drágaság, úgyhogy kőbűt adtak a bűzben
32 forintot vagy adtak 50 forintot
Ezen entonában a nemel és török
nagy puskátúst kinek derékben, úgyanmaga
hogy mindonketű eltaláltan az országból,
maga meg amez elhíson megvinnak vele a
kikérsés a nyers dűghűst felgyűk vele és
sokan megheleken vele ehhez konneri"
(J. A. G. Zs. - R. K. G. - Z. m. k. k. - 328.)

Székely Kr.

①
Lempy János

✓

1974. 12. 24

1586

"1586-ban lón nagy, mennyiségű drágaság,
úgyhogy egy néka bűt adtak 75 pénzben, úgyanmaga
entonában ismét lón nyakban lón igen nagy drágaság
(J. A. G. Zs. - R. K. G. - Z. m. k. k. - 327-328.)

Székely Kr.

②

1974. 12. 24

1764.

Magyarokbőrös. In Nomine Domini virrendelések
fele mai napra jegyzint 1764 Januarius első
napjára, mely minden négy héttől fogva. Tízti esz,
ldgy rathküz köpöst nép. Kista ozandis, mely nap-
fénnyel Köröme be, melyet tudományra sokra nem
drtom. Kémelyek art munkálat, hogy bört-estendő
lénon, meglesse, ha Titen art adgy, élminté"
(Faks. Is., - Peltgy. Gy. - Zmléskereke 159.)

PÓTLÁS

1801-1850 Kistölgy

mint 50. évi. Peltgy. 1764

forras 15, 16, 17

Magyarokbőrös. Voltam magam is 15-ik, 16-ik

18-va Januarius 1764 igen nagy sarban
s alkalmatlanul ártom. (Faks. Is. gonda, Peltgy.
György. Zmléskereke meli dltom 1718-1744
Kisterem, Bunkarok 1970, 154 du.)

1762.

(2)

jel megjelölés, Néhány Ismeretlen helyen Magyarok.
 olyan börtön sokaság formát, mint az ideig
 mivel Füzess, Kéllőn, Apáladin, Fihen 32
 sokan. Füzess formát. Füzess pedig
 igen kevés, Füzess a jel elvétel, Apáladin az
egy elvétel, itt pedig mind gaz többre.
 Szem is börtön formát s szemmelében takarított.
Bor is Ismeretlen helyen je is börtön lett, igen, hogy
 nem mindenütt megvétel perfectúra a szó.

1765

(2)

Magyarokból Mely ezen 1765. októberre töltet nem
 volt, hanem ezen ismétlődött járását meg-
 írókn, conclusionom. Ami illik ezen eseten, a
tavalyi lap is a szó fel mind igen alkalmatlan volt
 voltanak, az évi gabon(ek) is sok helyeken igen
 vékonyok és felette gazosok voltak. A tavasz
 is mindenütt többre regény volt. A törökben
 sok helyeken, kivált a Mezősövény vékonyan formát
 a székesséig mind, ahol pedig sok jár tanak.

1767. május 4

Magyarbábos. 4-ta Mái erényi nagybí eskü a
vadász gyémántfőre, mely még ma ugymint 7-ma
helyben áll. Ezantott az előtte jött kúria egyrúti
szél, minden zűlést, szót, se bírában szűkít
nem volt, de föld, hogy az akkor egyindutim folyt
keserves időt ismét elő me fordulunk, ...
az az antonás nevére, jó idővel fog elkelni azót,
hogy ezen estendőben som a napban, som az éjtel-
ben eclipsis nem lesz a pocha pedig azt mondja
Egyetlen Hapfogatkadás nem lesz
A föld istenek nem lát,
Hely a legyőzt Kadt okozza a holandának.
(Fak. 2. - Helyi 2., emlékeztet 209.) 209

1767.

Magyarbábos. Mindenazonáltal az isteni gondviselés által
minden, valami kedelt, bőven elő volt [intast
feladatok], elő is maradt, pedig sőt a mióta
gondosabban ruggok, bor is bíza dőteget elő
regény, mint az isten nem voltam. (Fak. 2. -
Rothézi Gy., emlékeztet 207.)
✓

1) Molnár István, agrár, cs. ref. tanár
1801 szept. 10 Serklén (Görzsm), 1807. Vezette
tanulását gimnáziumban. 1815 Leomera ment
1818. szept. 12 a Sárospatai akadémiára. "Fia
Vízé lepett" és 8 évig volt hallgató, kötetlen
jogi és theológiai tanulmányait. Horvát és
Flórida közeli melletti szék.

1826 Pimaneur gym. tanár, 1831 Nagy
Attila, halála után Sárospatai megköltöztet
munkájának beosztása tanár. Ismét ugyan a
beoszt. Polytechnikum, és másuttal ismét Bolton

halálakor Sárospatai

1833 1835 nov. 16. foglalta el Sárospatai latin
osztályával "A formosítottulmányon Sárospatai Vízé
és Külön beosztás nére Magyarul adott elő

1862 nyugal., de komolyan adott elő Közeli
2020 éves fest nyugal., Közeli a Sárospatai
Magyar

Szerbég. 1842. Január. 1a Tiszta nap - reggel kemény fagy - ezután szép napfény - meleg. - 2a még nagyobb hideg: egyébaránt ekkor is tiszta nap. 3a homályos - de mégis hideg idő. 4a sokkal szelidebb. 5a hasonló - bomjós - tsendes - engedelmes idő. - 6a nagy lágyulás - és apró esőzés; melyből dél-utánra havazás vált; de lágy és - olvado. 7a hasonló - borult - esőz - unalmas lágy idő: este sűrű - nagy - de kevés ideig tartott havazás. 8a Reggel kezdve sűrű havazás - mely tartott délig. 9a borult - felleges-Ködös - egyébaránt szelid - tsendes téli nap: délután sűrű - lágy havazás, mely tartott este hatsorakorig. 10a borult - felleges - hideg idő. 11a reggel - hasonló borult hideg idő, - de ezután csakhamar déli szél indulván nagy mértékbe lágyulni-olvadni kezdett a hó - és sár: este ki derült - és éjjel kevés fagy lett - mely miatt 12a nagy síkság - egyébaránt - tiszta napfény - és nagy olvadás - majd mi szemmi / hó se maradt. 13a 14a 2. mind tiszta - olvado nappalok - hideg - fagyos éjszakák usq: ad 21m ekkor apró sűrű havazás - mely tartott reggeltől fogva - csaknem szakadatlanul - estvig - szállongva egész éjjel - sőt 22kénis délig: ekkor szünet - tsendes szelid idő: estvig; este újból havazás. 23a jó reggel kezdve, vastag sűrű havazás - északi kevés széllel, mely szakadatlanul tartott egész estvig. 24a borult - Ködös - tsendes - igen szelid téli nap. 25a tsendes - szelid téli nap. 26a borult - felleges - szeles, estvéig még szünet - ki tisztult - és hideg éjjel lett. 27a reggel kemény hideg - ezután szelid engedelkeny; estvefelé ismét hideg téli idő. 28a 29a 30a szelid - tsendes téli napok. 31a reggel kemény hideg; estvére lágyulás - éjjel havazás - nagytaka mértéké.

Február. 1a tsendes szelid téli nap - éjjel havazás. - 2a hasonló - hó szállongás - tsendes téli nap. 3a hasonló. 4a reggel kemény téli hideg - milyen még alig volt. 5a 6a hasonló. 7a nagy Köd - és fészült-hideg. 8a hasonló fészült - kemény hideg - és sűrű Köd. 9a sűrű Köd és fészült, kemény hideg: mely estvefelé valamennyire szelidült. 10a Felleges - apró sűrű havazás - mely hajnalról fogva tartott mintegy 10. óráig: ekkor napfény - és annak következésibe kevés olva-

É. tiszta - még a' szél fagyatkozásnak kezdésén: 9. óra fele a' nap

(81)

Judóutás a

Sárospataki Főiskola

1856/1857 | 1857/58 tanévvel.

Réthy Antal

Sárospataki meteorológiai

megfigyelések 1847^{apr 12} - 1853^{apr 12}

Sárospataki ref. főiskola in jelölés

(megnyitva Sárospataki Könyvtárban)

Molnár István Ányos + 183.

551.582 (432)

IDŐJÁRÁSI ESEMÉNYEK
ÉS ELEMI CSAPÁSOK
MAGYARORSZÁGON
1700-IG

A FELJEGYZÉSEKET FELDOLGOZTA
RÉTHLY ANTAL

15.456

A: 5.329

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST
1962

Réthy Antal időjárási esemény gyűjteménye első részének (1700-ig) címlapja.

128 197 100
Tudományok
IDŐJÁRÁSI ESEMÉNYEK
ÉS ELEMI CSAPÁSOK
MAGYARORSZÁGON 1701–1800-ig

A FELJEGYZÉSEKET FELDOLGOZTA

RÉTHLY ANTAL

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1970

Réthy Antal időjárási esemény gyűjteménye második részének (1701–1800) címlapja.

Forrásmunkák jegyzéke

Réthy Antal hetven éven átívelő anyaggyűjtése során igyekezett a Kárpát medencében elérhető és fellelhető minden - időjárási adatot tartalmazható - írott forrást áttekinteni. A Szerző *Az időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1700-ig* továbbá az *1701-1800-ig* terjedő időszakot tartalmazó két kötethez részletes forrásjegyzéket is csatolt. A XIX. századra – ahogy azt jeleztük – a szerzőtől nem maradt fenn külön forrásjegyzék. A Szerzőnek az adatgyűjtéssel kapcsolatos levelezését áttekintve, arra a következtetésre lehetett jutni, hogy az 1801-1900 közötti évekre is lehetséges az előző évszázadokra érvényes és időben folytatódó források jelentős részének figyelembevétele. Az időközben az olvasók részéről jelzett igényeket, továbbá azt a tényt is szem előtt tartva, hogy az előző évszázadokra vonatkozó kötetek a megjelenés óta eltelt 20-30 évben elfogytak, vagyis a két kiadvány már csak könyvtárakban hozzáférhető, ezért a jelen záró kötetben a kutatók, érdeklődők és felhasználók értékelő munkája megkönnyítése céljából a korábbi kötetekben megjelent forrásjegyzégeket teljes egészében, újrólág közreadjuk. Ezzel a XIX. századra is érvényes teljes hivatkozási anyagot kívánunk a tisztelt olvasónak átnyújtani.

SZERKESZTŐ

I. A FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

1700-ig

- Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez.* I-XX. 1896-1916. Sátoraljaújhely.
- ACSÁDY IGNÁCZ, Magyarország három részre oszlásának története. 1506-1608. (Mill. tört. V.) Budapest 1897.
- ALMÁDY ISTVÁN naplója 1687-1694. Közli THALY KÁLMÁN. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók. XXIII. köt. Budapest 1868.
- Almanach von Ungarn.* JOH. MAT. KORABINSZKY. Wien-Pozsony 1778.
- ALVINCZY PÉTER kassai prédikátor történeti följegyzései. 1578-1622. Írta BENDA KÁLMÁN. (A Ráday-gyűjtemény évkönyve 1955.) Budapest 1956.
- Analecta Scepusii* 1. WAGNER.
- I. és II. APAFI MIHÁLY erdélyi fejedelmek naplója az 1632-1694 évekről. Közli TÓTH ERNŐ. (Erdélyi Múzeum XVII. 1900.) Kolozsvár.
- APOR PÉTER, ALTORJA I, BR. munkái. Közli KAZINCZY GÁBOR. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók XII. köt.: Synopsis mutationem notabiliorum aetate mea in Transylvania et progressus vitae meae.) MTA. Pest 1863.
- APOR PÉTER verses munkás levelei. Kiadta SZÁDECZKY LAJOS. (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók. XXXVI. és XXXVII. köt.) Budapest 1903.
- BABOTSAY IZSÁK Tarczal város nótáriusának naplója 1671-1700. Közli HUBAY KÁLMÁN. (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. VI-IX. 1900-1903 Sátoraljaújhely.) A naplót RUMI (1. o.) régi helyesírással már 1815-ben leköszölte, s "Babocsay" nevet írt. Hubay a szöveget korszerűsítette.
- BAGYARI SIMON, A magyar művelődés a XVI-XVII. században, SZAMOSKÖZI ISTVÁN történeti maradványai alapján. Esztergom. 1907.
- BAKÓZ TAMÁS, I. FRAKNÓI VILMOS.
- BALLA GERGELY, Nagy-Körösi krónika. Jegyzetekkel és oklevéltárral ellátva kiadták SZABÓ KÁROLY és SZILÁGYI SÁNDOR. Kecskemét 1856.
- BÁNFFI KRISTÓF jegyzetei Heltai "Magyarok Krónikájában". Közli KONCZ JÓZSEF. (Történelmi Tár 1881.) Budapest.
- BÁNFI GYÖRGY naplója 1644. (Erdélyi Történelmi Adatok. IV.) Kolozsvár 1862.
- BARABÁS SAMU I. Székely Krónika. SZÉKELY OKLEVÉLTÁR; ZRINYI MIKLÓS.
- BARTHA BOLDIZSÁR, Rövid Chronica 1666. (Klly. a debreceni naptárakból összeállítva. Megjelent 1837-ben. A Magyar Nemzeti Múzeum kéziratárában.)
- BARTHOLOMAEIDES, L., Inclyti Com. Gömöriensis Notitia ect. Leutschoviae 1805-1808.
- BAY MIHÁLY naplója. Közli THALY KÁLMÁN. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók. XXIII. köt.) Budapest 1868.
- Bécsi Magyar Krónika* 1. Marci (Márk).
- BÉKEFI Emlékkönyv 1. NAGY BÉNI.
- Békésmegyei Régészeti és Művelődéstört. Egylet Évkönyvei.* I-XVII. 1875- 1893. Gyula.
- BÉL. MATYÁS, (Bel, Matthias), Adparatus ad historiam Hungariae ect. Posonii 1735. (Közli SIGLER M. és ZÁVODSZKY GY. krónikáit is.)
- BENCSIK JÁNOS, A két legrégebb hiteles zivatarjelzés Magyarországról. (Az Időjárás I. 1897.) Budapest.
- BENCSIK JÁNOS, Villámcsapások Nagybányán. (Az Időjárás V. 1901.) Budapest.
- BENCSIK JÁNOS, Késmárki Tököli Imre időjárási jegyzetei 1676-1678. (Az Időjárás III. 1899.) Budapest.

BENDA KÁLMÁN I. ALVINCZI PÉTER.

BENDEFY LASZLÓ, Középkori magyar hossz- és területmértékek. (Klly. a "Fejezetek a magyar mérésügy történetéből.") Budapest 1959.

BENKŐ JÓZSEF, I, BETHLEN, TOLFGANGUS; HALLER GÁBOR.

BENKŐ KÁROLY, Csik, Gyergyó és Kászón leírása. Kolozsvár 1853.

BENKŐ SÁMUEL, Topographia oppidi Miskoltz historico-medico. Cassoviae 1782.

BERKESZI ISTVÁN I. ZRINYI MIKLÓS.

BERTHOLD (+1100), Nachtrag zur Chronik des Hermannus Contractus bis zum Jahr 1100. (Pez, H.: Scriptores Rerum Austriacarum. Leipzig-Ratibor. 1720-1745.) HENNIG R. után.

BETHLEN GÁBOR. I. SZILÁGYI SÁNDOR,

BETHLEN GERGELY I. BIÁS ISTVÁN.

BETHLEN MIKLÓS GR. önéletírása. Kiadta SZALAY LÁSZLÓ T., (Magyar Történelmi Emlékek.) Pest 1858-1860.

BETHLEN, WOLFGANGUS (FARKAS), Historia de rebus Transylvanicis I-VI. Kiadta BENKŐ JÓZSEF. Nagyszeben 1782-1793.

BIÁS ISTVÁN, Bethlen Gergely levele Teleki Mihálynak. (A széki gr. Teleki Nemzettség levéltárában. Marosvásárhely. Miss. 1125.)

BIÁS ISTVÁN, Katona Mihály levele Teleki Mihálynak. (Uo. Miss. 699.)

BIELZ, E. A. Beitrag zur Geschichte merkwürdiger Naturbegebenheiten in Siebenbürgen. (Verhandlungen und Mittheilungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften XIII., XVI. Nagyszeben 1862 és 1863.) A több folytatásban kiadott tanulmány különnyomatban is megjelent. Megvan a M. N. M. Széchényi és a Budapest Egyetemi Könyvtárban. Könyvben a Bielz-féle hivatkozásoknál közölt két szám közül az első az alább felsorolt forrásmunkák egyike, a második szám jelzi, hogy Bielz dolgozatának különnyomata hányadik oldalán található az idézett feljegyzés.

a) Nyomtatásban megjelent munkák:

1. HOFF's Geschichte der durch Überlieferung nachgewiesenen natürlichen Veränderungen der Erdoberfläche. Gotha 1840.
2. LITTROW J. J., Kalendler für alle Stande. Wien 1834, 1836, 1837.
3. MILES, MATHIAS, Siebenbürgischer Würgengel. Hermannstadt 1670.
4. KEMÉNY JOSEF GRAF, Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens. Klausenburg 1839 und 1840. mit den Chroniken von:
  - a) OSTERMAYER, HIERONYMUS, aus Kronstadt 1520- 1561.
  - b) KRAUSS, GEORG (Schässburg) tract. rerum 1599-1606.
5. TRAUSCHENFEELS, DR. E. v., Deutsche Fundgruben etc. neue Folge. Kronstadt 1860.:
  - a) Album Oltardinum. Kronstadt 1526-1629.
  - b) HEGYES ANDREAS 1562-1570 (Kronstadt), és 1603-1612, 1613-1617.
  - c) NÖSSNER, SIMON 1570- 1619. Helsdorf.
  - d) CZAUK, SIMON. Ephemer Libellus, Kronstadt 1590-1602.
  - e) WEISS, MICHAEL, 1590-1615. Kronstadt.
  - f) BÁNFI, PETER, 1599-1616. Kronstadt.
  - g) HERMANN?, Michael, 1631-1660. Kronstadt.
  - h) IRTHELL, JOHANN. 1628-1710. Hermannstadt.

6. *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*. IV. Nachrichten von den ehemals in den alten grossen Kirchen zu Hermannstadt und Kronstadt befindlichen Vandchroniken:
a) in Hermannstadt 1409-1556. b) in Kronstadt 1143-1590.
7. Desselben neue Folge, III. Band. Mittheilung über ein Medwischer Stadtbuch aus den 16. und 17. Jahrhunderten von JOSEF FREIHERRN BEDEUS VON SCHARBERG D. JÜNG.
Ebben a forrásmunkában még több szerző szerepel, mégpedig: a) EBER, EBE és SCHIRMER., c) EBER, d) EBER ÉS GLOCKNER, e) EBER és egy ismeretlen, f) OLTARDE család, g) EBER SCHIFFBAUER MILES és fia, h) Cal. Iren, FRITZMANN IRENAUS és GEORG TOTSCHER, Beszterce 1557 és i) OLTARD ANDRÁS naptárai.
8. TRAUSCH, JOSEPHUS, *Chronicon - Fuchsio - Oltardinum editit Brasso* 1847.
9. KRAUSS, GEORG, I. Krauss alatt.
10. *Der sachsische Hausfreund*. (Kronstädter Kalender für 1855): Sonderbare Begebenheiten im Burzenland von JOSEF TEUTSCH 1509-1595.
11. HAIN, D., I. Hain, Daniel alatt.
12. JEITTELES, L. H., *Versuch einer Geschichte der Erdbeben in den Sudeten- und Karpathen-Landern*. Berlin 1860.

b) Kéziratban levő krónikák:

13. UHRBERGER, STANISLAUS ADAM, *Chronik aus dem J. 1594*. Bruckenthal könyvtár, Nagyszeben.
14. HUTTER, HANNES aus Mediasch *Chronik von 1160 bis 1618*. A napló eleje és vége hiányzik. Salzer M. tulajdonában volt Medgyesen.
15. HERMAN, DAVID, Pastor, Wurmloch (Baromlaka, Nagy-Küküllő m.), *Anal. polit. von 1420 bis 1648*. Több másolat létezik erről; Scharberg és Salzer közlése.
16. *Kalender aus dem Jahre 1582*. Göbbel Friedrich nagyszebeni posztókészítő. tulajdonában. Ebben tulajdonosaik (többnyire lelkészek) harmadfél századon keresztül családi eseményeket és egyéb fontos élményeket jegyeztek fel. 1750 körül Ziegler lelkészé volt, Freck (Felek) községben.
17. GEISEL, DANIEL jegyzőkönyve 1717-1767 közötti feljegyzésekkel. Nagyszeben.
18. Orsolya apácakolostor (Nagyszeben) naplója 1737-1757.

BIRKÁS GÉZA Egy francia utazó Magyarországon 1597-ben. Budapest, 1938.

BOENTZSCH VALENTINs Zebener Codex. (M. N. M. Kézirattár duod. Germ. 33. Jankovich-f. gyűjt.)

BOGÁTS DÉNES, csikmadarasi Szárazság és pestis a Székelyföldön az 1717- 1719. években. (Régebbi adatokat is tartalmaz. Az Időjárás XLVII. 1943.) Budapest.

BONFINI, ANTONIUM, *Ungerische Chronica*. Frankfurt a/M. 1581.

BONFINI, ANTONIUM, *Rerum Ungaricum*, Basel 1568.

BONFINI KOLONOVICS GÁBOR.

BORSOS SEBESTYÉN krónikája 1490-1583. (Erdélyi Tört. Adatok I.) Kolozsvár 1855.

BORSOS TAMÁS I. Erdélyország.

Bresslauer Sammlung I. Sammlung.

BRICCIUS GYÖRGY (Vízaknai) naplója: 1693- 1717. (Történeti emlékek a magyar községi és magánéletből. II.) Pest 1860.

- BRUCKNER krónika Sopron. "Haus-Chronik des BRUCKNER GOTTLIEB." Erre a munkára LENKY JENŐ soproni tanítóképző intézeti tanár hívta fel figyelmemet. Ő kivonatolta mintegy 600 cédulán eredeti német szöveggel a krónika időjárási és elemi csapás adatait. (Az Időjárás XLIV. 1940.) Budapest.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Evangelischer Prediger in Késmárk. Historischer Geschlechts Bericht und ausführliches Tagebuch von 1650- 1752. (M. N. M. kéziratár Qu. German. 199.)
- BUCHHOLTZ GEORG és JACOB I. WEBER, RUDOLF
BUDAIEZSIÁS, Közöséges história, Debrecen 1811.
BUDAI FERENC polgári lexikona. 2. kiad. Pest 1866.
Budai Krónika I. PODHRACZKY JÓZSEF.
Budavár 1686-i ostroma I. SZÁDECZKY LAJOS.
BUDENZ JÓZSEF I. SZÜLEJMÁN naplója.
BYDESKUTHY SÁMUEL naplója 1728-30. Közli DONGÓ GY. GÉZA. (Adalékok Zemplén-vármegye történetéhez. XIV. 1909.) Sátoraljaújhely.
- CAL. IREN naptárakban történt bejegyzések. I. BIELZ 7/h.
Chronica oder Sammlung alter und neuer Nachrichten von den merkwürdigsten ... ect. von M. I. A. W. Wien 1764.
Chronica von vil Namhaftigen geschichten die geschehen seynd seid man zahlt nach Christ-geburth neun Jahrhundert und drei iar in Ungern, Behem, Osterreich, Steiermarkt, Bayern, Schwaben Francken, Wölsch und Teutschlanden biss auff das MCCCCCXV.
Chronica Scepusiensis. (M. N. M. kéziratár, Történelem 4. r. 89.)
Chronicon Budense I. PODHRACZKY JÓZSEF.
Chronicon Eperiesiense ab A. 1665-1709. (M. N. M. kéziratár. Qu. Germ. 94.)
Chronicon Rerum Transylvanicum 1576-1633. (M. N. M. kéziratár, Fol. Lat. 360.)
Chronicon Soproniense. (M. N. M. kéziratár, Fol. Germ. 605.)
CSÁNKI DEZSŐ, Szent-Erzsébetfalva-Pest mellett. (Századok XXVII. 1893.) Budapest.
CSÁNYI JÁNOS: Hans Tschány's Ungrische Chronik vom Jahre 1670 bis 1704. Sopron. Kiadta PAUR IVÁN (Magyar Történelmi Tár 5. köt.) Pest 1858.
CSAPLOVICS JÁNOS, Gemälde von Ungarn. I., II. Pest 1829.
CSAPÓ KÁLMÁN, Székesfehérvár története. Székesfehérvár 1861.
CSÁSZÁR FERENC, Szikszói enyhlapok. Pest 1853.
CSÁTHY ZSIGMOND Az elemi csapások krónikája. (Vasárnapi Ujság X. 1863.) Budapest.
CSEREI (Cserey) MIHÁLY följegyzései, 1690-1695 1697-1698. Közli FERENCZY ZOLTÁN. (Történelmi Tár 1893. Naptári bejegyzések, amelyek közül az 1696. évi elveszett.) Budapest.
(CSEREI MIHÁLY.) Miklósszéki Nagy-ajtai Cserei Mihály históriája. Közli KAZINCZY GÁBOR. (Ujabb Nemzeti Könyvtár I.) Pest 1852.
CSEREI MIHÁLY jegyzőkönyvéből. Közli SZÁDECZKY LAJOS. (Történelmi Tár IV. 1903.) Budapest.
CSEREI MIHÁLY históriája. (M. T. A. kéziratár:)
CSEREI MIHÁLY, Opera historia de reb. Hung. et Transilvan. Tom. I. Erdély Országának Históriaja. Brassó 1704-1712.
CSUDAY JENŐ, A Magyarok történelme. I., II. Budapest 1907.
CSUDAY JENŐ, Történelmi helynevek szótára a földrajzi fekvés meghatározásával. KOHN SIMON. Budapest, é. n.

CSÜRÖS FERENC I. TAKÁCS ISTVÁN.

CUSPINIANUS, *Fontes Rerum Austriacarum*. I. Wien.

CZEGEI VASS (Wass) GYÖRGY és LÁSZLÓ naplói. Közli NAGY GYULA. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók XXXV. köt.) Budapest 1896.

CZUCZOR GERGELY-FOGARASI JÁNOS, *A magyar nyelv nagy szótára*. I-VI. M. T. A. Budapest 1861-74.

DEÁK FARKAS I. KEGLEVICZ PÉTER.

DESSEWFFY SÁNDOR, *Patak vára és birtokosainak ott lejátszott élettörténetének néhány adata*. Temesvár 1901.

Diarium oder Kurze Beschreibung, was Täglicly bey Belagerung der Vestung Neuhausl, vom 7. Juli an jetzt lauffenden 1685. Jahre bis auf den 21. erst-gemeldten Monats vorbey gangen und wie solches attaquirt worden. Durch eine glaubwürdige Feder beschrieben. Wien 1685.

Diarium . . . (Az előbbtől némileg eltérő.) Erstlich gedruckt zu Wien bey Leopold Voigt. Univers. Buchdr. 1685.

(Mindkét *Diarium* a M. N. M.-ban Hung. alatt.)

Diarium. Residentia Soc. Jesu Leutchoviens: Coeptum conscribi Anno 1673. 1° Febr. Primo Residentia Superiore R. P. G. Laky ad 1692.

DOBAY ZSIGMOND naplója Munkács védelméről, 1686. Közli THALY KÁLMÁN. (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók XXIII. köt.) Pest 1868.

DOBRONOKI GYÖRGY, a nagyszombati egyetem rektorának diáruma. Budapest, Egyetemi Könyvtár, kéziratár.

DOBY ANTAL F., *A dicső Rákócziakról*. (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. XI. 1906.) Sátoraljaújhely.

DONGÓ GY. GÉZA, *A bártfai krónikából*. (Uo. I. 1896.) Sátoraljaújhely.

DONGÓ GY. GÉZA. I. BYDESKUTHY.

DONGÓ GY. GÉZA *A ref. egyház-látogatások jegyzőkönyveiből*. (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. VIII. 1902.) Sátoraljaújhely.

Eigentliche Beschreibung Deren im nechst verlauffenen Monat November den 1672 Jahres in Ober-Ungarn mit dem Schnee herabgefallen abscheulichen Würme, Welchen von 12. Jahren hero unterschiedliche Wunder- und Blut-Zeichen, erschröckliche Cometen, grosse Conjunctiones ect. . . Gedruckt im Jahr 1673, h. n.

EMICH GUSZTÁV, *Két magyar krónika*. (Történelmi Tár 1891.) Budapest.

ENDREI ELEMÉR *Elkésett havazások és fagyok*. (Az Időjárás XI. 1907.) Budapest.

ENYEDI ISTVÁN I, II. RÁKÓCZI GYÖRGY.

Eperjes. I. Chronicon és Historia

Erdélyi Országgyűlési Emlékek. XXI. 1692-1699. Budapest 1898.

Erdélyi Történelmi Adatok. I-IV. Szerk. GR. MIKÓ IMRE. Kolozsvár 1855-1862.

Erdélyország Történeti Tára. Szerk. KEMÉNY JÓZSEF és NAGY AJTAI ISTVÁN I-III. Kolozsvár 1837. (II. köt. BORSOS TAMÁS naplója.)

ÉRKÖVY ADOLF, *Az 1863. évi aszályosság a Magyar Alföldön*. Pest 1863.

ESTERHÁZY MIKLÓS nádor emlékirata az 1631-iki tavaszi hadjáratról. Közli PETTKÓ BÉLA. (Történelmi Tár. 1884.) Budapest.

ESTERHÁZY MIKLÓS levelei Nyári Krisztinához 1624-1639. Közli MERÉNYI LAJOS. (Történelmi Tár 1909.) Budapest.

ETHEI I. SEBŐK LÁSZLÓ.

EVLIACSELEBI I. KARÁCSONY IMRE.

- FÁBIÁN GÁBOR Arad Vármegye' Leírása históriai, geographiai és statisztikai tekintetben, I. köt. Budapest 1835.
- FAUTH CHRONIK. A M. N. M. kézirattárban levő eredeti krónika, igen nehezen olvasható. Egy másolatról írtam ki az adatokat, a másolat azonban nem teljesen hű. (Qu. Germ. 191., 192.) Fauth Márk Sopron város belső tanácsosa volt, és 1590-től haláláig (1616) írta a krónikát, amelyre figyelmemet dr. Házy Jenő Sopron város ny. városi főlevéltárosa hívta fel.
- FEJÉRVÁRY CAROLUS, Sylloge Miscellaneorum. (A. M. N. M. kézirattára Fol, Lat. 2. 2086.)
- FEKETE LAJOS, SZENDY KÁROLY és--, Budapest Története III. köt. Buda a török korban. Budapest 1944.
- FÉNYES ELEK, Magyar Országnak 's a' hozzá kapcsolt Tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geographiai tekintetben. III. Pest 1837.
- FÉNYES ELEK, Magyarország statisztikai és geográfiai szótára. I-IV. Pest 1851.
- FERENCZY ZOLTÁN I. CSEREI MIHÁLY följegyzései.
- FODOR JENŐ A sárospataki Diáriumból. (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. III. 1898.) Sátoralaujhely.
- FOGARASI JÁNOS I. CZUCZOR GERGELY.
- FRAKNÓI VILMOS I. NÉMETHY LAJOS.
- FRAKNÓI VILMOS, Erdődi Bakócz Tamás élete. Budapest 1889.
- FRANK ANDRÁS országgyűlési tudósításai és naplójegyzetei. Közli SZILÁGYI SÁNDOR. (Történelmi Tár 1888.) Budapest.
- PROBESIUS JOH. NIC., Nova et antiqua luminis atque Aurorae borealis spectacula. Helm-städt 1739.
- FRÖLICH DÁVID, Egy régi magyar észlelet. (Természettudományi Közlöny II. 1870.) Budapest.
- Gazdasági Lapok.* 1849-. Budapest.
- GENERSICH, CHRISTIAN, Merkwürdigkeiten der Königlichen Frystadt Késmárk in Ober-ungarn, am Fusse der Carpathen. I., II. Kassa-Löcse 1804.
- GERGELY SÁMUEL I. TELEKI MIHÁLY.
- Geschichts-Kalender* Curieuser -- des Königreichs Ungarn und Fürstenthums Siebenbürgen von Anno 1600 bis 1698 nach den Jahren (Monaten) und Tagen in beliebter Kürzte eingerichtet. Leipzig 1698. Új kiad. Kinderfreund által, Wien 1854.
- GLAVICS SIMON annalesei. Közli MARGALITS EDE. (Horvát Történelmi Repertorium. Századok XXXII. 1898.) Budapest.
- GOEBEL JOHANNI et GEORGII WACHSMANN Chronica Civitatis Schaessburgiensis, 1514-1663., I. KEMÉNY Fundgruben I.
- GOROVÉ LÁSZLÓ, Eger város története. Pest 1828.
- GRIMM, Deutsches Wörterbuch, Leipzig 1886- 1923.
- GROSSINGER JÁNOS, I. MÁRKI SÁNDOR.
- GUTHEIL JENŐ prépost kanonok szíves közlése. Veszprém 1954.
- GUZICS JÁNOS naplója. Közli RAKOVSZKY ISTVÁN. (Történelmi Tár (1889.) Budapest.
- Győr.* Magyarország vármegyéi és városai. Budapest 1907.
- Győri* Kalendárium. (M. T. A. Kézirattár. Tört. 4. r. 82.)
- Győri* Történelmi és Régészeti Füzetek. I. VÉGHÉLYI.
- GYULAFY LESTÁR történeti maradványai. (Magyar Történelmi Évkönyvek és Naplók a XVI-XVII. századokból. II. köt. Közli SZILÁGYI SÁNDOR.) Budapest 1894.

- GYULAFYLESTÁR történeti maradványai. (Történelmi Tár 1893.) Budapest.
- GYULAIRUDOLF Törökvilág Komárom megyében. Komárom 1894.
- HAAN LAJOS, Békés vármegye hajdan I., II. Pest 1870.
- Hadtörténelmi Közlemények* 1903.
- H. F. = Holovics Flórián szóbeli közlései és kivonatok.
- HAICZL KÁLMÁN Érsekújvár múltjából. Érsekújvár 1932.
- HAIN, DANIEL, Beiträge zur Witterungskunde Siebenbürgens. (Segesvári gym. 1853-54 évi értesítője.) Segesvár.
- HAIN GÁSPÁR, Lőcsei krónikája. Lőcse 1910-1913.
- HALIS ISTVÁN, Zalai krónika. I. Nagykanizsa 1915.
- HALLER GÁBOR naplója 1630-1644. Közli BENKŐ JÓZSEF. (Erdélyi Történelmi Adatok. IV.) Kolozsvár 1862.
- HANUSZ ISTVÁN, Régi magyar időjárásírók följegyzései. (A kecskeméti áll., főreáliskola 1891-92. évi értesítője.) Kecskemét.
- HANUSZ ISTVÁN, Szokatlan időjárások Magyarországon. (Földrajzi Közlemények XVIII. 1890.) Budapest.
- HARSÁNYI ZSOLT, Sacra Corona. Budapest 1938.
- Hasznos Múltságok* 1822.
- Hazai és Külföldi Tudósítások*. 1806-1839. Pest-Buda.
- Hazánk* pol. napilap. 178 sz. 1904. (F. A. Inséges esztendő; FABRICZKY ANTAL?) Budapest.
- Hazánk*. Történelmi Közlöny. I. 1884., II. 1885. Budapest.
- HEIMLER KÁROLY I. PAYR GYÖRGY,
- HEIMLER KÁROLY, Sopron topográfiája. Sopron 1936.
- HELLER ÁGOST, Az időjárás. (Természettudományi Társulat.) Budapest 1888.
- HELLMANN, GUSTAV, Die Meteorologie in den deutschen Flugschriften und Flugblättern des XVI. Jahrhunderts. Berlin 1921.
- HELTAI GÁSPÁR magyar krónikája a. 1575. Kiadta TOLDY FERENC. (Ujabb Nemzeti Könyvtár.) Pest 1854.
- HELTAI GÁSPÁR, Prognosticon az wy Cometa felől való Joevendoelés, mely az elmúlt 1577. Esztendőben Sz. András hawában tettet meg Joevendoeltetoet Dantzkába. stb. Irta MISOCACUS VILMOS, fordította H. G. Kolozsvár 1578.
- HENNIG, R., Katalog bemerkenswerter Witterungsereignisse von den ältesten Zeiten bis zum Jahre 1800. (Abhandlungen des kgl, Preuss. Meteor. Instituts II. 4.) Berlin 1904.
- HERMANN, DAVID, Annales rerum Transilvanicarum Eccl. Medgyes 1655. (M. T. A. Kéz-írártár. Tört. 4. r. 85.)
- HEROLDI LYCOSTHENES.
- HEVENESI GÁBOR kéziratai. (Budapest, Egyetemi könyvtár G. 85., feldolgozta H. F.)
- HIDVÉGI MIKÓ FERENC históriája 1594-1613. Közli KAZINCZY GÁBOR. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók VII. köt.) Pest 1863.
- HIDVÉGI ID, NEMES JÁNOS I. NEMES JÁNOS.
- Historia Residentiae Eperiesiensis Sociat. Jesu ab Ann. 1673. ad Ann. 1766. inclusive.* Kivonatolta és fordította HOLOVICS FLÓRIÁN. (Budapest, Egyetemi könyvtár, A. b. 90.)
- HODINKA ANTAL, Bizánc történetéből a XII. században. (Történelmi Tár 1889.) Budapest

- HOLOVICS FLÓRIAN (= H. F.) a kassai, lőcsei és nagyszombati jezsuita rendházak diáriumait és egyéb munkákat kivonatolt.
- HORNYIK JÁNOS, Kecskemét város története oklevéltárral. I-IV. Kecskemét 1860- 1866.
- HORVÁTH GYÖRGY I. PÁLÓCZI
- HORVÁTH GYULA, Kanizsa Város története. Kanizsa 1861.
- HORVÁTH MIHÁLY, Magyarország történelme. 2. kiad. Budapest 1860- 1861 .
- HORVÁTH MIHÁLY, Kisebb történelmi munkái. I-IV. Pest 1867.
- HUBAY KÁLMÁN I. BABOTSAY IZSÁK.
- HUSZTI ANDRÁS, Ó és Ujj Dácia. (Erdély állapotjáról való História.) Béts 1791.
- HÜTTEL's, SIMON, Chronik der Stadt Trautenau 1484- 1601. (Deutsche Chroniken aus Böhmen. Band II.) Prag 1881.
- ILLÉSHÁZY ISTVÁN nádor följegyzései 1592-1603. (Magyar Történelmi Emlékek. Írók II. oszt. VII. Köt.) Pest 1863.
- INCHOFFER, Residua Scripta Annalium Ecclesiae Regni Hung. (M. N. M. kéziratár, (Qu Lat. 2278.)
- INCZÉDY PÁL naplója 1660-1697. (Történeti Emlékek a magyar nép községi és magán-életéből. II.) Budapest 1860.
- IPOLYI ARNOLD, A szent korona. Budapest 1896.
- ISTVÁNFI MIKLÓS, Magyarország története 1490-1606. I-II. Fordította latinból VIDOVIČ GYÖRGY. Debrecen 1867-71.
- Jezsuita rendház I. Kassai és Lőcsei*
- KADOCSA GYULA, A magyarországi sáskajárások és időszakosságuk. (Növényvédelmi Kutató Intézet Évkönyve. V. 1950-52.) Budapest 1953
- KALMÁR GUSZTÁV egykori bencés tanár "Az Időjárás" több kötetében nagy buzgalommal közölt régi magyar megfigyeléseket, amelyeket az eredeti forrásokból vettem át.
- KÁLNOKI ISTVÁN naplója 1645. (Erdélyi Történelmi Adatok IV) Kolozsvár 1862.
- KÁLTIMÁRK krónikája a magyarok tetteiről. Képes krónika. Új kiadás 1950.
- KAPRINAI ISTVÁN, Collectione Miscell. B. Excerpta nonnulla e ms. diario Zavodezkiano. (Kézirat, Tom. LXXIX. Budapest, Egyetemi könyvtár.)
- KAPSZÁLI ÉLIJÁHU kandiai rabbi 1523. évi krónikájából. (Történelmi Tár 1880.) Budapest.
- KARÁCSON IMRE, Evlia Cselebi török világotutazó magyarországi utazásai 1660-1664. (Török-Magyar kori Emlékek.) Budapest 1904.
- KARÁCSON IMRE, Török történetírók III. köt. 1566-1669. Budapest 1916.
- KARÁCSONYI JÁNOS, Békésvármegye története. I-III. Gyula 1896.
- KÁROLY JÁNOS, Fejér vármegye története I-V. (Légtüneti viszonyok T.) Székesfehérvár 1896.
- KÁROLYI ÁRPAD, Szamosközi István történeti maradványai 1566-1603. (Budapesti Szemle XVII.) Budapest 1878.
- KÁROLYI GYÖRGY predicator Nagybánya. Egy kis deák krónika 1601 - 1613. Közlő TOLDY FERENC. (Magyar Történelmi Tár VI.) Budapest 1859.
- Kárpát Egyesület Magyarországi -- Évkönyvei XI. 1884, Igló.*
- KARSA FERENC, I. SZIRMAY ANDRÁS.
- Kassai S. J. rendház diáriuma. (Budapest, Egyetemi könyvtár. Kézirat. Kivonatolta és fordította Holovics Flórián.)
- KATONA ISTVÁN, Historia critica regnum Hungariae. XXXII. Pest stb. 1779.
- KATONA JÓZSEF, Kecskemét és vidékére vonatkozó rövid chronológiai feljegyzések. (Földrajzi Közlemények XVIII. 1890.) Budapest.

KATONA MIHÁLY I. BIÁS ISTVÁN.

KAZAY ENDRE, Időjárás jegyzetek. (Másolat a Péterffy-család irományai közt levő eredeti kéziratról 401-1799. közli Az Időjárás XII. 1908.) Budapest.

KAZINCZY GÁBOR, I. APOR PÉTER; *Cserei Mihály*.

KECSETI (Kecheti) MÁRTON veszprémi püspök diáriuma. (Magyar Történelmi Tár VI, 1859.) Pest.

KECZER AMBRUS, lipóczi -- naplója 1663-1669. Közli TASNÁDI NAGY GYULA. (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók XXXIII. köt. Évkönyvek és naplók a XVI-XVIII. századokból. II. köt.) Budapest 1894.

KEGLEVICH PÉTER naplója. Közli DEÁK FARKAS. (Magyar Történelmi Tár XIII. 1867.) Pest.

KEMÉNY JÁNOS Erdély Ország' Fejedelmének autobiographiája. (RUMI KÁROLY GYÖRGY: Monumenta Hungarica ect. II.) Pest 1816.

KEMÉNY JÁNOS Erdélyi fejedelem önéletírása. Pest 1856.

KEMÉNY JÓZSEF GR., Históriai jegyzések. Közli Veress Endre. (Történelmi Tár 1893.) Budapest.

KEMÉNY, JÓZSEF, GR. Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens. I., II. Kolozsvár 1839., 1840.

Kézai Krónika. M. Simonis Keza Chronicon Hungaricum ect. Viennae 1782.

KINDERFREUND, C. J., Merkwürdiger I. Geschichts-kalender.

KIS JÓZSEF A Fertő tavának geographiai historiai és természeti le-írása 1797-ben. (K. J. orvos dr. által. Közli RUMI KÁROLY GYÖRGY.) Pest 1815.

KOHN SÁMUEL Héber kútforrások és adatok Magyarország történetéhez. (Történelmi Tár 1879 1880 1881.) Budapest.

KOLINOVICS GÁBOR, Bakachay Ábrahám kronológiájának folytatása 1568-1576-ig, TIMON SÁMUEL majd ROST TAMÁS nyomán. (Megjelent Bonfinii, Antonii . . Rerum Ungaricarum Decades N. cum dimidia. Ed Sexta. Posonii 1744. Kivonatolta magyar fordításban HOLOVICS FLÓRIÁN.)

KOMÁROMI CSIPKÉS GYÖRGY, Judiciaria Astrológiáról és Üstökös Csillagokról .. Debrecen 1665.

KOMÁROMY ANDRÁS, Adatok Csejthe történetéhez. (Történelmi Tár 1899.) Budapest.

KOMÁROMY ANDRÁS Magyar levelek 8 XVI. századból. NÁDASDY TAMÁS. (Történelmi Tár 1910., 1911.) Budapest.

KOMJÁTHY MIKLÓS, Szárazság 1475-ben és északi fény 1786-ban. (Időjárás LIII. 1949.) Budapest.

KONCZ JÓZSEF I, BÁNFFI KRISTÓF; RÁKÓCZI GYÖRGY.

KORABINSZKY, J. M. I. Almanach.

KORABINSZKY, J. M., Geographisch historisches und Producten Lexicon. Pozsony 1786.

KOVÁCH IMRE, Az asztrahani pestis. Budapest 1879.

KOVÁCS SÁNDOR, A fejedelemasszony leánysorai. (LORÁNTFFY ZSUZSANNA, Adalékok Zemplénnvármegye történetéhez. IV. 1899.) Sátoraljaújhely.

KRAUSS GEORG Siebenbürgische Chronik des Schassburger Stadtschreibers -- 1608-1665. I. 1608-1665., II. 1659-1665. (Fontes Rerum Austriacarum. I. Abt. Scriptores III., IV.) Wien 1862., 1864.

KUBINYI MIKLÓS, ifj. Bethlenfalvi Thurzó György levelei nejéhez Czobor-Szentkirályi Czobor Erzsébethhez. (1590-1616.) I., II. Budapest 1876.

KUNSZER GYULA, Aba Sámuel. (Magyar Nemzet 1942. júl. 12.) Budapest.

LAKY G. I. Diarium. Residentia.

- LEHMANN, CHRISTIAN Historischer Schauplatz der Nat. Merkwürdigkeiten in dem Meisznischen Ober-Erzgebirge. Lips 1699.
- LEHOCZKY TIVADAR Beregvármegye monográfiája. I-III. Ungvár 1881-1882.
Leibitzi krónika 1. WEBER SAMU.
- LENK, IGNAZ, von Frauenfeld, Siebenbürgens geogr., topogr., stat., hydr., und orographisches Lexikon I-IV. Wien 1839.
- LEW, CONRAD, Eigntlicher, warhaftlicher, und kurzer Bericht, etliche gewiase neue Zeitungen. Komárom 1595. (20 lap.)
- LEXER, MATHIAS, Mittelhochdeutsches Handwörterbuch I-II. Leipzig 1872.
- LICOSTHENES I. LYCOSTHENES.
- LINZBAUER X. FERENC, Codex sanitario-medicinalis Hungariae. Vol. I-III. Budae 1856.
- LIPSZKY, JOANNES, de Szedlicsna, Repertorium locorum objectorumque ect. Budae 1808.
- LOEW, -DNI. D. Andreae Historia Epidemica Hungariae, annorum 1688, 1697, 1699-1709. ab ejusdem Filio Dno. CAROLO FRIDERICO LOEW, per illustri Lucae Schrockio Academiae Nat. Curios. Praesidi . . ann. 1726. communicata. SYDENHAM (I. o.) 288-341: Constitutio Epidemica Semproniensis (Sopron). London.
- LOEW, -DNI D. Caroli Friderici - de Febre Petechiale ann. 1683. Posonii grassata - ect. I. SYDENHAM 282-288.)
- LOJDA JÓZSEF, Adatok a bottyáni parokhia filiáinak történetéhez. (Adalékok Zemplénvármegye Történetéhez II. 1896.) Sátorajjájhely.
- LORÁNTFY ZSUZSÁNNA I, KOVÁCS SÁNDOR.
Lőcsei S. J. rendház diáriuma. (Országos Levéltár.)
Lőcsei Kalendárium 1726.
Lőcsei Krónika 1. HAINGÁSPÁR krónikája.
- LURTZ FERENC EDE, Brassó városának éghajlati viszonyai. (Adatok Brassó sz. kir. város Monographiájához.) Brassó 1892.
- LUTSCH, JOHANN, Diarium 1608-1661. Közli KEMÉNY JÓZSEF (Deutsche Fundgruben I-II.) Kolozsvár 1839.
- LYCOSTHENES, CONR., Chronicon prodigiorum ac ostentorum. Basil 1557.
- LYCOSTHENES; - HEROLD, Wunderwerk oder Gottesunergündliches vorbilden, aus CONRAD LYCOSTHENES lateinisch zusammengetragener Beschreibung; verteutscht von JOHANN HEROLD, Basel 1557.
- Magyar Történelmi Képcsarnok* gyűjteménye. Röplaptöredék helynév nélkül.
Magyar Történelmi Tár 1856.- Budapest.
- Magyarország vármegyéi és városai.* 1. Győr, Nyitra, Pozsony.
- MAKÓ PÁL, A mennykönek mivoltáról 's eltávoztatásáról való böltselkedés mellyet deák nyelven írt, de most feles másolásokkal, és toldalékokkal megjobbított MAKÓ PÁL, magyarázta pedig RÉVAI MIKLÓS, Pozsony-Kassa 1781.
- MÁRK krónikája. (Marci Chronica de Gestis Hungarorum.) Kiadta TOLDY FERENC. Pest 1867.
- MARCZINKÓ FERENC, Bertrandon de la Broquière utazása Magyarországon át művelődés-történeti szempontból. Budapest 1909.
- MARGALITSEDE I. GLAVICS SIMON.
- MÁRKI SÁNDOR, Grossinger János, hazánk természeti viszonyainak első leírója. (Természet-tudományi Füzetek 1882.) Temesvár.
- MÁRKISÁNDOR, Mária Magyarország királynéja 1370-1395. Budapest 1885.

- MÁRKI SÁNDOR, Sarkad története. Budapest 1877.
- MARKÓ ÁRPÁD I. ZRINYI MIKLÓS.
- MARSIGLI, LUIGI FERDINANDO, Danubius Pannonicomysicus I-VI. Amsterdam 1726.
- MARTONFALVAY IMRE naplótöredéke 1555. évről. Közli SZOPORI NAGY IMRE. (Magyar Történelmi Évkönyvek és Naplók a XVI-XVIII. századból.) Budapest 1881.
- MARTONFI, ANTONIUS, Initia Astronomica speculae Bathyanianae Albensis in Transilvania (Meteorológiai rész II. fej. Barometra § 80., Thermometra § 82, Anemometra § 85, Hyetometra § 87, Hygrometra § 89., III. fej. Javítási táblák és eljárások. Barometrorum et Thermometrorum.). Albae-Carolinae - Gyulafehérvár - 1798.
- MATUNÁK MIHÁLY, Érsekújvár a török uralom alatt 1663-1685. Nyitra 1901.
- MAUKS, OBIAS, Prediger zu Schlagendorf (Nagyszalók) Ueber die Witterung in der Zips besonders unter den Karpathischen Alpen. Wien 1795.
- MEDNYÁNSZKY DÉNES, Nádasdy és Wesselényi levelezéseiből a XVII-ik század közepén. (Történelmi Tár 1880.) Budapest.
- MERÉNYI LAJOS I. ESTERHÁZY MIKLÓS.
- MEZEY MIKSA, A szent-gothárdi csata. (Katholikus Szemle. VIII. 1894.) Budapest.
- MIKÓ FERENC históriája I. HIDVÉGI.
- MIKSZÁTH KÁLMÁNA fekete város. Budapest 1911.
- MILHOFFER SÁNDOR, A talajkimerülés tekintettel a csökkenő termésekre és az ezeket befolyásoló tényezőkre. Budapest 1897. (Egyik fejezete: "A hazánkban előfordult nevezetesebb időjárási rendellenességek." Ezen adatok közlését "Az Időjárás"-ban HÉJAS ENDRE 1898-ban megkezdte és folytatta 1900-ig.)
- Milleniumi Történet.* Szerkesztette SZILÁGYI SÁNDOR. (A Magyar Nemzet Története I-X.) Budapest 1896-1898.
- Mindenes Gyűjtemény.* I-VI. Szerk. PÉTZELI JÓZSEF. Komárom 1784-1791.
- MINDSZENTHY ANTAL, Egy fordulás az Alföldön. (Tudományos Gyűjtemény. V. 1832.) Pest.
- MINDSZENTHY GÁBOR naplója. (Erdélyország Történeti Tára I. (Kolozsvár 1837. és Magyar Könyvtár 168.) Budapest 1900.
- MISKOLCZY ISTVÁN, Az 1348-i nagy pestis és az egykorú orvostudomány. (Budapesti Szemle 1936.) Budapest.
- MOESZ GUSZTÁV, Régi megfigyelések Brassóban. (Természettudományi Közlöny 1911.) Budapest.
- MOGYORÓSSY JÁNOS, Gyula hajdan és most. Gyula 1853.
- MÓRA FERENC, Mikor a farkas megette a telet. (Világ 1925. febr. 12. Forrása a Hasznos Multságok.) Budapest.
- MURÁNYI (MRVA) EDE, Leghidegebb telek 401-1799. (Az Időjárás III. 1899, IV. 1900.) Budapest.
- NÁDASDY és WESSELÉNYI levelezéseiből, I. MEDNYÁNSZKY DÉNES.
- NÁDASDY TAMÁS I. KOMÁROMY ANDRÁS.
- NAGY BÉNI, Eger ostroma 1552-ben. (Békefi emlékkönyv.) Budapest 1912.
- NAGY GYULA I. CZEGEI VASS GYÖRGY és LÁSZLÓ; KECZER AMBRUS.
- NAGY IMRE, A Fertő régi áradásai. (Századok III. 1869.) Budapest.
- NAGY IMRE I. PÁLÓCZI HORVÁTH.
- NAGY IVÁN, Lipótvár története 1665-1722. (Történelmi Tár 1884.) Budapest.
- NAGY IVÁN, Magyarország családai. XII. köt. Pest 1865.
- NAGY IVÁN I. TÖKÖLI IMRE; PRÓNAY N.; I. és II. RÁKÓCZI GYÖRGY.

- NAGY SZABÓ FERENC memoriáléja. (Erdélyi Történelmi Adatok I.) Kolozsvár 1855.
 Nagyszombat I. DOBRONOKI GYÖRGY.
- NEMES JÁNOS, Hidvégi id., naplója az 1651- 1686 évekről. Közli TÓTH ERNŐ.
 (Történelmi Tár Uj. foly. III. IV. 1902, 1903.) Budapest.
- NÉMETH ANDOR, A betű mestere. (Tótfalusi Kis Miklós regénye) Budapest 1954.
- NÉMETH LAJOS-FRAKNÓI VILMOS, Adatok az árpádházi bg. Margit ereklyéjének
 történetéhez. Budapest 1884.
- Neuer Courir aus Ungarn oder Die Pester Post Amts Zeitung.* Pest 1798.
- Neues Ungarisches Magazin.* I-II. Pressburg 1791., 1792.
- NEUGEBAUER, P. V., Tafeln für Sonne und Mond, nebst der Mondphasen für die Zeit.
 4000 Jahr vor Chr. bis 300 nach Chr. Leipzig 1914.
- Nyitra. Magyarország vármegyéi és városai. Budapest 1908.
- Osztrák-Magyar Monarchia* Írásban és Képben. I-XXI. Budapest 1886-1912.
- PELMER KÁLMÁN, Nagybánya és környéke. Nagybánya 1894.
- PÁLÓCZI HORVÁTH-család naplója. Közli SZOPORI NAGY IMRE. (Magyar Történelmi
 Évkönyvek és Naplók a XVI-XVIII. századokból.) Budapest 1881.
- PALUGYAY IMRE, ifj., Magyarország történeti, földirati s állami legújabb leírása. I.
 Buda-Pest, II. Szabad királyi városok, III. Jász-Kun kerületek. IV. Békés-Csanád,
 Csongrád és Honth vármegyék leírása. Pest 1852-1855.
- PAPISTVÁN históriai jegyzetei. (Hasznos Multságok 1822.) Buda.
- PAUR IVÁN I. CSÁNYI JÁNOS.
- PAUR IVÁN, Hans Georg Ritter's Oedenburger Chronik zur Geschichte der Rákóczi'schen.
 Belagerung im Jahre 1704. Oedenburg (Sopron) 1874.
- PAYR GYÖRGY és PAYR MIHÁLY krónikája: 1584-1700. Jegyzetekkel ellátta HEIM-
 LER KÁROLY. (Soproni krónikák II.) Sopron 1942.
- PEKÁR KÁROLY, A szepesi egyház történetére vonatkozó kivonatos krónika. (Történelmi.
 Tár. Uj. foly. V. 1904.) Budapest.
- PERLSBERG EDE, Adatok a tőketerebesi rk. plébánia történetéhez. (Adalékok Zemplén-
 vármegye Történetéhez. II. 1896.) Sátoraljaújhely.
- PÉTERFFY-család I. KAZAY ENDRE.
- PETHŐ GERGELY, Rövid magyar krónika. Sok rend-béli foe históriás koenyvekből nagy
 szorgalommal egybeszedtetett és irattatott... Kassa 1753.
- PETTKÓ BÉLA I, ESTERHÁZY MIKLÓS.
- PHILIPPI, FR., Der grosse Brand von 1689. (Programm des Evang. Gymnasiums zu Kron-
 stadt 1877/78.) Brassó 1878.
- PODHRATZKY JÓZSEF, Budai krónika. Buda 1828.
- PODHRATZKY JÓZSEF, Eredeti két magyar krónika (Bornemissza Tamás és Verantz
 Antal.) Pest 1833.
- POSCH JÓZSEF, Erdély nagy fejedelemség minden községe betűrendes névtára magyar,
 német és román nyelven. Kolozsvár 1855.
- Pozsony*, Magyarország vármegyéi és városai. Budapest 1900.
- PRAY GYÖRGY I. VOLF GYÖRGY.
- PRÓNAY N. naplója 1680. évről. Közli NAGY IVÁN. (Magyar Történelmi Tár XXII.
 1877. Történeti apró emlékek.) Budapest.
- Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt.* (Chroniken und Tagebücher I. 1443-1867.)
 Brassó 1893.
- RAB naplója I. ZÁDECZKY LAJOS.

- RÁDAY PÁL kézirásos bejegyzései 1700-tól kezdve Lőcsei kalendáriumaiában, amelyek a budapesti Ráday könyvtárban vannak.
- RADÓ POLIKÁRP, Nyomtatott liturgikus könyveink kézirásos bejegyzései. (Pannonhalmi Főapátság Évkönyve az 1942-43. évről.) Pannonhalma 1943. (A Széchényi Könyvtár kiadványai XIX. kötete is tartalmazza.)
- I. RÁKÓCZI GYÖRGY naplója. Közli KONCZ JÓZSEF. (Erdélyi Múzeum XVII. 1900.) Kolozsvár.
- II. RÁKÓCZI GYÖRGY levelei. Közli NAGY IVÁN. (Magyar Történelmi Tár. XXII. 1877.) Budapest.
- II. RÁKÓCZI GYÖRGY veszedelméről, 1657-60. Közli ENYEDI ISTVÁN. (Erdélyi Történelmi Adatok IV.) Kolozsvár 1862.
- RÁKÓCZIAKRÓL I. DOBY ANTAL.
- RAKOVSZKY ISTVÁN I. GUZICS.
- RÁSKAY LEA I. VOLF GYÖRGY.
- RAYGER (RAYGERI) I. SYDENHAM.
- REIS, PAUL Die periodische Wiederkehr von Wassernoth und Wassermangel im Zusammenhange mit den Sonnenflecken, den Nordlichtern und dem Erdmagnetismus. Leipzig 1883.
- Relation* von allerhand Vorbereitungen, zum Anzug des Türckischen Kayzers; von Grosser Sterb-Seuche zu Neuhausel, und anderer Orten; und wie grausamlich ect. M, Martius A. 1664.
- Relation* wasmassen Beyde Feindliche Armeen annoch gegeneinander campiren, aber wegen Regenwetters und Gewassers zu einer Action zu welcher beide Generalen (Montecuccoli und Grand-Vezier), von ihren Principalen beordert, ect, . . 11. Sept. 1664.
- Rerum Hungaricum*. Scriptores varü ect. Frankfurt 1600.
- RÉTHLY ANTAL, Esztergomi régi időjárás megfigyelések. (Az Időjárás XXIX. 1925.) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, Bruckner Gottlieb soproni krónikája. (Az Időjárás XLIV. 1940.) Budapest.
- RÉVAI MIKLÓS I. MAKÓ PÁL.
- Révai Nagy Lexikona. Budapest.
- RÉVÉSZ KÁLMÁN I. VÁRADI MIHÁLY.
- RITTER, HANS GEORG I. PAUER IVÁN.
- RODICZKY JENŐ, Asáska. (Magyar Gazdaságtörténeti Szemle 1894.) Budapest.
- ROSCHKOSCHNIK, JOHANN, Nachricht von den nach Bontzhida in Siebenbürgen gekommenen Zugheuschrecken ihrem Aufenthalte daselbst und ihrer Ausrottung; nebst einigen die Naturgeschichte derselben betreffenden Bemerkungen. (Ungarisches Magazin II.) Pozsony 1782.
- RUISZANTAL gyűjtése a Giornale d'Italia egyik meg nem nevezett kötetéből.
- RUISZANTAL idézetei RODICZKY JENŐ és HANUSZ dolgozataiból.
- RUMI KÁROLY GYÖRGY, Monumenta Hungarica ect. Pest 1815. (Közli az 1-174 oldalakon Nemes BABOCSAY IZSÁK naplóját: Fata Tarczaliensia, azaz Tarczal' Városának főbb változásai 1670-1700., és a 334-427. oldalakon KIS JÓZSEF orvos értekezését a Fertő tóról.)
- Sammlung von Natur und Medicin, u. s. w. Academ. Naturae Curios in Breslau. Leipzig-Budissin 1719-1723.
- SCHAMS, FRANZ, Ungarns Weinbau. I-II. Pesth 1832.

- SCHEFER, CH., *Le voyage d'Outremer de Bertrandon de la Broquière*. Paris 1892.
- SCHREGER, ODILO, *Nützliche Zeit-Anwendung*. Stadt am Hof, Passau 1766.
- SCHWICKER, Johann, Heinrich. *Geschichte des Temesvarer Banats*. 2. kiad. Pest 1872.
- SEGESVÁRI BÁLINT krónikája 1606-1654. (Erdélyi Történelmi Adatok IV.) Kolozsvár 1862.
- SEBŐK LÁSZLÓ, ETHEL, *Gyöngyös és vidéke története*. Gyöngyös 1880.
- SEPSILACZKÓ MÁTÉ krónikája. (Erdélyi Történelmi Adatok. III.) Kolozsvár 1857.
- SIGLER, MIHAEL, (+ 1585.) *Chronologiae Rerum Hungaricarum Transilvanicarum et Vicinarum Regionem libri duo*. Közli Bél. M., I. o.
- SPANGÁR ANDRÁS, *Magyar krónika*. (PETHŐ GERGELY 1660 és 1729 évi krónikája alapján.) Kassa 1738.
- SPANGÁR ANDRÁS, A' *magyar krónikának* ... 4., 5. és 6. része. Kassa 1734.
- SPEISSER, Kurtz *gefasste Ungarische Chronik*. Pozsony 1712 után. (A könyv a szerző halála miatt csonkán jelent meg; megvan a M. T. A.-ban. Szinnyeai nem említi.)
- SPERFOGELI. HAIN GÁSPÁR.
- SVÁBY FRIGYES, A régi vármegye. *Vázlatok Szepes megye levéltárából*. (A Szepes-megyei Történelmi Társulat Évkönyve V.) Lőcse 1889.
- SYDENHAM THOMAS, med. doc. ac practici Londinensis celeberrimi: *Opera Medica*; Tom. I. et II. Genevae 1769. (Raygeri és Loew magyar orvosok értekezéseit is tartalmazza.)
- SZABÓ KÁROLYI. BALLA GERGELY.
- SZABÓ KÁROLY, *Cancellaria Transylvanica c. codexből*. (Történelmi Tár 1880.) Budapest.
- SZABÓ KÁROLY, *Kisebb történeti munkái*. I. Budapest 1873.
- SZABÓ KÁROLY *Magyarország történetének forrásai*: 3. Kézai Simon mester magyar krónikája. Pest 1864.
- SZÁDECZKY LAJOS, *Adatok Eger ostromához 1552-ben*. (Századok XIV. 1880.) Budapest.
- SZÁDECZKY LAJOS *Budavár 1684-i ostroma*. Egy ismeretlen rab naplója. (Történelmi Tár 1890.) Budapest.
- SZÁDECZKY LAJOS I. Apor Péter; Cserei Mihály.
- SZAKÁL FERENC naplója 1698-1718. Kiadták SZABÓ KÁROLY és Szilágyi Sándor. (Történeti Emlékek II.) Pest 1860.
- SZALÁRDI JÁNOS, *Siralmas magyar krónikának kilenc könyvei*. Irta Sz. J. 1662-ben. (Ujabb Nemzeti Könyvtár TI. 1853.) Budapest.
- SZALAY ÁGNES, RITOÓK ZSIGMONDNÉ I. TORDA ZSIGMOND.
- SZALAY LÁSZLÓ I. BETHLEN MIKLÓS; VERANCSICS ANTAL.
- SZAMOSKÖZI ISTVÁN történeti maradványai 1542-1608. IV. köt. *Vegyes följegyzések*. Kiadta SZILÁGYI SÁNDOR. (Magyar Történelmi Emlékek TI. oszt. írók XXX. köt.) Budapest 1880.
- SZAMOSKÖZI ISTVÁN történeti maradványai. Közli SZILÁGYI SÁNDOR. (Történelmi Tár 1889.) Budapest.
- SZAMOTA ISTVÁN, *Régi utazások Magyarországon és a Balkán félszigeten 1054-1717*. Budapest 1881.
- SZANISZLÓ ZSIGMOND naplója 1682-1711. Közli TORMA KÁROLY. (Történelmi Tár 1889, 1890, 1891.) Budapest

- SZATHMÁRY LASZLÓ Az asztrológia, alkémia és misztika Mátyás király udvarában. (Mátyás király emlékkönyv.) Budapest 1940.
- Századok. Magyar Történelmi Társulat Közlönye. 1867-. Budapest.
- SZEDERKÉNYI NÁNDOR, Heves-vármegye története. IV. köt. Eger 1893.
- SZÉKELY ISTVÁN magyar krónikája. (Ujabb Nemzeti Könyvtár III.) Pest 1854.
- Székelylevél. Közli BARABÁS SAMU. (Történelmi Tár 1880.) Budapest.
- Székelylevél VI. köt. Szerk. BARABÁS SAMU. (Magyar Történelmi Tár XXVIII.) Budapest 1934.
- Szepesi egyházi krónika. (Történelmi Tár 1904.) Budapest.
- SZENDY KÁROLY I. FEKETE LAJOS.
- SZENTPÉTERY IMRE, Oklevéltani Naptár. Budapest 1912.
- Szepes-vármegyei Történelmi Társulat Évkönyve. 1885. Lőcse.
- SZEPESHÁZY-THIELE, Merkwürdigkeiten des Kgr. Ungarn. I-II. Kassa 1825.
- SZILÁGYI SÁNDOR, A legnagyobb hórég Magyarországon. (Századok XXV. 1891.) Budapest.
- SZILÁGYI SÁNDOR I, BALLA GERGELY; FRANK ANDRÁS; GYULAFFI LESTÁR; KECESETI; SZAMOSKÖZI ISTVÁN.
- SZILÁGYI SÁNDOR, Bethlen Gábor fejedelem kiadatlan politikai levelei. Budapest 1879.
- SZILÁGYI SÁNDOR, Bethlen Gábor fejedelem levelezése. Budapest 1886.
- SZINNYEI GERZSON, Megjegyzések "Egy hatalmas olygarcha a XIV. századból" c. cikke (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. II. 1897.) Sátoraljaújhely.
- SZIRMAY ANDRÁS naplója. Közli KARSA FERENC. (Uo. XX-XXIV. 1897-1901.) Sátoraljaújhely.
- SZIRMAY ANTAL, Szathmár vármegye. I-II. Buda 1809., 1810.
- SZIRMAY ANTAL, Notitia historica comitatus Zempleniensis. Buda 1804.
- I. SZULEJMAN naplója. (THURY JÓZSEF, Török történetírók I.) Budapest 1893.
- SZÜCS ISTVÁN, Debrecen város történelme. I-III. Debrecen 1870.
- SZÜLEJMAN naplója 1529-ki bécsi hadjárataról. Közli BUDENZ JÓZSEF. (Magyar Történelmi Tár XIII. 1867.) Budapest.
- TAKÁCS ISTVÁN debreceni deák, írnok írt egy városi Diariumot, amely Debrecenben a városi közlekedésben 23. sz. a. a jegyzőkönyvek közé van sorolva, "A Debreceni diarium" közli CSÜRÖS FERENC. (Történelmi Tár 1909-1911.) Budapest.
- TAKÁTS SÁNDOR Komáromi daliák a XVI században. (Budapesti Szemle 1909.) Budapest.
- TAKÁTS SÁNDOR, Rajzok a török világból. I-III. Budapest 1915-1917.
- TAKÁTS SÁNDOR Vezir Szokolli Musztafa basa. (Budapesti Szemle 1915.) Budapest.
- TAKÁTS SÁNDOR-ECKHART FERENC-SZEKFÜ GYULA. A budai basák magyar nyelvű levelezése I. 1553- 1589. Budapest 1915.
- TELEKI MIHÁLY levelezése I-VIII. Közli GERGELY SÁMUEL. (Magyar Történelmi Társulat.) Budapest 1905-1926.
- Természet 1875. 73. sz. Budapest.
- Természettudományi Közöny. 1869-. Budapest.
- THALY KÁLMÁN I. ALMÁDY ISTVÁN; BAY MIHÁLY; DOBAY ZSIGMOND; TÖKÖLI IMRE.
- THIELE, J., Das Königreich Ungarn I-VI. Kassa 1833.
- THIELE I. SZEPESHÁZY.
- THÖKÖLY IMRE I. TÖKÖLI.

- THURÓCZY krónika. JOHANNES DE THWROCZ: Chronica Hungarorum. Brünn, Augsburg 1488.
- THURY JÓZSEF, Török történetírók I-III. Budapest 1893, 1896.
- THURZÓGYÖRGYI. KUBINYI.
- TOLDALAGI MIHÁLY emlékirata. (Erdélyi Történelmi Adatok I.) Kolozsvár 1858.
- TOLDALAGI MIHÁLY levelei Bethlen Gábor fejedelemhez. (Erdélyi Történelmi Adatok I.) Kolozsvár 1858.
- TOLDY FERENC I. HELTAI GÁSPÁR; KÁROLYI GYÖRGY; MARCI (MÁRK).
- TOLDY FERENC, *Analecta Monumentorum Hung.* Hist. Pest. 1859.
- TOLDY FERENC, Sárospataki magyar krónika 1523-1615. Pest 1827.
- TOLDY FERENC, Egy kis deák krónika 1601-1613. (Magyar Történelmi Tár VI.) Pest 1859.
- TORDA ZSIGMOND naplója 1558-1565. (Budapest, Egyetemi könyvtár kéziratár. RI-TOÓK ZSIGMONDNÉ SZALAY ÁGNES kéziratban levő tanulmányából.) Budapest 1955.
- TORMA KÁROLY I. SZANISZLÓ ZSIGMOND; TÖKÖLI IMRE.
- TOÓTH JÁNOS, Kis-Kun-Halas város története. Kiadta SZILÁGYI SÁNDOR. Nagykőrös 1861.
- TÓTH ERNŐ I, I. és II. APAFI MIHÁLY; NEMES JÁNOS.
- TÓTH SÁNDOR Sáros vármegye monográfiája. I-III. Budapest 1909-1912.
- TÖKÖLI (THÖKÖLY) IMRE KÉSMÁRKI -- naplója 1693 1694 évekből. Közli. NAGY IVÁN. (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók. XV. köt. (Pest 1863.
- TÖKÖLI (THÖKÖLY) IMRE naplója az 1676-1678 évekről. Közli TORMA KÁROLY (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók. XVIII. köt.) Pest 1866.
- TÖKÖLI (THÖKÖLY) IMRE és némely főbb híveinek naplói és emlékezetes írásai 1686-1705. Közli THALY KÁLMÁN. (Magyar Történelmi Emlékek. II. oszt. írók. XXIII. köt.) Pest 1868. (Tartalmazza ALMADY ISTVÁN, BAY MIHÁLY és DOBAY ZSIGMOND naplóit is.)
- TÖKÖLI (THÖKÖLY) IMRE naplói, leveleskönyvei és egyéb emlékezetes írásai. Közli THALY KÁLMÁN. (Magyar Történelmi Emlékek II. oszt. írók, XXIV. köt.) Pest 1873.
- Történelmi tár* (Magyar Történelmi Tár). Budapest 1856-.
- TÖRY KÁLMÁN A Duna és szabályozása. M. T. A. Budapest 1952.
- TRATTNER, JOHANN Der Eisgang und die Ueberschwemmung der Donau in Ungarn im Marz 1838. (Erstes Heft). Pest 1838. (Ez a munka ugyanakkor magyar fordításban is megjelent - 349 0. - Sz. J. fordításában. ("Sz. J."-t Gulyás Pál álnév lexikonában nem említi.)
- TRAUSCH, JOSEPHUS, *Chronicon Fuchsio-Lupino-Oltardinum sive Annales Hungarici et Tranilvanici*. I. 990-1630., II. 1630-1699. Brassó 1847.
- TRAUSCHENFELS E. v., *Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens*. (Neue Folge Brassó 1860.) Tartalmazza a következő naplókat:
- a) Album Oltardinum 1526-1659: I. SCHERER ANDREAS-RASOUS-NYIRŐ (1526-1552) II. SCHERER PÁL (1552-1576) III. OLTARD MÁRTON (1576-1591), IV. OLTARD JÁNOS (1591-1629) V. OLTARD ANDRÁS (1630-1659.).
  - b) HEGYES-OSTERMAYER (1562-1570).
  - c) NÖSSNER SIMON (1570-1619).
  - d) CZAUK SIMON (1590-1602).
  - e) WEISS-FEJÉR-ALBINUS (1590-1615).
  - f) BÁNFI PÉTER (1539-1616).

- g/HEGYESANDRÁS (1603-1612).
 h/HEGYESANDRÁS (1613-1617).
 i/ Egy brassói polgár (1631-1660).
 j/ ID. és IFJ. IRTHELL (1638-1710).
- TRÓCSÁNYI ZOLTÁN, Magyar régiségek és furcsaságok. I-II. Budapest 1925.
- TSCHANYI CSÁNYI JÁNOS.
Tudománytár. Uj folyam IV., V. Buda 1838., 1839.
Türcken-Trutz und Gottes Schutz. In Betrachtung dess im vergangenen 1660. Jahrim Monat December, zu Scharosbodack, in Ober-Ungarn, am Himmel erschienen Wunderzeichens gezeiget ect. Im Jahr 1661. (h. n.)
Ungarisches Magazin oder Beytrage zur ungrischen Geschichte, Geographie, Naturwissenschaft und der dahin einschlagenden Litteratur. I-IV. Pressburg 1781, 1782, 1783, 1787.
- VÁRADI MIHÁLY naplója 1667-1690. Közli RÉVÉSZ KÁLMÁN. (Történelmi Tár 1904.) Budapest.
- VARJÚ ELEMÉR A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár. (Klny. Magyar Könyvszemle 1899. SZENTIVÁNYI RÓBERT prof. szíves közlése.)
Vasárnapi Ujság 1862, 1863. Időjárás i jegyzetek. Budapest.
- VASS (WASS) GYÖRGY és LÁSZLÓ I. CZEGEI.
 VÉGHELYI DEZSŐ Időjárás i feljegyzések a XVII. századból. (Győri Történelmi és Régészeti Füzetek I.) Győr 1861.
- VERANCZ (VERANCSICS) ANTAL, Memoria Rerum qua in Hungaria a nato Rege Ludovico Ultimo acciderunt, quo fuit ultimi Ladislai filius. (Veranez kézírata a M. N. M. kéziratárában. Fol. Hung. 780.)
- VERANCSICS ANTAL m. kir. helytartó, esztergomi érsek összes munkái II. köt. Közli SZALAY LÁSZLÓ. (Magyar Történelmi Emlékek, II. oszt. írók XIX. köt.) Pest 1867.
- VERESS ENDRE, Erdélyi történelmi források. Fontes Rerum Transylvanicarum. P. Capreci rektor levele P. Campani provincialishoz. II. köt. Budapest 1913.
- VERESS ENDRE I. KEMÉNY JÓZSEF.
 VIDOVIČ GYÖRGY I. ISTVÁNI MIKLÓS.
 VISEGRÁDI JÁNOS I. WESSELÉNYI FERENC.
- VOLF GYÖRGY, Nyelvemléktár VII. köt. Régi magyar Codexek: RÁKAY LEA, Szent Margit legendája. (PRAY GYÖRGY nyomán.) Budapest 1879.
- Vom Zuge der Hew-schrecken, was sich allwegen darnach begeben, und was für Straffe gevolget, aus dem Lateinischen Chronica ins Deutsche gebracht*. Röplap hely és év nélkül. (Valószínűleg 1542.)
- WACHSMANN, GEORGII et JOHANNIS GOEBEL: Chronica Civitatis Schassburgiensis 1514-1663. I. KEMÉNY J. Fundgruben.
- Wahrhaftiger Abrisz und Eygendliche Beschreibung, zweyer Wunderzeichen*. 1639 Jahr. . den 8. Hornung. . zu Modern. Hely nélkül. (Magyar Történelmi Képtár gyűjteménye.)
- WAGNER CAROLUS, Analecta Scepusii sacri et profani. I-IV. Bécs 1774., Pozsony és Kassa 1778.
- WAGNER, CAROLUS, Selecta ex Chronicis Leibnitzianis. Előbbi munka II. kötete. Uo. Wass (Vess) I. CZEGEI.
- WEBER RUDOLF, Historischer Geschlechtsbericht (Familien-Chronik) von GEORG BUCHHOLTZ den Alltern, nebst einem Auszuge aus dem Tagebuche seines Sohnes JACOB BUCHHOLTZ. Budapest 1904.

- WEBER SAMU, Babonák a Szepességben. (Századok XVI. 1882.) Budapest.
- WEBER SAMU, Szepességi bibliográfia. Lőcse 1895.
- WEBER SAMU, Geschichte der Stadt Leibitz. Késmárk 1896.
- WEIKINN, COURT, (Quellentexte zur Witterungsgeschichte Europas von der Zeitwende bis zum Jahre 1850. Hydrographie. Teil I. (Zeitwende-1500.) Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin: Institut für Physikalische Hydrographie. Akademie-Verlag Berlin 1958.
- WENGER, J. Unglückschronik. Bern 1888.
- WENZEL GUSZTÁV, Magyarország mezőgazdaságának története. Budapest 1887.
- WESSELÉNYI és NÁDASDY levelezéséből I. MEDNYÁNSZKY.
- WESSELÉNYI FERENC levelei. Közli VISEGRÁDI JÁNOS. (Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez XV. 1910.) Sátoraljaújhely.
- WÜSTENFELD, FERDINAND, Vergleichungs-Tabelle der Mohammedanischen und Christlichen Zeitrechnung. Leipzig 1854.
- ZÁVODSZKY GYÖRGY diáriuma 1586- 1624. Közli BÉL MÁTYÁS (I. o.) Pozsony 1735. művében. Kivonatolta magyar fordításban HOLOVICS FLÓRIÁN. (Továbbá Magyar Történelmi Tár régi folyam VI.)
- ZÁVODSZKY ALFRÉD, Magyarország vizeinek statisztikája. I., II. köt. (Hivatalos Statisztikai Közlemények.) Budapest 1891.
- ZELIZY DÁNIEL, Debreczen szab. kir. város egyetemes leírása. Debreczen 1882. Zipser Bote XVII. 1879.
- Zipser Bote* XVII. 1879.
- ZOLTAI LAJOS A szabad királyi városi rangra emelt Debreczen életének első esztendiből. Egy névtelen naplója 1696-1700-ról. (Régi Okiratok és Levelek Tára I. 1905.) Debrecen.
- ZRINYI MIKLÓS, a szigetcári hős életére vonatkozó levelek és okiratok. Közrebocsájtja BARABÁSSAMU. I-II. Budapest 1898. 1899.
- ZRINYI MIKLÓS levelei. Közli MARKÓ ÁRPÁD. Budapest 1950.
- ZRINYI MIKLÓS, GRÓF, horvát bán téli hadjárata. 1663-64-ben. Közli BERKESZI ISTVÁN. (Századok XX. 1886.) Budapest.

II. FOLYÓIRATOK, SZERZETES KIADVÁNYOK, ÚJSÁGOK, ÉVKÖNYVEK RÖVIDÍTETT HIVATKOZÁSI BETŰI ÉS A KIADVÁNYOK TELJES CIMEI

Ada.	=Adalékok Zemplénnvármegye Történelméhez.	M.T.E.	=Magyar Történelmi Emlékek
An.	=Anzeigen (Wien).	M.T.T.	=Magyar Történelmi Tár.
A.É.	=Archeológiai Értesítő.	M.T.E.N.	=Magyar Történelmi Évkönyvek és Naplók.
B.	=Búvár		
B.R.	=Békésmegyei Régészeti és Művelődéstörténeti Egylet Évkönyve.	M.Vm és V.	=Magyarország Vármegyéi és Városai.
B.F.É.	=Borsodi Földrajzi Évkönyv.	M.GY.	=Mindenes Gyűjtemény.
B.SZ.	=Borsodi Szemle.	M.K.	=Magyar Kurir (Bécsi-).
CS.K.	=Csanádmegyei Könyvtár.	M.H.	=Magyar Hirmondó.
D.E.	=Debreceni Ellenőr.	M.M.	=Magyar Mercurius.
D.M.K.	=Debreceni Magyar Kalendárium.	M.P.F.	=Magyar Protestáns Figyelmező.
D.SZ.	=Debreceni szemle.	N.	=Nachrichten, lásd 2. alatt Sammlung folytatása.
D.	=Dunántúl (Pécs).	N.C.	=Neuer Courir.
E.	=Etnografia.	N.C.U.	=Neuer Couirir aus Ungarn
E.B.	=Ephemerides Budensis.	N.U.M.	=Neues Ungarisches Magazin.
E.P.	=Ephemerides Posoniensis.		
E.H.	=Erdélyi Híradó.	N.P.	=Nova Posoniensis.
E.M.H.	=Erdélyi Magyar Hírvivő.	Ot.K.	=Orvostörténeti Közlemények
Et.	=Egyháztörténet.		
F.G.	=Falusi gazda.	P.W.	=Patriotisches Wochenblatt für Ungarn.
F.K.	=Földrajzi Közlemények.		
G.F.	=Geneológiai Füzetek.	P.Z.	=Pressburger Zeitung.
G.L.	=Gazdasági Lapok.	QU.	=Siebenbürgische Quartalschrift.
GY.K.	=Győri Kalendárium.		
H.B.N.	=Hajdú-Bihari Napló.	R.F.	=Reformátusok Lapja.
H.	=Hortobágy.	Re.	=Regelő.
Hadi	=Hadi és más Nevezetes Történetek.	S.SZ.	=Soproni Szemle.
H.M.	=Hasznos Multságok.	Sammlung	=lásd 2. alatt
H.K.T.	=Hazai és Külföldi Tudósítások.	SZ.	=Századok.
		Szk.	=Századunk.
		SZ.B.L.	=Szólószeti és Borászati Lap.
H.F.	=Holovics Flórián		
H.D.T.	=Historia Domus Tatensis.	Tá.	=Társalkodó.
Hk.	=Hazánk.	Tb.	=Természetbarát.
Ij.	=Időjárás.	T.F.	=Természettudományi Füzetek.
Jk.	=Jelenkor.		
K.F.	=Képes Folyóirat.	T.K.	=Természettudományi Közlöny
K.J.	=Kelemen József nyelvész.	T.L.	=Történelmi Lapok.
K.SZ.	=Kálvinista Szemle.	T.T.	=Történelmi Tár.
K.U.	=Kurier aus Ungarn.	T.GY.	=Tudományos Gyűjtemény
K.U.K.	=Komáromi Új Kalendárium	Ts.	=Tudománytár.

L.K.	=Lőcsei Kalendárium	T.St. K.	=Történeti Statisztikai Közlemények
M.Gt.Sz.	=Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle	U.M.	=Ungarisches Magazin
M.O.L.	=Magyar Országos Levéltár Budapest	U.N.K.	=Uj Nemzeti Könyvtár
M.R.E.	=Magyar Régészeti Emlékek	V.O.P.Z.	=Vereinigte Ofner und Pester Zeitung.
		V.U.	=Vasárnapi Ujság.
		Z.B.	=Zipser Bote.

III. A FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

1900-ig

- ABONYI LAJOS (MÁRTON FERENC) Abony története 1896-ig. (Kétkötetes kézirat, Abony város tulajdona. I. köt. a XIII. századtól 1826-ig. II. köt. 1826-1896.)
- ACSÁDY IGNÁC, Magyarország népessége a Pragmatica Sanctio korában. 1720-21. (Magy. Stat. Közl. Új. Folyam XII.) Budapest 1896.
- Acta Residentia Turocz* fasc. 2., fol. 61. M.O. L. Budapest, Kamarai lt. Holovics Flórián közlése.
- AGGHÁZYMÁRIA I. GENTHON ISTVÁN.
- ALBACH SZANISZLÓ, Der Weise in der Zeit der Trübsal. (Az árvizekről is, mégpedig az 1838. március 15-i árvíz alkalmából s könyvecskéjét április 25-ével keltezte. Pesth., 1838.)
- ALBRICH JÁNOS I. LANGE MÁRTON.
- AMMICH ny. bányagazgató Bánsági égalji viszonyok. (Magy. Orv. és Természetvizsgálók IV. Vándorgyűlése. Temesvár.)
- ÁNGYÁN AURÉL P. Gyüd vidéke és a siklósi vár eredete. Budapest-Simontornya 1933. Almanach von Ungarn. auf das Jahr 1778. Wien-Pressburg 1778.
- APOR PÉTER. altorjai, M. T. E XI. Metamorphosis Transylvaniae, Synopsis mutationum ect. Közli KAZINCZY GÁBOR. M. T. A. Pest 1863.
- APOR PÉTER Az én időmbe és éretemre, Erdélyországban történt nevezetesebb változások leírása. (Erdély Múzeum Kolozsvár, kézirat.)
- APOR PÉTER br. verses művei és levelei (1676-1752.) Szerk. dr. SZÁDECZKY LAJOS, Budapest. 1903.
- ARANY SÁNDORNÉ jegyzetei. Déri Múzeum, Debrecen. BALOGH ISTÁN közlése. (V. U. 1861. 1. szám „Borzasztó tél”)
- ASBOTH JOHANN. Reise von Keszthely im Szalader Comitae in Veszprém. (BREDETZKY SÁMUEL: Beyträge II.) Wien 1803.
- AUER JÁNOS és SÁMUEL, Időjárási feljegyzései 1763-tól 1825-ig Debrecenben. BALOGH ISTVÁN közlése (Ij. LVI. 1952). Budapest.
- AUGUSTINI, (ab HORTIS) SÁMUEL¹. Topographische Beschreibung des Flusses Poprad in der Zips. (U.M. 1782. II. 3.) Pozsony 1782.
- AUSFELD, KRISTÓF, Relatio medica de pestis urbis Szegediense in Hungaria an. 1708. . . Viennae 1708.
- BÁCSMEGYEI, STEPHANUS D. Medici. (Rozsnyó). Von einem den 5. Juli 1720. entstandenen grossem Ungewitter. (Sammlung. XIII. 1720.)
- BÁCSMEGYEI STEPHANUS D Medici. Nähre Erlauterung von der Ober Hungarischen Wein-Gewächses Sammlung IX. 330.)
- BÁCSMEGYEI STEPHANUS D Medici. Von einern den 8. Aug. 1720. entstandenen merk-würdigen Donnerwetter und dessen wunderbahren Phaenomen und Würckungen. (Sammlung. XIII. 1720)
- BÁCSMEGYEI ISTÁN PÁL. Repertoriumai 260. 1720. év július zúzmara gy akori vilámlás: egy Rozsnyón leesett villám. (1720 aug 8. Tentamen XIII. 68, 201.)
- BÁCSMEGYEI. STEPHANUS D. Medici zu Rosenau [Rozsnyó] in Hungarn, Relation über die Witterung (Cammlung XIII-XIV. 1721.)

¹ Névtelenül megjelent tanulmány. Szinnyey J. munkája alapján feltételezhető, hogy : Augustini a szerző.

- BAGI LÁSZLÓ ifj. Kecskemét múltja és jelene. (Ebben: HANUSZ ISTVÁN, Éghajlati viszonyok) Kecskemét 1896.
- BAGYARI SIMON. A művelődés a XVI-XVIII. században Szamosközy történeti maradványai alapján. Esztergom 1907.
- BAKÁCS ISTÁN. Trautsohn herceg regéczi uradalmának terméseredményei a XVIII. században. (Tanulmányok a magyar mezőgazdaság történetéhez. 1.) Budapest
- BAKSA ANTAL plébános közlése: ERCSI plébánosa 1845. évi Canonica Visitatio jegyzőkönyve
- BALÁZS PÉTER A levéltárakban őrzött időszaki orvosi jelentések a XVIII. sz. végéről:
- RIGLER JÁNOS megyei főorvos jelentése CSANÁD megye egészségügyi állapotát érintő havi megfigyelésekről (Ot. K. 3. sz.) Budapest 1956.
- BALÁZSI család. I. KENESSEY KÁLMÁN.
- BALLA GERGELY, Nagy-Körösi Krónika. Jegyzetekkel és oklevéltárral ellátva kiadták: SZABÓ KÁROLY és SZILÁGYI SÁNDOR. Kecskemét 1856.
- BALLÓ ISTVÁN I. MINDSZENTHY GÁBOR.
- BALOGH ISTVÁN gyűjtése 1) DEBRECENI JÁNOS. 2) ISMERETLEN debreceni, 3) AUER JÁNOS és SÁMUEL, 4.) ARANY SÁNDORNÉ Debrecen.,
- BARÓTI LAJOS, Adattár Délmagyarország XVIII. századi történetéhez. I., II. köt. és Pótfüzet. Temesvár 1893-96 1900-1904.
- BARTHOLOMAEIDES, L., Inclity Com. Gömöriensis Notitia ect. Lőcse 1805--08.
- BÉKEFI REMIG, A pásztoi Canonica visitatio.
- BÉKEFI REMIG, A pásztoi apátság története IV.
- BÉL MÁTYÁS (Pozsony) a Véresőrről írott levelét közli: SCHARFF, M.G.B. Von einem sogenannten Blut-Regen. (Sammlung XVI. 1720.) Leipzig.
- BÉL MÁTYÁS (Pozsony), Von Bey-Sonnen und Circuln, so den 13. November 1721. in Pressburg observiret worden. (Sammlung. XVII. 1721.) Leipzig.
- BÉL MÁTYÁS (Pozsony). Historia Vinearium Vini Hungariae Inferioris amo 1720. (Samm-lung. XVI. 1720)
- BENCSIK JÁNOS. Szeszélyes májusok Nagybánya vidékén az utóbbi 80 év alatt. (Ij. X. 1906. Budapest)
- BENCSIK JÁNOS villármsujtások Nagybányán. (Ij. V. 1901.) Uo.
- BENDEFY LÁSZLÓ Orvostörténeti adatok a VAY család golopi levéltárából. (Ot. K. 20.) Budapest 1961.
- BENDEFY LÁSZLÓ. Középkori hossz- és területmértékek. Budapest, 1959.
- BENKŐ JÓZSEF. árkosi, Az 1785. évi székelyföldi időjárásról. (M. H. 178 5. dec. 17.)
- BENKŐ KÁROLY, kispaczoni, Csik, Gyergyó és Kászón leírása. Kolozsvár 1853.
- BENKŐ KÁROLY, kispaczoni, dr. med. Topographia oppidi Miskolcz historica-medico. Kassa 1782. II kiadás: Miskolcz 1818.
- BENKŐ SÁMUEL, kispaczoni. Ephemerides Meteorologico-Medicae, Annorum, 1780-1793. Volumen, I. Vindobonae 1794.
- BENKŐ SÁMUEL, kispaczoni. Nova Ephemerides Astronomico-Medicae Annorum 1794-1801. Inclity Comitato Borsodiensi signanter in Regio Camerali Oppido Miskoltz factae. SAMUELE BENKŐ Philos. et Med. Doctore et Benefati Comitatus Physice Primario. Vol. II. Vindobonae. 1802.
- BERCSÉNYI MIKLÓS gr. levele II. Rákóczi Ferenchez. (Sz. 1881.) Budapest.
- BERDE ÁRON. Légtüneménytan 's a' két Magyarhon égaljviszonyai 's ezek befolyása a növényekre és állatokra. Kolozsvár 1847.

- BERDE ÁRON. A szelek nagy befolyású szerepe. (Tb. II. 1847.) Kolozsvár.
- BERZEVICZY ENDRE naplója. Taktabáj (Szabolcs m.), Sárospataki ref. Nagykönyvtár.
- BERZEVICZY, GREGOR v., Topographische Beschreibung des Kohlbacher Thales. (Topog-raphisches Taschenbuch für Ungarn auf das Jahr 1802.) Oedenburg 1801.
- BESZÉDES FERENC. Szárazsággal küzdő földtér megnedvesíthetése. (G. L. XV. 1863. aug 2.) Budapest
- BESZÉDES JÓZSEF. Magyarországi hydrotechnikából próbául (Sas. II.) 1831. Pest.
- Beiträge zur Witterungsgeschichte des harten Winters im Jahre 1783/4.* (Megjelent névtelenül².) Pressburg 1784.
- BIÁSKÁROLY, ifj. I. NAGYCYÖRGY.
- BIELZ E A. Beitrag zur Geschichte merkwürdiger Naturbegebenheiten in Siebenbürgen. (Verhandlungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften. XIII. XIV. Nagyszeben 1862., 1863) Különlenyomat a M. N. M. Széchényi és a Budapesti Egyetemi Könyvtárakban. Az egyes Krónikák ebben a munkában fel vannak sorolva és I. RÉTHLYA. Időjárási Események (395-396. o.)
- A forrásmunka megemlítésekor az első szám a Krónika-gyűjtemény folyószáma, majd "BIELZ" a kivonatoló neve és a végén levő szám a különlenyomat oldalszáma
- BOD PÉTER. „Gallius Transylvanicus” kézirat a marosvásárhelyi TELEKI könyvtárban. Közli GULYÁS KÁROLY. (T. K. 1910.) Budapest.
- BOGÁTS DÉNES. csikmadarasi. VÁSÁRHELYI JÁNOS lelkipásztor feljegyzései az 1722-1754 évek időjárásáról. (Ij. LII. 1948.) Budapest.
- BOGÁTS DÉNES, csikmadarasi. Szárazság és Pestis a Székelyföldön. (Ij. XLVII. 1943.)
- BOLGÁR MIHÁLY. Veszprém meteorológiai viszonyai és kútvezéi. (K. I. A kegyestanítórend Veszprémi főgymnáziumának értesítője az 1892/93. tanévről.) Veszprém 1893.
- BONFINIUS-nak 1744. évi kiadásában: "Continutor Anonymus = Kolinovics Gábor" folytatta a krónikát.
- BORBIRÓ VIRGIL - VALLÓ ISTVÁN, Győr Város építéstörténete. BUDAPEST, 1956.
- BOROVSKY SAMU, Borsod vármegye története. I. Budapest 1909.
- BRASSÓI. QUELLEN.
- BREDECZKY SÁMUEL. *Beiträge zur Topographie des Königreichs Ungarn.* Wien. I.-IV. köt. 1803- 1805.
- BREDETZKY SÁMUEL, *Neue Beiträge zur Topographie und Statistik des Königreichs Ungarn.* Wien-Triest 1807. (III. Meteorologische Ansicht 22-56.)
- BREZANÓCZY PÁL egri érsek felkérte az érseki Egyházmegye plébánosait régi időjárási megfigyelések beküldésére. A sok értékes adatot e helyen is megköszönöm.
- BREZNAY IMRE, Eger a XVIII. században I., II. Eger 1933., 1934.
- BRICCIUS GYÖRGY, vizaknai naplója. Történeti Emlékek a Magyar Nép Községi és magán életéből. Pest 1860.
- BRUCKNER KRÓNIKA, Sopron. "Haus-Chronik des Bruckner Gottlieb. (Ij. XLIV. 1940.) Budapest.
- BRUCKNER-SCHÜRTZ, Sopron kézirati naplója. AMTA kézirattárában.
- BUCHHOLTZ GEORG, 1) Historischer Geschlechts-Bericht und ausführliches Tagebuch v. 1650-1752. 2) Uo. Késmárk 1703. (M. N. M. 199. Q., 198. Q. Germ.)

² Szerzője FELBINGER JÁNOS IGNÁC sagani apát volt, aki akkor Pozsonyban élt. A megfigyeléseket a jezsuita rendházban végezheték, amelyet az 1950-es években lebontottak. Itt még PERNTNER J. M. is észlelt, az osztrák meteorológiai intézet későbbi igazgatója. Lásd még "Geschichte" alatt is..

BUCHHOLTZ, GEORG I. WEBER RUDOLF.

BUCHHOLTZ, GEORG, Ausgetrocknete Gebürge Seen. (Nachrichten, 1728. Jul.) Erfurt 1732.

BUCHHOLTZ, GEORG 1) Ausserordentlich warmer Herbst. 2) Von den diesmaligen Gebürge Schnee. (Nachrichten, 1727. Nov. XXXVII.) Erfurt 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG, Balcken-Regenbogen. Virgae Iridis. (Sammlung, 1726, XXXVII.) Leipzig 1729.

BUCHHOLTZ GEORG, Besonderes Phaenomenon unter dem Gebürge. (Nachrichten, 1727. Oct.) Erfurt 1731.

BUCHHOLTZ GEORG, Dicke Schnee-Flocken. 1730. Maj. 11. (Nachrichten, 1730. Maj.) Erfurt 1734.

BUCHHOLTZ, GEORG, Dreyfacher Regenbogen. (Nachrichten, 1729. Sept.) Uo.

BUCHHOLTZ, GEORG, Drey-Tägige Carpatische Gebürge-Reise. (Sammlung, 1726. Jun.) Leipzig, 1728.

BUCHHOLTZ, GEORG Drey verschiedene Regen-Bogen in 2 Stunden. (Nachrichten, 1728. Jul.) Erfurt 1732.

BUCHHOLTZ, GEORG, Einschlagung und Würckung des Blitzes. (Sammlung, 1725. XXXIII.) Leipzig 1727.

BUCHHOLTZ, GEORG, Feuriger Regenbogen. (Nachrichten, 1727. Maj.) Erfurt 1731.

BUCHHOLTZ GEORG Grosse Schnee-Flocken rothe Mäuse und Kriegrudern Vorn Alberthum. (Sammlung. 1726. Okt. XXXVIII.) Erfurt 1730.

BUCHHOLTZ, GEORG, Heftiger Orcan. (Nachrichten 1727. Mart.) Erfurt 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG, Löcherige Hagelsteine. (Sammlung, 1726. Apr. XXXVI.) Leipzig 1728.

BUCHHOLTZ, J. GEORG, Merckwürdiger Donnerschlag. (Sammlung, 1726. XXXVI.) Leipzig 1728.

BUCHHOLTZ, GEORG, Nebel wie Rauch. (Nachrichten, 1727. dec.) Erfurt 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG, L) Regenbogen förmlicher Baleken. 2) Rauschender Hagel. (Nachrichten 1730. Aug.) Erfurt 1734.

BUCHHOLTZ GEORG Relation von der Carpatischen Reise, so derselbe Ann. 1724. verrichtet, besonders von den grünen See. (Sammlung. XXXI.) Leipzig 1725.

BUCHHOLTZ, GEORG, Schändlicher Wälder-Brand in Ungarn. 1728. Jul. 27-29. (Nachrichten, 1728. Sept.) Erfurt 1732.

BUCHHOLTZ, GEORG Schön farbiges Phaenomenon. (Nachrichten, 1727. Oct.) Uo. 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG Sonderbahre Gebürge-Witterung in Ober-Ungarn, den Sommer hindurch. (Nachrichten, 1729. Sept.) Uo. 1733.

BUCHHOLTZ, GEORG, Sonderbahre Prognostica von der rückständigen Kälte. (Nachrichten, 1727. Apr.) Uo. 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG, Carpatische Gebürge-Witterung. (Nachrichten, 1727, Oct.) Uo. 1731. 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG, Sonderbahres Mond-Hof (Nachrichten, 1730. Apr.) Uo. 1734.

BUCHHOLTZ GEORG, 1) Sonderbahres Feuerzeichen. 2) Grosse Irrwisch-Flamme. (Nachrichten, 1727. Nov.) Uo. 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG Special-Relation von. der Ungarischen-Gebürge-Witterung dieses Herbst-Quartals. (Nachrichten, 1727. Dec.) Uo. 1731.

BUCHHOLTZ, GEORG Stracke Donner-Wetter im Junio. (Nachrichten, 1728. Jun.) Uo. 1732.

BUCHHOLTZ GEORG. Teufels Hochzeit-(Gewitter. it. Sommer-Schene. 1725. Aug. (Sammlung 1726. XXXVII.) Leipzig 1729.

BUCHHOLTZ, GEORG Unterbrochener Regenbogen. (Sammlung, 1726. XXXVII.) Uo. 1728.

- BUCHHOLTZ GEORG Viereckige, Hagel-Steine. (Nachrichten. 1727. Juni.) Erfurt, 1731.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Vom Hexen-Bade, die Wettermacherinnen zu entdecken, so die Dürre Ao. 1728. sollen verursacht haben. (Sammlung, 1726. Juni. XXXVI.) Leipzig 1728.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Vom May-Regen. (Sammlung, 1724. XXVIII.) Leipzig 1725.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Bauern-Wette von der Oster-Witterung. (Sammlung. 1724. Apr. XXVIII.) Uo.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von dem dritten grossen Gewasser in Liptau. (Sammlung, 1725. Sept. XXXIII.) Uo.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von der grossen Misswachs An. 1726. zu und um Eperies in Ober-Ungarn. (Sammlung 1729. XXXVII.) Uo. 1729.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von den Hunds-Tägigen Schnee auf den Carpatischen Gebürge (Sammlung, 1725. Aug. XXXIII.) Uo. 1727.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von den in Ungarn wieder angestellten Wasser-Proba oder, sogenannten Hexen-Bade womit man die Wettermacherinnen entdecken will. (Nachrichten, 1728. Jul.) Erfurt 1732.
- BUCHHOLTZ GEORG, Von der grossen Wasser-Ergiessung M. Aug. 1725. von (Carpathischen Gebürge. (Sammlung. 1725. Aug. XXXIII.) Leipzig 1727.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von der Lichtmess-Witterung (Miscellanea ect. Nachrichten, 1727. Febr.) Erfurt 1732.
- BUCHHOLTZ, GEORG Von der Scwalben Wiederkunft. (Sammlung, 1724. Apr. XXVIII.) Leipzig 1725.
- BUCHHOLTZ, GEORG, von der wunderlichen Würckung des Blitzes und derer Sturmwinde. (Sammlung, 1727. Febr. XXIX.) Erfurt 1731.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von einer Regenbogen-farbichten Wolke, und vom Schnee im Junio 1725. (Sammlung, 1725. Jun. XXXII.) Leipzig 1725.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von einer ungewöhnlichen Überschwemmung derer Gebürge-Wasser und sonderbahren (Gebürge-Kalte in Ungarn. (Nachrichten, 1728. Sept.) Erfurt 1731.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von Wasser-Gallen und Wolcken-Adern. (Nachrichten, 1727. Jun.) Uo. 173.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Von Witterungs-Seuchen und Wachsthums - zugleich einigen Individual - Observationibus ad An. 1722. (Sammlung, 1722. Febr. XXIII.) Leipzig 1723.
- BUCHHOLTZ, GEORG, Wunderlich-unterschiedenerr Sturm Wind-Effect. (Sammlung, 1724. Feb. XXVII.) Uo. 1725.
- BUDA, Egyetemi Csillagvizsgáló, 1. Ephemerides.
- BUSAMARGIT, Körtvélyesi PAPISTVÁN. (Et. I. 1958.) Budapest.
- BYDEEKUTHY SÁMUEL naplója. 1728-30. Közli DONGÓ GY. GÉZA (ADA. XIV. 1909.) Sátoraljaújhely.
- CHENOT, ADAM, Abhandlung von der Pest. Dresden 1776.
- Chronica* oder Sammlung alter und neuer Nachrichten ect. von M. I. A. W. Wien 1764.
- Chronicon* Budense PODHRACZKY JÓZSEF. Buda 1838.
- Chronicon* Eperjesiense ab A. 1665-1709. (I. N. VI. kéziratár.)
- Chronik* Kurtz gefasste ungarische – auss denen berühmten Geschiehts – Sreibern der ungarischen Nation, als BONFINIO, BETHLEN, BÉLDI, LÁZÁR, und anderen an nützlich-historischer Wissenschaft in deutscher Sprach zusammen getragen. I. M. Jahr alls Carl VI. Keysser. III. König in Ungarn War. Und zu Vermeidung grosser

- Unkosten in Druck verfertigt, Auf Unkosten Dominici Speisser zu Pressburg 1829. Bey. Jon. Paul Roger.
- CLAUSER, MIHÁLY, Kalotaszegi feljegyzések az 1739-45-i időjárás változásairól. (Ij. 1937. XLI.) Budapest.
- CONRAD, Paul Ludwig, Beschreibung des Ruster Weinbaues. Wien 1819.
- CSAPLOVICS JÁNOS, Gemälde von Ungarn. Pest, 1829. I., II.
- CSAPLOVICS JÁNOS, Topographisch-statistisches Archiv des Königreichs Ungarn. Wien 1821.
- CSATKAI ENDRE Id. és ifj. PETZ DÁNIEL krónikája 1778-1829. (S. SZ. 82. sz. kiadványa.) Sopron. 1940.
- CSATKAI ENDRE Seregélyveszedelem a XVIII. században. (S. SZ. XIX. 1965.) Sopron.
- CSÁNYI JÁNOS. Hans TSCHÄNY's Ungarische Chronik vom Jahre 1670 bis 1704. Sopron. Kiadta PAUR IVÁN (M. T. T. 5. köt.) Pest 1858.
- CSÁSZÁR FERENC, Szikszói enyhlapok. Pest 1853.
- CSEREI, GEORGII Diarium Vitae Aerumnosae. C. CS. Senioris de Nagy-Ajta 1756. consig-nari ceptum. (T. L. I. köt.) Kolozsvár 1875.
- CSEREI MIHÁLY históriája. M. T. A. Kézirattár.
- CSEREI MIHÁLY jegyzőkönyvéből. Közli dr. SZÁDECZKY LAJOS. (T. T. 1903. Budapest.)
- CSEREI MIHÁLY nagyajtai, históriája. A szerző eredeti kéziratából KAZINCZY GÁBOR által. (U. N. K. I. évf.) Pest 1852.
- CSEHÁTI JÓZSEF megyés püspök, Pécs, felkérte az Egyházmegye plébánosait régi megfigyelések beküldésére, amit ezen a helyen is megköszönök.
- CSÓCSÁN JENŐ Három Pest megyei falu népesedése a XVIII. sz. második felében (T. St. K. III. 1959.) Budapest.
- CZEGEI WASS (VASS) GYÖRGY és LÁSZLÓ naplói Közli NAGY GYULA (M. T. E. II. oszt. Írók XXXV. köt.) Budapest 1896.
- Debrecen város* Tanácsi jegyzőkönyvei 1744/357. Balogh István közlése.
- DELY LÁSZLÓ nagymihályi prédikátor verse az 1785. évi hegyaljai szüretéről. (Ada. XVII. 1912. XVIII. 1913) Sátoraljaújhely.
- DEMKÓ KÁLMÁN, A Szepes-Szombati Krónika. Lőcse 1891.
- DERCSÉNY, JOHANN, von Derczen, Ueber Tokay' Weinbau, dessen Fexung und Gährung, Wien, 1796.
- DESSEWFFY SÁNDOR, Patak vára és birtokosainak ott lejátszott élettörténetének néhány adata. Temesvár, 1901.
- Diarium Diatatae*, Hung. Ann. 1764 et 1765. (Egyetemi könyvtár) Budapest.
- Diarium S. J. Alba Regalis.* (Uo.)
- Diarium Resid.* S. J. Budae in Aquitica. (Uo.)
- DORNYAY-DARNAI Béla., I. Historia Domus TATensis, (TATA)
- DONGÓ GY. GÉZA I. BYDESKUTHY SÁMUEL.
- DONGÓ GY. GÉZA, A bártfai krónikából. (Ada. I. 1895.) Sátoraljaújhely.
- DONGÓ GY. GÉZA, Adatok Tállya történetéhez. (Ada. III. 1898) Uo.
- DONGÓ GY. GÉZA, Az 1794-5-iki éhínséges tél emlékezete. (Ada XVII. 1912.) Uo.
- DONGÓ GY. GÉZA, Sáros-Nagy-Patak régi jegyzőkönyvéből. (ADA. IV. 1899., V. 1900.) Sátoraljaújhely.
- DRYNÓCZY GYÖRGY kanonok kézirata: "Böngészet Sopron megye ismeretihez 1830-1847." Kézirat Sopron város és megye levéltárában.
- DURKO ANTAL, Békés Nagyközség története. Gyula 1939.

ECKER JÁNOS, I. LÁM FRIGYES.

E. G. = ECSEDY GÁBOR ref. lelkész, Gyulának Polgári és Egyházi állapotja a' Régibb és Ujabb időkben. (T. GY. 1832. X. és XI. köt.) Pest 1832. (A tanulmány csak E. G. G. betűk jelzésével jelent meg. A gyulai Állami levéltár igazgatója SZABÓ FERENC közlése a megfejtés.)

EGER In nomine Dni. Amen. *Historia Domus sive Conventus Agriensis*. Ord. Min S. P. N. Francisci Strict Obsrv. Prov. Semi Salvatoris in Hungaria Collecte Anno 1767. Per P. F. Andreas NAGY ejusdem ordinis Prov. Lectorem Secretarium nec non ejus dem Conv. Gvardiam Historicum.

Egri érsekség 1. BREZANÓCZYPÁL.

ENDREI ELEMÉR. Elkésett havazások és fagyok. (Ij. XI. 1907.) Budapest.

Eperjes 1. Chronicon és Historia.

Eperjes REIMANN JÁNOS ÁDÁM orvos feljegyzései 1717-.

EPERJESY KÁLMÁN, A Maros szabályozás Makónál 1754-ben. (Cs. K. 12. sz.) Makó 1927.

Ephemerides Societatis Palatinae. Vol. I-XII. 1781-1792. Mannheim 1785-1795.

Epistolae eruditorum originalis. T. III. 85. (Egyetemi Könyvtár, Budapest.)

Erdélyi Országgyűlési Emlékek. XXI. 1692-1699. SZILÁGYI SÁNDOR. Budapest 1898.

EREKY AUREL, Mérték-, súly- és pénzisme. Székesfehérvár 1881.

ÉRKÖVY ADOLF. Az 1863. évi aszályosság a nagyar Alföldön. Pest 1863.

ETHEY I. SEBÖK.

EYEREL, JOSEF, BENKÖ SAMUEL: Medizinische Ephemeriden von den Jahren 1780-1793. Aus dem Latein übersetzt und mit der Topographie MISKOLCZ vermehrt von Josef EYEREL. 5. Bde. Wien 1794.

F....³ (Tokaj), Nachricht von der letzten (1803) Tokaier Veinlese und dem dermaligen Tokaier Weinhandel. (P. W. 1804.) N° 23., 29., Juni 6. Juli. 18. II. B. 225-231., II. B. 65-75.) Pesth, 1804.

FÁBIÁN GÁBOR, Arad vármegye leírása. I. Arad 1845.

FÁBIÁN JÓZSEF, Természeti tudomány a' köznépeknek. Veszprém 1803.

FARKAS JÁNOS = F. J. Hóeltakarító szerkezete (MK. 1796. ápr. 19.)

(FÁTHY) FÁBIÁNICS FERENC kézirata a budai Csillagvizsgáló 1781-1792 évek felhőzeti értékeinek feldolgozása; megjelent "RÉTHLY ANTAL, A felhőzet fokozatos nagyobbodása Budapesten 1861-1937" tanulmányban. (Ij. XLII. 1938.) Budapest.

Fátum. Kézírtas könyv a Tatai ref. egyház levéltárában. JAKUS LAJOS igazgató (Penc) szíves közlése.

FAUTH MÁRK Chronik. Sopron. (M. N. M. kézirattára.)

FELBIGER J. I. Der Gang von dem Wetterstrahl . . . Pressburg . . . 24. August 1786. Egyetemi Könyvtár, Kézírtattár, Budapest.

FELBIGER J. I. Wie weit gewähren wohl Gewitterableiter Sicherheit für umstehende Gebäude? Aus Erfahrung und darauf sich beziehenden Schlüssen beantwortet von dem Verfasser der Schrift (Bresslau 1771.) Mit zwei Kupfertafeln (38 lap és két rézmetszet.) Pressburg 1786.

FELBIGER J. I. 1. még: "BEYTRÄGE" és „GESCHICHTE".

Ferences Rendház 1. EGER és GYÖNGYÖS.

³ Fuker? Nem állapítható meg, de nagyon valószínű.

- FESTETICH-család levéltárában a jakabházi Saller család levéltára: Fasc. 28. nr. 8. Széljegyzet a dézsmajegyzékben, Somogyszentimre 1779. MÓZNER L. közlése.
- FÉNYES ELEK. Magyar geográfiai szótára. I-IV. Pest 1851.
- FICHTEL JOHANN. von Ehrenreich. Geschichte des Steinsalzes und der Steinsalzgruben im Grossfürstenthum Siebenbürgen. Nünberg 1780 (Közp. Bány. Könyvtár. Sopron.)
- FISCHER DANIEL Dr. Med., Relatio de fulgure, tonitru et fulmine. De insolito quodam phaenomeno Késmarkini die 10. Aug. hora noctis an. 1717. viso (Sammlung 1717. 1. Aug.) Leipzig 1718.
- FISCHER DANIEL Dr. Med. Von denen warmen Tagen und kalten Nachten in Ungarn. (Sammlung 1725. Máj.) Uo. 1726.
- FISCHER. DANIEL. Dr. Med. Von einem sogenannten Blut-Regen. (Sammlung, 1 720. XII. Jun.) Uo.
- FODOR JENŐ, Adatok az 1739. évi pestis történetéhez. (ADA. IV. 1899.) Sátoraljaújhely.
- FUKER Fr. Jak. Dr. Med. Versuch einer Beschreibung des Tokayer Gebürges. Wien 1790. II. kiadás uo. 1801.
- GAÁL JENŐ. Arad megye és város közgazdasági monográfiája. Budapest 1898.
- GACSÁRI ISTVÁN krónikája. (B. R. VII. 1880-81.) Békésyula.
- GALLA FERENC Marnavics Tomkó János boszniai püspök magyar vonatkozásai. (Budapest 1940.)
- GENERSICH, CHIRSTIAN. Merkwürdigkeiten der kön. Freystadt Kásmark in Oberungarn am Fusse der Karpathen. I. II. Lőcse 1804.
- GENERSICH, JOHANN ADAM, időjárási feljegyzései Késmárkon 1789-1800. években. M. N. M. Kézirattár.
- GENSEL (GENSILI) JÁNOS ÁDÁM, a hírneves soproni orvos (1677-1720). Irta SINCERUS. "Sopron megye" napilap 1925. júl. 19.
- GENSEL (GENSILIUS) JÁNOS ÁDÁM, Constitutio epidemica inferioris Hungariae an. 1711. 1712. 1713. cum historicis et meteorologicis observationibus. SYDENHAM. Opp. Tom. II.
- GENSILI (GENSILIUS) JOH. ADAMI Dr. med. Sopron. Constitutio epidemica inferioris Hungariae, Anni 1717. cum historicis meteorologicis observationibus. (Sammlung) 1717. Leipzig.
- GENTHON ISTVÁN és AGGHÁZY MÁRIA Nógrád megye műemlékei. Budapest, 1954.
- GERENDÁS ERNŐ, Az esztergomi káptalan garamszentbenedeki birtokterülete a XVIII. század második felében. Budapest 1934.
- Geschichte des Winters zu Pressburg vom Jahre 1784/5 verglichen mit jener des vorhergehenden 1783/4 Jahres daslbt.* Pressburg 1785. Megjelent névtelenül. Lásd "Beyträge" alatti 2. jegyzetet.
- GOROVE LÁSZLÓ Az 1816-ban Januáriusnak 29-ik és 30-ik napjain történt irtóztató fergetegnek egy szemmel látott tanú által készített leírása. (T. Gy. 1815. Ió) Pest 1819.
- GOROVE LÁSZLÓ, Eger város története. (T. Gy. 1826. III., IV., X., XI., 1828. VIII., IX.) Pest.
- GÖDRI JÁNOS I. LANGE MÁRTON.
- GROSSINGER JÁNOS S. J. I. MÁRKISÁNDOR.
- GULYÁS KÁROLY I. BOD PÉTER.

⁴ GULYÁS PÁL álnévlexikona több Sincerust említ, de soproni írók nem. CSATAKI ENDRE szíves közlése szerint PAYR SÁNDOR a soproni SINCERUS.

Gutenberg-Jahrbuch. 1. Erschröckliche.

Gyöngyös. *Historia Domus sive Conventus Gyöngyösiensis*. Ord. Min. E. F. FRANCISCI F. ANDREA F. NAGY ejus dem Ordinis et Proviae Lectore (1769-1814.)

H. F. = HOLOVICS FLÓRIÁN.

HAAN LAJOS. Békés vármegye hajdan. I., II. Pest 1870-77.

HAAN LAJOS. Regeszták Békés-vármegye közgyűlési jegyzőkönyveiből 1715-1795. eszt. II. Egészségügye (B. R. X. 1883/84.) Békésgyula 1884.

HAICZL KÁLMÁN Érsekújvár múltjából. Érsekújvár 1932.

HAJNAL ISTVÁN dr. med. 1738 és 1739-ben uralkodott pestisre vonatkozólag: Szolgabírói körlevél Békés. (Kubiny, Kovasinez és Szegvár helységek. B. R. III. 1875-7.) Békésgyula 1878.

HALMÁGYI ISTVÁN naplói 1752-53. 1762-69 és iratai 1769-1785. Közli dr. SZÁDECZKY LAJOS (M. T. É. és N. a XVI-XVIII. századokból.) Budapest 1906.

HAMMER ANTON v., Geschichte der Pest die von 1736 bis 1740 im Temesvarer Banate herrschte. Temesvár 1839.

HANUSZ ISTÁN 1. ifj. BAGILÁSZLÓ.

HANUSZ ISTVÁN, Szokatlan időjárások Magyarországon. (F. K. XVIII. 1890.) Budapest.

HARSÁNYI ZSOLT. Madách (regényes életrajz.) Budapest 1934.

HARSÁNYI ZSOLT. Sacra Corona. (A magyar szent korona regénye.) Uo. 1938.

Háromszék vármegye... Emlékkönyv Magyarország ezeréves fennállása ünnepére. Sepsi-szentgyörgy. 1899.

HEGYFÖKY KABOS, Eső adataink az 1851-1870 évi időszakból. (Meteorológiai Évkönyvek XXXVII. köt. IV. r.) Budapest 1909.

HEGYI FERENC, Ítéletidő 1789-ben. Sopron környékén. (S. Sz.) 1966.

HELLER ÁGOST. Az időjárás. Budapest 1888.

HENNIG, RICHARD, Katalog bemerkenswerter Witterungsereignisse von den ältesten Zeiten bis zum Jahre 1800. Berlin 1804.

HEYSER, CHRISTIAN, Ode an den Kaiser PROBUS, der den Weinstock in Pannonien pflante. (Wiener Zeitschrift von Schickh. 1826.) Wien 1826.

Histora Collegii S. J. Budensis. (Egyetemi Könyvtár, Budapest, Kézirat.)

Historia Domus Balatonkiliti.

Historia Domus Eperjesiensis.

Historia Domus Gyöngyösiensis.

Historia Domus Jászberényiensis. Ferencesek. Kivonatolta P MERK ISTVÁN.

Historia Domus Kecskemétiensis. Kegyesrendiek. Kivonatolta ft. SZITA IMRE.

Historia Domus Tatensis. Közli DORNYAY-DARNAI Béla és F. BIRÓ Elek.

Historia Domus Városlődiensis. Kat. plébánia. Ft. FREY MÁTYÁS közlése.

Historia Missions S. J. Alba-Regalens. (Egyetemi Könyvtár, Budapest, kézirat.)

Historia Missions S. J. Eperjesiensis. 1673-1776.

HOLÉCZY (HOLÉTZY) Károly, A' Komáromi földindulások a' XVIII-dik században és XIX-ik nek huszonkét elsőbb esztendejében. (T. GY. D 1824. V.) Pest 1824.

HOLOVICS FLÓRIÁN, Időjárási feljegyzések 1763-ból. (A helytartótanácsához küldött jelentések Ij. LVI. 1952.)

HOLOVICS FLÓRIÁN több közlése az Országos Levéltárban és az Egyetemi Könyvtárban gyűjtött régi megfigyelésekből.

HORNYIK JÁNOS, Kecskemét város Története I-IV. köt. Kecskemét 1860-66.

HORVÁTH ELEK - TÓTH ENDRE, Pápa megyei város múltja, jelene és környéke. Pápa 1936.

- HORVÁTH KONSTANTIN, Zirc 1771-1772. évi időjárás megfigyelései. (Ij. L. 1946.) Budapest.
- HUCHTHAUSEN plébános szíves közlése. Balatonkiliti.
- HUDRA JÁNOS, A piaristák Zemplén-vármegyében. (ADA. III. 1898.) Sátoraljaújhely.
- HUNFALVY JÁNOS, A Magyar Birodalom természeti viszonyainak leírása. Pest 1865-68.
- ILLYÉS GYULA, Petőfi. Budapest 1941.
- INSTITORIS MIHÁLY (-mosóczi) ev. lelkész. A hitnek az úr bosszuálló igazságával való tusakodása, mellyet amaz 1763. történt nagy földindulásnak alkalmatosságával POSONban tartatott poenentialis prédikációban élő nyelvvvel megmagyarázott. Cum paranesi ad Hungariam funesto terrae motu percussam. 1763.
- IPOLYI ARNOLD A magyar szent korona. Budapest 1896.
- Ismeretlen* bejegyzése egy német naptárba. Fővárosi Kiscelli Múzeum.
- Ismeretlen* polgároknak magyar és német naptári bejegyzései. Budán és Debrecenben.
- IVÁNYI BÉLA, Adatok a Körmendi Levéltárból. A pestis XVI-XVII. századi történetéhez. 1510-1692. (Ot. K. N° 3.) Budapest 1964.
- JAKUCS ISTVÁN (Debrecen) ny. igazgató szíves közlései: több "Debreceni Magyar Kalendáriumban" és sárospataki naptárakban talált bejegyzések.
- JAKUS LAJOS isk. igazgató, múzeumőr PENC (Pest m.) szíves közlései.
- JENEY GYÖRGY, Egy szatmári civis emlékiratai. Korrajz Szatmárnémeti város múltjából. 1790-1820. Szatmár 1893.
- JERNEY JÁNOS, Ráday Pál benderi követségének naplója 1709. (Tt. V. évf. 9. köt.) Buda 1841.
- KADOCSA GYULA, Magyarországi sáskajárások és időszakosságuk. (Növényvédelmi Kutató Intézet Évkönyve V. 1950-52.) Budapest 1953.
- KAKAS JÓZSEF I. RÉTHLY ANTAL.
- KAKAS JÓZSEF I. RODLSPERGER P.
- KANYARÓ FERENC Apór Péter feljegyzése a húsvétről. (Hk. VII. 1886.) Budapest.
- Kaposvár* Állami Levéltár. Conceptio fatalitatum in processu Szigethiensi. Propter defectum foeni, straminis et pabuli hyems deperdita animalia. Anno 1730. Possessio Kadarkút. Móznér László szíves közlése.
- KAPRINAI ISTVÁN, Collectione Miscel. B. Excerpta nunnula e ms diario Zavodezkiano. Kézirat. Egyetemi Könyvtár. Budapest. Közli. H. F.
- KARÁCSONYI JÁNOS, Békés vármegye története. Gyula 1896.
- KARCSU ANTAL ARZÉN, Vác város története. Vác 1880-1888.
- KAZAY ENDRE, A "Societatis Meteorologica" és annak működése. (Ij. XVIII. 1914.; Budapest.
- KAZINCZY FERENC levelezés Közzéteszi VÁCZY JÁNOS. XI. 1813. aug. 1.-1814. júl. 31. M. T. A. Budapest 1901.
- KAZINCZY GÁBOR I. APOR PÉTER.
- KÁROLY JÁNOS, Fejér vármegye története I-V. köt. Székesfehérvár 1896.
- KÁROLYI SÁNDOR gr. Önéletrajza és naplójegyzetei. (M. T. E. IV., V.) Kiadja SZALAY László. Pest 1866.
- Kegyesrendi* rendház I. TATA.
- KELEMEN LAJOS I. TÉGLÁSI GYÖRGY.
- KEMÉNY JÁNOS Erdélyország' Fejedelmének autobiográfiája. (Rumy Monumenta ect. II. Pest 1816.
- KENESSEY KÁLMÁN, Bejegyzés a komáromi Balázs család régi bibliájában. (Ij. XLVII. 1943.) Budapest.

- KERESZTESI JÓZSEF, Krónika Magyarország polgári és egyházi közéletéből a XVIII. század végén. (Egykori eredeti napló. Pest 1868., új kiadás Budapest 1882.)
- KIS JÓZSEF dr. Med, A Fertő tavának geographiai historiai és természeti leírása 1797-ben. Közli RUMY KÁROLY GYÖRGY Monumenta, ect. Pest 1815.
- KISS ERNŐ, Ínséges esztendők. (M. Gt. SZ. XII. 1905.) Budapest.
- M. KISS JULIA Miskolc időjárása 1781-ben. (B. F. É., V. köt.) Miskolc 1964.
- KLAPKA JÓZSEF KÁROLY időjárási feljegyzései 1780-1803. Temesvár. M. N. levéltára.
- KLEMPA SÁNDOR apostoli kormányzó Veszprém, felkérte a püspökség plébániáit régi megfigyelések beküldésére, amit ezen a helyen is megköszönök.
- KLENÁCZ OTTÓ plébános szíves közlése a NACYSZÉCSÉNY Historia Domusa alapján.
- KOBLER GIOVANNI Memorie per la Storia della Liburnia citta de Fiume. 1896.
- KOLINOVICS, GABRIELE, Dr. terraemotu. (Senquiczii 1767. Egyetemi Könyvtár, Kézirat) Budapest.
- KOLINOVICS, GABRIELE, Fpistolarum Decades (Senquiczii 1768.) Uo. Budapest.
- KOLINOVICS GÁBOR 1. még BONFINIUS.
- Komáromi* kis gymnasium értesítője 1895/96. Komárom. 1896.
- KOMÁROMY ANDOR, Magyarország boszorkánypörök oklevéltára. 1. T. A. Budapest 1910.
- KOMLÓSSY FERENC, Az Esztergom főegyházmegyei r. kath. iskolák története. Esztergom. 1896.
- KONDE JÓZSEF BENEDEK, pókateleki, Gazdaságbeli jegyzések. I. Pozsony 1807., II. Pest 1814.
- KONTI LAJOS⁵ Két század időjárása 1701-1830. (D. F. XIII. 1886. 246, 247. sz.) Debrecen.
- KORABINSZKY, J. M. Geographisches historisches und Producten Lexikon. Pozsony 1786.
- KORIZMICS LÁSZLÓ, A dolgok megismétlik magokat. H. (Debrecen 1863. évi 29. sz. júl 19.)
- KORIZMICS LÁSZLÓ, Az 1790. évi Szolnok vidéki szárazságról. (Uo.)
- KORNHUBER, GUSVAV ANDREAS, Beitrag zur Kenntniss der Klimatischen Verhältnisse Pressburgs. (A főreáliskola 1856/57. évi programja.) Pozsony 1858.
- KOVÁCS JÁNOS M. (esztergomi érseki mérnök.) A Magyar Krónikának röviden lerajzolt summája. Ez új formában ki-bocsátott, a' mit is 1742. Esztendőig foltatott M. KOVÁCS JÁNOS által (Pozsony, Speizer) 1743.
- KŐHEGYI MIHÁLY (Baja) A váci járás chirurgusainak és bábáinak összeírása 1749-ből (Ot. K. 50.) Budapest, 1969.
- KÖLESÉRI, KERESÉRI SÁMUEL, a teológia, bölcsészet és orvostndományok doktora. (1663. nov. 18.-1732. dec. 24.) Nagyhirű erdélyi tartományi főorvos. Nagy irodalmi működést fejtett ki s sok értekezése jelent meg a "SAMMLUNG"-ban. Nevét többféleképpen írták a kiadványokban. pl. Köleschéri, Koeleseri, Koeleserius.
- KÖLESÉRI v. KERESCH-EER, SÁMUEL De turbinsosa, procellosa. grandinosa frequen tibus fulminibus mixta tempestate a 1721. d. 24. Maji totam Transsilvaniam pervadente. (Sammlung. 1721. XVI.) Bresslau 1721.
- KOELESÉRI de KERES-EER, SÁMUEL, Einige Special-Relationes u. Remarques in der ungewöhnlichen Sommer-Hitze dieses Jahres. (A cikk Köleséri latin nyelvű jelentését is tartalmazza) (Sammlung, 1718.) Uo. 1719.

⁵ Forrás megnevezése nélkül közli DEBRECENI PAP ISTVÁNNak az 1831. évi "Debreczeni Magyar Kalendárium"-ban megjelent időjárási krónikáját.

- KELESÉRI KÖLESÉR SÁMUEL D, Nachricht von der Siebenbürgischen Pest. (Sammlung, 1717.) Uo.
- KERESÉRI KÖLESÉR SÁMUEL D, Kurtzer historischer Bericht von der Cronstadt (Brassó) in Siebenbürgen grassierenden Contagien, vom 30. November 1718. (Sammlung, 1. 1718. VI.) Bresslau. 1721.
- KERESÉRI KÖLESÉR SÁMUEL D, Von einem den 23. December 1719. in Siebenbürgen gesehenen Feuer-Zeichen. (Sammlung 1719. X.) Leipzig.
- KÖLESÉRI SÁMUEL v. KERESÉR Special Relation von der Pest in Siebenbürgen und anderen Seuchen, Anno 1719. (Sammlung, 1719. X.) Uo.
- KÖLESÉRI SÁMUEL v. KERESÉR, Relation von Witterung, Seuchen und Zustand des Feldes in Siebenbürgen dies gantze Jahr über bis her. (Sammlung 1723. XXI-XXII) Uo. 1724.
- KOELESERIUS SAMIEL de KERES-EER Von einem merkwürdigen Donner-Wetter so nicht nur an verschiedenen entlegenden Gegenden zugleich entstanden, sondern auch, nebst grossen Schlossen, würckliche Steine [?] herab geworffen haben soll. Nebst kurtzer Disquisition ob Steine in Wolcken generiret werden ? und von den sogenannten Stein-Regen, (Sammlung, 1721. XVIII.) Leipzig.
- KÖLESÉRI SÁMUEL, Pestis. Daciae anni 1709. scutinium et cure, Nagyszeben 1709.
- KÖNIG KELEMEN P, Hatszáz éves ferences élet Széchényben 1332-1932. Vác 1931.
- KÖPECZI BÉLA, II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem válogatott levelei. Budapest 1958.
- KÖRTVÉLYESI PAPISTVÁN id. és ifj. naplója. Szikszó 1745-1779. M. N. M. Kézirattár.
- Kőszegi: Szőlő jövőnek könyve ab anno 1740. (Kéziratos könyv KŐSZEG város Múzeumában, amelybe 1740 óta Sz. (Sz. György napján évről évre berajzolják, vagy lefestik az első szőlő hajtásokat.)
- KRAUSS, GEORG, Siebenbürgische Chronik des Schässburger Stadschreibers.. I. 1608-1665 II. 1659-1665 (Fontes Rerum Austriacarum I. Abt. Scriptores Bd. III. IV.) Wien 1862, 1864.
- KREISZ I. . . budaörsi német polgár feljegyzései (A Kiscelli főv. Múzeumban.)
- LANGE MÁRTON, Beschreibung der grossen Cronstädter Pest vom J. 1718 und 19. (ALBRICH János dr. tiszti orvos (Brassó) munkája latin nyelven. Magyarra fordította GÖDRI JÁNOS (Q, III. 1793.) Nagyszeben.
- LASZGALLNER A. G. I. MOHL J.
- LÁSZLÓFFY WOLDEMÁR A Duna 1838. évi árvize Budapest 1938. (K. I. "A Pest-Budai árvíz 1838-ban" c. műből 169-280. old.) Budapest.
- LÉDERER EMMA, Régi magyar őrmértékek (Sz. LVII. 1.903) Budapest.
- LENCSÉS ANTAL, Természeti mesterségi és gazdasági ismeretek tára. Pest 1829.
- LENKE, WALTER. Untersuchung der aeltesten Temperaturmessungen mit Hilfe des strengen Winters 1708-1709. (Berichte des Deutschen Wetterdienstes N° 92. Band 13.) Offenbach a/M. 1964.
- LOEW, Dni ANDREAS Historia Epidemica Hungariae, annorum 1688, 1697 1699, 1709, ab ejusdem Filio Dno Carolo Friderico LOEW, per illustri Lucae Schroekio Academiae Nat. Curios, Praesidi Ann. 1726., communicate SYDENHAM (I. o. 288-341) Constitutio Epidemica Semproniensis, (Sopron), London.
- LOEW Dni ANDREA életrajzát I. Serpilio. M. CHISTIAN.
- LURTZ FFRENC EDE Brassó városának éghajlati viszonyai. (Adalékok Brassó sz. kir. város Monográfiájához.) Brassó 1892.
- M. I. M. I. INSTITORIS.

- MAGDICS ISTVÁN, *Diplomatarium Ráczeviense. Ráczevei Okmánytár. Székesfehérvár 1888.*
Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtára és kéziratára.
Magyar Országos Levéltár. 1. Országos levéltár. Budapest.
Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára és kéziratára.
Magyarország Vármegyéi és Városai: Bars, Budapest, Fiume, Győr, Nyitra, Pozsony, Szabolcs.
- MAJLÁTH JÁNOS gr., Tetemesebb áradások Buda-Pest között. (Szk. I. 1838., Társalkodó. I. 1838) Pest.
- MAKÓ PÁL, A mennykőnek mivoltáról s eltávoztatásáról való bölcselkedés. Magyarította RÉVAI MIKLÓS. Pozsony-Kassa 1781.
- MAKÓ, PAUL, Rede auf die Errichtung der kgl. hohen Schule von Ofen im Jahre 1777. Wien, Trattner. (38 old. 1 rézmetszettel)
- MÁRKI SÁNDOR, Grossinger János hazánk természeti viszonyainak leírója múlt században. (T. F. VI. 1882.) Temesvár.
- MÁRKI SÁNDOR, Gróf Gyulai Ferenc naplója 1703-4. Pécs 1928.
- MÁRTON FERENC I. ABONYI LAJOS.
- MAUKSCH THOMAS, Prediger zu Schlagendorf (Nagyszalók) ueber die Witterung in der Zips, besonders unter den Karpathischen Alpen. Wien 1795 (Megjelent a, Magazin der Litteratur und Kunst" III, 1794/95. Wien köteten is)
- MAUKSCH, THOMAS, Késmárk Ueber die Alpen-Winde in der Zips in Oberungern und deren Ursachen (Hesperus XXVI, 1820.) Prag.
- MERÉNYI FERENC, DOMSICS MÁTYÁS egyházi látogatása Baranyában 1729-ben. Pécs 1939)
- MERK ISTVÁN I. Historia Domus, Jászberény.
- MICHEL, JOHANN, Sammlungen von merkwürdigen Ereignissen in - und um Oedenburgs Gegenden vom Jahr 1526. (A soproni sz. Mihály templom sekrestyése által összegyűjtve. Naplóját 1842-ben kezdett írni 1850-ig.) Sopron városi és megyei levéltár.
- MILLEKER BÓDOG, Versecz szab. kir. város története. (Németből fordította Buday József) I., II. Budapest 1886.
- MINDSZENTHY GÁBOR naplója. Közli: BALLÓ ISTVÁN. - Magyar Könyvtár 168. Budapest 1900.
- Miscellanea I. Nachrichten.*
- Miskolc* BENKŐ SÁMUEL orvos időjárási feljegyzései. 1780-1801.
- MOGYORÓSSY JÁNOS, Gyula hajdan és most, történeti és statisztikai vázlatukban. Gyula 1858.
- MOHLADOLF, Tatai plébánia története. Győr 1909.
- MOHL, I.-LASZGALLNER, A.G, Das Tokayer Weingebirge und dessen Umgebungen genannt Hegyallya. Kaschau, 1828.
- MOHOL, I. Országos Levéltár.
- MOLITORISZ, I. Institoris.
- MOUSSONG GYULA, Szekszárd r. t. város monográfiája. Szekszárd 1917.
- MÓZER LÁSZLÓ (Kadarkút) r. k. plébános számos levélbeli közlése, melyeket ezen a helyen is megköszönök.
- MÓZNER LÁSZLÓ, Időjárási megfigyelések a Historia Domusokban (Ij. LI. 1947.) Budapest.
- MÓZNER LÁSZLÓ, Kaposvári Áll. Levéltár I. FESTETICH.

- MÓZNER LÁSZLÓ, Somogy vm-i és Pápai régi időjárási emlékek. (Ij. LI. 1947.) Budapest.
- MURÁNYI (Mrva) EDE, Leghidegebb telek. (Ij. IV. 1900.) Budapest.
- MYSKOVSZKY VIKTOR, Bártfa középkori műemlékei. (M. R. E. IV.) Budapest 1879.
- Nachrichten* - Miscellanea Physico-Medico-Mathematica, oder angenehme, curieuse und nützliche. - , ect. von Andreas Elias Büchner ect. Erfurt 1731.
- NAGY GYÖRGY vámbérlő folyamodványa. Közli BIÁS KÁROLY (Ij. XVII. 1914.) Budapest.
- NAGY GYULA I. CZEGEI VASS.
- NAGY IMRE I. PÁLÓCZI HORVÁTH.
- NAGY JÁNOS feljegyzései Berekböszörményben..
- NAGY LAJOS ref. lelkész. Feljegyzések Zsadányban régi anyakönyvekben az időjárásról és földrengésekről. (Kézirat.)
- NEUMANN JENŐ, ifj., Szarvas nagyközség története Szarvas 1922.
- NEUESTÄDTER, MICHAEL GOTTLIEB, Neueste Pestvorfälle bei dem Passe Tömösch und dem Dorfe Rothbach im Burzenlande vom Monat August 1795. (Qu. V. 1797.)
- NOVÁK DÁNIEL Rendkívüli jelenetek. (Re. 1835. I. évf.) Pest.
- Oltardinum* I. TRAUSCH.
- OLTVÁNYI PÁL, A Szegedi plébánia és a Piarista atyák szegedi krónikája. Szeged 1886.
- Opera historia* de reb. Hung. et Transilv. Tomus V. Bod. Siculia Hunne Dacia.
- ORBÁN BALÁZS, A Székelyföld leírása I-IV. A III. kötetben "Trenedia hungarica Uzonról" 21. versszak a szárazságról pestisről és éhínségről Pest, 1868. Lásd még a "Székelynép" hetilap 1936. jan. 5.
- ORMAY IMRE A zilahi udvarbíró gondoljai 1797-ben. (Budapesti Hírlap "Vasárnapi Ujság" melléklete. 1934. dec. 30.)
- Országos Levéltár.* 1. Helytartósági iratok 1783 N° 122. A komáromi földrengésről. 2. Polit. N° 24. 3. Helytartótanács, Trecsén 1783. N° 122. Trecsén vm. alispánja máj. 24-i jelentése. 4. Regnic. osztály Ladula CCC. Mindannyit feldolgozta HOLOVICS FLÓRIÁN tud. kutató.
- PALMER KÁLMÁN, Nagybánya és környéke. Nagybánya 1894.
- PALUGYAY IMRE, Magyarország történetei földirati s állami legújabb leírása. I-IV. Pest. 1855.
- PAPISTVÁN (DEBRETZENI)-históriai jegyzetei. (H. M. 1822.) Pest.
- PAPISTVÁN I. KÖRTVÉLYESI.
- PAP JÁNOS. A Piaristák Szegeden. 1720-1886. Szeged 1886.
- PAPMIKLÓSI. Téglási György.
- PAPMIKLÓS K. Egy székely naplója (Jónás Lapja.) Kolozsvár 1873.
- PATACSICH JÓZSEF, Szab. kir. Pest városának leírása. Pest 1831.
- PAUR IVÁN, Hans Georg Ritters Oedenburger Chronik zur Geschichte der Rákóczi'schen Belagerung i. J. 1704. Oedenburg. Sopron 1874.
- PAUR IVÁN I. CSÁNYI JÁNOS.
- PAYR SÁNDOR I. GENSEL.
- PÁLÓCZY HORVÁTH család naplója. Közli Szopori Nagy Imre (M. T. É. és N. a XVI-XVIII. századokból.) Budapest 1881.
- PÁZMÁNY, PETRI Rituale Strigoniese. Pozsony 1625 Pápai J. tulajdona volt.
- Pécsi püspökség* I. CSERHÁTI.
- PEISNER IGNÁC, Budapest a XVIII. században. Budapest 1900.
- PEISNER IGNÁC, Képek a régi Pest-Budáról Budapest 1903.

- PÉTERFFY KÁROLY S. J. levele a nagyszombati egyetem kancellárjához Sadellár Ferenc S. J.-hez. Közli *Holovics Flórián*.
- PÉTERFFY család: Időjárási jegyzetek. Közli Kazay Endre. (Ij. XII. 1908.)
- PETŐ GYÖRGY prédikátor naplója 1709-1738. A napló a pápai ref. egyházmegye könyvtárában van. Pető sok helyen lelkészkedett, de 1722-től kezdve Polányban működött. Erre a munkára néhai Pongrácz József főiskolai tanár hívta fel figyelmemet.
- PETTŐ GERGELY, Magyar Krónika. Írta néhai nemzetes... Nyomtatott legelőször Bécsben 1660 és ismét Kassán... 1723-ban... szaporította P. SPANGAR ANDRÁS. Kassa 1738.
- PETZ DÁNIEL. ifj. és id., ICSATKAI ENDRE.
- PINZGER FERENC S. J., feljegyzései (D. XXVI. 1936. febr. 2.) Pécs.
- PINZGER FERENC S. J., Historia Domus Pécs. II. köt.
- PODHRACZKY JÓZSEF I. Chronicon Budense. *Quartalschrift*, 1. Siebenbürgische.
- Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt*, Chroniken und Tagebücher I-V. Itt jelent meg a "Tartlauer Chronik." Brassó 1893.
- Ráczkevei Kronika*, 1. MAGDICS ISTVÁN.
- RADÓ POLIKÁRP, Liturgikus könyvek kézirásos bejegyzései. Budapest 1944.
- RÁDAY PÁL kézirásos bejegyzései 1700-tól kezdve a "Lőcsei Kalendárium"-ban, amelyeket a budapesti RÁDAY Könyvtárban őriznek.
- RÁDAY PÁL I. JERNEY JÁNOS.
- REIMANN JÁNOS ÁDÁM I. *Eperjes*.
- REIMANN. JOHANN, ADAM eperjesi hírneves orvos (*1690+1770.) Nevét különféle értekezéseiben többféleképpen írta, illetve írták: RAIMANN, RAYMANN és REIMANN. Utóbbi fordul elő legtöbbször, ezt vettem fel a névmutatóba is.
- REIMANN. Joh. ADAM. Dr. Med. DE aure vegetabili, oder von den vermeyntlichen Golde in denen Hungarischen Wein-Trauben. (Nachrichten, VI. 1733.) Erfurt.
- REIMANN, JOH. ADAM, De venti borealis diversa in § ium Barometrorum effíacia, ejusque causa genuina. (Sammlung 1723. XXII.) Leipzig 1732.
- REIMANN, Joh. ADAM, Dr. Med.. Special-Historie der An. 1718. in Ober-Hungarn gehalten Weinlese. (Sammlung, 1719. VI.) Breslau.
- REIMANN, JOH. ADAM, Von der Wein-Gewachs Anno 1720. in Ober-Hungarn. (Sammlung XIV. 1720.) Leipzig. 1722.
- REIMANN, Joh. ADAM., Von der Wein-Lese Anno 1721, in Ober-Hungarn, (Sammlung, XVIII. 1721.) Uo. 1723.
- REIMANN, Joh. ADAM., Historie der Wein-Lese 1722. in Ober-Hungarn. (Sammlung, 1722. XXII.) Uo. 1724.
- REIMANN, JOH. ADAM. Historie der Wein-Lese in Ober-Hungarn von Anno 1723. (Samm-lung, 1723. XXVI.) Uo. 1725.
- REIMANN, Joh. ADAM., Special-Nachricht von der heurigen Wein-Lese in Ober-Hungarn 1724. (Sammlung, 1.724. XXX.) Uo. 1725.
- REIMANN, Joh. ADAM, Historie der heurigen Wein-Lese in Ober-Hungarn Anno 1725. (Sammlung 172.5. XXXI.) Uo. 1726.
- REIMANN, JOH. ADAM., Historic der heurigen Wein-Lese in Ober- Hungarn Anno 1726. (Nachrichten 1726. XXXVIII.) Uo. 1730.
- REIMANN, JOH. ADAM., Special-Historie der Anno 1727. in Ober-Ungarn gehabten Wein-Lese. (Nachrichten IV. 1727.) Erfurt 1731.

- REIMANN, JOH. ADAM., Historie der heurigen Wein-Lese in Ober-Hungarn 1728. (Nachrichten. 1728. V.) Uo. 1732.
- REIMANN, JOH. ADAM., Historie der Wein-Lese in Ober-Hungarn 1729. (Nachrichten, 1730. VI.) Uo. 1734.
- REIMANN, JOH. ADAM., Historie der Wein-Lese in Ober-Hungarn Anno 1730. (Nachrichten 1730. VII.) Uo. 1734.
- REIMANN, JOH. ADAM., Mondes-Regenbogen. (Sammlung, 1725. XXXI.) Leipzig 1726.
- REIMANN, JOH. ADAM., Nebel im August-Monat. (Nachrichten, 1730.) Erfurt 1734.
- REIMANN, JOH. ADAM., Nachricht von einem den 13. Maj. 1721. gewesenen Sonnen-Circul. (Sammlung 1721. XV.)
- REIMANN, JOH. ADAM., Remarques über die Witterung des Januarii 1721. (Sammlung, 1721. XV.)
- REIMANN, JOH. ADAM., Special-Historie des Donner-Wetters zu Eperjes den 17. Juli. 1717. (Sammlung, I. 1717.)
- REIMANN, JOH. ADAM., Special-Historie Von dem Zuwachs Anno 1718. in Ober-Hungarn. (Sammlung, V. 1718.)
- REIMANN, JOH. ADAM., Special-Nachricht von der bisherigen Witterung und dem Zustand des Feldes in Ober-Hungarn, Anno 1727. (Nachrichten, 1727.) Erfurt 1731.
- REIMANN, JOH. ADAM., Special-Relation von der Purpura vernali M. Junio 1719. in Eperjes (Sammlung, 1719. X.) Leipzig 1721.
- REIMANN, JOH. ADAM., Vom Zustande des Feldes, Mense Aprili. 1727. Artic. Special-Nachricht Von der bisherigen Witterung und dem Zustand des Feldes in Ober-Ungarn, Anno 1727. (Miscellanes ect. Nachrichten II. 1727.) Erfurt 1731.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von dem grossen Misswachs Ann. 1726. in und um Epperjes in Ober-Hungarn. (Nachrichten, 1726. XXXVIII.) Uo. 1731.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von der heurigen Zuwachs in Ober-Hungarn. (Sammlung, X. 1719.)
- REIMANN, JOH. ADAM., Von dem Schneereichen Winter Anno 1726. wie er in Ober-Ungarn observiret worden. (Sammlung XXXV. 1726.) Leipzig.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von dem Zu und Misswachs dieses Jahres 1723 in und um Epperjes in Ober-Hungarn. (Sammlung, XXVI. 1725.) Leipzig.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von den grossen. Misswachs An. 1726. in und um Epperjes in Ober-Ungarn (Sammlung XXXVIII. 1726.) Erfurt 1730.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von der Beschaffenheit des langwiehrigen Winters 1729. in Ober-Ungarn (Nachrichten X. 1729) Erfurt 1733.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von der Frühlings-Beschaffenheit in Ober-Hungarn. (Nachrichten, XI. 1728.) Erfurt 1732.
- REIMANN, JOH. ADAM., Von einem Monds-Regenbogen. Januar 1721. (Sammlung, XXVII. 1724.) Leipzig 1725.
- RETTEG, Franc, Laurent med. doct. Rationes etc, Incluta ... Universitas. Pest, Pilis és Solt vármegyékről évről évre beadott jelentései 1797-1806. Budae 1807.
- RETTEGI GYÖRGY - emlékiratai 1718-1767. Közli TORMA KÁROLY. (Hk. II. 1854., III. 1885) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, A kőszegi "Szőlőjövésnek könyve" ma 200 éves. (11. N. 1940. ápr. 24.) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, A legrégibb budai meteorológiai megfigyelések (1780-1781) (Ij. XVIII. 1914.) Budapest.

- RÉTHLY ANTAL, BRUCKNER GOTTLIEB soproni krónikája. (Ij. XLIV. 1940.) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, Érdekes villámcsapás, Pozsony 1786. aug. 24. (Ij. XVIII. 1914.) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, Esztergomi megfigyelések. (Ij. XXIX. 1925.) Budapest.
- RÉTHLY ANTAL, Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1700-ig. MTA. Budapest 1962
- RÉTHLY ANTAL. Temesvár régi hőmérsékleti megfigyelései 1780. szept. 1800. dec. (T. F. XLVII. 1918.) Temesvár.
- RÉTHLY ANTAL, I. FÁTHY FERENC.
- RÉTHLY ANTAL - KAKAS JÓZSEF, Nevezetes villámcsapás Budán 1778. július 29-én. (Helyesen 30-án Időjárás LIX. 1955) Budapest.
- RÉVAI MIKLÓS I. MAKÓ PÁL.
- RIGLER JÁNOS csanád megyei főorvos I. BALÁZS PÉTER.
- RITTER, HANS GEORG I. PAUR IVÁN.
- ROCHEL, ANTON Naturhistorische Miscellen über den nordwestlichen KARPAT in Ober-Ungarn (Klima des nordwestlichen Karpaths.) Pesth 1821.
- RODLSPERGER, PAULI JOSEPH, Hungari Commarromiensis chirurgiae magistri Dissertation Inauguralis Medica, quae sistens Dysenteriam quae Tyrnaviai Anno MDCCLXXV., epidemice grassate ect. Ismerteti KAKAS JÓZSEF (Ij. XLIV. 1940.) Budapest.
- ROHN HERMAN Klimaschwankungen in historischer Zeit Braunschweig 1967.
- ROHRBACHER MIKLÓS Tata története Tata 1888-90.
- RÓMER FLÓRIS Egy árvíz-mutató sorsa (A. É. V. 1871) Budapest.
- ROSKOSCHNIK, JOHANN, Nachricht von den nach Bontzhida in Siebenbürgen gekommenen Zugheuschrecken ect (U. M. II. 1782.) Pozsony 1782
- RUDOLF, HANS v., Die Schwankungen und Pendelungen des Klimas Europas seit dem Beginn regelmässigen Instrumenten-Beobachtungen 1670. Braunschweig 1967. I. ROHN
- SALY ÁGOSTON, Révkomáromi bencésrendi gymnásium programja 1859/60. Komárom 1860.
- Sammlung von Natur und Medicin u s.w Academia Naturae Curies in Bresslau, Leipzig, Budissin, Erfurt, 1719-, folytatása Nachrichten és Schatzkammer.*
- Sárospataki Református Nagykönyvtár.*
- SCHAFFRATH, LEOPOLDUS, De electricitate ect, Buda, 1778.
- SGHAMS, FRANZ Der Weinbau des österreich. Kaiserstaates in seinem ganzen Umfange. I., II. Ungarns Weinbau in seinem ganzen Umfange Pesth 1833.
- SCHARFF, M.G.B. I. BÉLMÁTYÁS.
- Schatzkammer I. Sammlung*
- SCHERER FERENC Gyula város története. I., II. Gyula-Budapest 1938.
- SCHIESSLER GÁSPÁR I. THALY KÁLMÁN.
- SCHOENARNOLD, A budai vizivárosi Szent Anna-templom Budapest 1930.
- SCHRAUD FRANZ, Geschichte der Pest in den Jahren 1795-1798 Pest 1801.
- SCHWARTNER MARTIN STATISTIK des Königreichs-Ungarn I. Ofen. Buda.
- SEBÖK LÁSZLÓ, ETHEI, Gyöngyös és vidéke története. Gyöngyös 1880.
- SERPILIO, M. CHRISTIAN, ANDREA LOEW, életrajza. Regensburg 1710.
- SHORT, TH, General chronological history of the air, weather, seasons, metcors ect. Vol. I., II. London 1749.

Siebenbürgische Quartalschrift I-VII. 1790-1801. Nagyszeben.

SINAY MIKLÓS sajátkezű naptárjegyzetei 1759-1803. (M.P.F. IV. 1873.) Debrecen.

SINCERUS, álneve PAYR SÁNDOR-nak I. GENSEL.

SPANGÁR ANDRÁS I. PETTÖ GERGELY.

SPECH JÓZSEF, Tisza Tokaj városának rövid leírása. (T. Gy. IV. 1823.) Pest.

SPECK JÓZSEF. Tokaj városának leírása. (ADA. X. 1904.) Sátoraljaújhely.

SPEISSER I. *Chronik*

SÜLE SÁNDOR. Kerta község éghajlata, időjárása. (Ij. LIII. 1949) Budapest.

SYDENHAM THOMAS med. doc ac practici Londinensis celleberini Opera Medica. Tom.

I., II. GENEVAE 1769. - (LOEW KÁROLY FRIGYES értekezését is tartalmazza)

SZABÓ BÉLA H., BENKŐ SÁMUEL Miskolc első földrajzi írója. (B.F.É. I. köt.) Miskolc 1958.

SZÁDECZKY LAJOS I. APOR PÉTER

SZÁDECZKY LAJOS, CSEREI MIHÁLY jegyzőkönyvéből (T.T. IV. 1903.) Budapest.

SZAKÁL FERENC naplója. Kiadták Szabó Károly és Szilágyi Sándor. (M.T.T. II.) Pest 1860.

SZATSVAY SÁNDOR, esztelneki, esőmérője. (M.K. 1787. márc. 28.) Bécs.

SZALATNAI REZSŐ, Kempelen a varázsló. Budapest 1957.

SZALAY LÁSZLÓ és BARÓTI LAJOS, A Magyar Nemzet Története (Átdolgozott kiadás.) Budapest 1893-1896.

SZÁLÉANTAL. Magyarország összes törvényei fölzetekben, magyarul. Pozsony 1847.

SZAMOTA ISTVÁN, Régi magyar utazások. Nagybecskerek 1892.

SZANISZLÓ ZSIGMOND (Tordai) naplója 1682-1711. Közli TORMA KÁROLY. (T.T. 1899-1891.) Budapest.

Szécsény 1729 I. Wahre Abbildung...

SZÉCHENYI ISTVÁN gr., Pesti por és sár. Pest 1863.

SZEDERKÉNYI NÁNDOR, Heves vármegye története I-IV. köt. Eger 1893.

Szentes. Kivonat a város történetéből.

SZENTKLÁRAY JENŐ. A Dunai hajóhadak története. Budapest 1886.

SZENTKLÁRAY JENŐ, Száz év Délmagyarország újabb történetéből. I. Temesvár 1879.

SZEPESHÁZY KÁROLY - THIELE J. C., Merkwürdigkeiten des Kgr. Ungarn. I., II., Kassa 1825.

SZIKLAI JÁNOS, Veszprém város az irodalomban és művészetben. Veszprém 1932.

SZILÁGYI SÁNDOR I. *Erdélyi*.

SZILYKÁLMÁN, Régi magyar megfigyelések. (T.K. XIX. 1887.) Budapest

SZINNYEY JÓZSEF, Magyar írók élete és munkái. I-XIV. köt. Budapest, 1890-1913.

SZIRMAY ANDRÁS naplója. Közli KARSA FERENC. (ADA. XX-XXIV. 1897-1901.) Sátoraljaújhely.

SZIRMAY ANTAL, Szatmár vármegye fekvése, története és polgári ismerete. I., II. Buda 1809-1810.

SZITA IMRE I. *Historia DOMUS KECSKEMÉTIENSIS*.

SZODORAI LAJOS, Debreceni orvosok, gyógyítók és kórházak a XVII-XVIII. században. (Ot. K. 1960. No 18.) Budapest.

SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN, Hatvani István mint orvosvegyész. (Ot.K. 1965. N° 35.)

SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN és ZÉTÉNYI ENDRE. Egy XVIII. századbeli magyar meteorológus; BENKŐ SÁMUEL miskolci orvos. (B.Sz. IX. 1965.) Miskolc.

SZÖVÉNYI ISTVÁN, Kőszegi szőlő könyv. (?) Szombathely 1962. (Megjelent de lefoglalták.)

TANÁRKY MIHÁLY. Magyarország természeti ritkaságai. Pozsony-Pest 1814.

Tartlauer Chronik 1. Quellen

Tata Református Egyház levéltára

Tata Kegyesrendi rendház Historia Domusa.

TATAI MIHÁLY (?), Pozsony megyéből ismeretlen helyen, latin nyelvű feljegyzések. (M. N. M. Széchényi Könyvtár. Régi magyar II. 439. és II. 1109. közti lapokon. Gyűjtötte HOLOVICS FLÓRIÁN tud. kutató)

TAUCHER FERENC, S. J., csillagász segéd, majd WEIS FERENC S. J. professzor utódja Budán.

TÉGLÁSI GYÖRGY naplója 1722-1794. Közli KELEMEN LAJOS. (G.F. VIII. 1910.) Kolozsvár.

TELEGDI PAP SÁMUEL, Tanács adása. Mellyet az 1719. Esztendőben Kolosvárott megújult, és az Erdélyi Fejedelemségben széllyel uralkodó Pestisnek alkalmazhatóságával, a közönséges jóhoz kész indulattal viseltetvén, Deákul közönségesített. Azután magyarul-is kinyomtatott Kolosvárat ... ugyanezen esztendőben. Kolozsvár 1719.

TESSEDIK SÁMUEL önéletrajza. Fordította ZSILINSZKY MIHÁLY. II. kiadás. Szarvas 1942.

TESSEDIK SÁMUEL, Szarvasi nevezetességek, azaz Szarvas mezőváros gazdasági krónikája. Budapest 1938.

THALY KÁLMÁN. A szentandrászi csata és Gyula ostroma 1705-ben. (B.R. VI. 1879/80.) Gyula.

THALY KÁLMÁN, Dunántúli hadjárat 1707-ben. (Sz. 1880.) Budapest.

THALY KÁLMÁN, Schiessler Gáspár kassai polgár naplója a Rákóczi korból 1703-1746. (T.T. 1884) Budapest.

THALY KÁLMÁN, Történelmi naplók 1663-1719. (M.T.E. II. oszt. írók, XXVII. 1. Ottlyk. 2. Bártfa. 3. Gr. Teleki Mihály, és Pápai János, 4. ifj. Tétsi János, 5. Bivolé nyi. 6. Ritter.) Budapest 1875.

Theatrum Europaeum, Frankfurt a/M. 1717-1738.

THIELE I. SZEPESHÁZY KÁROLY.

TOÓTH JÁNOS, Kis-Kun-Halas története. (Történeti emlékek a Magyar Nép községi és magán életéből) Nagykőrös 1861.

TORDAI SZANISZLÓ ZSIGMOND I. SZANISZLÓ ZSIGMOND.

TORMAKÁROLY I. SZANISZLÓ ZSIGMOND és RETTEGI KÁROLY.

TÓTH BÉLA Mende mondák. (I. kiadás.) Budapest 1896.

TÓTH ENDRE, I. HORVÁTH ELEK.

TÓTH ENDRE, Lelkészi napló a XVIII. század elejéről. (K.Sz. 1931. márc. 28.) Budapest.

TÓTH ENDRE, Rendkívüli időjárás. (R.L. VI. 1962. júl. 29.) Budapest.

TÓTH SÁNDOR, Sáros vármegye monográfiája. Budapest 1909.

TÖRY KÁLMÁN, A Duna szabályozása. M.T.A. Budapest 1952.

TRATTNER JOHANN, Der Eisgang und die Überschwemmung der Donau im März 1838. Pesth 1838.

TRATTNER JÁNOS, Jégszakadás és a Duna kiáradása Magyarország 1838. évi böjtmáshavában. Buda 1838. (Rövidített magyar fordítás.)

TRAUSCH, JOSEPHUS, Chronicon Fuchsio-Lupino-Oltartdinum sive Annales Hungarici et Transsilvanici Pars I. Complectens Annales Ann. 990-1630. Pars II. Complectens Annales Ann. 1630-1699. Coronae. Brassó 1848.

- TRAUSCHENFELS E. v., Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens. (Neue Folge.) Brassó 1860.
- TRISNYÁK SÁNDOR. Borsodi földrajzi írók a XVI-XIX. századokban. (B.F.É. II.) Miskolc 1959.
- TROCSÁNYI ZOLTÁN, Kirándulás a magyar múltba. Budapest 1937.
Tudományegyetem (Budapest) könyvtára és kéziratára.
- UNGER EMIL, Magyar éremhatározó. III. Budapest 1959.
- VARGAMÁRIA, A debreceni kórház története. (D.Sz. 1942. máj.) Debrecen.
- VÁRADY GÁBOR, Kazinczy Ferenc elfogatása. (Ada. V. 1899.) Sátoraljaújhely.
- VÁSÁRHELYI JÁNOS I. BOGÁTS DÉNES csikmadarasi.
Veszprémi püspökség I. KLEMPA SÁNDOR.
- VINCZE ISTVÁN. A borkészítés módjai és eszközei különös tekintettel a borsodi Hegyközsre. (E. LXXI. 1960) Budapest.
- VISNYAALADÁR, Szőlő Jövésnek könyve. (B. 1935. 4 képpel.) Budapest.
- VIVES JÁNOS és LAJOS feljegyzései. (Budapesti Egyetemi Könyvtár. Kézirattár.)
Wahre Abbildung der schrecklichen Erscheinung an dem Himmel wo sich in Ober Hungarn zu SZE CZIN (Szécsény) den 16. January dieses laufenden Jahres (1729) gezeigt, BAEK ILLÉS metszete. Augsburg. Évszám nélkül.
- WEBER RUDOLF, Historischer Geschlechtsbericht (Familien-Chronik) von Georg BUCHHOLTZ den ältern. nebst einen Auszug aus dem Tagebuch seines Sohnes JAKOB BUCHHOLTY. A Luther Társaság 50. kiadványa) Budapest 1904.
- WEBER SAMUEL, Geschichte der Stadt Leibitz. Késmárk 1896.
- WEBER SAMUEL, Zipser Geschlechts- und Zeitbilder. Leutschau, Lőcse 1880.
- WEIKINN, CURT, Quellentexte zur Witterungsgeschichte Europas von der Zeitwende bis zum Jahre 1850. Hydrographie. Band IV. 1701-1750. Berlin 1963.
- WEISS FERENC S.J., a nagyszombati Egyetem csillagász professzora már 1755 óta végzett meteorológiai megfigyeléseket.
- WURZBACH, KONSTANTIN v., - Bibliographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. (60. kötet.) Wien 1857-1892.
- ZAWADOWSKI ALFRÉD, Magyarország vizeinek statisztikája. I., II. köt. (Hivatalos Statisztikai Közlemények.) Budapest 1891.
- ZÁVODSZKY I. KAPRINAI ISTVÁN.
- ZEKE ELEK 1940. ápr. 14-i levélbeli közlése. Pásztó.
- ZÉTÉNYI ENDRE I. SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN.
- ZICHY GÉZA Gr., Emlékeim I., II. Budapest. 1911.
- ZIMMERMANN REZSŐ, Adalékok II. Rákóczi Ferenc felkeléséhez. (T.T. 1910.) Budapest.
- Zs. ZSUJTAI ANDRÁS Actáinak Laistromos Könyve, Kézirat 300 o.

RÉGI TERÜLET-, HOSSZ-, ŰR- ÉS SÚLYMÉRTÉKEK MAI MÉRTÉKEGYSÉGEKBEN

Területmértékek

A területmérték sokkal állandóbb volt, már a dolog természetéből folyólag is.

A könyvben előforduló területnagyságok magyarázatául álljanak itt a következő értékek:

1 katasztrális hold	1600 öl ²	1 fontnyi szőlőterület	80 öl ²
1 magyar hold	1200 öl ²	1 oktálnyi szőlő (1/8 kh.).	200 öl ²
1 bécsi öl	3,6 m ²	1 kapásnyi terület.	80 öl ²
		<i>(amennyit egy szőlő munkás egy nap alatt bekapál)</i>	
1 bécsi láb ²	0,1 m ²	1 "Ertach" föld.	2 kh

Hosszmértékek

A hosszmértékek is nagy változáson mentek át az idők folyamán. Csak néhányat sorolunk fel a méterrendszer értékeiben kifejezve. Csak olyan hosszmértéket vettünk figyelembe, amilyen a könyvben előfordul.

1 bécsi rőf	78 cm	1 vonal	0,22 cm
magyar rőf	69,5 cm	1 földrajzi mérföld	7,420 km
bécsi öl	192 cm	osztrák mérföld	8,350 km
bécsi láb	32 cm	sing (erdélyi rőf)	62,2 cm
hüvelyk	2,7 cm	marok (lómérték)	10,5 cm

A közölt régi megfigyelések között egyes helyeken az emberi testrészek földtől való magasságaival vagy egyéb értékeivel történt a mérés ill. összehasonlítás, ami egészen természetes, mert az ősmértékek alapjául elsősorban az emberi test egyes részeinek átlagos hosszúsága szolgált. EREKY szerint "a mértékegységet mindenki magával hordozta s azzal tette méréseit, mit még most is teszünk, mindannyiszor, valahányszor alkalmasabb mérő-eszköz hiányával vagyunk." Alábbi felsorolásban közöljük a könyvben előforduló ilyen természetű méretek körülbelüli hosszát centiméterekben:

embermagasság	170 cm
arasz: kis arasz	18 cm
nagy arasz	20 cm
boka	10 cm
derék (a.m. öv)	100-105 cm
gyatyakötés	100-105 cm
hónalj	125-130 cm
könyök a.m. 1 erdélyi sing	62 cm
láb (hivatalos mérték)	32 cm
lábszár (térdmagasság talptól mérve)	56-58 cm
mellmagasság	120 cm
öv (a.m. derék)	100-105 cm
talp (meztelen) hossza	24-26 cm
tenyér szélesség	10-12 cm

térdmagasság (lábszár, talptól mérve)	56-58 cm
ujj: vastagságok	1-1 1/2 cm
hosszúságok	7-11 cm

Űrmértékek

Évszázadok folyamán az űrmértékek (kőből = mérő, akó, cseber stb.) nagysága az ország különböző részein ugyanavval az elnevezéssel felette eltérő volt, sőt még ugyanazon a helyen is az idők folyamán változott annak nagysága; eszerint más volt az értéke mai literekben kifejezve, ha abban szemet (gabonát) vagy folyadékot (bort) mértek. Hogy a kőből (mérő) különböző vidékeken milyen nagyon eltérő volt, azt mutatják LÉDERER EMMA prof. tanulmányából vett adatok:

pozsonyi kőből	62,5 liter	nagymihályi kőből kb.	124 liter
kassai kőből	83 liter	ungvári kőből kb.	166 liter
pesti kőből	94 liter	szepesi (=1/2 pesti)	45-48 liter
sárosi, gömöri kőből. kb.	110 liter	kassai (=1/2 pozsonyi)	31 liter
miskolci kőből kb.	118 liter		

Egyéb űrmértékek:

magyar akó	54,4 liter	magyar icce	0,85 liter
gönci v. tokaji hordó	135,7 liter	meszely	0,35 liter
átalag (1/2 tokaji hordó)	67,8 liter	ejtél (1/2 meszely)	0,18 liter
pozsonyi akó (64 m.icce)	52,5 liter	bécsi pint	1,4 liter
soproni akó (94 m.icce)	71,8 liter	nagy cseber (100 icce)	84,6 liter
ur = 4 pint = 8 icce.	10,2 liter	kis cseber 50 icce	42,3 liter
bécsi icce	0,71 liter	kantár icce	8,5 liter

1 kila = 2 mérő gabona	veder = 8 kupa = 16 icce	11,32 liter
(Somogy)	1 kupa = 2 icce	1,7 liter
	1 hegyaljai puttony	25-27 liter

Súlymérték

A régi megfigyelések közt előforduló font mai értéke 0,56 kg.

1 mázsa = 50 kg
pond = font = 56 deka

1 lat 1/32 font = 17,5 g
1 török oka = 1,281 kg
(mint folyadékmérték, annyi liter.)

Az itt közölt értékek és különböző mértékegységek igen részletesen megtalálhatók BENDEFY LÁSZLÓ, EREKY AURÉL, LÉDERER EMMA munkáiban, l. Irodalom.

A Parlament a méter-rendszert 1874. április 21-én fogadta el a VIII. t.c. kihirdetésével. E törvény végrehajtására a kereskedelmi miniszter 13.417/1874. számon adott ki végrehajtási utasítást a mértékhiteljesítésről. A következő évben az ország csatlakozott a Nemzetközi Méteregyezményhez.

MAGYARÁZAT

Rövidítések

A.D. = Anno Domini

d., dr., dén. = dénár

ft. = forint

hh. = húsvéthétfő

hhk. = húshagyó kedd

hsz. = hamvazó szerda.

hv. = húsvétvasárnap

ph. = pünkösdhétfő

pv. = pünkösdvásárnap

r.n. = régi naptár

ú.n. = új naptár

A naptárváltozás

A Julius Ceasar-féle ún. Julianus-időszámítás az egész középkoron át 1582-ig volt használatban. A naptár azon alapult, hogy az évnek hossza kb. 365 1/4 nap. Az év azonban ennél a valóságban 11 perc és 12 másodperccel rövidebb, és ez a többlet 400 év alatt kerekén 3 napra rúg; így 1582-ig már 10 napot tett ki, azaz a Julianus-naptár ennyivel maradt el a valódi időtől.

XIII. Gergely pápa 1582-ben új naptár bevezetését rendelte el, és ennek megfelelően a 10 nap eltüntetésére 1582. okt. 4-e után 15-ét írtak. Hazánkban az 1588. évi törvény kötelezte az új naptár használatát, azonban még 1625-ig, sőt a török hódoltsági területeken még tovább is használták a régi naptárt.

A könyvben levő adatok az új naptárra értendők, ha csak külön nincs kiemelve a régi naptár szerinti keltezés. Minthogy a régi megfigyeléseket rendszerint valamilyen ünneptől vagy szentnek a névünneptől kezdték, könnyen ellenőrizni lehetett, hogy milyen naptár szerint szerepelt az adat. Az ellenőrzéshez SZENTPÉTERY IMRE Oklevéltani naptára szolgált. (MTA Budapest, 1912.).

Régi pénzegységek és mértékek

A régi megfigyelések között ismételten előfordulnak a kedvezőtlen időjárás, háború, járvány stb. következtében fellépett drágaság, ínség, vagy a jó termés által előállott terménybőség, olcsóság, amit egyes krónikáirók az akkori pénzben fejeztek ki. Ezeket a pénzeket mai értékükben megállapítani szinte lehetetlen. Ennek igazolására egynéhány értéket összefoglalunk, bár még ugyanabban a korban egymás között sem hasonlíthatók össze.

A pénz értéke igen nagy változásnak volt alávetve különböző, sokszor erkölcsileg nem éppen indokolt okokból. Az ezüstdinár értéke Magyarország egyes területei között is eléggé eltérő volt. Az 1 márka német éremsúlynyi (= 2/3 római font) ezüsből eltérő számban verették az egyes uralkodók a pénzt. Hasonlóan az arany forint értéke a vert mennyiség és annak ötvözeete szerint ugyancsak változott. Voltak budai, esztergomi, pécsi, bánati stb. dénárok, fillérek, melyek egymástól eléggé eltérő értékűek. Fokozódott a zavar a török hódoltság alatt is, amikor háromféle pénzrendszer is volt az ország területén. Évszázadok folyamán változott a pénzrendszer is, és érthetően ugyancsak nagy zavart okoztak a Rákócziak által veretett új pénzek. Ezért nem lehetett soha sehol a pénz értéke állandó, és ennek következtében mai értékét sem állapíthatjuk meg. Közös nevezőre hozni a könyvben közölt értékeket nem lehet. A XVII. sz.-ban 1 rénes magyar forint egyenlő volt 60 krajcárral, de ugyanakkor az egri kurta forint csak 50 krajcárt ért. Ekkor 1 ezüst tallér megfelelt 3 rénes forintnak, amelyben volt 90 krajcár. Majd 1 forintban volt 100 magyar dénár, vagy 20 garas.

Az itt közölt pénzértékek és különböző mértékegységek igen részletesen megtalálhatók a következő munkákban:

BENDEFY LÁSZLÓ: Középkori magyar hossz- és területmértékek. (Fejezetek a magyar mérésügy történetéből 45-97. Budapest, 1959.)

EREKYAURÉL,: Mérték-, súly- és pénzisme. Székesfehérvár, 1881.

LÉDERER EMMA: Régi magyar űrmértékek. (Századok LVII., Budapest 1923.)

HELYSÉGNÉVMUTATÓ

A helységnévmutatóba felvettünk minden nevet, ami a szövegben előfordul. Ennek megfelelően a mutatóban találhatunk kontinens vagy ország neveket éppúgy, mint dűlők nevét. A helységnevek írása az idézett szerzőknél más és más lehet. A helyesírás is változott. Nincsenek összevonva az azonos helységre vonatkozó mutatók, hanem írásmódjuknak megfelelően kerültek be a felsorolásba. Így megtalálható Pest és Buda mellett Pest-Buda és természetesen Budapest is. Ahol megye név szerepelt a tárgymutatóba nem emeltük ki a megye szót, így a „Heves” szó egyaránt utalhat a községre vagy a megyére.

A

ABA, 682
 ABÁDSZALÓK, 648
 ABAUJ, 1251
 ABAUJ-SZÁNTÓ, 1279
 ABRUDBÁNYA, 811
 ADATS, 683; 1226
 ADONY, 663
 ADRIA, 668
 ADRIAI-TENGER, 1200
 AGIRBICIU, 696
 AJTON, 768
 AJTÓS, 969
 ALBERTI, 685
 ALBIS, 1202; 1239
 ALDUNA, 1269
 ALFÖLD, 635; 636; 639; 645; 646; 684;
     685; 690; 1202; 1203; 1206; 1211;
     1227; 1239; 1241; 1244; 1245; 1253;
     1266; 1267; 1268
 ALMÁS, 1271
 ALPÁR, 1254; 1268
 ALSÓ CSERNÁT, 789
 ALTORJA, 1298
 ALVINC, 1285
 APAFA, 1221
 APAHIDA, 1282; 1284; 1286
 ARAD, 666; 902; 921; 948; 951; 1252;
     1259; 1265; 1266; 1268; 1269; 1270
 ARANYKUT, 804
 ARANYOS, 696; 698; 699; 700; 701;
     702; 704; 706; 709; 710; 711; 715;
     716; 717; 719; 720; 721; 723; 724;
     725; 727; 733; 734; 735; 736; 741;
     744; 759; 770; 774; 778; 780; 782;

785; 786; 787; 788; 789; 791; 792;
 796; 798; 799; 800; 806; 807; 809;
 810; 812; 813; 818

ARANYOSSZÉK, 712

ASZÓD, 1270

AURÉLHÁZA, 1271

AUSTRIA, 654

Á

ÁGOTA, 643
 ÁPORKA, 1202; 1240
 ÁRPÁDHIDA, 1285
 ÁRVA, 692; 1211; 1253; 1269
 ÁRVAVÁRJA, 677
 ÁDÁNOS, 686

B

B. GYARMAT, 1034
 BÁCZASÁG, 1237
 BÁCS, 1265; 1266
 BÁCS-BODROG, 1272
 BADACSONY, 1277
 BÁGYON, 700; 709; 726; 755; 778;
     785; 810
 BAJA, 1273
 BAKONY, 1151; 1249; 1255
 BALATON, 1242; 1256; 1257; 1261;
     1268; 1271
 BALLASSAGYARMAT, 1034
 BALTI-TENGER, 1195
 BÁNÁT, 633; 645; 666; 1204; 1210;
     1211; 1251; 1252; 1253
 BÁNÁTFÖLD, 1210; 1252
 BÁNÁTOK, 881
 BÁNSÁG, 1221

BÁNYATELEP, 676; 677
 BARANYA, 649; 666; 667; 668; 679; 1272
 BÁRCZASÁG, 1232; 1236; 1238
 BARS-GELETNEK, 1268
 BÁTA, 681
 BÁTASZÉK, 658
 BÁTSKA, 666
 BÁTSKASÁG, 639
 BÁZNA, 732
 BÉCS, 660; 667; 669; 1081; 1201; 1202;
 1204; 1205; 1237; 1240; 1241; 1269;
 1271; 1290
 BÉGA, 1268; 1271
 BÉKÉS, 638; 639; 645; 666; 939; 951;
 966; 1245; 1246; 1252; 1259; 1262;
 1265; 1266
 BELÉNYES, 1269
 BELGRÁD, 1195; 1201; 1237; 1271
 BELSŐ-SZOLNOK, 1299
 BELT-TENGER, 1200; 1232
 BENEDEK, 946
 BENESHÁZA, 1268
 BÉNYE, 688
 BEREK, 1208; 1247; 1267; 1271
 BERÉNY, 904; 966
 BERETTYÓ-ÚJFALU, 1271
 BERLIN, 1081; 1190; 1270
 BERZAVA, 1270
 BESZKIDEK, 1198; 1269
 BESZTERCE, 1252; 1269; 1283
 BESSZARÁBIA, 1208; 1248
 BESZTERCEBÁNYA, 677
 BEYREUTH, 1196
 BIHAR, 681; 692; 1252; 1259; 1264;
 1269; 1272; 1286; 1289
 BIKK, 1199
 BITSÉKE, 688
 BODAK, 1269
 BODZA, 1301
 BOGÁT, 744; 778
 BOGDÁNY, 660; 661
 BOLGÁRORSZÁG, 1195
 BONYHÁD, 692
 BORSOD, 677; 1251; 1259
 BÖLCSKE, 1206; 1244
 BRASSÓ, 642; 756; 1232; 1238; 1284;
 1290

BRÜSSZEL, 1271
 BUDA, 639; 650; 652; 657; 658; 659;
 661; 662; 663; 664; 665; 666; 669;
 670; 680; 878; 1014; 1024; 1194;
 1195; 1201; 1202; 1205; 1224; 1236;
 1237; 1240; 1243; 1255; 1267; 1277;
 1292; 1293; 1294
 BUDAPEST, 670; 672; 1170; 1268;
 1269; 1270; 1271; 1290; 1295; 1297
 BUGYI, 686
 BUKAREST, 642
 BUKOVINA, 712
 BULLA, 1287
 BURA, 644

C
 CARPATUS, 1206; 1244
 CZECE, 658
 CSABA, 1266
 CSÁKI-GORBÓ, 1271
 CSÁKTORNYA, 1268; 1271; 1278
 CSÁKVÁR, 1010
 CSALLÓKÖZ, 1235; 1269
 CSALÓKÖZ, 660
 CSÁN, 702; 713; 743
 CSANÁD, 1201; 1237; 1238; 1252;
 1264; 1266
 CSANY, 1262
 CSAPÓSZER, 1260
 CSATÁR, 1250
 CSÁVA, 1270
 CSEGEZ, 699; 702; 703; 716; 748; 755;
 768; 799; 818
 CSEHORSZÁG, 1271
 CSEKELAKA, 772
 CSELE, 1196; 1201
 CSEPELY, 686
 CSERHÁT, 685
 CSERNÁT, 789
 CSERPAD, 805
 CSIKOS, 939; 969
 CSILLINGTHAL, 1207; 1246
 CSOMBORD, 1280
 CSONGRÁD, 1081; 1252; 1257; 1259;
 1262; 1264; 1266; 1267; 1272
 CSÓR, 1134
 CSUTS, 772

D

DABAS, 680; 685; 686; 688; 690; 692;
695; 1206; 1224; 1244
DANCZKA, 1199
DANOS, 742
DÁNYA, 712
DEBRECEN, 634; 635; 639; 644; 681;
901; 904; 910; 911; 919; 925; 935;
939; 947; 950; 951; 953; 954; 955;
959; 966; 969; 1196; 1207; 1208;
1214; 1220; 1239; 1243; 1247; 1248;
1251; 1252; 1264; 1266; 1276
DEÉS, 1268; 1269
DEJTÁR, 1271
DENGELÉ, 642
DERECSKE, 1223
DERS, 648
DÉS, 1283; 1285
DETRÉKÓ, 1271
DICSŐ-SZENT-MÁRTON, 1269
DINNYÁS, 1271
DIÓSZEG, 959; 1221
DOBOGÓ, 716; 768
DOBOKA, 1286; 1287
DOBOLLKA, 1284
DOBOZ, 872; 904; 910; 960; 966
DRÁVA, 668; 1268
DRENKOVA, 1269
DRINÁPOLY, 1201; 1237
DUNA, 639; 642; 646; 651; 652; 653;
654; 655; 659; 661; 662; 663; 665;
670; 681; 682; 683; 685; 686; 688;
689; 690; 692; 693; 695; 1024; 1175;
1176; 1184; 1193; 1194; 1195; 1198;
1199; 1200; 1201; 1202; 1203; 1204;
1205; 1207; 1209; 1212; 1225; 1226;
1228; 1233; 1234; 1235; 1236; 1237;
1240; 1243; 1244; 1245; 1246; 1250;
1251; 1255; 1256; 1258; 1264; 1267;
1269; 1270; 1272; 1291; 1292; 1293;
1294; 1296
DUNABOGDÁNY, 660
DUNAFÖLDVÁR, 638; 663
DUNÁNTÚL, 667; 679; 1194

E

EGER, 1269
EGERBEGY, 696; 710; 711; 735; 742;

749; 754; 800; 805; 818
EGRI BUDAI HEGYEK, 639
EGRI HEGY, 638
EGYEK, 648
ELEK, 677; 679; 888; 968
ELŐPATAK, 789
ELŐSZÁLLÁS, 650; 657; 658; 663;
664; 665
ENDRÉD, 638; 642
ENYED, 746; 749; 752; 781
EPERJES, 677
ERCSI, 658; 663
ERDÉLY, 636; 642; 646; 649; 692; 815;
881; 1199; 1200; 1208; 1229; 1233;
1238; 1240; 1250; 1251; 1252; 1257;
1261; 1282; 1285; 1287; 1288; 1298;
1303
ERDÉLYORSZÁG, 1196; 1200; 1233
ERDŐ SZ. GYÖRGY, 790
ESZÉK, 1267
ESZLÁR, 633
ESZTERGOM, 1194; 1270
EUFRATES, 1193
EURÓPA, 643; 661; 666; 1198; 1200;
1202; 1215; 1216; 1218; 1230; 1240;
1250; 1257

É

ÉRCSENY, 663
ÉRD, 657
ÉRMELLYÉK, 639; 642; 644

F

FARKASLAKA, 789
FEGYVERNEK, 681
FEJÉR MEGYE, 682; 689
FEJÉRVÁR, 658; 664; 1010; 1203;
1241; 1253
FEKETE TENGHER, 1193
FÉLEGYHÁZA, 682; 1266; 1267
FELEK, 767; 791
FELKA, 1198
FELSŐ MIHÁLYFALVA, 1278
FELSŐ-IREGH, 1272
FELVIDÉK, 1229
FERTŐ, 1201; 1202; 1239
FILATORI-GÁT, 1292
FIUME, 1269; 1270; 1271

FODORHÁZ, 1286
 FOGARAS, 789
 FÖLDKÖZI-TENGER, 1193
 FÖLDVÁR, 638; 646; 658; 663; 1277
 FRANCIAORSZÁG, 661; 667; 1198; 1217
 FREK, 789
 FUNDATUNA, 743
 FURLUG, 1270
 FÜLÖPSZÁLLÁS, 689
 FÜRGED, 1275
 FÜZES, 1282; 1283
 FÜZESGYARMAT, 939

G

GABUD, 818
 GALGÓCZ, 1269
 GELLÉRTHEGY, 669; 680; 1224
 GEREND, 818
 GERNYESZEG, 752; 763
 GÉSE, 818
 GIRODA, 1268
 GIUSEPPE, 1270
 GLOCKNITZ, 1205
 GÖBÖLJÁRÁS, 682; 684; 689; 1227
 GÖDÖLLŐ, 680; 1224
 GÖRGÉNY-SZENT-IMRE, 1268; 1269
 GRÁC, 1247
 GRATZ, 1277
 GREBEN, 1269
 GYALU, 692; 696
 GYÁN, 916
 GYANAFALVA, 1271
 GYÉRES, 710; 735; 799; 818
 GYERGYO, 712
 GYOMA, 638; 904
 GYÓN, 684; 694; 1227
 GYOROK, 866
 GYŐR, 1169; 1259; 1269
 GYÖRKÉNY, 657; 658
 GYÖRKÉNYES, 658
 GYULA, 865; 875; 881; 883; 910; 912;
 921; 927; 944; 946; 947; 948; 950;
 951; 954; 959; 960; 966; 974; 1286
 GYÜD, 668

H

HAFNIA, 1198
 HAJDUSÁG, 1264

HAJDUSZOBOSZLÓ, 633
 HALAS, 1263
 HANDSABÉK, 657
 HARASZTOS, 701; 755; 778; 785; 818
 HARGITA, 712
 HARKÁNY, 668; 676; 679
 HÁROMSZÉK, 723; 1207; 1236; 1246;
 1267; 1299
 HATVAN, 1259
 HEGYALJA, 1208; 1245; 1250
 HÉJA, 1200
 HEJŐ, 1200
 HERNÁD, 1200
 HEVES, 692; 1244; 1251; 1260; 1264
 HIDEGPATAK, 1271
 HOLLÓ-LOMNICZ, 1198
 HORTOBÁGY, 643; 1207; 1223; 1247;
 1252
 HORVÁTORSZÁG, 1271
 HOSSZÚPÁLYI, 1223
 HUNYAD, 1206; 1236; 1245; 1286

I

ILMICZ, 1201; 1237
 ILLYEFALVA, 1298
 IPOLY, 1209; 1250
 IRINY, 642
 ISZKÁZ-SZENT-GYÖRGY, 1269
 ITTEBE, 1271
 IZLÁS, 1269

J

JÁRA, 812
 JÁSSÁG, 639
 JÁSZDÓSA, 1290; 1291
 JÁSZ-NAGY-KUN-SZOLNOK, 1272;
 1276
 JUC, 1269
 JUTAS, 1250

K

KAJDA, 1194
 KAKASD, 1286
 KALKAU, 1211; 1254
 KALOCSA, 1267
 KALOTASZEG, 696
 KANAK, 1270
 KANDIA, 1222

KANIZSA, 1266
 KAPOSVÁR, 1275
 KÁPTALAN, 818
 KARA, 1286
 KARCZAG, 1264; 1266
 KARDSZAG, 638; 641; 642; 643; 645
 KARLOVICZ, 1199
 KÁROLYVÁR, 1286
 KÁRPÁTH, 837
 KARPATUS HEGY, 635; 1211
 KARTAL, 1270
 KASSA, 1269
 KÁVA, 685
 KECSKEMÉT, 638; 1199; 1202; 1203;
 1204; 1239; 1240; 1241; 1242; 1267;
 1268; 1269; 1270; 1271; 1273
 KENDERES, 633; 634; 635; 636; 637;
 638; 639; 640; 641; 642; 644; 645;
 646; 647; 648; 649; 865
 KERESZTES, 713; 735
 KERESZTUR, 916
 KÉSMÁRK, 925; 1198; 1268
 KESZÖLCZÉS, 1269
 KESZTHELY, 1267; 1272
 KÉTEGYHÁZ, 1266
 KETZÉ, 818
 KEVI, 642; 643
 KIGYÓS, 969
 KIKINDA, 1266
 KIRÁLYHEGY, 1197
 KIS-LOMNICZ, 1198
 KIS-MARTON, 1207; 1246
 KIS-MÁRTON, 1246
 KISMEZŐ, 1198
 KISTELEK, 1267
 KISUJSZÁLLÁS, 636; 639; 641; 642;
 643; 648; 1264
 KOLEDOVSZINA, 1268
 KOLOSVÁR,
 KOLOZSVÁR, 696; 749; 754; 767; 781;
 791; 949; 1009; 1267; 1269; 1270;
 1271; 1283; 1286; 1290; 1297; 1298;
 1299; 1302
 KOMÁROM, 660; 1170; 1172; 1269
 KOMOLLÓ, 1271
 KONSTANTINÁPOLY, 1193; 1208;
 1248
 KOPPÁND, 713

KOPPENHÁGA, 1247
 KÓRÓGY, 1202
 KOROND, 790
 KOTSÁRD, 778
 KŐBÁNYA, 680; 1224
 KÖDMENES, 1288
 KÖPECZ, 1207; 1246
 KÖRMEND, 1273
 KÖRÖS, 638; 641; 865; 955; 1196;
 1274; 1275; 1288
 KŐRÖSBÁNYA, 1269
 KŐSZEG, 1271
 KÖVES, 1248
 KÖVESD, 1303
 KRAJNA, 1251
 KRALJEVEC, 1269
 KRASICZA, 1270
 KRAVICZ, 1267
 KUNSZENTMÁRTON, 642; 1264;
 635;
 KUNHEGYES, 642; 1264
 KUNSÁG, 634; 639; 1205; 1243
 KUNSZENTMIKLÓS, 1268
 KURCZA, 1202; 1239
 KURTICS, 1266
 KUSTÉLY, 1268
 KÜKÜLLŐ, 712; 790; 1236; 1288
 KÜRT, 692

L

LABADÁR, 713
 LADÁNY, 939; 1252
 LÁZÁRFALVA, 1298
 LENGYELORSZÁG, 1010; 1197;
 1199; 1289
 LEPOGLAVA, 1271
 LEPPEND, 712
 LEPSÉNY, 1142
 LÉTA, 1223
 LÉVA, 1269
 LIPSIA, 1204; 1241
 LIPTÓ, 1268; 1269; 1272
 LIPTÓ-SZENT-MIKLÓS, 1268; 1269;
 1278
 LONA, 724; 735; 818
 LONDON, 677; 1207; 1246
 LONKASÁG, 1265
 LOSONCZ, 1190; 1274

LŐCSE, 1258
LUGOS, 1270
LUHI, 1257

M

MACSKÁS, 1286
MADARAS, 640; 1264
MAGAS-TÁTRA, 1268
MAGYAR-BAGÓ, 1280
MAGYARKÖBLÖS, 1282; 1283; 1284;
1285; 1286; 1287; 1288; 1289; 1290
MAGYARKÖRÖS, 1282
MAGYAR-LAPÁD, 1280
MAGYARORSZÁG, 637; 642; 646;
649; 661; 666; 679; 1194; 1196;
1197; 1199; 1200; 1205; 1211; 1238;
1243; 1253; 1267; 1268; 1270; 1282;
1287; 1288
MAKÓ, 1266
MÁRAMAROS, 1198; 1204; 1206;
1212
MARCHEGG, 1270
MARGITSZIGET, 1269
MÁRKÓ, 1250
MÁRMAROS, 1242; 1257; 1271
MAROS, 712; 744; 753; 921; 1210;
1236; 1252; 1264; 1266; 1267; 1285
MAROS SZÉK, 712
MAROSS, 711; 755
MAROSVÁSÁRHELY, 642; 7491; 279;
1286
MATHEÓCZ, 1269
MEDVES, 1268
MEGNÉZŐ, 805
MÉHES, 1298
MEZŐBÁND, 1288
MEZŐKOMÁROM, 976; 978; 987;
1007
MEZŐŐR, 1286
MEZŐÖRKE, 743
MEZŐSÉG, 743; 1234; 1235; 1282;
1289
MEZŐTÚR, 636; 643
MIKLÓSVÁR-NAGY-AJTA, 1301
MISKOLC, 677; 1199; 1204; 1205;
1241; 1242; 1243; 1251; 1267; 1277
MOHÁCS, 658; 1196; 1201; 1282
MOLDUVA, 1301

MOLDVA, 642; 644; 1284
MONOSTOR PÁLI, 681
MONTBLANC, 1270
MOÓR, 1269
MORAVICZA, 1270
MOSNICA, 1268
MOSON, 642
MOSONY, 660
MOZSOLYA, 1289
MURAKÖZ, 1278
MURA-SIKLÓS, 1278
MUSZKA ORSZÁG, 1218

N

NAGYBÁNYA, 642
NAGYIVÁNY, 642; 645
NAGYKÁROLY, 875
NAGYKÖRÖS, 641; 689
NAGYKUNSÁG, 1264
NAGYBAJOM, 1276
NAGY-BECSKEREK, 1278
NAGY-DOROGH, 1275
NAGY-ENYED, 1279; 1280
NAGY-GÁJ, 1271
NAGYKÁLLÓ, 820
NAGYKUNSÁG, 1222
NAGYLAK, 1265
NAGY-LOMNICZ, 1198
NAGY-MARGITTA, 1270
NAGYSZALONTA, 1282
NAGYSZAMOS, 1288
NAGY-SZEBEN, 1269; 1270
NAGY-SZOMBAT, 1270
NAGYVÁRAD, 875; 1204; 1221; 1267;
1269
NAPKELETI TENGHER, 1195
NASZÁLY, 1267
NASZÓD, 1269
NÉMETI, 1265
NÉMETORSZÁG, 1195; 1205; 1217;
1243; 1287
NESZMÉLY, 660; 1182
NIKÁPOLY, 1201; 1237
NÓGRÁD, 642; 1034; 1271; 1272
NORVÉGIA, 1219
NYIREGYHÁZA, 820; 1271; 1279
NYITRA, 1270; 1291
NYUJTÓD, 1298

O

ODERA, 1202; 1239
 OKAN, 925
 OKÁNY, 925
 OKLÁND, 789
 OLÁHORSZÁG, 1303
 OLASZORSZÁG, 643; 667; 1200
 ORAVKA, 1211; 1253
 ORCZIDORF, 1266
 ORDASHÁZA, 680; 689; 690; 691;
 1224
 OROSZORSZÁG, 667
 OSDOLA, 1298
 OZORA, 1275

Ó

ÓBUDA, 1290; 1291; 1292; 1293; 1294;
 1295; 1296
 Ó-GELLE, 660
 ÓGYALLA, 670
 Ó-LÉSZNA, 1198
 Ó-LUBLÓ, 1271
 Ó-TELEK, 1271
 ÓTSA, 689

Ö

ÖCSÉNY, 1275
 ÖRHE, 716
 ÖRKE, 743
 ÖTEVÉNY, 660

P

PAKS, 657; 658; 1274; 1275
 PANC SOVA, 1269
 PÁND, 685
 PANKOTA, 1270
 PÁPA, 979; 1170; 1172; 1178; 1189;
 1208; 1247
 PARÁC, 1268
 PARAJD, 790
 PÁRIS, 1200; 1201; 1204; 1237
 PECZE, 1199; 1277
 PÉCS, 650; 658; 667; 668; 669; 670;
 671; 672; 673; 674; 675; 676; 677;
 678; 679; 1081
 PERTZ, 966
 PERZSIA, 1198
 PEST, 635; 641; 642; 650; 653; 661; 662;

665; 676; 679; 680; 682; 683; 684;
 685; 687; 688; 689; 691; 692; 693;
 950; 1014; 1024; 1029; 1081; 1150;
 1169; 1194; 1195; 1202; 1205; 1206;
 1212; 1224; 1225; 1226; 1240; 1243;
 1244; 1254; 1255; 1256; 1258; 1259;
 1260; 1265; 1272; 1293

PESTMEGYE, 692
 PEST-BUDA, 738
 PÉSZAK, 1276
 PESZER, 686
 PÉTERFALU, 1271
 PÉTERFIA, 1222
 PÉTERVÁR, 1270
 PETRI, 642
 PETROZSÉNY, 1269
 PILIPECZ, 1271
 PISKOLT, 642
 PODOLIA, 1196
 PODVILK, 1211; 1253
 POKLOSTELEK, 1288
 POLGÁRDI, 1142
 PONU-BESZTERCZE, 1271
 POPRÁD, 1198
 POROSKÓ, 1271
 POZSEGA, 667
 POZSONY, 660; 667; 679; 1204; 1209;
 1242; 1250; 1269; 1270; 1271; 1290
 POZSONY-BESZTERCZE, 1271
 PÖSTÉNY, 1291
 PÖSZÉR, 683
 PRISZLOP, 1197; 1198
 PROPRUTJNOK, 1270
 PUSZTACSÁN, 702
 PUSZTA-ECSEG, 1276
 PÜSPÖKLADÁNY, 939

R

RÁBA, 1277
 RÁCZ VÁROS, 653; 654
 RÁCZKEVE, 686; 1200; 1201; 1234
 RÁDA, 686
 RADNA, 1269
 RAJNA, 661; 1196
 RÉGEN, 749
 REGÖLY, 1274
 RÉVFALU, 1269
 RHENUS, 1193

RIKA, 789
 RIMASZOMBAT, 1190
 RÓMA, 1270
 RÓZSAHEGY, 1269
 ROZSNYÓ, 1268
 RUSZT, 1201; 1237
 RUTZAVÁROS, 927

S

SAÁGH, 1268
 SAJÓ, 1200; 1204; 1205; 1242; 1285;
 1288
 SÁRÁND, 1276
 SARKAD, 889; 950
 SÁRKÖZ, 685
 SARMASÁG, 1287
 SÁROS NAGY-PATAK, 1208; 1248;
 1250
 SÁROSPATAK, 1190; 1192
 SÁRRÉT, 682; 1083; 1084; 1108; 1133;
 1144
 SÁRVÁR, 1285
 SÁRVIZ, 681
 SAS, 692
 SÁTORALJA-UJHELY, 1232
 SÉD, 1249; 1250; 1254; 1260; 1268
 SEGESVÁR, 1289
 SELLYENYITRA, 1206; 1245
 SERKE, 1190
 SIKLÓ, 968
 SIÓ, 1275
 SLAVONIA, 692; 693
 SOLT, 685
 SOLYMÁR, 1293
 SOLYMOS, 1206; 1245
 SOMLYÓ, 1266; 1287
 SOMOGY, 1249; 1270; 1275; 1276
 SOMORJA, 660
 SOPRON, 677; 1197; 1249; 1270; 1271;
 1282
 SÓSZT. MÁRTON, 818
 SÓSKUT, 659
 SOVÁRAD, 790
 STADLAU, 1270
 STIRIA, 1271
 STOMFA, 1271
 STRASZBURG, 1194
 SÜLY, 1269

SÜLYI, 1212; 1254
 SÜMEG, 663; 1277; 1278
 SVÁJ CZ, 1269
 SZ. TORJA, 1298
 SZABADI, 1270
 SZABADKA, 1269
 SZABADKIGYÓS, 969
 SZABOLCS, 837; 1259; 1264
 SZAKAL, 925
 SZÁKA-MEZŐ, 1268
 SZAKOLCZA, 1277
 SZALÓK, 1198
 SZALONTA, 911; 938; 1221
 SZAMOS, 1212; 1254; 1264; 1285;
 1288
 SZAMOSUJVÁR, 1287
 SZAREPTA, 1194
 SZARVAS, 635; 904
 SZÁSZVÁROS, 749; 1206; 1245
 SZATMÁR, 1208; 1212; 1241; 1247;
 1254; 1265; 1285
 SZÁVA, 1268
 SZE BEN, 753; 756; 1236; 1302
 SZÉCSÉN, 1209; 1250
 SZEGED, 946; 948; 951; 1211; 1243;
 1252; 1269
 SZEGVÁR, 1277
 SZEGZÁRD, 1274
 SZÉK, 744; 818
 SZÉKELYFÖLD, 1233
 SZÉKELYSÉG, 1268
 SZÉKESFEHÉRVÁR, 650; 664; 976;
 987; 1195
 SZÉKI, 711
 SZENTKIRÁLY, 691; 710; 735
 SZENTLÉLEK, 789; 1298
 SZENTMÁRTON, 635
 SZENTPÉTERVÁR, 1202; 1239
 SZENT-ANNA, 1268
 SZENTES, 635; 1202; 1239; 1262
 SZENTFÖLD, 1194
 SZENTPÉTER, 1269; 1276
 SZEPE S, 1198; 1199; 1251; 1268; 1269
 SZEPESSÉG, 1205; 1244
 SZEPE S-SZOMBAT, 1198; 1199
 SZIBÉRIA, 1202; 1239
 SZIGET, 686; 1198; 1206; 1244
 SZIGETKÖZ, 1269

SZILÁGY, 636; 1203; 1241; 1266;
1286; 1288

SZILÁGYSÁG, 636; 1286; 1287; 1288;
1289

SZILAS, 1009

SZIND, 713

SZINEVÉR, 1197

SZINEVÉR-POLYÁNA, 1269

SZINOBÁNYA, 1274

SZINVA, 1199; 1204; 1241; 1277

SZLIÁCS, 1270

SZMRECSÁN, 1272

SZOBOSZLÓ, 640

SZOBRÁNCZ, 1268

SZODORÓ, 636

SZOLNOK, 643; 1244; 1245; 1265;
1284; 1286; 1287

SZOLNOK-DOBOKA, 1268; 1271

SZOLYVA, 1271

SZOVÁTHA, 790

SZÖLLŐS, 1270

SZTRÁZSA, 1198

SZURUL, 789

T

TACHTALIA, 1269

TÁCZ, 1272

TAKSONY, 644

TÁPÉ, 1269

TÁPIÓ SZELE, 686

TAR CZAL, 1197; 1199

TARNA, 1290

TATA, 1269

TATÁR-HÁNYÁS, 1198

TÁTRA, 1258

TÁTRAFÜRED, 677

TÉGLÁSFAR, 743

TEKE, 1283

TELEK, 675

TEMES, 1252; 1259; 1265; 1266; 1268;
1270

TEMESVÁR, 1232; 1266; 1279

THOROCZKÓ-SZENT-GYÖRGY,
1299

TILUCZA, 1269

TISZA, 634; 639; 644; 646; 666; 688;
890; 969; 1198; 1199; 1202; 1206;
1211; 1222; 1239; 1240; 1243; 1245;

1252; 1253; 1257; 1258; 1259; 1260;
1261; 1262; 1263; 1264; 1267; 1268;
1272; 1277; 1278

TISZAESZLÁR, 633

TISZÁNNTÚL, 1217

TISZARÉTSÉG, 1244

TISZAUGH, 633

TISZLOVICZA, 1269

TOKAJ, 1238

TOLNA, 666; 692; 1206; 1244; 1272;
1274; 1275; 1277; 1282

TORDA, 696; 702; 713; 729; 735; 769;
786; 791; 796; 813; 816; 818; 1267

TORDA-ARANYOS, 696

TORJA, 1297; 1301

TORNA-ABAUJ, 1271

TORONTÁL, 1210; 1252; 1265; 1266;
1271; 1276

TOROTZKA, 699; 702

TOROTZKÓ, 713; 717; 750; 788; 813

TÖRÖK-BECSE, 1266

TRENCSEN, 1211; 1253; 1254; 1269

TRIESZT, 1271

TUR, 636; 643; 713

TURA, 1270

TURIN, 1270

TURJA, 1271

TURKEVE, 639; 642; 643

TURKEVI, 1264

U

UDVARHELY, 712; 781; 789

UJFALU, 925

UJFALUS, 1286

UJJVÁROS, 881

UJ-KÉCSKE, 1278

Ú

ÚJKIGYÓS, 969

Ü

ÜLLŐ, 686; 1228

V

VÁC, 650; 664; 09; 1250; 1267

VÁG, 1181

VAJDATRÁZ, 1286

VALE, 1270

VÁMOSPÉRC, 966
 VÁRAD, 646; 680; 874; 875; 888; 894;
 897; 898; 900; 901; 910; 912; 917;
 951; 952; 959; 961; 1224
 VARADT, 1268
 VÁRALJA, 1269
 VÁRI, 966
 VÁROSLÓD, 663
 VAS, 1272
 VÁSÁRATH, 660
 VÁSÁRHELY, 642; 775; 781
 VASKAPU, 1268
 VASKUTACSKA, 1271
 VAS-NÁDASD, 1275
 VASVÁR, 1277
 VELENCZE, 1270
 VERSECZ, 1211; 1253; 1270
 VÉRTES, 1267
 VESENY, 646
 VESZPRÉM, 650; 663; 664; 239; 1240;
 1241; 1242; 1244; 1245; 1248; 1249;
 1251; 1253; 1257; 1260; 1267; 1268;
 1272; 1275
 VÉSZTŐ, 925
 VIDRE, 1262

VIZI, 653; 654; 1266
 VIZI-SZENT-GYÖRGY, 1278

W

WALDHEIM, 1204; 1241
 WIEN, 679

Z

ZÁDOR, 643
 ZAGORIA, 1269
 ZÁGRÁB, 1271
 ZÁHITÓ, 1288
 ZALA, 692; 1272
 ZALA-EGERSZEG, 1268
 ZÁMOLY, 1133; 1270
 ZÁNYKA, 1267
 ZEMPLÉN, 875; 1251
 ZILAH, 753; 1287
 ZIRC, 650; 664; 1244
 ZÓLYOM, 1260
 ZORLENCZ, 1270
 ZSÁM, 1269
 ZSOMBOLYA, 1269
 ZSUK, 1287

TÁRGYMUTATÓ

A tárgymutatóba néhány az időjárással illetve elemi csapásokkal kapcsolatos fogalmat emeltünk ki, a szövegben való könnyebb tájékozódás céljából. A felsorolt szavak nem mindegyike szigorú értelemben vett „tárgyszó”, inkább a témához illő keresési kritérium. Így a tárgymutatóban kiemeltük az „emberemlékezet óta” illetve az „emberek nem emlékeztek” kifejezéseket, amelyek eredeti szövegkörnyezetükben nyilvánvalóan az előfordult esemény rendkívüliségét mutatják, legalábbis a feljegyzést készítő szerint. Több tárgyszó is foglalkozik a vízzel, vizekkel vagy állapotváltozásukkal, ami természetesen kapcsolódik a feljegyzésre érdemes időjárási eseményekhez. A pest-budai hajóhíd felállítása vagy lebontása szintén az időjárás-változás biztos jele, ezért szerepel a tárgymutatóban. Tyúktojás bár csak kétszer fordult, mint a lehullott jégzemek nagyságának jelzője került be a tárgymutatóba. Az elemi csapások esetében, mint előforduló kifejezés a kolera vezet, sok esetben más megnevezéssel vagy régies írásmóddal. Mivel az időjárás változása vagy az elemi csapás a földműveléssel kapcsolatos, természetes módon a leggyakrabban előforduló ilyen jellegű szavak is bekerültek a tárgymutatóba. A tárgymutatóban a kiemelt fogalom előfordulási oldalszámát adtuk meg. Ha egy fogalom többször szerepel egy oldalon, a tárgymutatóba ebben az esetben is csak egy bejegyzés került.

A

apad, 888; 1065

apadás, 655; 699; 736; 755; 896; 905; 1031; 1054

apadt, 713; 1052

aszály, 776; 821; 831; 840; 842; 1005; 1014; 1058;
1121; 1122; 1123; 1134; 1156

Á

árad, 696; 698; 699; 716; 718; 726; 733; 881; 902;
1033; 1054; 1074; 1117; 1148; 1221

áradás, 655; 669; 698; 716; 718; 720; 732; 733;
735; 738; 740; 746; 756; 770; 780; 785; 787;
792; 809; 810; 814; 819; 826; 839; 846; 856;
876; 880; 881; 902; 907; 910; 1020; 1084;
1093; 1095; 1123; 1164; 1221; 1223

árvíz, 635; 636; 643; 647; 648; 655; 657; 665; 669;
680; 699; 784; 832; 1020; 1023; 1031; 1032;
1033; 1050; 1052; 1054; 1061; 1068; 1070;
1071; 1074; 1081; 1084; 1095; 1130; 1148

B

barométer, 681; 688; 1171; 1180

befagyás, 1011; 1115; 1162; 1166; 1214; 1221

bor, 635; 636; 637; 638; 639; 640; 641; 644; 645;
647; 648; 669; 678; 692; 697; 698; 699; 700;
701; 706; 708; 710; 713; 722; 726; 732; 759;

776; 790; 798; 824; 834; 856; 877; 893; 904;
1000; 1002; 1016; 1026; 1066; 1158; 1172;
1175; 1177; 1180; 1183; 1187; 1193; 1195;
1198; 1203; 1206; 1208; 1211; 1213; 1218;
1221; 1222; 1224; 1225; 1227; 1229; 1230;
1231; 1232; 1233; 1234; 1236; 1239; 1240;
1242; 1243; 1245; 1246; 1248; 1251; 1254;
1255; 1258; 1260; 1261; 1263; 1264; 1266;
1269; 1270; 1272; 1274; 1277; 1279; 1282;
1283; 1285; 1288; 1289; 1291; 1294; 1295;
1297; 1298; 1300; 1303; 1304

borongó, 724; 728; 730; 733; 736; 740; 742; 747;
749; 751; 752; 754; 755; 756; 758; 759; 761;
762; 763; 765; 766; 767; 769; 770; 772; 774;
775; 776; 778; 780; 781; 783; 785; 787; 788;
792; 794; 798; 800; 801; 803; 805; 807; 810;
812; 814; 819; 821; 822; 823; 824; 827; 829;
831; 832; 834; 839; 840; 842; 844; 846; 849;
851; 852; 853; 854; 856; 860; 861; 863; 865;
867; 868; 869; 871; 873; 875; 876; 877; 881;
885; 887; 888; 892; 893; 900; 901; 902; 905;
910; 911; 919; 1093; 1105

borongós, 701; 702; 706; 916; 917; 918; 919; 920;
921; 922; 923; 924; 926; 927; 929; 931; 932;
934; 935; 936; 937; 938; 939; 940; 941; 943;
945; 947; 948; 949; 951; 955; 957; 959; 960;

961; 962; 963; 964; 966; 968; 970; 971; 972;
 973; 974; 975; 976; 978; 980; 982; 984; 985;
 986; 987; 988; 989; 990; 991; 992; 993; 994;
 996; 998; 999; 1000; 1003; 1004; 1005; 1007;
 1011; 1013; 1014; 1015; 1018; 1022; 1023;
 1024; 1026; 1028; 1031; 1033; 1037; 1039;
 1040; 1042; 1044; 1045; 1046; 1047; 1048;
 1049; 1054; 1056; 1057; 1058; 1061; 1063;
 1065; 1066; 1068; 1071; 1072; 1073; 1074;
 1076; 1077; 1078; 1080; 1081; 1086; 1088;
 1090; 1092; 1095; 1098; 1099; 1101; 1102;
 1103; 1105; 1106; 1110; 1111; 1113; 1115;
 1117; 1119; 1121; 1123; 1125; 1126; 1127;
 1128; 1130; 1132; 1134; 1135; 1136; 1138;
 1142; 1144; 1145; 1147; 1148; 1150; 1151;
 1153; 1154; 1156; 1157; 1158; 1159; 1160;
 1161; 1162; 1164; 1165; 1166; 1193; 1195;
 1221; 1226; 1239; 1274; 1291

borult, 650; 651; 653; 654; 655; 657; 659; 660; 662;
 663; 665; 667; 670; 672; 674; 676; 682; 708; 710;
 774; 781; 785; 787; 789; 791; 792; 794; 795; 798;
 800; 801; 805; 807; 809; 810; 812; 814; 816; 817;
 818; 819; 821; 822; 824; 826; 827; 829; 831; 832;
 834; 836; 837; 838; 839; 840; 842; 844; 846; 847;
 848; 849; 850; 851; 852; 853; 854; 856; 857; 858;
 859; 860; 861; 863; 865; 867; 869; 871; 873; 875;
 876; 877; 879; 881; 883; 885; 886; 887; 888; 890;
 892; 893; 895; 897; 898; 900; 904; 905; 907; 908;
 910; 911; 913; 915; 922; 924; 926; 927; 929; 931;
 932; 933; 934; 936; 938; 940; 941; 943; 945; 946;
 947; 949; 951; 953; 957; 959; 961; 962; 963; 964;
 965; 966; 967; 968; 970; 971; 972; 973; 974; 975;
 976; 979; 980; 981; 982; 983; 984; 985; 986; 987;
 988; 989; 990; 992; 994; 995; 996; 998; 1000;
 1002; 1003; 1004; 1005; 1015; 1017; 1018; 1020;
 1024; 1026; 1028; 1030; 1031; 1033; 1208; 1211;
 1214; 1218; 1221; 1222; 1223; 1224; 1225; 1227;
 1229; 1231; 1232; 1233; 1234; 1236; 1239; 1242;
 1243; 1245; 1246; 1248; 1251; 1255; 1258; 1260;
 1261; 1263; 1264; 1266; 1267; 1269; 1272; 1274;
 1275; 1277; 1279; 1280; 1282; 1283; 1285; 1289;
 1290; 1291; 1292; 1294; 1295; 1297; 1298; 1300;
 1301; 1303; 1304

borultság, 682

búza, 633; 634; 635; 636; 637; 638; 639; 641; 643;
 645; 646; 647; 649; 700; 702; 704; 706; 707;
 711; 749; 765; 776; 803; 832; 842; 865; 875;
 1004; 1005; 1007; 1014; 1018; 1019; 1024;

1026; 1036; 1037; 1046; 1048; 1057; 1065;
 1066; 1080; 1090; 1097; 1104; 1105; 1112;
 1125; 1126; 1136; 1145; 1147; 1159

C

cholera, 754; 796; 1014; 1016; 1128; 1164

csapadék, 687

csapadékos, 685; 686; 687; 688; 689; 690

D

délnyugati szél, 688; 738; 918; 1011; 1040; 1041;
 1129; 1130

dér, 635; 636; 640; 641; 645; 647; 648; 659; 674;
 678; 696; 699; 700; 702; 704; 706; 708; 710;
 711; 759; 761; 767; 769; 776; 807; 810; 816;
 826; 858; 861; 881; 894; 905; 922; 931; 932;
 934; 936; 940; 941; 943; 945; 953; 955; 957;
 959; 961; 962; 964; 967; 968; 970; 980; 982;
 984; 986; 990; 996; 999; 1002; 1003; 1004;
 1005; 1007; 1011; 1013; 1015; 1016; 1017;
 1022; 1024; 1026; 1028; 1033; 1037; 1039;
 1040; 1041; 1042; 1044; 1049; 1050; 1054;
 1059; 1061; 1066; 1068; 1071; 1072; 1074;
 1080; 1081; 1084; 1092; 1098; 1099; 1101;
 1103; 1106; 1108; 1109; 1110; 1112; 1113;
 1114; 1115; 1117; 1119; 1121; 1123; 1126;
 1127; 1128; 1132; 1137; 1140; 1142; 1143;
 1148; 1150; 1151; 1153; 1154; 1156; 1161;
 1162; 1164; 1165; 1166; 1171; 1172; 1187;
 1193; 1208; 1211; 1214; 1222; 1224; 1227;
 1231; 1239; 1255; 1256; 1260; 1261; 1263;
 1279; 1294; 1295; 1296

deres, 647; 1022; 1081; 1092; 1113

derül, 744; 754; 756; 759; 776; 1190; 1208; 1288;
 1294; 1295

derült, 681; 682; 688; 714; 720; 742; 749; 761; 766;
 778; 780; 781; 787; 794; 798; 800; 807; 809;
 810; 814; 816; 819; 824; 826; 829; 832; 834;
 836; 837; 839; 842; 844; 846; 848; 850; 853;
 854; 856; 857; 858; 860; 861; 867; 869; 871;
 873; 875; 876; 877; 881; 883; 885; 887; 893;
 905; 908; 910; 911; 918; 938; 940; 941; 961;
 982; 1000; 1003; 1009; 1010; 1011; 1037;
 1097; 1183; 1190; 1206; 1213; 1218; 1221;
 1233; 1236; 1239; 1242; 1255; 1280; 1304

dörgés, 676; 693; 694; 706; 710; 715; 719; 720;
 724; 728; 732; 735; 736; 738; 740; 746; 747;
 752; 758; 759; 774; 776; 785; 794; 796; 803;

811; 812; 819; 820; 821; 822; 829; 831; 832;
 839; 842; 852; 853; 854; 858; 863; 865; 876;
 881; 890; 893; 902; 908; 909; 911; 913; 914;
 915; 970; 971; 972; 1004; 1005; 1011; 1018;
 1024; 1025; 1026; 1028; 1033; 1035; 1044;
 1046; 1048; 1056; 1057; 1063; 1065; 1074;
 1076; 1078; 1088; 1090; 1091; 1092; 1095;
 1097; 1101; 1102; 1105; 1106; 1111; 1121;
 1123; 1125; 1133; 1134; 1136; 1142; 1144;
 1145; 1146; 1147; 1154; 1156; 1157; 1158;
 1195; 1224; 1227; 1240; 1283; 1294; 1296
 dörgött, 662; 666; 667; 672; 697; 710; 1014; 1044;
 1054; 1056; 1057; 1078; 1086; 1088; 1091;
 1282
 dörög, 662; 663

E

elfagyott, 694; 698; 701
 elolvadt, 638; 641; 694; 700; 714; 718; 750; 755;
 781; 794; 826; 828; 888; 916; 918; 959; 961;
 992; 1040; 1241
 enyhe, 701; 846; 934; 936; 943; 955; 957; 959; 960;
 961; 962; 968; 982; 984; 994; 1000; 1002;
 1004; 1037; 1040; 1043; 1059; 1065; 1086;
 1113; 1127; 1138; 1147; 1148; 1154; 1156
 enyhít, 724; 747; 765; 774; 775; 776; 798; 821;
 831; 842; 853; 854; 892; 911; 1039; 1105
 enyhülés, 645; 822; 831; 832; 837; 843; 896; 922;
 924; 927; 932; 936; 987; 990; 994; 1000; 1007;
 1009; 1019; 1057; 1076; 1077; 1080; 1086;
 1115; 1121; 1193
 eső, 633; 634; 635; 636; 637; 638; 639; 640; 641;
 642; 643; 644; 645; 646; 647; 648; 649; 651;
 654; 655; 657; 659; 660; 662; 663; 665; 666;
 667; 669; 670; 672; 674; 676; 678; 688; 689;
 690; 692; 693; 694; 696; 697; 698; 699; 700;
 701; 702; 704; 706; 707; 708; 710; 711; 712;
 713; 714; 715; 716; 718; 719; 720; 722; 723;
 724; 725; 726; 727; 728; 729; 730; 731; 732;
 733; 735; 736; 737; 738; 740; 742; 744; 747;
 749; 751; 752; 754; 755; 756; 757; 758; 759;
 761; 762; 763; 765; 767; 769; 770; 772; 774;
 776; 778; 780; 781; 783; 784; 785; 787; 791;
 792; 794; 795; 796; 798; 800; 801; 803; 805;
 807; 809; 810; 812; 814; 816; 817; 819; 821;
 822; 823; 824; 826; 829; 831; 832; 834; 836;
 839; 840; 842; 843; 844; 846; 847; 848; 849;
 852; 853; 854; 856; 860; 861; 863; 865; 867;

875; 876; 877; 879; 880; 881; 883; 885; 887;
 890; 892; 893; 895; 898; 900; 901; 902; 904;
 905; 907; 908; 909; 910; 911; 913; 914; 915;
 916; 917; 918; 920; 921; 922; 924; 925; 926;
 927; 928; 929; 931; 932; 934; 935; 936; 937;
 938; 940; 941; 942; 943; 945; 946; 947; 948;
 949; 950; 951; 953; 954; 955; 957; 958; 959;
 960; 961; 962; 963; 964; 966; 967; 968; 970;
 971; 972; 973; 974; 975; 976; 978; 979; 980;
 981; 982; 983; 984; 985; 986; 988; 989; 990;
 991; 992; 994; 995; 996; 997; 998; 999; 1000;
 1002; 1003; 1004; 1005; 1007; 1011; 1012;
 1013; 1014; 1015; 1016; 1017; 1018; 1019;
 1020; 1022; 1023; 1024; 1025; 1026; 1028;
 1030; 1031; 1033; 1035; 1036; 1037; 1039;
 1040; 1042; 1043; 1044; 1045; 1046; 1047;
 1048; 1049; 1050; 1054; 1056; 1057; 1058;
 1059; 1061; 1063; 1065; 1066; 1068; 1070;
 1071; 1072; 1074; 1076; 1078; 1080; 1081;
 1082; 1084; 1086; 1087; 1088; 1090; 1091;
 1092; 1093; 1095; 1097; 1098; 1099; 1101;
 1102; 1103; 1105; 1106; 1107; 1108; 1109;
 1110; 1111; 1112; 1113; 1115; 1117; 1119;
 1121; 1123; 1124; 1125; 1126; 1127; 1128;
 1130; 1131; 1132; 1133; 1134; 1135; 1136;
 1137; 1138; 1140; 1142; 1144; 1145; 1146;
 1147; 1148; 1150; 1153; 1154; 1156; 1158;
 1159; 1161; 1162; 1164; 1165; 1166; 1167;
 1169; 1171; 1172; 1173; 1175; 1176; 1177;
 1178; 1180; 1181; 1182; 1183; 1185; 1186;
 1187; 1188; 1190; 1191; 1193; 1194; 1195;
 1196; 1198; 1199; 1201; 1203; 1204; 1206;
 1207; 1208; 1209; 1210; 1211; 1212; 1213;
 1214; 1216; 1218; 1219; 1221; 1223; 1224;
 1225; 1226; 1227; 1229; 1230; 1231; 1232;
 1233; 1235; 1236; 1237; 1239; 1240; 1241;
 1242; 1243; 1244; 1245; 1246; 1248; 1249;
 1251; 1252; 1253; 1254; 1255; 1256; 1257;
 1258; 1259; 1260; 1261; 1262; 1263; 1264;
 1266; 1267; 1268; 1269; 1270; 1271; 1272;
 1274; 1276; 1277; 1278; 1279; 1280; 1281;
 1282; 1283; 1285; 1286; 1288; 1289; 1291;
 1292; 1293; 1294; 1295; 1297; 1298; 1299;
 1300; 1303; 1304
 esős, 638; 640; 643; 644; 645; 646; 647; 648; 678;
 682; 689; 697; 698; 700; 701; 702; 707; 708;
 710; 711; 713; 714; 720; 724; 730; 737; 740;
 895; 915; 931; 940; 968; 979; 985; 986; 1000;

1002; 1003; 1007; 1013; 1015; 1016; 1017;
1031; 1050; 1061; 1082; 1090; 1092; 1098;
1101; 1106; 1112; 1113; 1117; 1127; 1130;
1138; 1146; 1147; 1148; 1161; 1214; 1216;
1241; 1245; 1247; 1248; 1287; 1299

esőzés, 633; 635; 711; 733; 735; 737; 738

É

éghajlat, 679; 681; 682; 687; 689; 691

égi háború, 638; 641; 663; 665; 667; 674; 676; 699;
724; 740; 742; 747; 759; 763; 765; 766; 767;
784; 785; 803; 805; 812; 831; 832; 840; 841;
842; 853; 865; 875; 883; 890; 892; 893; 902;
911; 915; 1111; 1158

éhezés, 1070

éhezők, 707; 1018

éhhálál, 636; 637; 638; 707

éhség, 636; 637; 640; 646; 707; 1000; 1014

északi fény, 1164

Északi Pólus, 640

északi szél, 641; 645; 685; 688; 724; 746; 751; 754;
770; 789; 792; 819; 827; 856; 871; 885; 887;
892; 908; 913; 916; 918; 919; 922; 924; 936;
940; 941; 943; 957; 999; 1002; 1003; 1004;
1005; 1007; 1009; 1011; 1012; 1013; 1014;
1015; 1017; 1019; 1020; 1022; 1024; 1026;
1030; 1031; 1033; 1037; 1040; 1041; 1042;
1043; 1044; 1046; 1049; 1050; 1052; 1054;
1056; 1060; 1061; 1062; 1063; 1065; 1068;
1070; 1072; 1074; 1076; 1080; 1081; 1082;
1084; 1086; 1088; 1091; 1092; 1093; 1094;
1095; 1097; 1098; 1099; 1101; 1103; 1105;
1106; 1107; 1108; 1109; 1110; 1111; 1113;
1115; 1117; 1121; 1125; 1126; 1128; 1129;
1130; 1132; 1134; 1135; 1138; 1140; 1142;
1144; 1145; 1147; 1149; 1151; 1153; 1154;
1156; 1159; 1165; 1166; 1190; 1198; 1224;
1239; 1246; 1269

északnyugati szél, 897

F

fagy, 633; 635; 636; 640; 641; 642; 644; 645; 646;
647; 648; 651; 655; 670; 676; 678; 692; 693;
694; 696; 697; 698; 699; 700; 701; 702; 704;
705; 706; 707; 708; 710; 711; 713; 718; 722;
723; 726; 727; 730; 736; 737; 738; 746; 749;
750; 751; 755; 756; 759; 760; 761; 762; 763;
767; 768; 769; 770; 772; 778; 779; 780; 781;

787; 789; 792; 798; 800; 801; 805; 807; 809;
810; 814; 816; 817; 819; 824; 825; 826; 827;
829; 834; 837; 839; 844; 846; 848; 849; 851;
852; 856; 857; 858; 860; 861; 867; 869; 871;
873; 877; 879; 881; 885; 887; 888; 889; 890;
893; 894; 895; 896; 897; 898; 900; 905; 907;
908; 918; 919; 920; 922; 936; 938; 940; 961;
962; 963; 964; 965; 966; 967; 968; 985; 986;
988; 989; 990; 991; 992; 993; 996; 999; 1000;
1002; 1003; 1004; 1007; 1010; 1011; 1013;
1015; 1016; 1017; 1020; 1022; 1028; 1030;
1031; 1033; 1039; 1040; 1041; 1042; 1049;
1050; 1052; 1059; 1060; 1061; 1063; 1068;
1069; 1070; 1072; 1074; 1081; 1082; 1084;
1086; 1091; 1092; 1093; 1095; 1098; 1099;
1101; 1103; 1105; 1106; 1107; 1108; 1112;
1113; 1114; 1115; 1117; 1119; 1120; 1127;
1128; 1129; 1130; 1137; 1138; 1140; 1142;
1143; 1148; 1150; 1151; 1152; 1153; 1154;
1161; 1162; 1164; 1165; 1166; 1171; 1172;
1175; 1177; 1180; 1183; 1185; 1187; 1190;
1193; 1203; 1206; 1208; 1211; 1214; 1216;
1218; 1220; 1221; 1222; 1223; 1224; 1225;
1227; 1229; 1231; 1233; 1235; 1236; 1239;
1240; 1242; 1262; 1264; 1266; 1269; 1270;
1271; 1272; 1274; 1276; 1277; 1278; 1279;
1281; 1295; 1296; 1298; 1299; 1303

fagyás, 726; 763; 783; 814; 829; 856; 867; 890;
916; 918; 934; 941; 943; 945; 955; 957; 959;
968; 984; 986; 1016

fagyos, 636; 638; 647; 648; 699; 711; 712; 756;
761; 772; 778; 780; 781; 787; 800; 801; 807;
818; 826; 827; 834; 848; 858; 867; 868; 869;
871; 877; 881; 886; 895; 898; 900; 905; 999;
1000; 1002; 1003; 1007; 1009; 1016; 1017;
1020; 1028; 1031; 1039; 1040; 1041; 1050;
1052; 1060; 1081; 1082; 1084; 1092; 1099;
1106; 1107; 1108; 1113; 1115; 1116; 1117;
1129; 1130; 1137; 1138; 1140; 1141; 1142;
1162; 1164; 1165; 1230

fagyott, 694; 696; 697; 700; 701; 702; 703; 704;
707; 708; 716; 742; 756; 769; 778; 867; 893;
896; 898; 961; 999; 1007; 1011; 1040; 1081;
1082; 1107; 1128; 1165; 1166; 1175

felfagyott, 644; 645

felhős, 651; 653; 654; 655; 657; 659; 660; 662;
663; 664; 665; 666; 667; 668; 669; 670; 672;
673; 674; 676; 682; 688; 710; 999; 1002; 1011;

1024; 1031; 1057; 1058; 1070; 1077; 1078;
1101; 1106; 1112; 1115; 1119; 1147; 1159;
1171; 1172; 1175; 1177; 1180; 1183; 1187;
1190; 1193; 1195; 1198; 1203; 1206; 1208;
1211; 1214; 1225; 1232; 1245; 1246; 1248;
1251; 1254; 1255; 1257; 1258; 1260; 1261;
1263; 1264; 1266; 1269; 1270; 1272; 1274;
1277; 1279; 1280; 1282; 1283; 1285; 1286;
1288; 1289; 1291; 1292; 1293; 1294; 1295;
1297; 1298; 1303

felhőszakadás, 635

felszél, 657; 660; 662; 1222; 1224; 1225; 1231; 1233;
1234; 1236; 1240; 1242; 1243; 1245; 1248; 1251;
1253; 1254; 1257; 1260; 1263; 1266; 1269; 1272;
1274; 1275; 1276; 1277; 1278; 1281; 1282; 1283;
1284; 1285; 1288; 1289; 1291; 1292; 1294; 1295;
1298; 1302; 1303

féreg, 644

fergeteg, 636; 639; 645; 665; 670; 671; 674; 701;
707; 719; 723; 724; 728; 730; 733; 738; 742;
746; 751; 756; 769; 774; 780; 789; 791; 800;
810; 817; 827; 829; 834; 837; 839; 849; 852;
860; 869; 871; 873; 881; 885; 888; 889; 916;
918; 937; 1000; 1009; 1017; 1020; 1022;
1030; 1060; 1086; 1093; 1119; 1130; 1140;
1153; 1162; 1181; 1183; 1218

fergeteges, 698; 727; 736; 749; 807; 827; 936

forgószél, 640

forró, 645; 680; 694; 700; 711; 716; 720; 724; 728;
730; 735; 740; 741; 742; 747; 749; 752; 754;
759; 765; 776; 785; 794; 796; 797; 798; 805;
812; 814; 821; 822; 831; 832; 840; 842; 844;
853; 863; 865; 875; 883; 885; 890; 892; 893;
900; 902; 910; 911; 913; 970; 976; 977; 978;
1005; 1014; 1015; 1024; 1025; 1035; 1044;
1046; 1054; 1056; 1057; 1080; 1088; 1090;
1095; 1103; 1123; 1125; 1126; 1132; 1144;
1154; 1156; 1195

forráság, 697; 702; 704; 706; 1024; 1035; 1078;
1097; 1105; 1123; 1125; 1132; 1225

fűtés, 1074; 1154

G

gabona, 645; 692; 693; 694; 697; 698; 699; 700;
701; 704; 706; 707; 711; 732; 765; 776; 790;
840; 1048; 1097; 1112

gabonatermés, 692; 698; 701; 1112

H

hajóhid, 659

harmat, 637; 639; 647; 676; 708; 712; 713; 714;
716; 720; 722; 726; 728; 730; 733; 736; 740;
742; 749; 752; 754; 755; 759; 760; 765; 767;
774; 776; 778; 783; 787; 794; 796; 798; 800;
805; 807; 831; 844; 852; 854; 860; 861; 863;
865; 867; 876; 877; 885; 890; 893; 900; 903;
904; 909; 910; 913; 970; 1022; 1044; 1046;
1054; 1056; 1074; 1123; 1132; 1134; 1136;
1142; 1144; 1154; 1156; 1198; 1254; 1260;
1262

havas, 635; 647; 682; 687; 689; 690; 712; 713; 721;
726; 740; 746; 749; 787; 798; 801; 863; 936;
985; 988; 989; 994; 1003; 1013; 1017; 1020;
1022; 1030; 1031; 1033; 1039; 1050; 1061;
1068; 1070; 1071; 1072; 1092; 1093; 1098;
1101; 1106; 1107; 1115; 1117; 1119; 1128;
1130; 1138; 1140; 1142; 1162; 1164; 1169;
1171; 1180; 1181; 1183; 1206; 1211; 1216;
1217; 1220; 1221; 1223; 1239; 1241; 1242;
1244; 1274; 1276; 1298

havaseső, 635; 690; 712; 713; 726; 740; 1298

havazás, 682; 687; 712; 713; 714; 718; 719; 722;
723; 724; 726; 727; 728; 730; 732; 733; 736;
737; 738; 740; 742; 744; 746; 749; 751; 752;
754; 755; 756; 759; 761; 762; 763; 765; 769;
770; 772; 774; 778; 780; 781; 783; 787; 789;
791; 792; 794; 798; 800; 801; 807; 809; 810;
814; 816; 817; 819; 824; 826; 827; 828; 829;
836; 837; 839; 846; 848; 849; 850; 856; 858;
860; 863; 867; 868; 869; 871; 872; 873; 879;
881; 887; 888; 894; 895; 898; 905; 907; 1093;
1108

havazott, 672; 676; 702; 712; 713; 714; 718; 742;
744; 801; 836; 896; 898; 907; 916; 918; 919;
920; 936; 938; 939; 961; 962; 964; 965; 966;
967; 985; 986; 987; 988; 989; 990; 992; 994;
1000; 1020; 1039; 1042; 1050; 1052; 1061;
1070; 1082; 1084; 1086; 1092; 1093; 1098;
1099; 1107; 1115; 1116; 1117; 1130; 1137;
1138; 1140; 1142; 1165; 1166; 1242

hernyó, 647

higany, 890

higanyos, 896

higanyoszlop, 688

hó, 635; 636; 637; 638; 639; 641; 642; 643; 644.

645; 647; 648; 650; 651; 653; 655; 657; 659;
 670; 672; 676; 689; 690; 692; 693; 694; 696;
 697; 698; 699; 700; 701; 702; 703; 704; 705;
 706; 707; 708; 710; 711; 712; 713; 714; 716;
 718; 719; 720; 721; 722; 723; 724; 726; 727;
 728; 730; 731; 732; 733; 735; 736; 737; 738;
 740; 742; 744; 746; 747; 749; 750; 751; 752;
 754; 755; 756; 758; 759; 760; 761; 762; 763;
 765; 767; 770; 772; 773; 774; 776; 778; 780;
 781; 783; 787; 789; 791; 792; 794; 796; 798;
 800; 801; 803; 805; 807; 809; 810; 812; 817;
 819; 824; 826; 827; 829; 834; 836; 837; 839;
 844; 846; 848; 849; 850; 851; 852; 854; 856;
 858; 859; 860; 861; 863; 865; 867; 869; 871;
 873; 876; 877; 879; 881; 885; 888; 889; 890;
 893; 895; 896; 897; 898; 900; 903; 904; 905;
 907; 908; 909; 910; 913; 916; 918; 919; 936;
 938; 940; 941; 947; 959; 960; 961; 963; 964;
 985; 986; 987; 988; 992; 1000; 1002; 1003;
 1004; 1007; 1009; 1011; 1013; 1015; 1016;
 1017; 1019; 1020; 1022; 1028; 1029; 1030;
 1031; 1033; 1038; 1039; 1040; 1042; 1049;
 1050; 1052; 1059; 1060; 1061; 1068; 1070;
 1071; 1072; 1074; 1081; 1082; 1084; 1086;
 1092; 1093; 1094; 1098; 1099; 1106; 1107;
 1108; 1115; 1116; 1117; 1119; 1127; 1128;
 1129; 1130; 1137; 1138; 1140; 1141; 1142;
 1148; 1150; 1151; 1153; 1162; 1164; 1165;
 1166; 1173; 1175; 1176; 1177; 1178; 1180;
 1181; 1183; 1191; 1193; 1204; 1206; 1209;
 1210; 1211; 1212; 1214; 1215; 1216; 1217;
 1218; 1221; 1222; 1223; 1224; 1227; 1230;
 1231; 1232; 1233; 1234; 1235; 1236; 1237;
 1239; 1241; 1242; 1253; 1264; 1266; 1267;
 1268; 1269; 1271; 1272; 1274; 1300; 1301;
 1303; 1304; 1305

hóesés, 648; 693; 694; 696; 697; 700; 702; 704; 706;
 708; 711; 713; 856; 897; 916; 918; 919; 940;
 947; 959; 961; 992; 1002; 1007; 1009; 1015;
 1020; 1022; 1028; 1029; 1030; 1031; 1040;
 1042; 1049; 1050; 1052; 1060; 1072; 1074;
 1082; 1084; 1107; 1108; 1115; 1116; 1117;
 1129; 1141; 1142; 1162; 1165; 1166; 1177;
 1214; 1215; 1216; 1231; 1232; 1233; 1234;
 1235; 1237; 1239; 1241; 1242; 1253; 1266;
 1269; 1272; 1274; 1300; 1301; 1303; 1304

hófergeteg, 688; 772; 1017

hófúvás, 688; 801

hófúvatag, 869

hóharmat, 712; 713; 714; 716; 720; 722; 728; 730;
 733; 735; 736; 742; 752; 755; 759; 760; 765;
 767; 778; 783; 786; 787; 792; 796; 798; 805;
 807; 814; 822; 831; 832; 844; 852; 854; 860;
 861; 863; 865; 867; 876; 877; 885; 890; 893;
 900; 903; 904; 908; 909; 910; 913

hózivatar, 647; 827

hőmérséklet, 1169; 1173; 1176; 1178; 1181; 1185;
 1188; 1191; 1194; 1196; 1199; 1201; 1204;
 1207; 1209; 1224; 1230; 1231; 1233; 1236;
 1239; 1242; 1245; 1248; 1251; 1254; 1257;
 1260; 1263; 1266; 1269; 1272; 1274; 1277;
 1279; 1282; 1285; 1288; 1291; 1294; 1297;
 1300; 1303

hőség, 679; 701; 927

I

időjárás, 633; 650; 681; 1171

Í

ínség, 1014

J

járvány, 710; 796

jég, 636; 638; 639; 647; 651; 652; 653; 655; 657;
 665; 670; 672; 674; 676; 678; 692; 693; 694;
 696; 697; 698; 699; 700; 702; 707; 712; 720;
 723; 732; 733; 735; 752; 754; 756; 759; 762;
 763; 765; 770; 778; 783; 784; 785; 792; 794;
 803; 809; 811; 817; 824; 826; 831; 836; 849;
 858; 873; 877; 885; 892; 893; 895; 898; 907;
 908; 927; 945; 947; 949; 994; 996; 1002; 1004;
 1017; 1013; 1020; 1033; 1035; 1056; 1063;
 1065; 1066; 1072; 1075; 1086; 1095; 1101;
 1103; 1105; 1112; 1113; 1119; 1123; 1137;
 1156; 1158; 1164; 1165; 1166; 1187; 1222;
 1226; 1245; 1248; 1250; 1254; 1285

jeges, 694; 699; 714; 769; 803; 812; 830; 840; 890;
 902; 904; 1012; 1108; 1142; 1153; 1171

jégeső, 707; 1076; 1121; 1147; 1158; 1169

K

kegyetlen hideg, 645; 648; 1000; 1009; 1019;
 1039; 1050; 1052; 1054; 1060; 1082; 1086;
 1093; 1103; 1117; 1129; 1138; 1142; 1166

kegyetlen idő, 1129

kegyetlen szél, 1052; 1082; 1093

kolerajárvány, 633

köd, 640; 641; 651; 652; 653; 654; 655; 657; 660;
 665; 669; 670; 676; 682; 687; 693; 710; 714;
 716; 718; 719; 722; 723; 726; 727; 730; 732;
 738; 756; 761; 762; 767; 769; 776; 778; 780;
 781; 783; 787; 789; 791; 792; 800; 801; 805;
 807; 814; 816; 819; 821; 824; 826; 827; 834;
 835; 836; 837; 839; 846; 849; 854; 856; 858;
 860; 867; 869; 877; 879; 885; 887; 888; 890;
 893; 895; 896; 898; 902; 904; 905; 907; 929;
 931; 932; 934; 936; 937; 938; 940; 943; 957;
 958; 959; 961; 980; 984; 990; 999; 1000; 1002;
 1003; 1005; 1007; 1009; 1011; 1013; 1019;
 1020; 1024; 1028; 1033; 1036; 1037; 1049;
 1050; 1052; 1054; 1056; 1058; 1060; 1063;
 1066; 1068; 1070; 1071; 1081; 1082; 1091;
 1092; 1098; 1099; 1101; 1110; 1113; 1115;
 1117; 1121; 1128; 1129; 1137; 1148; 1150;
 1151; 1152; 1161; 1164; 1171; 1172; 1175;
 1177; 1178; 1180; 1181; 1183; 1190; 1194;
 1195; 1201; 1203; 1204; 1206; 1207; 1208;
 1209; 1210; 1211; 1214; 1216; 1218; 1219;
 1221; 1229; 1230; 1231; 1232; 1238; 1251;
 1260; 1261; 1263; 1266; 1267; 1269; 1271;
 1295; 1296; 1298; 1300; 1301; 1303

ködös, 651; 653; 654; 657; 670; 676; 682; 687; 701;
 702; 706; 714; 718; 722; 726; 731; 733; 737;
 742; 751; 755; 759; 762; 763; 769; 770; 781;
 789; 800; 801; 809; 810; 816; 824; 826; 827;
 832; 836; 837; 848; 849; 856; 858; 863; 869;
 871; 876; 877; 879; 881; 887; 888; 895; 896;
 904; 905; 908; 916; 918; 920; 929; 934; 936;
 937; 938; 959; 962; 964; 982; 986; 992; 1000;
 1007; 1009; 1011; 1016; 1020; 1028; 1030;
 1050; 1052; 1068; 1082; 1084; 1092; 1099;
 1113; 1115; 1117; 1127; 1137; 1138; 1151;
 1177; 1208; 1213; 1214; 1230; 1231; 1232;
 1263; 1300; 1303

kukorica, 714; 1193

L

lefagyott, 635

légnymomás, 650; 681; 688; 1171; 1213

M

madarak, 696

megenyhül, 796

megfagyott, 636; 642; 645; 651; 657; 669; 676;
 696; 697; 698; 699; 700; 710; 713; 719; 722;
 746; 749; 750; 756; 763; 772; 776; 778; 824;
 848; 852; 861; 867; 877; 890; 904; 905; 907;
 936; 938; 940; 962; 963; 964; 988; 992; 1000;
 1084; 1128; 1214

melegedett, 1187; 1193; 1224; 1226

melegség, 643; 648; 649; 774; 892; 1014; 1046;
 1088; 1090; 1103; 1104; 1123; 1125; 1150

menyő, 638; 640; 641; 674; 694; 720; 752; 785;
 821; 822; 842; 883; 893; 902; 911; 999; 1026;
 1035

mennydörgés, 635; 638; 640; 644; 645; 646; 648;
 696; 702; 710; 714; 715; 720; 724; 725; 728;
 730; 735; 738; 747; 752; 753; 754; 758; 759;
 763; 765; 774; 776; 783; 792; 796; 822; 840;
 841; 843; 844; 853; 861; 863; 883; 885; 890;
 920; 922; 927; 928; 929; 931; 945; 947; 949;
 950; 951; 955; 970; 978; 996; 1127; 1136;
 1195; 1243; 1253; 1255; 1256; 1259; 1291

mennydörög, 640; 641; 924; 926; 931; 932; 947;
 949; 953; 974; 976; 995; 998; 1024; 1187;
 1190; 1193; 1243; 1245

mérsékelt, 693

N

napfogyatkozás, 853; 1065

napsütés, 681; 907; 1098

nedves, 669; 677; 696; 711; 713; 718; 727; 728;
 738; 742; 755; 769; 770; 778; 790; 816; 893;
 988; 989; 990; 991; 1049; 1068; 1070; 1071;
 1092; 1113; 1127; 1137; 1145; 1150; 1153;
 1164; 1165; 1171; 1175; 1229

nedves idő, 746

nedvesség, 644; 648; 677; 1113; 1169; 1171; 1175

nyár, 633; 637; 641; 642; 643; 646; 647; 678; 692;
 693; 694; 696; 697; 698; 699; 700; 701; 702;
 711; 772; 774; 792; 822; 893; 910; 1016; 1018

nyáron, 633; 634; 636; 637; 639; 641; 646; 680;
 681; 682; 697; 702; 704; 707; 796; 1259

nyomorúság, 645; 669; 1016

nyugati szél, 693; 900; 921; 1000; 1002; 1003;
 1009; 1011; 1015; 1019; 1026; 1030; 1033;
 1035; 1039; 1040; 1041; 1044; 1045; 1057;
 1065; 1066; 1070; 1071; 1076; 1078; 1082;
 1086; 1090; 1108; 1110; 1121; 1127; 1130;
 1134; 1140; 1142; 1143; 1148; 1150; 1158

O

olvad, 1002; 1019; 1042; 1151; 1180; 1216; 1218;
1219; 1221; 1233; 1236; 1303

olvadás, 696; 700; 714; 723; 727; 731; 733; 737;
738; 742; 744; 746; 749; 750; 751; 756; 762;
763; 769; 770; 772; 773; 778; 780; 781; 789;
791; 792; 794; 801; 807; 808; 809; 810; 816;
817; 819; 826; 827; 829; 836; 837; 838; 839;
846; 848; 849; 856; 858; 860; 869; 871; 873;
879; 887; 888; 895; 896; 898; 905; 907; 908;
1020; 1052; 1117; 1151; 1164

olvadt, 654; 655; 657; 670; 677; 723; 772; 787;
798; 801; 827; 856; 898; 990

orkán, 648; 649; 702; 704; 707; 708; 1019; 1035;
1037; 1057; 1065; 1066; 1098; 1106; 1133;
1134; 1147; 1154; 1158

Ó

ólmos idő, 988

ónos, 635; 1000; 1002; 1060; 1092

ónos idő, 635; 1000; 1002; 1060; 1092

P

pestis, 642

S

sáskajárás, 642

szárazság, 636; 638; 639; 669; 693; 697; 698; 700;
702; 704; 706; 708; 713; 724; 747; 748; 752;
774; 776; 796; 821; 831; 842; 853; 873; 875;
912; 913; 914; 999; 1000; 1005; 1103; 1105;
1123; 1154; 1251

szelek, 639; 641; 642; 644; 648; 685; 693; 694;
699; 701; 703; 704; 706; 708; 710; 712; 713;
714; 719; 720; 724; 728; 733; 740; 742; 752;
754; 756; 763; 766; 776; 778; 796; 801; 822;
829; 861; 863; 873; 1014; 1018; 1040; 1095;
1098; 1101; 1129; 1154; 1213; 1241; 1244;
1247; 1250; 1259; 1271; 1276

szeles, 635; 638; 644; 645; 647; 659; 663; 667; 672;
693; 694; 696; 698; 701; 707; 712; 714; 716;
720; 722; 723; 724; 727; 728; 730; 733; 735;
736; 740; 742; 746; 747; 751; 752; 755; 756;
758; 759; 762; 763; 764; 765; 767; 769; 770;
772; 774; 775; 776; 778; 780; 781; 783; 785;
787; 791; 792; 794; 796; 798; 800; 801; 803;
805; 807; 809; 810; 812; 814; 816; 819; 821;
823; 824; 826; 827; 829; 830; 831; 834; 836;

837; 839; 840; 842; 844; 848; 849; 850; 851;
852; 853; 854; 856; 858; 859; 860; 861; 863;
865; 867; 869; 871; 873; 876; 879; 881; 884;
885; 887; 888; 890; 892; 893; 894; 895; 900;
902; 904; 905; 908; 910; 911; 913; 915; 918;
919; 920; 921; 922; 923; 924; 926; 927; 929;
931; 932; 934; 938; 941; 943; 945; 947; 949;
957; 962; 963; 964; 965; 966; 967; 968; 970;
971; 972; 973; 974; 975; 976; 977; 978; 980;
982; 984; 985; 986; 987; 988; 989; 990; 992;
993; 994; 996; 998; 1003; 1005; 1007; 1011;
1013; 1014; 1015; 1024; 1026; 1031; 1033;
1040; 1042; 1044; 1048; 1052; 1056; 1057;
1065; 1066; 1070; 1071; 1076; 1078; 1086;
1090; 1095; 1098; 1101; 1121; 1122; 1123;
1130; 1132; 1142; 1144; 1151; 1153; 1154;
1156; 1159; 1165; 1166; 1171; 1180; 1186;
1187; 1188; 1190; 1191; 1193; 1195; 1203;
1208; 1222; 1224; 1227; 1231; 1248; 1249;
1250; 1254; 1256; 1263; 1264; 1272; 1277;
1279; 1281; 1284; 1285; 1287; 1290; 1291;
1297; 1299

szélvész, 638; 639; 674; 714; 741; 765; 785; 875;
900; 911; 926; 1035; 1057; 1125; 1183

szivárvány, 719; 766; 780; 886

szűk esztendő, 634; 749

szűk termés, 634; 669; 749; 776; 837; 842; 1090;
1151

szükség, 633; 636; 637; 644; 645; 646; 647; 707;
719; 732; 785; 1016

szület, 639; 669; 676; 678; 697; 701; 709; 778; 787;
798; 814; 834; 844; 854; 856; 876; 893; 915;
1036; 1049; 1058; 1066; 1081; 1112; 1161

T

takarmány, 642; 645; 646; 648; 883; 902; 1057;
1070; 1090; 1095; 1123; 1150

tartós eső, 633

tavas, 633; 638; 640; 641; 644; 645; 646; 649;
692; 693; 694; 696; 697; 698; 699; 700; 701;
702; 704; 706; 711; 719; 726; 732; 770; 772;
776; 780; 796; 826; 827; 848; 871; 879; 1016;
1024; 1056; 1063; 1068; 1075; 1098; 1113;
1244

tavasszal, 633; 637; 639; 645; 706; 713; 722; 887

tél, 633; 634; 635; 636; 637; 638; 639; 640; 641;
642; 643; 644; 646; 647; 648; 669; 692; 693;
694; 696; 697; 698; 699; 700; 701; 702; 704;

706; 711; 730; 742; 756; 761; 762; 772; 778;
781; 801; 810; 814; 817; 819; 827; 829; 834;
835; 837; 852; 871; 873; 877; 879; 888; 894;
940; 1042; 1095; 1099; 1106; 1138; 1239;
1266; 1269

télen, 637; 639; 646; 682; 692; 693; 694; 696; 699;
710; 723; 791; 801; 1144

tífuszjárvány, 708

tűz, 640; 712; 863; 873; 890; 913; 1014; 1095; 1163

V

vihar, 685

viharos, 685

villámlás, 635; 637; 730; 732; 738; 746; 747; 752;
759; 765; 774; 776; 785; 796; 811; 820; 821;
831; 839; 842; 843; 852; 853; 854; 858; 861;
863; 865; 883; 902; 908; 911; 913; 914; 915;
920; 979; 996; 1005; 1011; 1018; 1028; 1035;
1046; 1056; 1078; 1088; 1092; 1097; 1106;
1125; 1154; 1158; 1193; 1203; 1240; 1247;
1256; 1285; 1287; 1290; 1293

villámlott, 640; 641; 663; 672; 674; 710; 924; 926;
927; 931; 932; 945; 973; 976; 995; 998; 1024;
1054; 1056; 1078; 1081; 1091; 1134; 1187;
1195; 1225; 1243; 1245; 1255; 1302

Z

zajlás, 698

zajlott, 693; 702

zápor, 645; 646; 648; 662; 665; 667; 674; 693; 694;

697; 699; 700; 701; 706; 710; 716; 720; 724;
725; 728; 730; 735; 736; 738; 740; 741; 742;
747; 749; 752; 753; 754; 758; 759; 763; 765;
766; 767; 770; 774; 776; 778; 783; 784; 785;
787; 794; 796; 798; 803; 805; 811; 812; 814;
821; 822; 830; 831; 832; 840; 841; 842; 843;
844; 848; 851; 852; 853; 854; 856; 858; 861;
862; 863; 865; 867; 873; 875; 876; 879; 881;
883; 885; 890; 891; 892; 893; 900; 901; 902;
908; 910; 911; 924; 926; 927; 948; 949; 951;
971; 994; 1004; 1005; 1013; 1018; 1024;
1026; 1031; 1033; 1035; 1037; 1046; 1056;
1058; 1063; 1065; 1066; 1068; 1071; 1072;
1074; 1076; 1078; 1080; 1088; 1090; 1095;
1097; 1101; 1102; 1103; 1105; 1106; 1109;
1110; 1111; 1123; 1127; 1133; 1134; 1136;
1142; 1144; 1145; 1147; 1153; 1154; 1156;
1157; 1158; 1161; 1180; 1191; 1193; 1195;
1214; 1225; 1245; 1248; 1254; 1255; 1257;
1264; 1267; 1279; 1283; 1285; 1286; 1288

zivatar, 647; 702; 718; 719; 723; 724; 727; 733;
736; 737; 742; 756; 763; 792; 809; 810; 827;
918; 953; 1035; 1046; 1058; 1110; 1177; 1178;
1180; 1206; 1222; 1300

zivataros, 647; 688; 756; 769; 850; 929; 1014;
1019; 1022; 1031; 1068

zúzmara, 723; 761; 817; 826; 836; 837; 895; 1173;
1207; 1208; 1224; 1233; 1267

zuzmarás, 731; 816; 824; 858

JEGYZET

JEGYZET

JEGYZET

JEGYZET

RÉTHLY • Időjárási események és elemi csapások Magyarországon 1801–1900-ig

II. kötet